

**DE CENSURIS
ECCLESIASTICIS
TRACTATUS.
STEPHANO DE
AUILA ABULENSI, ...**

Esteban : de Avila, Cornelio
Francescucci, Philip Gruther

13-25. a. 13

~~C. 60. a.~~

C. 63. c.

100

100

DE
CENSVRIS
ECCLESIASTICIS
TRACTATVS.

STEPHANO DE AVILA
ABVLENSI, PRESBYTERO SOCIETATIS

IESV, ac primario quondam in Limensi
Regni Peruviani Academia Theo-
logiae Professore, Autore.

EDITIO NOVISSIMA, SUMMO STUDIO
relecta, & ab erroribus vindicata.

Cornelio

Francescucci

LVGDVNI,

Sumptibus Iacobi Cardon & Petri Cauellat.

M. DCXXIII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

1871
 CENTRAL

LIBRARY

OF THE

UNITED STATES

DEPARTMENT OF AGRICULTURE

WASHINGTON, D. C.

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

EXCELLENTISSIMO

LVDOVICO VELASCO,

DIVI IACOBI MILITIAE EQVITI

præstantissimo, nouæ Hispaniæ, Petuanique

Regni Proregi maximo, atque
integerrimo,

ALPHONSVS MESSIA PRES-

byter Societatis Iesu,

S. P. D.

VOD diu (excellentissime Prin-
ceps) summis votis optaueram, ut
seſe mihi obſeruantia mea erga
te, gratiq; animi teſtandi omni-
bus palam occaſio offerret ali-
qua, nunc præſto eſt: vtrumque
enim (ni fallor) teſtabor, ſi opus
hoc Stephani de Auila quondam ex noſtris, dum in-
ter nos fuit, tibi bonarum artium præſtantiſſimo Me-
canati confecrauero. Nec audacia hæc eſt: debitum
namque meum perſoluo, quod eſ ingenue fateor, eſ
numquam me illi facturum ſatis, egregie non diſſi-
teor. Nam quantum homo homini debere poteſt, hoc
totum tibi ego, à quo ingentia, ac prope infinita be-
neſicia.

nescia, quæ referre, etsi mihi suauissimum, tibi permole-
stum esset, accepi. Accedit communis alia ratio, quæ
me incitat, mouet, cogit tua in Societatem nostram
voluntas, amor non vulgaris, imò hoc ipsum petit
opus: eius enim est, quem tu dilexisti vnice, coluisti
maximè, in summòque habuisti honore, & in arduis
summisque rebus consuluisti. Quare tuum est (Vir
amplissime) hoc pignus amoris illius tibi familiaris-
simi, hilari fronte suscipere, susceptum fouere, omni-
bùsque auctoritate, qua ornatus es, egregiè commen-
datum reddere: Nam quis illud non magnificet,
cum viderit tibi oblatum, à te fuisse libenti animo
susceptum, ac inter tua quæque pretiosissima repo-
situm? etenim tali tantoque viro dicatum, non-
nisi magnum esse, maiùsque futurum pro-
culdubio existimabitur clarissimo
tuo nomine decora-
tum. Vale.

AD LECTOREM.

Auea sunt/ Lector optime/ quæ de Stephano
de Auila Societatis nostræ viro, te oporteat
scire. Illud primum, Hispanum fuisse Abu-
lensem patriam, in ea Hispaniæ Prouincia,
quæ vulgò Castella vetus dicitur. Secundum
hoc, Societatem nostram ætate adhuc tenera
ingressum, post absolutum spiritualis tyroci-
nij tempus Theologicis literis applicuisse
animum tam felici ingenio, vt nihil supra
vix discipulus esse desit; cum aliorum ma-
gister, & Doctor renunciatus est. Miraculo

fuit adolescentis sapientia summa, eruditio singularis. Hæc Præpositos mo-
uit (tertium iam illud) vt eum ad nos Peruanij Regni incolæ olim trans-
mitterent. Excepit America tantum virum, vt par erat, cùmque tacente
ipso, quantus esset, prædicaret fama, Theologiam profecti publicè tractus
est. Credi vix potest, quàm plautibilis omnibus eius docendi ratio, admira-
tioni erat acumen ingenij, in indagandis rebus solertia, in tradendis ex-
quisitissima methodus, in evoluendis Autoribus indefessum studium, præ-
sertim in re morali. Hæc sic Stephanum commendarunt omnibus, vt Do-
ctor Doctorum vulgò diceretur. Illum totius Regni procures tribunalia
summa, vt absolutissimum Theologum, & vtriusque latus peritissimum
consulebant. Omnes hominum status, ciuitates omnes, & Prouincia, quod
Auila dixisset, verum, certum, securum, quod reticulisset, suspectum, incertum,
periculosum iudicabant. Respondebat doctrinæ egregiæ probitas mo-
rum (& hoc quantum accipe) vt fuit incredibili sui despicentia, honoris
perpetuus contemptor, abiectionis cupidissimus, quique eam in ore om-
nium esset, solus ipse seipsum ignorabat. Obiit post illustratas fere omnes
quatuor summæ Theologiæ Angelicæ Doctoris partes, cuius acerrimus
semper defensor fuit, daturusque forsitan esset in lucem quamplurima, nisi
satis immatura mors pios comatus hominis vnâ cum vita abstulisset. Quod
ex omnibus suis lucubrationibus, quæ certè multæ sunt, absolutum magis
nobis reliquit, hoc opus de CENSURIS est posthumus filius patri. Acci-
pies illud (lector humanissime) pro tua benignitate, vt alia quæ te digna
sunt, alioles; certus, enim esse hunc laborem, quem exoptare poterat de
Censuris Ecclesiasticis tuum summum ingenium, à quo eos fructus ex
illius capies lectione, qui & tibi commodi sint, & mihi apud te gratiæ.
Valeas.

Approbatio Theologorum.

Issu Patris Stephani Paez Praepositi Provincialis Societatis Iesu in hac Peruana Provincia, vidi, & perlegi tractatam de Ecclesiasticis CENSURIS, quem Pater Stephanus de Auila eiusdem Societatis composuit, in quo nihil, aut fidei nostrae contrarium, aut bonis moribus dissonum reperi, quin potius illum typis dignissimum iudico; in lucem enim editum plurimum utilitatis omnibus allaturum certò scio, cum doctissimus eius author mentem suam, tanto auctore dignam, in questionibus, etiam difficilissimis, & ad usum in utroque foro perutilibus, non solum verè, doctè, & eruditè, sed etiam planè, distinctèque aperuerit, ut cuiusque opus legenti notissimum erit. Lima in nostro Collegio diuini Pauli eiusdem Societatis Iesu, septimo Kalend. Maij, anni 1607.

IOANNES PEREZ MENACHO,
Professor Theologiae.

Ex praescripto Patris Stephani Paez Praepositi Provincialis huius Peruanae Provinciae Societatis Iesu, vidi opus de CENSURIS, editum à Patre Stephano de Auila eiusdem Societatis sacrae Theologiae Professore in Limensi Academia Regni Peruani, & accuratè perlegi: in nullòque fidei, aut bonis moribus aduersatur, sed habet sanam, & animis conuenientem doctrinam aut auctore dignam, & ab omnibus communiter receptam. Imò nihil ferè ad Censuras pertincens relinquit, quantumvis difficile, & ab aliis fortè pratermissum, quod non tradat admirabili tum sapientia, tum verborum profunditate, pondere, & claritate. Ut igitur tam egregium opus ad omnium manus perueniat, & praecipuè eorum, qui curam gerunt aliorum, dignum censeo, ut imprimatur: Quod in maximam Dei gloriam, & Christianae reipublicae emolumentum cessurum spero. Lima septimo Calend. Maij, anni 1607.

ANDREAS HERNANDEZ,
Professor Theologiae.

Opus de CENSURIS, Patris Stephani de Aula Societatis Iesu
videlicet ex præsripto Patris Stephani Paez, in hac Peruviana Provin-
cia Praepositi Provincialis dictae Societatis, in quo nihil est fidei Catholice,
aut bonis moribus contrarium, quin potius summa eruditio cum sana
admodum doctrina coniuncta, prudentissimum in re Morali iudicium,
eorumque, de quibus disserit, appositissima methodus. Quare typis di-
gnum illud existimo. iuvabit enim quàm plurimum tum eos qui confes-
sionibus excipiendis operam dant, tum Iudices omnes Ecclesiasticos, ad
quos bona pars eorum, de quibus hic agitur, spectat. Lima in Colle-
gio nostro domini Pauli eiusdem Societatis, septimo Kalend. May, anni
1607.

IOANNES PERLINVS,
Professor Theologiae.

Ego Stephanus Paez Praepositus Provincialis Societatis Iesu Provin-
ciae Peruviana, potestate ad id mihi facta à Reverendo admodum Pa-
tre Claudio Aquaviva Praeposito nostro Generali, facultatem concedo, ut
Liber de Censuris Ecclesiasticis, à Patre Stephano de Aula nostra
Societatis, sacra Theologiae in huius civitatis Limaensis Academia primar-
io Professore composuit, & eiusdem Societatis grauium doctorumque ho-
minum iudicio approbatus, typis mandetur. In quorum fidem has litteras
manu nostra subscriptas, sigillaque nostro munitas dedimus. Lima die
octava mensis May, anni 1607.

STEPHANVS PAEZ.

---

*Facultas R. P. Prouincialis Societatis Iesu in Prouincia
Lugdunenſi.*

Antonius Suffren Prouincialis Societatis IESV, in Prouincia Lugdunenſi, iuxta Priuilegium eidem Societati à Rege Chriſtianiſſimo Henrico III. die 10. menſis Maij, anni 1583. Henrico IV. 20 Decembris 1606. & Ludouico XIII. nunc regnante, 14 Febr. 1611. conceſſum, quo Bibliopoliſ omnibus prohibetur, ne libros ab euſdem Societatis hominibus compoſitos, abſque illorum permiſſione imprimant: permiſit Horatio Cardon Lugdunenſi Bibliopola, vt *de Cenſuris Eccleſiaſticis Tractatum*, Stephano de Auila Abulenſi, Presbytero Societatis IESV, ac primario quondam in Limenſi Regni Peruanæ Academia Theologie Profeſſore, Auctore, in lucem emiſſum, ad ſex proximos annos impetnere, ac liberè diuendere poſſit. Datum Lugduni die 6. Maij, 1615.

S V F F R E N.

---

*Summa Priuilegij à Chriſtianiſſimo Galliarum
Rege obtenti.*

Henrici IV. Galliar & Nauarræ Regis diplomate cautum eſt, ne quis in ſuo regno aliſue locis ditioni ſue ſuppoſitis, intra proximos annos decem à die conceſſionis præſentium inchoandos, excudar, vendat, excudendum, vendendumve quouis modo ac ratione conetur, librum, qui inſcribitur, *De Cenſuris Eccleſiaſticis Tractatus*, Stephano de Auila Abulenſi, Presbytero Societatis IESV, ac primario quondam in Limenſi Regni Peruanæ Academia Theologie Profeſſore, Auctore, vno Horatio Cardon Bibliopola Lugdunenſi, excepto, cuiue ipſe conceſſent: Sub pennis originali diplomate contra deſinquētes expreſſis Datum Lutetiæ, die Februarij 23. Anno 1609

De mandato Regis,

Sic ſignatum,

BRVLART.

I N D E X

INDEX PARTIVM, CAPITVM, DISPVATIONVM, ET DVBIORVM, QVÆ IN HOC Tractatu de Censuris continentur.

Prior numerus paginam, posterior columnam indicat.

PRIMA PARS.

Tractatus de Censuris ecclesiasticis.
pagina 1.

Prima pars de Censuris in comuni. ibi

Dub. 1. De nomine & significatione Cen-
suræ. ibid col. 1.

Dub. 2. Vtrum sit in Ecclesia potestas in-
figendi Censuras? ibid. 2.

Dub. 3. Vtrum vltas ferendi Censuras sit
antiquas in Ecclesia? 5. 2.

Dub. 4. Quid sit Censura? ibid.

Dub. 5. Quot sint species Censuræ? 6. 2.

Dub. 6. Vtrum forma, vel. laicus possit
ferre Censuras? 8. 1.

Dub. 7. Vtrum Censuræ incurrantur ipso
facto? 9. 1.

Dub. 8. Vtrum leges continentes pec-
catum possint incurrere per
contrariam consuetudinem? 10. 2.

Dub. 9. Vtrum ad hoc quod sit valida Cen-
sura, requiratur quod præcedat illud
peccatum, vel sufficiat sola voluntas
Prælati? 11. 1.

Dub. 10. Vtrum sufficiat peccatum pure
interius? ibid.

Dub. 11. Quando actus exterior est malus
& actus interior non ita malus, vtrum
homo incurrat in Censuram? 13. 2.

Dub. 12. Vtrum Censuræ possint imponi
solum per actum interiore, & non
per exteriorem? 14. 1.

Aula ac censuræ.

SECUNDA PARS.

De excommunicatione. 15.

Cap. 1. De quidditate & essentia illius. ibi.

Diffin. 1. De eius definitione. 15. 1.

Dub. 1. Quod significet nomen excommu-
nicatio? ibid.

Dub. 2. Quid sit excommunicatio? 16. 2.

Diffin. 2. De divisione excommunicatio-
nis. 17. 1.

Dub. vltimum. Quotaplex sit excommuni-
catio? ibid.

CAP. II.

De forma excommunicationis. 19. 1.

Diffin. 1. vltima. De verbis, quibus imponen-
da sit excommunicatio. ibid.

Dub. 1. Vtrum ad excommunicandum sine
aliqua terminata verba? ibid.

Dub. 2. Quibus verbis imponi solet ex-
communicatio tam lata, quam serena-
da? ead. 2.

Dub. 3. Vtrum excommunicatio debeat
ferri in scriptis? 20. 1.

CAP. III.

*De causa efficiendi excommunicationis.
21. 1.*

Diffin. 1. De iurisdictione & potestate ne-
cessaria ad excommunicandum. ibid.

Dub. 1. Vtrum omnes Prælati habeant po-
testatem

I N D E X.

testatem ad excommunicandum eib d	
Dub. 2. Verum Patroni possint excommu-	
nicare	221.
Dub. 3. Ut an delegatus possit finita de-	
legatione excommunicare?	221.
Dub. 4. Vtrum omnes possint excommu-	
nicare per modum canonis, vel statuti	ibid.
Dub. 5. Vtrum ipse possit excommuni-	
cate, si habeat potestatem hanc	222.
Dub. 6. Vtrum iniqua excommunicatione sit	
lata sine damno	222.
Dub. 7. Vtrum possit aliquis seipsum, vel	
equalem, vel superiorem excommu-	
nicare	223.

D I S C R T. II.

De conditione requisita ad excommuni-	
candum ex parte territorij.	271.
Dub. 1. Vtrum Episcopus possit extra	
propiam territoriam, possit excommu-	
nicare in aliis locis.	ibid.
Dub. 2. Vtrum Episcopus in proprio terri-	
torio possit excommunicare subditum	
existentem in alieno.	272.
Dub. 3. Vtrum Episcopus possit excom-	
municare subditum alienum in proprio	
territorio.	273.
Dub. 4. Vtrum subditi Regis infra exem-	
ptum extra territorium ejusdem Regis	
delinquentes, sententia excommunica-	
tione locorum Prælatorum	274.
Dub. 5. Vtrum excommunicatio sit de jure	
Episcopi, vel de jure Regis, vel de jure	
Regis, vel de jure Episcopi, vel de jure	
Regis, vel de jure Episcopi	275.
Dub. 6. Vtrum excommunicatio sit de jure	
Regis, vel de jure Episcopi, vel de jure	
Regis, vel de jure Episcopi	276.

C A P. IV.

De causa materiali excommunicationis.	
277.	
Dub. 1. De personis, que possunt ex-	
communicari.	ibid.

Dub. 1. Vtrum possit excommunicari is	
qui excommunicatus non esse corrigendus	ibid.
Dub. 2. Vtrum non suadente, possit excom-	
municari.	278.
Dub. 3. Vtrum locastus possit excommu-	
nicare.	279.
Dub. 4. Vtrum Princeps possit excommu-	
nicare.	ibid.
Dub. 5. Vtrum Vicerex possit excom-	
municare.	280.
Dub. 6. Vtrum excommunicatione lata in	
venia sit de jure irrita.	281.
Dub. 7. Vtrum hinc excommunicatione	
potest excommunicari.	282.
Dub. 8. Vtrum si quis excommunicatus	
excommunicatus sit.	283.
Dub. 9. Vtrum si quis excommunicatus	
excommunicatus sit.	284.

C A P. V.

De causis, propter quas fit excommuni-	
catio.	285.
Dub. 1. De contumacia requisita ad ex-	
communicationem.	ibid.
Dub. 2. Propter quod accusatus possit fieri mi-	
nor excommunicatus.	ibid.
Dub. 3. Vtrum excommunicatio maior pos-	
sit imponi pro peccato veniali.	286.
Dub. 4. Vtrum excommunicatio maior	
facienda possit imponi pro veniali.	287.
Dub. 5. Quando sit dicendum de illa excom-	
municatione, quod sit de jure irrita.	288.
Dub. 6. Quando sit dicendum de illa excom-	
municatione, quod sit de jure irrita.	289.
Dub. 7. Quando sit dicendum de illa excom-	
municatione, quod sit de jure irrita.	290.
Dub. 8. Vtrum sit dicendum de illa excom-	
municatione, quod sit de jure irrita.	291.
Dub. 9. Vtrum sit dicendum de illa excom-	
municatione, quod sit de jure irrita.	292.

I N D E X.

- nationem, & excommunicationem 48. 1.
Dub. 9. Vtrum excommunicatio, vel vitium pro tribus, & quatuordecim annis excommunicatio. *ibid.*
Dub. 10. Vtrum pro culpa mea, praeterita, quam non habet praesentem, neque futura, nec ab homine possit fieri excommunicatio. 49. 1.
Dub. 11. Vtrum committens peccatum habens annexam excommunicationem peccet duplici peccato. 50. 2.
Dub. 12. Vtrum possit Episcopus praecipere sub excommunicatione, et huiusmodi. *ibid.*

D I S T I C T. II.

- De excommunicationibus, quae feruntur pro temporali. 51. 1.
Dub. 1. Vtrum in temporali potest fieri excommunicatio. *ibid.*
Dub. 2. Quae excommunicatio annexa temporali. 52. 1.
Dub. 3. Vtrum debeat esse, in quo quod peccatum annexum est, in quo quod peccatum annexum est. 54. 1.

D I S T I C T. III.

- In generali quem comprehendat excommunicatio. 56. 2.
Dub. 1. Vtrum excommunicatio generalis lata comprehendat Episcopos, & dem. *ibid.*
Dub. 2. Vtrum excommunicatio lata contra facientes compendat mandantes, vel consules. 57. 1.
Dub. 3. Quae excommunicatio extenditur ad consules, vtrum comprehendat quemcumque. 58. 2.
Dub. 4. Quae excommunicatio extenditur ad consules, & non comprehendit. 59. 1.
Dub. 5. Quando delictum habet annexam excommunicationem, & quis attentat eandem, & tamen non sequitur effectus, vtrum incurrit illam. *ibid.*

- Dub. 6.* Quando excommunicatio extenditur ad consules, vel consules vtrum comprehendat eos, non sequitur effectus. 60. 1.
Dub. 7. Vtrum si mandans, vel consules se habeat mandans, vel consules, & tamen post reuocationem committatur delictum, incurrit. *ibid.*
Dub. 8. Vtrum non obliuiscens peccatum clericum, cum possit, incurrit excommunicationem. 61. 2.
Dub. 9. Vtrum qui ratam habet clericum peccat si eum, incurrit excommunicationem. 62. 1.
Dub. 10. Quod si talis sit in Extra. 63. 1.
Dub. 11. Quis nomine personae peccat. *ibid.*
Dub. 12. Quod si permanens clericus. 64. 2.
Dub. 13. Vtrum in al quibus casibus non incurrit excommunicatio. 65. 1.
Dub. 14. Vtrum qui committit excommunicationem, & non incurrit. 66. 2.
Dub. 15. Vtrum quando excommunicatio ponit a pio facto negat, incurrit ante monitionem. 67. 1.

D I S T I C T. IV.

- Quem non comprehendat excommunicationes latae a reuel idem inquit. *ibid.*
Dub. 1. Vtrum quando excommunicatio feratur contra non mandantes, scripturas, comprehendat non mandantes. *ibid.*
Dub. 2. Vtrum excommunicatio, quae feratur ad reuel, cum de illa, quae non vergat ad reuel, & non incurrit. 68. 1.
Dub. 3. Quae obligat ad reuel, excommunicatio, & non incurrit. 69. 1.
Dub. 4. Vtrum iudicium excommunicationis pro futuris incurritur post. 70. 2.

primam chartam.

76.2.

DISPUT. V.

De causis excusantibus ab incurrenda excommunicatione. 77.1.

Dub. 1. Quando feruntur excommunicationes pro furtis, utrum comprehendat omnes, vel excusentur aliqui? *ibid.*

Dub. 2. Utrum excusentur aliquæ personæ ratione cogitationis, vel secreti, vel alia causa? 81.2.

Dub. 3. Utrum qui credit Prælatum nullum remedium adhibiturum, excusetur a denunciando? 83.2.

Dub. 4. Utrum delinquentem esse iam emendatum, excuset a denunciando? *ibidem.*

Dub. 5. Quantum temporis darent edicta Prælatorum? 85.1.

Dub. 6. Vera n. ignorantia excuset ab excommunicatione? *ead. 2.*

Dub. 7. Quando quis committit peccatum habens annexam excommunicationem, quam tamen nuncius habet ignorare, utrum incurrat? 86.2.

Dub. 8. Utrum ignorantia vincibilis de culpabilis excuset ab excommunicatione? 89.1.

Dub. 9. Quando excom. n. ratio non fertur absolute, sed contra eos qui sciunt, vel ausa tenerant aliquid sciri, utrum ignorantia vincibilis excuset ab excommunicatione? *ead. 2.*

Dub. 10. Utrum ignorantia, excuset etiam ab aliis Censuris? 92.1.

Dub. 11. Utrum appellatio excuset a incurrenda excommunicatione? 91.2.

Dub. 12. Utrum appellatio excom. sub condicione quod non appellatur de illius vel de

21.2.

CAP. VI.

De effectibus excommunicationis 93.2.

Disput. 1. De effectibus excommunicationis in communi. *ibid.*

Dub. 1. Utrum excommunicatio nulla ha-

beat aliquos effectus?

ibid.

Dub. 2. Utrum excommunicatio iniusta valida habeat suos effectus? 95.1.

Dub. 3. Quando excommunicatio est iusta secundum allegata & probata, & excommunicatus tamen reuera est innocens, utrum habeat effectus? *ead. 2.*

DISPUT. III.

Quomodo cognoscitur quis sit toleratus? 98.2.

Dub. 1. Qui excommunicati dicuntur tolerati, qui verò non? *ibid.*

Dub. 2. Utrum standum sit Decreto Concilij Constantiensis, quod loquitur de hoc, an Basiliensis? 99.2.

Dub. 3. Quis dicatur nominatim excommunicatus? 100.2.

Dub. 4. Quis dicatur notorius perclusor clericus? 101.1.

Dub. 5. Utrum Decretum Concilij habeat locum in aliis Censuris? 103.1.

DISPUT. III.

De primo effectus excommunicationis maioris, scilicet de participatione in Sacramentis? *ead. 2.*

Dub. 1. Utrum Sacramenta administrata à non toleratis sint valida? 104.2.

Dub. 2. Utrum Sacramenta administrata à toleratis sint valida? 106.2.

Dub. 3. Utrum non toleratus possit licite administrare Sacramenta? *ead. 2.*

Dub. 4. Utrum Sacramenta quæ recipi non toleratus, sint valida? 107.2.

DISPUT. IV.

De secundo effectus excommunicationis, scilicet de participatione iustitiarum, & ecclesiasticarum sepulchrorum 110.2.

Dub. 1. Quibus iustitiis priuetur excommunicatus in ordine? *ibid.*

Dub. 2. Utrum excommunicatus contritus fruatur Ecclesiæ iustitiis, & possit communari

communari

I N D E X.

- communicato cum fidelibus? 111.1.
Dub. 3. Vtrum in Missa oblat. a non tolerato sit valida & pro aliis? 111.2.
Dub. 4. Vtrum Missa oblata p. o non tolerato pro sit illa? 114.1.
Dub. 5. Vtrum oratio ica communis oblata ab excommunicato maior, si applicetur, alia p. o sit? 115.1.
Dub. 6. Vtrum non toleratus, qui alias tenetur, recitare Horas, teneatur modis & idem, ut tunc o. suspensio, etc. p. o. n. & de gestis? 116.1.
Dub. 7. Vtrum excommunicatus peccet non iudicando Mulum, que e. n. t. i. d. o. neque non p. o. n. t. o. quando, etc. etc. 117.1.
Dub. 8. Quomodo excommunicatus p. o. n. t. o. sepultura ecclesia liceat? ibid.

DISCVT. V.

- De quarto & quinto effectu, scilicet de priuatione votis iuribus & pall. q. & de annullatione collationis etc. etc. 117.1.
Dub. 1. Vtrum collatio facta ab excommunicato maior sit valida? ibid.
Dub. 2. Vtrum collatio facta excommunicato sit valida? 118.1.
Dub. 3. Quomodo median. hab. b. t. excommunicatus, qui obtinet beneficium? 119.1.
Dub. 4. Vtrum possit Episcopus beneficium ab excommunicato conferre? ibid.
Dub. 5. Vtrum excommunicatus pensionis facta excommunicato maior, sit valida? 120.1.
Dub. 6. Quando aliquis abbas eligatur ad beneficium, & tempore acceptationis est excommunicatus, vtrum talis acceptatio sit valida? 120.1.

DISCVT. VI.

- De extirpatione, & de suspensione ab officio, etc. etc. 121.1.
Dub. 1. Vtrum excommunicatus possit fructus beneficij regimine acquiriti

- ante excommunicationem? ibid.
Dub. 2. Vtrum in casu, quod fructus beneficij sunt restituendi, cui debeant restitui? 124.1.
Dub. 3. Vtrum gesta ab excommunicato, tanquam persona publica, sint valida? ibid.
Dub. 4. Vtrum si Episcopus est non toleratus, Officialis eius, scilicet Provisor, possit exercere iurisd. thronem. 127.1.
Dub. 5. Vtrum instrumenta facta a Tabelionis non tolerato sint valida? 128.1.
Dub. 6. Vtrum gesta ab excommunicato, tanquam a particulari persona, valeant? 129.1.
Dub. 7. Vtrum facta a beneficiario, qui non habet verum titulum beneficij, sint valida? 129.1.

DISCVT. VII.

- De septimo & octavo effectu, scilicet de annullatione impetrationis gratiarum & remissionis a laico iudiciali. 121.1.
Dub. 1. Vtrum excommunicatus maior possit esse actor? 121.1.
Dub. 2. Vtrum excommunicatus possit comparere in iudicio per se ipsum? 122.1.
Dub. 3. Vtrum excommunicatus possit esse Advocatus? 123.1.
Dub. 4. Vtrum possit esse testis? 123.1.

DISCVT. VIII.

- De nouo effectu, scilicet de prohibitione communicationis cum fidelibus. ibid.
Dub. 1. Vtrum toleratus possit post Concilium Constitutum esse licet communicare cum fidelibus, & fideles cum ipso? ibid.
Dub. 2. Vtrum excommunicatus toleratus tam contentus possit in aliquibus casibus admin. l. i. de Sacram. etc. 124.1.
Dub. 3. Vtrum excommunicatus semper peccet mortaliter communicando cum fidelibus in rebus sibi prohibitis? 125.1.
123. Dub. 4.

I N D E X.

- Dub. 4.* Vtrum peccet mortaliter recitari lo-
cumnam Officiam cum alijs? 139. 2.
Dub. 5. Vtrum excommunicatus teneatur
abstinere a communione fidelium
cum periculo mortis, vel infamiae, vel
suae substantiae, aut rei sui habitus 140. 2.

DISPUT. IX.

- De decimo & undecimo eff. c. u, scilicet
de prohibitione fidelium, ne commu-
nicent cum excommunicato, & quod
perdurans in excommunicatione per
animum, sit suspectus de haeresi 142. 2.
Dub. 1. Quae persona toleratur utare non
toleratum? 143. 1.
Dub. 2. Quid intelligatur per partem illam
O, alius verbus, O, orate, vobis, &c.
144. 1.
Dub. 3. De particula, O, orate, vtrum sit licitum
fidelibus orare pro non tolerato?
145. 1.
Dub. 4. Vtrum orans publica oratione pro
non tolerato, incurrat minorem excom-
municationem? 146. 1.
Dub. 5. Vtrum sacerdos in Memento Mis-
sae publico orate pro non tolerato? ibid.
Dub. 6. Vtrum sit licitum orare publica
oratione pro tolerato? 147. 1.
Dub. 7. Vtrum liceat fidelibus communi-
care cum non tolerato in orationibus,
& c. alius Officiis? 148. 2.
Dub. 8. Quid sit, debet, & tempore quo
celebratur Officium, vel assistere non
toleratum? 149. 2.
Dub. 9. Quid intelligatur per illam parti-
culam, Vobis? 150. 2.
Dub. 10. Quid intelligatur per illam parti-
culam, Communionem? 151. 1.
Dub. 11. Qui prohibeatur per illam parti-
culam, Absente? ead. 2.
Dub. 12. Quomodo intelligendus est ille
eff. c. u, excom non cum alijs, scilicet
quod qui perduraverit, et animam in
illa, sit suspectus de haeresi? 152. 2.

DISPUT. X.

De penis, quae incurruntur propter com-
municationem cum excommunicato.

153. 1.

Dub. 1. Vtrum qui participat cum excom-
municato in rebus prohibitis, incurrat
excommunicationem? ibid.

Dub. 2. Quomodo sit intelligendum, quod
communicans cum excommunicato ex
Papa non toleratum, incurrat maiorem ex-
communicationem? 154. 1.

Dub. 3. Quomodo sit intelligendum quod
communis cum in crimine etiam notum in-
currat maiorem. ead. 2.

Dub. 4. Vtrum ad incurrendam maiorem
propter participatorem in crimine cri-
minato, requiratur quod sit principalis sit
denotatus? 156. 2.

Dub. 5. Vtrum incurrat maiorem commu-
nicationem cum excommunicato de particu-
laribus? 158. 1.

Dub. 6. Vtrum incurrat maiorem excom-
municationem qui sepe in loco sacro
publicum excommunicatum? 160. 1.

DISPUT. XI.

De casibus, in quibus licet communicare
cum excommunicato, ead. 2.

Dub. 1. Vtrum licet in quibus casibus, in quibus
licet communicare cum non tolerato.
ibidem.

Dub. 2. Quomodo intelligatur illa parti-
cula, O, orate, vobis, O, orate, vobis,
&c. 161. 1.

Dub. 3. Vtrum in oratione excommunicato predi-
care, & de Theologiam, vel audire ab
excommunicato, vel simul cum non
ead. 2.

Dub. 4. Vtrum propter vilitatem tempo-
ralium liceat communicare cum non
tolerato. 162. 2.

Dub. 5. Quomodo intelligatur illa parti-
cula, Absente? 163. 2.

Dub. 6. Quomodo intelligatur illa parti-
cula, Absente? 164. 2.

Dub. 7. Vtrum pater, vel dominus possit
cohabitare cum filiis, vel famulis
non toleratis. 165. 1.

Dub. 8.

I N D E X

- QnB. 6.** Virum excommunicatum ad certum tempus, vel sub conditione, transactio termino, vel conditione, maneat absolutus? 19...

D i s p y T, 111.

- De formâ & modo obsequiendi in ab-**
solutione. c. 1. 1.
- Dub. 1.** Verum sint verba determinata ad
absoluendum ab excommunicatione?
ibidem.
- Dub. 2.** De his quæ præmittenda sunt ante
absolutionem? 121. 1.
- Dub. 3.** Verum servanda sint extrenonia-
lia, quando quis absoluitur in foro per-
nitentie? 124. 1.
- Dub. 4.** Quis modus servandus est, quan-
do quis absoluitur in articulo mortis
ab eo, qui secum huius non poterat,
ead. 7.
- Dub. 5.** Quando excommunicatio habet
annexam satisfactionem, quomodo en-
danda absolutio? 123. 1.
- Dub. 6.** Quando excommunicatus non po-
test præstare cautionem per iuramentum,
verum satisfaccutio iuramenti? 125. 1.
- Dub. 7.** Qui dicitur gator nomine patris,
cui debet fieri satisfactio? 126. 1.
- Dub. 8.** Verum quando Bulla, vel Bullægen-
da facultatem absoluendi, satisfaccio
patris, possit absolvi præstata cautione?
127. 1.
- Dub. 9.** Verum absolutio data contra clau-
sulam dicentem, *sub-facta parte*, sit va-
lida? 128. 1.
- Dub. 10.** Quanto aliquis est nominatim
excommunicatus, vel q. amarus sit a-
iure, tamen res deo q. est ad forum
contentionu n, & pendet huius, et una pos-
sit absolvi per Bullam, vel prius q. um?
129. 2.
- Dub. 11.** Quando aliquis est excommuni-
catus propter iniuriam alteri datam,
quæ satisfactio est præmittenda? 201. 1.

- Dub. 12.** Verum absolutio data virtute
Benedicti, vel labele valeat pro foro ex-
terni? 252.1.
- Dub. 13.** Verum per Bullam, vel privileg.
possit quis absolui ab excommunicatione
etque extra confessionem? 254.1.
- Dub. 14.** Verum per Bullam, vel privileg.
possit quis absolui ab excommunicatione
etque extra confessionem? 255.1.
- Dub. 15.** Verum absolutio, et excommu-
nicatio possit dari sub conditione
207.1.
- Dub. 16.** Quando excommunicatus obli-
tus excommunicacionis absolute in
confessione sua se excuset, et non
satis, si forte inquit, et per hoc record-
etur excommunicacionis, verum te-
neatur se excuset? 251.1.
- Qu.** prout dicit excommunicacionem esse
nullam, per hoc quod prout abso-
lutionem ad cautelam, non statet si
elle excommunicatus. 208.1.

第 10 章 数据库系统

TER TIA PARS.

De siffensant. 102.

<i>Difini.</i>	De natura & diffinitione suspensio- nis.	end. 1.
<i>Dub. 1.</i>	De diffinitione, quod non sit suspensio.	ibid.
<i>Dub. 2.</i>	De diffinitione, quod sit suspensio.	ibid.
<i>Dub. 3.</i>	Quotplex sit suspensio, & de diffinitione.	ibid.

D I S P U T. I I.

- De effectibus suspensionis 211.1.
Dub. 1. Quos effectus habet suspensio, &
 quomodo cognoscantur, quos effectus
 habeat huiusmodi suspensio. c. 2.
Dub. 2. Quod peccatum sit violare sus-
 pensionem? 216.1.
Dub. 3. Vitrum si suspensus faciat ea, a
 quibus

I N D E X.

quibus suspensus est, sint valida? *ibid.*
Dub. 4. Vtrum fidelis teneatur vitare suspensionem, & ad quos sunt suspensi? *ead. 2.*

DISPUT. III.

De forma, & modo seruando in ferenda suspensione, & de causa, & occasione propter quam ferri, & de causis excusantibus a suspensione. 217.1.

Dub. 1. Quae forma seruanda sit in letenda suspensione? *ibid.*

Dub. 2. Vtrum suspensio possit imponi pro non culpa? 218.1.

Dub. 3. Vtrum suspensio possit imponi pro peccato veniali? 219.1.

Dub. 4. Quae causae excusent ab incurrenda suspensione? *ead. 2.*

DISPUT. IV.

De causa efficienti, & materiali suspensionis, scilicet de personis, quae possunt suspendi, & suspendi. 220.1.

D. 1. Quis possit suspendere? *ibid.*

Dub. 1. Quis possit suspendi? *ead. 2.*

DISPUT. V.

De casibus, in quibus ipso iure incurritur suspensio. 221.1.

Dub. 1. Vtrum clericus, publicus peccator, sit ipso iure suspensus? *ibid.*

Dub. 2. Vtrum clericus, publicus & notorius fornicarius, aut concubinarius, sit ipso iure suspensus? 222.1.

Dub. 3. Vtrum elene, & sodomita sit ipso iure suspensus suspensione propria, ita ut, si durante suspensione celebret, fiat irregularis? *ead. 2.*

Dub. 4. Vtrum qui ordinatur sine patrimo no, sit ipso iure suspensus? 223.1.

Dub. 5. Quando aliquis ordinatur cum patrimo no ficto, vtrum incurrit suspensionem? 224.2.

Dub. 6. Quando aliquis est ordinatus sub Diaconato, sine aliquo patrimo no, vtrum licite possit ascendere ad superiores Ordines? 226.2.

Dub. 7. De eo, qui ordinatur ordine sacro, extra tempora a iure statuta, vel ante legitimam aetatem, vel absque literis

dimissoris, an incurrit suspensionem? 227.1.

Dub. 8. De eo, qui ordinatur ab Episcopo excommunicato, suspensio, vel interdictio, schismatico, vel haeretico. Vbi ponunt alij sex casus, in quibus incurritur suspensio. 234.1.

Dub. 9. Vtrum committens simoniam incurrit suspensionem? 236.1.

DISPUT. VI.

De absolutione a suspensione. 238.1.

Dub. 1. Quis possit absolueri a suspensione via ordinaria? *ibid.*

Dub. 2. Quis possit absolueri a suspensione ex commissione? 239.1.

Dub. 3. De eo, qui absolendus est a suspensione, 240.1.

Dub. 4. De modo seruando in absolutione a suspensione, *ibid.*

QUARTA PARS.

De degradatione, & depositione. 241.

DISPUT. VII.

Dub. 1. De definitione, proprietatibus, & effectibus degradationis. *ibid. 1.*

Dub. 2. A quo imponatur degradatio? 242.1.

Dub. 3. Propter quae crimina imponenda est degradatio? 244.1.

Dub. 4. De forma seruanda in degradatione, & depositione. 245.2.

Dub. 5. Vtrum Episcopi assistentes in sententia degradationis, sint ipso iure laici? 246.2.

QUINTA PARS.

De interdictis.

Disput. 1. De natura & diuisione interdicti. *ead. 1.*

Dub. 1. Quotuplex sit ecclesiasticum interdictum? *ead. 2.*

Dub. 2. Vtrum posito interdicto locali, censetur posuium personale, & e contra? 249.2.

D. 6. Quis locus censetur interdictus per interdictum generale locale, & quis per speciale? 250.2.

††† *Dub. 3.*

- Dub. 4.** Quæ personæ censentur interdixæ per interdictum personale generale, vel speciale. 252.1.
Dub. 5. Verum interdictum comprehendat personam illud, vel superiorem, aut æqualem. 254.1.
Dub. 6. Verum interdictum generale per-

DISPUT. II.

- De causa efficiendi & materiali interdicti. ibid.
Dub. 1. Quis possit interdixere. ibid.
Dub. 2. Verum Prelatus possit interdixere extra proprium territorium. 255.1.
Dub. 3. Verum Prelatus excommunicatus, vel suspensus iurisdictione, vel interdictis, possit interdixere. ibid.
Dub. 4. Verum possit aliquis se ipsum, vel superiorem, vel æquale interdixere ead.
Dub. 5. Quis possit interdixere. 256.1.

DISPUT. III.

- De causa & occasione, propter quam imponitur interdictum, & de modo servando in imponendo eo. ibid.
Dub. 1. Propter quam causam possit interdictum poni. ibid.
Dub. 2. Verum ad ponendum interdictum requiratur culpa mortalis. 257.1.
Dub. 3. Verum possit poni interdictum propter debitum pecuniarium. 258.1.
Dub. 4. Quis modus observandus sit in imponendo interdicto. ead.2.

DISPUT. IV.

- De effectibus, & proprietatibus interdicti. 259.2.
SECTIO I. De primo effecto, scilicet de privatione Sacramentorum. 260.2.
Dub. 1. Quis intelligatur in nomine damnationis Officiorum. ibid.
Dub. 2. Verum per interdictum punietur quis violationis iurisdictionis ecclesiasticæ exterioris. 261.2.
Dub. 3. Verum per interdictum punietur tot homines sicut in Censura. 262.1.
Dub. 4. De Baptismo, & Confirmatione. 263.1.
Dub. 5. De Eucharistia. ead.2.
Dub. 6. De Sacramento Matrimonij. 264.1.

- Dub. 7.** De Sacramento Extremae Unctionis. 265.2.
Dub. 8. De Sacramento Ordinis. 266.1.
SECTIO II. De secundo effectu, qui est, privare omnibus animis Officiis. 267.1.
Dub. 1. Quæ Officia divina fuerint licita, iure antiquo, tempore interdicti. ibid.
Dub. 2. Quæ Officia divina sint licita iure

- Dub. 3.** Verum hæc secunda concessio intelligenda sit de interdicti locali ratione, seu etiam de personali. 269.1.
Dub. 4. Verum omnes non excommunicati, nec interdicti, sine sint, clerici, sunt laici, possint admittere ad divina Officia. 270.1.
Dub. 5. Verum infantes, & amictus sint excludendi ab Ecclesia tempore interdicti, quando celebratur Officiis divinis. 271.2.
Dub. 6. Verum si quis habeat privilegium audiendi Officiis divina tempore interdicti, teneantur audire Missam diebus festis. 272.2.
Dub. 7. Quando ad quis habet privilegium audiendi, vel celebrandi Officiis divina tempore interdicti, verum possit adducere secum ad Ecclesiam suos familiares domesticos. 273.2.
Dub. 8. Quomodo sit intelligenda moderatio spiritus alius mater, quoad illam partem causam, non per illam causam. 274.1.
Dub. 9. Quomodo sit intelligenda concessio causam mater ut in quatuor precipuis anni festis, scilicet in Pascha, Ascensione, Pentecostes, & Assumptione, & Vigilia Maria celebratur Officiis.
Dub. 10. An a parte dicitur, quod sunt festi- tates supra dictæ, & in quibus finitur. 275.1.
Dub. 11. Quomodo Officiis divina permittantur et celebrantur publice & solemniter in festis, & diebus praedictis. ead.2.
Dub. 12. An in praedictis solemnitatibus licet recitari Sacramenta. 276.2.
SECTIO III. De ultimo effectu interdicti, qui est prohibitio ecclesiasticæ sepulture. 280.1.
Dub. 1. Quomodo sit intelligendus. ibid.
Dub. 2. De interdicti causis. ead.2.
Dub. 3. Verum in talibus causis, in quibus

I N D E X.

has d. Anum est, licetum esse assistere di-
uinis Officiis tempore interdicti, si erat
etiam aliqua, si erat priuilegium sepel-
re laicos in his a. fac. 282.1.

Dub. 1. Vt tempore interdicti possint assistere
diuinis Officiis, & recipere Sacramen-
ta, possint etiam sepeliri in loco sacro,
quoniam tale priuilegium nullam men-
tionem facit de sepultura 283.1.

Dub. 2. Vtrum interdictum tempore habeat
eisdem effectus & si non habeat, quomodo
cognoscatur, quos effectus habeat ead. 1.

DISCVT. V.

De participatione cu personis interdictis,
& de penis quas incurrat violantes inter-
dictum, & de causis quibus aliquis exca-
satur ab interdicti obseruatione. 286.1.

Dub. 1. Vtrum teneamur vitare interdi-
ctum. ibid.

Dub. 2. Quomodo obliget preceptum ser-
uandi interdictum. 287.1.

Dub. 3. Vtrum Religiosi teneantur obser-
uare interdictum. 289.1.

Dub. 4. De penis quas incurrunt violan-
tes interdictum. 290.1.

Dub. 5. De causis excusantibus ab interdi-
cto. 291.2.

DISCVT. VI.

De relaxatione seu absolutione interdicti.
ibid.

Dub. 1. Quis possit relaxare interdictum
via ordinaria? 292.1.

Dub. 2. Quis possit ex commissione absol-
uere ab interdicto 293.1.

Dub. 3. De eo qui absolueudas est ab in-
terdicto. ibid.

Dub. 4. Vtrum interdictum possit suspendi
cal. 1.

Dub. 5. Vtrum interdictum possit relaxari
a laicis. 294.1.

Dub. 6. De penis seruanda in absoluendo
ab interdicto. 296.1.

DISCVT. VII.

De relaxatione Ecclesiarum. 297.1.

Dub. 1. A quo imponatur Ecclesie viola-

ctio, & quot casibus contingat. ibid.

Dub. 2. Vtrum violatio habeat locum in
omni Ecclesia 298.1.

Dub. 3. Vtrum sit peccatum, celebrare in
Ecclesia violata, & incuratur irregulari-
tatis in ea celebrando. 299.1.

Dub. 4. Per quomodo, & quomodo reconcilia-
tur Ecclesia. ead. 1.

DISCVT. VIII. DE CESSIONE SEXTA PARS.

De cessatione a Diuinis. 301.

Disput. 1. De natura, & effectibus cessatio-
nis. ead. 1.

Dub. 1. Quid sit cessatio a Diuinis. ibid.

Dub. 2. Quotplex sit cessatio. 302.1.

Dub. 3. Vtrum tempore cessationis liceat
celebrare Diuina cum moderatione capi-
tis alina mater sicut licet tempore
generalis interdicti. ead. 2.

Dub. 4. Vtrum tempore generalis cessatio-
nis liceat celebrare illa Officia diuina,
quae iure antiquo celebrabantur tem-
pore generalis interdicti, & eo modo
quo tunc celebrabantur. 303.1.

Dub. 5. Vtrum habentes priuilegium audiendi,
vel celebrandi Officia diuina tem-
pore interdicti, possint uti huismodi
priuilegio tempore cessationis. 304.1.

Dub. 6. Vtrum priuilegium capitis alina
mater, ut tempore interdicti possint so-
lem inter celebrare, diuina in illis qua-
tuor festiuitatibus, & aliis posterius ad-
dictis posse extendi ad tempus cessatio-
nis generalis. 305.1.

Dub. 7. Vtrum quis habet priuilegium audiendi
Missa tempore cessationis, te-
neatur eam audire. 306.1.

Dub. 8. Vtrum tempore cessationis possint
puliani campinari. ibid.

Dub. 9. Vtrum tempore cessationis prohibita
sit Sacramentorum administratio ead. 2.

Dub. 10. Vtrum ecclesie alia si pulsata sit
licita tempore cessationis generalis 307.1.

Dub. 11. Vtrum cunctis temporibus habeat
predictos omnes effectus. 308.1.

DISCVT. II.

De causa efficiendi, id est, quis possit im-
ponere

I N D E X.

ponere cessationem, & de forma seruanda in imponenda cessatione, & de causa propter quam est imponenda. *ibid.*

Dub. 1. Quis possit ponere cessationem? *ibidem.*

Dub. 2. De forma seruanda in imponenda cessatione. *309.1.*

Dub. 3. Vtrum sit al. qua poena contra non seruantes praedictas decem condiciones in imponenda cessatione? *311.1.*

DISPUT. VI.

De causa excusante, & de poena contra violantes cessationem, & de relaxatione. *ead. 2.*

Dub. 1. Vtrum aliqua causae excusent à cessatione? *ibid.*

Dub. 2. De poena contra violantes cessationem, & specialiter quatinus de poena excommunicationis, & irregularitatis. *ibid.*

Dub. 3. De relaxatione. *312.2.*

Dub. 4. Vtrum quicumque Praelatus potens ponere cessationem generalem, possit eam suspendere ad aliquod tempus, quantum ad aliquem effectum, & quantum ad aliquas personas, & hoc durante ipsa cessatione? *ibid.*

SEPTIMA ET VLTIMA PARS.

De irregularitate.

Disput. 1. De natura, diuisione, & causa efficiendi irregularitatis. *ead. 1.*

Dub. 1. Quid sit irregularitas? *ibid.*

Dub. 2. Quotuplex sit irregularitas? *314.2.*

Dub. 3. De causa efficiendi irregularitatis, scilicet à quo imponatur? *ibid.*

DISPUT. II.

De occasione propter quam incurritur irregularitas, & de effectibus eius, & de causis excusantibus ab irregularitate. *ibid.*

Dub. 1. Vtrum ad incurrendam irregularitatem, quae incurritur propter aliquem actum hominis, sufficiat actus interior, vel requiratur exterior? *ibid.*

Dub. 2. Vtrum irregularitas imposita ob crimen, incurritur, quando delictum

exterius est occultum? Quod aliis verbis quæritur solet, Vtrum ad incurrendam irregularitatem sufficiat, quod crimen sit per se manifestum, quamuis per accidens sit occultum? *315.1.*

Dub. 3. Vtrum ad incurrendam irregularitatem impositam propter peccatum, requiratur peccatum mortale? *317.1.*

Dub. 4. Vtrum pro peccato meri praeterito, quod nulla praecessit monitio, possit irregularitas imponi quod est querere, Vtrum requiratur contumacia, sicut requiritur ad excommunicationem - *ead. 2.*

Dub. 5. Vtrum in dubio sit homo iudicandus irregularis? *ibid.*

Dub. 6. De effectibus irregularitatis. *320.1.*

Dub. 7. De causis excusantibus ab incurrenda irregularitate. *321.2.*

DISPUT. III.

De irregularitate proveniente ex defectu corporis. *322.2.*

Dub. 1. Quando contingat hæc irregularitas? *ibid.*

Dub. 2. Ad quem pertinet iudicare, an defectus corporis impediat celebrationem, vel an inducat notabilem deformitatem? *324.2.*

Dub. 3. Quis possit in hac irregularitate dispensare? *325.1.*

Dub. 4. Vtrum morbus aliquis inducat irregularitatem? *ead. 2.*

Dub. 5. De Hermaphrodito. *326.2.*

Dub. 6. De illegitimis. *ibid.*

Dub. 7. Vtrum Episcopos per Tridentinum possit dispense super illegitimitate ex delicto occulto provenientes? *328.2.*

Dub. 8. Vtrum hæc irregularitas auferatur per subsequens matrimonium? *329.1.*

Dub. 9. Vtrum expositus, cuius parentes ignorantur omnino, ita ut non possit inuestigari an sit legitimus, et non sit reputandus irregularis ad Ordinem? *ibid.*

Dub. 10. De eo, qui non est expositus, gnotat ita tamen, vtrum sit legitimus, nec reputetur parens? *ead. 2.*

Dub. 11. Quas penas incurrit illegitimus, si ordinetur absque dispensatione? *ibid.*

Dub. 12. De defectu seruicilis. *330.1.*

DISPUT. IV.

De irregularitate ex defectu animæ. ead. 2.

Dub. 1. Vtrum defectus scientiæ faciat hominem irregularem? ibid.

Dub. 2. Vtrum defectus fidei faciat irregularem? 331.1.

Dub. 3. De filiis hæreticorum. 331.1.

Dub. 4. Vtrum neophytus sit irregularis? Ille aacem dicitur neophytus, qui ex secta Iudaica, vel Mahometana, vel Gentilica, nuper conuersus est ad hanc Catholicam. 333.1.

Dub. 5. Vtrum infamis sit irregularis? ead. 1.

Dub. 6. Vtrum per solemnitatem iuramentum efficiatur quis irregularis? 336.1.

Dub. 7. Vtrum aliqua crimina inducant irregularitatem ratione notorietatis? ib

DISPUT. V

De irregularitate proveniente ex homicidio iusto, quæ dicitur irregularitas ex defectu perfectæ sententiæ. 339.1.

S E C T I O I. De aliquibus, quæ communis sunt irregularitati proveniente ex iusto, sive iniusto homicidio. ibid.

Dub. 1. Quæ pars hominis dicatur membrum? 340.1.

Dub. 2. Vtrum sit irregularis ille, qui quavis amputatur membrum, illud tamen dubitat, vel cedit auidius? ead. 1.

S E C T I O II. De irregularitate proveniente ex homicidio factò à Iudice, & eius ministris. 341.1.

Dub. 1. Vtrum qui vel cooperando ad prolationem sententiæ, vel ad eius executionem, concurrat ad deformationem, sit irregularis? ibid.

Dub. 2. Vtrum Inquisitores hæreticæ prauitatis, & alij Iudices ecclesiastici tradentes reum Iudici seculari, a quo deformatur, hiant irregulares? 343.1.

Dub. 3. Quando aliquis propter durum & asperum carcerem intra paucos menses mortuus est, vtrum Iudex, qui eam ibi detruit, fiat irregularis? ead. 2.

Dub. 4. Vtrum Praetor ecclesiasticus habens temporalem iurisdictionem, maneat irregularis, si præficiat Praetorem, qui

postea deformat delinquentem? 344.2.

Dub. 5. Si prædictus Praetor condat legem continentem poenam mortis, an fiat irregularis? ead. 2.

Dub. 6. Quid fieret clericus, quem Iudex consulit de delicto mortis? ibid.

Dub. 7. Vtrum sit irregularis Confessarius, qui obiurgat penitentem ad confessendum delictum dignum morte, de quo iuridicè interrogatur? 345.1.

Dub. 8. Vtrum teus, & eius Advocatus maneat irregularis, quando accusator decessit in probatione, & punitur poena talionis, vel mortis, vel mutilationis? ead. 2.

Dub. 9. An accusator excusetur ab irregularitate per protestationem, qua protestatur se non intendere, quod accusatus puniatur poena sanguinis, scilicet mortis, vel mutilationis, sed tantum quod fiat sibi satisfactio, vel quod impediatur mala imminere? 346.1.

Dub. 10. An excuset protestatio, quando clericus accusat criminaliter, & petit vindictam citra deformationem? 347.2.

Dub. 11. Vtrum prædicta protestatio excuset clericum accusantem eoram Iudice seculari pro iniuria alienis dignis morte? 348.1.

Dub. 12. Vtrum Advocatus & testis excusentur ab irregularitate per protestationem? 349.1.

Dub. 13. Vtrum clericus heretice possit ferre testimonium in causa sanguinis? ead. 1.

Dub. 14. Vtrum peccet mortaliter clericus, si deliberat faciat aliquid, ex quo maneat irregularis? 350.1.

Dub. 15. Vtrum qui detegit malefactorem, vel clamat, a teste latronem, fiat irregularis morte sequuta? ibid.

Dub. 16. An qui assistunt ad executionem sententiæ mortis, mancant irregulares? 351.1.

S E C T I O III. De irregularitate proveniente ex homicidio causis defensis. ead. 2.

Dub. 1. Vtrum qui defendendo propriam vitam cum moderamine inculpæ et tutelæ occidit in iustorem, sit irregularis? ibid.

Dub. 2. Quis dicetur non posse aliter vitare

I. N D E X

mortem, nisi occidendo inuasorem vel (quod idem est) quis diceretur occidere inuasorem cum modo sanguine inculpate tot.) r. 353.1.

Dub. 3. An adulter, qui inuentus cum adultera inuaditur à marito, & occidit eam propter necessitatem sui defensionem, sit irregularis. 354.1.

Dub. 4. Vtrum sit irregularis non valens alteri defendere proprium honorē, vel diuitias, aut vitā, vel diuitias proximi ea. 2.

Dub. 5. Vtrum incurrat irregularitatem ille, qui occidit inuasorem, vt defendat Reipub. Principem, vel proximum, in casu, quo ex præcepto naturali, vel diuino tenetur defendere. 356.1.

D I S P U T. V L

De homicidio iniusto. 357.1.

Secr. 10 I. De irregularitate proveniente ex homicidio casuali. ead. 2.

Dub. 1. Vtrum qui dat operam illicitæ rei, morte sequuta, sit irregularis, quamuis omnem adhibeat diligentiam. 358.1.

Dub. 2. Vtrum clericus in sacris exerceens Chirurgiam, vel per incisionē, vel aduersionem, sit irregularis morte sequuta, licet omnē adhibeat diligentiam. 361.2.

Dub. 3. De magistro castigante discipulū, si ex castigatione casu sequatur mors. 362.1.

Dub. 4. Si Iudex torquet reum, & ex tortura tandem sequitur deformatio alicuius membri, vtrum maneat irregularis. ib.

Dub. 5. Vtrum sit irregularis, qui licetē percussit alterum vulnere non lethali, & tamen percussus moritur ex malo regimine, vel ex impetitia, aut negligentia Chirurgi. ead. 2.

Dub. 6. Vtrum saltans cum muliere grauidā sit irregularis, abortu sequuto post animationem. 364.1.

Dub. 7. De alicui feram, vt vrsū, vel leonem, qui tamen occidit aliquem. ibid.

Dub. 8. Vtrum qui custodiat, vel seruauit inermis, moueant irregulares, si dent illi aliquid, ex quo sequatur mors, vel mortis acceleratio. ibid.

Dub. 9. De extrahenti sagittam vel gladiū ab homine percusso. ead. 2.

Dub. 10. Vtrum abscindens alicui membrum propter sanitatem (verbi gratia, quia est canceratum, vel deuersum) sit vipersus irregularis, siue sit laicus, siue clericus. 365.1.

Dub. 11. Quæ culpa requiratur in his casibus, & laicis, ad incurrendam hanc irregularitatem proveniente ex homicidio casuali. 366.2.

Dub. 12. Vtrum furiosus, insans, vel dormiens, si aliquem occidat, incurrat irregularitatem. 368.2.

Dub. 13. De infante, vtrum si puer intra tempus infantie, scilicet ante septennium, habeat plenū vsum rationis sufficiens, si aliquid occidat, mortaliter, & occidat, fiat irregularis. 369.1.

Dub. 14. De dormiente, vtrum aliquid occidat fiat irregularis, si occidat. ead. 2.

Dub. 15. Vtrum eadem ratio sit de ebrio, ac de furioso, & dormiente. 370.1.

Secr. 11. De irregularitate proveniente ex homicidio directē voluntario ead. 2.

Dub. 1. Quod homicidium dicatur directē voluntarium, cuius dispensatio semper excipitur in omnibus privilegiis. 372.

Dub. 2. Vtrum mandans occidere, sit irregularis morte sequuta. 372.1.

Dub. 3. Vtrum consulens homicidium, sit irregularis eo sequuto. ead. 2.

Dub. 4. Vtrum mandans, vel consulens homicidium, si ante executionem reuocat mandatum, vel consultam, fiat irregularis, & tamen post reuocationem mandatus, vel consultus occidat. 373.2.

Dub. 5. Vtrum qui consulit alteri, quod exponat se periculo mortis, sit irregularis morte sequuta. 374.2.

Dub. 6. Vtrum sit irregularis, qui ratum habet homicidium suo nomine factū, quod antequam fieret, potuit mandare. 376.1.

Dub. 7. Vtrum non impediens homicidium, cum tamen possit, fiat irregularis. ead. 2.

Secr. 111. De irregularitate proveniente ex homicidio contingente in bello. 378.

Dub. 1. An qui in bello occidit iuxta mandatum, fiat irregularis. ibid.

Dub. 2. Vtrum qui non occidit propria

I N D E X.

manu, sed pugnant, vel soldum assistunt bello ad aliusandum, vel exhortationem milites maneant irregulares, sequata deformatione. 379.1.

Dub. 3. Quia do plures concurrunt ad homicidium, utrum omnes maneant irregulares. 381.1.

Dub. 4. Quando plures concurrunt diuisim, & percutiunt, & vitum tandem occidunt, utrum primus percussor maneat irreg. aris. 383.1.

Dub. 5. Quando Petrus risatur cum Ioanne, & superueniunt consanguinei, vel amici Petri, & occidunt Ioannē, utrum Petrus maneat irregularis, quauis expressē prohibuerit suis, ne quid mali inferrent Ioanni 384.1.

SECTIO IV. De irregularitate proveniente ex abortu. ead.1.

Dub. 1. Utrum qui est causa abortus, fiat irregularis. ibid.

Dub. 2. Utrum qui dat feminæ medicinam, aut venena sterilitatis ne concipiat, aut viro, ne possit generare, incurrit irregularitatem. 385.1.

SECTIO V. De dispensatione irregularitatis provenientes ex homicidio iusto, vel iniusto. ead.2.

Dub. 1. Utrum irregularitas proveniente ex homicidio iusto sit reservata Papæ. ibi.

Dub. 2. Quis possit dispensare in irregularitate ex homicidio casuali, seu iniusto 386.2.

Dub. 3. Quis possit dispensare cum homicida directe voluntario. 387.1.

Dub. 4. Utrum quemadmodum dispensatio in homicidio directe voluntario reservatur Papæ, ita etiā reservetur dispensatio in mutilatione voluntaria. 388.2.

Dub. 5. Utrum Episcopus possit modò dispensare in homicidio voluntario in se causa defensionis, excusando moderamen inculpate tutelæ, si homicidium sit occultum. 389.1.

DISPUT. VII.

De irregularitate proveniente ex iteratione Baptismi. 490.1.

Dub. 1. Utrum iterantes Baptismum sint

irregulares.

ibid.

Dub. 2. Utrum qui ex ignorantia rebaptizatur, vel rebaptizatur, sit irregularis. ead.2.

Dub. 3. Utrum rebaptizatus sub conditione eum, quem scit esse baptizatum, fiat irregularis. 392.1.

Dub. 4. Utrum qui timore mortis rebaptizatur, sit irreg. ibid.

Dub. 5. Utrum retrans reliqua Sacramenta, sit irregularis ead.2.

Dub. 6. Quis possit dispensare in irregularitate ex iteratione Baptismi. 393.1.

DISPUT. VIII.

De irregularitate proveniente ex iteratione matrimonij, quæ dicitur bigamia. ead.1.

Dub. 1. Utrum bigamus sit irregularis ibi.

Dub. 2. Utrum sit bigamus laicus, vel ordinatus minoribus, qui contrahit cum corrupta mul. de propter aliquod impedimentum, & consummat. 396.1.

Dub. 3. Utrum bigami sint privati omni privilegio clericali. ead.2.

Dub. 4. Quis possit dispensare in bigamia. 397.1.

DISPUT. IX.

De irregularitate proveniente ex mala receptione, vel usu Ordinis. 398.2.

SECTIO I. De mala Ordinum receptione. ibid.

Dub. 1. De quibusdā irregularitatibus, quæ antecedunt ipsam ordinationem. ibid.

Dub. 2. Utrum sit irregularis, qui ordinatur per saltum, id est, qui consolat ad superiores Ordines, relicto inferiori. 399.1.

Dub. 3. Utrum sit irregularis, qui recipit Ordinem antequam recipiat sacramentum Confirmationis. 400.1.

Dub. 4. Utrum qui eodem die recipit plures Ordines, sit irreg. ibis. ead.2.

Dub. 5. Utrum sit irreg. laicus, qui post contractum matrimonium per verba de presenti, quauis non sit consummatum, recipit sacros Ordines, præter casus concessos in iure. 402.1.

Dub. 6.

I N D E X.

- Dub. 5.* Vtrum qui excommunicatus, suspensus, vel interdictus recipit Ordines, maneat irregularis? *ibid.*
- S E C T I O II.** De irregularitate proveniente ex malo usu Ordinum. 404.1.
- Dub. 1.* Vtrum excommunicatus, suspensus, vel interdictus exercens actum Ordinis, fiat irregularis. *ibid.*
- Dub. 2.* Vtrum irregularitas precedentis dubij incurratur per quameunque executionem maioris Ordinis factam ab excommunicato, suspenso, vel interdicto, vel requiratur aliqua conditio ad incurrendam eam? 405.1.
- Dub. 3.* Vtrum excommunicatus maiori, suspensus, vel interdictus exercens sollemniter actus minorum Ordinum, fiat irregularis? 408.1.
- Dub. 4.* Quando suspensus, vel interdictus ab ingressu Ecclesie incurrit irregularitatem? *ibid.*
- Dub. 5.* Vtrum quod d simas suspensum ministrantem in Ordinibus sacris esse irregularem, intelligatur de quocunque suspenso? *eod. 2.*
- Dub. 6.* Vtrum excommunicatus, suspensus, vel interdictus praestans autoritatem celebrationi, maneat irregularis, verbi gratia, si Episcopus, vel alius ecclesiasticus faciat coram se celebrare? 409.1.
- Dub. 7.* Vtrum clericus non ligatus aliqua censura, qui tamen celebrat coram excommunicato, vel interdicto, fiat irregularis? *ibid.*
- Dub. 8.* Vtrum qui violat interdictum locale, quamvis ipse non sit personaliter interdictus, maneat irregularis? *eod. 2.*
- Dub. 9.* Vtrum sit irregularis qui tempore interdicti localis pulsat campanas ad officia divina, vel aperit ianuas Ecclesie, cum celebratur? 411.2.
- Dub. 10.* Vtrum sit irregularis, qui tem-

pore interdicti, confert, vel recipit Ordines? 411.1.

Dub. 11. Vtrum sit irregularis, qui celebrat tempore cessationis, vel in Ecclesia violata? 413.1.

Dub. 12. Vtrum clericus, qui existens irregularis celebrat, incurrat poenam irregularitatem? *ibid.*

Dub. 13. Vtrum sit irregularis, qui ministrat in Ordine, quem non habet *ibid.*

Dub. 14. Vtrum laicus baptizans extra casum necessitatis, fiat irregularis? 414.2.

Dub. 15. Vtrum laicus absolvens a peccatis ferio, & sacramentaliter, fiat irregularis? 415.1.

D I S P U T. X.

De dispensatione in comuni. *eod. 2.*

Dub. 1. Vtrum dispensatio irregularitatis requirat causam? *ibid.*

Dub. 2. Vtrum irregularitas tollatur per Baptesimum? 416.1.

Dub. 3. Vtrum irregularitas tollatur per professionem Religionis? 416.1.

Dub. 4. Vtrum irregularitas contracta ex peccato possit dispensari per Bullam Cruciatæ *eod. 2.*

Dub. 5. Vtrum Commissarius Cruciatæ possit dispensare in irregularitate? 419.1.

Dub. 6. Quæ conditiones requirantur, ut Episcopus dispense in irregularitate per se illicite eodem a Concilio Tridentino, sess. 14 cap. 6. *eod. 2.*

Dub. 7. Si debitum sint deductum ad forum contentiosum, & iudicium est finitum, & panis delictum, vtrum Episcopus in hac irregularitate possit dispensare? 421.1.

Dub. ultimum. De illo, qui sepius committit delictum inducens irregularitatem *eod. 2.*

TRACTATUS DE CENSVRIS ECCLE- SIASTICIS.

Tractatus de censuris ecclesiasticis valde utilis est, imò & necessarius omnibus, qui in foro interiori penitentia, & in exteriori ecclesiastico iudicant; est autem dividendus in septem partes. Prima erit de censura in communi; secunda de excommunicatione, tertia de suspensione; quarta de depositione & degradatione; quinta de interdicto, sexta de cessatione à divinis; septima denique de irregularitate.

PRIMA PARS DE CENSURA IN COMMUNI.

DVBIVM I.

De nomine censura, quæ significet?

RESPONDATUR, quod duplicem habet significationem; primò enim significat dignitatem Censoris, erat autem Censor apud Romanos, qui moribus totius populi praeerat, & ad quod omni pertinebat corrigere & punire populi delicta, & hinc derivatum est, ut etiam significet correctionem ipsam & punishmentem. Vnde Latine dicitur *Barva* i. ait. *Dat f. lano*; & etiam *goras*, ex *it. censura columbar*, id est, venia conceditur peccatis & flagitiosis hominibus, si per hoc autem, id est, ex simplicitate & fragilitate aliquando deficientibus, aliam significat ore sumitur in praesenti. Vnde censura ecclesiastica est casti-

Anula de censura.

gatio seu correctio ecclesiastica, qua Ecclesia fideles delinquentes ponit in bonis spiritualibus, quæ sunt propria Reipub. ecclesiasticae, & in hoc distinguuntur hæc pœna ab aliis, quæ sunt communes foro civili, & ecclesiastico, nempe carcer, exilium, pœna pecuniaria, &c.

DVBIVM II

Utrum sit in Ecclesia potestas infligendi censuræ?

ET quidem loquendo de censura excommunicationis in particulari, fuit antiquus error quorundam, absolute negantium esse in Ecclesia potestatem ad excommunicandū. Hunc reaterant Albanienses, ut refert Prætorius, de vitiis hæreticorum, eundem tenuit Vvicleph, ut patet ex Concil. Constantinensi sess. 8.

A errore

errore 11. & 30. à quo non longè distat Erasmus in Colloquijs de fide, asserens quòd excommunicatio terretur paucos, non verò viros fortes, Lutherus autem quamvis concedat Ecclesiam posse excommunicari, credit tamen quòd non potest privare homines suffragijs Ecclesie, nec orationibus fidelium, sed tantùm externò conuictu. Vnde ait apud Rufenem art. 12. quòd excommunicationes tantùm sunt poenae externae, & art. 14. dicit excommunicationem plus esse diligendā quam timendam, potestque sententia Lutheri sic probari. Primum, quia in scripturalibus nemo leditur nisi à seipso, ergo non potest ab Ecclesia laedi, lederetur autem, si ab illa priuaretur bonis spiritualibus, ergo non potest ab illa privari. Secundò, Christus solum reliquit Ecclesiae potestatem imponendi fidelibus poenas medicinales, sed si excommunicatio priuaret suffragijs & orationibus Ecclesiae, nō esset medicinalis ergo. Tertiò, excommunicatio pertinet ad iurisdictionē in foro exteriori, ergo non potest nocere in interiori, loquendo autē de censuris in communis Ioannes Huius generaliter negat hanc potestatem in Ecclesia esse, ut consilat ex Concilio Constantensi sess. 5. errore 14. & 19. vbi generaliter videtur omnes censuras Ecclesiae. Eundem errorem tenet Marsilius Patavinus, qui cū dixit nec summum Pontificem, nec reliquos Praelatos habere potestatem à Christo, sed à Principibus secularibus, cōsequenter tenet Praelatos non habere potestatem ordinariam ferendi censuras contra quos haereticum specialiter disputat Pighius lib. 3. de ecclesie hierarchia, c. 17. Verum contra hos errores sit prima conclusio in Ecclesia est potestas ad excommunicandū, quae est de fide, & oppositum haereticum. Probatur Matth. 16. vbi Christus contulit Apostolis potestatem ligandi atque solvendi, quae verba Aug. 1. contra aduersarium leges & Prophetarum, c. 17. exponit de potestate excommunicandi. Videte plura Sanctorum testimonia in Soto in 4. d.

22. q. 1. art. 1. Secundò, probatur ex definitione Ecclesiae in Concilio Constantensi sess. 8. vbi damnatur error Viclephi.

Secunda conclusio. Non solum priuat excommunicatio externo conuictu fidelium, sed etiam suffragijs & orationibus Ecclesiae. Hae similiter est de fide, & oppositum haereticum. Probatur primum, ex sacra Scriptura Matth. 18. Si Ecclesiam nō audieris, sit tibi tanquam ethnicus & publicanus, quibus verbis denotatur excommunicatum priuari suffragijs & orationibus Ecclesiae, nam Ecclesia non impetrat huiusmodi bona, nisi existentibus intra gremium eius, ethnicus autem non debet reputari intra gremiū Ecclesiae, nec in numero fratrum, ut dicit Augustinus super eundem locum, & id ipsum probatur ex verbis sequentibus Quatinusque ligaueritis super terram, erunt ligata & in caelis, vbi manifestè denotatur excommunicationem non solum excludere hominem à terrene cōuictu, sed etiam à subsidijs spiritualibus, quae maximam habent efficaciam in caelo apud Deum. Super quae verba dicit Chrysostomus. Vide qualiter dupliciter colligitur necessitas, & poena quae hinc est, scilicet profectione ab Ecclesia, sit vbi sicut ethnicus & publicanus, & supplicio futuro, quod est esse ligatum in caelo. Præterea 1. Corin. 5. de illo incestuoso, qui abutebatur in ecclesia, dicit Paulus. Inducam tradere huiusmodi hominem satanae in interitum carnis, ut sicutum saluum fiat in die Domini nostri & 1. ad Timotheum 1. dicit se tra huiusmodi satanae Hymenaeum & Alexandrum, quia defecerant à fide. Dicitur autē, excommunicatum tradi satanae, quoniam licet demon habeat potestatem in hominē nō iam lapsum in mortale, tamen quandoque iste videtur Ecclesiae & participat eius suffragijs & orationibus, nō tam libere vexatur à demone, ac si huiusmodi praedictas delinqueret, quod sit per excommunicationem. Ad hoc facit quod dicit Aug. Serm. 68. de verbis Apostoli, & refertur ab omnis Christianus. 1. 1. quæst. 5. Omnis Christianus, qui à Sacerdote excommunicatur, satana traditur, quia

quia extra Ecclesiam diabolus est, sicut in Ecclesia spiritus sanctus, sed speciali quadam ratione inquit Paulus si extra se sitat, quos exco-
municabat nam in Ecclesia primitiva demon visibiliter vocabatur excommunicator, ut postea dicemus & 1. Cor. 1. ait, cum iuxta hominem nec cibum sumere. & 2. Ioan. 1. dicitur, nec Accipere de manibus, quibus in locis hęc particula, nec, designat, quod excommunicatus non solum priuatur communi cōmunionē exteriori & politica, sed quod multo magis priuatur cōmuni-
catione spiritualium bonorū, scilicet suffragiis, orationibus & orationibus Ecclesie: illa enim particula, nec, tantum valet, ac si diceret, non solum nō licet orare pro excommunicato, verū nec cum eo cōmuni-
sumere, nec cum salutare. Secundo probatur ex definitione Ecclesie nam Fabianus Papa, ut refertur can. sicut Apostoli. 1. 1. q. 3. dicit, Si quis cum excommunicato simul orauerit, communicatio priuatur. Idem habetur can. seq. qui incipit, excommunicatus. & can. nemo sacerdotum eodem tit. excommunicatus dicitur aeterna mortis damnatio, & in Trident. sess. 13. c. 4. de reformat. appellatur gladius spiritualis. Tercio probatur ratione. Quicquid se Respublica habet potestatem priuandi rebelles bonis propriis ipsius Re. publicæ, & separandi illos a cōsortio reliquorum ciuium, ergo etiam Ecclesia, quę est perfectissima Respublica, habet potestatem priuandi rebelles suffragiis & orationibus, quę sunt bona ipsius Ecclesie, & pendent ex eius applicatione.

Ex dictis sequitur teneandam esse omnino gloriam in eam quodcumque 1. 4. q. 1. asserentem, quod excommunicatio nihil operatur apud Ecclesiam triumphantem, sed tantum quoddam militantiem. quam gloriam Constat calumniam. 1. in initio. num. 9. versiculo 3. Hinc patet (ait) esse plane alienam a Catholica veritate.

Tertia conclusio, generaliter loquendo est in Ecclesia potestas infligendi censuras, hæc etiam est de fide, & oppositum hæreticum. Probatur Matth. 16. vbi con-

tulit Christus Apostolis potestatem ligandi atque soluendi quę verba cum generalia sint, ad omnes censuras sunt extendenda. Secundo probatur ex Concil. Constantiens. sess. 1. & vbi damnatur error 19 Ioan. 1. sess. 6. & in sess. vltima eiusdem Concilij, in interrogatione Martini V. damnatur idem error. Denique probatur ex antiquissima Ecclesie traditione infligendi censuras, ut videbimus dubio sequenti.

Pro solutione argumentorum, notatur primum cum D. Tho. in opus. 3. de expositione Symboli, in explicatione illius particule, *Sanctorum communionem*, & *Communibicent.* 1. p. 4. q. 1. art. 1. quod triplex est communicatio fidelium. Prima purē interior, secunda purē exterior, tertia mixta, partim exterior, partim interior. Purē interior est, qua fideles iusti cōmunicant inter se in fide & charitate, quibus volunt inter se, & Christo tāquam capiti, & charatur autem iusti cōmunicare in charitate, non quod per opera vnus iustus augatur alteri iusto charitas, vel gratia, vel meritum, sed quia iusti participant ad inuicem satisfactiones reliquorum, & Deus per opera vnus iusti, etiam sine speciali illius intentione, confert alteri iusto multa auxilia specialia & inspirationes, & quia vnus fidelis gaudet de bono spirituali alterius fidelis. Communicatio purē exterior est, qua cōmunicant inter se in cōmuni politico, nempe in contractibus, & colloquiis & aliis rebus & commerciis politicis, quę secundum eas gētium sunt in vso apud omnes Respublicas. Mixta est, qua fideles, etiā si peccatores sint, cōmunicant sacramentis, suffragiis & orationibus Ecclesie, hæc dicitur partim interior, quia ordinatur ad spiritualia bona, nempe ad gratiam conferendam vel consuandam, ad dolendam de peccatis, &c. Dicitur autem partim exterior, quoniam habet actus & ceremonias exteriores, communicatio purē exterior est cōmunis Respub. ecclesiasticę, & cuiuscūq; alij Respublicę & nationi

noſcat propriam infirmitatem, & con
uerſetur ad Deum, iuxta illud 1. Cor. 9.
et ſpiritus ſanctus ſat in die Domini. Si ob
iicias, quod excommunicatio aliquando
nō prodeſt excommunicato propter eius
indispoſitionem, ergo tunc non erit illi
medicinalis. Reſpondetur, ſc. a. eſſe quod
quantum eſt de ſe ſit medicinalis, ſicut
medicinalis fuſſet applicata infirmo
medicinalis eſt, quamvis non proſe infirmo,
propter eius indispoſitionem & malum
regimen. Videat. Covar. in calu. in ter.
p. 1. in ſententia p. 9.

Ad tertium respondetur, quod cum excommunicatio prius sacramentis & suffragiis, quæ plurimum utilitatis afferunt animæ, deo nocet in foro interiori.

Ex dictis sequitur contra Interum,
excommunicationem non esse opran-
dam, sed sanissime timerendam. Vnde
Aug. 1. contra aduersarium legis & Pro-
phetarum, cap. 17. d. cit. *Si Ecclesiam non
audierit, sit in eamquam ethnicus & publi-
canus, & grauius est quam si gl'ia ho' ferretur,
si finem abscerneretur & seru' sub geretur.* Et
postea subdit. Ecce ab hominibus non red-
deretur in totum pro malo alligatur homo in
vniuersum in infernum Ecclesie clauibus, qui im-
quit & sanguis d. v. s. m. & grauius in ferretur
q' ad aam extirpetur ex h. Et vnde hoc ap' p'ces in-
telligitur, q' non timet da sit excommu-
nicatio, perim' rebus. Vnde in Eccles' a pri-
mitiua, vt excommunicati v. s. l. i. ter ar-
riperent ut ad timore, ut in magnos con-
p'osus languages a cederent, vt refert
Chrysostomus 1. Timoth. cap. 1. homil. 5. &
Theodoret. h. dem.

Secundò sequit̃r, potestate in quam
b. et ecclesia ferendi censuris, &c. ex in-
terdicto, ubi potest ex testimonio Matth.

16. & 18. in citatib. per quæ explo-
ditur exercitus Martij Pataconi

dict. 115 Facilem habere potestatem a

principibus f. . .
cul 11. 11. 18.

D V R I V M III.

*Utrum usui ferendi censuræ sit anagnone
in Ecclesia.*

CONCIVSSIO, certum est anti-
quissimum esse, à tempore Aposto-
lorum, & usque nunc observatum. Pro-
batur num. ii. cano. ubi Apostolorum,
in can. 3. imponitur poena depositionis,
& a can. 6. usque ad 83. pauci sunt qui
non contineant aliqua in censuram ex-
communicationis, suspensionis, deposi-
tionis, vel irregularitatis, quæ intelligi-
tur, quando dicitur, *non ordinetur*, vel *non*
potest ordinari, voco nunc depositum &
irregularitatem censuras, disputatur
postea dubio quinto, verum sint censuræ.
Secundo probatur Decretis Pontificum,
nempe can. Episcopus de consecrat. d. 2.
ex Anacleto Papa, cui successit Clemens
c. videte. 24 q. 1 & d. 33. ubi sunt plures
canones e usque Anacleti, in quorum
nominalis imponuntur censuræ. Constat
etiam ex multis alijs Decretis Pontificum
& Conciliorum. Tertio probatur specia-
liter de excommunicatione 1. Cor. 3. & 1.
ad Thimoth. ut vidimus dubio preceden-
ti, & in Concil. Nicensi, in confessione fi-
dei, & c. 5. & 12, anacleti cum. 7. ut Anacletus,
& Concil. Chalcedonense, & alia Conci-
lia antiquissima, & novissima Trident.
idem fecerunt contra alios hæreticos.

D V B, I V, M IV.

Quid sit censura?

CONCLVST, confuta est poena
Ecclesiastica, qua habetur ita puniun-
tur per uitione bonorum spiritualium Con-
tra defuit. Item hic arguitur p. 10. Ec-
clesia non est dominatrix bonorum spirituan-
lium, ergo non potest punire huiusmo-
di bonis. Secus. Si enim Ecclesia al. quan-
do puniat fideles bonis temporalibus &
corporalibus, cuiusmodi sunt, ingressus

in templum, ecclesiastica sepultura, & ali- quando priuat bonis omnino naturalibus, vt conuictu hominum. Tertio, nam hæc definitio conuenit irregularitati, quæ tamen non est censura.

Pro explicatione huius definitionis primò notatur, hæc esse differentiam inter Rempublicam civilem ac temporalem, & inter ecclesiasticam ac spiritua- lem, quòd finis Reipublicæ civilis est temporalis, scilicet pax & tranquillitas Reipublicæ, finis autem ecclesiasticæ Reipublicæ est supernaturalis, nempe clara Dei visio, & quoniam media debent esse proportionata fini, ideo media Reipub. civilis (nempe media quibus se ipsam defendit, præmia & supplicia, quæ proponit ciuibus) temporalia sunt; è contra verò media Reipub. ecclesiasticæ, nempe arma, quibus se defendit, præmia & supplicia, quæ proponit fidelibus, sunt spiritualia.

Secundò notatur, quòd licet Ecclesia directè versetur circa spiritualia, indirectè tamen versatur etiam circa temporalia in ordine ad spiritualia: non enim esset satis prouisum Ecclesiæ, si careret hac potestate. Et ideo si aliquis Princeps defecerit à fide, potest summus Pontifex illum priuare regno, & alium substituere, & abrogare leges Principum secularium, si aduersentur fini spirituali & rationi. His suppositis dicimus definitionem traditā optimam esse: nam pœna ecclesiastica ponitur loco generis, & etiam ad denotandum quòd censure ecclesiastica est quidam effectus clauium Ecclesiæ, illa particula, *baptizati*, ponitur ad denotandum subiectum censure: nam Ecclesia tantum potest ferre censuras in homines baptizatos; denique illa particula, *bonorum spiritualium*, ponitur ad differentiam aliarum pœnarum ecclesiasticarum, quæ sunt aliquando in bonis communibus Ecclesiæ & Reipublicæ civilis, vt carcer, exilium, pœna pecuniaria, & alia huiusmodi: bona enim spiritualia sunt propria Ecclesiæ.

Ad primum responderetur, quòd licet Ecclesia non sit domina honorum spiritualium, satis est quòd sit dispensatrix. Pro solutione secundi notatur, quòd spirituale dupliciter sanatur. Primo modo, vt distinguitur contra corporale, vt anima, Angelus. Secundo modo, vt distinguitur contra temporale, & hoc modo omne quod pertinet ad ordinem supernaturalem gratiæ & gloriæ, dicitur spirituale, siue sit entitas spiritualis, vt gratia & charitas, siue corporea & materialis, vt sacramenta, sacerdotes, vasa facta, templa, & beneficia ecclesiastica. Hæc omnia pertinent ad ordinem supernaturalem, vel per institutionem Christi, vt sacramenta, vel per consecrationem Ecclesiæ, vt sacerdotes, vestes, & vasa sacra, & templa, vel per annexionem ad res supernaturales, vt beneficia ecclesiastica. Hinc patet ad argumentum, quòd ingressus templi, & ecclesiastica sepultura sunt bona spiritualia, ideo potest Ecclesia directè priuare huiusmodi bonis. Conuictus autem hominum est quidem merè naturalis, sed bene potest Ecclesia priuare isto bono indirectè in ordine ad spiritualia bona. Tertium argumentum petit

D V B I U M V.

Quæ sint species censura?

PRIMÆ sententia est Soti d. 22 q. 3. art. 1. in principio, vbi dicit, esse quinque, nempe excommunicationem, interdictum, celsationem à diuinis, suspensionem, & irregularitatem, quando est pœna, qualis est illa, quæ incurritur propter homicidium iniustum, vel propter celebrandum, quando est irritus suspensio, vel excommunicatione. idem videtur tenere Corduba 5. Quæstionarij. q. 43. dub. 4. Quæ sententia probatur nam, vt vidimus, censura est pœna ecclesiastica, per quam fideles puniuntur in bonis spiritualibus, fideles autem puniuntur

niantur in huiusmodi bonis non solum per excommunicationem, suspensionem, & interdictum, sed etiam per cessionem a diuinis, & irregularitatem: ergo etiam istæ sunt censuræ.

Secunda sententia aliorum modernorum, quod sunt septem censuræ: nam ultra quinque modò relictas addit duas, scilicet depositionem, & degradationem.

Sic tamen conclusio, tantum sunt tres species censuræ, scilicet excommunicatio, suspensio, & interdictum. Sic Antonin. 3. par. num. 26. Syluest. verb. interdictum. n. 3. & verb. censuræ. Angel. Armilla, & alij Summissæ eodem verb. censuræ. Nauarr. c. 27. n. 151. & 194. & communiter Doct. Canonice. Probatur ex cap. quærenti. de verb. significat. ubi consultus Innocentius III. quid debeatur intelligi per censuram ecclesiasticam, quando ponitur in literis Pontificis, respondet quod non solum interdictum, sed etiam suspensio & excommunicatio.

Dices, quod ibi non negatur esse plures species censuræ, sed solum referuntur istæ tres, quæ magis communiter sunt in usu. Contra hoc replicatur primo, quod licet argumentum negatiuum non sit firmum in Metaphysica; in iure tamen firmum est, ut ait Nauarr. c. 27. num. 121. Secundò nam alias responsio Pontificis esset diuinata, nec deberet poni inter decreta, sub titulo de verborum significatione, ubi explicantur verba secundum totam suam significationem. Alij respondent, quod Pontifex tantum voluit recensere censuras illas, quæ imponuntur à Iudicibus, ut patet ex illis verbis, nisi Index discretus rerum & personarum circumstantiis indagauit seruat quæ magis valeret expedire; censuræ autem quæ imponuntur à Iudicibus sunt tres, quoniam irregularitas nunquam imponitur ab homine, sed tantum à iure. Verum nec hæc solutio satisfacit, quoniam cessatio imponitur ab homine, & tamen non recensetur in isto textu. Secundò probatur, nam quando in iure habetur sermo de censuris, tantum nune-

rantur tres supra politæ, ut patet c. 1. & c. his qui & c. statutum. de sent. excommunicationis in 6. Tertio probatur: nam, ut testatur Nauarr. c. 27. n. 250. secundum syl. lum Romanæ curiæ, quando in Bullis datur facultas absolendi à censuris, non comprehenditur irregularitas, nisi exprimitur; stylus autem Romanæ curiæ facit ius. text. in c. ex literis. de constitutionibus, & cap. quàm graui. de crimine falsi. Quando probatur & efficaciter: nam qui violat censuras Ecclesiæ celebrando, incurrit irregularitatem, & tamen quamuis aliquis celebret exiens irregularis, etià irregularitate contracta ratione delicti, non incurrit aliam irregularitatem; ergo irregularitas non est censura. Et eodem argumento probatur, cessionem non esse censuram, nam qui transgreditur cessionem a diuinis etiam particularem, non est irregularis, ut ostendit Nauarr. cap. 27. num. 188. & Syluest. verb. cessatio à diuinis, in fine. Ex quo argumento sequitur contra nonnullos iuniores quæstionem hanc non esse tantum de nomine, sed etiam de re.

Ex dictis sequitur, depositionem & degradationem non esse censuras, sed poenæ quasdam contra incorrigibiles, quos ecclesiasticæ censuræ non correxerunt.

Ad argumentum factum pro sententia Soti respondetur, quod cessatio non est prohibitio diuinorum officiorum & sacramentorum, sed desistētia, & ommissio ipsa diuinorum officiorum & sacramentorum, ut ait Nauarr. c. 27. n. 164. & 168. & ideo nō est censura similiter dicimus de irregularitate, quod non est censura; quia nō tam instituta est ad corrigendos fideles, quam ut ministri ordinis habeant decentiam requisitam ad suum statum, cuius signum est, quod excommunicatio, suspensio, & interdictum, quamuis impediunt ordines & eorum usum, quatenus sunt communicatio fidelium, aut sacramenta; non tamen impediunt saltem directe a receptione vel exercitio ordinum quatenus sunt ordines: sola irregularitas est, quæ impedit

impedit à receptione vel executione ordinum, quatenus ordinis sunt.

D V B I V M V I.

*Utrum femina, et ei laici possit
ferre censuram?*

PRIMA conclusio, femina nec iure communis, nec ex commissione Papæ potest ferre censuram licet est contra Anselmum verbo, excommunicat quoniam 24. dicentem, quod ex commissione Papæ potest excommunicare, quod Papa laici 34. d. 19 q. 2. dicit esse probabile, sed nostram conclusionem tenet expressè Ledesma 24. q. 21. art. 3 & q. 24. art. 2 & aliqui viri doctissimi, & colligitur de mente Sylvestri verbo Abbatissa n. 1. & Sotus d. 27 q. 1. art. 4. in solutione ad 4. Et probatur prima pars, scilicet quod non possit iure communis, ex cap. d. n. d. de ma. ord. & obedientia. Secunda verò pars probatur, potestas iurisdictionis spiritus ordinatur ad clavem ordinis, scilicet ad remittendum peccatum, & habet ortum ex illa, & ideo solum est in eis, qui habent clavem ordinis, vel possunt habere, sed mulier est omnino incapax etiam stando in iure divino, potestatis ordinis, ergo & iurisdictionis spiritualis. Secundo. non videmus quod nec Christus, nec Ecclesia contulit unquam hanc potestatem alicui femine, vel bene pendit Innocentius III. cap. nova de penit. & remiss. c. 6. Hinc sequitur, quod licet nonnullæ Abbatissæ possint aliquo modo suspendere ab officio & beneficio, & largo modo interdiceret, & suspendere ab ordine ecclesiæ subiectos sine iurisdictione, verbi gratia, præcipiulo, ut ne celebret, deinde satisfactionem propere tamen loquendo non possunt interdiceret, nec suspendere a beneficio & suspendere, quæ sunt vera censura ecclesiastica, & non dicitur irregularitatem, si volentur ita Patrum & communiter Doctores Canonice in capitulo d. n. iam citato.

Secunda conclusio, viri merè laici, qui nec piam tonsuram habent, non possunt ferre censuras iure communis, bene tamen ex commissione solius Papæ. ita Sylvestri verbo excommunicatio. c. 1. num. 6. Coar. cap. Alma mater. l. p. 6. l. 1. num. 3. Nazari. c. 27 num. 6 & Doctores communiter. Et probatur prima pars nam laici spiritus tractare non possunt. cap. Ecclesia sanctæ Matris. d. de constitutionibus. cap. bene qui dem 96. d. & in cap. decretum de intrans. statuitur quod de laicis ecclesiæ laici regere tractare non præsumant, potestas autem ferre censuras pertinet ad iurisdictionem spiritus, & ecclesiasticam. Et hæc prima pars intelligitur, quatenus si Religiosi profecti, secundum verò probatur ex cap. potestas & verum. 9. d. & glossa. ibi dem, verbo, d. n. h. Et ratione probatur, non prius tonsura solum iure potius non est requisita ad ferendas censuras in quo iure Papa dispensat potest Dicitur, *secundum Papam*, quia non sufficit ipsi statim Episcopo nam si laici Papa potest in hac iure dispensare. Vnde quando Coar. a. 1. quod laici est incapax iurisdictionis ad excommunicandum, in intelligitur est de incapacitate proveniente ex iure communis, non ex iure divinis, sicut est in incapacitas femine.

Ex dictis sequitur, quod merè laici non habent priam tonsuram, non potest contineat verum spiritus, non ex commissione Papæ ita Patrum & Ledesma p. 1. c. 1. & sequitur Coar. ubi supra, & abbat ex canon non 16 q. 2. Et quod dicitur de laicis non habentibus priam tonsuram, idem dicendum est de clericis, contineat, quoniam non habere quatuor in clericis. Sed loquimur de laicis, & probatur expressè de laicis, & in contrarium non deservit, quod clericis communi, ut ordinatur ad beneficium ecclesiasticum, nec ad ordines sacros, nec ad negotia ecclesiastica, sed ferre censuras est negotium ecclesiasticum, ergo. Favet etiam consuetum.

eum de clericis coniugatis. in 6. versiculo, in ceteris.

Tertia conclusio, qui non sunt Sacerdotes, damno modo habeant primam tonsuram, bene possunt iure communi ferre censuras, supposito quod habeant iurisdictionem in foro exteriori. Ita D. Thom. in additio. ad 2. p. 2. artic. 2. & est communis, & probatur ex cap. transmissa, de elect. ubi dicitur quod Episcopus confirmatus novum consecratus potest excommunicare. Et probatur ratione D. Thom. quia potestas ferendi censuras, non est potestas ordinis, sed iurisdictionis, quæ antequam personæ in particulari sint illæ, quæ possunt excommunicare, in 2. p. c. 1. dicendum est.

D V B I V M V I I.

Utrum censura incurratur ipso facto?

VERUM I gratia, transgreditur aliquis legem imponentem censuras ipso facto, vel latæ sententiæ, utrum incurrat statim censuras nulla expectata sententia Iudicis? Dico, ipso facto, nam quando sententia est comminatoria seu inferenda, certum est quod non incurruntur ante sententiam Iudicis.

Conclusio, quod ille talis incurrat statim censuras nulla expectata Iudicis sententia, est communis Doctorum, & est textus in cap. pastoralis. & verum de appellationibus, ubi dicitur, quod excommunicatio secum trahit executionem, verum in assignanda ratione magna est inter Doctores varietas. Caiet. num. 2. q. 62. art. 3. assignat pro ratione, quod ad incurrendas censuras nulla requiritur actio, quia consistunt in privatione. tractans enim ibi de lege penali, constituit hanc regulam generalem, quod quando pœnæ sunt tales, quod ad executionem earum aliqua requiritur actio, ut pœna mortis, mutilationis membrorum, exilij, pœna pecuniaria, & alie huiusmodi, tunc non incurruntur ante sententiam Iudicis, quia

Anula de censuris.

idem non debet esse agens & patiens; at verò quando sunt tales, quod ad executionem earum nulla requiritur actio, quia consistit in privatione, ut pœna excommunicationis, suspensionis, &c. incurruntur nulla expectata sententia Iudicis. Eandem rationem tradit Sylvest. verb. assalpinus, dicens quod pœna excommunicationis & huiusmodi ideo incurritur nõ expectata sententia Iudicis, quia ad eius executionem non requiritur factum hominis, sed hanc rationem impugnat Soto 1. de iustit. & iure. quest. 6. art. 6. quia sequeretur ex illa, quod damnatus per legem ad nunquam exendum de carcere, vel ad nunquam sumendum cibum etiam sibi propositum, teneretur in conscientia ad subeundam huiusmodi pœnas ante sententiam Iudicis, quod tamen est falsum. Patet sequela: nam istæ pœnæ sunt purè negotiationes, ad quarum executionem nulla requiritur actio. Verum est quod hoc argumentum parum conclusivum quoniam licet huiusmodi pœnæ videantur negotiationes, tamen in illo casu idem est non comedere, ac se occidere, ad quod nullus potest obligari; tunc etiam quoniam ad huiusmodi pœnas nec per sententiam Iudicis potest obligari homo cum periculo vite. Nihilominus tamen regula Caietani vniuersaliter intellecta non est vera: nam et illa sequeretur primo, quod quando lex imponit ipso facto pœnam privationis beneficii, obligaret ad subeundam pœnam ante sententiam Iudicis, quod tamen falsum est, ut dicunt Archidiaconus, Ioannes Andreas, & Alexander de Immoia, quos refert & sequitur Sylvest. verbo, assalpinus. idem dicit Soto artic. citato. in solut. ad 4. Et probatur præterea, nam quando leges interdicunt obligare ante sententiam Iudicis ad huiusmodi pœnam, id expriment, ut patet in extraneo, ambitiose, ubi clerici vendentes beneficia priuati beneficiis, & dicitur quod censentur priuati nulla declaratione Iudicis requisita, ergo quando non expriment, signum est, quod non

NON V L I I relati a Syluest. verb. consuetudo. q. 6. neg. int. Idem tenet Castro 2. de leg. pœnana. cap. 1. post primam conclusionem. nam violentes humilissimi leges, statim incidunt in censuras, ergo. Co.clusio, quod oppositum est verum: ita Panor. int. cap. de treuga & pace. Syluest. sup. Probatur nam fieri potest, quod paulatim homines non reputant se incidere in censuras, & sic paulatim remittitur v. got leges, & tandem totaliter abrogantur, & hoc licet consuetudo fuerit in principio eam peccato introducta, iuxta doct. nam Socii. de iust. q. 7. art. 2. ad 1. & Caiet. 1. 2. q. 97. art. 1. ubi generaliter hoc dicant de consuetudine.

Ad fundamentum in contrariam respondetur antecedens tantum esse verum, quando lex est in suo vigore, aliàs non.

D V B I V M IX.

Utrum ad hoc quod censura sit valida, requiratur quod precedat aliquod peccatum, vel sufficiat sola voluntas Prælati?

C O N C L U S I O, quod requiritur præcedere aliquod peccatum, aliis censura erit nulla. Est communis sententia, & probatur nam potestas data Ecclesie in edificationem est, non in destructionem, sed si Prælati posset pro libito imponere pœnas censuratum nullo præcedente peccato, esset in destructionem fidelium & Ecclesie ergo. Secundò nam sententia quæ punit innocentem est nulla omnino, cum sit contra rationem.

D V B I V M X.

Utrum ad validitatem censura requiratur quod præcedat peccatum exterius, vel sufficiat purè interius, quod nullo modo exiit in actum exterius, vel si desiderii occidendi clericum, error merè interior contra res fidei cum perimacia absque ullo signo exteriori.

P R I M A opinio tenet partem affirmatiuam, & ita concedit hæreticum

purè interiore incurrere excommunicationem latam contra hæreticos. S. glossa Clement. 2. de hæreticis. Panorant. & multi alij Doctores Canon. Et quorundam Ritus in iustis tract. de hæreticis 1. p. 1. na 146. d. m. tenet Adrian. 17. quæstio 8. quæst. 2. & in 4. quæst. 2. de cons. 1. l. p. 1. notat p. n. d. potestas Ecclesie est 1. i. actual. 1. ergo potest punire peccata purè interna. Secundo, Ecclesia habet iurisdictionem circa actus interiores, & potest illos punire, ac promouere, ergo potest excommunicare pro illis, si sint mali. Antecedens probatur, nam absolute à peccatis purè mentalibus, & potest eorum absolutionem celebrare, potest dispensare in voto purè mentali, & quando vult finit aliquid de se, obligat ad credendum illud, & cap. dolentes, de celebratione Missarum clericis recitandis distinguunt officium præcipit attentionem & deuotionem, & Clement. in l. torum d. hæreticis. §. verum, præcipit sub excommunicatione ne Inquisitores amare vel odio aliquid faciant, v. e. facere omittant. & in Clement. ne in agro Dominico, §. qui verò de situ monachoru. imponitur excommunicatio contra Religiosos, qui pergunt ad curiam Principum animo nocendi tuis Prælati & in c. unico. de schism. artic. 10. 6. excommunicantur qui certas personas libi numeratas habuerint pro C. i. malibus. Contemnatur, Ecclesia, punit aliquando eos, qui omittunt actus exteriores, ergo tamen solam punit actum interiore, pro quo vult homo omittere exteriorem actum. Antecedens probatur nonnullis exemplis. Primò, Lutheranus, qui ex eo quod credit corpus Christi non esse realiter in Eucharistia, non audit Missam, qui amicus non aliter manifestaretur exterius suam hæresim, incurreret excommunicationem latam contra hæreticos. Secundò, qui non defendit clericum à percussione, alim possit, & teneatur ex iustitia, verbi gratia, Index, incidit in excommunicationem, can. si quis suadente rex. ex cap. quantæ, de sent.

rent. excommunicat. & communis ibi d. Tertio, quando in edictis Prælatorum præcipitur sub excommunicatio de latæ sententiæ denunciari aliquod delictum, qui non denunciatur, cum contemnitur, incurrit excommunicationem.

Secundæ opinio tenet partem negativam, & hæc est longe probabilior. Eam tenet Simancas de Catholicis institutionibus, tit. 12. num. 1. Antonin. 1. part. tit. 14. §. 4. Sylvest. verb. excommunicatio. 7. §. 1. Caietan. 2. 2. q. 11. artic. 3. Soto in 4. d. 22. quest. 2. artic. 3. Castro 2. de lege penali, & alij multi, quos refert & sequitur Corduba in Question. lib. 4. q. 13. Pro cuius explicatione notatur cum Caiet. loco citato, quod dupliciter aliquid dicitur occultum. Primo modo, per se, nempe illud, quod non subditur sensibus hominum, unde incipit omnis nostra cognitio, vt desiderium internum occidendi, vel furandi. Secundo modo, per accidens, nempe illud quod licet subdatur sensibus hominum, caret tamen omnino testibus quibus possit probari, vt quando al quis nullo alio audiente in cubiculo, vel in agro manifestat verbis hæresim cui assentitur interius.

Secundò notatur, Ecclesiam duobus modis posse infligere censuras. Primo modo, in communi per aliquam legem communem, vt qui hoc fecerit, sit ipso facto excommunicatus. Secundo modo, per sententiam contra aliquem nominatim & in particulari.

Sit prima conclusio, Ecclesia non potest punire certum peccatum occultum per se, id est, parte interiori. Hæc est de mente secundæ opinionis. Probatur namque Ecclesia non iudicat de occultis, can. recubescant. 32. d. vbi dicitur, *de manifestis loquimur*, occultorum enim iudex noster Deus iudex est & cognitor. Idem habetur can. consilium. 2. quest. 1. & can. cognitio. de penitent. d. 1. vbi dicitur cogitationem quando quis tenens contenta est (id est, quando manet intra limites actus interioris) non mereri poenam lege claudi, id

est, ab homine, secus à Deo, vt ait glossa. Secundo probatur ex D. Thom. 1. 2. q. 91. artic. 4. vbi ait, quod de his potest homo legem ferre, de quibus potest iudicare, & quia iudicium humanum non potest esse de actibus interioribus, qui latent, adeo nulla lex ecclesiastica potest ferri de huiusmodi actibus, sed necessaria est lex diuina.

Secunda conclusio, Ecclesia bene potest punire per legem generalem poena censurarum peccatum, quod est occultum per accidens, non tamen per modum sententiæ & nominatim, quando manet sic occultum. Prima pars probatur nam qui exterius manifestant hæresim, cui interius assentitur, manet excommunicatus, quantumvis in occulto manifestaverit. ita Simancas tit. 4. §. 3. & omnes Doctores. Et probatur nam hoc peccatum est occultum per accidens, per se namque potest subire Ecclesiæ iudicio. Secunda verò pars probatur ex testibus citatis in prima conclusione.

Ad primum respondetur, quod licet Ecclesiæ potestas sit spiritalis, tamen quia residet in hominibus, debet exerceri humano modo, ita vt solum se extendat directe ad ea, quæ homines possunt cognoscere.

Ad secundum respondetur, quod Ecclesia non habet directe iurisdictionem in actus interiores, sed indirecte tantum, scilicet in ordine ad actus exteriores, quibus coniunguntur tanquam causæ, vel conditiones modificantes ipsos actus interiores, vel inquantum sponte manifestantur exterius, & subiiciuntur Ecclesiæ iudicio, & hac ratione absolutè a peccatis mentalibus sibi manifestatis, potest autem referre peccata parte interiora, non ex eo quod habeat directe iurisdictionem erga illa, sed quia Prælati non vult concedere Confessione nisi ori iurisdictionem ad ea absolenda. Potest etiam dispensare in voto pure mentali sibi manifestato, quia iam subiicitur Ecclesiæ potestati, & cum præcipit audire Missam, & recitare

D V B I V M X I.

Quando aliquis actus exterior est malus, & tamen actus interior a quo procedit, non habet eam malitiam, quæ est prohibita sub aliqua censura, utrum homo intulet tunc in illam censuram?

VERUM: gratia, est imposita excommunicatione contra hæreticos, & aliquis metu mortis facit actum exteriorem infidelitatis, ut apud Sarracenos adorat Mahumetum, apud Paganos transfigat idolo, & tamen tamen interioris fidei, & trinum incurrit excommunicationem.

Et questio procedit in foro conscientie nam in foro exteriori puniretur ut hæreticus, quoniam Ecclesia non iudicat de occultis, nisi probaretur fictio: tunc enim non puniretur pena ordinaria hæreticorum. Et quidem Caict. 2. 2. q. 94. art. 4. tenet illud incurrit excommunicationem.

Sit tamen prima conclusio, si actus non esset malus de facto, & in Individuo, non possit puniri ab Ecclesia, ut homicidium factum ab amico. Probatur: nam ubi nulla est culpa, non potest esse pena. contra: nam ante Clemēt. si furiosus de homicidio, si aliquis ut mortem evaderet, occidebat aggressorem etiam cum moderamine inculpatae tutelæ, erat irregularis, & tamen ista occisio non erat peccatum: iure naturæ vim ut repellere licet: ergo conclusio falsa. Respondetur, quod illa irregularitas non erat pena, sed defectus significationis, sicut est in Iudice occidente iussu mali factorum.

Secunda conclusio, quomodo actus exterior malus non sit volutus in se, & formaliter, sed in causa, potest puniri ab Ecclesia, & de facto puniuntur censuris impositis contra tale peccatum. hæc est de morte Sylvest. verbo ceteras, q. 4. Casti 2. de lege penali. c. 1. §. 1. principalis conclusio Couar. Clement. si furiosus de homicidio. 4. part. in initio. n. 4. versiculo, posset quidem, & aliorum, quos ipse citat n. 3.

B ; quæ

& recitare divinum officium, non precipit directe attentionem, sed actum exteriorem audiendi, vel recitandi cum tali modo, scilicet attente & deuote: similiter obligat nos ad credendum aliquid de fide, non quidem precipiendo directe actum internum, sed explicando, & constituendo veritatem, quam definit sub obiecto fidei, quod iure diuino tenemur credere: similiter Inquisitoribus non prohibet directe odium, vel amorem internum, sed prohibet, ne exeat in actum externum indebitum, scilicet vel cessando ab actu debito, vel pronuntpendo in actum indebitum. Vnde quomodo Inquisitor habet intestinum odium contra aliquem reum, si tamen recte se gerat in procedendo contra illum, non incidit in excommunicationem: similiter in Religiosis punitur actum interiore, ut est causa exterioris. vnde si animus nocendi Prælati nullo modo exiret in opus exterius, non incurreret. Vt ubi gratia, si Religiosus pergeret ad curiam ex obedientia Prælati, ipse tamen haberet istum malum animum, qui non pronuntpet in actum exteriorem. Ad c. vnicum de schismatibus, respodetur cum Castro 2. de lege penali. cap. ult. parum post primam conclusionem, non esse intelligendum de interiori estimatione, sed de exteriori, nempe quando per exteriora signa aliqui significant illos esse Cardinales, videlicet nominando illos Cardinales, vel exhibendo eis reuerentiam Cardinalibus debitam, & in eodem loco tradit Castro explicationem, quæ tradidimus clementinæ multorum de hæreticis Ad confirmationem responderetur, concedo omnia illa exempla, & tunc Ecclesia non punit solum actum interiore, sed omissiones actuum exteriorum, ad quos tenebatur homo, & punit ipsum actum interiore, in quantum est causa huiusmodi omissionis.

quæ exemplis erit manifestata. Inebriatus aliquis sciens & addicens quod factus ebrius solet arma sumere & percutire, ac ferrequisito de facto percutit aliquem, erit excommunicatus, si mal. let. vel oc. eidem aliquis, erit irregularis, vt in terminis tenet Couarrubidem, & Nauar. cap. 27. num. 230. Præterea sit aliquis, qui scit, quod dormiens solet arripere arma & ferire, si non adhuc beat debitam diligentiā ad præcauendam homicidium, & occidat, erit irregularis, vt tenet Cardinal. An. cara. Nauar. & Couarr. loco citato, n. 6. Verum est, quod non sufficit quæcumque ebrietas etiam culpabilis, vt bene dicunt Nauar. & Couar. locis citatis, sed requiritur quoddam homicidium vel maritatio sic præsumpta formaliter, vel interpretatiuè, formaliter, vt in exemplo posito, quando aliquis inebriatus sciens & præiudens quoddam inebriatus solet arma sumere & ferire, interpretatiuè, vt quando licet non præuideat formaliter, tenebatur tamen præuidere, verbi gratia, quando aliquis iam scit, & expertus est, quod inebriatus solet ferire, & vult inebriari non aduertens quod solet ferire, & idem proportionaliter dicendum est de dormiente.

Tertia conclusio, quando actus exterior malus non procedit ab actu interiori habente eam maliciam, quæ prohibetur aliqua censura, quamuis possit puniri ab Ecclesia; tamen de facto non incidit in censuram positam contra tale peccatum, vt in exemplo posito de illo, qui exterius

tantum facit actum infidelitatis metu mortis, sic Anton. 2. par. tit. 2. cap. 3. §. 1. Soto in 4. dist. 22. quæst. 2. artic. 3. & communiter alij contra Caiet. loco citato. Et prima pars probatur: nam talis actus est verè peccatum exterius, secunda verò patet. Excommunicatio lata contra hæreticos solum comprehendit eos, qui verè sunt hæretici, sed iste non est verè hæreticus, ergo. Minor probatur: nam de intrinseca ratione hæresis est error in intellectu contra fidem, & ideo hæresis consummatur in actu interiori.

DUBIVM XII.

Utrum ille qui ponit censuras, possit eas imponere per solum actum interiore, & dicenda intra se, Voto, & marito, quod quis tale delictum commiserit, maneat excommunicatus, & et suspensus?

CONCLUSIO, non potest, sed requiritur actus exterior, quo manifestet suam voluntatem. Ita supponant communiter Doctores. Probatur. nam potestas Ecclesiæ ad ferendas censuras pertinet ad forum exterius.

Secundò. nam vt censuræ comprehendant, requiritur quod ille qui in eas incidit, possit cognoscere se in eas incidisse, vt sic querat remedium, ergo requiritur quoddam impositum aliquo signo exteriori. Hæc de prima parte, vel de censura in communem.

SECUNDA PARS.

De excommunicatione.

De hac materia tractant Doctores in 4. d. 18. Ant. 3. p. tit. 24. Adrian. in 4. tract. de clauibus, à quest. 3. Soto d. 22. Combr. 2. p. 4. q. 21. & Mexi. in Sum. de sacramentis; in Decretalibus, & in 6. habetur titulus de excommunicatione, & ibi videndi sunt Doctores Canonistæ. Couar. cap. alma mater. ubi latissime tractat hanc materiam, & Summisæ verbo, excommunicatio. Quam materiam in septem diuidam capita. Primum de essentia excommunicationis; secundum de forma; tertium de causa efficienti; quartum de causa materiali, id est, de subiecto; quintum de causa, propter quam fertur; sextum de effectu; septimum de absolutione.

De quidditate & essentia excommunicationis. *Capit. I.*

DISPUTATIO I.

De definitione excommunicationis.

DE VBITATUR primò de definitione, quid nominis, vel quid significet excommunicatio? Respondetur, quòd significatio huius nominis facile intelligitur ex ipsa etymologia; excommunicatio enim dicitur à nom. *ne communis*, & præpositione *ex*, unde excommunicatio idem est, quod extra communem, communem autè inter fideles per Antonomiam significat Eucharistiam, ut ait Dionys de ecclesiastica Hierar. c. 2. cuius rationem reddit Damaso 4. fidei, cap. 14. quia per Eucharistiam unimur Christo, & in eius carnem transformamur, ab hac enim sancta communione desumptum fuit in Ecclesia primum nomen excommunicationis quando fideles commiser. ne graua peccata, arcebantur à sancta communione Eucharistia, & dicebantur excommunicati, id est, extra communionem facti,

postea verò, quoniam propter eadem vel grauiora peccata arcebantur fideles à reliquis sacramentis & suffragiis Ecclesiæ, orationibus communibus, ac fidelium conspectu, extensum est hoc nomen, *excommunicatio*, ut significaret hanc separationem. Dicimus præterea quòd licet stando in rigore & proprietate vocabuli, anathema non significet idem quod excommunicatio; anathema enim stando in rigore vocabuli solum significat maledictionem, tamen secundum iura anathema & excommunicatio maior sunt idem, ut ait Syluester verbo, excommunicatio, l. n. 13. Unde non differunt quantum ad vinculum, sed solum quantum ad solemnitatem, ut ait Couar. cap. alma mater. l. p. §. 8. num. 6. propter quod excommunicatio maior in iure solet appellari anathema, ut can. certum. 24. q. 3. Quòd verò differant quoad solemnitatem, habetur can. debent 1. quest. 3. ubi ponitur anathematis solennitas, nempe quòd Episcopus debeant circumscribere duodecim Sacerdotes habentes in manibus lucernas ardentes, quas in fine anathematis debent in terram proicere, & pedibus conculcare, & debet præter epistolam per parochiam

parochia continens nomen excommunicati, & causas excommunicationis. Hinc fit quoddam anathema non liget magis quam excommunicatio maior, nilominus inquit maiorem timorem. Et ob hanc causam Concilia, praesertim Tridentinum, quando excommunicant haereticos, utuntur nomine anathematis. Per haec facile intelligitur text. in cap. cum non ab homine. de iudiciis vb. dicitur quoddam si clericus depositus fuerit incoercibilis, excommunicetur; si autem adhuc persistat in sua pertinacia, anathematizatus in aeternum feriat; sensus est, quoddam prius excommunicetur simpliciter excommunicatione maiori, deinde excommunicatione solenni.

Sed opponimus textum can. Engeltrudam. i. quæst. 4. *Engeltrudam non erit nisi solum excommunicatione, quæ a fraterna societate separatur, sed etiam anathemate, quoddam ab ipso Christi corpore (quod est Ecclesia) recedat, trebri percussam esse, ergo excommunicatio maior & anathema non sunt idem.* Respondetur cum glossa, quoddam ibi anathema sumitur pro maiori excommunicatione, excommunicatione autem sumitur pro excommunicatione minori, ita ut sit sensus, quoddam Engeltruda non solum erat priuata priuatione sacramentorum, in qua consistit effectus minoris excommunicationis, verum etiam erat priuata priuatione suffragiorum & orationum communium Ecclesiae, & ratione huius priuationis dicitur praecisa a corpore Christi, quod est Ecclesia.

Praeterea notatur cum glossa in c. cum Ecclesiarum. de offic. ordinarij potestatem anathematizandi, vel cum solemnitate, solum Episcopis competere. Deinde notatur, quoddam anathema aliquando significat excommunicationem maiorem sine alia sollemnitate, ut in d. c. can. Engeltrudam. De etymologia autem uerbi anathema, & utrum sit Graecum, vel Hebraicum, tradite tractat Covarruvias loco modo citato.

Vltimò notatur, quoddam aliquando utun-

tur Pontifices hac voce anathema, Maranatha, ut in can. Guislarus. 2. 3. quæst. 4. & significatur vehementem quandam maledictionem.

Hic positus dabitur secundò de definitione rei, quid sit excommunicatio. Respondetur, Excommunicatio est separatio a communione Ecclesiae quoad fructum & suffragia generalia. Hæc definitio traditur a D. Thom. in addit. q. 21. artic. 1. & communiter a Theologis, sed quoniam non comprehendit excommunicatam iura maiorem (hæc est in uniuersum priuata suffragijs, nec condicta sibi omnia, sed tantum receptio passiva sacramentorum) ideo assurgunt etiam alia de his, quæ conueniat excommunicat omni in comuni, & comprehendat maiorem, & minorem, quæ talis est. Excommunicatio est censura ecclesiastica, quæ separatur homo ab aliqua Ecclesiae communicatione, vel a sacramentorum receptione tantum, vel ab illa, & a suffragijs & orationibus communibus, & connectu fidelium simul. Dicitur censura tanquam genus: nam censura est genus ad excommunicationem cariorum, suspensio rem, & interdictum. Hinc sequitur primò, quoddam malè dixit Gab. in 4. d. 18. q. 2. & quidam alij, per quodcumque peccatum mortale incurritur hominem in maiorem excommunicationem, quia fit indignus receptione Eucharistiae & reliquorum sacramentorum. Sed certe hoc est ignorare propriam vocem inam dignitatem, quam propter mortale peccatum habet homo ad recipienda sacramenta, provenit ex ipsa lege divina & ex natura ipsius peccati, indignitas autem, quam habet ratione excommunicationis, provenit ex ipsa censura Ecclesiæ. Secundò sequitur, excommunicat onem differre ab alijs poenis, quæ non sunt censurae, nec priuant bonis spiritualibus, sed temporalibus, nempe seclusionem, exilium, carcerem, & alia poenæ, quas Ecclesiastici Praelati solent imponere. Dicitur praeterea, ab aliqua Ecclesia communicatione, quoniam

niam excommunicatio non potest comprehendere non baptizatos, qui nunquam fuerunt admissi ad communionem Ecclesie: dicit enim Paulus 1. Cor. 5. *Quid mihi de his, qui foris sunt indicare?* Reliquæ particule sunt loco d. sententiae, per quas differt excommunicatio à reliquis censuris, nempe interdicto & suspensione, quoniam excommunicatio priuat sacramentis, suffragis Ecclesie, & conuictu fidelium, quatenus hæc sunt communioni Christiana, interdictum verò priuat sacramentis & diuinis officiis, inquantum sunt sacramenta & officia diuina; suspensio priuat vso ecclesiastico potestatis, quatenus est potestas ecclesiastica. Denique dicitur, *et suffragis & orationibus communibus*: quoniam licet Ecclesia possit priuare excommunicatum ab illis suffragis & orationibus, quæ per intentionem priuatam & specialem applicantur fidelibus, tamen de facto non priuat, sed solum illis suffragis, & orationibus, quæ applicantur nomine Ecclesie per intentionem communem, ut in sequentibus dicemus.

Excommunicatio autem minor sic potest definiti: Est censura ecclesiastica, qua priuatur homo suscepiore, seu participatione passiuæ sacramentorum, & electione passiuæ, quæ definitio faciliè intelligitur ex dictis.

DISPUTATIO II

De diuisione excommunicationis.

DVBIVM VNICVM.

Quæplex sit excommunicatio?

RESPONDETUR, multiplex. Primum namque diuiditur in maiorem & minorem, quæ distinctio habetur ex c. nemo Episcoporum. 11. q. 5. Dicitur autem excommunicatio minor, ut aduertit Soto dist. 21. q. 1. art. 1. non propter paruitatem obiecti: res enim grauissima est, quod homo priuaretur receptione sacramentorum,

Anula de censuris.

sed dicitur minor, per computationem ad maiorem, cuius est pars, & propter materiam, supra quam cadit: incutitur enim propter peccatum veniale.

Contra diuisionem hanc notatur primum, quod quando excommunicatio absolute fertur, est intelligenda de maiori, ita Nauar. c. 17. n. 1. Couar. calina mater. p. 1. §. 8. nota 6. & omnes Doctores, & est text. c. si quem. de sentent. a excommunicationis. Hoc autem non solum est intelligendum in excommunicatione lata ab homine, sed etiam in lata à iure. Sic Angel. verb. excommun. car. 2. n. 19. & Couar. loco citato, qui dicit esse communem sententiam, & colligitur ex Rubrica disti. c. si quem. Contra arguitur, primum esse illa regula iuris in 6. in poenis benignior pars est accipienda. Secundò: nam aliquando in iure nomine excommunicationis absolute sumpta intelligitur minor excommunicatio, ut patet ex Concilio 4. Carthaginens. & refertur can. sacerdos. de consec. dist. 1. & facit can. Engeltrudam. 3. q. 4. vbi excommunicatio absolute sumpta accipitur pro minori, & anathema pro excommunicatione maiori.

Ad primum respondetur, illam regulam esse intelligendam, nisi ubi ius, vel consuetudo contrarium declarauerit.

Ad secundum respondetur, distinguenda esse tempora, ut concordemus iura: nam pro diuersis temporibus fuit diuersus vus in Ecclesia circa hoc, quoniam ante Gregorium IX. qui fuit conditor illius can. si quem. & antequam conditus est ille c. non faciente, & etiam can. Engeltrudam (sive autor huius can. fuerit Ioannes VIII. ut dicitur in Decreto Antiquo, sive Nicolaus I. ut habetur in Decreto Gregoriano: nam uterque Pontifex præcessit Gregorium IX.) ante Gregorium IX. erat maxima feruor fidelium in frequentatione sacramentorum, & ideo fideles pro graui poena reputabant priuari receptione sacramentorum, & hac de causa aliquando in iure excommunicatio absolute sumpta intelligebatur de minori.

C

Ceterum

Ceterum postea, relapsa secunde charitate, & cessante illo seruiore, parum dolebant fideles, quod priorentur sola receptione sacramentorum, & adeo ad illo tempore excommunicatio absolute sumpta intelligatur de auctoritate. Contra nam Innocentius IV. qui fuit post Gregorium IX. cap. 1. de exceptionibus, in 6. statuit non sufficere ad repellendum actorem, obicere quod est excommunicatus, sed esse necessarium obicere, si quid est excommunicatus excommunicatione maiori. Respondetur cum Couarr. 2. ma. mater. p. 1. § 8. n. 3. verticulis, adhuc in fine declarationem huius textus esse specialem in fauorem causarum iudicialium & iudicium, ne scilicet huiusmodi exceptionibus licet differantur, & contemnatur iudex. Et hæc de prima diuisione.

Secundò diuiditur excommunicatio, siue maior sit, siue minor, in excommunicationem generalem & particularem. Generalis est, quando fertur in communi contra eos, qui commiserint tale delictum in nominando illos, vt contra percutientes clericum, contra alloquentes excommunicatum maiori Particularis est, quando fertur contra personas in particulari, vt per gratia, contra Iohannem, vel contra Prætorum.

Tertiò diuiditur excommunicatio generalis siue maior sit, siue minor, in latam à iure, & latam ab homine. Lata à iure est, quando fertur in statuto perpetuo, siue tale statutum continetur in iure communi, siue in statuto Prouincialibus, vel Synodalibus, vel, vt clarius ait Sylu. verb. excommunicatio. 1. n. 3. excommunicatio lata à iure est, quando ab eo qui potest constitutionem facere, constituitur aliquid animo iuris statuendi in perpetuum & generaliter, & statutum illud corroboratur per excommunicationem. Lata ab homine est, quando fertur à iudice per sententiam temporalem. Vbi aduertendum est obiter cum Nauar cap. 27. num. 1. quod excommunicatio lata in mandatis visitationum non est à iure, sed ab homi-

ne, quod intelligi de illis excommunicationibus, sub quibus præcipiunt Visitatores hoc vel illud sibi reuelari nam, vt postea dicemus cap. 3. Visitatores bene possunt relinquere ordinatio. es in scriptis cum pena excommunicationis, quæ dantur, dum per alium reuocentur, & ideo quodam modo est per modum statuti. Inter excommunicationem iurem latam à iure, & latam ab homine, est magna differentia. nam lata ab homine expirat mortuo, vel amoto ab officio. qui eam talit, nisi aliquis eam inuenerit ante mortem, vel amotionem iudicis, lata verò à iure non expirat per mortem, vel amotionem statuentis ita Sylu. est. vbi sup. & Nauar cap. 27. num. 1. vbi dicit esse communem.

Rogas, vtrum excommunicatio iure contenta in Bulla Cæne sit à iure vel ab homine? Respondeo, quod ante Pium V. exant ab homine, & consequenter expirabant mortuo Pontifice; at verò post Pium V. sunt à iure, quia Papa noluit quod finirentur sua morte. ita Nauar. cap. 27. nam. 74. nam de hoc habetur noua clausula in ipsa Bulla, quæ non habebatur antea, vnde si Apostolica sedes vacaret per multos annos, vltima Bulla haberet suum vigorem. Sed est præterea aduertendum, quod licet minor excommunicatio possit ferri à iudice, vt tenet Sylu. est. verb. excommunicatio 4. num. 2. Nauar. cap. 27. nam. 1. tamen de facto nunquam imponitur nisi à iure.

Quartò diuiditur excommunicatio in excommunicationem iustam & in iniustam, de quibus agendum est cap. 6.

Quintò diuiditur excommunicatio in eam, quæ est lata sententia, & quæ est ferenda, quæ alio nomine dicitur comminatoria. Lata sententia est illa, quæ statim incurritur sine ulla sententia iudicis, cum primum committitur illud peccatū quod prohibetur sub excommunicatione. Comminatoria est, quæ non statim incurritur, sed requiritur sententia iudicis excommunicans. De verbis autem latæ, vel ferendæ, dicemus capite sequenti.

De forma & modo seruando in
imponenda excommu-
nicatione.

Caput I I.

DISPUTATIO VNICA.

De verbis, quibus imponenda sit excommuni-
catio, & vtrum debeant ferri in scriptis?

DVBITATUR primò, vtrum ad fo-
rendam excommunicationem sint
aliqua verba certa & determinata, sine
quibus excommunicatio sit nulla? Re-
spondetur quòd non sunt, sed sufficiunt
quæcunque verba, quibus Iudex sufficien-
ter manifestet suam intentionem. ita Syl-
uest. ver. excommunicatio. t. n. 15. Nauar.
c. 27. n. 12. Hostiens. ibid. citatus & com-
munis Doctorum. Vnde patrum refert,
quòd Iudex dicat, *Excommunico te*, vel, *Se-
paro te à communione*, vel similia. Hinc in-
ferunt Syluest. ver. excommunicatio. t. n.
13. & Nauar. c. 27. hæc verba, *Denuncio te
excommunicatum*, vel, *Habes te pro excommu-
nicato*, non sufficere ad excommunican-
dum, sed solum ad declarandum homi-
nem iam incidisse in excommunicatio-
nem. Hoc autem limita. Nat. nisi hæc ver-
ba ponantur in excommunicatione cano-
nis, aut in excommunicatione condi-
tionali, quales sunt omnes, quæ dantur cum
monitione canonica, vel propter peccata
futuræ, vt qui hoc fecerit, denunciemus
esse excommunicatum. Aliam limitatio-
nem apponit Tabienf. verbo, excommu-
nicatio. 2. num. 4. nisi constaret de inten-
tione Iudicis, quia scilicet hoc modo so-
litus est excommunicare: tunc enim ait,
in foro conscientie sequenda est tutior
via. Sed quid si Iudex dicat, *Excommu-
nico vnum de duobus*? Anzel verb. excommu-
nicatio. 2. num. 4. absolute dicit neu-
trum esse excommunicatum. Sed melius
respondet Taaten. loco citato, vbi allegat
Rosellam & alios, quòd si intentio fuit
vague, neater est excommunicatus; si verò

fuit determinata ad vnum, ille erit ex-
communicatus. & idem tenet Glossator
ipsum Angea; alij tamen non tenentur il-
lum vtare, vt ait Tabienf. nisi cognoscant,
quem illorum intendebat Iudex excom-
municare.

DVBITATUR secundò, quibus ver-
bis impon. solet excommunicatio ferenda,
& quibus excommunicatio lata? Dico
primò, ad cognoscendum quando excom-
municatio est ferenda, tres regulæ sunt
obseruandæ, cum Castro 2. de lege pena-
lic. 1. Prima, quando verba sunt commi-
natoria, & nihil aliud additur, est excom-
municatio ferenda. Verba comminatoria
sunt, *sub pena excommunicationis*, *sub inter-
minatione excommunicationis*, & hæc regula
habet verum, siue sententia sit à Iudice,
siue a canone, vt bene ait Syluest. verb. ex-
communicatio. 2. numet. 21. contra Ho-
stiensem & alios Canonistas dicētes præ-
dictam regulam solum habere verum,
quando excommunicatio imponitur à
iure; non tamen quando imponitur ab
homine tunc enim dicunt, excommuni-
catio est lata, quia mitius agitur cum lege,
quàm cum ministro legis. Sed nostra sen-
tentia tenetur communiter, vt ait Sylu.
& pro ea allegat glossam multis in locis,
Dixi, & nihil aliud addidit: nam si super-
addantur verba, quæ expriment excom-
municationem esse latam, vt cum dicitur,
Sub pena excommunicationis lata sententia,
vel *si si scitis*, tunc erit lata. Secunda regu-
la, quando lex continet verba, vel parti-
cipia de futuro significantia talem passio-
nem, vt cum dicitur, *Qui hoc fecerit, erit
excommunicandus*, vel *excommunicatus*; quam
regulam etiam tradit Syl. supr. Tertia regu-
la, quando verbum est impt. etini modi,
quæuis sit temporis præsentis, vt
cum dicitur, *Qui hoc fecerit, excommuni-
cetur illum*, vel *pro ueris communionis*. Hæc
autem regula duas habet exceptiones. Pri-
ma est, quando verbum nullum significat
ministertum Iudicis, nec exprimit aliquā
hominis actionē ad infligendum penam,
vt cum dicitur, *Subiaceat excommunicationi*,

habetur pro excommunicatione, incidat, incurrat excommunicationem, tunc est sententia lata, ut ait Syluest. supra. idem est si dicat, *Si hoc feceris, scias te esse excommunicatum*. Sic Tabien. verb. excommunicatio. 2. numer. 4. ubi allegat Panormit. & dicit esse comminatio. Secunda exceptio est, quando dicitur verb. in sit imperatum, tamen subiungitur hoc verbum: *Sic excommunicatus ipso facto vel ipso iure*

Dico secundò, ad cognoscendum quando excommunicatio est lata, præter duas exceptiones modò assignatas, sunt etiam observandæ alie tres regulæ. Prima, quando lex continet verba de præsentis, & indicationis modi, quibus Index vti solet, quando profert sententiam contra reum, ut, *Excommunicamus, prout tu excommunicas*, quam regulam etiam tradit Syluest. supra. Contrà, idem est dicere, *Excommunico, & dicere, Præcipio sub pena excommunicationis*: nam utrobique est loquutio de præsentis, ergo in utroque casu est sententia lata, vel ferenda. Respondetur, magnum esse discrimen: nam in primo casu est loquutio de præsentis, quantum ad ipsum actum excommunicandi, in secundo autem solum est loquutio de præsentis, quantum ad actum præcipiendi, non tamen quantum ad actum excommunicandi.

Secunda regula, quando lex continet verba declaratoria: ut, *Declaramus censuram*, si post illa sequatur verbum præsentis temporis, vel participii futuri imperantis penam, ut cum dicitur, *Declaramus, qui hoc fecerit, esse excommunicatum*; est sententia lata; idem est si dicat, *Qui hoc fecerit, declara, vel denuncia illum esse excommunicatum*. Has duas regulas tradit Castro iuprà cap. 6. Tertia regula est desumpta ex Panormitano in caput. a nobis. el. 1. de sententia excommunicat. num. 3. & aliis, quos refert & sequitur Syluest. verb. excomm. in cap. 1. 2. Nau. cap. 27. num. 12. & Armil. verb. excommunicatio. num. 18. quando lex videtur participio tem-

poris præteriti, ut, *Sic excommunicamus*, est lata, nisi per aliud ius constet esse ferendam, ut ait verd Armil. quòd si talis lex non contineat penam excommunicationis, sed aliam penam, tunc secundum subiectam materiam dignoscatur, utrum sit ferenda, verbi gratia, si lex dicat, *Qui hoc fecerit, priuetur bonis suis*, est sententia ferenda. Denique quando lex continet verba dubia quæ non satis denotant utrum excommunicatio sit lata, vel ferenda, iudicandum est esse ferendam. Hæc regulam tradit glossa c. in pennis de regula iuris in 6. & probatur ex ipso textu, *In panis benignior facienda est interpretatio*.

Quarta, videtur tertio, utrum excommunicatio debeat fieri in scriptis? Respondetur, quòd non debet fieri solo verbo, sed in scriptis, quòd scriptum debet expressè continere causam, propter quam fertur excommunicatio, ipsaque excommunicatio traditur, si petierit text. cap. 1. de sententia excommunicationis. in 6. Et Index qui excommunicat solo verbo sine scriptura publica, aut privata, mortaliter peccat, ut ait Nauar. cap. 27. num. 8. & insuper manet suspensus per unum mensem ab ingressu Ecclesiæ, & diuinis officiis. cap. 2. citato. & cap. sacro de sententia excommunicat. onis, intra quem mensem si celebrat aliquid officium alicui ordini particulariter deputatum, est irregularis. Hæc autem pars in personis non comprehendit Episcopos, nec denunciantes excommunicatum eorum Nau. conf. 73. de reg. ad 3. dub. nam. 21. quia non fit specialis mentio eorum, quòd necessarium est, ut incurrant suspensionem. cap. quia periculosum de sententia excommunicat. in 6. Præterea excusantur à pena, & etiam à culpa, qui exco. nunciant solo verbo propter aliquam iustam & vgentem causam: nam dictum c. 1. ait, *si quis temerarius violaverit*, vide ibi glossam & etiam Prælati religionum, nisi constitutiones sui ordinis confirmatæ à summo Pontifice aliud præferant. Dico, *confirmata*: nam cum forma excommunicandi in scilicet

in scriptis sit iuris communis, non potest derogari per constitutiones, quæ non sint confirmatæ à summò Pontifice, ut ait Nau. vbi suprà. Causa utem iusta, vt excommunicatio feratur solo verbo, erit verbi gratia, quando laicus inuassit extractus ab Ecclesia, vel clericus, subito fertur ad supplicium per Iudicem secularem; & quod diximus de culpa & pœna excommunicantis solo verbo, idem dicendum est de excommunicante non præmissa trina monitione. Hic disputandum erat de monitionibus, sed commodius referabitur in caput quintum, ne cogamur eadem sæpe repetere.

De causa efficienti excommunicationis, nempe de eo, qui potest excommunicare. *Cap. III.*

DISPUTATIO I.

De iurisdictione & potestate necessaria ad excommunicandum.

De hoc tractat Causa. c. aliam mater. l. p. §. 2.

Soto l. 2. c. 9. 2 Sylu. verb. excommunicatio.

l. n. 4. & 7. Nau. c. 27. n. 5.

DEBITATVR primò, vtrum omnes Prælati ecclesiastici habeant potestatem ad excommunicandam? Conclusio, omnes habentes iurisdictionem ecclesiasticam in foro exteriori, siue ordinariam, siue delegatam, siue ex consuetudine præscripta, possunt excommunicare. Vnde excommunicare possunt, Papa, Episcopi, quamvis non sine consecrati, dummodo sint confirmati, quoniam potestas ad excommunicandum non pertinet ad potestatem ordinis, sed iurisdictionis, possunt etiam eorum Vicarij, possunt etiam Capitulum sede vacante, Concilium tam generale quàm Prouinciale, & etiam Abbates, & Præpositi, & Priores Ecclesiarum collegiatarum, licet non sint consecrati vel benedicti, dummodo sint confir-

mati, vel prouisi. cap. transmissam. & cap. Suffraganeis. de elect. & c. cum olim. de maiorit. & obed. ent. Dixi, collegiatarum. nam alij, qui in multis Religionibus vocantur Priores, ed quod sunt Rectores Ecclesiarum habentium multos beneficiarios non viuentes collegialiter (vt sunt multi in Galitæa & Nauarra) non possunt excommunicare stando in iure communi, quia nullam habent iurisdictionem in foro exteriori. Ita Nauar. suprà, & Soto art. 1. Item excommunicare possunt Prælati Religionum, sic Henr. c. 14. num. 3. vt Generales, Prouinciales, Priores, Guardiani, Præpositi & Rectores Societatis, item Metropolitanus excommunicare potest suos Suffraganeos, secundum Syluest. suprà. num. 5. circa finem. Archidiaconi etiam possunt excommunicare, nisi consuetudo sit in contrarium, secundum Archidiaconum eistatum à Sylu. Sed Pannonius capit. cum in cunctis. de elect. §. inferiora. nam. 4. ait, quod stando in iure communi non habent iurisdictionem in foro contentioso, sed de consuetudine aliquando visitant diocesim loco Episcopi, & tunc possunt excommunicare, & hoc sequitur Syluest. & Ledes. l. 2. c. 1. imò idem tenet glossific. Archidiaconis. & c. eant satis. de offic. Archidiaconi. & multum fuit ipsi in cap. Archidiaconis. De Archiepiscopis autem Soto vbi suprà. ait, quod potest excommunicare, sed hoc ego intelligo ex consuetudine, quia non habet maiorem potestatem, quàm Archidiaconus, imò minorem habet, vt patet ex toto titulo de offic. Archiepiscoporum. Et præterea probatur: nam est subiectus Archidiacono, vt habetur cap. 1. de offic. Archiepiscoporum. Hec autem consuetudo nescio an alicubi vigeat. Dixi suprà, consuetudine præscripta, quia sola consuetudo sine sententia vel constitutione non potest excommunicare, nisi legitime præscripta sit, vel approbata à Papa, vel ab alio Prælate quoad suos subditos, vt ait Syluest. vbi suprà. n. 4. & Nau. n. 7. Vnde si talis consuetudo habeat, quod facientes

hoc, vel illud, sic reputent excommunicatos, verè ligat excommunicatio. Iam probatur conclusio ratione. Potestas ecclesiastica in foro exteriori ordinatur ad puniendâ delicta, & coercendos subditos in foro exteriori, ergo potest excommunicare, nam aliâ potestas ecclesiasticâ eâdè meritis & infirmitatibus ad exequendas leges & statuta. Vnde excommunicatio merito appellatur ensis. can. visis. 16. q. 2. art. 2. & in cap. dilecto. de sententia excommunicationis. & cap. venerabilem. qui filij sint legum. ubi appellatur gladius sive spiritualis, & in Trident. sess. 24. cap. 3. dicitur nervus ecclesiasticæ discipline. Contra, potestas concedendi indulgentias etiam respicit forum externum, & tamen eorum relictus in Episcopis & Prelatis superioribus, ergo idem dicendum est de potestate excommunicandi. Respondetur negando consequentiam nam potest in concedendi indulgentias respiciat forum externum, non tanquam illi necessaria, sed tanquam utilis: nam sine tali potestate posset exerceri & conferri ius iudiciale ecclesiasticum in foro exteriori, ligando & absolvens ab excommunicatione, & ab aliis poenis exterioribus. Ceterum potestas excommunicandi respicit forum externum tanquam illi quodammodo necessaria, quia non posset Respub. Christiana conservari, si fideles non posset coerceri, quod potissimum sit per excommunicationem, quæ est armatura fortissima & efficacissima, & deo omnis qui habet potestatem in foro exteriori, potest excommunicare. Et quæ diximus de Prelatis Religionum, intelligit de iure, nam loquendo de facto, attendenda est consuetudo Religionum, fertur enim consuetudinem esse in quibusdam Religionibus, ut Praetores locales, vel conventuales non excommunicent, sed tantum Provinciales. Rectores item collegiorum non excommunicent, sed tantum compendiarie. Verbo, correctio §. 1. & verbo, A. collatio §. 7. & 8.

L'index requirit quod in Religione
hujus V. ca. 10. tom. 15, Superiores & Mini-

strin Societate, qui non habent absolu-
tam gubernationem domus, sed sunt ve-
luti aditores Prælatorum, non possunt
excommunicari, nisi vacante sede prin-
cipalis Prælati. hoc est de mente Syhae-
str, verbo, Prælati. nam. 2. & Ser. dist.
1. 8. c. 1. art. 1. colum. 4.

Sed notandum est cum Syluest. verb.
excommunicatio i. nuni. s. in fine, & Pa-
normitano loco statim citando. n. s. &
cum glossa cap. cum Ecclesiasticum, de offic.
ordinarij. quod nulli. Prelatus inferior
Episcopo potest excommunicare cum
illa solennitate anathematis, de qua tam.
debent. i. q. 3. scilicet ceteris circumstantibus
duodecim sacerdotibus, &c. vt videmus
disputatione prima

Vicini sequuntur ex dictis, quod qui excommunicatus non habens ad id potestatem, mortaliter peccat, ut ait Nauarr. capit. 27. n. 8, quia usurpat iurisdictionem in re graui

DIVINITATVR secundū, verūm Pa-
rochi possunt excommunicare? Prima con-
clusio, Curati Ecclesiarum parochialium,
qui in quibuslibet regionibus vocantur
Abbat, in illis Rector, non s. bene-
potestatem excommunicandi, stando in
iure communi. ita Syluest. verb. excom-
municatio. num. 5. Sor. d. 1. q. 2. artic. 1.
Nauar. c. 1. n. 5. Probatur, quia non ha-
bent iurisdictionem in foro exteriori, sed
tantum in foro penitentiar, verum est
quod Syluest. Sor. & nonnulli d. cant., ad
iure conceditur illis potestas ad excom-
municandum in aliquibus casibus, vt in
rapina & furto. Allegat Sor. pro se cap.
cum ab Ecclesiis. de offic. ordi. c. 1.
vbi prout habetur quod Plebanus S.
Pancratij excommunicet suos subditos,
verumptamen textus iste intelligendus est
(vt insinuat glossa) de Plebano, qui erat
Prelatus aliquis Ecclesie collatus, vel
vt ait Panor. ibidem, num. 2. intelligen-
dus est ratione consuetudinis prae-
teritae, vel privilegij, non tamen stando in iure
communi, & nostram sententiam tenet
Nauar. num. 5. citato: imò licet daretur,
quod

quod possent iure communi, tamen non, generaliter loquendo, per contrarium consuetudinem esse abrogatum, et inquit S. C. Et Concil. Trident. sess. 25. cap. 3. de reformatione statuit excommunicationem pro factis a solo Episcopo esse ferendam.

Secunda conclusio, quiauis isti non possint excommunicare statim in iure communi bene tamen poterunt excommunicatione Praelati, vel ex consuetudine praescripta, & in aliquibus constitutionibus Synodalibus solet concedi Patrobus potestas ad excommunicandum in aliquibus casibus.

DUBITATUR tertio, utrum delegatus, qui durante delegatione poterat excommunicare, possit etiam ea finita Responderetur, quod postquam ad eum pervenit revocatio, non potest excommunicare, & si tentet facere, excommunicatio erit nulla ita Sylvest. verb. excommunicatio. i. nam. 6. Et probatur: nam deficit error, seductio, probatur etiam ex cap. auditus. & cap. in iudicio. de procuratoribus. & melior text. in c. ut debitis honor. de appellationibus. si tamen excommunicet, antequam ad eum pervenit revocatio pervenire, valida erit excommunicatio, ut patet ex eisdem textibus, hoc tamen limitat Sylvest. cum Panor. tit. c. 2. ad 11 de resistit. spoliator nisi delegatus intendat per revocationem sic a. serie potestatem delegato, ut quicquid fecerit, irritum sit & inane tunc enim excommunicatio erit nulla. Verum est, quod hoc non est praesumendum, nisi constet aperte de intentione revocantis, unde si revocatio fiat simpliciter, nihil aliud expr. mendo, valida erit gesta per delegatum, antequam revocatio ad eum perveniat.

DUBITATUR quarto, utrum omnes, quos diximus posse excommunicare, id possint per modum canonis, vel statuti Notabile est, excommunicationem posse fieri dupliciter. Primo modo, quando praecipitur aliquid sub excommunicatione lata, vel ferenda. Secundo modo, per modum sententiae, ut quando fertur ex-

communicatio contra eum, qui violavit legem continet pena in excommunicationis ferenda, vel delinquendo & delinquantis aliquem necesse est excommunicatio rem.

Dico primo, omnes quos diximus posse excommunicare, possunt excommunicare sicut de modo, nisi forte sit illis prohibitum a superioribus Praelatis, quod dico propter Rectores nostrae Societatis, de quo videant cum pensamus idem locis citatis. In dub. 1. probatur, nam sunt veri Iudices in foro ex. oia.

Dico secundo, loquendo de excommunicatione primo modo, summas Pontifex & Concilium generale possunt excommunicare per modum legis, ut condendo legem, ne hec, vel illud fiat si b excommunicatione Episcopi aet. in & Concilia Provincialia possunt excommunicare sub eadem forma, faciendo constitutiones, quae non tam leges quam statuta dicuntur, sed minores Praelati nequeunt condere leges aut statuta, atque adeo eorum praecipia expirant condente mortuo, vel amoto, Visitatores autem diocesani & Religiosi dum visitant, possunt facere ordinationes in scriptis cum pena excommunicationis, quae durant, donec per alium revocentur. Ita Sot. d. 22. q. 2 art. 3. ante secundam conclusionem, & Lefel. Mex. d. sic. ult. 7. de excommunicatione in conclus. 3. Capitulum vero cum non possit statutum condere sine consensu Episcopi (nam Episcopus est caput, & sine capite nihil est faciendum) consequenter non poterit sine consensu Episcopi condere statuta continens penam excommunicatiois, poterit tamen Capitulum, sede vacante, excommunicare per modum statuti, quod statutum durabit etiam post advenum Episcopi, ut ait Panor. tit. c. 2. ubi. el. 1. de sentent. excommunicatiois n. ult. nam de natura statuti est, quod auctor, quamvis expret potestas statuit & cap. fin. d. offic. legat. poterit tamen Episcopus hunc statum revocare: nam Capitulum nihil potuit statuere

tute in praeiudicium Episcopi futuri. Vide-
det Syluest. verb. Caputolum Legatus
etiam potest excommunicare per modum
statuti pro suo districto sic Anton. 1. par.
tit. 18. cap. vico. §. 13.

DVBITATUR quintò, utrùm om-
nes, quos diximus posse excommunicare,
habeant hanc potestatem ex iure diuino?
Hæc quæstio in duplici sensu potest dis-
putari. Primus est, utrùm qui excommuni-
cat, habeat iure diuino potestatem ad
priuandum eum, quem excommunicat,
suffragiis, & communionem fidelium to-
tius Ecclesiæ, in quo sensu disputabatur
infra cap. 6. Secundus est, utrùm habeat
potestatem iure diuino ad excommuni-
candum suos subditos, siue eodem iure
habeat potestatem ad priuandum eos
suffragiis, & communionem non solùm
suorum subditorum, sed etiam omnium
fidelium totius Ecclesiæ, siue non, & in
hoc sensu disputatur modo.

Prima conclusio. Certum est, omnes
qui ex sola commissione possunt excom-
municare, non habere hanc potestatem
ex iure diuino. Probatur, quia non sunt
Iudices ordinarii. Idem dicendum est de
Archidiaconis & Archipresbyteris, &
alijs, qui ex sola consuetudine habent
potestatem ad excommunicandum.

Secunda conclusio. Certum est, etiam
Episcopos habere hanc potestatem ex iu-
re diuino. Probatur ex illo Matth. 18. vbi
Christus contulit Apostolis potestatem
ligandi atque soluendi etiam in foro ex-
teriori, sed Episcopi succedunt Apostolis,
vt habetur cap. quorum vices. 68. dist. ergo.
Vnde tata controuersia est de Præla-
tis Religionum: nonnulli enim recentio-
res dicunt eos habere hanc potestatem
iure diuino. Allegant pro se Sotum dist.
22. q. 2. art. 1. vbi in prima conclusione ait
omnes Prælatos habere ex officio pote-
statem excommunicandi, & postea sub-
dit se nomine Prælatorum intelligere
Concilia, Prælatos Religionum, &c.

Sic tamen tertia conclusio. Mihi pro-
babilis est, quod non habent hanc pote-

statem ex iure diuino, sed humano, nem-
pe in e. cum contingat. de foro compet.
iuncta glossa, verbo, vel consuetudine.
Hanc conclusionem tenent Magist. Cano.
Et probatur: nam stando in solo iure di-
uino, omnes Religiosi essent subiecti &
subordinati Episcopi, ergo, quoddam modò
sint exempti, & consequenter quoddam ha-
beant potestatem excomm. in. candi, est ex
iure humano. Præterea nam licet status
Religionis sit ex iure diuino (vt tradit P.
Eur lib. 1. 2. de matrim. c. 5. n. 6.) non tamen
ex hoc necessarîo sequitur, quod habeant
potestatem in foro exteriori, satis est quod
habeant eam in foro penitentiali, sicut
Parochi etiam sunt instituti iure diuino
nam, vt habetur canon nouo. 21. dist. sue-
cesserunt septuaginta & duobus dis-
pulis, quos Christus elegit, sicut Episcopi
successerunt Apostolis, & tamen Parochi
non habent potestatem in foro exteriori.

Nec verba Soti in contrarium adduc-
ta faciunt contra nos. nam Soto inter
Prælatos etiam connumerat Archidiaconum
& Archipresbyterum, quos tamen
certissimum est, non habere iure diuino
potestatem ad excommunicandum. Item
quod in Episcopis & superioribus Præla-
tis est potestas iure diuino ad excommu-
nicandum.

DVBITATUR sexto, utrùm aliqua ex-
communicatio sit lata iure diuino? nem-
pe lege lata a Christo, vel ab Apostolis
tquam ab Scrip-
tione tenet, iure diuino iurato esse
excommunicationem contra hæreticos.
ita Driedo l. b. 2. de captiuitate & redem-
ptione generis humani c. 8. & æquias in
Enchiridio, cap. 26. de comburendis hæ-
reticis quam sententiam probabiliter se-
putat Castro l. b. 2. de lege poenali, c. 18.
& probatur ex illo Matth. 18. Si Ecclesiam
non audierit, sit tibi tanquam ethnicus & pu-
blicanus, vbi Christus videtur tollere ex-
communicationem: & Paulus 1. Corinth.
5. ait cum huiusmodi nec cibum sumere. &
Ioannes in sua 2. Canonica dicit, nec Aus-
si dixeritis, vbi videntur tanquam Scri-
ptores

prores canonice, impoluisse excommunicationem latam.

Secundū opinio tenet nullam excommunicationem esse latam iure diuino. Ita Syluest. verb. excommunicatio, § dabit. Sord. d. 1. quæst. 1 art. 1. circa medium, & Casti. vbi sup. & hæc i tenent la tanquā certa. Quæ probatur primò: nam Mut. 18. postquam Christus dixit *Si Ecclesiam non auferre sit tibi tanquam cinis* & publicanus, subdit: *Amen* ut n. 11. & videt, quid per illigauerit super terram, et ligatum & in cæli, quibus verbis ostendit nullam habendum esse pro excommunicato, donec per Apostolos vel alios Prælatos Ecclesie fiat excommunicatio. Secundo in 11. ad 25. eo quod idem hæreticus puniretur, & sit excommunicatio. Tertiò: nam Ecclesia in Concilio Constantinensi concessit facultatem cōmunicatis, dummodo non sint denunciati, nec notorie perculsores clericorum. Sed si hæc prohibitio esset de iure diuino; non posset Ecclesia in hac lege dispensare, vel potius eam abrogare, ergo non est de iure diuino. sed nonnulli impugnant hanc rationem, quoniam obligatio voti est de iure diuino, & tamen Ecclesia dispensat in votis. Verum hæc replici facile relictur. Primum nam ex eo quod obligatio voti est de iure diuino, si dispensatio fiat sine causa, non valet, sed dispensatio in ista lege non communicandi cum excommunicato, quamuis fieret sine causa, esset valida; ergo talis lex non est de iure diuino. Secundò, nam quauis Ecclesia possit dispensare in hoc, vel illo voto in particulari, non tamen potest abrogare legem votorum, nec potest statueri in generali quod voti non obliget, ac verò Ecclesia in generali statuit, quod possit communicare cum omnibus excommunicatis, illis duobus exceptis, quod non est proprie dispensatio, sed potius abrogatio legis, ergo hæc lex non erat de iure diuino.

Aula de censura.

Ad argumentum in contrarium respondetur. Ad illud Matth. d. 18. 22. solum probare quod potestas ad excommunicationem daretur Ecclesie, ut in d. 11. no. Ad illud Pauli & Ioannis d. m. 5. quod Apostoli tolerant excommunicationem contra alios quos in particulari tanquam Prælati & Pastores non tamen contra hæreticos in cōmuni, tanquam Scriptores canonici.

DE VITATA septimò, verum possit aliquis se ipsum, vel æqualem, vel superiorem excommunicare. Notandum est, quod possimus loqui de eo, qui denunciat excommunicationem latam ab alio, v. l. d. eo, qui excommunicat iuratus qui excommunicat, potest excommunicare auctoritate propria, vel ex commissione & delegatione.

Prima conclusio. Bene potest aliquis denunciare excommunicationem æquali, vel superiori, ut tenet Nauar. c. 1. n. 6. vbi dicit esse cōmuni, imò & sibi ipsi, ut tenent multi viri docti, verbi gratia, præcipit Papa parochio, quod intinet excommunicationem Papalem contra omnes, qui fecerint tale delictum, si Archiepiscopus, vel Episcopus, vel ipse Parochus illud cōmiserint, incurrunt excommunicationem. Probatum nam ille non excommunicatur, sed solum denunciatur & intinet excommunicationem. Sed quid si Papa daret Parochio facultatem ut ipse imponeret excommunicationem contra facientes tale delictum, incurrerent ipsæ Parochas excommunicationem si committeret illud delictum? Respondetur quod non nam illa excommunicatio tantum ligaret quos ipse Parochus intendit ligare, cum ipse sit qui ligat, ipse autem non intendit seipsum ligare. Imò credo quod si cet. vi. intenderet, non incurreret, quia nullas nec ex commissione potest recipere potestatem constituant contra seipsum, quia est in capitalis potestatis, nam idem esset agens & patiens.

Secunda conclusio. Loquendo de auctoritate propria ad excommunicandum

D nemo

non potest. Et si plura, vel aqua, vel
super eam excommunicata. Sicut
verba excommunicata. Et in. 8. & 9. d. 10. d.
2. quod est art. 2. Navar. num. 6. c. 1. &
num. 13. & alij iam plurimi. Probat.
Excommunicatione est actus iurisdictionis
per modum sententiae coactivae, sed ne-
mo potest cogere nisi sibi subditum, nul-
lus verbis sibi subditus esse potest nec ex-
quis, quia par in parem non habet im-
perium, ergo. Minor verbis probatur ex
cap. 2. nobis de sent. excomm. et 1. ubi
decernit ut, quod quando aliquis pronun-
ciat, ut quod tale crimen commisit, sit ex-
communicatus, haec sententia sibi tantum
comprehenditur. Idem habet et
cum inferior de maiore & obedi. & can.
inferior. 11. In respondendo de potestate ex
commissione seu delegatione.

Sic tertia conclusio. Bene potest aliquis
excommunicare sibi aequalem, vel superi-
orem, dummodo sit inferior ei, a quo
accepit potestatem: verbi gratia, simplex
Sacerdos potest ex commissione Papae
excommunicare Episcopum, vel Patriar-
cham. habetur ex dicto. c. 2. nobis in illis
verbis, nisi forte plus contulerit largior au-
toritas delegavit. Et probatur. nam tunc
per commissionem sit superior in hoc,
Episcopo, vel Patriarcha. Dixi, dummodo
sit inferior ei, a quo accepit potestatem, quia
nullus potest alteri committere facultate-
m ut excommunicet ipsum delegan-
tem, nec superiorem ipsum. Verbi gratia,
Episcopus non potest committere Paro-
cho facultatem, ut excommunicet ipsum
Episcopum, vel Archiepiscopum. Probat.
ratione supra facta, quod nullus per
se nec per alium potest cogere nisi sibi
subditum.

Ex dictis sequitur primum, non esse po-
testatem in Ecclesia ad excommunican-
dum Papam, quia nec in Ecclesia est po-
testas superior ipsi Papae, nec ipse potest
alteri committere facultatem, ut excom-
municet ipsum, de quo laus disputatur
in materia de fide.

Sequitur secundum, quod si Pontifex,

verbi gratia, imponeret excommunica-
tionem huius sententiae contra Sacerdo-
tes assistentes agitationi taxatorum, qui
vis ipsi assisteret, non incurreret excom-
municationem, & si Episcopus si rat ex-
communicationem contra eos, qui fecer-
unt tale taxum, si forte ipse esset parti-
ceps furti, non incurreret, quia non
restitueret.

Sed contra secundam conclusionem
arguitur primum, non possit aliquis seipsum
excommunicare, maxime propter ratio-
nem factam, scilicet quia excommunica-
tio est actus iurisdictionis, sed haec ratio
est nulla: nam concedere indulgentias
etiam est actus iurisdictionis, & tamen
potest aliquis sibi ipsi indulgentias con-
cedere, ergo.

Secundum arguitur contra tertiam con-
clusionem, in foro poenitentiae potest ali-
quis per commissionem absolvere sibi
aequalem, vel superiorem, ut patet in Cae-
fessacio, quem Papa eligit sibi ipsi, ergo
etiam potest excommunicare.

Tertium nam Paulus ad Galat. 1. excom-
municavit Angelum dicens. Si non autem
Angelus de celo evangelizaverit vobis aliter
quam evangelizavit enim est a me, anathema
sit; sed Angelus erat maior Paulo, iuxta
illud Matth. 10. Qui minor est regno celo-
rum, maior est illo, scilicet Ioanne Baptista.

Ad primum respondetur, longè dictum
esse rationem, nam concessio indul-
gentiarum non est per modum sententiae
coactivae, sicut est excommunicatio, nul-
lus autem potest mediare, nec immédia-
te exercere in seipsum iurisdictionem
coactivam, ut patet ex dictis. Aliqui se-
cundum respondunt, quod Papa potest con-
cedere sibi indulgentias non per modum
absolutionis, sed per modum solutionis,
& hoc non est actus iurisdictionis erga
alium cui concedantur.

Ad secundam respondetur, diversam
esse rationem, nam absolutio sacramen-
talis pertinet ad forum interius, & in or-
dine ad Deum, cui qualibet homo est in-
ferior, & ideo per peccatum sit inferior
alteri

alteri homini tanquam ministro Dei, at
verò excommunicatio pertinet ad forum
exterius, & in ordine ad ipsos homines,
quibus Prælatus est superior, & quia hæc
potestas non amittitur per peccatum,
ideo in foro exteriori non subicitur per
peccatum alieni homini, cui ante pecca-
tum non esset subiectus.

Ad tertium respondetur cum Richard.
in 4. d. 18. art. 1. quæst. 1. quòd an thema
non sumitur pro excommunicatione,
sed pro vehementi quadam maledictione,
vel execratione. Et patet nam licet
per impossibile Angelus bonus peccaret,
non fieret subditus Ecclesie militantis, si-
cut nec modò est demon. An autem ex-
communicatus, vel suspensus possit ex-
communicare, commodius disputabitur
in c. 6. Vtrum verò laicus, vel femina
possit excommunicare, facile constat ex
his, quæ tradidimus 1. p. lib. 6. nam quæ
dicta sunt ibi de potestate ferendi censu-
ras in communem, idem prorsus de excom-
municatione dicendum est.

DISPUT. II.

*De conditione requisita ad excommunican-
dum ex parte territorij.*

DUBITATUR primò, vtrum Epi-
scopus existens extra propriu territorium
possit excommunicare suos sub-
ditos? Conclusio, quòd non potest. Ita
Nau. c. 26. num. 6. habetur ex can. Episco-
pum. 9. quæst. 1. iuncta glossa. Et probat-
ur: nam iurisdictio contentiosa (qualis
est iurisdictio ad excommunicandum) non
potest exerceri in alieno territorio, vt ait
Covar. lib. 3. variarum. capit. 20. num. 8.
& Doctores communiter, & est text. cap.
nouit. de offic. delegati & l. 1. n. de offic.
Proconsulis facti ratio text. citi anima-
rum de constit. c. 6. ubi dicitur non extra
territorium vs. dicenti non poterat im-
ponere. Quæ conclusio intelligitur etiam si
visus esset expulsi, posset tamen excommu-
nicare in loco viciniori suo Episcopatu,

vel in re aliò manifesta, quæ non requi-
rat causæ cognitionem sic Nau. vbi supr.
& Sylæst. verbo, excommunicatio. l. n. 6. in fine, vel etiam de eo iussu Episcopi
illius dia. c. 15. sed contra Prælatus sacer-
dos existens extra proprium territorium
potest absolute in foro poenitentiae suum
subditum ibi existentem; ergo etiam po-
terit excommunicare. Concesso antecedi-
enti, negatur consequenti: nam iuris-
dictio voluntaria & gratiosa, qualis est
ad abolendum in foro poenitentiae, po-
test exerceri in alieno territorio: secus iu-
risdictio contentiosa, vt tradit Covar. lu-
co citato.

DUBITATUR secundò, vtrum Epi-
scopus in proprio territorio possit exco-
municare suum subditum existentem in
alieno territorio? Verbi gratia, Episcopus
Cusquensis subditum existentem Limæ.
Quædam opinio absolute tenet Episco-
pum excommunicare non posse subdi-
tum existentem in alieno territorio. Ita
Gabr. in 4. d. 18. quæst. 1. conclus. 6. Quæ
sententia probatur primò ex c. vt anima-
rum de constitutionibus. in 6. vbi Boni-
facius VIII. decreuit statuta Episcopi ex-
communicantis eum, qui solum fecerat,
non comprehendere eum, q. n. solum fe-
cit extra diocesim, & reddit rationem
text. cum extra territorium sui dicenti non
poterat imponere, id est, cum sit dignus poe-
na, qui patet iudici dicenti ius extra pro-
prium territorium. Quam rationem sic
explicit Tabien. verbo. excommunicatio.
4. n. 4. Statutum propriè est lex territorij,
quæ potest vires suas extendere ex-
tra territorium, quia videtur ibi legem
dicere, quæ explicatio etiam est de men-
te Panor. in cap. l. cet. de foro compe-
tenti. n. 40. qui dicit, vbi statuitur im-
ponit poenam ipso facto, cum inconse-
quenti i. get. sing. n. esse in illo loco, vbi
communis est iudicium. Secundò pro-
batur nam sicut Episcopus habet ius iuris
circa personas, ita habet circa locum, er-
go non debet transgredi limites a iure
præfixos. Tertio, Episcopus non potest
D 2 pua re

punitur subeundis existentibus naturalibus nec alijs in p. a. a. c. q. 1. alij, ut carceris, vel p. c. l. 1. 1. 1. ergo nec poena excommunicandi dicitur.

Sic et in conclusio. Episcopus non potest excommunicare subditum existentem in alieno territorio, pro crimine quod commisit in territorio alieno, siue fecit excommunicationem per statutam, vel sententiam generalem, excommunicandi omnes qui factum tecerint, vel qui fecerint, si testantur, vel per sententiam specialem, ut si excommunicet reum, qui tale factum fecit, nisi testatur, & quamvis testatur talis excommunicatio, non ligabit. Hæc conclusio est communis omnium, ut testatur Covar. c. alma mater. 1. p. §. 1. o. n. 1. et am Panormian c. 1. nobis. el. 1. de sententia excommunicandi. Et probatur argumentis factis pro precedenti opinione, imò est expressè definita in dicto c. ut animarum. nam quamvis ibi solum sit sermo de excommunicatione posita per statutum generale, tamen ratio textus æqualiter militat in excommunicatione lata per sententiam specialem. Vbi notatur primò cum v. c. l. c. c. excommunicatio. 1. n. 6. circa finem quòd hæc excommunicatio non potest ratificari per proprium Episcopum, etiam si lata sit in eius territorio, quia ab initio fuit nulla.

Secundò notatur, quòd hæc conclusio etiam habet verum, quamvis Episcopus exprimat solum esse intentionem excommunicare subditos existentes in alieno territorio. Hoc est constata statuta n. & nonnullis his res relata a Covar. Sed hæc sententia Bartoloni non potest esse lesenda, ut testatur ipse Covar. & arguitur in relati ab eo, & probatur in eadem in p. a. ex Panormian loco citato. textus enim non dicit illam subditum non ligari ex defectu voluntatis si statutus, sed potius ex defectu iurisdictionis, ut patet ex alijs verbis, nam extra territorium ius dicenti non patetur imponere, ergo parum refert quòd exprimat suam esse intentionem il-

lum excommunicare.

Secunda conclusio. Episcopus bene potest excommunicare subditum existentem in alieno territorio pro crimine quod commisit in proprio territorio Episcopi, ut si subditus Episcopi Cusquensis committat illic factum, & statim fugiat, bene potest excommunicari ab Episcopo Cusquensi. Ita Soto d. 2. 2. q. 2. art. 1. post 1. concl. Sylvest. ver. excommunicatio. 2. n. 8. Atinilla verbi excommunicatio n. 10. & alij. Probatur primò. nam c. ut animarum solum loquitur de subdito delinquentem in alieno territorio, sed iste deliquit intra proprium territorium, ergo non excusatur per hunc textum. Secundò nam si iste non posset excommunicari in territorio, in quo deliquit, cum non posset excommunicari in alieno, ad quod se contulit, facili posset subterfugere excommunicationem, & per consequens ecclesiastica iurisdictione in multis casibus contemneretur, & defraudaretur quantum ad forum externum. Imò Sylvest. n. 9. citato. in casu 4. ait hanc conclusionem etiam habere verum, quando factum prius in proprio territorio, licet alibi sit completum, prout ipse latius explicat, & idem habetur ex Navar. cap. 2. in 6.

Tertio conclusio, quando statutum principaliter respicit rem existentem in territorio statuentis, bene potest quis excommunicari, licet existat in alieno territorio. Vbi gratia, carthus diocesis Cusquensis existit Linar, & habet in diocesi Cusquensis beneficium, quod requirit personalem residentiam, bene potest Episcopus Cusquensis excommunicare eam, si non venerit ad ea secundum ita Sylvest. num. 8. Navar. c. 2. in 6. q. 1. aliam rationem assignat, scilicet quia illa non residentia nec potest in proprio territorio, potest denique alia ratio assignari ex ipso Sylvest. quia iste delictus quadammodo committitur peccate in proprio territorio, quia tenebatur ibi residere. nam ubi aliquis tenetur aliquid facere, & non facit, factum videtur, ubi id facere debebat. l. qui

Qui non facit nisi de rebus variis. & c. de
vitiis in 6. Et quoque. Sylvest. quod si
Episcopus precipiat sub excommunicatione,
ut omnes clerici veniant ad Syno-
dum, clerici subditi licet exiāt in alieno
territorio gantur. Ex hoc nonnulli col-
ligunt, quod si subditi deliquit in alieno
territorio, & exiens ibi convenitur co-
ram proprio Episcopo, potest Episcopus
vocare illum, & si non compareat, potest
illum excommunicare. Sed alij vni docti
tenent contrariam, unde dicunt, quod
Episcopus non potest compellere subdi-
tum existentem in alieno districtu, ut co-
pareat, nisi quando ille alias tenebatur
comparere ratione officij, vel alia via, sci-
licet propter magnam necessitatem, vel
utilitatem suae diocesis, ut si valde neces-
sarium sit ad rectam eius gubernationem,
ut in casibus dictis de residentia & Syno-
do, quos casus ego quidem libenter ad-
mitto. Sed ut clarius resolvarur hæc diffi-
cultas, quæ duo continet puncta, primum
de citatione, secundum de excommuni-
catione.

De primo puncto sciendum est, quod
illud tractat latissime Gemianus in c.
Romana. §. contra. etiam numer. 11. de
foro competente. in 6. ubi ponit quom-
pius maius distinctiones. Panor. autem
in cap. licet. de foro competente. in 4. c.
nova. alij absolute dicunt, quod licet
potest citare subditum existentem in al-
ieno territorio. Sed mihi verior videtur
doctrina Bartoli in l. §. si de re iuden-
dis et quoniam refert & sequitur Hippoly-
tus de Marfil. super legem hanc in ff. de
iurisd. c. non omnium l. ad eum in 4. de Di-
dactis Petri I. in 2. ordinatio in c. 2. leg.
2. q. 1. quod quando ciuitates sunt sub uno
Princepe, permittitur talis citatio verba-
liter, aliter non, quam doctrinam Iason te-
statur esse communem. Unde, secundum
sententiam hanc ait

Quarta conclusio. Subditi, qui deli-
quunt in alieno territorio, & exiunt ibi,
quamuis conveniantur coram Principe sui
dominij, non potest citari, si diocese

distinda sint, secus si territoria sunt sub
te. Quidam Episcopo, verbi gratia, terri-
toria duorum Vicariorum foraneorum
eiusdem Episcopi, come et Vicario de Tri-
xilla, et c. in 2. de l. 1. Et in quæ in con-
clusionem de citatione ratione delicti nam
quanto citatio est ratione contractus,
bene potest fieri de vno Episcopatu ad
alium, ut habetur ex dicta Clement. 2. Ro-
mana. §. contrahentes. quoniam citatio,
quæ fit ratione contractus, non agit im-
mediate personam, sed rem, scilicet eius
tenuat vel citatio ratione delicti, im-
mediate alient personam, & opponas tex.
in Clement. Paulo 2. de l. 1. de re
iudicata verificari, ut illud ibi declaratur,
citationem quandam ratione delicti fa-
ctam in alio territorio fuisse nullam.
Respondetur, quod ista facta est extra re-
gnum atque adeo ciuitates non erant sub
vno Principe.

Quina conclusio. Etiam in casu in quo
potest citari extra territorium, non
potest citari in alio territorio. Hæc est
contra Gemianum, cuius fundamentum
est quod excommunicatio non requirit
ex citationem rectam hominis, sed fit
nisi. Si libenter se. Hæc hæc fundamentum
delicti, rationem textus in cap. ut anima-
tum, sed etiam extra territorium ut di-
centi non potest in p. 1. e. in text. ibi
loquitar de excommunicatione, unde no-
stram communionem tenet aliqui relati à
Gemiano. Et probatur per non nam ex-
communicationis est pena alij à alia perso-
na. Unde glossa magna in d. c. Romana §.
contrahentes, dicit, quod licet iudex non
possit citare citationem rectam, id est,
quod ius capitur extra territorium, sic
ei annuon potest ficere citationem ad
hoc, & potest iudex contr. eius excom-
municare, quia excom. citatio est pena
afflictus personæ. Secundò, quia per ex-
communicationem mori perhibetur
iuris excom. quia in per. citationem
necesse est. Tercio, nam cum excom-
municatio secundum hanc exceptionem, si-
cut iudex non potest citare qui actualiter ex-

etiam proprium territorium, ita non possit excommunicare.

Nec obstat dicere, quod qui non potest facere iudicium iudicium, non potest patenti, ergo qui non potest excommunicare, non potest iudicare. Non, inquam, obstat, quia saepe hoc in parte, quod non licet in toto.

Sexta conclusio. Quando subditas delinquit in alieno territorio, & tenetur ad proprium, & ibi convenitur, potest excommunicari a proprio Episcopo, verbi gratia, subditus *Quentis* commisit factum in Episcopatu *Cusquensis*, & tenetur *Quicum*, hinc convenitur ut restituat, bene potest excommunicari ab Episcopo *Quentis*, ita Sylvest. Sor. loci citatus. Hinc. num. 1. in h. Et posatur. Delinquens ratione personae est subditus *Quentis*, & ratio eius agitur in proprio territorio, ergo Ex dictis inferendum Sylvest. civ. animarum, tunc haberi locum, quando delinquens, & res circa quas delinquit, & ipsam delictum sunt tota. Inter extra territorium excommunicandi. Ad arguere ita in contrarium.

Ad primum & secundum dicimus, quod solum probant primam conclusionem.

Ad tertiam respondetur, concessio antecedenti negatur consequentia, & ratio discriminis est, nam illae personae corporales non incurrunter ipso facto, sed per condemnationem iudicis, & iurata executione necessarii debet fieri, inquis actus iudicialis in aliena Ecclesia, at vero excommunicatio cum incurritur ipso facto, & secum trahat executionem, non requirit actum iudicalem in aliena Ecclesia, ad hoc quod incuratur, & ideo in aliis quibus casibus potest comprehendere existentem in alieno territorio.

Dubitatur tertio, verum Ipse Episcopus possit excommunicare subditum alienum in proprio territorio. De hoc bene tractat Panorm. & a nob. el. de intent. excommunic. in m. 7. hoc enim casus est fundamentum nunc in h. Notatur quod excommunicatio potest fieri pro culpa

praeterita, ut propter factum, si non restituit; vel pro culpa futura, verbi gratia, quando praesentitur sub excommunicatione, ut qui sit, quis fecerit factum, vel contineat tales scripturas, denunciatur illum, & loquendo de culpa praeterita.

Prima conclusio sit. Episcopus bene potest excommunicare subditum alienum, qui delinquit in proprio territorio Episcopi, & ibi manet. Haec est certissima, & probatur nam ut est textus in c. final. de foro competenti. ratione delicti sortitur quis forum, & per consequens fit subditas, ergo potest puniri poena excommunicationis, sicut & qualibet alia poena.

Secunda conclusio. Si autem iste alienigena profectus est ab ea diocesi, antequam ferretur excommunicatio, non potest excommunicari. ita Sylvest. ver. excommunicatio. 2. num. 10. Tabien. ver. excommunicatio. 4. num. 6. Armil. num. 33. Contra, iste iam factus fuit subditus ratione delicti, ergo potest excommunicari extra illud territorium, sicut ille qui est subditus ratione personae, ut vidimus in secunda conclusione dubij praecedentis. Nonnulli hoc argumento convincti concedunt consequentiam, sed alij melius negant. est enim longe diversior ratio in subdito ratione personae, vel ratione delicti. In subdito ratione personae, est subditus simpliciter & absolute, at vero subditus ratione delicti, non est simpliciter subditus, sed secundum quid scilicet ratione delicti, ut notat glossa Clement. quoniam. de foro competenti. verbo, indu. genus. & ideo solum potest puniri ab Episcopo alieno, quando manet in diocesi ipsius Episcopi, in qua delinquit. Verum haec secunda conclusio suas habet limitationes. Prima, quod ille alienigena non sit praesentis ratione, antequam delictum tunc enim non excommunicari potest, quia iam inceptam est iudicium in tempore & loco, quo ille erat subditus, ergo recte potest fieri, idem est si ad requirendum Episcopi eius territorij, in quo delinquit, tunc ad proprium Episcopo, ad quod Episcopus

scopus requisitus tenetur, ut notant Doctores in cap. finali, de foro competenti, tunc enim tenetur respondere, & si non faciat, potest excommunicari ab Episcopo terræ, in quo deliquit, ut Sylvest. & Armill. locis citatis. Secunda limitatio est, nisi ille qui deliquit in alieno territorio, habeat ibi domicilium. tunc enim potest excommunicari etiam extra illud territorium, quia est subditus ratione domicilij, & non tantum ratione delicti. Has duas limitationes ponit Sylvest. sed certe hæc secunda non tam videtur limitata secundæ conclusionis, quam distinctus casus pertinet ad secundam conclusionem dubij præcedentis nam qui est subditus ratione domicilij, est subditus ratione personæ, & non solum ratione delicti. Loquendo de culpa futura,

Sic tertia conclusio. Si excommunicatione feratur per sententiam iudicis, non comprehendit alienigenas, qui postea ibi deliquerint, & generaliter loquendo solum ligat eos, qui tempore latæ sententiæ erant subditi iurisdictioni ferentis eam; non tamen eos, qui postea sunt subditi, siue ratione delicti, siue ratione personæ, ut si Episcopus Cusquensis ferat excommunicationem contra scientes, quisnam fecerit tale furtum, & non manifestantes, si Petrus originarius Limensis perueniat ad ciuitatem Cusquensem post latam hanc sententiam, quamvis ibi acquirat domicilium, & cognoscatur furtum, & non manifestet, non ligabitur, ita Sylvest. & Armill. locis proxime citatis. Tabien. verb. excommunicatione. 4. num. 2. in fine, & Covarr. loco citato. num. 1. ubi allegat Innocent. Panormit. & alios, inter quos est Henr. nam. 1. in fin. qui hanc rationem assignant, quod sententia referenda est ad tempus, in quo pronuntiatur, tunc enim in continentia sunt vires aduersus eos, contra quos fertur, ergo solum habet vires contra eos, qui tunc erant subditi. Ex quo inferunt viri docti, quod licet tempore quo profertur huiusmodi sententia, ille alienigena existat in ciui-

tate Cuius, tamen non tunc est subditus ratione personæ, quia nondum acquisit domicilium, non ligabitur, quoniam tempore pronuntiationis sententiæ non erat subditus nec ratione delicti, nec ratione personæ.

Quarta conclusio. Si excommunicatione feratur per statutam generale, ligat non solum eos, qui tempore quo statutum conditur, sunt subditi, sed etiam eos, qui postea sunt subditi, siue ratione personæ, siue ratione delicti. Ita Covarr. num. 1. citato, & Tabien. loco citato, ubi allegat Panormit. in cap. nobis. el. 1. de sent. excommunicatione. Et probatur ex eodem cap. iuncta glossa, verbo de se esse perpetua, nisi derogetur, & semper loquitur, ut habetur in l. Arnani. C. de hereticis.

Circa corollarium. tertiæ conclusionis notatur, quod ut aliqui ligetur illa sententia, satis est quod non existat ibi tanquam hospes per modum transitus, sed animo habitandi per aliquod tempus, verbi gratia, per annum, vel dimidium. Et hoc tantum intendunt, qui inferunt illud corollarium, imò nec possunt aliud intendere. nam sicut leges obligant huiusmodi hominum, quamvis post latam legem venerit ad habitandum, ut teneant communiter omnes Doctores, ita etiam obligabit eum sententia, si tempore quo ipsa fertur, existat ibi animo habitandi.

DE VERTUTE QUARTO, VERUM SUBDITI RELIGIOSORUM EXEMPTORUM EXTRA LOCA, IN QUIBUS DEGIUNT, DELINQUENTES LIGENTUR EXCOMMUNICATIONIBUS TUORUM PRÆLATORUM? Respondetur, quod ligantur; quibus oppositum teneat Angel. verb. excomm. i. n. 1. Sed nostram sententiam videtur tenere Sylvest. verb. excommunicat. 2. n. 1. ubi refert Laurentium dicentem, quod totus mundus est eis pro territorio, unde ubicumque est persona subiecta, et potius relegata, illic extendit se Prælatorum potestas, & probatur efficacissima ratione, meo iudicio: nam alias sequeretur, quod si Prælati præciperet sub excommunicatione

tunc lata sententia, quod nullus Religiosus ingrediatur aliquam domum feminæ suspectæ, talis excommunicatio non ageret Religiosum violenter hoc præceptum, quod tamen videtur absolute, & probatur præterea: nam Prælatus Religiosorum non habent territoria diuina, sicut Episcopi.

Præterea dico, quod si Religiosus fugiat, potest Prælatus illi ubiqueque sit, expete propria autoritate, etiam non impetrato auxilio brachij secularis. ita Nauar. lib. 5. Consil. tit. de sent. excommuni. con. 13. ubi citat Bald. l. 1. C. si quis curialis vel cohortalis. dicentem, omnes qui debent obedientiam perpetuam, si ab obedientia fugiant, potest propria autoritate capi, & conuelli d. h. ut ad obedientiam reduci. Unde si Religiosus fugiat a monasterio, vel vxor a viro, propria autoritate potest capi, si non est questio de obedientia, secus est, si sit questio de obedientia, quia negat se ad obedientiam tenet, vel habere vxorem; & hoc intelligo, quauis teneremus cum Angelo, quod non posset ibi eam excommunicare; & ratio est, quoniam hæc captio non tam est per viam iurisdictionis, quam per viam dominij & rei vendicationem. Unde gloss. ff. de rei vendic. l. 1. §. 1. verbo, vendicare, dicit patrem vendicare suum filium, sicut Abbas petiit Monachum suum. Ex hanc doctrinam intelligo non solum quando Religiosus fugit sine licentia, sed etiam quando iuit cum licentia per certum terminum, & eo transacto non vult redire ad obedientiam. Probatur: nam militat eadem ratio.

DUBITATUR quintò, vtrum excommunicatio lata per Episcopos comprehendat eos, qui delinquant in loco exempto sito in territorio Episcopi? Archidiaconos & alij relati à Syluest. verb. excommunicatio. 2. n. 12. teneat quod sic. Probant: nam iste locus exemptus est de diocesi & territorio Episcopi. Contrariū est probabilius. sic Tabien. verb. excommunicatio. 4. n. 4. circa finem, Arnil. verb.

excommunicatio. n. 10. Syluest. loco citato. & multi, quos ibi citat; multi etiam recentiores. Videtur etiā de mente Nauar. cons. 5. de reg. vbi sequitur Decium & alios d. 1. quod Iudici ordinario non pareatur in loco exempto. Verbi gratia, præcipit Episcopus sub excommunicatione, ne al. quis furetur eum sacram, si subditus eius furetur calicem in loco exempto, non incurrit. Probatur: nam locus exemptus & locus extra territorij equiparatur quoad iurisdictionem, & sic patet ad fundamentum contrarij: nam locus ille est de territorio Episcopi quantum ad situm, sed non quantum ad iurisdictionem; nec per hoc manebit delictum imputatum: nam poterit conuelli coram suo ordinario. ita Geminianus cap. vt animatum, de eo illustrationibus, in 6. num. 18.

Ex dictis sequitur, quod si Episcopus ponat excommunicationem contra ingredientes monasteria monialia ad loquendum cum illis, qui ingreditur monasterium exemptum, non incurrit; secus est, si ferret excommunicationem contra accedentes ad monasteria etiam exempta. sic Arnil. & Sylu. vbi sup. nam licet monasterium sit exemptum, tamen via qua pergitur ad illud, non est exempta. Et ratio discriminis inter hos duos casus est, quod in primo excommunicatio non ponitur propter accessum, sed propter peccatum, quod committitur intra monasterium; in secundo verò imponitur propter accessum ad monasterium.

DUBITATUR sexto, vtrum excommunicatio lata ab Archiepiscopo comprehendat etiam Suffraganeos, vel tantum diocesanos? Responderetur, si excommunicatio feratur per statutum, comprehendit etiam Suffraganeos; si verò feratur per sententiam, comprehendit tantum diocesanos. ita Geminianus in c. Romana. de sentent. excommunicationis, in 6. & Cuuati. num. 3. sup. citato, vbi ait hoc esse receptum communiter; sed primus modus intelligendus est, quando statutum factum est in Concilio Provinciali, alias

tantum l gabit diocelanos. sic gloss. d.c. Romana. in pr. nospio, & etiã verbo, sententia. Et probat. ut nam Archiepiscopus non habet iurisd. et onem ordinariam erga Suffraganeos Provinciales, nisi i i quibusdam casibus, et laicis & Sylic. verb. Archiepiscopus. Hinc infert Covar. quodd. nomine subditorum Archiepiscopi, propter eloquio idem, non intelligantur suffraganei, sed diocelani.

Ultimò notatur cum Arnd. verb. excommunicatione. m. 29. & Tabern. verb. excomm. 14 n. 1. quodd. Archiepiscopus & Mendaces non sunt subditi ratione delicti, sed quantum ad Mendicantes limitatum est per Trident. si 16. Decreto de reform. c. 1. si 12. Decreto de reform. cap. 8. sess. 24. de Regularibus, c. 14. quibus in locis designatur quidam casus, in quibus R. 3. illius etiam exempti, si delinquant, possunt puniri ab Episcopo.

De causa materiali excommunicationis, nempe de subiecto, in quo recipitur excommunicatio.

Capit. I. V.

DISPUT. VNICA

De personis quæ possunt excommunicari.

DUBITATUR primò, vtrum licet possit excommunicari, de quo creditur, non esse corrigendum per excommunicationem, sed potius indurandum: Ioannes Andreas, Dominicus, & alij relati a Covar. cap. alma mater. p. 1. in initio. n. 10. tenent, quod non debet iudex hunc excommunicare. Quorum opinio sic probatur. non debet quis fraternaliter corrumpere peccatorem, si erodet illum magis esse indurandum, ergo idem dicendum est de correctione, quæ fit per excommunicationem.

Pro resolutione supponendum est primò, quodd. excommunicatio non est à iudice temerè ferenda, sed maxima cum de-

liberatione, tentatis prius aliis faciliioribus remediis instat prudenter Clurgus, qui prius quam reserct membra n. adhibet à se faciliores medicinas. sic decretum est i canonice autem crimin. 24. q. 3. & in Tr. d. sess. 25. c. 3. de reformat.

Sec. nòd supponendum est, hoc multò magis obli. nand. in esse, si timeatur, peccatorem potius esse indurandum excommunicatione, quam emolledum: tunc enim temperantius d. bet procedere iudex adhibendo plura remedia faciliora. Quodd. si hæc non sufficiant, dicendum est quodd. licet & prudenter faciet fulminando excommunicationem. ita Covar. l. p. & Palacios in 4. d. 18. d. sp. 7. ad 4. Probatur, quoniam licet excommunicatio non sit medicinalis huic propter eius proteritatem, erit tamen alius, ut timeant. Secundò ex August. ut refertur can. corripantur 24. q. 1. & ex Hieronym. ut refertur can. refecandæ eod. tit. ubi dicit. *Refecandæ sunt putridæ carnes, & scabiosas à caulis repellenda, ne tota domus massa, corpus & pecora ardeant, corrumpantur, putrescant & intendant.* Sed notandum est, quodd. non intendimus modo vniuersaliter de finire, quodd. licet possit iudex excommunicare peccatorem, licet credat illum obdurandum: nam questio est valde controuersa, vtrum hoc liceat, quando proceditur via correctionis fraternæ, quam quæstionem tractat. Sor. 5. de iustit. quest. 6. artic. 2. & Bañes 2. 2. q. 3. artic. 8. dub. 4. sed solum intendimus non esse vniuersaliter veram, quodd. quando peccator est indurandus, non possit excommunicari licet.

Ad argumentum in contrarium, cesso antecedenti negator consequentia: nam fraterna correctio principaliter ordinatur in bonam ipsius delinquentis, at verò correctio iudicialis, qualis est excommunicatio, principaliter ordinatur in bonum commune membrorum Ecclesiæ, secundum doctrinam D. Thom. 2. 2. q. 3. artic. 6.

DUBITATUR secundò, vtrum

non f. aditus possit excomunicari? Con-
clusio, n. n. o. potest excommunicari ab
aliquo, cuius non est subditus textus est
cap. 2. nobilitate tenet excommunicat. c. 1.
& cap. cum in saletur. de uxoribus. & obe-
dientia. Et ne loquitur non baptizatum,
habet in eadem sententia, non posse excom-
municari. ita S. v. scilicet verbe. excommuni-
c. 1. in m. 7. & Nauar. c. 17. num. 13. quia non
est subditus Ecclesie, iuxta id ad Pauli.
De iis qui foris sunt, quid ad nos?

D V B I T A T V R tertio, verum lo-
cuta possit excommunicari? Res, unde-
tur quod non. ita Nauar. loco modò cita-
to, & Soto 3. de iustis q. 12 art. 2. concl. 4.
quia est incapax culpe.

D V B I T A T V R quarto, vtrum
Princeps, verbi gratia, Rex vel Impera-
tor, possit excommunicari?

Prima conclusio. Stando in iure diui-
no & etiam in iure communi antiquo,
bene potest excommunicari, non solum
a Papa, sed etiam ab Episcopo suo. Proba-
tur primò de iure diuino nam stando in
iure diuino, Episcopus in sua diocesi po-
test omne id id, quod potest in tota Ec-
clesia, excepta potestate intallibiter de-
finiendi res fidei. Secundò, probatur de
iure communi antiquo, in quo, vt habetur
can. dno 96. dist. Innocentius excommu-
nicauit Arcadium Imperatorem & Am-
brosius Episcopus excommunicauit Im-
peratorem Theodosium.

Secunda conclusio. Stando in iure com-
muni nouo antiquo, potest quidè Papa
excommunicare Regem & Imperatorem,
sed particularis Episcopus id non potest
propria auctoritate. Prius patet probatur
nam Papa semper retinet i. primam au-
toritatem, in foro interiori & exteriori,
super omnia membra Eccl. &c. Secunda
verò est recepta communiter a Doctori-
bus, scilicet Anon. 4. p. tit. 2. c. 7. circa
finem. Syluest. verbe. excommuni. 2. n. 10.
Tabien. verb. excommuni. c. 4. paulo ante
quæst. 3. Arnaud. verb. excommuni. c. 1.
num. 28. S. v. n. 6. allegat 5. cum hanc an-
a. quæst. 7. sed iste 5. non mouetur ab.

Tabien. & Arnaud. allegant can. nos si in-
competenter. 5. Baalam. 2. q. 7. sed certe
nihil prohibet ad propositum 3. sicut nobis
tantorum virorum auctoritas.

Tertia conclusio. In quando de priui-
legiis particularibus, certum videtur,
quod Imperator & Rex sunt exempti a
iurisdictione Episcopi, ita vt non pos-
sint Episcopi eos excommunicare auctori-
tate propria.

D V B I T A T V R quinto, verum Vni-
uersitas possit excommunicari?

Prima conclusio. Vniuersitas, vel col-
legium immediate non potest excom-
municari, vt d. cendo. *Excommunicatio talem
communitatem, vel collegium* Hæc recipitur
ab omnibus, & habet in c. Romana. de
sent. excommunic. c. 6. & ratione proba-
tur, Excommunicatio maior non fertur
nisi pro peccato mortali, sed peccatum
est actus personalis. Vniuersitas enim non
peccat, nisi quia singuli peccant, ergo ex-
communicatio non debet immediate ferri
in ipsam communitatem. Confirmatur
ratione, quia tradit text. quia non est
probabile, quod omnes & singuli de ali-
qua communitate peccent, ergo excom-
municatio non est ferenda in totam com-
munitatem: nam eius prehereret aliquos
innocentes. Contra primò Vniuersitas po-
test interdici, ergo etiam excommunicari.
Concesso antecedenti negat ei sequen-
tia nam interdictionem non semper ponitur
pro culpa eorum, qui interdiciuntur, sed
in odium illius, qui in ciuitate est ex-
communicatus, quare interdictioni non
habent culpam, licet accendantur a diui-
nis officiis, non tamen priuantur Ecclesie
suffragiis. Sec. in d. al. quando ponitur
pena temporalis. Innocentius pro nocen-
tibus, ergo etiam tota Vniuersitas potest
excommunicari pro aliquibus & cum
Vniuersitatis delinquentibus. Negatur
consequentiā, nam in bonis temporalibus
vniuersitas d. pendet ab alio, & hoc puenit
temporales vnius accedunt ad alium.
Verbi gratia, Pater hereticus. prius sit in
silis; at verò quoniam spiritualia bona
sunt

sunt propria vni cuiusque, ideo nullus puniatur pro peccato proprio.

Secundum eam. Si excommunicatio feratur contra singulos nocentes de Viuersitate, licet exiit Naxar. lib. 5. Consilii. et tenet communicatio. consil. dicto. 4. alij. Probatur, quoniam nec puniatur aliquis innocens, nec remanet impunitus aliquis nocens, nec aures excommunicationis adhibetis modis potest ferri, scilicet generaliter, ut dicendo, Excommunicamus omnes singulos nocentes de tali Viuersitate, qui commiserunt tale, vel tale delictum, ita Naxar. supra, vel specialiter dicendo, Excommunico Ierum & Paulum, & Stephanum, &c. nominando singulos de tali Viuersitate, quos constat esse nocentes, & hoc consilio solum intelligitur de nocentibus mortaliter, non venialiter, ita Naxar. supra, consil. 24.

Debita ratio tenet, si de facto excommunicatio feratur immediate in ipsam Viuersitatem, vtrum talis excommunicatio non solum sit illicita, sed etiam nulla?

Prima opinio tenet, quod esset valida, sic glossa dicto cap. Romana, verbo, penitus. Angel. verb. excommunicatio. l. n. 7. Couar. 2. variatam. cap. 8. n. 9. dicit hanc esse tutiorem.

Secunda opinio dicit, quod esset inualida, hanc tenent Doctores infra citandi pro secunda conclusionem, & Couar. ait esse veritatem secundam rigorem iuris, quamvis primam dicat esse tutiorem.

Pro resolutione notatur primum, quod Viuersitas potest dupliciter sumi. Primo modo absolute, ut abstrahit & prescindit à singularibus membris. secundo modo pro omnibus singularibus membris simul sumptis.

Secundò notatur, quod excommunicatio potest ferri nullo precedente examine, vtrum ibi reputantur aliqui nocentes, & nulla fieri restrictione ad nocentes, vel precedente examine & facta restrictione ad solos nocentes.

Si prima conclusio. si excommunicatio feratur in Viuersitatem, ut abstrahit

& praeferat à singularibus membris, est nulla, licet precedat examen, siue non, siue feratur à Prelato inferiori, siue ab ipso Papa. Hæc est Sy. uest. verb. excommunicatio. l. n. 10. & recepta communiter, nam communitas hoc modo sumpta non est persona vera, sed representata & ficta. Hæc fide ulioribus. Innotuit, neque est baptizata, sed sententia excommunicationis tantum ligat veram personam habentem animam rationalem. Minor probatur, communitas hoc modo sumpta non communicat suffragiis Ecclesie: communicatio enim consistit in actibus singularibus. Sumendo autem Viuersitatem secundo modo; scilicet pro omnibus singularibus membris simul sumptis, fit

Secunda conclusio. Si excommunicatio feratur contra Viuersitatem, nullo examine precedente, & nulla facta restrictione ad solos delinquentes, est nulla, taliter quod non ligaret etiam eos qui fuerunt in culpa, siue feratur ab inferiori Prelato, siue ab ipso Papa. Hæc est de mente secundæ opinionis, & tenet eam Richard. in 4. dist. 8. art. 5. q. 3. Soto dist. 22. q. 2. art. 2. Naxar. cap. 27. num. 11. & 5. Consil. tit. de sententia excommunicationis. consil. 20. dicto 3. & alij. Probatur primo, nam contineret errorem intolerabilem contra ius naturale & diuinum, quod prohibet puniri innocentes, qui nullo modo sunt probati nocentes, quod dico: nã Ecclesia & Respublica civilis aliquando puniunt innocentes probatos nocentes. Secundò, nam licet in illo cap. Romana, non annuclletur expresse talis excommunicatio, sed solum prohibetur, tamen attendendo rationem textus, quæ talis est (quoniam alias sequeretur hoc inconueniens, quod talis excommunicatio comprehenderet innocentes) sequitur quod Pontifex intendit annullare huiusmodi excommunicationem, quia alias non euitaretur illi inconueniens.

Sic etiam, quod innocentes in foro interiori non incurrunt excommunicationem

ergo non sequeretur illud inconueniens. Respondetur, quod si talis excommunicatio esset valida, sequeretur quod innocens non probatus nocens puniretur, saltem in foro exteriori nam haberetur pro excommunicato, quod tamen esset contra ius naturæ: & hæc conclusio habet verum, siue excommunicatio feratur sub hac forma, *Excommunico istam hunc Universitatem*, siue sub hac, *Excommunico omnes & singulos huius Universitatis*. Probat: nam ratio dudum facta militat eodem modo, imò propter eandem rationem etiam haberet verum conclusio, licet excommunicatio feratur sub hac forma, *Excommunico Præpositum, Decanum, Archidiaconum, &c.* nominando singulos de collegio. ita Sylvest. verb. excommunicatio. l. num. 10.

Tertia conclusio, si præcedente examine constaret omnes & singulos de tali communitate esse nocentes, excommunicatio lata ab Episcopo contra talem communitatem sumptim pro singulis membris, esset illicita, sed valida, lata vero à Papa non solum esset valida, sed etiam licita. Quod lata ab Episcopo esset illicita, probatur nam esset contra tenorem illius cap. Romana. cui Episcopus debet esse subiectus quod esset valida, probatur: nam in isto casu constat singulos huius communitatis esse nocentes, ergo non illis innocens puniretur. Quod vero lata à Papa esset licita, probatur, nam Papa non subiecit sui communis, sed potest in illo dispensare. Et hæc dicta sunt inquirendo de excommunicatione per viam sententiam si feratur per viam statuti, sit.

Quarta conclusio, quod licet potest ferri contra singulos de Varietate, verbi gratia, quod nullus collega egrediatur nocte a collegio sub excommunicatione late sententia, & tunc qui ibet delinquens ligaretur, ita Sor. sup. & Sylvest. verb. excommunicatio 9. num. 3.

De vi et vi septimo, utrum semel excommunicatus possit iterum excommunicari? Et videtur quod non: nam ex-

communicatio consistit in privatione suffragiorum Ecclesie, sed privatio non suscipit magis & minus, ergo. Secundò: nam plura accidentia solo numero differentia non possunt esse simul in eodem subiecto.

Conclusio tamen sit affirmativa, quam tenet D. Tho. in addit. non. q. 2. art. 6. Soto d. 2. q. 2. art. 2. cõcl. 3. Sylvest. verb. excommunicatio. o. 1. num. 10. Cõtra c. alia mater. p. 1. §. 11 n. 13. & Doctores communiter. Probat: ex can. Eligendum 3. q. 4. & can. excellentissimus. 1. 1. q. 1. sed ego allego opt. mun. text. cum pro causa. de sententia excommunicationis. Et hæc conclusio non solum intelligitur quando est novum crimen, sed etiam propter idem crimen aggravatis censuris ad maiorem terrorem & confusionem æquum est ut, ut sicut obliuio crescit, ita etiam crescat rigor pœnæ. sic D. Tho. & Sor. & ad hoc facit dictus canon excellentissimus. Sed advenit D. Tho. quod in primo casu, scilicet quando est novum crimen, tot erunt principales excommunicationes, quot sunt causæ, propter quas excommunicatur, unde iste potest absolvi ab una excommunicatione manendo in alia, ut habetur dicto cap. cum pro causa. De quo plura dicemus in cap. 7.

Ad primum in contrarium respondetur ad maiorem, quod privatio licet in se non suscipiat magis & minus, suscipit tamen in ordine ad causam, sicut tenebræ dicuntur esse potius magis & minus propter appositionem plurium corporum opacorum, & eodem modo excommunicatus pluribus excommunicatur omnibus est indignior suffragiis, & magis elongatus ab illis, quam excommunicatus unica excommunicatione. Et sicut quando sunt duo corpora opaca, sublato uno, requiritur virtus adferre alterum, ut ac maneant lucis, sic ablata una excommunicatione requiritur adferre alteram, ut homo possit iterum suffragiis Ecclesie.

Ad secundum respondetur primum, quod illa maxima intelligitur de accidentibus reatibus:

realibus. hæc enim sunt quæ verè & realiter inhaerent sub. cto. Secundo, quòd illa maxima non habet verum in accidentibus, quæ dicunt ordinem ad aliquid extrinsecum, & hunc ordinem dicit excommunicatio ad actum excommunicationis, & ad causam propter quam excommunicatur.

DEBITATVR octauò, vtrum defunctus possit excommunicari? Quam questionem etiam tractat Castro 2. de ista hæreticorum punitione. cap. 19. & 20. Prima opinio tenet, quòd licet non omnes defuncti possint excommunicari, tamen ille qui mortuus est in peccato hæreticus, licet non incidisset in excommunicationem ante mortem, vt si daretur casus, quo in iure non esset imposita excommunicatio contra hæreticos, vt fortè non erat in Ecclesia primitiua, iste post mortem posset excommunicari propter gravitatem criminis. Hanc videtur tenere Gratianus 24. quest. 2. can. penult. & ult. Eandem sequitur glossa c. si quis Episcopus de hæreticis. verbo, post mortem. & Panorinus. eod. cap. probat Gratian. ex Synodo generali, act. 1. & 4. ex August. & aliis Sanctis d. centibus hæreticos defunctos esse anathematizandos, prout refertur in can. sane el. 2. 24. q. 2. Et confirmatur primò ex multis testimoniis Conciliorum relatis à Castro cap. 19. scilicet Constantiens. sess. 8. ubi anathematizavit Viclephian. lesa. cum, & 6. Synodus generalis act. 1. anathematizavit Dioscorum & Primum, & act. ult. anathematizavit Theodorum & alios hæreticos samas sanctos. Et videt vtrum c. a nobis. el. 2. de sententia excommunicationis. ubi Innocentius III. determinat excommunicatum posse absolvi post mortem, & id factum fore, quia scilicet Ecclesia potest sol. ere & ligare defunctos. Confirmatur secundò ex vta Inquisitionum, quæ solent damnare sine sententia hæreticos, eos anathematizando, & exhumando eorum corpora, vt comburantur. Secundò probatur; Ecclesia concedit in-

dulgentiis defunctis, ergo potest illos excommunicare.

Secundò sententia, quæ communis est, generaliter tenet nullum defunctum posse excommunicari d. rectè & immediate. Pro quo notandum est, quòd dupliciter possumus loqui de excommunicatione. Primo modo de excommunicatione proprie dictæ, & immediate; secundo modo, largè, ind. rectè, & mediate, ad excommunicandum. Primo modo requiritur iurisdicctio erga ipsas personas excommunicandas, ad excommunicandum autem secundo modo non requiritur iurisdicctio erga personas excommunicandas, sed satis est iurisdicctio circa alias, quibus potest præ. p. ere quòd non offerant sacrificia nec suffragia Ecclesie pro tali, vel tali persona.

PRIMA conclusio. Qui dum viueret in ecclesiæ excommunicatiōem, si ante absolutionem moriatur, excommunicatus manet post mortem, & est priuatus ecclesiastica si pultura, & suffragiis Ecclesie, n. si absoluitur post mortem, vt postea d. ceteris. Hæc habetur ex cap. sacris. de sententia excommunicationis. Quæ conclusio habet verum, licet ante mortem ostendisset signa contritionis. ita Nauaz. conf. 3. de sepult.

SECUNDA conclusio, loquendo de excommunicatione primo modo, scilicet, directe & immediate, nullas potest excommunicari post mortem propter aliquod crimen quicquid necque enorme, licet sit crimen lætiss. dato quòd in iure non esset imposita excommunicatio contra hæreticos. Hinc tenent autores secundæ opinionis, scilicet Anton. 1. par. tit. 2. c. 73. Syluest. verbo, excommunicatus. c. 1. n. 7. Soto d. 22. q. 2. art. 2. Castro l. p. 1. c. 9. Nru. c. 26. num. 33. & c. 27. n. 13. Cuius et ipsa mater p. 1. §. 1. n. 8. Ann. l. verber. excommunicationis. art. 28. & Doctores communiter. Probatur, ad excommunicandum immediate & directe requiritur iurisdicctio erga personas excommunicandas, sed hanc iurisdicctio-

& sanum, & non a quolibet Sacerdote, qui eū posset absolvere in articulo mortis. sic Naurus 20 n. 12 & consil. de sepult. & est r. a. n. d. e. a. nob. c. 1.

Secundo, quod si defuncti si sepultus est in loco sacro, non est extralocus, ut flagellatur ante huiusmodi absolutionem, sed satis est flagellare si per huiusmodi, si autem esset sepulture extra locum sacrum, tunc exhumandus est, & flagellandus, ita Nauar loco citato, & Sylvestri verba absolute iurum, &c.

Secunda conclusio. Quando excommu-
nicatus leccit sine vera penitentia &
signa contritionis, nullo modo est absol-
uendus ab excommunicatione, ne indi-
recte, quidem. Probatur, quis non est di-
gnus et absoluitur, cum ipsam absolu-
tionem contempserit.

Ad argumentum pro sententia Gra-
tiani cum confirmatione responderetur,
quod in illis locis anathematizare non
significat excommunicare, sed maledice-
re, sicut heretici cum cogitur abjurare
heresim, cui adherere it, anathematizant
illam, ut patet e. g. Berengarius, de
confessio d. n. r. & tamen non excommuni-
catur e. g. S. B. Petrus cum corp. anathe-
matizare & iurare, quia non noceret Chri-
stianis non excommunicari se ipsum. Et
dato quod in aliquo Concilio vel tra-
ctatu inveniat, quod Eccl. excommunicavit
d. sanctum, v. g. can. in illa diphel-
ter. Prout de excommunicatione indi-
citur, & hoc modo explicat Castro sup. c.
76. n. f. u. Illi d. p. d. ubi d. r. d. sent.
excommunicare, secundo, quod declaravit
illum de illis excommunicatum & per
hoc p. d. d. secundum constitutionem mo-
nachi inquirentes quando debet, et ali-
quem de illis hunc cum, scilicet ex de-
cedit, excommunicatum, & quoniam
Eccl. in hoc q. oras transierat, id est
in illa Eccl. habuit spiritus sancti praeceptum
duo, esse excommunicatum.

Ad secundum, cuncto a recedenti
perit consequentia nam indulgentie
non conceduntur defunctis per modum

absolutum, ut hic, enim licet et, ter-
ria unificatio in y sos definitur, sed
tandem conceditur per modum suffi-
gij & solutionis, ut dixi in materia de in-
dulg.

DUBITATUR nonò, verum Ep-
scopus pult excommunicati ab Arch-
episcopo

Prima conclusio. Per modum punitionis pro excommunicatis bene potest excommunicari et seculari ius accipere, non tamen excommunicatus non potest. Tunc sententia. Primum partem tenet Panorm. et cap. patris de officio ordinarii. Item de Sylvestro verbo, Arch. et Compositum. et est ex capitulo de sententia excommunicationis. Si opponas canonem in 16. quodlibet. ubi dicitur, quod si Episcopus et in unum posuerit alium clericum, et laico debet illud probare in Synodo. Ergo a fortiori cum plures Episcopi. Respondetur cum glossa ibi illam canonem loqui secundum tempora Apostolorum, quando cause omnes deferbantur ad Ecclesiam, et cum relatum est, quod si. Et iuxta hoc debet intelligi glossa ex parte ista, ubi dicitur, quod de officio. et de vi. Et secunda vero pars probatur: nam si tenetur etiam tales et graviores, referre non summo Pontifici, hi vero sunt minores. In Concilio tantum Placencia hoc est de iure. Et determinanda, et de de iure per quod unum, et statuit Trident. sess. 24. decreto de reformatione. cap. 6.

Sic est conclusio. Per modum pre-
cepti bene potest communicare, verbo
gratia, pro eo quod non deponit ab eorum
communionem et in Episcopatu suo tollit
talem excommunicationem, cum et ob-
stat et tunc etiam, demum quando
propter vel, prohibet id, quod sit ubi
et ubi prohibetur, per et ad finem
totumque, et non est in se et in per
Tridentinum in se et in loquens de consis-
eratione bene, quod ad de communica-
tione per unumque partem, pro
crimine iam commissum, et quod. Major probi-

curiam Episcopus est subiectus suo Archiepiscopo, ut habetur can. de iis i. 2. d. & e pastoralis de officio ordinarij.

Quid si Episcopi in Concilio Provinciali congregati vellent usurpare ius idem Archiepiscopi, possetne Archiepiscopus procedere contra illos per censuram.

Tertia conclusio. Intra Concilium non posset bene tamen extra. Prius patet probatur nam in Concilio Archiepiscopus, quatenus caput sit, est tamen pars, & ideo ipse solus non potest contrahere determinate, nec procedere, nisi cum eo consentiat maior, vel eque illis pars Episcoporum. Secunda verò probatur nam recte potest illis prohibere sub excommunicatione, ne usurpent iurisdictionem illius, & inobedientes potest excommunicare. Confirmatur, licet tunc est Archiepiscopo, imò & metropolitano, defendere suam iurisdictionem, & Ecclesia potest habere alia arma efficaciora, quam censuras, ergo potest uti illis. Confirmatur secundum nam aliis si in isto casu non posset defendere suam iurisdictionem, sequeretur, quod gubernatio & iurisdictionis Archiepiscopi esset manca & diminuta, maxime quoniam si expectaretur recursus ad Papam, interum magna oriretur incommoda & schismata.

De causa & occasione propter quam fertur excommunicatio. Cap. V.

DISPUTATIO I.

De censuram requisita ad incurrendam excommunicationem.

IN PRIMIS supponendum est excommunicari onem inferri non posse nisi propter aliquod peccatum, & quod non sit poenitentias, ut vidimus p. i. dub. 9. & 10. Quo supposito,

DISPUTATIO PRIMUS, propter quas causas possit ferri minor excommunicatio

1. ubi supponendum est, quod licet possit imponi a iudice, tamen de facto nunquam imponitur nisi a iure, ut diximus p. 2. d. sp. 2. Quo posito,

Conclusio sit. Licet antiquitus incurreretur in octo vel novem casibus relatis ab Innocentio c. 1. de sent. excommunicati. & Sylvestro verb. excommunicati. 4. n. 2. tamen iam vix solum est in vna, nempe participare cum excommunicato maiori excommunicatione in casibus prohibitis. Hinc sequitur, excommunicationem minorem posse imponi pro peccato veniali contumacia.

DISPUTATIO SECUNDA, utrum excommunicatio maior possit imponi pro peccato veniali. Et videtur quod sic. Peccatum veniale eadem sit malum culpae, magis malum est, quam excommunicatio maior, quae est malum poenae; ergo excommunicatio maior potest imponi pro culpa veniali. Secundò, ex Concilio Cathagineni IV cap. 14. ubi dicitur, quod si sacerdote in Ecclesia verbum faciente quispiam exierit, excommunicetur, sed excommunicatio in dubio intelligenda est de maiori, ut vidimus part. 2. ergo. Sit tamen

Prima conclusio. Statim in iure positivo, non potest imponi pro veniali, sed tantum pro mortali, ut dicitur d. 2. c. 1. art. 2. conclusio. Contra cap. 1. in materia p. 1. 6. 9. num. 1. & omnes Doctores. & est textus cum nemo Episcoporum, & cum nullo sacerdote in. 1. c. 1. & 1. Trilant. c. 1. 25. c. 3. de reformat. ubi dicitur, quod non concedatur excommunicatio, nisi pro causa gravissima.

Secunda conclusio. Etiam stando in iure diuino non potest imponi maior excommunicatio nisi pro peccato mortali. Ita multi viri docti, & colligitur aperte ex doctrina Soti art. citato, conclusio 4. Et probatur, potestas Ecclesiae ad excommunicandum data est ei a Christo in edificationem, non in destructionem, sed si propter culpam venialem posset imponere maiorem excommunicationem, esset in

in destructionem fidelium; ergo. Confirmatur: nam si Christus contulisset Ecclesie hanc potestatem, aliquando ea usa fuisset. Secundò: nam quando Christus Matth. 18. tradidit Apostolis potestatem excommunicandi, solum loquebatur de peccato mortali, ut patet ex verbis ipsius textus, prædixerat enim, *non est voluntas Patris, ut perdat, deinde dicit, Sic audieris, luctatus es & aeternam vitam, petere aeternam nemo potest nisi propter mortale, ite luctari si qui propter mortale perditis etatem, imò & nomen ipsius, eternam, designat mortale peccatum* Tertio nam secundum ius diuinum & naturale poena debet proportionari culpe, sed excommunicationis maior est gravissima poena, cum per ipsam excludatur non solum à participatione sacramentorum & suffragiis Ecclesie, ergo non debet ferri nisi contra eam, qui propter mortale peccatum exclusus est à regno celorum. Confirmatur, nam crudelis esset Chirurgus, qui pro levi morbo membrum amputaret. Contrà: nam hoc argumentum etiam probat, quòd excommunicatio minor non possit ferri pro veniali, siquidem prius receptione sacramentorum, quæ sunt efficaciora ad obtinendum regnum celorum, quàm orationes & suffragia, quibus prius maior excommunicatio. Respondetur cum Soto, quòd non sunt cetera poenæ, nam orationes & suffragia sunt continuæ quedam præsidia, & ita per actum illorum grauis sine lædit, receptio autem sacramentorum tardè est necessaria.

Ad primum respondetur negando consequentiam, sicut non valet, maius malum est peccatum veniale quàm mors corporalis, ergo potest aliquis pro veniali damnari poena mortis.

Ad secundum respondetur, quòd, ut diximus par. 1. ille canon intelligitur de minori excommunicatione secundum formam antiquam, secundum quam excommunicari non erat aliud, quàm priuari Sacramento Eucharistie. Secundò, dato quòd ille canon intelligeretur de maiori,

hoc esset quando aliquis præmissa mentione contemneret audire concionem, nam tunc exire & concionem, esset n. o. tale ratione contumaciæ, vel ita ratione scandaliz.

Ex dictis sequitur primò, quòd prius scilicet natura debet homo incidere in mortale, quam in maiorem excommunicationem n. 5. cuiusd. sequitur, quòd licet aliquis Prælati, etiam Papa, intenter ferre excommunicationem incurrendam pro solo veniali, non tenebitur factum. Tertio sequitur, quòd qui aliq. excusatur a mortali, libet etiam ab excommunicatione maiori, ut latius infra dicemus. Quarto sequitur, quòd quandoque lex, vel Prælati præcipit vel prohibet aliquid sub excommunicatione lata sententiæ, obligat sub mortali, quævis eius rei transgressio de se non sit mortalis. ita Soto ar. 2. citato, colum. 2. corol. 1. Castro 1. de lege poenali, c. 5. documento 4. in fine. Coar. c. alma mater p. 1. §. 9. n. 1. versiculo, primum sane. ubi ait quòd vel lex habenda est pro iniusta, vel presumendum est, quòd legislator habuit intentionem obligandi ad mortale. Eandem sententiam tenent communiter omnes Doctores, imò auctores citati loquuntur absolusè non limitando de excommunicatione lata sententiæ. Ratio autem huius corollarij est, quòd cum excommunicatio maior non possit ferri pro veniali, eo ipso quòd lex, vel Prælati præcipit aliquid sub excommunicatione lata sententiæ, satis exprimit intentionem suam e lo obligandi ad mortale, sed hoc corollarium intelligendum est, nisi materia sit levis, ita ut neque in se, neque in ordine ad finem fiat grauis, ut magis explicabitur infra tunc enim non sufficit contrahere peccatum mortale, quousque præcipitur vel prohibeatur sub excommunicatione, ut si Prælati præcipit subditis sub excommunicatione lata sententiæ, ne loquatur verbum otiosum, vel quòd recitet nam salutationem Angelicam. Probatum manifestè. Ecclesia non potest obligare ad

quatenus tam leuē sub peccato mortali
ergo in ubi habitat, quam si imponat ex-
communicationem maiorem. At recedens
probat, lex hanc & citato de non
iura si loquitur ex suble & talis mortale, ta-
men ex paritate materiae obligat ad ve-
nitale, & votum de materia leui obligat ad
veniale tantum, sed preceptum Ecclesie
non potest esse maioris efficacie, quā
diuinum, ergo. Vnde vel talis lex est ini-
iusta, vel, ut ait Mexic. difficile. 6. de ex-
communicatione, talis excommunicatio ma-
gis dicenda est comminatio, quā ex-
comunicatio, non enim credendum est,
Prælatum habuisse intentionem excom-
municandi pro re leui. Contra, contem-
ptus etiam in re leui est mortalis, sed qui
violat preceptum imponens penam ex-
communicationis latæ sententiæ, con-
temnit legem, ergo quamuis materia sit
leuis, peccabit mortaliter.

Respondetur primò, negando maio-
rem cum Caretano in sum. v. contem-
ptus. Cou. 4. 9. citato n. 3. Medina 1. 2.
q. 96. art. 4. reg. 6. Secundò, dato, quòd
quando iure non obdicit legi ex contem-
ptu formali, peccat mortaliter, tamen
non loquitur in isto casu, sed in casu quòd
non obdit alicui causæ.

DE **A**LIATYR terris, vtrum non
solum maior excommunicatio lata, ve-
runt nec fatenda seu comminatio, pos-
sit imponi pro veniali, quod alijs verbis
quæri solet, vtrum quæcunque lex
præcipit vel prohibet aliquid sub excom-
municatione fecerit, obligat ad mortale.
Correlatiuè talis lex obligat si le-
mali. Pro hoc correlatiuè possem allegari
autores cit. t. d. b. o. præcedenti, quæ ab-
solute loquuntur non limitando ad ex-
communicationem maiorem, sed alicui,
qui tenent notitiam conclusionem expres-
sive de excommunicatione fatenda ita vi-
detur verbo, preceptum. 4. 3. Tibi n. ver.
lex 2. d. 18. Soto d. 12. q. 1. art. 2. d. 1. l. e-
d. 1. 4. q. 1. art. 1. dub. p. n. d. C. etiam in
sum. verò, precepti transgressi. Nau.
1. 2. n. 3. Petrus de Soto lect. 3. de ex-

communicatione. Armil. v. in preceptum. § 6.
Præterea, in Medina Cod. de restitut. q.
30. Contad. de contractibus. quæst. 52. An-
gel. ver. excommunicatus. 3. m. 3. Synt. 1. eodem
ver. n. r. Tabien. eodem ver. & n. ideo di-
cunt clericum in sacris negotiantem per
propriam personam peccare mortaliter
stando in iure communi, quia in extra-
uag. ne clericus, vel Monachus de statu Mo-
nachorum. est illas prohibitum sub ex-
communicatione comminatio.

Sed pro maiori explanatione huius
conclusionis notandum est, quòd pena
excommunicationis comminatoria du-
pliciter potest imponi. Primo modo, ita
vt possit iudex excommunicare et transgres-
sorem sine hoc quòd præcedat alia moni-
tio. Secundo modo, ita vt requiratur
aliam monitionem. Si petas quando requiritur
aliam monitionem? Respondeo, quòd si lo-
quatur de precepto iudicis, ex verbis
ipsius constabit, si vero de canone vel
statuto, duplex regula potest assignari. Pri-
ma eaque certissima, quando canon vel
statutum id exprimit, vt de tacto expri-
mitur in can. aduocatores. 1. 3. q. 5. &
canon nuntius de immunit. Ecclesie. & c. ne
clericus vel Monachus de statu Monacho-
rum. in quibus requiritur admonitio iu-
dicis ad incurrentiam excommunica-
tionem impositam a iure ipso facto, & quòd
magis tacet ad rem, in Trident. sess. 14. c.
6. de reformat. imponitur suspensio com-
minatoria contra personas ecclesiasticas,
quæ præcedente monitione obliuisci non
gerauerint habitam decemem, & sess.
24. c. 8. de reformat. imponitur excom-
municatio comminatoria aduersus con-
cubinos, qui tunc moniti ab Episcopo,
non se separauerint. Secunda regula est,
quam tribuit al. q. n. d. 1. d. 1. & colligitur
ex Mexic. difficile. 6. de excommuni-
catione, post conclusionem sic. n. d. 1. scilicet
quando materia, vt preceptum sub
excommunicatione, est leuis in se, tunc
enim quicquid sit de rigore iuris, tamen
ex æquitate præsumitur non esse inten-
tionem Ecclesie, quòd infligatur excom-
muni-

municatio ante monitionem iudicis. His suppositis est duplex opinio.

Prima est quod iudex iustissimorum virorum, qui se aut conclusionem positam vniuersaliter intelligendam, itaque quoadcunque nec putat aliquid solo excommunicari, communicari, obligat ad mortale siue requiratur a monitione, siue non, & hoc, quiauis materia sit levis in se Allegant pro se Sylvestro loco citato, & Sotum art. 2. cap. 1. Et quidem hi duo autores, praecipue Sotus, clare videntur loqui, quia nunc materia sit levis, sed non expresse loquuntur in casu quod requiritur alia monitio, nisi Sylvest. potius videtur loqui, quando non requiritur, sed quod si ad id de mente Sylvest. & Soti probatur haec opinio. Primo, communis ratio alius poenae non adiungitur ultre diei legi, nisi transgressio legis sit digna tali poena, sed solum peccatum mortale est dignum poena excommunicationis maioris, ergo quotiescunque lex comminatur talis poenam, obligat ad mortale. Secundo, legislatores ecclesiae tunc possunt obligare sub mortali, quatenus materia aliis sit levis, sed quotiescunque ponitur excommunicatio communis, satis explicant utrum esse intentionem obligare ad mortale; ergo vete obligant.

Secunda opinio dicit, conclusionem esse intelligendam, quod iudex non requiritur alia monitio. Hanc tenet Caetan. in Summa loco citato. Nauar. loco citato, & multi viri doctissimi, & per hoc explicatur doctrina Caet. 2. 2. quest. 1. 96 ar. 5. Contra ad secundam, non enim retrahit in Summa quod dixerit 2. 2. ut quidam falso putant, sed explicat: nam in 2. 2. loquutus est quando non requiritur alia monitio. Sum. vero loquitur, quando requiritur, ut patet ex ratione, quam verobique assignat, quoniam in 2. 2. probat transgressorem praecipui contentis excommunicationem communicariam peccate mortaliter, quia eo ipso meretur excommunicationem, quod non fiat sine

peccato mortali, in Summa vero dicit non peccare mortaliter, quoniam ante admonitionem non fit dignus excommunicatione, & quoniam haec secunda opinio est a nobis amplectenda.

Dicimus primo, si materia esset levis, scilicet, quia licet in se, & in ordine ad finem sit levis, licet praecipuum comminetur excommunicationem, non obligat sub mortali, ita Soto loco citato, & Medina 2. 2. quest. 96. art. 4. post Regulam 5. & est de mente Cai. 2. de lege parali c. 5. ante documentum 3. ubi ait esse ignorantiam, quod putat Sylvest. se posse omnia, etiam leuissima, mandare sub peccato mortali, & in hac conclusio omnes debent convenire. Dicimus secundum, conclusionem supra positam intelligendam esse iuxta secundam opinionem, itaque quando lex comminatur excommunicationem, & non requiritur alia monitio, tunc obligat ad mortale, si non, nisi mater a esset multum gravis. Haec dictum habet tres partes. Prima scilicet, quod tunc obligat ad mortale, probatur, nullus potest auertere excommunicationem maiorem nisi pro peccato mortali; ergo lex, quae comminatur maiorem excommunicationem, quae possit infligi sine alia monitione, obligat ad mortale. Probat consequentiam, quia non vult aliquid, cuius sit velis omne aliud, si hoc quod fieri non potest, & praeterea, de offi. delegiti. Secunda vero, scilicet, quod alias non obligat ad mortale, probatur nam eo ipso quod requiritur alia monitio, & materia non est multum gravis, est ignotum quod legistat non vult transgressorem obligari ad mortale a tunc monitionem. Praeterea, quia nunquam videmus iudices sine alia monitione excommunicare transgressores legum praecipuum materiam leuem in se sub poena excommunicationis. Praeterea, quia non est credendum, quod ad praemate Ecclesia velit obligare ad mortale, quando materia est levis ante monitionem Iudicis Petri, quando peccabit mortaliter transgressor huiusmo-

de leg. 1. Respondeo, quando non obedi-
ent uti maxime non iudicis, postquam
monitionem poterit iudicium de facto
excommunicare, tunc enim iam est con-
tra iur. & leg. ius, ut excommunicetur.

Contra arguitur ad probandum, quod
quando lex precepit aliquid sub excom-
municatione, semper obligat sub mortali,
licet materia sit levis, nam alias se-
queretur, nullum esse discrimen inter legem
ecclesiasticam non imponentem penam,
& inter legem imponentem penam
excommunicationis. Probatur liquet
nam quando materia est gravis, licet lex
non comminetur excommunicationem,
obligabit ad mortale. Respondetur, ne-
gando sequelam. Et ad probationem di-
cimus magnam esse discrimen nam quan-
do lex non comminatur excommunicationem,
nunquam obligabit sub mortali, si materia sit levis, at vero quando com-
minatur excommunicationem, aliquan-
do obligabit, ut quando precessit iam
admonitio iudicis, verbi gratia, in c. si
quis, de vita & honestate clericorum, & in
can. si quis 23 d. est imposita excommu-
nicatio comminatoria contra clericum
relaxantem comam, & contra eum, qui
sacerdote veliunt faciente in Ecclesia, si
transgreditur post talem monitionem,
peccabit mortaliter, at vero si non esset
imposita excommunicatio, non peccaret
mortaliter.

Tertius verò pars, scilicet quod quando
materia esset multum gravis, quantum
requiritur in monitio, utpote quia lex ita
statuit obligat ad mortale, etiam si
nulla imponitur pena, ergo hæc obligatio
non tollitur per hoc, quod ad infigen-
dam excommunicationem requiritur alia
monitio. Sed hic maxime advertendum
est cum Coar. c. una mater. l. p. §. 9.
num. 3. verba ostendunt quod quan-
do post canonem comminantem excom-
municationem requiritur monitio, suffi-
cit una. Penam, quæ materia est gravis
Respondeo, quando hic & nunc attendit
omnibus circumstantiis conducit ad con-

sequendum aliquod magnum bonum, vel
vitandum aliquod grave malum, siue res
illa sit alia præcepta, siue non. Verbi gra-
tia, præcipitur inquisitores sub excom-
municatione, ut omnes confluant in tem-
plum ad audiendum edictum hæretici, obli-
gat sub mortali, quia est ad exaltationem
fidei, & ut sciant homines, quæ sint de-
nuncianda ab inquisitionibus idem dico, si
saxilente peste vel bello præcipiat Præla-
tus sub excommunicatione, ut omnes
confluant ad processionem pro salute &
pace Reipublicæ ita Soc. art. 2. citato co-
rol. 1. denique in particulari arbitrio boni
viri relinquendum est. Hæc autem præ-
cepta intelligenda sunt comprehendere
illos, qui sine incommodo ire possunt:
nam verba generalia civiliter & politicè
intelligenda sunt cessante impedimento,
ut tradit Sylvest. ver. excommunicatio. 2.
num. 2. casu 12. Iam ad argumenta primæ
opinionis

Ad primum respondetur, illam maio-
rem solum esse veram, quando poena ta-
liter adiungitur legi, quod post transgres-
sionem possit indigi sine alia monitio-
ne.

Ad secundum respondetur, concedo
maiolem, & ad minorem dicimus, quod
quando requiritur alia monitio, non in-
tendunt obligare sub mortali, quantum
est ex vi poenæ, secus esset ex parte mate-
riæ, ut si sit multum gravis.

D V B I T A T V R quid, quid secon-
dum prædicta affirmandum sit de illo mo-
tu proprio Pij V. qui incipit, *De salute gre-
gis Domini*, ubi clericis in sacris, & reli-
giosis prohibet sub excommunicatione
comminatoria, ne interfint agitationi
tautorum. Dico, *comminatoria*, nam quamvis
nonnulli v. n. gravissimi dixerint hanc
excommunicationem esse latæ sententiæ,
tamen æqua solum est comminatoria, &
ita tenet Ludovicus I. opes infracandus.
Nec obstat quod postquam Pius V. posuit
excommunicationem latæ sententiæ con-
tra Principes seculares, Magistratus, &
Gubernatores, qui permisissent agitati-
ones

nestaurotum in suis tertis, & prohibuit secularibus huiusmodi agitationes, ait, clericis quoque tam regularibus quam secularibus beneficium ecclesiasticum obtinentibus, vel in sacris ordinibus constitutis, si.b. excommunicationis poena, ne easdem spectacula intersint, similiter prohibemus, non inquam. obstat, nam illud aduerbium, similiter, non refert excommunicationem latæ sententia, sed prohibitionem immediatè præcedentem, per quā interdicit secularibus, ne agitent tauros, & est idē ac si diceret, Clericis etiam prohibemus, addendo poenam excommunicationis, quam non imposuerat contra seculares agitantes tauros. Cui explicationi multum fauet canon excommunicatos. 1. 1. quest. 5. ubi dicitur, quod participans cum excommunicato similiter excommunicationi subiacet, ubi non est sensus, quod incurrit excommunicationem maiorem, sed sensus est, subiacet etiam excommunicationi, minori tamen. Itaque aduerbium, similiter, refert excommunicationem, sed non maiorem.

Hoc supposito, aliqui absolutè tenent, quod peccat mortaliter non seruantes hunc motum proprium, ita tenet expressè Ludovic. Lopez in instructorio confitentia. 2. p. c. 31. q. 4. Ignatius Lopez de Mendoza in pract. criminali canonica. c. 72. in fine, & Navar. lib. 2. de restitut. p. 2. cap. 3. difficult. 14. nam 302. Idem etiam tenent omnes qui in dubio precedenti, in opinione prima dixerunt, quod quotiescunque præcipitur aliquid sub excommunicatione comminatoria, obligat ad mortale, sine requiratur alia monitio, siue non, & hoc quamvis materia sit levis in se. Ex his verò autoribus, qui in secunda opinione tenebant legem comminantem excommunicationem non obligare ad mortale, si requiratur alia monitio, aliqui tenent quòd peccat mortaliter clericus & Religiosus, quamvis assistant in occulto, & secluso omni scandalo, quia iudicant materiam hanc esse gravem, alij verò dicunt, quòd fortassis ante omnem monitionem

peccabunt mortaliter ratione materiae grauis, & post monitionem citra omnem controuersiam peccabant mortaliter. Ego verò

Dico primò, ubi motus proprius receptus est, & Prælati admonent clericos, ne assistant huiusmodi spectaculis, qui non obediunt, peccabunt mortaliter.

Dico secundò, clerici in sacris vel Religiosis publice assistentes huiusmodi spectaculis mortaliter peccabunt, etiam ante monitionem Prælati: nam assistere hoc modo est materia grauis huiusmodi personis, quæ profitentur abrenunciare secularem vitam, ut bene ait Medina 1. 2. q. 96. art. 4. post regulam 5. multa præcipiuntur clericis & religiosis, quæ licet secundum se videantur leuia, tamen quia maxime conducunt ad decentiam & honestatem requisitam clericis & Religiosis sit grauis, & præter auctoris citatos subscripti hunc sententia plures Theologi & Iuristæ huius Limensis Academiae, & Doctor Valdegar, Prouisor huius diocesis, dixit hunc motum proprium esse receptum hic in hoc Archiepiscopatu.

Dico tertio, qui occulte assisteret, non peccaret mortaliter. Probat. nam huiusmodi assistentia non est tam indecens statui clericali, sicut assistentia publica.

Dico quarto, etiam staneo in opinione illorum, qui dicunt omnem legem comminantem excommunicationem obligare ad mortale, siue requiratur monitio, siue non, si aliquis clericus vel Religiosus ex loco distante, ita ut mortaliter non censetur interesse agitati onis taurorum, posset videri tauros secluso scandalo, non peccaret mortaliter, imò nec venialiter contra motum proprium, si se videret ex tunc alia & distante ab ipsa platea, ubi agnari ut. Probatur: nam quando locus est ita distant, qui ibi est non censetur assistere huiusmodi spectaculis, & ita tenent aliqui viri docti. Dixi, nec venialiter contra motum proprium, nam aliunde poterit peccare venialiter ex vna curiositate, vel alia de causa.

Dico quintò, personar prohibe hoc motu proprio sunt omnes Religioſi profeſſi ſolènter, vel qui in Societate elipſo biennio emiſerint vota, non tamen Religioſi nouiti, qui non ſunt propriè Religioſi, & prout benignè ſunt interpretanda, excipiuntur tamen ex Greg. XIII. laici Religioſi militares quocumque ordine militari, dummodo non ſint initiati ſacris, non tamen excipiuntur Religioſi clerici conſentales eorundem ordinum, licet non ſint initiati ſacris nam hi includuntur in motu proprio Pij V. & non excipiuntur à Greg. XIII. Vtrum autem hic motus proprius comprehendat moniales, ratio dubitandi eſt nam Pius V. ſolùm loquitur de clericis tam regularibus quàm ſecularibus, moniales autem non ſunt clerici regulares, & nec in materia ſacrosancti nomine clerici intelligantur etiam moniales, vt in eum qui ſuadente, nam ſacros ſunt ampliandi, tamen in materia odioſa, qualis eſt iſta, videtur quòd non comprehenduntur; niſi ſcilicet qui a magis eſt attendenda mens legislatoris, quàm verborum ſuperficies.

Dico ſextò, quòd comprehendunt moniales, & ita declarat praxiſ, quæ eſt optima legum interpret. Sic tenent viri docti, & probatur nam ratio inducentiæ, quæ mouit Pontificem, fortius carere in monialibus, quàm antem comprehendatur quilibet beneficiarius, licet non habeat ordinem ſacrum.

Dico ſeptimo ſi beneficium ſit ita tenue, et non teneatur recitare horas Canonicas, non comprehenditur nam ſecundum communem exſtimationem, quando fructus ſunt ita tenues, reputantur nulli, & perinde eſt ac ſi non haberet beneficium percipiendū in materia odioſa. ita notanda in docti.

Dico octauò, clerici, & Religioſi, qui in agro, vel in claſtro, & in agro agitant, vel aſiſunt agitationi vituli etiam maſculi, non erigendo illi in ſpeculis ſenſitales eos garrebat non faciunt contra motum proprium: nam intentio Pij V. fuit,

prohibere illam taborum agitationem, ex qua ſequenter ſequuntur mortes, valnera, & alia huiusmodi nocumenta, quæ inconſcientia ceſſat in hoc caſu, & ceſſante ſine legum eſt lex. ita Nau. c. 1. r. num. 18 Poſtquam hæc ſcripta ſunt, exiit quidam motus proprius ſanctiſſimi Domini noſtri Clementis Papæ VIII. in quo moderatus eſt motus proprius Pij V. ſuprà relat. qui videtur debet, vt quid nunc tenendum ſit in dubitatione propoſita cognoscat.

DE STATU quintò, quando lex conſtituat, et excommunicationem, & non requiritur alia monitio, vtrum poſſit tunc Index itatum excommunicare tranſgreſſores?

Prima conſuſio. Licet poterit ferre excommunicationem ſine alia monitione, ſed melius faciet, ſi præmittat vnam ſaltem monitionem. ita Couar. cap. alma mater l. p. 8. n. 7.

Secunda conſuſio. Non poterit excommunicare ſine citatione, dando ei terminum ad allegandum pro ſe. ita Soto d. 2. a. q. 2. ar. in 2. concl. Quod alio vtrum eſt, vt etiam quando lex excommunicat ipſo facto, non poſſit Index declarare excommunicationem tranſgreſſorem ſine citatione, vt docet Philippus Dec. 14. p. petuenit. eſt de appellationibus Nau. c. 17. n. 10. & lib. 5. Coſtit. de ſent. nra excommunicationis conſil. c. 4. & alij multi, quos reſert & ſequitur Couar. num. citato circa finem, niſi delictum eſſet notorium, pro qua limitatione facit quòd tradit ipſe Couar. ibidem, num. 6. verſus ſolo, & hæc quidem. Eandem ponit Nauar. conſil. citato, & alio vtrum requiritur citationem ad declarandum tranſgreſſorem incurſiſſe excommunicationem iuris ipſo facto impoſitam, vt ſi aliter fiat, declaratio ſit nulla, ita tenent in ſis Doctores, quos reſert & ſequitur Couar. ibid. n. 5. & Nauar. conſil. citando.

Notandum tamen eſt quòd licet Index omittat citationem, non incurrit peccata impoſitas contra omittentes monitionem canonicam, de quibus diſtin. c. 2. dub. 7. quia

quia peccata non sunt amittenda. Sed est argumentum ad probandum, quod nui o modo possit fieri excommunicatio contra transgressores legem committentem excommunicationem, nisi precedat aliqua mortis, post ipsam transgressionem: nam excommunicatio non potest fieri nisi contra inobedientem & contumacem, sed fieri potest quod postquam iste violauit legem, peccet, & non sit contumax; ergo nullo modo potest excommunicari nisi praeceat mortis. Respondetur, quod Ecclesia praesumit illum contumacem & peruersantem in peccato: nam in foro exteriori semel malus, semper pigritur malus, nisi constet oppositum.

DEBITATVR textu, utrum sufficiat quodlibet mortale peccatum ad ferendam maiorem excommunicationem?

Prima conclusio. Non sufficit quodlibet peccatum mortale, nisi sit peccatum inobedientiae & contumaciae ita Sot. d. 2. q. 7. ar. 2. cōc. 2. Coua. calma mater. p. 1. §. 9. n. 1. & omnes Doctores, & est decreta in can. nemo Episcoporum t. 1. q. 3. & can. certum est eodem t. 2. Et probatur ex verbis Christi Mat. 23. 18. *Si Celsian non audierit, id est, si Ecclesie non obedierit, sit tibi sicut asinus & publicanus.* & ratione probatur: nam cum excommunicatio separet nomen a consuetudine fidelium, a sacrificiis & orationibus Ecclesiae natura sua petit, ut non feratur nisi contra illum, qui per inobedientiam se ipsum subducit ab Ecclesia. Sed pro intelligentia conclusionis notandum, quod dupliciter potest aliquis esse inobediens Ecclesiae. Primo modo, quia transgreditur aliquod Ecclesiae praeciptum obligans ad mortale, & tunc dicitur in hac sententia generatim. Secundo modo, quando peccat contra aliquid praeciptum habens autem eam excommunicatorem latam vel ferendam, & hac inobedientia facit contumacem propter dictam. nam tunc contumax homo claudens Ecclesiam, quodam non timet gravissimam penam omnium, quas Ecclesia potest infligere. Et de hac inobedientia intelligitur

conclusio posita, ex quo sequitur peccatum inobedientiae non esse sufficiens ad ferendam excommunicationem, nisi praeceat mortis sub comminatione excommunicationis siue à iure, siue ab homine hoc collatum tenet Syluest. verb. excommunicatio. t. 1. ar. 1. Sot. sup. conclus. 3.

Secunda conclusio. Ideo dixi, *sub comminatione excommunicationis*, quia nulla sufficiet contumacia, quae non sit contra mandatum sub excommunicatione, quidquid videatur sententia Coua. sup. num. 6. vericulus, & haec quidem nam c. 1. ar. 2. & contingit al. 2. de sent. excommunicationis, sequitur monitionem continentem penam excommunicationis.

Notandum tamen est, quod tripliciter continetur aliquem esse contumacem. Primo modo, quando vocatus à iudice ecclesiastico suo excommunicationis poena, non comparat. Secundo, quando licet comparat, discedit tamen ante licentiam vel sententiam iudicis. Tertiò, quando licet comparat & perseueret vsque ad sententiam iudicis, tamen postea non vult parere sententiae. Haec triplex modus contumaciae ponitur in can. certum est. 11. q. 3.

DEBITATVR septimò, quot debeant praecedere monitiones.

Prima conclusio. Quando excommunicatio est à iure, sufficit una monitio, nam cum haec sit solennis, valet pro trina, in d. pro mille. lex enim ipsa quotidie admonet.

Secunda conclusio. Quando excommunicatio est ab homine, debet praecedere trina monitio, ut decreuit & contingit. el. 2. de constit. oronem de sententia excommunicationis & trina omnes decime. 16. qu. 7. & satis aperte colligitur ex ordine correctionis & sententiae Matth. 19. ubi ponuntur tres admonitiones, prima secreta, secunda coram testibus, tertia coram Ecclesia scilicet coram Praelato. Contra nam Paulus ad Titum c. 2. *Hereticum hominem post unam & secundam correctionem denota*, ergo non requiritur trina monitio.

Respon

Respondetur, quod licet ibi non numerentur expressè tres monitiones, tamen Ecclesia ex loco Matth. citato declarauit tres esse necessarias.

Tertia conclusio. Quamuis ista monitio regulariter debeat esse personalis, nec sufficiat fieri in domo illius, qui excommunicandus est, tamen si ipse malitiose latet, satis est quod fiat in eius domo, ut ex Innocentio & aliis notat Couar. §. 9. citato num. 4. casu 1. & allegat e quoniam frequenter. ut lite non contestata, in illis verbis *scu sit absens absque malitia, ut conueniri non possit*, sed ego allego textum adhuc meliorem in Clem. 2. ut lite pen lente. in illis verbis, *postquam à Iudice competentis citatio emanauit, & ad partem citatam peruenit, et per eam factum non fiat, quominus ad eam notitiam perueniret. Quid autem sit latitare, videte l. Falci. us. §. r. versiculo, quid sit latitare. Il. quibus ex causis in possessionem eant. Videte Couar. ibidem, ubi refert alios tres casus, in quibus non requiritur monitio personalis; videte etiam Clementin. causam. de elect.*

Quarta conclusio. Iudex qui excommunicat non præmissa trina monitione, vel una pro tribus, manet suspensus per unum mensem ab ingressu Ecclesie, & afficitur aliis pœnis, ut habetur c. sacro. & c. cum medicinalis. de sentent. excommunicationis, in 6. ex quo inferunt Soto sup. & Nauar. c. 27. numer. 8. quod talis iudex peccabit mortaliter; verum est quod hæc pœna suspensionis non comprehendit Episcopos, iuxta c. quia periculosum. de sentent. excommunicationis in 6. Dixi, *vel una pro tribus*, quia hæc sufficit, ut habetur exp. constitutionem. de sentent. excommunicationis, in 6. Hæc autem monitio debet fieri cum competenti intervallo aliquorum dierum, nisi necessitas aliud exposcat. d. c. constitutionem. verbis gratia, *Admonemus te, ut intra nouem dies, vel sex, vel tres horas, quas tibi assignamus pro tribus distinctis canonicis monitionibus, satisfacias, vel compareas in iudicio*. Et quamuis

Sot. suprà, & Conumbriens. quæst. 23. art. 3. dub. 2. dicant non esse licitum, quod præmittatur una monitio pro tribus, nisi addit vrgentissima causa, ut si clericus rapereetur ad supplicium, imò Conumb. dicit quod est mortale, adducit Soto pro se dictum c. constitutionem. nihilominus sit

Quinta conclusio. Non peccabit iudex præmittens unam monitionem pro tribus, cum competentibus intervallicis secundum præsentem circumstantiam, sic aliqui viri docti, & Henr. li. 2. de excommunicatione. c. 17. nam 3. lit O. Et videtur aperte sententia Couar. §. citato. num. 3. versiculo. monitio. Syluest. ver. excommunicatio. 1. num. 12. Nauar. c. 27. num. 10. & hoc est tam vsu receptum. Et ad c. constitutionem. dicimus, quod potius fauet nobis. nam absolute dicit, quod iudices sine monitionibus tribus vtantur, siue una pro tribus. Ex quo sequitur, quod canonica monitio dicitur in iure tres monitiones, vel una pro tribus.

DUBITATUR octauo, utrum Prælati Religionum teneantur præmittere canonicam monitionem in ferendis excommunicationibus? Conclusio affirmatiua, quod tenentur, alijs incident in pœnas iuris relatas sup. c. 2. d. b. 3. hanc tenet Palud. in 4. d. 18. q. 4. Syl. l. 1. ver. excommunicatio. 1. §. 14. Nauar. c. 27. numer. 8. contra Gab. in 4. d. 18. q. 2. concl. 7. & Angel. ver. excommunicatio. 1. Et quamuis Prælati mendicantium habeant privilegium, ut possint ferre sententiam excommunicationis solo verbo sine scriptis, ut habetur in compend. minorum. ver. excommunicatio. §. 7. non tamen habent privilegium ad omittendam canonicam monitionem.

DUBITATUR nouo, utrum canonica monitio, nempe vel tres monitiones, vel una pro tribus sit de essentia excommunicationis, ita ut alias excommunicationis sit nullæ Conclusio, quod licet excommunicatio, quando prætermissa est canonica monitio, sit iniusta, nihilominus erit valida, juxta Soto d. 2. q. 1. art. 2. versiculo, quod

quod si se fecerit s. Nani cap. 17. num. 8. Conturb. q. 2. art. 3. dub. 3. Couar. calina mater. p. 1. § 9. num. 7. ubi dicit esse commune n. q. u. n. efficienter probat Doctores, ex cap. 1. Romana Ecclesia. d. sentent. excommunicationis ratio in 6. v. b. habetur, quod Indices non sunt iustitias excommunicationis in. comp. p. n. monitione, & si contra praesumpti sunt, iustitias non tenent esse. pond. ra. q. ubi dicit in iustitias. non tamen in illis, ubi idem tenet glossa verbo, in iustitias. Ab hac tamen regula excipienda est excommunicatione lata a Iudice contra partem capituli cum excommunicato ab ipso Iudice, ut habetur c. statum. de h. n. excommunicam. 6. & cap. constitutiones. end. unde quod plura dicimus in cap. 6. Petrus, utrum etiam sit excipienda excommunicatione lata a Iudice delegato? Respondetur breuiter, quod si in eodem scripto delegatur iudicatio cum potestate excommunicandi trina canonica monitione praemissa, si praetermittatur trina monitio, excommunicatione est nulla. ita docet Innoc. cap. finali de resit. spol. u. G. m. ma. in d. c. Romana Ecclesia. §. sed neque. Couartu. sup. & est sententia communis. Et ratio est, quia in hoc casu forma datur iurisdictioni, & non Iudici. Iam quod canonica monitio non est de essentia excommunicationis.

D V B I T A T U R decimò, utrum saltem aliqua monitio sit de essentia? Quod est querere, utrum pro culpa merè praeterita, quam nulla praecessit monitio nec à iure, nec ab homine, possit fieri excommunicatio?

Prima opinio tenet, Ecclesiam posse de plenitudine potestatis excommunicare pro huiusmodi peccato, & hanc potestatem concessam esse omnibus qui iure diuino habent potestatem excommunicandi, quamuis per ius commune sit illis prohibita. Hinc tenet Caiet. 1. 1. q. 69. art. 2. Corrad. in Quasitionar. lib. 1. q. 17. & nonnulli discipuli D. Thom. & in eam videtur inclinare Couar. §. 9. citato. num. 6. versiculo, & haec quidem. Quae opinio

Aula de censuris.

probat primò. Suffragia Ecclesiae applicantur fidelibus ex peculiari intentione Ecclesiae, ergo si Ecclesia nolit ea applicare alicui pro peccato merè praeterito, ille non gaudebit illis. Confirmatur. Excommunicatio est quaedam poena ecclesiastica, ergo non implicat fieri sine admonitione, sicut & aliae poenae. Secundò, stando in iure diuino non magis requiritur una monitio quam trina, sicut trina non est de essentia, ut diximus dubio praecedenti, ergo nec una. Maior probatur. Monitio est necessaria ad excommunicationem, habetur ex Matth. 18. sed ibi ponitur trina monitio; ergo stando in iure diuino, non magis requiritur una quam trina. Tertio in un. de facto videmus impositam saepe excommunicationem pro peccato merè praeterito. Ambrosius enim excommunicauit Theodosium pro occasione innocentiae, quos apud Thessalonicenses interfecerat, ut habetur cap. deo sunt. 96. d. & Syluester Papa excommunicauit Guisardum Patricium, & complices, qui eum solo comprehenderant, & in exiliam miserant, ut habetur eam. Guisardus. 23. q. 4. & B. Gregorius excommunicauit quendam d. flammatorum occultam, qui libellum famosum in publicum ediderat, ut habetur eam quidam maligni §. quæst. 1. imò & Paulus 1. Cor. in §. excommunicauit incestuosum nulla praemissa monitione.

Secunda opinio & vera est huic opposita, si dicet quod excommunicatio non potest fieri pro peccato praeterito, quod nulla praecessit monitio, & si feratur etiam nulla, atque adeò aliqua monitio est de essentia excommunicationis sic Sor. d. 2. 1. q. 1. ar. 1. concl. 4. & §. de n. st. & iure. q. 6. art. 2. col. 6. Conturb. q. 2. art. 1. dub. 3. & Mexici difficultate 3. dub. 3. Petrus de Soto lect. 3. de excommunicat. Victoria n. 6. Nau. c. 28. n. 10. ubi citat Innocentium & alios, & multi discipuli D. Tho. Et intelligit haec sententia, quod Ecclesia non potest etiam de plenitudine potestatis. Et probatur primò, potestas excommuni-

G

candi

corrigant cēsuris ecclesiasticis, alijsque punit.
Respondet, quod hæc verba non comprehendunt nostrum casum, sed alios multos precedentes in eodem decreto, qui quoniam illiciti sunt, & debent prohiberi ab Episcopo, ut precipit Concil. Adco additur quod possint uti censuræ, ac verò Concil. nō prædixerat quod Episcopi mandarent fidelibus, ut accedant ad Patochias, sed quod moneant; ergo excommunicatio non comprehendit hunc casum, siquidem imponi non potest nisi per mandatum vel prohibitionem, alias esset contradictio in verbis Concilij. Confirmo hanc solutionem nam conclusio in fine posita nō refertur ad proximitatem, si ex tali relatione resularet absurditas, ita Panor. in c. postulasti. de iure patron. n. 7. Confirmatur etiam nam una iura declarant alia eodem expediat. de electione, in 6. sed Concilium sess. 23. c. 3. de reformatione ait quod gladius excommunicationis sibi, inagnique circumspectione exercendus est, &c. ergo non est præsumendum quod prætulerit Concil. ut Episcopi. hoc precipere sub excommunicatione cum tanto scandalo fidelium, ut ait Nau. citato in fine, & cum detrimento de totius coram Deum re regula est iuris, quod licet aliqua lex secundum corticem literarum dicat aliquid dicere, tamen si hæc sensus est peregrinus & absurdus, non est legitimus sensus legis.

DISPUT. II.

De excommunicationibus, qua feruntur pro damno temporali.

DVBITAT VERO PRIMÒ, verum pro damno temporali possit fieri excommunicatio. *propter P. III. conclusio.* Licet excommunicatio non possit a pro quacunque mortali contumacia sit valida, nihilominus non debet fieri nisi pro gravi & enormi peccato. Hinc tenet Doctor. 2. 2. qu. 1. ait a post quartam conclusionem, & alij Doctores. Prima pars est ma-

nifesta, secunda verò probatur nam antiquitus non imponebatur excommunicatio maior, nisi pro gravibus & enormibus peccatis, unde Paul. 1. Cor. 5. antequam ferretur excommunicationem contra incestuosam, exaggeravit gravitatem criminis, dicens *Auamur inter eos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter gentes* Et can. ecce autem. 24. q. 3. dicitur prius applicandum esse leue medicamentum, id inde velut ignis pur. neteq. atonis viendum validus, deinde si hæc non suff. cernit, resuscitandum putandum membrum, id est can. tam facit dotes. eodem tit. & can. nullus. 1. 1. qu. 3. Et Tind. scilicet. 2. c. 1. caput hoc enim comprehendit statuta Religionum. Nau. cons. 73. de reg. ad 14. dub. de reformatione. admonet Praelatos, ut *sebie & magna cum circumspectione hoc gladius spiritualis utantur, cum experientia doceat, si timeret, aut leuibus ex rebus incutitur, magis contemni, quam formidari, & perniciem potius parere, quam salutem.* &c.

Secunda conclusio. Excommunicatio maior licet potest fieri pro damno temporali, dummodo damnum sit grave, & damnum licet sit occultum, quod cum his conditionibus licet possit fieri latissime probat Gutierrez Canonice. quest. c. 1. 2. n. 11 & probatur primò, ex Praxi Ordinationum. secundò; nā licet potestas Ecclesie directe & per se solum, ut licet circa bona spiritualia, tamen indirectè potest versari circa temporalia. Ita in ordine ad spiritualia, quod verò dampnum debeat esse grave, patet ex Tridentino loco citato, ubi dicit, quod *excom. incutientes pro futurum non debent ferri nisi ab Episcopo, & pro re non vulgari.*

Ex quo inferitur cum Soto suprà, male facere ordinaros, qui pro leui patui momenti ferunt excommunicationem, imò Victoria in Sum. de excommunicatione. n. 234. secundum meam impressionem, dicit grauius peccare, & ita censur aliqui viti doceri; unde Gerson. 1. p. lib. de vita spirituali. lect. 4. corol. 7. huiusmodi ludices comparat illi homini, qui volens

abigere

abigere muscam a fronte veni, eum secutus percussit ens occidit, denique quoddam damnificator debeat esse occultus, patet: nam quando debitor & debiti non sunt notri, non licet per excommunicationem cogere ad solvendum, quoniam esset usurpare iudicium secularis iudicis, ut tenent communiter Doctores, quod intelligo non solum in prima instantia, sed etiam in gradu appellationis. Probatur ex c. causam. 2. qui filii sunt legitimi ubi Alexander III. agens de quadam possessione rerum temporalium, ait ad Regem pertinere iudicare de tali possessione. Præterea probatur ex Concilio loco citato, & ita observatur in praxi, quod petens ab Episcopo huiusmodi chartas excommunicationis pro se sibi sublata, iurat se ignorare, quis sunt, puerit, hoc autem intelligendum est quantum ad futurum omnino seculare: nam in ecclesiastico via ordinata est, quod procedat per excommunicationem, unde ad recuperanda bona Ecclesie, vel ad recuperanda bona detenta ab aliquo ecclesiastico, quamvis delinquens & delictum sint notri, potest fieri exco. nati. c. 1. c. 1. etiam in hoc foro tentata sunt per us alia media, nempe capere pignora & alia, ut habetur in Trid. de quod etiam debet facere Episcopus in suo sec. huius, quando habet utramque iurisdictionem, si licet spiritualem & temporalem. Ita Soto.

Tertio conclusio, causa directa & per se, propter quas sequuntur huiusmodi excommunicationes, non est utilitas temporalis damni, sed bonum spirituale delinquentis, scilicet quoddam exeat a peccato, ut ait Henr. c. 1. §. n. 4. in fin. ad quod requiritur ut prius restituat non tantum delictum, nisi restituatur ablatum. Utilitas autem temporalis damnificati solum est causa indirecta, & hac via facile saluatur, quo modo Episcopi intromittentes se in resarciendis damnis temporalibus non usurpent iurisdictionem secularem, ita Victoria n. 339. Sed quid si quando delinquens & delictum

sunt manifesti, Episcopus de facto fecit excommunicationem?

Quarta conclusio. Quamvis talis excommunicatio etiam illicita, valida tamen erit, tenet Nevicanus in sua Sylva nuptialis lib. 3. c. 1. §. quem videtur sequi Couarr. sup. nom. 39. & c. 1. et glossa final. c. 1. ut lite non contest. Tenet etiam aliqui viri docti, & videtur de m. e. Nau. c. 27. n. 10. quia solum dicit quoddam non debet eas ferre, & probaturum adest materia sufficiens ad constituendum peccatum mortale continentem, & potestas ad excommunicandum. Præterea, nam Trident. solum 2. c. 1. mandatur Iudicibus ordinariis, ut se abstineant, &c. que verba tantum denotant præceptum, non defectum iurisdictionis. Sed quid si Iudex secularis posset compellere debitorem notum, & non vult?

Quinta conclusio. Iudex potest primo cogi ab ecclesiastico Iudice, ut præstet suum officium: nam potestas ecclesiastica potest corrigere potestatem temporalem, quando non exerceat debite suum officium, quod si adhuc Iudex secularis nolit, licet tamen possit Episcopus obligare delinquentem sub excommunicatione, tentatis prius aliis mediis, ut restituat, quia tunc non usurparet iurisdictionem; verum est, quod si iudicet exco. in quo conveniat hoc facere: nam Trid. præcipit ordinariis, ut quando contingit executio talis fieri possit per Iudices seculares, abstineant a censuris.

Deinde 2. a 2. v. n. secundum, quis posset ferre huiusmodi excommunicationes pro damno temporali? Quam questionem tractat Ioannes Gotti in 2. lib. Canon. c. 1. q. 1. et per incipio.

Prima conclusio. Nuncius a latere missus ad aliquam Provinciam bene potest eas ferre, nam gerit vices Papæ, & est veluti magis eius. cap. volentes de officio delegati. Nota, quod Episcopus non potest facere quoddam charta publicatus in monasterio exempto: immo Episcopus. Ee proba ex e. cum Episcopus de officio ordi.

in 6. & etiam ex his quæ tractat P. H. in li. 7. in 2. & c. 16. in fin.

Secunda conclusio. Vicarius generali, Episcopus, vel alii, Promisor, etiam potest eis seveire, ut Guttierrez in 3. & H. in li. 3. de excom. nunc c. 17. in 4. Probatum, cum e. l. idem ordinarius, & ita observatur in praxi, ut testatur Guttierrez. Nec obstant verba Trident. sess. 23. cap. de reformat. quod huiusmodi excommunicationes a nemine prius præterquam ab Episcopo decernantur, non inquam, obstant, quoniam Promisor exerceat eadem iurisditionem ordinarii Episcopi, & hinc est, quod ab eo non appellatur ad Episcopum, sed ad superiorem. Romana de appellationibus in 6. nova est. Item Consistorium, idem Tribunal, non potest tam facile constitutionis in 6. & quod dicitur ad Episcopum, scilicet, Episcopus ipse dicitur facere, unde Concilium, sola et exclusive inferiores Episcopos, & hanc conclusionem intelligit, licet Vicarius generalis non habeat spectalem communionem, nam, ut dictum est, habet universalem omnium ordinariam Episcoporum, & ideo huiusmodi excommunicationes eis pertinent ad potestatem Episcopi, etiam si eundem non antiquum, quod si eo propter aliam, quæ nunc potest Episcopus excommunicare, ut habetur c. de excessibus Prelatorum, & c. 3. de consuetudine in c. & ibi glossa, & Panor. dist. c. 1. & ex Nauar. c. Consilium de officio Iudicis ordinarius consilium in his enim non habet potestatem Vicarias generarias, nisi sibi ipse auter communionem. Contra nam hanc implicationem valentur oblati et verba congregationis Cardinalium, relictis Gutierrez, nempe Vicarius generalis, & ad id faciliorem habens ab Episcopo, potest sine præiudicio cognitionis fieri ab ipso Episcopo, excommunicationis ad hanc relictam pro rebus de per se in decernere, dum tamen ipse Vicarius causa cognitionis habuerit, ubi non obstat, quod ad id potestatem habens, videtur requirere speciale mandatum in Vicario generali.

Respondetur primo cum Guttierrez, quod hæc verba referantur ad potestatem generalem Vicarii autem Secundo, potest dici, quod hæc verba comprehendunt aliam personam in hunc modum, scilicet, hanc est Episcopus dedit speciale mandatum in causa communi, & super illam, etiam in contrarium, et dicitur in personam. Coniunctio copulativa in 2. go. facit ad asserendum copulationem. Nam de indulgentiis in 2. Nota vero, quod Concilium dicit, nec ad eas coercenda cum quibus fieri etiam cum Magistratu auctoritate adhibetur, contra quæ verba non faciunt Iudices superiores, nisi non præponendo, sed cogendo petunt ab Episcopis monitione, scilicet, Nam consilium 26. de præbendis. Vide illam.

Tertio a conclusio, Capitulum sede vacante potest etiam seveire huiusmodi excommunicationem, si a Guttierrez namque, nam late communi facit in iurisdictionem Episcopum.

De veritate tertii, videtur datur casus, in quo quis non præiudice mortaliter in furando, licet si solum venialiter, & tamen quod agitur excommunicare, tunc, verbi gratia, multi dantur rationes in lat. vnam, & sagaciter per se patet iniquitatem, & tamen deest, et verum, si postea fertur excommunicatio pro isto damno, ut in iuribus legitur.

Primo conclusio. Si quis se inceduntur in unum vno cum Thoma resisteret, siue vniuersum fuerit principaliter, dicitur, & per alios, nullus, quia licet istam peccatum mortaliter, quod omnes se de se fecerunt vniuersum totaliter notabilis damnum, & consequenter quod debet ligari et communiicatione, nisi resista tunc Doctore communiter.

Secunda conclusio. Si non conuenerint vno edicto, nec ex proposito, sed casualiter, & fortuito, nullus peccat mortaliter in accipiendo, nisi homines ligantur, excom. in utione. Prima pars videtur contra Nauar. c. 27. in 1. & c. contra Condu. & Ledesma citandos, sed est de mente Arragon. 2. a. quæst. 6. a. artic. 8. eolum.

colum. f. de mente a quo cum videretur
Doctorem, qui dicitur quod quilibet illu-
minatus in intellectu est iustus, prout dicitur
Illum. qu. in acceptis, ex quo arguitur, non
esse illi forum peccatorum contra iustitiam,
sed damnorum eius. Iust. caus. 2. q. ad ter-
mum illud, et il primum. go non co-
misse in usum a iuramento. Scilicet ve-
ro pars peccatorum sequenti co. clusione.

[illegible]

Respondetur primò, quòd licet non ferretur excommunicatio, quilibet peccaret mortaliter, non restituendo suam partem, postquam pervenit ad eorum notationem illi parvis furtis factum esse damnum mortale, quòd iam alia voluntariò fuisset factum, si deum is videret patitur grave detrimētum, ita Cardub. & Ledesma citatis. Sed non, sicut damnum in a. con. el. quòd si isti casus & fortuito ingrederentur simul, nullus eorum peccaret mortaliter, etiam modò dicendum est, quòd quia eo nō tam ingreditur simul, quāvis postea ferat illam esse magnū damnum, non est abster sub mortali restitutio, antequam illi feratur excommunicatio, nisi forte ille qui esset causā, quòd alij non restituerent, vel si omnes uno consilio convenirent in non restituendo. Vnde hac omīssi solutione, respondetur secundò, quòd excommunicatio non solum potest imponi pro peccato mortali, sed, qui excommunicatur, si etiam pro magno damno alteri illato, ordinando hoc in bonum spiritus damificetur, n. si licet pro iniuria si ferret, vel exprobat per culo furibiles, vel committendo alia peccata. Sed hanc sententiam intelligo duobus limitationibus. Primò, quòd si excommunicatio feratur absolute pro his, qui dissentant vineam non compruadent illos, qui a non est prelatum, dum, Prelatum voluissit excommunicare si ent qui peccarent mortaliter dissentando, et constaret ex illis verbis, quæ solent ap. poni in iurisd. excommunicationis, scilicet. *Quoniam de vos oves con pco temp. de Dias, & gran peligro de su confesion, &c.* et si tunc conquisitio, ut illis quando dicitur excommunicatio expressè constituitur, quod dicitur contra eos, qui se insistant et sic cum etiam modum quantitate respondendo hanc limitatio est Nardarex lib. 1. c. 1. §. 1. et p. 1. c. 1. §. 8.

S. cu. de limitat o est Soc. & Ludom:
ei i op. 2, quanto: Equid ego recep., est
tana inmanum, vt pro nullo reputetur.

ut si accepi vnum racemum: tunc enim non incarto. nam hoc impone per mittitur iter facienti Deuter. 1. ex quo sequitur à fortiori, quòd si excommunicatio feratur propter magnum furtum, ve. bi. gratia, propter. in ille aureos, & extendatur generaliter ad omnes, qui à quid caperunt ab isto domino, si ego accepi vnam argenteum, non ligor excommunicatione, quia non fuit causa totalis nec partialis damni principalis, propter quod pars petruit excommunicationem. Imò dico quòd in casu huius corollarij, quamvis ego accepssem quantitatem sufficientem ad mortale, & aliquid amplius, verbi gratia, octo argenteis in Hispania, & v. g. in hac Indica regione, non ligabor excommunicatione, qui non praesumitur esse intentionem partis, quòd excommunicatio comprehendat me, nisi forte per multa furtiva similita à diuersis facta ut magnum detrimentum.

Quid si derit iste casus metaphysicus, quòd nullus acceperit plusquam vnum racemum? Respondetur, credo quòd teneatur restituere, & ita dicit Medina sup. quòd peccat mortaliter non restituendo; ergo a fortiori diceret, quòd ligabitur excommunicatione.

Dabitur, supposito cum multis autoribus quòd si ex furto rei paruae sequatur damnum notabile, erit mortale, ut si quis fureretur acum à fatore, quem sciebat non habere aliam, ob quo l per quatuor dies nihil potest lucrari in officio, si feratur excommunicatio contra eos, qui furtori fecerunt furtum, non comprehendēs alia damna, vtrum ligaret eam, qui furatus est acum. Respondetur quòd non, ita Nauarra sup. dub. 4. Naar. c. 17. num. 4. coroll. 1. Aragon. l. 2. q. 66. artic. 6. dub. 4. quia istud non dicitur si itum, ut ait Nauarra. num. 1. § 1. non enim quodcumque damnum illatum dicitur furtu, sed quando est apprehensio iniusta rei alienae; iste autem non apprehendit illud lucrū, quod furor petidit. Hinc sequitur, quòd excommunicatio lata contra fures non com-

prehendit furarios, vel alios debitores iniuste debita retinentes; vnde nisi excommunicatio generaliter feratur pro iniuste detentis, vel damnis illatis, solos ablitores comprehendet. Sic Aragon. Restat modò videre vtrum huiusmodi excommunicationes pro furtis comprehendant omnes, qui acceperūt; sed quoniam hoc habet locum in reliquis excommunicationibus, ideo generaliter tractandum est, & primò disputandum est, in generali, quem comprehendat excommunicatio; secundò, in particulari videndū est, quem comprehendant excommunicationes latae à Prelatis ad reuelandam furta, seu alia delicta, vel res alias.

DISPUTATIO III.

In generali, quem comprehendat excommunicatio?

NO T A N D U M primò, quòd ut cognoscamus, quas personas comprehendat excommunicatio, siue lata a iure, siue ab homine, consideranda sunt diligenter verbi, & personae quae excommunicantur, & actio propter quam excommunicatio fertur: non enim extenditur ultra illa, ut aduertit Caiet. in Sum. verbo, excommunicatio. in princ. & Naar. cap. 2. num. 51.

Secundò notandum, quòd in omni excommunicatione est persona, quae excommunicatur, & actio propter quam excommunicatur: & quidem de personis ex ipso tenore collabit, vtrum feratur contra omnes, vel contra certas, vel certam personam; de actione autem distit hinc est iudicare nam actio potest considerari vel ex parte agentis, a quo progreditur, vel ex parte termini, ad quem tendit, & de singulis agendum est. Tractando igitur de personis.

DY C I T A T U R primò, vtrum excommunicatio generaliter lata comprehendat Ep scopos, quamvis non fiat de illis expressa mentio?

Prima

Prima conclusio, quod comprehendit illos, nisi expresse excipiatur, ita Syluest. verb. Episcopos § fin. Nauar. c. 27. n. 61. Hinc sequitur, quod excommunicatio canonis, si quis sciens, comprehendit Episcopum, si iniuste percutat clericum.

Secunda conclusio sententia suspensionis & interdicti non comprehendit Episcopos, nisi de illis fiat expressa mentio, ita Nauar. loco citato & est. text. cap. quia percutit, de sentent. excommunicat. in 6. la. tractand. in eis de actione ex parte agent. §, & alio.

DUBITAT Vltima conclusio, utrum excommunicatio lata contra facientes, comprehendat mandantes vel consulentes?

Partim affirmatam tenet Panormit. cap. lig. n. 1. et alie Iudicis n. 1. Syluest. verb. excommunicatio. c. 1. n. 5. Et probatur primò in faciente, & ex faciente, ut patet perna. de sent. pu. in 6. Secundo nam in cap. in illo, de sent. excommunicat. dicitur, quod illi qui non per seiplos, sed eorum autoritate vel mandato alij violenter imponunt manus clericis, neutrum excommunicationem canonis, & additur ibi ratio, cum is vere committat, cuius autoritate vel mandato delictum committitur Tertio, nam quod per alios faciunt, per nos facimus.

Sit tamen prima conclusio, quando excommunicatio fertur contra facientem, non comprehendit mandantes, nec consulentes ita Cuius in som. verb. excommunicatio. in princ. Tabien. verb. excommunicatio. §. casu. 49 §. 1. & Nauar. c. 27. n. 51. Vbi etiam citat Syluest. verb. excommunicatio. 10. q. 4. sed certe falsò citatur ibi idem tenet Nauar. §. Concl. de sent. excommunicat. consil. §. 4. num. 4. In tota autem Nauar. in utroque loco, nisi illa lex vel alia similis ita declaret. Probatur primò, quia in iure non debet vere agere, nisi illi qui. Et citat, vel exerceat talem operationem, mandans autem vel consulens interpretatur tantum dicitur facere, ergo licet quantum ad rationem peccati satis sit operatio interpretativa man-

dandi & consulendi, non tamen quantum ad rationem peccati, quia verba legis poenalis intelligenda sunt formaliter, & proprie, maxime quod poenae sunt relictæ. Arguendo. Antecedens probatur nam quando lex vult punire non solum facientem, sed etiam mandantes & consulentes, id explicat, extendit ad quemcumque mandauerit, vel auxilium, iussu, fauorem dederit, &c. ut patet in c. de heret. de pœnis, lib. 6. & in Clement. 1. quis sciens, de pœnis. & in multis excommunicationibus Bullæ Cœnar. & multis alijs textibus confirmatur. Item antecedens ex Bartolo in lege, sed si unus §. asside in iura cum qui per alium facit, non vere, sed fidei facere. Secundò: nam ut habetur ex explicatione de sententia excommunicat. in 6. excommunicatio lata contra facientem licentiam male faciendi, non extenditur ad viuentem illam, nisi id expresse exprimatur Tertio: nam consiliarius & mandatum precedit ut neque, & aliquid quando per alium, si fieri debet, sed nihil potest precedere seipsum, ergo qui mandat vel consule, non proprie dicitur facere, sed opponit Nauar. quandam limitationem, scilicet nisi talis lex esset frustratoria, vel quasi, nisi comprehendat mandantes. Nonnulli viri docti hanc limitationem reiciunt, & apponunt aliam, scilicet quando in aliqua particulari materia iubent, vel mandant secundum communem modum loquendi dicuntur facere talem rem, etiam verba legum intelligenda sunt secundum communem modum concipiendi. Apparet ita Nauar. & isti viri docti exemplum suarum limitationum in exp. ita quorundam de Iudeis ubi excommunicantur qui equos, arma, &c. deficiunt Sarracenis & Turcis, quæ non solum comprehendunt ipsos famulos & motus deficientes sed etiam mercatores, qui ea mercantur. Sed in eo dicio raro erit locus huiusmodi limitationibus, nisi ita ipsum vel sententia id exprimat, unde, ut referunt viri docti, P. Doctor Tolensis in explanatione Bullæ Cœnar. dicit, quod in isto cap. ita quorundam.

per verbum, *deserunt*, solam n. tell. guntur n. qui des. cont. pe. scy. s. q. n. mand. vel it. ut. non tamen neg. q. d. i. mer. e. tor. mittens ar. m. q. os. & c. n. i. ut excom. m. i. t. n. o. n. e. s. d. t. e. a. m. a. l. i. o. quod non m. n. e. t. excom. m. i. t. a. t. i. o. n. e. m. ex v. cap. ita quocund. m. sed ex v. i. p. s. i. g. n. i. f. i. c. a. u. n. t. de l. ad. x. v. o. i. d. i. c. i. t. u. r. q. u. o. d. n. o. n. e. s. t. excom. m. i. t. a. t. i. o. n. e. m. q. u. i. m. e. t. e. e. s. p. e. r. n. u. c. i. o. s. d. e. s. i. n. a. t. u. n. t. c. o. n. c. e. d. o. t. a. m. e. n. q. u. o. d. s. i. d. o. m. i. n. u. s. t. e. m. p. o. r. a. l. i. s. m. a. n. d. a. t. e. s. i. n. e. r. e. a. t. o. r. i. v. e. l. a. l. i. s. c. o. n. s. o. l. e. t. e. r. q. u. o. d. m. i. t. e. t. e. r. a. m. a. z. i. s. i. t. t. a. c. e. n. o. s. n. o. n. i. n. e. a. r. r. e. t. e. r. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. d. i. c. i. t. e. a. p. i. t. o. q. u. o. r. u. n. d. a. m. q. u. e. m. o. d. o. e. s. t. 6. v. e. l. 8. s. i. b. i. l. i. t. e. C. e. n. e. r. a. n. o. n. n. u. l. l. i. v. i. d. i. c. t. i. n. i. l. o. s. o. m. i. n. u. s. i. n. c. u. r. r. e. t. a. l. i. a. m. l. a. t. a. n. i. n. e. x. t. r. a. d. i. a. g. n. i. f. i. c. a. t. a. & e. x. t. r. a. u. a. g. c. o. p. i. e. s. u. d. e. l. u. d. i. c. a. q. u. a. e. x. t. e. n. d. u. n. t. u. r. e. x. p. r. i. s. e. a. d. p. e. r. m. i. t. t. e. n. t. e. s. a. u. x. i. l. i. a. r. e. s. v. e. l. f. a. v. o. r. i. m. p. r. e. s. t. a. n. t. e. s. E. x. d. i. c. t. i. s. s. e. q. u. i. t. u. r. q. u. o. d. q. u. i. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. c. u. m. a. l. i. o. i. n. e. r. i. m. i. n. e. h. a. b. e. n. t. e. a. l. i. n. e. x. t. a. m. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. s. i. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. s. i. t. a. n. t. e. c. o. m. m. i. s. s. u. m. c. r. i. m. i. n. o. s. v. e. l. e. i. n. c. o. m. m. i. t. t. u. r. n. o. n. i. n. c. u. r. r. e. t. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. i. n. i. p. o. s. i. t. a. c. o. n. t. r. a. t. i. e. c. r. i. m. i. n. o. s. v. e. l. a. t. N. a. t. a. r. e. p. 27. n. u. m. 32. d. e. q. u. o. p. l. o. r. i. d. i. c. i. t. u. r. e. a. p. 6.

S. c. i. n. l. a. c. o. n. c. l. a. s. i. o. N. o. s. s. o. l. u. m. c. o. m. p. r. e. h. e. n. d. u. n. t. u. r. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. a. n. d. a. t. e. s. c. o. n. s. u. l. t. i. m. e. s. & c. o. o. p. a. r. t. e. s. q. u. a. n. d. o. e. x. p. r. i. m. u. n. t. u. r. h. u. m. i. l. i. o. l. i. v. e. r. b. s. s. e. d. e. r. i. z. a. q. u. o. d. o. p. p. r. i. a. t. u. r. a. l. i. q. u. i. p. a. r. t. i. c. u. l. a. i. n. q. u. a. c. o. m. p. r. e. h. e. n. d. u. n. t. u. r. v. e. l. s. i. d. i. c. a. t. u. r. q. u. o. m. o. d. o. e. a. n. q. u. i. s. f. a. c. i. t. c. a. u. s. v. e. l. s. i. q. u. i. s. f. u. i. t. c. a. u. s. a. t. u. i. e. i. n. c. o. m. p. r. e. h. e. n. d. u. n. t. u. r. m. u. l. t. a. t. e. c. o. n. s. o. l. e. t. e. r. v. e. l. a. l. i. a. a. u. x. i. l. i. a. r. e. s. & c. a. l. i. d. i. c. t. a. n. o. m. i. a. q. u. i. m. e. d. i. a. t. e. v. e. l. i. m. m. i. d. i. c. a. t. u. r. d. i. c. t. e. v. e. l. i. n. d. i. r. e. c. t. e. v. e. l. q. u. e. n. i. q. u. a. e. f. a. c. i. t. u. r. e. u. l. p. a. l. i. q. u. i. v. e. r. d. i. c. a. t. u. r. i. d. i. a. t. a. n. s. c. o. m. p. r. e. h. e. n. d. u. n. t. u. r. q. u. i. e. i. n. m. o. d. o. n. o. s. i. c. u. e. a. t. u. l. i. q. u. i. s. p. e. r. s. e. v. e. l. p. e. r. a. l. i. u. m. f. e. c. e. r. o. c. o. m. p. r. e. h. e. n. d. u. n. t. u. r. s. u. b. t. i. l. i. t. e. s. d. a. n. s. p. e. c. e. n. n. i. a. m. v. e. l. a. d. h. a. t. s. e. d. n. o. c. o. a. p. e. l. e. t. h. e. a. r. e. a. r. s. l. e. m. s. i. t. a. n. o. n. n. o. l. i. v. i. d. i. c. t. a. N. o. t. a. q. u. o. d. s. i. s. i. t. d. i. h. u. m. i. n. i. s. t. r. u. m. c. o. m. p. r. e. h. e. n. d. u. n. t. u. r. p. a. r. t. i. c. u. l. u. m. e. s. t. q. u. o. d. n. o. n. c. o. m. p. r. e. h. e. n. d. u. n. t. u. r. s. e. c. u. n. d. a. a. c. t. a. i. n. f. a. l. u. b. 6.

A. l. p. r. i. m. a. m. r. e. s. p. o. n. d. e. n. t. q. u. o. d. q. u. a. n. t. u. m. c. o. n. s. i. d. e. r. a. n. s. i. t. p. u. n. i. e. n. d. u. s. n. o. n. t. a. m. e. n. e. a. d. e. m. p. e. n. a. s. i. c. u. t. f. a. c. i. e. n. s. q. u. a. p. e. n. a. s. i. n. t. n. o. n. e. s. t. i. g. n. a. n. d. e.

A. d. s. e. c. u. n. d. a. m. c. o. n. c. l. a. s. i. o. n. e. m. q. u. o. d. a. l. i. i. n. c. u. r. r. u. n. t. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. i. n. s. e. q. u. i. t. o. e. s. t. q. u. a. n. t. u. m. s. e. d. h. o. c. i. d. e. o. e. s. t. q. u. a. P. o. n. t. i. f. i. c. x. i. d. q. u. e. l. a. r. a. u. t. i. n. d. e. c. a. m. u. n. i. c. i. e. s. & e. a. p. a. q. u. a. t. a. d. e. s. e. n. t. e. n. t. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. & e. a. p. s. i. c. u. t. a. l. i. q. u. i. n. o. n. e. s. t. i. g. n. a. n. d. u. m. a. l. i. i. s. n. o. n. c. o. m. p. r. e. h. e. n. d. e. n. t. u. r.

S. i. o. b. i. a. c. i. a. s. i. t. o. e. n. i. t. e. s. t. i. n. e. a. p. m. u. l. t. i. s. f. a. c. i. e. n. t. q. u. o. d. q. u. i. m. a. n. d. a. t. v. e. l. c. o. n. s. u. l. t. i. t. v. e. r. e. c. o. n. s. i. t. i. t. R. e. s. p. o. n. d. e. n. t. u. m. N. a. t. a. r. e. a. p. 27. n. u. m. 31. P. o. n. t. i. f. i. c. u. s. s. o. l. u. m. d. i. c. e. r. e. q. u. o. d. c. o. m. m. i. t. t. u. r. i. d. e. s. t. q. u. o. d. d. e. l. i. n. q. u. a. n. o. n. e. n. i. m. v. e. r. i. s. s. i. m. u. m. e. s. t. n. o. n. t. a. m. e. n. d. i. c. i. t. q. u. o. d. m. a. n. d. a. n. s. p. e. r. c. u. t. e. r. e. e. l. e. n. i. c. u. m. v. e. r. e. p. e. r. c. u. t. i. t. i. l. l. u. m. v. e. l. a. l. i. q. u. i. i. m. p. o. n. u. n. t. t. e. x. t. u. r.

A. d. t. e. r. t. i. u. m. r. e. s. p. o. n. d. e. n. t. u. r. q. u. o. d. p. e. r. a. l. i. o. s. f. i. c. i. a. n. t. p. e. r. n. o. s. f. a. c. i. u. n. t. q. u. a. n. t. u. m. a. d. e. u. l. p. a. m. s. i. c. a. n. o. n. q. u. a. n. t. u. m. a. d. e. q. u. a. l. i. t. a. t. e. m. p. e. n. a. n. a. m. m. e. t. a. p. h. o. r. e. t. a. n. t. u. m. d. i. c. i. m. u. r. f. a. c. i. e. r. e. q. u. o. d. p. e. r. a. l. i. o. s. f. a. c. i. m. u. s.

D. v. i. t. a. t. u. r. t. e. r. t. i. u. m. q. u. a. n. d. o. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. e. x. t. e. n. d. u. r. a. d. c. o. n. s. o. l. e. n. t. e. s. v. e. l. a. m. c. o. m. p. r. e. h. e. n. d. a. t. q. u. o. m. o. d. o. e. u. n. q. u. i. s. c. o. n. s. u. e. n. t. i. n. i. s.

P. r. i. m. a. c. o. n. c. l. a. s. i. o. S. i. c. o. n. s. i. l. i. u. m. n. o. n. s. i. t. f. r. a. u. d. u. l. e. n. t. i. a. s. i. d. b. o. m. i. n. i. & l. e. n. t. u. m. n. o. i. n. e. r. r. e. t. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. i. n. a. S. y. l. u. v. e. r. b. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. & c. a. p. 1. S. e. p. r. o. b. a. t. u. r. e. a. r. t. i. c. u. l. u. s. t. e. r. t. i. a. m. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. i. n. c. u. r. r. u. n. t. u. r. n. o. l. i. q. u. i. t. e. r. p. r. e. s. e. n. t. i. m. p. r. e. s. e. n. t. e. a. p. r. o. b. a. t. u. r. e. x. i. l. l. a. r. e. a. l. i. a. n. o. n. 6. N. u. l. l. u. s. e. x. e. m. p. l. u. s. r. i. s. t. i. p. r. i. n. c. i. p. i. u. m. f. a. c. i. t. i. g. n. a. t. u. r. I. n. e. s. t. p. r. i. m. a. q. u. o. d. s. i. c. o. n. s. i. l. i. u. m. i. n. c. o. n. v. e. s. t. c. o. n. t. e. n. t. a. s. l. o. q. u. e. c. o. n. s. o. l. e. n. t. e. s. d. e. c. l. e. r. i. c. i. p. r. i. m. o. p. o. s. t. e. r. i. o. r. e. t. e. r. t. i. a. m. i. l. l. u. m. h. o. m. i. n. o. i. n. c. a. n. s. n. o. n. i. n. c. u. r. r. e. t. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. e. a. r. t. i. c. u. l. u. s. t. e. r. t. i. a. m. d. i. c. i. t. P. r. o. b. a. t. u. r. t. a. m. e. n. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. i. n. c. u. r. r. u. n. t. u. r. t. a. m. e. s. t. c. o. n. s. u. e. n. t. i. n. i. s. m. a. l. i. m. a. x. i. m. e. s. e. s. t. S. o. t. o. 6. d. e. m. u. l. t. i. q. u. i. a. r. t. i. c. u. l. 1.

S. e. c. u. n. d. a. c. o. n. c. l. a. s. i. o. Q. u. o. b. i. n. e. s. t. i. m. a. d. a. t. u. m. e. s. t. e. i. t. q. u. i. a. n. o. n. f. a. c. i. e. n. t. d. e. l. i. c. t. u. m. e. s. t. q. u. o. d. i. n. c. u. r. r. e. t. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m.

in hac omnes conueniunt

Tertio conclusio. Quantum ad id, cui daturum est consilium, effectus alius factus est, tamen si ego ipso consilio non ite inue illius voluntate, & contriungentis excom in tota omnia. hanc est contra aliquo Doctore, qui dicit tenet Sylvestri, excommunicationis, & quod non tenet in hoc iudicium. Contra Clementi si uoluerit p. 2. si autem uoluerit, est igitur de nam. 2. verficatio, quatenus de iudicium 2. quamuis a tota illa sententia pro contraria parte est, ut n. tenet, at multi uiri docti & colligitur ex Nauar loco citato, & tandem uoluntur in hoc, & alij Doctores, in e. super de sent. excommunicat. Probatum promissi nam ille uere in illa est effectus. Secundum, si Petrus esse determinatus ad occidendum Iohannem, & ego a deo ad uoluntatem in uiam Petri, uel uelociter & facilius occideret, ego dicitur causa homicidij, ergo idem est in nostro casu. Consequentia probatur in, in qui suo consilio augere uoluntatem occidentis, consilium tenet augere motum uoluntatem in uiam, nam motus mouet uoluntatem, & qui est causa causa, est causa causa.

Quarta conclusio. Quando consilium est ita simplex, quod non in illa est effectum, qui alter erat a. o. qui facturus, & consilium non auit uoluntatem, nec comitum ut uoluerit, tamen consilium, ita Nauar. nom. 31. ante verficatum, adde quod refert.

Possit, quo modo cognoscere, utrum consilium influeret in effectum modo predicta uel non.

Sit. Contra consilium. Ab ipso qui recepit eo uoluntatem uoluerit, in est, & ex aliis conueniunt. Explanatur conclusio. Si ille qui recepit consilium, dicit se motum esse aliquo modo ex tali consilio, & uoluntatem eius a tali consilio, hoc sufficit, si autem in hoc non possit fieri ab ipso, ad tenendum sunt conueniunt, nam ego dedi consilium alii ad aliquid delictum, & ille audienti uoluntate illud commisit statim,

signum est, quod in eo consilium influeret, at uero quando non exequitur statim, sed post multos dies, non potest ex hoc sumi causa necessitatis, uerum meum consilium illud, tamen licet pro tanto quando ego dedi consilium, forsitan ex tunc, & intendit, tamen uoluntatem, postea tamen transactis multis diebus potuit ille seruo elanguescere, & uoluntas redire ad pristinum statum, in quo erat ante consilium, & tunc quod iam uolens delictum committatur, ego non ero causa, & per consequens, non inuito excommunicationem, si autem facta diligenter, & consideratis omnibus circumstantiis, fuerit dubium, utrum meum consilium influerit in effectum, licet quantum attinet ad restitutionem, non maneam ego obligatus, quia in dubijs melior est conditio possidentis, tamen quantum ad excommunicationem de hoc me reputare excommunicatam. Ita tenent aliqui uiri docti, & habetur ex doctrina Syluestri uer. absolutio. 3. q. 10. num. 14. & quantum ad irregul. a. tenet colligitur ex Coar. sup. verficatio, in eo uero ubi ait, quod in dubio presumatur non factus absque consilio, & probatur ex ratione e. ad audientiam de homicidio quia in dubijs tutior pars est eligenda.

De uoluntate quarto, quando excommunicationis extenditur ad mandantes, utrum comprehendat eum, qui mandauit delictum fieri, tamen mandatus erat alias facturus delictum tam prompto animo, & tanto conatus, ac si sibi non esset mandatum? Conue. loco citato in 3. conclusione dubij precedentis tenet, quod incurreret, & quid est qui dicitur in consilium, non habet locum in mandante. Contrarium tenet Nauar. in 31. ante verficat. adde quod refert, & hoc iudicio probabilis, nam licet ille habet animum intendendi in effectum, tamen de facto non influet. Restat iam considerare ad quem potest hanc ex parte trahi, ad quem ordinatur. Unde

De uoluntate quinto, quando delictum aliquod habet annexam excommo-

nicatio rem, & quis attentat illud, tamen non sequitur esse casus, utrum iacurrat excommunicationem: verbi gratia, iacio lapidem, vel figittam, ut percutiam clericum: & non percutio. Sic conclusio, non inuenitur, ita Nauar. cap. 17. n. 5. 1. versiculo, adde quod refert. & elius lib. 5. Consil. de si inter excommunicat consil. 37. num. 1. vbi dicit esse communem, imò amplius de eo, quod licet effectus qui non est sequutus, sit extrinsecus, tamen si est principaliter intentus à Legislatore, non incurritur excommunicatio. Verbi gratia, Gregorius XIII. prolubuit sub excommunicatione latæ sententiæ, ne cuiusdam ordinis fratres scriberent ad aliquas moniales sui ordinis, quidam frater scripsit ad monialem, sed epistola non peruenit ad illam, iste non incurrit excommunicationem, ita Nauar. in consil. 60. n. citato: nam id quod presumitur principaliter intendisse Papam est, ne epistolæ peruenirent ad moniales, quia missio epistolæ non nocet moniali, nisi perueniat epistola.

DIVISIO sexta, quando excommunicatio extenditur ad mandantes, & consulentes, utrum comprehendat eos, quoniam non sequatur esse casus verbi gratia, modo Petro ut percutiat clericum, & tamen non percutit, utrum incurram ego excommunicationem. Pro solutione nota cum Caiet. in Sum. verb. excommunicatio ante cap. 1. Syluest. 1. excommunicatio. 7. n. 24. Nauar. cap. 17. n. 5. 1. versiculo, adde quod refert. excommunicationem dupliciter fieri posse. Primo modo principaliter, de faciente, & accessorio, si a per extensionem, de mandante, vel consulente, et cum fitur excommunicatione contra percutientes clericum, & mandantes vel auxiliantes, &c. Secundo modo potest imponi, æque principaliter de omnibus, quo supposito, fit

Conclusio, quando excommunicatio fit a primo modo, non comprehendit mandantes, vel consulentes, non sequuto effectu, ut verò quando imponitur secundo modo, comprehendit illos. Exemplum

primum eo qui mandauit alicui percutere clericum, & tamen effectus non est sequutus, quia ista excommunicatio principaliter est contra facientes, & accessorie contra mandantes, vel consulentes. Exemplum secundum, in eo qui mandauit interficere al quem per assassinos, incurrit excommunicationem, quoniam non sequatur mors. nam hæc excommunicatio æquè principaliter comprehendit mandantes & occidentes. c. de homicidio. in 6. Idem est de eo, qui concionatur animo retrahendi auditores à solutione decimarum, incurrit enim excommunicationem, quoniam auditores non retrahantur, Clement. cupientes, §. 1. de pernis. nam ista iussio & prædicatio æquè principaliter, & per modum cuiusdam actionis subiaceat excommunicationi.

Hic tamen duo sunt notanda. Primum, quod irregularitas numquam incurritur nisi effectu sequuto, quantumvis aliquis mandet, vel consulat homicidium. Secundum, quod quando lex non exprimit, nec colligitur manifestè, quod excommunicatio æquè principaliter comprehendat mandantes & consulentes, iudicandum est, quod accessorie tantum comprehenduntur, idem habetur in alio simili ex Palac. in 4. d. 18. disp. 5. c. 8. ita Nauar. in Comment. super extra. Greg. XIII. de datis & promissis pro iustitia, vel gratia obtinenda num. 5. versiculo, ad hæc omnia habetur in 1. tom. suorum operum, & expressius lib. 5. Consil. de si inter excommunicat consil. 55. probatur ex illa regula iuris, in penâ benignior pars est amplectenda.

DIVISIO septima, quando excommunicatio extenditur ad mandantes & consulentes si mandans vel consulens reuocat mandatum vel consilium antequam delictum committatur, utrum incurrat, si post talem reuocationem mandatus, vel consultus committat delictum.

Prima conclusio. Loquendo de mandante, si ille qui mandauit percutere clericum, verè & non fide reuocat mandatum, ita ut reuocatio perueniat ad noti-

tiam mandati, non incurritur a Syluestro. verb. homicidium. q. 7. §. 1. n. 1. & verb. excommunicatio. n. §. 3. Nauar. c. 27. n. 233. ubi loquitur quodam a irregularitatem, sed eadem ratio est de excommunicatione. Idem est, si reuocatur mandatum tacite, ut si restituitur ad clerici in praesentiam amicitiam, vel contrahat eum eo patientiam, sciente eo, cui datum est mandatum, ita Syluest. sup. & citat Innocentium.

Secunda conclusio. Quamuis mandans reuocauerit mandatum, si tamen antequam reuocatio perueniat ad notitiam mandati, sequuta est percussio, incurrit, ita Syluest. verb. excommunicatio & loco citato & alii, g. Bernardum & Hostiensium, ad tit. P. Doctor. Tolemus in Sam. & aliqui vni docti. Propatur: nam iam praecellit peccatum mandandi, & causa eius communis est delictum. Contraria sententiam tenet Innocent. citatur a Syluest. quae sententia est valde probabilis.

Tertia conclusio. Si mandans motiatur, antequam sequatur percussio, non incurrit nam ut videtur in c. 3. disput. 2. dub. 8. def. nictus non potest excommunicari direct. Loquens de consensu, sit

Quarta conclusio. Qui consulit percussorem clericum, & reuocatur consilium, si non firmiter e. ad & consulti. in reuocasse propositum, debet u. d. c. re. percutiendo, vel in particulari, vel in generali, ad arbitrium boni viri, ut ibi caueat, & si totum id faciat, quamuis sequatur percussio, non incurrit excommunicationem, nec irregularitatem, sic Anton. p. tit. 28 c. 2 §. 2 verbo approbatione. Syluest. verb. homicidium. n. §. 1. & n. 12. n. fine. P. Doctor. Tolemus, & aliqui vni docti, contra Nauar. c. 27. n. 233 & ratio est, quia in hoc casu percussio tantum ipsi consulti est imputanda, ratio autem quare consulti tenetur admonere peccatum videtur potius quam mandans, est, quia in mandato agitur res ipsius mandantis, in consilio autem agitur res ipsius consulti, quod si consiliarius credit solum reuocatio-rem sufficere, non tenetur ad amplius, &

liber erit ab excommunicatione, sic Anton. & Syluest. locis citatis.

Dub. 7. T. 7. octauum, utrum non obstat percussio clerici, cum tamen possit incurrit excommunicationem?

Prima opinio dicit, quod si potuit oblatre sine incommodo, licet solum teneantur ex charitate, incurrit, ita Caiet. in Sum. verb. excommunicatio c. 10. Syluest. verb. restitutio §. 6. p. 3. n. fine. Medin. C. de restit. q. 7. & nonnulli Thomistae.

Secunda opinio dicit, quod si ex officio & iustitia tenebatur oblatre, incurrit, non tamen si solum tenebatur ex charitate sic Nauar. c. 27. n. 78 & latius in commentariis super e. non infrenda 23. q. 3. n. 31. & 38. cuius committitur resolutionem refert in Sum. c. 24. n. 20 & 22 idem tenet quantum ad irregularitatem, c. 27. n. 233 & Anton. 3. p. tituli 28 c. 2 idem tenet Glossa cap. quantae de sent. excommunicati. Coarct. Clement. de homiciis. p. 2 §. 2. n. 7 & P. Tolemus P. Henr. lib. 4. de irreg. c. 12. num. 7. h. 11.

Prima conclusio. Hae secunda opinio est longe probabilior.

Secunda conclusio. Qui tenentur oblatre ex officio, & ex iustitia, sunt Rex, Iudex & ministri iustitiae, patres, tutores, heredes, praedicatori, parochi, custodes, & contra coram filijs, populo, famulis, parochianis, & custoditis, sic Nauar. c. 24. n. 18.

Tertia conclusio. Hae secunda opinio libet verum, quamuis ille qui solum ex charitate tenebatur defendere, omittit defensionem ex officio & male dicitur, hae est contra. Contra sup. ubi citat Innocentium & Panormium contra Syluest. verb. homicidium. 2. q. 5 & Alii verb. homicidium 1. q. 17. se tenet Anton. sup. & Nauar. c. 27. n. 233.

Quarta conclusio. Si ille qui omittit defensionem, potest facile, & absque incommodo defendere, tenebatur excommunicari in foro exteriori, q. 1. praesumatur. d. 1. non def. id est, si fecerit opem peccati, & contra. c. expl. cit. Nauar. c. 24. n. 20. articulo 1. 28. n. cap. quantae de sent. excommunicati. ubi dicitur, *Eos delin-*

quoniam sive iure preamur, quia enim possunt manifeste facinorosi deservire obviare.

DUBITATUR Iam, utrum qui ratam habet clericum, percussorem, quando nec dedit manum ratam, consilium, vel suorem, incurrat excommunicationem: Conclusio, quod incurret, quia consilium hoc est expressum definitum cap. cum quis de se sentit excommunicat. in 6. & redditur ut ratationem, cum ratihabito retrotrahitur, & mandato debeat comparari. Sed ad veritatem huius conclusionis qui non de conditiones requiruntur. Primum, quod percussio facta sit nomine meo, unde si ego approbo percussorem clericum, non factam meo nomine, quamvis peccet in mortali ter, ut efficeretur probat Coar. Clement. si faciosus. p. 2. §. 1. n. Contra non alios Iuristas, qui dixerunt tantum esse peccatum veniale, non tamen incurro excommunicationem, nam hanc ratihabito non retrotrahitur, nec mandato comparatur. licet enim attendendo solum ad significationem Latinam, ratihabito de preterito tantum dicitur, quod aliquis approbatum alterius, siue factum fuerit suo nomine, siue non, tamen secundum proprietatem iuris, illa solum dicitur ratihabito de preterito, quia retrotrahitur, & mandato comparatur, quando aliquis approbat, & ratum habet id, quod suo nomine gestum est, siue bonum sit, siue malum, & per hoc facile intelligitur secunda pars 1. huius cap. ubi dicitur, si verò in electione eadem tuo nomine non sit facta, licet pecces ratam habendo eandem, non tamen propter hoc excommunicatione innotetis, cum quis ratum habere nequeat, quod eius nomine non est gestum. Et hanc est quandam regulam iuris in 6. Si petas, quando dicitur aliquid factum nomine alterius. Respondetur, quando sit intuitu & contemplatione illius, licet non de eius mandato, vel si Petrus occidit clericum sine mandato quidem Ioannis, eo tamen incurrit, ut illud homicidium esset gratum Ioanni, vel ut vindicaret iniuriam Ioanni illatam ab illo clerico, sic glossa dicto c. cum quis.

& Sylva. verb. consensus. q. 5. §. 1. Secundum, requiritur quod approbet illam percussorem sciens suo nomine percellere, unde si ignorat gestam esse suo nomine, quamvis gaudeat de illa, quia videt suum amicum gaudere esse de illa, non incurrit, nam et gaudeat de percussione facta suo nomine, non tamen gaudeat de illa, quia a suo nomine facta, si eam hoc ignoret, & supponit is quod nolisset eam factam esse suo nomine. Hoc secundum requiritum non est ita certum sicut primum, nihilominus illud tenet veritas doctrinæ, & clare habetur ex doctrina Sylve. loco citato, §. 2. Tertiū, requiritur quod hanc ratihabito explicetur verbis, vel alio signo exteriori, nam in corde tantum approbat, non incurrit, quoniam Ecclesia non punit censuris actus pure interiores, ut videmus sup. p. 1. dub. 1. Unde quod a Sylvestro supradicti ratihabito emittitur, ut quando est percussorem factum esse suo nomine, & non contradicit, intelligendum est, quantum ad completionem fori exterioris, tamen in toto intentioni non est excommunicatus, si non ratificat aliquo signo exteriori. Quarto, requiritur quod extrema sit machina, id est, quod ille qui ratihabito, possit mandato tempore, quo percussorem est delictum, unde si quando percussorem est, ille erat infans vel fatuus, quando ratificet tam adultus, vel sui compos, tunc non ratihabito non retrotrahitur ut impossibile: nam factio iuris non debet habere maiorem vim, quam ipsa re vel actus ergo non poterit mandato, non est si gerat quod mandavit. Quinto, requiritur quod lex solum tenet ipsam delictum, nam si requireret prænam machinationem, non sufficeret sola ratihabito ad incurrendam penam legem, ex qua sequatur quod licet mulier perdat occisionem vii. ratum habeat non idcirco, tamen si non perdat matrimonium cum occisione, nam quia lo non interuenit adulterium, requiritur lex quod præcedat machinatio mortis, ita Sylvestri.

bylaest. sup. § 8. idem tenet Couar. sup.
Sed et vide notabil. cum glo. li. d. cap.
eum q. in quod hec retractantur. ita ra-
tionatio non tamen retractat. itur ex-
communicatio, sensus est quod rati-
ficatio non minet exco. nra. ut ab eo pos-
sio, quo potest for. manifest. exco. man-
cat. li. d. a puncto rati. ubi om. Verum
verò rati. hactenus locum habet in ad-
fectio, formatione & sup. 10. vide Sylvest.
sup. in fine, & Couar. sup. in §. Per hanc
dubia in istis ex parte manet. Hec
exco. nra. ratio canonici q. 1. cadente
17 q. 4. contra percutitorem clericorum, sed
quoniam res h. c. p. in occurrat in pra-
xi. op. i. p. p. in est hanc exco. man-
cat. ore in complete. declarate, quam ex-
plicat Gaet. in d. nra. lib. exco. man-
cat. 1. Sylvest. d. verb. exco. man-
cat. 6. a num. 5. Tabie d. verb. exco. man-
cat. 1. Nauar. c. 29. a num. 77. ubi tria puncta
sunt examinanda. Primum, quid intelli-
gatur nomine personæ percutitur secundum,
quod nomine personæ percutitur tertium,
quid intelligatur per in iur. violen-
tæ De vi non ergo puncto in ordine

D V B I T A T V N decimò, quid intel-
ligauit, ibi nominat personæ p̄scatentis?

Primo conclusio intelligitur quatenus
que persona, sive vel femina, cuiuscun-
que status & conditionis, dummodo ha-
beat ius eam ratum, ad peccandum inor-
taliter a Nasciturus. & habet ex cap.
municet & cap. puer s. si sententia excom-
municatio, vnde etiam intelligitur puer,
quanti non peruenit ad pubertatem,
ita Patrum cap. de sententia excommuni-
cationis & ex te. cap. finalis. quod est. quon-
iam aetas non excusat eos a tota poena,
sed a parte poenae, scilicet quod non te-
neantur se praesentare Papae pro absolu-
tione, sed possint absolvi ab Episcopo,
dicto & finalis.

Secunda conclusio. Non solum intel-
ligitur in hac materia persona, quæ per
se ipsam creatur, sed ille qui mandat, vel
comitatur percussorem, vel qui nõ defen-
dit eum a percussione, si tenetur ex

officio, vel qui ratificat percussorem suo nomine factam, ut constat ex dubiis precedentibus.

Tert. a conclusio. Etiam intelligitur ille, q. i. licet non mallet, vel consulas per-
cussionem expresse, dicit tamen coram
suis se desiderare vindictam a tali cle-
ricum si postea sui moti his verb. a. per-
cussio, iuste incurret excommunicationem, con-
tra, quia licet non diserte eo animo, tamen
debuit prouidere suis creditoribus etc.
quod ipse hoc animo dicebat. Ita Nauar.
n. 78. & Syluest. verb. excommunicatione. 6.
n. 5. p. 4. quod probat argumentis exp.
ultimi de homicidio, in 6. vnde vellet li-
ber ab excommunicatione, deberet asser-
mare se non dicere eo animo, vt percu-
tiant, & quod nō desiderat q. id ipi per-
cutiant, probatur argumentis c. penulmi
de homicidio. in 6. De secundo ponit

D V B I T A T V R vñdec.mò,quis in-
tehgator nomine perſonę percuffa?

Prima conclusio, tantum intelligitur clericus vel monachus, ut patet ex ipso tan li quis fuadente. Not. quodd clericus excommunicatus vel suspensus gaudet privilegio canonis & fori ita Nauat. lib. r. Continet. conf 7. de atat. & qualis ordin. n. 6. & e. l. m. miles commendatarij, etiam communita ex profo li Nau conf 13. de regulis quia intelligitur nomine clerici

Sec. nra conclusio. Intell g tur nō solum iuratus fueris, sed et ā habens primam tonsuram, eādem contingat de aetate & qualitate ordinis locum, iuncta glossa text. dicit, quod nomine clerici intelligitur initiatus primatōsura, & glossa dicit, quod percutiens aut atq in primatōsura, incurrit exco'municacionem rationis, & hāc conclusio habet verum, quamvis sit coniugatus, dimisso cum uxore & virgine, & gesserit habitū & tonsuram clericalem, & vincto de clericis cōiugatis. n. 6. P. Henr lib. 1. de exco'mun. c. 49. n. 3. It. K. & satis colligitur ex Nau. cap. 27. num. 30. exen. ratione 3.

Quid autem sit habitus clericalis, vide
Sylvest. verb. excommunic. 6. num. 6. §. 6.

sed melius in Geminiano, in d.c. unico §. 1. vide etiam legem ital. 4. l. b. 1. Recopilat.

Sed quid si vestis extrinseca sit clericalis, non tamē intrinseca? Respondetur cum Geminiano, si extrinseca sit ita brevis, ut intrinseca notabiliter appareat, nō gaudet privilegio, bene tamen si sit ita longa, ut intrinseca non appareat, præterea iste clericus coniugatus etiam gaudebit privilegio fori, scilicet quod non iudicetur per iudicem secularem criminatū, nec civiliter, dummodo videri habitum & tonsuram sit deputatus ab Episcopo ad servitium alicuius Ecclesiæ, & ei defacto insinuat, ut decrevit in Tridentin. sess. 23. c. 6. de reformat. hoc enim requiritur ad gaudendum privilegio canonis, ut patet ex prima cōclusionē: nam Concilium solum loquitur de privilegio fori, ut patet ex contextu, quamvis contrarium teneat Emanuel cap. 80. de excommunication. cap. 17. & specialiter pro Hispania concessit Alexander VI. ut habetur in Pragmaticis Regni, l. b. 12. & 13. quod nullus clericus, qui non sit initiatus sacris, gaudeat privilegio fori, nisi detulerit habitū, & tonsuram clericalem per quatuor mēses ante cōm. isum delictum, imō nisi per sex mēses, ut constat ex Bulla Pij IV. concess. ad instantiam Regis Catholici, ut habetur l. c. tit. 4. l. b. 2. Recopilat. Videt ad finem eius lē tituli, ubi traditur forma sciendi Decretam Conc. Tridentinæ clericorum, nōrum ordinum. Similiter habet verū prædicta cōclusio, licet clericus sit excommunicatus, suspensus, vel irregularis, aut depositus verbaliter, dummodo non sit incorrigibilis, sic Angel. verb. degradatio. num. 1. Sylo. eodem verb. num. 8. & verb. excom. 6. num. 4. & Nauar cap. 27. num. 78.

Sed difficultas est, utrum initiatus prima tonsura non coniugatus, qui tamen non gestat tonsuram, nec habitum clericalem, retineat privilegium canonis. Et questio solum procedit, quando clericus non est monitus desistere a tonsuram, ne

habitum clericalem: nam si ter monitus est, amittit privilegium, & contingit. el. 2. de sentent. excommunic. Partem negativam tenet Bañez 2. a. q. 12. artic. 1. diffinit. 3. d. ult. ubi ait Clerici in minoribus constituti, siue coniugati, siue non coniugati, si non deferant habitum clericalem & tonsuram, amittunt omne privilegium clericorum. Probatur ex cap. unico, de clericis coniugatis, in 6. Potest secundō & fortius probari: nam privilegium fori difficultus perditur quam privilegium canonis, sed iste perdit privilegium fori per Trident. cap. citato; ergo a fortiori perdet privilegium canonis. Maiorem tenet Panorm. it. cap. 1. de apostatis, num. 6. eamque probat nam si clericus dimittat habitum clericalem, & deprehendatur in turpibus & enormibus, amittit privilegium canonis, cap. eum non ab homine, & cap. perpendimus. de sent. excommunic. & tamen non perdit privilegium fori & si Iudex laicus de sentent. excommunicati. in 6. Sit tamen.

Tertia conclusio, quod iste clericus nō amittat privilegium canonis. Probatur primō ex cap. 1. verō de sent. excommunic. el. 2 ubi dicitur, quod percutiens clericum non leserentem tonsuram, nec habitum clericalem, si nesciebat esse clericum, non minet excommunicatus; secus tamen si sciebat, propter quem textum idem tenet ibi Abbas, num. 2. & Felinus in princip. a (ubi adverte obiter literum Felii circa medium cap. esse mendosum, dicitur enim: Si clericum non clerici habitum clericalem, & percutit, sic tamen legendum est: Si non clericum clerici habitum clericalem, aut percutiens fuit excommunicatus? Et quod ita sit legendum, constat evidenter ex ipsi contextu, & ex sententia Frederici, quam ipse Felius refert & sequitur: ait enim Fredericus, quod percutiens non minet excommunicatum, quia habitus nō dat privilegium ubi non est ordo, quoniam habitus non facit monachum.) Probatur secundō, a lege antiqua non est recedendum, nisi quatenus

tenus continetur in noua, l. precipimus. C. de appellationibus. In dubio enim non est prelatenda legum correctio, c. cum expediat de electione in 6. l. 1. C. de inoff. dot. sed Concilium Tridentinum solum auferit huic clerico priuilegium fori, ergo hanc dispositionem non est extendenda ad priuilegium canonis, & consequenter non censetur derogatum dicto c. l. verò precipimus huius dispositio odiosa, & ex poenalis non est extendenda ultra casum, in quo loquitur, can. poenae de poenae l. 1. d. Preses, ff. de poenis. Confirmatur, quia Nauar. c. 27. n. 78. solum negat priuilegium canonis clericis, intelligit non coniugatis qui ter moniti non deserant habitum & consuram, ergo secundum eius mentem, si non sit monitus, retinet priuilegium.

Ad primum in contrarium facile respondetur, quod illud c. tantum loquitur de clericis coniugatis.

Ad secundum respondetur, quod priuilegium fori perditur difficilius quam priuilegium canonis, non est regula ita generalis, ut quotiescunque perditur priuilegium fori, perditum quoque censetur priuilegium canonis. Unde hanc regulam solum habet verum in casibus à iure expressis, atque adeo sensus regulæ est, quod dantur in iure aliqui casus, in quibus perditur priuilegium canonis, & non perditur priuilegium fori; ex hoc tamen non licet inferre, quod quodcumque ius auferat priuilegium fori, auferat etiam priuilegium canonis, præsertim quia fuit specialis ratio, ut Concilium auferret priuilegium fori, ne scilicet clerici gestantes habitum laicorum, sumerent animum delinquendi, si manerent exempti a potestate laicali. Petrus, quod intelligatur nomine Monachi.

Quarta conclusio. Intelligitur quilibet Religiosus professus alicuius religionis approbatus. capit cum illorum de sententia excommunicationis. vel Religio-
sa c. de monialibus. eodem tit. nam licet dicto c. cum illorum. non expresse dicatur professus, subintelligitur tamen: in

Antea de censuris.

ante cum non dicitur cum effectu Religiosus, quod non aliud est professus. c. Religio. de sententia. c. e. in noua. c. de oris. in 6. §. 2. unde inuenitur quidam Theologus priuilegiatus in iure versari reprobare idem Nauar. quia male adleguerit eadem verborum interligitur et am conuersus, seu coadiutor temporalis. c. non dabitur. de sententia excommunicationis. & etiam nouitius, dicto c. Religioso. Sed difficultas est de Religiosis tertij ordinis DD. Dominici & Francisci, quod gestant habitum Religiosis, & viuunt in communitate. Caeter. tenet, quod non gaudent hoc priuilegio, sed Nauar. dicit, quod, et hanc opinionem possit esse vera secundum ius commune, non tamen secundum priuilegia, & consuetudinem, & stylum Romanæ curiæ, & est decisio Rotæ 342. in antiquis, idem tenet Syluest. verb. Ecclesia 1. quæst. 3. post §. 6.

Ultimò dicimus cum Nauar. & Syluest. ver. Heremita, quod etiam gaudet hoc priuilegio Heremita, quia præstat obedientiam alicui superiori. Idem dicit Tabien. verb. excommunicatio. §. n. 11. de Rechoribus Hospitalium, qui dicuntur Hospitalarij, & portant lignam signam, scilicet crucem, si promittant assistentem in manu Episcopi, & renuncient propriis: videte Anselm. ver. excommunicatio. excommunicatio l. n. 8.

Dubitatur duodecimo de tertio puncto, quod intelligatur per manus violentias.

Prima conclusio. Per manus non solum intelliguntur manus, sed etiam pugni, brachia, genua, & pedes, sed ponitur manus, vel quia est membrum aptius ad percutiendum, ut ait Nauar. vel quia est organum arguorum, ut ait Caeter.

Secunda conclusio. Per violentias intelligitur non solum percussio. quæ in rigore sit violenta, sed etiam illa quæ est iniuriosa personæ clericali, siue talis percussio fiat immediate, ut quando aliquis infligit alapam clerico, vel mediate, ut cum percutit ense vel baculo, vel alio in-

1. Antea

strumento tangente personam clericum, ut cum erit clerico saluaria, aut puluerem, vel etiam tangendo rem ipsius personae clericum, conueniam, ut si vir caperet aliquod de manibus clericum, vel e corpore illius: nam ibi relinquitur violentia: vel quando includit eum in carcerem, vel in alio loco à quo si se dedecore & pudore non potest exire, si scilicet si clericus equi tanti aliquis violententer apprehenderet frangum equi, vel si abscinderet eum gulum ephippij, vel si ita furiose insequatur clericum, ut cogat precipitem se dare in fluctum, vel in aliud discessionem ad liberandum se, ita Nauar. n. 77. ubi dicit esse communem, at verò si clericus fugiens cadat & vulneretur, insequens illum non incurrit excommunicationem. Sic Nauar. & Sylu. verb. excommunicatione 6. num. 5. casu 7. contra Angel. probat Sylu. nam illa vulneratio nec fuit intenta in se ipsa ab insequente, nec in sua causa, scilicet in fuga, quia per accidens se habet ad talem percussorem. Nota, quod non incurrit qui occidit veneno in cibo, vel potu, quia non infert vim personae, sed non nocet si per vim faceret suum venenum ita Emanuel. c. 8. verb. excommunicatione 1. & concludit sic. Et dicit ita respondisse praecipuos Doctores & Magistros Saluaticae.

Ex dictis sequitur primò, quod si aliquis verberet clericum consentientem, & loquor de verberatione iniuriosa respectu status clericali, incurrit excommunicationem, ita Nauar. & habetur c. contingit. el. 1. de sentent. excommunicat. o. 1. & text. redditur rationem, quia licet talis percussio non sit violenta, iniuriosam tamen est iniuriosam, ipse tamen clericus consentiens non incurrit, sic Nauar. & probat ex dicto c. contingit ubi dicitur, quod talis clericus consentiens & excommunicatur, unde bene potest excommunicari.

Contra, si clericus consentiens communicatur, ita Emanuel. m. 1. ad id, ergo ipso facto incurrit excommunicationem? Respondetur, quod ad incurrendam excommunicationem propter participationem in cri-

mine criminis, sequitur quod participet post delictum committendum, & quod sciat illum esse denunciatum, ut tradit Nauar. c. 17. n. 13. & c. 11. & habetur c. nuper de sent. excommunicationis. Unde in praesentia esset necessarium, quod consentiret percutienti, qui iam iterum percussus sit, & quod talis percussio esset notoria, & hoc intelligo, si consentiret percussioni iniuriosae, siue non animo satisfaciendi iniuriam illatam: nam si hanc percussio fieret animo satisfaciendi illatae iniuriae (qui est casus illius c. contingit.) etiam si percussus tam iterum percussus sit, & etiam si consentiret non incurret ipso facto: nam, ut bene ait Panor. d. dicto c. contingit. n. 8. aliud est participare cum excommunicato in crimine, aliud submittere se misericordiae alienius, cum possit cogitare illum remissum iniuriam, cum debeat quis facile parere prostratis. Videte Sylu. verb. excommunicatione 6. am. 8.

Secundo, sequitur quod si ipsemet clericus ex ira vel passione se percutit ut iniuriosè, incurrit, ita Nauar. num. 78. & alius Clarus l. b. 5. qu. 17. numer. 1. Panor. d. dicto cap. contingit. num. 6. Et ratio est, quia nemo potest remittere ei, quod in fauorem publicum est introductum, hanc item excommunicationem introducta est in fauorem status clericali, dicto c. contingit. non tamen incurrit, si se percutiat ex deuotione, neque etiam si percussio sit talis, ut licet possit tibi eam inferre, licet non possit ex se inferre, ut sibi ab altero inferatur, ut euellere capillos, vel barbam, vel se alapa cadere ob mortem parentum, vel amicorum, ita Nauar. cap. 13. num. 11.

Tertiò, sequitur quod hanc excommunicationem incurrit, licet percussio sit iniuriosa clerico, dum tamen fiat modo modo, vel per quem non debet, ut si clericus dignus morte per alium a non iudice suo, vel acit percutiatur a suo iudice, percutitur tamen modo contra ipsum ius, ut quando clericus punitur a suo

Disput. tertia. Dub. duodecesimum & decimum tertium. 67

Prælato per laicū in licet enim clericus possit capere clericum per laicum, non tamen potest illū punire, nisi per clericum vel monachum; imò neque etiam potest per alios clericos, quia non potest ipse commodè facere. cap. Vniuersitas. de sententia excommunicationis. exceptio Epi. topo. qui non debet verberare suis manibus, nisi quando non adsit alius ad id faciendum.

Quartò, sequitur quod laicus, per quem laic. & eccl. iusticiis torquet clericum, est excommunicatus, nisi desissent clerici ad id. doceri, vel nisi consuetudo esset in contrarium: nam stante hac consuetudine. Navarr. cap. 27. num. 86. dicit, quod licet peccet, non est excommunicatus, sed lib. 5. Consil. tit. de sententia excommunicationis. consil. 42. dicto 5. (idem idem comment. 3. de regul. eccl. suam) ait, quod non peccat, & hoc est tenendum; nam sicut consuetudo excusat à poena, ita etiam a culpa, siquidem non est contra ius naturale & diuinum, imò, ut dicit ibidem Navarr. decens est & honestum, ne clerici vel monachi vtantur officio tam vili. Sed hic notandum, quod Frater Minores, & qui fruuntur eorum privilegiis, possunt per privilegia Leon. X. & Alexandri VI. castigare subditos per alios, quod privilegium, ut tradit Navarr. consil. citato, dicto 7. non sic est intelligendum, quod possit Prælati castigare subditos per laicum, sed quod licet non adsit necessitas, possit castigare per alium, Religiosum tamen.

Quintò, sequitur quod monialis quæ aliquā porcionē vel sēbotomā procurat abortum, non incurrit hanc excommunicationem, ita Ceter. ver. excommunicatione. cap. 10. quia talis actio licet sit violenta nature, non tamen est violenta personæ, nec aliunde est iniuriōsa statū clericali. Dico, *hanc excommunicationem* nam si procurat abortum in alia foemina, incurrit excommunicationem Sixti V. contra procurantes abortum, si fe-

quatur effectus, non tamen incurrit eam, si procurat abortum in seipsa, quia motus proprius Sixti V. quantum ad excommunicationem, non comprehendit foeminas procurantes abortum in seipsis, ut patebit attentè consideranti litteram.

Sextò, sequitur quod si sicut rapina & furtum differunt penes hoc, quod rapina est acceptio cum violentia, furtum vero cum fraudulencia, sed sine violentia; sic etiam licet ille qui per vim rapit aliquid, de manibus clerici, incurrit excommunicationem, non tamen incurrit qui sine violentia furetur crumenam clerici, verbi gratia, *si le carta la balsa, & el cangulo donde es, muy subtilmente*, quia illa scissio non est violenta, sed fraudulenta, neque iniuriōsa contra honorem debitum personæ.

Tertia conclusio. Per diaboli suasionem intelligitur percussio, quæ sit mortale peccatum.

DVBITATVR decimo tertio, vtrū excipiantur aliqui casus, in quibus percutientes clericum non incurrent excommunicationem? Conclusio, multi casus excipiuntur. Primus est, quando percussio sit causa disciplinæ, ut quando corripit magister, pater vel herus, aut Prælati. cap. cum voluntate de sententia excommunicationis, dummodo non sit notabilis excessus, attenta gravitate culpæ, sic Navarr. casu 14. Tabie. verb. excommunicatione 6. num. 7. in principio. Dico, *notabiliter*. nam aliquis excessus non sufficit ad incurrendum; ita Syluest. verb. excommunicatione 6. numer. 6. p. 8. in fine. & clarus Tabien. numer. 6. & de hoc excessu intelligenda est glossa, dicto cap. cum voluntate. verbo, inferiorum, ubi ait, quod si excedat modum, non incidit, aliàs contradiceret sibi ipsi in verbo Prælationis, & verbo Magisterij, ubi ait, quod hæc castigatio debet esse levis & sic exponit glossam Tabien. num. 6. citato; neque etiam incurrit, quamvis percutiat ita, dummodo sit causa correptionis.

us, et 5. Iohannis dicti par. 8. in princip. ten-
 eus si pater et filius in una re, ex odio,
 vel ira, inter se committunt, ut in Nauar.
 casu citato, & Ange. ver. excommunicatio-
 nis 8. Vtrum vel sit facienda distinctio
 de ord. autem iuris, vel in minorib. 3.
 glori. Panorrit. & Iohannis dicti c. cum
 voluntate, affirmant: Nauar. ca. 14. Ta-
 bieri. num. 8. Iohannes de Lignano, Petrus
 de Perusio, & Rosell. tenent quod non,
 etiam in pecc. pateris carnalis, colligitur
 ex Soto d. 22. 2. 3. c. ita fin. absoluit d. 2.
 dicente, *Pater percussit clericum non est ex-*
communicatus. Et hoc iudicio probabimus,
 excipio tamen herem. Probatur nam
 quod respectu Prælati vel Magistri non
 sit facienda, hæc distinctio, patet tum ex
 vsu Religionum, tum etiam quia licet
 in dicto c. cum voluntate, sol. in fiat ser-
 mo de consensu in minoribus, tamen in
 c. 1. de sentent. excommunicationis, nul-
 la sit distinctio, & melior tex. in c. cum ex
 tenore. eodem t. tal. ubi à quodam absol-
 uendo ab excommunicatione canonis
 propter percussorem cuiusdam subdia-
 con. accipitur iuramentum, ne de extero
 in clericum vel Monachum manus ini-
 ciat violentus, nisi de mandato suorum
 Prælatorum, vel nisi super tam Prælatio-
 nis ministerium aut in gliscum habeat,
 & hinc proba non esse faciendam disti-
 ctionem respectu patris carnalis: nam, ut
 inquit Tabieri. non videtur habere mino-
 rem auctoritatem super filios, quam magi-
 ster super discipulos.

Quid si subrogatus corripit contra
 prohibitionem magistri, pro cuius Re-
 sponderetur, quod non incurrit, ita Sylvest.
 par. 8. quia per l. a. si quodam prolatum quem
 non potest attingi per legem iuris, quod
 est posse corrigere hic pater. Hæc infero,
 quod quilibet Prælati de ius Reli-
 gionis per se vel per alium Religiosum
 verberet subditum inobedientem contra
 consuetudinem, vel consuetudinem suæ
 Religionis prohibentem, ne illi in percu-
 tatur, non incurrit, quia non agit contra
 ius commune.

Secundus casus est, quando percussio
 est iocosa: ap. 1. de sentent. excommuni-
 cationis. licet sit grauis, ita Nauar. casu
 1. & Tabieri. verb. excommunicatio. 3.
 num. 4.

Tertius casus est, quando est tam sub-
 ita percussio, id est, ex delictu plenæ deli-
 berationis, vel tam patris, quod illata
 laico non esset mortalis, ita Caret. sup. ex
 quo inferitur primò cum Soto d. 22. q. 1.
 art. 2. colum. 8. casu 1. & Mexia. difficult.
 4. quando pueri prima tonsura se pugno
 percussant, quoniam eliciant sanguinem
 in parua quantitate è naribus, non incur-
 runt, quod intelligo regulariter loquen-
 do, quoniam regulariter non peccat mor-
 taliter, ita Panorrit. c. 1. de sentent. ex-
 communicationis. Tabieri. num. 3. & ali-
 qui viri docti cum Nauar. in Som. Hispani-
 num. 77. Quod proba ex c. ult. de sen-
 tent. excommunicationis. ubi dicitur,
 quod si impubes incurrit excommunica-
 tionem canonis, quamvis post pubertate
 petat absolutionem, potest absolui ab
 Episcopo, quando autem fuerit dubium, utrum
 isti peccauerint mortaliter, tunc in dubio
 sunt absoluedi, non tamen sunt vitandi,
 quia stante hoc dubio non erunt notoriè
 percussores clericorum, & quod diximus
 de pueris, idem dicitur Magister Man-
 tius de hominibus adultis infimæ sortis
 iniuriis prima tonsura vel minoribus In-
 fertur secundò, quod etiam inter clericos
 maioris ætatis, licet socius turbatus im-
 pellat socium clericum ex motu subito,
 non ex deliberatione, non inuenit, sic
 Angel. verb. excommunicatio, 5. casu 1. n.
 26. siue ista turbatio, proueniat occasione
 ipsius clerici percussu, ut si ioco vnus di-
 cat aliquid conuictum in alterum, & il-
 le turbatur, & percussit, vel si turbatio
 proueniat alio modo, ut in casu relato à
 Nauar. lib. 5. Consil. de sent. excommuni-
 cationis, consil. 74. scilicet quod canonicus
 iratus ob quendam contentam schedula,
 quam legebat, canonicum petentem ut
 sibi faceret copiam eam legendi, repul-
 sà se, non incurrit, quia talis percussio inter
 amicos

amicos familiariter conuersari solentes, non est peccatum mortale.

Tertio infertur, quod clericus vel officialis, scilicet li. dex. vel apparitor potestatis secularis, si forte turbam arcendo irruentem percutiat clericum, non incurrit. c. si verò. e. 1. de sentent. excommunicationis nam casus fortuitus non potest prouideri, vt ait ibi glossa, secus si malignatur animo iniuriandi, ita text. iuncta glossa.

Quartus casus est, quando probabiliter ignorat esse clericum. c. si verò. de sentent. excommunicationis. el. 1. quod dupliciter contingit. Primò, quando ille apparet secularis in habitu, & barba protensa, & percutiens non scit aliàs illum esse clericum. Secundò, quando licet habeat tonsuram, & habitum clericalem, tamen inuenit eum noctu, vel in loco obscuro.

Quantus casus est, quando clericus post trinam monitionem non desert habitum nec tonsuram clericalem. c. contingit. el. 1. de sentent. excommunicationis, & non sufficit vna monitio pro tribus, ita Syllu. n. 6 casu 1. Tabien. n. 14. Nau. casu 3. Addit etiam Syluest. quod hæc monitio debet fieri per Prælatum ecclesiasticum; nec requiritur quod ista monitio sit specialis, sed sufficit generalis, vt si Episcopus faciat edictum generale, quod omnes clerici gestent habitum & tonsuram clericalem.

Sextus casus est, quando clericus se transfert ad actum omnino contrarium, vt si fiat miles, c. in audientia. de sentent. excommunicationis. vel si se immisceat actibus secularibus, verbis gratia, si se habeat mercader, & res mortuas non abstineat. c. finali. de vita & honest. clericorum. & hoc, quamuis gestet habitum & tonsuram.

Septimus casus est, si clericus fiat bigamus. c. 1. de bigamis. lib. 6.

Octauus, quando est coniugatus cum virga & virgine, seu non gestat habitum nec tonsuram. c. unico. de clericis coniugatis, m. 6.

Nonus casus est, quando est degradatus realiter.

Decimus, quando est depositus verbaliter, si sit incoercibilis.

Vndecimus casus est, quando percutit viui vi repellendo c. si verò. el. 1. & cap. ex tempore. de sentent. excommunicat. & talis percussio debet fieri in continenti, dicto c. si verò. & hic casus intelligitur, quous possit se defendere fugiendo, dummodo talis fuga esset ei ignominiosa, sic Tabien. num. 11. & Nau. casu 16. Probat Tabien. nam si potest percutere pro defensione rerum, à fort. ori. pro defensione famæ, secus erit quantum ad irregularitatem, & hic casus etiam habet locum, quando percutit, vt defendat parentes, filios, propinquos, familiares, imò & extraneos, sic Angel. num. 13. Tabien. n. 12. & 13. ubi citat Panor. m. & Antonin.

Dodecimus casus est, quando percutit vt defendat res quas clericus iniuste captas asportat, vel vi occupat. c. olim. el. 1. de restitut. spoliatorum. Dixi, *asportat*: nam si hoc faceret ex intervallo, postquam clericus peruenit ad locum destinatum, & adeptus est perfectam possessionem rerum ablatarum, incurrit, quia non liceret sibi ius dicere, sic Ang. num. 13. & Tabien. num. 14 & 17. Ad hunc casum reducitur, quando detinetur clericus debitor fugiens, aut fugam parans ad præsentandum eum Prælato. Nau. casu 16.

Decimus tertius casus est, quando minister iustit. secularis capit clericum in flagranti delicto, vt illum præsentet Prælato suo, addit Nau. cap. 27. vel inuenit noctu, dummodo probabiliter præsumat illum aliquod scelus intendere, alias non, vt infert lumen, vel habet socium, vel est persona a tali suspicione omnino aliena: hanc autè ad heionem ego intelligo, dummodo non deserat habitum clericalem: nã si desert, raro erit locus huic præsumptioni, & ita lex g. tit. 3. l. b. 1. Recopilat. solum loquitur, quando clericus vel Religiosus, nec desert lumen, nec habitum clericalem, vel suæ Religionis, requiritur

aute si quid talis miuiler non excedat delictum modum in capiendo, nempe si permittenti se capi & dari quiete, deinde, filia impingat ei pugno, vel cilem, vel mittit in catectem eam, qui offerebat fidei uisionem se presentandi coram Prelato, sic Nau. Hinc inferitur, quod potest capere clericum incedentem non a cum animus, quia presumitur ire ad delinquendum, prout latius tradit Nauar. 5. Consil. de sentent. excommunicationis omis consil. 44. sequutus Panormit. vide Nau. ibid. si le pede quitat las armat. Et colligitur quod non, & ex Manuele. c. 80. de de. communis, conc. 3

Decimus quartus casus est, quando Prelatus capit suum clericum per se vel per alium etiam laicum, aut in peram uerberat per se, vel per alium clericum, iuxta supra dicta.

Decimus quintus casus, quando iustit eiecit ab Ecclesia excommunicationem, vel alium officia diuina turbantem, cap. veniens. de sentent. excommunicationis.

Decimus sextus casus est, quando percutit clericum inueniam turpiter agentem cum vxore, matre, sorore, vel filia, c. si uero. de sentent. excommunicationis. et quia difficile est, iustum temperare dolorem, & licet iste textus prima facie solum uideatur dicere, quod hic percutitur potest absolui ab Episcopo, tamen ex sequentibus uerbis constat quod non manet excommunicatus, aut etiam quod si percutiat clericum turpiter agentem cum consanguinea in remotiori gradu, non excusatur ab excommunicatione: requiritur autem quod percussio fiat in continentem ex subita passione. Sic Angel. num. 16. Syluest. num. 6. casu 16. Nauar. casu 2. & 5. Consil. de sentent. excommunicationis. consil. 41. ubi addit hunc casum etiam uerbicari, quando maritus abscondit se domi, ut clericus id ignorans ueniret, & inuenirem cum vxore occideret, quia uidetur, intentionem Pontificis fuisse, quod maritus non incurret excommunicationem in illis casibus, in quibus secundum leges ciuiles esset libera poena, non tamen excusaretur

ab excommunicatione, si conueniret cum vxore, ut dolo accederetur clericus ad turpitudinem, sic Angel. n. 20. & Nau. causa 20 Petis, utiam nomine matris intelligantur alie persone ascendentes, & nomine filie alie deice i sentes i Respondeo cum glossa, uerbo, matre, quod non idem tenet Angel. n. 17. contra Hostiensium, & probat ex i. pater. ff. de adulter. n. & ibi notatis, ubi nomine patris, cui licet impare filium in adulterio occidere, non intelligantur ascendentes. Præterea, nomine vxoris non intelligitur ipsona de futuro, ita Couar. de sponsalibus. p. 1. c. 1. n. 1. eadem habetur ex glossa, dicto cap. si uero quam dicit ab omnibus approbari. Præterea, non requiritur quod inueniat clericum in ipso coitu, sed sufficit quod inueniat osculantem & amplexantem in loco suspecto, sic Angel. n. 13. & Nauar.

Decimus septimus casus est, quando deuenitur clericus honeste colloquens cum vxore post admonitionem ut ab ea te abstineret, dummodo nihil aliud ei male faciat, quam detinere spatio 24. horarum, ad tradendum suo Prelato, Nau. casu 21.

Decimus octauus casus est, quando mulier percutit clericum tentantem de turpitudine, dummodo tentatio fiat facta & non solo uerbo, quia tunc solum liceret verbalis de fensio. Sic Angel. num. 21. Syluest. num. 9. Nauar. casu 21. uerum est, quod si clericus esset nimium molestus uerbis, & femina non potest se defendere uerbis, non incurreret, sic Tab. en. uer. excommunicationis 5. casu 1. num. 31. & aliqui uir. docti. Pro complemento huius disputationis

Dubitatur de decimo quarto, utrum qui commisit crimen putans falso habere annexam excommunicationem, incurret excommunicationem: Videtur quod sic, quia facit aliquid putans esse peccatum, peccat, ergo idem est in excommunicatione.

Conclusio, quod non incurrer, sic Castro 1. de lege poenali. cap. 5. versiculo. his duabus regulis, & communiter omnes, quæ conclusio patebit ex solutione argumen

argumenti. Ad quod respondetur concedendo antecedens, & negando consequentiam. nam quantum ad peccatum subitu mea conscientia ad ligandum me, quoniam quantum est ex parte mea, facio contra regulam, ut vero quantum ad excommunicationem non sufficit mea conscientia ad ligandum: nam requiritur iudicatio in excommunicatione.

Dubitatur deinde, quando excommunicatio fertur pro facto negato, & impositum ipso facto, utrum incurratur ante monitionem? Sylvest. verbo excommunicatio. 7. num. 57. dicit, quod quando ponitur certum tempus, non requiritur monitio, ut cum dicitur, nisi restituat intra annum, sit excommunicatus ipso facto, ut vero quando non ponitur certum tempus, non incurretur ante monitionem.

Conclusio, licet non ponatur tempus determinatum, incurretur excommunicatio ante monitionem, ita Panormitan. in capite excommunicationi. de raptoribus Caiet. in Sum. verbo, excommunicatio. cap. 23. Nauar. cap. 27. num. 117. Probat efficaciter Caiet. nam Inquisitores odio vel amore omittentes facere quod debent, incurrant sine alia monitione excommunicationem latam in eumaliorum, de hæreticis. Hinc sequitur, quod qui accepit bona naufragorum, & cum possit non restituere, nec ante excommunicationem Bile Coraz, ante aliam monitionem Sic Caiet. & Nauar.

DISPUTATIO IV.

Quem comprehendunt excommunicationes lata a Prelatis ad reuelandum furtum, vel alia delicta, vel res alias.

Dubitatur primum, quando excommunicatio fertur contra non manifestantes scripturas, utrum comprehendat omnes non manifestantes?

Prima conclusio. Quando scriptura est propria alterius partis, quæ impetravit excommunicationem, & non est possidentis, tunc tenetur possidens sub excommunicatione

tionem eam manifestare, imò etiam ante preceptum Iudicis tenebatur ex iustitia hanc enim cetera. Et probatur prima pars. nam pars habet integrum & totale ius in hanc scripturam, ergo mandatum Prelati iustum est. Secunda vero patet: nam talis scriptura, etiam ante mandatum Iudicis, est applicata alteri parti litiganti, ergo possidens tenetur ex iustitia reddere vero domino, tanquam retinens rem alienam, qui ante sententiam Iudicis tenetur reddere vero domino, ita Sylvest. ver. falsarius q. 3. Hinc sequitur, quod si non manifestet scripturam, tenetur restituere damnum inde sequentum parti, ita Sylvest. ibidem. Contra, testis ante interrogationem & mandatum Iudicis non tenetur ex iustitia ferre testimonium in fauorem alterius partis litigantis, ergo nec tenebatur ex iustitia manifestare scripturam. Probatur consequentiam in iure appellatione testimonium venit scriptura, & peruenit ad e. de testibus cogendis. Respondeo, concessio antecedenti negatur consequentia est enim magnum discrimen inter scripturam & testimonium. nam scriptura ante mandatum Iudicis præcipientis istam manifestare, est applicata parti, ut vero testimonium illud quoniam consistit in propria voce testis, non est applicatum parti litiganti ante preceptum Iudicis. Hæc conclusio vram habet limitationem, nempe quando scriptura hactenus est possessa bona fide, & ex manifestatione patet possidens grave detrimentum tunc enim non tenetur manifestare, licet feratur excommunicatio. Sic colligitur aperte ex Vega l. b. 3. c. 365. & tenet aliqui Magistri. Probatur, cum argumentis faciendis pro tertia conclusione, cum etiam. nam qui statum iusti acquisitum cõseruat cum bonis partem iniuste acquisitis, non tenetur restituere bona, quæ iniuste acquisitæ cum graui detrimento bonorũ, quæ iuste acquisitæ ergo ille qui iuste possidet scripturam, non tenetur eam manifestare cum graui detrimento, imò hæc ratio etiam tenet in casu quod per fraudem obuenient scripturam ita præd.

prædicti Magistri. Hic tamen va. de notandum est, quod si ex occultatione talis scriptura dominus eius patietur tantum detrimentum, sicut possidens, tenebitur certe (meo iudicio, eam manifestare, sicut in simili dicemus infra de debitore, quod quamvis patietur damnum in pecuniis, tenebitur solvere, si creditor ex dilatione patitur æquale detrimentum, quia in hoc casu melior est conditio creditoris. Præterea dico, quod saltem quando per fraudem obstat scripturam, & non manifestat, ut evitet detrimentum in pecuniis, quando cussuerit hoc incommodum, tenebitur (meo iudicio) restituere domino scripturæ valorem illius spei, quam habebat vincendi in illa lite ad arbitrium boni viri, si ego manifestarem scripturam, proba etiam à similitudine quando debitor differt solutionem debiti, ne patietur detrimentum in pecuniis propius, tenetur postea restituere creditori interesse & damnum, quod patitur ex tali dilatione, ut tradit Caiet. 2. 2. quæst. 62. ar. 8. quod saltem est verum, quando debitum fuit iniuste contractum, ergo similiter in præsentia.

Secunda conclusio. Quando scriptura est propria possidentis, vel quia iure hæreditario eam habuit, vel quia propria pecunia eam confecit, quamvis etiam contineat ius alterius partis litigantis, idem est iudicium de illa, ac de testimonio vivo, & ita dicimus quod possidens non tenetur ex iustitia eam manifestare ante præceptum Iudicis; probatur, quoniam in civilibus non tenetur aliquis ex iustitia sponte se offerre ad ferendum testimonium ante mandatum Iudicis. Dixi, ex iustitia, quoniam ex charitate aliquando tenetur se offerre ad testificandum, ut quando proximus sine meo testimonio patietur grave detrimentum in bonis suis, ita Soto 3. de iust. quæst. 7. artic. 1. habita tamen prævia ratione odij, quod incurret testis, ex eo quod non vocatus se offert ad testificandum. Secundò, quoniam talis scriptura ante mandatum Iudicis non est

appropriata parti litiganti.

Tertia conclusio. Quando scriptura est propria possidentis, & continet ius aduersarii, si Prælati præcipiat sub excommunicatione, ut manifestet illam, tenetur ex iustitia eam manifestare, & si non manifestet, incurret, ita Soto d. 2. 2. quæst. 1. art. c. 2. casu 3. Corduba in Sum. quæst. 63. L. d. d. in Instruct. 2. p. c. 9. circa medium, & communiter iuniores. Probatur altera pars, iuste prosequitur ius suum, & Prælati iuste præcipit; ergo possidens tenetur ex iustitia manifestare. Contra arguitur ex cap. 1. de probationibus. ubi Gregor. IX. determinat, neminem esse compellendum ut in medium proferat instrumentum contra se ipsum. Confirmatur, nemo tenetur ministrare arma contra se, sed iste exhibendo scripturam patietur detrimentum in illa re, de qua litigatur, ergo non tenetur exhibere.

Ad argumentum respondetur cū glossa, definitionem Gregorij intelligendam esse, quando reus pateretur grave detrimentum, vel secundò, quando scriptura est ita propria ipsius possidentis, ut nec sit alterius partis, nec communis, quia non continet ius aduersarii secus si esset communis, utpote continens etiam ius aduersarii, pro qua explicatione est optimus textus in c. G. perpetuus de fide instrumentorum, in dicta glossa. Verius adhuc eo iuxta dicta in simili materia, quod scriptura solùm vocatur communis, quando charra ipsa est communis. Vide dicta in se. oñs n. 10. Ad confirmationem respondetur, quod licet ante præceptum Superioris non teneatur exhibere illas scripturas contra se, accedente tamen mandato Superioris tenetur, quoniam talis scriptura per mandatum Iudicis applicatur parti, sicut applicatur testimonium vivum. Si oppositas Panormit. c. 1. de probationibus, ubi latè tractans hanc materiam dicit, quod possidens scripturas, non tenetur eas manifestare, si sit reus, & actor petat eas ad intentionem suam probandam. Respondet primò, hanc doctrinam Panormitani

intelligendum esse quoad solū exteriorē, timēdū ē qd iōl etiam in foro exteriori. Vide q iōl dixi in fine huius tractatus. Statutū B. rgo de Paz q. i. num. 4. vers. 4. & n. in a. 7. vers. 6. esse communem praeceptum in c. i. in Pinea 13. & omni iudicium Regiorum Castellae, quod ad petitionem actoris, etiam ad intentionem eius fundam. scilicet per cogitāt. r. as edere instrumenta, q. x. consuetudo est vnde consuetudo extant. nam qui retinet instrumenta tan n. n. n. is habet ius, quantum magis habet ius ad actum, ius mediantē instrumentis, ergo contra rationem valit agere, si se defendere, et si haberet integritatem perfectam, si autem possideret in iura. sed non posse illud per se in i. i. stare sine detrimento suae, poterit dare occ. ille alien. R. l. g. o. qui manifestat illud tecto non ne possidentis. Velant hae tecto conclusio limitata est, nisi ex manifestatione talis scripturae timeat sibi grave detrimentum in vita vel fama, quod non possit euit. r. l. vel etiam in bonis, quae talis possidet. tunc enim non tenet. etiam scire. p. t. batur. nam testis etiam iudice interrogatus non tenetur respondere, si ex testimonio timeat sibi aliquid grave in iura. Prohibetur, ac. scilicet eius l. lex non potest obligare ad manifestandum secretum sub excommunicatione, nisi in illo casu, in quo si possideret talis manifestus, posset iudex secum s. l. i. m. compellere, sed ille non tenetur t. n. consensu obedire praeccepto l. i. s. c. l. i. s. i. n. i. l. l. o. casu, ergo. Nec mai. n. est, q. d. in tali casu debet bellum iuratum ex veritate parte, scilicet interrogat. o. l. i. s. t. i. n. e. 1. & iura denegatio responsionis ex parte interrogati, quoniam hoc propter vel ex ignorantia, vel ex i. s. p. r. s. i. n. o. r. e. minor verò, scilicet quod in illo casu non tenetur homo respondere iudici seculari interroganti, patet. i. l. e. x. h. u. m. a. n. a. & p. r. a. e. p. t. u. m. cum debeat se salvare & ac. o. m. o. d. u. m. a. n. i. m. a. e. s. i. n. g. l. i. n. a. t. i. n. o. n. o. b. l. i. g. a. t. cum tanto de timore, nisi in casu quod

Aquila de censura.

i. l. expoleret bonum commune, vel diuinum. Sec. a. d. i. a. m. debitor non tenetur i. s. t. a. t. e. e. n. i. g. r. a. m. d. e. t. i. m. e. n. t. o. s. u. a. r. i. i. n. h. o. n. o. r. u. m. s. u. p. e. r. o. r. d. i. n. i. s. i. n. o. n. e. q. u. e. i. n. f. e. r. i. o. r. i. s. v. t. s. i. a. d. s. o. l. u. e. n. d. u. m. m. o. d. o. d. e. b. e. a. t. v. e. r. s. e. r. e. r. e. m. s. u. a. m. m. u. l. t. o. v. i. l. i. o. r. i. p. r. e. s. o. q. u. a. m. v. a. l. e. t.

H. n. sequitur primum, quod si ego non accep. scilicet, etiam per viam, vel fraudem, sed bona hōe possideo, & credo probabitur, q. i. o. d. si manifesto, p. a. t. s. l. e. g. a. t. s. p. e. r. t. a. l. e. m. t. e. r. p. r. e. t. a. m. n. o. n. s. o. l. a. m. t. u. e. b. i. t. u. r. p. r. o. p. r. i. a. t. a. s. e. i. r. c. a. t. e. m. p. l. e. q. u. a. l. i. t. u. r. s. e. d. e. t. a. m. m. e. v. e. r. a. b. i. t. i. n. i. s. c. i. r. c. a. a. l. i. a. b. o. n. a. q. u. i. l. i. g. i. m. u. s. p. o. s. s. i. d. e. o. q. u. i. v. d. e. l. i. c. e. t. p. e. t. e. r. i. n. e. t. i. s. s. i. m. u. m. q. u. o. t. a. l. a. b. o. n. a. p. o. s. s. i. d. e. o. q. u. i. n. t. a. m. e. n. o. s. t. e. n. d. e. r. e. n. o. p. o. s. s. u. m. q. u. o. n. i. a. m. s. c. r. i. p. t. u. r. a. q. u. a. t. i. t. u. l. o. c. o. n. t. i. n. u. a. t. a. m. i. s. s. a. e. s. t. t. u. n. c. n. o. n. t. e. n. e. o. r. e. x. h. i. b. e. r. e. s. e. i. q. u. a. r. a. m. i. t. a. C. o. r. d. i. b. a. l. o. c. o. c. i. t. a. t. o. & a. l. j. v. i. r. d. o. c. t. i.

Sec. i. n. d. d. s. e. q. u. i. t. u. r. i. d. q. u. o. d. a. i. t. S. o. t. o. s. c. i. l. i. c. e. t. q. u. o. d. l. p. o. s. s. i. d. e. n. s. h. a. u. s. m. o. d. i. s. c. r. i. p. t. u. r. a. m. t. e. n. e. t. u. r. e. a. m. m. a. n. i. f. e. s. t. a. r. e. q. u. a. n. v. i. s. t. i. m. e. t. v. e. x. a. t. i. o. n. e. m. t. e. m. p. e. r. a. n. d. u. m. e. s. s. e. v. t. s. o. l. u. m. i. n. t. e. l. l. g. a. r. u. r. q. u. a. n. d. o. t. i. m. e. t. v. e. x. a. t. i. o. n. e. m. i. n. s. t. a. m. i. t. a. C. o. r. d. i. b. a. & L. u. d. L. o. p. e. z. v. b. i. s. u. p. & c. o. m. m. u. n. i. t. e. r. i. n. o. d. e. r. n. i.

Quinta conclusio. Si scriptura petere- tur ad puniendum tabellionem, quod quiddam est, tunc nec tab. l. i. o. nec possidens, nec alius, tenetur ea manifestare, nisi in illis casibus, in quibus reus & testis legitime interrogari in causa criminali tenentur respondere, de quibus statutor. 1. l. q. 69. & 70.

H. casque sermonem fecimus de possidentibus scripturas. Loquendo autem de petitoribus, qui non possident, sed sciunt qui possident, sic

Quinta conclusio. Si feratur excommuniatio contra non manifestantes eos qui possident tales scripturas, qui sciunt, & probare possunt, tenetur manifestare, nisi excusetur ratione eo i. n. g. u. i. n. i. t. a. t. a. s. v. e. l. s. e. c. r. e. t. i. c. o. m. m. i. s. s. i. v. e. l. o. b. a. s. c. a. u. s. s. p. r. o. t. i. a. t. i. o. s. d. i. c. e. m. u. s. d. i. s. p. u. t. a. t. i. o. n. e. l. i. q. u. i. t.

Præter ea quae omnibus dictata sunt,

K. nota

noti cum Panormitano cap. 1. de probat. quod instrumenta multi plerumque possunt dici communia. Primo modo, quia sunt communia utriusque quoad proprietatem ipsorum instrumentorum, ut quia sunt coheredes, & instrumenta sunt communia heredes, vel sunt pariter dotata, vel communis pecunia confecta, & tunc certum est quod possunt periri ut manifestentur. Secundo modo possunt dici communia, propter materiam in eis contentam, charta tamen non est communis, & tunc si sunt originalia, tenetur possidens ea manifestare, aut sunt exempta pecunia patris, & tunc si petantur ex parte rei, ab ipso actore sunt manifestandi, si vero petuntur ex parte actoris, & reus est illis usus, tenetur reus manifestare, si verò reus non est illis usus, & actor petit ad intentionem fundatam coadiuvandam, tenetur reddere, si vero actor petit ad intentionem probandam regulariter, non tenetur reus manifestare, quia actor debet venire paratus, & non querere instrumenta de domo adactum, sicut est in confessione: nam potest et in petere a reo faciendo positiones, & ratio diversitatis est. nam respectu confessionis partis non potuit venire paratus, cum non sit in sua potestate, sed respectu instrumenti. Unde quod idem ponit a principio sibi precia re.

Loquendo autem de excommunicationibus, quae feruntur ad reuocandam delicta, supponendum est, quod quaedam delicta non sunt in damnum tertii, ut concubinatus, vel ludus, vel quod clerici vacent negotiationi, alia vero sunt in damnum tertii, ut furtum. Quo posito

D V B I T A T U R secundò, utrum excommunicationes quae feruntur ad reuocandam delicta, quae non vergunt in damnum tertii, obligent omnes scientes? Quam questionem bene tractat Corduba in 5. quaest. 64.

P R I M A conclusio, si inuentiones delicta sunt publica, id est, delicta quae est diffamata per maiorem partem, videlicet, sunt denuncianda, alias non, ita Syluest. verb.

visitatio. nam. 6. casu 7. Nauar. cap. inter verba. concl. 6. corol. 4. num. 244. Corduba sup. & Ioan. Gutierrez lib. Canon. c. questionum, cap. 11. num. 73. vide etiam illam, cap. 1. num. 44. Probatur, Iudex via inquisitionis Littere possit inquirere de hoc delinquente in particula, si praecessit infamia, non tamen si non praecessit; ergo praecedere infamia, & instante mandato Iudicis, subditus potest & tenetur denunciare, & non praecedente infamia non potest, nam esset diffamare proximum. D. xi. *diffamatus per maiorem partem vicine* nam infamia est rumor quidam ortus de aliquo in crimine, non a maleuolis & maledicis, sed à probis & honestis hominibus, sparsis per maiorem partem viciniae, vel collegii, vel vniuersitatis, in qua habitat, quae definitio colligitur ex capitulis inquisitionis, & ex cap. quilibet & quando. el. 2. de accusationibus quam explicat optimè Soto de tegendo secreto. memb. 2. q. 6. d. h. 3. Nauar. lib. 5. Consilium de sententia excommunicatae consil. 9. num. 1. at quod illa tantum auditio facit famosam, quae nascitur ex dicto alicuius, qui vidit rem fieri, & creditur à toto populo, vel collegio, vel maiori parte illius.

Secunda conclusio, quando denuntiatio fit Iudici tantum iam parati, non requiritur quod praecedat infamia, satis est quod praecedat correctio fraterna.

Tertia conclusio, quando praecedit infamia, non est necessarium quod praecedat correctio fratrum et alia ad denunciandam Iudici, ut l. d. c. 1. Cordub. sup. puncto 2. casu 1. & Nauar. e. inter verba. concl. 6. n. 18. & 4. Tene. etiam Lmanuel de ordin. iudic. c. concl. 4. Probatur nam hac correctio non est necessaria ad consulendum famam proximi, siquidem iam est diffamatus.

D V B I T A T U R tertio, quando obligent inuentiones excommunicationes, quando feruntur ad manifestanda delicta, quae sunt in damnum tertii? Quam questionem latissime tractat Ioannes Gutierrez cap. 11.

Prima conclusio. Si delictum est contra bonum commune, ut crimen heresis, statim denunciandum est, quavis occultum sit, nec requiritur quod precedat fraternalis correctio. Primam partem docet D. 1. hom. 2. 2. qu. 3. art. 7. Soto 5. de iust. qu. 5. ar. 1. Castro lib. 2. de iusta heret. eorum punitione. c. 25. Nauar. c. inter verba. concl. 6. nu. 157. & communiter Doctores Probatur nam magis consolendum est bono communi, quam famae alicuius particularis. Secunda verò, scilicet quod non requiritur quod precedat fraternalis correctio, est de mente D. Thom. 2. 2. loco citato, & Theologorum. Probatur, nunquam sperandum est eum qui ausus est opponere se Ecclesie vniuersali, corrigendum esse per meam monitionem, ut latius probat Basn. 2. 2. qu. 3. art. 7. ad 4. Agendum est iam de delictis quæ sunt contra bonum particulare alicuius tertij, & hæc sunt dupliciter: nam al quando damnum est omnino finitum, nec potest proseguiri, ut homicidium & adulterium: & de his

Secunda conclusio sit. Nullo modo sunt denuncianda, quavis recedat preceptum Sapientis, quando sunt occulta, ita Soto 5. de iust. qu. 5. art. 1. colum. 1. Nau. cap. 25. num. 46. & Doctores communiter, aliquando verò delictum adhuc est in fieri, ut furtum & de his sit

Tertia conclusio. Ad denuncianda huiusmodi delicta non requiritur quod precedat infamia, satis est quod possit probari delictum, ita Cordaba in Sum. qu. 117. in fine. Nau. c. 7. num. 154 & c. inter verba. concl. 6. num. 23. 1. & Soto de regendo secreto. mem. 2. qu. 4. concl. 2. in fine Probatur nam hæc excommunicatio non refertur ad puniendum delictum, sed ad delinquentem excommunicatum, & refertur ad damnum proximi, ergo non requiritur quod precedat infamia, scilicet quod possit probari delictum. Quid si non potest probari?

Sexta quarta conclusio. Non tenetur denunciare, nisi nec potest. Prima pars est de mente D. Tho. 2. 2. qu. 63. art. 1. eam te-

net expressè Nau. c. 17. nu. 135. & c. inter verba concl. 6. nu. 283. & P. Henr. lib. 1. 3. de excommunic. c. 1. 8. num. 7. lit. R. Probatur primò, quia nemo tenetur ad id, quod non potest debite perficere. Secundò nam qui denunciat, & non probat, presumitur calumniator. c. si Sacerdos de offic. ordinarij Secunda verò, scilicet quod non potest, est Nau. c. 17. num. 134. & c. 1. 8. num. 61. & c. inter verba conclus. 6. nu. 283. & Emmanuelis tract. de ordin. iudic. cap. 2. concl. 3. & c. 4. concl. 1. 1. & Ludouic. Lopez in instructoi. conscientie. 2. p. c. 10. colum. 1. quod intelligendam est etiam si delictum sit in fieri in damnum tertij, ut ait Soto de regendo secreto. mem. 2. qu. 4. concl. 2. vericil nihilominus, vbi ait ex Adrian. crimen quod probari non potest, nec per infamiam aut indecia disquiri iudici tanquam iudici non licet denunciare, poterit tamen tunc denunciare extraiudicialiter vel admonere illum, cui parantur iudicia, ut ait Nau. c. inter verba. concl. 6. nu. 90. Ille qui dicitur prodesse, & non obesse, tanquam potens prodesse, & non obesse, non est iudex in quantum iudex, ita Nau. nu. 289. Petrus, vitam excusatus à denunciando iudicialiter, quia non potest probare, teneatur sub eadem censura manifestare Prælati, ut patet, si Prælati sit talis, qui possit prodesse & non obesse.

Sit quænta conclusio, quod non tenetur. Patet nam censuræ non excedunt suos casus, sed istæ censuræ solum feruntur ad denunciandum iudicialiter, ergo non sine extendendæ ad de iudicandum paternaliter. Petrus si potest probare, teneatur prius monete secrete si sciret, ut satisfaciatur.

Sexta conclusio. Si sit spes quod hæc admonitio sufficiat, præmittenda est ita Nau. c. 17. num. 134. & Ludouic. Lopez in instructoi. conscientie. 2. p. c. 10. colum. 2. Probatur, teneor consulere bono spirituali damni facienti, & temporalis damni facienti, cum minori damno possibile famæ delinquentis, supposito quod est occultus, ergo si spero quod per secretam monitionem consequatur utrumque, tenor eam præ-

ciatoris, qui leguntur successu in tribus Dominis, vel felis; in aliis vero dantur omnes tres charte simul in una, quae d. cantur accumulatae assignando terminum in sex diebus pro tribus terminis, & ultimus est peremptorius. Quando dantur haec secundo modo, extitit est, quod ante hunc ultimum terminum non incurritur excommunicatio, sed quando dantur primo modo, videtur quod secundum formam incurret excommunicatio post terminum primae charte non expectata secunda, quia prima dicit, mandamus sub excommunicatione latere sententiam, verum est, quod Magister Pena tenuit, quod si secundum visum videtur requiri secunda declaratoria; sed hoc illud est visum & intentio iudicis. In hoc autem Archiepiscopus a Lunensi pro certo iudico quod non sufficit prima charta, quia tantum incit, sub excommunicacione, & non addit, lata sententia, unde requiritur & sufficit secunda charta.

Si obiecas, quod secunda charta non excommunicat, sed declarat excommunicatos. Respondetur, quod si ex hac verba, quae a dubio sunt, non habent regulariter loquendo, habent tamen & excommunicant, quando ex aliis circumstantiis colligitur. Unde hunc esse morem iudicis excommunicandi, videtur a tit. de i. d. i. d. i. p. r. 4. colum. 9. & talis videtur clare esse in praesenti, si qui d. in prima charta non ponitur lata sententia, sed ita modo videtur utrum omnes qui acceptant vel sunt, comprehendantur, vel potius excusentur aliqui, quod & ex aliis explicetur, sic

DISPUT. V.

De causis excusantibus ab incurrendis excommunicatione.

DIVIDITUR primum, quando feruntur excommunicationes pro futuris, utrum comprehendant omnes, qui acceptant, vel excusentur aliqui: Con-

clusio, aliquae sunt causae, propter quas qui acceptant, excusantur ab incurrenda excommunicatione.

Prima causa est, quando pars non intendit quod comprehendatur. Pro cuius probatione supponendum est, quod ad excommunicandum ultra iurisdictionem requiratur intentio iudicis nam, ut docet Panor. tit. cap. ex parte el. 1. de offic. ordinarij. excommunicatio sumit vires ab intentione excommunicantis. Hoc positum, est argumentum, quando excommunicatio fertur ad iustitiam partis, debet regulari secundum intentionem partis, ut dicit Angel. verb. excommunicatio. §. n. 16. Sylvest. verb. excommunicatio. 2. n. 1. casu 14. Nau. c. 27. nam si iudicium requisitum non debet excedere intentionem requirunt; ergo non comprehendit eos, quos pars non intendit ut comprehendantur.

Hinc sequitur primum, quod quando maritus vel pater petit excommunicari omnem contra eos, qui clam aliquid rapuerunt, regulariter loquendo non comprehenditur vxor nec filij ita Soto 4. de iust. quest. 1. art. 1. corp. in fine, Ludovicus in Instructor. co. sciencia 2. p. cap. 12. versus finem. Dixit, regulariter, nam si maritus vel pater, explicat hoc cum velle, vel si queritur facti sit verbum magis, quod praevidetur presumatur et in velle ligantur, ita Ludovicus & alij vix docti, & clare sentit Corduba quest. 176. Adiecit tamen, quod licet in casu huius praesumptionis vxor vel filij debent se reputare excommunicatum, tamen si reuera pater id non intendit, non erit excommunicatus coram Deo. Secundo sequitur, quod si citatur ante completum terminum praefixum a iudice propter illi in, quamvis debitor non restituat in prima termino a iudice praefixo, non incurrit excommunicationem. Qui si non soluit in secundum terminum Respondetur, si terminus prologatus est ex consensu iudicis, incurrit, alius non, ita Navar. cap. 27. n. 15. Sylvest. verb. excommunicatio. 2. num.

1. casu 15. Angel. ver. excommunicatus. l. num. 21. Prima pars de se patet; secunda vero probatur, nam licet excommunicatio lata ad pensionem parti possit tolli ex solo consensu illius, non tamen potest suspendi, aut dilari, ita, ut sententia sublata iterum reuocetur, nam ad hoc requiritur iurisdictio, quam pars ipsa non habet. Contra hoc arguitur: nam, ut inquit Nauar. cap. 23. num. 104. excommunicatio lata ipso iure contra pensionarium, si non soluat pensionem in certo termino, non censetur incarsi, donec is empenio debeat, declarat se velle illam esse incarsam, & quod illo etiam post terminum declarante, pensionarius habetur pro excommunicato, & incurrit illam etiam post terminum Respondetur, quod hæc doctrina habet verum, quando pars habet auctoritatem ad hoc a summo Pontifice, atque adeo non est ex solo consensu partis.

Secunda causa est, quando ex tenore excommunicationis constat ferri pro furto mortali, ut quando dicitur, *quienes de vobis con poco temer de dios*, &c. tunc qui non peccauit mortaliter in accipiendo excusatur, ut quando multi diuitem deuastant vineam per furtiua venalia; idem est quando excommunicatio fertur pro magno furto, & tamen ego solum accepim paruum quantumvis sufficientem ad mortale, ut latius dixi disp. 2. dub. 3.

Tertia causa est, quando accipit in recompensationem iustam eius quod sibi debebatur de iustitia. Ita Soto d. 22. qu. 1. artic. 1. casu 3. & 1. de iust. quæst. 3. art. 3. ad 1. Nauar. cap. 17. num. 12. & cap. inter verba. concl. 6. num. 294. Gutierrez lib. Canonic. quæstionum. cap. 11. numer. 67. & omnes Doctores. sed circa hæc aliqua sunt notanda. Primò, nota quod debitum debet esse certum, unde si est dubium, vel partim certum, partim dubium, excommunicatio ligabit pro parte dubia, sic aliqui viri docti, & colligitur ex Autoribus citatis, qui dicunt, quod debitum debet esse liquidum, sed specialiter colligitur expressè ex Cordaba 1. Quæstio-

nar. quæst. 34. & in Sum. quæst. 111. circa finem. & Nauar. cap. 17. num. 17. qui etiam id tenet expressè. cap. inter verba. concl. 6. num. 296. Secundò, nota eam Nauar. concl. 6. modo citata, num. 295. & Soto 5. de iust. loco citato, & Syluest. ver. excommunicatio 2. num. 21. casu 10. quod iste non incurrit, quantumvis peccauerit accipiendo, eo quod poterat commode recuperare debitum per viam iudicis. Probatur, quia licet accipiendo peccauit contra iudicem, sapando eius officium, non tamen peccauit contra partem, ut pote quæ vere debebat, & sic cessat necessitas restitutionis. Tertio, nota quod qui certò scit illum accepisse in recompensationem iustam, non tenetur manifestare, ita Cordaba in Sum. quæst. 64. puncto 2. casu 4. & quæst. 111. in fine. Nauar. cap. 17. num. 114. & cap. inter verba. loco citato, secus si dubitaret, licet recuperans ad attestaretur, nisi is esset tantæ auctoritatis, ut alter metui posset deponere dabitum, ita Nauar. cap. 17. num. 114. & Gutierrez num. 6. citato.

Ex dictis sequitur primò, quod huiusmodi excommunicatio contra accipientes non comprehendit uxorem, filios nec cognatos delinquentis abscondentes huiusmodi bona, si pertinent ad compensandam dotem, vel aliud debitum; ita Nauar. cap. 17. num. 35. & Gutierrez sup. Idem dicendum est, si ad pensionem creditorum sentantur huiusmodi excommunicationes, ut uxor abscondat ea bona, quæ necessaria sunt ad solvendam sibi dotem, ita Cordaba in Sum. quæst. 126. (Nota quod bona paraphernalia, nec artia non habent ias pretensionis, ut habes in Ant. Gom leg. 3. num. 41. & vide ibi verum sit in practica.) & hoc intelligendum est cum duabus limitationibus, primò, quod alia debita mariti non sint hypothecæ expressæ anteriores, nam dos præfertur quidam hypothecis tacitis etiam an mortuis, & expressè posteriores, si ad rationes anteriores, ut copiosius tradit Syluest. verb.

verbos. num. 14. Antonius Gomez l. 3. Tauri. num. 39. & Covarr. l. Vararum. c. 7. num. 1. & 2. Secunda limitatio est quod vxor non se obligauit ad soluenda debita mariti. ita Corduba quæst. 126. citata. dicto 1.

Secundò sequitur, quod si Maria retineat res Petri, qui eam stuprauit, & dotem promisit, & defunctus est, quamuis ad instantiam cõsanguineorum Petri ferat in excommunicatione, non tenetur ea bona tenere, sed potest sibi retinere in compensationem dotis, ita Cordoba in Sum. quæst. 188. & Gutierrez sup. num. 67. Rogis, si Petrus habet apud te depositum ubi iam valentem decem aureos, & ego eum accipio illum pro totidem aureis, quos mihi debet, vtrum teneam redde re librum ob excommunicationem latam? Respondet, quod teneor, & qui scit me accepisse, tenetur manifestare, ita Nauar. c. 17. num. 14.

Tertio sequitur quod si ego possideo rem titulo prescriptionis, quamuis transacto tempore statuto per leges ad prescribendum feratur excommunicatio contra possidentem talem rem, non teneor respondere, ita habetur ex doctrina Covarr. regula possessor. p. 3. §. 2. n. 3. v. sic. 7. ab eadem, & ratio est in an. sessa. nam secundum Doctores communiter, ego sum verus Dominus illius rei, & tuta conscientia illam possideo, & hoc est verum, quamuis si in excommunicatione dicatur, quod qui possidet illam rem etiam titulo prescriptionis, eam manifestet, quia dominus vult repetere: nam hoc præceptum vel continet intolerabilem errorem, vel intelligendum est in casu, quod non sit feratæ conditioni requisitæ ad prescribendum. c. edo tamen quod si non esset transactum tempus, in quo secundum iura est locus repetitionis, de quo tractat Covarr. 3. p. citat. §. 3. n. 1. tenetur respondere.

Quarta causa est impotentia ad obediendum, unde qua vdo feratur excommunicatio contra eos qui forati sunt, si sunt,

quando scitur excommunicatio, non potest restituere, non incurrit, ita Syluest. verb. excommunicatio. o. 2. num. 1. & 2. Soto art. 1. citato, colum. 8. casu 2. Nauar. cap. inter verba, concl. 6. a. num. 297. vbi hinc optime traditur, & omnes Doctores. Et ratio est, quia iste non peccat in restituendo: tenetur enim obligatur ad impossibile, cap. nemo. de regulat. in 6. & hoc est verum, quamuis sit dicat, quod licet possit, non restitueret, nam excommunicatio solum feratur contra eum, qui non restituit, cum tamen possit. Dixi, si quando feratur excommunicatio, non poterat restituere nam si tunc poterat, incurrit, & quamuis postea veniat in egestatem, & non possit restituere, semper durat excommunicatio, quoad ecclesiã, quamuis forte sit in gratia, ita Soto. Sed circa hæc aliqua sunt notanda.

Primo, nota cum Soto, quod si iste fecit furtum magnum, & potest restituere partem, quæ sit alicuius momenti, tenetur restituere, alias incurreret. Secundò, nota quod in presenti non solum dicitur non posse restituere ille qui simpliciter est impotens, vel est in extrema necessitate, sed etiam qui non potest sine magno incommodum in moralibus hoc dicitur impossibile, ita Syluest. verb. excommunicatio. 2. num. 2. vbi citat Panor. & tenet Nauar. cap. 17. num. 55. & habetur ex eis quæ traduntur 2. 2. q. 61. art. 7. verum est, quod Soto dicit illum tenentem restituere etiam cum detrimento vultus & vestitus, sed hoc est nimis rigidum. nam per ecclesiasticum præceptum, quamuis habeat aduersam excommunicationem, non tenetur debitor strictior. vinculo ad restituendum, quam si ea tenebatur ex obligatione iustitiæ; sed iste ex vi obligationis iustitiæ non tenebatur restituere cum tanto detrimento, ergo neque etiam tenetur ex vi præcepti ecclesiastici.

Quid si Præbiter præcipiat, ut qui surripuit talem rem, eam restituat et a eum detrimento sui status? Syluest. sup. & Corduba. 1. Questionarij. quæst. 43. circa medium,

Petrus, si dicit quod. modò non habet vnde
restituat, veritate posita in pinguem in
fortunam, ut omnino carere restituere sub
excusatione non habito super. Modò di-
ficile vide ex eo non licet postea concludi.
Ludovicum non habere conferent. x. par. 1.
cap. 1. & alij vnde dicitur, quòd re-
stituatur, quia illa exco. non in eadem semper
durat, quod intempe. & à Index sit mor-
tuis vel amicus, & si dicitur verb. exco-
mmunicatio. 2. in 1. c. 1. 13. Ang. verb.
exco. non durat. 2. 18. non excommu-
nicatio. lata per mor. non sententia, quæ
non habet effectum in vita sententia antea,
expirat. Quod si Episcopus precepit, ut
quod habet librum Petri. ita textus res-
titui. & p. 1. exco. & dicitur senten-
tia. si loannes librum abruerit, & igno-
rans monuit omem, quia erat iustus, venit
post illos sedes, & intelligit latam esse
sententiam, etiam incurrat, si non resis-
tat. Respondetur cum Armilla verb. ex-
communicatio. nam. 14. & Ludovic. loco
citato, quòd non incurrit, quia sententia
ultra terminum situentis nullam habet
vigorem. licet tamen Ludovic. nisi In-
dex intendat ferre sententiam non con-
firmatorem futuros à nostra censura, nū-
quam sedes restitueret librum, aut hanc
imponere non reducit quando non po-
test restituere sine detrimento famæ tunc
enim excusatur; & hæc infamia delin-
quentis excusat contra omni delicta a
denunciam tota. Na. par. cap. inter verba.
conclusio. nam. 3. ubi allegat D. Thom.
& Sorium.

Propter eandem causam impotentie excusatur ab excommunicatione ille qui intra certum terminum precipitur comparere sibi excommunicatione, & tamen si per ignotum impeditur, & comparere illum. Probatur quoniam iudex non intendit illum excommunicare, si habet iustam impedimentum, & si id intenderet, excommunicatio esset nulla, ita Sylvest. verb. excommunicatio 2. num. 23. & Nauar. cap. 17. num. 38 quia contineret errorem intolerabilem, quamvis opposi-

tum teneat. Cōst. cap. a. ma. mater. part. i.
§ i. i. num. i. d. res. quod in et sit. iniusta.
Ite. tamen.

DUBITATUR sic in dō, quando feruntur i. u. sinod. excom. nūciat. ones ad reuelandam scripturas, forte, vel alia delicta, vitium exacercentur a denūciando al. q. p. s. nūciat. one cognationis, vel dñi. u. lib. immunitatis, vel secreti com. n. issi, vel alia de causis?

*Prima coelatio Cognati excusantur
a de vincendo, ita Nasar. cap. inter verba.
concl. 6. n. 312. Gutierrez ibi Canon. c. q.
c. 1. omni. §. 9. & est text. in l. talia. ff. de tes-
tibus. Nominē autem cognatorum intelli-
guntur parentes, & filij ascendentes, filij,
& alij descendentes, & etiam vir & vxor, o-
cer, gener, vitricus, pater gnatus, fratres, &
horum filij, scilicet primos germanos, & re-
l. quā intra quantum gradum. Sic Nasarr.
super hacque licet ista sciāt quā aquius
cognatus est iū concubinitatē, & est diffamator,
vel quod retinet scripturas, vel fecit
furtim, & tamen non vult patre, non
tenentur denunciare. Probatum primum,
quia malum patris, vel viri, confertur malum fi-
lij, vel vxoris, & e contra, & sic proportio-
naliter de aliis. Secundō nam sic ex parte
ad conseruationem Reipublice, quia sine
amore & vnione inter predictos Respu-
blica, nec familia, iūd neque vna domus
posset consistere; sed per huiusmodi de-
nunciationem facile dissoluereetur amor
& vnio, ergo excipio tamen casum li-
beris, in quo patet tenetur denunciare con-
tra filium, filijs contra patrem, vir contra
vxorem & e contra, vt ait Nasar. cap. in-
ter verba concl. 6. n. 327. Castro 2. de
lege penali, quod partim est contra Si-
maneam de Carholie institutionibus tit.
1. q. r. m. 12. sed contra patet tenetur, vt
ipse Simancas concedit, ergo & filius.
Præterea nam bonum fidei & Religionis
propterea idem est honori debito paren-
tibz, excipio etiam crimen læte manifesta-
tis humane, quando est in fieri, & non
sunt alij testes, quia tunc pericitatur sa-
puit Reipublice, & ipsa Respublica, reli-*

qui verò conflagrantes secundum maiorem vel minorem combustionem inter se, tenentur in pluribus vel paucioribus casibus, quando id exposcit bonum commune, delictantibus aut testibus. Hanc conclusionem limitat Angelus de Claraualio, quem videtur sequi Gutierrez num. 55, ut solum habeat verum, quando iudex vult procedere criminaliter, secus autem si civiliter, ut verò alij viri docti inquirunt etiam in casibus civilibus, & ita videtur loqui Nauar. cap. inter verba, locis citatis, & ego idem iudico, quia magna sequitur perturbatio in Republica & famulus, si existentibus aliis testibus, conflagrantes denique essent contra se.

Secunda conclusio. Etiam excusantur qui non possunt denunciare sine magno detrimento in vita, fama, vel honore, vel in subtili, id est, *in la hazenda*, sic Nauar. cap. 23 numer. 50. & cap. inter verba. conclus. 6. num. 214. Soto de regendo fecreto. membr. 2. quest. 7. post 3. conclus. dub. 1. Corduba in Sum. quest. 64. puncto 2. casu 5. Gutierrez numer. 25. Probatur, nam leges humane sunt suaves, & ideo non obligant cum tanto detrimento, & eodem modo excusatur ille qui emittit bona in consilium, de quo disput. præc. dub. 3. conclus. 7. iste enim si non potest manifestare bona sine detrimento famæ, excusatur ab excommunicatione, curare tamen debet quod debitor recipiat sua bona, vel quod alia via satisfaciat creditori, intelligitur autem hæc conclusio, nisi in casu quod aliud exposcit bonum diuinum vel commune, supposito quod non sint alij testes sufficientes, ut ait Nauar. cap. inter verba conclus. 6. num. 315. & 320. tunc enim debet pati detrimentum proprium minus vel minus, secundum quod exposcit bonum commune.

Tertia conclusio. Etiam excusantur illi, qui bas delictum reuelatum est causa capiendi consilium, sic D. Thom. 2. 2. q. 70. art. 1. ad 2. p. 1. Item in 4. d. 1. art. 3. numer. 27. & Philippus Probus citatus à Nauar. conf. 3. de cens. & exact. num. 3. qui

inc. pat. inter Secum. Nauar. item, cap. inter verba conclus. 6. num. 299. Corduba vbi sup. casu 3. Gutierrez num. 58. Nauar. 2. de restitut. o. cap. 4. dub. 1. ratio. 9. casu 3. unde hæc ratione excusantur Aduocati, Procuratores, Theologi, Medici, oblietrectes. Probatur: nam ad bonum commune spectat, quod homines securè petent consilium sine timore reuelationis, alias enim deterrerentur homines a petendo consilio, & daretur occasio errandi, unde intentio Prælatorum non est, obligare in isto casu. Videtur multas alias rationes in Nauar. citato.

Hanc conclusionem limito primò cum Cordub. & Nauar. num. 301 ad 1. nisi iste personæ id scirent alia via. Hoc intelligo sup. olito quod possit probare: nam regula generalis est, quod si non potest probare, non tenetur denunciare: ut patet ex disputat. præc. dub. 3. conclus. 4. Secundò limito cum D. Thoma, nisi quando talis denunciatio esset necessaria ad euitandum damnum Reipublice, vel magnum damnum alicuius tertij: tunc enim reuelandum im est, & alia via non potest impediri damnum, ut ait Corduba sup. & 1. Quest. 10. art. 1. quest. 43. dub. 2. 5. Tertio si verò, & Gutierrez num. 47. & Nauar. num. 303. perpendendum tamen est, utrum reuelatori sequatur maius malum in futurum, quam alteri tertio in substantia, ut ex Nauar. tradit Gutierrez num. 58. & ita tenet Nauar. dicto num. 205. allegans D. Thoma. 4. dist. 19. 2. 3. q. 1. ad 1.

Quarta conclusio. Ille qui indiget consilio, ut sciat ad quid teneatur, & non potest consilium capere intra tempus, præfixum in excommunicatione, non incurrit nam confectus impeditus, & impedito non tenetur præscripto, secundum regulam Iurist. num.

Quinta conclusio. Quando in Edicto præcipitur, ut qui iudicium delictum, denunciet, ille qui ad hoc potest non se habere non fidei dignus, non tenetur denunciare, ita Eman. de ordin. l. de. 1. et c. 1. et c. 1. & Graphus in Summa lib. 4. cap. 8. n. 30. & idem

Prima conclusio. Quando peccatum iam emendatum fuit, scilicet in, & nullam habet effectum pendente in futurum, nullo modo est de iure reuocandum. Prælati præcipientes in genere, licet ut dicitur in 1. 2. 2. q. 1. 2. Sylvest. verb. denuntiatio q. 4. Soto 4. de iust. 1. q. 5. art. 1. Nauar. cap. 1. 1. nom. 45. non tunc delictum vel inquitur ad emendam peccatoris, vel ad satisfactionem publicam; sed utrumque cessat, supponit quod peccatum est emendatum, & tunc secuta in, ergo. Dixi, præcipientes, in generalibus nam tractat quando potest testis interrogari de delinquente in particulari, tractatur 2. 2. q. 70. art. 1.

Secunda conclusio. Quando peccatum licet sit emendatum, habet tamen effectum pendente in futurum, verbi gratia, iniuria a reus sacramenti, vel reus sacre; tunc licet secretum sit, denuntiandum est Prælati præcipienti, quatenus necessarium est ad impediendum malum futurum, sic Anton loco citato, alibi præcedit Sylvest. verb. correctio, q. 1. Ad iure tamen cum Anton. quod si per secretam monitionem possit impedi damnum, premitenda est Prælati auctoritate quod si ille, qui habet tale impedimentum, est in inobedientia ignorans, & ex manifestacione potius liquetur scandalum, quam remedium, nisi non obstat, ut in 1. 1. dicitur in materia de 2. 2. 1. 2. q. 2. art. 2. d. h. 1. 3. conclusio 4. de confessoribus, qui scit feminam inobedientem ignorare suum matrimonium esse nullum.

Sed grauior difficultas est, quando peccata emendata sunt publica, siue habeant effectum pendente in futurum, siue non: de his enim Cordoba in Sum. q. 64. casu 1. & Nauar. lib. 2. le resist. cap. 4. dub. 9. nam, 2. 1. casu 1. dicunt esse ob ignorantem ex denunciando idem videtur tenere Nauar. inter verba. n. 233. Sed non hinc nam additur, & ante nos finis loquendi ut probant, quoniam Prælati tunc vult procedere ad punitionem, & habet ius ad eam, ergo.

M. 1. autem cum aliis viris doctis distinguendum videtur nam peccata publicè dupliciter possunt esse emendata. Primo modo, quod licet peccator quantum ad Deum sit emendatus, sed non contra publicum dicitur ut solue infamia & secundum in Reipublica, eodem modo, quod condit publice de emendatione, & cessauit iam scandalum. Quo posito, licet

Tertia conclusio. Quando peccata publica tantum sunt emendata primo modo, est obligatio denunciandi, probatur nam Prælati tunc etiam prospicere bono communi, & quod sitis Reipublice læsæ, cui nondum est satisfactum, et hoc consequitur per punitionem delinquentis, ergo iuste vult procedere ad eam.

Quarta conclusio. Quando peccata sunt emendata secundo modo, non est obligatio denunciandi; hæc est illorum doctorum, & eam a fortiori concedit Soto membr. 2. q. 6. dub. 6. in te 3. conclus. Probatur: nam delinquentes per publicum emendati satisfecerunt Reipublice læsæ per scandalum, atque adeo iam consequutus est finis, quem debet Prælati intendere in puniendo, & per hoc patet ad fundamentum contrarietatis. Secundo nam ex tali denunciatione renouatur infamia delinquentis, quæ ei est iniuncta vel in totum extincta per emendam publicam; & quando sequitur maius damnum ex denunciatione, quam ex non denunciatione, omittenda est denunciatio, ut ait Nauar. inter verba. concl. 6. corol. 66. n. 30. Tercio nam Prælati, etiam si illi in his Edictis generalibus in iura prætendunt correctionem delinquentis, & quædam punitionem; credo tamen quod contra hoc totum delictorum emendatorum etiam secundo modo, si interrogentur ut testes præcedente infamia vel accusacione, tenentur denunciare, ut tradit Soto loco citato, & Nauar. 2. 3. scilicet.

Quando autem præcipitur aliqui respondere ut denunciare, & quando ut resistant Nauar. inter verba. concl. 6. corol. 65. n. 286.

Ex dictis sequitur contra Sotum loco citato, q. 10. d. 1. aliquibus casibus tepentur subditi denunciare propter huiusmodi Edicta, in quibus alias non tenerentur ex lege naturalitate Naturam n. 2. 37. & alij. n. 1. nam quando peccata publica sunt emendari oportet, non tenentur subditi denunciare de re propria, ut in re atque bene tamen post l. 1. d. 1. & alij casus, scilicet quod ex punitione delinquentis sequitur bonum publicum, & ex hoc quod non puniatur, non sequitur detrimentum publicum in genere, vel se est nullum, tunc poterant quod si subditi denunciare ante mandatum Praelati, sed non tenebantur, at vero post mandatum tenentur, supposito quod peccatum non est emendatum publice.

D. V. I. T. A. T. V. R. q. 10. d. 1. q. antem temporis durent Edicta Praelatorum? Nota quod huiusmodi Edicta possunt dupliciter publicari. Primo modo, pro aliquo tempore determinato, ut quando Praelatus Religionis visitans conventum praecipit, quod durante visitatione denuncientur ei omnia vel talia delicta. Secundo modo, sine tempore determinato, ut Edicta Ordinationum & Inquisitionum.

Prima conclusio. Haec Edicta generalia non dantur per totum legem & statuta, sed sunt sententiae ab homine, ita Naturam c. 27. n. 1. & probatur nam alias non iterarentur in legibus & iuris.

Secunda conclusio. Quando Edicta publicantur primo modo, tunc dantur pro tempore, quo durat visitatio, unde qui transacta visitatione novit aliquid delictum, non tenetur denunciare iudici alicui.

Tertia conclusio. Edicta Inquisitionum dantur per totum annum, donec iterum praesententur, itaque in quocunque tempore anni sciam aliquid esse haereticum, tunc oportet denunciare. Probatum nam haec videtur intentio Inquisitorum, cum haec delicta sunt contra bonum commune, & ita per se tenentur, quod fidelis in quocunque tempore anni denunciant huiusmodi de-

lictis. Vide P. Henr. l. b. 1. c. 1. §. n. 4. l. 1. M.

Quarta conclusio. Edicta ordinationum non dantur per totum annum, sed per duos vel tres menses, sicut P. Henr. l. 1. p. 1. & ita respondit Magister Peña consultus, si debet quod haec Edicta, quae leguntur in Quadragesima, leguntur per modum visitationis, & tantum durant pro tempore quo durat praecipuum confessoris, scilicet usque ad Dominicam de Quasimodo, vel saltem usque ad Pentecostem; unde qui post hoc tempus transactum novit aliquem esse concubinarium, non tenetur denunciare. Probatum nam cum haec delicta non sint in perniciem publicam, Edicta non sunt tam strictae interpretanda & sic non accipiuntur à fidelibus cum tanto rigore, sicut Edicta Inquisitionum.

Legimus huiusmodi de causis excusantibus ab excommunicatione Edictorum generalium est agere de aliis causis, quae generalibus excusant ab excommunicatione, scilicet ignorantia, & appellatione.

D. V. I. T. A. T. V. R. sexto, utrum ignorantia excuset ab excommunicatione.

Nota primo, quod ignorantia est duplex, una facti, altera iuris. facti est, quando scio aliquem actum esse prohibitum, ignoro tamen actum quem exerceo esse illam actum prohibitam; verbi gratia, scio homicidium esse prohibitum, ignoro tamen actum quem exerceo esse homicidium, quoniam occido hominem, quem puto esse feram: ignorantia iuris est, quando ignoro actum esse prohibitum, ut si ignoro homicidium esse malum, & hanc ignorantiam potest esse iuris divini vel humani, si humani, rursus potest esse iudicis vel canonici, unde quae si est canonici potest esse iuris communis, vel particularis, ut Episcopi.

Nota secundum, utramque ignorantiam, scilicet facti vel iuris, esse posse vincibilem, vel invincibilem, quae à iudicis dicitur prohibita, ut testatur Navar. cap. 27. n. 45. Vincibilis, quia de qua si ignorat quod tenetur se re, & non adhibet debi-

tam diligentiam, inuincibilis est, quando ignorat id quod non tenetur scire, vel quamvis teneatur scire, adducit tamen debitam diligentiam. Hoc posito, sic

Prima conclusio. Ignorantia inuincibilis facti excusat ab excommunicatione, verbi gratia, occido clericum in nemore, putans inuincibiliter esse seculum, non incurrit excommunicationem, sic Calet. 1. 2. q. 76. art. 3. dub. 3. Castro 2. de lege personal. cap. 14. Conar calma mater p. 1. §. 10. num. 13. & est communis Doctorum. Et ratio est manifesta: nam excommunicatio non potest incurri nisi pro culpa; confirmatur ex cap. cognoscentes de constitutionibus. rem quae culpa caret, in damnum vocari non conuenit.

Quid quando scit actum esse malum, ignorat tamen inuincibiliter aliquam circumstantiam, propter quam est imposita excommunicatio, verbi gratia, occidi clericum putans inuincibiliter esse seculum, ut quia vidi illum in habita laicali?

Secunda conclusio. Non incurrit excommunicationem, ita Medina 1. 2. q. 76. art. 3. Soto d. 22. q. 1. art. 2. casu 4. concl. 1. Ledes. 2. p. 4. q. 24 art. 6. concl. 2. Nau. c. 27. n. 80. & 272 & communiter Doctores. Probatum aperte ex c. si verò. el. 2. de sententia excommunicationis. Confirmatur ex cap. Apostolicæ de clerico excommunicato ministrante. Vbi dicitur, quod clericus qui ignorans probabiliter se esse excommunicatum vel suspensum, celebrat, non manet irregularis; quod absque dubio verum est, quamvis alias peccet celebrando, ut si accederet cum affectu fornicandi. Et ratione probatur: Hæc excommunicatio imposita est ad puniendum sacrilegium in personas ecclesiasticas, sed iste non est sacrilegus, ergo. Quid si iste habeat hunc animum actum, quamuis hic esset clericus, occideret illum? Quæst. sup. n. 15. corol. 10. tenet quod incurrit excommunicationem.

Tertia conclusio. Probabiliter est, quod non incurrit. Hæc habetur ex Cordub. 2. Quæstion. q. 16. in fine, & tenent aliqui

viri docti. Probatum: Hæc excommunicatio imposita est contra actum exteriorem sacrilegij formalis, sed hic actus exterior non est formaliter sacrilegium, ergo. Maior probatur: nam sicut excommunicatio non imponitur pro peccato pure interiori, sed pro exteriori, ut vidimus p. 1. dub. 10. ita hæc excommunicatio contra sacrilegum in personas ecclesiasticas non imponitur pro sacrilegio pure interiori, sed pro exteriori. Minor verò probatur: Hic actus exterior non procedit nec causatur ab illo actu interiori sacrilegi; ergo non est actus exterior sacrilegij, quod verò non procedat ab illo actu interiori sacrilegi, probatur: Sola voluntas absoluta est causa exterioris actus: nam voluntas non mouet reliquas potentias, nisi per imperium efficax & absolutum, sed ille actus interior sacrilegij est conditionatus; ergo non est causa exterioris actus.

Quid si aliquis haberet hunc actum, volo occidere hunc laicum, & si clericus est, volo illum occidere?

Quarta conclusio est, quod incurrit excommunicationem, ita tenent aliqui virores. Probatum Hic actus exterior occidendi clericum pro. ult. & imperatur a voluntate interiori occidendi clericum; ergo est actus exterior sacrilegij, & per consequens incurrit excommunicationem. Hinc sequitur, quod quotiescunque aliquis dubitat verum ille quem occidit sit laicus vel clericus, si est clericus, incurrit, probatur: nam in actu exercito habet eundem actum, scilicet si iste est clericus, volo illum occidere. Confirmatur, iste facit actum exteriorem dubitans verum sit sacrilegium, & se scito peccat & errat, ergo est sacrilegus exterior, & per consequens incurrit. Grauior difficultas est, & sic

S E P T I M U M dubium, quando quis committit illud peccatum mortale, propter quod imposita est excommunicatio, & tamen inuincibiliter ignorat impositam excommunicationem, verum incurrit? Verbi gratia, occido clericum sciens

esse

esse clericum, ignoro tamen inuincibiliter impositam esse excommunicationem contra percutientem clericum. Et quidem omnes Doctores in hoc conveniunt, quod quando actus de se non est malus, sed tantum est malus, quia prohibitus, ignorantia legis prohibentis talem actum sub excommunicatione excusat. Verbi gratia, præcipit Pius V. sub excommunicatione, ne quis sine licentia Episcopi ingreditur monasteria monialium, qui ignorat nam licet hanc legem, non incurrit excommunicationem, ita Led. fm. 2. par. 4. quest. 24 artic. 6. conclus. 3. Syluest. verb. ignorantia. num. 1. 2. Angel. verb. excommunicatio 7. quest. 2. causa 1. ut Nauar. cap. 27. num. 16. & omnes. Probatum nam iste totum excusatur a culpa, quæ conclusio intelligenda est, siue excommunicatio sit à iure particulari, siue communis: nam utrobique militat eadem ratio quantum ad forum conscientie, quantum in foro exteriori facilius præsumetur ignorantia iuris particularis quam communis vnde controversia solam est, quando actus est alius peccatus iure divino vel naturali, ut in casu posito in titulo dub. 3.

Prima opinio tenet quod hæc ignorantia non excusat ab excommunicatione, siue lata sit à iure communi, siue particulari, ita Couart. sop. n. 9. ubi citat Scot. Maior. & alios Canonistas. Et pronatur primo, ex cap. cum illorum. de sententia excommunicationis ubi Papa reprehendens quosdam, qui cum essent excommunicati propter peccationem clericum, non formidabant suscipere ordines, distinguit, quod si sciebant se esse excommunicatos, perpetuo deponantur ab ordinibus; si autem ignorabant, scilicet cet factum, quia non erant memores delicti vel iuris, tunc potius amittit delictum, sed dispensatio non habet locum, nisi ubi est vinculum, ergo quamvis sit ignorantia iuris imponentis excommunicationem, incurritur excommunicatio. Secundo, ex cap. ignorantia. de regulis iuris, in 6. ubi dicitur,

Ignorantia facti excusat, non autem in re. ubi Pontifex loquitur de ignorantia inuincibili iuris: nam si de culpabili loqueretur, ignorantia facti non excusat, & sic nulla esset differentia. Tertio, obligatio ad penam est naturalis, unde qui frangit legem, ignorans penam, manet obligatus ad illam, & ita in foro seculari homines suspenditur, qui minus ignoret hanc penam, ergo idem est de pena excommunicationis. Confirmatur: Pena de ius ratione habet quod sit involuntaria, ergo quamvis ignoretur, incurritur.

Secunda sententia dicit, quod ignorantia inuincibilis excommunicationis impositæ ab statuto particulari, excusat, non tamen si sit imposita à iure communi; tenet Adrian. in 4. materia de clauibus. q. 6. Angel. verb. excommunicatio. 7. q. 2. & alij. Probatum ex cap. ut animarum. de constitutionibus. in 6. vb. definitur, quod sententia ordinatorum non ligat ignorantes, ergo à contrario sensu sententia iuris communis ligat, ubi ponderandum est, quod Pontifex hic condit ius novum, ut patet ex illo verbo, *volimus*, quod importat auctoritatem statuentis, & ex ratione ibi posita, scilicet, *ut animarum salutem consulamus*, &c. ergo a iure hanc constitutionem nulla ignorantia statuti siue Papalis, siue Episcopalis excusabat, & Pontifex ex benignitate decernit, quod ignorantia statuti Episcopalis excuset; ergo quantum ad statuta Papæ, ius antiquum trahit in correctum.

Tertia sententia dicit, quod quamvis actus sit malus iure naturali vel divino, qui inuincibiliter ignorat impositam esse excommunicationem, excusatur ab illa, si et talis excommunicatio imposita sit à iure particulari, siue communis, quæ sententia vera est, & pro illa citatur Syluest. verb. ignorantia. n. 2. sed tunc tantum loquitur, quando actus non est alius prohibitus iure naturali vel divino, nihilominus eam tenet Anton. 3. par. 2. 3. c. 13. circa finem Soto d. 2. q. 1. artic. 1. casu 4. concl. 4. Castro 2. de lege penali. c. 1. 46.

sicut dictum est. *Le. 24. q. 24. art. 6. circa finem. Naac. 17. num. 16. & num. 17. 2. responsio. 13. Cordub. 2. Q. 1. s. l. on. q. 16. in prime & communiter Magistri. Quia intentione quatenus ad excommunicationem statim particularis est expresse adhiacta dicta. Et an in iudicio nam q. 1. s. l. on. q. 24. supra. in 1. ut defendat primam. Et sententiam conetur respondere aut textum verum eius expositio. Præterquam quod id contra confirmationem Doctorum, ut ita dicitur, violenta est & id in notis, ut ostendit Cordub. 1. op. & ante eonstat, quod ignorantia excommunicationis non est ad rem ad radicem etiam excusat. Sed præterquam vniuersaliter etiam respectu excommunicationis impositæ à iure communi in omnes cognoscetes. de consuetudine hanc dicit, quod lex penalis de nouo data non ligat eos, qui ante legem latam deliquerant, eundem quod ignorantia prohibitionem, sed qui post latam legem ignorat eam inuincibiliter, eodem modo se habet, ut si lex lata non esset, ergo non ligatur pena. Secundò, excommunicatione non potest ferri nisi contra contumaces (hæc contumacia explicatur sup. e. 3. dist. 1. dub. 6.) & rebeldes Ecclesiæ, sed qui inuincibiliter ignorat prohibitionem Ecclesiæ, non est ei rebellis, quamuis aliàs sit rebellis Deo; ergo, & hæc ratio æqualiter currit, si de excommunicatione sit iuris particularis, siue communis. Confirmatur: Nihil meretur puniri ab eo, quem non offendit, ite non offendit Ecclesiæ, ergo. Tertiò, ad excommunicationem contra percussores clericorum, verbi gratia, non minus requirit inobedientiam contra Ecclesiæ, quam sacrilegium, sed qui occidit clericum putans inuincibiliter esse lucum, excusatur ab excommunicatione, quia non est sacrilegus, ut videmus, quamuis sit homicida; ergo etiam e. c. scilicet qui ignorat prohibitionem Ecclesiæ, quia iste non est illi inobediens Confirmationem namque ignorantiam facti & ignorantiam iuris non videtur assignabilis alia doctrina, nisi quod facilius præsumitur ignorantia facti*

quam iuris, tamen quia id utraque ignorantia est inuincibilis, utrumque est excusans, sed ius ipsius dicitur quod ignorantia facti excusat, licet etiam peccet lumen, ut videmus in 1. 2. cor. 1. duo præcedunt ergo etiam ignorantiam excusat.

Pertinet utrumque, qui sententiam boni naufragi cum est excommunicatam, & ignorat inuincibiliter utrum hanc excommunicationem sit referenda à Bulla Canonis, excusat excommunicationem referentiam in Bulla Canonis. Responsum affirmatiuum: nam quod si quis non incurrit excommunicationem, cum sit inuincibiliter ignorat illam esse impositam, non est ex eo, quod requiritur, ut qui non perdat nam bene potest aliquid obsequium pernam legis, quia non se inuincibiliter ignorat, sed quia requiritur eonstat, hæc autem repetitur in præfatiis, ut ergo.

Ad primum pro prima sententia respondetur cum Soto, quod illa textus non loquitur de ignorantia inuincibilis, sed de uerbis, qui non excusant ab excommunicatione imposita per ius commune; ut postea videbitur. Et quod, quatenus de uerbis patet, quia, si distinximus loquitur de ignorantia facti & iuris, & tamen de ignorantia inuincibili fiunt omnes libenter facere, eundem excusat ab excommunicatione, ut expresse verba de sententia excommunicationis id determinat, ut videmus in 1. cor. 1. duo præcedunt ergo eam libere dicit Pontifex, quod si ignorat tamen inuincibiliter, loquitur de ignorantia inuincibili.

Ad secundam respondetur, quod loquitur in foro contentioso, in quo præsumitur quia habere ignorantiam facti, non in 1. 2.

Ad tertiam cum confirmatione respondetur, hoc esse peccatum in pena excommunicationis, quod non possit iniungi, nisi contra contumacem & rebellem Ecclesiæ.

Ad argumentum secundæ sententiæ respondetur primò cum Soto, quod Pontifex ibi non condit nouum ius, sed dicit

Cardanalis & Felinus cap. si verò el. 2 de sentent. excommunic. Et nota, quod conclusio ista legitur, si ita ignor. aut sit facti, & ita quod imposita est excommunicatio, si de iure. nunc igitur excommunicationem, sicut est in aliis censuris, ut patet in dubio sequenti, hoc est contra glossam Clement. 1. de consensu. & affinit. verbo, scienter. & contra nonnullos iuristas, qui dicunt conclusionem tantum habere locum in ignorantia facti: sed nostram sententiam tenet Sylvest. sup. & verba excommunicatio. verb. excommunicat. o. 1. ca. 5. sed expressius Covarr. de sponsalibus p. 1. c. 6 §. 8. n. 21. Nauar. c. 27. n. 141. & aliqui viri docti. Probat nam licet in aliis excommunicationibus requiratur, quod homo sit mortaliter contumax contra Ecclesiam, ita in his requiritur, quod scienter sit contumax. An autem requiratur verus dolus, vel sufficiat presumptus? Aliqui dicunt sufficere presumptum, ita Cordub. 2. Quæst. 10. n. 1. & nonnulli Mistri. Dolus presumptus est quando ignorantia est affectata, ut quando de industria non vult scire, vel quando est adeo crassa, ut mortaliter loquendo, & apud viros prudentes reputatur affectata.

Oppositum tenet Angel. v. de dolus §. 1. dicens quod ubi ius requirit verum dolum, ignorans non incurrit penam etiam, quantumcumque sit culpabilis, licet alio modo sit puniendus, ubi allegat Aug. de Claraudio, & Antonium de Martino, idem sequitur Sylvest. il. ver. culpa. q. 11. Tabien. verb. dolus, num. 2. & aliqui viri docti. Probat, verba legis, per alios si iudicium sunt interpretanda, nec amplianda ultra id quod sonant, sed qui operatur ex ignorantia quantumvis crassa & affectata, verè & proprie dicitur operari ex ignorantia, & non scienter; ergo requiritur verus & formalis dolus. Secundum nam hæc dictio, scienter, significat scientiam contra legem, ut ait glossa cap. de cernimus. verbo, non presumant. de iudic. is. Milia videtur mediam viam eligendam esse. Unde sit

Secunda conclusio. Si ignorantia sit affectata, quæ ex proposito noluit scire, non excusat. Probat ex glossa cap. eos qui. de tempor. ordin. in 6 verbo, affectata. quæ dicit quod ignorantia affectata æquipollet scientiæ. At verò si non est affectata, quantumcumque sit crassissima & supina, excusat, quæ res solæ o multum deferuit ad pacandam conscientiam in multis casibus censuratum. Sed ut plenius absoluiamus hanc materiam,

Dubitatur decimò, verum ignorantia excuset etiam ab aliis censuris, verbi gratia, suspensionis, interdicti, & irregularitatis, quam pro nunc appello censuram.

Prima opinio est negatiua, sic Paladum 4. d. 18. q. 4. effectus 4. ubi dicit, quod qui inuincibiliter ignorat se esse excommunicatum, vel excommunicationem esse impedimentum ad suscipiendos ordines, manet suspensus, idem tenet Covarr. calama mater. p. 1. §. 6. n. 6. citatur etiam Sylvest. sed inuincibilis, ut postea videbimus. Quæ sententia probatur primò ex eam illorū de sentent. excommunicat. ubi Pontifex distinguit de eo, qui cum esset excommunicatus, se fecit ordinari, & ait, quod si scienter id fecit, manet suspensus, si autem ob ignorantiam iuris vel facti, possunt Abbates eam illo dispensare: ergo etiam in casu ignorantie iniget dispensatione, & per consequens incurrit suspensionem. Secundò ordinatus etiam ignoranter ab Episcopo, non excommunicatur (intellige nominatim) incurrit irregularitatem, ut tradit Sylvest. verb. irregularitas. q. 7. Nauar. c. 27. n. 141. & Covarr. calama mater. p. 1. §. 6. n. 6. & est textus canon. 1. c. 1. q. 1. ergo

Secunda opinio est in cōtrariū, unde sit Prima conclusio. Ignorantia inuincibilis, quæ excusat ab illo peccato, propter quod imposita est censura, quæ vere est pena, excusat etiam a tali censura, sic Patronus Ite. n. 2. & allegat a Covarr. sup. imò ipsemet num. 9. ut, quod excommunicatus, qui probabiliter ignorans se esse excommunicatum, celebret, non manet

integro

irregularis. eadem enim conclusionem tenet Antonii 3. p. tit. 24 c. 6. Sylvestri. et irregularitas qu. 1. 3. 5. Castro 2. de lege personal. c. 15. Tabienus. et excommunicatio. 1. §. 1. 2. P. Jac. in 4. d. 8. di. 3. colum. 9. Itaq. quomais iste committat aliud peccatum, ut si suscipit vel exerceat ordines in concubitu, tamen si propter ignorantiam excusatur ab illo peccato, propter quod est imposita censura, excusatur etiam ab illa, unde excommunicatus, qui inuincibiliter ignorat se esse excommunicatum, si recipiat vel exerceat ordines non fit irregularis, atq. adeo sine ulla dispensatione potest in ministerio, probatur efficaciter ex c. Apostol. eg. de cleric. excomm. c. Minor probatur ratione. Hæc irregularitas solum incurritur ob culpam mortalem, ut omnes fatentur, ergo qui excusatur a culpa, excusatur a pena irregularitatis. Dixi, *censura, quæ et est et pena* nam conclusio non habet locum in irregularitate, quæ non est pena, & incurritur ad se peccato, ut etiam patet in solutione ad secundum.

Solutio ad consensum. Quando ignorantia non excusat a peccato, propter quod est imposita censura, quomais homo inuincibiliter ignoret ut imponens censuram, non excusatur a tali censura, verbi gratia, occidit quis hominem scienter, vel ignorans culpabiliter, & ignorat inuincibiliter an actum esse a iure irregularitatem, incurrit eam, sicut et clericus sciens se esse excommunicatum celebrat, quomais ignoret inuincibiliter penam irregularitatis, incurrit eam ita Panormit. & Felinus c. a nobis. de sentent. excommunicat. Cord. ab. 2. Quæstion. 3. 1. 3. versiculo item 2. & q. 27. in prin. Et ratione probatur, cum inuicibilis pena non imponuntur contra contumaces & rebelles Ecclesiæ, sicut excommunicatio, sed contra committentes talia vel talia delicta, verbi gratia, homicidium vel administrationem ordinum, scientes se esse excommunicatos, ergo qui committunt illa, incurunt censuras, quomais inuincibiliter ignorent penam.

Ad primum responderet cum Antonino sup. & Soto d. 2. 1. q. 1. ar. 2. ad 2. Adria. quod Pontifex ibi non loquitur de ignorantia inuincibiliter, sed de culpabili, unde in 1. membro distinctionis loquitur de eo qui scienter & in eodem tempore ecclesiasticæ potestatis se fecit ordinari. In secundo autem loquitur de eo qui per ignorantiam culpabiliter, cum quo minus agitur.

Ad secundum responderetur, quod illa non est irregularitas, quæ sit vera censura & pena, etiam si sit in opinione eorum, qui tenent irregularitatem esse verè censuram, & ratio est, quia talis irregularitas non potest imponi, nisi pro culpa propria, quam solutionem colligo ex Nau a sim. l. nam c. 17. n. 4. ait, quod suspensio, quæ est verè censura, non potest imponi nisi pro culpa propria; unde ait multos esse impeditos a celebrando, qui tamen non sunt suspensi suspensione, quæ sit verè censura, & si celebrant, quomais peccent, non incurunt irregularitatem, quæ sit vera censura & pena, sed dicitur irregularis, quia non recipit ordinem executionis, quia sicut Episcopus non habet illam, ita non potuit eam communicare, cum nemo det quod non habet, & in hoc ipse Episcopus est quæ punitur in ordinato.

De vi et auctoritate in hoc modo, utrum appellatio excuset ab incurrenda excommunicatione? Quam questionem tractat Ioannes Gutierrez i b. C. nomine quæst. c. 4. Pro explicatione nota, quod appellatio potest fieri ante latam sententiam excommunicationis, vel post latam. Secundo, nota, quod excommunicationis ratio potest fieri pure & absolute, vel sub conditione absolute, ut quando aliquis transgressus est legem communis, tunc excommunicationem, & tunc excommunicat illum, sub conditione, ut q. 2. fo. ludei dicit, præcepto tibi sub excommunicatione lata sententia, ut compareas, vel teneas inter nos dies.

Prima conclusio. Appellatio facta post sententiam excommunicationis pure latam, non suspendit eam, ita Sylvest. verb. excommunicatio. 2. num. 1. casu 7. Atrial.

ver appellatio. n. 4. N. m. cap. 27. n. m. 1. § 9. Panorm. c. 1. c. 1. praterea c. 2. de appellationibus. text. cap. 1. d. 1. c. 1. Past. 1. 1. 1. 1. eodem tit. §. verum. 3. sed ut rationem textus, quoniam excommunicationis secum trahit excommunicationem, ideo est de interd. c. 2. & suspensio. c. 1. de A. m. 1. 1. c. 1. locis citat. 1. & de interd. c. 1. text. est cap. ad huc quoniam. de appellationibus. de suspensione autem textus est cap. eadem sententia excommunicationis. n. 6. verum est quod licet hanc appellatio non habeat effectum suspensionis, habet tamen devolutionem, & Syl. est. 1. pra.

Secunda conclusio. Appellatio suspendit declarationem excommunicationis, verbi gratia, si iudex declaravit, ne iurisse excommunicationem latam ab homine vel a re, ego appello a declaratione, allegans quod non fecit id propter quod erat imposita excommunicationi, vel quod factum est a subdito, talis appellatio suspendit declarationem, sic glossa recepta c. cupientes. §. quod si per verbum, priusquam de declaratione, in 6. Angel. vero. appellatio §. 8. N. m. §. 8. Confil. de sententia excommunicationis. c. 1. 2. & confil. 26. num. 5. unde tibi denunciatus non est v. d. 1. post 1. 1. 1. 1. m. 1. de N. m. c. 1. 2. Ad id N. m. c. 1. 2. q. 1. licet a fido vero intentionem posse appellari, tamen a sententia iudicis declarata non facta est, ideo non potest appellari, quia iudex potest hoc iudicare declarasse.

Tertia conclusio. Appellatio post sententiam excommunicationis inter in sub conditione, si fiat ante impetram conditionem, suspendit excommunicationem, ita Sylvest. ver. excommunicatio. c. 1. q. 1. Gutierrez num. 24. & communiter Doctores, text. cap. 1. d. 1. c. 1. praterea. Ratio est, quia a re & a declaratione, etiam hanc excommunicationem non nocet suis visibus, si post appellatorem sententia excommunicationis, ut in c. 1. cap. per te de sententia excommunicationis. Sed et ex hac conclusio, ut aliqua sunt notanda.

Primo: quod hanc conclusio habet vo-

rum, quamvis iudex dicat, nisi satisfeceris Per. o intra mensem, ex nunc sis excommunicatus, ita Gutierrez num. 20. nam licet verbum, ex nunc, sit presentis temporis, denotat tamen futurum effectum. Secundo nota, quod licet ab aliis sententia appellari in se intra tempus a iure praefixum, scilicet intra decem dies a prolatione sententiae, et verò ab excommunicatione, scilicet appellare ante impletam conditionem, quamvis appellator post tempus praefixum a iure ad appellandam, sic Gutierrez n. 24. & al. gar glossa. d. c. 1. c. 1. praterea. Francum, Decium, Covarr. alia mater p. 1. §. 10. num. 4. & dicit esse commatam, contra Panormit. tenet N. m. cap. 27. num. 172. §. 11. & licet istud sit praterea. Et ratio d. scilicet, quod ad excommunicationem requiritur contumacia, quae reperitur tempore impleta conditionis, & non retrahitur ad tempus, in quo prolata est sententia.

Quarta conclusio. Si conditio sit de non appellando, ut si iudex dicat, excommunico te, si appellaveris, utrum appellando incurrat excommunicationem? C. 1. l. 1. q. 1. d. 1. non incurret, qui prius debet praecedere appellatio, & per consequens excommunicatio venit post appellatorem prolatam Sylvest. ver. excommunicatio. c. 1. n. 16.

Quid si appellatio facta non potest sequi, sed relinquitur deserti? Si licet ver. excommunicatio c. 1. q. 2. d. 1. 3. Sed tantum suspensio interdicti. Si tamen, intra quod erat prosequi, c. 1. q. 1. n. 1. et postea probat immunitas Ecclesiae accedens in cap. solet de sententia excommunicationis. c. 1. m. 6. istam posse a iudice excommunicationem, concedi licet post mortem.

Contra istam tenendam, si licet quod licet appellatio sit interdicta, appellatio autem a re, ut num. 24. c. 1. c. 1. excommunicationis, et ut postea in tempus, ut pro eo exagendi c. 1. n. 1. d. 1. 3. ita licet nam dicto c. 1. n. 1. num. 4. de dicto cap. licet. Covarr. cap. alma mater. p. 1. §. 10.

10. num 6. verſical in hac autem Angel
vet. appellatio. §. 5. & erat Archidiaconum
Gutierrez num. 14. & fauet mutum
dictum e. licet. 101. verſ. ab 1 de offiis ſenten-
tie doctores nullitate, & probatur nam ex
quo appellatio legitima fuit ante excom-
municationem, poſtea illam ſuſpenderit,
vide Gemina. d. cto cap. licet. vbi
multa tractat pertinentia ad forum ex-
ternus.

Ad ſundamentum Sylueſt. facile re-
ſponderet. quod iſta denuntiatio funda-
tur in præſumptione nam ex quo defe-
ruit appellati nem, præſumitur non ha-
buiffe legittimam cauſam appellandi, quum
ſolutionem colligo ex gloſſa magna in fi-
ne dicti cap. licet. & qua nois textus &
Doctores etiam, excepto Gutierrez, lo-
quuntur quando appellatio interpoſita eſt
ante promulgationem ſententiae excom-
municationis, ego tamen cum Gutierrez,
etiã inquiror quando appellatio interpo-
ſita eſt poſt latam ſententiam condicio-
nale, & ante euentum conditionis

Quod ſi non eſt iuſta cauſa ad appellan-
dum. Sylueſt. vet. excommunicat. c. 10. num. c. tato, dicit primò, quòd non ſuſ-
penderit excommunicationem Dicit ſecun-
dò quòd ſi reus poſt talem appellacionem
celebret, & ſi de poſtea pronunciet ap-
pellacionem non tenere, manet in iuſtula-
tis. Et ſic ſecundum dictum ſalutem eſt, vt
oſtendit Nauar. cap. 2. §. 1. num. 104. Conar.
calma mater. p. 1. §. 7. in 7. gloſſa penult.
verbo, in officiis. cap. ſolet. de ſentent.
excommunicationis in 6. communiter
recepta, & eſt text. optimus cap. ad præ-
ſentiam noſtram. de appellacionibus. ſci-
cus erit in foro conſcientiae, ſi ipſe ſciat
appellacionem non eſſe legittimam. ita Sal-
cedo in 10. Bern. Diaz cap. 3. §. 5. nec etiam. &
c. 1. Nau. cap. cum contingat remedi. 3.
D. primo autem dicto eſt maior difficul-
tas nam cum illo tenet Nau. in repeti-
tione c. accepta de reſtator ſpoliatorum.
c. poſit §. num 15. vb. ut. cum qui bona
ſua appellant credens eſſe iuſtam cau-
ſam appellandi, excommunicatum eſſe,

ſi poſtea declaratur malè appellaffe. idem
tenet gloſſa vlt. cap. ſolet. Gemina. cap.
licet. de ſententia excommunicat. in 6. vbi
allegat Innocent. & Hoſtienſ. in c. ſigni-
ficau. de cenſibus. & fauet dictum cap.
ſolet. & dictum cap. licet. Alij autem vi-
ri doct. noſtra Societatis dicunt duo. Pri-
mò, quòd iſtammis reus non habeat iu-
ſtam cauſam appellandi, tamen ſi admiſſa
eſt appellatio, non incurrit excommuni-
cationem Secundò dicunt, quòd ſi non
habet iuſtam cauſam appellandi, nec ad-
mittitur eius appellatio, ſed proceditur
contra eum, & declaratur excommuni-
catus, incurrit eam, quoniam appellatio
videtur omnino nulla

Ego quidem ſentio primum dictum
horum Patrum ſolum habere verum, quan-
tum ad forum interius, & ſuppoſito quòd
appellauerit bona fide, credens ſe habere
iuſtam cauſam appellandi, in foro autem
externo tenenda eſt opinio gloſſar.

Solum reſtabat diſputare, vtrum me-
tus mortis excuſet ab excommunicatione:
ſed commoditas diſputabitur capite
ſequenti.

De effectibus excommunicationis.

Caput VI.

DISPUTATIO I.

De effectibus excommunicationis in communis.

SUPPOSITO quòd excommunicatione tam
maior quàm minor, valida & iuſta ha-
bet aliquos effectus, DUBITATUR pri-
mò, vtrum excommunicatio nulla habeat
aliquos effectus. Nota, quòd præmiſſis
alijs diuiſionibus excommunicationis po-
ſitis cap. 1. diſput. excommunicatio eſt du-
plex, ſcilicet iſta & iuſta. Iuſta eſt, quæ
fertur quæ potest, propter quod, & quo-
modo debet, ſcilicet quòd dicitur à legi-
timo iudice, propter peccatum contraria-
e, & ſeruato iuris ordine iuſta eſt,
cum aliquid horum deſicit. Rurſus iuſta
eſt duplex, quædam valida, quædam in-
valida

uanda & nulla. Vnde id est, quando de iure
deficit iusta intentio ex parte Iudicis, ut
quia procedit amore vel odio, & hæc a
nonnullis dicitur iusta pars accedens, vel
quando deficit iusta causa ad excommuni-
candum, vel quando solum deficit ius-
tus ordo, qui non est essentia alius. Pro quo
nota, quod iustus ordo est duplex, alter es-
sentialis, alter accidentalis. Essentialis est
ille, quo non seruato excommunicatio est
nulla, verbi gratia, si feratur excommuni-
cacio absque ulla monitione, ut patet
ex dictis cap. 5. disput. 1. dub. 10. acciden-
talis est ille, qui licet non feruetur, nihilom-
inus excommunicatio est valida, ut
quando non præmittitur tria monitio,
vel una pro tribus cum legitimis inter-
uallis, sed vnicum tantum monitio, ut
vidimus cap. 5. citato, vel quando excommu-
nicatio non fertur in scriptis, vel scriptum
non continet expresse causam, propter
quam fertur excommunicatio, vel non
trahitur scriptum ipsi excommunicato il-
lud petenti, ut vidimus capit. 2. de p. vnicum,
dubio 3. Excommunicatio autem iniusta
nulla contingit in multis casibus, quos
ponit glossa cap. præsentis, de sent. excom-
municat. in 6. qui tamen ad quinque pos-
sunt reduci. Primus est, quando excom-
municans non est legitimus Iudex excom-
municati. capit. nullus, de Parochis. vel
quando licet sit proprius Iudex excom-
municati, tamen non est toleratus ab Ec-
clesia, ut quando est excommunicatus,
suspensus a iurisdictione, vel interdictus,
& denunciatus talis, seu notorius clerici
peruulsor, similiter est nulla, quando fitur
a delegato excedente fines suæ delega-
tionis capit. finali, de præbendis & digni-
tibus. Vitam veto sit nulla excommuni-
cacio lata à delegato, qui copiam suæ
commissionis petenti poluit dare? bene
trahat Nau 3. Consil. de sentent. excom-
municationis consil. 9. & videtur incli-
nare in partem affirmatiuam, quia magis
posse probari autoritate Innocentij
& vna, quam iure, & certe in oppositum
adducit opumas rationes. Secundus est,

quando fertur contra tenorem privilegio-
rum cap. quanto, de privilegiis, vide ex-
communicatio lata ab ordinario contra
habentem priuilegium, ne excommuni-
cetur, est nulla, etiam ordinario igno-
rante tali privilegio, ita Sylu. ver. ex-
communicatio. in 6. Ad hanc causam re-
ducitur, quando excommunicatio fertur
in odium mendicantium, sed subiecitur
causa, ut quando in odium privilegij me-
dicantium, cuius virtute possunt addire
confessiones hæc luita, ordinarios excom-
municat omnes, qui antequam accedant
ad Eucharistiam, non sunt confessi pro-
prio Parocho, illum casum ponit Soto d.
2. 1. quæst. 1. articulo 2. in 4. modo, & ponit
ur a Syluestro. ver. excommunicatio. 2. n.
1. licet sub aliis verbis, scilicet quando ex-
communicatio fitur contra privilegium
excommunicati, & coniungitur ex dicto ca-
p. quanto. Tertius est, quando excommu-
nicatio continet errorem in tolerabilem,
ut quando fertur contra aliquem, quod
fuit aliquid bonum, verbi gratia, quia
dedit elemosynam, vel quia non fecit
aliquid illicitum, aut impossibile. c. ve-
nerabilibus & finali, de sentent. excom-
municat. in 6. & can. q. 1. p. 2. 1. quæst. 4.
vel si detur contra eum, qui secundum al-
li. gata & probata est innocens, ut si de bi-
tor excommunicetur pro debito, quod
evidens est omnibus aliis soluisse, vel si
excommunicatio maior feratur pro re mi-
nima sic Soto causa 4. Quartus est, quan-
do fertur præteriti iuris essentiali ordine
iuris, ut quando maior excommunicatio
fitur contra eos qui participant (non
quidem in eodem crimine, sed in aliis
rebus) cum excommunicato ab eodem
Iudice, non nominando eos expresse præ-
uia tria monitione, cum interuallo ali-
quorum dierum. cap. præsentis cap. consti-
tutionem, de sentent. excommunicat. in
6. de quo latius dicemus infra. Ad hanc
causam potest adduci quintus, scilicet quan-
do excommunicatio fertur post legitimam
appellationem. cap. ad præsentem, de ap-
pellationibus. Adde secundum nostram

sententiam aliam eandem, scilicet quando nulla precessit monitio, vt videmus cap. 5. disp. 1. dub. 10. & tenet P. Henr. lib. 1. 3. cap. 16. num. 1.

Hic politis, breuiter responderetur ad questionem, quod excommunicatio nulla nihil operatur in foro interiori, imò neque in exteriori, d. animo modo publicentur cause nullitatis, vt populus sibi perscrutetur, vel perlaudare debeat de nullitate, vt sic eueniret scandalum, ita Nauar. cap. 27. num. 3. in fine, & at 1. multi, quos refert & sequitur Gutierrez Canon. question. cap. 4. num. 36. & tunc se potest publice gerere, ac si non esset lata excommunicatio, quia sententia nulla non est sententia.

DUBITATUR secundò, vtrum excommunicatio iniusta valida habeat suos effectus? Prima conclusio. Excommunicatio iniusta, ex eo solam quod deficit recta intentio iudicis, vel ordo iuris, qui non est essentialis, habet omnes suos effectus in foro interiori & exteriori, ita Nauar. c. 27. n. 1. & probatur nam quantum ad essentialia non differt ab excommunicatione iusta. Sed maior difficultas est de excommunicatione iniusta ex parte causæ. Vnde

Secunda conclusio sit. Quando causa est dubia ex vtraque parte, si sentatur excommunicatio in fauorem vnius partis, ligat in conscientia, verbi gratia, Petrus & Ioannes litigant super fundum, & Advocati insignes pro vtraque parte dicunt iustitiam esse pro sua parte, Iudex præcipit Petro sub excommunicatione latæ sententiæ, quod intra certum terminum tradat fundum Ioanni, tenetur obedire sub excommunicatione in foro exteriori, & etiam in interiori, si nõ appelleret, vel quærat alia remedia iuris, & si celebrat post talem excommunicationem, erit irregularis, quantumcumque sui Advocati dicat talem sententiam esse iniustam, sic Soto d. 21. q. 4. art. 3 ante secundam conclusionem, & Mexic. difficult. 6. de excommunicatione. dub. ult. conclus. 1. & cõmuniter Ma-

gistri, & probatur. Iudex habet, ut a i detetminandam vnam vel alteram partem, prout iud. cauet esse cõforme iuri, ergo etas sententia est iusta, & per coniequens illi est obediendum, &c., vt ait Soto, hic est proprias casus, de quo loquitur Gregori. quando dicit. *Sententia Pastoris iniusta vel iniusta timenda est* Vtrum hęc secunda conclusio intelligatur, quando in hęc causæ esset dubia quātum ad ius, quia ex vtraque parte habet rationes & opinionones probabiles, at verò quando esset dubia quantum ad factam, & Iudex reputans esse iustā ex falsā presumptione, ferret sententiam excommunicationis contra Petrum, licet durante hoc dubio Petrus se debeat gerere vt excommunicatus in publico & in secreto, tamen si in rei veritate causa nõ fuit iusta, excommunicatio in rei veritate erit nulla, & nõ ligabit in conscientia, ita videtur tenere Soto artic. 3. citato in fine ad 2. & eam colligo ex Syluest. verb. *sententia*. q. 1. & Medina Cod. de rescriptis. q. 1. causa 7. versic. quando autem. qui docent quod quando sententia est declarata, licet sit lata secundum iura & allegata & probata, non reddit securum in conscientia illum, in cuius fauorē lata est, si innititur falsę probationi, vel presumptioni, quia talis sententia non aufert directum dominium, nec alteri accrescit ius; vnde si postea constet de veritate, non est habendus pro excommunicato, quamuis antea peccauerit mortaliter non obediendo, quia in dubio tenebatur parere, quod magis explicabitur dubio sequenti.

DUBITATUR tertio, quando excommunicatio est iusta secundum allegata & probata, tamen qui excommunicatur reuera est innocens, vtrum talis excommunicatio liget, & habeat suos effectus? Hęc excommunicatio appellatur à Doctoribus iniusta, non continens errorem intolerabilem; nam illa quę datur propter causam iniustam secundum allegata & probata, dicitur iniusta continens errorem intolerabilem.

Prima opinio dicit, quod talis excommunicationis lata, secundum allegata & probata est valida, & obligat in conscientia, ita ut quis in publico, vel in occulto non servet eam, peccet mortaliter; sic Alex. Ricard. & alij multi relati a Soto d. 2. q. 1. artic. 3. quæ sententia probatur primò ex ean. sententia 2. 1. q. 3. vbi Greg. ait. *Sententia Pastoris iusta, vel iniusta tenenda est.* & idem dicit Verbanus Papa, vbi refertur ean. quibus ea est edita & quæsi. Solent etiam adduci alia testimonia. Secundo, omnis lex & sententia lata per potestatem clausam, si clausa non erret, à valida in conscientia, ut patet Marth. 18. *Quicumque ligaveritis in terra, &c.* sed quandoque fertur sententia & secundum allegata & probata, licet in re sit falsità, clausa tamen non erret: nam iudex tenetur iudicare secundum allegata & probata, ergo recte facit, atque adeò non erret. Confirmatur. Ut adeus sacramentalis sit validus, & habeat suum effectum, sufficit quòd pio, & licet hoc in fide secundum præsentiam humanam, licet reuera sit falsità à parte rei, ergo idem est in excommunicatione. Antecedens probatur nam diligentia præsentis ad examinandam conscientiam aliquando potest iudicari sufficere à prud. ut confessario, quæ tamen reuera non sit sufficiens, & tunc si penitens non fidei confiteatur omnia peccata, quorum recordatur eam vero dolore, faciet confissio item non solum validam, sed formatam & fructuosam. Tertio, in casibus beneficialibus sententia iusta tantum secundum allegata & probata, siue privativa sit, siue declarativa, est valida, ergo si mater in censura. Quarto, nam in iure sæpe fit distinctio inter excommunicationem nullam, & inter nullam, ex parte causæ, & dicitur quòd à nulla non oportet petere absolutionem, nisi forte ad casum, ab iniusta verò simpliciter petitur, & datur absolutio, ut patet cap. venerabilibus. §. sed si ex causa, & §. siue de sententia excommunicationis. 6. & ibi glossa.

3. cuncta opinio dicit, quod talis ex-
communication non est valida in fine con-
fessionis, itaque et ad id nullum habet effe-
ctum in foro interio. Quod quoad priuationem
suffragii, totum hoc sequitur quoad
priuationem communicationis cum fi-
delibus, hinc in causis, hinc in hominibus.
sic Gratianus c. in Episcopis l. 2. c. 1. q. 1.
Soto sup. q. 4. de 3. sic soluit q. 4. artic. 5.
Caret 2. 2. q. 70. artic. 4. ad 1. Idem ibi. p. 4.
q. 3. artic. 4. circa finem, concl. 1. Coadi. c.
a. ma. mater. p. 1. q. 7. artic. 5. concl. 1. licet
a nonis, hinc et iterum pro confirmatione senten-
tie. Nader c. 27. artic. 2. de al. m. etc.

[illegible]

Secunda conclusio, pñilominus ille
excommunicatus tenetur in foro exteriori
se gerere vt excommunicatus, ita Soto,
Lefel. Cozar locis vbi supra. Victoria in
Sum. num. 7. concl. 1. probat hoc Couar.

ex mu!

ex multis textibus, unde si publicè se ingerat diuinus, peccat mortaliter. Petis, quare peccat? Soto & Atmil. ver. excommunicatione, nam, i. o. dicunt, quòd non solum ratione ita nulli, sed etiam quia violat obedientiam deo, tam Prælato in foro exteriori.

Tertia conclusio. Multò probabilior est quòd solum peccat ratione scandalì, ita multi famores, vidè quàm sceleret in publico, si de se totum salum, vt si muret ab rationem, & pergit ad locum, ubi ignorat excommunicatio, non peccabit. Ex dictis sequitur.

Quarta conclusio, quòd iste celebrans in publico est irregularis in foro exteriori, se i non in iuribus, tamen omnes actus ab eo gesti erunt validi in foro interiori, quàmvis aliqui illorum sint nulli in exteriori, vt p. facti ab excommunicato non tolerati in foro exteriori. Hæc conclusio partim est contra Paludan. & alios, qui cum teneant huiusmodi excommunicationem nullum habere effectum in foro conscientie, dicunt quòd si iste celebret in publico, erit vere irregularis in foro conscientie, sed certe non loquuntur consequenter.

Quinta conclusio. Quòd dictum est de excommunicato, idem proportionaliter dicendum est de communicantibus cum eo, unde qui seiscit excommunicationem à parte rei esse in se, quàmvis communicaret cum hoc excommunicato nominatim denunciato, non peccaret, cessante scandalò.

Ad primum respondetur, quòd illa duo testimonia Gregorij & Urbani non dicunt, quòd sententia iniusta sit valida, sed quòd sit iniusta, id est, obseruanda in publico propter vitandam scandalum, quòd frequenter oritur, quando excommunicatio est iniusta, quam dum est nulla, aliquo ex quinque calibus positis dubio 1. & 1. eo de iniusta dicitur, quòd est timenda, non autem dicitur de nulla, ac verò in casu quòd ex iniuria sequeretur scandalum, etiam est timenda. Secundò dico,

Adu. de censuris.

quòd isti textus præcipuè loquuntur in casu, quo sententia est dubia, vt dixi dub. 2. conclus. 2. Ad reliqua testimonia quæ citari solent ex iure, respondeo esse intelligenda quæ intem ad forum exteriori.

Ad secundum respondetur, maiorem esse veram, quando clauis non errat prædictæ, nec speculatiue, ac verò in hoc casu licet non erret prædictæ, errat tamen speculatiue, & in his quæ sunt de substantia, requiritur ad validitatem actus, quòd non erret prædictæ, nec speculatiue; verbi gratia, si Pontifex dispenset in voto ex causa omnino insufficienti, bona tamen fide putata sufficienti ab idolo, & a i. etenti dispensationem, talis dispensatio i. o. valet, quàmvis ipsi manent tuti in conscientia, durante hac bona fide. Ad confirmationem respondetur, quòd falsitas quæ interuenit in sacramentis, potest esse circa ea, quæ sunt de essentia, & tunc error speculatiue annullat sacramentum, vt si penitens accedat absque illo dolore, putans non esse necessarium, sacramentum est nullum, vel potest esse circa ea quæ non sunt de essentia, sed de præcepto, & tunc est validum. Talis est diligentia præmittenda ad examinandam conscientiam. At verò causa nulla est de substantia excommunicationis, & ideo error etiam speculatiue annullat excommunicationem.

Ad tertiam, concessio a recedendi negatur consequentiam, nam in causis beneficialibus bonam communem expicit, vt sententia lata secundum allegata & probata valeant etiam in foro interiori: hoc enim necessarium est ad rectam gubernationem Ecclesiæ, & ad reddendas securas fidelium conscientias, & iuxta hoc limitanda est doctrina, quam in fine dubij secundi adduximus ex Sylvestro & Medina, ac verò a i. bonum commune, & gubernationem Ecclesiæ non requiritur quòd excommunicationis, quæ tunc est iusta secundum allegata & probata, valeat in foro interiori, lat s. est quòd valet in exteriori ad vitandum scandalum, & ne contemnatur ecclesiastica potestas.

N Ad

Ad quartam reponitur, quod illa distinctio facta habet de iure in foro exteriori, in quo qui excommunicatur simpliciter excommunicatur, solet absolui ab excommunicatione interiori simpliciter, qui autem non excommunicatur simpliciter, sed excommunicatur, sed tunc dabitur in foro exteriori, absoluitur tantum ad causam, excommunicatur in rei veritate, quando excommunicatio fuit nulla in foro interiori propter iniustitiam causae, talis homo in foro exteriori non indiget absolutione etiam ad causam. Arguendum est iam in particulari de effectibus excommunicationis, in quo tractat Sylvest. verb. excommunicatio, 3 per totum. Angel. verb. excommunicat. ultim. Soto d. 1. q. 1. art. 1. Et primò arguendum est de effectibus excommunicationis maioris, qui sunt undecim secundum magnum, quod prius participat, one actus & passiva sacramentorum, utque nec potest ea dare, nec accipere. hic effectus colligitur ex canon. Angel. idem 1. q. 4 & al. in textibus relatis a Couar. in cal. in mat. p. 3. c. 1. qui hoc dicit in 2. secundum omnem expositionem Doctorum, & si administrat sacramentum, est irregularis, de quo dicemus infra de irregularitate. Secundum, quod per uerba generalia Ecclesiae facta, quae, ut h. dicitur ex dicto canon. Angel. traditum. ubi dicitur, quod si quis iuramentum, id est, maior excommunicat & separat a corpore Christi, quod est Ecclesia, quae separatio, secundum omnium Doctorum explanationem, fit per hoc, quod excommunicatus privatur specialibus influentiis prouenientibus ex vi uisionis ad corpus, quas alia membra corporis uita participant; habet etiam ex capitali mater de sententia excommunicatio. in 6. & cap. quod in re. de penitent. & remissionibus. ubi dicitur, quod quando tempore interdicti ecclesiarum Missae, vel alia diuina officia, debet excludi excommunicatus, ut fieri. Tertius, quod per uerba Ecclesiae capitalia, cap. de separatione. Quartus, quod per uerba actus & passiva, ut ex non possit ligare, nec obligare, cap. cum dilectus.

de eo facto hinc. Quintus, quod collatio beneficii facta, excommunicato est nulla, cap. postulasti. de clerico excommunicato ministrante. Sextus, quod iam electum suspendit ab officio & beneficio. cap. pastoralis. §. verum. de appellationibus. Septimus, quod gratia ad eum inpetrata a Papa super quacunque aliam rem, nisi super articulum excommunicationis, sunt nullae, cap. 1. de rescriptis. in 6. Octauus, quod remotetur ab omnibus actionibus forensialibus ecclesiasticis & ciuilibus, cap. intelleximus. de iudicio. Nonus, quod prohibetur communicare cum aliis fidelibus in diuinis, & etiam in humanis, cap. nuper. de sententia excommunicationis, & can. licet cum doctis sequentibus. 1. q. 3. & can. ad mensam. eod. tit. Decimus, quod reliqui fideles prohibentur communicare cum excommunicato, non solum in diuinis, sed etiam in humanis, can. licet. cum aliquibus sequentibus. 2. 1. quest. 3. Undecimus, quod si per annum pertinaciter perueruerit in excommunicatione, sit suspectus de haeresi, habetur ex Trident. sess. 25. cap. 3. de reformat. Alii effectus inueniuntur in 5. ministris, sed omnes ad predictos faciliè reducuntur. Et quoniam isti effectus diuersimode comprehendunt excommunicationem tolerantium, quam non tolerantium, ideo fit

DISPUTATIO II.

Quomodo cognoscantur, qui excommunicati sunt tolerantia?

DISTINGUITUR primò, qui excommunicati dicuntur tolerantia, & qui dicuntur non tolerantia. Conclatio, illi dicuntur tolerantia, cum quibus licet possent fideles communicare in humanis, & diuinis, illi autem dicuntur non tolerantia, cum quibus fideles non possunt licet communicare in humanis, nec in diuinis. Pro quo supponendum est, quod secundum antiquum, omnes excommunicati ma-

iois excommunicatione et in vitandis, et
ut quicumque publice excommunicatus
publice et vitandus sit, occulte autem ex-
communicatus et occulte vitandus, ut
patet cap. cum non ab homine de sen-
tentia excommunicationis. Et can. excom-
municatos, l. equi 3. at vero post Conci-
lium Tridentinum de Basilienſe, ſolum
tenebant vitare d i genera excommuni-
catorum, ſcilicet nominatim denunciato-
rum, & auctoritate perſonales clericorum.
Tamen in Decreto Conſtantiensi reſert ad
litteras ſicto x. quæſit. 1. art. 4. & Gu-
tierrez Canonice quæſt. canonum 1. can. 1.
Decreto ſumma hæc eſt *Ad canonem anti-*
matram pericula ſtatim ſancta Synodus, ut
nemo clericus ſcietur aſſumere ratione ali-
cuius ſententia vel cenſura tunc in ſacra-
mento ſua receptione, vel adminiſtratione,
vel in aliis rebus externis, niſi talis cenſu-
ra ſpecialiter ſit publicata & denunciata con-
tra aliquam perſonam vel communiatem
(ſubintellige quoad iurisdictionem, quia
Vniuerſitas non poſſet excommunicari)
et niſi pro ſacrilegio in iuramentum in clericum in-
ſeritum eſſet, ſententia lata a Canone ideo
notorie exiſtente in re, ſe, ut nulla poſſit
tergine ſuſtineri celari: nam a communione ali-
cuius licet denunciatio non ſit, volumus abſ-
tinere. Et ſ. b. dicit, *ſerbo. item non in-*
tendimus niſi, excommunicatos, ſuſpenſos,
vel interdictos in aliquo relaxare, niſi eis
quomo vel bet ſuffragari. Et quoniam Co-
uar. c. al. n. m. ar. p. 1. §. 2. num. 6. d. ibi
bet verum huius Decreto non fuit condi-
tum a Concilio, vel a Martino V. qui
confirmavit illud Concilium poſt eius
diſſolutionem, tamen utcumque ſit, re-
cipienſ tam eſt hoc Decretum tanquam
canon eum poſtea vbi Baſilienſe Con-
cilium recepit hoc Decretum, ſed ali-
quantum attulerunt, decrevit em n quod
teneantur vitare omnes notorie excom-
municatos, quædamque ex causa eſſent
excommunicati. Itaque per Conſtan-
tiam ſi talis notorie excommunicatus
tenebimus vitare, antequam nomina-
tim denunciaretur, niſi eſſet notorie pe-

Hinc DECRETATUM secundò cui horò
Decretorum standum fuit, itam ad hoc
in quo differant PER ma opimo dicit stan-
dum esse Basiliensia Sylvest. ver excom-
municatio. f. n. 9. ubi allegat Panormit.
& Felmo. E indein sequitur Nau de pARte
d. 6. laboret. num. 9. versicul. fuit mihi
duo. & in Manual e. 27. nam 35. Conat.
loco citato, & alij. Probatur pER mODo nam
tale Decretum non reperitur in Constan-
tensi. Secundò nam dato quod reperti-
tur, tamen Basiliense fuit posterius, sed
posterora Concilia mutar. Decreta pri-
orum quàm ad more, ergo. Tertio nam
hoc Decretum Basiliense fuit acceptatù à
Concilio Batavensi, in Pragmatica san-
ctionum Gallicarum. tit. de excomUNi-
cationis, non videntur. & quod magis vi-
get, postea fuit innovatum in Concilio
Laterani sUB Leone X. Confirmatur:
nam Basiliense quantum ad ea, quæ tra-
ctant de censuris ecclesiasticis, hABet ap-
probatur & confirmatur in a Nicolao V.
in quadam Bula, quæ habetur in 2TOmo
Conciliorum, post Concil Basiliense.

Secunda q[uod] inio vera & tenenda est,
standam esse Decreto Con. tant. ensi, & e
Antoni. 1.3 p. tit. 26. c. 3. Adrianus in 4.
in materia de clauibus q[uod]uist. 3. Turrecr
emita, q[uod]u. interfecti Concilio Basiliensi 1.
p. Summe ecclesiastica. c. 106. Ca. et. in
Sum. ver. excommunicat. c. minor. & 2.2.
q[uod]uist. 12. art. 1. Soto sup. Medina Cod.
de confessione, q[uod]uist. de c. confessione con
fessori excommunicato se. det. fidei. Ara
gon. 1.2. qu. 10. art. 9. G. Garrez. num. 7.
ubi hoc latissime tractat, & cony. u. ter
omnes moderni, quos refert Gutierrez.
ind. v. ipse refert, idem tenet postea
Syluest. q[uod]u. confistorio ep. sel. am. 3. post
quam voluit in Turrecr. emita. h. l. Decret
um Basiliense additam fuisse, post q[uod] an
Eugenius IV. reuocaret id in Conci
lio. Idem etiam tenet Nau. in Manuali,

in vltima impressione. cap. 2. num. 8. cap. 27. num. 13. vbi iurata. e. lencent. an. quæ opinio abunde comprobatur ex vsa receptiffimo fidelium. Vnde in Anglia, & Germania Catholici secute communicant cum iis, qui su ut notorie hæretici, & con eque nter notorie excommunicati.

Ex dictis sequitur, quod q uantuncunq ue conset aliquem esse publi ce excommunicatum, summodo non sit denunciatus nominatim, vel notorie petuclor clericus non tenemur illam vitare, & excommunicati tantum in his locis casibus dicantur non tolerari, nisi in vltimis v. d. dicantur tolerari ab Ecclesia. Et q uod diximus, non teneri vitare excommunicatos nisi in his duobus casibus, v. vel. gendum est ex v. præcepti ecclesiastici, ac verò ex vi præcepti diuini, & naturalis, tenemur vitare excommunicatos q uoscunque in quatuor casibus tractis a Soto d. 1. 3. q. 7. art. 9. Primus, quando ex tali communicatione sequitur maior tal. excommunicatio & eius doctrina, vt si sit hæreticus. Secundus, ratione correctionis fraternæ, vt si ere lo probabiliter, quod si in se separato ab eius consilio, confundatur & conuertetur. Tertius, quando ex tali communicatione nonne nente nubi pecc. aliam i. e. denat in similem errorem. Quartus, quando ex tali communicatione sequeretur scandalum.

Ad prima respondetur, concedo quod in exemplaribus Conciliorum, quæ modò extant, non reperitur illud Decretum inter Decreta Concilij Constantiensis factis tamen est, quod alq uando fuit scriptum, vel postea a Mart. no V editum saltem vna voce, cuius rei fidelissimas testis est Antonius, qui vixit circa tempora illius Concilij & refert testes ocularos.

Ad secundum respondetur, primò eam Medinam sup. Decretum Basiliense nò statuisse aliud, quàm statutum fuerat in Cōstantiensinā quando Basiliense dicit, omnes notorie excommunicatos esse vitandos: solum intelligit de notorie petucloribus clericorum; quæ solutio licet nō

nullis iuroribus nō placeat, mihi tamen multum placet, ideo secundò respondetur, quod illud Decretum factum fuit in Basiliensi post schisma Concilij, vt ait Turrecremata, et refert & sequitur Gutierrez n. 7. Vnde omnia quæ in eo acta sunt, reuocauit Eugenius 1 V. nonnullis Decretis exceptis, inter quæ nō est hoc Decretum de censuris, vt aduertit Turrecrem. Tertio respondetur cum Gutierrez num. 12 quod licet daemus, Decretum Basiliense à prime pro hibendæ autoritatem tamen ism esset abrogatum per contrariam consuetudinem.

Ad tertium, quantum ad Concilium Bithuriense dicimus primò, quod non reperitur in tomis Conciliorum. Secundò dico, quod fuit Provinciale, & id eo magis præpoderat vniuersalis consuet. de Quattum ad Concilium v. d. Laver nensio respondet, quod illa approbatio nunquam fuit vsa recepta. Ad confirmationem respondetur cum Gutierrez num. 13. quod Nicolai V. non approbavit vniuersaliter omnia Decreta Basiliensia nec decreta illud censurarum, sed tantum illa quæ acta fuerant circa beneficia, & circa ab. o. tu nes ibi factis à quibuscunque censuris. Vnde quando in vltima Conciliorum ait Martinus 14. quod Nicolai V. approbavit Concilium Basiliense, quantum ad beneficia & censuras. hoc verbum, quæ rrim ad censuras, intelligendum est de absolutionibus ibi factis à quibuscunque censuris.

D V B I T A T V R tertio, eo scilicet error nominatim excommunicatus, Glossa cap. à nobis, et de sententia excom. nunicat. ait, quod qui violat legem continentem preceptum excom. nunicat. non sit sententia, est nominatim excommunicatus, sed hæc Glossa rei et tria Cōuat. cap. alina in art. p. 1. 6. s. m. 2. conel. 3. à Gutierrez citato, num. 26 & ab aliis. Vnde sic

Primò, conel. sio. Ille dicitur nominatim excommunicatus, qui excom. n. iacatur expresse nomine proprio, vel aliqui-

bus signis, quæ sufficienter declarant personam, & quando excommunicatur. Prætor Lincienſis, vel Decanus. ita Couar. & Gutierrez num. 28. Soto d. 22. q. 1. ar. 4. & communiter Doctores Theologi & Canonistæ, & ita debet declarari persona, & nō liceat de illa dubitare. unde si sint duo eiusdem nominis, vel officij, & duo Iudices, verbi gratia, dos altaris ordinis, debent explicari particulares nomina, & signa, ita ut nullum maneat de his nom.

Per 5. vti. post Co. a. l. l. m. Constan-
tine sufficiat aliquem esse nominatum
exco. mune. t. u. n. ad hoc vt teneatur
illum v. tate, vel etiam vt quatuor esse no-
minat in denot. m. n. A. l. l. m. in 4. de
sacramento confessionis post q. 3. d. b. 9.
propos. tione 1. & 2. & q. 3. de clauibus.
Mediam ite. c. i. t. o. l. i. o. b. i. o. p. r. e. c. e. d. e. n. t.
Concl. l. m. c. o. l. i. t. ut ense t. u. t. a. m. loqui
de exco. nuntiat 3. generaliter, vt v. d.
in exco. m. n. t. u. t. n. o. n. m. a. t. in d. c. o. n. t.
obseruandum esse ius antiquum, vt scilicet
publice exco. m. u. n. t. a. t. i. p. u. b. l. i. c. e. v. i. t. e. n. t. u. r.
occulte autem exco. m. u. n. i. c. a. t. i.
v. t. e. n. t. u. r. p. e. c. c. l. i. s. S. i. t. u. m.

Secundū d. cōvel. Co. Veteranū r. vj. are
excoꝛmunicatū n. i. nō s. licet quōd t. e
excoꝛmunicatū n. i. nō s. licet quōd t. e
requit t. quōd h. de. s. c. ar. u. t. a. Colet.
n. i. Sup. verbo, absolutus n. i. n. p. e. l.
m. e. t. a. Couar. e. al. m. a. t. e. r. p. t. s. 6. n. 7.
c. o. l. 4. N. u. e. p. e. r. m. d. c. 6. l. a. p. o. t. n. 1. 2.
& i. n. d. i. s. t. i. n. c. t. i. 2. 6. n. 1. 5. y. l. v. e. t. e. r. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. 2. 4. & c. l. j. q. u. o. s. t. e. s. e. r. e. t. & s. e. q. u. i. t. u. r. G. u. e. r. e. t. e. z. n. 2. 6. & c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. D. o. c. t. o. r. e. s. P. r. o. b. a. t. u. r. p. r. i. m. o. n. a. m. v. e. t. e. r. a. n. q. u. e. D. e. c. r. e. t. o. n. i. s. s. e. h. e. c. C. o. n. s. i. l. i. a. n. s. e. & B. a. s. i. l. i. e. n. s. e. a. i. t. q. u. o. d. i. l. l. a. s. e. n. t. i. a. n. t. i. a. e. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. i. s. d. e. b. e. n. t. e. s. s. e. a. l. i. d. i. c. e. p. u. b. l. i. c. a. t. a. & d. e. n. u. n. c. i. a. t. a. s. p. e. c. i. a. l. i. t. e. r. v. e. l. e. x. p. r. e. s. s. e. & c. u. n. d. o. n. a. m. i. t. a. r. e. f. u. n. t. c. o. m. m. u. n. i. s. v. i. s. f. i. d. e. l. i. u. m. v. t. t. e. s. t. a. t. u. r. C. o. u. a. r. u. s. i. a. s. T. e. r. t. i. o. n. a. m. a. l. i. s. n. o. n. v. i. t. a. t. e. r. t. u. r. s. c. a. n. d. a. l. a. q. u. e. C. o. n. s. e. i. t. a. C. o. n. s. i. l. i. a. n. s. e. & B. a. s. i. l. i. e. n. s. e. i. n. t. e. r. d. u. c. t. u. r. v. i. t. a. r. e.

Et tunc colligitur, quod si ille, cui tradita est
denunciatoria scripta contra aliquem no-

mination excommunicatum, vt illum denunciet, non tenetur cum vitare ante denunciationem, vt ait Syluest. ver. excommunicatio. §. num. 24. & iliqui vti dicit, & habetur ex Nau. de punit. d. 4. §. liberec. num. 13. vbi nota, quod si ille aperiet a declaratione, excommunicationis, & denunciatione, non est vitandus vt latius tradidi sup. c. §. disp. §. dubio §. an 2. c. c. c.

Tertia conclusio. Vt aliquis excommunicatus sic denuncietur, ita vt teneamus illum vitare, non sufficit quòd denunciatio fiat in consilio iudicis coram litigantibus, sed requiritur quòd fiat in loco publico, vt tempore Misse maioris, vel Concionis, vel quòd charta affigatur in publico loco, vel tenio, quòd publicetur secundum consuetudinem regionis. ita glossa Clem. de sepulturis. c. iho. Publice Annul. vbi. excommunicatio n. 60 Palac. in 4. d. 1. disp. 7. col. 7. in fine, & communis et Magistri, de quo plura Gutierrez p. 11 sò. item tenet.

Sed est primum notandum cum Soto col-
lem, a quibus ut aique excommunicatur
et in eorum numerum deinde atque, scilicet
quod in specie a p. h. l. c. declaratur incur-
re et in eamque bene anatem excommuni-
cationem q. d. in fide, quam a nona fue-
rit nominat in excommunicationis, sed tan-
tam generaliter per excommunicationem
generalem ut imp. sum, verbo gratia, eo
ipso quod laici quis potest declarari heret-
icis, tenent illum virate tanquam de-
nuntiationem, quatenus Index non debet
expressim illum a excommunicatione
Patet nam eo ipso quod laici de declaratur
cum hereticum esse, declaratur in iure
esse excommunicatum.

Secundum non tantum, quod licet aliquis transgrediatur legem continentem excommunicationem, pro se ipso, non est denunciandus: et prius est, ut, ut alleget pro se, se a patre suo in casu quod delictum esset notum, ut est Ph. h. p. Doct. et alia tradidimus super cap. f. inf. l. d. b. c.

DUBITAT V. quod si istam Decretum Concilij Constanientis non solum habeat locum in excommunicato, sed etiam in suspensio? Si to. 3. 18 q. 3. art. 3. ante 2. concludere videtur, et dicere, quod qui conficitur sacerdoti suspensio, licet non sit denunciatus, confessio est nulla ex defectu iurisdictionis. Contrarium est tene idem. Vide sit.

Prima conclusio. Non tenemur vitare suspensos nequa. Interdictos, doctores sint denunciati. Hec est conclusio: nam est expresse definita in dicto Decreto, ut patet ex illis verbis, *præterea cum si quis sententia aut censuræ ecclesiasticæ, & ex illis, per hoc tamen huiusmodi excommunicatos, suspensos, interdictos, seu prohibitos non intendit aliquo relaxare, vel et cetera.* 3. p. q. 82. art. 3. Na. 121. c. 9. in m. 7. & cap. 17. in m. 164. & cum hic probat, de parit. d. 6. §. laboret. n. 14. Gutierrez cap. 1. n. 43. & moderatius communiter.

Hinc sequitur, quod licet canon nullus. & canon 1. p. ater. 12. d. l. pendentes ipsa facto clerici cum pabli cum. cōsuecutionum, & sent. in suo robore, tunc bene possimus eius Alim. antire, quod sit de functionibus, ut ait Nauar. c. 15. n. 7. §. laboret. n. 14. Gutierrez n. 11. 45. ubi citat alios. Dixi, licet & sent. in suo robore, quia cum sit abrogati per contrariam consuetudinem, ut testatur Gutierrez ibidem. Soto d. 3. q. 2. art. 9. c. et si in m. Medina in Sam. p. 1. c. 114. §. 8. circa medium. & communiter moderni. Unde nec ipsi clerici concubinarij sunt iam suspensi, neque fideles tenentur abstinere ab audiendis Missis illorum, quidquid dicat Nauar. c. 15. n. 7. in d. Coar. Clement. si furiosus. p. 1. §. 1. in m. 5. dicit, quod iste clericus etiam secundum ius antiquum non erit suspensus suspensione, quod esset vera censura. Maior difficultas est, utrum istud Decretum Constantense etiam habeat locum in irregularibus, velot gratia, scio meum Parochum esse homicidam, & communiter irregularem, utrum antequam denunciatur, possim ab eo petere, & recipere sacramenta?

Ratio dubij est, quia irregularitas non est censura, ut diximus p. 1.

Secundæ conclusio. Hoc Decretum etiam habet locum in irregularibus, ita Cato & irregularitas communiter Probatur primò. Quia Concilium non solum loquitur de impeditis per censuram, sed etiam de impeditis per sententiam, ut patet ex illis verbis, *præterea cum si quis sententia aut censuræ à iure vel ab homine, sed irregularitas est quædam sententia à iure, ergo.* Secundo. Nam ratio quæ mouit Concilium quænam ad excommunicatos, suspensos, & interdictos, nempe ad eam uti in iudiciis, & ut etiam in irregularibus. Tercio. Nam aliam sententiam tantum licet, et unde Maior a sacerdote excommunicato tolerato. Probatur sequela. Nam post primam celebrationem inuenit irregularitas, atque adeo Decretum Concilij esset ridiculum. His positis quoniam hæc materia de se apta est, ut si non patere, ut et tunc procedimus, agamus tertium de effectibus, quos incurrunt excommunicatus non toleratus, & de effectibus quos incurrunt toleratus, & primo agendum est de non tolerato.

DISPUTAT. III.

De primo effectibus, scilicet de participatione in sacramentis.

IN PRÆMIIS recommendanda est illa distinctio tradita sup. p. 1. dub. 2. post 3. conclus. scilicet triplicem esse communicationem si telus; prima purè interior, quæ fideles iusti communem inter se in fide & charitate, secunda purè exterior, quæ communicatio in coactu potestatis, nempe in contractibus & colloquiis, & aliis rebus, & commerciis & politicis & iuribus mixta, quæ fideles, etiam si peccatores sint, communem sacramentis & Castigatis Ecclesiæ. Prima communicatione non potest Ecclesiæ primare, sed solum mortale peccatum, bene tamen secunda & tertia, ut la-

ius ibi dixi ad primum. Et q. 10. in participatione sacramentorum et ad q. 1. exactiva & passiva, primo agendum est de activa. Vnde

DEBITATVR primo, utrum sacramenta administrata ab excommunicato non tolerantur, sint valida?

Item a conclusio. Certum est quodcumque sacramentum nec sacramentum ab excommunicato non toleratur, etiam extra causam necessitatis, unde videndum, exceptis sacramentis penitentiae & matrimonii. **Item** **Thom.** 3. p. q. 64. art. 9. ad 1. **Nazari.** c. 17. num. 36. in fin. & omnes. & habetur ex consecratione. **Item** & probatur, nam excommunicati omnia efficiunt, & sunt veri materiae & formae, & non steriles in intentione faciendi quod sit & Ecclesia.

Secunda conclusio. Si iste excommunicatus est Episcopus, quomodo conferat veros ordines non tantum conferat executionem, quod a nullo de quo non habet, de quo plura in materia de irregularitate.

Maus dubium est de sacramento poenitentiae, & ratio de iussu q. 13 ad hoc sacramentum non sufficit solus potestas ordinis, sed ultra illum requiritur iurisdicatio, ut constat ex capitulo 5. ut aliquae sexus de poenitentia & remissionibus. Et cum haec iurisdicatio possit auferri ab Ecclesia, ut patet in materia de confessione, q. 8 art. 4. ubi iussit videre utrum de facto ablata sit, aut ligata, vel tantum sit illi prohibitum, ne utatur illa.

Sit tertia conclusio, si sacramentum poenitentiae administratur ab excommunicato non toleratur extra articulum necessitatis, est nullum ita Paludanus 4. d. 17. q. 6. art. 1. conclus. 4. **Coar.** c. alma inter p. 1. §. 6. nam. 7. conclus. 7. & omnes Doctores. Probatum nam talis sacerdos extra casum necessitatis, vel nullum habet iurisdictionem, vel ut proprias dicitur, habet eam impeditam & ligatam, ergo Et in conclusione intelligitur etiam de confessione venialium nam ad absolventem a venialibus etiam requiritur iurisdicatio, & haec datur ab Ecclesia, ac per consequens po-

test tolli, vel negari ab ipsa Ecclesia: nam res per eam in ea non dissolvitur, per quas nascitur, de quo plura dixi in materia de confessione q. 8 ut 4. dub. 10.

Hinc sequitur, quod licet aliquis eam ignoret, ista inanimabiliter consecratur huiusmodi sacerdos, confessio erit nulla, & veritate comperta, erit necessitudo iteranda, & loquor de confessione mortalis. Hoc autem non corollarium intelligatur, quando ignoratur et particularis huius vel illius poenitentis, sed si sit ignorantia communis, & talis sacerdos habeat aliqualem cultum, verbo gratias, deinde qui in Hispania est nominatum excommunicatus & denique atus, vel notorius persecutor electus, venit ad hanc in eam regionem, ubi hoc ignoratur, & confertur sibi beneficium Parochiale, confessiones quas audire valide sunt, hoc est contra Palacium in 4. d. 17. ad spiritum 7. columnam 1. sed tenet Victoria in Summa de excommunicatione, quod sit. 3. 33. Probatum nam titulus praesumptus & communis error facti conferunt iurisdictionem, ut auctoritatem Summa verbo, absolutio. omnis impedimenta, & verbo, confessionis iteratio. **Numer.** c. 9. num. 4. & alij Auctores, qui fundantur in l. Barbarius ff. de officio Praetoris.

Secundum nam in hoc casu potius praesumentum est, quod Ecclesia vult prosequere excommunicationem, si scilicet dandum sit idem eadem nate sacerdoti, qui non punire illam cum tanto detrimendo fidelium.

Restat adhuc gravissima difficultas de articulo mortis, quae quoniam ex professione tractatur in materia de confessione, ubi iam disputatum, q. 8. art. 6. dub. 1. brevius nunc et agendum. Et in primo et ordinatum est, quod dupliciter fiat, aliquem ministrum esse non tolerantem. Primo modo, quia est excommunicatus, deaunciatus, vel notorius perversus clericus, non tamen est praesens ab Ecclesia. Secundo modo, quia non solum est excommunicatus, & deaunciatus, sed etiam praesens ab Ecclesia, ut haereticus damnatus de haeresi, eo ipso est

est excommunicatus denunciatus, & in-
quantum separatus est à corpore Ecclesie
per inhilitem, dicitur praeclusus ab Ec-
clesia. Hoc posito,

Patna opm o dicit, quod nullus nisi
Ater non toleratus, quoniam non sic pra-
cificas, potest valde admittitae sacra-
mentum pen tent x in articulo mort s,
ita tenet D.Thom 4.d.19 q.1 art.2 q. 2.
ad 3. Conar calama mater p.1 q.1. n.10.8.
Nau. c.27. n.17 Fundamentum est, quod
isti sunt priuati, vel ipsi iurisdictione, vel
alio iurisdictione, et habetur c. si celebrat,
de clerico excommunicato ministrante.

Secunda op nio est, quod minister non tolerat is, qui tamen non est pccatus, poterit valde administrare hoc sacramentum in articulo mortis, non tamen si sit pccatus, ita Soto dist. 28. q. 4. art. 4. & alij. & Nauar. c. 17. num. 171 qua n us nihil dicit de sacerdote pccato, de excommunicato autem etiam denunciato aut, quod potest valde absolvere ubi expresse mutauit sententiam, quam tenebat cap. 26.

Tertia opinio est, quod quilibet sacerdos etiam non toleratus, etiam praelatus, potest valide administrare sacramentum poenitentiae et in articulo mortis.

Quarta conclusio. Hæc opinio post
Concilium Tridentinum, est longe probabili-
or, tenet Cuiusdam verbi absolute.
Angel. v. c. confessor. 3. Palacian. 4. 6. & c.
distinctionem, d. spirit. 3. colum. 15. concl.
4. & alij in istis Doctores, quos retulim
in materia de confessorio v. probatur primum,
ex Tridentini sess. 14. cap. d. cente, quod in
articulo mortis nullus est casus reservatus, at-
que adeo omnes sacerdotes possunt absolvere
omnes penitentes a quibusvisque capitulis &
conferri vbi. pondera, quid sicut in illis
excepitur casus, quoniam possunt absolvere
penitens, ita et ipsi & ipsi sacerdotes,
qui non possunt absolvere. Secundo, quia
non est etiam in articulo mortis periculo
ceteris, ubi non est periculum, præ-
cipue et in extremum in articulo mortis
contingit, vbi non est periculum penitens

fit infirmus in fide, & timeat perverten-
dum esse a sacerdote hæretico, nullo mo-
do debet illi confiteri, & ex hac parte pos-
set annullari confessio, quia peccat. mor-
taliter confitendo illi, & hæc tertia opi-
nio intelligitur, supposito quod non sit
alius minister legitimus, qui possit & ve-
lit administrare hoc sacramentum, ita So-
to a. t. c. 4. c. 2.º, immediate ante §. non-
nihil ambiguitatis Navar. cap. 16. n. 70. &
alii multi.

Ad fundamentum primæ opinionis responderetur, quòd illi sunt privati vsu iurisdictionis extra mortis articulum, non tamen in illo.

Denique de sacramento matrimonij est difficultas, utrũ sit validum, si celebretur coram sacerdote excomm. incato non tolerato? Nonnulli juniores dicunt, quod esse validum.

Sic quinta conclusio. Probabili is iudico quoddam erit nullum Sic tenent aliqui viri docti, & videntur tenere Veracius in Appendice ad speculum coniugiorum, lib. 7. conclus. 2. Probatur nam actus quos excommunicatus non toleratus exercet ratione publici officij, sunt nulli, ut tradit Syluest. ver. excommunicatio §. n. 2 & 3. Nunc. 27 n. 36. ad 6. sed in matrimonio affluit publici ratione publici officij & publici potestatis, ergo. Minor probatur: nam affluit quantum Patrochi sit formaliter, cuius rei signum est, quod. licet loco Patrochi habebantur nulle testes non valeret matrimonium. Secundo, eo tractus, in quo bus secundum ius requiritur de substantia presentis tabellionis sunt invalidi & nulli, si tabellio sit excommunicatus non toleratus, sed de substantia matrimonij requiritur post Tridentinum, presentia Patrochi ergo si sit non toleratus, erit nullum. Minor habetur ex glossa de decretis de sententia excommunicatis in 6. in fine quam sequitur Geminus ar. 1. n. 6. Franciscus nam. 2. Ancaramus eodem antependit Syluest. verb. excommunicatus n. 2. circa finem. & commentatur Cane. 2. q. 3. secus dicendum est de testibus nam licet

sint excommunicati, non tolerati, valet matrimonium coram illis celebratū, quia non assistunt ut personæ publicæ, nec ratione publici officij, sed ut personæ private. Verū de his parum in materia de matrimonio q. 43. art. 3. disp. 3. dub. 14. Excepit etiam a quinta conclusione illum casum, quem excepit à quarta, scilicet quando est communis ignorantia, & titulus præsumpturum enim valiam etiam matrimonium, sicut & absolutio.

Sexta conclusio. Si Parochus sit toleratus, validum erit matrimonium. Probatur, quia ea quæ excommunicatus toleratus facit ratione publici officij, valida sunt, ut ait Nauar. cap. 27. num. 21. & allegat cap. ad probandum de re iudicata.

DUBITATUR secundò de excommunicato tolerato, utrum valida sint sacramenta ab illo administrata. Et quidem de reliquis sacramentis, exceptis poenitentia & matrimonio, constat ex dubio præcedenti esse valida, ut dixi in 1. concl. & de matrimonio iam constat ex concl. 6. Unde solum est difficultas de sacramento poenitentiae, de quo sit

Prima conclusio. Si excommunicatio est omnino occulta, & poenitens ignorat sacerdotem esse excommunicatum, valida est absolutio etiam ante Decretum Concilij Constant. enim si non occulta excommunicatio non impedebat actus, quos aliquis exercebat ratione publici officij, iuxta l. barbarias. ff. de officio Praetoris. & præterea probatur nam alijs innumera occurrunt animarum pericula, quibus nullus posset mederi. Hanc conclusionem tenet Richard. in 4. d. 18. art. 7. q. 1. Castro 2. de lege poenali. c. ult. post secundam conclusionem, aliter non quod circa.

Secunda conclusio. Quando excommunicatio est occulta, sed poenitens bene scit sacerdotem esse excommunicatū, statim in iure antiquo ante Concil. Constantiense absolutio erat nulla; & hoc modo intelligendi sunt Calderinus, Spanormita, & alij Auctores relati à Nauar. c. 9. num. 7. & à Soto dist. 2. quæst. 1. artic. 4.

Et hanc conclusionem intelligo de absoluto, non facta extra casum extremæ necessitatis, quia non est credendum Ecclesiam aliquando voluisse priuare fideles sacramento poenitentiae in tali necessitate, ut patet ex Tridentino, scilicet 12. cap. 7. de sacramentis, in illis verbis, *In Ecclesia Dei consuetum semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis, &c.*

Tertia conclusio, post Concilium Constantiense licet sacerdos sit publice excommunicatus, dummodo sit toleratus, valida est absolutio, nec deest extra casum necessitatis, & hoc quamvis concedamus quòd peccat admi- nistrando sacramentum, de quo postea. Hanc tenent communiter Doctores, qui scripserunt post Constantiensem, & probatur: non post hoc Concilium non tenemur vitare etiam in administratione sacramentorum excommunicatos toleratos; ergo tale sacramentum est validum. Contra: nam si confessarius peccet administrando, ergo poenitens peccat patendo, per consequens confessio & absolutio erit nulla. Respondet primò, quòd absolutio non est nulla ex defectu iurisdictionis. Confessarius (& hoc est de quo principaliter tractamus modò) sed est nulla ex defectu dispositionis in ipso poenitente. Secundo respondeo, quòd dantur aliqui casus, in quibus licet Confessarius peccet administrando, poenitens tamen non peccet patendo, quos videre in materia de sacramentis in genere.

DUBITATUR tertio, utrum excommunicatus non toleratus possit licet administrare sacramenta.

Prima conclusio. Extra casum extremæ necessitatis nullum sacramentum potest licet administrare, hoc recitatur ab omnibus quatenus ad omnia sacramenta, excepto matrimonio, inquit, quatenus, quòd matrimonium in se est validum, consequenter dicent, quòd non peccat mortaliter ex hoc ex ipso, quamvis peccet aliando, scilicet in quantum committit cum fidelibus: est enim supponendum, quòd Parochus

Disput. tertia. Dub. tertium, & quartum.

chus peccator a lin nition. matrimoniu,
non peccat mortaliter, quia non conficit
ipse sacramentum, vt latius dixi in mate-
ria de matrimonio. q. 42. art. 1. dub. 2. ad 2.
ac verò tenendo quòd tale matrimonium
est nullum, dicendum est, quòd peccat
mortaliter administrando, sicut quando
est causa quòd contrahentes credant se
validam contrahere matrimonium.

Secunda conclusio. In caso extreme
necessitatis licite potest administrare sa-
cramentum Baptismi, si non ad it legiti-
mus auctoritate, qui possit & velit ad-
ministrare. Hæc conclusio etiam est cer-
tissimo quia supposito licet est, quòd Bapti-
smus hoc habet speciale in ter reliqua sa-
cramenta, quòd habet ipsius ministrum,
vnum solum, art. 9, dictum necessitatis,
qui necessitate urgente potest administrare
hoc sacramentum sine ulla iurata, vin-
de quamvis sit in peccato, non peccabit
mortaliter in tali administratione, & si-
militer dicemus, quòd excommunicatus
non toleratus licet potest administrare
Baptismum in extrema necessitate.

Tertia conclusio. Non toleratus licet
potest administrare sacramentum peni-
tentie in articulo mortis, hæc constat ex
quarta conclusione dubij primi, quæ in-
telligitur supposito quòd talis sacerdos
non sit iam in mortali. De sacramento
autem Eucharistie Soto dist. 1. q. 1. art. 9.
P. Suarez. 3. p. q. 82. disput. 82. sect. 4. circa fi-
nem, & nonnulli maiores dicunt, quòd
non toleratus licet potest illud admini-
strare in articulo mortis probat, quia tunc
est præceptum de sumenda Eucharistia.

Quarta conclusio. Opposita sententia
est probabilior, quam tenuit Victoria &
Cano, Palas in 4. d. 5. dist. 3. col. 21. § sci-
to tamen, & multa vix docti. Probatur:
nam hoc sacramentum non est tam ne-
cessarium, sicut sacramentum peniten-
tie, non enim est per se institutum ad re-
mittenda peccata sicut sacramentum peni-
tentie. Hæc autem conclusio intelligi-
tur in caso quòd iudicatus receperit sacra-
mentum penitentiae, ac verò si non potest

illud recipere, vel quia non potest loqui,
nec confiteri per signa, vel quia iste sacer-
dos non toleratus est mutus, nec potest
illum absolueret, tunc licet potest mini-
strare Eucharistiam. Probatur: ideo po-
test licet administrare sacramentum peni-
tentie, ne pariter periclitetur, si forte
non habet veram communionem, sed idem
periclitatur in caso quòd non recipiat
Eucharistiam ergo.

Quarta conclusio. Quod in preceden-
ti conclusione diximus de Eucharistia,
idem dicendum est de Extrema Unctio-
ne, scilicet quòd non potest licet illum
administrare, nisi in caso quòd iudicatus in
articulo mortis non potest nec per se sa-
cramentum penitentiae, neque Eucharis-
tiam: tunc enim licet potest. Propter eandem
rationem. Nam hoc sacramentum etiam fa-
cit de articulo constitutum.

Ad argumentum contrarium res-
pondetur, quòd præceptum diuinum de
sumenda Eucharistia semper intelle-
ctum est ab Ecclesia, supposito quòd pos-
sit reuerenter administrari, non autem
administrat reuerenter à mortuo non
tolerato, verum est, quòd in caso, quem
excepimus a quarta conclusione, cessat re-
uerentia, eo quòd tale medium cense-
tur necessarium ad liberandum proximum
à periculo probabili damnationis. Verum
verò excommunicatus toleratus licet
potest administrare sacramenta, dicimus
disp. 8. Hæcenus de participatio re acti-
ua sacramentorum, tam de pascua agend-
um est.

Dubitatur quartò, verum sacra-
menta, quæ recipit excommunicatus non
toleratus, sint valida. Contra, verba solum
est de sacramento penitentiae: nam de re-
liquis certum est apud omnes Doctores,
quòd sunt valida. Secundo, suppono quòd
questio nõ procedit de illo qui vult prius
recipere absolutionem ab excommuni-
catione, quam à peccato: certum est enim,
vt docet Cister statim citandus, quòd ex-
communicatus potest confiteri sua pecca-
ta, prius quam absoluitur ab excommuni-
catione.

nificatione, quia non privatur à materia sacramenti, sed à forma, nec Confessarius audiens eum, incurret minorem excommunicationem, ut notat Nauar. c. 10. n. 3. Solum ergo procedit questio, quando prius absoluitur à peccatis, quam ab excommunicatione. Tertio nota, quod questio non procedit, quando inflat mors ad eam repentina, ut non sit tempus absolvendi ab excommunicatione, tunc enim absolutio à peccatis esset valida & fructuosa etiam cessante ignorantia, ita communiter Doctores: non enim est intentio Ecclesie, quod iste careat beneficio absolutionis: sed casus hic est metaphysicus, precipue cum sufficiat hoc vnum verbum, *Te absolvo*, cum intentione absolvendi ab excommunicatione, & à peccatis, ut advertit Soto. His positis,

Prima opinio dicit, quod nunquam est validum, etiam si suscipiatur ab excommunicato sola minor excommunicatione, siue recusat scilicet, siue ignoranter, ita Sylvest. verb. confessio. 1. q. 3. §. 5. Adria in 4. fol. 147. & 139. citatur etiam Palud. sed falsè. Probatum primo: Receptio sacramentorum facta ab excommunicato eam nullam secundum ius, ergo. Antecedens prohibet ex capite si celebrat de clerico excommunicato ministrante. ubi dicitur de clerico excommunicato innoti, *Peccat conferendo ecclesiastica sacramenta, sed ab eo collata carius non carent effectu, cum non videatur à collatione, sed à receptione semoti*. Secundò: Excommunicatus non toleratur equaliter prohibetur à participatione activa & passiva sacramentorum, sed si administrat sacramentum per penitentem extra necessitatem arctalem, erit nullum, ergo si recipiat, erit nullum. Tertio. Applicatio suffragiorum Ecclesie, electio & collatio beneficij facta excommunicato maiori excommunicatione erit nulla; ergo similiter absolutio. Quarto: Ille est membrum præsum à Christo, & ab Ecclesia, ergo non recepit influxum sacramentorum.

Secunda opinio dicit, quod si excom-

municatus accedat cum ignorantia invincibili totis vel facti, sacramentum erit validum, imò & fructuosum, ut verò si accedat cum ignorantia culpabili, erit nullum. Ignorantia istis est, quando ignorat excommunicationem esse impedimentum ad recipiendum absolutionem, ignorantia facti est, quando ignorat se esse excommunicatum; huius sententia videtur Soto d. 22. q. 1. art. 2. circa finem.

Tertia opinio dicit, quod si excommunicatus etiam non toleratus suscipiat hoc sacramentum, non erit invalidum formaliter & præcise ratione excommunicationis, unde validum erit, si cetera adsint, quæ ad substantiam sacramenti requiruntur, scilicet debita materia cum legitima dispositione. Hanc tenet Caietan. verbo, absolutionis impedimenta. Angel. verbo, confessio. §. n. 10. Petrus à Soto lect. 4. de excommunicatione. Victoria in Sum. de excommunicato. num. 1. Nauar. cap. 9. n. 3. & c. 26. num. 7. & communiter iuniores: & quoniam hæc est probabilior, pro eius probatione supponendum est, dupliciter intelligi posse, quod Ecclesia irritaverit sacramentum penitentis receptum ab excommunicato. Primo modo, in habilitando ipsum excommunicatum ad receptionem sacramenti, sicut Iohannes Ite ait aliquas personas ad contrahendum matrimonium. Secundo modo, auferendo iurisdictionem à sacerdotibus respectu penitentium excommunicatorum. Hoc posito probatur tertia opinio, Ecclesia nec primo nec secundo modo irritavit sacramentum penitentis receptum ab excommunicato, ergo est validum. Quod non irritaverit primo modo, patet: nam hæc prohibitio non est specialis pro sacramento penitentis, sed generalis respectu omnium sacramentorum, quoniam eisdem verò prohibet excommunicato recipere hoc sacramentum, quibus prohibet recipere reliqua: sed certum est, non esse inceptum ad recipiendum sacramentum Confirmationis, Ordinis, Matrimonij, Extremæ Unctionis, neque Eucharistia;

stiz, ergo nec Pœnitentiz. Et est adeo certum, Ecclesiam non irritasse hoc primo modo sacramentum pœnitentiz, quod sit valde probabile id facere non posse. Nec obstat quod hoc primo modo irritauerit matrimonium clandestinû, scilicet inhabilitando personas, non, inquam, obstat, quoniam matrimonium est contractus & sacramentum, & ratio contractus est fundamentum ad rationem sacramenti, & quoniam in ratione contractus potuit irritari ab Ecclesia, scilicet inhabilitando personas ad sic contrahendum, ideo consequenter annullat contractum & sacramentum, at verò sacramentum pœnitentiz est purum sacramentum, ergo existente pœnitente subditio cum dispositione necessaria ex institutione Christi ad veritatem sacramenti, non potest annullari hoc primo modo, & hoc procedit contra primam & secundam opinionem. Quod verò non sit annullatum secundo modo, patet nam si eo ipso quod aliquis esset excommunicatus, auferretur omnibus Confessoribus iurisdicctio ad absolvendû eum sacramentaliter, sequeretur quod licet pœnitens accedat seorsum ignorantia inuincibili, absolutio esset nulla contra secundam opinionem. Probatur consequentia nam licet ignorantia excuset a peccato, non tamen dat iurisdictionem, & non loquitur modo de ignorantia communi, sed de particulari. Si dicit aliquis, quod sacramentum esset validum, quâdo excommunicatus accedit cum ignorantia inculpabili, non prouenit ex ipsa ignorantia, sed ex hoc quod iurisdicctio solum est ablata sacerdotibus respectu excommunicatorum accedentia in fine ignorantia inuincibili. Contra nam absolute prohibet Ecclesia, ne excommunicati recipiant sacramentû pœnitentiz; ergo si per hanc prohibitionem i. ferretur sacerdotibus iurisdicctio ad absolvendum facta, mentaliter excommunicatos accedentes sine ignorantia inuincibili, tamen manebit ablata, ne absoluant accedentes cum ignorantia inuincibili, siquid ibi nulla sit exceptio. Et quoniam

hoc tantum procedit contra secundam opinionem, probatur contra primam, quod sacramentum non sit annullatum secundo modo: nam excommunicatus manet subditus, sicut antea, ergo iurisdicctio non est ablata ab illis, qui eam habebant, inquam iste incurrit excommunicationem. Secundò probatur contra utramque opinionem. Ius solum dicit & prohibitum esse excommunicato recipere sacramenta, & lex pœnalis non est extendenda, ergo.

Ex dictis sequitur primò, quod sacramentum pœnitentiz receptum ab excommunicato etiam non tolerato, non est nullum pro eâ ratione excommunicationis, sed potest esse nullum ex defectu debite dispositionis, ut citare patebit per sequentes conclusiones.

Prima conclusio. Si excommunicatus minori vel maiori excommunicatione, etiam non toleratus, accedat ignorantia inuincibiliter se esse excommunicatum, vel quod est peccatum mortale sic accedere, confessio erit valida & formata, ita Caiet. verb. absolutiois impedimenta. Medin. Cod. de confessione. quest. de confessi. ab excommunicato facta. Ledesim. 2.4. q. 1. 3. artic. 1. & alij.

Secunda conclusio. Si ignoret culpabiliter, mortaliter, sed non affectatè, se esse excommunicatum, vel quod est mortale sic accedere, confessio erit valida, sed informis, ita Caiet. sup. Armil. verb. absolutio. num. 5. Nani cap. 9. num. 3.

Tertia conclusio. Si scit se esse excommunicatum, & quod est mortale sic accedere, confessio est nulla ex defectu debite dispositionis. Istæ conclusiones probantur unica ratione Caietani, nam supposito quod receptio sacramentorum ab excommunicato non est annullata in iure, sed tantum prohibita, solum erit nulla, quando pœnitens ponit obicem, sed in casu primæ conclusionis non ponit obicem gratiæ, quia excusatur ignorantia, nec sacramento, igitur recipit validum sacramentum & fructum eius in casu secundæ conclusionis ponit obicem gratiæ, quia pec-

cat, non tamen sacramento, quia non dimidiat confessionem per se, ergo recipit sacramentum validum, sed non fructum eius. Denique in casu tertio conclusio ponit obicem gratiæ, quia peccat, & sacramento, quia vel tacet illud peccatum, & sic dimidiat per se confessionem, vel si confitetur, illud est absque dolore.

Secundò sequitur, quòd aliquando contingit aliquem recipere sacramentum penitentiae validum, imò & fructuosum, & quòd maneat excommunicatus, ut si aliquis ignorans inuocaret se esse excommunicatum, confiteretur omnia peccata, quorum recordatur cum vero dolore, & tamè Confessas usque oblationem, & etiam ex materia non parum iterum absolutionem ab excommunicatione, in quantum possum, & indiges, ut habet communis usus, vel quamvis peccante, tamen excommunicatio, quam penitens ignorat, est reservata Superiori, & ideo non potest absolui ab inferiori.

Ad primum responderetur, quòd excommunicatus est incapax ad recipiendum sacramentum quoad fructum gratiæ (intellige nisi excusetur ignorantia inuitabilis) non tamen quoad validitatem, ut patet in aliis sacramentis. Hæc solutio habetur ex Caiet. supr. & Conar. c. ultima moter. par. 1. §. 6. n. 7. concl. 3. Vnde in forma negatur antecedens.

Ad secundam, negatur maior: nam administratio actiua sacramentorum est prohibita excommunicato non tolerato per subtractionem iurisdictionis, & consequenter sacramentum penitentiae ab eo administratum erit nullum, nisi in casu necessitatis, at verò administratio passiva non est prohibita inhabitando excommunicat in ad recipienda sacramenta, neque auferendo iurisdictionem a sacerdotibus respectu excommunicati, ut vidimus, & ideo licet talis receptio sit illicita, nisi excuset ignorantia, nihilominus erit valida.

Ad tertium, concesso antecedenti, nego consequentiam: nam applicatio suffra-

giorum Ecclesiae, electio & collatio beneficii, ut valida sit dependet ex libera voluntate Ecclesiae, non sic receptio sacramentorum, item quòd electio vel collatio facta excommunicato sit nulla, habetur expresse in iure; ceterum quòd receptio sacramenti penitentiae sit nulla, non habetur in iure.

Ad quartum, quòd excommunicatus maior excommunicatione quantum ad aliqua est membrum præcisum, scilicet quantum ad Ecclesiae suffragia, electionem, & collationem nam hæc annullantur, at verò quantum ad aliqua non est omnino præcisus, sicut hæretici, quoniam desinunt esse vitæ corpori Ecclesiae; solum est prohiectus, scilicet ne communicet cum reliquis fidelibus, ne recipiat sacramenta.

DISPUTATIO IV.

De secundo & tertio effectibus, scilicet de privatione suffragiorum, & ecclesiastica sepultura.

DVBITATVR primum, quibus suffragiis punitur excommunicatus maior?

Pro explicatione suppono, Ecclesiae suffragia esse in duplici differentia, quædam sunt generalia & communia omnibus fidelibus, ut illa, quæ siue ab Ecclesia sint instituta, siue non, tamen ab illa ordinantur, & applicantur in utilitatem omnium membrorum, quæ ipsi sunt vniuersa, saltem per fidem, unde peccatoribus fidelibus profunt saltem quoad impetrationem, ut sciunt illuminentur a Deo, & resurgant à peccato, & protegantur ab incursibus demonum, huiusmodi est sacrificium Missæ, & recitatio Horarum Canoniarum, in quibus orat faciens sub nomine & persona Ecclesiae, alia sunt suffragia particularia, nempe orationes particulares, in quibus qui orat tantum orat ut persona particularis.

Secundò, nota, esse differentiam inter hæc

hæc suffragia, quod suffragia secundi generis solum habent valorem ex persona offerente, at verò suffragia primi generis præter valorem, quem habent ratione personæ offerentis, habent etiam valorem ratione ipsius Ecclesiæ, cuius nomine offeruntur, & insuper sacrificium Missæ habet alium valorem (præcipuum quidem) ex institutione & virtute Christi, cuius personam gerit sacerdos qui sacrificat. Hinc sequitur alia differentia, quod valor suffragiorum sicuti generis perditur ex indig. utat. personæ offerentis, unde si sit in mortali, non sunt satisfactoria sibi neque alteri, valor autem suffragiorum primi generis, qui provenit ab Ecclesiâ, non perditur ex dignitate offerentis, unde quæ sit in mortali, erunt alia satisfactoria, quia offeruntur nomine Ecclesiæ, quæ est gratissima Deo; & valor, quem sacrificium Missæ habet ex institutione Christi, non perditur per hoc quod sacerdos offerens sit in peccato, nisi licet per impossibile tota Ecclesiâ esset in peccato, non perderetur.

Tertio, nota quod sicut suffragia communia Ecclesiæ habent duplicem valorem, ita etiam possumus considerare duplicem fructum ab illis proveniientem, primum generalem, qui pro omnibus fidelibus ex applicatione ipsius Ecclesiæ, secundum speciem, qui provenit illis, quibus specialiter applicatur a ministro offerente; & taliter sacrificium Missæ habet aliam tertium valorem ex institutione Christi.

Quarto, nota quod non disputamus modo utrum offerens generalia suffragia pro excommunicato peccet: de hoc enim agendum est infra, sed solum disputamus, quous suffragia privantur, ita ut licet de facto offerantur pro illo, non proficiat ei his positis, sit

Prima conclusio. Excommunicatus etiam non toleratus, ex vi excommunicationis non manet privatus particularibus Ecclesiæ suffragiis, & fructu ab illis proveniente. Hæc recipitur ab omnibus; imò

Soto dist. 22. q. 2. art. 4. videtur sentire, quod nec potest Ecclesiâ illum privare, quod verum est in hoc sensu, quod licet de facto prohiberet, ne huiusmodi suffragia offerantur pro illo, tamen si de facto existeret in peccato offerret illa, prodesse excommunicato, non solum quoad impetrationem, sed si esset in gratia, etiam quoad satisfactionem, & ratio est, quoniam talia opera habent vim ex applicatione & devotione offerentis, ergo licet superior possit præcipere subdito, ne offerat ea pro excommunicato, tamen non potest tollere, quin applicatio, si fiat, sit valida.

Secunda conclusio. Excommunicatus etiam non toleratus, ex vi excommunicationis non solum non privatur particularibus suffragiis, verum nec communibus, quantum ad valorem particularem provenientem ex particulari intentione & applicatione offerentis. Probat, quia illud suffragium, quantum ad hunc valorem, non est suffragium generale, quia non habet hunc valorem ex intentione & applicatione generalis Ecclesiæ, sed ex speciali intentione offerentis. Confirmatur, nam per hoc quod tale suffragium applicetur ab Ecclesiâ pro omnibus fidelibus, non perdit illud valorem particularem provenientem ex particulari applicatione offerentis, quem quidem haberet, licet non offerretur ab Ecclesiâ, ergo quantum ad hunc valorem est suffragium particulare. Ex his sequitur, quod si illud generale suffragium, quod ex speciali intentione sacerdotis offertur, est sacrificium Missæ, excommunicatus gaudebit non solum fructu speciali proveniente ex speciali applicatione sacerdotis offerentis, sed etiam illo fructu proveniente ex institutione Christi, ut postea videbimus.

Tertia conclusio. Excommunicatus maiori etiam toleratus, ex vi excommunicationis manet privatus generalibus Ecclesiæ suffragiis, quantum ad valorem provenientem ex applicatione ipsius Eccle-

liz. Hinc sequitur, quod manet incapax huiusmodi fructu, ita ut licet de sacro applicetur illi a ministro Ecclesie, non gaudebit illo, & ratio est, quoniam huiusmodi valo. pendet ex applicat. one & intentione Ecclesie, sed Ecclesia excludit excommunicatos maiori a tali fructu, ergo. Consequentia patet a simili. nam si cœconomus distributus nummos, distribuat eos illis, quos dominus excludit, talis distributio non valebit, nec isti acquirunt dominium.

DUBITATUR secundò, quando excommunicatus exit a peccato, & non stat per ipsum, quia absoluitur ab excommunicatione, verùm statim fruatur communibus Ecclesie suffragiis, & possit communicare cum fidelibus? Casus potest contingere, quando aliquis incurrit excommunicationem relictam in Superiori, & postea convertitur ad Deum, tamen longe abest Superior, à quo est absolvendus; vel quando aliquis incurrit excommunicationem, quia non satisfecit, cum tamen posset, modò autem non potest, sed proponit firmiter satisfacere cum iuramentis, & daret de peccato.

Prima opinio est, quod licet fruatur fructu part. calici, quem part. cipant iusti, non tamen fruatur communibus Ecclesie suffragiis, sic Adrian. in 4. quest. 3. de clauibus. in fine. Soto dist. 22. quest. 1. art. 1. colum. 12. dub. 2. & quam plurimi Thomistæ. Probatur primò, ex cap. à nobis. de sententia excommunicatio. vbi dicitur, hunc non esse habendum pro absoluto, nec orandum pro eo, & subditum, contingere posse, ut qui liber est ipso Deum, sic innodatus sit. sententia ecclesiastica. Secundò: Conditio non liberat hunc ab excommunicatione maiori est, priuare suffragiis Ecclesie, ergo.

Conferuntur primò. Vel in isto saluaretur sententia excommunicari missæ, vel non, & prima in, ergo priuatur suffragiis communibus Ecclesie, ut patet ex definitione maioris excommunicationis; si secun-

dum, ergo non indiget absolutione. Conferuntur secundò: Ille manet excommunicatus quantum ad alios effectus excommunicationis, ne possit recipere, nec administrare sacramenta, ergo etiam quantum ad hanc, qui est priuatio suffragiis Ecclesie. Tertio nam alias sequeretur, quod posset aliquis ut minister Ecclesie orare pro huiusmodi excommunicato, & pro eo offerre Missæ sacrificium. Quotidiam alias ille non curaret absolutionem ab excommunicatione, & per consequens contemneretur clauis Ecclesie.

Secunda opinio est, quod fruatur communibus Ecclesie suffragiis huiusmodi excommunicati, sic Richard. in 4. dist. 18. artic. 7. quest. 2. post conclus. Palud. eadem dist. disput. 13. colum. 22. versicul. obserua. tamen. Anton. 3. part. tit. 25. cap. 6. Turrecremata. can. si quis Episcopus. 11. quest. 3. Nauar. cap. 27. num. 18. & 36. vbi allegat Hostiensem. Couar. cap. alia mater, par. 1. §. 6. num. 8. conclus. 9. & aliqui viri doctissimi.

Primi conclusio, hæc opus est probabilior. Probatur primo: Ecclesia ideo priuat excommunicat. in suis suffragiis, quia illum reputat inimicam & contumacem, ergo si cessat contumacia, cessat etiam voluntas puniendi illum hac poena accub. sinu, & oppositum videtur in humanum. Confirmatur, quia non est presumendum de pietate Ecclesie, quod velit excludere à suis suffragiis, & tradere Satanæ illum, quem Deus admisit in suam amicitiam. Secundò, iste est membrum Christi viuam, & per consequens membrum viuum Ecclesie, ergo vegetatur eodem spiritu, quo reliqua membra viuunt, atque adeò fruatur communibus suffragiis. Tertio, excommunicatio est medicinalis, sed adeam est caritus, ergo cessat excommunicatio, saltem quantum ad hunc effectum, qui est priuatio suffrag. 2.

Secund. conclusio. Licet iste fruatur communibus Ecclesie suffragiis, non tamen fruatur sacramentis, nec poterit pro illo

sacerdos potest valdū offerre (sac. licetam) non tamen est certum de fide, quod character sacerdotatus habet se eodem modo respectu oblationis novus sacrificiū, quo se habet respectu cōsecrationis, possit enim aliquid aliunde nota erroris dicere, quod in character sacerdotatus non pendat ab Ecclesia quantum ad validitatem cōsecrationis, pendet tamen quantum ad oblationem sacrificiū, ita ut nec licet, nec valide offeratur, nisi sit potest esse aliquod signum, quod non solum sacerdos, verum etiam reliqui fideles, per manus sacerdotis offerunt hoc sacrificiū, & tamen solus sacerdos cum Christo consecrat Eucharistiam.

Secunda conclusio. Hoc sacrificiū est profectum fidelibus iustis per modū impetrationis, & per modum satisfactionis quantum ad fructum, quam habet ex virtute Christi, hanc tenet Soto art. 8. c. 1. & alij. Et probatur nam hic fructus non potest impediri per indignitatem sacerdotis, quoniam Christus est qui princeps palster offert. Dixi, ex virtute Christi, quia non erit profectum quantum ad valorem, quē habet ex parte Ecclesiæ, nam ipsa nō valet offerre per talem sacerdotem, quod amplius patet et dubio sequenti. Præterea hæc conclusio partim non habet locum in eo, qui sciens peccat a se h. sacerdote præstare quod sacrificet, qui a peccat petendo, & id. nō erit nisi profectum quantum ad satisfactionem, & bene tamen quantum ad impetrationem. Et ita sentiant aliqui vniuersi, quamvis oppositū videatur dicere Soto loco citato.

DUBITATUR quantum, utrum hoc sacrificium oblatum pro excommunicato non tolerato sit ei profectum?

Prima conclusio, hoc sacrificium oblatum pro quocunque excommunicato etiā non tolerato, est illi fructuosum quantum ad impetrationē, licet offerens, & ille pro quo offertur, peccent mortaliter, vnus offerendo, aliter petendo quod offeratur pro se. Ita tenent doctissimi viri, & probatur nam hoc sacrificiū secundum pro-

priam naturam, & institutionem Christi, habet posse prodelle quantum ad impetrationem quibuscunque peccatoribus, ergo licet Ecclesia per suam prohibitionem efficiat, ne hoc offeratur pro tali excommunicato, non tamē efficere potest, quod si oblatio fiat, non sit fructuosa.

Secunda conclusio. Si talis excommunicatus sit in gratia, sacrificium oblatum pro illo non solum erit illi fructuosum quantum ad impetrationē, sed etiā, quantum ad satisfactionē, & loquor de satisfactione proueniente ex virtute Christi. Suppono enim quod hoc sacrificiū etiam habet satisfactionē ex parte Ecclesiæ, ut ostend. in materia de sacrificio Missæ, c. 1. disp. 1. dub. 10. Probaturnam hæc satisfactio non potest enervari ab Ecclesia. Secundū nam hic concutunt omnia necessaria ad hoc ut sacrificium sit fructuosum quoad satisfactionē. Patet nam datur verus sacerdos applicans verū sacrificiū, & ille cui applicatur est aptus ad recipiendū hoc sacramētū, eam sit in gratia, ergo recipiat hunc effectum, quæ conclusio habet verū, licet teneremus cum prima opinione datur quod ite excommunicatus quavis in gratia sit, nō fructus communibus Ecclesiæ suffragiis, ita ut licet applicentur illi, non valeat talis applicatio, & ratio dicitur, ut est nam sacrificiū Missæ quantum ad rationem sacrificij, & valorem quē habet ex institutione Christi, non pendet ab Ecclesia quantum ad validitatem. Ceterum valor suffragiorū communium pendet ab Ecclesia, quæ est domina illorum, & ideo potest annullare applicationem eorū factam per ministrū excommunicatum non toleratum, vel factam pro excommunicato etiam tolerato. Est etiam alia difficultas, quæ magis explicat præsentem. Nam sacrificium Missæ prætere quantum ad rationem sacrificij, & valor. n. quē habet ex institutione Christi, non computatur inter suffragia communia Ecclesiæ proprie loque idō, sed communia suffragia sunt orationes, quæ in ipsa Missa dicuntur, & alie

aliæ quæ dicuntur extra. Missam nam hæc offeruntur à ministris nomine Ecclesiæ, ita vt ministri offerentes non offerant in persona Christi, sed immediate in persona Ecclesiæ, & hinc provenit quodd potest Ecclesiæ annullare applicationem horum suffragiorum factam sine debitis circumstantiis, vt si fiat per ministrum excommunicatum non toleratum, quia ipsa nō vult offerre per illum, vel si applicentur excommunicato etiam tolerato, quia non vult vt offerantur pro illo. Valor autem quem habet sacrificium ex institutione Christi, non pendet quoad validitatem ab Ecclesia, quia sacerdos illud offerens, licet offerat vt minister Ecclesiæ, non tamen offert in persona Ecclesiæ principaliter, sed in persona Christi, & offertur secundum institutionem Christi, & ideo si adsint ea quæ requiruntur ex institutione Christi, sacrificium & applicatio est valida, & etiā proficua illis, pro quibus offertur. Cum differentia est optimum signum, quodd licet daretur per impossibile, non solūm sacerdotem offerentē esse in peccato, sed etiam totam Ecclesiam, talis applicatio sacrificij haberet vim satisfaciendi, quodd si in isto casu non prodesset alicui quoad satisfactionem, nō esset ex defectu virtutis sacrificij, sed ex incapacitate subiecti, cui applicaretur, ac verō dato per impossibile quod tota Ecclesia esset in peccato, applicatio communium suffragiorū Ecclesiæ nulli haberet in se vim satisfaciendi. Vide D. Tho. 3. p. q. 81. art. 7. ad 3. ex cuius doctrina desumpta est differentia tradita. Dixi in secunda conclusione, de satisfactione proveniente ex virtute Christi: nam de proveniente ex parte Ecclesiæ, stando in prima opinione dubij secundi, non valebit illi excommunicato contritio, bene tamen valebit iuxta secundam opinionem, quam ibi sumus sequuti, scilicet quodd excommunicatus contritus faciat suffragiis communibus Ecclesiæ.

D V E R T A T U R quodd, vtrum orationes communes, quæ offeruntur in Missa & in Horis Canonicis à ministro excommu-

nicato maiori, si applicentur alijs fidelibus, sint aut fructuose?

Dico p. mō, si offerantur à tolerato, certum est quodd sunt valde & fructuose fidelibus, quia indignitas ministri nō obscurat valorem & dignitatem orationum communium Ecclesiæ, neq; Ecclesia intendit annullare applicationem factam per talem ministrum, supposito quodd tolerat illum. Vnde difficultas solūm est de non tolerato, de quo est

Prima opinio Gabale. 27 in canonem, quodd istæ orationes sunt fructuose fidelibus. Probatur primò. Sacrificium Missæ oblatum à nō tolerato est fructuosum illis, pro quibus offertur, vt vidimus, ergo etiam orationes communes. Secundò: nam offeruntur nomine Ecclesiæ, quæ semper est Deo grata, ergo.

Secunda opinio est expressa D. Tho. 3. p. q. 81. art. 7. ad 3. vbi ait, quodd orationes Missæ dictæ à sacerdote peccato, non habent efficaciam. eandem tenet Soto d. 1. 3. q. 1. art. 8. & alij.

Dico secundò Hæc opinio est tenenda. Probat. Huiusmodi orationes habent efficaciam ex meritis Ecclesiæ, vnde Ecclesia est vera domina harum orationum, sed ipsa non vult offerre eas per sacerdotem peccatum, ergo si ab eo offerantur, nullam habent efficaciam.

Ad primum concessio. antecediti nego consequentiam. nā Ecclesia potest annullare oblationem orationum communium factam per ministrum nō toleratum, non tamen potest annullare oblationem sacrificij Missæ, vt clare patet ex dictis dubijs, post secundam conclusionem.

Ad secundum responderet, solūm probare, quodd si Ecclesia vellet offerre suas orationes per ministrum non toleratum, essent fructuose, quia indignitas ministri non potest obscurare merita, & dignitatem Ecclesiæ, ac verō non vult eas offerre.

D V E R T A T U R sextò, vtrum excommunicatus non toleratus, qui alias tenebatur recitare Horas Canonicas, titulo ordinis sacri, vel professionis,

vel beneficij, teneatur modo?

Prima conclusio, quod teneatur, ita Nau. de consecr. d. 1. c. 4. not. 7. n. 18. & in Sum. c. 25 n. 61. Couar. lib. 3. Variarum. c. 13. n. 8. & c. al. na inter p. 1. §. 1. 2. Syl. res. ver. l. 1. c. 1. §. 1. Palad. 4. d. 15. q. 3. art. 1. n. 15. & commentato. Doctores. Probatum nam Ecclesia non vult relevare excommunicatam, ab his reportaret commodum ex iniquitate huius, & conclusio intelligitur etiam si solum teneatur recitare titulo beneficij, ut ait Syl. q. 3. Palua sup. & alij.

Contra ille non percipit fructus beneficij, ergo non tenet ut recitare. Transeat antecedens, le quo infra, & negetur consequentiam in culpa perdit illos, sicut beneficiarius, qui ex eo quod non residet personaliter, non potest percipere fructus beneficij, nihil minus tenetur recitare, quia sua culpa non percipit illos.

Secunda conclusio. Ille qui iamvis sit toleratus, teneatur recitare solum, non cum socio, ita Doctores citati. Verum est, quod alij non tenentur recitare excommunicatum toleratum, unde si peccabunt recitando eum solo, ita Soto lib. 10. de iust. q. 1. ar. 3. col. 6. Utiam verò ipse excommunicatus peccat mortaliter, vel tantum venialiter recitando cum socio, postea dicemus. Advertant autem praehi. Doctores, quod non debet dicere, *Domine Iohannis*. Sed circa hoc fit.

Tertia conclusio. Dato quod peccet dicendo, *Domine ubi sumus*, non tamen peccabit mortaliter, quia materia est parva, imò teneo cum Nunez in Sam Hispanae. 2. n. 45 & quibusdai 111. 9. doctis, quod non peccabit, si dicit recitatio solus. Ultimo, nota quod si solum tenebatur recitare ratione beneficij, si priuatur illo, non tenetur, ut tra sit Couar. 3. Variarum. c. 1. citato. ut ore 12. c. 1. medium.

Quid de suspensio, irregulari & degradato? Per huius omnes Autores conveniunt in hoc, quod debet recitare: sed differunt in modo, hominum fere omnes dicunt quod non potest recitare cum socio, sicut n. q. 1. excommunicatus, oppositum tamen

tenet Soto sup. ubi ait, quod potest recitare cum aliis in choro, quia suspensio, degradatio, & irregularitas, si alias non sine excommunicati, non est prohibitum communicare cum aliis. solum enim est illis prohibita executio ecclesiastica iurisdictionis, administratio sacramentorum, & susceptio ordinum. Cum Soto tenent multi viri doctissimi, & ego idem firmo iter sentio tenet & Nau. de orat. one. c. 11. n. 17.

D V B I T A T V R septimò utrū excommunicatus peccet non audiendo Missam diebus festis, & non confitendo, vel communicando, quando preceptum Ecclesiae? Hoc dubium aequaliter procedit in excommunicato non tolerato & tolerato.

Prima conclusio. Si negligit procurare absolutionem eo fine, ne audiat Missam, peccat mortaliter, ut in simili tenet Medina 1. 2. q. 77 ar. 7. Probatum, quia ille per se intendit non adimplere preceptum.

Secunda conclusio. Quomodo negligit procurare absolutionem, si tamen non sit eo fine, non peccat mortaliter, non audiendo Missam, hec etiam est de mente Medine ibidem, & Armil. ver. Missa. n. 9. & tenet expressè Nau. c. 11 n. 4. Probatum, quoniam Ecclesia solum obligat non impediri, ille autem est impeditus per censuram.

Tertia conclusio. Si non sit negligens in procuranda absolutione, non peccet non confitendo, neque communicando, secus verò si sit intelligens, ita Nau. sup. n. 14. & 45. Hæc secunda pars probatur, quoniam hæc precepta non sunt pure positiva, sicut est preceptum audiendi. Mihi sciamus, sed partim sunt divina unde quoniam Ecclesia prohibet excommunicato accedere ad sacramenta, non tamen tollit obligationem iuris divini de recipiendis sacramentis. Iam de tertio effectu, qui est privari ecclesiastica sepultura,

D V B I T A T V R octavò, quomodo intelligatur Prima conclusio. Per se, si iura ecclesiastica intelligantur separata in loco sacro, ut 3. in exmerto, 1. Syl. verb. excommunicatio. 3. §. 2. Nau. c. 12 n. 17. & est text. c. sacris. de sepulchris. & ratio quare

quare intensius tur sepultura. est; nam cui non communicamus viuo, nec mortuo communicare debemus, unde, vt ait Sylu. sup. & Soto d. 2. q. 2. ar. 2. in hoc, non potest pro eo suscipi oblatio, nec fieri publica oratio.

Secunda conclusio. Hæc prohibitio sepulture intelligitur etiam de excommunicato tolerato, vt infra dicemus in ultima disp. vbi notandum est, quod participatio cum excommunicato, seu et *acompanando* e à la sepultura, &c. si sit non toleratus, incurritur minor excommunicatio, vt habetur ex Na. c. 17 n. 36 ad 2 & 3.

Tertia conclusio. Hæc prohibitio sepulture intelligitur de excommunicato, qui non est absolutus post mortem: nam si decessit cum signis contritionis, potest absolui, & deinde sepeliri in loco sacro, vt latius trad. di. sup. c. 3. disp. 2. dub. 8.

DISPUTATIO V.

De quarto & quinto effectu, scilicet primatone vocis alius & passiva, & de annulatione collationis beneficij.

DUBITATUR primum de electione actiua, verum electio facta ab excommunicato maior, sit valida?

Prima conclusio. Si sit non toleratus, erit nulla; valida tamen, si sit toleratus. Prima pars patet ex e tanta de excessibus Prælatorum. & c. cum inter. el. 1. de electione. quia conclusio patebit ex dicendis disputatione sequenti, dub. 3. vbi ostendemus, quod ea quæ geruntur ratione publici officij ab excommunicato non tolerato, sunt nullæ, at verò si gerantur à tolerato, erunt valida.

Secunda conclusio. Quod dictum est de electione, idem de collatione actiua beneficij licendum est. c. quia diuersitatem. de concessione præbendæ. & Doctores communiter, vt et sit Couar. cal. ma. nuer. p. 1. §. n. 9. versicul. duodecimus.

Tertia conclusio. Excommunicatus non toleratus non solum non potest solus eligere, verum nec cum aliis etiam non excommunicatis, taliter quod si ad electio-

nem admittatur aliquis excommunicatus denunciatus, electio erit nulla, ita Nauar. lib. 1. Consil. tit. de electio. consil. 1. 1. Couar. vbi sup. Panorm. c. alle. de electione. n. 7. & multum fauet ipsum c. illa. & c. finale, de procuratoribus. Intelligitur autem hæc conclusio, vt ait Nau. dummodo talis excommunicatio esset nota aliis electoribus, & haberetur ex dicto c. finali. sed de hoc latissime Panorm. dicto c. finali. Vbi nota, quamuis maior pars suffragiorum sit habilis, vitatur electio propter vnum excommunicatum, si sciet ter admittente, secus si ignoranter, sic glossa c. postulasti. de procuratoribus, verbo, nota, & verbo, talis. facit c. Masana de electio.

Quarta conclusio. Patronus excommunicatus non toleratus non potest validè præsentare ad aliquod beneficium, ita communiter Doctores, & tradit Couar. vbi sup. vbi addit collationem factam ab Episcopo in virtute talis præsentationis, esse nullam. idem tenet Nauar. consil. 7. de iure patroni quod incipit, An præsentatio. lam de collatione passiva.

DUBITATUR secundum, vtrum collatio vel electio beneficij facta excommunicato sit valida?

Prima conclusio, quod est nulla, sic Nauar. 2. n. 21 Couar. cal. ma. mater. p. 1. §. 7. n. 1. & communiter Doctores, & est text. cap. postulasti de clerico excommunicato ministrante. Et ratio est, quia beneficium datur propter officium, sed excommunicatus est suspensus ab officio, ergo. Circa hanc conclusionem aliqua sunt notanda.

Primum. Ad conclusio intelligitur, quamuis excommunicatus sit toleratus, ita Couar. nam Concil. Constantense non intendit fauere ipsis excommunicatis; intelligitur etiam conclusio, quamuis excommunicatio inuincibiliter ignoretur ab ipso, & etiam à conferente beneficium, ita Couar. & Nauar. c. 1. n. 271. dicto 8. vbi allegat glossam, Panormita. & communem nam licet ignorantis inuincibilis excuset a culpa & aliquando etiam à pena, non tamen validum facit actum;

queni annullavit Ecclesia, nec facit capacem, quem Ecclesia fecit incapacem, ut rectè ait Nau n. 271. citato. Vtùm verò gesta ab hoc beneficiario, quando excommunicatio erat omnino occulta, sint valida, de iuris dispensatione, dubiè.

Secundò, nota quòd conclusio etiam habet verum in permutatione beneficij, ita Couar. Probatur, nam in tali permutatione interuenit mutua collatio beneficij.

Tertiò, nota quòd hæc electio vel collatio non conualescit per absolutionem ab excommunicatione postea sequutam, sed debet renouari, ita Nau. c. 27. num. 21. ubi allegat c. cum bonis. de ætate & qualitate & ordine præficiendorum. Et ratio est, quoniam talis collatio a principio fuit nulla.

Quartò, nota quòd etiam habet verum conclusio, licet collatio facta sit motu proprio conferentis, ut latius Couar. ruias.

Quintò, nota prædictam conclusionem non procedere in collatione vel electione facta cum clausula absolutionis quoad effectum præsentium consequendum, quæ communiter ponitur in literis Pontificis, ut testatur Nau. num. 271. citato, neque etiam procedit, quando interuenit virtualis dispensatio Papæ, ut si conferat beneficium ei, quem scit esse excommunicatum: nam tunc virtualiter dispensat, ita Couar. Dixi, *Papæ*, quia non sufficit talis dispensatio Episcopi. nam hoc impedimentum & inhabilitas prononit ex iure communi, de quo latius Nau. in Sum. prælud. 9. num. 11. & c. 25. num. 74. Ex dictis inferitur.

Secunda conclusio, quòd iste non facit fructus suos, sed tenetur restituere quos percipit usque ad tempus absolutionis & nouæ collationis, nec recepti fructuum ante absolutionem percipientium conualescit per subsequentem absolutionem, ita Nau. n. 21. citato.

Tertia conclusio. Excommunicatus non potest presentari à patrono laico, nec electio ad beneficium iuris patronatus, ita

Couar. sup. notab. 2. ubi citat alios. Hinc colligitur, quòd si excommunicatus præsentetur ad beneficium, & Episcopus virtute huius præsentationis conferat ei illud beneficium post absolutionem ab excommunicatione, collatio erit nulla, sicut collatio facta ab Episcopo ad præsentationem patroni excommunicati, ut tradit Couar. sup. num. 9. & Nau. conf. 7. de iur. patron.

Quarta conclusio. Non solum collatio beneficij facta excommunicato est nulla, verum etiam impetratio literarum ad beneficia vacatura, licet impetrans ignorauerit excommunicationem, latius tradit Couar. dicto §. 7. num. 3. illat. 11. nisi detur cum clausula absolutionis. Citea hanc autem absolutionem generalem tam ad literas, quam ad beneficia, nota primò, quòd non habet locum in eo, qui sciens inforduerit per annum in excommunicatione, ita Nau. c. 7. n. 21. & P. Henr. c. 48. num. 5. in gloss. it. C. Imò in quibusdam casibus fuit inforduisse per quatuor menses, iuxta regulam Cancellariæ, quam refert & explicat Nau. c. ita quorundam. de Iudeis. notab. 11. glossa ult. n. 5. quam limitationem intelligo, nisi Papa scierit hunc inforduisse in excommunicatione per annum. vel per quatuor menses, iuxta dicta in notab. 4.

Secundò, nota quòd si hæc absolutio fiat à Papa, valet quantum ad hunc effectum ab omnibus excommunicationibus etiam contentis in Bulla. Cœnæ, ita Nau. dicto c. ita quorundam. num. 11. c. 107. hoc tamen limitatur in excommunicatione incursa propter hæresim hæc enim censetur soluta, ut tradit Felinus relatus à Couar. c. alma mater. p. 1. §. 12. nu. 13. & Felinus testatur ita expressè fuisse decisum ab Innocentio VIII. in quadam regula Cancellariæ. *Quia si fiat à Papa: nam si fiat ab inferiori, non manebit absolutus ab omnibus, sed à pluribus vel paucioribus, secundum potestatem quam habet;* ita Nau. dicto c. ita quorundam. dicto c. 12. Vtùm verò prima conclusio habeat locum

cum in collatione officij indicis fecularis, dicemus disputatione sequenti, dubio ultimo.

DUBITATUR tertio, quod remedium habebit excommunicatus, qui obtinuit beneficium? **Conclusio.** In primis petat absolutio, nem ab excommunicatione, & deinde reliquet beneficium simpliciter in manibus illius, ad quem spectat prouisio talis beneficii, & petat ut sibi de nouo conferatur. Dico, *relinquit simpliciter*, quia nō sufficit resignare causā permutationis: nam qui non habet ius in beneficio, non potest illud permutare cum alio, & si de facto permutat, non acquirit ius in alio, etiam in casu quod possit Episcopus conferre, quia non contuit simpliciter, sed causā permutationis. ita Syl. ver. permutation. q. 1. & est regula Cancellar. 19. & propter eandem rationem non potest talis excommunicatus resignare beneficium in fauorem alterius.

DUBITATUR quinto, vtrum possit Episcopus illud beneficium de nouo conferre?

Prima conclusio. Si collatio talis beneficii illi spectabat ad Episcopum, bene potest Episcopus illud de nouo conferre post absolutionem ab excommunicatione obtentam ab eo qui potest absolueri, ita Couar. §. 7. c. cato. num. 8. & glossa cap. postulasti de clerico excommunicato ministrante. verbo dispensatum. Panormit. ibid. n. 8. Cardinalis, & alij relati à Syl. verbo excommunicat. §. 1. p. 9. licet ipse non teneat hoc absolute, sed cum quadam limitatione, nempe quando Episcopus poterat eum absolueri ab excommunicatione. Sed ratio glossæ, Panormit. & aliorum est optimam quando a Canone permittitur dispensatio, & non denegatur Episcopo, potest Episcopus dispensare, quumvis sit constitutio iuris communis, sed in dicto cap. postulasti. permittitur dispensatio in hoc casu, & non denegatur Episcopo: ergo. Vtrum hæc decisio suas habet limitationes. Prima, quando Episcopus scienter contulisset be-

neficium excommunicato: tunc enim nō potest illud de nouo conferre eidem, sed recurrendum est ad Papam, ita Panorm. sup. num. 9. & Syluest. sup. ubi citat Palud. Secunda est, si Papa contulit beneficium tali excommunicato: tunc enim non potest Episcopus dispensare cum eo, ut illud obtineat, licet alias collatio talis beneficii pertineret ad Episcopum, sed de nouo facienda est collatio per Papam, quia beneficium istud iam est affectum auctoritate Papæ, ita Panorm. can. num. 9. de quo plura Couar. d. §. 7.

Secunda conclusio. Si collatio beneficii alias non pertineret ad Episcopum, nō potest Episcopus dispensare, ut obtineat illud, ita Couar. d. §. 7. & Nauarr. cap. 17. nom. 17. §. 8. contra Panormit.

Tertia conclusio. Quumvis dispensetur cum tali excommunicato, ut deinceps obtineat beneficium, conferendo illud ipsi de nouo post absolutionem, siue hoc fiat per Episcopum, siue per Papam, fructus tamen perceptus medio tempore vsque ad nouam collationem, vel reuocationem, tenebitur restituere iuxta dicta aabb. 1. nisi eam eo super hoc specialiter dispensetur, ut ait Syluest. sup. in quo non poterit Episcopus dispensare, etiam si possit dispensare in obtentione beneficii, nec poterit facere compositionem cum eo de talibus fructibus, sed dispensatio vel compositio petenda est à Papa, unde iste aduertendus est, quod si petit reuocationem à Papa, petat simul ab illo remissionem vel compositionem fructuum, & similiter quando obtinuit de nouo beneficium ab Episcopo, debet petere à Papa prædictam remissionem vel compositionem.

Ultimò nota, ea quæ dicta sunt de collatione vel electione facta excommunicato, etiam habere locum si fiat suspensio, interdictio, vel irregularitas, ita Nau. cap. 2. §. num. 13. & est text. c. cum inter. de electio. c. postulasti, & cap. si celebr. de clerico excommunicato ministrante.

DUBITATUR quinto, vtrum con-

signatio pensionis facta excommunicato maiori sit valida: Nota idum est, dupliciter esse pensionem, quæ iam ipso iurante, quæ fundatur in titulo spirituali, ut illa quæ datur coadiutori alicuius Episcopi, vel Patriarchi iam senio confecti, ut illum adiuuet in administratione rerum spiritualium, & beneficium remanet penes ipsum, aliam alteri est temporalis, & quæ fundatur in titulo temporalis, ut illa quæ datur personis omnino secularibus, eoque trans vel suo patrocino defenderunt temporalis. Res publicam, & de hac omnes videntur inter se concedi esse temporalem: talis etiam illa, quæ datur alicui Parocho iam senis, & beneficium confertur alteri robustiori, & quimus de hac nonnulli dicant quod est spiritualis, tamen probabilius est oppositum, quoniam hæc pensio non datur ad exercendum aliquid officii spiritualis, sed solum datur in sustentationem & remunerationem præcedentium laborum. Hoc posito, sit

Prima conclusio. Pensio temporalis collata excommunicato valida est. Probatum primò, quia iura annullantia collationem factam excommunicato, solum loquuntur de collatione beneficii ecclesiastici. Secundò nam ratio ob quam annullatur collatio beneficii facta excommunicato est, quia beneficium datur propter officium, & excommunicatus est inhabilis ad tale officium, sed hæc ratio cessat in præsentis, quia talis pensio non datur propter aliquod officium spirituale, quod debeat exerceri, ergo etiam cessat dispositio iuris.

Secunda conclusio. Loquendo de pensione spirituali, quæ fundatur in titulo spirituali. Licet sit probabile, quod collata excommunicato erit valida, oppositum tamen est probabilius, ita multi viri docti. Probatum, nam habet rationem beneficii ecclesiastici, inquantum datur propter officium ecclesiasticum, sed excommunicatus est inhabilis ad huiusmodi officium; ergo. Et ita dicunt nonnulli sententiæ prædictam Romanam.

DUBITATUR sextò, quando aliquis in absentia, vel per literas eligitur ad beneficium tempore quo non erat excommunicatus, & tamen tempore quo acceptat est excommunicatus, utrum talis acceptatio sit valida?

Prima opinio tenet esse nullam. Pro hac solent referri aliqui Theologi, scilicet Victoria, & Cano, & tenent eam multi iuristi relati a Couar. l. b. 3. Var. ar. cap. 1. 6. num. 4. in quam videtur ipse declinare, quamvis in eadem mater. eligat oppositam, ut postea videbimus. Probatum primò nam hæc per collationem datur ius in beneficio (beneficium enim ad confertur sibi beneficium, sed electores & collatores) tamen hoc ius non acquiritur nisi per acceptationem, sed excommunicatus est incapax ad acquirendum ius in beneficio, ergo si talis acceptatio fiat ab excommunicato, erit nulla. Minor de se patet; maior verò probatur primò, ex cap. si tibi absentia de præben. c. 6. ubi dicitur: Si tibi absentia per tuum Episcopum confertur beneficium, licet per talem collationem, donec eam ratam habueris, cum in ipso beneficio, ut tuum esse dicatur, non acquiritur, &c. Secundò probatur eadem maior: nam si aliquis moriatur antequam acceptet beneficium sibi collatum in absentia, non censetur vacare de novo tale beneficium, sed censetur adhuc vacare in curia Romana, ut testatur Couar. ergo ante acceptationem non adquisierat ius. Secundò principaliter probatur, ille excommunicatus acceptans beneficium peccat mortaliter, id quod existens in excommunicatione non habebat ius ad tale beneficium; ergo acceptatio est nulla.

Secunda opinio tenet talem acceptationem esse validam. Hæc videtur sequi Couar. eadem mater. c. 6. 7. num. 4. notab. 1. & allegat pro e. Nauar. & quod plurimos iuristas, & decisionem Rota. Probatum primò iura solum annullant collationem & electionem beneficii, ergo cum sint odiosa, non debent extendi ad acceptationem. Secundò nam illa Ecclesia,

in qua

in qua est consuetudo, et antiquior canonicas ascendat ad pinguorem præbendam vacantem (de qua consuetudine fit mentio in cap. ult. de consuetudine, licet ille canonicus sit excommunicatus, poterit optare illam præbendam vacantem, ergo similiter, licet excommunicatus accipiet, valida erit acceptatio. Hæc opinio est a nobis amplectenda tanquam probabilior.

Sed ut plenius examinetur, nota, quod solet dupliciter intelligi. Primo modo, ideo acceptationem esse validam, quia per eam nullo modo accipitur ius in beneficio, & sic intelligunt eam nonnulli iuriores, sed fundamentum horum falsum est, ut vidimus. Secundo modo potest intelligi, supponendo quod per acceptationem aliquid modo acquiritur ius in beneficio, & nullo modo acceptatio sit valida, non quidem quantum ad ius acquisitionem, sed quantum ad declarationem consensus. Itaque si post talem acceptationem absoluitur ab excommunicatione, non est opus alia electione, collatione, nec acceptatione, sed cum primum absoluitur, acquirit ius in beneficio & non antea, ut si post absolutionem moriatur, illud beneficium vacat de nouo. Sic explicuit hanc opinionem Couar. 3. Variarum. citato. Et consequenter dicendum est, quod si ille qui tunc erat excommunicatus obtinuit licentiam ad beneficium vacaturum, licet tempore quo vacat sit excommunicatus, poterit illud acceptare virtute literarum, collatio tamen erit suspendenda, donec absoluitur ab excommunicatione, ut habet de his Rotæ citata a Couar. 3. Variarum & idem dicendum est de acceptatione ipsarum literarum, ut in libro gratia, Petrus non excommunicatus perit a Papa literas ad beneficium vacaturum expectare sine literis, postea tamen quando de facto acceptant eas, erit excommunicatus. Talis acceptatio est valida, & sufficit ad explicandam consensum, unde si quis loquatur beneficium, iam est absolutus, valde & licite poterit

Acta de officio.

illud obtinere, & collatio erit valida; similiter antiquior canonicus quamvis sit excommunicatus poterit optare per angulum præbendam vacantem, collatio tamen est suspendenda, donec absoluitur, ita Couar. ibidem.

Ad primum argumentum primæ opinionis nonnulli, ut vidimus, negant quod per acceptationem acquiratur aliquid ius in beneficio, sed isti nullum adhibent expositionem, quæ quadret textui, si nullo modo, & præterea ratio ipsa contrarium conuenit. non enim potest negari quin per acceptationem acquiratur ius in beneficio, saltem minus principaliter, & tamen per conditionem sine qua non, & hoc confirmat illa Praxis Romana. Quod si aliquis moriatur ante acceptationem, beneficium illud non censetur vacare de nouo, unde intelligendo secundum opinionem modo a nobis exposito, facillime respondetur ad argumentum, quod solum probat acceptationem illam non esse validam quantum ad acquisitionem iuris, non tamen probat esse nullam quantum ad consensus declarationem.

Ad secundam respondetur, quod si accipiet cum animo exercendi officium, antequam absoluitur, peccat mortaliter, non quidem ratione acceptationis præcisè, sed ratione finis mali, quia est suspensus ab officio, si autem accipiat animo non exercendi officium, donec absoluitur, non peccat mortaliter, nec venialiter, quia talis acceptatio non est prohibita in iure. Ad id verò quod dicitur in argumento, quod excommunicatus non habebat ius ad beneficium, dicendum est, quod ius ad beneficium habet per suam dignitatem consistentem scientia & virtute, ius autem in beneficio habet principaliter per collationem, & in iudis principalem, & secundum liter per acceptationem.

E

Q

DISPV

DISPUTAT. VI.

*De sexto effectu, de suspensione scilicet
ab officio & beneficio.*

IN PRIMIS supponendum est, quod excommunicatio maior non priuat ipso facto beneficiis legitime acquisitis ante excommunicationem, nihilominus priuatur si est, si per mutuum temporis peruenierit in excommunicationem, iuxta cap. cum in bonae memoriae, de etate & qualitate ordinandorum. Quo posito,

DUBITATUR primum, verum scilicet priuat excommunicatio fructibus beneficii legitime acquisitis ante excommunicationem? Dico, *acquisitis ante* nam de illo qui existens in excommunicatione electus est, iam dixi disputatione praecedente, dubio primo.

Prima opinio dicit, quod tantum priuat fructibus, quando est in mora petendi absolutionem, alias non ita. Sylva. verb. clericus. 4. q. 25. & verb. excommunicatio. 1. num. 1. Anton. 3. part. 24. c. 76. effectu 2. Victoria de excommunicat. num. 345. & Caiet. verb. excommunicatio circa finem. §. ubi scito. Et ad hanc opinionem, quod licet deposito & suspensio a beneficio, non ob contumaciam, sed propter errorem, si non habeat unde sustentetur,landa sunt alimenta, ut cogatur mendicare in opprobrium ordinis clericalis, ac verò excommunicato negligenti in procuranda absolutione non sunt danda. Hanc sententiam probatur in cap. quia diuersitatem. de concessione praebendae. ubi de quodam Archiepiscopo suspeso dicitur, quod per sex menses in quibus non fuit negligens in querenda absolutione, non erat priuatus iure conferendi beneficia; ergo similiter beneficiarius excommunicatus, quando non est negligens in procuranda absolutione, non priuatur fructibus.

Secunda opinio tenet, quod licet non sit negligens in procuranda absolutione, priuatur fructibus beneficiata Guilielmus

Cano quae l. ap. 7. num. 91. Aragon. 21. q. 12. art. 1. & multi viri docti, eandem videntur tenere multi Doctores relati à Couar. 3. Variarum, cap. 13. num. 8. allatione 12. eandem tenet Nauar. c. 25. art. 24. si attente legitur: nam tot solum ponit hanc limitationem, quod si non flet per ipsum, quin absolatur, poterit percipere ex fructibus quod necessarium fuerit ad se, suosque molesse sustentandum, si non habeat bona unde viuatur. Cateum, si per ipsum flet quin absolatur, ne hoc quidem poterit percipere. & nonnulli ex his Auctoribus dicunt, quod tenetur restituere fructus ante aliam sententiam iudicis. probatur primo Secunda opinio ex cap. Pastoralis. §. verum, de appellationibus. ubi dicitur, quod proventus Ecclesie merito subtraheatur, cui Ecclesie commissio denegatur. Secundò beneficium datur propter officium, cap. finali. de rescriptis, in 6. sed excommunicatus est suspensus ab administratione officii, dicto cap. Pastoralis; ergo.

Tertia opinio per alteram extremum dicit, quod non priuatur fructibus, quantumvis fuerit negligens in absolutione procuranda; pro hac citatur P. Henr. quez, sed non multum inel nat lib. 7. de indulgentiis, cap. 36. nam 1. in glossa, verum quoniam Auctores huius opinio non satis explicant verum loquuntur in casu, quod excommunicatus sciat, vel non sciat beneficium, ideo distinctione opus est. Unde fit

Prima conclusio Si non praestet officium quod beneficium exigit, non potest percipere fructus, nisi excommunicatio esset iniuncta ex parte eius, sic Couar. ubi sup. & Nauarra lib. 2. de re l. cap. 4. difficultate. 4. num. 138 & probatur argumentis secundae opinionis. & in casu huius conclusionis, tenetur restituere si sciat ante iudicis sententiam, quoniam an sciat, scire non est poenale, sed est conueniens alii, unde ista restitutio ad rei alienam, ideo non tenetur homo ex lege naturalis, si sit beneficiarius qui non reuadet tempore debito, tenetur pro

pro rata temporis restitutione fructus tanquam rem thauanā non expectata sententia Iudicis, se proinde Nauar. c. 1. n. 121. & P. Henriquez c. citato n. 3. Dixi, n. 1. excommunicatus efficitur, qui a tunc lucratur fructus, et am distributiones, ut tradunt Coar. & Nauar. locis citatis.

Secunda conclusio. Si præstat officium lucratur fructus, ita Nauar. de restit. loco citato, ubi ubi gratia, aliquis beneficiarius est excommunicatus occidit, vel si item est coarctatus, & si est canonicus, assistit choro, & habet beneficium simplex, facit sacram, si ab ecclesia, ad ministrat sacramenta, & sic lucratur fructus. Probat, quia dicitur quod ad Deum non recte præstat officium suum, tan en recte præstat illud in utilitatem Ecclesie, & fiduciam, & quia si per eum sunt valida, & eo hoc officium assignatur ubi stipendium, verum est quod hoc non habet locum in non tolerato, quia nec admittitur ad officia divina, nec ad sacramentorum administrationem. Hanc conclusionem cum amittit aliqui viri docti, nisi fructus de m. se restituit per negligentiam, tunc enim si huius potest retinere ea, quæ ad arbitrium boni viri dixerunt substituto, qui tenetur beneficio, vel quod necessarium est ad se sibi que modeste sustentanda, & hoc quomodo alias habet unde se sustentet, quam limitationem approbo; fructus autem, & dantes sunt restituendi, non tamen ante sententiam Iudicis: nam quantum ad hoc est poena, & per consequens non obligat ante Iudicis condemnationem, ut aperte colligitur ex Nauar. supr. Et credo tertiam opinionem nihil aliud intendere, quam hanc secundam conclusionem, imo fortassis nonnulli Auctores secundæ opinionis tantum intendunt primam conclusionem, nam aliqui eorum dicunt, quod si fructus applicentur sacre doti, qui a illo tempore seruatur Ecclesia debet a fructibus officii, ita dicit Nauar. num. 123.

Ex his sequitur, quod si beneficiarius excommunicatus ratione excommunicacionis

tionis formaliter & præiudice non trahatur priuatus fructibus, siue sit coarctatus, siue canonicus, siue simplex habeat beneficium.

Tertia conclusio. Quando ille excommunicatus est a pauper, qui non habet unde viuat, et non testatur, & si sit negligens in procuranda absolutione, potest retinere ex fructibus quod fuerit necessarius ad moderatam sustentationem sui & suorum. Probat, quia non est peioris conditionis quam a. 1. p. operes, sed fructus restituendos potest dare pauperibus, ut dicemus dubio si. quentia ergo etiam sibi. Hanc conclusionem limitat Nauar. c. 1. §. num. 124. dummodo non fuerit negligens in procuranda absolutione. Sed alij tenent conclusionem ab. ol. n. 2, ut iacet, & merito, quia hæc retentio fructuum est per modum elemosinæ, ad quam non requiritur dispositio in procuranda absolutione, sed contra conclusionem hæc est argumentum illis qui deponuntur vel suspenduntur a beneficiis in penam aliquos delicti, ob contumaciam, solent assignari aliqui fructus ex ipsis beneficiis ad se & suos modeste sustentandos, si alias sunt pauperes, ne cogantur mendicare, in opprobrium omnium clericali, sed excommunicato non assignantur, quomodo sit pauper, ut ostendit Coarctatus 3. V. citatur. illud. 11. & dicit esse commune; ergo Respondetur, quod hoc procedit in foro exteriori, ratio autem huius est, quoniam depositi & suspensi priuantur in perpetuum beneficio, taliter quod licet resipiscant, non restituitur illis beneficium, excommunicatus autem non sic priuatur beneficio, & potest resipiscere à contumacia, & absolui. unde idem est de suspensio ob contumaciam, scilicet quod non assignantur illi fructus, quia potest resipiscere, ut iacet Nauar. num. 124. citato. Hæc igitur procedunt in foro exteriori, sed non loquuntur in interiori.

Ad argumentum primæ opinionis, in quantum facit contra primam conclusionem, respondetur, illum casum esse ex-

preſſum in iure, quod quiaſda Episcopuſ non fuerit negligent in procuranda abſolutione, prout ſo & collatio beneficiorum non ſe. eluatur ad Cap. tit. ſum, at verò nò eſt expreſſum in iure, quod quadiu excommunicatus nò fuerit negligent in procuranda abſolutione, quam is non præſtet ſua n. oſtendit, licet tunc huctas, imò ex iure colligitur aperte eo utrumque nam bene. ſic am. datur propter officium.

Argum. ut ſ. eundæ opinionis confirmant noſtram primam. ead. uſio rem. & illud ſ. verum. ſupponit, quod excommunicatus non præſtat officium, in quidem denegatur illi eccleſiaſt. et. com. n. o., quæ præcipue conſiſtit in diuinis. Secundò reſpon. ſetur, quod textus ſolum dicit *ſubſiſt. n. o.*, non tamen quod ſubtrahantur ante ſententiam, & cum ſit diſpoſitio poena ſis, mitius eſt interpretanda, dummodo excommunicatus inſeſt ab beneficio.

DVARIATVR ſecundò, in caſu quod fructus ſunt reſtituendi, cui debent reſtitui. Reſpondetur, ſibi. i. eccleſiæ, vel pauperibus, ita Naſar. cap. 2. ſ. n. m. 1. 2. 1. excipio tamen cum eodem, & cum P. Henr. quez lib. 7. de indulgentiis cap. 36. m. m. 3. quando diſtribuenda ſunt licentiſſa per diſtributiones quotidianas. iſtæ enim debentur illis qui interfuerunt choro illis diebus, quibus excommunicatus non interfuit. Supponit ergo quod excommunicatio priuat officio & beneficio, videndum eſt, utrum ea quæ geruntur ab excommunicato ſint valida, & quoniam ea quæ geruntur ab excommunicato poſſunt fieri tanquam à perſona publica, & ratione publici officij, vel tanquam à perſona particulari. Ideo

DVARIATVR tertio, utrum ea quæ geruntur ab excommunicato tanquam à perſona publica & publici officij, ſint valida: De hoc dubio ſunt variæ ſententiæ, & Doctores loquuntur ita conſuſe, ut videantur nunc vnam, nunc aliam amplecti ſententiam.

Prima opinio dicit, omnia quæ ſunt ab excommunicato, etiam tolerato, per-

tinentia ad iuriſd. Quonem, eſſe nulla, ſi uetalis excommunicatus ſit manifeſtus, ſiue occultus, ita gloſſa, cui one uſamus. 3. quæſt. 7. citatur etiam Caſtanus ver. excommunicato. poſt omnia capita, ver. licet, ubi ſcitur; ubi abſolute loquitur de excommunicato ſed certe Caſta. explicandus eſt iuxta ea quæ dicit ver. abſolutionis impedi. menta. Unde poſſus tenet ſecondam opinionem ſtati. i. referendam, & idem dico de ſalud. Richard. & nonnullas alias Autor. hus, quæ olent citari pro hac prima opinione. Quæ ſententia probatur pr. i. n. o. ex iure in can. audiſſimas 24. quæſt. 1. ubi de quodam Archiepiscopo l. a. t. r. e. i. c. o. d. i. c. i. t. u. r., quod l. c. e. t. intendit excommunicare, non tamen potuit, quia erat excommunicatus, & ex c. aduerſus de immunit. Eccleſiaſt. ubi dicitur, quod ſententia, vel conſtitutio facta ab excommunicato, eſt inuſida. Secundò, excommunicatus eſt ſuſpenſus ab officio & beneficio. exp. Paſtoralis. ſ. verum. de appli. cation. bus. ergo ſi officium habeat iuriſd. cationem, ſuſpenſus eſt ab ea, & per conſe. quens geſta ab eo pertinentia ad iuriſd. cationem ſunt inuſida.

Secunda opinio d. cit. tria. Primò quod geſta ab excommunicato tolerato occulto erunt valida: ſecundò, quod geſta ab excommunicato tolerato, publico tamen & manifeſto, ſi pertinent ad iuriſd. cationem ſort. exterioris, ſunt i. uſida. i. tertio, quod ſi ſort. cationem ad iuriſd. cationem ſort. interioris, ſunt valida, licet ſiant ab excommunicato publico, dummodo ſit toleratus; ſic Richard. in 4. d. 18. art. 4. q. 2. Palad. q. 2. al. q. n. d. i. g. a. t. Naſarum, ſed falſò, ut poſtea videbimus; al. j. adlegant Sotum d. 2. q. 2. ut ſan. ſine ſed Soto non facit diſtinctionem de pertinentiis ad forum interius vel exterius; nota tamen quod Autores huius opinionis non inuoluntur eiſdem ſadamentis: quæſt. t. enim ſadantur in hoc, quod modo ſi inuſdum eſt Cone. l. o. Baſiliæ iſt. præcipit ut vitare omnes publicos excommunicatos, ſed

sed illi non loquuntur consequenter, nam si omnes publici excommunicati sunt vitandi, ergo eorum gesta pertinentia ad iurisdictionem erunt inualida, licet pertineant ad forum interius. Alij vero, qui dicunt sit indum esse Concilio Constantensi, tenent i. d. o. esse inualida ea quæ gerit excommunicatus publicus, si pertineant ad iurisdictionem exteriorem, quia ex hoc non si quantat graua inconuenientia, sicut sequeretur ex hoc, quod pertinetia ad forum interius essent inualida, & per hoc probatur tertiam dictam. Sed quantum ad primam dictam probatur hæc opinio, & etiam quantum ad secundam, ex ead. proponenda de sententia & re iudicata vbi sententia lata a iudicibus delegatis, quareo vna erat publice excommunicatus, dicitur nulla; ergo insinuat, quod si esset occulte excommunicatus, esset validæ.

Tertia opinio dicit, quod omnia quæ geruntur ab excommunicato etiam publico, dummodo sit toleratus (quia scilicet nec est denunciatus, nec notorius clericus percussor), secum valida, siue pertineant ad iurisd. & onem fori interioris, siue exterioris. Hinc tenet Hen. lib. 13. cap. 8. n. 6. in gloss. l. b. A, & sine dubio Nauar. c. 2. n. 21. vbi dicit, quod gesta per excommunicatum, quando est toleratus, si hænt ratione publici officij, erunt valida, & in 7. dicit, quod excommunicatus si non est denunciatus, potest validè excommunicare, & in ultim. impressione c. 27. n. 15. ait standum esse Concilio Constantensi. Eandem videtur tenere Guierrez Canonice quæst. c. 1. n. 8. in fine, vbi explicans e ad probandum in quo (ut vidimus), dicitur, quod publicus excommunicatus nō potest excommunicare, dicit ipse quod hodie intelligitur de denunciato, vel notorie percussore clericis; unde ea omnia, quæ ibi dicunt de publicè excommunicato, videtur intelligere de denunciato, vel notorie percussore clericis. Eandem tenet aliqui vni doctissimi, & quoniam hæc opinio est a nobis amplectenda, supponen-

dum est, ex disputat. 1. dub. 1. & ex dub. 3. concl. 2. quod post Concilium Constantiense in solis duobus casibus tenemur vitare excommunicatum, nempe quando est denunciatus, vel notorius clericus percussor, & solum in his dicitur non toleratus. Quo supposito, est argumentum. Possumus communicare cum excommunicato tolerato in sacramentorum administratione, & alijs rebus externis, ut patet ex verbis Decreti Constantiens. positis disputat. 2. dub. 1. ergo gesta per eum valida sunt, alias non caveretur animarum periculum.

Secundò probatur specialiter, quod pertinetia ad forum exterius sint valida. Sententia in foro interiori, scilicet absolutio sacramentalis lata ab excommunicato tolerato, est valida, secundum omnes Doctores communiter, ut videmus disp. 3. dub. 2. concl. 3. ergo a fortiori erunt valida ea, quæ pertinent ad forum exterius. Probatur consequentia nam licet excommunicatio priuet communicatione bonorum spiritualium, & temporalium, principalis tamen priuat communicatione spiritualium.

Tertio probatur nam aliàs sequeretur quod multe collationes, electiones & præsentationes beneficiorum essent nullæ. Quamvis enim cum huiusmodi pœnæ sint de iure pœnit. uo, quando Ecclesia tolerat excommunicatos in suis officiis, non censetur eos priuare vlt. iurisdictione, & hoc in utilitatē fidelium. Ex qua ratione sequitur, ea, quæ gerit excommunicatus non toleratus, tanquam persona publica, esse nulla, in quo concordant omnes Doctores: nam Ecclesia ex quo non tolerat illos, aufert ab eis vltim. iurisdictionis & publici officij.

Ad primam primæ opinionis respondetur, quod illi textus post Concilium Constantiense intelligendi sunt de excommunicato non tolerato. Ex quo sequitur, quod ante Constantiense Concilium publicus excommunicatus erat non toleratus, in quantum erat vitandus à fidelibus

In rebus enim esse excommunicatum, nihilominus sententia lata ab excommunicato occulto erat valida tam in foro interiori quam exteriori, lata vero ab excommunicato publico etiam non denunciato erat nulla, ut patet ex ead. probandum, de sententia & re. licita.

Ad secundam respondetur, quod excommunicatus si sit toleratus, solum est suspensus a iurisdictione, quantum ad hoc, quod non possit eam licite exercere, non tamen quantum ad hoc, quod gesta ab eo sint nulla.

Ad argumenta secundae opinionis non est opus respondere, quia vel non oppugnant nostram sententiam; vel si in aliquo oppugnant, facile patet solutio ex dictis; solum a luerto negandum est, quod non sequuntur gravia inconvenientia ex hoc quod la in silentio gesta per excommunicatum publicum, & etiam in tanta inpatientia ad forum exterioris.

Ex dictis primò sequitur, quod si Episcopus excommunicatus toleratus conferat alicui beneficium, valida erit collatio, similiter patronus ecclesiasticus, & si secularis excommunicatus toleratus si praesentat ad aliquod beneficium, praesentatio erit valida, demò dico de electione facta a tolerato, quo patrum est contra Geminianum in cap. 1. de rescriptis in 6. nam. 16. & Coarct. capit. alma mater. p. 3. §. 7. in im. 9. versiculo 12. de ceteris, quod si excommunicatus occultus, elgat tanquam persona publicus, non valet electio, & licet tamen quando elgit ut persona privat. Sed nihilominus generaliter dicendum est, validam esse electionem factam ab excommunicato tolerato, ita Bertachinus tracta. de Episcopo. lib. 1. part. 3. quest. 12. Navarri libri 1. Consiliorum. consilii 11. & communiter recentiores. Probant; nam post Concilium Constantiense solum tenemur vitare excommunicatum in toleratione, & quod toleratus vel si elgat, non respicit suorem excommunicat. sed suam. Similiter & secundum l. de si quis a prola a iurice excommunicato

ecclesiastico vel seculari, quod si sit toleratus, erit valida, & auctoritatem, & licet non toleratus. cap. ad probandum. de re iudicata. & c. licet de sententia excommunicat. in 6. quia textus generaliter loquuntur de quolibet iudice sed specialiter de sententia iudicis secularis est textus in c. aduersus. & c. immunit Ecclesiarum. intelleximus. de iudice & c. de ceteris. de sententia excommunicationis in 6. ubi videtur Ancharanum & Geminianum. De sententia vero ecclesiastica est textus canon. audimus 24. q. 1. ubi dicitur, quod excommunicatus non habet potestatem absolueri & ligandi.

Ex quo sequitur secundò, falsam esse sententiam Victoris in Sum. num. 345. de excommunicat. c. d. cent. 3. Quia iurisdictionis gratia a iurice sec. la. excommunicato esse valida, si non perseveraverit per annum in excommunicatione, allegat cap. excommunicatus. de l. de hereticis, §. accedentes ubi videtur determinari: sed nostra sententia est de mente Soti d. 12. quest. 1. art. 4. colum. 6. Sylvest. ubi excommunicat. c. 1. in aut. 24. & 3. & aliorum. Et ad cap. excommunicatus. respondetur, textum non e. agere perseverantiam in excommunicacione per annum, ad hoc ut excommunicatus incurrat hunc effectum, non omnes effectus relativos disputat. id. ibo. 1. incurrit, cum per annum est non toleratus: sed textus solum exprimit annum ad hoc, ut excommunicatus recusat ad quas penas in particulari, & personis ibi contentis, & hoc propter contrarietatem perseverandi per annum, ut colligitur ex eadem contrarietate de hereticis in 6. c. cum bonae memoriae de aetate & qualitate ordinandi tum. Similiter Praeterea excommunicatus si sit toleratus, poterit excommunicare, secus vero si sit non toleratus. d. c. cum audimus 24. q. 1. §. 1. hoc partim est contra Turricianum lib. 4. Summae ecclesiasticae p. 2. c. 2. §. 1. & contra Didacum Perez lib. 8. ordinari. capitul. 4. leg. 4. pat. 123. dictus excommunicationem latam a quo

à quouis excommunicato etiam occulto esse nullas, sed nostram sententiam latius comprobat Coarra. cap. alma mater. p. 1. §. 1. num. 4.

Præterea de sententia prolata à Iud. excommunicato non tolerato est specialiter advertendum, quod si plures sunt Iudices vniuersalis causæ, non valet sententia, si pronuntietur à maiori eorum vno eorum excommunicato ita Syluest. verb. excommunicatio. 3. num. 1. p. 1. & est optimus textus cap. ad probandam de sententia, & re iudicata.

Tertio sequitur, quod ille qui aliàs posset committere facultatem ad audiendas confessiones, si sit excommunicatus toleratus, poterit eam committere, non tamen potest si sit non toleratus, ita communit Doctor. contra Palud. in 4. d. 27. q. 2. qui licet tolerat eam communit Doctorum, quod commissio iurisdictionis ad alios, si hat à non tolerato, erit nulla; de commissione tamen ad audiendas confessiones dicit quod erit valida, licet fiat à non tolerato, verum a re sententia est improbabili vnam talis commissio est actus iurisdictionis, unde commissio facta eam tali confidit delegato ab excommunicato non tolerato, licet non bona fide, erit nulla, & necessarius iuratus. Vtrum autem de licentia Episcopi excommunicati non tolerati possit alius Episcopus conferre sacramentum ordinis vel confirmationis, vel de licentia Curati excommunicati non tolerati, possit alius sacerdos conferre extremam unctionem? Aliqui videntur inclinare in partem affirmatiuam, & de extrema unctione tenet Syluest. verb. Vinctio extrema q. 4. Ratio potest esse, quia collatio horum sacramentorum non pertinet ad potestatem iurisdictionis, sed ordinis Ego autem contrariam sententiam in iudicio probabiliorē: nam licet iurisdictioni non requiratur ad hoc ut sit iuratus, si sacramenta a iuratis sententur valida, requirunt tamen ad hoc ut sit admissi. Et contrarium nunciat commissio est actus iurisdictionis

nis si liquidem potest fieri ab Episcopo confirmato nondum consecrato, verum est, quod si postquam Curatus vel Episcopus commisit hanc facultatem, licet ad hæc sacramenta, huc ad confessionem, excommunicatus de deo iuratus, non expirat commissio nec usus eius. ita Soto d. 18. q. 4. art. 3. colum. 8. quod est contra Gutierrez Canon. q. cap. 1. n. 83. dicentem quod licet non expirat commissio, expirat tamen usus eius. Sed Laurentia Soto habetur ex cap. Comar. de officio vicarij, in 6. ex cap. licet. de officio delegati. & ex cap. cum de officio Iudicis delegati. in 6. Occasione huius

DUBITATVR quare, vtrum si Episcopus sit excommunicatus non toleratus, Officialis eius si licet, & Procurator possit exercere iurisdictionem, quam accepit ab Episcopo, antequam incurreret excommunicationem?

Conclusio, quod non potest, ita Syluest. verb. vicarias, num. 4. p. 4. & 8. licet contrarium dicit verb. absolutio. 2. q. 6. nisi intelligatur ibi de vicario delegato. Nostram conclusionem tenet Emanuel in Summa. verb. excom. iuratus. c. 82. conclusio 8. e rea m. d. & Miranda de ordine iudiciorum. d. fin. p. num. 70. Et pro nostra conclusione est textus in dicto cap. Romani. Reddit rationem pro hoc verbo, ipsius quia est idem tribunal & constitutum, & alio non appellatur ab Officiali ad Episcopum. Quæ dicitur et vni ibi hoc in iurisdictione temporalis, ut ait Coll. Clarus in cap. ventatis de dolo & contumacia. num. 2. Credo tamen id et esse dicendum in casu partem eorum designato ab Episcopo, & ita videtur sentire glossa super ibi solum loquitur de Officiali generali. Et ratio quia assignat solum habet locum in Officiali generali; item tenet Syluest. verb. absolutio. 2. q. 6. Et probatur nam si Episcopus antequam esset excommunicatus delegaret alicui alicui causam, non expirat potestas delegata et Episcopus excommunicatus & denunciatus, ut ait Syluest. verb. absolutio.

2. quasi. 6. Soto d. 18. q. 4. art. 3. glo. 1. a dicto cap. Romana. & aperte colligitur ex cap. 1. ceteris. & cap. 1. c. tam. c. et. s. c. l. i. vicarius patric. l. ar. s. non est la. lex ordinarius, sed o. gatus, & tenet expresse Miranda de c. et. ne iudiciorum, cap. de appellatione num. 360. pag. 649. unde appellatur ab ipso ad Episcopum, & Cl. met. & si p. inc. palis. de iur. i. p. & glo. la. ibi, verbo, for. ito, ergo non cessat eius iurisdictione. Confirmatur nam vicarius foraneus non representat totam iurisdictionem Episcopi, sicut representat Officialis generalis. Dixi, ut, quod ab Episcopo nam si designatur ab Officiali. Episcopi, si Officialis excommunicetur & denunciatur, talis vicarius non potest ut iurisdictione, ut habetur dicto cap. Romana. Et ratio distinet & inter vicarium designatum ab Officiali, & ab Episcopo, videtur esse, quod in dicto non est ita radicata in Officiali, sicut in Episcopo, sed in hoc consalutatur iustitiae, & consuetudo.

D V B I T A T V R quintò, utrum instrumenta facta a tabellione non tolerato sint valida? Dico, non tolerato nam facta a tolerato, certum est esse valida, post Concilium Constantiense, ut tenet Didacus Perez ubi. 2. or. huiusmodi tit. 5. l. 2. q. 1. 9. & patet ex dictis; unde solum est dubium de non tolerato.

Conclusio Prohibiti sunt nulli, contra Rebellum in Concord. t. t. de excommunicatis vitandis, verum c. ita tenet Fredericus cor. fil. 4. Ripa. ubi. 3. Responsionum, gloss. in cap. de excommunicatis, de sententia excommunicationis. in fine ubi. 6. Francus ibi num. 7. Geminianus num. 6. Alcharanus cor. am. antepenult. Sylvest. verb. excommunicatione. t. num. 2. c. et. finem Palen. cap. 9. num. 1. Et probatur efficaciter ex cap. v. d. l. 1. 3. quasi. 4. ubi Stephanus Papi dicit: *Nullo in athenisatizatum sus. p. i. or. nec a quoquam credatur, qui ab eis dicitur, vel accersitur.*

Est ergo resolutio, quod omnia gesta

ab excommunicato tolerato pertinentia ad iurisdictionem erunt valida; facta vero a non tolerato erant nulla.

D V B I T A T V R sextò, utrum ea quae geruntur ab excom. iurisdictione etiam non tolerato, tanquam à persona particulari, sint valida?

Conclusio. Licet excommunicatus peccet faciendo ea, nihilominus regulariter valent, ita Nani. cap. 27. num. 6. ad 6. Couar. cap. alma mater par. 1. §. 1. num. 9. Sylvest. verb. excommunicatio 3. in m. 2. & 7. l. hinc sequitur, quod contractus ab eo facti, & contractus emptionis & venditionis, marit. &c. sunt validi; similiter testamentum ab eo factum validum est, ut trad. Couarra. de testamentis. part. 2. rubr. ex num. 18. Antonius Goar. l. 3. ca. 1. num. 1. §. & al. contra nonnullos. Hoc autem limitandum est in excommunicatione propter haereticum, vel propter percellionem Cardinalium, cap. fac. ceteris. de pœnis, in 6.

Pet. s. utrum non solum possit valide testari, sed etiam licet? Multi Canonistae absolute docent, quod licet testari, quia sententia vera est cum hac limitatione, quod excommunicatus tempore mortis non potest obtinere absolutionem, quia nullus reperitur certior. Probatur nam actus secundus est quasi factum necesse factum sicuti mortis, ab hoc autem acta non interdicta Ecclesia priuare excommunicatos, qui tunc non potest obtinere absoluti orem. De matrimonio sicuti tenet hic in 14. quod est validum, ita Nani. sup. Couarra. de sponsalibus. p. 2. c. 6. n. 3. & est text. cap. significasti. de eo qui duxit in matrimonium, &c.

De professione primò, dico esse illicitum, etiam necessaria interveniat communio cum fidelibus, immò quia communiter ad solennitatem et us admiscetur officium, & c. communiter erit peccatum in morte, non quia parte proficitur, sed quia parte communicatur in D. n. s. Secundò dico quod est valida, ita Panor. mitan. cap. cum illorum. de sententia ex-

communicationis. Courte de Iporfahibus. sup. & aij ab eo citati. & Nauar. cap. 9. n. 2. & est textus dicto cap. cum illorum.

De recepto te autem ad habitum a fortiori dicendū non est esse validam.

Vtū v. verò excommunicatus & denunciatus possit esse testis. Inf. a dicemus.

Hucusque loquuti sumus de gestis ab excommunicato, qui ante excommunicationem obtinuit legitimam beneficium modò

DISPUTATVR septimò, quando aliquis non obicit verum tñolum beneficij, quia electio vel collatio fuit invalida, eò quòd facta est excommunicato, vel umonaco, vel patienti alium defectum; vtrūm ea que geruntur a tal. excommunicato, pertineant ad illud officium & beneficium sint validæ.

Ex decisione huius lobi perdet decisio multorum casuum. Pro cuius resolutione supponendum est, dupliciter posse contingere quòd aliquis non acquirit legitimum titulum beneficij. Primo modo, quia licet facta fuerit ei collatio à legitimo Superiore, tamen ipse, cui facta fuit talis collatio, erat excommunicatus maior, vel si monachus. Secundo modo, quia nunquam habuit collationem factam à Superiore, sed ipsemet propria auctoritate se intrusit in beneficium.

Primi conclusio sit. Quando iste recepit beneficium primo modo, scilicet licet eam electio non, & excommunicatus vel si monachus eam occuleret, licet non acquirit verum titulum beneficij, nihilominus acquirit verum ius ad eam pertinentem ad tale beneficium. Hanc tenet Panormitanus cap. n. h. de electione n. 12. Sylvest. verb. consilium. quest. 16. Caretatis vi. b. absol. tons. inced. n. 20. & reapi. n. p. m. & verb. consilium. cap. 3. Nauar. cap. n. n. Tandem ut in eorum est, quia etiam non error factus, & auctoritas per oris, vel etiam a consilij, et his premissis, dantur in electionem, sed in hoc et in noua recognitione, et esse excommunicatum, & merentem suæ

de Summa de rescriptis.

rioris a notitis, ergo. Quæ ratio fundatur in lege Barbarus, ff. de offic. Pretoris. vbi feruus, qui putabatur liber, laborat officium à Superiore; & in can. infamis & verum l. q. 7. Præterea non ex eo posito innumerati occurrunt incommoda, quibus nullus posset adhibere remedium.

Ex dictis sequitur, non nec absolutio nes factis ab humilissimo h. beneficiis in foro pœnitentiæ, & omnia si per nentia ad iurisdictionem h. officij, siue pertineant ad forum interius, siue ad exterius, & omnes sententias h. à Prælate, & alia pertinentia ad sum. officium, esse valida & firma, imò hæc eo. c. eo etiam habet locum in excommunicato, quoniam hispania est non tolerare, & venit in hanc Indiam regem. can. vbi. l. c. p. oratur, ut dicitur disput. 3. dicitur quod si per Autores citatos tenentur a qui vni docti. Similiter si sacerdos simplex occurrere excommunicatus approbatur a legitimo Prælate, & eligatur in Confessarium, omnes absolutiones ab eo factæ erunt validæ, idem erit si sacerdos simplex occulte excommunicatus approbatur à Prælate, tanquam idoneus ad audiendas confessiones, nullam recipiendo ab illo iurisdictionem, si aliquis per Bullam cruciatæ eligit eum in Confessarium, valida erit absolutio. Denique, ut bene inquit Palud. in 4. dist. 17. quest. 6. artic. 2. idem sentendum est de omnibus si vilibus casibus pertinentibus tam ad forum interius, quam ad exterius. Et hæc conclusio habet verum, quamvis collatio beneficij fiat ab eo qui non possit tollere tale impedimentum, ut Palud. suprà. Et probat, quia tunc tenens tale beneficium, non tenet potestatem iurisdictionem a conferente beneficium, sed à iure, vel ex consuetudine Principis, qui potest illud impedimentum tollere, vel efficere quòd tale impedimentum non annullat collationem iurisdictionis.

Secunda conclusio. Quando aliquis nunquam habuit illum titulum, ne presumptum quidem, qui non habuit col-

R latio

omnē factū sint nuda, quod post Con-
cilio na Confessione solam non est locum
in non referat, ergo a fortiori annulla-
bit electionem, nam plus est aliquid a
falsis licere quam non idem esse.

Quod vero sitne id proutonem in finem, exemplum est in istis verbis: In Theologorum dicitur quod non est. Cuius in ratione est in hoc, quod licet, quia est in beneficium ecclesiasticum, & ita credo servatur in prae.

DISPUTATIO VII.

*"De seipsum - est in effectus, huius de annu-
lante unum. u. m. g. i. m. m. o. &
v. m. n. c. n. b. d. i. v. m. f. o.
m. m. m. m. m.*

DE Septimo est, tu n. hol. est. d. cen-
dim. prater dicta. dispon. dub. 6. de
impetratione. licet. cum. al. beneficia. a. Re-
liqua. videre. in. gl. Ja. can. al. de. procurator-
bus. verb. i. iurati. & in. Gemmano. c.
1. de. rescriptis.

[illegible]

Præterea diebus, quod excommuni-
catus non potest esse actor et iudex in
causis ecclesiasticis, non de ecclesiasticis, cap.
præde exco p. omnia. 1. 6. bene. in p. o-
m. et c. reus ad se defenden. in cap. in-
tellectus. 1. de iudic. in v. de N. dat. cap. 2.
num. 2. L. in eo est. quia non est sacer,
sed omnia, quod exco. 1. in reus potest
ab omni iudicio in iudicio excommunicato, p. se ad

tem nullum coeunire possit. Præterea:
tam multa præstentur suis commodis, si
non possent e communem etiam coeunire,
& ipsi reportaret comm. ad om. ex in-
iquitate sua. Præterea non pot. esse lo-
prostratus & p. tota cessione de probatio-
nibus, nec tunc cap. decernimus. de sen-
tentia exco. in iur. om. nec potest in-
fatuare procuratorem, nisi in causa pro-
pria, quando ipsemet est reus, p. ut ex
cap. vlt. & procurato. b. vbi habetur,
quod quicq. lo. c. iur. & res aliqua infir-
mitate & procurat. etc. & iter. infirmantes
sic aliqui exco. in iur. carui, se quo sic
ment. o. n. l. reus. talis a f. iur. o. est ma-
lida. Potest excipere pro vilitate Ecce-
sie. Nauar. l. b. i. Com. l. cor. f. i. de corpo-
re v. iur. num. 8. citat & d. lecti. & c. d. lecti.
de except.

DUBITATVR pmo de f. clofe,
vtrū in excommunicatione maior, o. in ille
after

Prima conclusio. Excommunicatus maior, etiam toleratus, repellatur perius ab agendi potestate tenet Ballos c. decerni nas. de sententia excommunicationis Et probatur, quoniam agere tamdiu non conceditur suorum agentis, et Concilium autem Constantiense voluit in aliquo fuere iuris excommunicatis.

Secunda conclusio. Quanto actor est
pub. et excommunicatus, habet iud. x ex
officio suo repellere ab agendo, licet
reus sit et non excommunicatus. cap. p. quod
ego i. ubi go post. Conclusum Constanti-
tense de excom. nuncato non toleratur
nam ratio huius textus est eandem pecca-
tum communicationis, ut habetur ex Ge-
nina. v. b. nam 2 & 3. de vt condit. ex c.
decernimus de sententia excommunicationis.
m. 6. Hic conclusio etiam habet lo-
cum in Iudice seculari, qui q. ad m. de cau-
sa. f. u. tali excommunicatione non cog-
noscent principaliter, nec mand. etc., sed
tantum de facto excommunicationis,
quod non prohibetur tal. c. seculari, ut
ait Bartolus leg. Titia. ff. soluto matrimo-

Tertia conclusio. Quando locus oppositi hanc exceptionem, debet ponere speciem, scilicet quod est maior excommunicatio & nomen communicatoris, debetque illi in prebenda intra octo dies, ut ait adiectus actor, ita dicto cap. p. 2. & c. prudentis & text. de officio delegati.

Quarta conclusio. Ista exceptio non potest opponi a tertio, licet ad eius instigum fuerit excommunicatus, ita Felinus & inter alios in de iudicibus n.

Quinta conclusio. Actus ab alio excommunicato inquam a iudice repellatur, vel a reo oppositum hanc exceptio, valida sunt, dicto capite p. 1. Videte plura ibidem.

Duo restant aduertenda. Primum, quod Comar lib. 1. Variarum c. 9. n. 3 ait, apud Hispanos passim admitti excommunicationem a iudicibus secularibus ad agendum. Secundum, quod excommunicatus opponens exceptionem pro Ecclesia audiendus est, ita Nauar. lib. 1. Consiliorum. tit. de corpore vitæ, consil. vnico. n. 8. & est textus e. d. lecti de exceptionibus.

Dubitatur secundum de reo, verum reus excommunicatus possit comparere in iudicio, vel per procuratorem?

Prima opinio absolute dicit inquam tenem respondere per procuratorem, sed semper posse respondere per seipsum, in hanc sententiam in Panormitan. & intelleximus de iud. c. 5. n. 1.

Secunda opinio dicit, quod solum in causis arduis potest respondere per seipsum.

Tertia opinio, & tenenda, est, quod etiam in causis arduis non potest respondere per seipsum, si inueniatur idoneus procurator, hanc tamen si non inueniatur, ita Felinus dicto cap. intelleximus n. 15. num. 1. Decius num. 7. Aretinus in m. 1. 8. Syluest. verb. excommunicatio. 3. numer. 1. effecta 12. Et probatur ex dicto & intelleximus ibi. Etiam debet per alium respondere textus loquitur de causa in iudicio, quæ est grammatica, nec placet explicatio glossæ, quod & eadem, debet, non inducit ne-

cessitatem, quoniam, ut ait Calderinus, verba proprie sunt accipienda, nisi resalter seclus absonus. Quando autem non inueniatur idoneus procurator, licet potest comparere in iudicio, iuxta Ecclesia pro sua pietate non vult asserere illi defensionem naturalem, & tunc reliqui, qui necessarii interueniunt in iudicio, licet possint cum illo communicare; nec incutent minorem excommunicationem, ita glossa dicto cap. n. relinquitur, verbo, continere. & est textus cap. n. vere, de sententia excommunicationis. De procuratore autem Decius, qui in sequitur Nauar. cap. 27. num. 23 dicit, quod excommunicatus potest constitui procurator, ut poltea absolute exequatur officio, in 3. sed hoc est contra glossam e. post cessionem, de probationibus. & contra communem, ut ipse Nauar. fateretur, & fortiter obstat dictum & post cessionem, ibi excommunicatus erat.

Dubitatur tertium, verum excommunicatus possit esse aduocatus?

Prima conclusio. Non potest licet aduocare & habere ex c. fecerim nas. de sententia excommunicationis. in 6. & ibi Doctores communiter, Syluest. verb. aduocatus. quæst. 2. Probatur nam hoc officium est honorificum, & pabacum, & requirit communem consensum, oram.

Secunda conclusio. Probabilissimum est quod si sit toleratus, potest post Cōcedum Consensum licet aduocare in fauorem aliorum, pro ut latius lib. 1.

Petrus, verum excommunicatus non toleratus teneatur restituere stipendium quod accepit Ioan. res Andreas & Burtos dicto cap. de c. n. mus. & Hostiensis cap. p. 2. de exceptionibus in 6. absolute dicit, quod teneatur restituere propter hoc.

Tertia conclusio. Oppositum est in re probabilis, & eol. quæst. n. in li. ex Nauarra lib. 2. de restitut. nam. 23. Et probatur nam licet hoc est pæno estimabilis, & est vltis parti, & multo in reperitur ius quod restitui aduocatum inhabilem ad recipiendum stipendium.

DVBITATVR quartò, vtrum excommunicatus possit esse testis?

Prima conclusio. Post absolutionem potest esse testis, dummodo talis excommunicatio non fuerit incurta propter crimen, quod etiam post emendum repellat ad testificandum, sic glossa cap. veniens. el. 1. de testib. Panormit. & Felinus cap. testimonium. eod. tit.

Secunda conclusio. Etiam ante absolutionem toleratus licet potest esse testis, sic Bustus dicto c. statum. 15. Et probatur. nam actus testificandi natura sua ordinatur in fauorem partis, non in fauorem testificantis, sed Concil. Constant. tol. 1. p. 1. & 1. 2. & 1. 3. excommunicatos, quantum ad ea que tangunt commodum aliorum, ergo.

Tertia conclusio. Non toleratus non potest licet esse testis, nisi in aliquibus causis fauorabilibus, vt in causa heresis, cap. in fidei fauorem. de hereticis an. 6. & in contractu matrimonij, quia est causa fauorabilis, cap. finali. de fument. & re iudicata.

Verum verò possit esse testis in instrumentis, vide Panormit. 1. 1. 2. cap. testimonium. & Francam dicto cap. decernimus. colum. 1. & Felinus in c. Rodolphus. de testipris, nam. j. 9. & Bustus supra.

DISPUTATIO VIII.

De nullo effectu. scilicet de prohibitione communicationis cum fidelibus.

DVBITATVR primò, vtrum excommunicatus toleratus possit post Concilium Constantiense licet communicare cum fidelibus, & si teles cum ipso?

Prima opinio dicit, quòd licet potest communicare cum fidelibus, quando inuitatur ab ipsis ad communicationem, & quòd fideles licet possint inuitare illum. Hæc tenet Viator. 2. & eam tenet Ledr. 1. 2. par. 4. oppositæ attit. 1. Probatur: nam si non posset communicare cum fi-

delibus, licet inuitaretur ab illis, sequeretur quòd fideles non possent idem inuitare, & per consequens nullum privilegium concessum esset fidelibus in Concilio Constantensi.

Secunda opinio consistit in sequentibus conciliationibus.

Prima conclusio. Si excommunicatus toleratus communicat cum fidelibus, siue ipse se ingerat, siue inuitetur à fidelibus, peccat, siue communicet in diuinis, siue in humanis, seculis causa necessitatis, ita Caet. verbo, absolutionis impedimenta, vbi dicit, quòd non est licitum inuitare istos excommunicatos. eandem tenent communiter discipuli D. Th. Probatur: nam Concilium Constantiense non intendit in aliquo facere ipsis excommunicatis.

Secunda conclusio. Si iste excommunicatus de facto se ingerat alius fidelibus in humanis, vel in diuinis, vel est paratus ad communicandam, non tenentur fideles abstinere, sed licet possint communicare cum illo. Hæc conclusio habetur ex Soto dist. 1. q. 3. attit. 6. concl. 4. Caet. sup. & tenent communiter omnes Magistri. Probat 11, quia tunc fideles non sunt causa mortalis peccati illius: nam ipse est paratus, & ipsi vtuntur iure suo, sicut qui petit inuitari ab usurario parato. Aduertendum est autem cum nonnullis Magistris, quòd vt excommunicatus dicatur paratus ad communicandam, non requiritur quòd sit actualiter paratus, satis est quòd sit paratus habitualiter, quia scilicet habet animum promptum ad communicandam. Vnde aduertunt illi cum Cano, quòd qui primò appetit caput tal. excommunicatum esto bona fide, quia scit, quòd ipse sciet sibi appetire caput, nullus est habendus scrupulus.

Tertia conclusio. Quando ipse excommunicatus toleratus non se ingerit, neque est paratus ad communicandam cum aliis, non est illicitum fidelibus illum proinuitare, vel inuitare ad communicandam in diuinis, neque in humanis, sed ipse peccat

bis in hoc, & excommunicatus sic peccabit communicando, quamvis sit adductus vel iniunctus. Hinc tenet expressè Caiet. verbo, abolutio n̄ impedit sententia. Sylvestr. verbo, excommunicatio c. 7. §. dicitur illud qd. Mox a. d. incultate id de excommunicatione ante excaſum, & multi vident docti. Probat. et prius Excommunicatus a se peccat tunc communicando; ergo etiam si ipeccabit inuita id eam, cum non sit paratus. Secundò. Concilium Conſtantiense noluit in aliquo facere ipsi excommunicatis tolerantia, sed fatalis est communicatio licet posset communicare cum fidelibus, quociescumq. uisitaretur ab illis, etiam si illa interueniente necessitate, multum relaxandaret in fauorem excom. auerſi, & fere in illam preſtaret illi impedimentum excommunicatio, ergo Tertio nam si prima opinio esset vera, etiam haberet locum in receptione sacramentorum n̄, quod tamen negant communiter Mug. lvi, vt statim vidibimus, unde propter hæc nonnulli dicunt primam opinionem non esse probabilem, nec ſecutam: sed ego cum alius dico probabilem esse, & ſecutam in praxi. Hæc autem tercia conclusio intelligitur extra caſus penultimos in iure, de quibus infra.

Quarta conclusio. Licet fideles peccet in
innuendo excommunicatum toleratum
non paratum ad communicandum, siue
peccent venialiter, siue mortaliter, iuxta
dicta la dabio tertio, non tamen incau-
tione minore excommunicationem, ita
tenet expresse Syluest. *supra*. & male vi-
deat. Et probatur nam ex vi Decreti
Constantiensis, solum tenemur vitare ex-
communicatos non toleratos. Dico, ex vi
Dabii. nam si tenemur abstinere a com-
municatione tolerati in casibus tertie
conclusionis, est ex vi legis naturalis &
diuine prohibentis, ne indicemus ali-
quem vel peccandum.

Ad fundamentum prae opinionis
respondetur, negum vltimam con-
q. e. n. n. scilicet quod vltimam para-
p. n. conq. n. e. et hinc in Con-

quo Constituenti : nam concessum est illis, quod si excomm. uentur se gen. vel est prelati, possunt licite communicare cum eo, quod tamen non possunt facere ut in nouo testamento, & etiam concessum est quoddam in causa quoddam peccent eorum in iudicio iuxta tertiam conclusionem, non incurrent excommunicationem minorem, quam tamen semper incurrent ante Concilium Constituentem.

Dubitat. 2. secundò, etiam excommunicatus toleratus coherens iande peccato, possit in aliquibus casibus administrare sacramenta fidelibus. Dico, *contrarium*, quia certum est in illo casu licere administrare sacramentum aliquod cum conferenti peccato mortali, n. l. Baptismum in extrema necessitate, qui tunc non baptizat ve minister Ecclesie, sed veli casu.

Prima opinio generaliter dicit, quod
ipfi excommunicati peccant mortaliter
ministrando sacramenta & quod non li-
cet eos ad ministrare, sed tamen capi-
ere, si sunt parati Pro hoc citatur Syluest.
verba exco. nuntiationis c. 69.

Secunda opinio dicit, quod in nullo casu potest licet administrare, et pariter aliter licet potest, sed quoniam habeat ius iusti et ad potestatem, itaque, qui amicus subditus licet potest a potestato, et Paracelsus tenet ad id, si licet, non tamen licet administrare, sic Adrianus in 4. q. 3. de Baptismo et in 2. Probatur primo, nam Concilio in Constantiensi non intendit, nisi quod facere ipsi excommunicationis tollerent, secundum nam eadem ratione queretur, quod si posset talis excommunicatus licet et licet et coram alio fideles ad potestatem Probatur sequenti, quia post Concilio in Constantiensi fideles habent facultatem communicationis et cum excommunicatis tollerent, non solum in sacramentis, sed etiam in aliis, si dicitur in Tertio, quia si queretur, si licet posset munda communis et in iure fideles, ut potest ab ipso sacramentum, Probatur sequenti, nam quod alius licet potest administrare.

non excommunicatus. Probatur nam subditus habet ius ad petendum a Parocho, licet Parochus non sit paratus, & licet ad sit alius minister, & subditus non sit in necessitate, & Parochus tenetur ex iustitia ministrare, nec iuste se excusabit dicendo subdito, *Ecce alium ministrum*, vel dicendo, *Tu non es in necessitate*; ergo subditus non peccet petendo. Et hoc videtur concessisse nobis Concilium Constantiense, quod possum ego recurrere ad meum Parochum, sine scrupulo sicut ante. *¶ grati scrupulo fuerat, si ei subdito iura de iure mirando si a quo ministro aquien accusetur, si tenet, & ante eum, & non.*

Secundo dicitur quod n.o., quod si minister non est Parochus, ut fidelis licite petat, & ipse sic te administret, non te qui in extrema necessitate; nam alius nulla esset differentia, quantum ad hoc, inter ministrum tolerantium & non tolerantium: etenim in casu extremæ necessitatis licite possumus invitate non tolerantium; imò dicit hæc opinio sufficere magnam aliquam utilitatem, ut si minister excommunicatus sit vir prudens & doctus, & ego indige directione illius ad pacem & securitatem meam consentiam, quoniam habeo casus referentes scientiam & prudentiam eius. In his ergo casibus, quamvis minister non Parochus non teneatur administrare, poterit tamen peti ius.

Est tamen advertendum, quod ut minister sic invitatus possit licite administrare sacramentum, requiritur quod non sit peccator, quin prius absolatur ab excommunicatione quam administraret: nam si potest absolui, & non vult, peccabit ministrando, siquidem agit contra præceptum Ecclesiæ, cum tamen possit illud servare; & hoc etiam concedunt Auctores ferat opinionem s. Hæc quinta opinio sic explicata est aliquorum Magistrorum, & est a nobis amplectenda.

Ex dictis sequitur, quod qui non excommunicatus toleratus licite administrat sacramentum, non incurrit irregula-

ritatem, quoniam hæc irregularitas non incurritur, nisi quando excommunicatus peccat mortaliter ministrando; ita Sylva. verb. Eucharistia. 2. q. 7. & Navar. cap. 1. §. n. 75. & communiter omnes imò dicunt, quod licet alias peccaret mortaliter, utpote quia ministrat sine contritione, non incurrit irregularitatem, quia tunc non peccat eo quod ministrat in excommunicatione; sed hoc corollarium intelligitur nisi in casu quod minister quando ministravit, potuit absolui, & noluit tunc enim incurrit irregularitatem, secus si pro tunc non potuit absolui, quamvis antea fuerit negligens in procuranda absolutione. Sic aliqui viri docti.

Ad primum argumentum secundæ opinionis concedo, quod Concilium Constantiense non intendit concedere directè privilegium aliquod ipsis excommunicatis; nisi tamen privilegium directè concessum ipsis fidelibus & tenetur indirectè & consequatur ut ad ipsas excommunicatos tolerantos, & hoc in favorem fidelium, ne scilicet frustrentur suo privilegio.

Ad secundum, Soto l. b. 9. de iustit. q. 8. art. 1. ad 1. in fine, admittit quidem administrationem sacramentorum, sed excipit celebrationem. Nonnulli verò Thomistæ dicunt, quod in aliquo gravi necessitate recepti in Eucharistiam, ut si infirmus sit proximus morti, poterit petere à tal. excommunicato, præsertim Parocho, quod celebret, ut sic ministraret ei Eucharistiam; nec hoc contradicit quartæ conclusioni dub. 3. tertii, disput. 3. quoniam ibi loquitur de non tolerato. Si petas, quare non licet petere celebrationem in omnibus casibus, in quibus licet petere alia sacramenta? Respondetur, quia celebratio habet æquum maximam reverentiam.

Ad tertium respondetur primò negando sequens n.º, & sunt multæ iustitiae nam ego licite possum petere munus sub usus ad usum parato, & tamen ipse non potest me invitare ut petam ab eo, & quando aliquis post votum castitatis con-

Secunda opinio licet, non esse peccatum mortale per se loquendo, sed tantum veniale, cum una careat in actionibus, & quod hoc est in tertio certum loquendo de actibus tertii generis, quam secundum, in C. 1. vbi de communione, circa finem, §. vbi se to. Soto d. 22. q. 1. art. 4. et al. d. 3. N. 1. v. 1. num. 19. vbi citat alios, & quod plerumque Thom. 1. 2. Et quoniam in hoc est probabilior, sit

Secunda conclusio. Excommunicatus communicans in rebus secundum tertium generis, non peccat mortaliter, nisi sequatur iniuria, vel scandalum graue, vel ad sit formali contemptus, vbi graue excommunicatus fert verum testimonium, comedit cum illis, et habet contractum venditionis, non peccat mortaliter. Probatur nam Ecclesia suo precepto non intendit perinde & per se prohibere huiusmodi communicationem, si tantum directe & secundum, loquendo de actionibus tertii generis, secundum autem licet directe loquendo de actionibus secundum generis. Quando videtur Ecclesia de facto interdu obligare si de mortali, si posuit ex eo quod precipit materiam grauem, & quia immediate precipit eam. Vt si Ecclesia praeter aliquod Regem suo igno propter huiusmodi, licet per se, tamen immediate & directe tendit ad illam effectum tempore illius priuationis & regni, & cum alia materia sit grauior, obligat sub mortali. Dixi, nisi sequatur iniuria, vel scandalum graue, vel ad sit formali contemptus, unde si excommunicatus iudicat, peccat mortaliter, quia usurpat iurisdictionem, cum legata sit eius potestas, & ideo facit iniuriam et quod si communicauit iurisdictionem, cuius actum usurpat. Usurpare autem iurisdictionem est res grauior, nisi aliquando excusetur ex leuitate materie, ut si recipiat vnum tantum testimonium tunc enim veniale est tantum peccatum. Facit etiam in vnam ipsi huiusmodi quos tunc & sic talia amittit expresse: nam, cum illi actus sunt iurisdictionis debet fieri, unde tenetur lex retinere

illi & huiusmodi damna. Similiter eligendo irrogat iniuriam electoribus, quorum numerum iniuste auget, & Ecclesie, cuius se quasi prouisorum gerit, & multo magis conferendo beneficia, & in similibus. Hæc autem solam habent locum in excommunicato non tolerato nam gesta ab excommunicato tolerato pertinentia ad publicum officium, valida sunt, ut d. 1. disput. 6. dub. 3. Ex quo sequitur, & excommunicatum toleratum solam peccare venialiter, iudicando, eligendo, praeficiendo, conferendo beneficia. De scandalum graui de se pater, quod tunc est mortale, de contemptu formali etiam est res clata apud D. Thom. in addit. q. 1. 3. artic. 3. & apud omnes Doctores.

Secundum est aduertendum iam, quod si iste contemptus non consistit in consuetudine & frequentia communicandi, ut nonnulli falso putant potest enim contingere quod aliquis excommunicatus communet frequententer cum fidelibus in rebus humanis ex sola delectatione, vel fragilitate, & tunc nullus est formali contemptus, & contra potest contingere, quod semel tantum, aut iterum communicet, ex eo quod contemnit potestatem Ecclesie in ferendis censuris, vel prohibitionem Ecclesie prohibentis excommunicato talem communicationem, ut docet Soto conclus. 3. citata, & habetur ex Syluestro et ibi excommunic. §. num. 6. p. 4. & Nauar. c. 22. m. 42. in d. dico, quod licet communicare ex contemptu ipsius censuræ & ecclesiasticæ potestatis semper sit mortale, ut ait Nau. cap. 17. num. 3. dat verum communicare ex contemptu precepti in re minima, paratas abstinere à communicatione in rebus maioribus, solam erit veniale.

Ex his primò sequitur, quod si multiplicentur communicationes in rebus, de eandem & tertii generis, non erit mortale per se loquendo nisi quando talis se habet est tantum veniale, non erit mortale, quantumvis multiplicentur actus, nisi extra iuriam ad aliam speciem.

Secundò sequitur, quod si aliquis sub excom

*excommunicatus non toleratus fuit fen-
tēt aut non committit duo peccata mor-
talia, vñ in mutuaque alterum inobediens,
sed unusquisque suum committit, & alte-
rum veniale, contra prohibitionem Ec-
clesie.*

Ad primam argumentum primæ optionis respondetur, negando maiorem, tam etiam quoniam non est in ita neque directe & per se primò probatur ab Eccl. 12.

Ad hocandum respondetur, minorem esse veram loquendo de inobediētia formal. secunda autem opinio non loquitur in hoc caso.

Ex d. cōstat resolutio alterius qua-
estiois, quæ hîc pertinet ad sequen-
tem disputatiōem, tamen hîc brevius
poterit et solui, nempe utrum fideles si im-
per peccent mortaliter, communican-
do cum excommunicato. n. rebus pro-
hibitis.

Primum ergo dico, quod si communicet cum illo in rebus primi generis, est peccatum mortale ex genere suo. Dico ex genere suo, nam ex parte materiae est veniale, ut si auferat si nihil cum excommunicato non tolerato partem partem Missae, verbi grati, ut huc ad Evangelium, vel illud quod dicitur post consumptionem corporis & sanguinis Christi.

Secundo dicit, qd si communicent
in rebz iiseca ad se et ad j generis tantum,
est veniale, nisi communicent in cruce ne
crucifixo, vel in illis casibus, in quibus
scilicet communio eorum excommunica-
tione incurrunt in morte excommunica-
tionem, vel in contemptum Ecclesie ita
D. Th. in addit. q. 23, art. 3. Exemplum
primo. Precipitur cenebatur sub ex-
communicatione laici sumentis, ut ex-
pellat de domo concubinam, qui dicit
illi auxilium vel favorem ad eam retine-
dam, peccat peccato mortali, ut videtur et in
enaph. de se recta excomm. in aut. dicitur
in 6. 3. casus laici cum in hunc finem, qd
sunt tales excommunicati is ne se commu-
nit Socio concubina, causa est quia con-

et ad opus, quod est mortale, vel natura sua, ut in exempla posito, vel ratione ex causa intentionis, ut in D. dicitur quod dicitur et legibus, vel medicinis, & similibus, qui relinquunt habitum. Exemplum secundum est, quando aliquis excommunicatus de participantibus de contemptu Ecclesie, ut patet ex dictis. Probatur ergo modo veritas, dictum, nam prima communicatio prohibetur ab Ecclesia primum & per se, secunda vero non, ubi nota primo, quod loquendo de communicatione cum excommunicato, inquitam est prohibita per Ecclesiam, solum habet locum respectu non tolerati, nam quoniam aliquando sit peccatum, communicare cum tolerato, non sit ex vi precepti ecclesiastici, ut patet ex dubio 1. concl. 4. Nota secundum, quod quando ex nimia & frequenter communicatione fidelium cum excommunicato in humanis, sequeretur quod excommunicatus contemneret excommunicationem, tunc fidelis peccaret mortaliter, sic aliqui viri docti, & in hoc casu intelligi genus est Nauarr. c. 27 n. 36 & nonnulli Auctores dicentes continui estioneis cum excommunicato, raro in humanis esse peccatum mortale, si sit nimis frequens. Nota tertio, quod inter idem genus peccati, magis peccat excommunicatus cum in casu cum fidelibus, quam fidelis communicans deo cum ipso, quoniam hec prohibitio potius est iniuncta in gravamini, ut excommunicatus in casu, quam aliorum fidelium, quoniam dictum est, excommunicatum peccare mortaliter communicando in divinis.

DUBITATUR quòd, vitam pec-
cet mortaliter recitatio dñam Offi-
cium cum alio.

Prima conclusio. Si res sit illius communi publicè & solen mte. certu est apud omnes quòd peccat mortaliter. Difficultas istius est quando res sit cum socio privatis, & hæc tam procedit in tolerato, quàm in non tolerato.

Præter opinandum, quid peccat mortaliter, & hoc quomodo revitet illud non

ex obligatione, sed ex sola denotio. a. Probatur. Hec enim obligatio est in diuina, & mater non est lex, ergo. Unde dicit hieonymus, quod ne contemere vnum hominem, est peccatum mortale, ita etiam erit mortale a caritate vnum hominem cum socio priuatum. Pro hac sententia citatur Soto 2. 2. q. 1. art. 4. col. 7 in fine, & Navar. cap. 2. in 2. 2. 15. Sed isti Auctores non exprimeant vtrum loquatur quod loquitur nec sit priuatum vel publicum, teneat etiam a caritate mortale aliqui vni homini.

Secunda opinio dicit, per hoc haberi esse quod si solus est vel male, sic aliquid vni doctorum, & aperte sententia Conuincitur eadem mater p. 1. 6. 1. 8.

Secunda conclusio. Hec opinio videtur mihi probabilior. Probatur: nam Ecclesia primo & breuiter solum prohibet communicationem in diuinis solemnem, nempe in Eucharistia, in Missa, in sepultura, & Officio diuino cum publice & solemniter celebrantur. Line sequitur, quod etiam stando in prima opinione dicendum est, quod non morietur irregularitatem. Vnde laicus infirmus p. 9. sect. 2. sub 2. cap. 1. 2. Secundo probatur, quod aduersus a Contrarietate nam excommunicatio non est prohibere orationem, sed est prohibere audire Missam, sed si iam est illi prohibendum ne recitet eam alioquin hoc excommunicatio quod priuatum, non est materia gravis, & ex hoc arte non est primo & directe prohibita, ergo non inducit peccatum mortale. Nec videtur argueretur. Est materia gravis quoad omissionem vnius hominis ad officium mortale in eo qui recitare solet, ergo etiam est gravis quia iudicium communicationem, non inquam, solum in Ecclesia primo & directe precipit recitationem vnius hominis, non tamen prohibet primo & directe communicationem recitando priuatum.

Ad argumenta primae opinionis respondetur, quod Ecclesia solum prohibet directe & per se primo communicationem in diuinis solemnem, ut dictum est.

De iuramento quinto, vtrum excommunicatus teneatur abstinere a communicatione fidelium, etiam cum periculo mortis, vel infamiae, vel sine substantia, ac re familiaris.

Pro explanatione tituli questionis supponendum est primo non esse sensum, vtrum pro vitanda morte vel alio damno liceat communicare aliquod peccatum mortale vel veniale, certum est enim non licere: non implicat quod sit peccatum, & sit licitum, sed sensus est, vtrum imminente periculo mortis, vel infamiae, vel amissionis suae substat, cesset obligatio, quia teneatur excommunicatus abstinere a communicatione fidelium.

Secundo supponendum est, quod si metus iste incurritur in odium fidei, aut in contemptum ecclesiasticae potestatis & censuratum, non excusat verbo gratia, haereticus in odium ecclesiasticae potestatis minatur excommunicato mortem, nisi celebret, vel communicet cum fidelibus etiam in humanis, potius teneatur pati mortem Iis possit.

Prima opinio est, quod teneatur abstinere in diuinis & etiam in humanis, non obstante iniuncto periculo. Hinc tenet expressis Verbis 1. 2. quest. 26. art. 4. & 2. 2. quest. 12. 6. art. 4. de Adrianus quest. 1. de clauis. exceptione 8. Quae opinio probatur ex eadem de his quae vi metus causa sunt, ubi dicitur tunc peccat mortale, qui in metus mortis participat in excommunicatione, ergo si ponit quod a fortiori peccat mortale recipiens excommunicationem communicando cum fidelibus.

Secunda opinio dicit, quod teneatur abstinere in diuinis, non in humanis, a Syluestro, vtrum excommunicatus 1. 2. 2. 1. Petrus a Soto quest. 1. de excommunicato. 1. 2.

Tertia opinio dicit, quod teneatur communicare in diuinis, & etiam in humanis, nec ex hoc obnoxietur ne in humanis, ita Communi sententia inter p. 1. 4. 2. 1. finem, & Soto 1. 2. q. 1. art. 4. circa finem.

Probatur primò. Ius divinum & naturale est, quòd sacramenta non tractentur irreverenter, sed accedere ad sacramenta in excommunicatione, est irreverentia magna, ergo. Minor probatur. nam quumvis aliquis excommunicatus sit constitutus, magne accedit ad sacramenta propter gravem irreverentiam, quæ tamen irreverentia non committitur in aliis. Quomibz id divinis non sacramentalibus. Secundo probatur ratione adducta a Contr. quam satis pfe persequatur, n. 5. rum. 1. nempe, Communicatio in divinis est prohibita, ut de divinis, communicatio autem in humanis solum est prohibita, ut de humano; ergo prima communicatio est intrinsece mala, & excommunicatio, & per consequens nullus metus excusat, quæ ratio etiam prohibet secundam op. 1. nem.

Quarta opinio est, quòd excommunicatus ob vitandam mortem, vel gratiam iustitiam, vel amissionem omnium bonorum, vel magis partis, vel magnam scandalum, acitè potest communicare cum fidelibus non solum in humanis, sed in divinis, etiam in receptione sacramentorum, ut Castro lib. 2. de lege penali. c. vlt. et lib. 2. Navarr. c. 27. numer. 239. Cordub. n. Sum. quæst. 137. J. d. 4. & q. 1. 142. amò & D. Thom. 3. p. q. 83. art. 3. ad 2. & satis facit Soto d. 23. quæst. 1. art. 4. cor. el. 2. & Ledesma. 2. p. 4. quæst. 25. art. 3. in fine. concl. 2. & in hunc magis inclinat Ioan. n. 1. Gutierrez Canon. q. 1. numer. 40. in fine. & Sicut cap. 14. n. 11. & 22. & eam tenent communiter Magistri, & est à nobis amplectenda. Quæ probatur primò. nam lex de consecratione, vlt. & fina est naturalis, lex autem quòd excommunicatus ablineat a communicatione, est humana. Confirmatur nam cum leges humane debeant esse iustas & accommodatæ fragilitati hominum, non est credendum quòd Lex electi vel in legibus obligat fideles contra rationis dispensationem. Secundo nam lex de consecrando est divina, & tunc ad vitandam mortem, vel infamiam, vel

grave scandalum, potest pernitent tacere aliquod peccatum mortale. Et est advertendum, quartam opinionem æqualiter procedere in excommunicato tolerato, & in non tolerato, solum est differentia in actionibus requiruntur iurisdictionem; Ius enim Iudex excommunicatus non toleratus non potest communicare, unde peccat ferendo sententiam, & absolvend. etiam ad evitandam mortem, & talis sententia vel absolutio est nulla. Hoc tenet communiter Magistri nam ille usurpat iurisdictionem, quod tamen est intrinsece malum, & per consequens non est licitum etiam ad evitandam mortem. Sed hæc sententia universaliter intelligenda mihi videtur, vnde credo quòd in rebus magni momenti non peccabit mortaliter nam presumitur quòd Princeps, ad quem spectat conferre iurisdictionem, & pars ipsa, non sunt iniuri in eo casu, & ideo Iudex non peccabit mortaliter, excipio semper absolutioem sacramentali nam cum sacramentum frustretur suo effectu, semper erit mortale.

Ex dictis primò sequitur, quòd si Religiosus incidit occulte in excommunicationem reservatam Papæ, vel suo Superiori absente, interim dum non potest obtinere absolutionem potest contritus celebrare vel recipere Eucharistiam, quando reliqui Religiosi tecum sunt, & interesse choro, si ex eo quòd ab tunc, periclitatur eius fama, ita Navarr. c. 1. n. 239. Cordub. Sum. quæst. 142. opinione 1. Similiter sacerdos, qui occulte occidit clericum, ob quòd est excommunicatus & irregularis, poterit contritus celebrare, si ex eo quòd non celebret periclitatur eius fama, ita Navarr. Cordub. & alij.

Secundo sequitur, quòd sacerdos excommunicatus, suspensus, et interdictus qui in peccatis & calibus licite celebrat, nullam incurret irregularitatem, ita Sylvest. verb. Eucharistia. 2. q. 1. n. 10. Cordub. & alij. Probat. nam hæc irregularitas solum incurritur, & topia cele-

bratio. m. quæ sit mortalis.

Tertio sequitur, quod si aliter aliquis committit peccatum prohibitum iure naturali & habens annexam excommunicationem, si facit metu mortis, licet non excusetur a peccato, non tamen incurrit excommunicationem. Probat, quoniam hæc poena si indicta iure humano, et si aliquis committit in crimine criminoso habente annexam excommunicationem, item si aliquis metu mortis ducit consanguineam, non incurrit excommunicationem latam in Clement. 1. de consanguinitate & affinitate. item remigantes in terram bas Turcorum aggressentis Christianos, dato quod peccent mortaliter, non tamen incurrunt excommunicationem impositam cap. ad liberandam. de iudeis. si in faciant ad vitandam mortem, vel durissima v. b. vera. Ita Nauarr. c. 27. num. 63. in fine, & c. ita querendum de iudeis, notab. 1. num. 18 Pedraza præcepto 7. interrogat. 29. & communiter Magistri. Dixi, dato quod peccent: nam licet Pedraza & Nauar, dicant quod peccant mortaliter, nihilominus Nauar lib. 3. de rescriptis. cap. 4. p. 1. dub. rat. 4. in fine. nam. 62 Cordub. in Sum. quæst. 137. post 4. d. d. cum: & multi vni doct. tenent non peccare, quia ipsi non sanant directè nec indirectè ad bellum, nec id intendunt, sed solum differunt terram hæc vel illuc, quod de se est indifferens, & q. o. possent Turcæ bene uti: unde si malè utantur, sibi est imputandum, quam sententiam quædam Clement. cor. illustrat, & propter eandem rationem insert Corduba, non peccare nauicram, qui timore mortis transuehit ad alteram partem fluminis duos procedentes ad duellum, item si aliquis compulsus ab alio metu mortis peccat vel occidat eum, non incurrit, meo iudicio, excommunicationem canonis. Probo: nam hæc poena solum est indicta lege humana.

Ultimum sequitur, quod fideles à fortiori poterant metu mortis, vel infamiz, vel amissionis bonorum, vel scandali, com-

Caput sextum.

municare eum excommunicato etiam non tolerato, etiam in diuinis, & in receptis sacramentorum, et si aliquis nunciet mihi mortem, nisi sumam Eucharistiam de manu sacerdotis excommunicati non tolerari.

Ad fundamentum primæ opinionis respondetur, illum tertium loqui de illo, qui communicauit cum excommunicato in crimine criminoso & intrinsece malo. Sic explicat Syluest. verb. metus. §. 7. & alij communiter. Ad argumenta tertie opinionis.

Ad primum respondetur cum Corduba q. 142. quod cum hæc irreuerentia accedenda in excommunicatione ad sacramenta, sit de iure humano, cessat instante prædicto periculo, & hoc dicit ipsum ius naturæ, & diuinum.

Ad secundum respondetur primò, negando quod communicatio in diuinis sit prohibita excommunicato iure diuino, sed tantum iure humano, ut dicemus dubio sequenti. Secundo responderet, dato quod esset prohibita iure diuino, nego quod non excusaret prædictus metus: nam præceptum diuinum quando non est absolutum non obligat cum tanto periculo, ut patet in præcepto confitendi, quod est diuinum, & tamen non obligat cum periculo mortis, vel infamiz, sic Cordub. q. 137. d. d. 4.

DISPUTATIO IX.

De decimo & undecimo effectu scilicet de prohibitione, quia fideles tenentur non communicare cum excommunicato, & quod excommunicatus per annum pertinaciter persistens in excommunicatione, sit suspectus de heresi.

Cum a decimum effectum supponendum est primò, quod modò tantam loquimur de communicatione cum non tolerato: nam de communicatione cum tolerato diximus in disputatione præcedenti, dubio primo.

Secundū, re licet dum est in memoriam ex disputatione precedenti, debet circa finem, quod ad fidem peccent mortaliter, & quanto verbaliter, communicando cum excommunicato.

Tertio, ex dictis dubio ultimo precedenti disputationis constat, quod metu mortis, vel famis, vel amissionis bonorum, possunt fideles licite communicare cum excommunicato etiam non tolerato. Quartū notū, quod est in quibus excommunicati sunt vitandi, continetur in his verbis

Sic pro delictis anathema quæ efficitur.

Os, Ore, Male Commune, Mensa negatur.

Id est positum.

DUBITATUR primum, quæ personæ teneantur vitare excommunicationem non tolerantem?

Prima conclusio. Episcopi, & omnes alij inferiores Papæ non possunt licite communicare cum excommunicato non tolerato, & si communicent, incurrunt minorem excommunicationem; quamvis Episcopus, verbi gratia, communicet cum excommunicato si se hæc est communis, & est optime textus capitulum desideres, de iure. & excommunicat. Probatur, quia lex prohibens communicationem cum excommunicato ad minus est lex Papæ, in qua Episcopi non possunt dispensare. Hinc sequitur a fortiori, quod non poterit Episcopus dare licentiam alius fidelibus communicandi cum excommunicato, etiam si sit excommunicatus a se. Quamvis contra, tum teneat Paludan 4. dist. 38. art. 2. per nequiam. conclusio. Unde tota difficultas est de Papæ, de quo sit

Secunda conclusio. Quamvis Papa peccet communicando cum excommunicato, si a se, siue ab alio, nihilominus non incurrit minorem excommunicationem, ita, Sylvestri verbis excommunicat. 3. summa. 1. c. 1. et c. finem. Et est certa conclusio, quod nam hæc minor excommunicatio talis non est inducitur lege humana, quæ certum est, primum non tenet quantum ad vitandum eum.

Tertia conclusio. Si Papa communice-

cum excommunicato, vel det alii licentiam ad communicandum in humanis & divinis, non peccat, ita Soto d. 22. q. 1. artic. 4. colum. 1. & conclusio. 5. casu 5. & communiter Magistri. Quæ conclusio totaliter est contra illos Doctores citatos et. disputat. 1. dub. 6. dicentes aliquam excommunicationem esse de iure divino, & consequenter non posse Papam in hoc dispensare, & partim est contra Coartum. loc. citat. sub ult. precedent. disput. in 1. opinione, ubi tenet, prohiberi tamen communicationem cum excommunicato in rebus divinis esse de iure divino, & consequenter non posse Papam in hoc dispensare, atque alibi peccare si communicet in divinis, secus si communiceet in humanis. Sed probatur conclusio contra fundamentum nam sicut omnis excommunicatio est tantum de iure humano, ita etiam prohibitio excommunicationis cum excommunicato, alias non potuisset Ecclesia dispensare, ut fideles non tenerentur abstinere in humanis, neque in divinis ab excommunicationis tolerantis, ut ostendi capitulum sub 6. et c. 10. & tenet Soto citatus ibidem, & etiam super c. 15. §. citato, ergo potest Papa in ea lege dispensare. Hæc sequitur, quod si Papa potest dispensare cum fidelibus, ut communicent cum excommunicato, & dispensare cum excommunicato, ut communicet cum fidelibus. Intelligo autem tertiam conclusionem, quod non peccat Papa saltem contra legem humanam prohibentem huiusmodi communicationem, quoniam si dispenset in hac lege sine causa, licet sit valida dispensatio, & per consequens iam non peccabit contra huiusmodi legem, peccabit tamen contra legem naturalem dictantem quoddam legislator, nec se, nec alium debet eximere à sua lege sine causa, ut tenet in terminis Mexica diffinit. 1. de excommunicat. conclusio. 12. & ego latius tradidi in materia de legibus. 12. quest. 96. artic. 1. dub. 1. & 97. artic. 4. dub. 5. & 7. & ita tenet Coartum. cap. alina mater. p. 1. §. 1. num. 1. Et hoc peccatum

catum tantum erit veniale cessante scandalō, ut patet ex dictis in materia de legibus, artic. 4. citato dub. 7. coact. 13. nam Papa & qui exutus per illum non agunt contra legem positam, sed contra prædictam agere a naturale, hæc autem lex estiam te scandalō, vel magno detrimento Reipub. solum obligat ad veniæ.

Quinta conclusio. Ex hoc quod Papa communi et eum excommunicato, non ideo excommunicat illum absolueret, nisi id intenderet, & declararet eum per hoc haberi pro absolutō a Sylvest. 1. b. absolutio. 3. num. 7 & Coar. c. alma mater. p. 1. 4. 1. num. 12. Est textus expressus Clementina vñica, de sc. e. t. a. excommunicationis. §. si summus Pontifex.

Quinta conclusio. Licet Papa possit hoc modo absol. ere excommunicatum, quia non tenetur servare formam à iure sacramenti; Presbyteri tamen inferiores non possunt, quia servare tenentur formam iuris.

Iam sigillatim explicandi sunt illi versus relati in 4. notabil. de quibus tractat Soto d. 12. q. 1. art. 4. Navar. c. 17. num. 20. & late Sylvest. vel. excommunicat. 5. n. 2. De prima particula, scilicet *or.*

D V B. T A T V A secundo, quid prohibeatur per illam: Respondetur, quod per hanc particulam denotatur quod nō possumus illoqui excommunicatum, nec per verba, nec per nutum, nec per litteras missas, nec receptas, nec amplexando, vel osculando in signum amicitie, neque etiā mittendo, nec recipiendo munera, unde si excommunicatus mittat in nuda, non possunt retineri, sed vel remittantur illi ad confusionem eius, & ruborem, vel mittantur ad eius uxorem, vel dentur pauperibus, ita Sylvest.

Secunda particula est, *orare*. Pro cuius declaratione supponendum est primum, duplicem esse orationem, scilicet publicam & privatam. Orationes publicæ sunt, quæ dicuntur a ministris Ecclesie, nomine Ecclesie, nempe Officia & orationes, quæ continentur in Missali, Breviario, & Pontificali, & alibi ad usum ordinis, vel alio-

rum sacramentorum, vel ad Horas Canonicas, vel ad Liturgias, & Responsoria Ecclesie, vel ad res sacramentales, ut quæ dicuntur in solemnibus consecrationibus Episcoporum, templorum, altarium, ornamentorum, et statuum virginum, & benedictione aquæ, & cetera, de quo vide Navar. c. 27. num. 35. Secundo, nota quod orationes approbatae ab Ecclesia, ut dicantur a suis ministris, dicuntur orationes publicæ, licet non sint specialiter nosteritate & ordinatae ab Ecclesia: nam illa approbatio est tantum institutio, & illa collecta. Et famulos suos, quæ communiter dici solet, & ita teneat communiter omnes, quod quid Soto d. 12. q. 1. art. 1. c. 12. dicat esse probabile, quod sacerdos in coelectis orat ut persona privata, & consequenter quod possit orare pro excommunicatis non toleratis. Oratio autem privata est, quæ fit à persona privata, ut est persona particularis, & non nomine Ecclesie, ut quando quis ex sua devotione recitat Rosarium, vel Psalmos penitenciales, & etiam benedictio mensæ, & quando pulsatur à laiciis *Agnus Dei*. Tertio nota, quod orationes Missæ & Breviarii, & Officia ibi contenta possunt aliquando dici à persona particulari, ut est persona particularis potest, nam hoc dicere Officium d. 1. num. 11. & Horas Canonicas, non est obligatione, nec inuando alium qui recitet ut Minister Ecclesie, sed ex sola devotione.

Utrum vero orationes & Officia publicæ dictæ a meo nomine Ecclesie sint orationes publicæ, & suffragia communia Ecclesie & Soto d. 12. q. 1. art. 1. v. c. 2. ex his consequitur, tenet quod non. Sed oppositum est probabile, ita Navar. lib. 2. de testim. c. 2. cap. 2. num. 135. & c. 1. Coar. & Navar. qui id tenet cap. 27. n. 176. in fine. Dixi, *omne Ecclesie* nam si laici in suis consuetudinibus habent Psalmos vel Liturgias, & de iure officium diuinum, ut ait Navar. ibi lem. Liturgia autem, quæ sunt cum crucibus, & ecclesiastica solemnitate, sciuntur cum crucibus elevata

elementa & super, ellipticis, & ordine pro-
cedendi, sunt Omnia diuina, & tradit ibi-
dem Nauarr. & Cordub. in Sum. q. 187.
puncto 4. circa litem. His positis

DEBITA TERTIO, in ordine
vtrum sit licitum fidelibus orare pro ex-
comunicato non tolerato?

Prima conclusio. Licetum est orare pro illo oratione privata. Hinc recipitur communiter, ut ait Couer. calm. mathe. p. 1. §. 6. n. 4. concl. 6. Sord. d. 12. §. 1. art. 1. Et probatur cum licet Ecclia possit prout excommunicatum orationibus privatis fidelium, non tamen reperitur textus, in quo id prohibeat. Unde tota difficultas est de oratione publica.

Prima opinio tenet, quòd licet potest
sacerdos non nisi Ecclesie orare oratione
publ. ex. et in n. Missa, pro excommuni-
cat's etiam non toleratis, dummodo il-
li faciat generaliter, & non in particulari,
non dando aliquam sic excommunica-
tam Et dic. t. quòd i. eodem modo potest
orare pro hæreticis, verbis gratia, pro hæ-
reticis German. t. aut Tandem, add. t. ta-
men i. quòd huiusmodi oratio non sit pro
excommunicatis tanquam pro membris
Ecclesie, sed ut D. minus dignetur. Illos
reducit ad Ecclesiam. Haec tenet Sylva
verba excommunicat. d. i. num. 2. & verb.
Miss. l. q. 8. p. 4. Contra, sup. num. 2. post
quartum conclusionem. Nam a. t. tract. de
oratione, cap. 9. concl. 6. num. 70. & D.
Thom. 4. d. 8. q. 2. ut. 1. ad 1. cum l. ec-
c. a. nonnullis Thom. 4. explicetur, quòd
loquitur de oratione pro aetatis, sed ex con-
textu constat aperte cum loqu. de suffra-
gis generalibus Ecclesie.

Secunda, sententia est opposita, quoniam tenet Soto si p. c. 1. m. 1. 2. & art. 4. col. m. 7. & lib. 9. le. iust. q. 2. art. 2. ad 1. Polud. m. 2. d. 18. q. 1. conel. 2. Angel. v. lib. excommunicatione. v. l. 2. 5. Le. lesin. 2. p. 4. q. 23. art. 1. dubio p. cap. Medin. in Si m. l. b. 1. cap. 1. §. 1. & commun. ter. Mag. 93.

Si secunda conel isto. Hic opor o est
longe prob. b. not. in d. aliq. i. vici docu
dicant prima n. i. ou esse prob. b. lem. nec

Amela de cenfura.

secutiam. Hæc per se quantum ad ex-
communicationem, fideles probatur non Ec-
clesia per excommunicationem privare il-
los communibus suffragiis, & per con-
sequens probatur subibus, ne eorum pæ-
nitentia illis, ergo quamvis oritur ex con-
fessione contra intentionem Ecclesiæ, di-
mittendo eam ad partem, unda illi suffra-
gia, à quibus per Ecclesiam sunt exclusi.
Quantum ad hæreticos vero specialiter
probatur secundo: nam suffragia comu-
nia solum applicantur membris Ecclesiæ.
Tertio, quoniam si ad hæreticos Ecclesiæ
quæritur ad faciem, & tamen non facit,
nisi solum faciet sexta in benedictione San-
ctæ, tunc tamen ad faciem, vel ipsam, deo
in sui lege, vel absolviendo proinde ex-
communicatos qui tamen ad hoc effe-
ctum, ad denotandum iniquitatem & vitæ
sanguinem Christi. Etiam pro omnibus. Ex
quo sequitur, quod nec hanc orationem
contra nam ad hunc effectum, qua vit-
tur Ecclesiæ in isto de, licet faciet pro
istis excommunicatis alio tempore anni,
quidquid dicat Nazari in capitulo ando, de
consecratione & consecratione, num. 71.

Quid probatur, nam quando in ali-
quibus ecclesiis fit mentio de hæreticis,
exceptis de Venerabilibus sanctis, petitur ut
confundantur a Deo. Vltimò probatur ve-
ritas, in qua Episcopus. el. 2. 11. 1. par. 2.
ubi dicitur, non esse obed. eius Episcopo
vel Abati præcipiente caritate. M. Ls
pro hæreticis, unde in aliqua Religi-
one præcipitur quòd dicitur Misere pro
reductione hæreticorum, non est sensus
quòd directè efficerentur pro ipsis hæreti-
cis, ve. infidelibus; sed duplex est senten-
tia. Præmissa, quòd Misere, quatenus sunt opera
specialia & privata, id est, de actis cele-
brandis Missam, prout est actus persona-
lis, applicetur illis tantum quoad im-
petrationem, ut convertantur, iuxta id quòd
trahit Nauane. cap. 27. 1. om. 36. ad 1. Secun-
dus sensus est, quòd Missa dicitur pro
his, qui incumbunt eorum correctioni,
ut dignè & fructuose exequantur suum
munus, & hic sensus magis placet. Præ-

ter. hoc tunc est oratio publica oratione,
& offertur Missæ p. salutem Germaniæ &
Angliæ, atelligendo pro multis Catho-
licis diu existerentibus.

Ex istis sequitur, non esse illicitum
missæ in Capellanias, in quibus dicantur
Missæ pro conversione hæreticorum
& alioquin infidelium, iuxta sensus præ-
dictos, neque hoc est contra Sotum in 4.
dist. 11. quæst. 2. artic. 2. ad 2. ubi reprobat
consuetudinem offerendi Missas pro con-
versione infidelium, & hoc. 9. de iust. t. q. 2.
artic. 2. ad 3. ubi ait, quod est error inhi-
tere capellaniam pro conversione infi-
delium. loquitur enim Soto de Missis di-
rectè oblatas quantum ad satisfactoriam
pro infidelibus.

Tertia conclusio. Qui orat publice
orationem, vel offerret sac. facrum Missæ
pro non tolerato, peccat mortaliter;
ita Soto artic. 4. e. tunc. column. 7. & al. 1.
Probatur: nam violat præceptam Eccle-
siæ in te grati.

Loquendo autem de infidelibus, qui
non sunt baptizati, Soto 9. de iust. iust. 1.
artic. 2. ad 3. & aliqui viri docti etiam
ex his qui impugnant primam opinio-
nem, licet quod est licitum orare pro
illis oratione publica, quoniam in Ecclesia
non potest istos punire sicut hæreticos
baptizatos.

Quarta conclusio. Licet hæc sententia
sit probabilissima, oppositum tamen iu-
dicio probabilis cum Nauarr. tractat. de
oratione. e. p. 19. conclus. 6. num. 67. & 72.
Petro J. Soto lect. 1. de Purgatorio. Of-
ficio confessionis si licet, cap. 41. & al. quibus
viris doctissimis. Probatur primò, nam
huiusmodi infideles non sunt membra
Ecclesiæ, suffragia autem communis Ec-
clesiæ, quatenus communia sunt, solum
ordinantur per se, & directè ad fideles,
qui sunt membra ecclesiæ, & commu-
nitatis. Secundò: nam Ecclesiæ eo ipso
quod solum orat pro infidelibus non
venit sancti. tunc & iuxta iter pro-
hibet. istis ministris ne scilicet orant pro
infidelibus.

Caput sextum.

Ad fundamentum in contrarium re-
spondetur, Ecclesiæ in hoc non punire
directè infideles, sed tanquam dominum &
dispositorem communium suffragiorum
prohibet suis ministris, ne orant pro illis.

Ex istis sequitur, certum esse, quod
si Rex, vel Episcopus essent excommuni-
cati non tolerat, non essent nominandi
in canone Missæ, ut ait Soto d. 2. q. 1. art.
1. column. 12.

Dubitatur quid, utrum qui
publica oratione orat pro excommuni-
catis non tolerat, incurrit minorem ex-
communicationem in Nav. in cap. 27. num.
36. tenet quod sic, qui censet hoc esse
participare & communicare cum ex-
communicato.

Sit conclusio. Quamvis peccet morta-
liter, videtur, non tamen incurrit mino-
rem excommunicationem. Sic tenet al.
qui viri docti, & probatur nam orare pro
excommunicato, non est communicare
cum illo, quia non est oratio cum illo, nec
enim docti, ut dicunt Caietan. & Sylvest.
statim citandi. Hinc sequitur, quod licet
tertium dubium, & dicitur sequentia com-
muniter tractentur à Doctoribus in ex-
positione huius particule, orare, tamen
certa propriè pertinet ad secundum
excommunicationis iudicium, qui est pri-
mum suffragium Ecclesiæ. Unde ille qui
communicat cum excommunicato in ora-
tione, qui simul cum eo orat, vel iudic
Officiarius cum magis aduertit Caietan. in Sum.
verb. excommunicatio. circa finem. Gal-
licia autem. & alii sentit Sylvest. verb.
excommunicatio. o. 5. n. 2. particula, orare.

Unde si Rex, vel Princeps fac-
cedus in Memento Missæ possit orare
pro non tolerato.

Prima opinio. sit affirmativa, ita Syl-
vest. verb. excommunicatio. column. 2. & verb.
Missæ. quæst. 8. Nauarr. tract. de oratione.
cap. 9. coroll. 6. num. 1. Taberna. verb. ex-
communicatio. num. 5. Coroll. capitula
maret. p. 1. § 6. num. 2. et alii. Item videtur
tenere Armilla verb. excommunicatio
num. 4. & Soto d. 2. quæst. 1. artic. 1.
column.

columna 2. Public. in 4. d. 13. disput. 3. & eam amplexatur expi. fac. multi vni do-
Ai. Fundame. non est, quia sacerdos in
Memento orat vt persona publica.

Secunda opinio est iuguriana, & Ledel.
2. p. 4. q. 2. art. 1. in fine. Magister Ca-
no, & Medina in Sam. l. b. 1. c. 11. §. 1. &
aliqui Magist. fundamentum eorum
est, quod sacerdos etiam in Memento orat
vt persona publica; quod probatur pri-
mo: nam Memento est pars Missæ, sed
qualibet pars Missæ celebratur a sacerdo-
te tanquam à persona publica, ergo. Con-
sequenter eum minor. patet maior autem
probatur primo, quia non est positum in
voluntate sacerdotis relinquere Memen-
to, sed ex instituto Ecclesiæ tenetur vtrū-
que facere sacris vestibus indutus. Secun-
do ex primis verbis ipsius Memento, di-
cit ei. in, *Aemento Domine famulorum, fa-
mularum, neque inuicem, scilicet eorum quas me-
tauerit hic commemorauero*, sed in per-
sona Ecclesiæ dicit illa verba vocalia, *Ae-
mento Domine*, &c. ergo etiam in persona
Ecclesiæ orat mentaliter. Tertio nam fi-
nito Memento, dicit sacerdos vocaliter,
*ex omni circumstantiarum pro quibus tibi of-
ferimus*, &c. vt con. ostro, & denotat
copulationem circumstantiarum quatuor
ad orationem & oblationem pro eis in-
stantibus, eam id est quorum meminit in
Memento, sed certum est, quod pro cir-
costantibus s. orat vt persona publica, er-
go etiam in Memento & similiter non
offert sic. scilicet in vt persona privata, sed
vt publica, ergo. Si obi. eas, ex hoc q. d.
Ecclesiæ vel inquit in beatate sacerdotis,
quod in Memento orat pro eis, al. s. &
quod d. orat vt persona priuata Respon-
dendo, quando sequitur, sic it ex hoc q. d.
relinquit in voluntate simplicis sacerdo-
tis non Priuati, q. d. offerat Missam pro
eis vel illis, non sequitur quod & vt
persona priuata.

Tertia opinio est quorundam recentio-
rum, q. n. ut in re concordat prædi-
ctas duas opiniones. dicunt enim quod
sacerdos in Memento potest dupliciter

orare. Primo modo, vt non slet Ecclesiæ
intendens applicare illi sac. scilicet & o-
rationes, quæ à cantu, in M. s. & la hor-
sent. habet vt in secunda op. ino. Se-
cundo modo, potest aliter aliquam
partem illius Memento, in qua orat tan-
quam personam particularem, non intendens
applicare illis sacrificium, nec orationes
Missæ, sed solum commendare eos Deo,
& hoc modo habet vt in prima opinio-
ne. hoc modo etiam extra Memento in
residuo Missæ potest sacerdos eleuare cor
ad Deum, & orare pro excommunicatis
etiam non toleratis, & quando erat in
Memento hoc secundo modo pro excom-
municatis, cum finito Memento, dicit, *pro
publ. tibi offerimus*, & debet habere for-
maliter vel virtualiter intentionem offe-
rend. sacrificium pro illis tantum, pro qui-
bus potest & debet secunda ordinem
prescriptum ab Ecclesiā.

Hæc opinio placet mihi sed ego idolo,
quod qui non habet aliam intentionem
specialem, præter illam quam intendit Ec-
clesiā, iste orat in Memento vt persona
publica, & per consequens nō potest ora-
re pro excommunicatis non toleratis, vt
dicit secunda opinio, nam q. amari Ec-
clesiā permittat quod sacerdos possit ora-
re in aliquo parte. ipsius Memento vt per-
sona particularis, nihilominus præcipit
quod non præmittat ibi orare vt per-
sona particularis, vt constat ex verbis vocali-
bus antecedentibus & consequentibus
ipsam Memento, unde absolute loquen-
do tenenda est secunda opinio.

DEBITAT Vt sexto, an sit licitum
orare publice oratione pro excommuni-
catis toleratis.

Partia affirmatiua tenet Nauar. cap.
27. nam. 36. quem sequuntur pauci qui-
dam recentiores. Probatur primo: nam
post Concilium Constance possunt
fideles communicare in huiusmodi & diu-
næ in excommunicatis toleratis. Se-
cundo nam huiusmodi excommunicatis
post Concilium Constance non denegatur
ecclesiastica sepultura.

Pars negativa est longè probabilior, quam tenet Soto d. 22. quæst. 1. art. 4. conclus. 7. Co. iactu cap. alma mater. p. 1. §. 6. num. 4. & al. iab. co. citati, & communiter Magistri. Probatur efficaciter, Ecclesiam priuat huiusmodi exco. nuntiatos coram in. bus suffragis, taliter quod reddat eos inhabiles ad illa. partia. p. da, ergo in. m. i. Ecclesie non possunt licite illa. off. n. intentione Ecclesie pro exco. m. i. n. cat. s. et in toleratis. Secundò, nam alias si in. i. uer. l. ceret. o. f. f. e. fac. h. u. m. Missæ pro huiusmodi exco. m. i. n. cat. s.

Ex dict. s. sequitur, quod non licet publica oratione pro exco. m. i. n. cat. s. etiam non den. m. i. a. t. s. ut patet ex dubio tertio.

Ad primam respondetur ita, quod orat. pro exco. m. i. n. cat. s. non est participare cum illo, ut patet ex dubio 4. & eam ex alia parte obstat prohibitio Ecclesie vetantis orare pro exco. m. i. n. cat. s. ideo decretum Constantiense non est exte. n. s. in ad orationem pro exco. m. i. n. cat. s. toleratis. Secundò respondetur, quod licet d. rem. s. quod orare pro exco. m. i. n. cat. s. est participare cum illo, non licet orare pro tolerato. nam decretum Constantiense non est factum in fauorem exco. m. i. n. cat. s. etiam, sed al. orum. fide. l. m. i. n. & quantum oratio directe ordinatur in utilitatem eius pro quo oratur, ideo oratio non potest fieri pro tolerato. Per hoc patet al. s. e. i. u. l. m. i. n. quod non licet sepelire in loco. h. u. o. exco. m. i. n. cat. s. am toleratum, antequam absolatur. nam hoc directe cederet in fauorem & maximam honorem ipsius exco. m. i. n. cat. s. Præterea probatur ex cap. nob. s. el. 2. de sententia exco. m. i. n. m. i. n. cat. s. ubi d. i. c. i. t. non est commune u. h. m. m. o. r. t. u. o. cui non est commune u. i. u. o.

Neque obstat primò, quod al. p. d. i. c. i. t. n. e. m. p. e. s. e. n. o. n. a. c. e. d. e. r. e. in fauorem ipsorum ad. i. u. t. e. n. t. i. u. m. propter elemosinas q. u. i. r. e. c. o. p. a. t. e. s. n. o. n. s. i. c. i. s. e. p. e. l. i. t. u. r. e. n. a. m. e. s. h. i. c. s. e. q. u. e. r. e. t. u. r. quod si in. m. i. n. cat. s. licet illis offerre publi. c. a. l. i. q. u. i. s. a. g. i. a. & t. a. c. i. t. f. o. r. p. r. o. exco. m. i. n. cat. s. toleratis.

Neque obstat secundò, quod Nauic. 17. n. 36. ad 1. significet consuetudinem esse in contrarium: nam alij, uti docti & multum practici dicunt se nullibi v. d. i. s. e. t. e. m. consuetudinem. Vide dicta d. i. s. p. u. t. 4. d. b. v. l. e. Et quoniam, ut dictum est dubio quarto, communicare in oratione cum exco. m. i. n. cat. s. est s. i. m. i. l. e. cum eo orare vel aud. r. e. Officia d. i. u. i. n. a. v. i. d. e. o.

DIVINITAS septimò, utrum sit licitum fidelibus communicare cum exco. m. i. n. cat. s. non tolerato in orationibus, vel Officiis diuinis? Dico, n. o. t. o. l. e. r. a. t. s. n. a. m. e. u. m. tolerato l. e. u. m. e. r. i. t. s. i. n. i. c. i. t. p. a. r. a. t. u. s. v. e. l. s. e. i. n. g. e. r. a. t. i. u. x. t. a. d. i. c. t. a. d. i. s. p. u. t. 9. d. u. b. 1.

Sic prima conclusio, q. u. o. d. n. o. n. e. s. t. l. i. c. i. t. u. m. quanuis ipse exco. m. i. n. cat. s. non toleratus sit priuatus, vel se ingerat, v. l. e. f. i. d. e. l. e. s. non possunt ab eo audire Missam, vel alia Officia diuina, nec possunt coram eo sacerdotes dicere Missam, nec alij ministri dicere illa Officia diuina, nec si h. i. e. s. i. n. t. e. r. e. s. e. u. m. e. o. M. i. s. s. e. m. a. u. t. d. i. u. i. n. i. s. Officiis. Hæc conclusio est de m. e. t. e. Cæter. in Sum. v. e. r. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. c. i. r. c. a. l. i. c. i. l. l. i. c. i. t. a. t. a. m. e. n. Soto d. 22. q. 1. art. 4. col. 7. & aliorum f. o. c. t. o. r. u. m. s. e. d. p. a. c. t. u. m. e. s. t. c. o. n. t. r. a. D. u. r. a. n. d. u. m. d. i. c. e. n. t. e. m. quod audire Missam semel cum exco. m. i. n. cat. s. non est communicare e. u. m. illo, v. e. t. a. m. a. c. e. s. e. n. t. e. n. t. i. a. e. s. t. s. i. n. g. u. l. a. r. i. s. c. o. n. t. r. a. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. D. o. c. t. o. r. u. m. n. e. m. o. m. n. e. s. q. u. i. s. u. n. t. M. i. s. s. e. m. c. o. m. m. u. n. i. c. a. n. t. e. u. m. e. o. d. e. m. s. a. c. r. i. f. i. c. i. o. m. & e. u. m. e. o. d. e. m. n. i. m. i. s. t. r. o. s. e. n. s. i. u. e. u. t. e. s. u. n. t. u. r. n. o. n. p. o. s. s. u. n. t. a. c. t. u. e. s. e. i. c. i. m. i. n. i. s. p. r. o. c. e. s. s. i. o. n. i. b. u. s. l. i. c. e. t. v. n. u. s. s. i. c. i. n. p. r. i. n. c. i. p. i. s. & a. l. t. e. r. i. n. s. i. u. e. p. r. o. c. e. s. s. i. o. n. e. s. e. x. t. e. n. d. e. p. r. o. d. u. c. i. n. i. l. l. a. r. i. a. n. t. a. C. a. n. o. n. s. a. p. N. e. c. p. r. o. l. o. m. a. s. r. e. c. i. t. a. r. e. e. u. m. e. o. a. l. t. e. r. n. a. t. i. u. m. S. e. d. e. t. e. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. m. h. a. n. c. l. i. p. r. a. t. u. n. t. n. o. t. u. m. h. u.

Primò, quod si ego aud. i. o. M. i. s. s. a. m. i. n. v. n. a. cap. l. l. a. & exco. m. i. n. cat. s. n. o. t. o. l. e. r. a. t. i. s. aud. i. t. i. l. l. o. m. M. i. s. s. a. m. i. n. h. u. i. c. e. p. l. o. i. n. t. e. r. e. t. e. m. p. l. o. n. o. n. e. s. t. i. n. n. e. c. e. s. s. a. r. i. u. m. s. e. d. e. m. n. o. a. u. d. i. u. s. e. a. m. M. i. s. s. a. m. i. n. s. p. r. o. p. t. e. r. h. u. i. u. s. r. a. t. i. o. n. e. i. d. e. l. i. c. e. o. l. i. m. e. s. t. q. u. o. d. i. n. d. i. m. i. s. s. a. d. i. c. t. a. s. M. i. s. s. a. s. i. n. e. o. d. e. m. t. e. m. p. l. o. l. i. c. e. t. n. o. n. s. i. c. i. n. d. i. a. e. n. t. i. s. c. a. p. e. l. i. s. q. u. o. d. i. d. e. e. s. t. a. l. i. q. u. i.

viri docti, si intra eand. in capellam essent diuersa altaria, in quibus simul celebrarentur diuersæ Missæ, hoc autem intelligendum est, quando non toleratus nullo modo attendit alteri Missæ: nam si attenderet, vt solent facere fideles, quando simul dicuntur coram illis diuersæ Missæ, tunc alij fideles dicerentur communicare cum illo, & credo quod ad vitandum hoc inconueniens Doctores loquuntur communiter, quando excommunicatus audit vnam Missam in vna capella, & ego audio aliam in alia capella.

Secundo nota, quod si dum celebrantur Missæ, vel alia Officia diuina, non toleratus ingreditur Ecclesiam, non vt intersit diuini Officii, sed vt illuc transeat ad alium locum, licet quando transit genas flectat, & breuiter oret priuata oratione, nec clerici celebrantes, nec fideles audientes communicant cum excommunicato propter Calet. sup. Nauar. c. 27. nu. 34. Soto ar. 4. citato. colum. 8. & alij, quamuis contrarium teneat Palac. in 4. q. 18. disp. 3. colum. 11. idem est, si tempore quo celebratur diuini Officii, existat et ibi excommunicatus non attenta lens ad Officiu, sed tractans aliud negotium, vel si sit in angulo templi non att. nd. ns ad Officiu diuinu, sed sedens, vel forte exerceat suam artem, idem etiam est, si notor. as percussor clerici configrat ad Ecclesiam, & ibi commoretur ne capiatur a Iudice, & remaneat in loco separato Ecclesie, quantum commode fieri possit, non attendens ad Officia diuina, ita Pal. id. in 4. d. 18. q. 6. ar. 1. in fine. & Tobiasia ver. excommunicatio. §. na. 3. similiter si tempore quo non celebrantur Officia diuina, excommunicatus non toleratus, & alius non excommunicatus ingreditur simul Ecclesiam, & ibi simul tempore orant, & recitene etiam Horas Canonicas, priuatum tamen & seorsum vnas ab altero, non censentur communicare, & ideo licet possunt id facere, ita Calet. & Soto. Patet nam excommunicato non est prohibitus ingressus Ecclesie etiam ad orandum oratione priuata, vnde

sacerdos excommunicatus non toleratus licet potest recitare Horas Canonicas intra Ecclesiam tempore quo non celebrantur Officia diuina. Hinc etiam fit, quod qui simul cum non tolerato ingrederetur Ecclesiam, vt acciperet aquam benedictam, & adoraret Eucharistiam reuerentiam in altari, non censetur communicare cum illo.

Secunda conclusio. Non est licitum fidelibus communicare cum excommunicato non tolerato etiam in orationibus priuatis, verbi gratia, recitare Psalmos penitenciales alternatim ex deuotione, verum circa hoc notandum est ex Caietano, quod non censetur quis communicare cum excommunicato in orationibus priuatis propter loci propinquitatē, verbi gratia, palliatur à lat. auc. Mariæ, & fideles recitant simul in eodem loco cū excommunicato salutationem Angelicam, non communicant cum illo, atque adeo licet recitant nam hæc oratio non est communis, sed priuata; ita Caieta. sup. Vnde improprie loquitur Nauar. c. 27. nam. 36 ad 3. dum ait, quod non peccat mortaliter qui communicat cum excommunicato oratione priuata, qualis est oratio Angelicam matutina, vel meridiana, melius dixisset quod id non peccat nec venialiter, quia in hoc non communicat cum excommunicato: assistere autem tunc hic benedictioni mensæ, quamuis non sit communicare in oratione publica, est tamen communicare in priuata, si excommunicatus respondet, idem dico quando non toleratus communicatur Eucharistiam cum deferretur ad infirmos, & recitantur aliqui Psalmi ad lib. cum sacerdotibus, non Officium ordinatum, vnde tunc si assistat non toleratus, progrediendum est silentio sine ullis precibus, ne excommunicatus respondeat simul cum reliquis fidelibus, sic Palac. in 4. d. 18 disp. 3. colum. 31.

De vbi tunc videtur quod quid faciendum est, si tempore quo in Ecclesia celebrantur Missæ & Officia diuina, ingreditur non toleratus ad assistendum ibi?

Prima conclusio. Fideles astricti, et debet illam precibus expellere, vel si preces non sufficient, expellant vi, dummodo id fiat sine insulto & percussione, & si opus fuerit, necesse est ut auxilio brachii secularis, alio modo licet etiam effuso sanguinis; si autem non possint eam modo expelli, debent fideles exire ab Ecclesia. Sed quid facie tunc in Ecclesia?

Secunda conclusio. Relinquant Officia divina, in quacunque parte officiorum id contingat, unde, ut refert Corneub. in Sum. q. cessant quædam processio generalis, cui volebat interesse Prætor, qui clericum publicè coniecerat in carcerem. Si autem dicatur Missa, & nondum sit inceptus canon, quoniam est ad Te igitur, omnes conueniunt Missam esse relinquendam; at verò si inceptus est canon, nonnulli dicunt, quòd potest sacerdos proseguere usque ad consumptionem sacramenti cum viro tantum ministro: facti autem consumptione monent iterum excommunicationem, ut exeat, quòd si noluerit, pergat sacerdos in sacramentum, & ibi periciat reliquam Missam Syllæstia, et excommunicatione. 3. nam. 3. ubi citat alios, tenet etiam Nauar. c. 27. num. 34. Sed per haec videtur, quòd si nondum est incepta consecratio, debet sacerdos cessare, quia sacrificium non incipit ante consecrationem, unde de illa parte canonis antequam incipiat consecratio, eadem ratio videtur sicut de præcedente parte Missæ. si verò incepta est consecratio, proseguatur modo tradito à Syllæstro, quia magis urget divinum præceptum de integritate sacri huius, quam humana de vitandis excommunicationibus, ita Soto d. 2. q. 1. art. 4. colum. 8. & expressè etiam Nauar. tract. de oratione notab. 16. num. 38. Idem tenet Innocentius, quem refert & videtur sequi Armil. ver. excommunicatione. numer. 39 & tenent alij multi vii. gravissimi. Quòd si non sit sacramentum, vel locus occultus, ubi sacerdos dicit et, quæ sequuntur post consumptionem sacramenti, relinquatur et, quia in eo est obsecratio vitandi excommunicationem, quam si-

nendi illud primum. Scilicet multi viri docti.

Tertia conclusio. Si clericus celebret vel celebret faciat Missam, vel alia Officia divina coram non tolerato, præter minorem excommunicationem incurreret etiam suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, si scienter id faciat. c. Episcoporum. de privilegiis in 6. & si durante suspensione celebret intra Ecclesiam, manifestè irregulatus. c. is cui. de sententia excommunicationis. in 6. Dixi, intra Ecclesiam. nam si celebret sub dio, vel in teritorio, vel in sicello non erecto auctoritate Episcopi, non fit irregularis, bene tamen si intra Ecclesiam etiam non consecratam, ita Ledesma, Mexica diffin. 8. & de interdicto. & Nauar. c. 27. num. 170. Verum est, quòd hæc suspensio & irregularitas solum habent locum in clerico exempto à iurisdictione ordinaria, ut tradit Nauar. capit. 23. num. 94. nam dictum cap. Episcoporum, conditum est in eorum exemptorum.

Hic tractanda erat illa questio, quando fideles peccent mortaliter, & quando venialiter communicando cum excommunicatis, nisi iam esset tractata dispositio. præcedent. dub. 3. in fine. & dub. 4.

Tertia particula est Tale. Dicitur vbi non, quòd prohibeatur per illam.

Dico primum, quòd prohibetur ne excommunicatum non toleratum salutem cum verbo ut scripto, nec salutem eum nos salutantem possimus, tamen dicere, Deum illuminari sic Arto in 3. p. c. 2. c. 2. in principio. Soto d. 2. q. 1. art. 4. concl. 3. & omnes. Aliqui etiam dicunt, quòd non licet capere eis derogare, nec allargere, quia hæc sunt salutatiores indicia, unde per hæc incutitur excommunicatione minor, ita Syllæstius. ver. excommunicatio. c. 5. §. 1. ubi citat Paul. Alii verò dicunt oppositum, quoniam ius solum vetat, Nec alicui dixeris, quod signum sit ut valeam salutationem, nullum autem in-

gnum præter verba natura sua est institutum ad salutandum, sed ex accommodatione usus. Præterea, nam pæne sunt restringendæ; hoc tamen Angel. verb. excommunicatio. 8. n. 4. Tabien. eod. n. 5. Maior in 4. d. t. 8. q. 2. Palae. eadem d. disp. 3. colum. 3. Soto sup. & Mexica difficul. 10. de excommunicat. casu 4.

Dico sec. in d. Hoc iudico probabilis, dummodo non fiat animo salutandi, nec salutandi, sed ne se ostendat inurbanum; ita Hent. ab. 1. 3. e. 7. n. 3. l. e. N. & cap. 2. an fin. Nauar. 2. n. 20 & potest, si vult, dicere. *Deus te ideminer.*

Dico tertio, quod si verè intendat salutare, teneat minorem excommunicationem, & hoc modo potest explicari Sylvest. & Palud.

Dico quarto, etiam tenendo quod non licet caput detegere excommunicato, si ego subito non advertens de excommunicatione, quâvis habitu sciam aliquem esse excommunicatum, detego illi caput, non pecco, neque in eum minorem excommunicationem, ita Sylvest. suprà, nam. 26. q. 17. quia iste actus non est plene deliberatus.

Quarta particula est, *communis*. Dicitur in d. decimo, quid prohibetur per illam.

Respondetur, quod prohibetur omnis communicatio in sacramentis, in orationibus etiam privatis, in contractibus humanis, & etiam in habitatione. De sacramentis & oratione iam dictum est.

Circa contractus nota primo, quod sunt validi, ut diximus disput. 6. dub. 6.

Secundò nota, quod non licet contrahere cum famulis excommunicati non tolerati, ut vendendo, vel emendo, si contrahant eas nomine, nisi in casu quo licet contrahere cum ipso excommunicato, nam, si necessarius ad vitam; ita Sylvest. ver. excommunicatio. 5. num. 12. & alij in v. n. doct.

Circa habitationem, in v. n. quod intelligitur de habitatione in eadem domo, quæ non est pro eodem negotio, ut verò

pro diversis negotiis licitum est habitare cum excommunicato in eadem domo, imò, in eadem camera, dummodo non dormiant simul in eodem lecto, nec comedant in eadem mensa, nec loquantur inter se, sic Angel. verb. excommunicat. 8. num. 4. Sylvest. sup. num. 3. Arnul. verb. excommunicatio. num. 42. Tabien. verb. excommunicatio. 8 & Magistri.

Quinta particula est, *Mensa*. Dicitur in d. v. n. undecimo, quid prohibetur per illam?

Dico quod prohibetur comedere simul in eadem mensa, & dormire in eodem lecto, secus in eadem camera, si mensa & lectum sint diversa, & non sumus ambo mutati ad idem conuiuium; ita Sylvest. Tab. & Arnul. vbi sup. Et nota, quod non tam est consideranda unitas materialis mensæ, quam unitas moralis mensæ, seu prandij, ad arbitrium viri prudentis.

Hinc sequitur primò, quod si in aliquo hospitio sit aliqua mensa medioctis longitudo, & in una parte mensæ comedat excommunicatus non toleratus, & in altera parte comedat alter non excommunicatus, in eodem tempore nulli facientes societatem, sed unusquisque per se, non censetur communicare in mensa, quam ut idem cibi apponatur illi, quia illa sunt veluti diversa prandia, sic aliqui viri docti. Dixi, *mediocriter longitudo*, nam quando mensa est parvula, censetur communicatio in mensa.

Secundò sequitur, contingere posse quod mensæ sint materialiter diversæ, & nihilominus sit communicatio in mensa, ut si multi inuitati ad idem conuiuium comedant in diversis mensis intra idem cubiculum, imò etiam in diversis cubiculis, quia unum non capit omnes conuiuas, unde si ibi esset aliquis excommunicatus non toleratus, reliqui deberent surgere à prandio, si ipse non surgit, sic Anton. Sylvest. & alij citati dubio precedenti, quia moraliter reputatur eadè mensa. Et hoc secundum corollarium intelligitur, quatenus seruiant diversi ministri, & per motum

diuersi tibi excommunicato, & tunc quis, ut patet in refectione Religiosorum nam si in die Veneris quibusdam infirmis apponantur carnes, & reliq. 18. c. c. omnes decantur communicare in eadem mensa; sic al. q. 1. v. i. docti. Vtrum est quoddam tot essent inuicem in eadem conuiuio, ut vna domus non posset omnes capere, si in vna domo esset vnus conuiuias excommunicatus, conuiuio conuocantes in alia domo non censentur communicare cum illo in mensa. Secundum corollarium intelligitur, quia propter multitudinem conuiuium non possunt plures mensae, ut verò si vna sufficeret omnibus, & ego ut eadem excommunicatum, ingreditur aliud e. b. cal. m. ut b. eo redam, non communem in eis. Nam qui comedit solus & leg. g. ar. & reliq. s. c. m. is, non dicitur in refectione conuiuias.

Tertio sequitur, quoddam in illo quo refectione Religiosorum sederet a mensa vnus excommunicatus non toleratus, reliqui in eadem, licet in alius mensis, decantentur conuiuio care cum illo in mensa.

Quarto sequitur, quod dicendum sit quando ex testamento alienius defuncti in eadem die & hora distrahuntur tibi per vicinos illius opprobrii. Nam si conueniunt in eadem locum, ut simul conuenerint cibum, dicuntur conuiuio care in mensa, secus est si quis cibum sicut vtriusque in loco quidem communi, tamen ita datur quoddam possit illum obsequiare, ut comedat in propria domo, tunc enim non est conuiuium, sed est sicut elemosyna quam quisque reportat.

Vltimo, dico cum Syluest. sup. num. 3. quoddam incurrit minorem excommunicationem, qui vel non et clauem & domum excommunicato non tolerato venienti ad domum comedere, vel permittit eum in alia mensa comedere, facit hoc in fraudem propter eius fauorem acquirendum, vel ne illum offendat, secus si faciat, quia tunc ne vim sibi inferat, vel si faciat causa in inuitatis, quia putat eum hospitio vel alimendi indigere. Circa vltimum

effectum excommunicationis, scilicet quoddam per annum pertinaciter perseverauerit in excommunicatione, sit suspensus de heresi.

De vbi et vnde duodecimò, quomodo sit intelligendus hic effectus.

Prima conclusio. Conuentus super et criminare, siue e. aliter, siue etiam nali ter, & ob contumaciam excommunicatus, & in eadem excommunicatione per annum perseverans, conuentus censetur de crimine, de quo fuit accessus Navar. c. 17. n. 2. c. 1. Navar. c. aliter mater p. 1. §. 7. nu. 1. vbi dicit Abbatem, & alios, & est textus canonicus, & e. in quicunque. el. 2. 1. c. 3. Hinc sequitur, quoddam si aliquis eod quoddam est suspensus de heresi vocetur ab Inquisitionibus, & p. se fugiat, & in excommunicatione in eam ob contumaciam lata per annum per annum puniendus est tanquam hereticus, ita Couet notat. §. & est text. e. in contumacia de hereticis, in 6. Vtrum autem per annum per annum in excommunicatione lata, ob contumaciam sit periculosus beneficiis vel requiratur quoddam perseveret per triennium, vide de Navar. & Couet. loci citatis.

Secunda conclusio. Qui fuerit excommunicatus quocunque ex causa, si in excommunicatione per annum perseverauerit per annum, sit suspensus de heresi, ita Concil. Tridentino. c. 13. p. 3. de reformatione. quia praesentia male sentite de potestate clauis Ecclesie. Circa nam conclusionem sunt aliqua notanda.

Primo, quoddam non est puniendus tanquam hereticus. Secundo, quoddam licet hac suspensio sit levis, ut trad. 1. Directorem Inquisitionis, & p. q. 1. queni sequitur Couet. sup. notat. 4. Nihilominus sufficit ad inducendam purgationem, quum si sub re noluerit & adhuc in excommunicatione permanserit, et velut impunitus, per. 1. ax. & hereticus eodem modo potest, ita Bonacius de Cathol. c. 1. Notandum h. v. 1. 7. n. 2. & est text. c. excommunicamus. el. 1. §. qui vitem. de hereticis. Vltimo nota, quoddam qui per aliquid tempus

tempus etiam ante annum pertinetur
perseueraverit in excommunicatione, de-
bet puniri, aliqua poena temporalis, de quo
sunt leges nostri regni, quas refert Couat.
sup. notab. 4.

DISPUTATIO X.

*De rebus que inchoantibus propter communi-
cationem cum excoisunicato in
rebus prohibitis,*

VERITATV primò, vtrum qui par-
ticipat cum excommuni sicato in re-
bus prohibitis, incurrat excommunicatione. Quod d. b. in tra. c. de Soto d. li.
22. q. 1. artic. 4. sed laicus Couar cap. alina
mater. c. 1. § 4.

Prima conclusio. Qui participat cum excommunicato minori excommunicatione, neque incurrit excommunicationem, nec peccat, quia minor excommunication non transit in tertiam personam, ita Soto sup. parum post secundam conclusionem. Annul verb. excommunicatio. num. 9. & est textus can. quoniam multos 21 q. 3. & glossa can. excellentissimus eod. tit.

Secunda conclusio. Qui post Con-
cilium Constantiense communicat cum
excom. n. cato maior, tolerato tamen,
etiam si eisu quid peccet, non incurrit
minorem excommunicationem, ut dixi
disp. 3. sub 1.

Tertia conclusio. Qui in rebus prohibitis communicat cum excommunicato non tolerato, regulariter loquendo, solum incurrit minorem excommunicationem, ut patet ex can. excommunicatos. &c. cum excommunicato. r. q. 3. & alijs textibus, inter quos est optimus titulus a nobis de exceptionibus. Nec obstat quod in dicto can. excommunicatos. dicatur, quod qui communicat cum excommunicato, simul excommunicatione innodabitur nam, ut bene ait Couar. nam 3. non est ser. his quod incurrit maiorem excommunicationem, illa enim dictio, simili.

non ligandat aequalitatem excommunicationis, sed multitudinem, id est, quod etiam incurret excommunicationem, minorem tamen, ut ap. ite constat ex u. s. lo. de clerico excommunicato ministrante. Et hinc conclusio intelligitur non solum quando talis excommunicatio est peccatum veniale, sed etiam quatenus sit mortale, ut si sit in d. animis, verbi gratia, si aud. o. M. s. f. a. n. s. i. m. e. i. n. excommunicato non tolerato, vnde infirmus est valde ratio Soti, qua probat tertiam conclusionem, scilicet quia talis communicatio solum est peccatum veniale. Dixi in conclusione, regulariter, quoniam in tribus casibus incutitur a. a. o. r. excommunicatio propter participationem cum excommunicato. Primus est, quando aliquis communicat cum excommunicato nominatim a l'opa; ita Soto concl. 4. Couar. sup. Syluest. verb. excommunicatio. 5. n. 22. & verb. excommunicatio. 7. n. 12. & Naur. cap. 2. n. 93. & est textus c. significauit de sentent. excommunicat. Et quod tertius loquatur de maiori excommunicatione probat optimè Soto ex ipso textu, dicente quod pro beneficio absolutionis recurrendum est ad summum Pontificem. Secundus casus est, quando aliquis communicat cum excommunicato in crimine et quinosi, scilicet in illo pro quo lata est excommunicatio, cap. n. per. & cap. si concubina. de sentent. a. excommunicat. Tertius est, quando communicat cum excommunicato excommunicatione lata contra participantes, cap. quod in dubiis de sententia excommunicat. In his casibus omnes conueniant. Alij addunt quartum, & quintum. Quartus est, quando aliquis scienter presumit sepelire in loco sacro publicè excommunicatum. Quintus, quando aliquis scienter presumit sepelire in loco sacro hæreticos, vel eorum factores, & defensores, sed hæc excommunicatio non incutitur propter participationem cum excommunicato, quia excommunicatus est, sed, quia violatur præceptum continentis excommunicationem, in cap. qui-

et quæde hæret e's in o. Vnde quanta s
d tenus, quod hæreticus vel eius factor,
nisi sit excom in natus, n hilominus
qui cor seq. et. et. n e. meret inuocem ex-
com anationem, vnde h. e. casus non
est ad mox situm, rel. qui sigillatim iur
expl. caadi Vnde

DEBITATVA secantibz circa primum
casum, quomodo sit. sed legendus

Respondetur. Sex requiruntur condi-
tiones, vt incurratur hæc maior excomu-
natio. Prima, quod communiceus si cle-
ricus. Secunda quod communiceus sit in
ordinis, & hoc non quomodo iurque, sed
ad iudicando talim. excommunicat. in a
Papæ ad Officiu d. i. in n. i. f. clerici an. vel
extra vi de clerico, si sit talis, n. i. t. ex-
communicato interest. Iamvis Officius
tanquam vnus de populo, nō incurrat ma-
iorem excommunicationem, sed minorem,
ita Capet verb. excommunicatio, cap. 18. &
Nauar. 27. n. 93. Tertia, quod id faciat
sciens eum esse excommunicatum a Papa
nam text. n. dicit *sciens*. Quarta, quod fa-
ciat sponte nam id dicit textus, ex q. nō se-
quitur, qui. l. non incurrat qui sic t. ali-
quomodo, licet non sit talis, nec eadem
in vnum cor stantem, dummodo talis me-
tus fuerit talis sine qua non l. ius com-
municationis, si eum, licet non e. causa-
retur a peccato mortali, excusatur tunc
ab excom. sup. one. maiori. ita Capet.
cap. 18. C. de sup. n. i. 4. & multi Mag-
istri nam quod bet metus etiam levis suffi-
cit, vt actus non sit omnino spontaneus,
& hoc admittit Nauar. solum quantum
ad forum interius, non quantum ad ex-
ternus. Quinta, quod t. iudicatus a Papa
vel aliter & nominatim, ita Capet. &
Nauar. propt. bene Cuius nam al. as hæc
excommunicatio cor. p. henderet parti-
cipantes in d. i. n. e. in excommunicatus
quacunque excommunicatione contenta
in iure coram n. i. vel in Bulla & c. etiam
omnes sunt Papales, mo. i. h. i. i. requiri-
tur. Sexta, post Concilium Constantien-
se, scilicet, quod sit nominatum denunciatus,
vt recte ait Nauar. Circa secundum

casum, scilicet de participatione in cri-
mine criminoso,

DEBITATVA tertio, quomodo sit in-
tel. genda

Prima conclusio. Vt ista maior excom-
municatio incurratur, quatuor conditiones
requiruntur. Prima, quod communicate cum
excom. natus in illo crimine, propter
quod lat. est excom. in n. i. o, & hoc est
participare in crimine criminoso. Hæc
conditio aperte constat ex c. n. i. p. e. & cap.
si concubina. de sentent. excommunicat.
Secunda, quod communicate in illo crimi-
ne, postquam principalis, cum quo com-
municatur, incurrat excom. n. i. o. rationem
propter tale crimen, i. e. Capet. verb. exco-
municatio c. 57. Syluest. verb. excommu-
nicatio §. n. 10. Nauar. c. 27. num. 112 &
latius num. 33. p. ob. et. p. m. Capet. i. am
in dicto c. nuper dicitur, Si aliquis scienter
participet in crimine criminoso cum excom-
municato, vt verb. qui communicat ante-
quam principalis incurrat excom. n. i. o. rati-
onem, non dicitur participare cum ex-
communicato. Si obiciatur, quod multoties
qui consule, mandatus vel cooperatur ad
aliquid, cui est annexa excommunicatio,
incurrunt excommunicationem, quamuis
mandatus vel consultus non prius en-
terit eam Respondetur c. 10. Nauar. n. 33.
quod iste non incurrit excommunicationem
ratione participationis in crimine
criminoso de qua n. i. n. loquimur, sed
quia lex excommunicans scientes, mul-
toties extendit ad cooperantes, man-
dantes, vel consultos, & ad incurrendam
hanc non requiritur quod mandatus vel
consultus prius incurrat excommunicationem,
sed ipse & mandans vel consultus
simul incurrant idem, vnde al. quando in-
currat mandans vel consultus, quamuis
mandatus vel consultus non incurrit, vt
quid al. quis mandans interfecte per
assassinum, incurrat, quoniam non acquirit
effectum, vt patet ex d. i. i. cap. 3. §. si parat.
3. dub. 6. Tertia conclusio est, quod com-
municet sciens illum iam inesse in ex-
communicationem propter tale crimen

nam in cap. n. p. r. d. e. tar. quoddam partici-
pet se eum. Quarta est pars Concilium
Conlatum, q. d. q. d. in e. pal. sit. omni-
bus in de. concilio. Ite conditio omnes ex-
plis etiam clare. Mibi cum est alien. cle-
rico sub excommunicatione latere senten-
tia, ut inter sex d. ex. exp. d. i. b. mo. con-
cub. tam, quod sit in. a. la. n. a. cler. ex-
com. n. e. a. n. e. i. p. a. t. a. t. e. i. c. u. s. i. m.
aux. i. n. v. e. l. f. u. a. t. i. o. n. e. n. e. e. a. m. e. x. p. d. i. t.
i. c. u. s. i. m. n. a. t. i. o. n. e. m. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m.
ita Syll. verb. excommunicatione cap. 8. num.
10. Contra aliam mater. p. 1. s. i. m. i. n. i. s. &
habet ex. a. t. i. o. n. e. m. p. e. r. s. i. p. s. i. c. o. n. c. u-
b. i. t. a. t. i. o. n. e. m. S. i. a. l. i. e. r. s. i. c. o. P. e. t. r. a. m. e. s. t. e. x. c. o. m-
m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. s. u. e. a. l. i. e. r. s. u. e. a. b. h. o. m. i. n. e.
q. u. a. n. t. i. s. o. u. e. q. u. o. d. d. e. b. e. t. & c. o. n. s. u. l. o. i. l. l. i.
n. e. s. o. l. u. i. t. e. u. m. t. a. n. n. e. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. p. o. s. s. i. t.
c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. d. o. n. e. c. r. i. m. i. n. e. c. r. i. m. i. n. o-
s. o. & i. n. a. d. e. r. o. e. a. n. d. e. m. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a-
t. i. o. n. e. m. m. a. i. o. r. e. m. s. i. a. u. t. e. m. e. g. o. a. d. a. t. a. t. e.
i. l. l. u. i. t. n. o. n. e. s. p. e. r. e. t. u. r. I. u. d. i. c. e. n. t. n. o. n. c. o. m-
m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. e. r. i. m. o. s. o. q. u. o. d. i. n-
t. e. l. l. i. g. e. r. e. d. a. m. e. s. t. q. u. a. n. d. o. a. d. a. t. i. o. c. o. a. n. i. m. o.
v. t. n. o. t. s. u. s. p. e. i. l. a. t. o. r. v. e. l. v. a. p. l. e. t. a. I. a. d. e.
p. r. o. p. t. e. r. t. a. l. e. f. a. c. t. u. m. a. t. v. e. r. o. s. i. m. o. e. o. a. n. i-
m. o. & n. o. n. r. e. s. t. a. t. u. r. i. a. t. i. o. m. a. i. o. r. e. m. e. x-
c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. S. i. e. a. l. i. q. u. a. v. e. r. d. o. s. t. e. n.

Ex his conditio ibas sequantur non-
na. i. c. o. r. o. l. l. a. r. i. a. E. x. p. r. i. m. a. e. a. m. e. o. i. d. n. o. n.
n. e. s. e. q. u. i. t. u. r. p. r. i. m. a. q. u. o. d. s. i. c. o. n. c. u. b. n. a. c. l. e-
r. i. c. i. s. i. t. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. q. u. a. c. o. m. m. u. n. i-
c. a. t. i. o. n. e. m. e. t. i. a. m. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. c. l. e-
r. i. c. o. & l. a. i. c. u. s. c. o. g. n. o. s. c. a. t. c. o. n. c. u. b. i. n. a. m. n. o. n. i. n-
c. a. u. t. h. a. n. c. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. m. a. i-
o. r. e. m. q. u. a. n. o. n. p. a. r. t. i. c. i. p. a. t. i. n. c. r. i. m. i. n. e. p. r. o-
p. t. e. r. q. u. o. d. l. a. t. a. f. u. e. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. q. u. o. d.
s. i. l. i. c. e. t. e. t. a. t. i. o. n. e. h. t. a. s. i. c. l. e. g. a. t. i. a. P. r. i-
n. o. r. m. e. d. i. c. t. o. c. a. p. s. i. c. o. c. u. b. n. a. t. a. n. d. i. c. o.
q. u. o. d. l. e. e. t. a. l. i. a. s. c. l. e. r. i. c. u. s. c. o. g. n. o. s. c. e. r. e. t. e. a. m.
n. o. n. i. n. c. u. r. e. r. e. t. m. a. i. o. r. e. m. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a-
t. i. o. n. e. m. n. y. m. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. o. s. o. l. u. i. t. e. s. t.
i. m. p. o. s. s. i. t. p. r. o. p. t. e. r. s. a. c. r. i. l. e. g. i. a. m. e. u. m. I. l. l. o.
p. r. i. m. o. c. l. e. r. c. o. s. e. c. u. s. e. s. t. h. i. l. l. e. x. c. o. m. m. u-
n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. i. n. g. e. n. e. r. a. l. i. & p. a. a. d. m. i. t. t. e. r. c. l. e-
r. i. c. o. s. n. e. q. u. i. c. u. n. q. u. e. c. l. e. r. i. c. u. s. a. c. c. e. d. e. r. e. t.
a. d. i. l. l. a. m. p. o. s. t. q. u. a. m. i. l. l. i. i. n. a. u. t. e. e. x. c. o. m-
m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. m. a. n. e. b. i. t. e. t. a. m. i. p. s. e. e. x-

co. n. u. n. c. i. a. t. i. o. n. e. m. a. i. o. r. e. m. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a-
t. i. o. n. e. m. P. r. a. t. e. r. e. e. o. q. u. o. d. s. i. i. l. l. e. u. a. t. i. a. m.
p. r. o. h. a. n. t. u. m. e. s. s. e. t. s. u. b. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. & t. o. n. e.
l. i. t. a. f. i. t. e. n. t. a. v. t. a. b. a. n. e. r. e. t. a. q. u. o. d. e. t. a. n. e.
e. o. c. u. b. n. a. t. a. q. u. a. t. e. r. v. e. l. q. u. a. t. e. r. c. o. g. n. o-
s. c. i. e. n. t. a. m. n. o. n. i. n. c. u. r. e. r. e. t. h. a. n. c. e. x. c. o. m-
m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. i. n. a. d. c. o. n. c. u. b. i. n. a. t. i. o. n. e. m.
r. e. q. u. i. r. i. t. i. n. g. n. a. s. e. q. u. i. r. a. t. i. a.

Sec. add. h. i. t. u. r. q. u. o. d. s. i. d. i. c. o. c. o. n. s. n. a-
g. u. i. n. e. s. c. i. e. n. t. e. r. e. o. t. r. a. n. t. i. m. m. u. n. i. c. a-
t. i. o. n. e. m. p. r. o. p. t. e. r. q. u. o. d. n. e. s. c. i. e. n. t. e. r. e. x. c. o. m-
m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. p. o. s. i. t. i. n. c. l. e. m. e. n. t. i. d. e. c. o-
s. a. g. u. i. n. e. & a. s. s. i. m. i. t. i. n. e. t. p. a. r. t. i. c. i. p. a. n. t. i. n.
t. a. l. i. c. o. n. c. u. b. i. n. a. t. i. o. n. e. & h. a. b. e. a. t. i. c. e. p. i. l. a. m. n. o. n.
i. n. c. u. r. a. n. t. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. c. o. n. t. r. a.
p. a. r. t. i. c. i. p. a. t. i. o. n. e. m. c. r. i. m. i. n. o. s. o. q. u. i. a.
i. l. l. a. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. d. i. c. t. e. C. l. e. m. e. n. t. i. n. e.
s. o. l. u. i. t. e. s. t. i. m. p. o. s. i. t. a. a. d. a. c. t. i. s. e. o. s. q. u. i. c. o. n-
c. u. b. i. n. a. t. i. o. n. e. m. e. s. t. q. u. i. i. l. l. i. q. u. i. p. r. a. d. i. c. e. r. e.
c. o. n. s. u. l. u. m. a. u. x. i. l. i. u. m. v. e. l. f. a. c. i. o. r. e. m. v. t. n. o. n.
r. e. c. e. d. e. r. e. t. a. t. a. l. i. c. r. i. m. i. n. e. p. a. r. t. i. c. i. p. a. n. t. i. n.
e. t. n. u. n. c. c. r. i. m. i. n. o. s. o. i. t. a. S. y. l. l. e. s. t. v. e. r. o. e. x-
c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. i. n. e. x. p. l. i. c. a. t. i. o. n. e. e. x. c. o. m-
m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. s. a. t. i. q. u. o. d. n. e. s. t.

Ex conditioe secunda sequatur tert. d.
quod qui communicat etiam illo primo
actu, propter quem principalis incurrit ex-
communicationem, non inane excom-
municatus maior, ita Carel. sup. & Na-
ua. n. 33. quoniam non et innotuit cum
excommunicato, siquidem prius palis pro-
tunc nondum est excommunicatus, unde
si aliquid est latet & cooperetur Reli-
giosis, ut temere dimittat habitum, non
incurrit hanc excommunicationem, in-
currit tamen illam, si postquam Religio-
sus manet excommunicatus propter dis-
missionem habitus, per se d. de illi, ut non
reass. mat. habitum, ita Carel. sup. & om-
nes Dico, hanc excommunicationem, ne ali-
quis deiciatur: nam licet in iure com-
muni non sit innotuit excommunicatio
contra apostatas a religione, sed tantum
contra temere dimittentes habitum reli-
gionis, qui habet in eis periculosum. ne
clerici vel monachi, it. 6. & hac non ex-
tenditur ad consentientes, vel cooperan-
tes, nihilominus religionis ipsae manite
V 2 sunt

Iam Pontificis privilegium, quibus excommunicantur apostata a fensione, & hæc excommunicatio etiam extenditur ad daeter a iuriam, vel salutem, ut habetur ex Compendio Alnor. in verbo, apostata §. 24. quæ concessio est l. l. §. 11. & in Compendio Secretis eodem verbo §. 3.

Secunda conclusio. Hæc excommunicatio accenditur toties, quoties quis participat cum excommunicato in crimine et in solo, ita ut dicantur diuersæ participari onerata Nauar. 27 n. 112.

Petis, verum nec excommunicatio fit iuris vel hominis?

Tertia conclusio. Iuris est, non hominis, contra glo. l. m. c. p. statum. de sententia excommunicatio. in §. verb. constat on. b. is. ita tenet Sylvest. verb. excommunicatio. §. n. 1. Coart. §. 3 citato n. 5. ubi citat Abb. item & communem, & patet ex ipso textu cap. nuper ibi, *Non iudicis, sed iuris sententia, excommunicatio committitur, si legamus.*

Ex quo inferitur primò, quòd participans ligatur siue sit in territorio excommunicato, siue in principali, siue extrajurisdictione, siue non, quia iuris auctoritate ligatur, ergo hæc excommunicatio non resistitur ad hoc vel illud territorium, ad huc vel illis personas, sic Anton. 3 p. tit. 24 c. 35. Sylvest. excommunicatio. §. n. 11. Tamen eodem verbo §. 1. sine.

Vnde secundò inferitur, quòd laicus vel Religiosus, qui in hac prouincia Peruana ludet cum clerico summam excedentem quadraginta aureos, incurrit excommunicationem, si ille clericus iam est excommunicatus & denunciatus, eò quòd alia vice excedit in ludo eandem summam, iuxta c. 17. a. 2. onis tertij Concilij Limensis.

Tertio sequitur, quòd si ipsemet excommunicatus committet in crimine cum excommunicato a se, incurrit excommunicationem maiorem, quia ligatur auctoritate iuris, sic Anton. sup. & Sylvest. dicto n. 1. & alij.

Quarta conclusio. Ab hæc excommunicatione a se tantum potest absolvere,

qui ab excommunicatione principali potest absolvere, unde et in hæc principalis facit reservata, illa etiam reservata est, & in illa facit reservata, nec illa est reservata, si dicto cap. nuper. Vnde si per principalem fuerit reservata excommunicatio, ad illam vel Superiorem debet recurrere pro absolutio. e. part. cap. n. 5, quamvis non sit solutus eius, & hæc ratione delicti, ut habetur dicto c. nuper. Circa quartam cor. d. onem, scilicet quòd principalis debet esse denunciatus.

Dubitat utrum quando, utrum sit vera?

Prima opinio tenet, non requiri quòd principalis sit nominatum excommunicatus, nec notorius percussor clericus, ita Caiet. ver. excommunicatio. cap. 3. & Soto d. 22. q. 1. art. 4. concl. 3. & aliqui Thomistæ. Probatum ex c. si concubina. de senen. excommunicat ubi excommunicat clericus, qui concubina iam excommunicata participat in crimine, neque exprimitur quòd illa debeat esse non tolerata.

Secunda opinio dicit, quòd modò post Concilium Constantiense requiritur, principalem esse non toleratum, nempe vel nominatum denunciatum, vel notorium percussorem clericum, ita Victoria in Sum. de excommunicatio. n. 10. Nauar. c. 27. num. 112. & clonius in Summa Hispana.

Tertia opinio dicit duo. Primò, si scire, & requiri, quòd principalis sit nominatum excommunicatus, quòvis non sit denunciatus. Secundò, dicit non sufficere quòd sit notorius percussor clericus, nisi sit nominatum denunciatus. Probatum hæc opinio ex dicto c. nuper. ubi expresse dicitur, quòd participet cum nominatum excommunicato, nulla mentione facta de denuncia-tione, nec de notorie percussore clericus.

Si obiecias Concilium Constantiense. Responderet hæc opinio, quòd mens Concilij solum fuit loqui de participatoe eò excommunicato quoad maiorem excommunicationem. Hæc opinio tenent aliqui viri docti, & citant A. gel. verb. excommunicatio. §. n. 1. & Sylvest. eodem verbo. num. 10. sed vix potest colligi ex co-

tum mente hęc sententia.

Ego dico primò, requiri quòd principalis sit nominatim denunciatus, & in hoc congruens cum secunda opinione.

Deo secundò, non sufficit quòd principalis sit notorius percussor clerici, nisi sit nominatim denunciatus, & in hoc congruens cum tertia opinione. Probo primò dictam: nam Concilium Constantiense generaliter moderatur omnes censuras a iure vel ab homine, ne comprehendant participationem cum excommunicato tolerato, & cum hęc dispositio sit favorabilis, potius extendenda est quam limitanda. Confirmatur nam lex disponens indistincte de genere, vendicat sibi locum in omni eius specie c. solite. de maiestate & obedientia. ergo Concilium Constantiense non solum moderatur excommunicationem minorem, sed etiam maiorem. Confirmatur secundò: Concilium voluit vitare scdala fidelium, ergo precipue voluit vitare illud in participatione in crimine criminoso, ex quo minus imminet scandalum & petitionem. Præterea: nam propter hanc rationem Innocentius III. in dicto cap. nuper. (quanius tunc temporis incurrebat a minor excommunicatio propter participationem cum quocunque excommunicato) voluit tamen quòd hęc maior excommunicatio incurretur, nisi propter participationem cum nominatim excommunicato. Probo secundum dictum: nam iuxta cap. nuper. non comprehenderetur qui participaret in crimine cum notorie percussore clericorum, si non esset nominatim denunciatus; ergo nec modò possit Concilium Constantiense. Probatur antecedens: nam hęc maior excommunicatio solum habetur ex dicto cap. nuper. & cap. concubina. sed in c. nuper. nulla fit mentio de participante cum notorie percussore clericorum, sed solum de participante cum nominatim excommunicato, & in cap. si concubina. non est conditum nominatim, ergo. Consequentia verò probatur: nam Decretum Constantiense inductum est ad ampliandum in favorem

animarum, ergo non debet operari restrictionem, iuxta l. legata. in ult. l. ff. de adi. mendis legatis. & cap. finale. de verborum significat. Vnde hoc Decretum ampliat quòd tenent restrictionem in c. nuper. quòd verò inuenit amplum, reliquit amplum.

Ad secundam autem primæ opinionis respondetur, quòd Gregorius IX. qui condidit c. si concubina. non intendit condere novum ius, sed solum respondere ad casum sibi propositum, iuxta cap. nuper. cumò ego dico quòd illud verbum, *potentior*, positum in cap. si concubina. clare videtur denotare, quòd si ita nominatim excommunicatus, & sic explicat glossa prædictam cum secundum ius non sit imposita excommunicatio contra concubinas clericorum.

Ad fundamentum tertiæ opinionis in quantum probat: primum dictum illius opinionis patet ex dictis, quòd Concilium Constantiense, quòd fuit posterius quam cap. nuper. generaliter moderatur omnes censuras, ne comprehendant participationem cum tolerato.

Ex dictis sequitur, quòd si postquam Petrus est excommunicatus ob manifestam clerici percussorem, & Iacobi de illi auxilium non satisfaciunt, neque exeat ab excommunicatione, non incurrit maior excommunicatio, si Petrus si est denunciatus, secus verò si est denunciatus.

Hic disputat nonnulli, utrum qui ratam habet percussorem clericorum suo nomine factam, censetur communicare in crimine criminoso. Sed nos dicimus quòd licet iste incurrit excommunicationem, non est quia participat in crimine criminoso, siquidem hęc rat habito potest fieri mortuo percussore, & per consequens non est participatio criminosa, sed ideo incurrit; quia hęc ratiō comparatur mandato, iuxta dicta cap. 3. disput. 3. dub. 9. & excommunicatio contra percipientes clericum etiam extenditur ad mandantes, ut diximus ibid. dub. 2. ad 2.

Circa tertium casum, scilicet quando aliquis communicat cum excommunicato excommunicatione lata contra participantes,

aut quoddam non sufficere iure, cum ministerium in e, quia sunt plures & vocati; si autem die res, cum Senatoribus, valere esset, si in huncmodi non esset, quia de opposito magna sequitur perturbatio & confusio in Republica. Non alia absolute tenentur hanc intentionem, quia malus est textus pro ea causa; sequitur enim, quibus ego assensum non intendo. Ecclesie est, quod participaret cum excommunicatis regulariter non incurritur in eorum excommunicationem, nisi in eis quibusdam casibus, vel evitanda pericula animarum. In quo est a tem maiorem excommunicationem contra participantes verbo, sicut illa de rebus animas. Verum est, quod si excommunicatio posita sub hac forma, Excommunicatio omnes sententiarum participantes cum excommunicatis non toleratis huiusmodi, valida est & licet quantum ad participantes cum excommunicatis ab alio nam ex quo requiritur dolus, cessat confusio. Dixi in quibus secundum intentionem mori excommunicatis, propter duo Primo, ut excommunicatis communicantes cum excommunicato in eorum crimine criminoso; nam qui excommunicaret Matrem, peccaret et se cognosceret ab aliquo clerico, & omnes clericos qui illam cognoscerent carnaliter, tunc talis excommunicatio esset valida, quia si clerici non mori et utur nominatur. Vide in dicto capitulo nos dicere, *Intuitus constitutionis huiusmodi, qui in crimine presumunt participare excommunicato*. Aliter explicat hæc verba glossa magna, videlicet illam. Secundo posita sunt illa verba, *Dixi in quibus, &c.* ad denotandum, requiri quoddam excommunicatum, cum quibus prohibetur participatio, debere esse non toleratum; nam si sine tolerati, sicut non incurritur in non excommunicato iuris; ita requiritur hæc maior excommunicatio iudicis.

Contra conclusionem est argumentum; nam consuetudo videtur obtinuisse quoddam de hoc huiusmodi excommunicatio-

tionem contra participantes in generali, sine hoc quod in particulari non intant. A hoc Natarrum a. citatur pondet pondus, quod in Lucania servatur ad iterum. cap. constitutionem Secundo respondet, quod sicut iudex die iure esse in consuetudine & possessione sciendi hoc modo excommunicationem, ita etiam traditur iure in consuetudine & possessione non se reputandi pro excommunicatis talibus excommunicationibus, nisi quando specialiter non limitatur, & ad hoc ut cap. constitutionem vel derogatam, requiritur, quod ipsi iudices se reputarent excommunicatos maior excommunicatione. Hanc solutionem amplius dicitur Palaeus in a. i. 8. disputat. 5. colum. 12. post 8. consilium. ubi ait se reprehendisse hæc de causa quendam iudicem ecclesiasticum. Fandem sequitur Gutierrez super. nam 42. & communiter Magistri, & ait Gutierrez, quod hæc erit legitima praxis, quod pars nominet certas personas, quas sic precipiendum sub excommunicatione minori, ne communicent cum excommunicato, & tunc iudex eisdem precipiat sub maiori excommunicatione latere se et eum, ut intra terminum sex dierum, quos eis assignat pro tribus episcopis mori omnes, absint neant a participatione cum tali excommunicato, & pertinaciter assensibus contrario stylo dicitur, quod est malus stylus.

Per istam, quod illa excommunicatio data contra formam dicti cap. constitutionem. sit nulla, verum præceptum iudicis obiger ad mortale.

Partem affirmativam tenet Navarrus in Summa Hispanica. 27. rom. 31. & 47. & aliqui videri doli, idem videtur tenere Corduba Summa. quest. 179. & preest probati. Primo, nam intentio iudicis fuit precipere in virtute sanctæ obedientiæ. Secundo, nam in aliis casibus quomodo iudex excommunicet, non præmissa canonica monitione, præceptum eius obligat ad mortale.

Secunda conclusio. Probabilius est, quod non obligat ad mortale, ita Sylvest. verb. excommunicat. 5. n. 6. circa finem. Armi. verb. excommunicatio n. 49. Metaxa d. fiscalis, o. de excommunicat. d. ab. 1. post 1 casum, glo. la. nota Angeli verb. excommunicatio n. 4. n. 4. & aliqui vni docti. Probatur: nam si reus iudicis fuit, ne illaqueatur a. iux. & magnus laqueus esset, si obligaretur ad mortale. Secundò, ut prohibuit I. licetbas ne ponant simile præceptum, ergo si erat talis sententia non habet vim obliganti quoad excommunicationem mortalem, ita etiam nec quoad peccatum mortale, immò etiam dico cum aliquibus vni doctis, quod si Iudex sub eadem generalitate præciperet fidelibus sub excommunicatione referenda, ne participant cum excommunicato à se, non obligarentur ad mortale.

Ad primum responderetur, non esse præsumendum, quod Iudex velit dare maiorem vim suo præcepto, quam sententia excommunicationis, & quamvis velit, non sufficit, propter rationes dictas, nam esset contra intentionem legis.

Ad secundum negatur consequentia, quoniam illa excommunicatio est valida, hæc autem nulla.

Tertia conclusio. Quod dictum est de sententia excommunicationis, idem dicendum est de sententia suspensionis & interdicti lata à Iudicibus contra participantes cum excommunicatis à se, atque aded erit iusta, ita Nauar. c. 27. num. 165. Sylvest. verb. excommunicatio. 2. §. 1. casu 9. & est textus expressus cap. statutum. de sententia excommunicat. in 6.

Circa quartum casum contentum in Clement. 1. de sepultis. scilicet quando aliquis scienter præsumit sepelire in loco sacro publicè excommunicatum,

DVBITATVR sextò, quomodo sit intelligendus: Hunc casum explicat Caiet. verb. excommunicatio. cap. 46. Sylvest. verb. excommunicatio. 9. num. 66. Nauar. cap. 27. num. 173. Respondetur pro intelligentia illius.

Dico primò, quod ad incurrendam hanc excommunicationem requiritur dolus, quia textus dicit, qui scienter presumptum, unde excusat ignorantiā etiam crassa iuxta J. c. a cap. 3. disputat. 5. dub. 9.

Dico secundò, quod hæc excommunicatione solam comprehendit eos qui sepeliunt actione physica & reali, id est, qui propriis manibus accipiant defunctum, & deponunt in sepultura, quia Papa noluit extendere hanc excommunicationem ad mandantes vel consilientes, nec ad prosequentes funus, & pene sunt testis, genitrix; sic Caiet. & Nauar. & aperte sentit P. Hent. l. b. 13. de excommunicat. cap. 43. num. 3. quamvis alij citati a Sylvest. verb. excommunicatio 9. num. 70. teneant oppositum: sed nostra sententia confirmatur ex dictis sup. cap. 3. disputat. 1. dub. 2.

Dico tertio, ad incurrendam hanc excommunicationem requiritur, quod excommunicatus qui sepelitur sit nec iteratus, ita Nauar. & aliqui vni docti contra alios, qui sequentes Caiet. dicunt, sufficere quod sit publicè excommunicatus: sed nostra sententia probatur, nam Ceterum Constitutio generaliter moderatum est omnes censuras a iure vel ab homine, ne comprehendant communicantes eam excommunicato tota ratio, ut diximus dub. 4. Aduertendum est tamen, quod non licet sepelire in loco sacro excommunicatum toleratum, ut dixi disputat. 9. dub. 6. a l. 2.

Vltimò dicendum est in hac disputatione, quod orans pro excommunicato non tolerato oratione publica, licet præcet, non tamen incurrit minorem excommunicationem, quia hoc non est communicare cum excommunicato, ut dixi disputat. 9. dub. 4.

DISPUTATIO XI.

De casibus in quibus licitum est communicare cum excommunicato.

DVBITATVR primò, vtrum sint aliqui casus, in quibus licet com-

erit ex se mortalis

Secunda conclusio. Excommunicatus toleratus si ei inueniatur ex officio predicare, & esset non se scandalum, non peccabit mortaliter predicando, ita Soto. d. 1. 2. quæst. 1. art. 4. c. 1. ubi d. 1. in d. 1. dico quod si inueniatur a subditis, non peccabit nec venialiter, dum non possit ante concionem obtinere absolutionem, iuxta dicta in simili de administratione sacramentorum, disp. 1. 8. dub. 2.

Tercia conclusio. Excommunicatus non toleratus non peccabit mortaliter predicando secluso scandalo, sed venialiter ex genere suo, hæc id minus est de mente Soti, qui absolutè dicit quod non potest reprehendere.

Quarta conclusio. Fideles licet possunt audire concionem excommunicati tolerati, ita Soto. Probatur, quia ipse se ingerit, iuxta dicta disp. 8. dub. 1.

Quinta conclusio. Non tamen possunt audire concionem non tolerati, ita habet ex Soto, & tenent aliqui viri docti, quam conclusionem intelligo nisi in casu quod non possint commodè audire aliam concionem ita fructuosam, iuxta dicta dubio precedenti, de petendo consilium ab excommunicato.

Sexta conclusio. Nullum est peccatum predicare etiam excommunicato etiam non tolerato, vel ab ipse concionem simul cum illo, cap. 1. sponso de sententia excommunicati. Probatur, nam concio de se ordinatur ad salutem animarum, & ut excommunicatus reipsum. Nec obstat quod in matto concionis salutaris. R. V. go, & in fine. sicut omnes precepta paruas a Concionatore inueniuntur: nam hæc oratio non est publica, sed privata, ut ait Nauar. cap. 2. numer. 36 ad 1. & patet ex disp. 9. dub. 1. in fine. si licet etiam licetum est simul cum excommunicato, & tolerato legere aliquam partem Evangelij, a te aliquem Psalmi, & dicere simul cum illo, Domine miserere nostris, & alia simili, & hæc omnia diriguntur ad salutem eius spirituales, ita Nauar. c. 27. n.

36. & alij M. gister, quod intelligendum est cum in catione posita ex Co. i. ar. 1. dub. 1. præca. de i. s. c. nec, q. 1. d. c. esset trans.

Septima conclusio. A d. re lectionem Theologum, in d. causamque facultatis, ab excommunicato tolerato, vel simul cum illo, vel legere coram illo nullum est peccatum, quia ipsi se ingerit. Loquendo autem de non tolerato, Soto idem facit iudicium de lectione Theolog. 2. ac de concione, unde ait quod potest legi coram non tolerato, & doctor potest respondere discipulo proponenti dubia circa lectionem.

Octava conclusio. Quamuis hoc sit probabile, oppositum est probabilius, unde non licet legere lectionem, & etiam Theolog. 2. coram non tolerato, vel cum audite simul cum illo, ita tenent quamplurimi Thomistæ, qui lectionem Theolog. 2. non ordinatur per se, ut excommunicatus reipsum, sicut concio, quod intelligo, nisi inueniatur quæ legatur esset specialiter accommodata ad hoc. Præterea de concione habemus expressum in Ultimo, quia non sufficit quævis utilitas ad patreipandum cum non tolerato. Loquendo autem de lectione humanarum facultatum, ut Philosophia, Medicina, Iuris Civile, &c. omnes conveniunt, quod non licet eam legere coram non tolerato, nec eam audire simul cum eo. Dixi, *Cæsar*, nam si sit iuris Canonici, nonnulli dicunt comprehendere quantum ad hoc sub lectione Theolog. 2. & sic de hoc erunt opinionones sicut de lectione Theologum, sicut optimè dictum Abbatis cap. super speculum clericorum vel monachorum 7. q. 3. l. 1. sicut canonica est pars divina. Et hæc dicta sunt de utilitate spirituali.

De v. b. t. a. t. v. n. quartæ, utrum propter utilitatem temporalem licet communicare cum excommunicato non tolerato.

Prima conclusio affirmativa. Unde fideles licet possunt petere consilium temporale a tali excommunicato, tamine do non sit alius, a quo non possit tempore bene petere, sic Nauar. cap. 27. n. 2. & Sylvest. velib.

Ut iam verbis prædicti possint communicare in diuinis? Nonnulli dicunt, quod non, nec vero cum vero, & contra. (sic P. H. in cap. 22. n. 3. d. et hoc esse iuris) qui iuramentum solui loquuntur de communicatione in haec omnia, sed contrarium tenet explicite Nauarrus addit. cap. 27. n. 27. qui a iura genere dicit concedunt, ergo etiam res sunt intelligendi, iuxta cap. soluta de maiestate & obedientia & hoc sequitur in omni uariis doctis. Et placet mihi in huiusmodi et in eadem ratio in diuinis, ac in humanis, ut si dominus sacerdos dicit tantulo quod recitet cum eo Hæc Canonica, aut si ipse recitaret eas coram familia, vel si dicit filio aut famulo quod eat cum eo ad aueniendū Missam Tertio, excusatur subditi Religiosi, qui possunt in omnibus cum suis Praeatis communicare, sed etiam cum suis & famulis, ita Syluest. super p. 3. Soto d. 22. q. 121. 4. conclus. 5. Armi. super & communiter alij contra Palud. in d. 1. §. quart. 6. art. 4. Fundamentum eius est, quod talis Praeatus habet superiorem in iurisdictionem spirituales. Sed nos dicimus, quod Praeatus non solum habet iurisdictionem spirituales, sed etiam potestatem in potestatem & potestatem ad gubernationem domus & Res. glossum, & hoc non solum habet locum in Religiosis professis, sed etiam in monachis.

DISPUTATIO septima, utrum pater & domus possit communicare cum filiis vel cum herede monachi cuius non tollitur. Quodam glossa citata a Nauarro. 2. d. 12. §. 12. ver. excommunicatus. §. 1. tenent quod non, & probant ex eadem de huiusmodi q. 1. ex quo habetur, quod si filia professae Religione, & postea contrahat maritum cum si parentes cum ea communicant, incurant excommunicationem.

Sic etiam si Oppositum est verum, ad hunc & Ca. et. super. Syluest. verb. excommunicatus. §. num. 17. d. 1. Nauarro. cap. 27. num. 16 & alij communiter sed

Syluest. & nonnulli alij ponunt, qui idam moderat opinionem, nempe quod possunt communicare in his quae sibi dicuntur ab inferioribus, & in his quae ipsi tenentur praestare inferioribus: nam sicut inferiores obligantur ad obsequium, ita etiam Superiores obligantur ad prouidendum inferioribus, ut iam aliqui Magistri dicunt, quod sicut filij & famuli possunt libere communicare in omnibus cum patre & domino excommunicatis, ita etiam contra, pater & dominus possunt communicare in omnibus cum filiis & famulis excommunicatis: nam si concedens hoc inferioribus respectu Superiorum, idem concedere videtur Superioribus respectu inferiorum, nam eadem est ratio, nempe idem animam periculi in, quod ita praetendit caritate in dicto canonem, quoniam multo magis etiam ad patrem & dominum spectat curare quod filij & famuli respiciant, hoc tamen semper non poterit obtinere, quia id procurare, & dato quod non procuraret, peccabit quidem contra preceptum naturale, sed non contra ecclesiasticum de vitandis excommunicatis, sicut in dubio sollicitas de marito respectu uxoris. Et haec sententia videtur mihi probabilior, nec obicitur D. Th. in addit. q. 23. art. 2. nec Magistri. Soto d. 22. q. 1. art. 4. conclus. 5. casu 3. dicentibus, quod id licet Superioribus communicare cum inferioribus excommunicatis, saltem in his quae sibi debentur ab inferioribus, & ipsi debent inferioribus per hoc etiam non prohibent communicationem aliis, qui potius iussu sunt licitam esse, sed solum intendunt certum esse quod illa licita in rebus debitis, quod nos etiam libere concedimus, & addo quod quia iussu aliquis scripturae vellet egere hoc in diuino respectu famulorum tantum, non est cui illud negat in parte respectu horum propter maximam mentionem.

Ad canonem de si autem respondet Adrianus q. 3. de clauis exceptio, 6. quod textus loquitur in casu quod parentes fuerant eam in illo tempore excommunicati. nam filia

sunt excommunicari eo quod post rebellionem intendit contrahere matrimonium, & ideo parentes incurrit, ut excommunicatio, iuxta dicta d. 1. super it. preced. d. 1. Et quod dictum est de patre respectu filiorum, eadem accedendum est de Patre respectu Religiosorum sibi subditorum, unde dico quod licet possint cum illis talibus omnibus communicare, nam sunt filij spirituales. Sed aliqui viri docti etiam ex illis qui tenebant dominum non posse in omnibus communicare cum famulis excommunicatis. Et si Religiosi sint noverij, non solum Prelatus dominus, sed etiam Magister noveriorum poterit liberè in omnibus communicare cum illis, quia est paxagogia spiritualis, magister & pater spiritualis, & oppositum esset radix malorum secularium.

DEUTATVR octavo, utrum clerici seculares possint communicare cum Episcopo excommunicato non tolerato, vel e contra?

Prima conclusio. Si clerici sint de familia Episcopi deputati ad eius servitium poterint communicare cum illo, & ipse cum illis excommunicatis, sicut de dominis & famulis dictum est, & secundum hoc intelligendus est Modus Codicis restit. n. q. 3. causa 9.

Secunda conclusio. Si non sint de familia Episcopi, sed tantum sint ei subiecti subiectione communi, non possunt communicare cum Episcopo excommunicato, nec ipse cum illis excommunicatis, nisi tantum in necessitatibus, & quæ alijs sunt permixta tunc communi. Veramque conclusionem tenet Sylvest. verb. excommunicatio. n. 4. A. m. l. verb. excommunicatio. n. 46. Henr. cap. 12. n. 3. & alij. Et secunda conclusio probatur ex canonis. 93. dist. vbi respectu Episcopi excommunicati eadem talia habentur videtur fieri de laicis & de clericis, qui non sunt de familia Episcopi.

DEUTATVR nono, utrum vassalli possint communicare cum domino temporali excommunicato non tolerato?

Conclusio. In solutione tributorum possit unus alius autem rebus humanis non possunt. Secunda pars conclusionis probatur, nam quæ tam ad communicandum in humanis, eadem est ratio de vassallis ac de omnibus illis. Prima verò pars probatur, nam debitor potest, unde tenetur solvere debitum, ut videtur d. 1. q. 4. sed tributa sunt quodammodo debita, ergo poterunt vassalli, immo & tenebuntur illa solvere. Hoc autem intelligendum est, supposito quod dominus non perdidit dignitatem & dominium temporale tunc enim non poterunt solvere tributa. Pro cuius explanatione supponendum est, quod excommunicatio vel incursatur propter crimen, quod secundum ius habet auctoritatem & inficit omnem honorem, vel incurritur propter crimen quod non habet annexam talem confiscationem, & quod dicitur in hoc secundo casu dominus non est absolute & in perpetuum priusatus iurisdictione in subditos, & si solam potestatem propter perseverantiam in excommunicatione: at vero in primo casu amittit dominium honorum & iurisdictionem in subditos absolute & in perpetuum, & in hoc casu quando dominus est declaratus hæreticus per sententiam iudicis, vassalli teneantur negare illi obedientiam & tributa, sic habent canon. nos Sinciorum. 1. 5. q. 6. vbi absolute, ut i. i. iamento fidelitatis hi, qui excommunicati propter hæresim erant iurati, & prohibentur omnibus modis, et illis fidelitatem observant, donec Ecce & transigant, hoc autem intelligitur, si fieri possit absque gravi damno subditorum.

Sed contra nam ex hoc canon. videtur inferri, quod ante sententiam teneantur subditi negare obedientiam. Respondetur, hanc canonem in moderatam esse per Concilium Constantinense verum est quod si crimen hæresis sit notum, ita ut nulla possit tergiversatione celari, possunt subditi etiam ante sententiam talibus negare obedientiam & fidelitatem, sed non teneantur, ita Panor. cap. cum non ab homine.

mine, de iud. c. Sylvest. v. b. lat. c. 1. 4. Simanc. cit. 4. 1. 17. Caiet. 2. 2. q. 1. 2. art. 2. & alij. Probat. ut ex cap. finali de heretici-
cis, ubi non dicitur, *subditos absolventes*, sed, *venerunt se absolvi*; ergo non requi-
ritur illa sententia. Præterea nam illi eui-
dencia & notorietas habet v. m. sententiæ,
saltem quantum ad hunc effectum, ut li-
cite possint negare obedientiam. Hoc autem
intelligendum est per se loquendo
nam per accidens ratione scandali & tu-
multuum, posset esse illicita huiusmodi
negatio obedientiæ, & quamvis de hoc
non illi hoc multa licent, tamen non
sunt illius loci nam hæc negatio subie-
ctionis non est effectus causæ, namque ex-
communicationis, sed pertinet ad mate-
riam de h. e. v. b. late disputatam est à no-
bis 2. 2. quæst. 12. 1. sic 1.

Quarta particula est, *Res generata*, de
qua *Dubitatur* decimò, quomodo
sit intelligenda?

Respondetur Sic est intelligenda, quod
ignorantia invincibilis excusat a peccato
communis tantum excommunicato, &
consequenter a pœnis iure statutis, & in-
telligitur non alium de ignorantia facti,
sed etiam de ignorantia iuris, ita Caiet.
verb. excommunicatio in fine, & createtur
tum & Nazari cap. 27. in. 27. Dixi, *in-
vincibilis*, quia vincibilis non excusat à
peccato, nec a pœnis, siquidem sunt im-
positæ à iure communi, iuxta dicta cap. 5.
disputat. 1. dub. 8. Vbi advertendum est,
quod hæc ignorantia excusat non solum
quando comminatio cum excommuni-
catione in humanis, sed etiam in divinis,
ita Caiet. ibidem. Pro huius tamen ma-
iori explicatione,

Dubitatur undecimò, quæ
sententia requiratur, ut teneamur vitare
excommunicatum? Pro quo supponendum
est, quod post Concilium Constantinense
non sufficit notitia excommunicationis,
ut teneamus aliquem vitare, sed vitare
requiritur scientia huius, quod est esse non
toleratum. Vnde de quavis certè scientia ali-
quem esse excommunicatum, si tamen

ignoro eum esse non toleratum, non te-
neor eum vitare. Dico, *non teneor* nam si
excommunicatio sit publica, quamvis non
sit denunciatus, si velim possum illum vi-
tare, nec ullum ex istis arguimus. Paret.
Ante Concilium Constantinense isti nati-
vum habebamus ad hoc, ut fideles excom-
municarent eum ipso, sed Concilium nullo
voluit suaviter ipsis excommunicatis tole-
ratis, ergo nec modò habemus, & per
consequens nullam illi utrogo immunitatem.

Prima conclusio. Si solus ex confessio-
ne sacramentali se o. p. m. e. m. t. m. vel
alium esse excommuniatum non tole-
ratum, non teneor illum vitare. Hæc est
certa, de qua diximus in materia de con-
fessione, & idem est de omnibus illis, qui
teneantur ad sigillum, ut de Interprete, de
Doctore, a quo Confessarius perit con-
fessionem, de Prælo, à quo petitur hec etiam
ad absolvendum à reatu.

Secunda conclusio. Si ex proprio tes-
timonio alicuius extra confessionem se o.
ipsum esse excommunicatum non tole-
ratum, teneor illum vitare, ita Sylvest. verb.
excommunicatio. 5. num. 28. Probatum
non testimonium proprium contra se
ipsum facit notalem certitudinem, ut
ut excludat dubium.

Tertia conclusio. Ad hoc ut ego teneor
vitare excommunicatum, non requiritur,
quod personaliter viderem eum denunciari
nominatim, aut notoriè percipere
clericum, sed sufficit quod sit fama publi-
ca e. m. esse non toleratum; ita Sylvest.
num. 28. citato dub. 19 Paluda. in 4. d. 1. 8.
q. 6. artic. 2. Colar. cap. alia mater. p. 1. 4.
2. num. 4. Et probatur esse e. m. ex cap.
eum desideres, ad 2. quæst. de sententia
excommunicat. Dixi, *fama publica* nam
si tantum audui à paucis hominibus,
præfertim si sint eius contrarii, non teneor
vitare, quoniam notitia paucorum non
sufficit ad famam publicam, ita Paluda.
sup. Dico, *non teneor*, quia non teneor cre-
dere illum esse non toleratum, at vero
si credo, teneor quantum non depono
conscientiam.

Ex hac cōclusionē sequitur, q̄ dicitur, qui per funam publicā testē aliquam esse excommunicatum non toleratū, si communicat eam alio, incurrat penam interpositas contra percipientes cum excommunicato. Hoc est contra Cōstitutū super nūm. 3. in fine, qui dicit admittat cōclusionem, negat tamē hoc collatū, ut excommunicat enim requirit omnimō iam certitudinem & scientiā ad incurrēdas pēnas, sed certe Cōstitutū ubi contrarius; nisi forsā loquatur quoad forū exterius. Et probatur nōstra cōclusio nam cum illa certitudine morali non habet ignorantia. Sed etia hoc dūo sunt notanda. Prīmū, quōd si ego teneat vitare excommunicatum propter cōstitutū percussorem, non si sciat quōd sit sanā publicā quōd percussit clericum, sed si cōtinetur, quōd sit fama publicā, q̄a d. notorie percussit, verba g. a. a. j. c. c. ita alio, is clericum coram vno vel altero, & d. diligenter per civitatem, vult quōd est fama publicā, ut hoc non teneat illum vitare, quia si fama non sufficit ut ita sit notorius percussor clericus, notoria tate scilicet, ita ut illi possit tergiversatione celari; sed si aliquis fuit notorie percussor clericus, iuxta dictā d. sp. 1. dub. 4. v. alij qui non viderunt compereccatorem, teneantur illum vitare, sufficit & requiritur fama publicā, quōd ille est notorius percussor clericus. Sic autem vni docti. Probatur Ad hoc ut teneatur vitare percussorem clericus, requiritur quōd ille sit notorius percussor, ergo quia si sit fama quōd percussit, si not. ita quod notorie percussit, ō teneor vitare. Confirmatur à simili, quia non si sciat fama de excommunicato, sed requiritur fama de denunciatione. Si opponas capicūm desideres. iam citatum, ubi dicitur, quod si est fama publicā aliquam verberasse clericum, tenemur eum vitare. Respondetur, cap. hoc conditum ēne a Clemente III & postea conditum ēd Decretū in Constantiense, quod requirit esse notorie percussorē. Secundū nota, quōd licet ali-

quis notori e percussor clericum, tamen si est dubium vitare incurrere excommunicationem, ut qui erant p. c. i. vel am. e. vel ob. al. i. causas, non tenor illum vitare, iuxta dictā d. sp. 1. dub. 4. & hoc licet aliquando ratione dubij percussor sit abluendus.

Quarta cōclusio Si Episcopus vel Pastorchus Petri testificatur nōstra Petri esse nominatim denunciatam, ostendendo literas denunciatorias, teneor illum vitare, ita Sylvest. verb. excom. m. c. i. c. 5. nam 28. quoniam illa litera cum testimonio Pastoris faciant maiorem fidem denunciationis, quam fama publicā.

Quinta cōclusio. Exterum si solo verbo in dicaat mihi, non ostendentes literas denunciationis, non teneor credere, & per consequens nec vitare ac vero supposito quōd credam, teneor vitare, ita mult. v. i. d. c. i. Et si cōtra pars de se patet, primā verō probatur, quia non tenor credere vni testi etiam si de quo, ut ostendit Nauarr. 2. 1. n. m. 8. 1. quāvis eo citatum infinet P. Henricus (qui nunc primū in mea peruenit manus) lib. 1. 3. de excommunicato. cap. 6. 3. nam 1. Sed quod diximus tenorē est nam hęc vitatio exiit in scriptis n. c. i. 1. Quid si non creda, nec discit, sed maneo dubius respondetur, quod non teneor vitare, ita Nauarr. cap. 27. n. m. 27. nam in dubio nichil est cōm. d. o. possib. m. i.

Sexta cōclusio. Quen. sen. el. seu. esse excommunicatum non toleratū, semper teneor vitare, donec mihi constet de absolutione, ita Palud. in 4. d. 1. 8. q. 6. m. c. i. Sylvest. verb. excomm. c. a. o. 6. n. 16. Cōstitutū cap. alia mater. p. 1. 3. 2. n. m. 6. Nauarr. 27. n. 16. Hęc autē m. cōclusio tres habet limitationes. Prīma est, quando excommunicatur p. c. i. q̄a alias est bonæ fāmæ & si se dignis, affirmat se iam esse absolutum, ita Nauarr. n. 16. c. 110. Secunda, quando illum quem scilicet in esse excommunicatum, & qui antea non erat, ac excommunicatorem, ideo post nūm. non seruare aliam, si alias est pius & iustior

tinoratz cōfessionis nam ille i. ete ipso testat se scire tam si absolutum, ut Sylva. sapianum. 26 & P. te inquez sup. Te. 1. quando est sima p. b. ex quod est absc. a tas. na n. i. fimo publ. ca. denat. cationis sufficit ut teneat vitare, ergo fama ar. ib. sol. itione sufficit ut non teneat vitare.

De v. n. t. a. t. v. n. duodec. mō, quando scire aliquem n. si. Jenu. sciat in. in vna prout i. i. vel. nozione p. reatōre. n. clerici, vtrū n. teneat illam vitare. in. i. a. vbi est occultum?

Quia si n. opinio dicit, quod si testibus vel n. i. i. i. n. i. i. p. t. e. s. t. in. l. i. e. c. i. n. t. a. t. e. p. r. o. u. a. t. e. s. e. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. n. o. n. t. o. l. e. r. a. t. u. m. e. s. t. v. i. t. a. n. d. u. s. e. t. i. a. m. p. u. b. l. i. c. e. a. t. v. e. r. ō. s. i. n. o. n. p. o. t. e. s. t. p. r. o. b. a. r. e. t. e. v. i. t. a. n. t. u. s. i. n. o. c. c. u. l. t. o. s. i. d. n. o. n. p. u. b. l. i. c. e. i. t. a. s. y. l. v. e. s. t. v. e. r. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. s. n. i. n. 17. C. o. n. s. i. l. i. c. a. p. a. l. m. a. m. a. t. i. p. a. s. 2. m. u. n. 6. A. l. i. e. s. i. a. n. o. p. i. n. i. o. n. e. s. s. e. l. i. l. l. i. s. o. m. i. s. s. i. s. s. i. t.

Conclusio. Nec teneor, nec possum illam vitare in publ. ca. q. rursus possit probari testibus vel instrumentis, bene tamen teneor vitare in occulto, quia n. s. non possit probari, ut Pal. d. n. 4 d. 8. q. 6. art. 2. Mex. d. d. the. l. r. 1. De excommunicante. n. sine Act. d. v. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. s. t. & c. o. n. i. n. t. a. t. e. M. a. g. i. s. t. r. & P. M. e. n. s. i. q. s. i. p. u. n. a. t. P. a. m. p. a. r. s. p. r. o. b. a. n. t. n. a. m. e. x. h. o. c. q. u. o. d. p. o. s. s. i. t. p. r. o. b. a. r. i. t. e. s. t. i. b. u. s. a. u. t. i. n. s. t. r. a. m. e. n. t. i. s. n. ō. C. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. i. n. h. a. c. c. i. v. i. t. a. t. e. s. i. t. p. u. b. l. i. c. a. s. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. s. n. o. n. t. o. l. e. r. a. t. a. s. e. r. g. o. n. o. n. h. o. c. e. t. i. n. v. i. t. a. r. e. i. n. p. u. b. l. i. c. o. q. u. i. a. e. s. t. i. t. h. a. m. d. i. s. s. i. m. u. l. a. t. e. C. o. n. s. i. m. u. l. a. t. u. r. n. a. m. s. i. a. l. i. q. u. i. t. e. s. s. e. t. p. u. a. e. x. d. i. s. s. i. m. u. l. a. t. u. s. i. n. v. n. a. c. i. v. i. t. a. t. e. s. i. t. p. e. r. a. u. t. o. r. i. t. a. t. e. m. l. o. d. i. c. i. s. s. i. e. g. o. d. h. a. p. a. r. t. i. n. a. l. i. a. p. r. o. a. n. o. n. d. i. s. s. i. m. u. l. a. t. i. o. n. e. s. i. t. o. c. c. u. l. t. u. m. n. e. q. u. i. e. s. t. v. e. r. o. s. i. m. i. l. i. t. u. d. o. d. e. p. r. o. x. i. m. o. d. i. l. i. g. e. b. i. t. a. r. p. e. c. c. o. s. a. l. t. e. m. e. s. t. r. a. c. h. i. n. i. n. e. m. e. r. g. o. e. t. i. a. p. e. c. c. o. i. n. p. r. e. s. e. n. t. i. s. e. c. u. n. d. a. v. e. r. ō. p. a. r. s. p. r. o. b. a. t. u. r. I. l. l. e. e. s. t. v. e. r. e. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. s. n. o. n. t. o. l. e. r. a. t. u. s. & e. g. o. i. d. s. c. i. o. e. r. g. o. n. e. o. r. v. i. t. a. r. e. i. n. o. c. c. u. l. t. o. s. i. d. n. a. c. a. p. c. u. m. i. n. o. n. a. b. h. o. m. i. n. e. a. l. i. e. s. t. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. s. d. e. s. i. m. u. l. a. t. u. r. q. u. o. d. p. u. b. l. i. c. e. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. s. e. s. t. p. a. b. l. i. c. e. v. i. t. a. i. l. l. u. s. n. e. g. o. t. i. u. s. a. t. e. m. o. c. c. u. l. t. e.

Amula de censuris.

Si obice. 13. a. q. 1. h. e. c. e. s. t. h. r. o. r. i. n. p. e. r. C. o. n. s. e. n. t. i. a. t. e. R. e. a. d. i. c. i. t. u. r. i. l. l. a. m. e. s. s. e. n. a. m. D. e. c. r. e. t. u. m. i. l. l. i. s. p. r. o. n. u. n. c. i. a. t. i. o. n. e. s. a. d. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. p. u. b. l. i. c. e. s. i. o. c. c. u. l. t. u. s. i. d. n. o. n. q. u. i. a. m. a. d. q. u. i. a. t. e. m. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. q. u. i. e. s. t. n. e. v. i. t. a. n. d. u. s. a. m. t. a. t. a. t. q. u. o. d. s. e. a. n. t. e. s. t. e. r. m. a. t. v. i. t. a. r. e. n. o. n. t. o. l. e. r. a. t. u. s. e. r. g. o. s. e. c. u. n. d. a. t. e. C. o. n. s. i. l. i. a. t. e. n. s. e. q. u. e. a. n. q. u. e. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. s. t. a. d. s. p. a. b. l. i. c. e. s. p. u. b. l. i. c. e. s. n. e. c. a. u. s. o. c. c. u. l. t. u. s. a. l. i. e. s. a. n. t. p. a. r. t. i. n. o. n. e. s. t. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. s. i. q. u. a. n. t. a. t. u. r. c. o. n. t. i. n. e. n. t. u. r. i. n. n. o. g. a. l. p. r. a. c. i. p. i. u. s. C. a. d. e. a. p. p. l. l. a. t. o. n. i. b. u. s.

Et dicit s. f. q. u. i. a. p. i. m. o. q. u. o. d. i. f. i. c. i. e. n. d. o. t. e. c. e. l. e. b. r. i. a. n. t. M. i. s. s. i. a. n. t. u. r. i. n. t. u. r. i. l. l. o. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. s. q. u. i. e. s. t. i. n. t. u. r. i. l. l. o. s. i. b. a. q. u. i. b. u. s. p. a. r. t. i. n. e. x. s. t. i. t. u. t. h. a. c. s. e. d. n. o. n. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. s. i. b. o. n. u. s. i. s. h. i. q. u. i. l. l. o. m. e. g. o. s. i. c. i. n. t. e. r. a. n. t. u. r. s. i. c. i. e. n. t. e. s. & c. a. t. e. e. x. i. t. e. l. l. i. d. p. o. s. s. i. t. s. i. c. i. a. b. t. i. q. u. i. a. i. n. s. e. l. l. a. t. i. o. n. e. i. l. l. u. s. i. l. l. a. s. n. o. n. d. e. b. i. t. e. x. c. e. s. s. i. A. n. t. o. n. 3. p. t. i. t. 26. c. 2. p. u. l. l. i. p. o. s. s. i. t. p. i. n. e. p. u. b. l. i. c. e. e. x. p. l. i. c. a. t. i. o. n. e. p. a. r. t. i. e. d. e. r. O. r. d. i. n. e. T. a. b. l. i. c. e. l. i. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. s. n. u. m. 3. m. o. d. & S. y. l. v. a. v. e. r. b. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. s. n. u. m. 1.

Secundo sequitur, q. u. o. d. i. f. i. c. i. e. n. d. u. s. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. u. s. e. s. t. p. u. b. l. i. c. e. p. e. t. a. t. i. n. e. E. u. c. h. i. r. i. s. t. i. a. m. p. o. l. u. m. & t. e. n. e. o. r. i. l. l. a. m. p. r. a. d. e. b. e. r. e. s. i. c. u. t. t. e. i. o. r. p. r. a. d. e. b. e. t. o. c. c. u. l. t. o. p. e. c. c. a. t. o. r. i. p. u. b. l. i. c. e. p. e. c. c. a. t. u. r.

Vi. quid. i. n. d. o. c. t. u. s. h. a. e. t. a. d. m. i. t. a. t. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. n. e. t. e. s. p. e. c. t. a. i. l. l. u. s. q. u. i. e. s. t. p. u. b. l. i. c. e. s. e. n. a. t. u. r. i. n. v. n. a. c. i. v. i. t. a. t. e. n. o. n. t. a. m. e. n. a. d. m. i. t. t. i. t. t. e. s. p. e. c. t. u. i. l. l. u. s. q. u. i. n. v. n. a. c. i. v. i. t. a. t. e. e. s. t. n. o. t. o. r. i. u. s. p. e. r. c. u. s. s. o. r. c. l. e. r. i. c. e. & i. n. a. l. i. a. e. s. t. o. c. c. u. l. t. u. s. n. a. m. d. e. h. o. c. d. i. c. i. t. q. u. o. d. n. o. n. t. e. n. e. o. r. i. l. l. a. v. i. t. a. r. e. n. o. n. s. o. l. u. m. p. u. b. l. i. c. e. s. e. d. i. a. m. n. e. c. o. c. c. u. l. t. u. s. & a. l. i. e. s. e. s. t. d. e. m. e. n. t. e. D. u. r. a. n. d. i. n. 4. d. 18. q. 5. e. t. e. i. s. i. n. e. & P. a. l. u. d. q. 6. d. c. e. n. t. u. m. q. u. o. d. q. u. a. n. d. o. a. l. i. q. u. i. s. e. s. t. p. u. b. l. i. c. e. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. u. s. i. n. v. n. o. l. o. c. o. n. o. n. d. e. b. e. t. c. e. n. s. e. r. i. p. u. b. l. i. c. u. s. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. u. s. i. n. a. l. i. o. E. t. p. r. o. b. a. t. h. a. c. s. e. i. t. e. n. e. t. q. u. i. a. i. l. l. e. i. n. h. o. c. l. o. c. o. n. ō. e. s. t. n. o. t. o. r. i. u. s. p. e. r. c. u. s. s. o. r. c. l. e. r. i. c. e. E. t. p. o. t. e. s. t. c. o. n. f. i. r. m. a. r. i. p. u. m. i. n. a. p. o. s. t. C. o. n. c. i. l. 3. C. o. n. s. t. i. t. u. e. n. s. e. v. t. e. g. o. t. e. n. e. i. n. v. i. t. a. r. e. e. t. i. a. i. n. o. c. c. u. l. t. o. p. e. c. c. a. t. u. s. e. m. c. l. e. r. i. c. i. r. e. q. u. i. r. i. t. u. r. q. u. o. d. i. t. n. o. t. o. r. i. u. s. p. e. r. c. u. s. s. o. r. s. e. d.

dicto cap. si celebrat.

Dubitatur tertio, utrum excommunicatus minor, peccet mortaliter adsumendo sacramenta?

Supponitur in illis, quod absolutio ab eo data, & a laicis, ubi in sacramenta erant valida, ut docet Soto & Conatus. ubi sup. & habetur ex dicto cap. si celebrat. in illis verbis, *Sed sacramenta ab eo collata virtute non carent effectu* Quo supposito.

Prima opinio est, quod non peccet nec venialiter, ut Nauas. cap. 27. num. 24. & 249. perpendit P. Heniquez lib. 1. de excommunicat. 3. num. 1. probat Nauas, quia ille solum peccat participatione per sua sacramenta.

Secunda opinio est, quod peccat mortaliter, ut Sylvest. ver. excommunicatio. 4. num. 1. Arnul. ver. excommunicatio. n. 21. & probatur ex lib. 6. tit. 9. n. 1. ubi hoc habetur expressis.

Tertia sententia multo probabilior & communior est, quod peccat venialiter, ut Soto & Conatus. ubi supra. Medina in Sum. lib. 2. cap. 11. § 6 in fine, Mexica diffical. 19. de excommunicat. & alij quamplurimi. Et probatur efficientes ex dicto cap. si celebrat nam postquam d. cum fuerit, quod si celebrat, peccat graviter, dicitur, *si erant autem conferre to et legitimata sacramenta*, ubi clare patet non de legitimata, sed de quantitate peccati, inter recipiendum sacramenta & adsumendo. Sed notandum Soto ait. 3. contra. d. n. 2. quod post Conatum Constitantensem, si non se ingerit, sed imitatur ab alio, non peccabit quia non est denunciatus, & veritas est probabilis Salus 1.

Itaque sequitur primo, quod si Episcopus, prius excommunicatus non celebrat & conferre ordines, peccat mortaliter & venialiter mortaliter, utrum recipit sacramentum. Et articulus venialiter, in qua prima sententia fecerunt Ordines.

Secundo sequitur, quod si sacerdos excommunicatus minor faciat Missam solennem in die Cereæ, in qua non con-

sumitur Eucharistia, sed asseruatur in die Veneris sancti, peccat tantum venialiter, quia non recipit sacramentum, unde quando ait textus, quod si celebrat, peccat graviter, intelligitur quando celebrat recipiendo Eucharistiam. Et hoc intelligitur, dicto quod ita fecisset in usu: nam de facto non servatur.

Tertio sequitur, quod si excommunicatus minor absoluat alium ab excommunicatione, non peccat, quia talis absolutio non est sacramentalis, ut Sylvest. ver. excommunicatio. 4. §. 1. & ver. absolutio. n. 3. casu 2. & alij. & habetur ex cap. duobus. de sentent. excommunicationis.

Hinc sequitur modus observandus in absoluteione a duobus sacerdotibus, verbi gratia, Petro & Paulo excommunicatis minori debet enim Petrus prius absolue- re Paulum ab excommunicatione minori, & deinde Paulus absoluat Petrum ab excommunicatione minori, & à peccatis, ac tandem Petrus absoluat Paulum à peccatis.

Ad secundum, primum opinionis responderetur, quod licet in hoc excommunicatio differat solum prout participat, one passiva sacramentalis, non tamen & consequatur ut patet etiam ab adiunctis, ac tunc activa, ad evitandam quandam incoherentiam.

Ad secundum, secundum opinionis dicimus legem illam non esse siquendam.

Dubium autem quia totum est secundum est, ubi, quomodo patet minor excommunicatio tunc esse passiva? Deo, passiva, quoniam ab activa non patet, ut constat ex dicto cap. si celebrat, unde Conatus sup. num. 3. multo admonet canonicum, esse a hoc participationem, superentat, quod excommunicatum minori eligere non possit.

Prima conclusio. Qui scienter elegerint excommunicatum in sacramento vel in officio ecclesiastico, peccant mortaliter, & eodem modo peccat ipse elegerendo beneficiatum. Probatur: nam hæc prohibitio est

in materia graui, & praeterea textus dicit talem electionem esse irritandam.

Secunda conclusio. Quod si facta est de electione, idem dictum est de praesentatione ad beneficium, hae est contra nonnullos Thomistas, si id eam tenet Nasarius Sum. H. sp. m. c. 27. n. 44. Pedraza in Sum. lib. 2. c. 1. P. Henriquez lib. 1. 3. de excommunicatione. cap. 3. n. 3. Couarr. c. alma mater. p. 1. §. 7. num. 1. versiculo, secundo est ad idem, ubi allegat alios Iuristas. Et probatur nam ab electione ad praesentationem est optimum argumentum, secundum glossam communiter receptam in c. ult. de electione. in 6.

Quarta, ut difficultas est, utrum huius electio sit ipso iure nulla, vel annullanda per laicum?

Prima opinio dicit, quod est ipso iure nulla, sic glossa dicto cap. si celebrat. Couarr. c. alma mater. p. 1. §. 8. n. 3. ubi allegat multos, sicut tenet Angel. et excommunicatione. 1. n. 1. Syluest. ver. excommunicatione. 4. n. 4. Arnil. ver. excommunicatione. n. 5. Ledesin. 2. p. 4. q. 25. art. 2. circa finem. P. Henriquez sup. in 6. Couarr. & Arnil. dicunt, hoc habere locum, licet electio facta sit cum ignorantia excommunicationis, sed in hoc oppositam tenent Syluest. & P. Henriquez supra.

Secunda opinio est in contrarium quod talis electio etiam scienter facta non sit ipso iure nulla, sed irritanda per laicum, ita Felinus & alii de exceptionibus. & quamplurimi Magistri, pro eadem citatur Cardinalis Toletus in sua Summa, lib. 5. c. 64. & probatur ex dicto ubi celebrat. ubi dicitur, si tamen scienter talis electio fuerit, eam electio est irritanda ubi duo verba ponderanda sunt, primum, scienter, secundum irritanda. Sed responsus Couarr. quod est irritanda: id est, irrita declaranda. Hae autem expositio non videtur germina, praecipue cum sit poenitentia, quia beatus maior est sciendi interpretatio. c. si per electos & l. interpretatio. ff. de penis. Praeterea arguitur. Electio facta cum ignorantia excommunicationis minoris non est nulla ipso

iure, ut patet ex illo verbo, scienter, ergo nec facta cum scientia. Probatur coniectura. nam ignorantia non habilitat eum qui est ipso iure inhabilis, iuxta dicta disput. 2. dub. 5.

Tertia conclusio. Hae opinio secunda est probabilior.

Quarta conclusio. Si electio facta est cum ignorantia excommunicationis, non est irritanda. Hae conclusio est minus certa quam praecedens, quia videtur contra communem Canonistarum, eam tamen docent aliqui Magistri, quum probro ex verbo, scienter, ex quo sic arguitur. Hae particula non est superflua, ergo debet aliquid operari, sed nihil potest operari circa annulationem ipso iure nam ignorantia non habilitat eum, qui est ipso iure inhabilis, ut diximus, ergo debet operari erga irrationem faciedum per laicum. Nonnulli referunt Angel. & Arnil. dicentes, quod qui eligunt excommunicationem minorem, sunt suspensi per tunc unum, & manent inhabiles ad electionem, quod probant ex cap. cum in cunctis de electio. ne. sed hoc falsum est, ita Toletus sup. & alij nam per a huius cap. solum corrigendum est, argentes eam, qui nec scientia, nec morum honestate pollet, nec habet etatem iure requisitam.

De absolutione ab excommunicatione. Caput VII.

De hoc Solo d. 22. quest. 2. art. 3. Couarr. cap. alma mater. p. 1. §. 11. c. 12. P. Henriquez lib. 13. de excommunicatione. a. c. 27. per tria sequentia 3 Summisla verb. absolutio.

DISPUTATIO I.

Quis possit absolvere ab excommunicatione.

DE VBITATV primò, quis possit absolute ab excommunicatione minori.

Prima opinio tenet, quemlibet simplicem sacerdotem, scilicet qui nec sit Parochus, nec expositus ab ordinario ad audieris confessiones, posse absolvere ab ea, quando est in causa propter peccatum veniale, sic Nauar cap. plenitudo poenit. d. 6. num. 26. & in Sum. cap. 27. num. 25. & 39. Tercias in Sum. Precipuum fundamentum est: Potest absolvere à peccato veniali, propter quod in causa est minor excommunicationis, ergo etiam potest ab excommunicatione.

Secunda opinio dicit, quod solus ille sacerdos, qui potest absolvere à peccatis mortalibus, scilicet sit Parochus, sine non, potest absolvere ab excommunicatione minori, licet sit in causa propter peccatum veniale, quæ opinio est multo probabilior & communior tenet Sylvest. verb. absolutio. 1. num. 2. & 5. & verb. excommunicationis 4. num. 2. c. 2. g. Le. d. 1. p. 4. q. 12. art. 1. in fine. Soto d. 2. q. 2. art. 3. concl. 1. Caiet. verb. excommunicationis minor. Contrariet. cap. alma miter. p. 1. §. 1. num. 6. ubi ait esse communem sententiam Doctorum, tenet Ant. 3. p. tit. 16. cap. 2. in fine Angel ver. absolutio num. 1. P. Henriquez lib. 1. de excommunicatione cap. 28. n. 5. & communiter Magist. Probatur ex eo, nuper de sententia excommunicat. ubi interrogatus Pontifex, à quo possit absolui qui se excommunicat ut cum non natus excommunicato, respondet, quod ab Episcopo, vel Parocho, vel proprio sacerdote Secundo Excommunicatio minor est vere censura, quæ imponitur a iure, sed censura est vinculum in foro exteriori, ergo ad absolvendum ab ea requiritur iurisdic-tio in foro exteriori, sed hanc non habet simplex sacerdos, ergo.

Si obijcias, ex hac ratione sequi, quod nec Parochus possit absolvere ab ea, si-quidem non habet iurisdictionem in foro exteriori, ob quæ in rationem d. 1. mus sap. cap. 3. d. sp. tit. dub. 1. quod non potest ex-communicare Respo. videtur negando se-quentiam nam Ecclesia concessit Parocho & aliis Confessoribus expositis ab ordina-

rio ad audiendas confessiones mortalium peccatorum iurisdictionem in foro exte-riori, ut possint absolvere ab excommuni-catione, etiam in maiori non reteruata, quia est impedimentum absolutio. vs. sa-crame. talis ad quam habent facultatem vel ex officio, vel ex delegatione Et quod hæc iurisdic-tio sit ad se concessa, patet ex dicto cap. a. nuper & ex illa regula iuris, Cui committitur aliquid facier d. non, consequen-ter conceditur illud sine quo id fieri nequit, cap. præterea, de officio delegati. l. 1. si de iurisdictione omnium iudicum non tamen traditur ei facultatem ad excommuni-candum

Ex his facile patet ad fundamentum in contrarium & reverso enim antecederet, negaret consequentia nam ad absolven-dum a venialibus, non requiritur iuridi-c-tio in foro exteriori, quæ tamen requiritur ad absolvendum ab excommuni-catione minori.

DEBITATVR secundò, ut iam non sacerdos possit absolvere ab excommuni-catione?

Conclusio. Omnis qui habet iurisdic-tionem ecclesiasticam in foro exteriori, siue ex officio, siue ex commissione, po-est absolvere ab excommunicatione siue minori, siue maiori, quæ autem sint, qui possunt habere hanc iurisdictionem ex commissione Episcopi, vel saltem ex com-missione Papæ, & qui sint incapaces ad recipiendam eam etiam à summo Pontifi-ce, diximus p. 1. de censura in communi, d. 6. ubi dictum est, quod si excom-munice ex commissione Papæ potest habere potestatem ad ferendas censuras, & idem est de potestate ad absolvendum ab illis, vti autem iure laici, qui nec primam tonsuram habent, non possunt habere hanc potestatem in iure communi, bene tamen ex commissione soli s. Papæ, & idem dicendum est de clericis coniugatis, quam-vis habeant quædam in votis ordinæ. At vero qui non sunt sacerdotes, dummodo habeant primam tonsuram, possunt nec communi habere hanc potestatem, quæ

omnia litas. id. comprobauimus.

Ex dictis liquet, quod quando iudex quæ excommunicauit potest absolvere ab excommunicatione (quod semper potest, exceptis non tam casibus, de quibus infra) bene potest committere facultatem ad absolueandam ab ea fac. idem etiam non a quo ito ad addendas confessiones, imò etiam clericus habens censuram prima non suffraganeam, & hic potest absolvere non solum in foro exteriori, sed etiam in interiori. Sensus est, quod non solum potest absolueretate excommunicatum, ut possit comparere in iudicio, & communicare cum fidelibus in communicatione politica, sed etiam ut fruat se communibus Ecclesiæ sacramentis, ita Nauar. 27. m. 41. & Cordar. cap. 1. m. 1. c. 1. m. 1. c. contra Elstien sem. cap. 1. nobis. c. 1. de censuris excommunicat. & alios dicentes clericum primum non suffraganeum potest quod absolvere ab excommunicatione in foro exteriori, non tamen in interiori. Sed nostra sententia probatur. Qui potest ligare, potest absolvere, sed clericus primus non potest ligare per excommunicationem, et in foro interiori, ergo similiter potest absolvere, i. a peccatis, & in absoluto ab excommunicatione non est sacramentalis, nec pertinet ad potestatem ordinis, sed ad iurisdictionem.

QUOD VBI TERTIO, utrum licet, qui solum habet primam censuram, possit aliquæ speciali commissione absolvere ab excommunicatione in articulo mortis.

Prima opinio est affirmativa. ita glossa cap. Pastor. l. 5. §. praterea de officio ordinis. Panor. m. b. d. c. l. n. cap. 1. nobis. c. 1. de censuris excommunicat. Angelus et absolutio. nu. 79. Probat primò nam causa sanctu. de conflict. d. 4. quia dicitur in naufragio recordari ut est Ecclesiæ per quemdam lucam receit. i. b. p. r. i. z. a. m. Secundo: In art. 1.º de mortis concedit Ecclesiæ licentiam absolue. a peccatis cuiuslibet sacerdoti, quia est capax huius potestatis, ergo etiam concedit facultatem

absolue. ab excommunicatione cuiuslibet clericus etiam prima tonsuræ, si quidem est capax huius potestatis.

Secunda opinio est negativa, quam tenet Palud. in 4. d. 1. c. q. 1. Soto. d. 18. q. 4. art. 4. c. 1. finem. Nauar. de pen. t. d. 6. c. 1. nu. 38. & in dam. cap. 16. nu. 26. Cordar. epistola mater. p. 1. §. 11. nu. 3. ubi refert alios. Cordar. in dam. q. 18. artic. 2. d. 1. & communiter Mag. str. & in eam in isto mag. & propensius P. Henríquez lib. 1. de excommunicat. c. 1. 2. nu. 4. Probat primò nostra secundo, in glossa in can. ult. 24. q. 1. testat. licet in spiritualibus etiam in mortis articulo non possit absolvere nisi quod expresse concessum est illi in res. sed hoc non habetur in iure, ergo. Secundo: Hæc sententia ideo conceditur in articulo mortis, quia simplex sacerdos ut absoluat a peccatis, ubi est anima sola, non ab excommunicatione debet præterea absolutoriam a peccatis, sed cum non potest absolueret a peccatis, ergo nec ab excommunicatione. Tertio: nam quod laicus absoluit ab excommunicatione nec est necessarium ad hoc ut anima defuncti gaudeat suffragiis Ecclesiæ, nec ad hoc ut corpus si perierit in loco facto: nam potest absolui post mortem, ut diximus super cap. 1. disput. 1. dub. 8. ergo.

Prima conclusio. Quinque prima opinio sit probabilis, secunda tamen est probabilior.

Secunda conclusio. Quilibet sacerdos etiam simplex, etiam excommunicatus, & denegatus, & præcursus, sicut potest absolueret ab omnibus peccatis in articulo mortis, ita etiam potest ab omni excommunicatione etiam reserua. Papæ, etiam in Bulla Cænar. habetur ex Trident. sess. 14. cap. 7. v. d. de dicta super c. 6. disput. 1. dub. 1. conclus. 4.

Ad primum responsum. est, quod ille non erat excommunicatus, sed agebat publicani peruersitatem.

Ad secundum patet ex argumento præcedenti opinione. Videndum est iam quis habeat de facto potestatem ad absolue. dam

de iur. de accu. in re iudicatione in a. n. Et
quorundam excommunicatio est a iure, quæ-
dam vero a homine, ut diximus cap. 1.
disp. 2. d. 3. 4. quorundam est in re iudica-
ta, quorundam re iudicata, et c.

De his et aliis quibusdā, quos possit
absolvere ab excommunicatione, aut
nemini re iudicata?

Prima conclusio. A quo unquam excom-
municatio lata a iure, si sit per Conci-
lium generale, sive per Papam, vel a com-
mune non re iudicata potest absolvere ex
officio ordinatio Episcopi, Capitulum
Sede vacante, & omnis Ecclesiasticus habens
potestatem in foro exteriori, qualis sunt
Abbat, Praetorialis, Guardian, Prior,
& deinde omnes qui habent in iuri-
dictionem quasi Episcopalem. Sic Nauar.
cap. 27. num. 19. Sylvest. verò absolutio 1.
num. 4. nascitur ex cap. super de sentent.
excommunicat. & hoc scilicet dico de
Archiepiscopo, Episcopo, sicutum Suffragi-
neorum in causa appellacionis, vel dum
visitat, 2. P. Henriquez lib. 1. 3. de excom-
m. in cat. cap. 24. num. 2. & cap. 27. num. 3.
& quod in his duobus casibus absoluat
ex officio, probonam iurisd. & o. quæ co-
stituit alio si b. nomine dignitatis &
officij, sicut ordinatus, ut probat Comar lib.
3. Variarum, cap. ult. num. 6. facio cap. finali-
le, de officio ordinari. Et hæc prima conclu-
sio habet locum etiam in excommunicatio-
ne lata per constitutionem inferioris,
confirmata tamen per Papam, ut ait Co-
mar. cap. alma mater. p. 1. §. 14. num. 4. &
Sylvest. i. verb. absolutio. 1. num. 7. & verb.
absolutio. 1. num. 4. nam statutum confir-
matum per Papam non debet esse maio-
ris autoritatis, quam statutum Papæ.

De Parocho est maior difficultas. Multi
enim Doctores relictu a Contradictam ci-
tato num. 5. tenent, quod non possit ab-
solvere ab huiusmodi excommunicatione
iuris, idem tenet Palud. 1. 2. d. 18. q. 5.
Tamen verba absolutio. 1. num. 1. & 4. quam
sententia ait Comar. esse receptam com-
muniter in praxi. Fundamentum huius
opinionis est, quod ad absolvendum ab

excommunicatione requiritur iurisdic-
tio in foro exteriori, quam tamen non habet
Parochus, alij verò dicunt quod potest,
sic Nauar. cap. 27. num. 39. Soto d. 2. 2. q. 2.
art. 3. conclus. 1. Et definita 2. p. 4. q. 16. art. 1.
Sylvest. verb. absolutio. 1. num. 4. ubi d. c. t.
esse commanent Theologorum. Angel.
ver. absolutio. 1. num. 2. Atque vero abso-
lutio. num. 3. P. Henriquez lib. 1. 3. de ex-
comm. in cat. cap. 27. num. 1. Medina 14
Sum. lib. 2. cap. 11. §. 7. & alij multi Docto-
res relictu a Contradictam, qui satis inclinat
in hac sententia, & eam sequuntur
communiter Magistri. Probat ex dicto
cap. super, nam licet ibi tantum loquatur
de minori excommunicatione, tamen ra-
tio ibi assignata etiam currit in maiori;
ratio est hæc: Quia tamen conditor canonis
eius absolutionem sibi non reservavit speciali-
ter, eo ipso concessisse videtur facultatem alij
relaxandi. Vnde Angel. Sylvest. & Nauar.
sup. merito dicant, textum hunc esse quasi
explicat in pro hac opinione. Secunda
probat ratione Soti, nam si non eo ipso
quod excommunicatio est lata a iure
communis, Concilio, vel Papæ, esset re iudica-
ta, non opus esset quod Pontifex spe-
cialiter reservaret sibi aliquas excom-
municationes.

Secunda conclusio. Hæc opinio est te-
nenda tanquam probabilior, utrum verò
Parochus possit per eam hanc absolutionem
ex officio ordinario, Soto & Medina
supra concedant.

Tertia conclusio. Probabilius est, quod
solum potest excommunicatione lata Sylvest.
& Nauar. ubi sup. & communiter Magis-
tri. Probat ex verbis cap. super citatis.
Notandum est, quod prima conclusio in-
telligitur de proprio Episcopo, vel Pa-
rocho, & secunda de proprio Parocho, nisi
forte per aliquod privilegium eligatur
Parochus alienus ad audiendam confes-
sionem.

Quarta conclusio. Quod diximus de
Parocho, idem dicendum est de quolibet
sacerdote, qui non potest absolvere tale ex
communicatum a mortalibus, ita Sylvest.
& Na

Et Nana. ubi sup. qui citant a. 10. & tenent contrarium. Magistri. Probatur ex dicto cap. nuper. ib. *a proprio sacerdote* nam qui hoc sacerdos potens absolvere aliquem a mortalibus, dicitur proprius sacerdos illius.

Ad secundum autem contra contrarium patet ex dictis dub. 1. circa finem. Quod verò ait Coarctia oppositam sententiam esse receptam in praxi, intelligendum est quoad forum exterius, 1. est, quod talis absolutio non valeat pro foro exteriori, de quo postea latius dicemus.

DUBITATUR quintò, quis possit absolvere ab excommunicatione iuris reservati.

Conclusio. Ille cui est reservata, vel eius Superior, vel ille cui ipsi commiserint, & non alij inferioribus, regulariter loquendo. Probatur: nam eius est absolvere, cuius est ligare.

Hinc primo sequitur, quod si absolutio est reservata Papæ, ipse solus, vel cui ipse committitur, potest absolvere, potest etiam congregatio Cardinalium, Sede vacante, ita P. Henriquez lib. 13. de excommunicatione c. 27 n. 13.

Secundò si quid sit, si absolutio est reservata Episcopo, ipse, vel eius Superior, potest absolvere, potest etiam Vicarius Episcopi, & Capitulum Sede vacante; ita P. Henriquez lib. 1. de excommunicatione c. 4. n. 2. & 4. non tamen potest absolvere Parochus, nec simplex Confessor, nisi forte virtute alicuius privilegij.

Sed, et notandum, quod loquendo de Archiepiscopo, non potest absolvere subditum Episcopo Suffraganei, vel humusmodi excommunicatione, nisi gradu appellationis, vel dum visitat, ut diximus dub. 4. Et quoniam dixi, & non alij inferioribus regulariter loquendo.

DUBITATUR sextò, verum in aliquo casu possit Episcopus absolvere ab excommunicatione reservata Papæ.

Supponendum est, quasdam excommunicatiores esse reservatas Papæ in iure communi, præter quas sunt alie re-

Adula de censuris.

servate in Bulla exar.

Prima conclusio. Quando excommunicatio provenit ex delicto occulto, potest Episcopus ab ea absolvere quicumque sibi subditum, etiam si reservata sit Papæ in Bulla Cænz. habetur ex Trident. sess. 24. cap. 5. Dico sibi subditum, quia non subditum non potest absolvere, ut ait Nana. lib. 1. Consiliorum, de officio ordinarij consil. 8. & patet ex consilio, ibi, *sibi subditus*.

Petis, utram virtute huius Decreti Concilij, possit Episcopus absolvere Religiosum vel Religiosam exemptos degentes in sua læceli. Nana. consil. citato in neutram partem se determinat. Qui lam viri docti sicut Dominiana famul. 2. & ex Societate Iesu consilia responderunt, quod non. & idem colligitur ex doctrina Gemiana 1. cap. cum nullus de temp. ord. in 6. §. religiosi, item tenet Palad. in 4. d. 20. q. 4. a. 3. concl. 4. Si tamen.

Secunda conclusio. Prælati monasterij exempti potest ex auctoritate iuris sponte se subiacere quoad hoc Episcopo, atque alio absolvere ab illo, & idem potest facere Religiosus particularis cum licentia Prælati, ita Federic. Senensis consil. 14. P. Henriquez lib. 7. de indulgentiis cap. 25 n. 2. & lib. 14. cap. ult. in fine, quia hoc est quod fit orabile, & per consequens non est perditum per exemptionem, quæ etiam est favorabilis, & secundum regulam iuris in 6. Quod in gratiam alicuius conceditur, non est in eius dispendium revocandum. Dico, ex equitate iuris, quia P. Henriquez ibidem in glossa litera M, dicit recte esse stando in rigore iuris pro foro exteriori, Dixi, *committentia*, quia sine illa non potest, ita Paul. 1. citatus à Patre Henriquez ibidem, litera N.

Verum autem Episcopus possit absolvere a hæresi occulta, vide P. Henriquez lib. 6. de sacramento penitentiae. ca. 14. num. 7.

Tertia conclusio. Episcopus iure communi potest absolvere ab excommunicatione etiam publica reservata Papæ etiam

No inula disputant h e de casibus re-
servatis Papæ in part. ca. xi. & de conten-
tis in Bulla Car. x. ad hoc petit specia-
lem tractat. n. Solum alicuius de ex-
communicatione incursa ab percussio-
nem clerici, quia est frequens in pavi,
quod pote tabulat. ibi Episcopo in octo
casibus rebus a D. Thom. quæd. 14. ad-
dit artic. 1. qui omnes dñi in relati sunt,
duobus excepti. Primus, quando percu-
tione est ostentus alicuius potestis, qui
præsentis officij accendo tuham percus-
sit et tunc, & non percussit ex omni in-
terdictur autem de percussione quæ sit
peccatum mortale, ut ait Navar. cap. 27.
nam qd alius non incurreret excommu-
nicationem idem tenet glossa cap. 1. verò
et 1. de sententia excommunicationis. q. 12.
probat ex ipso textu ibi, *mal. gnam.* Re-
quiruntur tamen quod talis percussio non
sit lesio enormis, ne vpe quod non se-
quatur ex ea mors, nec mutilatio mem-
bris, aut magna sanguinis effusio in alia
parte quam in manibus, vel alia, ex qua
si quis facile debet erumpere, ut ait Na-
var. ibi. hñbitur iste casus ex dicto
cap. 1. verò. vide Arg. 1. verb. excommu-
nicatus o. casu. Navar. 17. qui quamvis
idem in casu. Off. 1. artic. 1. et l. 1. et vel
Apposuit, si a te casus tantum dicit hoc
de o. casu. 1. de off. 1. artic. 1. verò dicit, qd
a solo Papa est absolvens, nisi inadverten-
ter et fortiter percussit, quia tunc
non est excomunicatus, ut et glossa
ibide n. verò, scilicet 1. et 1. et P. no. m. n.
1. 1. ex quo infero quod non indiget ab-
solutioe. Reddit autem rationem Pa-
notmutat. quare Officialis, si incurrit
hanc excommunicationem, est absol-
vendus a solo Papa, quia scilicet Officialis
non tantum percussit, sed usurpat iuris-
dictionem.

Secundus casus est, quando percussor
est Monachus, vel canonicus Regularis.
cap. Monachi. cap. Canonica. vel est Re-
giosa, cap. de mon. albus, de sententia
excommunicationis. nisi excessus faciat eni-
mis, dicto cap. Canonica. nullo cap. cum

ill. tom ubi a facite idem est, quod si a-
quis ecclesiasticis; et tenent Relig. nam al-
ter ut claudet, per Abbatem verò neque de-
bet absolvi, dicto cap. cum illorum.

Disputat. vi. Item, utrum per
Bullam Cretensem possit quis absolvi ab
excommunicatione reservata Papæ vel
Episcopo.

Prima conclusio. A reservata Papæ,
et am. in Bulla Car. x. potest quis ab olu-
bis, scilicet semel in vita, & iterum in ac-
tione mortis; sic habet. et in Bulla. Quid
si postea te nedit?

Secunda conclusio. Potest saltem se-
cundum Bullam, & absolvi per illam, sic
P. Henrich. lib. 6. de peccat. cap. 16. n. 2.
Dico, *secundum*, quia non potest saltem
plures iam ut testatur Manuel Rodri-
guez in explanatione Bullæ Cretensæ. §.
12. num. 2. Papa per specialem concessio-
nem alicui, quod auctoritas dicitur in Bul-
lis postea sicut durante anno publicatio-
nis, & c. penam tamen sentit et est excom-
municatus incursum propter hæc. Item nam
ab hac non potest absolvi per Bullam, nec
auctoritas lib. 1. xam, aut privilegium, nisi
sit de illa expressa mentio, sic P. Henri-
quez cap. & 1. Doctores namque et alii
corceilio non extenditur ad illa, quæ
non solent in specialem co. cedi, cap. in ge-
nerali de regulis iuris. §. Et quamvis
de hoc fuerit in antiquis controversiis, ta-
men tam exstant, quæ Gregorius XIII.
decreti nostram sententiam annu. quodam
motu 1. p. pro edito a. 1601. die 22.
Septembris, sub anno Piscatoris, &
etiam in Bulla Hispaniæ excipitur etiam
hæc.

Tertia conclusio. Ab excommunica-
tionibus quæ non sunt reservatas Episcopo
potest absolvi per Bullam Cretensem to-
ties quoties indigeat. Probatur nam
Bulla dicit. *A reliquis peccatis et censuris
non reservatis sedis Apostolicæ p. sui Confessa-
riis absolvere toties quoties audierit eorum
confessione.*

Restat agere de absolutione ab excom-
municatione lata ab homine, quæ dupli-

citer fieri potest. Primum in generali, scilicet contra omnes qui hoc fecerint, vel qui non reuelauerint tale factum. Secundum in speciali & nominatum, scilicet contra Prelorem, & contra Petram. Quo posito,

DUBITATVR octiduo, quis possit absolueri ab excommunicatione imposita ab homine in generali, non reuelata.

Prima opinio tenet, quod non potest absolueri inferior, sed tantum ille qui eam tulit, vel eius Superior, vel Successor, aut delegatus, ita glossa. Panoimit. & alij citati a Couarr. cap. aliamatur p. 1. §. 1. num. 4.

Secunda opinio dicit, quod debet talis excommunicationis sit lata per I. numum Pontificem, potest absolueri ille qui potest absolueri ab excommunicatione in generalis non reuelata, unde potest ab ea absolueri non solum qui eam tulit, vel eius Superior, sed etiam inferior, scilicet et Parochus, & simplex Confessor, ita Soto d. 12. q. 2. art. 1. concl. 1. Nauar. cap. 17. n. 44. ubi citat Innocentium & alios, & in cap. ita quorundam de Indulgentiis glossa vlt. notab. 1. num. 15 & 16. Contr. sup. P. Heir quaz lib. 13 de excommuni. cap. 28. no. 5. & communiter Magistri. Probatur primum: Hec excommunicationis fertur in omnibus assimilatur excommunicationi in generalis, & solum addit excommunicationis in generalis, quod ducet mortuum stitente, ergo qui potest ab ea absolueri ibi iterum. Probatur consequenter, nam ex hoc quod debet excommunicationis generalis lata ab homine percat eum in ipso, ne test vinculum sit eius. Secundum probatur ex cap. frequentibus de institutionibus, ubi videtur presupponi hanc sententiam: nam si relator est ad Papam, Archiepiscopum talis excommunicationis contra clericos, qui si ita licentia se ingererunt in beneficia ecclesiastica, quam excommunicationem confirmat Papa, & addit, quod deinceps pradiatus Archiepiscopus, & alij Episcopi Suffraganei non presumant absolueri a tali excommunicatione, nisi congruè satisfecerint. Ex qua declaratione duo inferuntur; primum, quod

ante hoc cap. Archiepiscopus, & Episcopi Suffraganei, & consequenter inferiores poterint absolueri etiam ante per ipsam satisfactionem. Secundum, quod post illud cap. idemmet possunt absolute permissa congrua satisfactione. Quia opinio amplius, etiam si talis excommunicationis sit confirmata per Papam, ita Couarr. sup. Ex probatur ex dicto cap. frequentibus. Nonnulli referunt pro eadem ampliatione Angel. verb. absolutio. 2. in priore casu 4. Syluest. verb. absolutio. 1. num. 3. casu 4. Arm. II. verb. absolutio. num. 42. casu 7. dammodo talis confirmatio non sit facta ex certa scientia. Verum tamen ex contextu horum Doctorum, & ex Couarr. colligo, quod loquuntur, etiam si confirmatio facta sit ex certa scientia, & solum apponant hanc limitationem, quando excommunicationis est ab homine in speciali: tunc enim si sit confirmata per Papam ex certa scientia, & cognoscitur eius, ipse qui eam tulit, non potest absolueri, sed solum Papa. Ex dictis sequitur, quod Parochus & simplex Confessor potest absolueri ab excommunicatione generali lata a visitatore Episcopi in sua visitatione, sic P. Henr. in quaest. sup. & alij.

DUBITATVR nono, quis possit absolueri ab excommunicatione lata ab homine in speciali & nominatum, verbi gratia, contra Petrum, vel contra Prelorem.

Conclusio. Stando in iure communis tantum potest absolueri qui eam tulit, vel eius Superior, vel Successor, vel delegatus, regulariter loquendo; ita Syluest. verb. absolutio. 1. num. 1. Palud. in 4. dist. 18. q. 5. art. 2. Nauar. cap. 27. num. 40. Couarr. cap. aliamatur. p. 1. §. 12. num. 2. Soto dist. 12. quaest. 1. art. 3. concl. 1. 2. & communiter Doctores. Probatur primo: nam eius est absolueri, cuius est ligare. Secundo probatur ex cap. per tuas & ex sacro. de sententia excommunicat. & ex cap. Pastoralis. §. praeterea. de offic. ordinarij, in quo cap. habetur expresse, quod inferior non potest absolueri ab excommunicatione suppetio

superioris, & ex contextu manifestè patet, sermonem esse de excommunicatione lata à Iudice in speciali.

Dixi, regulariter, quia excipiuntur quinque casus relati ab Angelo, ver. absolutio. 2 in princ. & ab Artim. ver. absolutio n. 42 in quibus Iudex, qui excommunicavit, non potest absolvere. Primus est in excommunicatione posita contra incendiarios, à qua solus Papa absoluit, ut ait Caiet. in Sum. ver. b. excommunicatio. c. 12. P. Henr. quæz lib. 1. de excommunicat. cap. 28. n. 6. vbi nota cum eisdem & aliis Autoribus, non esse in toto iure communi excommunicationem impositam ipsi iure contra incendiarios; unde Caiet. ait, quòd ipse non habet eos pro excommunicatis, nam in c. p. tua nos. de sententia excommunicat. cit. o. non imponitur excommunicatione, sed solum dicitur, quòd si fuerint ab Ecclesia excommunicati & denunciati, tales excommunicatio lata ab Episcopo vel Archiepiscopo reservatur Papæ. Præterea in can. Canonica. 11 qu. 3. non fertur excommunicatio specialiter contra incendiarios, sed generaliter contra violatores Ecclesiæ, & a Idem Caiet. quòd quamvis daremus in dicto can. Canonica, contineri excommunicationem contra incendiarios, tamen iste canon nec ex se, nec ex suo compilatore habet auctoritatem obligandi omnes fideles, quia est canon Concilij Arrasiani, quod fuit Provinciale, præsertim cum sit canon penalis hoc idem aduertit Soto conel. 4. casu 3. & P. Henriquez sup. in gl. 3. littera C. quam doctrinam amplectitur Nauar. etiam loquendo de incendiariis Ecclesiarum, cum Caietan. contra Panormitan. Anton. & alios.

Secundus casus est, quando qui excommunicavit, incidit postea in maiorem excommunicationem, ita ut sit non tolli ratus; sic Nauar. cap. 27. num. 40. nam gesta ab isto ratione publici officij, & pertinetia ad iurisd. & onem, sunt nulla, ut videmus cap. 6. disput. 6. dub. 2.

Tertius casus est in delegato Papæ, qui

inobedientem potest excommunicare, sed transito anno a sententia diffinitiva non potest absolvere. cap. quærenti. de offic. delegati vbi nota primò ex Angel. sup. & Innocent dicto cap. quærenti. quòd si excommunicat ante sententiam diffinitivam, potest absolvere usque ad sententiam diffinitivam, & etiam post usque ad hanc.

Secundò nota cum Nauar. num. 40. Panormit. & commun. idem esse d. cendum de quolibet alio delegato habente facultatem exequendi suam sententiam.

Quartus casus est, in eo cui Papa mandat, ut certum hominem excommunicet sine aliqua commissione causæ: nam cum talis sit merus executor, non poterit absolvere ita Nauar. c. 27 n. 44. Angel. sup. secus si mandat ei cognitionem causæ, sic Angel. & citat Archidiaconum, Hostiensem, & alios. Quid si Papa mandat simpliciter, ut excommunicet aliquem? Respondetur cum Angelo, qui citat Innocent. & glossam, quòd non debet excommunicare nisi cum cognitione causæ, nisi constet Papam iam cognovisse de causa.

Quintus casus est, quando sententia lata est ab inferiori, sed est confirmata per Papam ex certa scientia: tunc enim solus Papa absoluit, quòd secundum Angelum, Ioannem Andream, & alios, intelligendum est de excommunicatione quæ est ab homine, & ego intelligo de excommunicatione nominatim, secus est si sit confirmata sine certa scientia, aut cognitione causæ, vel si sententia est per statutam, ut etiam d. ximus dub. 8. Dixi, quòd intelligo de excommunicatione ab homine nominatim nam ideo confirmatio ex certa scientia reservat excommunicationem, quia talis confirmatio est idem ac si ipse Papa ferret excommunicationem: tunc enim ipse solus vel delegatus posset absolvere, hæc autem ratio solum habet locum in excommunicatione l. a lata nominatim nam ab excommunicatione generaliter lata a Papa non reservata, qui potest absolvere à mortalibus, potest ab ea

absolvere, ut diximus dubio 8.

Si autem quartas, quando confirmatio sit ex certa scientia? Respondetur cum Sylvestro, verbo, absolutio. 2. v. 4. quando in ea inseritur totus tenor rei confirmate, vel quando Papa veluti istis verbis, *vel multis aliis*, sic licet ex certa scientia, &c. vel quando confirmat aliquid quod venit.

Sextum casum ponunt Angel. & Arminius, si quando qui excommunicatus non est sacerdos, iste enim licet possit absolvere quoad forum contentiosum in, non tamen quoad forum interius; sed hoc est falsum, ut vidimus dub. 2. nisi forte intelligatur de absolutione capite, quod quia est incursus excommunicatio, & hoc modo explicat Navar. hanc sententiam cap. 2. num. 41. sed hic modus loquendi est valde improprius.

Alios tres casus referunt Angel. & Arminius, sed illos consulto praetermittimus, quia non loquuntur simpliciter de absolutione ab excommunicatione. Diximus in conclusione, quando in iure communi, nam loquendo de Bulla Cruciata, vel alias privilegis, est specialis difficultas, quod licet hic esset tractanda secundum ordinem quem sequimur, tamen quia huc excommunicatio fere semper habet admixtam suspensionem, commodius tractabitur in suspensione tertia.

Dubitatur decimum, vitium ab excommunicatione lata a Suffraganeis in suos subditos possit Archiepiscopus absolvere? Verbi gratia, Archiepiscopus Lamentis ab excommunicatione lata ab Episcopo Curquensi in suos subditos.

Prima conclusio. Non potest, nisi ad eum fuerit appellatum, & hoc vocatis partibus, & cognito de appellatione, vel dum visitat, vel si Episcopus Suffraganeus negligeret vel malitiose differat absolutionem, vel in aliis casibus, in quibus potest iudicare de subditis Suffraganeorum, quos refert Sylvest. verb. Archiepiscopus, num. 1. Et si absolutus in casu ubi non concessio, absolutio est nulla, quia est a iure non licita Sylvest. verb. absolutio. 2. n. 1.

& verb. Archiepiscopus, num. 3. Covarr. cap. aman. artic. par. 1. §. 12. num. 2. & hoc habet verum etiam in absolutione ab excommunicatione minori; ita Sylvest. verb. Archiepiscopus & eod. cons. me. resol. 1. tione. tractata a nobis dubio 1. Qualiter autem de eis procedere Metropolitani in absolutione ab excommunicatione, quando Suffraganeus est appellatus in ad illum, tractat Sylvest. verb. absolutio. 2. n. 7. Hinc inferitur.

Secunda conclusio, quod Archiepiscopus non potest absolvere ab excommunicatione Episcopus Suffraganeus, nisi in casibus in quibus potest exercere iurisdictionem propriam circa illos, & idem est de Patriarcha circa Archiepiscopos Suffraganeos, inferitur etiam.

Tertia conclusio. Archiepiscopus vel Patriarcha per facultatem concessam in Concilio Trid. sess. 22. c. 6. non potest absolvere ab excommunicatione reocculi reservata Papae subditos Episcopos, potius Suffraganeorum, nec ipsos Episcopos Suffraganeos, nisi dum visitat illos, si tunc sint aliqui viri doctissimi. Et probatur, quia illi non sunt simpliciter subditi Archiepiscopi, & Concilium dicit *subditi*, ut.

Dubitatur undecimum, vitium Episcopus possit absolvere eum quem Praebitus inferior excommunicavit. Verbi gratia, Abbas Metensis in Hispania excommunicat aliquem, vitium Episcopus Salamancaensis, in eius diocesi eum excommunicat Abbas, possit eum absolvere? Item est si Carthus vel Archidiaconus excommunicet ex consuetudine.

Prima opinio est negativa, ita Decius in cap. certum de iudic. num. 3. & alij relati a Covarr. cap. alma mater. par. 1. §. 12. num. 3. in quam magis inclinat ipse Covarr.

Secunda opinio est affirmativa, quae dicit duo. Primum, quod si absolutus valet absolutio, secundo, quod nisi fuerit absolvens non requisito excommunicatore, quia subditis suis iurisdictionem suam non servat. Hanc tenet glossa ult. in cap. cum.

cum ab Ecclesiasticis de officio ordinarij, & ibi Abbas & Innocentius eandem tenet Angl. l. verbiabsolutio. 2. n. 3. Sylvest. eodem verbum in Tabern. n. 14. quod dicitur esse contrarium, quamvis alij qui contradicant, an hinc nec P. Henricus lib. 13. de exco. in c. c. ep. a. 28. nam 3. Iudamentum unum est, quod in iudicio competens in a. pua dicitur in iudicio inferiori, in datur per te, & si accumulatur, & si in a. pua dicitur in iudicio inferiori per te Episcopus quam in iudicio inferiori, sed ei accedit & accumulatur ad hanc effectum, quod Praetor in iudicio potest hac iudicatione ut, sicut & Episcopus, hoc iudicet eos per iudicium, & si quam in iudicio inferiori per te P. Henricus quia Episcopus est ordinarius inferiorum, quod probat in p. 2. tota T. quia Episcopus Salmanticensis in Abbatia Metensi in c. 1. sicut in iudicio dicitur, & sic abbas, neque expandit ab Co. secularibus & Praedicatoribus, confirmat illos, & concedit d. missoras per confura & reliquis ordinibus tanquam Praetor d. recte, & immediate inferiorum, & de ipso probat oia Confessorum & Praedicatorum in d. in iudicio dicitur lib. 6. de potest. cap. 6. num. 1.

Sit prima conclusio. Hae opinio videtur in a. probabilior, habet tamen duas limitationes. Prima, quod non videtur consuetudo in contrarium, sic Angl. Sylvest. & Tabien. locis ubi sup. Secunda, quod inferior non potest scripsit in iudicio oia, ita ut Episcopus volens exercere iudicationem ordinariam, sit prohibitus a Praetore inferiori, sic Abbas, Felix, & alij citati a Co. in sup. sed duo sunt notanda. Primo, quod licet Episcopus possit absolvere excommunicatos a suo inferiori, at verum committit alieni ius vires, quamvis soluat, Communitas totius vires soluat, etiam in a. quae requiritur perale mandatum, ille talis non poterit absolvi, nisi in a. expressa sit conceditur, sic Angel. Sylvest. Tabien. ubi si p. quia in tali materia dato non committitur iura maiora & maiora, quam in comminatione sunt expressa, illud

autem minus est quam absolvere simpliciter, eo quod sit cum maiore iustis oris, intrinsecus se in eas iudicationem, & proportionaliter dico, quod Confessor approbatus ab Episcopo Salmanticensi ad dicens confessiones in illa dicitur, sicut Concilium Tridentinum non ex eo transferat approbatus, & habere licentiam ad audiendas confessiones in Abbatia Metensi, sed requiritur quod id expressa sit concedatur, vel quod approbatur ab ipso Abbate Metensi. Secundum nota, quod licet daretur per a. in opinione esse veram in Praetore secularibus, secus tamen diceretur in Praetore regularibus, ut in Provincia Mendicantium absoluit quem Prior co. regularis & communicavit, unde in opinione valua est absolutio, ita Sylvest. sup. & glossa verb. Abbas, & Doctoris citati a Co. in sup.

Ex d. his sequitur, quod Episcopus Salmanticensis per facultatem concessam a Concilio Tridentino, scilicet 24. cap. 6. potest absolvi Episcopos Abbatis Metensis, & ipsam Abbatem ab excommunicatione excommunicata, licet sit reservata Papae in Bulla Co. in sup. & illo quod va. de h.

Per 2. quod ad illatur in Concilio Tridentino per d. in a. occultum.

Secunda conclusio illud quod non est publicum, ut notum, & unde licet delictum possit probari testibus, tamen si non est publicum, non notum, non est factum, dicitur occultum, & potest absolvi per Episcopum, ita P. Henricus lib. 4. de irregulari cap. 22. num. 4.

Petis, utram illa quae in una Provincia commisit crimen ubi prohibetur, si committitur in una Provincia, non est occultum, & si ubi subditus, possit absolvi ab Episcopo, quod minus delictum, si ubi non Papa in Bulla Co. in sup. Verbi gratia, si committit crimen in Hispania, & venit in Limum, utrum possit absolvi ab Archiepiscopo Limensi.

Sit tertia conclusio affirmativa. Ita tenent aliqui vi. doctissimi, qui referunt

Neque non S. adrian. & alios Doctores Iustas Salmanticensis consultos de hoc re, q. 1. et responderat, quorum consilio Episcopus Salmanticensis de facto absoluit ab huiusmodi delicto. Probat, quia tale delictum hic est occultum, & in iure dicitur occultum, sed nota quod Tridentinum etiam excipit delictum deductum ad forum contentiosum, unde si delictum deductum est ad forum contentiosum, etiam cum unico teste, non potest absolui per Episcopum. Verum est, quod si reus etiam mediis iniquis viciat causam, & per Iudicem absolutus est ab instantia, potest absolui per Episcopum, quia ad forum consuevit, quia iam cessat ratio deducti ad forum contentiosum, & est occultum, sic P. Henriquez sup.

Pens, verum Episcopus Salmanticensis virtute huius Decreti Concilii possit absolueri a crimine reservato Papae in Bulla Coenae, occulto tamen, nec deducto ad forum contentiosum, scholasticum alterius diocesis residentem Salmanticae ratione studij.

Sit quarta conclusio affirmativa: nam quantum ad hoc est proprius Pastor illorum, sic aliqui viri docti. Et patet ex dictis in materia de confessio q. 8. art. 2. dub. 5. concl. 3. ubi dixi, quod scholastici tenentur confiteri Parocho illius Parochiae, in qua commorantur, quia quantum ad hoc censentur incolae.

Dubium 1. duo decimo, verum Episcopus existens extra proprium territorium possit absolueri suum subditum, quem ipse existens in proprio territorio excommunicauit?

Conclusio. In foro animae sine cognitione causae, & strepitu iudiciali bene potest illum absolueri, sicut si sit in foro contentioso cum strepitu iudiciali, ita Syluest. verb. absolutio. 2. num. 1. P. Henriquez lib. 1. §. de excommunicat. cap. 27. num. 3. & communiter Magistri. Probat nam iurisdictio voluntaria potest exerceri extra proprium territorium, sicut est de contentiosa, ut diximus supra cap. 3.

disputat. 2. lib. 1.

Dubium 2. decimo tertio, quando aliquis est excommunicatus in proprio territorio a suo Iudice, verba gratia, ab Episcopo Cuzqueño, & postea inuenit se in Episcopatu Quiteniensi, utrum possit absolui a tali excommunicatione per Episcopum Quitenensem?

Prima conclusio. Si talis excommunicatio sit ab homine in speciali, & nominatim, non potest, ita Magistri. Et patet ex duobus, & intelligo quod non potest absolui, etiam in foro interiori & penitentiali: nam quoniam ab excommunicatione ab homine generaliter lata non reservata potest absolueri quicumque potest absolueri a peccatis mortalibus, ut videmus dub. 8. sicut est in excommunicatione lata ab homine in speciali, ut videmus dubio 9.

Loquendo autem de excommunicatione ab homine generaliter lata, & non reservata, Soto dist. 12. q. 1. art. 3. ante conclus. 3. ait, quod potest absolueri satisfacta parte, quia in hoc nulla irogatur iniuria proprio Episcopo.

Sit secunda conclusio. Licet lae sententia sit vera, loquendo in absolute in foro interiori, & in ordine ad sacramentum penitentiae, opposita tamen est tenenda, loquendo de absolutione in foro exteriori & contentioso, sic multi viri docti. Prima pars probatur: nam adveniens potest confiteri cum Episcopo, vel Parocho illius diocesis, in qua se inveniunt, ut dixi in materia de confessione. q. 8. art. 4. dub. 5. & per consequens possunt absolui ab excommunicatione generaliter lata ab homine, non reservata. Secunda vero probatur, quia talis Episcopus alienus nullam habet ad hoc iurisdictionem, nec ordinariam, neque excommunicationem proprii Praelati, ut suppono. Et communis illa sententia Doctorum, quod ab excommunicatione ab homine generaliter lata non reservata potest absolueri Episcopus, magis & Parochus, vel Confessarius, intelligitur de proprio Episcopo, vel Parocho.

rocho ipsius excommunicati, vel d. legato. Hec autem. Tunc idem conclusio in re tractatur, nisi talis excommunicatus fuerit sub latus, & Paochianus Episcopi Quatuor, nump. per hoc, quod iam habet ibi domum, vel quia habet ante nomen librandi, per maiorem partem anni, ut intercedat, qui veniunt ad negotium suum, vel talis copula vagabundus, qui in die merem suam habet tunc enim potest ab illis ad excommunicationem generatiter latus ab homine, sicut ab excommunicato de ratione iuris, qui in contrarium in alio dicitur sic dicitur in doctis. Vtrum autem ista rationes, & signa habent potestatem absolvi ab excommunicatione de eis. in Episcopo, constat ex dictis in 1. de iudicio confessorum art. 4. d. 6. 5.

D V B I T A T V R de iudicio, quando aliquis est excommunicatus in alio, totum torio, sive a iure, sive ab homine, ut in re tractatur ad propriam tertiam, in possit absolvi a tali excommunicato, ne per se iam propriam Episcopum, in istis potest.

P R I M O r e s p o n d e t u r. Ab excommunicatione illa non referata bene potest, ita Nam excommunicatus est, ubi cum Frederico, P. de iudicio, in re tractatur acceptos, & patet ex dictis d. 6. 5.

S E C U N D O r e s p o n d e t u r. Si excommunicationis est auctoritas non generalis, verbi gratia, quod in istis tertio committitur, sed auctoritas habet sub maiorem excommunicationem, me in re tractatur ab Episcopo, o illas excommunicatus re tractatur ad propriam d. 6. 5. in absolvi per propriam Episcopum, sic in istis Majoribus, & patet in re tractatur d. 6. 5. hanc excommunicationem comparatur excommunicationem in re tractatur.

T E R T I O r e s p o n d e t u r. Si excommunicationis sit ab homine, nomen dicitur, verbi gratia, ratio de maiore delictis, iste redit ad propriam d. 6. 5. in absolvi non potest absolvi a proprio Episcopo, sed attendendus est ad maiorem maiorem, vel petenda est ab eo licentia ad absolvi illam, ita Sylvestre, de iudicio confessorum l. 1. q. 6. p. 3. & q. 3. &

Ad iudicium ut censetur.

citat D. Th. m. 1. item tenent aliqui Magistri, & patet ex corollario dub. 9. & intelligitur, quando in re tractatur communem loquendo de facultate concessa in Bulla Cruciatu, vel sub illa, ut iam sustineat a l'absolviendum ab excommunicatione ab homine non nominatum, d. 6. 5. in re tractatur.

DISPUTATIO II.

De iis, qui sunt absolvi ab excommunicatione, & de modo obtinenda ad solutionem.

D V B I T A T V R primum, utrum absolvi possit absolvi ab excommunicatione.

C o n c l u s i o, quod potest absolvi per procuratorem, vel per literas, vel etiam sive illis, sive verbis excommunicatis intentionem absolviendi, ita Soto d. 2. 1. q. 2. art. 3. circa finem. P. Henr. q. 1. b. 1. 3. de excommunicatione cap. 19. in 1. Nam, cap. 26. num. 1. 4. est communis Doctorum dictum tamen Soto supra, & Navar. cap. 2. num. 4. quod iam videret, ut absolvi non committitur Sacerdoti, qui absolvi non praesentia.

E x dictis primum sequitur, recte scire per litteras, qui dant in Capitulo generatibus dant generalen absolviendi in re tractatur absolvi etiam extendere ad ipsos.

S e c u n d o r e s p o n d e t u r, quod in absolviendi est auctoritas, & non ab excommunicatione, quia co-fessoris obligatus est, vel quia absolvi et ab alia, excommunicatione, quia non, ob id, quia erat referata, potest per litteras Confessor eam absolvi, habet namque auctoritatem pro excommunicatione de re tractatur ita Navar. cap. 26. num. 1. quod est a peccato referatur, quod dicit Navar. ibidem.

D V T, 1. q. 7. v. 1. secundo, utrum possit aequi absolvi ab excommunicatione in re tractatur.

C o n c l u s i o a f f i r m a t i v a. Sic Soto lococitato, & est communis omnium: nam excommunicationis non est culpa, sed poenitentia.

Ad vnde

[illegible]

De v. a. t. v. a. t. e. n. d. e. m. q. u. i.
e. s. t. i. n. p. l. a. n. h. a. s. o. v. e. n. i. m. u. s. t. o. n. t. i.
b. a. b. i. s. s. i. b. i. s. i. n. u. n. d. e. t. i. b. e. n. i.
t. b. s. i. n. f. o. r. m. a. s. Q. u. i. q. u. e. m. e. n. t. r. a.
t. i. m. C. o. n. a. t. a. p. e. n. t. e. p. e. n. t. e.
s. i. t. i. n. u. n. d. e. p. e. n. t. e. p. e. n. t. e. p. e. n. t. e.
e. s. t. i. n. p. l. a. n. h. a. s. o. v. e. n. i. m. u. s. t. o. n. t. i.

[illegible]

Secundo si pponatur, quod potest quis communicare pluribus excommunicatis, aut ab uno laico, vel à clericis, potesterea potest quis excommunicari propter eandem causam, vel propter

du. riam. His po itis sit

Primo cond. f. o. l. g. aus placbat ex-
communicationis ab eodem h. l. e.
hac propter eman. ca. l. m. n. e. p. p. p. p.
diar. h. n. p. p. o. n. e. f. a. c. t. n. a. m. m.
o. n. u. m. y. n. e. d. i. s. t. o. l. u. t. i. o. n. e. a. b.
e. m. a. n. a. t. i. o. n. e. f. a. c. t. n. a. m. m. c. o. n. v. e. n. i. e. n. t.

Secunda conclusio. Quod si excommuni-
cationes sunt a causa, et debent
propter duos causas, scilicet propter car-
nem, et propter spiritum, ab uno debent
quodlibet tabellae, scilicet ab uno, et
aliqui si auctor committitur exem-
plum, quando excommunicationis sunt
propter eam causam, ut si clericus
est excommunicatus ab Archiepiscopo
Lutensium propter carnalitatem, & ab
Cuzcum, ubi propter carnem, causa
excommunicationis ab Episcopo Cuzcumi.
Pro hoc conclusione, quando causa sine
causa, est optimus text. cap. sic, de
licet excommuni, c.

[illegible]

se conuente, na c'ius lo d'et, na de oro cosa
alguna cora a n'ost'ra f'aua se can obia, &c.
Vnde eo idat non esse intenti nem eoru
eam absolue, & ideo hoc valico proba-
bilis, azra dicta supra circa 3. conch. vbi
ad g'ur esp. f'aj et l'it'is de i. scriptis.

De iuritate quare, vtram absolu-
tio ab excommunicatione obienta ex fal-
sa causa sit valida.

Supponendum est tanquam certum,
quod si iur' et etio dependet ex veritate
causae, absolutio erit nulla, verbi gratia,
cui non nocens excomm. in catione reser-
uata. Pajae fingit se esse in ut calo-
rio 12. & sic absoluitur ab eo, qui ex ra-
hinc per e' idat non poterat ibi luere, no
valet absol. ita Natarr. esp. 27. in m.
99. Vnde difficultas solum p' occurrat, quan-
do iur' licet, & absoluitur non dependet
ex veritate relationis. De quo.

Prima opinio est, quod loquetur de absol-
luto, & vniuersaliter, non valet absolutio,
ita glossa i. p' ex parte de offic. ordinar. p. &
Anto. 3. p. 12. 24. ap. 77. Conari cap. alina
mater. p. 1. §. 1. in m. 1. 4. conch. & citantur
etiam Angel. verb. absol. l. 1. c. 3. in m. 1. 1.
Sylae l. verb. absol. l. 1. c. 1. in m. 4. T. b. en.
verb. absol. l. 1. c. 3. in m. 7. Sed illi solum lo-
quuntur, quando iudex auctoritate sua
absoluit.

Secunda opinio dicitur deo. Primum,
quod si iudex non sit absoluto, cogito-
tendo falsitatem, vel quod non eam cog-
noscat, et, vnde erit absolutio, licet sit
eius iurisdictionis, vel excommunicatus
falsus dicitur iudex, si iurisdictione sua, pec-
cabat tamen iudex, & ex hoc contrahit diffe-
rentiam, quod versatur inter absolutorem, &
excommunicationem, nam excommuni-
catio ex causa falsa est nulla, quod fortum
eo scilicet, quod iurisdictione non sit iur' in-
tendit excommunicato licet ex causa fal-
sa, ut quando excommunicatus auctoritate
probat, p'occurrit. Cuiusd' bene ac est o-
ed, quod si absolutio, quoniam ad validita-
tem, tota, p'fecta voluntate iudicis
absoluentis, excommunicatio vero non,
quia non est potestas in Ecclesia ad ex-

communicandum innocentem, ut tradit
et dicit Natarr. cap. 17. num. 38. Secundum
dicit, quod si relatio est falsa circa causam
principalem, ob quam incurritur excom-
municatio, absolutio erit nulla, quia p'ox-
sumitur, iudicem non habuisse auctoritatem
absolue, l. verbi gratia, qui occidit Cle-
ricum, allegat falsum, quod idem Clericus fuit
aggressor, & quod ipse occidit, idem, de-
fendendo se, vel si excommunicatus ob
debitum, falsum dicat se iam sit siccus
parti.

Hec opinio est probabilior, & tenenda,
eum tenet Natarr. si i. p. Henricus. l. 1.
13. de excomm. cap. 30. in m. 1. & 4. etiam
videtur tenere Angel. l. Sylae. & T. b. en.
locis vbi supra. & probatur ex i. cap. ex
parte de offic. ordinar. m. Verum est, quod si
propter aliquas circumstantias parti ciuiles
praeferatur iudicem voluisse absolue-
re, non obstante falsa informatione, valet
absolutio. Verum est etiam, quod si fide-
liter expellit causam, propter quam est
excommunicatus, & solum fugit aliquas
causas accidentales, ut magis alieat ani-
mam iudicis, & debet absolutio, ita P. Hen-
ricus, p. 12. 24. ap. 77.

De iuritate vtrum qui ad vtram absol-
utio ab excommunicatione obienta per
vim, aut metum, sit valida.

Prima conclusio. Stando in sola ratione
naturae, si clauso iure positivo, valida erit:
supponimus enim, quod iudex vult absol-
uere. Probatur. nam ea, quae meta sunt,
sunt iure naturae, sunt valida, & dixi
12. in q. 6. & in materia de matrimonio.

Secunda conclusio. Stando in iure posi-
tuo, absolutio erit nulla: nam expresse
annulat iur' ex vico de iis, quae in iur' con-
tineantur, quae sunt in 6. Sec. 15. est etiam m-
municatione, quae in iur' data, si ad iur.
causa ad excommunicationem, vel 15. est,
ut a Natarr. cap. 17. num. 38. vbi citat
glossa & P. Henricus.

Tertia conclusio. Qui in iur' et auctoritate
absoluit onem, seu iur' et auctoritate non
sunt excommunicationis, quae in iur. 15. vel
interdicti, incurrunt excommunicationem
ipso

ipſo iure, diſſo expulſio. quam excom-
municationem expl. cant Angel. verb. ex-
communicatio. 9. verſ. excommunicatio.
17. num. 43. Caietan. verſ. excommuni-
catio. cap. 41. Tabern. verb. excommuni-
catio. 5. caſu 32. Nauarr. cap. 12. num. 125.
P. Henricus. c. p. 30 citato num. 1.

Cetera quam conſuſionem aliqua no-
tanda ſunt. Pr^{mo}, quod ad incurrendam
hanc excommunicationem non ſufficit
incutere metum, ſed etiam abſolutio,
quia verba intelliguntur cum effectu, ita
gloſſ. v. b. extorſionem. Sylveſt. Caietan. &
Nauarr. ſup^{ra}.

Secundo, quod hæc excommunicatio
incutitur, qui non ſeſuſa facta lata
iniuſte, ita gloſſ. v. b. excommunicationis.
Henricus. ſup^{ra}. Nauarr. Sylveſt. &
Caietan. qui probaturam talis extorſio eſt
contra libertatem Eccleſiaſticam; excipio
vnum caſum, de quo ſtatim. Vt enim eſt,
quod P. Henricus. ſolum loquitur, quando
excommunicatio eſt iniuſta ex parte modi
procedendi contra otium iuris; ſed reli-
quis Auctores citat, & alij loquuntur
etiam quoniam in excommunicatio eſt iniuſta
ex parte cauſæ, & Sylveſt. ait, quod ſe-
cundum Joannem Andreæ. abſolutio di-
citur, quando ſententia tenuit, & reuocatio
autem, quando non tenuit, de quo v. d.
gloſſam, verb. reuocationem. Dixi, *excipio*
vnum caſum: nam quando Iudices ſecu-
lari viſo proceſſu Eccleſiaſtico, qui præ-
terit violentiæ ſectur ad illos, iudicant
Eccleſiaſticam Iudicem male proceſſiſſe,
reſcribit iniuſte, & idem mandant, & com-
pellunt illum, vt tollat cenſuras iniuſte
poſitas, non incurrunt hanc excommuni-
cationem, etiam ſi pernis adhibitis ad ino-
dient, maxime ſi prius id petierint ab Ec-
cleſiaſtico Iudice per verba, de *Ruego*, 7
encargo, vt ſolent ſemper ſuere in primis
prius & ſecundis, & Index Eccleſiaſticus non
vult parere illis promiſſionibus, ſic P. Hen-
ricus. ſup^{ra}, & alij vni docti. Et pro-
bat, quia in tali caſu eſt ratio, propter
quam lata eſt prædicta excommunicatio

nana in hoc caſu non ſciant contra li-
bertatem Eccleſiaſticam, nec eam offen-
dunt, immo defendunt eam a tyranno, &
inquit Iudice, qui vult iniuſte opprimere
innocentem, immo de eo, quod in hoc
caſu non incurrit excommunicationem
Bulle Cæſar. quæ eſt 14. vel 15. quæ eſt
ſuſt. orig. e. idem viri docti, vide Coarce.
præſcript. quæſt. cap. 35. & l. b. 1. varar. cap.
17. Tertio, quod etiam alius tertius inſo-
re, & ſalem metum, incurrer hanc excom-
municationem, ita Sylveſt. Nauarr. Anton.
3. p. tit. 34. cap. 27. vnde gloſſ. verb. excom-
municationis. in quatuor impreſſionibus,
quas ego vidi, eſt mendosa. ait enim,
ſi alius metum inferat, non excommunicatus
erit, & Caietan. in Sam. in tribus im-
preſſionibus legit, *Cantem reſtringit ſe*, &
tamen, vt ex contextu patet, legendum
eſt, *non reſtringit ſe*. Sylveſt. ait, quod etiam
iuratur, qui mandat hanc extorſionem;
ſed in hoc loquitur conſequenter ad ſuam
opinionem, quid excommunicatio lata
contra ſcientes, comprehendit mandan-
tes, & conſulentes, quoniam tamen reſuta-
vini ſup^{ra} cap. 5. d. ſpui. 3. d. b. 2.

Petitur, etiam in caſu, quod tertius extor-
queat abſolutionem, valeat abſolutio. Re-
ſpondetur, ſi alius tertius incurrat metum,
ipſo excommunicato ſciente, & non con-
tradiciente, non valet ita P. Henricus. cap.
30 citato. num. 1. immo etiam, quod etiam
inſcio excommunicato erit valida. Probo,
quia textus abſolute annollat abſolutio-
nem metu extortam. Præterea omnes
v. unanimiter conueniunt, quod ſi alius ter-
tius extorqueat abſolutionem, incurrat ex-
communicationem: ergo ſicut verbum
excoſenſu non limitatur ad ipſum excom-
municatum, ita nullus abſolutio ſua non
limitatur ſolum, quando ſe excommuni-
catus extorquet.

Quarto nota cum Caietano, quod ſi ex-
tinote innato, & non illa. Præſcriptas ab-
ſoluit, non eſt locus hinc perire, verbi
gratia, ſi abſque hoc, quod alius in rector
ei mortem, ipſe trahet, quod oculi ſunt, ſi

non absol. et Probatur, quia talis nullus extorquet vi, aut metu, sed ipse Prelatus metus, id est seipsum torquet.

Qui ita nota, quod licet secundum Catech. si fiat metus levis, quod approbat N. arr. quant. in ad forum, confic. et c. x. probabilis tamen est, quod si metus sit levis, non est hoc nisi a c. confic. t. om. sed requiritur et gratia cadens in constantem vi imata, gloss. d. c. cap. vi. ico. verb. excommunicacionis. Angel. Sylvest. Tabien. & Henricus vbi supra nam metus in iudicium in iure proprie metus levisum fidei eo, quod metus causa. Metus in hoc pignum Labeo dicit, non gremibet timorem, sed maioris malis, facit etiam l. sequens.

Secundo nota, quod licet Gemarian. in fine dicit cap. tenet hunc constitutionem habere locum, quia ideo extorquetur absolutio excommunicacionis talis, sed oppositam credo cum Sylvest. & Tili. quia non nunc excommunicacionis intelligitur maior, prece. pue. cum hanc constitutionem sit penal.

Septimo nota cum Gemarian. num. 1. hanc constitutionem non habere locum in eo, qui per vim obinet relaxationem excommunicacionis, quia textus non loquitur de illa, & cum sit penal, non est extendendus.

DEBITATVA sextò, vtrum excommunicatio sit ad certum tempus, vel sub conditione, nempe, donec satisfeceris, transito termino, vel impleta conditione, maneat absolutus sine alia nova absolutio.

Prima opinio est necessariam esse novam absolutionem, licet quando excommunicatio est absolute lata, ita Panormitan. & Navarr. cap. 27. num. 165 & alij hanc citant 4. Coar. cap. 1. in materia. p. 1. §. 1. nam. 5. Probant, quia in iure est forma determinata ad absolendum ab excommunicatione.

Secunda opinio est opposita, ita Coar. supra, ubi movant sententiam, quam tenuerat in 4. Decret. illa, & citat alios, idem tenent multi Mag. str., eandem tenet Syl-

vest. verba interdictum 3. num. 9. p. 2 & P. Henricus 2. hb. 1. de excommunicatione. c. p. 29. num. 2. in excommunicatione lata à Papa.

Conclusio Hec secunda opinio est probabilior etiam in eo, in ratione lata per inferiores Papas, sententias, et alios, non est, quod si absolutionem locum excommunicacionis, etiam si ante absolutionem, postea conditione. Probatur per novam absolutionem ab excommunicacione non habet determinata verba. Secundo, quia si eadem omnes Doctores dispensant, non potest esse, si non absolutio. Tertio, quia si quod excommunicacionis talis sit, etiam pro cetero tenetur, et non tenetur ante absolutionem, etiam si non sit absolutio.

Ad rationem Panormitan. respondetur, quod illa forma ponitur pro excommunicatione repute lata. Præterea, id eo, quod non est de eadem absolutio, ut ab excommunicatione.

Vtrum vero defunctus possit absolvi, diximus supra cap. 4. de iurisdictione vbi d. 2.

DISPUTATIO III.

De forma, et modo observandam danda absolutione.

DEBITATVA primo, vtrum sint aliqua verba determinata ad absolvendum ab excommunicatione.

Prima conclusio N. 1. a verba determinata sunt de essentia absolutionis, unde quodcumque verbum, vel signum statuit absolvens significatibus intentionem eius, validam absolutionem.

Secunda conclusio. Ut licite fiat, servanda est certa forma verborum ponenda in dubio sequitur. Hinc sequitur cum Tabien. verb. absolutio. 4. num. 8. quod solum Papa potest licite absolute salutando, vel dando osculum pacis.

DUBITATVM secundum de his, quæ præmittentes si sunt ante absolutionem ad excommunicationem rationem?

Conclusio. Trias sunt præmittenda. Primum in iudicamento, unde patet in mandatis Ecclesiæ, p. ex tunc, cap. se extero ut sententia excom. nunc. Secundum non est factu ad hoc, sed si debita est publicè, & manifestè in uel calumnia, si est debita, in parte de uel hoc significat de quæ plura de com. postea. Tertium est, quod præmittitur Paulus cum oratione, ita tamen nobis et de sententia excom. nunc. Circa quæ sunt illa quæ præmittenda.

Circa primum nota istum est quod si licet nulli absoluitur de iure absolute, non ab excommunicatione per se non esse. tamen tunc de non committendo amplius, id est delictum, & de precepto mandatis Ecclesiæ, vel ipsius b. p. et us, quod iure est, ita loquitur Nauar. c. 16. num. 27. Contra cap. alia mater. p. 1. 5. 1. num. 5. & 12. nihilominus non requiritur in omnibus casibus, sed tantum in casibus, & hoc de iure in falsis, nec in casibus, & modis, ita Syluest. lib. 1. de oratione. c. 1. Cætan. verb. absolutio. cap. 4. Angel. verb. absolutio. num. 1. Anton. cap. 1. de 24. ap. 7. P. Henricus lib. 1. de excommunicatione cap. 28. num. 4. Med. n. 8. Sum. lib. 2. cap. 1. Unde non est exigendum a quocunque percussore Clerici, excommunicatum tamen est a quocunque excommunicatione Bille. Cætan. sic aliqua Magister exigendum est etiam a mulieribus, ita Syluest. lib. 1. de Virtute. verò sit exigendum a pauperibus, relinquendum est arbitrio Episcopi, ita Syluest. & dicitur ut placeat multis. & nota, quod tale iudicamentum non est de substatu. Absolutio ista, unde hinc illo valetur absolutio, ita Syluest. & communis contra Hostiensium.

Circa tertium notandum est, quod si absolutio debet dicere Psal. nam *Alserere*, vel *Almex* per tententia huius, & ita in flagellare excommunicatum in humeris contra Hostiensium, possit dicat: Ky-

rie ele sen, & *Pater noster*, & aliquos versiculos, scilicet *Saluum fac seruum tuum*, &c. *F. 30 Domine pater fortitudinis*. Nihil proficere in iudicio, &c. Domine, exaudi orationem meam. Domini robisum. *Oremus*. Domine cum primum est miserere semper. & pater, &c. & deinde deat. *Antiphona*. Domini nostri Iesu Christi, & *Apostolorum Petri & Pauli* tunc concessa absoluit te à vinculo excommunicationis, quam incurris propter hanc, vel aliam causam, & restituit te Sacramenti Ecclesiæ & communioni fidelium. In nomine Patris, &c. cuius forma mentio fit in cap. 2. nobis et de sententia excommunicationis.

Circa et gellatorem notandum est, quod si est mulier, non debet habere nudatos humeros, quia est indecens, modo regit hoc est necessarium, quoniam sit vir, quia iam non est in usu, etiam quando absolutio sit publicè, & solemniter ab ipsa iudice huius, imò, ut ait Nauar. cap. 26. num. 8. nullus est textus, qui id præcipiat. Ad tollendum autem omnem scrupulum, Leo X. indulget Fratribus Minoribus, ut quando absoluntur ab excommunicatione in foro conscientie, non teneantur flagellare, ita refert Nauar. in dem.

Petrus, unde habuit octum excommunicationes. Respondeo, quod olim omnes Prætores, & domini, quando in iudicio tenebant ieros, exdebant eos virgari & quia excommunicatione sunt terti latant, sed vitatur Ecclesia hac excommunicatione ad significationem, quod reoduntur liberi à servitute latine.

Praeterea nota, quod de sanctis eodem modo est absolvendus sicut viris, hoc excepto, quod si sepultus est in loco sacro, non debet exhumari, ut flagellatur, sicut & flagellare sepulchrum, at verò si sepultus est in loco profano, exhumandus est, & flagellari. cap. 2. nobis et de sententia excommunicationis. Nauar. c. 21. num. 42.

Ultimo nota, quod si praetermittere prædicta excommunicationis, etiam sine causa rationabili, non esset mortale, sed tantum veniale, ita Cætan. suprà. Ledelin. 2. p. 4.

q. 20. art. 1. deb. antependat & Magistri. Dicitur, *excommunicatio* nam fecit eam de satisfactione, quae pertinet ad iustitiam.

D V S I T A T V R tertio, utrum quando aliquis absoluitur ab excommunicatione in foro praesentis, et si iam in foro sit excommunicatus?

Pariter affirmativam esse videtur supponere Cantua. Me. li. & Navar. locis citatis. Sed et in aliquo verberato debet praetermitti in multis casibus, & etiam in viis, quando confessio fit in loco publico.

Dico tamen primo, quando Confessor absoluit in confessione, non solum peccatum committit non vitando, sed etiam longa, & excommunicationis, excepta in articulo, si Peccator non peccator, & alij, si dicitur, si in tali confessione Confessor absoluit excommunicationem, si est confessio, tunc tantum. Verum est, quod si Confessor fuerit in loco secreti, & potest eum ad se fieri praedicta forma, expediret recta sententia, ut excommunicatus conceptus timorem, & reverentiam excommunicationis.

Dico secundo, quando Confessor absoluit ab excommunicatione in confessione, sufficit, ut utatur forma eo iure dicat. *In primis te absolvo a vinculo excommunicationis, quam incurristi propter factum tuum, vel propter aliam causam*. & prosequatur dicens *Et ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis, & interdicti, in quantum possum, sum liber*. Dicitur, excepto iuramento, quia hoc si impetretur, quando de illa est gravis, ut dicitur etiam.

Dico tertio, quando Confessor absoluit ad cautelam, quia excommunicatus non est certa, omnes conveniunt in hoc, quod non sunt servanda praedicta caeremonialia, sed sufficit dicere absolutionem conditionalem, quia solet praemittere ante absolutionem a peccatis, ita Navar. cap. 26. num. 9. Verum est, quod si id est dubium, etiam praemittere incertam excommunicationem habentem annexam satisfactionem, exigenda a Confessore, quod satisfacies, si iniquiter se ad id tenuit.

Reliqua de absolutione ad cautelam vide in Navar. cap. 27. num. 273. & P. Henriquez lib. 1. de excommunicatione, cap. 25. num. 5.

D V S I T A T V R quarto, quod modus sit servandus, quod de aliquis in articulo mortis absoluitur ab excommunicatione per eam, qui non poterat de iure absolovere?

Prima conclusio. Quando aliquis ratione articulo mortis, vel alterius legitimi impediimenti, absoluitur ab excommunicatione per eam, qui de iure non poterat absolovere, teneatur, et si tunc talis periculo, vel impedimento, qui non est commodus poterit, se praesentare, ita quod de iure absolvi possit, si fuerit in articulo mortis periculum, teneatur pro iure in articulo excommunicationem, ita Sylvest. verb. absolutio. 3. num. 16. Navar. cap. 16. num. 27. & est text. apud eos, quod sententia excommunicatio. n. 6.

Circa 3. in conclusio. non aliqua sunt notanda. Primum, quod Confessor debet etiam generaliter et si tunc talis impedimento se praesentet, et a quo de iure erat absolvi solus, ita Sylvest. si praedicta, & alij, textus optimus in capite cetero. & cap. 4. notatur. de sententia excommunicatio. Ceterum ab in sim, quia 8. puncto 1. quod dicitur 2. art. quod omni huius excommunicationis nuntiandum est laico sub iuramento, et c. prae in 3. oribus quatuordecim in notam. Sed alij Doctores nihil dicunt de iuramento, in hoc non videtur necessarium hoc eis inungere sub iuramento, exceptis periculosis Clericorum, quia de illis expressum est determinatur dicto cap. de cetero, & cap. ex hoc tunc. si aliquid variatur. Per cetera in notis quod dicitur in annotationum in casu periculis Clericorum, non est iuramentum, quia si praesententur Papae & Sylvest. supra, & est text. cap. 1. & cap. quod amicus. si tunc excommunicatus & hoc intelligitur, ita si quod postea tunc petant absolvi, etiam ab excommunicatione in articulo mortis, quod probatur ex cap. si aliquid, conatur, & cum eo.

quod

ana. un. verbi gratia, ad Episcopos, vel ab
habente de legibus, si licet per Ballan,
vel p. negr. & vel alia, & in hoc du-
bita quoniam tunc ibi dicitur per potestatem
ordinariam. H. p. omnia, &c.

Prima conclusio. O licet excommunicatus
sit potest abſolui in materia Episcopali, vel
ab alio habente potestatem ordinariam,
non est abſolutus, nisi prius satisfaciatur
eius parti, vel si hoc non potest, det
eum oīam satisfactionem, seu det pignora-
torem, vel si non datur, quod si nec hanc
potest satisficere, licet minor an sit sa-
tisfactio, eam potest, ita Sy. d. de b. ad-
solutio q. 1. in si. c. Constat, ver. ad-
solutio. cap. 4. Natus cap. 26. a. 1. Co-
dile. in Summa. d. 18. Constat, supra, &c.
est conclusio.

Ex hac conclusione sequitur primum,
quod si licet excommunicatus potest ex-
hibere suam satisfactionem, non sufficit pre-
stare cautionem, in quantum sufficiens est,
hoc est de mente Auctorum citatorum, &
tenet de iur. ca. 12. in 27. vbi citat
dictum in cap. sol. t. quod efficientes probat
hanc sententiam, ibi, nisi prius sufficiens
praestetur cautela.

Secundum loquitur utrum, quod si potest restitu-
torem partem debiti, debet restituere par-
tem, & pro reliquo prestare cautionem
sufficientem. Probat, officio ter. ex cap.
Odonus de solut. 2. c. & ex dictis sup.
cap. 3. dicitur, ut 3. sub. c. si 4. vbi dixi-
mus eam soto, q. d. qui fecit factum ma-
gnum, & potest restituere partem, quae sit
aliqua pars momenti, si non restituit, incu-
rit excommunicationem.

Tertium sequitur, quod quando satis-
factio si spiritualis, vel talis condicio, ut
ab excommunicatione praesent non possit,
neque collatio beneficii, &c. cap. 1. Ca-
no. tenet, & similia, absolvens est pra-
estita cautio, ita Constat. num. 1. citato.
vel c. sed est excommunicatus, vbi citat
glos. Panor. in. & communem. Sed circa
conclusionem sunt aliqua notanda.

Primum, quod quando excommunicatus
non potest statim satisfacere sine graui

detrimeto fama, vel status, vel suorum
bonorum, scilicet vendendo ea notabili-
ter minus, acate potest abſolui praestita
sufficiens cautione, dummodo creditor
non patitur aliquam detrimētum, ita Na-
poule. q. 27. in 47. Cordub. in p. & Ma-
gist. de d. d. sup. cap. 5. c. 1. 4. c. 1. a.
Idem tenet Henricus lib. 1. de excommu-
nicatio. cap. 28. num. 1. vbi ait, hoc licet
verum in viroque foro, & qui d. compellit
tamen iudex, non eo etiam citi licet, absol-
uere eum. Verum est, quod in foro exte-
riori non statuitur dīcō excommunicati
affirmantis se non poss. soluere, sed ne-
cessum non est id probare, vt ait Cordub.
sup. par. 1. d. 1. c. 1.

Secundum nota, q. d. qui non potest sa-
tis facere, non potest prestare cautionem pi-
gnoratariam, vel fideiussuram, non suffi-
cit prestare iuratoriam. Sufficit tamen
prestare fideiussuram, quamvis possit di-
te pignoratariam, ita P. Henricus in 1. ci-
tato, & multi Magistri. Idem videtur se-
nare Doctores, quia communiter loquuntur
de iuramento, si licet pignoratariam, vel fi-
deiussuram, quamvis oppositum teneat
Caetani, vt excommunicatus cap. 77. Quid
si nequam potest prestare. De hoc dice-
mus dubio iequenti.

Tertium nota, quod quando pars lesa,
cui debetur, recusat, si valde distans, licet
excommunicatus habeat pecuniam ad sa-
tisfaciendam, non est necesse saltem quod
prius mittat eam ad partem, sed sufficit
eam deponere in loco tuto, vt posset de-
tur parti, & sic licet potest absolui. Pro-
batur nam per hoc constat, sit suff. se-
ita P. Henricus supra, num. 4. Idem d. eo, si
via eorum in stat. vt excommunicatus cam-
bii, vt responderunt in hispania multi
vi. doctissimi consulti de hac re, idem
tenet P. de an. supra, num. 2. tamē dico,
quod licet pars lesa sit in eodem loco, si
excommunicatus det pecuniam in consessio-
ni, vel alteri viro probato, ut eam possit
communi in restituere parti, potest statim
absolui.

Quid si excommunicatus non habet
hic

hic unde satisfaciatur, habet tantum alibi Respondetur, considerari hoc sunt circumstantia, non si sit in peccato inimitatis, vel in illis temporibus, ubi haec praecipitur, si non possit illi, qui excommunicationem sine nota, bene potest absolvi praestata sufficiente cautione. Probatur, quia tunc non potest aliter ut scire, imò idem dicendum est, quamvis velit consistere ex sola deuotione, si locus ubi habet peccatum, distaret tam longe, quòd non posset fieri realis satisfactio, nisi expectaret per longam temporis, quia tunc moraliter censetur non posse aliter satisfacere, cum sit valde difficile, ut verò si locus ubi habet peccatum, non longe distaret, & facere posset, se illuc accedere, vel noster satisficere per penitentiam, & ex alia parte non instat praecipuum confessionis, non est absoluehdus, nisi prius satisfaciatur aliter. Sic aliqui viri docti probant, quia tunc censetur moraliter posse restituere, quod praecipue obseruandum, quando debitum est magni momenti.

Quarta nota, ea quae dicti sunt de satisfactio, vel cautione, non solum habere locum, quando quis absoluitur extra mortis articulum, sed etiam in articulum tunc etiam est ex his satisfactio, vel cautio. Si autem est articulus mortis, quando potest attendere articulus mortis, vel nulli satisfactio, nec cautioni detur locus, & tunc sine ulla debet absolui; ita Nauar. cap. 7. num. 47. Cordub. in sum. qu. 18. p. nro 1. Hinc sequitur, certum esse, quòd licet excommunicatio sit reseruatissima, vel in Bula Coenae, & dicatur quòd nullas pœtes Romanam Pontificem possit absolueri ab ea, nisi in mortis articulo, & tunc si praemissa satisfactio, si excommunicatus est in articulo mortis, & non potest restituere satisficere, potest absolui, praemissa sufficiente cautione, si eam potest prestare.

Sit secunda conclusio. Qui absoluit ab excommunicatione sine reali satisfactio, quando fieri potest, vel quòd non sine cautione, peccat mortaliter contra iustitiam, si

tam, si absoluit, si Episcopus, si eadem de legibus, hoc videtur aliter, quum legy, ita Cetera ubi absoluitur cap. 4. P. Henricus super num. 2. & in glossa in 1. N. Medina in sum. lib. 2. cap. 12. & est communis illi de legibus.

Tertia conclusio. Quòd sic absolvens tenetur tunc etiam parti damni, in se sequitur, sic P. Henricus & Magister Probatur, quia ex officio & iustitia tenetur consilium de o. partis, & sic censetur causa talis damni.

Quarta conclusio. Si absolvens habet potestatem ordinariam absolueudi, valebit talis absolutio, etiam infra ad centum.

De v. s. i. a. r. v. a. sexto, quando excommunicatus non potest prestare cautionem pignoratitiam, nec fideiussoriam, utrum sufficiat cautio iuratoria, vel teneatur ad amplius.

Dico primò Omnes conveniunt in hoc, quòd si debitum est occultatum, & excommunicatus amitteret suam famam faciem lo publicam scripturam, non tenetur eam facere, imò si sequitur illud detrimentum ex hoc quòd praestaret cautionem pignoratitiam, vel fideiussoriam, non tenetur eam prestare, quamvis alias eam prestare posset, sed faciat eam prestare cautionem iuratoriam. Dicunt tamen nonnulli iuristas, quòd quia ex re illa satisfactio, vel scriptura publicae, vel ex cautione pignoratitia, vel fideiussoria, sequitur detrimentum in fama, vel hoc o. e. erit bonum medium, quòd penitens faciat Confessori obligationem quandam coram testibus, & Tabellione, si potest fieri sine detrimento, vel si hanc obligationem proprio nomine subscripsit, in qua se obliget Confessori solvere intra certum tempus, intra quod credit se posse solvere, ut ille Confessor det illam summam cui scit ipsum penitentem tenenti in conscientia. Alij dicunt, quòd haec obligatio fiat ipsi creditori, sed quòd maneat peries Confessarium, ut si debitor non satisfecerit termino designato, possit eam tradere ipsi creditori, tractando prius de omnia extrin-

confessionem, ut confessor possit se gerere libere. I. Henricus l. b. i. 3. le excom. m. n. u. cap. 28. in n. 1. i. glossa. Item dicitur quod si iuratus expr. et hoc me iur. Alius autem vult doctis absolute videtur, nec preiure nem a hoc medium tenei, nec esse me dam cor. tenens. & ego i. l. n. l. d. co. Primum, quia iste a. implet. I. i. d. o. cationem iuratoriæ, si non potest dare pignoratitiam, nec si iuratoriæ n. ut postea v. d. b. n. a. Secundum, quoniam ex eo iuratio illas obligationis non fieret sine aliqua nota, & infam a penitentia, si postea nollet restituere. Tertium, quia non expedit confessionem ita se ingerere in negotiis resistentibus ex confessione nam ex hoc redidit onerosa confessio, & eius sigillam aliquantulum laxatur, sicut in apparen. Quod adeo verum iud. co. v. l. si quis Confessor de facto extraxi l. r. h. a. s. i. n. o. d. i. s. e. n. d. i. l. a. m. non confutetur, qui exerce per elia al. penit. te, nec quod eam traderet pariter i. m. t. r. a. i. n. a. s. t. o. t. e. r. m. i. o. s. e. d. quod per illam soli e. t. a. s. e. t. & inueneret metum penitentem, ut adimpleret id, ad quod tenebatur.

Sed quod quam in debitu est publicum & maius. I. h. n. n. A. q. u. ex pre. l. i. c. t. i. s. M. a. r. t. i. s. i. s. d. i. c. u. n. t. t. u. n. c. o. b. i. g. a. n. t. m. e. s. s. e. p. e. n. i. t. e. n. t. i. a. a. n. t. e. a. b. s. o. l. u. t. i. o. n. e. m. u. t. f. a. c. i. e. n. t. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. e. m. c. o. r. a. n. T. a. b. l. l. i. o. n. e. d. e. t. e. i. b. u. s. l. a. s. c. i. e. n. d. i. i. n. t. r. a. c. e. r. t. a. n. t. e. m. p. u. s. & a. o. c. s. i. d. e. b. i. t. u. m. s. i. t. m. a. g. n. m. o. m. e. n. t. u. m. u. t. v. e. r. b. s. i. f. u. e. r. i. t. p. a. r. t. i. m. o. m. e. n. t. i. s. u. t. h. i. c. e. l. a. c. e. r. e. s. c. h. e. d. u. l. a. m. p. r. o. p. r. i. a. m. a. n. a. s. u. b. s. c. r. i. p. t. a. m. A. l. l. e. g. u. n. t. i. d. i. M. e. a. n. i. a. m. i. n. S. m. l. b. i. c. e. i. 2. d. i. c. e. n. t. e. m. q. u. o. d. s. i. n. o. n. p. o. t. e. s. t. d. a. r. e. f. i. d. e. i. u. s. s. o. r. e. s. f. a. c. i. t. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. e. m.

Dico secundum, ego credo hoc non esse necessarium, sed sufficit cautionem iuratoriæ, si non potest prestare pignoratitiam, nec si iuratoriæ n. Probo nam iuratoriæ habent prestare cautionem, sed omnes Doctores citati in 1. c. o. n. c. l. & P. Henricus n. citati, & cōmuni, dicunt in l. e. m. i. t. e. r. i. s. u. s. s. i. e. n. t. i. a. m. c. a. u. t. i. o. n. e. m. e. s. s. e. p. r. o. p. r. i. a. m. u. t. s. i. t. f. i. d. e. i. u. s. s. o. r. i. a. m. u. t. s. i. h. a. n. c. n. o. n. p. o. t. e. s. t. i. u. r. a. t. o. r. i. a. m. n. i. l. l. a. f. a. c. t. a.

m. t. o. n. e. d. e. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. e. E. t. m. u. l. t. u. m. f. a. u. e. r. e. a. l. i. a. m. a. i. a. e. r. d. e. s. e. n. t. i. e. r. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. v. o. i. d. e. t. u. r. q. u. o. d. o. b. e. n. t. s. a. t. i. s. f. a. c. i. e. n. t. i. p. o. s. s. u. n. t. v. e. l. n. o. n. s. o. n. t. a. m. d. a. r. e. c. a. u. t. i. o. n. e. m. u. t. h. o. m. i. n. o. d. i. c. a. u. t. i. o. n. e. m. p. r. e. s. t. a. r. e. i. u. r. a. d. e. r. u. t. q. u. o. d. e. a. m. p. r. e. s. t. a. n. t. s. a. t. i. s. f. a. c. i. e. n. t. i. a. q. u. a. n. t. e. x. t. a. n. e. c. i. g. l. o. s. s. a. n. t. v. l. a. m. e. t. i. o. l. e. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. e. f. a. c. i. e. n. t. i. a. P. r. a. t. e. r. e. r. n. a. m. s. i. t. l. o. i. n. s. o. l. a. r. a. t. i. o. n. e. i. u. s. s. i. t. u. r. q. u. a. n. o. n. t. e. n. e. t. u. r. s. a. t. i. s. f. a. c. i. e. r. e. s. o. l. u. m. t. e. n. e. t. u. r. s. i. m. i. t. e. r. p. r. o. p. o. n. e. r. e. q. u. o. d. s. a. t. i. s. f. a. c. i. e. t. n. e. c. t. e. n. e. t. u. r. a. l. i. a. m. p. r. e. s. t. a. r. e. c. a. u. t. i. o. n. e. m. e. r. g. o. s. o. l. a. m. t. e. n. e. t. u. r. e. a. m. p. r. e. s. t. a. r. e. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. p. r. a. e. p. t. o. i. u. s. p. o. s. s. u. n. t. s. i. f. a. c. i. a. n. n. o. n. p. r. a. e. p. t. a. n. t. a. l. i. a. c. a. u. t. i. o. n. e. m. q. u. a. m. p. i. g. n. o. r. a. t. i. t. i. a. m. u. t. s. i. d. i. u. s. s. o. r. i. a. m. u. t. i. u. r. a. t. o. r. i. a. m. e. r. g. o. n. o. n. t. e. n. e. t. u. r. a. d. a. n. p. l. u. s. n. e. c. o. p. p. o. s. i. t. u. m. t. e. a. t. M. e. d. i. n. a. s. o. l. u. m. e. a. m. l. o. q. u. i. t. u. r. i. n. e. d. i. s. p. a. r. t. i. c. u. l. a. r. i. s. s. c. i. l. i. c. e. t. d. e. v. s. u. r. a. r. i. o. p. u. b. l. i. c. o. D. e. e. o. e. n. i. m. i. d. e. s. t. e. x. p. r. e. s. s. e. d. e. f. i. n. i. t. u. m. i. n. e. a. p. q. u. a. n. t. a. m. d. e. c. e. n. s. i. b. u. s. V. i. d. e. N. u. c. i. 1. 2. 3. 4. u. n. d. i. s. t. a. d. e. c. i. s. i. o. n. e. q. u. i. n. q. u. i. n. h. a. b. e. t. a. o. c. e. m. l. i. c. e. t. a. l. a. v. s. u. r. a. r. i. a. s. n. o. n. s. i. t. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. u. s. S. u. p. p. o. n. o. e. n. i. m. e. a. m. A. n. t. o. n. 2. p. u. t. i. c. a. p. i. o. n. p. r. i. n. c. i. p. q. u. o. d. i. s. t. a. t. e. n. o. n. e. s. t. l. i. t. a. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. c. o. n. t. r. a. v. s. u. r. a. r. i. i. m. e. t. a. m. p. u. b. l. i. c. a. m.

Dicitur etiam, quod intelligatur pars illa, cui facta est iuratio, pro illa delictum, propter quod iurata est excommunicationis, siue pars illa sit persona publica, siue privata. I. Henricus l. b. i. 4. d. excomm. n. c. a. t. e. 1. 8. n. 1. m. s. e. & Magistri.

Ex hinc conclusio. intelligatur pars illa, cui facta est iuratio, pro illa delictum, propter quod iurata est excommunicationis, siue pars illa sit persona publica, siue privata. I. Henricus l. b. i. 4. d. excomm. n. c. a. t. e. 1. 8. n. 1. m. s. e. & Magistri.

Ex hinc conclusio. intelligatur pars illa, cui facta est iuratio, pro illa delictum, propter quod iurata est excommunicationis, siue pars illa sit persona publica, siue privata. I. Henricus l. b. i. 4. d. excomm. n. c. a. t. e. 1. 8. n. 1. m. s. e. & Magistri.

sequitur abfolvitur. 1. nec enim potest
intelligi. 2. primo modo, quod in v. fuit ex-
comunicatus, & tunc debet intelligi, ut
possint remanere, aut sufficienter p. d. d.
sufficientem cautionem. 3. in illi v. d. d.
Et p. b. d. d. nam in d. d. aut in
communem capitibus eius sub. 4. ad
1. & in c. alia mater. de f. l. t. excom-
municat. in c. quod quando l. t. actio
realis non potest fieri, detur cautio suffi-
cienter. Secundo modo, debet intelligi excom-
municatur, & tunc debet intelligi, si
possit intelligi, regit Navar. cap. 1. 2. 3. 4.
60. & c. p. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 7

CONFIRMATVR notū, quando aliquis
vultate Bullæ, vel p[er] t[er]m[in]os contineat
hanc clausulam, *satisfacta p[ar]te*, absoluit
de facto ab excommunicatione, et in hac
precedente satisfacta om[n]i, et c[on]ditione, et in
talis absolute, et v[er]idic[us]

Omnes conueniant i hoc, quod si absolutio fit ab habente potestatem ordinariam ad absol. etiam, ut videt. i. Sylue. l. i. verus, absolutio. §. n. numer. 3. & vbi excommunicatus. o. num. 63. Causa verabsolutio. c. 4. Numer. c. 27. numer. 3. Constat e anima mater p. i. §. i. nam. 7. alij contra inter. Probat ex cap. vne ab libus. §. fac. de sententia excommuni. capit. 6. Et ratio est, quia ius d. limitatur istis. iurisdictionem ad hanc causam, peccabat tamen sic absoluens, vt volumus dab. e. cel. 2. unde controversia solam est, quando absolutio datur ab habente potestatem delegatam per Bullam, vel privilegium, vel alia via de quo est

Prima opo, quod talis absolutio non
solum est illi citi, sed etiam nula, ita Syl-
uest. ver. & communicatio. 7. 11. 65. Caet.
e. 4 citate Cordubai. Sum. qn. 18. p. 1. n. 1.
1. dicto 2. Arm. 1. ver. absol. c. 2. num. c. 48
P. Henriquez lib. 7. de indi. gentis cap. 1.
n. 2. c. 1. c. 2. c. 3. c. 4. c. 5. c. 6. c. 7. c. 8. c. 9. c. 10. c. 11. c. 12. c. 13. c. 14. c. 15. c. 16. c. 17. c. 18. c. 19. c. 20. c. 21. c. 22. c. 23. c. 24. c. 25. c. 26. c. 27. c. 28. c. 29. c. 30. c. 31. c. 32. c. 33. c. 34. c. 35. c. 36. c. 37. c. 38. c. 39. c. 40. c. 41. c. 42. c. 43. c. 44. c. 45. c. 46. c. 47. c. 48. c. 49. c. 50. c. 51. c. 52. c. 53. c. 54. c. 55. c. 56. c. 57. c. 58. c. 59. c. 60. c. 61. c. 62. c. 63. c. 64. c. 65. c. 66. c. 67. c. 68. c. 69. c. 70. c. 71. c. 72. c. 73. c. 74. c. 75. c. 76. c. 77. c. 78. c. 79. c. 80. c. 81. c. 82. c. 83. c. 84. c. 85. c. 86. c. 87. c. 88. c. 89. c. 90. c. 91. c. 92. c. 93. c. 94. c. 95. c. 96. c. 97. c. 98. c. 99. c. 100. c. 101. c. 102. c. 103. c. 104. c. 105. c. 106. c. 107. c. 108. c. 109. c. 110. c. 111. c. 112. c. 113. c. 114. c. 115. c. 116. c. 117. c. 118. c. 119. c. 120. c. 121. c. 122. c. 123. c. 124. c. 125. c. 126. c. 127. c. 128. c. 129. c. 130. c. 131. c. 132. c. 133. c. 134. c. 135. c. 136. c. 137. c. 138. c. 139. c. 140. c. 141. c. 142. c. 143. c. 144. c. 145. c. 146. c. 147. c. 148. c. 149. c. 150. c. 151. c. 152. c. 153. c. 154. c. 155. c. 156. c. 157. c. 158. c. 159. c. 160. c. 161. c. 162. c. 163. c. 164. c. 165. c. 166. c. 167. c. 168. c. 169. c. 170. c. 171. c. 172. c. 173. c. 174. c. 175. c. 176. c. 177. c. 178. c. 179. c. 180. c. 181. c. 182. c. 183. c. 184. c. 185. c. 186. c. 187. c. 188. c. 189. c. 190. c. 191. c. 192. c. 193. c. 194. c. 195. c. 196. c. 197. c. 198. c. 199. c. 200. c. 201. c. 202. c. 203. c. 204. c. 205. c. 206. c. 207. c. 208. c. 209. c. 210. c. 211. c. 212. c. 213. c. 214. c. 215. c. 216. c. 217. c. 218. c. 219. c. 220. c. 221. c. 222. c. 223. c. 224. c. 225. c. 226. c. 227. c. 228. c. 229. c. 230. c. 231. c. 232. c. 233. c. 234. c. 235. c. 236. c. 237. c. 238. c. 239. c. 240. c. 241. c. 242. c. 243. c. 244. c. 245. c. 246. c. 247. c. 248. c. 249. c. 250. c. 251. c. 252. c. 253. c. 254. c. 255. c. 256. c. 257. c. 258. c. 259. c. 260. c. 261. c. 262. c. 263. c. 264. c. 265. c. 266. c. 267. c. 268. c. 269. c. 270. c. 271. c. 272. c. 273. c. 274. c. 275. c. 276. c. 277. c. 278. c. 279. c. 280. c. 281. c. 282. c. 283. c. 284. c. 285. c. 286. c. 287. c. 288. c. 289. c. 290. c. 291. c. 292. c. 293. c. 294. c. 295. c. 296. c. 297. c. 298. c. 299. c. 300. c. 301. c. 302. c. 303. c. 304. c. 305. c. 306. c. 307. c. 308. c. 309. c. 310. c. 311. c. 312. c. 313. c. 314. c. 315. c. 316. c. 317. c. 318. c. 319. c. 320. c. 321. c. 322. c. 323. c. 324. c. 325. c. 326. c. 327. c. 328. c. 329. c. 330. c. 331. c. 332. c. 333. c. 334. c. 335. c. 336. c. 337. c. 338. c. 339. c. 340. c. 341. c. 342. c. 343. c. 344. c. 345. c. 346. c. 347. c. 348. c. 349. c. 350. c. 351. c. 352. c. 353. c. 354. c. 355. c. 356. c. 357. c. 358. c. 359. c. 360. c. 361. c. 362. c. 363. c. 364. c. 365. c. 366. c. 367. c. 368. c. 369. c. 370. c. 371. c. 372. c. 373. c. 374. c. 375. c. 376. c. 377. c. 378. c. 379. c. 380. c. 381. c. 382. c. 383. c. 384. c. 385. c. 386. c. 387. c. 388. c. 389. c. 390. c. 391. c. 392. c. 393. c. 394. c. 395. c. 396. c. 397. c. 398. c. 399. c. 400. c. 401. c. 402. c. 403. c. 404. c. 405. c. 406. c. 407. c. 408. c. 409. c. 410. c. 411. c. 412. c. 413. c. 414. c. 415. c. 416. c. 417. c. 418. c. 419. c. 420. c. 421. c. 422. c. 423. c. 424. c. 425. c. 426. c. 427. c. 428. c. 429. c. 430. c. 431. c. 432. c. 433. c. 434. c. 435. c. 436. c. 437. c. 438. c. 439. c. 440. c. 441. c. 442. c. 443. c. 444. c. 445. c. 446. c. 447. c. 448. c. 449. c. 450. c. 451. c. 452. c. 453. c. 454. c. 455. c. 456. c. 457. c. 458. c. 459. c. 460. c. 461. c. 462. c. 463. c. 464. c. 465. c. 466. c. 467. c. 468. c. 469. c. 470. c. 471. c. 472. c. 473. c. 474. c. 475. c. 476. c. 477. c. 478. c. 479. c. 480. c. 481. c. 482. c. 483. c. 484. c. 485. c. 486. c. 487. c. 488. c. 489. c. 490. c. 491. c. 492. c. 493. c. 494. c. 495. c. 496. c. 497. c. 498. c. 499. c. 500. c. 501. c. 502. c. 503. c. 504. c. 505. c. 506. c. 507. c. 508. c. 509. c. 510. c. 511. c. 512. c. 513. c. 514. c. 515. c. 516. c. 517. c. 518. c. 519. c. 520. c. 521. c. 522. c. 523. c. 524. c. 525. c. 526. c. 527. c. 528. c. 529. c. 530. c. 531. c. 532. c. 533. c. 534. c. 535. c. 536. c. 537. c. 538. c. 539. c. 540. c. 541. c. 542. c. 543. c. 544. c. 545. c. 546. c. 547. c. 548. c. 549. c. 550. c. 551. c. 552. c. 553. c. 554. c. 555. c. 556. c. 557. c. 558. c. 559. c. 560. c. 561. c. 562. c. 563. c. 564. c. 565. c. 566. c. 567. c. 568. c. 569. c. 570. c. 571. c. 572. c. 573. c. 574. c. 575. c. 576. c. 577. c. 578. c. 579. c

ueta tunc habet. d. c. 27 no. 37. licet enim
ibi obliuiscitur & amboque loquuntur, tam en
clarus ad tenet libr. 5. Confil. tit. de senten
tiarum reuocacione cum il. 6. & conf. 5.
de reg. ad it. dubia bi remittit se ad id quod
ibi dixerat, & Lessclm. 2. p. 4. q. 26 ut. 1.
circa finem, & hoc ad h. loc. etiam habere
verum, quamvis Bulla, & vel prius legimus
nullam faciat mentionem de satisfactione
part. 2. Fundamentum huius primæ opi
onis est, quod per totam clausulam re
stingunt potestas Confessariorum, & datur
illi sub hac forma.

Secunda opinio dicit, quod talis absolutio nec fit illicita, valida tamen est, & quoniam nec videtur nisi probabilior, pro ut solatur, non fit.

Prima causa est, quia quando ei qui alias non habet potestatem, committitur potestas absolvendi ab excommunicatione, prescripta nova forma, quae non habetur in iure, ablatio quae datur, non servata tali forma, est nulla, et a committente facultatem absolendi, sub hac conditione, quod obliget excommunicatum ad certam excommunicationem, in hac amica Doctores communi vix allegant, et sine de rebus et spoliationibus, et eam dilectio de rebus et spoliationibus.

[illegible]

nalis, de praesumptione. h. s. quem sequitur
glossa Clementis officio deleg. v. b. o. p. e.
tenet. q. tam Natus. c. p. 2. i. am. 37. dicit
esse receptam communiter, & Codic. cap.
alma mater. p. 1. §. 9. nom. 8. d. c. r. a. q. u. e. m.
i. n. t. e. s. i. n. t. e. t. a. b. i. o. m. a. e. e. x. p. r. i. m. a. n. t. u. r.
non inducunt formam, quando eo modo,
& n. e. i. m. f. i. n. e. n. a. b. h. o. m. i. n. e. e. x. p. r. i. m. u. n. t. u. r.
quo & i. n. q. u. a. m. a. m. i. c. i. t. a. s. i. n. t. S. e. c. u. n. d. o.
p. o. b. a. t. u. r. h. i. P. a. p. a. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. f. a. c. i. e. n. t. e. m. a. b. s. o. l. u. e. n. t. e. m. h. i. & e. p. i. s. c. o. p. u. s. i. n. a. n. g. a. t.
q. u. o. d. s. e. r. a. c. i. t. f. o. r. m. a. m. i. n. t. u. r. a. b. s. o. l. u. e. n. t. i. o. d. a. t. a.
p. e. t. e. r. n. a. l. i. s. f. o. r. m. a. i. n. t. u. r. v. i. l. i. s. i. a. e. n. t. i. s. s. i. c. u. t.
s. i. f. i. e. r. e. t. a. b. a. b. s. o. l. u. e. n. t. e. p. o. t. e. s. t. i. n. o. r. d. i. n. e. i. n. t. e.
v. t. a. t. N. a. t. u. r. u. m. 37. c. i. t. a. t. o. S. y. l. l. a. e. s. t. v. e. r. b.
i. n. d. i. l. g. e. n. t. i. a. §. 1. c. d. 7. & l. a. b. i. t. u. r. e. a. C. o. n. t. r. a. 8. i. n. m. a. r. t. i. c. u. l. o. c. o. n. t. r. a. C. a. t. u. n. t. e. m. a. t. a. b. s. o. l. u. e. n. t. i. o. n. e. m. a. b. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e.
p. r. a. e. s. t. e. t. u. m. e. d. u. c. i. t. i. n. t. u. m. i. n. t. u. r. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. s. v. a. l. i. d. a. m. e. s. t. & d. i. c. i. t. u. r. e. i. s. e. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. &
a. d. d. i. t. h. o. c. h. i. b. e. r. e. v. e. r. u. m. d. i. c. i. t. i. n. c. o. n. s. t. i. t. u. t. i. o. n. e. d. a. n. t. e. f. o. r. m. u. m. i. n. f. p. e. c. c. a. t. e. d. i. c. a. t. u. r. m. u. l. t. a. t. u. r. i. s. d. e. t. e. r. a. b. s. o. l. u. e. n. t. i. o. n. e. s. e. d. q. u. a. n. d. o. P. a. p. a. d. i. c. i. t. i. n. B. u. l. l. i. q. u. o. d. a. b. s. o. l. u. e. a. t. f. a. c. i. s. f. a. c. t. a. p. o. r. t. a. t. u. r. i. l. l. u. d. f. a. c. i. t. q. u. a. m. i. n. a. n. g. e. r. e. & a. b. s. o. l. u. e. n. t. i. o. n. e. s. e. r. a. c. i. t. f. o. r. m. a. m. i. n. t. u. r. e. r. g. o. E. t. h. a. e. c. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. s. o. r. t. i. n. t. v. e. r. a. q. u. a. n. d. o. i. n. B. u. l. l. i. v. e. l. p. r. i. l. o. q. u. o. v. e. l. s. u. b. l. i. t. a. t. u. m. i. n. f. i. c. i. e. m. e. n. t. o. d. e. s. a. t. i. s. f. a. c. t. i. o. n. e. i. n. t. e. n. t. a. S. y. l. l. a. e. s. t. v. e. r. a. b. s. o. l. u. e. n. t. i. o. n. e. p. r. a. e. s. t. u. n. a. n. d. a. l. j. m. u. l. t. M. a. g. i. s. t. r. i. t. i. m. e. x. r. e. l. g. i. o. n. e. D. D. o. m. i. n. i. c. i. c. o. n. t. r. a. L. e. f. e. n. s. i. p. e. c. c. a. t. u. m.

Ex a. d. i. s. s. e. q. u. i. t. u. r. q. u. o. d. p. o. s. t. q. u. a. m. i. s. t. e. e. s. t. a. b. s. o. l. u. e. n. t. i. o. a. b. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. e. i. u. m. e. i. u. s. s. e. & e. i. u. m. p. e. c. c. a. t. o. m. o. r. t. a. l. i. a. b. s. o. l. u. e. n. t. u. r. p. o. t. e. r. i. t. p. o. s. s. e. h. a. e. r. e. i. b. t. o. l. u. i. a. p. e. c. c. a. t. u. r. a. b. a. l. i. o. C. o. n. f. e. s. s. i. o. n. e. v. t. n. o. r. e. N. a. t. u. r. e. c. a. 27. n. u. m. 38. v. b. i. l. o. q. u. a. t. u. r. i. n. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. d. e. i. n. s. t. i. t. u. t. i. e. a. b. s. o. l. u. e. n. t. i. o. n. e. v. l. d. e. t. a. m. e. n. V. n. d. e. h. i. e. s. e. c. a. n. d. i. s. C. o. n. f. e. s. s. i. o. n. e. p. o. t. e. s. t. s. e. g. e. r. e. e. i. u. m. p. a. n. i. t. e. n. t. e. t. a. n. q. u. a. m. e. i. u. m. n. o. n. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. & q. u. a. n. t. u. m. a. d. s. a. t. i. s. f. i. c. t. i. o. n. e. m. o. b. s. e. r. u. e. r. e. t. e. g. u. l. a. s. q. u. a. n. t. a. l. e. s. c. o. n. p. r. a. e. r. l. e. n. t. e. s. d. e. b. i. t. o. r. e. s. n. o. n. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. s.

L. i. n. e. r. d. a. t. u. r. t. a. m. e. n. s. e. c. u. n. d. u. m. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. m. a. b. D. e. r. e. t. a. m. v. e. l. p. r. a. s. u. m. e. p. r. e. s. u. m. e. t. e. t. a. b. s. o. l. u. e. n. t. i. o. n. e. m. u. l. i. s. i. r. e. m. i. n. t. u. r. s. u. t. s. a. c. t. i. o. v. e. l. c. a. u. s. i. o. i. d. o. n. e. s. y. t. s. i. d. i.

catur quod absolutio aliter impensu nullus sit in bonis, & c. in omni, & c. l. i. n. d. h. u. l. i. s. o. d. i. t. a. n. e. e. n. i. m. c. e. r. t. u. m. e. s. t. q. u. o. d. i. t. a. s. a. b. s. o. l. u. e. n. t. i. o. n. e. t. e. s. t. i. c. i. t. a. t. u. r. e. n. i. l. l. a. s. i. l. l. u. c. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. d. e. l. e. g. a. t. o. h. a. e. o. r. d. i. n. a. r. i. o. i. n. t. a. S. y. l. l. a. e. s. t. v. e. r. a. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. 7. n. o. 6. 5. C. a. n. e. t. a. v. e. r. b. 3. c. o. l. 2. o. i. b. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. e. x. p. r. i. m. a. t. f. o. r. m. a. & h. a. e. c. l. a. u. s. u. l. a. m. p. o. s. u. i. t. S. a. x. i. u. s. I. X. i. n. E. x. t. r. a. n. g. & h. i. D. o. m. i. n. i. c. i. g. r. e. g. i. l. i. t. v. e. r. u. m. e. l. i. q. u. o. d. h. i. e. E. x. t. r. a. n. g. a. n. s. c. e. s. s. a. u. e. c. u. m. s. u. o. a. d. d. e. r. e. v. t. u. t. S. y. l. l. a. e. v. e. r. b. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. 7. c. a. l. u. 32. S. y. t. o. d. i. 2. i. 3. 2. a. r. t. 3. c. o. l. i. n. 2. N. o. t. a. 2. i. n. m. 105 & s. i. m. l. i. s. c. l. a. u. s. u. l. a. t. o. n. e. p. o. n. i. t. i. n. B. a. l. a. C. a. n. e. t. a. q. u. a. n. t. i. g. e. t. t. e. r. i. n. s. p. e. c. i. e. n. d. a. e. i. l. l. u. c. a. n. o. c. c. u. r. r. e. i. s. c. a. l. u. s. i. t. e. x. g. r. 3. o. n. d. a. s. o. l. e. t. v. a. r. i. a. t. & n. o. n. e. e. s. t. s. i. n. g. l. o. s. i. c. i. t. u. r. i. n. c. a. l. i. o. r. i. s. i. d. n. o. t. a. q. u. o. d. q. u. a. n. t. u. m. u. s. s. t. r. i. c. t. e. p. o. n. a. t. u. r. i. n. i. t. a. m. u. l. t. a. t. u. r. a. r. t. e. i. u. s. m. o. r. t. i. s. v. t. n. o. n. e. s. i. t. l. o. c. u. s. e. a. t. m. a. b. s. o. l. u. e. n. t. i. o. n. e. e. r. a. v. a. l. i. d. a. & s. i. c. i. t. a. t. u. r. v. i. d. i. n. a. s. d. a. 5. n. o. t. a. v. a. l. t.

Ex secunda conclusione inferant nonnulli amiores, quod si aliquis est excommunicatus excommunicatione exigente satisfactionem partis, & oblitus est confessionis peccati illud, propter quod incurrit excommunicationem, & confessus est Confessione, libent. facultatem ad absolvendum a tali excommunicatione virtute B. h. e. C. r. e. i. a. t. u. r. v. e. l. a. l. i. e. r. i. s. p. r. i. v. i. l. e. g. i. p. e. c. c. a. t. i. o. n. e. a. g. e. n. t. a. l. e. m. q. u. a. d. a. t. u. r. a. d. c. a. u. t. e. l. a. m. v. e. r. e. m. a. n. e. t. a. b. s. o. l. u. e. n. t. i. o. n. e. a. t. a. l. i. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. V. e. r. u. t. e. a. m. e. n. q. u. a. n. t. u. s. h. o. c. s. e. t. p. r. o. b. a. b. i. l. e. o. p. p. o. s. i. t. u. m. i. n. d. o. c. p. r. o. b. a. b. i. l. i. s. q. u. i. a. n. o. n. e. s. t. p. r. a. s. u. m. e. n. d. u. m. C. o. n. f. e. s. s. i. o. n. e. m. l. i. b. e. r. e. i. n. t. e. n. t. i. o. n. e. m. a. b. s. o. l. u. e. n. d. a. a. t. a. i. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. q. u. a. s. i. a. p. a. r. t. e. n. t. e. m. a. n. i. f. e. s. t. a. d. a. r. e. t. u. r. & a. b. s. o. l. u. e. r. e. t. i. b. e. a. l. i. e. s. i. s. f. a. c. t. i. o. n. e. v. e. l. c. a. u. t. i. o. n. e. p. e. c. c. a. t. i. o. n. e. l. i. b. e. r. e.

Quae autem verba in hunc annulationem, & c. i. n. m. i. n. t. u. r. i. n. h. a. e. d. i. d. i. o. n. e. s. u. l. t. a. t. u. m. p. o. t. e. s. t. v. i. d. e. r. e. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. n. o. n. v. e. l. C. o. n. t. r. a. c. l. i. m. a. m. a. t. e. r. p. a. 1. §. 1. v. b. i. n. t. e. l. l. i. q. u. o. d. i. n. 3. d. e. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. 28. n. o. m. e.

D. v. b. i. t. a. t. u. r. a. d. d. e. c. i. m. o. q. u. a. n. d. o. a. l. i. q. u. i. s. e. s. t. n. o. m. i. n. a. t. u. r. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. u. s. v. e. l. q. u. a. n. d. o.

quem casum adnoto contra Emmanuel. in Bulla. § 9. n. 18 in fine. & contra P. Henriquez lib. 7. de indulgentiis cap. 13. n. 2. circa medium. Admitto autem hos casus cum hac conditioe, quod admoneatur poenitens, huiusmodi absolutio enim nihil prodesse illi pro foro exteriori, & quod poenitens sit ut notatus, de quo præsumat Confessor, quod exterioris se geret tanquam excusatus, & quod nunquam accedat ad sacramenta, nec ad audiendum Missam, nisi secrete, & sine scandalo. nam hæc servata conditioe nec oporteret scandalum, nec irrogatur iniuria parti, siquidem excommunicationis fuit totum quod potest, nec iudici, quandoquidem demanet illi integritas ius procedendi contra eum, sicut antea, & tunc absoluitur non excusatur, quin teneatur se presentare iudici, & quamvis hoc ita sit, quia tamen reus eo ipso quod sit absolutus etiam pro foro interiori tantum, minus tunc iudicet, quam antea, & minus dependet ab illo, & solet liberius se gerere, idcirco non teneo contra quædam conclusionem absolutæ, sed in specialibus casibus iam prædictis.

Dixi in titulo, Dubij. & adhuc pendet illis, nam si est si ita, iam absoluit iuxta legem, vel dedit licentiam, ut absolueretur, & sic cessat difficultas, ac verò si excommunicationis erat iure, ut propter percussione clericum, tunc libere potest eum Confessor absolvere per Bullam, quia iudex iam functus est officio suo.

Ex dictis facile constat resolutio alterius quæstionis, utrum scilicet per Bullam possit quis absolui præstita cautione reclamante parte; verbi gratia, percussit quis clericum, & offert sufficientem satisfactionem arbitrio boni viri, quam tamen pars non vult acceptare, ut illum vexet? Dicendum est enim, quod si res non est deducta ad forum contentiosum, licet potest absolui præstita sufficienti cautione, ita Caiet. verbo, absolutio. c. 4. Medin. in Sum. lib. 2. c. 12 P. Henriquez lib. 13 de excommunicatione. c. 28. num. 4. & Magistri. Probat, quia iam non stat per ipsum,

qui non realiter satisfaciat, ergo non est in mora culpabilis, ac verò si res est deducta ad forum contentiosum, licet tunc est absolvi in casu tertiæ conclusionis, non tamen in casu quartæ, nisi in duobus ultimis casibus exceptis.

Videmus notandum est, quod si quis fuit simpliter absoluitus etiam à iudice, præstita cautione de satisfaciendo, licet postea non satisfaciat, non revidetur in priorem excommunicationem, sed requiritur quod iterum excommunicetur, colligitur ex cap. ad reprimendum de officio ordinarii. vb. id notat Abbas, & Felin. colum. 2. Probat, quia talis absolutio non fuit data cum conditione.

Dixi tamen undecimò, quando aliquis est excommunicatus propter iniuriam alteri illatam, verbi gratia, propter percussione clericum, quæ satisfactio est præmittenda?

Prima conclusio, quod arbitrio boni viri. Videtur autem congrua satisfactio se humiliter subicere læso petendo veniam, consideratis circumstantiis percussione, & personarum; præterea si læsus liberaliter remittat iniuriam, non requiritur alia satisfactio.

Petis, utrum passus iniuriam censetur illam remittere per hoc quod amicaliter conuersetur cum iniuriatore?

Secunda conclusio affirmativa, cum Sylvest. ver. contumelia. q. 4. & Nau. c. 18. num. 46. ad 3. quod maxime advertendum est pro percussoribus clericorum, qui alius erant amici: nam si redeant ad prius amicitiam & familiaritatem, censetur iniuria remissa, ubi notandum est, quod licet percussus clericum, vel monachum, faciat etiam iniuriam Ecclesie, vel monasterio, tamen satisfactio percussio, vel remittente iniuriam, censetur pars satisfacta, ut ait Navar. c. inter verba & consequenter potest absolui, nisi forte fiat Ecclesie aliqua notabilis iniuria, ut quando delinquens extrahitur iniuste ab Ecclesia, maxime quod aliqua satisfactio videtur fieri ipsi Ecclesie, per hoc quod excommuni-

erunt subditos clauibus Ecclesie, ut absoluantur, & imponatur eis congrua penitentia, & iuret o. i. dire mandatis Ecclesie, & quid. le. re. q. non perierit, t. cler. eam. Quid. ve. d. satisfactio per tot. lo. vel condon. re. m. u. n. n. c. i. s. e. a. r. pars satisfacta, probat. Nouit. dicto. c. i. ut. verba. corol. vlt. m. n. 376 & c. i. Mam. l. c. i. 8. n. m. 46. nam q. n. o. s. o. d. a. m. n. n. i. s. i. m. u. l. p. r. u. c. p. a. l. i. e. r. t. i. n. g. t. i. s. i. m. u. m. & s. e. c. i. n. d. u. b. & m. u. s. j. i. c. a. p. a. l. i. e. r. b. o. n. i. m. p. u. b. l. i. c. u. m. s. a. s. f. i. c. i. t. c. o. n. s. o. r. t. i. o. e. i. u. s. a. l. i. q. u. e. m. p. r. i. a. c. p. a. l. i. e. r. p. e. r. t. i. n. e. & q. a. m. a. i. s. p. a. c. t. u. m. i. o. r. i. g. l. o. s. i. f. i. c. i. t. l. e. p. a. c. t. u. s. i. n. q. v. n. d. e. q. u. o. d. a. i. t. p. r. e. N. a. u. a. r. e. a. p. i. 4. n. 2. s. e. i. c. i. e. t. v. n. o. e. m. n. i. s. i. f. a. m. l. i. c. n. o. n. d. a. m. e. m. a. n. c. i. p. t. u. m. & c. p. r. o. s. u. m. n. o. n. p. o. s. s. i. t. r. e. m. a. t. e. r. e. i. n. i. u. r. i. s. n. i. m. a. l. i. t. o. c. o. n. t. r. a. i. i. n. i. i. a. i. t. e. m. p. e. r. t. i. n. e. t. a. d. s. a. p. e. r. i. s. t. e. s. e. g. o. i. n. t. e. l. l. g. o. q. u. o. a. d. f. o. r. u. m. e. x. t. e. r. i. u. s. n. o. n. q. u. o. a. d. i. n. t. e. r. i. u. s.

DUBITATUR duodecim, utram absolutio ab excommunicatione lata virtute Bullae vel litterarum valeat pro foro exteriori, & ad e. a. l. - Quam questionem latè & optime tractant Couarr. cap. alina mater. i. p. 6. i. n. i. n. 16. Ledesma. p. 4. q. 26. artic. 1. d. vlt. & Ioannes Gutierrez Canon. c. i. m. q. u. e. s. t. i. o. n. e. p. 1. l. i. t. i. m. p. i. v. n. s. u. p. p. o. n. e. n. t. u. b. e. l. l. e. i. m. G. u. t. i. e. r. e. z. v. m. 10. & c. 1. quod quando i. Bulla. vel priuilegio fit expressa mentio, quod i. absolutio p. i. s. u. b. e. r. i. n. f. o. r. o. e. i. u. s. o. r. i. e. r. i. t. & non pro s. o. l. i. i. n. f. o. r. o. e. x. t. e. r. i. o. r. i. & v. d. e. a. l. - P. a. r. t. i. c. i. l. i. q. u. a. n. d. o. c. o. n. c. e. d. i. t. u. r. s. i. c. l. i. t. a. s. a. b. s. o. l. u. e. n. d. i. i. n. v. t. r. o. q. u. e. f. o. r. o. s. e. u. d. u. i. G. u. t. i. e. r. e. z. & a. l. i. q. u. o. s. M. a. g. i. s. t. r. o. s. v. a. l. e. t. i. n. f. o. r. o. e. x. t. e. r. i. o. r. i. & i. n. d. i. c. a. l. i. Dico, secundum aliquos. i. v. n. a. l. i. q. u. o. d. e. i. n. t. Quid. i. n. t. e. r. i. u. s. v. a. l. e. t. p. r. o. f. o. r. o. e. x. t. e. r. i. o. r. i. i. n. h. o. c. s. e. n. s. u. p. o. s. s. i. d. p. o. s. s. i. t. e. x. t. e. r. i. u. s. a. d. m. i. t. t. i. a. d. s. a. c. r. a. m. e. n. t. a. & o. f. f. i. c. i. a. d. i. u. i. n. a. n. o. n. t. a. m. e. n. p. r. o. f. o. r. o. i. n. d. i. c. a. l. i. & v. t. s. i. c. a. b. s. o. l. u. t. u. s. m. a. n. e. a. t. o. m. n. i. u. s. l. i. b. e. r. & i. n. r. s. i. d. Q. u. i. e. e. x. t. e. r. i. o. r. i. & n. e. c. t. e. n. e. a. t. u. r. s. e. l. a. d. i. c. i. p. r. e. s. e. n. t. a. r. e. q. u. o. s. e. l. i. c. i. t. u. s. c. o. n. s. i. l. i. b. u. t. e. x. d. i. c. e. n. d. i. s. i. n. f. i. n. e. d. o. b. p. e. n. d. e. p. r. e. c. i. p. u. a. d. i. f. f. i. c. u. l. t. a. s. e. t. & q. u. a. n. d. o. n. u. l. l. u. s. f. o. r. i. f. i. m. e. n. t. i. o. & s. i. m. p. l. i. c. i. t. e. t. c. o. n. c. e. d. i. t. u. r. v. t. p. o. s. s. i. t. a. b. s. o. l. u. i. p. e. r. C. o. n. f. e. s. s. i. o. n. e. m. a. b. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. a. i. u. r. e. v. e. l. a. b.

lo. m. re. ut regulariter dicitur in Bulla Cruciate.

De hoc est prima opinio affirmativa. f. M. l. m. n. s. m. lib. 2. cap. 12 in t. n. & ad h. quod i. Conf. for. absoluitur de absol. l. a. d. i. s. t. u. l. a. m. a. b. s. o. l. u. t. i. o. n. i. s. v. t. p. a. e. a. m. s. e. d. e. s. e. r. l. a. c. i. s. i. f. i. t. o. e. t. u. r. c. o. n. c. e. d. e. n. d. e. m. t. e. n. e. t. E. a. n. u. e. l. R. o. d. r. i. g. u. e. z. i. n. B. u. l. l. a. §. 9. n. 35. i. n. s. i. n. e.

S. e. c. u. n. d. a. o. p. i. n. i. o. e. s. t. n. e. g. a. t. i. u. m. q. u. a. t. e. l. o. n. g. e. p. r. o. a. b. i. l. i. t. e. r. e. s. t. & c. n. a. m. i. o. r. i. & i. n. t. e. n. t. C. o. u. r. G. u. t. i. e. r. e. z. & L. e. d. e. s. m. v. b. s. u. p. & M. e. n. d. e. a. d. i. f. f. i. c. u. l. t. i. 3. d. e. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. c. i. r. c. a. 2. c. o. n. c. l. P. H. e. m. i. q. u. e. z. b. 7. d. i. n. d. u. l. g. e. n. t. i. s. c. a. p. i. 3. n. u. m. 2. i. n. f. i. n. e. & l. i. b. 1. 3. d. e. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. c. a. p. 2. n. u. m. 3. c. i. r. c. a. s. i. n. e. n. C. o. r. d. i. n. i. n. S. a. n. t. i. a. 19. & t. e. n. e. n. t. c. o. m. m. u. n. i. t. m. o. d. e. r. i. n. T. h. e. o. l. o. g. i. & C. a. r. o. m. i. s. t. i. c. & c. a. i. d. e. m. v. a. d. e. t. u. r. c. l. a. r. e. t. e. n. e. r. e. S. o. r. o. d. i. s. t. 22. q. 2. a. r. t. 1. q. u. a. s. e. n. t. e. n. t. i. a. p. r. o. b. a. t. u. r. p. r. i. m. o. n. a. m. s. i. t. a. l. i. s. a. b. s. o. l. u. t. i. o. p. r. o. d. e. s. s. e. r. i. n. f. o. r. o. e. x. t. e. r. i. o. r. i. & p. l. u. r. i. m. u. s. d. e. t. r. a. h. e. t. u. r. a. r. t. i. s. t. i. c. i. o. r. i. f. o. r. i. e. x. t. e. r. i. o. r. i. s. s. i. p. a. b. l. i. c. e. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. & d. e. n. a. n. c. i. a. t. u. s. & a. b. s. o. l. u. t. i. o. n. e. i. n. C. o. n. f. e. s. s. i. o. n. e. p. e. r. B. u. l. l. a. n. p. a. b. l. i. c. e. i. n. g. e. r. a. t. s. e. d. i. u. m. & i. n. c. o. n. t. e. m. p. t. e. m. l. a. d. i. c. i. s. e. u. n. o. n. e. s. t. c. o. n. g. r. u. e. l. a. t. i. s. f. i. c. i. t. u. m. l. i. c. e. t. p. a. r. t. i. s. i. t. d. i. s. t. i. n. c. t. i. o. n. e. S. e. c. u. n. d. a. o. p. i. n. i. o. s. e. c. u. n. d. a. c. o. n. f. e. s. s. i. o. n. e. & f. o. r. u. m. e. x. t. e. r. i. o. r. i. & i. n. t. e. r. i. u. s. d. i. f. f. e. r. u. n. t. e. r. g. o. a. b. s. o. l. u. t. i. o. n. e. p. r. o. f. o. r. o. c. o. n. f. e. s. s. i. o. n. e. e. s. t. & n. o. n. p. r. o. d. e. s. s. i. t. p. r. o. f. o. r. o. e. x. t. e. r. i. o. r. i. T. e. r. c. i. o. n. a. m. i. n. i. l. q. u. i. b. u. s. B. u. l. l. i. s. v. e. l. p. r. i. u. s. i. l. i. e. d. i. s. d. e. x. t. e. r. i. u. s. a. b. s. o. l. u. t. i. o. n. e. m. d. a. t. a. m. a. C. o. n. f. e. s. s. i. o. n. e. p. r. o. d. e. s. s. e. e. t. i. a. m. i. n. f. o. r. o. e. x. t. e. r. i. o. r. i. e. r. g. o. q. u. a. n. d. o. i. d. n. o. n. e. x. p. r. e. s. s. a. t. P. o. n. t. i. f. e. s. & q. u. i. n. e. s. t. e. i. u. s. i. n. t. e. n. t. i. o. n. e. m. e. s. s. e. q. u. o. d. t. a. n. t. a. m. p. r. o. s. t. i. t. i. n. f. o. r. o. i. n. t. e. r. i. o. r. i. Q. u. a. n. t. o. p. r. o. b. a. n. t. C. o. u. r. & G. u. t. i. e. r. e. z. e. i. s. t. y. l. o. i. n. t. i. q. u. i. l. l. i. n. o. R. o. i. t. a. n. e. C. u. r. r. e. n. a. m. q. u. a. n. d. o. i. n. f. o. r. a. p. r. e. s. e. n. t. a. t. u. r. i. n. f. o. r. o. c. o. n. f. e. s. s. i. o. n. e. p. e. r. i. t. i. a. a. b. s. o. l. u. t. i. o. n. e. c. o. m. m. u. n. i. t. u. r. C. o. n. f. e. s. s. i. o. n. e. & e. p. a. d. i. c. i. n. u. l. l. i. s. t. e. s. t. i. b. u. s. i. n. d. i. c. i. t. u. r. l. i. t. e. r. i. s. f. a. c. i. l. i. m. l. a. c. e. r. a. n. d. i. s. n. e. q. u. e. v. i. l. a. s. i. t. c. o. m. p. o. s. i. t. o. p. e. r. i. n. a. r. i. a. e. i. u. s. i. n. f. u. t. u. r. o. q. u. a. t. a. m. e. n. s. i. e. r. i. o. l. e. r. q. u. o. t. e. s. o. b. i. e. n. e. t. u. r. a. l. i. q. u. a. g. r. a. t. i. a. p. r. o. f. o. r. o. e. x. t. e. r. i. o. r. i. Q. u. a. r. o. n. a. m. i. n. e. m. p. e. n. d. i. o. g. r. a. t. i. a. e. S. o. c. i. e. t. a. t. i. s. s. e. l. u. v. e. r. b. a. a. b. s. o. l. u. t. i. o. n. e. §. 1. i. n. f. i. n. e. d. i. c. i. t. u. r. q. u. o. d. C. o. n. f. e. s. s. i. o. n. e. s.

cum illo tamquam cum excommunicato, quia licet satisfecerit parti, requiritur tamen, quod se præsente iud. ci. Et quod rite sit legitimus sentias, patet nam si satisfacta parte, maneret iste absolutus, quantum ad omnes iud. ci. effectus, ita ut nec teneretur se præsente iud. ci. cederet hoc in contemptum iudicis, & jurisdictionis exterioris, ergo solum intendit Papa, quod satisfacta parte maneat absolutus pro foro contentioso tempore lustrali dumtaxat. In secundo autem casu, scilicet quando pars non est satisfacta, potest impediri, & arcei per iudicem à Sacramento, cum hoc tamen si, quod pars nisi implorando officium iudicis, non possit illum arcei à Sacramento, & consequenter lustrali, & quod Sacerdotes libere possint illum admittere ad Sacramenta, & lucrationem lustrali, & hoc non est prodesse in foro contentioso, sed in foro exteriori, id est, quod exterius possit admitti ad Sacramenta; neque ex hoc sequitur aliquod detrimentum parti, siquidem transiit sub l. eo reus est habendus in foro exteriori tamquam non absolutus. Neque etiam aduersamus verbis, nec menti Pij V. nam, ipse il. cit, quod parte non satisfacta non potest absolutio in foro fori, & contentioso, id est, quantum ad exteriores effectus iud. ci. potest enim iudex procedere contra illum, & autoritative repellere à Sacramento, nos autem solum concedimus, quod potest exterius admitti ad Sacramenta, quod longe differt à foro contentioso, & hæc explicatio est de mente Cordub. & secundum eam differt forum contentiosum à foro exteriori.

Dubitatur decimotertio, verum per Bullam Cruciatz, vel similia privilegia possint quis absolui ab excommunicatione extra confessionem? Dico, *virtute Bullæ* nam quando Confessor absoluit ab excommunicatione ex commissione iudicis, certum est, quod potest absolueri extra confessionem. Præterea certum est, quod Parochas potest absolueri extra confessionem ab excommunicatione non

reseruata, quia eius iurisdictio est ordinaria, ita tenet Emanuel in Bulla. §. 9. n. 54. & alij Præterea suppono, quod ab excommunicatione in non potest quis absolui extra confessionem, quia sic habet communis usus, eo quod frequenter incurritur; unde solum manet difficultas de absolutione ab excommunicatione maiori, data virtute Bullæ, vel similis privilegij.

Prima opinio est negativa, ita Nauarr. cap. 26. num. 31. & lib. 1. consil. tit. de sentent. excomm. consil. 28. ad 4 q. Corduban. Sum. q. 19 & 187. Emanuel in Bulla. §. 9. num. 54. dicto 5. Et ait ita declarasse Pium V. in illis verbis relatis a nobis dubio præcedenti, scilicet in foro conscientie tantum, non autem in foro contentioso. Pro eadem opinione citatur Covarr. cap. alina mat. p. 1. §. 1. na. 26. sed immenit, quia solum ait, quod virtute sim. lium privilegiorum non potest quis absolui quoad forum exterius, sed tantum quoad forum conscientie, hoc autem multum differt à præsentii questione, ut videbimus in solutione ad 3. Hanc tenent nonnulli Magistri, & quidam ex eis ita mordicus, ut asserunt absoluti nem aliter datam esse nullam. Probatur primo opinio, quia in Bulla solebat dici, quod par tenens possit eligere Confessorem approbatum, qui audita confessione possit absolueri à peccatis, & censuris. Secundò: nam licet hæc clausula non habeatur in modis Bullis, habetur tamen alia æquivalens, scilicet quod possint eligere Confessorem ex approbatis ab ordinario, qui possit illos absolueri ab omnibus peccatis, & censuris.

Confirmatur primò nam Bulla requirit, quod eligatur in Confessorem.

Confirmatur secundò nam Bulla dicit, *modò, & reliquis peccatis, & censuris non reseruatis Sedi Apostolica possit absolueri actus quoties les cause fuerint.*

Tertio, quia per talia, prin. legia solum possunt absolui in foro conscientie.

Secundum opinionem est contentiosam, & hoc, quoniam Bulla dicit, *qui in data confessione possit absolueri à peccatis, & censuris.*

Hanc tenent Victoria, Peña, & quidam alij Magistri Salmantenses doctissimi, pro eadem citatur Guetiero Archiepiscopus Granatenlis vir doctissimus, & fectur ita practicari per Confessarios doctissimos, ita referunt viri fide digni, inter quos est P. Henriquez lib. 7. de indulgentiis, cap. 13. numer. 2. qui etiam testatur ita declarasse communitarium Craciatæ, quæ opinio adhuc est longè certior modò, quia Bulla non habet illam clausulam, *qui audita confessione*, &c. quæ clausula sublata, tenet hanc opinionem P. Henriquez, & hanc reputo probabiliorē. Probatur primò, quia nulla est necessaria connexio inter absolutionem à censuris, & absolutionem à peccatis. Secundò, quia multoties occurrit casus, in quo expediat statim absolvere ab excommunicatione, quia est dies festus soleniss, & tamen reus non est paratus, ut confiteatur, præcipue si est longa confessio.

Ad primum respondetur, quòd referenda sunt singula singularia, ita ut illa verba, *audita confessione*, referantur ad absolutionem à peccatis, non ad absolutionem ab excommunicatione.

Ad secundum, cum prima confirmatione respondetur, nihil probare: nam bene potest quis eligere Confessarium approbatum ab ordinario, ut eum absoluat ab excommunicatione, sine hoc, quòd eligat illum in Confessarium, neque id requirit Bulla, satis est, quòd ipse sit Confessor approbatus ab ordinario. Merito autem decrevit hoc Pontifex, ne eligeretur aliquis idiota ad absolvendum ab excommunicatione, qui nesciret vtrum excommunicatus teneretur satisfacere, nec vtrum petendum esset iuramentum, nec a qua requiritur secundum nos in absolutione ab excommunicatione, ex quo sequatur, Sacrosanctum non approbatum ab o. i. natio non posse absolvere ab excommunicatione virtute Bullæ. Ad secundam confirmationem respondetur, ita ut ad primum argumentum. Ad tertiam respondetur, longe deuiare à veritate quoddam

Theologos putantes idem esse dicere in foro conscientie tantum, & intra confessionem: nam posita verba solum significant, quòd talis absolutio non prodest in foro exteriori, ut docent multi viri docti, & Nauarr lib. 5. consilior. de sentent. excomm. consil. 15 ad 2. q. Et probatur nam slyius Curia Romanæ habet, ut aliqui Pœnitentiarj absoluant sine literis à censuris extra confessionem per facultatem sibi factam a summo Pœnitentiario ad absolvendum in foro conscientie.

Hinc sequitur primò, quòd Episcopus per concessionem sibi factam à Concilio Tridentino sess. 24 cap. 6. de reformat. ad absolvendum in foro conscientie à censuris occultis reservatis Sedi Apostolicæ, potest absolvere extra confessionem, ita Nauarr. ibidem P. Henriquez supra, & alij multi.

Secundò sequitur, quòd superiores Societatis Iesu, qui possunt dispensare in foro conscientie cum suis subditis in multis irregularitatibus, possunt id facere extra confessionem.

Tertiò sequitur, Emanuele Rodriquez malè intellexisse verba Pij V. relata in fine dubij præcedentis, scilicet, *in foro conscientie tantum*, non autem *in foro conscientie*, quia tantum intendit Pontifex talem absolutionem non prodesse in foro contentioso.

Quartò decimoquartò, vtrum per Ballam, vel similia privilegia possit quis absolui ab excommunicatione ad reincidentiam? Pro explicatione tituli supponendum est, quòd absolui ab excommunicatione ad reincidentiam, est absolui ad certum tempus tantum, vel ad certum actum, quo tempore transacto, vel actu peracto, statim absque noua sententia incidit in priorem excommunicationem.

Prima conclusio. Iudex, qui aliis potest excommunicare, & Confessarius ex consensu Iudicis, bene potest absolvere ad reincidentiam, ita Couart. cap. alma mater. p. 1. §. 11. num. 6. & est communis.

Adiunct autem Conari. hoc intel-
gendum esse, quando absolutio expressa datur
ad reincidentiam, vel ad tempus expli-
catum, vel tacitum, ut fateatur Panor-
mitan. Ioan. And. & alij. Hoc inferat,
quod si aliquis fuerit i. i. p. l. ex absol-
utus, præstita cautione de satisfaciendo,
quamvis postea non satisfaciatur, non re-
incidet, sed requiritur, quod si iterum ex com-
municetur de nouo, ita Conari. & est
optimus textus cap. ad reprimendam. de
hi c. ordinarij.

Petis, quamvis aliquis est absolutus ad
reincidentiam per Iudicem, & impleto
termino præfixo non potest sit facere,
v. i. reincident in excommunicationem.
Multi dicunt, quod reincident non solum
in foro exteriori, sed in hoc enim omnes
conueniunt, sed etiam in interiori; sed
ego probabilius iudico, quod licet rein-
cidat in foro exteriori, non tamen in in-
teriori, ita tenet C. de h. in Sum. q. 20.
puncto 3. Emmanuel Rodriguez in Bulla
§. 9. num. 58 l. Hen. q. ab. 1. de excom-
munic. cap. 29. n. 1. in glo. l. l. l. V.
Magister Binas, & alij. Probat, excom-
municatio non potest incurrere sine contumacia,
ergo nec potest homo reincidente
in illam, nisi reincidat in contumaciam.
Verum autem iustus sub excommunicatione
satis facere intra certum terminum,
& prorogato termino, & eo impleto non
satisfacit, incurrat excommunicationem,
diximus supra cap. 3. dist. 1. §. ab. 1.

Secunda conclusio. Qui si hinc potest
absolvere virtute Bullæ, vel simili pri-
uilegij, non potest absolvere ad reincidentiam,
etiam si absoluat ex consensu patris,
nisi in Bulla, vel priuilegio id expresse
concedatur, ut concedebatur in Bulla
Crucifixæ Oromensis, & concessit Pius V.
in quodam Iubileo, ut vidimus dub. 12.
circa finem. Hanc conclusionem tenet
Soto dist. 22. q. 2. art. 3. col. 4. post 2. con-
clus. Nauarr. cap. 23. num. 15. Cordub. in
Sum. q. 20. puncto 2. Enari. el in Bulla
§. 9. num. 57. & plurimi Doctores. Pro-
bat, ad absolvendum ad reincidentiam

requiritur sit scilicet ad excommunicationem
dum. nunc clauso tal termino, vel acta,
absolutio reincidenti i. excomm. n. catio-
nem, sed per prius. Et per vltima non con-
ceditur iudicio ad excommunicationem
dam, ergo.

Tertia conclusio. Verum est, quod per
Iubileum censuratum id est, quod solus
non concedebatur nisi centesimo quoque
anno. potest quis absolui a reincidentiam
ad effectum consequendi. Lib. 1. c. d. m.
taxat, quia ita declarat i. Pius V. ut vi-
dimus li. b. 12. circa finem in illis verbis,
*Per hanc, & similes antea, omnes a nobis, & præ-
decessoribus nostris i. d. d. m. emanatas, vel in
futurum quomodolibet emanandas, & postea
subdit, quomodo reincidente, &c.*

Ex dictis sequitur primum, quod si Con-
fessor as virtute Bullæ tunc absoluat ad re-
incidentiam, maneo simpliciter absolutus,
& non reincidentem.

Secundo sequitur, quod si pars con-
sentiat, ut Confessor as tunc absoluat per
Bullam per viginti dies, et alius, quod si
non solum, transacto termino reincidentem,
nisi dabit Confessor tunc absoluit, nisi
prius admoneat partem, quod si tunc absol-
utus non reincident postea, alius faceret
contra intentionem patris. Ignorantia
enim causam inuoluntariam.

Tertio sequitur, quod qui alius potest
excommunicare, si per aliquid priuile-
gium absoluit ab aliqua excommunicatione
ante reservationem, non potest absolui ab
illa ad reincidentiam, ita ut reincident in
eamdem reservationem, verbi gratia, E. deo-
pus, vel eius Praeceptor per Bullam Cru-
cifixæ absoluit ab excommunicatione ob
peruersionem Clerici ad reincidentiam,
nisi satisfecerit i. uti certe in terminum,
non reincident, quia absolvens non potest
excommunicare excommunicatione re-
servata. P. p. a. posset tamen absolui ad re-
incidentiam hoc sensu, quod reincident
in excommunicationem ipsam ab
absolvente, quoniam ex nunc, pro tunc fert,
si reus non satisfecerit intra talem termi-
num, & tunc transacto termino incurrat

in excommunicatione, nisi iam ab absolute-
tate, & non solumam Papae.

Et quod dixi a principio d. 34. ex Co-
muni. ad cautionem expressam d. 1. non est
ad rem sententiam, sed inter alia quod suffi-
ciat quod expressae petatur, ut in gratia,
Peto saltem, ut me absoluat ad rem sen-
tentiam, & sic non est ego te absolvo, inten-
dem ut absolvas ad rem sententiam, sicut
ego peto, tunc meo iudicio absolutio est
ad rem sententiam.

Dicitur tamen decimoquinto, verum
absolutio ab excommunicatione possit
dari sub conditione: Anton. 3. part. 1. c. 24.
c. 27. §. 1. S. vult verb. absolvo 10. 3. n. 1.
dic. 27. §. 1. S. vult verb. absolvo quod absolvo ab ex-
communicatione sub conditione de futuro,
ut si gratia, si satisfeceris, & quod talis
absolutio non soluma erit illicita, sed etiam
nulla.

Prima conclusio. Absolutio ab excom-
municatione data sub conditione de praesenti,
vel de praeterito, valida est & licita.
Probat: nam sic veniat Confessores;
Te absolvo in quantum essum est nunc. Secun-
da. nam a Byssinas licite potest dari
sub eo 1. c. 10. 32. *Si non es baptizatus.* Et si
aucto conditionem infirmi, qui subito
mortuus, & ego dubito verum iam ex-
titerit, possim dicere, *Si vivis te absolvo,*
ut n. 1. 1. quod quando Confessor ab-
solvit in confessione ab excommunicatione
praestata cautione de satisfaciendo,
non exprimit dicere, *Te absolvo,* supposito
quod ab eo propositum satisfaciendum
vel erit paratum, & tunc absolvat ab-
solutio, vel non credit, & tunc nullo modo
absolvat.

Secunda conclusio. Absolutio ab ex-
communicatione sub conditione de futuro,
si licita est, sed valida, & forte etiam
esset, si non posset habere cautionem. Pri-
ma pars est canon in communi, & proba-
tur: nam absolutio non debet esse in pen-
dente, secundum verbum partem te sec. Na-
var. 1. c. 16. num. 12. & de j. c. n. d. 1. c. 1.
in prin. n. 82. Contrarium cap. alma mater.
par. 1. §. 1. num. 6. p. Henriquez lib. 13. de

excommunicatione cap. 29. n. 4. Et probatur,
excommunicatione potest dari sub condi-
tione si non satisfeceris, ergo etiam absolu-
tio si non habes, si satisfeceris.

Peto, si foris obtinet a iudice quod
absolvat ab excommunicatione, data
prius cautione de patendo i. 1. 1. & ante-
quam det cautionem gerit se pro absolu-
to, propter quod admonetur a iudice, ut
intra certum terminum det praestitam
cautionem, quam quia non dat, iudex re-
instituit illum in excommunicationem,
qui tamen postea dat cautionem, verum
conferatur absolutus.

Conclusio negativa, ita Navar. lib. 3.
Consil. de sententia excommunicati con-
sil. 17. Probat: nam per illam reintegrationem
adest in fuit novam vinculum priori
excommunicationi, & concedendo quod
absolutio veretur ab illa, data prius cautione,
non poterat intelligi à reintegratione, quae
etiam erat facta, videte alias rationes in
Navarro.

Dicitur tamen decimosexto, & ultimo,
quando aliquis excommunicatus, obli-
tus tamen excommunicationis, absolvitur
in confessione ab excommunicatione sub
illa conditione generalis, si foris incurrit,
in quantum possumus, & postea recordatur
excommunicationis, verum tenetur di-
recte absolvi.

Conclusio negativa sic aliqui Magistri,
& Navar. cap. 26. n. 1. quoniam cap. 9. num.
3. clare videatur dicere oppositum, &
aperte colligitur hae conclusio ex Sylva
& alias statim citandis. Probat: nam frus-
tra esset talis absolutio, siquidem iam est
sublata excommunicatione.

Contra, qui in confessione oblitus est
aliquis peccati mortalis, licet timeat
absolvi ab eo, si postea recordet et il-
lus, & tunc illud confiteri, ut d. recte ab-
solvatur ab eo, hoc e. n. c. de antecedenti ne-
gatur eo, quod enim si recordetur ad pec-
catum sui tenetur, cum o. n. ne ad dire-
ctam absolutio nem in confessione Secun-
do: nam in rebus proxima absolutio non
est peccatum, sed confessio, & ideo
potest

potest quis ab eodem peccato bis & sa-
pius absolui.

Ex hac conclusione inferitur, quodd Con-
fessarius virtute Baliz, vel Iubiliz conceden-
tis facultatem ad absolvendum a qui-
buscunque censuris etiam reservatis Papæ
in Bulla Cœnæ, si absoluat poenitentem ad
cautelam, ab omni excommunicatione in-
quantum possum & indiges, talis poeni-
tens manet absolutus ab omnibus excom-
municationibus, licet per oblivionem, vel
ignorantiam non confiteatur illud pecca-
tum, propter quod incurta est excommu-
nicatio, & ita potest postea absolui ab
illo peccato per quemcumque Confessa-
rium approbatum, quamvis non posset ab-
solvere ab excommunicatione, ita Covarr.
cap. alma mater. par. 1. §. 1. n. 12. Nauarr.
supr. qui citat Angel. & Sylvest. idem te-
nent aliqui Magistri, & Nauarrus admo-
net, ut hoc notent Religiosi, qui in visita-
tionibus generaliter absolvantur à supe-
rioribus ab irregularitatibus, & aliis cen-
suris: nam licet tunc non meminerint illa-
rum, censentur sublata, nec tenentur
aliam absolutionem, vel dispensationem
querere ab eis, sed satisfaciunt confitendo
peccata, ob quæ illas incurterunt.

Ultimò notandum est, quodd qui præ-
tendit excommunicationem esse nullam,
non compellitur etiam in foro exteriore
petere absolutionem, potest tamen petere
ad evitandum murmur, & scandalum po-
puli, & per hoc quodd petat absolutionem,
non fatetur se excommunicatum, ita glos-
sa in c. solet. de sententia excommunica-
tio. in 6. ubi latè de hoc.

Circa ea quæ superius dicta sunt, restant
mihi duo notanda. Primum est circa id
quodd dixi cap. 5. disput. 4. dub. 1. circa 3.
conclus. circa quodd aduerto, quodd in ali-
quibus casibus compellitur reus iure ciui-
li ad manifestanda instrumenta, in quibus
non compellitur iure Canonico, ita P.
Henriquez lib. 13. de excommunicatione,
cap. 1. §. 2. & in glossa, liteta D. Secun-
dum est circa id quodd dixi cap. 6. disputat.
1. dub. 2. in fine.

Aduerto, quodd si ignorabat se habere
malus ius, quàm illud quodd probavit co-
ram Iudice, sicut durante hac ignorantia
peccabit peccato contumaciæ non obe-
diendo, ita etiam incurrit excom-
municationem. Et hæc de hac
materia excommuni-
cationis.

TERTIA

TERTIA PARS.

De suspensione.

De hac materia tractant Palud. in 4 d. 18. quest. 7. Anton. 3. p. tit. 28. per totum. Soto d. 22 quest. 3. artic. 1. Ledesm. 2. 4. quest. 26. artic. 2. Nauarr. in Manuali, cap. 27. à num. 151. vsque ad 163. Couarru. Clem si furiosus. p. 1. q. 1. P. Henriquez lib. 13. de excommunicat. cap. 31. vsque ad 40. & Summistæ verb. suspensio, quam materiam in sex diuidam disputationes. Prima erit, de natura & diuisione suspensionis; secunda, de effectibus; tertia, de forma & modo seruando in ferenda suspensione, & de causa & occasione propter quam fertur, & de causis excusantibus à suspensione; quarta, de causa sufficienti, scilicet de personis que possunt suspendere, & de causa materiali, scilicet de personis que possunt suspendi; quinta, de suspensionibus iuris; sexta denique, de absolute.

DISPUTATIO I.

De natura, & diuisione suspensionis.

DIVIDITUR primò, de limitatione, quid nominis suspensio? Respondetur, hoc nomen, *suspensio*, potest dupliciter accipi. Primo modo large, vt significet separationem ab exercitio cuiuscunque potestatis ecclesiasticæ, vel secularis, ad certum tempus, in qua acceptatione separatio qua aduocatus separatur ab officio aduocandi dicitur suspensio, & etiam quando aliquis habet a Rege, vel à Papa potestatem cõferendi gradum Baccalaureatus vel Doctoratus, separatio à tali officio ad certum tempus dicitur suspensio, vt notat glossa Clement. capientes. de pœn. verbo, suspensi. Secundo modo, sumitur strictè & proprie, vt solum significet separationem alicuius personæ ab executione potestatis ecclesiasticæ & spiritualis, & hoc modo sumitur in præsentia.

cellatis ecclesiasticæ & spiritualis, & hoc modo sumitur in præsentia.

DIVIDITUR secundò, de diffinitione quid rei, quid sit suspensio?

Conclusio. Suspensio propriè sumpta est censura ecclesiastica, qua alicui personæ ecclesiasticæ prohibetur ob suam culpam exercitium sui officij, vel beneficij ecclesiasticum in totum ad certum tempus, vel in partem, siue ad certum tempus, siue in perpetuum. Dicitur censura loco generalis nam suspensio est vna ex tribus censuris ecclesiasticis, cap. quærenti. de verbor. significat. Vnde suspensio differt à pœna exilij, carceris, priuationis beneficij, quæ pœnæ non sunt censuræ. Dicitur, *ecclesiastica*, quia est censura spiritualis procedens ab habente potestatem ecclesiasticam & spirituales in foro exteriori, & idèd quando Confessarius præcipit Sacerdoti, ne celebret per tantum tempus, non est censura. Dicitur, *qua prohibetur persone ecclesiasticæ*: nam laici non sunt capaces suspensionis.

D d pensio

DISPUTATIO II.

De effectibus suspensionis.

De doctrinali P. Henriquez lib. 13.
de excommunicatione cap. 32.

DUBITATUR primò, quos effectus habeat suspensio, & quomodo cognoscetur, quos effectus habeat hæc, vel illa suspensio in parte statû.

Supponendum est, in ore differre suspensionem ab excommunicatione, quod hæc habet suos effectus certos, & determinatos in iure, qui stat in eâsq. mutat ipsâ excommunicationem, ita ut non sit in potestate episcopi excommunicantis separare hos, vel illos effectus ab excommunicatione, quam imponit, verbi gratia, non potest dicere, Excommunico Petrum excommunicatus enim non, ita ut solum p. utitur communio nisi agnis Ecclesiarum verò suspensio nullum habet effectum natura sua determinatum, & nec. Sicut illi annexum in iure, quare in potestate si suspendentis est prius, ut ab una ratione, & non ab aliâ, verbi gratia, a celebratione tantum, vel ab audientis confessionibus tantum. Dixi, Episcopi tam Papa posset separare unum effectum ab alio, ita P. Henriquez nu. 1. Hinc sequitur, quod ad cognoscendum quos effectus habeat aliqua suspensio in particulari, attendenda sunt præterea verba suspendentis, ut exp. q. 36 dicat, quod suspendit tantum a celebratione, ab ea solum suspendit, & non ab aliis non annexis eius, dicat, quod suspendit a iurisdictione, ab ea tantum suspendit, non ab ordine, sed quomodo aliquid actus sunt annexi alii, vel fundamenta illorum, ut in particulari videntur etiam ad quos effectus se extendit suspensio.

Vnde prima conclusio generalis sit, quando in verbis suspensionis exprimitur particularis effectus, tunc a iurisdictione censetur suspensus ab illo effectus, & ab aliis annexis ei, non verò ab aliis non annexis, ita Caietan. verb. suspensio in fine. Sylvest.

Dd 2 verb.

ita simpliciter si re probatione temporis, est perpetua, ut quando aliquis simpliciter susp. dicitur ab officio, sic Angel. verb. suspensio. 4 nu. 1. & clarius Sylvest. supra. ubi ait, quod paria sunt aliqua suspensio simpliciter, & perpetua, facit multam glor. Læne proximo. ff. de poen. 2. Secundo nota cum Sylvest. supra. q. 5 in fine & verb. b. l. extus. quod suspensio per annum annam hic se potest extendere effici in, a quo est suspensus in ultima die anni b. l. sextilis, etc. v. l. in glo. c. q. 3. quæstio. 1. de verbis. sign. si licet licet sit poen. si ferunt ut per annum acquiritur, si ferunt 365. diebus. ff. de statu l. de totum, l. c. an licet. 5. Stich. si licet, q. 1. meo. Et a medio annam intelligo, quia si suspensio sit per annum annam tractam nate, ut quando dicitur, qui hoc fecit, maneat suspensus per annum, verò si idem sine anni proximo anno b. l. ext. si dicitur suspensio se per annum proxime sequentem, suspensus erit 366. diebus nam tot dies continet iste annus secundum computationem Ecclesiarum. Sic al. q. 1. Mag. str.

Per tres divisiones communiter duntur suspensionem ex parte hominis, qui suspenditur, a suspensio enim quoad iurisdictionem quoad alios, vel e contra, quoad alios, & non quoad se. Exempli primi, ut peccator, & etiam excommunicatus non potest excommunicare, quia non potest, ut l. c. celebrare, & tunc alij non tenentur illi, ut l. c. exemplum si c. 1. ponit Sylvest. in Clauo preterea, quod, qui facit potest licet celebrare in occulto, sed non in publico, verum tamen hæc divisio non placeet, quia hæc non est suspensio, quæ sit generalis, de qua loquuntur in particulari, & quod dicit Sylvest. c. c. licet in preterea non potest celebrare in publico, falsum est, ut ait P. Henriquez lib. 3. de excommunicatione cap. 41 nu. 1.

Unde inter etiam nonnulli moderni suspensionem in iurisdictionem, & maiorem, sed hæc non nullam habet fundamentum in iure, ut ibidem ait P. Henriquez.

verb. suspensio. q. 5. Nauar. cap. 1. num. 160. P. Henriquez numer. 1. Et loquendo magis in particulari, fit

Secunda conclusio. Quando aliquis suspenditur absolute, non exprimitur ab ordine, nec ab officio, aut beneficio, si neque ex verbis, nec ex intentione iudicis colligitur limitatio, censetur ab omnibus suspensus, ita Syluest. q. 5. in fine. & P. Henriquez num. 1. & hæc à quibusdam appellatur suspensio maior. Et probatur: nam cum verba sint generalia, non est maior ratio, cur limitentur ad ordinem, quam ad officium, aut beneficium.

Tertia conclusio. Suspendus ab ordine non eo ipso censetur suspensus à iurisdictione, neque è contra suspensus à iurisdictione censetur suspensus ab ordine, ita Nauar. n. 160. Probatur, nam ordo est quid distinctum à iurisdictione, neque est necessarium illi annexum, & est textus cap. aqua de consecrat. Ecclesie ubi dicitur, Episcopum posse committere quicquid sunt iurisdictionis, non tamen committere posse Clericis simplicibus ea, quæ sunt ordinis Episcopalis, & in cap. transmissum. de elect. ubi dicitur, Episcopum electum, & confirmatum, non consecratum, posse decernere quod voluerit circa ea, quæ sunt iurisdictionis, non tamen circa ea, quæ requirunt consecrationem Episcopalem.

Quarta conclusio. Suspendus à beneficio intelligitur à temporalibus tantum, id est, à fructibus, non tamen censetur suspensus ab officio, etiam ab illo, quod conuenit sibi ratione beneficii, unde rectè potest fungi officio suo tam in spiritualibus, quam temporalibus, ita Syluest. q. 5. P. Henriquez n. 3. & glossæ cum Vintoniensis. de elect. verb. admissæ tantquam approbat, & laudat Panormitan. ibidem. & ait, quod suspensus à beneficio tenetur interim officiare in illo beneficio. Hæc autem conclusio aperte videtur contra Nauar. n. 160. ubi loquitur cum limitatione, scilicet, quod suspensus à beneficio non est suspensus ab ordine, nec à iurisdictione, quæ non conueniunt illi ratione beneficii, ubi clarè signi-

ficat, quod erit suspensus à iurisdictione, quæ eo tenet et ratione beneficii, & n. 63. corol. 6. dicit, quod suspensus à beneficio non peccat eligendo, si ius eligendi non competat ei ratione talis beneficii, verbi gratia, Episcopo ratione beneficii Episcopalis cõuenit eligere Parochos, & approbare electos ab aliis, si suspēdatur à beneficio, non potest secundum Nauar. eligere Parochos, nec confirmare electos ab aliis, at verò si ipsemet Episcopus est patronus, poterit eligere inquantum talis; quæ limitatio etiam est Patris Henrici. unde meo iudicio aperte sibi contradicit. At verò nostra conclusio generaliter defenditur à Doctoribus, & Magistris, scilicet suspensionem à beneficio solum extendi ad fructus beneficii, & quod non maneat suspensus ab officio, etiam eo, quod conuenit ei ratione beneficii, docet expressè Tabien. verb. suspensio. n. 4. & probo efficaciter ex dicto cap. cum Vintoniensis. ubi quidam de Capitulo erat suspensus à beneficio, & dicit Pontifex, quod poterant eligere, & tamen hoc ius eligendi conueniebat illis ratione beneficii. Præterea notandum est, quod si iste sit pauper, nec habeat unde viuat, danum est illi ex fructibus ad moderatam sustentationem, ne cogatur mendicare, sic dicta glossæ cum Vintoniensis.

Quinta conclusio. Suspendus ab officio absolute, nulla posita modificatione talis, vel talis officii, censetur suspensus ab omni officio tam ordinis, quam iurisdictionis spiritualis, ita Syluest. q. 5. Tabien. n. 4. citato. qui dicunt esse cõmunem sententiam, quam clare supponunt Panormit. & Felin. statim citandi, & ratio est, nam, ut inquit Panormit. cap. cum dilectus. de consuetud. verbum officium est valde latum, quidquid enim habet electus officii est, præter beneficium, & ita comprehendit omnia præter beneficium, & eiusdem sententia videtur esse glossæ. s. d. sentiat & re iudic. in 6. verb. officii. ubi de suspensione ab officio imposita iudici solum ait, quod non extenditur ad beneficium, & allegat Hostiensensem: idem tenet ibidem Gemian.

nian n.8. vbi ait, quod ista suspensio, de qua ibi, intelligitur non tantum de officio iudicandi, sed de diuinis officiis. Et nota hoc pro suspensione ab officio posita in c. fin. de offic. delegat. in 6. contra iudicem contumaciatorem, scientes cognoscantem de alius, quam de manifestis iniuriis, vnde exarcentibus iud. e. aliam iud. genem.

Ex h. i. sequitur, quod suspensus ab officio nullam actum exercere potest pertinente ad officium clericale, siue sit actus ordinis, siue iurisdictionis, neque adeo non potest celebrare, nec administrare Sacramenta; & Syluest. addit, quod si est Episcopus, manet suspensus a Pontificalibus, unde si sic suspensus ab officio celebret, sit irregularis, ita Syluest. ibidem. & Panor. c. si celebrat de Clerico excommunicato militante. n. 4. Nauarr. lib. 1. consil. de temporibus ordinationum cons. 13. & Felin. c. Apostol. ex de exceptionibus. 16. ubi ait esse c. nonem Rotæ, & est text. optimus c. de sentent. & re iudic. in 6. Præterea sic suspensus non potest excommunicare, nec indulgentias cōcedere, nec eligere, & hæc autem pertinent ad iurisdictionem, cum solam habent locum in suspensio nominatim denunciatio, vt infra dicemus. Præterea, sic suspensus non potest eligi, nec promoueri ad beneficium; quod si eligatur, electio erit nulla. cap. cum dilectus de consuetud. c. quia discretatem de concessione præbendæ. & ratio est nam beneficium datur propter officium, ergo priuatus pe. Ecclesiæ, ne exerceat officium, non est capax, vt eligatur ad beneficium, & hoc habet verum etiam in suspensio non denunciatio, & occulto; ita P. Hen. quæz num. 3. quia Concilium Constantinense non intendit in aliquo fauere ipsi excommunicatis, vel suspensis, vt iape diximus in materia de excommunicatione.

Petis, vtrum suspensus ab officio, ma-
neat suspensus à beneficio?

Sic sexta conclusio, quod non manet suspensus à beneficio, nec à fructibus illius, quantum ad ea, quæ dantur interef-

sentibus divinis Officiis, ita Nauarr. 160. ubi citat Bonifacium, idem tenet Ludouicus Lopez in Intro. c. 10. c. 1. c. 1. p. 2. c. 17 § igitur his proximis. Et hoc intelligitur, siue suspensio sit a iure, siue ab homine, siue sit propter crimen, siue propter quamecumque aliam causam. Sic tenent aliqui Magistri contra Sylvest. supra. ubi obscure admodum loquuntur. Est etiam contra gloss. cap. quia t. p. de elect. in 6. verb. beneficiis. Probat Nauarr. quia suspensio ab officio testatur in alia l. cita pertinentia ad beneficium, qualia sunt, gubernare ea, quae ad se pertinet, & alia, quae non sunt Officia divina, quia non sunt clericali Officio annexa, ubi notandum est, quod littera Nauarr. videtur esse inenitiosa: sic enim l. gitor, *quantum ad ea, quae dantur non intere, sunt divinis Officiis*, tamen delenda est ista negatio, & delet Ludouicus Lopez §. ult. pro maiori, & hinc infert, quod secundum Nauarr. suspensus simpliciter ab officio non manet suspensus ab us officii, sed a divinis officiis annexis ordini clericali, id est, sacro ordini, non autem ab us, quia multis secularis facere solet, sicut Hieras canonicis psallere in choro, in quo Sacrista laicus solet adiuvare, dummodò talis suspensus non exerceat ex officio, quae in choro a laicis exerceri non possunt, quia sunt certo ordini deputata. Haec doctrina etiam est de mente P. Henriquez notum. ubi ait, quod licet non possit capitulare, nec officiare in choro, ut officiat hebdomadarius, potest tamen cantare in choro Epistolam absque vestibus.

Hinc sequitur, quod suspensus à divinis officiis, manet tantum suspensus ab hoc, quod est ex officio exercere, unde bene potest audire Missam, & officia divina, immò & canere in choro sicut laicus. Hęc conclusio patum est contra Sylvest. suprà, ubi ait, suspensum à divinis officiis non posse interesse divinis, & Sylvest. sequuntur aliqui Magist. ita, sed nostram sententiam tenet Navarr. lib. 3. consil. de sentent. excomm. consil. 64. quum probat primò ex cap. 1. de sentent. & de iud. can. 6. ubi

dicitur, quod suspensus a d[i]c[t]o, solum
promouetur ex cetero sibi officio, sicut
per 13. & videtur, quod si sic sit suspensus
ingerat se d[i]c[t]is, in. item irregularitatem.
Certe, in est autem, atque autatem
non incutit per hoc, quod si suspensus
ad officia d[i]c[t]a, sed per hoc, quod ex-
erat solent inter aliquem velum alie in or-
dini d[i]c[t]atum de iure d[i]c[t]o probatur, quia sus-
pensio a diuina intelligitur ab eis exer-
cendis ex officio, non ab eis audieris, nec
aliter, quam ex officio exercendis, unde
infert, quod Ep[iscop]is suspensus a diuina
potest consistere, committere, & ad h[oc]
Missam, & iuxta hanc, si tam conclusio-
nem, aut Namque se rei pondit, quod be-
neficiarius suspensus id quod presbiter
factus est ante vigesimum quintum a. tum
inceptum, non perdidit suus benefic[i]u[m],
quod per illam transgressionem non sus-
penditur a beneficio, sed tantum ab offi-
cio. Limitat autem in N[ost]ra, hanc con-
clusionem in Manuali, septimus suspensio sic
tam diuturna, ut e. te, vel expresse acqui-
valeat priuationi. Eadem limitacionem
sequitur Ludovic[us] supra, & aliqui Magistri,
& etiam hanc tantum in tenere Couar-
ruium lib. 4. Decretal. p. 2. c. 6. n. 14. & alij
Doctores dicentes, quod suspensus ab offi-
cio propter crimen graue, manet etiam
suspensus a beneficio. credo enim, quod
solum loquuntur, quando crimen est tam
grauis, ut suspensio sit perpetua, vel tam
diuturna, ut tamen, vel expresse equualeat
priuationi, & ita loquitur Ludovic[us] sup[er]
verba de pro maiori. & P[etrus] Henric[us] n. 3.
vbi addit, quod sic suspensus in perpetuum
tenetur resignare beneficium. Contr[aria],
quando suspensio ab officio est perpetua,
inclu[m]e priuationem perpetuam benefi-
cij, quia beneficium dicitur propter offi-
cium, & cum talis suspensus non possit in
perpetuum exercere officium, consequen-
ter manet priuatus beneficio in pe-
petuum, ergo eadem ratio, quod ad tempus
suspenditur ab officio, ad tempus priuatur
fructibus beneficii. Concessio antecedenti,
negat consequentia: nam qui priuatur

ab officio ad tempus, retinet pacifice be-
neficium, & potest exerce[re] e aliis, quia perti-
net ad beneficium, ut dictum est, immo
omni a potest valde exerce[re], quomodo
non ouia, & certe tunc, ut situm vi-
debitur, at verò qui priuatur officio in
perpetuum, tenetur resignare beneficium,
ut ait P[etrus] Henric[us] & ideo non potest ex-
cere etiam e, quod ad beneficium spectat.

Ex dictis in hac conclusione est illius
resolutio alterius quæstionis, utrum se-
licet suspensus maneat priuatus fructibus
beneficij.

Primo enim dico, quod beneficiarius
suspendus a beneficio, si non præstet offi-
cium, quod beneficium exigit, non po-
test percipere fructus, at vero si præstet
officiam, licet a. alios, nisi fructus
essent pinguissimi, tunc equum solum po-
terit retinere id, quod ad arbitrium boni
viridaretur sub litato, qui scilicet benefi-
cio, ut in tali de beneficiis excommu-
nicato diximus atque in nostra de
excommunicatione, cap. 6. disput. 6. dub. 1.
conclus. 1. & 2. Hanc autem limitacionem
tunc habet locum, si de re d[i]c[t]a immaret in
his rebus, quibus est suspensus, ut videtur si
minuitur in alia, accedat, omnes fructus
correspondentes istis actibus, quantumus
pingues.

Secundò dico, quod licet non seruiat
per se, nec per aliam, si est pauper, nec ha-
bet unde viuat, potest percipere id, quod in
necessarium est ad se, & suos modo de sus-
tentandis, ne cogatur mendicare in op-
probrium ordinis ecclesiæ, ut ibidem la-
tius diximus in 3. conclus.

Tertiò dico, suspensus ab officio tan-
tùm, vel ab ordi[n]e tantùm, & non a be-
neficio, non perdit fructus beneficii, ita Na-
uarr[us] num. 160.

Septima conclusio. Suspensus ab offi-
cio, & beneficio, ab utroque manet sus-
pensus, hoc est certissimum.

Petus, quod si aliquis suspenditur a be-
neficio, scilicet ab officio, vel beneficio. Re-
spondetur, quod utroque manet suspensus, etiam
non est maior ratio de vno, quam de al-
teris

Disput. secunda.

tero, ita Sylvest. Cap. Nauis num 161. P.
Hent 1907. 1. m. 4.

[illegible]

Nona conclusio Suspendus ab aliquo ordine particulari confertur suspendis ab inferiori, non verò ab superiori, ideo Sylvest. l. i. p. q. 1. Navar. ar. 1. 6. 1. P. H. m. c. 1. 1. 1. Prohibetur nam defuncto fund. hoc, de his utat omni que fundantur in illis, & non contra. Ordines superiores funt in inferioribus, & non e. contra. 1. 1. 1.

Dec. in concl. Episcopus suspensus
à Pontificalibus manet suspensus ab om-

Dub. secundum.

nibus, quæ pendent ab ordi-
ne Pontificali, ut conferre ordines, con-
secrare aras, calices, &c. non tamen in-
ter dependentes ab arce, unde potest
dicere Missam privatum, &
exercere ea quæ spectant ad iurisdic-
tionem, &c. Synodus in-
ferior.

Videamus, conclusio. Suspendus à collatione est et licet non intelligatur manifeste, licet suspendus à collatione carumlibet ordinis, suspendus autem à collatione inferioris ordinis, suspendus manet à collatione superioris ordinis, sed non e contra, sicut dicitur inest de suspensione ab ordine, in Sylvest. sup. de P. Henric. tom. 1. Verum est, quod si suspendus à collatione omnium ordinum, non manet suspendus ab aliis pertinentibus ad ordinem Pontificalem, ut constitutus, facere Musam Pontificalem, &c.

Duodecima conclusio. Suspendus ab administratione Ecclesiæ, tam in temporalibus, quam in spiritualibus, non inaequet suspendi a ordine, ita Sylvest. & L'Héritierz num. 4.

Decimateria conclusio. Suspendus ab ingressu in Ecclesiam, suspensus manet ab executione ordinum intra Ecclesiam, & ab indictione dimissorum Officiorum, ita solum est, poterit tamen in Ecclesia nec potest sacramenta, & etiam orare, & recitare Horis tempore quo non celebrantur divinis, imò & tempore quo celebrantur, poterit obiter transire per Ecclesiam, & *passer orator de passu*, ita P. Henric. l. 1. c. 2. Et si decedat cum signis contritionis, censetur ita hac suspensio, vel interd. cōsistens, & potest sepeli sepeliri in loco facto, sc. P. Henr. quetz, & est et in his text. cap. unde se tenet excommunicat in Gabi. *Ad p̄m̄t̄m̄ sepeli* in, ubi lata cum P. Henr. quetz, quod huc suspensio ab ingressu in Ecclesiam non est proprie suspensio, sed magis est interdictio nam si ipse propriè non quam p. natur ad t. c. dimissio- rum, & sepeli. lat. in Enchirid.

Decimaquarta conclusio. Suspendus
non potest absolui ab excommunicatione,
et à peccatis durante suspensione, sic

Careta. verb. suspensio. Nec obstat, quod suspensus a perceptione sacramentorum, quamvis possit absolui ab excommunicatione (quia hæc absolutio non est sacramentalis) non tamē potest absolui a peccatis, ut ait Navar. num. 163. non, inquam, obstat, quia hæc non est proprie suspensio.

D V B I T A T V R secundò, quod peccatum sit violare suspensionem?

Conclusio. Suspensus suspensione propriè dicta, si faciat actum à quo est suspensus, peccat mortaliter ex genere suo; ita Navar. num. 163. P. Henric. cap. 3. num. 1. Ledes. 1. p. 1. q. 16 art. 2. atq. de suspensione, in princip. & Magistri. Probatur: nam agit directe contra præceptum Ecclesiæ, & hæc ratione probavimus in materia de excommunicatione, cap. 6. disput. 8. dub. 3. concl. 1. quod excommunicatus maiori, si communiceet in divinis, peccat mortaliter, quia hoc directe prohibetur illi ab Ecclesiâ. Dixi, ex genere suo nam ex parvitate materiæ erit veniale, ut si suspensus à iurisdictione recipiat unum testem, vel suspensus ab ordine exerceat unum actum annexum ordini minori, vel suspensus ab ingressu Ecclesiæ commoretur in ea per parvum tempus, quando celebrantur divina.

Utrum verò in aliquo casu possit suspensus non toleratus licitè administrare sacramenta, patet ex dictis in materia de excommunicatione, cap. 6. disput. 3. dub. 7. & de tolerato patet ex dictis eodem cap. disput. 8. dub. 2.

An autem suspensus violans suspensionem fiat irregularis, dicendum est in materia de irregularitate.

D V B I T A T V R tertio, utrum si suspensus faciat ea, à quibus suspensus est, sint valida?

Prima conclusio. Si sint actus ordinis, certum est quod sunt validi, sic P. Henr. q. cap. 23. num. 1. & patet ex dictis in materia de excommunicatione, cap. 6. disputat. 3. dub. 1. concl. 1. & in hac conclusione per actum ordinis nō intelligo absolutionem sacramentalem.

Secunda conclusio. Si sint actus iurisdictionis, & suspensus est nominatio denunciatus, non sunt validi, at verò si non est denunciatus, quamvis suspensus sit publica, erant validi, sic P. Henric. num. 1. & patet ex dictis in materia de excommunicatione, cap. 6. disput. 6. dub. 3. in opinione 3. solum est advertendum, quod excommunicatus in duobus casibus est non toleratus, scilicet quando est nominatum denunciatus, vel notorius percussor clericus; at verò suspensus in vno tantum casu est non toleratus, scilicet quando est nominatum denunciatus.

D V B I T A T V R quartò, utrum fideles teneantur vitare suspensos in his rebus, à quibus sint suspensi?

Prima conclusio. Ex vi præcepti ecclesiastici nullus tenetur vitare suspensum; ita P. Henric. c. 3. num. 3. & clarus aliqui Magistri. Probatur, quia nullum extat tale præceptum prohibens communicare cum suspensis, sicut prohibet communicare cum excommunicatis non toleratis: & ratio huius differentie videtur esse, quod excommunicatio omnibus quibus priuat, est inquantum si ne quidam communicatio cum fidelibus; suspensio autem non, ut vidimus sup. disput. 1. dub. 2. corol. 1.

Secunda conclusio. Secundo scandalo nunquam est peccatum communicare cum suspenso in actibus, à quibus est suspensus, nisi in duobus casibus. Primus est, quando quis cooperatur peccato suspensi cum quo communicat; secundus est, quando cooperatur actui iurisdictionis, à qua priuatus est, qui est suspensus à iurisdictione. Primus casus de se patet, nam cooperari peccato alterius, est intrinsecè malum. Secundus casus etiā patet primò, quia cooperatur actui, qui de facto est peccatum, vel dato quod de facto non sit peccatum, ut si suspensus excusetur propter ignorantiam inuincibilem putans id sibi licere, tamen cooperatur actui, qui de se peccatum est. Secundò, quia cooperatur actui nulli, ut si recipiat sacramentale absolutionem a suspeso ab ordine, & nominatum denunciat.

Petus,

solo verbo est dicendum, ergo.

Scilicet quod si in Religio habeat privilegium consuetudinis a Papa suspendendi solo verbo, iuxta dicta in summa cap. 2. de excommunicatione. & tenet Enr. lib. 14. d. 1. reg. l. cap. 1. num. 1. in fine. & Emanuel 1. cap. 38. conclus. 7. in fine, tunc modo ad hoc attendere sunt circumstantie, nempe gravitas delicti, & preterea utrum in tali Religione non sit iuris visus ferendi suspensio. Nam tunc censetur suspensio ferre, ac verbum delictum non est valde gravis, & in tali Religione est iuris visus ferendi suspensio, presumendum est, non suspensio ferre, sed tantum prohibere, nisi aliud constet de intentione Privilegiarii. Probatur, quia in penam iurisdictionis providendi debet imponi, ac abbatas ca. de sententia excommunicationis 6.

Quarta conclusio. Quando suspensio fertur ob contumaciam, debet precedere monitio Canonica, non tamen quando imponitur in penam delicti, ut Navar. num. 159. ubi citat Innocentium, Panor. mutanum, & communem. Prima pars probatur, quia non potest constare Ecclesie de inobedientia & contumacia alicuius, nisi prius monetur, & iudex aliter suspensus non facit suspensio per nuncsem ab interdictum Ecclesie, ut P. Henr. q. 2. ca. 2. num. 4. & probatur ex cap. 1. de sententia excommunicationis. ubi dicitur cap. cum melius alia. et tenet in 6. & ibi glossa, verbo obsecrari, quia in tali causa, scilicet excommunicationem, suspensionem, & interdictum, esse paria. Secunda vero pars probatur, supponendo quod licet excommunicatio non possit imponi pro peccato meritis preterito, quod nulla preteritis omittit, ut diximus cap. 5. de excommunicatione. disputat. 2. d. 10. ac verum suspensio bene potest poni, sicut ponitur pena exilii, sic Navar. dicto num. 1. et Sylvest. verbo, suspensio, p. 1. et 4. At nulli eodem verbo, num. 1. P. Henriquez cap. 4. nam 1. et est text. in cap. Romanus de sententia excommunicationis in 6. ubi cum primam facta esset mentio interdi-

cti, tunc censis, & excommunicationis, acinde de sola excommunicatione dicitur nunquam esse ferendam sine monitione, & melior textum est etiam in ter. de testibus vb. Pontifex suspendit quendam presbyterum pro delicto, quod nulla precesserat monitio.

Debatitur secundum, verum suspensio possit imponi pro non culpa?

Prima conclusio. Suspensio proprie sumpta, scilicet in quantum est censura, non potest imponi nisi pro culpa siue propria, licet alia, unde quando aliquid ob lepra, vel senectutem, suspenditur a celebratione, non est proprie suspensio, ut vidimus disputat. 1. d. 10.

Sed minus dubium est, utrum suspensio, quae est censura, possit imponi pro culpa alia?

Prima opinio affirmat, quam tenent aliqui Magistri. Secunda opinio negat, quam tenet Navar. num. 159. & 165. & lib. 5. Consil. de temporibus ordinationis. consil. 40. num. 6. Eandem videntur tenere Caet. verbo, suspensio. & Soto d. 21. q. 3. artic. 1. colum. 3.

Sit secunda conclusio. Suspensio, quae ponitur certae & determinatae personae, non potest imponi nisi pro culpa propria, ac verum suspensio, quae ponitur communitati, potest imponi pro culpa aliena; ita Patet Henriquez capite 34. num. 1. & quod intendit suspensionem, quae ponitur generaliter communitati, esse censuram, patet: nam conspirat quantum ad hoc suspensionem cum interdictum, & in capite 33. in fine, dicit, quod si in ea innocens populi generaliter interdicitur, interdictum facit, sic irregulare, & tamen si in similibus interdictum non esset communitati, non fieret irregulare. Contra excommunicationem nullo modo potest fieri nisi pro culpa propria, ergo nec suspensio. Concesso antecedente, negatur consequentia, quia pena suspensionis non afficit animum omnino interdictum bona, quia non privatur suffragis Ecclesie, sicut excommunicationis.

Ex his facile constabit resolutio accu-
sus difficultatis, utrum cōmunis possit
suspensio, quæ licet pertinet ad quartam
dispensationem, tamen hic resolvetur cla-
rius. Et quia in Sylvest. verb. auctoritatem
num. 5. citare videatur tenere partem ne-
gativam.

Sit tamen tertia conclusio. Bene potest
suspendi cōmunitas, ita Navarr. lib. 5. &
consil. 4. de cetero. & Eiusd. lib. 14. cap. 25. in 4.
fuerit etiam suspensio de cetero 166. & 1. sen-
tentia de se. tenet excommunicatio 6. quod licet
tamen in loquutione de interdicto, tamen e-
dem ratio militet in suspensione.

Inquit, quia ratio suspensioe cōmuni-
tatis, ut bigamia, Cā. italiam & aliquid de
Capitulis, inter cōmunitates, ut etiam compre-
henduntur tali suspensione.

Quarta conclusio. Quamvis suspensio po-
nitur propter culpam in cōmunitatibus
cōmunitatis, ut bigamia, capitalium, qui
est in iudicio a culpa, excusatur a suspen-
sione, secus verò quando ponitur ob cul-
pam regentem Capitalium, verbi gratia, Epi-
scopus, vel Decan. Primam partem tenet
Navarr. consil. 40. citato secunda verò putat
ex auctoritate etiam interdicto populo propter
dilectum gubernatorem, non excusatur
interdictus.

Deinde tertia tertia, utrum suspensio
possit imponi pro peccato veniali. Quæ-
dam opinio est, quod etiam quando im-
ponitur ob propriam culpam, non potest
imponi nisi pro mortali, sic inquit Magis-
ter, & videtur de mente Soti, lib. 2. q. 2. art.
1. columna 2.

Sit tamen prima conclusio. Bene potest
imponi suspensio pro culpa veniali, sic
Custar. verb. suspensio. Ann. II. eodem
verbi Navarr. lib. 1. c. 1. & 159. Medina
in Sam. lib. 1. c. 1. § 8. P. Henr. q. 34. m. 1.
Et probatur. Excommunicatio minor pri-
vat maiorem bono, scilicet receptione Sa-
cramentorum, & tamen imponitur pro
veniali, ergo etiam potest imponi suspen-
sio. Quam conclusionem intelligo de
suspensione posita ob culpam propriam,
secus si ponatur ob alienam, quod magis

probabit, ut 1. q. 1. quæ in simili dicemus in ma-
teria de interdicto.

Secunda conclusio. De facto nunquam
imponitur suspensio a iure, nisi pro pec-
cato mortali, sic P. Henr. q. 2. & Aliqui
Magistri.

Deinde tertia, quæ causæ excu-
sent ab incurrenda suspensione? Quam
questionem tractat P. Henr. q. 2. c. 34. m. 4.

Prima conclusio. Appellatio interposita
ante iudicium ab ipsa lib. 5. licet in
ipso facto, excuset, si quis appellatio sub-
sequatur Probatur. Nam licet excommuni-
catio lata per legatum a pellatione
est nulla, & licet appellatio non excuset
excommunicationem latam pro facto,
non suspendit eam, quia excommunicatio
solum trahit excommunicationem, ut diximus c.
4. de excommunic. d. sp. 5. dub. 1. ita etiam
suspensio, sic tenet Navarr. lib. 5. q. 9. ubi dicit
esse cōmunitatem, & est text. cap. 15. c. 1. de
sentent. excomm. 6. Dixi, ab ipsa lib. 5.
ut ab officio, ab ingressu Ecclesie, & c.
dicto cap. 15. citam suspensio a fructibus
di. n. 1. q. 1. quia sunt temporales, potest im-
pediri per sequentem appellationem, sic
P. Henr. q. 1. præ. & Sylvest. verb. suspen-
sio. q. 3. Angel. verb. suspensio. 2. n. 1. &
gloss. h. c. et is cui. ver. si quentem Idem
est de suspensione ab administrat. on. be-
neficij, ut ait Navarrus statim citandus.
Similiter suspensio a voce auctoritatis, & pas-
siva suspensio licet per appellationem legiti-
mam factam quentem, ut eleganter probat
Navarr. lib. 1. consilior. consil. 8. de elect.
ubi etiam refert Panormitan. receptum
cōmunitatem in e. adhuc de appellation. b.
vice item, quod suspensio ab usu pallij,
anuli & Pontificalibus, suspenditur per
appellationem legitimam subsequenter.

Secunda conclusio. Qui certus est, se
non peccasse, excusatur ab incurrenda sus-
pensione, sic P. Henr. q. 2. Navarr. lib. 5.
consilior. de sentent. excomm. consil. 22.
n. 5. & hoc intelligitur, quando suspensio im-
ponitur certæ personæ, vel cōmunitati,
propter culpam membrorum, si quis si im-
ponatur cōmunitati pro culpa Reclorū,

ut patet ex d^o b^o secundo.

Verum verò ignorantia excuset à p.
pensio 12, h. m. cap. 1. de excommunic.
disput. 1. dub. 10.

DISPUTATIO IV.

De causa frequentis materialis suspensionis,
scilicet ut se faciat, quia possunt suspen-
dere, & suspendi.

DY N I T A T V R primò, quis possit
dispend. re.

Prima conclusio. Qu. potestate ordinari possint etiam non esse, possunt etiam suspendere, & qui possunt excommunicare ex communicatione, possunt etiam ex commissione suspendere. Qui uitem sint, qui possunt excommunicare potestate ordinaria, lxxiii. cap. 3. de excommunic. dispensat. qui uero possunt ex commissione, dicitur in 1. p. de cessante in commun. dab. p. Verum uero Prelatus possit suspendere subditum extra propriam territorium? Su-

Secunda conclusio. Quod diximas de
exco. i. in articulo cap. 3. d. 1. 2. idem
de suspensione dicendum est. Vt. iam verò
suspensus a iurisdictione possit suspende-
re etiam

Tertia conclusio Si non sit nominatum denunciatus, & suspendatur, valida erit suspensio, peccabit tamen iudex, si a tem sit nominatum de nunciatus, non erit valida suspensio. Hæc conclusio tres habet partes. Prima, & tertia patent ex dictis cap. 6. de excommunicato disput. 6. dub. 3. ubi dicitur gesta ibi excommunicato, tanquam a persona publica, esse valida, si esse toleratus, nulli, si sit non toleratus. Et nota eu in P. Henr. iez cap. 34. numer. 1. quod dicitur toleratus, quia non sit publicè suspensus, dummodo non sit nominatum de nunciatus Secunda verò pars, scilicet quod nec erit peccatum, et sepe d. d. an. e. t. Concl. am. Constantiensis non intendit in aliquo fauere ipsi excommunicatis lege suspensis. Aduertendum est tamen

De suspensione.

cum P. Henriquez, quod si Iudæ sit toleratus, & terat suspensionem ad instantiam partis, non peccat, quod probatur ex dictis cap. 6. de excommunic. e. disput. 8. d. ib. 2. ubi diximus, quod Presbyter toleratus quando tenetur, consentire potest, non peccat administrando Sacramenta, sed Iudæ suspectus, & toleratus tenetur consentire parti petenti suum, ergo non peccat.

Quarta conclusio. Neque potest suspendi, vel superiorem, vel aequalem suspendere, patet ex d. c. et c. p. j. de e. communi, dist. p. i. d. b. 7.

DVBITATVB. secundò quis possit
suspendi?

Prima conclusio. Quia si omnis Christianus possit excommunicari, omnes tamen, & solæ personæ Ecclesiæ ex habentes Ecclesiasticum ordinem, vel Ecclesiasticam iurisdictionem, possunt suspendi suspensione proprie dicta, ita Nauar. num. 259. P. Henricus cap. 4. nu. 2. & omnes Doctores. Et patet ex definitione suspensionis tradita supra.

Secunda conclusio. Papa non potest suspendi, et pater ex dictis cap. 1. de excomm. in c. disput. et d. b. 7. non enim potest suspendi nisi subditus.

Terceio, conclusio Definita est non potest
directe si q^u non, bene tamen indirecte, vt
patet ex dictis c.4. de exco^munic. disp.
vn c.1 d. o. 3.

Quinta conclusio Semel suspensus po-
teſt iterum ſuſpendi, vt potest ex dictis ear-
dem diſpat. 4. b. 7.

Quarta conclusio. Suf. enñ genera-
liter lata non comprehen. Episcopum,
nifi fiat expreſſa mencio de illo, cap. quia
perit. Jo. an. de Ament. ex n. n. in 6.
id. m. est de Card. ali. q. 1. n. 1. non fit
Ep. ſc. p. 1. & de Reg. re Imperatore,
qui pot. n. ſuf. ſc. ab ea ad ſc. ſc. ſc. Ec-
cleſiaſt. ſc. quan. libet ad ſc. ſc. ſc. ſc. ſc.
Ep. ſc. p. 1. ſc. ſc. p. 1. ſc. p. 1. ſc. p. 1. ſc. p. 1.

Verū n̄ vero comm̄n̄ n̄ t̄s; illis suspēdi, dīctam est interpretatione precedenti, d. 1b. 2.

DISPVATIO V.

De casibus, in quibus ipso iure
incurritur suspensio.

De quibus tractat Angel. Verb. suspensio 1. Sylvest. Verb. suspensio. q. 6. Ledesm. citatus in principio huius materie P. Henrici à cap. 16. usque ad 40. & latissime omnium Anton. 3. p. tit. 28. cap. 2. 3. & 4. Et quamvis in iure plures sint casus, ego tantum referam frequentiores in praxi. Quorum primus est, quo suspenditur Clericus in sacris historicis concubinaris; can. nullus. 32. d. iur. Elo cap. præter. eadem d. & can. si quis sunt. d. 81 nam in can. nullus præcipitur, quod nullus audiat Missam Clerici publicè concubinarij, & can. præter. interdicitur tali Clerico, ne Missam celebret, nec cæret Evangelium, nec Epistolam; & can. si quis sunt. interdicitur ingressus Ecclesie. Vbi advertendum est cum Sylvest. Verb. concubinaris. num. 4 quod non differt dicere, Interdicimus, vel Suspendimus, cum sint æquipollentes; & in cap. ult. de cohabit. Clericorum, ac mulierum. suspenditur. Circa quem casum

DVITATA primò, virum Cle-
neum publicum peccator sit ipso iure
suspens⁹ s⁹

Prima opinio affirmat, pro qua citant
nōm. li. Navarr. c. 15. cum 73. 76 & 77. sed
quoniam Navarrus obscure admodum lo-
quitur, & quidam non recte illum intelli-
gūt, sed pro eius explicatione nota, quōd
Navarr. primo sentit, Clericum ob crimen
notarium depositione dignū esse. irregula-
rē ita n. 73. citato. & clarius c. 17. n. 148. Se-
cundū sentit, Clericū notorie concub. na-
rum, aut fornicariū esse h. so. n. 1. suspen-
sum, & irregulā. h. c. n. 37. c. rator. vbi dicit,
quōd si iste post actam penitentiam cele-
bret, peccat quidē, sed non incurrit actuali
irregularitatem subitū. I. g. qui per pen-
itentiam sublat. est. suspensio, manet ta-
men in aliqua irregularitate, quia pecca-
tum notoriū inducit, verum est, quōd in c.
21. in 154. videtur hoc repetere, n. siuans,
q. 13. l. 1. cum manet suspensio iste, ita expli-
cat id P. Henricus. l. 3. de excommuni-
c. 36. & in gloss. l. itera. E. vbi op. iurā addu-
cit rationē nam si notorie fornicarius ma-
neret suspensus, & irregularis eius pena
esset grauior, quā pena inf. ch. crimine
ipsi depositione digno, qui secundum
grā. in Navarr. rariū est irregularis. Et
hec dicta sūt pro intelligentia Navarr.

[illegible]

Secunda op. nro a iudicio via doctissima est, quod licet sodomita occultus non sit insipientius, ut verò sodomita notorius est suspensus licet idem sit antiquum, si- cut notorius concubinarius. facit enim id. in iudicium de sodomita notorio, & de notorio concubinario, quia utrumque est vitium luxuriae, concedit tamen huc op. nro, quod per contrariam consuetudinem est ibrogata huc suspensio, prout dictum in 1. eo schol. dabitur praecedentis. His op. nro ambobus omisissis.

Mihi videtur, quod clericus sodomita nec occultus nec notorius non est ipso iure suspensus etiam statim in iure antiquo. De occulto proba, quia nullas est textus de hoc, ut fatetur ipse Contrarius, sed suspensio hoc ipso iure non est inducenda, nisi in casibus à iure expressis, ut videmus dub. 1. ergo.

De notorio proba eadem ratione. Et huc opinio videtur esse P. Henriquez cap. 36. & Clarus lib. 14. cap. 5. num. 1. littera F. Sed obicies, quod textus, qui loquuntur de notorio concubinario, etiam intelliguntur de notorio sodomita, nega, nam aliter per se sunt in iure pro hoc vitio nefando, quos refert Contrarius, si licet quod est infamia, quod non potest tui, quod est ipso iure privatus domini honorum bonorum, & puniatur poena 13. 5. Verum verò sodomita sic irregulariter, dicemus in materia de irregularitate. Et sic de primo casu.

Secundus casus est, quando aliquis initiatur sacris sine patrimonio, cum pectus non petendi ab Episcopo victum, & qui ordinatur per presentationem alius patroni ad aliquod beneficium cum pacto nisi petendi ab ipso patrono, sic habetur cap. penult. de simonia. Nota, quod bona pars non aliquid quod in titulum ordinatur, unde et privilegio bonorum Ecclesiarum, Navar. consil. 1. ad consilios.

Haec tamen casum est primo advertendum, quod presentationem, ad eas titulum ordinatur, legimus, habere vicem beneficij, ut dicitur, ita P. Henriquez cap. 17.

num. 1. & in glossa littera C, ubi allegat Hostiensis, Panormit. & alios.

Secundo est advertendum, quod ad maiores ordines non requiritur titulus patronij, nec beneficij, ita Navar. lib. 1. Consil. con. 14. de temporibus ordinationum, num. 1. Et probatur ex cap. petendi. cl. 1. de simonia, ibi, vellet in Subdiaconum ordinari. & cap. de prebendis, ibi, in Diaconum, vel presbyterum. & cap. cum secundam Apostolorum. eod. tit. ibi, Subdiaconum. & denique in Iudentino, scilicet 11 cap. 2. de reformatione. solum prohibetur ordinari sine titulo His politis.

DUBITATUM quare, in ordine, verum qui ordinatur sine patrimonio, sit ipso iure suspensus?

Pro explicacione suppono, dupliciter posse aliquem ordinari sine patrimonio. Primo modo, faciendū pactum cum Episcopo ordinante, vel cum patrono presentante ad aliquod beneficium, quod non petet ab eo alimenta, ita ut hoc pactum fiat ante ipsam ordinationem. Secundo modo petet ordinari absolute sine patrimonio, nullo faciendo pactum.

Prima conclusio. Qui sacris initiat sine patrimonio cum pectus inito ante ordinationem cum Episcopo, si non petatur ab illo victum, vel cum presentatore ad beneficium, id est non ab eo petatur, si concedat illi beneficium ad cuius titulum ordinatur, est suspensus ipso iure ab ordine sic suscepto, quando a sede Apostolica non obtinuerit dispensationem; ita Navar. capite 27. numero 158. Pater Henriquez capite 37. numero 1. & est textus cap. penult. de simonia. in quo est quedam clausula subobscura: dicitur enim quod si Episcopus ordinans & presentator manent suspensi per triennium, & dicit deinde, quod omnes tres suspensi manent donec obtineant dispensationem a Papa. Sensus legitur esse, ut constat ex tribus eiusdem textus, quod duo per se solum manent suspensi per triennium, nisi forte

ante obtinuerit dispensationem, ordinatus verò perpetuò inueter suspensus, donec obtineat dispensationem.

Secundo ad conelusionem. Qui ordinatur sine patre non solum faciendo pactum cum aliqua petto, sed incurrit suspensionem, na colligitur clare ex P. Henr. quæ sapia, nom. 2. & tenet Nauar. lib. 1. Consilium 11. 1. de constitutionibus, ad quæst. 16. & tit. de temporibus ordinationum, consil. 4. nom. 3. & consil. 47. nom. 1. Eundem tenent aliqui Magistri. Si opponas cap. neminem, & cap. Sanctorum, 70. d. it. ubi desinit, si suspensum esse qui ordinatur sine titulo beneficii, vel patrimonij. Respondeo cum Nauar. & Henr. quæ sapia citatis, hanc penam suolatam esse per Innocentium III. cap. cum secundum Apostolum, de prebendis, ubi solum dicitur, ut qui ordinans, vel qui suscipiens, talat ordinatum, donec habeat ecclesiasticum beneficium, quoniam intel. qd est, quod non est factus sacerdos, ut patet ex ipso textu, & ex Panormitano ibidem.

Quod si rursus opponas Concil. Trident. sess. 21. cap. 2. de reformatione, in fine ubi innovatur pænas antiquorum canonum, ergo innovantur dicta capita neminem, & sanctorum. Respondeo, quod Concilium ibi solum loquitur quando sunt aliqua pacta de rebus petendo, ut amplius explicabimus dubio sequenti; at verò nos in secunda conelusione loquimur, quod nullo nullum est pactum, nec vlla acceptio, sed ordinans rectè seipsum ordinatum nullum habere titulum.

Denique si opponas motum proprium Sixti V. contra clericos malè promotos, qui sine patre, sanctum & salutarem, in prohibitionibus, ubi ponit penam suspensionis ipso iure contra clericos recipientes ordines, non servatis certis conditionibus, inter quas una est, quod nullus secularis ordinetur ordine sacro sine titulo sufficiens patrimonij, vel beneficii. Respondeo, quod hæc pena suspensionis, & aliter contenta in isto summi hominis, tantum

comprehendunt eos, qui sacris ordinantur sine dimissionis, vel ante legitimum ætatem, vel extra tempora. Et patet: nam Sixtus V. clare videtur loqui de illis, de quibus loquutus est Pius II. in Extrinsecis, cum ex sacerdotum. & Pius V. in regula 22. Cancellarie. Hi autem duo Pontifices tantum loquuntur in his tribus casibus. Præterea, nam videtur incredibile, quod valuerit Sixtus V. imponere gravissimas penas vixito § contra eos contra eam qui non servat interdicta Concilij Tridentini, quæ ex eisdem rationibus ab ipso Pontifice requisiti sunt una. Præterea, cum hæc Extrinsecis Sixti V. sit penalis & exorbitans à iure communi, non est extendenda. Et hæc explicatio placuit nominalis est I. I. doctissimis de hac re à me consultis.

DUBITATVR quintò, quando aliquis ordinatur cum patrimonio ficto, utrum incurrat suspensionem. Vbi gratia, Petrus petit à Ioanne, quod donec ei patrimonium, ad causas etiam ordinetur, & promittit ei etiam cum nunciamen- to, quod ante ordinationem reddet donabit illi tale patrimonium, & quod non petit ab eo vultum.

Prima opinio tenet, licet incurrere suspensionem; ita Nauar. cap. 17. num. 158. Medina Sui cap. 11. § 8. & mult. Theologi. Contra patet, sed, & Innocentius Solimanensis. Primum fundamentum hæc opinio- nis est cap. per tuas, & cap. penult. de simonia, & hoc est si fundamentum Nauar. Secundum fundamentum non est cap. 2. de reformatione. Conc. Trident. sess. 21. ubi dicitur, quod qui rando aliquis ordinatur sine titulo patrimonij, inspicatur pariter ut sit verum patrimonium, & de nullo si sit antiquorum Canonum pænas si per his innovando, ubi videtur innovare cap. neminem, & cap. Sanctorum 70. dist. ult. in quibus desinitur esse suspensum, quod si ordinatur sine beneficio vel patrimonio. Tertium fundamentum esse potest factum in can. Pij II. quæ incipit, cum ex sacro, ubi suspenduntur ipso facto qui ordinantur

tur sine l. totis dim. istius, sed Episcopus conferens huiusmodi literas titulo patrimonij, non daret illas, si sciret patrimonium esse fictum ergo illi literae sunt subreptitiae, & per consequens censetur nullae, & nullus effectus. Et in hoc etiam videtur sanare si Nauar. consil. 1. S. de temporibus ordinat. onum.

Secunda opinio dicit, hunc non incurtere suspensionem, mata P. Henr. q. 17. n. 2. & in glo. l. inter. C. refert pro ea multos, & graues Theologos, & Iuristas, quos ipse conuult.

Sed prima conclusio. Quamuis prima opinio sit vbi l. probabilis, secunda tamen est probabilior, & supponendum est, quod in presentia tantum inquirunt stando in iure communi potest etiam contingere, quod si in aliqua ad celum imponatur suspensio. Probatur conclusio, quia si illud est certum in iure, nec oblatio Papalis continens eadem suspensionem, ut patebit ex soluto argumento pro prima opinione. Vnde.

Ad primam responderetur, quod capit. per tuas. tantum loquitur in beneficiario, qui ad titulum s. i. beneficii ecclesiastici praesentat aliquem ad ordines praecedente pacto non petenti ab eo aliquid fructuum pro sustentatione capituli penult. loquitur cum eodem beneficiario, & etiam cum Episcopo ordinante cum pacto, quod ordinandus nihil petat ab eo pro sustentatione. Ratio autem quare in huiusmodi casu non incurritur suspensio est, quia praesentat o. quam facit de acheratis ad titulum sui beneficii, est quid spirituale, remissio autem fructuum, quam facit ordinandas, est quid temporale. Et similiter pactum initum cum Episcopo de nihil petendo ab eo pro sustentatione, est quid temporale, ordo autem non est quid spirituale. Vnde in casibus interuenit aliquid simoniae. Cuius rei signum est, hos duos textus esse sub titulo simon. x. & hoc modo explicat glossa dicto capit. penult. verbo, per triennium, & Ant. mas de B. titio dicto cap. per tuas. notat. 2. num. 4.

Ansula de censuris.

Item hoc l. e. i. s. i. d. etiam cap. penult. intelligi in clerico beneficiario, qui a titulum suum beneficii praesentat alium ad ordines, quod non habet locum in laico praesentante a titulum alium Ecclesiae, ergo multo minus habebit locum in laico praesentante ad titulum patrimonij. nam hic nullas terunt sapor simoniae, praeterea, quia poena non est extendenda de vno casu ad alium, praecipue quando est diuersus.

Ad secundam responderetur cum P. Henriquez sup. notum. 2. quod Concilium tantum intendit innovare poenas in iure positas, in iure autem solum inveniuntur poena contra facientes pacta simonicae, non vero contra facientes pacta, in quibus nihil interuenit simoniam, innovare autem non est extendere poenam de vno casu ad alium. Pro quo facit cap. ex parte. el. 1. de privileg. s. i. & melior text. cap. 92. eodem titulo.

Ad tertiam responderetur cum eodem P. Henriquez, supra, illam Extravagantem tantum suspendere eos, qui ordinantur sine Reuendis; at vero qui ordinatur ad titulum patrimonij etiam ficti, veras habet Reuendas. Nec obstat dicere quod obtinuisse Reuendas ex causa falsa, est idem quod non obtinuisse illas, non, inquam, obstat, primum quia ipsi Episcopo incumbit sufficere eorum facere informationem quod patrimonium est verum, ut ait Doctor Spino in Speculo testamentorum. glossa 1. s. n. 78. & colligunt ex Tridentino loco citato, ibi, *eo quoque prius praestellum patrimonium illud verum ab eis obtineri*. Secundo nam si fictio patrimonij sufficeret ad incurramdam illam suspensionem, etiam sufficeret falsitas in probatione mortui & generis.

Pertinet, utrum sit valida renuntiatio patrimonij, ad cuius titulum inquis est ordinatus. Et supponit, quod si aliquis habeat beneficium, nec aliquid aliud in te vivere possit Nauar. cap. 2. n. 1. & 3. & consil. 16. de temporibus ordinationum, absolute dicit non valere. P. Henr. q. 1. n. 1.

FF

mei 2

met. et citato loquar de patrimonio ficto, dicit non valere.

Sit tamen secunda conclusio. Si patrimonium erat verum, eius dignitas non videtur ipso iure. Probatur nam Tridentinum cap. 2. citato et patrimonio aut scilicet nullatenus potest dicitur abique licentia Episcopi, & dicto, *oblatum*, inducit nullatenus ipso iure, iuxta gloriam eadem. Clement. 2. de sequestro. verbum; nullatenus quam sequitur Navat. supra, & P. Henriquez lib. 1. 3. de excommunicatione cap. 28. num. 4. & Couarr. cap. ultima innot. p. 1. §. 1. 1. 1. Nota, quod si tenuerit, reservata sibi pensione sufficiente ad victum, valet renunciatio. Ita Nauat. lib. 1. Coni. consil. 2. 3. de prebend.

Ex hac conclusione sequitur, quod qui ordinatus est ad titulum veri & legitimi patrimonij, vel beneficii, quamvis secundum ius antiquum non erat prohibitum illud renunciare, vel resignare, nunc tamen prohibitum est per Tridentinum. Verum est, quod qui oppositum fecerit, quamvis peccabit, non tamen incurrit suspensionem a P. Henriquez c. 37. citato n. 1. in fine. Unde donatio patris filio, ad cuius titulum est ordinatus, poterit a patre revocari. Vide Azaved lib. 5. recap. titulo 6. leg. 7.

Tertia conclusio. Si patrimonium erat fictum, retrodonatio valet in foro conscientie. Hæc est expressis contra Patrem Henriquez num. 2. citato. Sed eam tenent aliqui Magistri; probatur primo. Nam Concilium solum loquitur quando patrimonium erat verum, ut patet ex contextu. Secundo: nam quod ficti donatus filius, modi patrimonium pignorat illo, est pœnit, ut statim dicemus, ergo non est priuandus ante sententiam, iuxta dicta in mater. 1. de legibus, tractando de lege pœnali, imò credo quod ordinatus tenetur in conscientia retrodonare patrimonium, sic aliqui viri docti. Et prohibetur, nam hoc patrimonium reuera non est suum, sed donatoris, & non potest auctoritate propria punire ipsum donatorem, &

De suspensione.

hoc intelligo nisi vel t. agere coram Iudice. Dicitur, in foro conscientie: nam in foro exteriori et scilicet datur retrodonatio in pernam donatoris, qui voluit decipere Ecclesiam & Episcopum.

Ex dictis sequitur primo, quod ad qui ad titulum patrimonij ordinatus est Subdiaconatus, & postea renunciat illi, & fecerit se ordini reliquis ordinibus, non incurrit suspensionem, quod etiam si se Navat. concedit consil. 16. de temporibus ordinationum.

Secundo sequitur, quod a fortiori non incurrit suspensionem ille, qui ordinatus est ad titulum patrimonij, quod mentitus est esse sufficientis, quamvis Navat. consil. 18. eodem tit. in fine, clare videatur docere contrarium.

Tertio sequitur, quod a fortiori non incurrit suspensionem qui ordinatus est ad titulum veri patrimonij, quamvis alibi deberet tantundem, quantum val. b. t. ipsam patrimonium. Quam resolutionem etiam tenet Navat. consil. 13. eodem tit. in casu, quod ista debita fuerint contraria post patrimonium acquisitum. Probatur optime, quia huiusmodi debita non possunt solvi de tali patrimonio, siquidem secundum Concilium non potest alienari, nisi ordinatus habeat beneficium, vel aliquod aliud unde vivat.

Quarto sequitur, quod a fortiori, non incurrit suspensionem eum, qui ordinatus est ad titulum patrimonij in bonis mobilibus, ut ipse Navat. concedit consil. 19. eodem titulo. Et ibi ait, quod secundum mentem Concilij patrimonium debet esse in bonis immobilibus.

Quinto sequitur, quod a fortiori non incurrit suspensionem qui ordinatus est ad titulum beneficii legitime quidem obtenti, sed non in possessi, ut ipse Navat. concedit consil. 1. eodem titulo.

DEBITA SECUNDO, quod si solus quis est ordinatus sub hac conditione sine titulo patrimonio, vitam licite possit ascendere ad superiores ordines.

Prima opinio affirmat. Hanc tenuerunt

in Hispania nonnulli conuulsi iactant, arguunt, cum eorum erant, quod postquam habet licentiam in eodem conuulsi, non accet. I. al. q. d. officium exercere. I. l. autem opinio, ut dicitur al. q. d. h. g. s. r. non videtur sequi in consecrata. Vide sit

Secunda opinio vera & omnino tenenda, quod non potest sine dispensatione Episcopi; ita P. Henricus cap. 37. in l. 2. circa fin. n. 8. alij Probatur patet in iura non solum requiritur pro subdiaconatu, sed etiam, in iure, pro diaconatu & sacerdotio, sed iam non habet in g. s. patet non una, quam libet antea, ego, Dixi, *hinc persuasione I. p. s. r.* nam Episcopas bene potest in hoc casu dispensare, ut iste ascendat ad superiores ordines, sic P. Henricus 2. & al. qui vix doct. Probatur argumento s. d. o. pro prima opinione, hoc enim probat, & nihil aliud, ac per consequens manet solutum.

Verum verò in aliquo casu possit Episcopus dispensare, ut aliquis a principio ordinatus sacris sine patrimonio Respondetur, quod in eadem esse potest, ut si sit vir doctus collegio, & gratia insignis, ita P. Henricus suprad. hoc enim certum est, quod si consequatur cathedram, vel praebendam, aut beneficium, & per consequens nulla est suspensio quod mendicabit. Et hoc de secundo casu.

Tertius casus est, quando aliquis ordinatur ordinarum sacro extra tempora a iure statuta, vel ante legitimam aetatem, vel absque licentia dimissoris, quas Reuerendis vocant.

Ecce sit Dubium septimum, quia casus hic longiore non exigitur disputationem.

Pro cuius explanatione supponendum est primum, quod ad in iure ordines non requiruntur tempora, requiruntur tamen quod sit dies Domini uera, vel dies festus; text. est cap. de eo. de temporibus ordinationum. Item autem consilia quolibet die anni dari potest. Sc. Artic. l. ver. ordo. nam. & B. r. r. d. s. Diaz in sua Practica. cap. 20. littera A.

Secundo appropinquat in est, quod autem loquendum esset in de causa secundam autem quamquam secundam nonnulli: nam illud in iure antiquo facit controuersum non est, utrum quod ordinatus sacris extra tempora, etiam ipso iure suspendendus, vel suspendendus. Angelus enim verbo, irregularitas. num. 33. Syluest. eodem verbo, 12. Tabien. eodem verbo, 4. numer. 7. quod 6. d. aut. esse suspensum ipso iure. Idem tenet Panormit. cap. 2. de temporibus ordinatio ubi ait, quod ille non recipit ordinem executionem, & est depouendus. Innocent. autem & Hostiensis citati ab Angelo, & Syluest. dicunt, quod est suspensibilis, quam sententiam sequuntur aliqui viri docti, & haec videtur mihi probabilior: nam text. in quibus prima opinio posset fundari cum apparentia qui sunt quatuor, non habent difficilem solutionem. Primus est cap. cum quidam. de temporibus ordinatio. qui est Verbanus III. sed ibi solum dicitur, *a se fecit ordinibus reddere aetate experiet;* quae verba clare significant suspensionem ferendam. Secundus est cap. secundum, eodem tit. quod est Alexander III. sed ibi solum habetur, quod non permittatur immolare, quae verba commode explicantur de suspensione ferenda, & cum sit pena, in dubio mitius est interpretanda, praecipue cum Verbanus III. qui fuit 23. annis post Alexandrum, clare ponat suspensionem ferendam, & in dubio non est praesumenda legem correctam. Tertius est cap. consultationi. ubi dicitur cuidam Archiepiscopo, quod ordinatos extra tempora, praemissa competentis poenitentia, posset permittente in susceptoribus immolare; ubi videtur praesupponi, quod sunt ipso facto suspensibilis enim nulla indigerent absolutione. Responditur, quod cum in daobus textibus citatis solum ponatur expressè suspensio ferenda, & in hoc cap. consultationi. non ponatur expressè suspensio ipso iure, sensus huius est, quod cum ordinatos extra tempora possit Episcopus, & debeat suspendere, eos iam

suspensio per sententiam poterit præmissa poenitentia absolueri, vt ministrant. Quarta textus est in cap. lictas. eod. tit. vbi facillè responderetur, quod suspensio ibi posita non est, quia ille de quo ibi est sermo, sit ordinatus extra tempora, sed quia suscepit duos ordines sacros in eodem die cum enim ille in vespere Sabbati ordinatus sit in diaconum, & continuato die non manè Dominica sequens sit ordinatus in presbyterum, sic oportet iuris peritiante Pontifex illam in eodem die suscepisse duos ordines sacros. nam manè Dominica, & vespere Sabbati precedenti ad eandem diem referantur. Et hæc dicta sunt loquendo secundum ius antiquum.

Loquendo autem secundum novam existat contrarietas. nam P. 15 II in quadam Extravaganti, quæ incipit, cum ex sacro, suspendit ipso iure eos qui sacris ordinantur extra tempora à iure statuta, vel ante legitimum ætatem, vel ibique licetis dimissionis, & facit irregularem ordine vtentem, quum Extra vagantem nunquam typis excusam refert Nauar. cap. 27. num. 154. Cuiusmodi Clementi si furiosus. par. 1. §. 1. num. 4. & alij, & integram refert Bernardus Diaz in sua Pract. cap. 26. cuiusque confirmavit Pius V. in suis sanctionibus Apostolicis. sanctione 12 vt refert Cordub. in Sum. quest. 114. & habetur in Regula 12. Cancellariæ, quæ ponuntur ad finem voluminis propriorum motuum. Eam etiam refert, & confirmare videtur Sixtus V. in Extravaganti contra clericos male promotos, quæ incipit, Sanctum & salutare, versiculo, & nisi hominibus. Hæc autem Extravagans declaranda est primò in generali, secundò in particulari, quantum ad tres partes quas inducit.

Pro intelligenda igitur in generali suspensionem est quartò, quòd ad incurrendam hanc suspensionem requiritur dolus nam verbum, *presumpserint*, te iure dolum, vt ostendimus cap. 1. de excommunicatione, disput. 3. dub. 9. Itaque continget

De suspensione.

aliquem peccare ex ignorantia culpabili, & quòd non incurrat hanc suspensionem, & quamvis de hoc fuerint aliquando dubias propter ipsam contextam dicit enim Pius II. qui extra tempora, vel ante ætatem, vel sine licetis dimissionis ad aliquem ex sacris ordinibus se fecerint promoueri, à suorum ordinum executione ipso iure suspensi sunt, & si huic ultionis suspensioni durante in eisdem ordinibus celebrare præsumpserint, eo ipso irregularitatem incurrant, ex quo videtur constare quòd verbum, *presumpserint*, non cadit supra receptionem ordinum, sed supra usum ordinis Vnde Nauar. in repetit. cap. accepta, de resistit. spoliatorum. opposit. 8. n. 15. in fine. explicans hanc Extravagantem ait, in imponenda pena suspensioni non ponderatur presumptio, in imponenda verò irregularitate sic, quum sanquam, fuerint aliquando dubius, tunc a stem cum resolutione dico requiritur dolum, ita Nauar. cap. 27. num. 154. consil. 1. de etate & qualitate ordinandorum eo si. 2. de filijs presbyterorum, & 2. p. Consilium. m. in additione libri primati. l. de temporibus ordinationum. consil. 30. & P. Henriquez cap. 38. num. 1. in fine. & in gloss. litera E, & Bernard. Diaz in sua practica. cap. 16. litera C, versiculo primo, quòd eius. Et quamvis hi Autores, præcipue Nauar. & P. Henriquez solum videntur eximere à suspensione ordinatum ignorantia inaneibili, tamen cum expresse affirmet, quòd hæc suspensio solum comprehendit præsumentes, & quòd requiritur dolum, sequitur aperte quòd secus in mentem eorum non comprehendit ignorantem ignorantia culpabili, dummodò non sit affectata, vt patet ex Autoribus citatis dub. 9. de excommunicatione. nam etiam toto Præterea nam a dolo quæcumque ignorantia etiam crassa excusat, vt docet ipse Nauar. cap. 27. num. 141. Item 10. probò requiritur dolum: nam fieri potest quòd explicatio Nauar. fieret in etate, quòd hæc Extravagans fuerit sic interpretata & prædicta. ipse enim est qui eam publicavit Salman

Salmantiz, vt testatur consil. 14 de temporibus ordinationum. Tertio: nam dici potest quoddam verbum *presumpserunt*, comprehendit suspensionem ordinum, & celebrationem, & ita Bernard. Diaz ponderat hoc verbum his, scilicet ad incurrendam suspensionem, & etiam irregularitatem. Et quamuis hoc non multum faueat constructioni Grammaticali, fauet tamen breuitati quæ solet esse in vñ in literis Pontificis, & cum sit poena, maior interpretatio est faciendā; & hanc sententiam tenent aliqui viri docti, qui expresse dicunt, quoddam ignorantia culpabilis, si non æquiualeat presumptioni, excusabit a suspensione.

Quinto notandum est, quod licet aliquis incurreret hanc suspensionem, quia ordinatus est cum dolo, tamen si postea facta penitentia celebret, credens id sibi licere non incurrit irregularitatem. Nam etiam ad hoc requiritur dolus, ita Nauar. cap. 27. num. 156. & in cap. accepta loco citato. modo longè certius est de irregularitate, quàm de suspensionem verbum, *presumpserunt*, absque vlla contoleris cadere si per irregularitatem, vt patet ex verbis ipsius Extravag. iam citatis.

Sexto notandum est, quod ordinatus ordi sacro contra tenorem huius Extravag. solū manet suspensus ab ordi ne sic suscepto, ita videtur clarè testari P. Henricus cap. 38. n. 1. vbi generaliter ait, quod sit suspensus ab usu sacri ordinis sic suscepti. Nec obstat doctrina Nauar. consil. 71. de excommunicatione. quam sequitur Emanuel in Summa, cap. 162. de irregularitate, dicentis eum, qui ante legit. manentem ordinatus est presbyter, non posse exercere actum alicuius sacri ordinis deputatum, non, inquam, obstat, quia Nauar. tenet iuram perhibere, cum incurrere irregularitatem, & in hac fundat suam sententiam, ego tamen oppositum teno. Porro. 11. Et primum in generali probō et ipsa Extravag. in illis verbis. *Et si huiusmodi suspensione durante in eisdem ordinibus celebrare presumpserint, irregularitatem in-*

currant. Secundò in particulari probō de ordi ne suscepto ante legitimam ætatem: nam in cap. vel non es canonicus, de temporibus ordinationum. quidam ante legitimam ætatem factus diaconus, suspenditur a diaconatu. Et à iure antiquo non est recedendum, nisi quatenus continetur in nouo. De ordinato extra tempora, probō ex glossa cap. consultationem. de temporibus ordinationum. ibi, *interdicitur ei executio ordinis sic suscepti.* Denique de ordinato absque dimissionis probatur ex Trident. sess. 14 cap. 2. de reformatione, vbi de ordinato ab Episcopo titulari sine licentia proprii Episcopi, ait, *Taliter promouit ab executione ordinum sic susceptorum donec suo Prelato iurum fuerit, ipsa iure sit suspensus.* Et intelligo quod consequenter manet si suspensus ab ordi ne superiori etiam ritè suscepto, non tamen ab inferiori, iuxta dicta disput. 2. ad ob. 1. concl. 9. Et hæc dicta sint stando in iure communi, & in Extravaganti. Pij II.

Ceterum stando in Extravaganti Sixti V. maior est difficultas, vtrum clerici promouiti extra tempora, vel ante legitimam ætatem, vel absque dimissionis, maneant suspensi ab omnibus ordinibus etiam ritè susceptis: nam in illo vetustulo, & nihilominus. dicit eosdem clericos post hac male promotos ab executione, ministerio & exercitio ordinum susceptorum, & ab omni spe, & facultate ascendendi ad alios superiores perpetuò suspensos declaramus: hoc tamen non obstantē iudico probabiliter posse defendi, quod tantum suspendit ab ordine sic suscepto si quidem refert Extravagantem Pij II. & per consequens tantum videtur loqui de illa suspensione, de qua loquutus est Pius II.

Septimò notandum est, quod ab hac suspensione poterat Episcopus, si solus, et si Syluest. ver. si spiritus. i. um 8. dicto 3. Probatur, quia non est reservata Episcopo: nam reservatio posita in illis verbis, *Et si in eisdem ordinibus non fuerint, sit irregulari.* cum quo solus Papa dispensat, non est referenda ad suspensionem, sed ad irregularitatem.

Trident. sess. 7. cap. 10. de reformatione. imò etiam requiritur ad primam confirmationem, cap. si de temporibus ordinationum. in 6. alias Episcopus eam conferens suspensus erit per annum ab eius collatione, eod. cap.

Secundò supponendum est, quòd qui ordinatur in moribus sine licentia proprii Episcopi, non est ipso iure suspensus, sed suspendendus, cap. quod translationem de temporibus ordinat. omni. ibi, *interdicendum est ei ord. m. executio*, sic Panorm. eod. c. nam Sylvest. ver. irregularitas in om. 11. Tabien. ver. ordo 3. nam. 1. Navar. consil. 48. de temporibus ord. nat. & si p. & cl. v. patet ex Trident. sess. 7. cap. 10. de reformatione. Vbi tantum dicit, quòd nullo privilegio clericali, præsertim in criminalibus, præcedat, & ex Extravaganti Pij II. q. 1. r. t. n. am loquatur de ordinibus sacris. Sed est argumentum: nam qui ordinatur sine licentia proprii Episcopi, ord. n. non est rata, nec recipit ordinis executionem, c. nullus alterius. 90. q. 2. cap. illud quoque. 71. q. 1. Respondetur cum Panorm. supra, & Belamera dicto c. quod translationem, quòd iste non habet executionem quoad se, sicut dicitur de peccatore occulto. ca. si de cohabit. clericorum & mulierum sed quoad alios non est suspensus. Vnde quammis celebret, non erit irregularis, & hoc modo intelligo gl. ill. exp. eos. de temporibus ordinat. in 6. verbo, dicentem quòd ordinatus ab alieno Episcopo est suspensus ipso iure, sed non illa suspensione quæ inducit irregularitatem, sed suspendendum illa, ut in c. quod translationem Et adiecit quòd iure glossa iam non habet locum quòd si sacros ordines post Extravag. Pij II. v. patet ex d. q. 1.

His potius dico primo, quòd stans in iure communi, Reverendiss. possit ordinari ab Episcopo, de cuius diocesi est ordinandus qui vel sit ordinatus, vel in eius diocesi benedictus, in obtinet ecclesiasticum, vel habet domicilium, ita Sylvest. verb. ordo. 3. num. 1. & est text. cap. cum nullus de temporibus ordinat. in 6. Dicitur autem omni-

bus, qui natus est ex parentibus habentibus ibi domicilium, non tamen si aderant ibi ratio & itineris, ita Sylvest. ver. civitas. num. 4. & P. Henricus, qui citant alios. Præterea Officialis Episcopi, ad est, Provisor, non pot. se eas dare, nisi expresse sibi conceatut, dicto cap. cum nullus. Vicarius autem generalis in spiritualibus Episcopi, ipso in remotis agente, poterit eas concedere Archiepiscopus etiam dum visitat, non poterit eas concedere, ita Additator ad Bernardum Diaz supra, littera C, versiculo, non tamen poterit, & licet ead. communem habet etiam ex Gemmano d. eod. cap. cum nullus. num. 1. Dixi, stans in iure communi, nam licet secundum ius commune Prælati religionam non possint eas concedere, dicto c. cum nullus. vbi videte omnimò Gemmanum § Religiosis. ex privilegio tamen possunt, & quoniam P. Henricus lib. 10. de sacramento ordinis. cap. 13. num. 4. dicit, quòd maiores ordines non concedit Reverendas Prælatas, etiam Provincialis, excepta religione Societatis Iesu, sed Episcopas, in cuius diocesi habent domicilium, cum consensu tamen Prælati regularis. Postea tamen lib. 14. de excommunicatione. cap. 40. num. 1. anglos. ibi. B. tem. perat hoc. Ego autem cum resolutione dico, quòd Prælatas regularis potest suis Religiosis concedere Reverendas, ut tenet expresse Naarr. eo. lib. 12. de temporibus ord. nat. Nec consistit Trident. sess. 7. c. 8. de reformatione. licet, quòd d. dicitur ab ordinatione Prælatas Religiosorum est eorum Superior ordinatus, habens in eis iurisd. d. c. c. collationem c. cum ab Ecclesiasticam Prælat. de officio ordinarii. Et ex hac ratione scilicet, potest non esse necessarium privilegium derogans huic capiti Concilij.

Dico secundo, Capitulum Sede vacante non potest concedere Reverendis nisi in duobus casibus. Primus, post annum a die vacationis, secundus, quando quis ratione obtenti, vel obtinendi beneficii paratus sit ad sacros ordines suscipiendos. sic

Teidem. sess. 7. cap. 1. de reformat. Collegium aeternum Cardinalium, etiam intra annum vacationis, potest concedere Reaccedas, quia Concilium non intendit limitare hanc iurisdictionem sacre congregationi Cardinalium, ita Bernard. Diaz, & P. Henriquez lib. 1. c. de sacramento ordinis, cap. 22. nom. 3. Sed nota quod licet capitulum infra annum vacationis non possit concedere Reaccedas, potest tamen dare iteras intermissiones idoneas, ita Nauar. consil. 9. de temporibus ordinandorum 1.

Deo tertio, Reuerendae non expirat morte concessio, ita, ut Nastr. exp. placuit. p. 1. p. 1. d. 6. l. 1. m. 33. Car. 1. n. 1. Clement. h. i. de electio. quatr. 3. Additionator ad Bern. ad Diaz si p. littera B, versicul. postquam verò P. Henriquez cap. 22. citato, num. 1. ubi citat Doleum Pectez, & alios. Et ratio est, quia gratia non expirat morte concessentis, cap. si super gratia. de offic. delegati. in 6. unde data à capitulo sede vacante valide sunt etiam si nra potestate capituli, sic Additionator Bernardus Diaz, & citat Immolam.

Deo quarto, Reaccedas concessa ab Episcopo excommunicato etiam denunciato valde sunt secum tam Patrem Henricum lib. 1. 3. cap. 8. num. 7. quia est quidam gratia, quae valet sine usu iurisdictionis. vtrum verò valeant concessae excommunicato denunciato. Respondetur quod si concedantur ab inferiori Papa, valent; sic colligo ex Nauar. consil. 28. de excommunicatione. ad 1. quæstionem. ubi eleganter disputat vtrum gratia impetrata per excommunicatum ab inferiori Papa valeant? Et inclinat quod valeat, & quod cap. 1. de rescriptis, in 6. solum habet locum saltem quoad forum conscientiae in rescriptis & gratis impetratis a Papa, & ego idem plene iudico nam appellatione rescripti generaliter in iure prolati, solum includitur Apostolicum, Imperiale, seu Regium, ut colligit ibidem Nauar. ex titulis de rescriptis, & ex i. rescripta. &

Adula de censuris.

Liquores & l. vltima. C. de preb. & licet. offer.

Dico quidam, quod in totius casibus, si oritur aliquis ordinari. ab alieno Episcopo, sua dimissio, proprii Episcopi. Primum est, quando proprius Episcopus est suspensus, & quod ordinavit alienos, text. exp. illis cap. 1. de temporibus ordinandorum in 6. Sed etiam, si hoc casum aliqua sunt notanda. Primum, hoc non habet locum, quando proprius Episcopus est suspensus, & in causis, sic glossa verb. taliter & Clementia. & in glossa idem text. ubi dicitur, quod pertinet ad hunc casum, propter quendam aequalitatem, quod sicut si se ordinauit clericos alienos sua licentia suorum Episcoporum, sic & si clericus sine licentia eius ordinaverit ab alio. Secundum, nota hoc non habere locum in laicis, sed tantum in clericis, quia, ut inquit Geminianus, non potest cogere laicum tanta necessitas, ut accipere ordines, sicut clericus, ut promoveatur ad superiores. Tertio nota, quod debent ordinari ab Episcopis vicinis, quia per eos melius poterit sciri de vita & moribus ordinandorum, poterunt etiam ordinari ab Archiepiscopo, quia est vicinus; ita Geminianus. Quarto nota, quod ad probandam hanc suspensionem non sufficit dictum ordinandorum, sed alia via est probanda, ita Geminianus. Non tamen requiritur precise quod probetur per declarationem Metropolitanam, ut vult Additionator Bernardus Diaz super littera C, versiculo, tribus casibus. Probo ex glossa dicto cap. 1. verbo, manifesta. Secundus casus est, quando interuenit rati habitio proprii Episcopi, quod intelligo de rati habitatione de praeterito, vel de praesenti expressa signo aliquo exteriori. nam & hoc sufficit ad confitendum eum alieno Confessore, ut dixi in materia de confessione; non tamen sufficit sipes rati habitio vis de futuro, ut tenet Additionator Bernardus Diaz, versiculo, secundus quando vis citat Rebuffum, & alios. Probat: nam contraria sententia praeserteret animum Episcoporum, ut hoc quæsito colore ordinarent alienos, ex

in glossa littera A, testatur quosdam recentiores, alie ore, quod hæc pœna sit derogata consuetudine.

DEBITA Tamen non, verum committas simoniam incurrat suspensionem? De hac questione tractat P. Henriquez lib. 1. cap. 37. & late Syluest. verb. suspensio. q. 7.

Et primò supponendum est, quòd simonia realis est, quæ dicitur conventionali expellam, i. e. tacitam ex utraque parte completam, saltem quòd aliquam partem promissorum utriusque partis, ut latius tradit Nauarr. cap. 2. §. num. 105.

Secundò suppone, quòd pœna statuta à iure ipso facto solum incurritur per simoniam realem, tãtã ex p. o. simoniam conventionalem consentientem, quæ licet non sit realis, inducit tamen nullitatem beneficij ipso iure, ut tradit Nauarr. num. 104 & 111.

Tertio, suppone, quòd simonia realis in ordine indicit excommunicationem ipso iure, ut habetur in Extravag. 2. de simonia. sed in præsentia non agimus ex professo de hac pœna.

His positis, sit prima conclusio. Qui in ordine per simoniam realem, est ipso iure suspensus non solum ab ordine sic suscepto, sed etiam ab alio iure suscepto, ita Syluest. supra, & P. Henriquez ibid. 3. ubi ait esse recte nam Doctorem sententiam, idem tenent Thomistæ, quos ego videteneat Villallego tract. de irreg. §. ut. c. 7. est etiam bonus text. cap. inquisitionis. de accusat. Hanc conclusionem probat Syluest. ex cap. per tuas. el. 2. de simonia. Sed efficacius probatur ex Extrag. 2. de simonia. ibi, *Declaramus quod omnes illi, qui simoniace ordinati fuerint, si fuerint sint ordinum executione suspensi.*

Secunda conclusio. Qui recipit ordines simoniace ignoranter, ut quando cognatus, vel amicus me ignorante dat pretium Episcopo, ut conferat mihi ordines, incurrit suspensus ab ordine sic suscepto, ita Syluest. supra, & D. Thom. 2. 2. q. 100. art. ult. ad 3. & Aragon ibi concl. 4. ubi

De suspensione.

expresse loquitur de ignorantia omnino inculpabili, intelligo autem, quòd manet suspensus non suspensione, quæ sit censura, ut amplius patebit ex conclusione sequenti.

Contra conclusionem hanc videtur tenere P. Henriquez nu. 4. nisi explicetur de suspensione, quæ sit vera censura, & quæ non incurratur nisi propter culpam. addit etiam, quòd non incurrit suspensionem, quamvis post ordinationem ratificet promissionem pecuniæ ab amico factam, & eam solvat. Rationem eius colligo ex eodem lib. 4. de irreg. latit. cap. 2. numer. 10. quòd licet ratihabito comparetur mandato quoad culpam, non tamen quoad pœnas iuris, nisi expresse caveatur, sed hæc resolutio aperte videtur contra D. Thom. supra, ad 3. ubi etiam loquens de promissione facta ab inimico fraudulenter, quo casu secundum omnes non incurrat suspensio) addit D. Thom. nisi fortè postmodum pacto consenserit, soluendo quod sit promissum, & confirmatum, nam licet ille, qui non ratificando pactum, soluit pecuniam se ignorante promissam ab amico, ne amicus patiantur hanc iacturam, non incurrat simoniæ pœnas, ut tradit Nauarr. consil. 1. e. de simonia num. 7. ac verò si ratificet, & solvat, incurrit, ut efficaciter probat Nauarr. ibidem. idemque tenet glossa cap. penult. de elect. verb. ratum non habente. vb. dic. 1. *Alius si postea consensuerit, idem esset, ac si ab initio procurasset;* & ad argumentum respondetur, quòd in iure expresse simoniæ est, ratihabitionem habere locum in simonia, ut patet ex dicto cap. penult. iuncta glossa iam citata.

Est autem maxime advertendum, quòd simonia, quæ committitur in Reatendis, censetur commissa in ordine, sic Nauarr. consil. 38. de simonia. in fine. quæ verò pœnas incurrat in foro exteriori simoniacus in ordine, videtur in Nauarr. consil. 34. de simonia.

Tertia conclusio. Qui ordinatur ab Episcopo simoniaco, sed non recipit ordines simoniacè, quia Episcopus in hac ordi

ordinatione non committitur simonia, sed iam alias commiserat eā, distinguendum e tñam si sciebat Episcopum eile simoniacum, manet suspensus ab ordine sic suscepto, suspensione, quæ sit vere censura, si verò ignorabat, manet suspensus, non tamen suspensione, quæ sit vere censura.

Prima pars habetur expressè in can. si quis à simoniaco. 1. q. 1. Secundam partem tenet glossa ibidem. Sylvest. & Angel. locis citatis dub. 8 in 4. casu. vbi expressè loquuntur de ordinato ab Episcopo simoniacò, idem tenent Innocent. relatus à Sylvest. verb. suspensio. q. 7. & Panormit. e de simoniaco. tit. de simonia. n. 6. qui duo ex glo. sic explicant dictum c. de simoniaco n. illis verbis, *presunt in suis ordinibus remanere*, scilicet per dispensationem, quæ interpretatio licet prima facie non videatur quadrare textui, quod tamen attentò cap. presentiam portatorem. 1. q. 3. vbi decretum, quod ord. natus per simoniam a patre ipso filio ignorante commissam, si Ecclesia indigeat, fungitur sacerdotio, alias manet suspensus, denique idem tenet expressè D. Tho. 2. 2. sup. ad 1. vbi dicit, quod nullus debet recipere ordinationem ab Episcopo, quem scit simoniacè promotum, & si ordinetur, non recipit ordinem executionem, etiamsi igno et cum eile simoniacum; vbi clare loquitur D. Thomas de ignorantia inculpabilis, præcipue cum sit ignorantia facti alieni, quod facit ut ignoratur inculpabiliter, & ratio nostræ resolutionis est, quod in hoc casu Episcopus punitur in sic ordinato, vt innuit glossa citata, & nos diximus cap. 3 de excommunicatione disput. 5. dub. 1. et ad 2.

Quarta conclusio. Qui confert ordines simoniaci secundum ias antiquas, tantum erat suspensus per triennium, & non absolute, sed solum a collatione ordinum, vt patet ex cap. penult. de simonia. et verò secundum ias novum manet privatus ab executione omnium suorum ordinum, vt patet ex Extravag. 2. de simonia. ibi enim excommunicatur ipso facto, & per conse-

quens prius manet executione omnium ordinum, & hæc Extravagans loquitur absolute, siue hoc vitium sit publicum, siue occultum.

Quinta conclusio. Nonnulli dicunt, quod simoniacus in beneficio est si suspensus ipso iure, sic Angel. verb. simonia. 6. num. 2. Sylvest. verb. suspensio. q. 7. p. 2. P. Henriquez lib. 1. 3. cap. 37. num. 3. innot. & D. Thum art. citato ad 2. Sed oppositum tenet Navar. cap. 1. 3. num. 1. et dicto 3. vbi citat Innocent. dicentem, quod simoniacus in beneficio. peracta punitur etiam, & relicto eo beneficio, potest celebrare. Idem tenet consil. 35 & 62. de simonia. & Villadiego cap. 7. de irregularitatibus, qui loquitur, quando est occultus. Et probatur, quia nulla poena est dicenda incursi ipso iure, nisi lege id caveatur, glossa recepta in cap. fin. de iure patronatus, & tamen nullus est text imponens huiusmodi suspensionem. Si opponas cap. præter. 3. 2. d. vbi habetur, simoniacos non esse admittendos ad sancta ministeria, (quem textum allegat pro se P. Henriquez) respondetur, quod cum iste text. non faciat expressam mentionem de simoniacò in beneficio, intelligendus est de simoniacò in ordine, qui etiam per alios textus est suspensus, quæ solutio est de mente glossæ verb. obstruim. Sed nota, quod si simoniacus in beneficio est excommunicatus per prædictam Extravag. 2. de simonia. & in hac conclusione loquuti sumus de suspensione quoad ordines. Loquar nō iam de suspensione quoad beneficium, & sic

Sexta conclusio. Qui ignoranter, & inculpate recepit beneficium datum per simoniacum alienum, vt si patet etiam inferius etiam ab Episcopo, dicitur suspensus ab eo tantum beneficio, quamvis curatum sit, quia ius non habet veram utilitatem, nec retinere potest hunc novam dispensatione, & collatione, p. mō in rigore loquendo, hæc non est suspensio, nam suspensio debet esse eius, quod possideo, & est inveni. Dixi, quia *curatum sit*, contra Sylvest. verb. suspensio. c. p. 2. licentem,

q. 2. si si be. i. e. est curatum, manet suspensus. ubi omnib. is al. is. beneficiis etiam ita. acquiritur, sed nostram sententiam tenet. A. 12. l. verb. simonia. 6. num. 2. in l. 1. & P. H. iniqu. 2. b. 1. de excommunicatione. 47. 1. in §. & c. iniqui Thomista. Et potest probari a simili, ex cap. presentium. 1. q. 3. ubi ordinatus per simoniam se ignorat ab alio commissam tantum manet suspensus ab ordine sic susceptus. Et ratione probat, ite non deliquit, ergo non est puniendus in beneficiis ite acquiritis.

Septima conclusio. Qui post beneficia ite acquisita recepit collationem ante, et beneficii per simoniam realem, sit in foro exteriori suspensus ab omnibus beneficiis etiam ite susceptis, & illorum fructibus, sed in foro conscientie & damno beneficio simoniae obtento, & absolutus ab excommunicatione potest frui primis beneficiis ite susceptis, sic P. H. iniqu. 2. supra.

DISPUTATIO VI.

De absolutione à suspensione.

De hac tractat P. Henriquez lib. 13. de excommunicatione. cap. 35.

DUBITATUR primò, quis possit absolvere à suspensione via ordinati.

Prima conclusio. Quando suspensio imposita fuit ad certum tempus, ubi gratia, per mensuram, et sub conditio, et ubi gratia, donec fiat fecerit, adveniente tempore, vel facta sit, suspensione cessat sine absolutione, siue imposita sit a iure, siue ab homine, siue pro contumacia, siue pro culpa praeterita, sic Angel. ver. suspensio. q. 4. Sylvest. q. 8. Anton. 3. p. 1. 2. 8. cap. 4. circa finem Nauatt. cap. 27. num. 161. qui testatur esse communem sententiam, & P. Henriquez sup. c. 1. num. 1. ubi etiam multos. Vide dicta de excommunicatione, ubi de hoc latius egi.

Secunda conclusio. Parochus, & Confessor ordinatus non possunt via ordi-

De suspensione.

naria absolvere à suspensione, siue sit lata ab homine, siue a iure, sed requiritur facultas iuris, ad quam iure communis pertinet talis auctoritas, sic P. Henriquez, & alij communiter, neque est eadem ratio de excommunicatione, (à qua, si sit à iure, & non ite curata potest absolvere Parochus, & Confessor ordinatus, quomodo absolutio excommunicationis debet necesse est, ratio precedere absolutionem à peccatis, siue est de absolutione à suspensione.

Tertia conclusio. A suspensione lata ob contumaciam, siue a iure communis, siue particulari absoluitur, & sine termino, & non reservata, potest absolvere Episcopus, sic Innocentius receptus communiter, 3. Nauatt. cap. 27. numer. 12. Probitur argumento cap. super de hereticis. excommunicatis, & ex hoc. de constitutionibus. Probo etiam glossa cap. si Clerici. de iudiciis. verb. minora, quae ait, quod Episcopus ubique potest dispensare, ubi non invenitur prohibet, idem tenet Ioh. Andr. & alij relati à Sylvest. verb. dispensatio. numer. 4. q. 9. Dixi, absoluitur, & sine termino. nam quando imponitur ad certum tempus, ubi gratia, per mensuram, non potest Episcopus absolvere, sed licet ante impletum terminum, sed tantum conditoris clementer, siue talis suspensio non obita sit pro delicto, siue pro contumacia, sic Paudan. in 4. d. 1. 8. q. 7. in fine. Sylvest. ubi verb. suspensio. q. 8. A. 12. l. verb. suspensio. n. 4. cum glossa cap. cupientes de electis. in 6. & in Clem. 1. de hereticis P. Henriquez supra. Bern. vid. Dixi in sua Practica. cap. 67. numer. 1. & alij, quos refert, & sequitur Couarr. 4. Decretal. cap. 6. numer. 1. idem tenet expressè Panormitan. cap. quàm sit grave. de excessibus Praelatorum in fine. quoniam contrarium videtur sentire in cap. tam. c. l. tenet de testibus numer. 3. Ratio glossa est, ne frustraretur effectus huiusmodi suspensionis; limitanda est tamen haec exclusio post Concilium Trid. in num. quando suspensio imposita est propter delictum occultum; tunc enim potest Episcopus

scopus absoluerit et in ante impletū terminum, sic P. Henriquez supra, consideratis quæ dicit Syluest. verb. dispensat. n. q. 9 dicit, quod tunc et nostrum conclusionem n.

Quarta conclusio. Quando suspensio sit relictæ a iure absolute, & sine termino, & imposita est propter delictum iam præteritum et in grauibus adulterio, si non sit referat. Papa, potest Episcopus ab ea absolueret, & loquimur etiam stando in iure antiquo. Hec conclusio partim est contra Nauar. consil. 7 de ætate & q. 142. ordinador. n. & in Manual. cap. 17. num. 162. ubi citat P. normit. & Fel. n. & contra P. Henriquez, & contra Sylac. & idem dicit lib. 4. cap. 5. num. 311. fin. & Villad. c. 16. de iureg. 4. quæ tamen per penitentiam, qui hinc dicit Nauar. & contra alios dicitur, q. nō hinc possit Episcopus absolueret, quia nō suspensio est imposita propter adulterium, vel delictum leuius adulterio, non tamen quādo est imposita propter delictum grauius adulterio: Delicta minora adulterio sunt venatio, ludus aleæ, vinolentia P. Henriquez lib. 14. c. 10. n. 4. in fin. & in ecclesiis spiritualibus, ita Nauar. l. 3. c. 1. Consil. 70. n. 1. de integritate atque cessus etialis est maior, Nauar. ibid. Et loquitur de incestu cum matre & filia carnaliter, sicut in remotiori gradu, vnde per alio delicto consil. 3. de ætate & qual. t. d. q. 2. sed nostram sententiam tenet glossa Clement. 1. de hereticis §. penult. verbo, excommunicacionis, & cap. cupientes. c. ceterum, ver. suspensus. de electio. 6. quas fatetur Nauar. communiter esse receptas in suis locis, & ratio defamatur ex cap. nuper de sententia excommunicacionis ubi dicitur, quod quia conditor canonis non referauit sibi absolutionem excommunicacionis, nec ipso concessisse videtur facultatem alibi relaxandi, sed nullibi inuenitur relaxatio huiusmodi suspensionis, ergo. Et item dico de quibusdam Abbatibus, & de Prelatis Regularium, qui habent auctoritatem quasi Episcopalem, sic habetur ex P. Henriquez, quāuis ipse non tacet conclusionem tam generaliter

sicut nos, ac verò in calibus, in quibus ac possit Episcopum, etiam concedit per predictos Abbates & Superiores. Dicit, *stando in iure antiquo* non post Tridentinum, potest Episcopus absolueret, quāturis graue sit delictum, dummodò sit occultum, et postea dicemus.

Quinta conclusio. Stando in iure antiquo, a suspensione lata ab homine nullus potest absolueret, nisi qui eam tulit, vel eius successor, ut Superior, ita Nauar. P. Henriquez ubi sup. & est communis sententia. Sunt tamen duo casus, in quibus qui suspendit non potest absolueret. Primus est, si clerici vel Regulares per suum ordinatum sint suspensi ab Officio, & ed quod sacramenta, aut sepulturam contrahunt hereticis, vel quia ab eis receperunt elemosinas & oblationes Hæc absolutio referatur Papæ, cap. excommunicamus. el. 1. & credentes de hereticis Secundus est, quādo aliquis per ordinatum, vel per Consilium provinciale suspensus est, ed quod si facta secunda correctio adhuc confert beneficium dignis: huiusmodi enim suspensio præterquam a summo Pontifice, vel proprio Patriarcha, si sub eius iurisdictione sit, relaxari non potest, textus optimus, cap. graue nimis. de præbendis. ita Sylac. & P. Henriquez ubi supra.

Sexta conclusio. A suspensore referuata ille solus poterat iure antiquo absolueret, cui referuabatur, vel eius Superior, vel successor.

Septima conclusio. Per Concil. Trident. sess. 24. cap. 6. de reformat. potest Episcopus sibi subditis absolueret ab omni suspensione, etiam referuata Papæ, dummodò proueniat ex delicto occulto, nec deducto ad forum contentum, si autem procedat ex delicto non occulto, seruandum est ius commune. sic P. Henriquez num. 1.

Dubium tertium. Scimus, quæ possit ex commissione absolueret a suspensione? **Conclusio.** Per illam et citatam potest quis absolui a suspensione, hæc est communis sententia, & patet: nam ibi habetur, quod possit

possit absolui a quacunque censura ecclesiastica, sed suspensio est verè censura, cap. quarenti, de verborum significatione. ergo.

Hinc sequitur, quodd per priuilegia Sacretatis Iesu potest quis absolui a suspensione. nam habet it similem clausulam.

D V B I T A T V R tertio, de eo qui absolueudus est à suspensione.

Prima conclusio. Inuitus, vel absens potest absolui a suspensione, quia suspensio est pœna.

Secunda conclusio. Qui est irritatus pluribus suspensionibus, bene potest absolui ab vna, & non ab alijs.

Tertia conclusio. Quando plures suspensiones sunt ab eodem Iudice, si absoluat ab vna, præsumitur intendere ab omnibus absolueret, nisi manifestetur contrarium, at verò quando sunt à diuersis Iudicibus, ex hoc quodd absoluitur ab vna, non manet absolutus ab omnibus, nisi alij commutent suis vices.

D V B I T A T V R quarto de modo seruando in absolutione à suspensione.

Prima conclusio. Non sunt aliqua verba determinata.

Secunda conclusio. Communiter viri docti vtuntur hæc formula: *absoluo te a vinculo suspensionis quem incurristi ab hac, vel illius causam, & restituo te pristina executioni.*

Tertia conclusio. In criminibus grauibz exigendum est iuramentum de parendo mandatis Ecclesiæ, sicut diximus in absolutione ab excommunicatione. sic P. Henriquez no. 7. & in iis tantum casibus intelligendus est Nauar.

Circa quartam conclusionem dubij primi notandum, quodd licet teneamus cum Nauar. & alijs, Episcopum non posse dispensare in delictis adulterio grauioribus, potest tamen in incestu spirituali, quia est leuius adulterio, ita Nauar. lib. 1. Consil. consil. 1. de in integr. restit.

Præterea notandum, quodd in quibus potest Episcopus dispensare, potest etiam post sententiam; ita Nauar. consil. citato, & alij quos citauimus. ego in quodam consil. verb. suspensio. Hæc de suspensione.

Q V A R T A

QVARTA PARS.

De degradatione, & depositione.

De hac materia tractant Summiste in eisdem titulu; Bernardus Diaz in sua Practica, cap. 139. P. Enri lib. 13. de excommunicatione. cap. 55. & Didacus Perez 8. libro ordinamenti, tit. 4. leg. 3. colum. 12.

DISPVATIO VNICA.

De degradatione, & depositione

DEGRADATIO primo de definitio est, proprietate has & effectibus degradationis, & de post omni. Imprimis antequam definitur, est diuide ad 1. id. pax enim est degradatio, scilicet verbalis, & realis seu actualis. Realis est, quia clericus realiter degradatur, verbalis quando in verbalibus sententia fitur causa iustitiae, qua verbaliter tantum degradatur, & Index non intendit procedere ad realem degradationem, sed sola verbalis est contentus; & licet aliquando degradatio sumatur pro depositione, ut ait Sylu. verbo degradatio. in princ. p. & laborat ex cap. si quis sacerdotum. 1. 1. q. 1. de hereticis. voluntas est tamen proprie loquendo, depositio, & degradatio verbalis sunt idem, cap. degradatio. de poen. in 6. 10. & verbalis degradatio seu depositio, & cap. si quis hereticus. 2. 2. quae 1.

Sic patet conclusio Degradatio verbalis, seu depositio, est ecclesiastica poena, vel privatio, qua vir ecclesiasticus privatur vni eis lib. 1. et ibi omnia officia & beneficia ecclesiastica in perpetuum absque spe restitutionis, retento tamen, & privilegio clericali. Realis autem degradatio est ecclesiastica poena, vel privatio, qua vir ecclesiasticus per uatut vniuersaliter ab omni officio & beneficio ecclesiastico, & ab

omni de censura.

omni privilegio clericali in perpetuum sine spe restitutionis. Hinc sequitur primo quod degradatio actualis est executio degradationis verbalis, seu depositio eius.

Secundo idem sequitur differentia degradationis & depositionis a suspensione, prout latius explicata est in materia de suspensione in principio, ab irregularitate autem distincta. Primum, quia irregularitas superueniens non per uat titulo beneficii iam quaesito, ut tradit Nauarr. cap. 2. m. 2. 49. dist. 3. Degradatio uero & depositio priuant eo. Secundum differt. nam irregularitas incurritur ipso iure tantum, & abque solemnitate, & aliquando non priuat usu ordinis suscepti, ut tradit Nauarr. eodem nam, dicto 6. contrariam autem reperitur in degradatione, & depositione.

Tertium sequitur differentia inter degradationem realem & verbalem seu depositionem. Primo, enim in depositione quoad solennitatem, ut postea dicemus, secundum differentiam realem degradatio auferit privilegium clericale, cap. degradatio. de poen. 1. 1. 6. quod tamen in depositione verbalis legi ratio, nisi depositus sit in clericali statu, ut in per 1. 1. utrumque per allegatum, scilicet & Canonis, de Agel. verbo degradatio. in Sylu. de n. 8. Nauarr. 2. 2. n. 8. Bernardus Diaz cap. 149. tit. 10.

Sed circa hoc datur orator dubitatio. Prima est, utrum realiter sententia declarans depositam esse corrigibilem. Secunda, utrum a hoc quod dicatur incorrigibilis, necessarium sit, quod red. ut ad

nis. Secundò, nùm hæc sententia non est aliud quam pænæ delictum, ergo pertinet ad iudicationem. Tertio, si hæc sententia ferretur, à Episcopo consecrato, qui rei iurauit Episcopatum, non teneret, ergo non est actus ordinis. Probo contrarium sententiam, nam si huiusmodi Episcopus conferat ea, quæ sunt ordinis, facti tenent. Quittò, Episcopi, qui debent assistere huic modis sententiæ, iudicant simul cù Episcopo propter quod, & per consequens sunt vere Iudices, ut vides mas postea, sed loco honoram Episcoporum præstant modò assistere Abbates, vel alia persona in dignitate constituta, ut vult Concilium Tridentinum, sententiam faciunt, & 4. ergo non est actus ordinis, sed iudiciationis. Et per hoc patet ad fundamentum secundæ opinionis.

Ex dictis sequitur primò, quòd Episcopas si pensus à Pontificalibus tantum bene potest ferre sententiam degradationis actualis.

Secundò sequitur, quòd Capitulum, si de vacante, potest ferre huiusmodi sententiam, prætenet Pacillus tractatu de officio & potestate Capituli sede vacante, in prima & litius postea agens de potestate Capituli, circa hæreticos, quum eis contrarium teneat Panormitanus, et si clericus, de iur. iuris. & de ad iuratus, vers. sed & ita hæc in loco vniuersum notabile adhibeam. & dicto citat n. nullam, loco citato, si natus in sua opatione, quòd hæc actus pertinet ad ordinem, ad probat nostram sententiam: nam Capitulum succedit Episcopo in iis quæ sunt iudiciationis.

De iuratu tertio, propter quod criminis imponenda est degradatio? Prima conclusio. Pro nullo crimine quantumque graui imponitur degradatio, nisi sit expressum in iure sic Ananias, & Antonius de Butrio, quos refert & sequitur Bernardus Diaz in suis Practicis. c. 140. n. 1. P. Enri. cap. 1. c. 1. c. 1. n. 1. in glossa, littera M tenet Panormitanus in cap. ac si clerici de iudiciis. ubi Iudices admonet, quòd non attendant multum antiquos Canones: nam de facili imponebant pœnā depositionis.

De degrad. & depos.

Secunda conclusio. Quando ias imponit pœnam depositionis, intelligitur de verbaliter sic multi Doctores, quos refert, & sequitur Bernardus Diaz c. 140. n. 4 idem tenet Gemminus cap. de gradatio. de pœnis in 6. & P. Enri. dict. c. 55. nu. 3 quia in pœna minor pars est amplectenda.

Tertia conclusio. Crimina digna verbaliter depositione sunt, adulterium, & illo grauiora, stuprum virginis, & concubinatus diu contra naturam, & notorii post monitiones. ita Nauar. c. 27. n. 148. & P. Enri. n. 6. videte legem 61. particula 1. tit. 6. quæ solùm est intelligenda de degradatione verbaliter, ut dicit Gregorius Lopez ibi verbo, *degradat*, & patet: nam lex ait, quòd clericus sic degradatus debet viuere tanquam clericus.

Quarta conclusio. Crimina digna realiter degradatione sunt quodlibet delictum graue, & scandalosum. sic Panormitanus c. nouimus. de verborum significatione. n. 3. & alia delicta maiora iis: quæ relata sunt in precedenti conclusione. sic P. Enri. nu. 3.

Quinta conclusio. Non omnis degradatus realiter tradendus est brachio seculari, sed in tribus casibus. Primus, in crimine hæresis, nisi in continenti pœnitent. ita Panormitanus citatus à Syluest. supra n. 4. secundus, in falsario literarum Papæ; tertius, eum quis deponatur propter calumniam, quā intulit Episcopo, qui casus procedit in incorrigibili, ita Syluest. & communiter approbat hoc tanquam minus in c. simili de testibus cogendis. & in c. eum non ab homine. de iudiciis, & ut testatur Gregorius Lopez lege statim citanda, verbo, *acutus*. Hanc conclusionem tenet Tabiena verb. *degradatio*. n. 4. & est lex 60. tit. 6. particula 1. quæ primum casum extendit ad falsarios literarum, vel sigilli Regis; sed ibi aduertit Gregorius Lopez, hunc non esse degradandum actualiter, sed verbaliter Adde post Pium V. quantum casum, in quo tradendus est brachio seculari, scilicet in crimine sodomie, de quo latè Nauar. c. 27. n. 249. Alios casus refert Bernardus

Bernardus Diaz c. 1. 38. videte cancellarios, 23 q. 5. Denique addendum est, quod pro quoque crimine valde dimisso & pernicioso Reipublicæ potest tradi brachio seculari Sylva. nu. 4. citata. Dicitur. Perez supra columnam. Guado Papæ, A. citatus, Felix 15. Archaranus, & alij relati a Conart. 2 Variatum c. 20. n. 7. quamvis contrariū tenent Bernardus Diaz c. 96. circa finem, & eas Ad lion tot, verbo, non expectata incoring oilitate, qui fundatur in e cum non ad homine. Sed respondeo eum Syluestro, idud e. loquit de simplici homicidio, non de qualificato nam cum pro simplici homicidio, aut fusto iste Canon deponat, videatur, quod in homicidio qualificato vel pro iterato, vel pro delicto valde enormibus non reperiantur secundum canon, s. pœne eo vigne, & consequenter q. d. debuit tradi curiæ seculari, & quod sicut traditur, quando non potest de facto corrigi propter duriciem, & obstinationem eius, ita tradatur, quando non potest de iure corrigi propter defectum pœne sic Petrus de Ancharam, quem sequitur Syluest. Idem tandem admittit Covarrua. n. al. quo casu valde pernicioso at barro discreti iudicis, & de homicidio qualificato id tenet expresse Panormita c. 1 de homicidio, in fine. loquens de homicidio ita qualificato, ut non videatur sufficere ipsa depositio tunc enim debet deponi, & tradi curiæ seculari, ut monetur, Item tenet Gregor. Lopez leg. 61 citata, verbo, homicidio. & hoc est magis receptum in praxi, ut testatur Alvarus d. 20 c. cum non ab homine n. 2. Decius, & alij citati à Conartu. dicto no. 7. & à Gregor. Lopez dicta leg. 61. id testatur Guilielmus Benedictus in 5. parte repetitionis, e. Raynuitus. de testamentis fol. 41. in processu præsentionali, ubi refert, quendam præbyterum traditum esse curiæ seculari propter homicidium qualificatum, & Bernardus Diaz c. 96 refert, quatuor Religiosos, qui pronunciarum suum occiderunt Hispani, per Archiepiscopum delegatum à Sede Apostolica publicè fuisse degrada-

tos, & stat in traditos curiæ seculari, furcæque suspensos, ad quam sententiam vocati fuerunt multi Iurisperiti magne auctoritatis.

Vicinus est aduertendum, quod non in omnibus casibus, in quibus clericus degradatus traditur brachio seculari, puniendus est pœna mortis, ut constat ex leg 60. citata, in his verbis, *Que muera, & que aya era pena segun el fuero de los legos.*

Unus ita vltima quæstio, de forma servanda in degradatione, & depositione: De qua quæstione, multo et actat Panorm. in cap. non potest de sententia, & de iudicata

Prima conclusio Sine accusatore nemo est degradandus, licet alia sit pœna eius aia pœna, ut Bernardus Diaz c. 140. n. 2. vbi citat Hostie si m.

Secunda conclusio Sententia degradatoris contra Episcopum facienda est per Metropolitanum eo inuentum is Episcopis totius Prouincie, quod in m. 1. debet esse duodecim ultra Metropolim; ita Panoruit. in e non potest de sent. & de iudic. & habetur ex cap. felix. 13. q. 7. & quoniam secundum ius antiquum poterant illum deponere, modò tamen cognoscent vltimè ad cõclusiõem causæ, & definitio referatur Papæ, ita quod nec possint eum condemnare, nec absolueret, si verò Papa deleget decisionem causæ, requiritur idẽ numerus Episcoporum, nisi aliud exprimat, quia ias commune non derogatur per generalem delegationem. sic P. Enri n. 2. Hæc autẽ cõclusio inuelligitur, si agatur contra Episcopum consecratum, at verò si agatur contra confirmatum nondum consecratum, sufficit numerus sex Episcoporum, quod si sententia degradationis sit contra presbyterum, requiruntur sex Episcopi vltra proprium, si sit contra aconum, vel subdiaconum, requiruntur tres vltra propriam episcopatus leg. 13. q. 7. Nunc verò per Conci. vni Tridẽt. sess. 13. c. 4. de reformatione. loco Episcoporum sufficiunt totidem Abbates cum proprio Episcopo, vel eius Prouisorie insolati, id est, vltim mitræ, & baculi habentes, si cõ-

modo possint reſcindere, & inſuper a reſponſione in dignitate eccleſiaſtica conſtituere. Denique ſi ſententia ſit contra eum, cui non conſtitutum ſit facere, ſi ſit proſtratus Episcopos in preſentia Capituli, & laſſiſſe eſt, quod de hecſia Capituli ſunt aliqua preſtrates reſque entantes. Capitulum ſi forte conſuetudo eiſet in contrarium, ſic Taſtena n. 1. Tota reſſeſa conſilio deſumpta eſt ex Panormi dicto e. non poteſt.

Tertia conſueſio. In actu degradatio-
ne, datur executioni mandato, non requiritur viſus Episcoporum inanes, ſed ſi-
las Episcopos exautorizat ſic G. v. ma-
nas eip degradatio de p. v. in 6. Pa-
ormi. cap. qualiter. el. 2. de reſ. ſationibus.
P. Enſina. 2. & Didacus Perez conſ. in 1. r.
iam e. v. ubi reſ. ſit An. h. a. m. n. & al. is
multos, ſi ſit eam a reſe n. h. a. s. degradatio-
tion s. e. d. e. in Sylueſtro 1. r.

Quarta conſueſio. Poſt acta, eſt de-
gradationem non requirit acta ſit a-
ditio curie ſeculari non eſt in tradita rea-
litate, ſed verbaliter, declarando, q. ſiliter
eſt ex. ſus clericali priuilegio. H. i. ſ. q. i. r.
tur, quod poſt huiſmodi declarati onem
iam non manet de foro Eccleſie, & con-
ſeq. ante poteſt puniri per Iudicem ſecu-

larem, & t. e. n. muli Doctores, quos ci-
tat & ſequitur Didacus Perez ſp. eo. um.
18. qui Eccleſiam ibi reſ. ſit a ſe a ſon-
nam eunt, & n. anet. v. e. i. s. & e. o. ſ. p. r. e. n-
ter ſit p. n. o. c. o. p. a. n. t. s. t. o. i. t. Sylueſt. n. 1.
e. p. e. r. p. u. ſ. o. l. u. t. a. t. a. g. a. n. t. i. m. I. o. i. s.
de L. g. n. a. n. o. d. e. e. n. t. s. quod Eccleſia ante
traditionem realem non amittit domi-
nium legatum, & ſiliter. Praterea no-
ta, quod Eccleſia e. d. e. a. t. e. r. & i. a. ſ. d. e.
n. e. d. e. t. p. r. o. c. a. t. n. o. n. m. o. n. i. t. u. r. Syl-
ueſt. n. a. n. t. & al. j.

Debet tamen quod, utrum Episcopos
aſſiſte reſ. ſit ſententia deſeſ. l. a. n. s. ſit
veri Iudicis. Prima eſt, quod eſt, non eſt
Iudices, ſed Aſſiſti eſt, & ſolus Metro-
politanus eſt Iudex.

Secunda eſt, quod eſt, & probabilior, di-
ce, quod ſit Iudex, ſit a. P. a. o. m. i. t. t. o. u. s.
cap. 1. poteſt. de ſentent. & reſ. iudicat u-
no n. e. i. d. P. e. ſ. i. t. n. a. m. a. b. i. e. i. t. a. t. a. l. i. o. s. &
probatu ex e. ſi. ſ. i. t. e. q. i. b. i. n. e. a. b. i. n. o.
u. e. n. t. i. n. e. o. n. o. i. a. n. e. n. t. e. & e. ſ. e. a. ſ. e. l. i. x.
e. i. l. e. t. a. q. & t. a. b. i. l. i. d. i. e. d. i. m. Ep. ſ. c. o. p. i. a. u-
d. i. o. n. o. H. i. n. ſ. e. q. u. e. r. t. quod maior pars Ep-
iscoporum debet coſentire ſententia.
na P. Henſi. Hec de d. p. o. ſiti. o. n. e. & degra-
datione.

QVINTA

QVINTA PARS.

De interdicto.

De quo tractat Anton. 3 p. tit. 27 per totum. Galud. in 4 d. 18. q. 8. P. Henric. lib. 13. de excommunic. a cap. 41. usque ad 10. breuiter Soto d. 22 q. 3. art. 1. Ledes. 2 p. 4 q. 26. a 1 2 et latius Mexicana; in Summa de sacramentis. sed latissime Doctores Canonistae. Cruar. c. alm. 4 mater p. 2. per totam. Nauar. c. 27 à num. 16 4 usque ad numer. 187. et Summis. Verbi interdicti. Tum Hanc autem materiam in septem diuidam dissertationes. Prima est, de natura & diuisione interdicti, et quas comprehendat: secunda, de causa efficienti & materiali, id est, qui possunt interdici: et interdici tertia, de causa & occasione, propter quam imponitur interdictum, & de forma seruanda in imponendo eo. quarta, de effectibus interdicti: quinta, de participatione cum personis interdictis, & de penis, quibus incurrunt violantes illud, & de causis, quibus aliquis excusetur ab interdicti obseruatione: sexta, de relatione interdicti septima denique, de violatione Ecclesiae.

DISPUTATIO I

De natura & diuisione interdicti.

PRO resoluone supponendum est, quod interdictum sua latissima significatione comprehendit interdictum civile & ecclesiasticum in Canone est quod tam foras verbum, quibus Praetor prohibet aliquid fieri, vel prohibebat, si fieret, & interdictum in hac generalitate non desinit ab interdiciendo, inquit tam est illud, quod prohibet, sed ab interdiciendo inquit tam est idem quod interdictum dicere Ecclesiam autem interdictum, id est, quod sic disputamus, de definitione interdicti. hoc nunc ecclesiasticum si patet in omni ecclesiasticis sacramentis, omni ministerio, & ecclesiasticis personis, quod de penis et remissionibus & excommunicationibus de sponsalio, Cen- u-

tra por tu. loco generis, per quod interdictum conuenit cum rebus aut censuris, scilicet excommunicatione & suspensione; differt tamen a censura a diuisione, & ab irregularitate, quia secundam sententiam à nobis tradita per idolum non sunt censuræ. Ab excommunicatione autem differt, quia hæc priuat sacramentis, in quantum sunt communicatio quodam cum fidelibus, interdictum autem priuat eos, in quantum sunt tales actiones ecclesiasticas, etiam si, qui non habent officium & beneficium. De differentia autem interdicti & suspensione, satis dictum est par. 2 disp. 1 dub. 2.

DE INTERDICTO primo, quod complex sit ecclesiasticum, aut interdictum. Prima conclusio. Interdictum ecclesiasticum siue com est triplex, aliud pure locale, aliud pure personale, aliud mixtum, id est, locum & personam. Pure locale est, quando tantum interdictum locum in eo audiatur Officiarius dicens, ut nec exieris, nec exteri possent ibi audire diuina; at verò quæcumque per-

sonz non interdicta poterit ea uidere in alio loco non interdicto. Pare personale est, quando tantum personar, & non locus interdicuntur, & tunc illa personar nec hic, nec alibi, poterunt audire divina, iuxta cap. si sententia. de sentent. & excommunic. in 6. Mixtum uero interdictum est, quando & locus & persona interdicitur. Hanc diuisionem trahunt Syluester uerb. interdictum. 1. q. 2. Nau. in 1. 66 & al. j. & quamuis Palud. & Soto supra, duo tantum priora membra etiam, non tamen ideo id faciunt, quia illis commun. moratis commemoratum censetur tertium me non in, si quidem ex illis componitur, nec est specialis ratio de illorum, quae solum in de interdicto pure locali & pure personali dicuntur, de mixto final. dicenda sunt nam quatenus est locale, iudicandum est de illo, licet et pure locale, & quatenus est personale, iudicandum est de illo, licet et pure personale, ut recte ait Nauar. interdictum autem, quod vocit. in ambulatorium, est illud, quod ponitur in omni loco, ubi adfuerit persona sic interdicta.

De diuisione autem interdicti pure localis magna est controuersia. nam Angelus dicit esse triplex, scilicet generale, speciale, & singulare. Generale uocat illud, quo interdicitur totum regnum, vel tota prouincia, vel tota Diocesis, speciale uocat, quo interdicitur aliqua ciuitas, villa, vel castrum, singulare uero uocat, quo interdicitur aliqua Ecclesia, uetus ciuitatis, villa, vel castrum, vel aliqua, ubi sunt plures.

Sic tamen secunda conclusio. Interdictum locale est duplex, scilicet generale & speciale, seu particulare. Generale est, quo interdicitur regnum, uel prouincia, vel ciuitas, villa, vel castrum, speciale est, quo interdicitur aliquis locus specialis, uerbi gratia, aliqua Ecclesia, vel aliquae. Hanc conclusiorem tradit Syluester. uerb. interdictum. 1. q. 1. Soto ait c. 1. col. 4. Couarr. 1. m. 9. Nauar. in 1. 66. & alii in illi, quae probatur ex cap. cum in partibus, de uerbor. significat. ubi Innocentius vocat interdictum generale, non solum quando

interdicitur regnum, uel prouincia, sed etiam quando interdicitur ciuitas, villa, vel castrum, & quodcumque aliud interdictum si colligit esse speciale.

Hic sequitur primo, quod interdictum ueru. Parochiarum, quando sunt plures in eodem oppido, non est generale, sed speciale, ita Couarr. num. 9. citato, & al. qui uirid. doct., quamuis contrariam sententiam clare uideatur amplecti. P. Henricus uer. c. 42. n. 3. & Nauar. in 1. 66. Probatur tamen, ut ait Syluester cum Panor. in 1. 200. interdictum locale generale ideo dicitur, quia totum aliquod sine exceptione comprehenditur, Pauciora uero, quando sunt plures in oppido alio, non potest dicitur totum, sed pars, nec locus. Particularis deputatus potest dici locus uniuersalis, sed particularis, ergo id est interdictum generale, sed speciale.

Sequitur secundum contra Sotum, quod si non interdicitur totum regnum, prout in ciuitate, uel castrum, quamuis interdicanter omnes Ecclesias ciuitatis, uel regni, modo & totius mundi, non est interdictum generale, sed speciale. sic Anton. 3. p. tit. 1. c. 2. §. 1. Couarr. num. 9. citato. Idem uidetur tenere Syluester. q. 1. citata licet enim definiens interdictum speciale, dicat esse illud, quo interdicanter aliqua Ecclesia, non omnes, ubi satis insinuat, quod si omnes interdicanter, etiam generale, nihilominus statim refert Archidiaconum, & Calcedoniam oppositum docentes, quorum sententiam cum non refertur, uidetur amplecti. Tandem sententiam tenet Nauar. & Couarr. qui dicunt esse communiter receptam, & probatur ex dict. cap. cum in partibus ubi illud Tantum interdictum locale dicitur generale, quando interdicitur regnum, prouincia, ciuitas, villa, vel castrum, sed interdicitur Ecclesiis regni, prouinciae, ciuitatis, vel castrum, non est interdictum generale. Minor probatur, quia in eodem regno, prouincia, ciuitate, villa, vel castrum possunt esse Ecclesiae celeberrimae Officia divina, sicut in domibus priuatis.

Nec obstat, quòd in tali ciuitate, &c. nò sit aliqua domus, vel sacellum proutatum habens privilegium, vt in eo celebretur Missa, quoniam hoc est per accidens satis est en in quòd possit celebrari in domibus priuatis, si habeant privilegium.

Loquendo autem de interdicto purè personali, Angel. num. 1. citato, & nu. 7 & 11, etiam dicit esse triplex, scilicet cet generale, speciale, & singulare. Generale est, quo interdiciuntur omnes persone totius Regni, Prouincie, ciuitatis, vllæ, vel castri, speciale est, quo interdicitur aliqua Vn. uersitas, vel Collegium personarum contentarum in tali ciuitate, villa, vel castro, singulare est, quo interdicitur vnica tantum persona ex tali ciuitate, villa, vel castro, siue sit persona certa, siue incerta, vt eum dicitur, qui hoc facere, maneat interdictus ipso facto. Nihilominus sit.

Tertia conclusio. Interdictum purè personale est duplex, scilicet generale & speciale. Generale rectè definitur ab Angelo, speciale autem illud est, quo interdicitur aliqua pars personarum talis communis, siue sit vnica tantum persona, siue plures; ita Syluest. Soto, Nauarra & Couarra. locis vbi sup. Differunt tamen Syluest. & Nauarra in hoc, quòd Nauarra vocat interdictum personale generale, quando interdicitur totum Collegium, vel Vniuersitas contenta in ciuitate, quod etiam amplectitur Pater Henriquez cap. 41 numero 3. in fine. Ceterum Syluester rectius vocat hoc interdictum speciale, & videtur conformis communi sententia & rationi: Vniuersitas enim vel Collegium contentum in hoc oppido non est integra communitas totius oppidi, sed pars tantum.

QVADITATV secundò, vtrum posito interdicto locali, censeatur positum personale, vel è contrà, posito personali, positum locale? Prima conclusio, Posito interdicto locali, licet sit generale, non censeatur positum personale, nisi aliud exprimat. Hanc tenent communiter Doctores citati, præcipuè Syluest. ver. interdictum.

Anula de censura.

etum. 2. m. 7. & Nauarra. num. 167. vnde persone illas loci possunt extra locum illum audire & celebrare diuina, dummodo non dederint causam culpabilem interdicti. nam si dederunt, nullibi possunt audire diuina, nec celebrare, hæc conclusio sic explicata habetur in c. sicut. de sententia excommunicat. in 6. exteri verò non possunt in eo loco audire, nec celebrare diuina, vt colligitur ex eodem cap.

Hinc sequitur, quod interdicta aliqua Ecclesia Cathedrali vel Collegiata non idè censeatur interdictus clerus illius Ecclesie, vnde poterit in alia Ecclesia, non solum singuli diuini, sed etiam simul coniuncti ad modum Capituli, Officia diuina solum ter celebrare, vt rectè dicit Syluest. ver. interdictum. 2. n. 8. & Couarra § 1. citato, n. m. 8.

Secunda conclusio. Posito interdicto personali speciali, non idè censeatur positum locale, ita communiter Doctores. Et probatur. Hec interdicta sunt diuina, ergo sicut posito locali, non censeatur positum personale, ita nec è contrà, posito personali speciali, censeatur positum locale, nisi aliud exprimat. Hinc sequitur, quòd interdicto clero alicuius Ecclesie, non censeatur ipsa Ecclesia interdicta; sic Couarra. num. 7. Tantum si preterit distichas, vtrum posito interdicto generali personali, censeatur positum interdictum locale, quamuis non exprimat?

Prima sententia est affirmatiua. Hanc tenet Couarra. §. 1. citato. nu. 7 vbi pro ea allegat Syluestrum ver. interdictum. 2. quæst. 8. Ancon. 3. p. tit. 16 cap. 3 circa medium, & alior. eandem tenet P. Henriquez cap. 41. in fine, & probatur præmò: nam alias sequeretur, quòd Iudex ponens huiusmodi interdictum, si iustaretur suo fine. Patet: nam si liceret celebrare diuina publicè alta voce, & apertis ianuis, cum tot homines interdicti propter eorum multitudinem non possint excludi ab Ecclesia, vel à vicinis, facillè audirent diuina.

Secundò, probat Couarra. ex ea, quod nonnullis, de priuilegiis. vbi: (vt ipse ait) li. definitur,

definitur, quoddammodo ius a iure in non potest et celebrari divina, etiam iuribus clausis, & excommunicatis in eo loco, cuius communitas erat interdicta.

Secunda sententia est negativa, scilicet quod positum interdictione personalis generalis, non censetur positum locale, si si lex id exprimit, & hinc est vera & tenenda, quam docent Ioannes Andreas, & Calderinas relati a Coaratu. tenet etiam Nauarrus num. 167. Soto d. d. n. 2. quæst. 3. artic. 1. post primam conclusionem. Angelus vero interdictionem. 1. num. 1. qui dicit interdictum populo, qui sunt illius populi, in e. ibi, nec illi possunt audire divina, clerici tamen poterunt in Ecclesiis talis oppidi celebrare divina sollemniter coram exteris. imò eandem tenent in regere Syluester. & Anton. citati a Coaratu pro prima sententia. nam solum dicunt, consulendum esse clericis, ut tali interdictione durante abstinere a publica celebratione.

Probat hęc sententia ex cap. si sententia de sententia excommunicatis in 6. vbi dicitur, quod si interdictione loco non censetur interdictione personarum, nisi aliud exprimitur, ergo etiam contra interdictionem populo non censetur interdictionem locum.

Secundò, probatur efficacia ex cap. 1. de usuris, ubi interdicuntur personæ illius populi, vel communitatis, quæ receperint usurarios externos in suis populis, & postea dicitur, quod si animo induratum sustinuerint illud interdictionem per mensem, ipso facto terra eorum subiacet ecclesiastico interdictione. Ergo clare supponit Pontifex, quod ad positionem interdictionis personalis etiam generalis, non statim censetur positum interdictionem localem.

Ad primam primæ sententiæ respondetur, quod nos loquimur absolute & per se, loquendo tamen per accedens a casu, quod sequeretur illud inconueniens tamen in argumento, libenter concedimus, quod deberent clerici abstinere a celebrando publice, si alius non posset vitari illud inconueniens, hoc tamen non esset,

quia locus sit interdictus, sed quoniam alias non posset vitari illud inconueniens, sicut quando excommunicatus non celebratur inge litur Ecclesiam tempore, quo celebrantur divina, si non posset excludi ab Ecclesia, cessandum esset a divinis, non quidem ex eo quod locus sit interdictus, sed ad vitandam participationem in divinis cum excommunicato non tolerato.

Ad secundum respondetur, mirandum esse, quod Coaratu. non idcirco cap. illud, tantum loqui de interdictione generali locali, non de personal, ut aduertit glossa: loquitur enim textus de interdictione communi terræ, ergo si interdictionem civitatis, villæ, vel castri est locale, à fortiori interdictionem terræ erit locale, quia non minus proprie, imò multò magis nomine terre significatur locus, quam nomine civitatis, villæ vel castri.

Dubitatur tertio, quis locus censetur interdictione per interdictionem generale locale, & quis per speciale? Prima conclusio. Quando interdicitur aliqua civitas, etiam intelliguntur interdictione suburbia & ædificia continentia, sic Nauarrus. 167. Coaratu. 1. citato n. 8. corollari. 7. & communiter Doctores. est enim expressè definita in cap. si civitas de sententia excommunicatis in 6. Ratio autem huius decisionis fuit, quod licet in iure in alia materia nomine civitatis non comprehenduntur suburbia, nec ædificia continentia, sed tantum id, quod murorum ambitu cingitur, ut late & erudite profequitur Coaratu. tamen in materia interdictionis hæc omnia comprehenduntur nomine civitatis, illas enim vilipenderetur censura interdictionis.

Si petas, quid intelligatur per suburbia, & per ædificia continentia, sit secunda conclusio. Per suburbia intelliguntur ædificia extra muros, vel quæ sunt illis contigua, vel propè, quæ Hispanicè dicuntur, *Arrabales*. Per ædificia verò continentia intelliguntur ædificia, quæ sunt extra civitatem à muris separata, & non contigua
ipsis

plis nec suburb. & ita Anton. loco citato, *qub. precedenti*: vel aliter, inquit, suburbia dicuntur, per quos iter est rectum ad civitatem. Continentia verò edificia, quæ non præparant rectam iter ad civitatem. Quin etiam distantia requiritur, ut censentur ædificia continentia, glossi. d. d. c. p. sicutitas. Couart & Nauarræ. Idem, hoc iudicandum esse arbitrio viri prudentis, Angel. verò, & Sylvest. dicunt, pensandam esse ex ista ratione dicti cap. si civitas. nempe ex hoc, quod vilipendatur, vel non vilipendatur interdictum, unde si distantia ea sit, ut populus com. modo possit illuc confluere ad aud. endi d. i. un. 4. sunt ædificia continentia, & consequenter interdicta, at verò si tanta sit, ut non possit populus illuc commodè confluere (sicut exemplum Sylvest. si distat per viam in illud, non sunt ædificia continentia, ita Sylvest. immò P. Henriquez cap. 42. num. 4. in glossa, littera S. dicit, quod sine causa Sylvest. designat distantiam unius militaris, unde ipse vocat & l. i. continentia, quæ sunt prope murum, & ego idem credo.

Præterea est ad iudicandum, primam corollariam cuiuslibet loci, nempe an suburbia, vel ædificia continentia civitatis interdictæ non sunt subiecta temporiter illi domino, propter cuius causam civitas est interdicta, ita Sylvest. num. 3. Couart. lib. 8. & d. p. Immediatam conclusionem habet locum, licet non sit spiritualiter subiecta Ecclesiæ, si non in l. i. qui interdictæ civitatem, sic Sylvest. & Couart. & Henriquez dicto num. 4. Probant ex ratione dicti cap. si civitas. nam alias vilipenderetur interdictum civitatis.

S. petrus, & quo ponitur interdictum in suburbis, & continentibus ædificiis, quæ locum non sunt subiecta spiritualiter Prelato, ita d. c. c. civitatem. S. e. tertia conclusio, quod ponitur a iure communi in dicto cap. si civitas. 1. Paulinus in 4. q. 8. coroll. 1. Anton. supra, & Sylvest. & Henriquez dicto num. 4. in glossa, littera L.

Idem sequitur, quod quando Episcopus

ponit interdictum locale generale in aliqua civitate, vel villa, omnes Ecclesiæ alias exemptæ a iurisdictione Episcopali, ut Ecclesiæ Religiosorum, & ordinis sancti Iohannis, manent interdictæ; sic P. Henriquez dicto numero 4. & Nauarrus in Manuali Hispano, cap. 27. nam S. o. qui ait, ita diceretur in fuisse Salmantice propter rationem dicti cap. si civitas. quod corollarium iam est certum omnino post Tudenonensem. l. 2. de regulatib. c. cap. 1. d. i. m. d. c. 22.

Adverte tamen, certum esse, quod Episcopus non potest ponere interdictum locale specialem in huiusmodi Ecclesiis exemptis, in se licet speciali interdicto interdicit singulas vias Ecclesiæ, non extendit ad Ecclesiæ exemptas, sic P. Henriquez dicto n. m. 4.

Quarta conclusio. Interdicta aliqua Ecclesiæ interdicto generali, vel speciali, etiam manent interdicta Capella, & cimiterio, immò etiam Ecclesiæ contigua, & c. si extrema se contingant; sic Tabien. v. b. interdictum. §. num. 9. & est determinata in d. d. cap. si civitas.

Quinta conclusio. Quando generaliter interdicitur terra ad cuius dominum, intelligitur de tota terra propria, & de omni alia, in qua non habet iurisdictionem temporalem, quamvis ei sit data in feudum, vel emphyteusim, vel dotem vxoris, vel usufructum, & persequatur interdictum, quamvis vendat, & alienet eam, quia transit cum suo onere, deberet tamen iudex ob hanc solam causam relaxare interdictum. Et hæc omnia intelliguntur, siut omnes illæ terræ sint coniacuæ, sive in diversis locis, non tamen intelliguntur de terra data in pignus, quia non habet dominium, nec usum fructum, talis terræ. Verum est, quod si iudex diceret, Interdico quamcumque terram à tali domino possidam, comprehenderetur. Similiter non intelligitur de terra acquisita post impositum interdictum, nisi iudex dicat, interdico quamcumque terram ab isto possidam, vel possidendam. In his omnibus conveniunt Anton. 3. p. ut. 26. cap. 3.

Syluest. verb. interdictum. 1. num. 3. & P. Henriquez cap. 42. num. 2. addit tamen Syluest. quod quando interdictitur terra alicuius domini, tale interdictum extenditur ad terram illorum, qui participant eam eo in eodem crimine, sed hoc falsum est, ut ait P. Henriquez dicto num. 2. in glo. 1. a. H. & aliqui viri docti. Et probatur: nam cum ex vi verborum non extendatur, nec sit textus, in quo fundetur talis extensio, non est admitenda.

DUBITATUR quartò, quæ personæ censentur interdici per interdictum personale, gener. de, vel spec. de.

Prima conclusio. Quando interdictitur aliquis populus, seu, quod idem est, ciues alicuius oppidi (singulares personæ illius oppidi censentur interdici, quamuis non dederint causam culpabilem interdicto. cap. si sententia. de sentent. excomm. in 6. Unde nec in illo oppido, nec in alio possunt audire dintra, nisi transferant domicilium ad aliam communitatem non interdiciam: tunc enim si non dederunt causam culpabilem interdicto, cessat interdictum in talium personarum, secus si dederint: ita Syluest. verb. interdictum. 2. num. 10. P. Henriquez cap. 32. num. 2. & latè Couet dicto §. 1. num. 7. Quæ conclusio intelligitur, licet huiusmodi cives sint absentes tempore, quo ponitur interdictum, nec dederint causam culpabilem interdicto, sic P. Henriquez dicto num. 2. Hæc conclusio partim est contra Hostiensium citatum à Syluestro, dicentem, quod quamuis istæ personæ non dederint causam culpabilem interdicto, quocumque transferant domicilium, erunt interdici. Et potest probari: nam, ut diximus dubio præcedenti, in qua ita conclusione, quando interdictitur terra alicuius domini, quamuis alienetur, manet interdicta, ergo similiter in presenti.

Nihilominus tenendum est, quod diximus, & ad argumentum responderetur, distictam esse rationem: nam quando interdicuntur personæ ob alienam culpam, mitius est agendum, quam cum interdi-

citur terra, quæ est quid inanimatum. Præterea responderetur iuxta dicta conclusione quarta.

Si petas, à quo absoluantur illi, qui transferunt domicilium ad communitatem non interdiciam? Respondeo, ab imponente interdictum, qui tantum intendit ligare ciues huius oppidi, quamdiu ciues illius sunt, nisi forte Iudex aliud exprimat.

Secunda conclusio. Interdicta communitate, omnes, qui subeunt onera talis communitatis, vel saltem fruuntur privilegiis, manent interdici, quamuis sint Magnates, & Marchiones, vel Duces, nisi consuetudine, vel privilegio eximantur, ita Syluest. numero 10. Anton. 3. p. tit. 26. cap. 3. in fine. P. Henriquez numero 3. Et multum faciet glossa dicto cap. si sententia. dicens, quod comprehenduntur Patricij, & Senatores.

Tertia conclusio. Quando interdictitur totus populus, interdici censentur omnes personæ habitantes in suburbis, vel continentibus ædificiis, imò etiam illi ciues, qui continuò habitant extra ciuitatem, vel suburbia, vel continentia ædificia, sic Anton. cap. 3. citato, in fine. & Syluest. num. 15. qui citat Calderinum. Patet, quia isti vere sunt partes ciuitatis.

Quarta conclusio. Si aliquis, qui non erat de communitate tempore, quo talis communitas fuit interdici, fiat postea de illa communitate, transferendo illic suum domicilium, relicto primo domicilio, eo ipso subicitur interdicto communitatis: ita Syluest. num. 10. P. Henriquez num. 2. & alij. populus enim comparatur aquis fluminis sibi succedentibus, quæ reputantur una & eadem aqua.

Nec obstat, quod diximus dubio præcedenti, in prima conclusione, de terra acquisita post impositum interdictum, non, inquam, obstat: nam, ut redè ait Paludan. in 4. d. 18 q. 8. art. 1. §. quantum ad secundum. in fine §. terra, ut est res singularis, afficitur interdicto, non vniuersalitas. Dixi, relicto primo domicilio. nam si aliquis

aliquis civis civitatis non interdicitur, tunc hoc domicilio, fiat simul civis alterius civitatis interdicitur, non movet interdictus ita Sylvest. verb. interdictum. 2. numero 15. & Patet Henriquez n. 2. contra Calderinum. Et probatur nam cum ille sit pars duarum civitatum, quarum una est interdicta, altera non, æquum est, ut pot. ut declinemus in partem favorabilem, quam odiosam.

Quinta conclusio. Interdicta civitate non manent interdicti infantes non habentes usum rationis, nec amentes. Verum est, quod eis negatur sepultura, quia omne cadaver est rationis expert, sic P. Henriquez num. 1 de quo latius infra nec etiam manent interdicti illi, qui non sunt partes talis civitatis, nec cleros, sed externi, sic P. Henriquez 2. Sylvest. num. 14. & aperte colligitur ex dicto cap. si sententia. ibi, *Singulariter ex eo populo persona.*

Sexta conclusio. Interdictio populo non censetur interdictio clericis, nec e contra, nisi aliud exprimitur in sententia, ita Sylvest. num. 9. Navarr. num. 167. Covarr. dicto 6. i. num. 7. & est determinata dicto cap. si sententia. Ratio est, quia nomine Clericorum non veniunt laici, nec nomine populi veniunt Clerici. Clerici enim non sunt populares nam ex accommodatione usus, populus stat pro laicis. Verum verò nomine Clericorum intelligantur non solum habentes aliquem ordinem maiorem, vel minorem, aut primam tonsuram, sed etiam Religiosi, & Religiosæ, etiam laici, seu conversi.

Doctores conveniunt in hoc, quod in favorabilibus istis omnnes intelliguntur nomine Clerici, unde quando interdictitur populus, sicut manent liberi Clerici, ita etiam manent liberi Religiosi, & Religiosæ, etiam laici, ac verò quando interdictitur clerus, Navarr. num. 167. tenet, quod etiam comprehenduntur Religiosi, & Religiosæ, item tenet Covarr. dicto 6. i. num. 8. corollar. 5. ubi allegat Calderinum, & Anton. & dicit esse communem, tenet etiam Gemmanus dicto cap. si sen-

tentia, quia ita sunt ad Ecclesiam translati, quod non possunt dici de populo.

Sic septima conclusio. Probabilius iudico, quod non comprehenduntur, nisi habeant dignitatem; sic Angel. verb. interdictum. 5. num. 9. Armill. verb. interdictum. num. 10. P. Henriquez num. 3. & Sylvest. num. 17. nec contradicit his, quæ dixerat num. 9. nam ibi loquutus fuit in favorabilibus, in num. autem 17. loquitur in odiosis, unde ibi remittit se ad titulum Clericus, ubi dixit, quod in favorabilibus nomine Clerici intelliguntur etiam Religiosi, non tamen in odiosis. Et hoc sit probatio nostre conclusionis, vel dico, quod in num. 9. loquutus fuit de ceteris tantum, & in hac conclusione loquimur etiam de interdicto posito ab eo, qui est superior Clericus, & Religiosis, ut quando ponitur a Papa, nam si ponatur ab Episcopo, qui non est superior Religiosis exemptis, certum est apud omnes, quod non comprehenduntur interdictio cleri.

Octava conclusio. Interdicta familia alicuius domini, etiam censetur interdicti Clerici de tali familia, ita Sylvest. num. 17. Angel. verb. interdictum. 1. n. 8. P. Henriquez n. 1. Armill. num. 11. Probatur, quia familia est nomen commune ad Clericos, & laicos. Vbi notandum est, quod interdicta familia, qui tempore interdicti erant de tali familia, licet recedant ab ea, persc. erant interdicti, qui tamen de novo venit, non sit interdictus, sic Paludan. q. 8. art. 1. & P. Henriquez num. 5. Probatur: nam in interdictione familiae est speciale, quod per modum per se, & in mediata respicit personas singulares, secus est de interdictione populi: nam cum sit generale, primo, & per se respicit ipsam communem civitatem, & secus videtur tantum respicit personas singulares.

Nona conclusio. Si interdicantur Doctores civitatis, vel Academicæ, etiam comprehenduntur Doctores Clerici. Hec est contra Angelum verb. interdictum. 1. num. 9. & Sylvestrum num. 17. qui pro se allegant glossam dicto cap. si sententia. Sed

certe nihil tale gloriatur recte ait Tab. en-
vero. *interdictum*. n. num. 9. in fine. ubi
te ut nostram conclusionem, quam etiam
tenet Ara. lib. 1. p. Henric. 6. & aliqui
Magistri. Et ratio est, quia hoc nomen
Doctor, non est minus commune laicis, &
Clericis, quam hoc nomen *sacerdos*.

Quæritur est a me, utrum interdictio
populo scholares Acad. mæ, qui non sunt
ibi mundi, nec domicilium, censentur
interdicti.

Sit decima conclusio, quod interdictio
non censentur interdicti, nisi tali
ciuitate sit statutum, quod si scholares ha-
beantur tamquam ciues. Prolio nam ut
supra comprehendatur interdictio populi,
requiritur, quod sit ciuitas, & pars illius po-
puli, dicto cap. si ciuitas. sed ut prædicti
scholares dicantur ciues, requiritur, quod
sit prædictum statutum, ut dicunt Syl-
ue. l. verb. ciuitas. in fine Angel. & T. bien.
verb. ciues. ergo item non cum hæc pena
ponatur ob alienam culpam, non est ex-
tendenda.

Similiter dico, quod habitantes in hæ-
curia Limentis et. iam per multam tempus,
non tamquam ciues, sed a se prosequendas
lites in Regio Pretorio, non comprehen-
duntur interdictio populi. Et quod diximas
in tertia conclusione, intelligendum est,
nisi talia suburbia, vel adiacentia continentia
faciant diuersum populum, sic Henriquez
num. 4. in fine. Arum. n. m. 6. quia isti non
sunt partes populi interdicti, ubi gratia,
en el pueblo del Cereado de Lamentis & c. et,
meo iudicio, loquendo de interdicto lo-
cali: credo enim, quod interdictum e-
ritatis Limentis extendatur ad populum del
Cereado, quia ibi viget ratio cap. si ciuitas,
scilicet ne vilipendatur Ecclesiastica ce-
ritas, quæ ratio non viget in interdicto
personalis: non enim vel penditur inter-
dictum populi Limentis per hoc, quod
non extendatur ad personas oppidi del
Cereado, & hoc est conforme dicto cap. si
ciuitas & menti Doctorum, qui quando
loquuntur de interdicto personali, requi-
runt, quod personæ sint partes talis com-

De causa interdicti.

munitatis, quod tamen non requirunt in
interdicto locali, namd. extendant illud
ad adiacentia continentia, quæ tamen non
sunt partes ubi.

DVIBITATVR quintò, utrum in-
terdictum comprehendat ponentem illud
vel superiorem, & ita æqualem.

Prima conclusio affirmatiua. Quando
interdictum est locale, & ideo si non ser-
uetur illud, incurrunt penas iuris, sic Ar-
um. n. m. 31. Nauarr. m. m. 163. P. Hen-
ricus cap. 50. num. 1. in obligatio ser-
uandi interdictum semel positum, non
oritur ex ferente illud, sed ex ipso iure
communitatis ac effectus talis interdicti,
& simili ratione diximus in materia de
excommunicatione, cap. 6. disput. 9. dub. 1.
quod omnes Christiani, etiam ipse Præ-
latus excommunicatus, tenentur vitare ex-
communicationem.

Secunda conclusio. Quando interdi-
ctum est personale, licet sit generale, non
comprehendit ponentem illud, nec superi-
orem, nec æqualem, quia nullas habet
iurisdictionem coactivam in foro exte-
riori, nisi in sibi subditos.

DVIBITATVR sextò, utrum inter-
dictum personale generale comprehendat
Episcopos? Conclusio negatiua, nisi de
illis fiat expressa mentio, sic Nauarr. num.
163 & est textus cap. quia periculosum de
sentent. excomm. in 6.

DISPUTATIO II.

De causa efficienti, & materia interdicti.

De quo Syluest. verb. interdictum.

3. Anton. 3 p. tit. 26. cap. 2 §. 3.
Covar. supra §. 2. num. 6. Solo
d. 22 q. 3 art. 1. concl. 2. Navarr.
num. 168. P. Henriquez lib. 13. de
excommunicatione cap. 51.

SIT prima conclusio. Omnes Prælati
Ecclesiarum cathedralium, vel colle-
giatarum

giatarum possunt interd. cere tam personas quam locum, idem etiam potest Concilium gener. leg. & capitulu. n. sede vacante Verum verò capitulum si de non vacante possit interd. cere? Standum est consuetudini, ut a 1. Coar. a d. eto. nam. 6. quædam enim capitula hoc habent ex consuetudine, ut ait P. Henr. quez nam. 2. minores autem Prælati, ut Prælati vel gignum, quamvis possint personas sub. subditas interd. cere (nam hoc munus est quam excommunicare) & colligitur ex cap. can. ab Ecclesiis, de officio ordinarij. at vero non est ut consuetudine, quod interd. cant Ecclesiam vel locum, nisi in aliquod opprobrium vel calumiam habeant iurisdictionem ecclesiasticam in foro exteriori; ita Soto conclus. 2. citata. Henr. quez n. 1. & alij qui docti. Præterea notandum est cum P. Henr. quez n. 1. & Arnul. nam. 35. quid solus Papa potest imponere interd. ctum olim strictissimum, ceteri verò Prælati tenentur servare ius commune.

Secunda conclusio. Omnes illi, qui ex commissione possunt excommunicare, possunt interd. cere. Videte primam partem de censuris in communi, de hoc 6. v. n. ostendimus, utrum laici vel femina possint imponere censuras?

Dubitatur secundò, utrum Prælati possint ponere interd. ctum extra proprium territorium? Prima conclusio. Loquendo de interd. ctu locali, certum est, quod non possunt interd. cere locum sibi non subiectum, quia non habent iurisdictionem in talem locum.

Secunda conclusio. Loquendo de interd. ctu personali, idem omnino dicendum est, quod de suspensione diximus disput. 4. dub. 1. conclus. 2.

Dubitatur tertio, utrum Prælati excommunicatus, vel suspensus à iurisdictione, vel interd. ctus, possit interd. cere? Prima conclusio. Si excommunicatus vel suspensus à iurisdictione non sit nominatim denunciatus, vel notorius persecutor clericus, & peccat quidem ponendo interd.

ctum, sed est invalidum, & idem sententia est. Paret, quia inter obprobrium bonum non est privatus iurisdictione, ut constat ex dictis in materia de excommunicato. nec verò si sit non toleratus, non solum peccat ponendo interd. ctum, sed etiam est nullum, quia continet errorem intolerabilem ob defectum iurisdictionis.

Secunda conclusio. Qui non est excommunicatus, nec suspensus, sed tantum interd. ctus, & iamvis nominatim denunciatus, potest val. de se licet interd. ctum non privet iurisdictione in foro exteriori, ut diximus disput. 4. sed interd. ctum pertinet ad solam iurisdictionem in foro exteriori, ergo.

Dubitatur quartò, utrum possit aliquis seipsum, vel superiorem, vel equalem interd. cere? Quod dubium, ut verba sonant, procedit de interd. ctu personali. Conclusio est negativa, loquendo de potestate ordinaria, ut patet ex dictis in materia de suspensione, disp. 1. t. 4. dub. 1. conclus. 4. nam interd. cere pertinet ad iurisdictionem coactam in foro exteriori.

Hic sequitur, quod quando Episcopus interd. ctus omnes, qui sunt de tali ciuitate, ipse non manet interd. ctus. Nec contrarium dicit Nauar. cap. 27. nu. 165, quia tantum loquitur de interd. ctu locali, ut patebit attente legenti ipsam, sed contra nam quando Papa vel Episcopus concedunt indulgentias, etiam ipsi consequuntur fruuntur illis, quamvis concessio indulgentiarum sit actus iurisdictionis. Respondetur negare lo consequentiam nam concessio indulgentiarum est actus iurisdictionis gratiosæ & fauorabilis, ut verò sententia interd. ctus est actus iurisdictionis odiosæ & coercitiuæ.

Sed notandum est, quod si persona, que ponit interd. ctum personale, tenetur illud obseruare, sicut alij clerici non interd. ctus. Verbi gratia, non potest celebrare coram illis personis interd. ctis, nec eos admittere ad Officia divina, nisi velit illis relaxare interd. ctum, alias incurrere penas

pœnas contra viuentes interdictum, licet ceteri clerici. sic Atmili. numero 35. & Nauarr. suprà. & deducitur ex c. côm ab Ecclesiaram, de offic. ordinarij. Et probatur, nam obſeruationis interdicti eſt de iure communi. Agendum eſt iam de cauſa materiali.

DYSCUTIVR quindò, quis poſſit interdici. Prima conſuſio. Omnes perſonæ baptizitæ, excepto Papa, poſſunt interdici, ita Nauarr. n. 168. Et probatur: nam omnes habent ſuperiorem in foro exteriori, etiam quoad ſanctiſt. onein coſtitutam.

Secunda conſuſio. Licet locus non poſſit excommunicari, nec ſuſpendi, poteſt tamen interdici, vt patet cap. breuitas. de ſentent. excommunicat. in Sexto.

Tertia conſuſio. Communitas poteſt interdici etiam immediatè, vt patet ex materia de ſuſpenſione. diſput. 3. dub. 2. & conſtituitur ex diſpoſitione interdicti perſonalis in ſpeciale & generale.

Quarta conſuſio. Semel interdictus poteſt iterum interdici, vt patet in materia de excommunicatione. cap. 4. diſput. vnica. dub. 8.

Quinta conſuſio. Deſunctus non poteſt interdici directè, bene tamen indirectè, ſcilicet declarando, quòd deceſſit perſonaliter interdictus, & quòd deneganda eſt illi eccleſiaſtica ſepultura.

Sexta conſuſio. Deſunctus interdictus, ſi deceſſit cum ſignis poenitentiz, poteſt abſolui ſaltem indirectè ab interdicto, de quo latius dicemus infra.

DISPUTATIO III.

De cauſa & occaſione propter quam imponitur interdictum, & de modo ſeruando in imponendo eo.

DYSCUTIVR primò, propter quam cauſam poſſit interdictum poni. Prima conſuſio. Certum eſt, quòd poteſt poni pro culpa propria vel aliena. Pro-

De cauſa interdicti.

batur, eſt pœna, ergo neceſſariò reſpicit culpam.

Secunda conſuſio. Interdictum locale ſiue generale, ſiue ſpeciale, rectè poteſt poni ob culpam alienam, ſcilicet vniuerſitatis, vel communitaris, vel alicuius habitus dominium temporale ſupra talem locum. ſic Soto d. 22. q. 3. art. 1. poſt 3. concl. Nauarr. n. 168. Couarru. §. 1. n. 4. & habetur c. ſi ſententia. de ſententia excommunicat. in Sexto. & cap. non eſt vobis. de ſponſalibus. imò etiam poteſt poni huiusmodi interdictum ob culpam alicuius habitus iuriſdictionem ſpiritualem in talem locum, quamvis non habeat temporalem. ita Couarru. nam. §. vbi allegat alios Doctores; & multùm fauet c. ſanè. el. 1. de offic. delegati. vbi dicitur, quòd propter contumaciam Episcopi contra delegat. n. Papa poteſt delegatus ſupponere interdicto terram ſubiectam iuriſdictioni Episcopi, & licet Cardinalis, & P. Henriquez n. 3. intelligant hanc textum de Episcopo habente iuriſdictionem temporalem, communius tamen intelligitur de quocunque Episcopo, vt teſtatur Couarruſas.

Tertia conſuſio. Quod dictum eſt de omni interdicto locali, idem dicendum eſt de interdicto perſonali generaliter videntur ſupponere Doctores citati, & clariùs P. Henr. q. c. 30. n. 2. & Nauarr. n. 169. Et multùm fauet dictum c. ſi ſententia. vbi manifeſte ſupponitur, quòd interdicto perſonali generali poſſunt ciues interdici propter delictum puniendum in eis.

Quarta conſuſio. Interdictum perſonale ſpeciale poteſt poni pro culpa aliena, verbi gratia, vxor propter culpam mariti, ita Richar. in 4. d. 18. ar. 3. q. 3. ad 3. & P. Henriquez num. 2.

Sed eſt argumentum ad probandum, quòd interdictum perſonale non poteſt poni pro aliena culpa, quia nullas innocens poteſt licetè puniri. Conſtituitur nam ſaltem hoc videtur certum in pœna ſpirituali, quæ nulli debet infligi, niſi propter culpam propriam.

Ad argumentum respondetur, quod huiusmodi interdictum respectu populi non est proprie poena, sed afflictio, ut recte ait Calisto lib. 1. de lege poenali. cap. 3. respectu autem domini est proprie poena, quia dominus puniatur in populo, afflictio autem recte infligi potest nulla existente culpa, dummodo ad id iusta causa, iuxta regulam iuris in textu *Sine culpa, nisi sub sit causa, nullum est puniendum*, ubi significatur, quod existente causa potest aliquis puniri, non quidem in punitione, quae sit proprie poena, sed quae sit afflictio.

Ad confirmationem respondet Conat. interdictum non esse poenam spirituales, quia non priuat communibus Ecclesiae suffragiis, & sed non afflictio recte ipsam animam, sed probabilius est, ut poenam spirituales, ut glossa cap. si sententia de sentent. excommunicat. in verbo interdicti. & aliqui Magistri. Probatur, nam est censura, sed censura est privatio bonorum spiritualium, ergo: Per bona autem spiritualia intelligimus bona supernaturalia, licet corporalia sint, e. g. modi sunt sacramenta, ingressus Ecclesiae, ecclesiastica sepultura, & alia huiusmodi.

Respondetur ergo quod licet in bonis spiritualibus interdictum non possit puniri nisi propter culpam propriam, bene tamen in bonis spiritualibus externis, quae sunt adminicula externa spiritualia.

Quinta conclusio. Nullus praeter Papam, vel de eius expressa commissione, potest ponere interdictum generale personale, nec locale propter culpam privatae personae, ita Soto sup. si licet verb. interdictum. 3. quae. 1. P. Henriquez num. 3. & Conat. num. 4. videtur multos. Et addit, quod haec commissio magna cum difficultate solet concedi, & quando conceditur, est in hunc modum, ut primo discernatur interdictum in Ecclesia parochiali delinquentis, & simul in aliam Ecclesiam parochialem, vel collegiatam secundo, durante contumacia in duo monasteria, vel Ecclesia collegiata tertio, in totam diocesim, ut tunc de delincente iudicatur, in-

Amala de censura.

terdictum Ecclesia Cathedralis.

Dubitat vtrum secundo, vtrum ad ponendum interdictum requiratur culpa mortalis?

Prima conclusio. Quando interdictum est locale, siue sit generale, siue speciale, & quando est personale generale, non potest poni nisi propter peccatum mortale illius, cuius cruciatur, imò ut licite ponatur, requiratur gradus peccatum, quam ad huiusmodi excommunicationem, ita Soto art. 1. coel. 3. P. Henriquez cap. 1. n. 2. & Magistra. Prima pars recte patet, secunda vero probatur: nam licet excommunicatio sit gradus poenae intendit se ut verò interdictum locale, siue generale, siue speciale, & interdictum personale generale est gradus exterioris, qui a comprehendit communiatem, etiam si sit innocentis. Excommunicatio autem solum comprehendit personam singularem delinquentem, propter quam fertur.

Secunda conclusio. Si interdictum personale speciale ponatur pro altera culpa, debet esse peccatum mortale, at verò, quando ponitur ob culpam propriam, potest poni pro veniali. Prima pars est communis, secunda verò est contra nonnullos, sed eam tenet Caietan. verbo, interdictum. si violatio. & P. Henriquez num. 1. Probatur: nam minor excommunicatur, si sit maior poena, siquidem priuat electione passiva ad beneficium, & receptione omnium sacramentorum, interdictum autem non priuat electione passiva, nec omnibus sacramentis, quia non priuat sacramento poenitentiae, sed minor excommunicatio ponitur pro veniali, ergo etiam interdictum, de quo loquimur, potest poni pro veniali.

Contrà, Interdictum priuat auditione divinum Officiorum, & ecclesiastica sepultura, quibus non priuat minor excommunicatio, ergo haec est levis poena. Respondetur, hoc argumentum solum probare, quod habent se tanquam excedens & excessum; imò cum excommunicatio minor excedat in eo, quod est principa-

K k

lus,

bus, si licet in re, pecunie sic amento-
rum, videtur simpliciter & absolute gra-
uior pars.

DUBITATUR tertio, utrum pro-
pter leuam pecuniarum possit interdic-
tum poni? **P**rima conclusio. Interdictum
locale generale non potest poni propter
leuam pecuniarum, in quacunque sit
quantitas, nisi a speciali licentia Papæ
ex parte licentiarum patentes, & aliter po-
sit in eum nulla. Hæc expresse decet-
tur in Extravag. proinde de sententia ex-
communicatis inter communes, per quoniam
in eorum caput expressè, pro de interdi-
cando.

Sed est difficultas, utrum in Extrava-
gans interdicatur tantum de interdicto lo-
cali generali, in eodem de speciali Anton.
3. p. 1. 26. cap. 3. & 3. locum Andreas,
C. Martinus, & Felmas relatus in Coarum
5. 1. num. 5. intelligit eam de generali
tantum. Idem tenet Nazarius num. 68. ubi
ponit exemplum in interdicto totius Pa-
rochiae, quod non apud illum est generale,
ut supra vidimus. Idem aperte significat
P. Henriquez cap. 5. num. 3.

Sed hoc non est conclusio. Probabilius mi-
hi est, per eundem Extravagantem tamen
haberi locum in interdicto locali specia-
li, in Coarum num. 5. citato. Idem vide-
tur sentire Soto ut citatus, post 3. con-
clusionem aut, quod propter debitum pecu-
niarum non debet interdici locus, locus
autem equaliter comprehendit locum
generalem & specialem, & expressè Le-
dum. Mexica diffinit. 3. de interdicto,
conclus. 2. ubi dicit. Nullus locus interdi-
citur est pro debito pecuniarum. Item
tenetur aliqui Magistri. Prohibetur ex dicta
Extravag. ubi dicitur, civitas, & illi, locus,
teritorium, & locus autem & territo-
rium requiritur comprehendit locum
& territorium generale & speciale, con-
cedo tamen eum Synesio verb. interdi-
ctum 1. agitur in hoc standum esse con-
suetudini, unde si alibi sit ex iuribus
consuetudinis locum laicum.

Sed tunc inquam, utrum interdictionem

personalem possit poni propter debitum pecu-
niarum. Tertia conclusio. Interdictum
personale generale non potest poni pro-
pter debitum pecuniarum. Hinc conclu-
sionem clare videntur tenere, Soto, & Me-
xica loc. citatis, ubi dicunt, quod nec
locus, nec populus possunt generaliter in-
terdicere propter debitum pecuniarum, nisi
de licentia Papæ, & Angelus verb. inter-
dictum, 3. num. 7. & Tabien. eodem verb.
num. 1. qui tamen, quod non potest aliquis
interdicere propter debitum pecuniarum,
& P. Henricus idem ubi citatur, num. 2. ubi
tamen, quod interdictum speciale perso-
nale potest poni. Et probatione inter-
dictum personale generale non est leuissimum,
imò videtur grauius interdictum locale,
ergo quando prædicta Extravagans promi-
ssum poni locale, consequenter prohibuit
personale generale.

Quarta conclusio. Interdictum persona-
le speciale bene potest poni auctoritate or-
dinaria ob debitum pecuniarum. Sic P.
Henriquez modò citatus.

Sed contra. Non potest poni locale spe-
ciale, ergo nec personale, negatur conse-
quenter, utrum locale speciale comprehen-
dit generaliter omnes in illo loco, at verò
personale de se non potest comprehen-
dere plures, sed vires personarum contra-
tum est.

Ultimò advertendum est, interdictam
non temere, nec passim, sed mature &
moderate imponendam esse, ut advertit
Coarum 5. & Soto artic. 1. citato, post
tertiam conclusionem.

DUBITATUR quarto, quis modis
obseruandis sit in imponendo interd-
ictum. Prima conclusio. Modis seruandis
in secunda suspensio, potius in materia
de suspensio de dispensatione debet, tamen om-
nino seruandas est in personarum interd-
ictam, unde non habet verum idcirco in-
terdictum, debet fieri in scriptis, & iuramentum
debet dari interdictum, & iuramentum
si petatur, alius proce-
sus per manifestum ab ipso interdictum
& quando ponitur ob contumaciam, de-
bet

bet preterea de in iudicio, ad tunc in quando
fuit propter delictum, ita N. i. r. n. 16.
Et proinde de excommunicatione de sentent. ex-
communicationis v. i. e. i. n. facta est mentione in-
terdicti, si per delictum, & excommunicationem
deinde de sola excommunicatione de-
citur, nunquam est interdictum sine moni-
tione, unde interdictum potest poni ob de-
lictum, non preteritum.

Secunda concludit, Sententia interdicti
ita post competentem appellationem est
nulla, ac etiam si sententia interdicti p. v.
cedat, non est, licet tamen per sequentem ap-
pellationem, ita N. i. r. n. 16. & si textus
est ad id, q. v. d. n. l. appellat. i. b. u.

Tertio dicitur, Si iudex tenet inter-
dictum contra participantes cum interdi-
ctis, debet in iudicio ipsos participantes
nominatim etiam in iudicio, vel v. a.
pro tribus etiam in iudicio competentis,
aliter est nullum, ita Sylvest. i. verb. excommu-
nicatio, c. 2. §. i. r. n. 16. N. i. r. n. 16.
& est textus expressus est ad id, de sen-
tentia excomm. in 6. de quo, h. a. d. v. i. u. s.
in materia de excommunicatione, c. 1. cap. 6.
inquit, ita dicitur, si generaliter d. i. u. s.
etiam N. i. r. n. 16. si sententia interdi-
cti est, licet tamen non nullam, ita quod
h. i. sententia est in iudicio, et est nullum
quod recensimus, c. 6. de excommu-
nicatione, d. i. r. n. 16. Videri. P. H. n. q. u. e. z.
cap. 4. n. 1. 3.

Ex ipso vnum casum, scilicet quando
nullus per excessum iudicio, tunc cum ex-
communicatione est nullum, ita N. i. r. n. 16.
§. i. d. i. p. t. d. b. 9. ita verò interdictum h.
feratur propter delictum, non requirit
motum, ut videmus, h. a. d. v. i. u. s. in con-
d. i. r. P. H. n. q. u. e. z. supra ponit hanc casum,
quam in interdictum feratur contra rece-
ptos in filio, si laicales P. p. e. n. t. cap. 1. de
verborum significatione.

Sed non indiget est, quod hic textus con-
tem modum loquitur de excommunicatione,
ne, ac per idem talis excommunicatione necesse
est nullum, reducere tamen ad tertium ca-
sum possumus in materia de excommu-
nicatione, scilicet quando fertur contra

ter. item p. v. i. r. n. 16. In quibus autem
causis, n. i. r. n. 16. ita d. i. r. n. 16. in iu-
re, videtur Anton. 3. p. 1. c. cap. 2. per to-
tum Angelum, & Sylvestrum verb. inter-
dictum. 4. & d. H. n. q. u. e. z. cap. 4. 3. nu-
mer. 3.

DISPUTATIO IV.

De effectibus, & proprietatibus
interdicti.

Hic disputatio est potissima huius
materie, de qua dicitur Anton. 3. p.
t. 1. c. 2. cap. 4. Angel. Sylvest. & T. b. n.
verb. interdictum. 3. Coust. 2. p. c. a. t. 5. 4.
I. H. n. q. u. e. z. cap. 4. 3. & 4. 3.

Ex ipso primus apponere debet, quod
sententia interdicti iurata, sed v. i. u. s.
& q. u. d. i. i. n. i. s. t. a. s. i. c. u. r. d. n. i. l. e. g. r. a. &
p. b. a. r. i. t. a. m. n. i. s. t. e. c. o. n. s. t. a. t. u. r.
est, ita d. i. r. n. 16. & est talis sententia, q. u. d. i. n.
suo exteriori, non tamen in interiori,
n. l. d. i. a. m. n. u. s. e. t. i. e. s. e. r. a. t. i. d. i. r. n. 16. & s. a. d.
i. u. r. a. t. i. o. n. e. q. u. e. i. n. s. i. m. l. d. i. s. t. i. n. g. i. t. a. d.
excommunicationem, c. 1. cap. 6. §. i. r. n. 16. d. b. 1.
& 2. solum exceptio vnam est, sc. n. e. e.
quod R. e. g. i. o. t. e. n. e. n. t. u. r. i. n. o. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e.
s. e. r. a. t. i. o. n. e. i. n. t. e. r. d. i. c. t. u. m. e. t. i. a. m. l. i. b. e. r. u. m.
s. i. s. i. o. b. s. e. r. u. a. t. u. r. a. m. a. t. i. c. e. v. e. d. i. c. a. m.
d. i. s. p. u. t. a. t. i. o. n. e. 3.

Secundo supponendum est effectus in-
terdicti non esse connexos, sed est etiam
excommunicationis, sed p. s. i. s. t. i. t. u. t. i. n.
e. t. i. a. m. a. d. E. p. i. s. c. o. p. o. a. d. h. u. n. c. v. e. l. a. n. n. c. i. f. i. c. a. m. s. e. l. H. n. q. u. e. z. cap. 2. de excom-
m. c. a. m. 3. Videre etiam illud l. b. 1. 3.
cap. 4. n. 1. 3. & N. i. r. n. 16. n. 1. 3.

Tertio supponendum est, omnes effe-
ctus interdicti, et licet ad id, nempe pri-
uare ab illis iudiciis Sacramentis, & omni-
bus officiis divinis, & Ecclesiasticis so-
pulis. 1. Primus effectus habetur ex c. p.
quod i. r. n. de penit. & remissionibus.
Secundus habetur ex cap. i. r. n. 16. de
sentent. excomm. & in cap. alia in re.
eodem etiam 6. habetur in illis duo effectus.

R. k. 2. Tertius

Tertius habetur in dicto cap. quod in te.
& in cap. si caritas. de sentent. excomm.
in 6

Quarto, supponen tam est, aliter esse
loq. ien tum de his effectibus, stando in
iure nouo, cap. alia in rei quam stando
in iure ant. 300. unde sciendum est, quod
in dicto cap. alia mater, Bonifacius VIII.
tria iudul in te nptore interdicit, quæ iure
antiq. 10 erant prohibita. Primum est, circa
Sacramentum Pœnitentiæ, quod possit
ministrari non tantum infirmis, verum
etiam sanis. ipponit tamen duas excep-
tiones, vel limitationes. Prima est excommu-
nicatorū, quibus tantū in articulo mor-
tis vult Pontifex ministrari hoc Sacramē-
tum. Secunda exceptio est illorum, qui
dederunt causam culpabilem interdicto,
vel qui suo consilio, auxilio, vel fauore
concurrente ad illud delictum, propter
quod lata est sententia interdicti. Secun-
dum est, quod possit celebrari Missæ, &
alia officia diuina in singulis Ecclesiis, &
Monasteriis, tanis clauis, oce submissa,
exclusis excommunicatis, interdictis, non
possitis campanis. Tertium est, quod in
quatuor præcip. festiuitatibus annis, nem-
pe Vt idis Domini, Paschæ, Pentecostes,
& Assumptionis Virginis Mariæ celebra-
tur officia diuina solen iter, tanis aper-
tis, aia voce, pulsatis campanis, excom-
municatis proclis & exclusis, interdictis ve-
rò a. missis, ita tamen vt illæ personæ in-
terdictæ, propter quatum excessum im-
positum est interdictum, non approp. neque
altari. In reliquis autem omnibus, his tri-
bus exceptis, vult Papa, antiqua iura in-
nere in suo robore, quantum ad obser-
tiam interdicti, non obstantibus quib. is-
cumque privilegiis Ecclesiarum, Moni-
steriorum Ordinum, Religionum, concess-
is à Sede Apostolica quibuscumque per-
sonis tam secularibus, quam regularibus
etiam exemptis. Quibus suppositis, vt
hæc omnia clauis expl. centur, disputa-
tionem hanc in tres diuidiam sect. ones,
iuxta tres prædictos effectus interdicti.

SECTIO PRIMA.

*De primo effectu, scilicet de priuatione
SACRAMENTORUM.*

DUBITATUR primum præambu-
lum reliquis dabus huius disputa-
tionis, quid intelligatur nomine diuino-
rum officiorum? Angel. verb. interjectura.
§. n. 4. ait, ea omnia, & solæ esse officia di-
uina, quæ continentur in Missa, & Bre-
uiario. Hæc utem sententia falsa est, quia
multa continentur ibi, quæ non sunt of-
ficia diuina, & aliqua, quæ non continentur
ibi, sunt officia diuina, & continentur
in Pontificali. Vnde sit

Prima conclusio. Illa dicuntur officia
diuina, quæ sunt ordinata per Ecclesiam
ad vsum Ordinum, vel Sacramentorū, vel
sacramentaliū, vel ad Horas canonicas, ita
Nauar. n. 172 Vnde officia diuina sunt, ce-
lebratio Missæ, quamuis siccæ sit sine con-
secratione, ita Nauar. n. 177. & Syluest. q.
3. in fine. & dicit, quod ita interpretatur
consuetudo, præterea collatio Ordinum
etiam minorū, benedictio nuptiarum, an-
te. d. 1. de solenn. vt ait Syluest. verb.
interdictū. §. q. 4. p. 3. benedictio totius ba-
ptismus, quæ fit in Sabbato sancto, conse-
cratio Chrifti in Ca. na. Domini, benedi-
ctio aquæ, vel eam publice sun. l. re cum
Asperges, bene dictio solennis Episcopi, vt
in. l. d. cemus. præterea benedictio Abba-
tem, vel Abbatissam, vel Corporalia, vel
alia ornamenta ad d. cendum Missam, vel
Monialiū vela, vel candelas in die Purifi-
cationis, vel tamos in Dominica Palma-
rum, præterea p. o. fessio solennis in Reli-
gione, & Litan. x. dictæ cum ecclesiastica
foien. tare, scil. cet cum Cruce eleuata, &
superp. llicet, & ordine procedendi, &
præterea cruce publice Horas canonicas.

Secunda conclusio. Multa sunt, quæ
sicut prima facie appareant officia diuina,
tame. reuera non sunt, & consequenter
licet erunt tempore interdicti. Huius-
modi sunt, benedictio mensæ, benedictio
fructuum,

fructum, benedictio baculi. & per se ad peregrinandum, benedictio vestium ingrediendi: Reliqua etiam, benedictio, quoniam solet impendere Episcopus, & Abbas, dum iter agunt, quod intelligendum est de simplici benedictione, non de sole, nisi quae fit cum baculo, & velsa, *Adulatorum nostrum*, &c. cum, lex etiam benedictio non est officium divinum, quoniam peritus ratione ordinis, contra Sylvest. q. 4. p. 5. ubi ait, quod quando non peritur ratione sanctitatis, vel ratione aetatis, sed ratione ordinis, est officium divinum. Caterum, quod diximus, est tenendum, cum aliquibus Magistris. Haecmodi etiam sunt recitatio salutatio omnis Angelus, &, quae fieri solet ad signum campum in matutinis, & vespertinis, & de oratione sacrae Scripturae, & praedicatio, & dare, vel accipere aquam benedictam in ingressu Ecclesiae, unde posset Sacerdos aspergere aqua ingredientibus Ecclesiam. Praeterea cantus laicorum, licet cantent Litanias, vel Psalmos in suis Confraternitatibus, vel etiam intra Ecclesiam, immo etiam Litanie cantentur à Sacerdotibus, vel a regulis, publicè intra, vel extra Ecclesiam, dummodò absque sollemnitate Curiae, & absque superpellatione, & non secundum ordinem praedicandi, & sine *Dominus vobiscum* nam, hic versus est deputatus alicui ordini, sed eius loco dicendum est, *Dominus, exaudi orationem meam*, quod est conforme regulae Bedae 1. Pij V. verb. de oratione. ubi dicitur, quod ante orationem praenuntiatur *Dominus vobiscum*, si qui recitat, non habuerit ordinem saltem Diaconatus.

Hinc inferitur, quod etiam in praesentia laicorum possunt Clerici dicere Litanias, & Psalmos penitenciales, & alias orationes pro infirmis, & legere Evangelium, dummodò non dicatur *Dominus vobiscum*. De his videte Nauarr. cap. 17. num. 176. Haecmodi etiam est introducere pauperem in Ecclesiam ad reddendum gratias Deo, etiam si Sacerdos faciat eam dicere confessionem generalem, dummodò sit absque stola, & ornata sacerdotali, &

praeterea confessio generalis, quam laici solent facere Sacerdoti immo etiam diacono, quod tempore interdicti. licet absolutio generalis, quam faciunt Clerici, quoniam tamen sit officium divinum, tamen est quod annexam Sacramento Penitentiae, quod quidem nunc verum est tempore interdicti, confectis infirmis, & sanctis nam absolutio generalis ordinatur ad delenda peccata, hoc tenent aliqui Magistri, & est de mente Sylvestri verb. interdictum 1. q. 7. p. 1. post p. ne. p. om. Haecmodi etiam est, secundum Nauarrum, commendatio animarum defunctorum. De eo, secundum Nauarrum, quia Sylvest. verb. interdictum 1. q. 4. p. 6. tenet esse officium divinum. Idem tenet P. Henriquez cap. 46. num. 1. Tabien. verb. interdictum 5. p. 1. in fine. Angel. verb. interdictum. 6. numer. 26. ubi citat Calderinum, cum hoc tamen concedat Sylvest. & Angelus, esse licitam tempore interdicti, quia est quid annexum absolutioni sacrae in Sacramento Penitentiae, quod, ut diximus, non est prohibitum tempore interdicti. Et quamvis non idem Magistri placeat ratio Nauarrum, tamen tamen ratio Sylvestri, & aliorum, in hoc placet: nam haecmodi commendatio orationes a solo Sacerdote sunt, quamvis alij adiuvent, & adeo videntur deputatae ordini sacerdotali. Vnde de his omnibus Sylvestram verb. interdictum. 5. ferè per totum & Nauarrum à num. 177. usque ad numerum 178. qui in nu. 177. in fine, aduertit, quod ea, quae ex his non sunt Sacramenta, licet sint officia divina ad facienda sacramentalia, quamvis non liceant publicè, licent tamen in additis clausis, ut publica dicuntur. Haecmodi etiam est exercitium iurisdictionis, ut excommunicatione. Quod ut exactius intelligatur,

Ubi tamen secundò, verum per interdictum praeiuratur quis usu Ecclesiasticæ iurisdictionis exercitio.

Prima conclusio negativa. Sic Abbas cap. vlt. de excessibus Praelatorum, quem sequitur Sylvest. verb. interdictum. 5. q. 4.

[illegible]

Hinc infert Abbas, quod interdictus
et non nominatim de iuratus potest ex-
communicare, & abducere ab excommu-
nicatione, & a fortiori id poterit facere
non interdictus tempore interdicti, quod
Abbas & Nauaricus limitant, dummodo
faciat sine solemnitate sacerdotali, nampe
sine stola, & hymnis, quia tunc cum perti-
neret ad officium dandum. Ceterum hęc
limitatio generaliter sumpta non placet.
Vnde fit

Secunda conclusio. Cle. eas perso-
nally interdicitur non potest. ab obsequio cum
prædicta solennitate et verbi quod non
interdicitur, bene potest tempore in-
terdicti, ita Sylva. sup. l. q. 6. except. 3.
in fit. Angel. verb. interdicitur. num. 7.
Prima pars probatur. nam Clerici perso-
nally interditi et non permittuntur cele-
brare officia divina. Secunda verò pars
probat. nam absolutio ab excommuni-
catione absolutio. permittit etiam tem-
pore interditi, quia. si perambula. ad ab-
solutionem peccatorum, quæ tunc tem-
poris permittitur, ergo. Et cum est eam
impendere cum confecti solennitate, cap.
a nobis. et de sententia excommunicationis. Et notatur
consequentia. nam cum aliquis dispen-
satur, intelligendum est permittitur. scilicet
quod ius disponit, & vltas obsequii.
Intelligi autem hoc cum modulatione
cap. alma mater.

Tertius conclusio. Quia si per interdictum non prouetur quia si a non sollicitio-
nis, ut dicitur illi, quod tamen si violat
interdictum, ut a ceteris dicitur. 5. Dece-
nentes tam ad Sacramenta.

Supponendum est ex dⁱctis dispac. 1.
dub. 1. quod q. ando aliquis locus est in-
terdictus, si sententia illius loci non sint
necesse etc. nec uiderunt eam iam col-

paucos inter eos, p[ro]p[ri]os autem locos
regere, & ad id suffragio Societatis di-
cunt & ad id officia digna.

Secundo, d. appone idem, est, quod in illis nec. his, in quibus, fuerit et tunc non obstat in statu, loquimur prius fecerunt iam antiquum, & de id fecundum novam Quibus suppositis

DEBITATVR tertio, de Sacramento
Poenitentiae, de quo, loquendo secundum
tas antiquas, sic

Primā conclusio. Sacramentum Pœnitentiæ licet potest administrari de-
cendentibus et vitis, & non aliis, et ab aliis et
non est vobis, & f. non aliis casu. respon-
do de iure, et ex officio de e. quod a te. de
penis, & remissionibus.

Sed indicemus etiam Etiam herbæ & olim
tempore nunc idcirco monstrare. Sacramen-
tum Periret recipientibus signum
Crucis, & alias peregrini, dicto cap. quod
intè. Vnde nunc idcirco recipere ut signum
Crucis, & Crucis signum, i. qui vove-
dunt peregrinari. Tercio sanctam, & in
signum peregrinationis assumebant si-
gnum Crucis, & gestabo tibi in pectore, ut
de oratio nota esset omnibus tibi Orientali,
sancti cap. m. g. x. De voto. Videte
Cosa ad p. 6. r. 7. r.

Sed et cap. in m. concl. non est diffi-
cile, ut in per d. cedet et v. a. tolun.
intelligendi sunt, ubi d. sunt in articulo
mortis proprie, & sic est in i. to. si nec
quod am. in am. ag. in v. d. et in i. to.
quod sunt in articulo mortis, et similia,
et sic in probabili mortis per d. le.

Tertio a conclusio. Quod intelligitur
huiusmodi, qui sunt in probabili periculo mortis,
sive sit ex infirmitate, sive ex alia extin-
guenda causa, tam Coarcti. supra, 6, 3. n. 12.
Armatus, n. 45. quamvis etiam Alii. An-
tiores, & alii ab eis allegati, qui quantum de
Eucharistia secundum nos non sunt, tamen
quia de hoc nouo nulla est facta mutatio
circa Eucharistiam, quod licita non est in
dubio, & ideo et de illa, idem auctoritas
seruat et de Sacramento Periculis, ut
quod est magis necessarium.

Quarta conclusio. Iam nunc licitum est in militare sacramentum poenitentiae non solum in feminis, sed etiam in viris, quod totum est libere. Sic habet id d. de excommunicatione. apponitur etiam non ibi hae limitationes. Prima est excommunicationis, quibus non vult Pontifex conferre hoc sacramentum, praeterquam in mortis articulo. Secunda est laetitia, propter quod in culpa, doctum, vel fructum impositum est interdictum, vel quod praebuerant consilium, auxilium, vel fructum laetitia in perpetuam de ista in propter quod interdictum est impositum. h. etiam in vult Pontifex, quod hoc sacramentum conferatur, nisi prius satisfecerint, vel donec satisfecerint, aut de satisfaciendo, si possunt, vel si, ne hanc eandem cautionem prestare possint, deinde saltem iurator de satisfaciendo, et in primis potest, ad iudicium siue suo consilio, auxilio, & favore, quantum in se fuerit, et satisfactio praedicta ab his, qui illam facere possunt. Agendum est etiam de hoc sacramento, in quibus maxime obligatur in me, nulla in factum esse mutatio semel in aeterna mater. Unde, quod in antiquo art. cap. alina mater. erat prohibitum circa id, eam modum prohibuit.

DE VITATIBUS QUANTO DE BAPTISMO & CONFIRMATIONE

Prima conclusio. Licitum est nunc, & erat olim ministrare Baptismum parulis & adultis. De parulis habetur cap. non est vobis de sponsalibus. De viris habetur cap. quoniam de sententia excommunicationis. in 6. quam conclusionem intelligit de pueris & adultis etiam scriptis, cum Couar. 5.2. num. 7. verum est verum quod non potest in se. P. Henríquez cap. 45. nam 1. & clarum cap. 3. num. 4. & Panor. in d. de non. si vobis, num. 8.

Sic obicitur, quod in d. de cap. quoniam, dicitur, propter more periculum. Respondetur, quod hoc dicitur in pro, ut aqua penultima, quae possit etiam conferre tunc necesse est, si signum ad illud differretur Baptismus. Sic colligitur ex Couar. in

princip. v. theuli. citati.

Secunda conclusio. Haec ministratio Baptismi facienda est modo, & erat olim cum solita solennitate Catechismi, Exorcismi, & Vocationis, Oratio & Chrismate, ita Syacellus in d. de am. 5.4. part. 1. Nunc, nam. 178. & habetur ex dicto cap. quod in am. Probatur nam corpore quod datur licentia ad Baptismum, consequenter datur, ut administratur modo à iure praescripto, imò Syacellus ad id, esse obligationem se administrandi, si, siquidem in cap. accepit. de consuet. 4.4. praecipit, quod Baptismus administratur hoc modo, & in dictis capitulis non est vobis, & quoniam non exprimitur aliud.

Tertia conclusio. Confirmatio licita est modo, & erat olim non solum parulis, sed etiam adultis, ita Syacellus. & Nauar. locis citatis & habetur de quoniam. Confirmatio enim potest nec ad quoddam complementum Baptismi, & auctoritate P. Henríquez dicto cap. 45. quod potest nunc, & poterat olim ministrari publice cum solita solennitate, & Couar. d. 2. num. 7. cum alii tenent id de Baptismo & Confirmatione, & in Baptismo ita observat consuetudinem, & auctoritate tamen Martiale Tolletur, ut excommunicati, & interdicti.

Quarta conclusio. Etiam est licite confirmare Christi in die Coenae Domini, id est quoniam, sed adverte, quod deest conficitur cum moderatione. cap. alina mater. scilicet inanis elatus, non pulsatis campanis, & excommunicatis & interdictis exclusis, ita P. Henríquez num. 1. in glossa circa Martiale. & Couar. dicto num. 7. ubi dicitur de eorum inem opinionem.

DE VITATIBUS QUANTO DE LACRIMIS. Prima conclusio. Stridendo in iure antiquo, & etiam in nouo, solus monachis licitum fuit, & est modum ministrare sacramentum in Eucharistia. De iure vero quo habetur cap. quod in re de poen. & remissionibus & cap. permutata. de si autem a excommunicatione. De iure autem nouo probatur, quia in cap. alina mater. nulla est fa-

ita mutatio circa sacramentum Eucharistiae, sed tantum circa sacramentum poenitentiae: Dico, circa sacramentum Eucharistiae, in quantum sacramentum est nam si consideretur in quantum sacrificium, facta est mutatio, quia modò possunt celebrari Missae submissa voce.

Sed inquires, utrum per morientes intelligantur solum illi, qui sunt in periculo mortis aeternae, vel etiam qui sunt in probabili mortis periculo?

Secunda conclusio. Quod etiam intelliguntur, qui sunt in probabili, siue sit ex infirmitate, siue ex alia causa extrinseca; ita Couarr. p. 2. §. 3. num. 1. Armil. verb. interdictum, num. 45. P. Henriquez cap. 4 §. num. 2. & communiter iur. or. 2. Et probatur, quoniam in iure articulus mortis & periculum mortis communiter sumuntur pro eodem, ut ait Navar. c. 7. num. 1. §. 7.

Ex dictis sequitur primo, licet infirmi non possint ministrari leviter infirmis. Sequitur secundò, ministrari posse in sequentibus casibus. Primo, damnatis ad mortem, etiam si sani sint, ita Couarr. §. 3. citato, num. 3. Sylvest. verb. interdictum §. q. 7. part. 4. Anto. §. p. tit. 16. c. 4. circa med. u. P. Henriquez nam. 2. citato. Secundò, mulieri propinque parituri, quando attentis circumstantiis, est in probabili mortis articulo, ut quia est primus partus, vel quia experta est partus difficiles, sic Sylvest. Couarr. & P. Henriquez locis modò citatis. Tertia inchoanti periculosa navigatione, vel instanti periculo. Sed inquis utrum post cap. alma mater. possit ministrari Eucharistia clerici sanctis volentibus communicare more laicorum?

Nonnulli dicunt, quod sicut modò possunt Eucharistiam recipere celebrando, ita etiam possunt recipere communicando more laicorum. Sed Angelus verb. interdictum, 6. num. 21. Sylvest. verb. interdictum §. q. 7. part. 4.

Tertia conclusio. Extra periculum mortis non licet Eucharistiam ministrare clericis volentibus communicare more laicorum, ita Couarr. §. 3. citato, num. 1. ubi

allegat plures Doctores tenet etiam Navar. c. 79. P. Henriquez l. 7. de indulgentiis, cap. 1 §. nu. 4. & cap. 5 §. citato, num. 1. ubi citat multos, & communiter id tenent Magistri. Probat, secundum ius antiquum, quia Eucharistia solum concedebatur morientibus, & in cap. alma mater. & tantum excipitur, quod possint sacerdotes celebrare, ergo communicatio mori laicorum remanet in dispositione iuris ant. q. 1.

Quarta conclusio. In casibus, in quibus licitum est ministrare sacramentum Eucharistiae, licitum est illud administrare cum solennitate consueta, nempe cum campana & lumine, diis assistantibus, & clericis in via non potest recitare Horas Canonicas, nec aliud officium divinum, quia non possunt dici publice tempore interdicti, sed potest dicere aliquos Psalmos & Hymnos, & in tediis ab infirmis licet etiam clarissimè ostendere populo, quia per interdictum non prohibetur videre Eucharistiam nisi tempore Missae. Hanc conclusionem tenet Sylvest. part. 4. citato, Navar. c. 78. P. Henriquez num. 2. addit Anton. §. p. tit. 16. cap. 4. post mediu. & Armil. num. 45. hanc administrationem Eucharistiae posse fieri etiam in praesentia personarum interdictarum si forte adsint. Dico praeterea, quod in tediis ab infirmo possunt concedi etiam indulgentiae, quia concessio indulgentiarum non est officium divinum, sed pertinet ad iurisd. rationem fori exterioris.

De v e t e r e, sexto de sacramento matrimonij.

Prima conclusio. Licitum est modò, & erat olim, ministrare sacramentum matrimonij, quod tantum ad eas simpliciter contractum sita Sylvest. verb. interdictum §. q. 7. part. 5. Navar. num. 1. 78. & Couarr. d. §. 2. nam 7. P. Henriquez cap. 4 §. num. 3. Probat, quia matrimonio prius convenit ratio contractus civilis, quam ratio sacramenti, & praeterea quia ad rationem sacramenti, quae reperitur in matrimonio, non requiritur actus ordinis.

Secunda conclusio. Non solum est licitum

tum ministrare sacramentum matrimonij tempore interdicti, sed etiam potest ministrari personis specialiter interdictis; ita Syluest. Nauar. & P. Hentique locis citatis. Probat. ratione tradita. Dixi. II. prima conclusio, quantum ad simplicem contrahentem nam de benedictione

Sit tertia conclusio, quod iure antiquo non erat licita. Sic omnes Doctores, & non excepto Angelo. Probat. nam hæc benedictio communis erat inter Officia diuina, & secundum nos antiquum generaliter erant prohibita omnia Officia diuina, per cap. q. i. in re. de perm. & remissionibus. præterquam Horæ Canonicæ, quæ tantum erant permixtæ in Ecclesiis conuentualibus, & præter quædam Officia diuina annexa aliquibus sacramentis, quæ etiam tunc temporis licebant, scilicet Baptismi & Confirmatio, erat etiam licita una Missa singulis hebdomadibus pro renouanda Eucharistia.

Hinc sequitur, quod licet vxoribus haberent privilegium audiendi ea Officia diuina, quæ tunc temporis licebant, non tamen poterant recipere benedictiones nuptiarum.

Dixi. pro excepto Angelo, qui videtur generaliter affirmare, quod semper fuit licita benedictio nuptiarum: nam ratio eius est generalis, nempe quod concessio principali, concedatur accessorium, licet concessio Baptismi, conceditur et eius solennitas. Vnde hæc ratio tantum habet vim, quando accessorium solet immediate associari principali, vt contingit in Baptismo, qui extra necessitatem nunquam administratur sine prædicta solennitate: nam hæc solennitas pertinet ad decentem administrationem ipsius substantiæ Baptismi, et verò sole ius benedictio nuptiarum non est annexa matrimonio tantquam quid præuium, & immediate subsequens, nec est introducta ad decentem celebrationem contractus, sed tanquam quid postea subsequens vnde multo tempore solet subsequi post contractum matrimonium.

Adula de censuris.

Quarta conclusio. Stando in iure nouo licita est hæc benedictio in loco interdicto cum moderatione cap. alma mater. scilicet ianuis clausis, voce submissa, excommunicatis & interdictis exclusis. Probat. quia in isto cap. permittuntur omni. Officia diuina cum prædicta moderatione.

Ex dictis sequitur primo, quod qui modò habent privilegium audiendi diuina Officia, poterunt recipere solennes benedictiones cum moderatione prædicta.

Sequitur secundo, quod si eo negati sunt interdicti specialiter, vel etiam generaliter, quantum possit illi ministrari contractus matrimonij, vt dictum est, non poterunt recipere solennes benedictiones, quia iam non seruaretur conditio cap. alma mater. scilicet exclusis interdictis, & idem est, si alter tantum coniugum sit interdictus, ita Caldera. v. p. 2. §. sed potest queri perbat ex cap. vt priuilegia. de priuilegiis.

Sequitur tertio, quod tempore interdicti possant fieri huiusmodi benedictiones publicè apertis ianuis, alta voce, in illis festiuitatibus, in quibus specialiter privilegium licet celebrare Officia diuina sollemniter, & modo non sit tempus, in quo benedictiones huiusmodi specialiter interdicuntur, sic Anton. 3. p. tit. 1. c. 4. Couar. cap. alma mater p. 2. §. 5. nam. 6. versic. 1. Vnde corollarium hoc tantum habebit locum in festo Assumptionis beate Virginis, Corporis Christi, & Pentecostæ, non tamen in festo Natalis Domini, Pasche Resurrectionis, & Conceptionis beate Virginis, quia illi tempores sunt specialiter interdicti: nam post Concilium Tridentinum solum prohibetur ab Adventu ad Epiphaniam, & a festo 4. Cui etiam ad Octauam Pasche relata.

Dixi. tertia conclusio de Sacramento Extremæ Vnctionis?

Conclusio. Nec olim, nec modò licitum est, stando in iure communis illi ministrare in loco interdicto infra, etiam existentibus in extremo mortis articulo,

Li q. circus

quoniam si non est, cap. Rel. glossa non interdictum, & quod si obtemperat interdictum locale. Scilicet Aug. ubi est b. verbi causa n. 6. nam 26. & Sylvest. ubi est b. interdictum n. 5. quod est in prima per quam expressit loquatur de Religiosis. Nihil in n. 168. P. Henr. quod est n. 4. ubi est et alios. Probatur ex cap. quod in te. de p. a. r. & remissionibus. ubi sic dicitur, quod id videtur & se sultura te ipso e genere interdictum omnia b. de aegritudine & ceteris, tamen ex gratia, ut elicitur. Idcirco interdictum, quoniam si non videtur interdictum in excommunicato. Locum est cum sit ita tunc videtur sed in cap. 1. mater. nulla est facta mutatio circa. Videtur enim Extremum, ergo tenetur in dispositione in his antiquis.

Dicitur, quando in iure communi. Item Religiosi Medicinales habent privilegium interdictum Extremum. Unde ostendit, ut patet ex Compendio Memoriarum, verbis. Videtur Extrema. ubi hoc privilegium extenditur ad certos quosdam personas. Idem privilegium habent Religiosi Societatis, ut patet ex eorum compendio, verbo, Extrema. Videtur. De privilegio autem Bul. infra dicemus.

DIVINITATUR ostendit de sacramento Ordinis. Prima conclusio. Nec olim, nec modo licitum est illud ministrare in loco interdicto, ita sicut. quod est. 7. citatur, in b. 12. Couarr. 1. p. 2. s. 7. nam 4. Navar. in m. 179. P. Henr. 102 cap. 45. nam. 8. & communiter omnes Doctores. probatur efficaciter ex cap. non est vobis de sponsalibus. ubi totum permittitur Sacramentum p. a. r. t. a. r. & sacramentum Eucharistiae, sed in capitali materia nullum est facta mutatio circa hoc, ergo. Circa quatuor conclusionem duo sunt notanda.

Prima de esse intelligendam, ut non liceat ministrare hoc sacramentum etiam cum modulatione capitali materia. Quarta supra dicta. & probatur nam per cap. 1. de p. a. r. t. a. r. solum permittuntur Officia humana cum modulatione, ergo non est Sacramentum.

Secundo notandum est cum P. Henr. supra dicta solutionem etiam habere veram, quoniam hoc sit videtur de p. a. r. t. a. r. Episcopo auctoritate debet etiam interdictum tollere, vel suspensum idem ad idem actum, & ratio est, quoniam interdictum in locale habet suos effectus, ex tunc communitatem quo loco potest Episcopus dispensare.

Sed est dicendum, ut cum eo vel non habet veram etiam in non interdictum necessitate ordinandi in illis ecclesiis. habet, ut si in aliqua provincia tempore veni non esset copia ministrorum ad ecclesiasticam Officiam, vel ad ministranda sacramenta, quae permittuntur tempore interdicti, & tunc idem non sit alius locus non interdictus, in quo po. t. a. r. commode fieri ordines.

Ad hoc Couarr. supra corollario 5 respondet negative, & hoc indicat verum Sylvest. quod est. 7. in fine. idem videtur si n. t. a. r. in m. 14.

Secunda conclusio. Oppositum est verum, quod tenet Panormit. d. c. non est vobis. colim. vlt. Angel. verb. interdictum. 6. num. 8. Villadiego tractat de irregularitate, cap. 5. de interdicto, num. 3. propendit Enr. cap. 45. circa fin. Probatur ratione Panormitanum cum aliquid conceditur, eo ipso censetur concedi omne illud, sine quo id non potest poni in esse, alias illa concessio esset inutilis, sed ita conceditur tempore interdicti Officia divina, & aliquid in sacramentalibus, ergo consequenter conceditur ordinem ministrorum, qui ad hoc fuerit necessarius. Confirmatur ex cap. quoniam de sententia excommunicationis. ubi dicitur, quod ex quo Baptismus & Confirmatio conceduntur tempore interdicti, manifeste deducitur, licet tam esse in d. c. Ceterum Domini consecrare Christum; unde glossa ibi ponit regulam generalem, quod permissum est in tempore prohibito, interdictum est permissa creatio illius rei.

Tertia conclusio. Etiam extra locum interdictum non debet ministrari sacramentum Ordinis, si ordinans vel ordinatus sint

aliqui moderni. Sed quod diximus, probatur. nam cap. alma mater. secundum communem Doctorum, intelligitur solum de interdicto locali generali, vt videbamus dub. 3. ergo etiam dictum cap. quod in te. Et confirmatur nam in hoc cap. quod in te dicitur, *non enim est maior ratio de vno capite, quam de altero*; unde glossa cap. alma mater. ver. b. Ecclesiis. explicans ipsum cap. solum de loco generaliter interdicto, erat ad idem dictam cap. quod in te. Et eo firmatur: nam in hoc cap. quod in te. dicitur, *cum & regularibus sit indultum, vt cum generale interdictum terra fuerit, &c.* & cap. quod nonnullis de priuilegiis. dicitur, *quod nonnullus est Religiosis indultum, vt cum commune terre interdictum fuerit, &c.* Unde nonnulli moderni, qui explicant predictum cap. quod in te de loco etiam specialiter interdicto, multum laborant in explicando, cur cap. alma mater. est intelligendum solum de loco generaliter interdicto.

Tertia conclusio. Licetum erat in iure antiquo Ecclesiarum ministris tempore interdicti semel in hebdomada, non pulsatis campanis, voce submissa, ianuus clausis, excommunicatis, & interdictis exclusis, Missarum solennia celebrare causa conficiendi Eucharistiam, quæ decedentibus cum penitentia non negabatur, sic decernitur cap. permittimus. de sentent. excomm.

Pro cuius explicatione notandum est primum cum P. Henriquez cap. 44. num. 3. quod licet textus solum videatur id concedere Ecclesiæ ministris, scilicet Parochis, bene tamen poterant Parochi committere aliis vices suas, vt id facerent, quia nomine ministrorum Ecclesiæ etiam intelliguntur omnes Clerici habentes vices Parochi.

Secundo notandum est cum Nauarr. num. 174. & P. Henriquez num. 3. citato, quod vt in iure non concedebatur celebrare in hebdomada vnam Missam, ad te iuramentum Eucharistiam, quæ referebatur iuramentis; ac verò si necessitas

infrinorum ita vrgeret, vt non sufficerent formulæ in illa Missa consecratæ, licetum erat alias Missas celebrare, prout necessitas id exposceret, & hanc conclusionem intelligo etiam in Ecclesiâ specialiter interdicta, quia textus absolute loquitur tempore interdicti, non restringendo ad interdictum locale generale, & etiâ quia ratio conclusionis æqualiter militat in interdicto speciali locali, sicut in generali.

Quarta conclusio. Reliqua omnia officia diuina (præter ea, quæ diximus licita esse iure antiquo) non licebant tempore interdicti, nisi ex priuilegio. Probat ex cap. responso de sentent. excomm. vbi generaliter dicitur, nullum officium diuinum celebrandum esse tempore interdicti, & idem supponitur clarè in cap. permittimus. eodem tit. ergo cum iure antiquo ante cap. alma mater. nulla alia facta fuerit concessio circa hoc, præter eas, quas hucusque retulimus, sequitur, quod nullum aliud diuinum officium fieri, vel audiri poterat.

Dixi, *nisi ex priuilegio*: nam aliqua erant priuilegia generalia in iure concessa, & etiam specialia concessa aliquibus personis, nempe Episcopis, & Religiosis, vt patet ex cap. quod in te. de penit. & remissionibus. & cap. quod nonnullis de priuilegiis.

Diuitatibus secundò, quæ officia diuina fiat licita iure nouo, scilicet post cap. alma mater.

Pro cuius resolutione recolenda sunt verba cap. alma mater. supra relata, in quibus continetur secunda concessio, scilicet quod possint celebrari Missæ, & alia officia diuina in singulis Ecclesiis, & Monasteriis cum quatuor moderationibus. Prima, iana scilicet iuris; secunda, voce submissa, tertia, exclusis excommunicatis, & interdictis, quarta, non pulsatis campanis. Ex quibus verbis, iuncta doctrina tradita in dubio precedente, facile patet, factum esse ampliori concessionem per hoc cap. circa officia diuina, quàm erant antea: nam antea solum in Ecclesiis

Ecclesiis Conventualibus permittiebantur officia diuina, & in his ad summum permittiebantur tres simul. Ceterum, in hoc cap. permittuntur officia diuina in omnibus Ecclesiis, & ad dicendum officium poterunt simul conuenire, quotquot Clerici voluerint, quia nullus designatur numerus & præterea nam ibi præcipitur, quod non dentur solitæ distributiones Clericis, qui non interfuerint. Circa intelligentiam huius secundæ concessionis aliqua sunt examinanda. Vnde

DUBITATUR tertio, vtrum hæc secunda concessio intelligenda sit de interdicto locali tantum, vel etiam de personali, item de locali, vtrum sit intelligenda de generali tantum, vel etiam de speciali.

Prima conclusio. Concessio hæc tantum intelligitur de interdicto locali, non de personali: nam persona interdicta non potest celebrare officia diuina etiam cum prædicta moderatione; ita Syluest. verb. interdictum. §. q. 1. p. 2. Nauarr. numer. 174. Couarr. p. 2. §. 4. num. 3. & Doctores communiter.

Secunda conclusio. Concessio hæc intelligenda est de interdicto locali generali, non de speciali, ita Syluest. q. 1. citata, p. 1. Nauarr. numer. 173. in fine. Villadiego tract. de irregularitat. cap. 5. de interdicto. qui citat Calderinum Couarr. §. 4. citato. numer. 1. vbi adducit quamplures Doctores, & dicit esse communem. Idem tenet glossa in dicto cap. alma mater. verb. Ecclesiis. & Magistri communiter, vnde in Ecclesia specialiter interdicta non licet Clericis recitare missa. Horas canonicas, nec alia officia diuina, licet et in eis semel in hebdomada celebrare, nam Missam, quia hoc etiam iure antiquo licebat, ut vidimus dub. 1. concl. 3. & in cap. alma mater. citatur, quod in rebus, quæ ibi non innotantur, seruatur ius antiquum. Hanc secundam conclusionem probat glossa verb. Ecclesiis ex illis verbis, *terris, seu locis*, iuncto cap. quod in te. de poenit. & remissionibus. & cap. quod non-

nullis. de privilegiis. ibi, *cum commune terra fuerit interdictum.*

Tertia conclusio. Quod conceditur per hanc secundam concessionem in Ecclesiis, & Monasteriis, etiam habet verum in Hospitalibus, ita Couarr. dicto §. 4. num. 2. vbi id limitat ad Hospitalia erecta Episcopi auctoritate, quæ dicit comprehendere nomine Ecclesiis in favorabilibus, in aliis autem Hospitalibus, & generaliter in aliis locis, quæ nec sunt Ecclesia, nec Monasterium, dixerat num. 1. in fine. non posse celebrari officia diuina etiam cum moderatione cap. alma mater. sicut nec poterant ante prædictum cap. Sed nos dicimus, quod non solum in Hospitalibus (quamuis non sint erecta Episcopi auctoritate) licitum est celebrare officia diuina cum prædicta moderatione, sed etiam in omnibus aliis locis aliis privilegiatis, in quibus extra tempus interdicti possent celebrari diuina. Vnde qui extra tempus interdicti haberet licentiam celebrandi Missam in oratorio priuato approbato per ordinarium, vel de eius licentia, poterit etiam ibi tempore interdicti Missam celebrare, & per eos qui possunt Clerici duo, vel tres, vel plures recitare Horas canonicas in domo, vel in agro, ita tamen, ut non audiantur à secularibus non privilegiatis, ita Nauarr. numer. 157. P. Henriquez cap. 46. numer. 1. & multi Magistri. Probat, iure antiquo duo, vel tres Clerici poterant in domo, vel in agro recitare diuinum officium, ita tamen, ut non audirentur à secularibus non privilegiatis, ergo idem possunt modo multi Clerici: nam quod ius antiquum concedebat duobus, vel tribus Clericis, idem concedit nouum pluribus.

Sed circa verba relata ex cap. alma mater. aliqua notanda restant. Primo, circa illud verbum *Missæ*, notandum est, non esse necessarium, quod tempore interdicti celebraretur Missa iuxta officium institutum pro tali die, sed poterit etiam dici de alio Sancto; ita Syluest. supra, p. 2. Couarr. dicto numer. 3. & communiter

270 Quinta pars. De priuat. omnium diuinorum Officiorum.

Doctores contra Ioannem Morelum

Circa illud verbum *et alia si in diuina*, notandum est, quod officia diuina per se non continentur tempore interdicti circa moderationes cap. prima mater. non tamen in illis legitur Nihilominus 177. Probatur nam ibi cap. prima mater. non concedat generaliter omnia Sacramenta, sed aliqua, ut vidimus, concedit tamen omnia officia diuina, quæ non sint Sacramenta, & quod dixi, *non tamen, pro illis*, intelligendum est, exceptis quibusdam festiuitatibus, de quibus infra.

Tertio notandum est, quod Clerici in sacris, hec sunt personaliter in ecclesiis, tenentur recitare diuina officia, priuati tamen, sic P. Henricus 1. p. 43. num. 1. iuxta ea, quæ diximus cap. 6. a excommunicatione dispur. 4. dub. 6. orat. cetera tamen priuatis bene poterant accere coram aliis, ut dum pulsatur ad alacritatem Anglicanum.

Circa duas primas moderationes, scilicet, *namus clausis*, & *submissis*, notandum est, quod vox debet esse ita submissa, ut moraliter loquendo non possit audiri ab existentibus extra Ecclesiam; hoc tamen non tollit, quia officia ita clare dicantur in capso, ut officiantes morales se audiant, sic Nauarrus, manet. 174. in fine. Vnde licet aliqua cutio auscultantes per parietes Ecclesie audiant, officiantes tamen manent excoati, cum id fiat præter illorum intentionem, & sufficientem adhibuerint cautelam, ne moraliter loquendo audiantur a laicis existentibus extra Ecclesiam. Vbi aduertite cum Medina 1. Summa, lib. 1. cap. 18. §. 3. quod si officia non dicuntur in communem, sed ad robur tantum, non requiritur clausa lere ianuas, satis est curate, quod non audiantur a non privilegiatis; quod etiam est de mente Nauarri citati dub. 1. concl. 1. circa tertiam moderat. onem, scilicet, *exclusis excommunicatis, & interdictis*.

Notandum est quod, in cap. prima mater. nihil lexodij i. foris interdictis, per eamquam in quatuor festiuitatibus, unde

de heretico generi, sicut ante præd. etiam c. ut patet ex prima conclusione huius dubij. Secundo ratione huius moderationis videndum est, qui sint illi, qui possint admitti ad officia diuina. Vnde

DEBETATUR quarto, utrum omnes aoi. excommunicatione, nec interdicti, que sint Clerici, ne laici, possint admitti.

Prius conclusio. Quamuis textus solus exprimat, excludi aoi. esse excommunicatos, & interdictos, nihilominus tamen, etiam sunt excludendi laici non habentes privilegium, quamuis non sint excommunicati, nec interdicti, sic glossa cap. licet de privilegiis. in 6. Coarctus, §. 4. nam §. 4. qui dicit et excommunicatione, & Nauarrus, numer. 174. vbi dicit, excommunicationem esse adeo veram, ut præd. si secularis non debent aoi. ad oblationem, quæ si fieri solet ad medium Misse, nec ad Pacem, nec debet aperiri eis aliquid tenetia, vel foramen per quod incat aut corpus Christi, dum eleuatur in M. Rationem huius conclusionis uti gnat glossa, dicto cap. prima mater. verba interdicti quæ in dum interdictatur aliquis locus, pro hac betam est omnibus non habentibus privilegium audire officia diuina in tali loco. Et pro hac conclusione est optimus textus in dicto cap. licet, ubi habetur, *Laici, & ob exco-* *cessum, et tempore interdicti, & ceteris, officia diuina tantum clausis, & neminem extra de-* *betis admittere, qui non habent priuilegium,* *etiam si aliunde tenent.*

Contra modò standum est cap. prima mater. sed in hoc cap. sol. in die tui, *exclusis excommunicatis, & interdictis*, & 20. ij. solum sunt excludendi di. non obstante cap. licet, quod est antiquius. Respondetur, quod quamuis in cap. prima mater. non dicatur expresse excludendos esse laicos non habentes privilegium, videtur tamen virtualiter, & implicite in illis verbis, *namus clausis, & submissis* vocel. hoc enim eo sine videtur, ut laici non habent, & privilegium non admittantur intra Ecclesiam, & quod extra Ecclesiam non audiant officia diuina, quæ intra celebrantur. Specialiter autem

antem posita sunt illa verba, *exclusis excommunicatis et interdictis*, ad denotandam quod ibi et alii haberent priuilegium ad audienda dicta in tempore interdicti, non tamen sunt admittendi, quia cum sint personae interdictae, non gaudent tali priuilegio.

Secunda conclusio. Laici habentes Bullam Crucis ut licet possint admitti ad Officia divina in tempore interdicti, dummodò non dederint causam culpabilem interdicti, quare conclusio patet ex ipsa Bulla.

Tertia conclusio. Omnes clerici non excommunicati, nec interdicti, & qui non de seruitutibus alijs alijs in interdicti, si coniugati non sint, quantum solam habeant primam totiusmodi, possunt celebrare & audire Officia divina in hoc generaliter interdicto cum moderatione cap. nam mate. Quare conclusio etiam habet veram in clericis, qui sunt alienius Ecclesiae, & in Religiosis tam viris, quam feminis etiam novitiis. Sic tenet Angelus verb. interdicti in 6. nam. 4. circa finem. Sylva verb. interdicti in 6. quod est in partibus 3. Nauar. cap. 3. num. 95. & cap. 17. num. 173. & P. Henricus quod est in 14. num. 6. Probat, ut episcopus mater. conceditur, ut Officia divina celebrentur, ergo eo ipso id censetur concedere omnibus ministris Ecclesiae, quando non limitat, cum hoc sit proprium Officium illorum, sed omnes clerici, etiam prima tonsurae, sunt Ecclesiae ministri, ergo. Quod verò etiam intelligatur conclusio de Religiosis etiam novitiis, probatur: nam in favorabilibus appellatione clericorum veniunt Religiosi etiam novitii, ut ait Sylvest. verb. clericus. 1. num. 1. & patet ex Canon. duo sunt. 12. quod est in 2. ubi duo tantum numerantur gradus Christianorum, scilicet clericorum & laicorum.

Quarta conclusio. Clerici coniugati etiam in vinculaque virginis, quamvis habeant tonsuram & habitum clericalem, non possunt interdicere Divinis in tempore interdicti absque alio speciali priuilegio, sic

Nauar. cap. 17. num. 174. Con. 6. 4. num. 1. illatio. 6. P. Henricus quod est in 2. cap. 23. num. 1. Probatur: nam cum quantum ad hoc respicitur tantum sec. 1. ut. 3. totum enim gaudent duplici priuilegio, scilicet et totum & Canonis, ut constat ex cap. 1. de clericis coniugatis, in 6. & quantum ad alia continentia licet, ut dicant communiter Doctores, imò post Concilium Tridentinum in cap. 6. de reformatione. 23. tunc tunc ad hoc constituitur ad hoc, et gaudent priuilegio. Ad hunc tamen, quod hoc eo conclusio non habet veram in illis clericis coniugatis, qui sunt ad hoc per alium Ecclesiae, iuxta Concilium Tridentinum in cap. 1. de reformatione. 23. tunc tunc ad hoc constituitur ad hoc. Et patet: nam ratio quare clericis coniugatis perditur priuilegium assumendi divinis Officiis est, quia non sunt ministri altaris, nec Ecclesiae, ut inquit Sylva, ergo quando sunt deputati in nullo Ecclesiae, gaudent hoc priuilegio. Et laet Concilium Tridentinum in cap. 1. de reformatione. 23. tunc tunc ad hoc constituitur ad hoc, quod si ministri es quatuor minorum Officiorum exercenda, etiam clericis priuilegium non eruat, sufficere possunt eo coniugati, dummodò non bigami, & iuxta hoc intelligendum est cap. vinculum de clericis coniugatis in sexto.

Dubium quintum, utrum infantes & amentes sint excludendi ab Ecclesia in tempore interdicti, quantum celebrantur Officia divina. Pattem affirmativam tenet Nauar. num. 168 quia hae culpa propria potest aliquis interdici.

Prima conclusio. Partes nondum habentes usum rationis non comprehenduntur interdicto, unde possunt admitti ad Officia divina, ita Covarr. 5. 1. num. 1. illatio. 12. P. Henricus quod est in 2. cap. 49. num. 1. & communiter moderati. Probat, primo, quia non sunt capaces precepti ecclesiastici, imò nec naturalis. Secundo probatur: nam isti non dicuntur assistere divinis Officiis, siquidem non assistunt ministerialiter,

272 *Quinta pars. De priuatione omnium diuin. Offic.*

realiter, & quando Ecclesia tempore interdicti prohibet laicis, ne assistant diuinis Officiis, prohibet assistentiam moralem. Et hæc ratio probat, conclusionem non solum habere verum in interdicto personali generali, sed etiam in locali, vnde licet terra sit interdicta, non sunt infantes excludendi, quamuis contrarium teneat Emanuel in Bulla. 5. §. sub. 2. num. 14. atque adeo non peccant, qui illos introducunt, nec contrarium huius conclusionis tenet Sylvest. verb. interdictum. 2. partic. 17. ut male citatur a quibusdam: loquitur enim de pueris & doctis capicibus.

Secunda conclusio. Pueri, qui post septennium non habent omnino rationis usum, quamuis possint aliquo modo percipere Officia diuina fieri in diuinum cultum, possunt admitti ad diuina. Hæc conclusio est contra Couarra. & Emanuelem supra, & contra alios, tamen eam tenent aliqui Magistri, & ratio quæ me mouet, est, quod isti non sunt capaces alicuius præcepti, siquidem non possunt peccare ne venialiter quidem. nam defectus libertatis quando promittit ex parte facultatis, & non solum ex parte exercitii, sicut excusat a mortali, ita etiam excusat a veniali, ut docet D. Thom. 1. 2. q. 89. art. 6. & ibi Caser. & per consequens excusat ab omni obligatione præcepti.

Tertia conclusio. Quod dictum est de pueris, idem omnino dicendum est de amentibus, siue a natiuitate, siue casu aliquo.

Quarta conclusio. Adulti sui compos ite quamuis sint cæci & surdi, si non habent priuilegium, non sunt admittendi ad Officia diuina tempore interdicti, sic P. Henriquez supra. Probatur, quia sunt capaces præcepti, & dicuntur moraliter assistere diuinis Officiis, vnde tenentur audire Missam diebus festis.

Quinta conclusio. Pueri etiam carentes rationis usu non debent sepeliri in loco sacro tempore interdicti, ita Couarra. up. Emanuel in Bulla. 14. citatur. Co. dubia in Sum. quæst. 60. dicto 3. P. Henriquez cap.

42. num. 4. circa finem, & cap. 34. num. 7. & alij communiter. Probatur nam per interdictum locale Ecclesia redditur quodammodo incapax, ut corpus humanum sepelatur in illa.

Et hinc sequitur differentia inter prohibitionem sepulture & diuinorum Officiorum. nam Officia diuina directe prohibentur ipsis interdictis, ne audiant illa, & idem ex vi huius prohibitionis requiritur in illis usus rationis, ac verò prohibitio sepulture non solum promittit ex parte interdictorum, sed etiam ex parte Ecclesiarum, in qua sepeliendi essent.

Sed quid, si interdictum est personale generale, & tamen locus non est interdictus?

Credo, quod non possunt sepeliri. Hoc necessarîo concedet Nauar. Et probatur, quia licet interd. est am personale non comprehendat infantes, quamuis ad effectus requirerentur usus rationis, bene tamè quantum ad hunc effectum, qui non requiritur, nam quantum ad hunc effectum tam expertus rationis est cadaver adulti, sicut infantis.

Ad fundamentum Nauar. respondetur, quod licet non requiratur proprietas culpa, ut alicui interdicator auditio diuinorum Officiorum, requiritur tamen rationis usus.

DEBITATVR secundò, utrum laici habentes priuilegium audiendi Officia diuina tempore interdicti, teneantur audire Missam diebus festis?

Primo opinio affirmat, ita Soto in 4. d. 13. q. 2. artic. 1. circa finem. Nauar. cap. 21. num. 3. Medina in Sum. lib. 1. Emanuel in Bulla. 5. §. sub. 1. num. 6. P. Henriquez cap. 48. num. 5. & quoniam plerumque ex Magistris. Probatur primo, si potest audire, ergo tenetur. Secundo, respectu hominis iam non est interdictum, ergo tenetur, sicut antequàm poneretur interdictum. Tertiò, si detento in carcere concedatur licentia, ut eat ad audiendam Missam, tenetur audire, ergo etiam in nostro casu.

Secunda opinio est negatiua. Hanc tenent Victoria & Cano, & aliqui viri docti,

Ad. Quæ probatur primò, quia nemo obligatur ut privilegium sibi conce-ssum priuilegium non conceditur inuito. Secundò, tempore interdicti est obligatio hanc non audiendi Missam, & ego qui habet Bullam, bene potest se conformare huic præcepto, si velit, præcipue cum sit vnde et informis interdicti Ecclesie, quòd omnes se conformant huic præcepto, ut in Ecclesiasticæ censuræ non a iura sit suum vigorem.

Sic prima conclusio. Omnes Clerici & Religiosi, qui secundum ius commune habent licentiam audiendi Offici ad auri, tenentur diebus festis audire Missam. In hac conclusione utriusque operis continetur. Probat, clericus, tenetur in ius commune non sunt prohibiti ab audiendo vel celebrando Missam. Officiis tempore interdicti, scilicet a maiestate calumnie mater ergo non est vnde excusentur diebus festis ab audienda Missa, atque alibi licet communiter soleat concedi, quòd clerici secundum ius commune habent privilegium audiendi Missam tempore interdicti, verus tamen et proprius dicitur, quòd hoc non est illis prohibitum, quam quòd habeant, iura legum.

Secundò conclusio. Opinio secunda semper vera est in hoc probabilior, & præter rationes factas probatur, nam si diceretur Missam aliquam Ecclesia in tali districta, quòd non compelleretur intra continentiam moram, quamvis distantia non sit inter, ut deobligaret homines ab audienda Missa, quando non est interdictum, non tenentur homines illi tempore interdicti ad audiendum Missam.

Ad primam argumentum primæ opinionis responderi, quòd quamvis habeat præceptum audiendi Missam, & possit audire, non tenetur, quia est aliud præceptum in contrarium, cui potest se conformare si velit.

Ad secundum respondetur, quòd respectu habentis Bullam non est interdictum, quòd si nullo modo obliget illum, est tamen interdictum, cui, si velit, possit se conformare.

Adula de censuris.

Ad tertium concessio antecedenti negatur consequentia: nam impedimentum ceteris est impedimentum ipsius personæ, sicut est impedimentum infirmitatis, & idè illo cessante ceteris obligatio audiendi Missam, at verò impedimentum interdicti est impedimentum iuris.

De vna et vna septimò, quando aliquis habet privilegium audiendi vel celebrandi Offici ad auri tempore interdicti, verum possit adducere secum in Ecclesiam si o. fam. iures domesticos?

Primò conclusio. Quando aliquis habet privilegium audiendi vel celebrandi Offici ad auri tempore interdicti, voce submissa, saporis elatis, potest secum adducere suos familiares domesticos, ut simul audiant Offici ad auri, si nullo modo eas ex hoc vel fraude non faciat in interdictum, nec suo consilio, auxilio, vel favore detestari causam de hoc, propter quod impositum est interdictum tunc si in iura gaudet hoc privilegio. Hæc est Soti dist. 22. q. 1. art. 1. post 4. concl. Nat. 1. 1. 180. Covarr. p. 2. §. 4. num. 1. relatio. 1. 1. & habetur expressè in cap. licet vobis de privilegio in 6.

Sed tota difficultas est, quid intelligatur in prædicto et per familiares domesticos?

Pater quidam iuristas tenent, quòd etiam in hac materia nomine familiarium, intelligantur vxor, filij, nepotes, serui, & famuli et subiecti, qui ratione potestatis paternæ vel domini degunt cum eo. Nauarr. autem n. 181. art. 1. quòd licet in aliis materiis omnes isti intelligantur nomine familiarium, ceterùm in prædicto omnes & illi soli dicuntur familiares domestici, qui eum comitari solent.

Sic secunda conclusio. Probabilior est sententia Nauarr. quòd etiam tenet P. Henricus lib. 1. de in h. legentibus p. 2. 1. 1. 3. Emanuel. in Bulla. §. 1. n. 5. & eam clarè videtur amplecti Soto dist. 22. q. 1. art. 1. post 4. concl. dicens, quòd prædictum h. gratatur per diploma Pontificis, potest sanctorum suam, quæ eum comitatur, in Ecclesiam secum ducere. Eandem videtur tenere Anchara-

Circaeandem questionem Bulla est tertio notandum, quod habens Bullam, debet esse praesens et eburnus Missae, unde illo absente non poterunt familiares & cognati Missam audire. Sic Emanuel num. 5.

Quarto notandum est, quod licet Bulla dicat, quod tunc assistentes in Oratorio fundat aliquis preces, non ponitur tanquam consilio sine qua non liceat celebrare, vel certe celebrare, ita Ent. cap. 48. num. 4. in fine.

Quinto notandum est, quod qui fecit celebrare vnam Missam in Oratorio, quam audire cum aliquibus suis familiaribus, aut tamen absentibus, non poterat facere celebrare aliam, & audire illam, ut familiares, qui antea fuerunt absentes, eam audiant, ita glossa d. c. cap. l. cet. quae sententia non est ita certa, quin oppositum sit satis probabile.

Quarta conclusio. Licet ex vi privilegij concessi alicui communitati collectione, non possint eius fam. lares assistere diuino Officio, ut d. cum est, tamen aliquibus Religio. est concessum, ut tempore interdicti possint celebrare diuina coram suis familiaribus, qui in eis iustitiant, de quo vide Armill. verb. interdictum, l. 40. Alij quibus etiam Religio. ibus concessum est, ut possint ea celebrare contra suos & officarios, quod de illis tantum in Co. fratribus est intelligendum, qui macato habita seculari, adhuc in seculo manentes, eorum Ordini sunt oblati, vel si non in priuat. habent, tamen seipso, & bona sua monasterio l. letum per donationem inter vivos, recento suo usufructu, quando vixerint. Sic Angelus verb. interdictum. s. num. 7. Sylva verb. interdictum. §. q. 1. part. c. 5. Nau. a. num. 188 & Couar. par. 2. §. 2. num. 8. & est textus in cap. ut priuilegia de privilegiis. qui ex iste declaratur a Conar. Et haec de tertia moderatione. Quarta moderatio est, non pulsare campanas, de qua

DUBITATUR non, quomodo sit intelligenda? Respondetur, quod tempore

interdicti. exceptis qui buida n. festis, de quibus infra, non possint pulsari campanae magnae, nec paruae ad aliquid diuinum Officium, unde non licebit in Missa pulsare tintinnabulum ad Sanctus, vel eum eleuare Hostiam. sc. Sylva. verb. interdictum. §. q. 3. part. 6. Nauar. num. 177. Conar. p. 2. §. 4. num. 5. a. a. 1. 3.

Hinc sequitur, non licere campana magna vel parua etiam longe ab Ecclesia distante vocare sacerdotes ad dicendas Missas, ut dicit Anton. 2. tit. l. 26. cap. 4. non longe a fine. P. Henríquez cap. 46. num. 1. nam vocare ad dicendas Missas, est vocare ad Officia diuina, unde ad vocandum ministros & populum ad diuinum, tendum est signo tubae, sc. licet eam matraci & tuba. Dixi, ad aliquid diuinum Officium: nam adea, quae non sunt Officia diuina, licitum est pulsare campanas, verbi gratia, ad salutationem Angelicam, ad conuocationem ad ostenderdas Reliquias, pro aduentu Regis aut Praelati, & etiam ad conuocandum populum, ut conuocetur Eucharistiam, cum defertur ad infirmos. Saluatur etiam consuetudo pulsandi campanas, ad notificandum interdictum horis, quibus seruanda erat pulsatio ad Primam & Vesperas, quae consuetudo licet ibi excuset, non tamen licet eam alibi de nouo introducere nam est manifeste contra interdictum, ut Leunt. Nauar. n. 177. & P. Henríquez cap. 46. num. 1. Et haec de secunda concessione.

Tertia concessio dicitur eadem mater est, quod in quatuor precibus. scilicet in titibus anni, scilicet et Natalis Domini. Pasche, Pentecostes, & Assumpti in V. regis Mariae, celebrentur Officia solenniter ianuis apertis, alta voce, pulsatis campanis, excommunicatis prius excommunicatis interdictis verò admissis, ita tamen ut illae personae interdictae, propter quorum excessum impositum est interdictum, non appropinque ad altari. De qua concessione

DUBITATUR non, quomodo sit intelligenda? Pro quo notandum est primo, concessione hanc solum intelligi pro

ipsis diebus festis, non pro Octavis. sic Anton. 3. p. tit. 16. cap. 4. Sylvest. verb. interdictum. 5. q. 2. part. 2. Naua. num. 182. glossa dicto cap. alma mater. & communiter Doctores, & est in receptum.

In explicando autem, quid intelligatur nomine festi, est difficultas. Anton. enim sup. Sylvest. sup. P. Henric. cap. 47. nu. 1. in fine. tantum intelligunt primos dies Paschatum, non reliquos.

Sed probabilius est, intelligi etiam omnes dies Paschatum, ita Soto d. 2. q. 3. art. 1. concl. 4. & al. qui Magist. i. Probo Ca. alma mater, d. cit. *In festis omnibus vero Natalis Domini, Pasche, ac Pentecostes*, sed secundum communem usum loquendi festiuitas Pasche, Natalis Domini, datur per quatuor dies, & reliquarum Paschatum durat per tres, ergo.

Secundo notandum est, concessionem hanc extensam esse per alios Pontifices ad alias solemnitates. Primum enim extensa fuit per Martinum V. ad festum Corporis Christi, & ab Eugenio IV. per totam Octavam eiusdem festi. Secundum extensa est per Leonem X. ad festum Conceptionis B. Virginis, & ad eius Octavam, ita Sylvest. verbo interdictum. 5. quæst. 1. part. 1. Naua. num. 182. Couart. §. 3. numer. 1. Aduertunt autem hi Doctores, extensionem ad festum Conceptionis solum habere locum in Ecclesiis, in quibus celebratur Officium Conceptionis ordinatum per quendam Protocoletarium, cuius Missa incipit, *Egradi mini*, sed consuetudine obtentum est, ut extensio habeat locum, quamuis non dicatur prædictum Officium ita P. Henric. cap. 47. num. 4. Tertio extensa est per varia Pontificum privilegia ad festiuitates diuersarum Religionum, ut licet Naua. in Hispa. cap. 27. num. 181 & P. Henr. cap. 48. num. 1. ubi adde non esse reuocata per Concilium Tridentinum. Solum est aduertendum cum Sylvest. sup. quæst. 5. part. 7. hanc extensionem non esse intelligendam de privilegiis concessis ante cap. alma mater. nisi postea sint confirmata, vel reuocata, sed

de concessis postea, cuiusmodi est secundum Sylvestrum privilegium Predicatorum, & Minorum, huiusmodi etiam est priuilegium ordinis D. Bened. cit. in Hispania, cum fuerit concessum à Leone X. qui fuit post Bonifacium VIII. autorem cap. alma mater. Quo privilegio gaudent omnes Mendicantes per facultatem illis concessam per aliquos Pontifices communicandi omnibus privilegiis aliarum Religionum Mendicantium, & non Mendicantium, ut ait Naua. loco modo citato. Quod verò hæc extensio solum habeat locum in privilegiis concessis post cap. alma mater. probatur ex ipso textu, in illis verbis, *non obstantibus quibusvis privilegiis, &c.* Et Angelus verbo interdictum. 6. 17. & Couart. in p. num. 1. aduertant, hoc esse verum, licet tale præilegium habeat simplicem derogationem futuræ concessionis, aut constitutionis. Sed de huiusmodi derogatione videre omnino Armill. verb. interdictum. n. 40. Præterea, aduertit Sylvest. part. 7. citata. circa privilegia collata Religiosis, quod si sint data personaliter, verbi gratia, *Concedimus tibi, quod possis celebrare*, tales Religiosi non potuerunt alios admittere ad celebrandum, bene tamen si sint data impersonaliter, verbi gratia, *Concedimus, ut in vestris Ecclesiis celebretur*, & idem allegat Sylvest. Innocentium, Hostiensem, & alios. idem tenet P. Henr. cap. 48. n. 1. h. l.

Quarto ait Couart. num. 4. extendendam esse huiusmodi concessionem ad aduentum Regis in aliquam civitatem interdictam, saltem pro primo die aduentus, vel pro die proxime sequenti, & quamuis de hoc nihil habeatur in iure, videtur tamen satis rationale.

Ultimo notandum est, huiusmodi concessionem tantum habere locum in interdicto locali generali, non in speciali; sic P. Henric. cap. 47. num. 2. & alij. Probatur, in hoc §. in festiuitatibus conceditur, ut in prædictis quatuor festiuitatibus Officia diuina publice celebrentur, in loco, in quo in præcedenti §. concessum erat, ut in

ecclesiastica sepultura. Dicemus infra. De alia particula dicti ca. alma mater. scilicet, *interdictum a iuramento*, notandum est, omnes interdictos, quamuis specialiter sint interdicti, & nominatim denunciati, admittendos esse in omnibus his secularibus ad Officia diuina: nam textus generaliter loquitur de interdictis, & solum ex parte excommunicatos. Alia verò particula, scilicet illa, *propter quorum excessum positum est interdictum, non appropriantur ad altare*, non solum est intelligenda quod non accedant ad suscipiendum Eucharistiam hoc enim etiam alius, scilicet non interdictis, prohibetur, ut vidimus, sed intelligenda est, quod secun dum situm localem non appropriantur ad altare, nec ad oratorium, nec ad faciendam oblationem, sed remaneant remoti ab altari, sicut de mar. filijs viuentis acceruitur in cap. quia in omnibus. de vltis. sic Arnul. verum interdictum. n. 4. §.

SECTIO III.

De serio effectu interdicti, qui est prohibitio ecclesiastica sepultura.

De quo tractat P. Henriquez cap. 44 num. 4. & §.

DVBITATUR primò, quomodo sit intelligendus?

Supposito quod interdictum vnum est personale, alterum locale, sit prima conclusio. Omnes illi, qui sunt personaliter interdicti, carent ecclesiastica sepultura, siue laici sint, siue clerici. ita Syluest. verb. interdictum §. q. 2. part. 4 & habetur cap. 13 c. 1. de sentent. excommunicat. in 6 ubi generaliter dicitur, *Is cui est interdictum ingressus Ecclesia, si durante interdicto decedat, non debet in Ecclesia, vel cimiterio ecclesiastica, nisi poenuerit, sepeliri*, ubi notandum est, quod si non sit interdictus simpliciter, sed tantum ab ingressu Ecclesie, nulla requiritur absolutio, ne indiecta quidem.

ita tenet Philippus Francus, & clarius Ancharanus dicto cap. 13 c. 1. & Couarr. §. 1. verò hic autem. & P. Henriquez lib. 4. §. de excommunicat. c. 32 num. 2. quamuis contrarium significet Ioannes Andreas, & elate tenet Gemin. a. d. c. 13 c. 13 c. 1. Rationem huius reddit Couarr. nam eo ipso quod decessit cum poenitentia, mansit absolutus, quia hoc interdictum ab ecclesiastica sepultura positum fuit, nisi poenuerit, qua conditione impleta sublatum manet, ne tanta ignominia afficiatur post mortem ob culpam non adeo grauem.

Si verò sit simpliciter interdictus, requiritur absolutio, nempe indirecta. sic Anto. 3. part. 26. c. 4. non longè à fine. Syluest. sup. quæst. 8 part. 1. Palud. in 4 quæst. 8. a. c. 16. art. 4. principalis. & Emmanuel in B. 1. a. §. 5. num. 1. Probat. Hæc est vera censura, & non inuenitur textus, qui dicat hoc interdictum esse conditionale, ergo requiritur absolutio.

Secunda conclusio. Qui non sunt personaliter interdicti, nec dederunt causam culpabilem interdicto, possunt modò, & poterunt olim sepeliri in loco sacro non interdicto, licet sint parochi an Ecclesie parochialis speciatim interdictæ, & hoc licet tale interdictum sit positum ad puniendum populum. Quæ conclusio partim est contra Syluest. in quæst. 8. part. 5. Tabien. verb. interdictum §. numer. 11, Anto. 1. sup. dicentes conclusionem hanc tantum habere verum, quando talis Ecclesia est specialiter interdicta propter peccatum clericorum, non tamen si positum fuit ad puniendum populum, quia, scilicet peccauit magna pars populi, quamuis aliqui sint innocentes. tunc enim laici non poterunt sepeliri in alia Ecclesia non interdicta, sed probatur nostra sententia, isti non sunt interdicti, ergo poterunt sepeliri in alia Ecclesia non interdicta, siquidem nullum est impedimentum, nec ex parte personæ, nec ex parte loci.

DVBITATUR secundò, de indiecto locali.

Sit prima conclusio. Stando in iure antiquo

tiquo prohibita erat iactis ecclesiastica sepultura in loco sacro generaliter, vel specialiter interd. eto. ita Syluest. q. 8. part. 1. Nauar. num. 176 probatur ex cap. quod in te de pœnit. & remissionibus ubi primum denegatur omnibus ecclesiastica sepultura, & deinde excep. untur clerici cum certis conditionibus. Circa quæ conclusionem notandum est primò, quòd non solum est intelligenda de sepultura in Ecclesia, sed etiam in cimiterio. sic Anton. 1. p. tit. 16. cap. 4. circa finem. & P. Henr. q. num. 4. Probatur nam hæc etiam dicitur, & est ecclesiastica sepultura. Appellatur autem cimiterium (quantum ad propositum art. nec) non quilibet locus deputatus ad sepulturam, quomuis non sit benedictus, sed locus ad vsum sepulture per Episcopum benedictus. sic Anton. & P. Henr. q. locus modò allegatus. & probatur ex cap. nemo de consecrat. d. 1.

Secundò notandum est, hanc conclusionem etiam habere verum in parulis decedentibus ante vsum rationis, ut latius dictum est supra.

Secunda conclusio. Laici bene poterant sepeliri in loco interdicto, dummodò non esset locus sacer. sic Nauar. num. 176. P. Henr. q. dicto num. 4. & alij. Probatur nam hæc sepultura non est ecclesiastica, & per interd. dum non prohibetur omnis sepultura, sed tantum ecclesiastica ita; verum notandum est, quòd hoc debet fieri sine Officio di. mo. sic P. Henr. q. 2.

Præterea est attendendum, quòd ille qui sepultus est extra locum sacrum, debet sublato interd. eto. exhumari, & in loco sacro sepeliri ita Syluest. Nauar. P. Henr. q. & alij. Quòd si laicus, qui non est interdictus, nec dedit causam culpabilem interd. eto., sepultus est illicite in loco sacro interd. eto., non debet exhumari, ut tradatur loco profano. ita Syluest. l. q. 8. part. 1. P. Henr. q. 1. & Nauar. n. 176.

Tertio conclusio. Clerici qui non sunt interdicti, nec dederunt causam culpabilem interd. eto., seruauerunt interd. eto., sepelendi sunt in cimiterio Ecclesiæ cum

silentio sine pulsatione campanarum, & absque solemnitate, sic habetur dicto cap. quod in te. iuxta regulam illam. *Cum communis cœmii vincti possint communicare defuncto.*

Circa quæ conclusionem notandum est primò, quòd nec ibi dicatur, *in cimiterio*, nihil minus licitam est illis in Ecclesia sepeliri. ita Couarr. dicto 6. 2. nu. 7. versic. clericis etiam. P. Henr. q. dicto num. 4. Idem autem textus dicit, *in cimiterio*, quia olim fideles sepeliebantur in cimiterio, intra Ecclesiā verò tantum sepeliebantur personæ insignes, ita P. Henr. q. & habetur ex cap. nullus. 1. q. 2.

Secundò notandum est, hanc conclusionem habere verum, quomuis Ecclesiæ sit specialiter interd. eto. ita Syluest. d. q. 8. part. 3. Couarr. dicto num. 7. P. Henr. q. dicto num. 4. verum est, quòd Panormita. dicto cap. quod in te quem sequuntur Syluest. q. 8. part. 4. Couarr. versic. citato. P. Henr. q. 1. 4. limitat respectu clericorum illius Ecclesiæ nam clerici Ecclesiarum non interd. etarum non possunt sepeliri in Ecclesia specialiter interd. eto., secus verò si reliquæ Ecclesiæ essent interd. etæ. tunc enim bene poterunt sepeliri in Ecclesia etiam specialiter interd. eto. Ego verò dico, quòd in rigore possunt sepeliri in aliena Ecclesia specialiter interd. eto., tamuis propria Ecclesiæ nō sit interd. eto., quia textus nullam ponit limitationem, ergo nec nos ponere debemus. Dixi, *in rigore* nam decretis esset, quòd si pel. tent. r. in propria Ecclesia non interd. eto., & fortè hoc tantum attendunt Auctores citati, præcipuè Syluester.

Tertio notandum est, limitationem illam, *cum silentio sine pulsatione campanarum, et absque solemnitate*, licet Anton. dicto c. 4. circa finem teneat, illam non prohibere Officiam de sanctorum, nec Missam, pro qua sententia nonnulli citant Syluestrum art. c. 1. ad h. item 4. conclus. probabilis tamen est, quòd prob. bit. sic Angel. verb. interd. eto. 6. num. 11. & v. q. 1. q. 1. 8. part. 4. P. Henr. q. 2. num. 4. in glossa.

littera B. Et ratio est: nam ante cap. alina
in ista verumque prohibitum erat, de heet
sepultura ecclesiastica, & Officium am-
mum, ergo q. in lo clerici conceditur se-
pultura cum silentio, solum conceditur
m. i. sepultura in loco sacro, nō Officium
d. sacrosancti. At verò post cap. alina ma-
ter o mnes qui sepeliunt. t in loco sacro,
po sunt sepeliri cum Missa & Officio d. sacrosancti, servata moderatone d. cap.
lit. A. gelos sup. Sylvest. & Arnulf. verbo.
m. i. d. cum, num. 18. T. ubi verb. i. ter-
dictum. 5. num. 12 § 1. P. Flenriquez cap.
§ 1. m. 4. in glossa. littera F. & Sor. sup.
qui inmentit enatur pro sententia Anto-
nii nam reuera loquatur secundum cap.
alina enatur.

Quod notandum est, quod nomine clericorum intelliguntur omnes clerici etiam per magis confusos, & Religiosi, & Monachi, & ut patet ex d. c. s. l. c. 2. dub. 4. conclus. 1.

S. I per s, utrum tertia conclusio sit
etiam intelligenda habet et coniugata
Respondetur, quod non.

[illegible]

DUNTATATUR contra beatum beatum beatum
 hum beatum beatum beatum beatum beatum beatum beatum
 legem ese asserere dicitum dicitum dicitum dicitum
 centum antique quod antique antique antique antique
 pele re legem in loco facitum

l'una op. cit. è il suffragato, da. Hanc te.

net Angelis verbanter id est. s. nam 35.
Antor cap. 4. c. tea sine Sylacti verbis in-
terdictum. 5. quæst. 2. part. 4. Couarra. § 5.
num. 6. vbi refert Calderinum. & alios ac-
cet P. Henrici. cap. 44. num. 5. Soto d. 22.
quæst. 2. art. 2. post 4. concl. qui addit, quod
possint sepeliri publice & solenniter, quod,
vt credo, tanquam certum supponant re-
liqui omnes citati pro hac opinione. Fun-
dame- tum huius opinionis est, quod ec-
clesiastica sepultura est fere quoddam Of-
ficium diuinum.

Secundò opinio est negativa, quam tenet Paludanus in 4. d. i. §. q. 8. artic. 2. prin-
cipali, conclusa i. o. glossa Clem. 1. de sepul-
tus, verbo, a iure Pro eadem refert Co-
uattu. Insulam, Abbatem, Vili. Diego, &
multos alios, ut vt dicat esse canonem,
& ex n. sequuntur male, recentiores, &
hæc videtur mihi probab. hor, & iuri cõ-
formior. Quod probò efficax, et ex cap.
cũm & plac. ac. §. quòd si Templarij de
privilegijs vbi decernitur, quòd in Tem-
plarij & Hospitalarij recesserint ad Ecce-
lesiam interdicta semel in anno, celebrètur
Officia diuina publice apertis ianuis ob
eorum uicandiam aduenient, vt ex li. tu-
tur capax privilegia §. ita deod. r. Et ti-
me i. d. et textus, quòd non sunt sepehe-
ndi corpora & functiones, intelligi lacun-
dam, vt haberi r. ex g. o. i. dicto cap. cum
& plus t. re. verbo, de functione. ergo
idem dicendũ est de illis festi. i. catibus.
Secundò probatur: nam ecclesiastica se-
pultura non est idem, q. iud. Officium di-
uinum, siquidem in qui tempore interdicti
sepehant lacum in loco sacro absq. re villo
Officio diuino, violat. i. re. d. c. cum, &
per hoc i. iur. ad fundament. p. max. opi-
oni. Tertiò probatur nam ex opposita
se i. n. tra. sequitur: quòd extra illas se-
simus ius licet ecclesiastica sepul. in si-
ne aliquo. special. p. i. l. i. q. cum mo-
leat one cap. i. m. i. n. t. f. l. e. i. q. uens e l.
contra vsum communem, ergo sequela
probatur nam i. ill. s. f. f. i. r. b. i. s. o. l. u. m.
e. n. c. e. d. r. e. in illa tertia concessione pu-
blice, & sol. n. i. t. e. r. quod in secunda con-
cessio

cessione fuerat concessum cum illa moderatio *scilicet*, ut, si quod in illis fuit citatis sit sciendum, et illas fieri potest cum moderatione. Ex illis *scilicet* sequitur, quod si in capitulo natus sit, et si innotatum circa sepulturam Ecclesiasticam, quia nulla sit mentio de illa, & per consequens relinquatur dispositioni iuris utriusque, & hoc intelligitur, quoniam ad hoc tantum sepultura quantum ad modum enim facta est maritus nam sepultura ita modò cum Missa, & officio funtaria, quod antea non habebat, et videmus.

DUBITATUR quare, utrum laici habentes privilegium, ut tempore interdicti eis possint assistere ad missas officii, & recipere sacramenta possint etiam sepeliri in loco sacro, quamvis tale privilegium nullam mentionem faciat sepulture?

Sit prima conclusio affirmativa. Ita Sylvester. dicta quest. 8. par. 4. & à fortiori idem tenent Doctores citati pro prima opinione sed abij praecedentis, & eandem tenent aliqui recentiores. Probaturnamque in Sylvester verbo interdictum n. 5. quest. 1. par. 4. & Tiberius eodem verbo §. 11. circa verbum sepultura negatur propter duo. Primo, ratio admissi officii jam exi, secundo, ratio de penitentia à ordine factam, propter consecrationem Ecclesiae, unde nec in loco sacro sine officio dicitur extra locum sacrum cum officio divino fieri potest, ergo quando utramque coram licet ex privilegio, consequenter licebit sepultura. Probat consequentia: nam cum communis usus, possumus communicare defuncto.

Sed maior difficultas est, quando privilegium solum est ad officia divina, & non ad sacramenta. Iam prima opinio negat, quod tunc possit sepeliri in loco sacro, ita Fredericus citatus à Navarro n. 181. Secunda opinio est affirmativa, quam tenet Navar. & citat Casanovum, & A. 12. in; eandem tenet Armill. verb. interdictum n. 43. & haec tanquam

benignior est amplectenda. Probat Navar. quia possumus considerare officium divinum tanquam principale, & sepulturam tanquam accessorium. Verum haec controversia non habet locum in B. H. Cruciat, quae expressè concedit sepulturam cum pompa moderata. Vbi notandum est cum Cordub. lib. 1. de indulgentiis. quest. 20. sub 4. quod circa moderatum pompam haec sententia consistit in Hispania, ut publice in tono cantando, & cum solitis canonibus deferatur, si pelleretur e cadaver, iannis Ecclesiae auctoris, secundum quod habetur in ordinario sine Missa, nisi ad Missam aliqua alia concessio habeatur, vide Emanuel. §. 5. n. 10. et 12. Nota, quod si sententia moderatio cap. alma mater. bene posset dici Missa, ut patet ex dub. 2. not. 3. circa 3. concl.

Sed contra dicta est argumentum apparet dictum est enim, quod habent privilegium ad audiendi officia divina, haec nullam faciat mentionem sepulture, potest in loco sacro sepeliri, ergo eadem ratione in illis quatuor festis, scilicet in quibus conceduntur officia divina publice, et am concedatur sepultura Ecclesiastica. Negatur consequentia, & ratio disparitatis est nam cap. alma mater. ponit restrictionem, nampe quod exceptis concessionibus ibi expressis, quia nam ad reliqua omnia, cum mune interdicti in loco sacro, at vero privilegia spectant de quibus loquimur, non habent eandem restrictionem, ut supponimus. Et sic de Ecclesiastica sepultura. Sed pro maiori intelligentia effusum interdictum.

DUBITATUR quare, utrum interdictum semper habeat eandem effectum, & si non morietur, quomodo cognoscemus, quos effectus habeat?

Primi conclusio. Interdictum non semper habet eundem effectus, ut patet ex dicto. 1.

Secunda conclusio. Interdictum, siue sit locale, siue per totale, si ponatur absolute, & siue illa restrictione, habet omnes

suos effectus circa locum, vel personam. Vade ita locus interdicitur absolute, prohibetur sibi in tali loco Sacramenta, officia divina, & Ecclesiastica sepultura; si vero persona interdicitur absolute & sine ulla restrictione auius, vel illius effectus, tali personæ prohibita sunt omnia, quæ per interdictum possunt prohiberi, unde si sit laicus, manet interdictus a Sacramentis, ab officiis divinis, & ab Ecclesiastica sepultura, si vero sit Clericus, vitata hoc censetur interdictus ab omni actione clericali, & si sit Episcopus, censetur interdictus à Pontificaliibus. Hæc habetur ex Nauarr. num. 170. Et prohibetur, nam cum verba sint generalia, non est maior ratio, cur limitetur magis ad unum effectum, quam ad alium.

Tertio conclusio. Interdictum locale, regulariter loquendo, ponitur absolute, & consequenter prohibita sunt in tali loco Sacramenta, officia divina, & Ecclesiastica sepultura, ut hinc P. Henriquez cap. 44. per totum.

Quarta conclusio. Quando interdictum personale non ponitur absolute, sed dicitur in iure ab aliqua actione, ab illa manet interdictus, & ab omni alia, quæ in ea includitur, vel quæ sine illa non potest exerceri, non tamen ab illa, quæ in ea non includitur, & quæ sine illa potest exerceri, ita Sylvest. verb. interdictum in 4. quæst. 4. part. 2. Nauarr. num. 170. P. Henriquez cap. 43. num. 6. & alij Exemplum primum partis. Interdicitur quis ab officio sacerdotali, & tunc non potest exercere aliquem actum contentum sub officio sacerdotali, nec actum pertinentem ad officium Pontificale, quia hoc non potest exerceri sine officio sacerdotali, ut patet ex cap. ex litteris de excessibus Prelatorum. Similiter qui est interdictus a receptione minorum Ordinum, etiam est prohibitus ascendere ad superiores, licet qui est suspensus ab executione minorum Ordinum, etiam manet suspensus ab executione maiorum, sic Sylvest. Est tamen differentia, quantum ad hoc, inter suspen-

sionem & interdictum nam interdictus à receptione minorum Ordinum, interdictus manet à receptione maiorum, ve dictum esset verò suspensus ab executione minorum, non manet suspensus à receptione minorum, quia suspensio tantum impedit executionem Ordinum, non receptionem, & hoc intelligo, quando in receptione Ordinis maioris non debet intervenire executio eisdem Ordinibus.

Exemplum secundum partis Interdicitur quis ab Altaris ministerio, ille bene poterit exercere absolutionem sacramentalem.

Ex dictis sequitur, quid iudicandum sit de eo, cui est interdictus ingressus Ecclesie, de quo aliquid oriuntur disputat. 1. de suspensione dub. 1. conclus. 13.

Sic quinta conclusio. Ille non potest intra Ecclesiam celebrare, nec audire officia divina, nec in loco sacro sepeliri. Conclusionem hanc, quantum ad officia divina, tenet Covarr. suprâ, p. 2. §. 1. numer. 3. & Clement. si famosus p. 1. §. 1. numer. 1. in fine Angel. verb. suspensio, 3. numer. 5. Sylvest. verb. interdictum 6. quæst. 5. Nauarr. num. 170. ubi dicit, esse communem contra Calletinum. Quantum verò attinet ad Ecclesiasticam sepulturam, habetur cap. 15. cui. de sentent. excomm. in 6. & quando dicitur, *intra Ecclesiam*, etiam intelligitur intra cimiterium. Probo, quia non potest celebrare in Ecclesia, quamvis tantum sit benedicta, ut ait Ledesma, Mexica. diffinit. 8. de interdicto. & P. Henriquez lib. 13. cap. 32. num. 2. Præterea, nam siue villo privilegio potest celebrare Missa in cimiterio, ergo non poterit ille in cimiterio sepeliri, ut verò extra Ecclesiam, ut sub dio, vel in tectorio, vel etiam in Oratorio privato, non erecto auctoritate Episcopi, poterit ille celebrare, ita Nauarr. in 170. l. Covarr. §. 1. n. 3. citato. P. Henriquez dicto num. 2.

Præterea nota, quod bene poterit ille intra Ecclesiam exercere iurisdictionem in foro exteriori, quia non est privatus huius iurisdictione, ut ait Covarr. dicto num.

num 3. & Nauar. num. 161. & probant ex cap. facto. de sentent. excomm. qui textus optimus est, iuncta glossa, verb. interdictum. Dixi, an foro exterreri, quia non potest absolueret sacramentaliter: nam est actus Ordinis.

Præterea circa officia diuina notanda est differentia quædam inter auditionem diuinam, & celebrationem: nam si celebret intra Ecclesiam, sit irregularis, cap. 15 cui de sentent. excomm. in 6. at verò si tantum audiat, licet peccet mortaliter, non tamen sit irregularis, iuxta Couarra. dicto nam 3 & communiter Doctores dicto cap. 15 cui.

Sed inquit, verum Presbytero celebrante intra Ecclesiam, Subdiaconus, vel Diaconus, cui est interdictus ingressus Ecclesie, possit extra Ecclesiam canere Epistolam, vel Euangelium? Caldeusius, & Germanian. dicto cap. 15 cui. namer. 7. Francus ibidem Anton. 3. p. tit. 26. capit. 2. §. 1. Syluest. verb. interdictum. 6. §. 6. respondent, quod non potest, & si canat, sit irregularis, quia lectio Epistolæ, vel Euangelij accedit actui principali Missæ, quæ fit in Ecclesia, & totum est vnum officium, quod si e contrario ille Diaconus, cui est interdictus ingressus Ecclesie, canat Euangelium intra Ecclesiam in Missa, quam Presbyter facit extra Ecclesiam, Doctores citati dicunt, quod est irregularis, quia licet interpretatione iuris videatur canere extra Ecclesiam, tamen de facto canit intra.

Sed mihi videtur magis consequenter dici, si teneamus, quod in primo casu non sit irregularis, & idem tenet P. Henriquez cap. 43 n. 3 in glossa, littera K; in secundo autem casu sit irregularis. Præterea, si Presbyter, cui est interdictus ingressus Ecclesie, celebret extra illam, quæ amicus Diaconus intra illam canat Euangelium, Presbyter non sit irregularis; sic P. Henriquez in 3. modo citato.

Petitur rursus, verum interdictus ab ingressu Ecclesie, possit intra illam recipere Sacramentalia

Partem negatiuum tenet glossa canon. præsentis §. q. 2. vbi generaliter dicitur, quod cui interdictum Ecclesia, interdicta sunt Sacramenta Ecclesie. Tenet etiam Angelus verb. suspensio. 3. num. 4. Syluest. verb. suspensio. q. 5. circa finem, & aliqui Iuniores.

Sit sexta conclusio. Pars affirmatiua est mihi probabilior, quam tenet P. Henriquez lib. 13. cap. 32. num. 2 & videtur de mente Caldeusii, quem referunt, & sequuntur Ancharani, Germanianus, & Francus dicto cap. 15 cui. & de mente Nauarri, num. 161. in quantum dicit, quod interdictum ingressus Ecclesie solum respicit officia diuina.

Sit septima conclusio Bene poterit ille ingredi Ecclesiam, & ibi orare priuata oratione tempore, quo non celebrantur officia diuina, iuxta Couarra. num. 3. citato, & Nauarri. num. 170. contra Syluest. verb. interdictum. §. q. 6.

Præterea, dico cum Nauarro, quod poterit transire per Ecclesiam tempore, quo celebrantur officia diuina, *7. hæc orationes de pass.*

Vltimò notandum est, quod licet suspensio ab ingressu Ecclesie non sit proprie suspensio, sed magis est interdictum ab ingressu Ecclesie, (nam si esset proprie suspensio, non priuaret auditione diuinorum officiorum nihilominus differunt hæc duonam interdictum ab ingressu Ecclesie non solum comprehendit Clericos, sed etiam laicos, ut patet ex cap. latorem. §. 5. q. 2. & potest imponi pro alicuius culpa, ac verò suspensio ab ingressu Ecclesie imponitur tantum Clericis, & pro culpa propria, sic P. Henriquez cap. 32. num. 2. citato in glossa, littera M. Et propter hanc differentiam aliquando vocatur in ore interdictum, ut in cap. facto. de sentent. excomm. & cap. 15 cui. eo sem. tit. in 6. aliquando autem vocatur suspensio ab ingressu Ecclesie, ut cap. cum mediocriter, eodem tit. in 6. p. out latius explicent Nauarro. consili. de verbor. signis.

DISPUTATIO V.

*De participatione cum personis interdictis,
 & de penis, quas incurreunt & solantes
 interdictum, & de causis, quibus
 aliquis excusatur ab in-
 terdicti obseruatione.*

DUPTATA PRIMÒ, vitam te-
 neantur vitare interdictos?

Sic prima conclusio. In humanis nec
 laici, nec Clerici tenentur vitare interdi-
 ctos etiam nominatim denunciatos, ita P.
 Henriquez lib. 1. c. 5. n. 5. & c. 4. n. 7. Pro-
 batur, quia interdictum solum prohibet
 res Ecclesiasticas, scilicet officia diuina,
 Sacramenta, & sepulturam.

Secunda conclusio. Laici ex v. præcepti
 Ecclesiastici non tenentur vitare interdi-
 ctos, etiam non toleratos, etiam in diui-
 nis, præterquam in sepultura, sic Anton. 3.
 p. tit. 26. cap. 4. in fine. Syluest. verb. inter-
 dictum. 6. q. 4. p. 1. Caietan. verb. interdi-
 cti violatio. circa finem. Armill. verb. in-
 terdictum. num. 37. in fine. P. Henriquez
 nom. 7. & Magistri Probatur, quia in toto
 iure non inuenitur præceptum obligans
 laicos ad vitandum interdictos, sicut in-
 uenitur præceptum obligans eos ad vi-
 tandum excommunicatos non toleratos:
 præceptum enim solum imponitur Cle-
 ricis, ut interdictos repellant a rebus sa-
 cris. Ratio autem huius differentie vide-
 tur esse, quod omnibus, quibus priuat ex-
 communicatio, est inquantum sunt quæ-
 dam communicatio cum fidelibus, inter-
 dictam autem non.

Hinc fit, quod licet Sacerdos, qui dicit
 Missam, scienter admitat aliquos inter-
 dictos nominatim, reliqui laici non te-
 neantur exire, & idem esse de Clerico, qui
 ibi audiret Missam tamquam pure laicus,
 tumò idem dico, cum quibuscumque unio-
 ribus, quando Sacerdos, qui dicit Missam,
 est interdictus nominatim, quod laici non

tenentur exire, prout in simili causa de
 suspensio tenet P. Henriquez cap. 5. num.
 3. & cap. 3. nam 2. Dixi, ex vi præcepti Ec-
 clesiastici. nam aliunde potest contingere,
 quod laici teneantur vitare inter-
 dictum denunciatum, ut quando ex eo,
 quod non vitent, cooperiantur peccato
 illius, vel actui iurisdictionis inualido, ut
 quia absolutio sacramentalis data ab in-
 terdicto denunciato est nulla. Videte quæ
 in simili casu de suspensio dixi disput. 2.
 de suspensione, dub. 4. illa enim habent
 locum in præsent. Dixi, præterquam in
 sepultura: hæc enim sub excommunicati-
 one tenentur non tribuere interdictis
 nominatim, ut constat ex Clement. 1. de
 sepulturis.

Tertia conclusio. Clerici sub mortali
 tenentur vitare interdictos nominatim
 in illis rebus sacris, a quibus sunt inter-
 dicti; ita Soto art. citato, conclus. 5. P.
 Henriquez nam. 3. citato & alii. Sed nota,
 quod hæc conclusio solum intelligitur de
 Clericis celebrantibus officia diuina, vel
 de permittentibus illa celebrari, quia illis
 commissum est regimen talis Ecclesiæ.
 Probatur ex cap. non est vobis. de spon-
 salibus. ubi dicitur, *Nō celebretis, nec ali-
 quem celebrare permittatis*, scilicet est, si non
 permittant, quia non est illis commissum
 regimen Ecclesiæ, sed solum ad hæc di-
 uina tunc enim habet se tamquam laici,
 ut diximus Dixi, interdictos nominatim, quia
 post Concilium Constantiense nullus te-
 netur vitare interdictum, nisi nominatim
 denunciatum, ita Nauarr. numer. 157. &
 communiter Doctores, & constat ex di-
 ctis in materia de excommunicatione, c.
 6. dub. 1. disp. 2. Vnde Clericus celebrans,
 quamuis sciat esse in Ecclesia aliquos in-
 terdictos generaliter tantum, ut quia Præ-
 latus interdixit fautores, vel receptatores
 Petri, non tamen sunt nominatim denun-
 ciati, non peccat celebrando coram eis,
 quia non tenetur vitare toleratos seipsos
 offerentes.

Sed est aduertendum, quod quando
 aliqua communitas publicè interdicatur,
 quilibet

quilibet de illa cōmunitate censetur nominari denunciat. ita P. Henr. cap. 41. num. 5. ubi citat Sylvestrum & Tabienam. Probatum nūc ut aliquis dicatur nominatum interdictum, non requiritur, quod interdicatur nomine proprio, sed sufficit nomine officij, vel alio ligno decedente tale n. personam in particulari, ut sub nomine Praetoris vel Rectoris, sed nomen cuius talis ciuitatis, vel Collegij talis Collegij sufficienter declarat omnes personas in particulari, scilicet omnes ciues, vel Collegas, ergo. Verum est, quod Sylvestri verb. interdictum. 6. q. 4. vocat hos quasi nominatum interdictos, sed noster modas loquendi (quod absolute dicantur nominatum interdicti) freq. citat et apud Doctores; & proportionaliter dicendum est de interdicto locali, quod quando imponitur ipso iure, vel per sententiam cōmminatorem, non teneant illud obseruare, nisi denuncietur per Iudicē. Sic P. Henr. lib. 1. c. 3. in fine, & cap. 46. n. 4.

D V B I T A T V A secundo, quomodo obliget praeceptum seruandi interdictum?

Notā, quod possumus loqui de interdicto personali, vel de locali, & in ordine ad clericos, vel in ordine ad laicos. Caet. verbo, interdicti violatio. multa dicit, quae ad quatuor capita possunt reduci. Primum dicit, quod interdictū solum obligat clericos, & hoc non in omnibus, sed ne exercent aliquem actum certo ordini deputatum. Secundū, quod si praedicti violent interdictum, quantum tale peccatum videatur esse mortale ex irregularitate, & alios grauioribus poenis, quas incurrunt, tamen in rei veritate hoc non sufficit ad iudicandum esse mortale, quia sunt poenae temporales, quas potest homo incurrere et in meritum, ut patet in Iudice iussu occidere malefictorem. Tertiū, quod laici specialiter interdictus peccat, si ingerat se quouis, ac verū si non sit specialiter interdictus, sed generaliter, quia est vnus de populo interdicto, non peccat propter tantum, ut ex de iurisdictione se ingerat diuinis. Quartū, quod si laicus non est in-

terdictus, non peccat ingerendo se diuinis, quia supposito quod ipse non est causa, quod isti celebrentur diuina, melius est, quod fructus ex illis percipiat, quam quod abstinat. Verū haec sententia fere quantum ad omnia est falsa.

Vnde sic prima conclusio. Qui est personaliter interdictus, siue interdicto speciali, quia dedit causam culpabilem interdicti, siue interdicto generali, quia est vnus de populo interdicto, siue sit clericus, siue laicus, peccat mortaliter, violando interdictum in aliquo ex eius effectibus, verbis gratia, scilicet clericus celebrando, vel audiendo Officia diuina, si est laicus audiendo ea. Hanc conclusionem tenet Anton. 3. p. tit. 16. cap. 4. §. 1. circa finē. Soto d. 22. quæst. 3. artic. 1. conclusio. 6. Nauarr. num. 87. P. Henr. cap. 46. num. 3. Quae conclusio est contra Caietanum in duobus. Primum, nam Caietanus clarē videtur sentire, quod illi clericus non peccat mortaliter. Secundū, quia de laicis, qui generaliter tantum sunt interdicti, dicit, quod non peccant mortaliter. Sed generaliter probatur conclusio: nam per interdictum personale, siue sit speciale, siue generale, directē remouetur persona interdicta, siue sit clericus, siue laicus, ab administratione, vel auditione diuinorum Officiorum, ab admittendo, vel receptio in Sacramentorum, & ab ecclesiastica sepultura, & materia est grauior, ergo tale praeceptū obligat sub mortali. Confirmatur. nam hac ratione diximus secundum omnes Doctores in materia de excommunicatione, quod excommunicatus maior, si se ingerat diuinis, peccat mortaliter.

Secundū, probatur specialiter quantum ad clericos ex grauitate poenarum, scilicet irregularitatis, quod detrahuntur in Monasterio, quod nec possunt eligi, nec postulari, & quod possunt priuari officijs & beneficijs.

Ad argumentum autem Caietani pro secundo dicto respondetur, admissio quod irregularitas possit imponi pro veniali, de quo

quo dicemus i materia de irregularitate, tamen in hoc casu multæ aliz poenæ sunt præter irregularitatem, vt vidimus.

Loquendo de interdicto locali, sit secunda conclusio. Clerici violantes interdictum locale, verbi gratia, celebrando Officia diuina, non seruata moderatione cap. alma mater. aut permittendo in proprijs Ecclesijs, quòd alij clerici celebrent absque prædicta moderatione, peccant mortaliter. ita Soto conclus. 5. Nauar. dicto num. 87. Et est communis fere sententia contra Caietanam, inquantum in secundo dicto videtur significare, huiusmodi clericos non peccare mortaliter. Sed probatur nostra conclusio. nam præceptum seruandi interdictum primò, & per se dirigitur ad clericos, vt Caieta. ipse concedit, & materia est grauis. Probatur præterea ex grauitate poenarum relatarum, vbi

Notandum est primò, quòd licet Syluest. verb. interdictum. 3. q. 4. §. 1. & Soto post 5. concludant conclusionem habere verum, etià quando clericus exercet actum minoris ordinis; tibi tamen videtur non esse mortale, ob paruitatem materiz.

Secundo notandum est, quòd in præfenti, nomine clericorum etiam intelliguntur Religiosi, licet non habeant Ordinem, & Moniales. sic Caiet. Nauar. n. 87. §. 19. Henriquez cap. 46. num. 1. Soto, & alij, & est textus cap. postulasti. de clerico excommunicato ministrante. quia eis incumbit solenniter facere Officia diuina, imò etiam laici, si faciant Officium clericorum, peccant mortaliter, vt postea dicemus. Loquendo autem de laicis

Supponendum est in quinque casibus peccare mortaliter laicum, violando interdictum locale. Primò, si adsit scandalum, & hoc certissimum est apud omnes, secundò, si per vim ingreditur ad audienda Officia diuina, vel si postquam est ingressus, non obtemperat ministris Ecclesiz volentibus eum excludere, ita Soto, & Henriquez nu. 3. & habetur ex Clem. grauius. ac sententia excommunicat. Probatur;

nam clerici tenentur sub mortali eos expellere, ergo ipsi tenentur sub mortali obedire, aliàs daretur bellum iustum ex vtraque parte. Tertio, quando ingreditur fraudulenter, vt montiendo se habere priuilegium vel Ordinem, aut consuram. ita Nauar. num. citato. §. 4. & aliqui iuniores, quamuis contrarium dicat P. Henriquez num. 3. Sed probatur nostra sententia nam tale mendacium est in iniuriam clericorum, quibus competit ex officio excludere laicos non priuilegiatos, vnde tale mendacium videtur quoddam genus violentiæ, & est in se graui: nam ex hoc facile vilesceret censura interdicti. Quarto, quando est causa, quòd Officia diuina celebrentur in loco interdicto, illo præfente, verbi gratia rogando, vel præcipiendo. ita Nauar. Quintò, quando exercet ea Officia diuina in loco interdicto, quæ si clericus exerceret, violaret interdictum. ita Henriquez num. 3. & Nauar. §. 3. cum Calderino addente, quòd in tali casu potest laicus puniri per Iudicem ecclesiasticum, quia delictum est ecclesiasticum, idem tenent Magistri. Alios casus tangam circa finem dubij.

Sed tota controuersia est, virum peccet laicus non interdictus, qui exiit prædictos casus audit Officia diuina in loco interdicto?

Prima opinio est quòd peccat mortaliter. sic Innocent. Panorinus, & Archiepiscopi citati a P. Henriquez num. 3. littera D. quæ probatur ex Clement. grauius. de sententia excommunicat. Sed hæc est falsa, quia prohibitio interdicti localis dicitur de respectu clericorum, ne laicos admittant

Secunda opinio est, quòd non peccat nec venialiter. ita Caieta sup. & significat Nauar. nu. 87. §. 18. quatenus dicit, quòd laicus non dicitur violare interdictum per hoc, quòd audiat Missam in loco interdicto. Probatur, quia nullum est præceptum in iure, quòd dirigatur ad laicos, sed tantum ad clericos, ne laicos non priuilegiatos admittant ad Officia diuina in loco interdicto, vt patet. c. responsus. de senten-

ta excommunicatio cap. non est vobis de sponsalibus. & explicat. de privilegiis. in 6. Et ubi nullum est præceptum, nullum erit peccatum.

Quoniam hæc sententia sit valde probabilis, probab. hoc tamen est tertia opinio media, scilicet quod peccat venialiter, ita Sylvestre. b. interdictum 6. num. 7. Angelus verb. interdictum 7. num. 9. quatenus dicunt, quod non peccat mortaliter. Vbi quoniam generaliter dicant laicos violantes interdictum non peccare mortaliter, nisi id faciant in contemptum Ecclesie, & sic videantur contrahere primæ nostræ conclusio, tamen solum loquuntur, quando ipsi laici non sint per se interdicti, sed ad hanc Officiæ divina in loco interdicti, ut constat ex casibus, quos ibi excipiunt, & hoc modo interpretatur eos Soto. Ea istem tertiam opinionem tenet P. Henriquez dicto nam 3. & claras Soto conclusio. in fine. & aliqui Magistri. Fundamentum est, quod licet præceptum iuris non dirigatur ad laicos, tamen ipsi faciunt contra intentionem virtutalem clericorum. Et hinc patet ad argumentum secundæ opinionis.

Secundò probatur: nam Bulla Cruciatæ concedit facultatem audiendi Officia divina tempore interdicti, tammodò non i. Jecerint causam culpabilem interdicti, at verò si hoc possunt licite audire divina, frustra daretur præceptum.

Ad arguendum autem primæ opinionis respondetur, quod illa Clementina tantum comprehendit quatuor casus, in quibus laici violantes interdictum incurrunt excommunicationem reservatam Papæ, & consequenter peccat mortaliter. Primus est, quando dominus compellit clericum publice & solemniter celebrare divina in loco interdicto. Secundus, quando aliquis præsumit vocare pulsatione campanarum, vel publico præconio ad alia, vel Officia divina in loco interdicto. Tertius, quando aliquis præsumit impedire, ne excommunicati, vel interdicti exeant, quando non sint in via admoniti

à clero. Quartus est, quando ipsimet excommunicati vel interdicti morantur à clero volente exire. Quantum casum addo ex Clementina de sepulturis, quando aliquis præsumit sepelire interdictos in cimiterio etiam non interdicto, & hæc excommunicationis est reservata Episcopo, licet Henriquez cap. 4. nam. 3. & patet ex ipso textu.

Ex dictis in hoc dubio sequitur, quod licet interdictum locale non comprehendat directe laicos, sicut tamen est de interdicto personali.

D V B I T A T V R tertio, utrum Religiosi teneantur observare interdictum? Et videtur quod non teneantur, solum exempti a jurisdictione Episcopi.

Sit tamen prima conclusio affirmativa, nam obligantur ab ipso iure canonico, ut patet ex Tridentino, si illi cap. 1. de regularibus. statuente, quod censura & interdicta nedum à Sede Apostolica emanantia, sed etiam ab ordinariis promulgata mandante Episcopo à regularibus, necnon Ecclesiis publicentur, utque observentur. Et ratione probatur: nam alius suspenderetur censura interdicti, si possent fideles ad templum Religiosorum confilii ire, ibique audire divina, & recipere sacramenta.

Secundæ conclusio. Regulares strictè ad teneantur si viant interdictum, quam clerici seculares. Probatur namque, et constat ex Clementina de silentio excommunicati. Religiosi etiam non exempti teneantur sub excommunicatione, licet sententia servare interdictum, quod videtur observari à Ecclesia Cathedra, vel matrice, seu Patrocinio, oppositum autem quod ipsi habitant, quam tamen excommunicationem non incurrunt nec clerici seculares, ut tenet ibi glossa, verbo, Religiosi, & Nivar cap. 27. n. 46. Præterea probatur, nam quoniam interdictum sit nullum (ut quia impositum est post legitimam appellationem, vel sit de causa si tamen observetur à matre, teneantur Religiosi illud observare si b. excommunicatione, ut patet ex dicta Clem.

DVBITATVR primum, quis possit relaxare interdictum via ordinarij? Et quoniam interdictum potest dupliciter poni, prout modo ad certum tempus, vel sub gratia, per mensem, vel sub conditione, vel sub gratia, donec satisfeceris, secundum hunc modum simpliciter, & absolute sine ulla temporis limitatione, vel conditione. Sic

Prima conclusio. Quando interdictum fuit positum primo modo, aduenerit terminus, vel impleta conditio, cessat sine ulla absoluteione, ita Syluest. supra q. 9. p. 2. & consequenter debet esse eorum, quos citauit disp. 6. de suspensio. c. 1. b. 1. concl. 1. Ut autem tollatur ante aduentum temporis, vel conditionis, requiritur absoluteio, quam non potest Episcopus dare, si delictum et actor canonice, stando in iure antiquo, sive tale interdictum sit impositum pro delicto, sive pro contumacia; sic P. Henricus cap. 33. n. 2. Annul. verb. interdictum. m. 33. Dixi, *stando in iure antiquo*; nam post Tridentinam potest Episcopus absoluteio, si sit iurisdictionis propter delictum occultum, sic P. Henricus cap. 33. n. 2. c. 1. g. 1. littera S.

Secunda conclusio. Paterfamilias, & Confessor ordinarius non possunt via ordinaria absoluteio ab interdicto, sive impositum sit a iure regulari ab hoc iurisdictione P. Henricus cap. 33. n. 2. c. 2. cap. 35. n. 2. qui citat alios. Et ratio est, quia talis absoluteio non est necessaria ad absoluteionem a peccatis, sicut est necessaria absoluteio ab excommunicatione.

Sed contra interdictum impedit receptionem Sacramentorum, ergo absoluteio interdicti necessarium est praemittenda ante absoluteionem a peccatis. & per consequens, censetur commissi cuiuslibet Confessor ordinarius Respondet it. q. 10. hoc interdictum, si in iure antiquo, prauebat receptionem Sacramentorum, atque ad hoc Sacramenta continentur, praeterquam in mortis articulo, at vero post cap. aliam mater. non p. ut Sacramento Paenitentiae, ut vidimus disp. 4.

Tertia conclusio. Episcopus, & quilibet Prelatus, qui iure ordinatio ligat censuris, ut Prelatus Religionis & Abbates habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, possunt absoluteio ab interdicto personali posito ob contumaciam, siue a iure communi, siue particulari, absolute, & sine termino, & non reseruato, s. Henricus cap. 33. n. 2. c. 1. & Syluest. verb. interdictum. q. 10.

Quarta conclusio. Episcopus potest absoluteio ab interdicto lato a iure absolute, & sine termino, imposito propter delictum in iam praeteritum etiam grauius ad iterum, si non sit reseruatum Papae, & loquor etiam stando in iure antiquo ante Tridentinum. Haec patet ex dictis disp. 6. de suspensio. dub. 1. concl. 4. & colligitur ex Soto, qui, ut statim dicemus, ait huiusmodi nullum interdictum esse reseruatum Papae.

Quinta conclusio. Ab interdicto lato ab homine, stando in iure communi, ille solus potest absoluteio, qui illud imposuit, vel eius successor, vel superior; unde Archiepiscopus, ad quem appellatum est, potest absoluteio ab interdicto imposito ab Episcopo, sic Henricus cap. 33. n. 4.

Sexta conclusio. Ab interdicto reseruato ille solus poterit iure antiquo absoluteio, cui tale interdictum reseruabatur, vel eius superior, aut successor, at vero post Tridentinam sess. 24. cap. 6. de reformatione Episcopus potest absoluteio sibi subditos ab omni interdicto personali reseruato summo Pontifici, proueniente ex delicto occulto, nec deducto ad forum contentiosum; si autem non ptecedat ex delicto occulto, seruandum est ius commune; sic P. Henricus cap. 33. n. 2. c. 3. Verum est, quodd, ut aduertit Soto ante 4. conclusio. n. 1. usque nullum interdictum inuenitur reseruatum Papae, quod intelligo de reseruatione expresse facta in iure, sicut inueniuntur multae excommunicationes reseruatae: nam quando interdictum impositum est ad certum tempus, vel sub conditione, non potest relaxari

ab Episcopo ante aduentum temporis, vel conditionis, ut diximus in 1. concl.

Octava conclusio. Ab omni interdicto locali à iure imposito potest Episcopus absolvere, quia, ut diximus, nullum invenitur reservatum Papæ. Hæc est contra P. Henriquez cap. 3. num. 3. ubi citat Covarr. cap. alma mater. p. 2. §. 2. numer. 4. sed Covarr. tantum dicit, Episcopum non posse concedere licentiam, ut divina celebrentur in loco interdicto, interdicto durante, si tale interdictum non sit impositum ab ipso Episcopo. Probatur conclusio argumento cap. nuper. ibi, *Quia conditio canonis non reservavit sibi absolutionem excommunicationis*, eo ipso concessisse videtur facultatem alius relaxandi. Et confirmo ex glossa cap. ut si Clerici, de iudic. verb. minor. dicente, quod Episcopus ubicunque potest dispensare, ubi non invenitur prohibitum.

Dubitatur secundò, quis possit ex commissione absolvere ab interdicto.

Prima conclusio. Omnes illi, & soli, qui possunt ex commissione ponere interdictum, possunt ex commissione absolvere ab eo, qui autem sint, patet ex dictis disput. 2.

Secunda conclusio. Per Bullam Cruciatæ potest Confessarius absolvere ab interdicto personali; patet: nam Bulla dicit, quod possit absolvere à quacunque censura; unde per quodcumque aliud privilegium habens similem clausulam, potest absolvere ab interdicto personali. P. Henriquez cap. 33. num. 3.

Dubitatur tertio de eo, qui ab absolvens est ab interdicto.

Prima conclusio. Absens, vel inuitus potest quis absolvi ab interdicto: nam interdictum, et penam, immò addit P. Henriquez cap. 51. in fine, quod manens in contumacia, non potest decerni.

Secunda conclusio. Interdictis pluribus interdictis bene potest absolvi ab uno, & non ab aliis, ut diximus de legato multis suspensionibus, disput. 6. de suspensione, dub. 3.

Dubitatur quarto, utrum interdictum possit suspendi.

Prima conclusio. Interdictum locale potest suspendi ad tempus per eum, a quo impositum est, ita Sylvest. verb. interdictum. 1. q. 8. Covarr. numer. 4. citato, & tunc licebit in tali loco divina officia celebrare; immò dico, quod potest suspendi, quantum ad aliquos effectus, ut quantum ad dicendam certam Missam, vel sepeliendum aliquem, & tunc tantum potest fieri effectus ille, ad quem suspensum est interdictum, ut ait Navar. cap. 27. num. 183.

Secunda conclusio. Interdictum personale positum ob alienam culpam, Episcopus, qui illud posuit, potest suspendere, immò idem dicendum est, quamvis impositum sit propter culpam propriam. Primam partem tenet Sylvest. & Covarr. supra, & P. Henriquez cap. 51. num. 4. Secunda verò pars est contra Sylvestram, sed eam tenet Covarr. & aliqui Magistri, & ratio est: nam licet delinque is maneat in proprio delicto, possunt tamen concurrere tales causæ, quæ iustè moveant iudicem ad suspendendum ad tempus interdictum potius, quam ad tollendum omnino.

Tertia conclusio. Quando interdictum positum est à Papa, non potest Episcopus illud suspendere, ita Sylvest. & Covarr. supra. quod intelligo, eam quibuscumque Magistris, quando impositum est à Papa tamquam ab homine: nam quando interdictum impositum est à iure etiam communi, si non sit reservatum Papæ, potest suspendi per Episcopum. Probo, potest Episcopus illud simpliciter relaxare, ergo etiam suspendere ad tempus. Primæ duæ conclusiones positæ sunt communes apud Doctores, & loci fecerunt in praxi, at verò stando in puncto iuris, probabilius reputo, quod interdictum nec locale, nec personale non potest suspendi.

Et hæc sit quarta conclusio. Hanc tenet Bernardus citatus à Sylvest. & Panormitanus capit. ad hæc. de appellationibus. et postremo. ubi etiam allegat Joannem de

Lignano Pio cuius possessione suspendendum est, ex mente eiusdem sententiam, suspendenda interdictum non eadem, quod totum ad tempus: nam licet idem sit auferre omnino ipsam censuram pro aliquo tempore; primum vero est, quod durante ipsa censura suspendantur effectus, & separantur ab ea. Ex quo recte infert P. Llanquez supra, quod quando interdictum suspenditur ad tempus, sedit, quomodo qui deserunt causam, plene satisfecerint, & ratio est, quia durabat censura, unde cessant omnino quidam Theologi putantes, quod suspendere interdictum, & tollere ad tempus, sunt idem.

Hoc supposito probatur conclusio, fundamento Joannis de Lignano, explicato per Panormitanum. Censura secundum ius commune secuta irascit exeat omnem, ergo effectus censura non est separabilis a substantia censurae.

Secundo probat Panormitanus. Maior est vis, & potestas appellationis in suspendendo effectum sententiae, quam potestas iudicantis post latam sententiam, sed appellatio post latam sententiam non potest suspendere effectum censurae, cap. Pastoralis, de appellationibus. ergo nec iudex. Maior probatur. nam condemnatum de furto, non potest facere iudex, quod non sequatur infamia, non potest. ff. de furtis. & tamen appellatio suspendit infamiam iam illatam per sententiam.

Si obiciat, Episcopus potest in totum, vel ad tempus tollere interdictum, ergo & suspendere? Responleo facile cum Panormitano, negando consequentiam: nam in primo casu agit secundum naturam ipsius censurae, nec ita repugnat, in secundo vero agit contra naturam censurae, & ipsi ipsum repugnat. nam censura secundum ius secum trahunt executionem in suspensio leui, etiam per appellationem. Et hac intelligenda sunt de Prelatis inferioribus Papae. nam Papa bene potest suspendere interdictum. cum enim sit supra eas communi, cessant argumenta facta.

Pio praeterea, quod sententia communitas interdictum possit suspendi, neco. iudicio sic desendi, potest, quod consuetudo, quam videtur supponere Nazarr. supra, & de interd. eto locali videtur clare supponi in cap. isthac. de appellat. ordinibus. et postremo hac, inquam, consuetudo tribuit hanc facultatem Episcopis per eorum consensum Papae.

Ex dictis facilis erit solutio alterius questionis, utrum excommunicatio possit suspendi. In qua quaestione multum tenent partem negatiuam, et au ex his, qui dicunt interdictum possit suspendi, ita Syluester. supra, q. 8. p. 2. & verbi interdictum. 1. num. 5. p. 2. Couarr. cap. amata mater. p. 1. §. 11. in m. 6. & alij. Et probant ex cap. cum des. de res. de sentent. excomm. ubi decretum, quod excommunicatus nec est admitterendus ad communionem aliorum, et calij, etiam Episcopus, possint ea in illo communitate ante subsequente non absolui. cap. Ego supponit. et. 2. quod non potest suspendi, quantum ad duos effectus; Nazarr. autem cap. 27. num. 164. tenet, excommunicationem suspendi posse.

Sit tamen quinta conclusio. Excommunicatio non potest suspendi, quae conclusio certior est, quoniam quatuor. 1. si quidem melius tenentes interdictum. 2. si potest suspendi, negant id de excommunicatione.

Sexta conclusio. Quamvis excommunicatio, & interdictum consentiant, tamen, quod utraque censura potest ad tempus tolli, quantum ad omnes suos effectus, differunt tamen in hoc, quod interdictum potest tolli ad tempus, quantum ad unum effectum, & non quantum ad alios. excommunicatio vero non potest nisi per solum Papam. Et ratio est, quoniam omnes effectus excommunicationis sunt conexi, non unum effectum interdicti, ut videmus ostendere in principio. Sed dato, quod interdictum possit suspendi, et tunc subtilis admodum quaestio, ut in cap. 11. interposita, durante hac suspensione, si suspendatur effectus interdicti, etiam tractatus

ad hoc tempore suspensio us, ut sic daret suspensio usque ad finem cause Pontem negatam teneat Calderinus & Innocentius veluti a Panormitano, quia nec non est noni sente nia.

Sed tamen septima & octava pars affirmat auctoritate tanti probabili melius teneat locum. Ad hanc quem refert & sequitur Panormitanus & probat ex cap dilectus de appellationibus ubi aperte significatur, quod interdictum locale potest si sipe id potest ipsa promulgatione, & durante suspensione potest appellari, ad effectum suspensionis idem ex executionem.

Secundo probatur. Ideo appellatio post executionem latam non suspendit executionem, quia ipsa sententia secum trahit executionem, ergo si executio sit suspensa, locum habebit appellatio.

DE VITATV R. quod, ut in interdictum possit relaxari ad cautelam?

Pro explanatione tituli notandum est, quod relaxare ad cautelam, non est relaxare sub conditione, nempe, si satisfecerit, vel non interdictum, ut P. Henricus cap. 1. num. 4. & nonnulli Theologi sicut patet. Contra quos est efficax argumentum, immo certum est apud omnes Doctores, & est textum exp. solent. de sententia excommunicacione, ubi absolute onem ab excommunicatione posse dari ad cautelam, & tamen secundum communem opinionem non potest dari sub conditione d. futuro, scilicet, si satisfecerit, ut videmus in materia de excommunicatione disput. ult. dub. 1. quoniam

absolutio non debet esse in pendentia. Unde relaxare ad cautelam est, quando praeter latam censuram fuisse nullam, vel bigamiam, quam in quis asserit, se post appellationem excommunicatum, & interdictum in vocem, suam hanc & terram impositum esse, & petat ad cautelam absolvi ab excommunicatione, & interdictum relaxari, sic glossa cap. praesentis de sententia excommunicatione ubi in principio. & verba, ad cautelam. Quo proposito, sit

Prima conclusio Interdictum generale locale non potest relaxari ad cautelam.

Prima Conclusio. ubi aliam mater. p. 2. §. 1. num. 3. Sylvest. verb. ubi id est. q. 2. num. 14. Natus cap. cum contingat remedio 6. num. 7. P. Henricus cap. 51. num. 4. & de cetero. ubi cap. praesentis ubi nota, quod id datur ubi relaxatio, etiam nulla, & glori. ibi idem in fine, & probatur ex textu, ubi, locum aliquem non habere.

Secunda conclusio. Interdictum locale debet simpliciter relaxari, vel remitti praesentia cautio de preiudicio latente, quam de nullitate velia ibi constat, ad modum simplicis absolutio ab excommunicatione, iuxta cap. cum contingat de officio delegati. ubi Navar. & Covarrubias ubi supra, & Geminian. dicto cap. praesentis. nam 6.

Tertia conclusio Interdictum speciale locale potest relaxari ad cautelam. Hec est contra Azen diaconum citatum a Sylvestro; sed idem tenet ipse Sylvest. & Geminian. & P. Henricus & Covarrubias, qui dicunt esse communem, & ita observari in Romana curia, & habetur ex dicto cap. praesentis, ubi, generaliter promulgata.

Quarta conclusio. Idem dicendum est de interdicto personali speciale, imò & generali, scilicet licet quod potest relaxari ad cautelam. Conclusio de quantum ad interdictum speciale est communis. Eam tenet glossa dicto cap. praesentis, verbo, generaliter. Sylvest. ubi. P. Henricus, & alij. Rationem assignat glossa & Sylvest. quia homini speciale interdictum denegantur omnia sacramenta, & sic idem est quod de excommunicatione. Quantum ad interdictum autem generale non est certa conclusio, sed eam tenent aliqui Magistri, & videtur teneat P. Henricus eam tenet Ioannes Andr. ut refert Francus dicto cap. praesentis, num. 5. nec oppositum dicit Calderinus tractatu de interdicto. p. 1. num. 22. ubi ad 1. dicimus ibi solum dicit, quod interdictum generale personale non potest poni pro debito peccato, quod longe differt a nostro proposito. Et probatur conclusio secunda prohibitione iuris, quod debet interdictum possit

relaxari ad cautelam, sicut excommunicatio, sed ius tantum prohibet in interdicto generali locali, ergo reliqua interdicta possunt ad cautelam relaxari. Confirmatur nam sicut Doctores excipiunt locale speciale, quia textus tantum loquitur de generali, ita hecbit excipere quodlibet personale etiam generale, quia textus tantum loquitur de locali.

Quinta conclusio. Quando interd. cum est generale, si principalis delinquens, propter cuius culpam factum est, offert satisfactionem, tollitur interdictum, at vero si fuit culpabilis, tanquam consiliarius vel auxiliarius, accipietur quidem ratio de satisfaciendo, & imungetur pariter tunc, non tamen relaxabitur interdictum. Hanc conclusionem ponit Sylvest. verb. interdictum, 3. in fine. & pro prima parte allegat Ioannem Andr. & pro eadem sicut Geminia. & Nauar. statum tandem, pro secunda vero allegat cap. alina inter. de sententia excommunicat. in 6. ubi expresse continetur. Ratio autem huius secundae partis haec est, meo iudicio, quia interdictum non debet relaxari, si principalis delinquens perseverat in sua pertinacia; si vero hanc relaxationem petat, qui non est in culpa, nec relaxabitur, nec petetur ab eo cautio de stando iuri, & satisfaciendo, quia hoc esset iniustum, ita Geminia sup. & hoc idem servandum est in casu primae conclusionis. Et petatur non quidem relaxatio ad cautelam, sed simplex absolutio praestita cautione de parendo iudici, quia si id petat principalis delinquens, propter cuius culpam positum est, tollitur simpliciter, antequam de nullitate, vel iustitia cesset ad modum simplicis absolutionis ab excommunicatione Ita Geminia. sup. & Nauar. sup. qui allegat decisionem Rotae.

DE VIATATVRA sexto de forma servanda in absolutione interdicti.

Prima conclusio. Non sunt aliqua verba determinata, sed sufficiunt quaelibet verba expressiva intentionis.

Secunda conclusio. Papa potest solo actu interdictum relaxare interdictum. sic P.

Henric. cap. 5. in nom. 4. & cap. 47. num. 1. ubi citat alios, & est de mente Medin. 1. 2. q. 9. art. 4. dicens, quod lex potest revocari per solam voluntatem intentionem Principis. Et probatur: Ad validitatem enim solum requiritur voluntas interior, huiusmodi, tamen quod non sufficiunt signa exteriora, si debet voluntas interior, ergo quando Papa dicit, nolo quod interdictum habeat vim, cessabit, quamvis Papa id dicat sola locutione interdictum, unde qui egerit contra tale interdictum, peccabit quidem, quia non constat ei de interiori voluntate Papae, sed non incurrat poenam positam contra violatoris interdicti.

Contra, num potestas ferendi vel tollendi censuras pertinet ad forum exterius? Respondetur, concedo, sed quia etiam ligant in foro interiori, idque dependent a voluntate interiori Principis, tamen quod ipsa sola sufficit ad deobligandum, non tamen ad obligandum, nisi bonum ex integra causa, & quod censura habeat suam effectum, est quod iam bonum.

Hinc sequitur, quod eo ipso quod Papa concedat licentiam celebrandi officia divina in Ecclesia a se interdicta, censetur tollere interdictum atque ubi in Privilegio inferiori hoc non sufficit, nisi exprimitur se id intendere. ita Sylvest. verb. interdictum. 3. q. 9. part. 1. & Henric. cap. 5. in nom. 4. & idem dicendum est, si Papa vel Praelectus inferior non feruet interdictum, nam in Papa etiam sufficiens signum, ut interdictum cesset relaxatum, non tamen in Privilegio inferiori, quia non est superius, & secundum usum absolutio interdicti debet esse verbalis, sicut impositio, sic Sylvest.

Tertia conclusio. Ad relaxationem interdicti duo requiruntur. Primum requiritur iuramentum. sic Sylvest. sup. q. 12. l. 8. part. 4. Panor. in cap. ad hanc. el. postremo. de appellationibus. nam. 3. Nauar. cap. 27. num. 65. Henric. sup. argum. text. cap. venerabili. de sententia excommunicat. Quae conclusio intelligenda est in delictis maioribus, proat significat P. Henric. & nos diximus e. 7. de excomm. disput.

Geminatus cyano de cor. fecit Ecclesiam, in 6. Si verò d. a. u. m. sit, etiam causa sit facta, utriusque cameteriam violentum maneat, qui p. trinitatem patet factus n. mac. celsor. sed ad d. u. den. lata d. a. o. c. m. e. t. e. n. i. sic Geminus & A. gel.

Sed quid i. si ignis, vel semen effundatur in porta Ecclesie?

Quia ta cor. cl. i. c. Si effundatur in i. cl. a. u. m. i. o. s. i. j. u. l. i. s. E. c. c. l. i. a. m. , polluit eam, non tamen si in parte, quae est extra clausuram.

D V I T A T V R tertio, utrum sit peccatum celebrare in Ecclesia violata, & in- c. u. r. a. t. u. r. i. n. g. l. o. s. s. a. p. 2.

Prima conclusio. Peccatum est mortale celebrare M. s. s. m. , vel al. i. O. f. f. i. c. i. a. d. i. u. n. a. m. E. c. c. l. e. s. i. a. v. i. o. l. a. t. a. i. n. S. y. l. a. e. s. t. v. e. r. b. o. c. o. n. s. e. c. r. a. t. i. o. 2. n. u. m. - i. n. f. i. n. e. P. H. e. n. r. i. q. d. i. c. t. o. c. a. p. 5. i. n. u. m. 5. N. a. u. a. r. c. a. p. 25. n. 83. & habetur ex cap. vlt. de consecrat. Ecclesie. Vnde in c. m. e. t. e. n. i. o. v. i. o. l. a. t. o. n. u. l. l. u. s. p. o. t. e. s. t. s. e. p. e. l. i. n. i. , v. t. a. n. A. n. t. o. n. s. a. p. 5. 7. G. e. m. i. n. c. a. p. v. n. c. o. d. e. c. o. n. s. e. c. r. a. t. E. c. c. l. e. s. i. a. i. n. 6. P. H. e. n. r. i. q. a. c. a. p. 2. n. a. m. 7. H. a. e. c. a. u. t. e. m. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. t. e. l. l. i. g. i. t. u. r. q. u. a. n. d. o. v. i. o. l. a. t. o. e. s. t. p. u. b. l. i. c. a. d. e. s. t. q. u. o. d. p. u. b. l. i. c. i. c. o. n. s. i. e. t. e. s. s. e. v. i. o. l. a. t. a. m. - i. n. a. n. s. i. o. e. c. c. l. i. a. s. i. t. , h. i. c. t. e. p. o. t. e. s. t. c. e. l. e. b. r. a. t. i. a. S. o. t. o. d. i. c. t. 1. 4. a. r. t. 4. d. i. c. t. o. 4. N. a. u. a. r. c. a. p. 27. n. a. m. 2. i. i. n. f. i. n. e. H. e. n. r. i. q. c. 27. u. n. i. v. a. d. i. c. t. e. s. s. e. c. o. m. m. u. n. e. m. , d. q. u. o. b. e. n. e. C. a. s. t. r. o. l. i. b. 2. d. e. l. e. g. e. p. o. e. n. n. i. c. a. p. v. l. t. p. o. s. t. 3. c. o. n. c. l. u. s. i. o. 3. a. u. t. a. e. a. v. i. d. e. i. n. f. r. e. N. a. u. a. r. c. p. o. s. s. i. c. o. n. t. i. n. g. e. r. e. , q. u. o. d. l. e. s. s. i. o. s. a. n. g. u. i. n. i. s. v. e. l. s. e. m. i. n. i. s. f. a. c. t. i. a. b. i. n. e. o. c. t. o. d. i. e. b. h. o. d. i. e. n. e. p. a. t. i. m. p. e. d. a. r. e. , & n. o. n. a. n. t. e. a. , q. u. i. a. n. o. d. i. e. p. u. b. l. i. c. a. t. u. r.

Sed quid, si post celebrationem Missae publicaretur violentio antea occulta, utrum esset necessarium Ecclesiam reconciliare?

Castro respondet quod non, quia praesentia corporis Christi repuranda est pro si. Si enim reconciliatio. quia si. Si enim etiam se fert, & non reprobatur. P. Henricus, n. u. m. 5. c. i. t. o. i. n. g. l. o. s. s. a. u. t. e. r. a. L. y. d. e. v. i. d. e. t. u. r. m. i. b. i. v. i. d. e. p. r. o. b. a. b. i. l. i. s.

Secunda conclusio. Si Ecclesia violata

sit consecrata, potest Episcopus ex causa dispensare, ut in ex. celebratur sic D. Thom. 3. p. q. 84. art. 4. ad 2. s. Non inq. lib. 1. c. 5. & non p. v. e. r. b. i. g. u. i. a. , s. Episcopus abest, & non potest ad i. n. t. e. n. t. e. Episcopus ad re. c. o. n. c. i. l. i. a. n. d. a. m. E. c. c. l. i. a. m. , t. a. n. c. d. e. l. i. c. e. n. t. i. a. e. i. u. s. v. e. l. l. a. V. i. c. i. u. s. p. o. s. s. i. t. c. e. l. e. b. r. a. t. i. a. S. o. t. o. a. r. t. i. c. 1. 4. c. i. t. o. e. t. i. a. a. d. 2. a. r. g. u. m. e. n. t. u. m. d. i. c. t. o. 4. v. b. i. d. i. c. t. i. o. n. e. m. c. a. u. s. a. m. r. e. q. u. i. r. i. a. d. c. e. r. e. b. a. n. d. a. m. i. n. E. c. c. l. e. s. i. a. v. i. o. l. a. t. a. , q. u. a. n. i. e. x. t. r. a. , s. e. u. m. s. e. r. u. m.

Tertia conclusio. Qui celebrat in Ecclesia violata, non in. i. n. t. e. r. r. e. g. u. l. a. r. i. s. N. a. u. a. r. c. a. p. 25. n. a. m. 83. A. n. t. o. n. s. 5. P. H. e. n. r. i. q. c. a. p. 27. n. u. m. 7. & e. s. t. c. o. m. m. u. n. i. s. c. o. n. t. r. a. H. o. l. i. c. i. t. e. m. : n. a. m. h. i. c. v. i. o. l. a. t. o. n. o. n. e. s. t. p. r. o. p. t. e. c. e. n. s. u. r. , n. e. e. e. t. i. a. m. m. a. i. o. r. s. u. s. p. e. n. s. i. l. i. s. a. b. i. n. g. r. e. s. s. u. E. c. c. l. e. s. i. e. s. e. H. a. m. q. u. o. d. i. n. 7. c. i. t. a. t. o. i. n. g. l. o. s. s. a. , l. i. t. e. r. a. M. c. o. n. t. r. a. L. a. p. u. m. , q. u. e. m. v. i. d. e. t. u. r. s. i. q. u. i. T. a. b. e. r. n. u. m. 8. & G. e. m. i. n. i. d. i. c. t. o. c. a. p. v. n. c. o. E. t. i. n. c. a. n. d. a. m. e. s. t. c. o. m. V. i. l. a. d. a. g. o. c. a. p. 5. d. e. i. n. t. e. v. i. o. l. a. t. a. , i. i. & P. H. e. n. r. i. q. a. r. t. l. b. 13. c. a. p. 11. i. n. f. i. c. q. u. o. d. i. n. f. e. s. t. i. s. i. n. q. u. i. b. u. s. n. u. n. c. s. p. e. c. i. a. t. u. r. i. n. t. e. r. r. e. d. i. c. t. u. m. , n. o. n. l. i. c. e. t. c. e. l. e. b. r. a. r. e. i. n. E. c. c. l. e. s. i. a. v. i. o. l. a. t. a.

D V I T A T V R quarto, per quem & quomodo reconcilietur Ecclesia

Prima conclusio. Si Ecclesia sit benedicta, potest reconciliari per simplicem sacerdotem & eamque in benedicta communitate Doctores, & habetur ex cap. 1. Ecclesia de consec. Ecclesie. i. n. c. i. t. i. n. g. l. o. s. s. i. n. c. i. t. i. a. d. h. o. c. E. p. s. c. o. p. u. s. l. i. c. e. n. t. i. a. , v. t. i. n. e. A. n. t. o. n. s. 6. & P. H. e. n. r. i. q. c. a. p. 27. n. u. m. 6. & p. r. o. h. i. b. e. t. u. r. e. x. p. s. o. t. e. x. t. u. l. i. b. p. r. o. m. o. h. u. n. i. u. r. , q. u. o. d. n. o. n. d. i. c. e. r. e. t. i. , s. i. o. p. o. r. t. e. t. e. x. p. e. s. t. a. r. e. l. i. c. e. n. t. i. a. m. E. p. i. s. c. o. p. i.

Secunda conclusio. Si verò Ecclesia sit consecrata, debet reconciliari per Episcopum proprium, vel per alium Episcopum de eius licentia, & eamque in benedicta communitate Episcopi, & b. n. d. i. c. t. i. o. n. e. v. i. n. o. & c. i. n. e. r. e. c. a. p. h. a. q. u. a. d. c. o. n. s. e. c. r. E. c. c. l. e. s. i. a. m.

Tertia conclusio. Episcopus non potest committere simpliciter, nisi conc. h. a. t. u. n. e. m. E. c. c. l. e. s. i. e. c. o. n. s. i. c. r. a. t. e. : p. o. t. e. s. t. t. a. m. e. n. P. a. p. a. s. i. c. A. n. t. o. n. s. 5. S. y. l. a. e. s. t. v. e. r. b. o.

consecrat. o. 2. q. 1. c. 8. Henr. q. dist. 1. nu. 6. aduertit in t. amen. Ant. 1. & Syl. adst. quiddam poa debet esse b. predicti per Episcopum. Probatu. co. relatio ex c. q. aq. 11. de celebratio. M. illam. vbi dicitur, quod consecratio Ecclesie fit in altari, ubi solent celebrare. Episcopi committere sacerdotibus reconciliare Ecclesiam, potius est de cenda corrupti. Preterea probatur nam nec laici in hoc consecratio possunt esse ad potestatem. Quia 1. canon. in hoc. o. d. in. is. c. l. Episcopi in sp. ame. i. com. in. te. la. re. sa. c. l. itatem. c. q. non est Episcopus, pertinet ad plenitudinem potestatis. i. iustitiam. non solum Papa electus non dicitur. q. l. erit. is. o. d. & non solum sacerdos, p. o. l. ad. co. m. m. t. Et i. am. Ant. & Syl. dicunt, requiritur aq. am. b. re. ad. a. a. per Episcopum, ut d. m. 1. c. 1. a. d. P. Henr. dicit, q. o. d. in. reg. l. res. libere p. o. l. g. a. n. ut possint reconciliare Ecclesiam consecratam cum aq. a. per Episcopum b. re. l. d. a. u. l. per Prelatum regu. arcu. m. l. Episcopus dicit per d. m. d. i. c. t. a. s. i. est, per. m. t. b. u. l. ut p. a. r. t. in. co. n. p. e. n. d. o. S. o. c. i. t. a. t. i. s. v. e. t. h. l. c. c. o. d. §. 1.

Quarta conclusio. Quando in Ecclesia sepelitur aliquid inuictis, vel p. g. a. m. s. u. t. ex. co. m. m. i. n. i. s. t. i. s. ex. h. a. m. i. b. u. c. h. e. n. o. m. i. n. i. s. Syl. est v. b. c. o. n. s. e. c. r. a. t. i. o. 2. n. o. m. §. c. l. 4. I. b. e. n. v. r. o. c. o. n. s. e. c. r. a. t. i. o. 4. c. l. 1. 2. & l. o. c. a. q. u. i. b. u. s. a. m. t. i. s. u. t. c. o. n. s. e. c. r. a. t. i. o. d. a. l. 1. Q. u. i. d. n. o. l. g. e. a. d. a. m. i. b. u. s. i.

corpus possit discerni. Sic Auctores citati, & est testis cap. sac. 12. de sepulchris. & preterea secundum Ioannem Andr. quando sepulta sunt infidelium corpora, radendi sunt parietes. Hoc autem solum ablatum, quando Ecclesia non est consecrata. Nam si radentur parietes Ecclesie consecratae, necesse esset consecranda. Ite Tab. en. & clarius id tenet Syluester modò citatus, & l. ano. m. t. cap. con. u. i. s. i. t. e. c. o. n. s. e. c. r. a. t. i. o. Ecclesie. Mo. i. s. a. u. t. e. m. r. a. d. e. n. d. i. p. a. r. i. e. t. e. s. e. s. t. i. l. l. o. s. d. e. a. l. b. i. s. c. l. e. g. l. o. s. s. a. d. d. e. o. c. i. t. Ecclesiam. Et quod diximus de excommunicatione corporis, & excommunicati, ante l. g. o. p. r. a. n. d. i. c. d. i. n. o. n. c. o. r. p. o. s. a. t. a. d. l. u. b. i. c. a. s. u. 1. i. n. t. e. l. i. g. o. s. e. c. u. n. d. u. m. q. u. a. n. d. o. m. o. r. t. u. s. e. s. t. a. b. s. q. u. e. l. i. g. n. i. s. c. o. n. t. r. i. b. u. t. i. o. n. i. s. n. a. m. s. i. d. e. c. e. s. s. i. t. e. u. m. i. g. n. i. s. c. o. n. t. r. i. b. u. t. i. o. n. i. s. p. o. t. e. s. t. a. b. s. o. l. u. i. & s. e. p. e. l. i. t. i. v. t. d. 1. c. a. p. 4. d. e. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. i. b. u. s. e. r. g. o. a. f. o. r. t. i. o. n. i. p. o. t. e. r. i. t. r. e. t. i. n. e. r. i. s. s. e. p. u. l. t. u. r. a. p. o. s. t. a. b. s. o. l. u. t. i. o. n. e. m.

Quinta conclusio. Quando Ecclesia violata est propter effusionem sanguinis auctoritatis. Mater s. non lausatur locus sanguinis. Ite Tab. en. verbo, consecratio. 2. nam §.

Sexta conclusio. Reconciliata Ecclesia, reconsecrari non debet, et tunc am. c. o. n. t. i. g. u. a. m. s. i. c. A. n. g. e. l. v. e. r. b. c. o. n. s. e. c. r. a. t. i. o. e. r. i. t. i. n. t. o. r. i. a. s. i. n. e. d. e. G. e. m. i. n. a. c. i. p. p. r. i. n. c. i. p. i. o. d. e. c. o. n. s. e. c. r. a. t. i. o. Ecclesie. n. d. Et huc de violatione Ecclesie.

SEXTA PARS.

De cessatione à diuinis.

De hac materia tractant ex professo Doctores Canonistæ super diuersos textus, & Couarru. cap. alma mater. p. 2. §. 2. num. 1. 2. & 3. & §. 4. num. 7. Summisæ ver. cessatio. Tabien. ver. interdictum 1. Soto dist. 22. q. 3. art. 2. Medin. in Sum. lib. 1. c. 11. §. 14. Vbi refert resolutionem quandam Salmanticensis Academia datam anno 1556. & distributam per decem capitula. Nauar. c. 27. n. 188. & 189. & eruditè P. Henriquez lib. 3. de interdicto. c. 52. §. 3. & 54. Quam materiam in tres diuidam disputationes; prima, de natura, & effectibus cessationis; secunda, de causa efficienti, id est, quis potest imponere cessationem, & de forma seruanda in imponenda ea, & de causa, propter quam est imponenda, tertia, de causa excusante, & de pœna contra violantes cessationem, & de relaxatione.

DISPUTATIO I.

De natura, & effectibus cessationis.

DISPVTATUR primò, quid sit cessatio à diuinis. Prima conclusio. Est suspensio originum diuinæ iuris, quem locum decreta. Definitionem hanc tradunt Innocent. Couar. & alij multi, qui deducunt eam ex c. interfratibus. §. exteram. de offic. ordinar. p. & c. si Canonici. & c. quomodo. eod. tit. in 6. Dicitur autem *originum suspensio*, secundum Sorum, quali sit in iuristarum Ecclesiæ alio utitur, qui modis loquendi sumitur ex l. o. sal. 136. in salubribus in medio c. 1. §. prima. in organa nostra. Sicat enim populus Israeliticus in signum reitæ cōsalutis int organa, quibus in templo diuinitas canebat; sic Ecclesiā videns se in cōsalutis in peritantes in peritantes, cessatio à diuinis, ut suam tristitiam ostendat.

Nauar. autem num. 188. sic definit cessationem, Est quædam omnimoda, si tenentia ad diuina Officia, & ab administratione quorundam sal. in memoriam in locum decreta. Dicitur *suspensio originum*, vel *stentium in iuribus*, quia est quædam putata negatio, & omnimoda desist. ita diuina Officiorum, unde non est censura, in q. 19. d. 1. ab interdicto, vt ait P. Henriquez cap. 52. n. 1. & c. 54. in fin. Et quid non sit censura, sed putata negatio, probatur tam ex dictis sup. par. 1. de censuris in com. nuni. d. 1. §. cum etiam nuni. qualibet censura directæ & per se infertur in pœnam delinquentis, at verò cessatio de se & solitarie sumpta, si non ea admittatur interdicitum, non magis respicit delinquentes, quam reliquos homines. nam Officia diuina æqualiter cessant omnibus. Præterea, quoniam cessatio est quid si sit, vt ait Panor. in c. ad hoc. c. 1. de appellationibus Henriquez cap. 52. n. 1. Couar. num. 1. citato. & Doctores communiter, per quod non solum interdicit quod nulla cessatio à diuinis est imposita ipso iure

propter aliquam criminalem, sed etiam inveniunt, quod per omnem penitentiam in iudicatis aliqua prohibentur in personam delinquentis, vel in aliquem locum, si sit censura interdicti, at verò cessatio nullam specialem prohibitionem inducit in ipsam locum, vel in personam delinquentis, sed equaliter respicit nocentes & innocentes, quia immediate est iuxta negatio, interdictum verò habet se ut privatio, itaque cessatio nec afficit immediate ipsas personas, nec ipsum locum.

Ubi modo probatur, quod qui violat censuram celebrando, incurrit irregularitatem, at verò qui celebrat tempore cessationis, non incurrit, ut infra dicemus. Sed est præterea alia differentia inter cessationem & interdictum.

Præmissis explicatione notandum est, quod si attendamus eas antiquas ante cap. alma mater, cessatio erat multum similis interdicto, cum enim non liceret laicis tempore generalis interdicti interesse divinis, inde sumebatur clemens occasione abstinenti, celebrando, nihilominus adhuc erat aliqua differentia, nam tempore interdicti licitum erat in Ecclesiis conventibus celebrare Officia divina per duos vel tres clericos simul, quod tamen non licebat tempore cessationis, at verò post cap. alma mater, clarior est differentia, nam tempore generalis interdicti licitum est in singulis Ecclesiis celebrare Officia divina cum moderatione eiusdem cap. quod tamen non est licitum tempore cessationis, ut postea dicemus.

Hinc sequitur, deceptos fuisse quosdam Doctores relatores à P. Henriquez c. 12. n. 1. dicentes, idem esse cessationem & interdictum generale sic P. Henriquez ibi & Nauar. num. 188.

DEBITA TERTIO, quod duplex sit cessatio.

Sit conclusio, quod est duplex, generalis, & particularis, ita Synactis verb. cessatio. Navar. 188. & Doctores contra inter. Generalis dicitur, quod fit in loco particulari, particularis vero, quod fit in loco particulari.

etiam, interdictum de interdicto disputat. t. dab. 1. Agendum est iam de effectibus cessationis, qui possunt esse negatio divinitus Officiorum, Sacramentorum, ecclesiasticæ sepulture, & campanarum pulsationis. Ideo

DEBITA TERTIO, utrum tempore cessationis liceat celebrare Officia divina cum moderatione eiusdem cap. licet licet tempore generalis interdicti.

Sensus huius questionis est, iam quod iure antiquo prohibitum erat tempore cessationis generalis celebrare vltimo modo Officia divina, ut patet ex cap. non est vobis. de sponsalibus, quod caput secundum omnes Doctores, teste Covarr. §. 4. n. 1. intelligitur de cessatione à diuinis, ut cum post cap. alma mater, licet celebrare Officia divina cum moderatione eiusdem capitis.

Pro resolutione supponendum est, quod si cessatio sit particularis, non licet. Sic supponunt communiter Doctores, & traditur expresse à Navar. num. 189. & patet: nam etiam tempore interdicti particularis non licet celebrare Officia divina etiam cum prædicta moderat. ut vidimus disput. de interdicto. c. 2. dab. 3. ergo item à fortiori dicendum est tempore cessat. omni particulari. Vnde difficultas tandem procedit in cessatione generali, de qua est

PRIMA opinio affirmativa, quod licet, quam tenet Archidiaconus cap. si Canonici. de Offic. ordinat. in 6. Vil. Diego cap. 5. de interdicto, numer. 13. verbi prædicta tamen Paludan. 4. d. 18. q. 8. d. 3. principali, & Navar. num. 189. præstat primum Et idem omnibus rationes, qui adducuntur pro ut sic, in ad concedendam in cap. alma mater, quod tempore generalis interdicti celebrarentur Officia divina cum moderatione eiusdem cap. habent locum in cessatione generali, ergo etiam habet locum eidem concessio. Patet eo, quod etiam nam a ratione expressa in aliqua conclusio bene valet argumentum ad similem etiam omittitur, ut inquit Covarr. 188.

Clem. de electio. verò, et gatat. Antecedens verò probatur ex verbis cap. alia mater, quia verò est distinctio huiusmodi statutorum punitur hæreres, ac infiniti per se illa animarum infurgant, ac Ecclesiis debita obsequia subtrahuntur, quæ omnia etiam habent locum in cessatione generali. Sic modò probatur, constitutio utique e correctoria, si sit favorabilis animæ, extendenda est potius, quam restringenda, ut dicunt Io. mes And. & Host. cap. ex te more qui filij sint legiti, sed licet constitutio cap. alia mater est favorabilis animæ, ergo extendenda est ad cessationem generalem. Tertiò nam interdictum est strictius vinculum, quam cessatio, siquidem violat interdictum manet irregularis, non tamen qui violat cessationem. Quartò nam iura ad eam generale & cessatio generalis æquiparantur quantum ad celebrationem divinum Officiorum, ut patet ex Clem. 1. de sententia excommunicationis.

Secundò opinio, & tenenda, est negatiua, eam docet Couar. p. 1. § 7. n. 2. P. Henricus, cap. 53. n. 2. Molin. in dum lib. 1. cap. 11. § 14. & resolutio Salmanticensis, & communiter doctores. Probatur efficaciter ex dicto cap. Canon 21. §. si autem, ubi qui sit causa cessationis à divinis, obligant solvere distributiones clericis, quas etiam laiciati sunt propter cessationem, quæ obligatio non haberet locum, si Officia celebrarentur cum moderatione cap. alia mater. Nam Canonici si vellent, intererent divinis, sicut tempore interdicti.

Secundò probatur: nam cessatio est meta negatio, & putum silentium divinum Officiorum, & idem Ecclesia post interdictum positum imponit cessationem.

Ad primam argumentum negatiua, et levis, quoniam cessatio tantis modis imponitur, & ob causam vigentissimam, & modò, sicut regulariter loquendo, quam in terdictum. Ad probationem autem consequentem, et etiam ad secundam argumentum, responsetur, quod illa extensio debet fieri ad casum, qui sit talis cum con-

ditione, & sit omnis, quod non contingit in presenti, ut patet ex dictis. Et respondetur præterea, quod talis extensio non repugnet verbis & menti statuentis, ut colligitur in præfati nam celebratio divinum Officiorum etiam cum moderatione cap. alia mater. repugnat ipsi nomini cessationis, & menti imponentis illam.

Ad tertium responderetur, quod licet quantum ad regularem, strictius vinculum sit interdictum quam cessatio, tamen absolute loquendo, strictius vinculum est cessatio, quia magis tollit celebrationem divinum Officiorum.

Ad quartum responderetur, quod interdictum generale, & cessatio generalis non æquiparantur quantum ad Officia divina, nec quantum ad hoc eo parantur in illa Clementi sed solum quantum ad hoc, quod sicut Religiosi non seruantes interdictum incurrunt excommunicationem, sic etiam non seruantes cessatorem.

DEBETUR QUARTO, utrum tempore cessationis generalis liceat celebrare illa Officia divina, quæ iure antiquo celebrantur tempore generalis interdicti, & eodem modo, quo tunc celebrantur.

Pro quo supponendum est, iure antiquo (soluti in cap. quod in re de penit. & remissionibus) concessum esse, quod in Ecclesiis conventualibus celebrarentur Officia divina per duos vel tres clericos tantum, non cantando, sed legendo, inuis clausis, exclusis excommunicatis, & interdictis.

Hoc supposito, quidam Doctores relati à P. Henriquez cap. 5. n. 1. littera A, videntur tenere partem affirmatiuam, inter quos est Couar. § 4. n. 7. vers. c. hinc patet. Vill. diego cap. 1. de interdicti, num. 15. & eam expresse tenent nonnulli iurisperiti.

Sit prima conclusio. Tenenda est pars negatiua, quam tenet resolutio Salmanticensis quæ in 1. cap. dicit, Officia divina non esse celebranda, sed quod essent omnino in omnibus Ecclesiis. Eandem videtur clare tenere P. Henriquez cap. 1. num. 2. & communiter idem tenent Molin.

pro tempore cessationis.

Sit tamen secunda conclusio. Oppositum est probatum laudato Conat. §. 4. num. 7. versic. hic patet. vbi citat Ioan. rem Andream. Idem tenet P. Henriquez de §. 1. num. 2. & in glossa, littera P, refert quosdam Iuris peritos Salmanticos consules, vbi assignat rationem huius difficultatis, scilicet, quia prius legum in iuris communis est aliquid interpretandum; ut verò privilegia particularia, quando sunt contra ius commune, statim sunt interpretandi. Videte illius in eadem glossa, littera Q, & in num. 6. b. refert verum prius legum concessa Religiosis, & etiam in cap. 48.

Sed circa hanc conclusionem duo sunt notanda. Primum, quod ista Missa & Officia diuina dicenda sunt secretò, ut non adsint multi, & tractatur moderatio, cap. alia in iur. sic P. Henriquez dicto cap. §. 3. num. 3. de a fortiori glossa cap. fin. de privileg. in 6. verbo, transgressione.

Secundo notandum est cum quibusdam Theologis, conclusionem intelligendam esse de privilegiis, iniquis, quae praestantur cap. vna inter nam autem hoc cap. tandem tere vni habebat interdictionem, modo habet cessationem. Tunc est privilegium Episcoporum concessum, dicto cap. q. ad nonnulla, & privilegium Religiosorum in bidentia interdictum; cum hoc tamen concedo, praedictam conclusionem habere locum in privilegiis iuris concessis post celebrationem mater. a. contrariam, quod tempore sanctissimi interdicti potest audiri, vel celebrare diuina, quia mutat eandem rationem factam illud autem vocatur interdictum, quando nulla Sacramenta administrantur, praeter ea, quae sunt necessaria, scilicet Baptismus pro parvulis, & Paenitentia pro morientibus. sic Anton. 3. p. 1. 26. cap. 1. & P. Henriquez cap. §. 1. num. 1. Huiusmodi autem privilegia referantur ab Anton. dicto cap. §. 9. fin. Artic. 1. verb. interdictum, num. 4. & 5. P. Henriquez cap. §. 3. num. 1. in glossa, littera R, quae privilegia Nuntiarum, 190. dicit esse derogata per cap. 1. quando cap.

12. Conc. Trident. l. 25. de Regularibus.

Praeterea notandum, quod si aliquis celebrat aliquando in tempore interdicti, potest ad se diuina in Oratorio domus priuata, & v. talia privilegia, ut notum. Alii possunt dici in populo dicere. Ita tenet in Salmanticensis cap. 10.

Sed contra secundam conclusionem est argumentum. Privilegium iuris concessum in capitali in iure ut tempore interdictionis possint celebrari diuina, et in moderatione ibi posita, non extenditur ad tempus cessationis, ut videmus dub. 3. ergo nec privilegium iuris concessum Episcoporum. Vbi R. glossa prius interdicti, etiam potest ad tempus cessationis. Respondeatur cum Contrariis dicto versic. hinc putat, negando consequentiam nam per haec privilegia non extinguitur cessatio, ut verò per extensionem cap. vna interdictum, ut cessatio cessatio extinguitur omnino.

De interdicti sexrò, ut in privilegium est alia mater, ut tempore interdictionis possint solemniter celebrari diuina in illis quatuor festiuitatibus, & al. si solentius id est, possint excedi ad tempus cessationis generalis. Aliqui vni loci negant; Contrarij autem §. 1. num. 3. inclinat in partem affirmatiuam.

Sit conclusio. Quamuis pars negatiua sit vera stando in rigore iuris, quia capitalia interdicta nil concedit pro tempore cessationis, ut verò atque lenido consuetudini, impetenda est pars affirmatiua, ita P. Henriquez dicto num. 1. & alij moderum, vnde ipse in glossa, littera V, & alij vni docti referunt, quod id Salmanticae, anno 1584. in fello Corporis Christi, praedicata sunt haec sententia consilio Doctorum illius Academiae & Religionum, nec per hoc omnino derogatur cessationi, siquidem transactis illis diebus realiter suas vires, credo tamen sententiam hanc non habere locum in illis festiuitatibus, in quibus Religiones ob sua peccata privilegia tempore interdicti solent celebrare solenniter Officia diuina; nam exi-

siuo consuetudinem non se extendit ad has festiuitates. Dicit, *tempore cessationis generatis*, quia tempore cessationis particularis non habet locum nostra sententia, nam, vt vidimus disput. 4. de interdicto, sect. 1. dub. 9. prædicta concessio capitalia nunc de illis festiuitatibus non habet locum in interdicto particulari.

D V B I T A T V R septimò, vtrum qui habet privilegium audiendi Missam tempore cessationis, teneatur eam audire.

Conclusio negativa, propter rationes adductas disputat. 4. de interdicto, sect. 2. dub. 6. Hinc etiam inferitur, quòd tempore cessationis non tenetur quis pergere ad Ecclesias, quæ sunt extra oppidum, in quibus celebratur Missa, nec ad Oratoria, in quibus ob particulare privilegium dicitur Missa.

D V B I T A T V R octauò, vtrum tempore cessationis possint pulsari campanæ.

Prima conclusio. Non possunt pulsari ad aliquod Officium diuinum: nam in textibus in quibus prohibetur celebratio dum non ha Officiosa, cõsequenter censetur prohibita pulsatio campanarum ad Officiu diuinu.

Secunda conclusio. Bene possunt pulsari ad alia, quæ non sunt Officia diuina, vt ad concionem, ad aduentum Prælati vel Regis, & ad similia, potest etiam pulsari campana, cum Eucl. Aristia descendit ad inferos, dummodò non dicatur Officium diuinum, imò etiam in rigore posset pulsari campana magis, ad conuocandum populum, vt comitetur Eucharistiam, & etiam, vt ait P. Henriquez in glossa, littera Q. posset in rigore pulsari campana ad salutationem Angelicam, quia nõ est Officium diuinum. Sed quia hoc non seruatur in aliqua Ecclesia, statim est consuetudini Mutis. Similiter ubi fuerit consuetudo (quæ viget Salinauiæ, pulsandi tantum tempore meridiano omnes campanas cum eam ioculati sonitu ad terrorem & tristitiam obseruanda est, sic P. Henriquez dicto num. 5. Et hæc dicta

in de Officiis diuinis. De Sacramentis agamus, vide sit.

D V B I T V R novum, vtrum tempore cessatio iis prohibita sit Sacramentorum administratio.

Modernus quidam ait, quòd tempore cessationis, à se sola, non admixta interdicto, non prohibentur Sacramenta, nec ecclesiæ et sepultura, sed tantum Officia diuina. Verum hæc sententia est falsa: nam, stans in rigore iuris, tempore cessationis paciora Sacramenta licent, quàm licebant iure antiquo tempore interdicti. Patet: nam tempore cessationis tantum licent sacramentum Baptismi & sacramentum Pœnitentiæ morientium, vt patet ex cap. non est vobis. de sponsalibus. quod secundum Doctores loquitur de tempore cessationis. Sed olim iure antiquo plura Sacramenta, quam hæc licebant tempore generalis interdicti, vt patet ex c. Computatio 4. de interdicto. sectio. 2. dub. 3. & 4. ergo. Præterea: nam resolutio Salmanticensis clarè videtur supponere, quòd omnia Sacramenta, quæ licent tempore interdicti, licent etiam tempore cessationis, & idem dicit Coarct. §. 4. num. 7. verbe scilicet, & eodem modo loquuntur iniuntes communiter, & Nauarr. numero 188. ait, quòd cessatio est quidam desistentia à diuinis Officiis, & ab administratione Sacramentorum. Præterea: nam resolutio Salmaticensis ponit limitationem quandam circa sepulturam, vt vidimus dub. seq. quæ tamen limitatio, secundum omnes Doctores, non habet locum tempore interdicti. Hæc ergo omnia sententia sit.

Prima conclusio. Quicquid stans in rigore iuris non omnia Sacramenta liceant tempore cessationis, quæ licebant iure antiquo tempore interdicti, vt modò diximus; ita verò secundum benignam interpretationem Doctorum interpretantium mentem Ecclesiæ, et omnia Sacramenta, quæ iure antiquo licebant tempore interdicti, licent modò tempore cessationis generalis, ita Coarct. loco modò citato.

citato. P. Henricus cap. 3. num. 4. Mediam suam lib. 1. cap. 11. §. 1. 4. & est resolutio Salmanticensis. Prima pars probatur natura antiquo tempore interdicti sic te administrabat sacramentum Baptismi, Confirmationis, Penitentiae, & Eucharistiae saltem laicis, & matrimonium. Secunda verò pars probatur: nam tempore cessat omnis tantum licebant Baptismus & Penitentia, vel etiam Eucharistia morientibus, ut patet ex dicto cit. non est vobis. Sed ut prima pars conclusionis amplius explicetur,

Sic secunda conclusio. Tempore cessationis hae Sacramenta licent primò Baptismus tam parvulis, quam adultis etiam laicis, & Confirmationis, & possunt administrari eo in sollemnitate consueta, sine qua praerogativa Ecclesiae ne admittitur. Secundò sacramenta in Penitentia non solum infirmis, sed etiam sanis, & sacerdotibus, tam Eucharistiae tantum infirmis per modum viaticum, quia intelligitur nomine Penitentiae in omnium, & habetur ea quod in te de peccatis, & remissionis. b. 3. Et potest daretur p. b. i. cum campanula, recitando prius orationes, non tamen dicitur in Officium, & in ista potest ostendi populo, nam haec sollemnitas pertinet ad reverentiam huius sacramenti. Tertio, sacramenta non Matrimonii, non tamen benedictiones nuptiales, quia pertinet ad Officium d. o. n. m., sacramentum ad eum. Extremæ unctionis non potest administrari clericis: nec in hac conclusione conveniunt resolutio Salmanticensis, & P. Henricus n. 4. Quarta, non potest ministrari sacramentum Ordinis ita P. Henricus, & quamvis resolutio Salmanticensis non memoret huius sacramenti, tamen hoc tel quod pro constituit.

Tertia conclusio. Si cessatio perseveret in hebdomada sancta, potest Episcopus cor fecerat. ch. d. i. & benedicere oleum, nam huc necessaria sunt pro sollemnitate Baptismi, & administratione Confirmationis, & sic P. Henricus lib. 1. m. 4.

DEBITATVR decimo, utam ecclesia

sua sepultura sit licet ea tempore cessationis generalis?

Prima conclusio. Locus est prohibita, quamvis cessatio sit sola, & non comanda interdictum. Hec est contra illum molerum citatum dubio praeced. in puncto. Sed cum tenet P. Henricus n. 4. & est de mente resolutio omnis Salmanticensis, quae conclusio est vera, quamvis laicus haberet privilegium sepulturae pro tempore interdicti, sic P. Henricus ex glossa, littera C, & patet ex d. ib. §. Loquen lo autem de clericis resolutio Salmanticensis cap. 8 tenet, esse licitum solum presbyteris, & in cimiterio, non extra Ecclesiam, & nec sequuntur aliqui iuniores.

Sic tamen secunda conclusio. Omnes clerici, etiam priores totius, possunt sepeliri in loco facto, sic P. Henricus num. 4. & aliqui viri docti, & videtur de mente Angeli verum interdictum §. n. m. 1. 2. At nulli n. m. 4. 8. Tab. ex etiam, verum interdictum §. num. 1. 2. §. 1. circa medium, & aliorum, in quibus locis tenent, sepeliri licentiam esse omnibus clericis etiam tempore interdicti specialis, & expressis Coarctato d. o. n. m. 7. verum hinc patet, ubi ait, cap. quod in te de peccatis, & remissionibus habere locum tempore cessationis. Et probatur conclusio n. m. o. l. m. a. r. e. c. alma mater quando interdictum strictissime servabatur, etiam aebat sepulturae ceteris, per dictum cap. quod in te. Scilicet hoc e, generaliter loquatur de clericis, & non est restringendum ad solos presbyteros, quae conclusio libet verum etiam in cessatione specialitate P. Henricus n. 3. licet etiam omni licebat sepultura tempore interdicti specialis ut dixi dist. 4. de interdicto, lect. 1. d. ab. conclus. 3. & tenet Doctores modo citati.

Sed notandum est, quod ista conclusio debet intelligi, quod sepeliuntur in silentio absque Officio funebri, sic P. Henricus dicto cit. 4. & alii viri docti, approbat ut, cum etiam post cessationem tempore cessationis cessandam est omnino à divinis Officiis.

Quarta conclusio. Non est in consuetudine, quod Prælati Religionam ponant cessantiam, nisi habeant iurisdictionem Episcopalem in aliquo oppido vel castro; idem diximus de interdicto locali, disput. 2. dub. 1. ergo consequenter idem dicendum est de cessatione.

Quinta conclusio. Nulla cessatio à dimittis est imposita ipso iure, sed decernitur a iudice, ita Soto supra concl. 1. P. Henri. nam. 1.

Sexta conclusio. Nullus Prælati potest imponere cessationem extra propriam territoriam, quæ conclusio est certissima, sicut de interdicto diximus disput. 2. dub. 2. Vtrum verò excommunicatus, suspensus, vel interdictus possit imponere cessationem idem dicitur idem est quod diximus de interdicto disput. 2. dub. 3.

D V B I T A T U R secundum id, de forma seruanda in imponenda cessatione.

Respondetur, quod propter multa inconuenientia, quæ sequuntur ex cessatione, decem conclusiones requiruntur ad hoc ut legitime fiat, quas Soto ait, art. 1. et 3. P. Henric. cap. 2. 2. ad 1. De hoc etiam agunt ex cap. si Canon 11. & cap. quamvis de officio ordinarij in c. quodammodo & clematis gratia, diuerso ordine nomenclabo, quam ab alijs nomenclabo.

Prima igitur conditio est, quod qui ponit cessantiam, habeat iurisdictionem ut dictum est. Secunda, quod causa sit rationabilis & iusta, & proportionata tantis inconueniencijs, quæ afferunt cessationem, & debet consistere euidenter, & non tantum probabiliter de causa rationabili ita Sylva Soto & P. Henr. & habetur ex glossa dicto c. p. quumvis verbo, rationabiliter. Tertia, quod cessatio propter quam ponitur cessatio, sit notoria & manifesta, scilicet manifestis & de his rationibus demonstratis, & non tantum probabilibus, imò S. Henr. nam. 1. Soto, & P. Henr. dicunt non debet consistere tantum sufficere, quod cessatio absque hac conditione sit valida, quia talis consuetudo esset in grauiem Ecclesie, & habetur ex cap. 1. de consue-

tud ubi dicitur, non esse tolerandam consuetudinem, quæ est in grauiem licet leuissimæ. Quarta, quod ante cessationem causa cessandi exprimat in instrumento publico sigillo munita, et potentibus literis sigillo communitatis. Quinta, quod ostensum vel literæ tradantur ei, contra quem cessatur. Sexta, ut ille moneretur, & requiratur, an velit ante cessationem emendare, & compensare offensam, quod si voluerit, non potest poni cessatio. Septima, quod iuxta cessationem intra mensem, utraque pars, scilicet cessans, & ale contra quem cessatur, nisi inter se componant, iter arripiant per se, vel per procuratores ad Sedem Apostolicam, & se presentent Pontifici, qui cognita causa remedium adhibeat.

Sed et ista conditiones hanc tria sunt aduertenda. Primum, quod etiam transactio mense, teneatur iter arripere sic glossa verbo, iter. & cap. quamvis. & Archidiaconus apud Geminum Secundum, quod licet pars cessans intra mensem non arripiat iter ad Pontificem, eo ipso cessatio non est seruanda post transactum illum mensem, utro cap. quamvis. in fine, licet tantum illi pars et contra quem cessatur, noluit iter arripere non propter eius contumaciam non debet Ecclesia perire iure cessandi ita Soto, Syluester. ver. cessatio, & P. Henr. qui tamen in glossa in 2. falsò allegat Sotum in pro contra sui sententia, & deducitur ex ipso textu, qui tantum ad hoc scilicet am fecit mentionem partis cessantis. Tercium, quod etiam post arreptum iter ad Pontificem, & transactum mense, si partes inter se componant, poterit tolli cessatio ita Soto s. p. ubi refert nonnulli iuristas Salmantenses, qui conueuerant ad tractandum de cessatione, & contendebant, non posse tolli cessantiam in consilio Papa, sed probatur sententia Soti, quam etiam tenet P. Henr. in intentione Papæ in cap. quamvis fuit, prouidete bono Ecclesie, auferendo cessationem, etiam si partes inter se non componant ergo secundum eius intentionem est, quod in quocunque tempore, partes inter se con-

ueniunt, tollatur cessat. Præterea, ita, quod si iam uis cessationis perficeretur, potest cessatio asseri per eam, a quo impedita esset, et ab ea cessat.

Octaua conclusio est, quod vocentur omnes Causa uel, etiam absentes, ut tractetur de cessatione, sicut vocentur ad electionem, & glossa dicto cap. quoniam, ait, quod sunt vocandi omnes absentes de Provincia, sic et vocandi sunt ad electionem, et habetur ea. coram. de electione. Ex quo infert glossa verbo, enotandi, quod si in aliqua Ecclesia esset consuetudo non vocandi absentes ad electionem, non requiritur, quod vocentur ad cessationem: nam cap. quoniam, ait, quod vocentur prout sunt vocandi pro negotio electionis. Sed hinc glossam limitat Lappas Abbas apud Gemm. si talis consuetudo erat ante hanc constitutionem, scilicet si incepisset postea, quæ nunc uet valeat pro electione, non tamē pro cessatione. Neque, quod de causa cessandi maturē & diligenter tractetur per ipsos Canonicos cessantes. Decima, quod si una pars Capituli concludat, et sic se findam, quæ conclusio sub alijs uerbis ponitur in textu, & in Doctoribus, nempe quod deliberent de cessatione, & quod debeat esse maior pars. Probat Soro, per Henr. & alij nam hæc enunciat. o æquiparant conuocationi, quæ fit ad electionem, sed electio fit per maiorem partem, cap. coram. de electione. ergo. Vnde ait Soro, quod si alij concludant esse cessandum, alij non esse cessandum, & tertij indifferenter se habeant, tertia pars debet ambas superare.

Circa has condiciones aduertendum est primò, quod septem priores sunt communes ad omnes ponentes cessationem, excepto Papa, qui non subditur terti communi, & quoniam in P. Henr. numer. 1. in glossa, inter 5, ualeatur sentire, et tiam conditionem non requiri, quando Episcopus cessat, oppositum credo verum, nam si esset necessaria in capitulo, ut cōsuetudo in contrariū non possit extolere, ut uidimus, quia electio in capitulo

Ecclesia, ergo etiam requiritur in Episcopo. Præterea, ad colligo ex dicto cap. quoniam, ibi, vel quæ sint rationabiles, &c. Denique, nam ipsemet Henr. numer. 3. in glossa, inter A, quantum ad per uiam extenit hanc constitutionem ad Episcopum, ut uidebimus. Tres autem ponentes sunt necessariæ in capitulo, siue Capitulum ponat cessationem ex consuetudine, siue ex privilegio, & quoniam uttenio re. ita posset alium uideri, hæc tres condiciones non esse necessarias, quando Capitulum sede vacante cessat, quia glossa dicto cap. si Canonici. explicans illud uerbum, ex consuetudine, et alias, dicit alias, ut ex privilegio & concessione Episcopi nihil minus oppositum obseruat consuetudo, & merito, in quibus iurisdictio est diuisa in omnes Canonicos. Præterea, nam quoniam, scilicet, capitulum, vel conventum. Capitulum autem significat maiorem partem, ut in Germani. dicto cap. si Canonici in prime.

Sed dixit a r, nullam istas tres condiciones sine necessariis, quando Capitulum cessat ad mandatum Superioris.

Respondet it, quod si tale mandatum prouenit ex statuto Concilij Provincialis, non sunt necesse, ut patet ex Clemente 1. de sententia excommunicat. Si uero mandatum sit laicum, ut Episcopi mandantis Capitulo, quod inducat cessationem, sunt necessariæ, quia mandatum Episcopi interdictum seruato mandato Patris, et uero si Episcopus mandet, quod Canonice sumit cessationem ab ipso Episcopo impositam, non sunt necessariæ, nam equum loquuntur, quando Capitulum fecit sententiam cessantis, & cum sit pænale, non est extendendum. Hæc docet in ex Germani. in P. Hippo Fran. Anselmo, dicto cap. quoniam, qui citant Archid. 100. & Ioan. Andreæ.

Secundò notandum est, quod omnes decem conditiones sunt necessariæ, quoniam Capitulum cessat, quod si non sequenti, cessatio est nulla. Ita Germani. cap. quoniam, in principio. & glossa in fine.

ne, & deducitur ex ipso textu in fine.

DVBITATVR tertio, vtrum sit aliqua poena contra non seruantes praedictas decem conditiones in cessatione imponenda?

Prima conclusio. Si qui cessant sunt Canonici, tenentur restituere Ecclesie, in qua cessatum est, omnia, quae de prouentibus eiusdem Ecclesie tempore cessationis perceperunt, & illa, quae pro eodem tempore debeatur, non possunt percipere, & ultra hoc pariti, contra quam cessauerint, te rector de damnis, & iniuriis satisfacere; sic Geminian. dicto cap. si Canonici. §. scilicet. vbi ait, quod licet Canonici cessent ex causa illa, si non seruant praedictam formam, tenentur restituere; quod probat ex ipso textu, qui loquitur alternatiue, si hoc praetermissum cessauerint, vel causa non fuerit canonica.

Secunda conclusio. Si qui cessat est Episcopus, & non cessat ex causa notoria legitima secundum iura, tenetur restituere distributiones Canonici, qui parati erant assistere diuinis Officiis, & alius Clericis stipendii promissa, & officis, quae parati erant dicere, nisi cessatione impeditentur; ita Syluest. verb. cessatio numer. 3. Henriquez cap. §. 2. num. 3. nam licet dictum cap. si Canonici, solum loquatur de Canonici, tamen Geminianabi, quem Syluest. P. Henr. q. 107, & ibi sequuntur, extendant illud ad alios in quibus cessacionem sine causa.

Tertia conclusio. Si cessatio fuit legitima, tunc ille, pro cuius culpa est imposita, tenetur ad id sine damnum, & interesse ipsius Canonici, & alius Clericis, & insuper damndus est ad certam pecuniam arbitrio Superioris, qua compensetur debitum obsequii in diuinis cultus Ecclesie subtractum, quae pecunia conuertenda est in cultum diuinum, ita Doctores citati, & cap. si Canonici. Vbi nota, illud verbum *conuenire* (quod habetur in dicto cap.) referendum esse ad qua iustitiam Ecclesiae applicandam, quam proinde ante sententiam iudicis non tenetur soluere,

non tamen est referendum ad interesse restituendum Canonici, quia non est pariti, sed recompensatio damni iniuste illati, unde in conscientia tenetur etiam ante sententiam illud restituere; sic aliqui Theologi.

DISPUTATIO III.

De causa excusante, & de poena contra violantes cessationem, & de relaxatione.

DVBITATVR primum, vtrum aliqua causa excuset a cessatione?

Prima conclusio. Excusat ignorantia, metus grauis, & aliae causae, de quibus dictum est disput. 4. de interdictione, dub. 5. videre P. Henriquez cap. §. 1. Loquendo autem de appellatione, Panormitan. & Villadiego relati à Contrariis. 2. num. 1. dicant, quod non suspendit cessationem, quia est quod dicitur, scilicet in interdictione, quia est quid iuris, & consequenter quod appellatio non excuset à cessatione.

Secunda conclusio. Quamuis cessatio à diuinis post appellationem executioni tradita non potest suspendi nam id, quod factum est, in effectum fieri nequit; at vero quantum ad iuris effectus suspenditur per appellationem, sicut interdictionem, & excommunicacionem, ita Contrariis. & Henriquez cap. §. 2. num. 1. in glossa, licet 1. O.

DVBITATVR secundum, de poena contra violantes cessationem, & speciatim quatenus de poena excommunicationis, & irregularitatis?

Prima conclusio. Peccatum est mortale, violare cessationem, quoniam est inobedientia in re graui.

Secunda conclusio. Religiosi non seruantes cessationem generalem, quam obseruat Ecclesia matrix, vel Patro. ita talis loci, incurreunt maiorem excommunicationem. Hae conclusio habetur Clement. 1. de sententia excommunicat. & traditur à Soto in art. 1. Syluest. verb. cessatio numer. 3. & ab aliis, & à Nauar. quamuis obscure, dicente,

dicente, quod cessatio generalis, & interdictum generale æquiparantur quantum ad rigorem dictæ Clement. excipiuntur tamen ab hac præor. Mendicantes ex peculiari priv. leg. sic Henr. q. c. p. 34. n. 1. & quatinus Palud. putet hanc conglutinem solum habere locum in cessatione imposita à Capitulo, nihilominus dicendum est, quod habet verum in quacunque cessatione generali, siue ponatur à Capitulo, siue à Concilio, siue ab Episcopo, siue à delegato. ita Couarr. p. 1 §. 2. num. 3. P. Henricus, & alij.

Tertia conclusio. Violantes cessationem per censuram non incurrunt excommunicationem, ita Doctores citati, nam dicta Clement. tantum loquitur de cessatione generali. Loquendo de irregularitate Soto, Navar. Couarr. P. Henr. q. & alij, communiter fateantur, quod violentes cessationem specialem non incurrunt irregularitatem, unde solum est difficultas de violentibus cessationem generalem: multi enim Doctores veluti à Couarr. tenent, quod incurrunt irregularitatem: nam dicta Clement. æquiparat interdictum generale & cessationem generalem, sed violentis interdictum generale incurrunt irregularitatem, ergo Sit tamen

Quarta conclusio, quod non incurrunt irregularitatem; ita Sylvest. sup. Soto & Navar. in Sum. Hispan. num. 188. Henr. sup. & alij velati à Couarr. In quam sententiam ipse magis propendit, sed non omnino firmiter, & hæc est communior. Probitur primum, quia prædicta Clement. solum loquitur contra regulares exemptos. Secundò, quoniam irregularitas non incurritur nisi in casibus à iure expressis, sed iura solum exprimit de eo, qui celebrat violando eam, quæ est propriè censura,

ergo. Ad fundamentum contrariorum respondetur, quod interdictum generale & cessatio generalis non æquiparantur quoad omnia in illa Clement. sed tantum quoad excommunicationem.

DVARTATA tertio de relaxatione.

Prima conclusio. Quos supra diximus, via ordinata vel ex delegatione posse relaxare interdictum, eosdem proportionatè dicemus posse relaxare cessationem, vide P. Henr. q. c. p. 34. num. 1.

Secunda conclusio. Cessatio posita ad certum tempus, illo adimpleto cessat sine alia relaxatione.

DVARTATA 4. ultimò, utrum quicumque Prælatus potens ponere cessationem generalem, possit eam suspendere ad aliquod tempus quantum ad aliquam effectum, & quantum ad aliquas personas, & hoc durante ipsa cessatione?

Conclusio III. qui posuit cessationem, potest eam omnino (scilicet quoad omnes effectus, suspendere ad tempus, nullus tamen inferor lapsus potest suspendere quoad unum effectum, & tunc quere illam in suo vigore quoad alios effectus, nam cessatio habet suos effectus connexos, scilicet excommunicationem. Præterea nam tempore cessationis nullum permittitur divinum Officium, cap. non est vobis de sponsalibus. Hanc conclusionem tenet P. Henr. q. num. 1. & alij Magistri.

Hinc sequitur, quod non potest Prælatus inferor Pape concedere aliquid, quod occulte celeret, vel audiat Officiis durante cessatione, posset tamen ad tempus suspendere omnino cessationem, & eius loco ponere interdictum, & tunc poterit concedere prædictam licentiam, quia effectus interdicti non sunt connexi. Et hæc de hac materia.

SEPTIMA

SEPTIMA ET VLTIMA PARS.

De irregularitate.

De hac materia (que valdè necessaria est Clericis & Confessarius, & habentibus ecclesiasticam iurisdictionem in foro exteriori, & frequentissima in praxi) non tractant Scholaſtici in aliquo certo loco; sed sparsim, prout sese offert occasio; agunt tamen de illa ex professo Anton 3. tit. 28. Co-
narrus in Clement si furiosus, de homicidio, & ibi alij Doctores, & ali-
qui iurisperiti fecerunt speciales tractatus, ut Villadiego, & Maiolus,
& Ploum, cuius tractatum inuenietis in 9. volum. Tractatum diuer-
sorum Doctorem, tractat etiam P. Henriquez lib 14. per totam, &
Summistæ verb. irregularit. 21, & Nauar. cap. 27. à num. 19. usque ad
250 Quam materiam in decem diuidam disputationes. Prima erit, de
natura, diuisione, & causa efficienti irregularitatis. Secunda, de occasione,
propter quam incurritur, & de effectibus, & de causis excusantibus. Ter-
tia, de irregularitate proueniente ex defectu corporis. Quarta, de proue-
niente ex defectu animæ. Quinta, de proueniente ex homicidio iusto, quæ
dicitur ex defectu perfectæ leuitatis. Sexta, de proueniente ex homicidio
iniusto. Septima, de proueniente ex iteratione Baptismi. Octaua, de proue-
niente ex iteratione matrimonij, quæ dicitur bigamia. Nona, de proue-
niente ex mala receptione vel usu Ordinum. Decima, de dispensatio-
ne in communem, quamuis enim maiori claritatis gratia, in singulis sse erie-
bus dicam, qui possit illis dispensare, tamen in vltima disputatione di-
cam aliqua de dispensatione in communem.

DISPUTATIO I.

De natura, diuisione, & causa efficienti
irregularitatis.

DEBITATVR PRIMÒ,
quid sit irregularitas? Et im-
peditur sapienter idem est,
quod inter latas dicitur
ab i. quo l. 1. sine & regula,
vnde in l. si quod dicitur regulariter, con-
tra l. 5. in.

Simila de censuris.

Sit conclusio. Irregularitas est impedi-
mentum canonicum ex facto vel delicto
proueniens, quo directe impeditur aliquis
Ordines suscipere, & in aliis ministrare.
Quæ definitio communiter traditur a lu-
li 52. deducitur ex cap. l. generalis c. 1.
de homicidio.

Impedimentum ponitur loco generis,
& non ponitur pœna, quia irregularitas
aliquando incurritur absque ulla culpa
propria nec aliena. Dic. in canonicum, quia

Ri nulla

stare primum, si p. m. i. u. i. a. d. e. l. i. i. v. e. t. r. a. d. i. t. N. a. u. t. n. o. m. 2. 39. & Cordub. Sum. q. 1. 4. 1. o. n. t. a. m. e. a. p. o. t. e. r. e. s. u. p. e. r. o. i. e. s. O. r. d. i. n. e. s. s. o. l. e. p. e. t. e. q. u. a. e. x. n. o. n. r. e. c. e. p. t. i. o. n. e. n. u. l. l. a. s. e. q. u. i. t. u. r. c. r. i. m. i. n. u. s. r. e. a. c. t. a. n. o. r. e. g. u. l. a. n. t. e. r. l. o. q. u. e. n. d. o. e. u. m. p. o. s. s. i. t. i. a. s. s. i. g. n. a. r. i. a. l. i. e. c. a. u. s. e. & q. u. a. n. d. o. n. o. n. d. i. c. e. t. u. r. a. l. i. i. s. s. u. s. t. i. f. i. c. e. r. e. t. d. i. c. e. r. e. a. s. e. n. o. l. l. e. p. r. o. t. o. n. e. o. d. i. n. a. t. i. i. t. a. C. o. r. d. q. c. i. t. a. t. a. c. i. r. c. a. f. i. n. e. m.

D. V. B. I. T. A. T. V. R. t. e. r. t. i. o. n. e. v. i. t. a. m. a. d. i. n. c. u. r. e. n. s. i. m. i. r. e. g. u. l. a. r. i. t. e. m. i. m. p. o. s. i. t. a. m. p. r. o. p. t. e. r. p. e. c. c. a. t. a. m. r. e. q. u. i. t. u. r. p. e. c. c. a. t. a. m. m. o. r. t. a. l. e. m.

Alij. tenent, requiri mortale uti Soto lib. 5. de iust. q. 1. 1. 9. circa finem. Nauar. num. 249. d. 1. o. 7. & hoc sequuntur multi recentiores: nam grauior pena est, q. u. d. al. q. u. o. o. m. n. i. u. m. p. r. i. u. e. c. i. t. u. r. i. n. s. a. O. r. d. i. n. a. m. q. u. o. s. h. a. b. e. t. n. e. c. p. o. s. s. i. t. a. d. a. l. t. i. o. r. e. s. p. r. o. n. o. c. e. r. i.

Contrarium tenet Caietan. Sum. ver. irregularitas. d. 2. 1. q. 64. ar. 3. Sylvest. ver. ebrietas q. 4. Arm. I. ver. irregularitas. num. 14. Cordub. lib. 2. Q. u. e. s. t. i. o. n. i. v. q. 26. P. r. o. b. a. t. u. r. q. u. i. a. m. o. r. t. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. n. o. n. e. s. t. i. n. i. s. i. n. p. r. e. i. s. q. u. a. m. i. r. e. g. u. l. a. r. i. t. a. t. e. s. i. q. u. i. d. e. m. p. o. t. u. r. r. e. c. e. p. t. i. o. e. o. m. n. i. u. m. S. a. c. r. a. m. e. n. t. o. r. u. m. & t. a. m. e. n. i. n. c. u. r. e. n. s. i. t. u. r. p. r. o. v. e. n. i. a. l. i.

Prima conclusio. Ad incurrendam irregularitatem, q. u. e. i. m. p. o. s. i. t. u. r. i. n. t. a. n. q. u. a. m. o. p. e. n. a. n. e. c. e. s. s. a. r. i. r. e. q. u. i. r. i. t. u. r. a. l. i. q. u. a. c. u. p. a. E. s. t. c. o. m. m. u. n. i. s. i. t. a. S. o. t. o. s. u. p. C. a. s. t. r. o. l. i. b. 2. d. e. l. e. g. e. p. e. n. a. l. i. c. 14. c. o. n. c. l. u. s. i. o. 1. C. o. u. a. r. r. p. 2. §. 4. & c. al. p. P. r. o. b. a. t. u. r. n. a. m. p. e. n. a. p. r. i. s. s. u. p. p. o. n. e. t. e. i. s. p. a. m. C. o. n. f. i. r. m. a. t. u. r. e. x. c. 2. d. e. c. o. n. s. t. i. t. u. t. i. o. n. e. h. o. m. i. n. u. m. q. u. a. c. a. l. e. r. e. t. i. n. d. a. m. n. u. m. v. o. c. a. r. i. n. o. n. c. o. n. u. e. n. i. e. n. t.

Secunda conclusio. Supremus Index, s. i. c. e. t. P. a. p. a. b. e. n. e. p. o. s. s. e. t. i. m. p. o. n. e. r. e. i. r. e. g. u. l. a. r. i. t. a. t. e. m. p. r. o. c. u. l. p. a. v. e. n. i. a. l. i. & n. u. l. l. a. a. n. i. s. i. n. d. u. d. e. q. u. i. a. n. u. l. l. u. s. p. r. a. t. e. r. P. a. p. a. m. p. o. t. e. s. t. i. m. p. o. n. e. r. e. i. r. e. g. u. l. a. r. i. t. a. t. e. m. v. e. r. o. i. n. a. s. d. i. s. p. u. t. a. d. b. 1.

Tertii conclusio. De facto nulla irregularitas est imposita in iure, nisi pro culpa mortali, hinc dicitur Soto & sequae bar, & ex quo eos nulli aliud intedere. Eandem conclusionem tenet P. l. l. e. n. c. i. & 3. n. 1. Hinc

sequitur, quod eo q. u. o. d. a. l. q. u. a. d. p. r. o. h. i. b. e. t. u. r. i. n. i. u. r. e. t. o. n. i. p. a. n. a. r. e. g. u. l. a. r. i. t. a. t. e. s. t. a. l. i. s. p. r. o. h. i. b. i. t. i. o. n. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. e. m. o. r. t. a. l. i.

D. V. B. I. T. A. T. V. R. q. u. a. n. t. i. o. n. e. v. i. t. a. m. p. r. o. p. e. c. c. a. t. o. m. e. r. e. p. r. a. t. e. r. i. t. o. q. u. o. d. n. u. l. l. u. s. p. r. a. c. e. s. s. i. t. m. o. n. i. t. i. o. p. o. s. s. i. t. i. r. e. g. u. l. a. r. i. t. a. t. e. m. i. m. p. o. n. i. Q. u. i. d. e. s. t. q. u. e. r. e. r. e. v. i. t. a. m. r. e. q. u. i. t. u. r. c. o. n. t. i. n. u. a. c. i. o. s. i. c. u. t. r. e. q. u. i. r. i. t. u. r. a. d. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m.

Conclusio, quod nō requiritur contumacia, unde posset Paj. a. m. i. g. e. r. e. i. r. e. g. u. l. a. r. i. t. a. t. e. m. p. r. o. p. e. c. c. a. t. o. m. e. r. e. p. r. a. t. e. r. i. o. P. r. o. l. a. t. u. r. q. u. i. a. i. u. r. e. d. i. c. i. t. u. r. n. o. n. i. n. q. u. i. i. m. p. e. r. c. o. n. t. i. n. u. a. c. i. a. a. d. i. r. e. g. u. l. a. r. i. t. a. t. e. m. s. i. c. e. t. r. e. q. u. i. r. i. t. u. r. a. d. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. i. n. i. l. l. a. s. v. e. r. b. i. s. M. a. t. e. 18. S. i. E. r. e. s. e. s. a. m. n. o. n. a. n. c. i. e. r. i. t. i. n. i. s. i. t. a. n. q. u. a. m. E. t. i. a. m. H. i. s. s. e. q. u. i. t. u. r. q. u. o. d. a. d. i. n. c. u. r. e. n. d. a. m. i. r. e. g. u. l. a. r. i. t. a. t. e. m. i. n. c. o. n. r. e. q. u. i. r. i. t. u. r. q. u. o. d. h. o. m. o. s. i. t. i. r. p. o. t. t. a. m. e. n. i. n. c. u. r. e. n. s. i. t. u. r. p. r. o. t. o. n. e. v. e. l. e. i. h. p. e. c. c. a. t. o. i. n. f. i. a. d. e. m. u. s.

D. V. B. I. T. A. T. V. R. q. u. a. n. t. i. o. n. e. v. i. t. a. m. i. n. s. u. b. o. l. i. t. h. o. m. o. a. d. c. o. i. d. a. s. i. r. e. g. u. l. a. r. i. t. a. t. e. m.

Et ratio duo. t. a. n. d. i. e. s. t. n. a. m. e. x. v. i. n. a. p. a. r. t. e. e. x. a. t. e. i. s. q. u. i. d. e. s. e. n. t. e. n. t. i. a. e. x. c. o. m. m. u. n. i. t. a. t. e. m. i. n. d. i. c. i. t. u. r. i. r. e. g. u. l. a. r. i. t. a. t. e. m. n. o. n. i. n. c. u. r. e. n. s. i. t. u. r. e. x. c. o. u. s. a. i. u. r. e. e. x. p. r. e. s. s. i. s. E. x. a. l. t. e. r. v. i. d. e. t. u. r. p. a. r. t. e. e. s. t. e. p. a. r. t. i. s. a. d. i. n. c. u. r. e. n. s. i. t. u. r. e. x. p. u. r. t. l. e. g. i. s. i. n. i. l. i. e. l. 2. d. e. c. o. n. s. e. c. r. a. t. i. o. n. e. i. n. q. u. i. l. u. s. d. i. c. i. t. u. r. q. u. o. d. e. x. i. s. t. e. n. t. e. n. u. b. o. a. n. a. l. q. u. i. s. s. i. t. h. o. m. i. n. e. d. a. c. e. s. s. i. n. d. u. s. e. s. t. i. r. e. g. u. l. a. r. i. t. a. t. e. m. & v. e. l. i. s. t. e. n. e. t. u. r. s. e. p. r. e. t. e. i. n. c. o. m. m. u. n. i. t. a. t. e. m. E. t. i. n. v. t. r. o. q. u. e. t. e. x. t. u. i. s. s. i. g. n. a. t. u. r. e. i. d. e. m. r. a. t. i. o. n. e. s. i. c. e. t. q. u. o. d. i. n. d. u. b. i. s. t. u. t. i. o. n. e. p. a. r. t. e. s. t. c. l. i. g. e. n. d. a. v. i. p. o. t. e. q. u. a. e. x. c. l. u. s. i. t. o. m. n. i. e. p. e. n. i. c. u. l. u. m. e. i. u. s. i. n. d. u. d. e.

Hanc questionem sic resoluit Sylva. ver. homicidium. §. q. 1. p. 1. Panormita. Nauar. cap. 27. num. 191. & Cordub. lib. 1. q. u. a. s. t. i. o. n. 13. §. 4. r. e. t. i. u. s. m. o. d. u. s. & c. i. n. c. i. t. a. t. u. i. C. o. u. a. r. r. C. l. e. m. s. i. f. a. c. i. o. s. i. n. i. n. t. i. o. n. u. m. e. r. 3. q. u. o. d. i. n. f. o. r. n. e. x. t. e. r. i. o. r. i. i. n. d. u. b. i. o. n. o. n. e. s. t. q. u. i. s. i. n. d. i. c. a. n. d. u. s. i. r. e. g. u. l. a. r. i. t. a. t. e. m. q. u. o. n. a. m. i. n. h. o. c. f. o. r. o. l. i. a. e. x. p. o. t. i. u. s. e. s. t. d. e. c. l. i. n. a. r. e. i. n. f. a. v. o. r. e. m. r. e. i. e. x. l. a. b. s. e. n. t. e. v. e. l. d. e. p. e. n. i. t. a. v. b. h. a. b. e. t. u. r. q. u. o. d. i. n. d. i. c. i. t. u. r. p. o. t. u. s. e. i. m. p. e. d. i. t. a. b. s. o. l. u. e. r. e. n. o. c. e. n. t. e. m. q. u. a. m. c. o. n. d. e. m. n. a. r. e. i. n. n. o. c. e. n. t. e. m. i. n. f. o. r. o. s. i. t. e. m. n. t. e. r. i. o. r. i. i. n. d. u. b. i. o. i. n. d. i. c. a. n. d. u. s. e. s. t. i. r. e. g. u. l. a. r. i. t. a. t. e. m.

bene annexam irreg. statutam, si sit dubium facti, repetendus est homo irregularis.

Secunda tamen conclusio. In aliis casibus præter homicidium si utrinque sit æquale dubium facti, & pro utraque parte habeantur rationes æque probabiles, non tenetur se reputare irregularem, sed potest adherere alteri parti, scilicet quod non sit irreg. facti, si sit tunc aliqui viri facti, & est de mente Pontificis, quem citat Imo. verò secunda pars patet primæ conclusionis limitatæ, quod solum habeat locum in homicidio, quando quis dubitat operari illi contra, sed ego id non approbo, nam dictum caput audientiam loquitur in casu, quo quis castigabat quendam de familia sua (quod de se licitum est). Imo si non videtur sibi contrarius, ut patet in secundo corollario supposito de Med. co. & Chirurgo dubitante. Hæc secunda conclusio est valde utilis ad praxim, & explicatur, si clericus sciens se esse excommunicatum celebret, certum est, quod manet irregularis, si probabiliter ignorat se esse excommunicatum, non est irreg. facti, cap. Apostolicus de cler. co. exco. in 6. cap. manifestare. Secunda tamen casus, quod dubitat, utrum habuerit ignorantiam probabilem, vel non, tunc dicimus, quod si habeat rationes probabiles, se habu. de ignorantiam probabilem, potest eligere utroque partem, & reputare libere in abs. irreg. facti. Probatur primò, ista alius dicebat, legimus in ista celebrandum, ergo in dubio non tenetur abstinere, nec se reputare irregularem, nam melius est confusio possidentis. Confirmatur, quod in multis oblatio vocat. sit de i. re divino, tamen qui dubitat se non esse, non tenetur. Idem, quia est in possessione facti de re. Et nota ut Soto lib. 7. in 2. q. 2. art. 2. in ob. 2. Med. in 5. m. o. 1. cap. 1. q. 7. & communiter Theologi, ergo sub tali in presentia non tenetur se reputare irregularem.

Secundò probatur. Nullus censetur irregularis, nisi in casibus, & a iure ex-

pressis, sed etiam casus in homicidio non exprimitur in iure, quod in dubio sit aliquis irregularis, ergo. Ratio igitur quare hoc sit exceptio debetum in casu homicidii, quia voluntatem est maxime odiosam clericis in iure, propter magnam indecentiam quam habet, & idcirco homicidii voluntatem exceptum in omnibus fidei articulis concessis ad dispensandum in irregularibus.

Hanc autem secundam conclusionem amplectitur cum in 6. o. latione, quod ante factam dispensationem ab illi non, ut verò si post facta diligenter non perseveret dubium, & ponat illud præter, & celebret. Ita Pontificus namque citat & allegat Pontificum in suo Directorio solido ex qua dictione inferuntur multæ corollaria, de quibus nos infra dicemus.

Sed contra hanc conclusionem arguitur primò nam ratio assignata in cap. ad audientiam, & significati, scilicet quod tutior pars est eligenda, in aliis etiam irregularibus locum habet. Respondetur primò cum Navar. cap. 6. quia autem loco citato quod illi Regula in dubio tenet, & eligenda, intelligitur de dubio proprio, nempe quod excludit omnem aliam: nam alias exponeret se periculo errandi, non autem de dubio largè sumpto, quod scilicet ad unum tantum sensum opinatum, quamvis cum formidine alterius partis: tunc enim non tenetur homo sequi tutiorem partem, si quidem præter tutam sequi, conformando se rationi probabili. Secundò respondetur, quod hæc regula intelligitur, quando ex hoc, quod alius sequitur partem tutiorem, non sequitur illi gravæ damnationis. Verbi gratia, perit alius in fine fundum, qui mihi ego bona fide possideo, & ex tunc me probare, utrum sit meus, non tenetur reddere, nec hoc tunc teneat, & quoniam ex hoc quod alius suscitetur in celebratione solum ratione dubii, sequeretur illi grave detrimentum regimini, loquendo idcirco non tenetur abstinere.

ditus nam bene poterit obtinere tale beneficium. Præterea limitant quidam Theologi quòd solum procedat in beneficio requirente vltim ordi. n. s. non tamen in beneficio omninò simpliciter alia sunt præst. mona. quæ solum exigunt Officij diuin. recreationis, quæ licite præstari potest ab irregulari, sed Nauar. lib. 5. Consiliorum, conf. 23. de hom. eisd. d. cit. quòd de stylo Cui x non potest irregularis obtinere per. onem ecclesiasticam, plus quàm beneficium simplex.

Quarta conclusio. Licet irregularis sit inhabilis ad recipiendum de nouo beneficium, vt dictum est, non tamen est ipso iure p. iuris beneficiis obtentis ante irregularitatem, sic Innocentianter recepta. 1. cap. cum nolitis de concessione præben. l. e. Couar. in exp. l. m. a. m. a. t. loco c. r. a. t. o. & Clem. 3. f. ut si p. 2. 9. 3. numer. 5. 1. 1. si e. v. b. u. r. c. 1. 2. num. 2. 49. dicto 5. Didac. is Perez ait Villadiego cap. 1. num. 20. P. Henriquez dicto num. 5. & probatur ex cap. clerici ne clerici vel monach. licet en in ibi tantum fiat mentio de irregularitate prone nente ex hom. eisd. tamen eadem i. r. a. s. f. i. t. o. r. e. t. o. c. u. r. r. i. t. in rel. q. 1. irregularitatis, quæ sunt facientes dispensationis ad iur. t. men. e. a. n. P. Henriquez, quòd irregularis propter homicidium est d. g. n. a. t. v. t. p. a. u. e. t. u. r. benefic. o. n. t. e. a. obtinere.

Hinc sequitur, q. d. beneficiarius incurrentes irregularitatem hinc potest retinere beneficium, donec priuetur per iudicem. ita Nauar. lib. 5. Consiliorum, conf. 17. de hom. eisd. Quod intelligitur, quæm Cordua. q. 4. 1. & lib. 1. q. 26. alimodò non sit in mora petendi dispensationem, & sic intelligo doctrinam felini citati a Couar. 1. p. de spon. d. b. is. c. 6. §. n. 7. in fine d. centum. delinquentem non posse tuta conscientia retinere beneficium, est an reus ordo licet, quæ ipse propter crimen exercere non potest. n. rel. q. enim la morolo peti di dispensationem.

Quinta conclusio. Irregularitas non priuat actu canendi in choro, nec aliis

actibus, qui non sunt proprij actum Ordinaria Nauar. lib. 5. Consiliorum, conf. 3. de homicidio. v. m. 4.

Sexta conclusio. Irregularitas non priuat receptione reliquorum Sacramentorum, præter Oranem, s. c. P. Henriquez. e. 1. n. 12. Vnde bene potest absolui à peccato propter quòd incurta est irregularitas, manente ipsa irregularitate, sic Naua. cap. 17. num. 191. v. b. citat Caldeirum. Hæc patet ex prima conclusione.

Septima conclusio. Irregularitas non priuat vlt. exterioris iurisdictionis Ecclesiasticæ. Hæc etiam patet ex prima & secunda conclusione. Dixi, exterioris nam secus est de interiori non. n. n. potest absolui re a peccatis, quia est act. s. Ordinis, vnde si sit nominatim denunciatus, non valebit absolutio. ita colligo ex Nauar. cap. 9. n. 6. in simili, de Confessione facta sacerdoti suspensio & interdicto. Hæc autem doctrina limitanda est, nisi t. d. s. l. a. c. e. d. o. s. absque sua culpa factas sit inhabilis ad vnum vltim Ordinis sacerdotale, & non ad alium, vt qui sine culpa amittit dignitatem enim licet fiat inhabilis ad succedendum, non tamen ad absoluendum, vt probat N. i. r. c. 2. num. 20. & 249. dicto 6. ex cap. 2. de corpore v. r. a. t. i. s.

Dixi etiam septimò, de causis excusantibus ab irregularitate.

Prima conclusio. Ignorantia criminis non excusat Verbi gratia, ignorantia p. i. s. p. e. t. i. g. n. o. r. u. t. u. m. c. r. i. m. i. n. a. l. q. u. i. d. e. s. t. e. x. c. u. s. a. t. u. s. vel quòd est prohibitum in iure, excommunicatam recipere, vel exercere Oranem, & qui ordinatur, sit irregularis. ita Villadiego c. p. 2. Nauar. cap. 27. num. 241. & est text. cap. Apodolica. de clerico excommunicato in iurisdictione.

Secunda conclusio. Ignorantia, quæ excusat à peccato, consequenter excusat ab irregularitate in posita contra tale peccatum, at verò si quis committat aliud peccatum, quomodo in iure b. i. t. e. r. i. g. n. o. r. e. t. i. m. p. o. s. i. t. a. m. e. s. e. in iure peccatum irregularitatis, non excusatur ab irregularitate. Primam partem trahit Villadiego cap. 2.

324 *Septima pars. De irregul. ex defectu corporis.*

amputavit virilia, esse irregularem, idem dicitur et si quis s. s. dist. & cap. Eunachus. de eo qui se castravit. Castratus autem proprie dicitur ille, cui deficiat testiculi, qui non sunt membrum, verum hæc doctrina limitanda est, ut solum procedat, quando est notorium, quod per indignationem sibi abscedit, alias non sic Ang. verb. corpore vitiatas nam 6 Nauarr. & P. Henric. locit citatus. & Coarra. num. 6. Et quantum Villad ego & alij tati a Coarra. videantur eandem limitationem admittere in eo, qui sibi ex indignatione abscedit integram membrum, sed occultam, oppositam tamen tenet P. Henric. in glossa, l. c. A. Coarra. sup. & alij, quod ego vetius credo. nam si quis abscedit alteri membrum virile, sic irregularis, quia est vere membrum, & hoc, quantum abscessio sit occulta, iuxta dicta disputat 2. d. b. 2. ergo etiam erit irregularis, qui sibi abscedit, quamvis abscessio sit occulta, & facit cap. significat. de corpore vitiatas. Et inducite, quod hæc irregularitas proprie loquendo non est ob vitium corporis, sed ex iniusta mutilatione memor. Ad argumentum autem Soti negatur consequentia: nam cum sit gravius delictum, abscedere sibi partem membri, quam alteri, idem sequens punitur ab Ecclesia.

Sed circa prædictas regulas est advertendum, quod quando defectus corporalis impedit vel simpliciter, vel non sine notabili deformitate ab uno usu Ordinum, & non ab alio, efficit irregularem ad illum usum, non ad alium, verbi gratia, si sacerdoti auferatur pollex, non potest dicere Missam, poterit tamen absolovere à peccatis, & canere Euang. l. un. sic Anto. cap. 5 & 205, & habetur cap. 2 de clerico agrotante. quod intelligendum est cum daphnei limitatione. Præterea, quando talis defectus contingit absque propria culpa, ita Nauarr. 200. §. 7. Villadiego cap. 1. in fine. Et prohibetur: Si quis per indignationem abscedat sibi partem digiti, quamvis non impediat celebrationem, sic irregularis, ut dictum est, ergo magis irregu-

laris quantum ad omnem usum Ordinum, quia non est maior ratio de uno quam de alio.

Secunda limitatio est, quoad iam ordinatos: nam si non est ordinatus, non est sine dispensatione ordinandus etiam illo ordine, ad cuius usum non est impeditus, ita Sylvest. verb. corpore vitiatas. nam. 3. Angel n. 5. Anton. cap. 1. citato Nauarr. 4. citato P. Henric. n. 4. & ratio est, quia ille non habet ius quæsitum. & addit P. Henric. cum isto non esse dispensandum sine gravi causa.

Ex dictis sequitur vnum corollarium valde notandum, posse contingere, quod quis efficiat alium irregularem, & ipse non maneat irregularis. ita colligo ex Nauarr. num. 207. & ex P. Henric. r. un. 3. & numer. 4. in glossa, licet etiam tenet Conarr. Clement. si fur. osus p. 3. in initio. nam 8. corollar. 4. & è contra potest contingere. Exemplum præmi, ut qui præcindit alteri usum vel pollicem, non manet irregularis, quia usus vel pollex non est membrum, & tamen præcissus manet irregularis. ita P. Henric. nam. 3. idem est in eo, qui impressit alteri cicatrices in vultu, cum magna deformitate. Exemplum secundum, ut qui præcindit alteri membrum virile: ille etiam sic irregularis quia mutilavit membrum, & tamen sic præfixus (si contingat absque propria culpa) non fit irregularis. cap. ex parte 1. de corpore vitiatas.

Vitiosus, notate cum Sylvest. verb. corpore vitiatas, quod cum Archidiacono, quod gibbosus non recellitur ab Ordinibus suscipiendis, nisi sit manifesta deformitas vel debilitas.

DEBITATVR secundum legem pertinet iudicare, vitium defectus corporis impedit celebrationem, vel inducit notabilem deformitatem.

Conclusio, quod pertinet ad Episcopum, non ad Confessoriam, est communis, & habetur ex c. 2 de corpore vitiatas.

Verum verò in Religiosis exemptis pertinet ad suam Prælatum. Sylvest. verb. corpore

corpore vitiatu quæst. 1. negat, & Nauar. num. 200. & P. Henric. num. 1. Probat Syluest. quoniam artifex inferior nunquam in licet de materia, itea quam annex superior operatur. Contrarium tenet Aug. verb. corpore vitiatu num. 3. Arnulph. 3. Tamen. eod. numer. in fine. & hoc iudicio probabilius, imò idem tenet P. Henric. num. 2. licet A. s. amet oblitu, nec obstat dictum cap. 2. cum ibi fuit rogatus Pontifex de macula causidam electi in Episcopum, & idem remittit iudicium ad Archiepiscopum.

D V N I T A T V R tertio, quis possit in hac irregularitate dispensare? Covar. sup. n. 7. Nauar. 200. & maerfaliter & indistinct. 2. ff. munt. q. i. d. solus Papa, sed distinctione opus est.

Vnde sit prima conclusio. Quando hac irreg. lantia inducit notabilem deformitatem, solus Papa dispensare potest, imò & ipse nunquam solet dispensare, vt testatur Ioannes Stapulensis citatus a Covar. nam tantæ deformitas generat scandalum in populo Christiano. Ad hoc pertinet & etiam Syluest. verb. corpore vitiatu. q. 6. Ang. n. 1. Tabienæ eodem num. quod habens maculam in oculo, qui generat deformitatem, non potest promoueri, nisi dispensetur per Papam, vel fiat Religiosus, tunc tunc facilius promouetur & omni uis est ut Innocent. cum in cap. eum tua de corpore vitiatu. Præterea dicit Angel. num. 1. Syluest. de Tabien. & Rosella eodem verbo, quod si Episcopus potest dispensare cum Religioso, vt celebret cum pede ligneo, imò Rosella & Marolus lib. 1. cap. 18. etiam quod si tale impedimentum aduenit Religioso iam ordinato, potest suus Prelatus dispensare.

Ex hac conclusione sequitur a fortiori de scandalis, quod solus Papa dispenset in irregularitate proveniente ex defectu membri necessarii ad celebrationem, vt si esset tuus tertius manibus. nam iste iure divino est inhabilis ad sacerdotium, unde, vt bene inquit Soto conclusa citata, talis irregularitas est de iure diuino & naturali.

Verum est, quod si Papa de facto dispensaret, & talis ordinaretur, verum non caperet Ordinem: sed dicimus, Papam non posse, quia nullam ob causam potest licite dispensare. Cum sacerdote autem totaliter exco bene posset Papa dispensare. Vnde Soto dist. 9. qu. 1. artic. 2. testatur, se vidisse Trenti Episcopum cæcum quotidie celebrantem. Loquendo autem de defectu qui nec impedit celebrationem, nec inducit notabilem deformitatem, sit

Secunda conclusio. In irregularitate proveniente ex abscissione membri facta culpa propria dispensat Episcopus in quibulum casibus Primò, quando tale membrum est occultum, ita Syluest. sup. q. 10. Ang. n. 1. P. Henric. num. 4. in glossa, licet A. & quamvis Angelus & Syluest. exco prius illum, qui seipsum castravit, nihil minus etiam cum hoc (quando in fecit, patens obsequium se prestat. Dico) potest dispensare, vt utatur Ordine suscepto extra ministerium altaris. ita ipse Syluest. verbo, homicidium. quæst. 1. patet. 1. glossa cap. 1. sig. 1. f. de corpore vitiatu. & habetur ex eodem textu. Secundò, potest Episcopus dispensare, quando abscissio facta est a calu etiam ex propria culpa, occultatamen, vt si dabit operam illicitare. Probat ex Trid. de sess. 24. cap. 6. de reformat. vb. conceditur Episcopis facultas dispensandi si per omnia irregularitatibus ex delicto occulto provenientibus, excepto homicidio voluntario. Et idem dico, quando alia abscissum est membrum ab inimico in peccatum scilicet delictum, dummodò delictum sit occultum. Probatum nam Concilium exco prius homicidium directe voluntarium, hæc autem irregularitas sola est voluntaria in causa & ad eam, hoc habere locum, quamvis abscissio contineat abscissionem, dummodò delictum sit occultum, & est simile: nam Episcopus potest dispensare cum irregularitate exco prius, & communis celebrant populo, si exco prius communicatio erat occulta, vt si fradicemus.

D V N I T A T V R quarto, utrum morbus

obtinere beneficium curatum & dignitatem, ut tradit Coar. dicto §. 8. num. 3. at verò si solum dispensat quoad Ordines, vel ut fiat clericus, censetur dispensatus ad minores tantum, ita Sylvest. ver. clericus. 1. q. 4. item sicut glossa cap. ex litteris. de filiis presbyterorum, & sic intelligendi sunt Maiolus & P. Henr. quæ.

Præterea advenit, q. id dispensatus ad certa beneficia Curatum non potest vitare talis dispensationis & obtinere secundum beneficium nam ista dispensatio stricta est interpretanda, & hoc q. tamis relinquit primum. ita Coar. in 4. d. c. §. 8. corollariæ at verò si dispensatur ad Curatum in commune seu ad quicquid, potest obtinere aliud & alia rel. c. primo. ita P. Henr. in 1. d. glossa. c. ubi allegat Sylvest. & Panor. cit.

Quod notandum est, quod si eam proficientibus in religione non dant dispensat ad omnes ordines etiam factos, non tamen ad Prælatam, ita Nauar. in 1. d. P. Henr. num. 10 & citat. cap. 1. de filiis presbyterorum, potest etiam Prælatam Societatis dispensare ad sacros Ordines eam illegitimo, qui clauso beneficio emittit vota solum nam, ut habetur in compendio Societatis, verb. dispensatio §. 2. & quamvis prædicti Religiosi non possint habere Prælatam, ut dictum est, possunt tamen habere alia officia, ut tradit Nauar. §. cons. de filiis presbyter. & ibi late disputat verum illegitimas factus Canon eius regularis Ecclesie cathedralis possit esse Archidiaconus eiusdem sine dispensatione Papæ.

Secundo notandum est, quod cum eo, qui bene fide ordinatus est sacerdotio, putans se legitimum, si postea sibi persuaserit esse illegitimum, potest Episcopus dispensare ad vnum ordinem, ita P. Henr. q. num. 10. & lib. 1. de Matrim. cap. 20. nam 2. & Nauar. c. d. 3. de reate & qual. ord. nandorum. ad 2. quæst. & sicut cap. Lugdunens. 9. q. 1. c. 1. & ibi glossa.

Septimo notandum est, quod Comites Patrum regulariter non habent faculta-

tem legitimand. quoad Ordines, nec beneficia ecclesiastica. ita Nauar. lib. 1. Consuet. cons. 5. nam. 1. de suis presbyter.

DUBITATUR siptimò, utrum Episcopus per Tridentinum possit dispensare super illegitimitate ex delicto occulto proveniente

Nauar. cap. 17. numer. 194. tenet, quod non: ait enim quod Tridentinum sess. 14. cap. 6. de reformat. non dat facultatem Episcopis dispensandi super irregularitate non descendente ex delicto. Ex quo infertur, non dari facultatem dispensandi in illegitimitate: hanc enim non solum incant filios propter etiam parentum sed etiam propter defectum, quem in seipso habet.

Sic conclusio. Oppositum est mihi probandum de est optimus text. cap. nunciam pralem de tenanc & personar. ibi, si tamen & culpa latet. Sic aliqui viri docti, & insinuat P. Henr. nam. 1. opost. litteram L, verum est quod cap. 20. nam. 2. solum videtur dicere, quod dispensat, ut in n. h. rec. in suscepiat. Sed probatur conclusio primò: nam hec hæc irregularitas cadit in homine quendam defectum, tamen intrinsecus dependet etiam de parentum, ergo si huiusmodi crimen occultum, comprehenditur sub Decretis Concilii. Conciliatur R. 1. d. 1. c. 1. et Concilium ad concedend. in facili de dispensandi in casibus occultis, sunt ad ea tanta molex animarum per cala & scandalia q. & sequentur ex detectione occultorum criminum; quæ omnia sequerentur, si irregularitas esset in regularitatibus probantibus ex delicto occulto recte tenet istudem Apostolicam; sed hæc ratio currit in præsentem casum, ergo. Secundo probatur: nam hæc dispensatio postquam est concessa in particulari casu, est odiosa & stricta non potest recipere verò potestas dispensandi est favorabilis, & latissimè interpretandi cap. final. de Simonia. & ibi Panor. in 1. & Fern. num. 7. Sylvest. verbo, dispensatio q. 1. d. 5. Nauar. Com. 4. de reg. nam. 1. in fine. & Coar. in 4. p. 2. cap. 8. §. 2.

§.8. nu.6. Et ratio est: nam beneficiū Principis quando non est in damnā terti j, l. t. illud est interpretandū c. olim. de verbor signifi. sed hæc potestas est quoddam beneficiū in auctu a Concilio, ergo.

Si obiciatur, potius esse privilegium, quod cum sit co. i. r. r. s. vel saltem præter. as, sit. c. e. l. interpretandū, cap. cum dilectus de consi. t. d. Respon. l. r. non esse privilegium & in. g. e. privilegium. Præm. nam Episcopus stando in i. d. a. r. o. potest dispensare in omnibus irregularitatibus. S. e. in l. q. a. nullo iure prohibiti in est, quā. l. p. r. a. nō possit. f. c. u. b. r. e. m. si a. m. d. spe. i. s. t. a. n. d. a. l. i. s. d. e. g. u. e. v. d. e. C. o. n. a. r. u. s. i. p. v. b. i. h. o. c. m. o. d. o. p. r. o. h. a. t. f. a. c. i. e. n. t. e. m. a. d. l. i. g. e. n. d. a. m. e. x. t. e. n. d. a. m. e. s. s. e. & l. a. t. e. i. n. t. e. r. p. r. e. t. a. d. a. m.

D V B I T A T U R octavo, verum hæc irregularitas auferatur per subsequens matrimonium?

Conclusio. Si tempore conceptionis parentes poterant valide contrahere, si filius sit legitimus, et verò si non poterant valide contrahere, quomodo potest contrahere, non sit legitimus cap. tanta qui filij sunt legitimi. Vnde Sylvest. verb. illegitim. v. q. 3. & Anon. Gom. l. 4. Tauri. n. m. 16.

D V B I T A T U R nono, verum expositus, cuius parentes omnino ignorant, et ita ut non possit in fugare, an sit agnatus vel non, sit reputandus irregularis ad Ordines?

Ananias & Felinus relati à Conar. Clementina, si furiosus p. r. i. m. i. n. i. o. n. u. m. 9. tenent, quod potest ordinari sine dispensatione. Probatur autem filius eo iugate nō tenet r. e. d. e. r. e. i. n. t. r. d. i. c. e. n. t. i. s. s. e. i. l. l. e. g. i. t. i. m. u. m. n. e. s. e. r. g. o. C. o. n. t. r. a. a. u. t. e. m. t. r. i. a. d. i. c. i. t. Præm. q. v. d. n. potest ordinari sine dispensatione. i. d. n. t. n. e. t. M. u. o. l. l. i. b. l. c. i. o. q. i. a. h. e. r. e. a. r. e. p. r. i. m. i. n. i. o. n. d. u. b. i. y. n. o. n. e. s. t. a. l. i. p. a. r. e. n. t. e. s. i. d. a. m. i. l. l. e. g. i. t. i. m. u. m. t. a. m. e. n. h. a. c. nō sūm. i. n. e. d. a. d. u. b. i. y. q. u. a. s. u. n. t. v. e. h. e. m. e. n. t. e. s. c. o. n. s. e. q. u. e. n. t. i. a. r. e. e. s. s. e. i. l. l. e. g. i. t. i. m. u. m. t. a. m. e. n. p. l. u. r. u. n. q. u. a. t. o. t. e. x. p. o. n. i. & q. u. a. c. o. m. m. u. n. i. t. e. r. a. c. c. u. s. a. n. t. s. u. n. t. c. r. e.

Aula de censuris.

dendū. l. si in possidetis C. de probat. & glo. l. neque nates. eod. tit. nam raro contingit, quod leg. t. i. m. e. x. p. o. n. a. t. u. r. r. a. t. i. o. n. e. p. a. u. p. e. r. i. u. s. c. u. m. e. x. h. o. c. s. e. q. u. a. t. u. r. i. n. f. a. m. a. p. a. r. e. n. t. i. b. u. s. S. e. c. u. n. d. u. d. i. c. i. t. q. u. o. d. E. p. i. s. c. o. p. u. s. p. o. t. e. s. t. c. u. m. h. o. c. d. i. s. p. e. n. s. a. r. e. q. u. a. e. s. t. d. u. b. i. u. s. f. a. c. i. t. T. e. r. t. i. u. d. i. c. i. t. q. u. o. d. s. i. i. a. m. e. s. t. o. r. d. i. n. a. m. e. n. t. u. s. p. o. t. e. s. t. m. u. n. d. a. r. e. s. i. n. e. d. i. s. p. e. n. s. a. t. i. o. n. e. P. r. o. b. a. t. u. r. q. u. a. m. e. l. i. o. r. e. s. t. c. o. n. d. i. t. i. o. p. o. s. s. i. d. e. n. t. i. s. & i. a. m. h. a. b. e. t. a. s. q. u. æ. s. t. a. m. H. a. n. c. s. e. n. t. e. n. t. i. a. m. s. e. q. u. i. t. u. r. P. H. e. n. r. i. q. n. a. t. o. (& i. n. g. l. o. l. i. t. L. d. i. c. i. t. q. u. o. d. G. r. e. g. X. I. V. i. n. q. u. a. d. a. m. B. u. l. l. a. d. e. c. e. r. n. t. q. u. o. d. d. h. a. b. e. a. n. t. p. r. o. l. e. g. i. t. i. m. u. s. & p. r. i. m. i. s. a. n. g. u. i. n. i. s. i. d. o. m. i. n. e. s. p. r. æ. b. e. n. d. a. s.) & a. l. i. q. u. i. M. a. g. i. s. t. r. i. & c. a. m. r. e. p. u. t. o. p. r. o. b. a. t. i. o. r. e. m. a. d. u. e. r. t. u. r. v. n. d. e. c. u. m. P. H. e. n. i. n. g. l. o. s. i. l. i. t. e. r. a. L. q. u. o. d. t. a. l. i. s. d. e. b. e. t. r. e. p. u. t. a. r. i. d. e. f.æ. c. i. a. t. i. s. a. n. g. u. i. n. i. s. q. u. i. a. d. o. m. i. n. e. s. p. r. æ. b. e. n. d. a. s. q. u. i. a. e. s. t. t. o. t. a. l. e. i. l. l. i. b. u. m. & i. n. o. b. i. o. n. e. m. o. d. e. b. e. t. p. r. æ. s. u. m. i. n. f. æ. c. i. s. a. n. g. u. i. n. i. s.

Ad argumentum à contrariis concessio antecedenti negatur consequentia: nam ille habet pro se præsumptionem matrimonij.

D V B I T A T U R decimo, de eo qui non est expositus, ignoratur tamen utrum sit legitimus, nec reputetur pater eius?

Respon. letur cum Villalongo cap. 10. quod si sit infamatus de i. l. g. i. t. i. m. a. t. e. d. e. b. e. t. s. e. p. u. r. g. a. r. e. s. i. v. e. r. o. n. o. n. f. u. i. t. i. l. l. i. m. a. t. u. s. s. e. d. i. m. p. e. r. i. t. v. i. t. v. e. l. i. g. i. t. i. m. u. s. r. e. l. i. n. q. u. a. t. u. r. s. u. æ. c. o. n. s. e. n. t. i. a. v. t. E. g. o. a. d. d. o. q. u. o. d. n. s. i. p. r. a. s. u. m. i. t. s. e. l. e. q. u. o. d. e. s. t. i. l. l. i. g. i. t. i. m. u. s. p. o. t. e. s. t. s. e. r. e. p. u. t. a. r. e. l. e. g. i. t. i. m. u. s. q. u. i. a. t. r. e. i. o. r. e. s. t. c. o. n. d. i. t. i. o. p. o. s. s. i. d. e. n. t. i. s. i. n. t. a. m. p. l. i. u. s. d. i. c. o. q. u. o. d. h. i. c. e. s. t. d. u. b. i. u. m. n. o. n. t. e. n. e. t. u. r. q. u. i. s. s. e. r. e. p. u. t. a. r. e. i. l. l. e. g. i. t. i. m. u. m. i. n. t. a. d. i. c. t. a. d. i. s. p. 2. d. u. b. 3. c. o. n. c. l. u. s. a.

D V B I T A T U R vicesimo, quas penas incurrat illegitimus, si ordinetur absque dispensatione?

Præma conclusio. Meret suspensio, ab executione Ordinis suscepti. Ita Soto d. 15. q. 1. art. 3. Nau. lib. 1. Consilior. consil. 3. de i. t. a. t. e. & q. u. a. l. i. t. o. r. d. i. n. a. n. d. o. r. a. d. 2. d. 1. q. P. H. e. n. i. n. e. a. n. g. l. o. s. i. l. i. t. e. r. a. l. l. p. r. o. b. a. t. S. o. t. o. n. a. m. C. a. n. o. n. e. s. p. r. o. h. i. b. e. n. t. e. i. l. l. i. g. i. t. i. m. u. s. o. r. d. i. n. a. r. i. h. o. c. p. r. æ. c. i. p. u. e. i. n. t. e. n. d. u. n. t. n. e. m. i. n. i. s. t. r. e. r.

Et Sed

Sed difficultas est, et tunc iste ministrans in Ordinibus sic susceptus incurrat irregularitatem positam contra violantes censuras Ecclesiæ celebrando. Partem affirmatiuam tenet Nauarr. p. 25. num. 96. & probatur, qui violat suspensionem celebrando, sit irregularis, ergo.

Sit secunda conclusio. Contraria sententia est vera, sic Innocentius c. si celebrat. 1. in. 7. de elect. co. excommunicato ministrante. Villadiego cap. 1. de suspensione. na. 11. Constat. Clement. si furiosus. p. 1. §. 1. na. 3. Annul. verb. irregular. na. 17. num. 17. & ipse Nauarr. in nota impressione ad add. sit illam parvulam, & sit irregularis. & cap. 2. in. 1. §. 3. et. in antiqua impressione clare videtur sequi Innocentium de centum, quod non sit irregularis, unde secundum stylum Carac. quando dispensatur cum tali ordinato, nulli sit mentio irregularitatis. Et probatur nam talis suspensio non est po. ita propter crimen, sed propter defectum, sicut illa qua ante Extratagantem Pij II. incipiente, cui ex sacrorum, et ita imposita in cap. v. l. non es compos. de temporibus ordinationum, contra ordinatum ante legit. in. 1. et. in. 1. Per hoc patet ad argumentum inter alios enim solum est verum de violente suspensionem positam propter delictum: talis enim est verè censura. Et quod dictum est de illegitimo, idem dictum est de quocumque corpore vitioso, qui ordinatur sine dispensatione. ita Villadiego & Conarr. hoc s. citatis.

DUBITATUR vltimò, de defectu seruitutis?

Prima conclusio. Seruus qui sine licentia domini ordinator, vel qui ordinatur illi, n. grauitur peccat, vt p. totum titulum de seru. s. non ordinandis.

Secunda conclusio. Ep. seopas, qui sciens ordinat seruum alienum sine licentia domini, tenet ut ipsi etiam reddere pretium, & seruus sit liber. P. Henríquez cap. 8. num. 7. & habetur cap. si seruus absente dom. no. 54. d.

Tertia conclusio. Si domino ignorante

vel contradicente ordinetur minoribus, manet seruus in omnibus, sicut p. 1. si verò fieri, s. habet ius, vt dato pretio vel simili seruo fiat liber, alias etiam factus sacerdos debet seruire in obsequiis non indecentibus, statum. sic P. Henríquez num. 7. & Nauarr. num. 204. §. 6.

Quarta conclusio. Si cum licentia domini, vel eo sciente, & non contradicente, ord. necut etiam minoribus, sit liber. sic P. Henríquez.

Quinta conclusio. Si iste manens seruus celebrat, non incurrit no. iam irregularitatem, sicut dictum est in dubio precedenti, de defectu u. rem. etatis abunde dictum est in materia de suspensione, disputat. 3. §. 3. d. 3.

Ad defectum corporis pertinebat descendere ex h. et. et. sed hoc clarius tractabitur disput. sequenti.

DISPUTATIO IV.

De irregularitate ex defectu animæ.

De qua tractat Nauarr. num. 201.

¶ P. Henríq. cap. 8. num. 11.

DUBITATUR primò, utrum defectus scientie faciat irregularitatem?

Patet Henríquez num. 10. in glossa, littera B, & lib. 1. de sacramento Ordinis. c. 16. num. 2. & in glossa, littera Q, ait, quod licet defectus scientie sit iniqui iuramentum ad Ordines, non tamen facit irregularitatem.

Sit prima conclusio, quod non facit irregularitatem, sic Nauarr. & Villadiego cap. 16. vers. etiam illam verò quod patrum, pag. 179. Maiolus lib. 1. cap. 22. & Alii in minoribus. Probo ex cap. illiteratos 36. d. ubi dicitur, illiteratos aut corpore vitiatos nullus presumat promouere, sed corpore vitiatum est irregularitas, ergo & illi qui sunt illiterati, quod i. textus in quarta de eo, qui peccat ut illiteratus. Quis verò dicatur omni uno illi certum tradit Nauarr. in c. si quando, de re. script. except. 70. Quæ an-

tem se sentia requiratur pro quoquoque ordine. Concilium Tr. de un. sess. 23. ca. 4. ait, quod si non ordinatur primum tonsura, nisi sit in fidei rudimenta, legere & scribere; & c. 1. pro Ordine has minibus, quod intelligent linguam Latinam, & c. 1. dicit de diacono & subdiacono, quod debent esse illis literis instructi, quæ ad ordinem exercendum pertinent, simpli res verò presbyteri fide debent, & quæ requiruntur ad debite administrandum. Latam tantam Ezechielis, addit v. Henr. utroque loco dudum citato, quod licet non sint Episcopo ordinare Religiosum, qui bene legit & cantat: talis enim in aliorum societate & promissis Religionis videtur ministrare idoneus.

Quod verò ad dispensationem attinet, Innocentius ca. dilecti n. de temporibus ordinationum & Malus sup. dicunt, Papam non potest in hoc impedimento dispensare, quod non tenet Nauar.

Sit secunda conclusio. Cum omnino illicitato non potest dispensare, saltem directe, ut vero cum eo, qui non omnino illicitus est, potest, & de facto inquantum dispensat, non absolute, sed ad tempus, ut ante iam dicitur. Hæc conclusio est de mente Vall. ego loco citato. Et prima pars probatur: nam est contraria n. ca. v. quod aliquis assumatur ad id, & us, quod exerceat nescit, vel latius tradit Naturali etate cepti 7. Dixi, futuram directam, nam indirecte aliquando dispensat in sententia requirit ad aliquod officium, se licet dispensando super ætate, propter spem futuræ scientiæ ad tale officium, ut ait Nauar. except. 19. num. 2.

Tertia conclusio. Ignarus literarum ex dispensatione Episcopi non prohibetur ministerio in susceptis. P. Henr. cap. 8. in fine, quod ego intelligo de eo, qui non est omnino ignorans.

Quarta conclusio secundum, utrum de seclusi fidei faciant irregularem?

Prima conclusio. In non baptizato non facit cum propriè irregularem, sed incapacem Ordinis, quia hec de facto ordinem

tur, non recipit characterem Ordinis, ut patet c. 1. de presbytero non baptizato. nam Baptismus est in se reiquotiam sacramentorum. Sed quid in baptizato, ut in hæretico vel Apostata?

Sit secunda conclusio. Hæreticus, vel apostata, & eorum fautores, defensores, vel receptatores sunt irregulares, ita ut nec post conversionem sint ordinandi. Sic Ang. de irregularitatibus 1. num. 26. Sylvest. eod. 2. in ver. quart. 5. Nauar. in m. 2. cap. 1. Henr. cap. 4. n. ca. 6. De hæretico habetur ex cap. si quis omnem & cap. saluberrimum. 1. quart. 3. & cap. 2. hæretici. de hæreticis in 6. ubi redduntur inhabiles ad publicæ officia, ordo autem pertinet ad publicum officium. De apostata verò habetur cap. presbyteros. 5. d. 5. de her. Et probatur: nam quod ad mores attinet, idem licetam est de apostata & de hæretico. De fautoribus, defensoribus, vel receptatoribus habetur d. c. 1. hæretici. & præterea omnes prædicti sunt inhabiles ad beneficium, ita ut si de facto datur illis, collatio erit nulla, ut habetur eodem §. aduertit tamen Ang. & Sylvest. sup.

Adverte tamen, quod si clericus fiat hæreticus, potest postea permutare & abordinationem in susceptis ministrare, & habetur ex dicto c. saluberrimum.

Secunda difficultas est, utrum quando crimen hæretici est occultum, possit post legatum absolui ordo in foro conscientie iudicari?

Dicitur Petrus 2. 3. in h. n. ca. 4. tract. de hæreticis p. 1. prope finem, pag. 99. tenet, quod non potest, sed requiritur dispensatio silem Episcopi post Concilium Tridentinum. Probatur nam Concilium sess. 24. c. 6. concedit Episcopo facultatem absolviendi ab hæresi & ecclia.

Sit tamen tertia conclusio. Probabilis est, non esse irregularem, atque adeo ordinari posse sic P. Henr. n. ca. 6. & aliqui vni docti. Probatur ex cap. ad abolendam de hæreticis ubi sermo est de hæretico publico, illi, quorum que manifeste fuerint in hæresi deprehensio, & c. Et eodem

modo loquitur dictam e. saluberrimam. loquitur enim de abjuratio re tolem n, quæ in scriptis fit, & in dicto 6. hæretici. aperte supponit, ut noceat, etiam si dicitur enim quod non admitatur.

Ad fundamentum D. Jaci Perez sic lè respondetur, Concilium non loq. ii de dispensatione, sed de absolutione in foro conscientie q. b. excommunicatione, & peccato hæretici. Sed

DVBITATUR tertio, de filiis hæret. contra Q. ii. irregularitas, q. annus p. et. acbat ad defectum corporis, etiam si clar. et. s. gr. ita referuat. est in hanc locum.

Sit ergo conclusio filij hæretici, u. n. & receptatorum vsque ad secundam generationem per lineam paternam, & vsq. ad primam per matrem, sine irreg. ille, dicto 9. hæretici. vbi general. et. dicitur, *et. s. q. ad fecim. ad generationem.* ad postea Bonifac. 8. VIII. c. statutu. el. 2. de hæretici. in 6. restituit. vsque ad primam generationem per lineam matrem, unde descendens ab hæretico per lineam matrem ultra primam gradum, non est in h. b. l. ad O. l. verum Nat. in l. 1. Consiliorum. con. 8. de temporib. ordinatio. Ann. præterea Bonifac. VIII. hinc par. in non com. referend. illos coram, qui reconciliati sunt Eccles. æ.

Et quamvis Sim. de Cathedra. institut. tit. 37. num. 17. & P. l. e. n. cap. 1. nam. 4. teneat. ut sic per reconciliatum intelligi etia. n. illi, qui relaxati sunt brachio seculari, non tamen est combussus vitas, quia respuit, & absolutus est sacramentaliter, idè inque vi letur rem. re Nat. in. m. n. 205. & patet ex ipso text. *bi. qui des. scilicet hæretici. et. s. se probent.* sed qui petunt absolutionem, non decessit hæretici, ergo.

Nihilominus tamen probabilius est, quod per reconciliatum intelligatur ille, qui non est relaxatus brachio seculari. ita tenent a fortiori Ioan. Andr. Phil. p. Francus. Anchar. tit. 8. & Gemina. dicto c. statutu. nam in Autores hoc ipsam docent de relapso comerso, cui conceditur sacramentum Penitentiae & Eucharistiae, quæ

sententia probatur ex ipso textu, ibi, *non autem illorum, quos emendatos esse constat.* & c. vbi, ut annotat Francus & Gemina. textus requirit duo, scilicet quod sint emendati & reincorporati Ecclesiae.

Ad verba citata in oppositum respondetur, relaxatum brachio seculari, quantum conuincatur, præsumitur hæreticum, præterquam quoad beneficium absolutionis sacramentalis, & conuersionem eius si quæ in eis timore poenitentiae tenet Valadiego tracta. de hæretici. quæst. 21. parum post principium, Directorium Inquisitionum p. 2. quæstion. 11. commento 36. pag. 285. versicul. postquam traditus. & Castro lib. 1. de in h. hæreticorum punit. capit. 22. non multum ante finem. Unde ita verba textu, *non autem illorum*, & c. expl. ant. omnem illam decessit hæreticum præsumptione tantis, quia non reincorporatur Ecclesiae, & recipit poenitentiam, & c.

Præterea nota, quod hæc poena etiam extenditur ad filios illegitimos. ita glossa, Gemin. & Francus dicto cap. statutu. & Valadiego tracta. de hæretici. s. qu. 27. ne plus habeat l. viii. quam castitas. Et hæc dicta sunt stando in iure communi.

Sed si altitas est propter quandam Extravagantem Pauli IV. etiam a Nauarr. lib. 5. Consiliorum. titu. de Iudæis & Sarracenis, consil. 1. vbi Pontifex p. accepit, nullum de descendente ex hæretici vel Iudæis vsque ad quartam generationem ordinari laicis Ordinibus. Quam Extravagantem Gregor. XIII. extendit ad descendentes ex Sarracenis, vbi aduersa Nauarr. quod licet stando in rigore iuris huiusmodi Extravagantes inordinati sunt in descendentes ex hæretici, Iudæis vel Sarracenis etiam non condemnari, sed conuerti, nihilominus ex æquitate iuris dici potest, quod non habent locum in descendentes ex illis, qui sponte propria nullo cogente metu conuersi sunt, & ego idem iudico.

Vtrum verò prædictæ Extravagantes sint vsu receptæ Dico quod non, & ita accipi

cepti à quibusdam viris doctis & putatis in
praxi.

DUBITATUR quartò, verùm neophy-
tus sit irreguiaris, & ille autem dicitur
proprie neophytus, qui ex secta Iudaica,
vel Manumetana, vel Gentilica nuper
conuersus est ad fidem Christianam, ita
Covarr. Clem. si furosus p. 1. §. 2. num. 7.
concl. 1. Nat. ar. num. 205. & P. Hent. cap. 4.
num. 7. Vnde qui ab inf. sta. professus est
fidem in Baptismo, licet descendat ab ayo,
vel patre Iudæo vel Sarraceno, non dicitur
proprie neophytus, & ideo, vt rectè ait
Nazar neophytus, proprie loquendo, nec
est idem, quod vulgo dicitur Christianus
nouus.

Sic ergo prima conclusio. Neophytus
proprie dictus est irreguiaris, vnde non
debet p. omone. ad aliquem Ordinem,
etiam minorum, nec beneficium. Sic An-
gel. Sy. uel. & Sanmilia, ver. neophytus.
Covarr. si p. concl. 2. Naz. ar. num. 205
& P. Hent. cap. 4. num. 7. probat Nazar. ex
c. 1. & 2. 48. d. & quoad beneficium patet
ex cap. constituit. 17. qu. 4. & ratio est, si
in lapidib. am. incidat, putans q. d. Ecce-
sia in legeat illo.

Sec. ad conclusio. Ille qui a iudiciis sus-
cepit fidem, si iudicio Episcopi sit rectè
instructus & confirmatus in fide, poterit
ordinari. ita Covarr. c. 3. Naz. & P. Hen-
ri. locis citatis. Probat, quia nec ille di-
citur neophytus proprie loquendo. Preter-
ea probatur ex c. 1. §. 7. d.

Ex q. 10 infert Covarr. hanc irregula-
ritatem non esse similem alius, quia nec
est expectanda dispensatio Papæ, satis est
iudiciu. Episcopi. Verum est, quòd cum
neophyto proprie dicto solus Papa dis-
pensiât, vt colligitur ex Nazar. dicto num.
205 §. 4.

T. t. conclusio. Ille qui ab infantia
professus est fidem in Baptismo, licet de-
scendat ex ayo, vel patre Iudæo, aut de
Sarraceno, potest ordinari & obtinere ec-
clesiastica beneficia & dignitates. ita Con-
clusio. Nam iste proprie loquendo non
dicitur neophytus.

Si obieciat Concilium Trident. sess. 19.
c. 7. de reformatio. ubi iungit Episcopis,
quòd dagentes inquirant ordinandorum
genus. Respon. Ietur cum P. Hent. li. 1. o. de
Ordine c. 17. n. 1. in glossa, litera G, hoc de-
cretum esse ad inuestigandum, verum sint
filij ancillæ vel hæreticorum, an forma ex-
pl. eam dubio secundo.

Sed obiter inquiri, verum neophyti
proprie sumpti, vel qui descendunt ex Iu-
dæis vel Sarracenis, possint obtinere offi-
cia publicæ.

Quarta conclusio. Neophytus proprie
dictus non potest ea obtinere. ita Covarr.
concl. 4. ubi allegat Archi. l. aconam, feli-
niam, & alios, eamq. se probat ex c. consti-
tuit. 17. q. 4.

Quinta conclusio. Profectus iam in fi-
de, uti vt dicit possit veteratus Ch. si iure
in l. i. te, potest obtinere prædicta officia. ita
Covarr. concl. 3. probat ex l. 6. art. 24. par. 7.
Et idem a fortiori, d. tendum est de eo, qui
ab infantia professus est fidem, quamvis
descendat ex ayo vel patre Iudæo, aut
Sarraceno. ita Covarr. 1. vel 6.

Se. nota, uti sunt conclusiones intelli-
gendis esse itando in iure communi: tunc
enim particularia statuta quarundam Ec-
clesiarum a sede Apostolica confirmata,
quæ nullum deser. identem a Iudæis vel
Sarracenis, quamvis eorum progenitores
abhinc mille annis fidem susceperint, ad-
mittant ad præbendas. Similiter sunt alia
statuta, quæ non admittunt prædictos ad
troubanalia Inquisitionis, vel ad al. qua
tribunal a secularia.

Vit. m. nota, quòd in humanadi irre-
gularitate solus Papa dispensat, nisi in causa
secundæ conclusionis. ita Nazar. n. 205 §.
4. Conditiones autem requisitas, vt quis
eligatur in Episcopum vel Cardialem,
tradit P. Hent. c. 9.

DUBITATUR quartò, verum infans
sit irreguiaris. Quam questionem d. flusè
tractat Richard. in 4. d. 27. art. 6. q. 1. tangit
etiam P. Hent. cap. 5. num. 3. Pro cuius ex-
plicatione, supponendum est, quòd infan-
tia est duplex, vna iuris, altera facti, iuris

est, quæ incutitur per sententiam iudicis, vel ipso facto.

Pro quo secundū notandum est, ex Dymo in reg. 2. infamibus de regul. iuris. in 6. quoddam ita loquendo, infamia tamen non incurritur, nisi per sententiam iudicis sicut tenet Ang. verbo, infamia numer. 5. Sylvest. Tabien. & alij. & addit Angel. nam. 6. & Sylvest. non sufficere, quod delinquens confiteatur propriam criminem in iudicio tunc enim non resoluit infamia iuris, sed facti. Dixi, *regulariter* nam sunt aliqua crimina, quibus ab ipso iure annexa est infamia, ut est crimen vltatam in laico, quam in clerico, & quousdam aliis relictis ab Angelo num. 5. in his enim ante sententiam incurritur infamia iuris, requiritur tamen notorietas facti. ita P. Henr. cap. 5. num. 3. littera L. Tabien. ver. infamia, numer. 2. Corat. 3. Valtuer. cap. 3. numer. 1. circa finem & Castro lib. 2. de lege pœnali c. vi. circa finem, qui probat nam sicut fama oritur ex publica bonorum operum notitia, ita & infamia oriri debet ex publica notitia perpetrati criminis, ergo criminosus occultus non potest esse infamis.

Et notate idē hęc infamia iuris aliquando inducitur sine delicto ex officio infami. sic P. Henr. verbi gratia, in hystione, ut infra dicam, & aliis casibus relictis ab Angelo num. 5. aduertit tamen cum P. Henr. ratem fabrilē non inducere infamiam.

Infamia facti est, quando alicuius fama grauat de aliquo crimine apud multos & graues per m uorem patem vicinia, id quod etiam requiritur notorietas, ut patet ex ratione Casti.

Sic ergo prima conclusio. Infamis infamatus est irregularis, ita ut nec possit promoueri ad Ordines, nec in susceptis ministrare ita Nau. num. 104. Villadiego c. 1. num. 31. & de administratione susceptorum tenet expressē Angelus ver. infamia numer. 8. Sylvest. quest. 10. & Tabien. num. 5. Probatum conclusio ex cap. 2. de ordine cogn. 20. & c. infamibus de regul. iur.

in 6. ubi dicitur *infamibus* forte non pateant dignitatibus, facit etiam cap. finale § 1. d. ubi notandum est, conclusionem habere verum, licet infamia sit inducitur per ius civile nam quæ est infamis secundum leges civiles, est irregularis secundum canones. sic Tabien sup. n. 2. & Perez ad Villadiego c. 1. num. 71. & est optimus textus in c. omnes ver. d. 6. q. 2. ubi dicit Pontifex, *Omnes vero infames esse dicimus, quos leges seculi infames appellant.* Et ratio conclusionis est nam illa propter quæ leges Canonice vel civiles faciunt aliquem infamem, reddunt illum vilem & abiectum, quamuis egeat penitentiam.

Secunda conclusio. Infamia facti, quando homo non purgatur ab illa, facit irregularem quantum ad recipiendos Ordines. sic Ang. las n. 3. Tabien n. 2. Villadiego & Nau. ubi sup. & habetur ex c. omnipotens Deus de accusatio & ex dicto c. infamibus. quod explicat glossa tam de infamia iuris quam facti. Probatur etiam ex ea, non debet de testibus ubi dicitur, quod accusari ab accusatione ac susceptione Ordinis repelluntur, quod non est, nisi quia pendente accusatione sunt infames utamur facti. Dixi, *quandam homo non purgatur ab illa* nam post emendat omnem vitam, non impedit irregularitas ita R. Chard & Nau. sup. P. Henr. c. 3. num. 3. & glossa illi qui. 6. que 1. in fine Raticem reddit Pannonit. c. ex diligenti. de canonica ubi a, quod infamia facti tollitur per factam contrarium nam res per quas eumque causas infertur, per easdem dissoluitur.

Dixi præterea, *quantum ad recipiendos Ordines* nam ab usu susceptorum s. hura impedit eatenus, quatenus ipsi in ei men impedit sic Ang. n. m. 3. ubi citat Innocentium. Ex dictis sequitur primo, hystiones esse irregulares sic Ang. verbo, hystio. n. m. 6. Sylvest. ver. O do a. num. 2. in fine. & P. Henr. cap. 5. num. 5. & habet et ex ea aliquantos § 1. Et probatur, qui sunt infames. cap. 1. 4. quæ. 1. & l. 2 §. vlt. de iis qui notantur infamis. Quod limitandū est ad illum, qui ex officio publice exco-

et. sic Innocent. cap. cum decorem. de vita & honestate clericorum. quoniam sy iust. & Angel. sequuntur locis nullo alio gatis; colligo tamen ex praedicto capite. iuncta glossa quod si de facto sunt ordinati, permittuntur ministrare.

Secundo sequitur, quod filius publicae meretricis, quamvis caset coniugata, contrahit infamiam iuris, idem est de marito uxoris sceleris, vel publicae fabulorum auctoritatis. sic Henricus 1. in 4. Præterea notandum est, quod licet infamia facti præuat a quibuscumque officiis publicis, non tamen præuat iam habitis, ut verò infamia iuris præuat iam habitis. ita P. Henricus 1. in 4. littera O.

Quintum ad dispensationem, sit tertia conclusio. In illo, qui iure cuiuslibet, vel per Iudicem secularem damnatus est infamia facti, qui ex consequenti habetur infamis iure canonico potest Princeps secularis infamiam abolere. sic P. Henricus 1. in 4. littera V, ut verò in infamia propria iuris Canonici solus Papa dispensat. sic P. Henricus 1. in 4. littera N. pro quo facit cap. cum ex de sententia & re iudicata. nisi quando Episcopus directè dispensat in delicto, ad quod sua facultas se extendat. sic enim accessio tollit infamiam ortam ex tali delicto. ita Nauar. & Villalago c. 16. vers. circa illum verò dicit P. Henricus 1. in 4. in fine. dicit, quod si hæc infamia perpetuam sit, Episcopus potest dispensare quantum ad usum in susceptis.

Quarta conclusio. In infamia facti dispensat Episcopus ita. Nauar. quod sine sufficienti causa limitat Villalago vers. sic. citato quantum ad usum in susceptis, non ut promoueat.

Præterea dico, hanc infamiam posse tolli per penitentiam, ut dictum est, scilicet est infamia iuris, quod probat ex cap. E. theomum. 2. quæst. 3. ubi dicitur, quoniam animos per pernitentiam saluare possumus, infamiam tamen abolere non possumus.

Sed arguitur ad probandum, quod infamia facti non tollitur per penitentiam.

nam in cap. si clericus § de adulteris tit. de iudiciis. dicitur. De adulteris & aliis criminibus miroribus potest Episcopus cum clericis post penitentiam penitentiam dispensare, ergo etiam post penitentiam requiritur dispensatio, quidem Nauar. ita videtur sentire, cap. 2 § nu. 77. Sed dupliciter potest exponi. Primum, quod loquatur de infamia iuris, quam expositionem colligo ex eodem, in cap. 17. nam. 2. 4. v. ait, quod infamia facti iuratum tollitur per penitentiam. Et eodem modo intelligo P. Henricus 1. in 4. num. 1. d. contentum, quod penitentia non liberat ab irregularitate prioris contractuum ibi in glossa. Item Glossa ponit exemplum in danti aro per penitentiam. Et hinc sic eas mentem constat ex nam. 2. ubi ait, quod infamia facti tollitur per factam contritionem & emendationem vite, & in glossa littera Q. ubi dicitur, et ita cessat hæc irregularitas, unde potest ordinari, ac ab Episcopo dispensaretur in infamia iuris. Secundum potest exponi Nauar. quod loquatur de irregularitate contracta ex celebratione publici concubii atque, qui iure auctoritate sit suspensus, & ita se exemplum in ipso. Consilio. consil. 66. de excommunicatione. ad 2. quoniam nam hæc irregularitas procedit ex eo, quod sit suspensus celebrant. Vnde resolutio d. 1. 10, quod infamia facti tollitur per penitentiam, dummodò constet emendatio vite, & non requiritur alia dispensatio. Quod prius nam hæc ipsum concedit Nauar. c. 2. nu. 1 § 4. de suspensione contracta à clerico notorio fornicario. & lib. 3. Consilior. consil. vñ. co. de cohab. cler. ac mul. & eandem sententiam clare videntur tenere glossa, & Parotus citati in 2. conclusionem.

Ad arguendum tam ergo responderet, quod textus loquitur, quod de processu sententia iudicis, & tunc inducitur infamia iuris, cuius enim textus est, quod si clericus & criminis de criminibus, si pendens id est, vel deponendus perpetuus, nisi Episcopus tamen eo dispenses, quod potest facere scilicet in adulterio, & minoribus criminibus.

Sed contra, ergo iam Episcopus dispensat in infamia iuris. Respondetur, id esse nego, indirecte & accessorie dispensando directe in delicto concedo, ut supra dictum est.

D V B I T A T V R sexto, utrum per sole nem penitentiam efficiatur quis irregularis?

Pro explicatione notandum est cum *Couar. l. b. 2. Variarum, cap. 10 nu. 3* quod aliud est, penitentia esse publicam, aliud solennem nam solennis est, quæ in principio Quadragesimæ fieri solebat cum ceteris ceremoniis relatis citam *cap. 5 c. 1. & etiam imponeretur ab Episcopo, publica verò est, quæ ex mandato Episcopi, vel alterius Superioris fiebat publice absque ulla ceremoniis.*

Sit ergo prima conclusio. Penitentia solennis faciebat irregularem, ita ut nec posset promoueri, nec in susceptis ministrare; sic Sylvest. verb. irregularitas q. 17. & est communis, habet etiam *cap. canonem, & cap. si quis post d. citatam.* Potissima ratio est, quæ habetur *cap. non negamus. 61. l. 1. vbi a. t. Hormisdæ Papa: Quis enim quæ paulo antè iacentem tolerat, conuertitur Antistitem? Perferent memorandi criminis libem, non habet lucidam sacerdotis dignitatem.*

Sed nota, quod cum hæc penitentia modo non sit in usu, prædicta irregularitas non habet locum.

Secunda conclusio. Penitentia publica non solennis non inducit irregularitatem, ita Sylvest. & Anton. 3. p. tit. 14 c. 17 § vlt. quia citati Canones solum loquuntur de solenni, & cum sint poenales, non sunt extendendi.

D V B I T A T V R septimo, utrum aliqua crimina inducant irregularitatem ratione notorietatis? De quo tractat Navar. num. 248. P. Henriquez c. 5. Couar. Clem. si sit. ofus. p. 1. § nu. 5. Et est prima opinio Sylvest. verbat irregularitas q. 4. quod crimine notum, quod iamvis occultum sit, inducit irregularitatem. idem tenet Anton. 3. p. tit. 23 c. 6 § 7. probat ex *cap. prima, nu. 23 d. & idem tenet ibi glossa.*

Secunda opinio est *Couar.* quod nullum crimen etiam publicum, inducit irregularitatem, nisi de illo sit expressum in iure.

Tertia opinio est Navar. num. citato, quæ dicit duo. Primum, quod nullum crimen quantumvis enorme inducit irregularitatem sine notorietate præter homicidium. Secundò dicit, quod omne crimen enorme & depositione dignum, si sit notorium, inducit irregularitatem.

Quarta opinio, quæ tantum differt à tertiâ in hoc, quod apponit quandam limitationem vel explicationem secundo dicto Navar.

Vnde sit prima conclusio. Nullum crimen quantumvis enorme inducit irregularitatem, si non sit notorium, præter homicidium: hoc enim quantumvis occultum sit, inducit irregularitatem. Hæc est Navarri, & eam tenet P. Henriquez nu. 2. & lib. 1. 3. de excommunicat. cap. 36. Prima pars probatur ex *cap. ex tenore. de temporibus ordinat. vbi dicitur: Ex nullo crimine quantumvisque graui, etiam degradante digno, inducitur suspensio et irregularitas in susceptis vel suscipiendis Ordinibus.* & ita notat ibi Innocent. Probatur etiam ex *cap. final. eodem tit. vbi dicitur, quod propter grauiissima crimina, ut adulterium, peruriam, &c. excepto homicidio, non habet quis post penitentiam ab usu vel suspensione Ordinum impediti, nisi ord. ne iudicialiter comprobati, vel aliâ notoria fuerint.*

Si petis, quæ crimina dicantur enormia in clericis? Sit secunda conclusio, quod homicidium, perurium cum falso testimonio in iudicio, hæresis, simonia, sodomitia, & quædam similia. sic P. Henriquez. num. 1. vide Sylvest. verb. et men. & verb. enorme & facit *esp. finale de temporibus ordinat. & hæc crimina etiam sunt depositione digna, ut patet ex Navarri c. 17. num. 248. sancto cap. 25. num. 73. & ex P. Henriquez lib. 1. de excommunicat. c. 3 § nu. 5. crimen autem medicore est, habere concubinam solutam. sic Henriquez. esp. 5. nu. 2.*

Quod

Quod intellige, quando concubinatus non est diu continuatus & notorius tunc enim est dignus depositione, ut tradit Nauar. 27. nu. 248. Aduenit præterea ipse Nauar. nu. 254. q. 2. 1. notorius fornicarius non est irregularis. 6. sed suspensus, idem tenet et P. Henr. q. lib. 3. c. 3. in 4. in glossa, item O.

Sed agitur contra primam conclusionem, quatenus excipit solum homicidium. Nam si al quis existens in occulta excommunicatione recipiat, vel exerceat Officiu, sit irregularis, idem est, si existens in occulta suspensione celebret, ergo non solum homicidium, tunc et occulte indicat irregularitatem Respondetur, quod immediate & præcise sub calpni occultam non indicat tunc irregularitas, nisi a hominibus: nam irregularitas, quæ incuit tunc in talibus modis postea non est prima pena pro culpa, sed pro violatone prioris precepti, tenet excommunicationis, vel suspensionis, sic explicat P. Henricus l. 4. c. 7. num. 2. & in glossa, littera Q.

Sed contra, nam qui rebaptizatur, quamvis occulte, sit irregularis, id est, irregularitatem secundum, quod Doctores et Theologi solum excipiunt homicidium quia l. quinque de criminibus & notius 1. q. 3. et ratione infamie, in hac ne iubeat irregularitatem sicut & textus, ubi loquitur, ut constet ex dicto c. ult. de tem. orbi. 1. adnat. 6. & inter crimina in quibus si sit occulta, solum homicidium indicat irregularitatem.

Tertia conclusio. Crimina depositione digna, si notoria sint per sententiam, inducunt irregularitatem. Hæc etiam est de mente Nauar. in dicto, de P. Henr. c. 1. nu. 2. & probatur nam talia crimina saltem per sententiam inducunt infamiam iuris.

Quarta conclusio. Crimina depositione digna si notoria sint per confessionem spontaneam in iudicio, vel per euidenciam factam, inducunt irregularitatem ante actam penitentiam, non tamen postea, nisi crimina talia sint, quæ ipso facto inducant infamiam iuris, ut in viare. Hæc conclusio laudatur, et potius explicat secundum dictum Nauar.

Sed pro utriusque conclusione 1. politione notandum est, quod cum de hac re non inueniatur textus expressus (quod notum peculiariter est ad e institucendam irregularitatem) nulla via videtur melior ad cognoscendum, quænam criminata inducant irregularitatem, quam attendere, vitam iudicis, et infamiam (ut colligitur ex P. Henr. q. lib. 3. c. 16. in fine, 1. quidem omne, et minores infamies tam infamia iuris quam facti sunt irregulares, & hinc probatur maiore utriusque conclusio.

Dicit, in quarta conclusio, non tamen possit, vanum contra facti per penitentiam & emendatorem viare cessat, secus est de infamia iuris, ut diximus dubio quinquies.

Sed hinc infamie non nullum cum P. Henr. l. 1. c. 36. q. 1. ubi docet consuetudine sit abrogatum ius antiquum, quod ipso facto suspensus habet clericus in publicam concubinariam, at verò in quod facit irregularitatem, etiam in factis, infamie non propter emendationem nullas de depositione dignum, non est abrogatum consuetudine.

Ex dictis si placet, collationem beneficii, factam infamie infamia facti vel iuris, esse nullam, ut Sylvest. verb. infamia q. 3. in dicta quæstione 1. c. & Patrocinian. cap. inter dilectos, de excessibus P. aliorum, nu. 8. Probatur: nam et ibi infamia sicut irregularitatem, sed collatio beneficii facta irregulari est nulla, ut diximus d. 1. p. 1. c. 2. d. 1. 6. ergo probatur etiam ex cap. infamibus de regularitat. 6.

Sed specialiter inquirimus de simonia, utrum inducat irregularitatem?

Sic quinta conclusio. Simonia in Ordine si sit notoria, inducit irregularitatem. Ita P. Henricus l. b. 13. de excommunicatione, cap. 2. c. 4. & cap. 27. n. 4. Probatur, quia est grauius et men aduersus, & per consequens dignum depositione.

Sexta conclusio. Simonia in Ordine si occulta sit, non inducit irregularitatem; hæc est contra Corat. Cl. men li. humilis. p. 2. §. 1. nu. 4. verò hæc ipsa est tenet de mente P. Henrici l. b. 1. c. 1. nu. 1. & clarus. Nauar. lib. 5. Con. l. cons. 15. de si-

ita Nauar. n. 206. §. 3. & n. 218. Cou. Clem. si
fariosas p. 3. in initio n. 8. & alij Doctores.
& est text. Claren. vna. de homicidio. &
cap. 1. de clerici. pugnantes in duello.
Vnde breuitatis causa videtur hoc verbo,
deformare, quod comprehendit occidere, &
mutilare. Quibus si positis,

DVBITATA PRIMO, quæ pars ho-
minis dicatur membrum?

non sit irregularis, ut latius vidimus dis-
par. 3. dub. 1.

rez num. 9 qui citat Panormitanum.

Sequitur tertio, quod effusio sanguinis, quantumvis magna citra deformationem, non inducit irregularitatem.

SECTIO II.

De irregularitate proveniente ex homicidio facto a Iudice, & eius ministris.

De quo agit P. Henr. c. 12. Nauar. num. 209. Villadiego c. 6. Conar. Clement. si furiosus. p. 2 §. 1. & Soto lib. 5. de iust. quæst. 1. art. 4.

ET impt. mis supponendam est, dupliciter aliquem concurrere auctoritate publica ad deformationem alius. Primo modo, cooperando ad prolationem sententiæ, & hoc modo concurret Iudex, accusator, testis, tabellio, &c. Secundo modo, cooperando ad executionem sententiæ, ut carnifex satellites, & alij, de quibus omnibus singulatim dicendum est. Vnde

QUÆRITUR PRIMò, utrum omnes qui aliquo istorum modorum concurrunt ad deformationem, sint irregulares?

Conclusio affirmatiua. Ita Soto, Villadiego, Nauar. P. Henr. q. ubi sup. & omnes Doctores, & est optimus text. ap. aliquantos, §. 1. d. ex quo sequitur, sequentes esse irregulares, ex de. et. p. fecit leuatis. Primò, Iudex qui iuste profert sententiam, & eius Assessor, & cum ille qui post latam sententiam suadet Iudici, ut non concedat appellationem. Na Syluest. ver. homicidium 1. quæst. 8. Dico, iuste, quia si procedat iniuste, sit irregularis alterius speciei, scilicet homicidij iniusti. sic Henr. cap. 14. num. 5. & intelligo de iniustitia contra ius: nam quamuis procedat mala intentione, si alius seruatus, non est irregularis homicidij iniusti, secundò, promotor fiscalis, & accusator,

& eius procurator & aduocatus, & etiam testis, non tamen sit irregularis laicus vel clericus, qui deferret ad Iudicem crimen, quod non meretur deformationem, licet delinquens ob illud iniuste, vel ob alia deforme, dummodò attentis circumstantiis non teneretur credere id euentum sic Nauar. na 214. Tertio, sit irregularis notarius seu tabellio, qui recipit depositiones testium, vel legit eas, quando publicantur, vel sententiam scribit, vel dicitur, vel signat scriptam a famulo, & suo sigillo te lict auctoritatem, vel eam pronunciat, imò etiam qui scribit vel transcribit sententiam, tanquam Officialis iustitiae, vel praedictas literas, quibus iubetur deformatio. sic Henr. num. 2. Anton. 2. p. 1. c. 28. c. 2 ante §. 1. & Nauar. nam. 2. 12. At verò famulus, qui non infert in deformationem, non sit irregularis, licet faciat tra. illam sententiam dictam a notario, vel informationem, quia isti non influunt moraliter in condemnationem reus, sed materialiter tantum, & per accidens se habent, sicut non omnes famuli usurarij concurrunt mortaliter ad usuram, & consequenter nec omnes tenentur restituere: unde quamuis teneatur restituere qui facit contractum, vel scribit rationem dati & accepti, non tamen qui transcribunt scripturam usurariam, quia hæc non sufficit ad faciendam fidem in foro exteriori item d. cond. m. est de famulo, qui titulus attulit processum notarij, vel tunc equum Iudicis associaturo rem, sic Henr. d. c. 20. na 2.

Quartò, sit irregularis iurisperitus, qui registrum sumit contra reum ad facilitatem Iudicis instructionem, vel elicit in fauorem sibi dabit, contrarietates, exceptiones, ut voluit P. Henr. na. 10. Excusatur tamen ab irregularitate Iudex, qui non prolat sententiam sanguinis, nisi contra absentem rebellem: nam hæc non potest executioni mandari sine noua sententia, & hæc sola inflat in deformationem. P. Henr. num. 1.

Quintò, sunt irregulares, qui torquent reum, si inde sit, quod confiteatur crimen,

per propriam avaritiam, ne miter vel vxor
afficiatur tanto dolore, licet inde contingat,
quod et eis mortuatur, qui a dicitur
per leuiticum vi. m. iste enim non sit
irregularis, quia effectus per accidens sequen-
tus non imputatur. danti operam licet
rei. sic P. Henricus ibidem, qui etiam ait
in eodem num. 7. non esse irregularem
sacerdotem, qui dicit carnalis, nemo te
impedit tunc officii in tuum, qui ego
tam feci. an tu in confessione vel exhorta-
tione. Præterea dicitur, quod si pullus
campaniam, qui in loquutione est. ita
penitendas, non est irregularis, sic d. qui
Mag. illi, & Covarr. p. 2. §. 4. non §. vers.
nec tamen admittitur, quia non dat cau-
sam proximam, nec remotam morti, di-
cit tamen ante prædictum versiculum, ir-
regularis in esse, qui p. l. faret campaniam
ad dedicationem & belum. an. illud, ego
ad lo, quod si pullus ad arma in bello
iusto, non esset irregularis. Verum ut ali-
qua ex prædictis exactius intelligantur,

D V B I T A T V R secundo, utrum In-
quisitores hæretice præiatis, & al. la-
des ecclesiasticos tradentes reum laici
seculares, i. q. o. deficiantur, manent ir-
regulares.

Conclusio, quod non est communis,
etiam conclusionis duplex est ratio. Pri-
ma, quam reddit Covarr. p. 2. §. 5. v. m. 6.
quia Inquisitores rogant verum & ex ani-
mo Iudices seculares, ut misericorditer
seget, ut eam illo, unde quando tradit
hæreticum bachi o seculari, solum de-
clarant, se functione solum officio suo, & hæ-
retici, ut carquam. corrigibilem dimi-
tere a propria iurisdictione. Quæ ratio
non solum habet locum in Inquisitoribus,
sed etiam in aliis Iudicibus ecclesiasticis,
quia per prædictam protestationem
liberatur ab irregularitate, ut videtur ex
capitulum de verborum significatone,
ut dicitur, quod quando Prælati etiam
laici de seculari clericum degradatum,
ista traditio sic intelligitur, quod Iudex
secularis tunc præiatur in suum forum, &
quod Prælati efficaciter intercedat pro

eo, ut non occidatur, unde sine eis f. Co-
lorta. format se cap. 11. huiusmodi
traditio. Secunda ratio est propter In-
q. ibidem, quia scilicet eis solum est
prohibita executio mortis. hinc tenet
Medina. Sum. lib. 1. cap. 1. §. 1. regula
4. & h. tenet ex quadam Bulla P. II. V.
concessa C. 1. al. bus 29. Aprilis, anni
1557. & habetur in laici. Inq. auto-
ritas, fol. 474. quoniam P. V. confirmavit,
& extendit ad omnes laicos hæreticorum,
quod V. cat. 10. Canonibus 112, & consuetu-
dine. Ex quo infertur.

Primo, quod licet in laici faciant pro-
testationem, non erunt irregulares, sic P.
Henricus in §. 4. glo. 1. litera B.

Secundo, quod si Iudex secularis
liberatur ex executione, possunt etiam In-
quisitores absque metu leg. iurata. i. i. i. i.
te, quod si exequatur sententiam, hoc est
contra Covarr. dicto num. 1. in fine sed
ad tenet Medina sup. Tabien. v. b. irregu-
laritas. 2. §. 1. & P. Henricus dicto num. 5.
in glossa, litera D.

Sequitur tertio, quod secularis, secretari-
us, testis & denunciator, & alij Offi-
ciales, tribus Inquisitionis, licet nol-
li in faciant protestationem, non sunt ir-
regulares, quia Inquisitores non procedunt
ad informationem.

D V B I T A T V R tertio, quando ali-
qui sunt rei datum & asper. in carcerem
intra paucos menses mortuus est, ut in
Iudex, qui cum hi detracta, sit irregularis.

Conclusio affirmativa. ita Covarr. p. 2.
§. 5. num. 7. Sylvest. verb. homicidii m. 3.
num. 7. part. 1. Angelus verb. irregularitas.
num. 21. Tabien. v. b. irregularitas. 2. §. 8.
P. Henricus cap. 3. num. 7. & Anton. 1. part. 28.
cap. 2. §. 6. in fine, qui hoc intelligit, quan-
do carcer est intra actus & asper, ut veni-
mule sit intra paucos dies mortuus, &
eodem modo videtur loqui Angelus. Quod
si talis Iudex, ut ecclesiasticus, ut irregu-
laris ex homicidio in iusto. Limitant au-
tem conclusionem Tabien sup. & P. Hen-
ricus cap. 1. §. num. 4. nisi ea durior po-
tuit

posita esset per legem vel regulam Religionis, cuius executor est Prælatus: tunc enim, inquit, excusatur: sed ego valde dubito de hoc, si persona sit ita debilis vel delicata, ut sit verisimile, quod breui morietur.

Ex his infero, quod Iudæ & eque. Iusticus non potest ferre sententiam durissimam carceris, nec amentorum, veluti gratia, per vicias, ut condemnatus citius moriatur. Ita Didacus Perez ad Villahago cap. 6. nu. 34. & quæ Imolam: nam aliter virtute ferre sententiam loquimur, quæ tamen clerici est omnino probibita. can. his à quibus. 23. quæst. 8. & cap. 1. amentum sanguinis. ne clerici vel monachi.

D V B I T A T V R quartò, verum Prælatus ecclesiæ cui habens temporalem iurisdictionem, mereatur irregularitatem, si præficiat prætorium, quod postea deformet delinquentem?

Prima conclusio negativa. Sic Nauar. nam. 2. l. 6. Couar. p. 2. §. 5. nam. 8. P. Henríquez cap. 12. nu. 6. de Pætoribus, & est text. cap. 1. ne clericus vel monachus in 6. quæ conclusio habet verum, licet talis Prælatus dicat Prætori, quod vigilet contra malefactores, & obsecrat leges, similiter habet verum, licet comminatur laici casum in particulari dignum morte. Ita Sylvest. ver. homicidium. 3. num. 7. part. 1. Tabien. ver. homicidium. 3. num. 5. §. 4. Couar. sup. Antonin. 3. part. 28. cap. 2. ante §. 1. & Nicolaus Plobius num. 23. regul. 38. ubi sic ait. *Potest fieri specialis commissio, sed non expressa pena.* & cum Gossedam. Contrarium tenet P. Henríquez num. 6. littera N. & allegat pro se Nauarrum lib. 5. Consiliorum, consil. ultimum de homicidio. Sed Nauar. tantum loquitur de Prælato, qui Iudici præcepit, ut mori executionetur sententiam mortis, quam tulit. Et nostra sententia efficaciter probatur ex dicto cap. ultimum. ubi. *1. homicidium, aut alia maleficio commisso, si libo iniungitur, &c.* cum verbum, *commisso*, est præteritum temporis, ut si nostra sententia am tenet ibi glossa, & eodem videtur tenere Gemina nam. 5. Præ-

terea habet verum conclusio, si talis Prælatus habeat prædictam iurisdictionem ratione beneficii, siue ratione patrimonij. Sic Plobius supra, & Geminian. numero quarto, qui probat nam textus generaliter dicit de Prælato habente iurisdictionem.

Se l. per. 1. si laicus habens temporalem iurisdictionem, faciat prædictam delegationem, verum mereatur irregularitatem?

Sic secunda conclusio negativa. Ita Gemina. & Plobius Probat nam si clericus non manet irregularis ergo nec laicus, videtur alia in Geminiano circa primam conclusionem.

Sic tertia conclusio. Si talis Prælatus dicat Iudici, ut hunc faciem suspendat, autnet irregulari homicidij mandata. Si. u. P. Henríquez, & communiter Doctores, & ex optimis text. cap. his à quibus. 23. quæst. 8. ubi. *aut ut ferendas præcipiamus.* vel si consilatur a suo Prætoris, quod 12. dani sit, respondet, consule penitus & leges. Ita Sylvest.

D V B I T A T V R quintò, verum si prædictus Prælatus condat legem contrariam penam mortis, sit irregularis?

Conclusio negativa ita Bernard. Diaz in sua Præf. cap. 98. verba. item tunc. & cum glossam ex l. de. de excessibus Prælatorum, verbo, consilatur, & Abbatem ibidem. quod licet non dicant expresse, tamen colligitur ex illis, tenet etiam in simili Tabien. verbo irregularitas. 2. §. 4. in fine. P. Henríquez cap. 12. num. 6. Et probatur, quia lex loquitur in generali, & ideo est causa remota.

Hic se potius, quod possunt clerici consilare Principi, ut condat legem, quæ tales delinquentes suspendantur. sic P. Henríquez. 16. nam. 4.

D V B I T A T V R sextò, quid faciet clericus quem Iudex consiluit de delicto digno morte?

Prima conclusio. Si consilatur in communi, qui tunc imminet casus in particulari, nec dicat, quod tale delictum meretur penam mortis, non manet irregularis.

gularis; manebit tamen, si casus imminet in particulari. ita Sylvest. verbo, homicidium. 1. num. 1. 2. qu. 3. par. 2. qui e rat Hostiensis & Panormitanus, tenet etiam Angelas eodem verb. §. 1. P. Henric. e. 16. nam. 4. & Villadiego cap. 6. num. 82. Et si secunda pars conclusiois est intelligenda, supposito quod illud responsum influat in homicidium nam si non i illud, ut quia datum est firmiter parato ad occidendum malefactorem, non incurreret irregularitatem, ut a fortiori tenet P. Henric. sup. no. 3. in glossa, littera E.

Secunda conclusio. Iste clericus consultus de causa in particulari respondeat, Consile latissimetur. hoc enim non pertinet ad me, quia nobis non licet interficere quemquam, vel non possum super hoc consulere. ita Tabien. verbo, irregularitas 2. §. 4. nec in hoc va. mo invenio scrupulum, quidquid dicat P. Henric. e. 16. num. 4.

Tertia conclusio. Licet possunt Predicatores generaliter predicare, quod Iudices sciunt leges, & quod debent purgare Rempublicam hominibus peccatis. ita Villadiego, cap. 6. numer. 86. verficul caueant ergo

Sed quod faciet Consultus, cum Iudex obligatus occidere malefactorem dicit, se nolle illum occidere?

Quarta conclusio. Sine periculo irregularitatis potest respondere. Nisi propositum consulere Iuris peritus, & facere quod ipsi iuxerint, non te absolvam, mihi dico, quod potest dicere, Nisi propositum facere, quod teneris secundum ius, non te absolvam. sic P. Henric. cap. 16. num. 4. in glossa, littera S, & aliqui Magistri. Et probitur conclusio; primum, quia dicitur tantum intendit mederi uni v. penitentis; secundum, quia non est auferenda Confessario libertas reddendi rationem, propter quam negat absolutionem.

DIVINITATIS septimum, utrum sit irregularis Confessarius, qui obligat penitentem ad confitendum delictum dignum morte, de quo iudice interrogatur

Ans. de censur.

Conclusio negatio. sic P. Henric. cap. 16. num. 4. littera B, & aliqui Magistri. Probatur primum, quia tantum concurrat (& iuste quidem) ex parte patientis mortem, non ex parte inferentium. Secundum, quia ipse tantum intendit confitere an m. penitentis, & mors sequatur est per accidens & prater eius intentionem. Idem dicendum est, si consulat reo consentire sententie mortis iustae, & ne appellet iniuste, at vero si consulat om. iure appellacionem iure concessam, esset causa mortis, vel accelerationis, & consequenter irregularis. sic P. Henric. e. 16.

DIVINITATIS octavum, utrum reus & eius Advocatus maneant irregulariter, quando accusator defecit in probatione, & punitur poena talionis, scilicet morte, vel mutilatione?

Prima conclusio. Si reus & eius Advocatus petierunt accusatorem puniti poena talionis, manent irregulariter, secus vero si id non petierint, sed solum tractantur de sua defensione. Primam partem tenet expressis Covar. par. 2. §. 5. num. 5. verficul. 12. Bernard D. 2. num. 20. P. Henric. cap. 11. numer. 10. littera G, & in hoc casu intelligendum est Sylvest. verbo, homicidium 3. num. 3. par. 1. Secunda vero partem tenet etiam Bernard Diaz, & Anton. 2. part. tit. 28. cap. 2. §. 1. Covarr. & aliqui Magistri. Et videtur mihi certa, & eam tenet etiam P. Henric. qui adiecit, quod si clericus Iurisperitus ex pietate patrocinetur pro reo, caueat obicere accusatori exceptionem de calumnia, ne forte damnetur poena talionis.

Secunda conclusio. Quamvis accusator damnetur poena talionis, & occidatur eius Advocatus, non manet irregularis, quia ipse non se tenet ex parte Iudicis, nec rei, sed ex parte accusatoris, eum defendendo, & insequendo accusatum. Quae conclusio est vera, licet talis Advocatus sit clericus in sacris, contra Villadiego, cap. 6. num. 82. verficul. sed de Advocato. Probo: nam licet in hoc delinquant, & possint ab ordinario puniti, ut ait Bernardus,

XX. item.

num. 20. In fine, tamen mors non sequitur ex eius patrocino. Et hoc intel. goli non fuit la culpa, at verò si propter eius impetum vel acutum accessit occisus esset irregularis, licet ita laeas, ut bene ait Vltadego versic. 10, & hoc limita.

Deinde tamen a nonò, videm accusator excusari ab irregularitate per protestationem, 4. a protestatur se non intendere, quòd accusatus puniatur poena laeas, scilicet homicidij vel mutilationis, sed tantum quòd fiat sibi satisfactio, vel quòd impediatur mala imminutio.

De quo tractat optimè Couarr. par. 2. §. 5. & Bernardus Diaz in sua Practica, cap. 98.

Septimi conclusio. Prelatus, vel clericus, qui accusant aliquem in causa criminali, ex qua sequitur mors, excusatur ab irregularitate, si expressè faciant prædictam protestationem, ita Couarr. & Navarr. cap. 2. num. 213. Calet. 2. quæst. 33. artic. 7. & communiter Doctores. & est text. cap. Prelatis. de hoc in 6. C. dea quoniam conclusionem notandum est, quòd hæc protestatio excusat etiam in sequentibus casibus. Primò, non solum quando id clericus de iure ante, sed etiam quando verò & propriè accusat ita Soto l. b. 4. de iust. qu. 5. art. 1. ad 4. & C. de m. l. 2. cap. Prelatis. quoniam etiam in Ioanne Andream. Secundo etiam excusat, quatinus non sit simul eam ipsa accusatione, sed postea coram Iudice ante productionem sententiae, ita Couarr. supra numero 1. d. 2. & expressè P. Henríquez, cap. 11. in numero 5. Emmanuel cap. 170. conclus. 6. & Magister, & est de mente Felini cap. cum Ferrarionis de constitutionibus numero 54. Vbi tractat de protestatione in communi sic ait. Sufficit per te fac, quando cumque, Antequam ante periculum altum. & allegat Bartol. Ioannem Andream, & alios. Et prohibetur nam sibi in Couarr. citò quare clericus prohibetur accessum in excusatione, quia quæ protestatio est, quia per accusationem sine protestatione, est non intendere mortem accusati, sed per prot-

estationem postea factam renouat voluntatem mortis, quam visus fuerat habere, ergo liberatur ab irregularitate, sicut liberatur, qui mandauit homicidium, & ante executionem mortis retractat mandatum. Tertio etiam excusatur quando clericus accessit non solum pro iniuria vel dauno illato suis personis, sed etiam suis rebus ita Nauarr. num. 226. est communis. & habetur ex dicto cap. Prelatis ibi. *Aliis dicitur materia in iudiciis cessare, & ipsorum bona libere depreuare* Ita tamen casum imitant Syluest. verbo homicidium. 2. quæst. 8. & Tabien. verbo irregularitas. 3. §. 8. quatinus alio modo non posset recuperare bona sua; sed P. Henríquez cap. 11. numero 4. in glo. 1. licet M. ait hinc limitationem non esse necessariam. Et probatur nam in absolute concedit hanc facultatem clericis, & irregularitas non incurrit nisi in casibus à iure expressis. Etiam excusatur clericus, si denunciet eos qui damnificauit in sua Ecclesia, sic Emanuel cap. 170. conclus. 6. nam talis causa pertinet ad ipsum. Quòd excusat, non solum quando clericus accusat, sed etiam quando reum detinet, & Iudic. tradit ita P. Henríquez cap. 12. num. 8. & expressè Nauarr. num. 226. Couarr. versic. 10. Syluest. verbo homicidium 3. quæst. 5. par. 6. & Bernardus Diaz, num. 1. Quòd excusat protestationem, licet ficta sit, & accusator habeat voluntatem, quòd accusatus occidatur. Hoc est contra Nauarrum modò citatum dicentem, quòd licet iste in foro exteriori excusetur ab irregularitate, non tamen in interiori, & citat Ioannem Andream, & G. min. in idem tenet Syluest. verbo homicidium. 2. numero 7. §. 8. & Bernardus Diaz numero 15. Sed nostram sententiam tenet Paz in sua Practica §. primò 1. cap. 2. numero 23. Couarr. num. 2. versic. 6. Felin. cap. postulasti. de homicidio in fine. Tabien. verbo Irregularitas. 3. §. 8. P. Henríquez cap. 11. artic. finem. Et probatur irregularitas solum esse inducitur iure ecclesiastico, & non incurritur per solam actum interiorem, sed per illam protestationem exteriori

exteriorem excusatur secundum has, ergo non incurrit per interiorem intentionem nam hac intentio non inflat exterius in hominem.

Et quo infero cum Couarru versic. 7. quod si non protestatur exterius, quamvis interioris habeat animum, quod reus non occidatur, et irregularis, idem tenet Bernardus Diaz numer. 16. Sexto, praedicta protestatio etiam excusat licentem accusantem de etiam ine digno morte. Probatur: nam a excusat clericum, ergo a fortiori laicum, sed iam est differentia, quod si clericus omittit protestationem, erit irregularis ex omittendo in alio; ac verò si laicus omittat, erit irregularis ex defectu perfectae lenitatis, ut tenet Nazari numer. 213 in fine. Et probatur nam clericus prohibetur, ut accendat in causa sanguinis sine protestatione, ut patet ex cap. postulasti de homicidio. iuncto dicto cap. Prælati, ut aduertitur glossa eod. cap. postulasti in fine.

Dixi in eo ielusione, si expresse faciant protestationem, quia non sufficit tunc, ita glossa dicto cap. Prælati verbo, protestando. Bernardus Diaz numer. 2 & est de mente Doctorum & probatur ex ipso textu, ibi, protestando expresse.

Sicut id notandum est, praedictam protestationem non esse necessariam in sequentibus casibus. Primo, si accusator accusat de crimine leui, quamvis Iudex excedens limites iustitiae, occidat accusatum, ita Couarra versic. 19 Bernard. Diaz numer. 13. & antiqui Theologi. Hinc si fertur eam Couarru versic. 8. & cum glossa dicto cap. Prælati. & aliis Doctoribus, quod si fortiori excusabitur accusator in isto casu, si praemittat protestationem. Et prohibetur, quod non requiritur protestatio, quia malitia Iudicis non debet nocere accusatori.

Secundo, non est necessaria, quando accusat de crimine leui, & tamen reus in carcere detentus propter delicta ab aliis cumalata punitur morte, ita P. Henricus cap. 12. numer. 8. in fine. & utrumque ca-

sam ponit Nauarrus numer. 214 §. 5.

Tertio, in causa civili, licet ex accidenti contingat, quod Iudex secularis, vel eius minister accusatum contumacem & rebellem occidant, ita Couarra versic. 5. Bernardus Diaz numer. 123, fauet e, postulasti, de hom. cido.

Quarto, quando accusatio fit in tribunali inquisitionis, vel in alio trib. banali. ecclesiastico ita Bernardus Diaz numer. 14. & P. Henricus cap. 12. numer. 5. Probatur, talis accusator non censetur e. nantret ad mortem magis, quam ipse Iudex ecclesiasticus, sed Iudex relaxando reum non concutit ad mortem, ergo nec accusator.

Sic secunda conclusio. Praedicta protestatio etiam est necessaria, quando Praelatus vocat brachium seculare in defensionem Ecclesiae suae, sic P. Henricus cap. 12. circa finem.

Dubium tertium decimum, utrum excuset protestatio, quando etiam eius accusat criminaliter, & perit vindictam extra deformationem?

Et videtur quod si: nam sicut non censetur causa mortis, quando agitur civiliter, si protestatur, ergo nec etiam censetur, si accuset criminaliter, perendo, quod puniatur extra deformationem.

Conclino, quod non excusat, atque adeo sequens deformatio minet irregularitatem ita P. Henricus cap. 1. numer. 4. litera N, Nauarrus l. b. 5. Consiliorum, consil. 9. de homicidio numer. 4. iuncto consil. 26. in solutione ad 1. Didacus Perez ad Vil. ego capit. ult. post finem versic. queritur clericus. & citat Ancharam in dicto cap. Prælati. tenet etiam Felin. capit. post. istud homicidio ubi ait, quod protestatio excusat, dummodo clericus civiliter, vel criminaliter agens praetendat interesse. Probatur nam cap. Prælati, dicitur, quod in querela autem dicitur, quod agitur de crimine civili, ut notat ibi. Cum nam in principio, nec obstat praedictum quod clericus in principio libelli dicitur, accuso et criminaliter nam in si se tandem praetendunt solum interesse.

Ad argumentum in contrarium negant consequentia: nam si semel peccat vindictam, non est in sua manu limitare poenam, maxime si sit iure statuta, atque ided cum Iudex ponat tunc ad imitandam accusatoris, accusato, erit causa deformationis, & consequenter protestatio nihil proderit tanquam coactura facta, ut inquit Didacus Perez.

Quæ autem forma sit seruanda in ponenda causæ accusatione, tradit Ant. Gom. tom. 3. Variarum, c. 6. n. 7.

Dubitatur vndequid, verum prædicta protestatio excuset clericum accusantem coram Iudice seculari pro iniuriis alienis dignis morte?

Pro solutione supponendum est, quod iniuria vel est iam illata, vel non est illata, sed imminet.

Sit prima conclusio. Sicut potest clericus cum protestatione accusare malefactorem de iniuria vel damno sibi illato, ita etiam potest accusare de iniuria vel damno illato suis domesticis, vel propinquis, ita Covarr. dicto §. 5. n. 4. vers. 1. P. Henriquez, c. 1. n. 4. & aliqui Mistri Probatur: nam damnum illatum domesticis & propinquis reputatur proprium.

Secunda conclusio. Si recuset de iniuria iam illata, si talis iniuria sit aliena, quæ nec est illata sibi, nec domesticis, nec propinquis, quomodo protestetur, manet irregularis, ita Covarr. versumodò citato. Felin. cap. postulasti de homicidio Bernat. Diaz. num. 7. Nauat. n. 2. 3. & n. 2. 18 §. 1. vbi dicit, esse communem, & probatur ex dicto cap. Prælati ibi, *de suis malefactoribus*; & ibi, *emendam sibi ferri*.

Tertia conclusio. Si iniuria non sit illata, sed imminet, vel contra Rempublicam, vel contra potentem hominem etiam extraneum, potest clericus præmissa protestatione denunciare absque metu irregularitatis, dummodò non possit aliter impedire tale damnum ita placet Caieta. 2. 2. q. 33. art. 7. Bann. 2. ibid. ubi. 7. Soto relect. de regem lo secreto, memb. 2. quæst. 4. conclus. 2. in fine. Nauat. cap. inter verba, con-

clus. 6. n. 1 §. 4. & c. 27. n. 23. Couleco modò citato. P. Henriquez, cap. 1. 2. n. 8. & Doctores communiter. Probatur ex eadem casu. de accusationibus ibi, *nisi pro pace*. P. Molina tom. 1. de iust. tract. 2. di. p. 109. post 3. conclus. 5. illud etiam aieit, quod in isto casu non requiritur protestatio. Et optimè probat. nam quod in hoc casu, in quo iure non tenetur denunciare, non incurrens irregularitatem, vim habet ante ea. Prælati, quia hic casus nunquam fuit comprehensus legibus ecclesiasticis, sed protestatio solum est necessaria in casu, in quo illa conclusa, incideretur irregularitas, & cum in isto casu, nec la iho statuatur, quod in hoc casu adhuc beatat protestatio ad effectum evitandi irregularitatem, sit consequens protestationem non esse necessariam. Sic noster P. Molina.

Secundò, probant Caiet. Soto & Bannet: nam licet Ecclesia aliquando prohibeat clericis, quod aliàs licitè fieri posset, nunquam tamen prohibet illis, nec laicis id, ad quod ipsi alias tenentur iure naturali vel diuino, sed in isto casu tenentur denunciare, ergo.

Dixi, *dummodò non possit aliter impedire tale damnum*, nam si possit impedire non denunciando delinquentem, debet tacere.

Vltimò nota, quod P. Henriquez, c. 1. n. 8. d. cit. quod potest clericus accusare cum protestatione de dño illato Rempublicæ, quod reputatur proprium, hoc autem ego intelligo, quando damnum est reparabile pecunia, ut si compulsum publicum ætatum: nam tale delictum semper est veluti iniuriæ, quando non restituitur damnum, non tamen intelligo, quando damnum non est hoc modo reparabile, ut quando quis commouit seditionem in Rempublicam, & delictum iam est finitum. Probatur nam textus dicit, *nisi pro pace*, & Doctores citati dicunt, quod si solum licet clericus accusare pro vitando damno imminenti Rempublicæ vel personæ pueræ.

Dubitatur de hoc, cum, vtrum Advocatus & testis excusetur ab irregularitate per protestationem?

Disput. quinta. Dub. duodecimum & decimum tertium. 349

Prima conclusio. Aduocatus non excusatur. tenet Graphis lib. 2. cap. 62. num. 45. & erat Abbatem in cap. de cetero. de testib. 5. & in ol. in cap. 1. de postul. P. Henr. q. 127. cap. 1. 2. num. 8. & Couarr. numer. 5. vers. 1. qui dicit esse communem. Probatur nam J. & cum caput. Prælati. tantum loquitur de accusatore, ut clerici iniuste patiantur iniurias, ergo hæc constitutio non habet locum in Aduocato, in quo nec verificantur verba textus, nec intentio Pontificis.

Secunda conclusio. Nec etiam testis excusatur. ita P. Henr. num. 9. Iulius Clarus l. 5. q. 24. n. 3. Couar. n. 5. vers. 1. 4. & uterque dicit esse communem, tenet etiam Bernard. Diaz num. 21. & Felin. in cap. postulat. de homicid. o. Probatur tum ratione facta pro prima conclusione, tum etiam nam testis est vnum de requisitis, ob quæ mors infertur, & ideo suo testimonio influat in sententiam.

Ex quo testis infert P. Henriquez, quod licet sint multi testes, omnes manent irregulares, immo Bernardus Diaz num. 21. dicit, quod nemo est qui tantum cooperatur sanguini iudicis, quantum ipse testis, super cuius attestatione firmatur sententia. Hinc etiam sequitur, quod promotor fiscalis non excusatur per protestationem. sic P. Henr. q. cap. 12. n. 8. sed duo restant notanda.

Primum, quod prædicta habent verum, quamuis isti parocinientur, testificentur, vel accusent coacti meri cadere in virum constantem. ita P. Henr. cap. 1. 1. num. 4. & c. 12. n. 9. Tabien. verb. irregularitas 1. 5. 22. Arul. ver. irregularitas. n. 37. & Bern. Diaz c. 99. n. 21. Quod probatur primo: nam isti concurrunt ad homicidium voluntarium ex parte ludicis, qui sponte sumpsit officium. Hanc rationem tangit P. Henr. dicto n. 9. Secundo probatur ratione, quam tenet Tabien. scilicet quod Clem. si falso. fol. 1. liberat ab irregularitate eum, qui occidit ipsum aggressorem; at verò hic testis nec dicitur propter motum incusatum ab alio. & hæc ratio magis placet.

Verum est, quod quamuis iste testis sit clericus, excusabitur a peccato, & ideo erit irregularis ex defectu perfectæ lenitatis.

Secundum notabile, quod aliqui Theologi, dicunt, esse satis probabile, quod in casibus, in quibus testis tenetur iure naturali se offerre ad testificandum, non sit irregularis præmissa protestatione; idem significat P. Henr. cap. 1. 2. num. 9. in fine. & inhi etiam videtur valde probabile: nam ius concedens hoc privilegium clerico accusatori, censetur consequenter concessisse testis in hoc casu, & privilegium redactor inutile. Exemplum est, ut quando tenetur testificari ad liberandum a morte iniuste accusatum, vel quando tenetur testificari, ne ille, qui iniuste accusatur machinantiem contra Rempublicam, deficiens in probatione puniatur poena talionis. Ad idem pertinet quod dicit P. Henr. c. 19. n. 7. l. 1. c. 1. de clerico, qui compellitur a Prælo testificari in causa alienam si non loquatur in casu, in quo clericus iure naturali tenetur se offerre in testem, magis inclino, quod erit irregularis.

Sed contra hoc secundum notabile est argumentum. Quamuis Iudex teneatur occidere malefactorem, sic irregularis ergo non erit in teste, quamvis teneatur ferre testimonium. Respondetur, distictam esse rationem. nam Iudex ipse se iniecit voluntarie in eam obligationem, quando sponte sumpsit officium, secus est in teste.

DEBITA VER. decimotertio, utrum clericus licite possit ferre testimonium in causa sanguinis.

Prima conclusio negativa. ita D. Tho. 2. 2. q. 7. art. 1. ad 3. Soto l. 5. de iust. quæ. 7. art. 1. in fine, & latius Bernard. Diaz in sua Pract. cap. 99. num. 21. ubi erat glossa in cap. testimonium. 1. 1. q. 1. & in cap. de cetero. de testib. Probatur nam. generaliter prohibitum est clericis iudicium sanguinis. cap. 1. h. 1. a quibus. 2. 1. q. 8. sed testis multum cooperatur ad sententiam sanguinis, ut vidimus dub. precedenti, ergo. Et in tantum est vera conclusio, quod licet

de facto non fuerit sequuta sententia sanguinis, sed alia maior arbitraria, nihilominus clericus pro modo culpe puniendus est a iudice. Ita Bernard. Diaz, qui dicit, ut si se vidisse recepit. Preterea est idem vera conclusio, ut Prelatus non possit concedere licentiam ad tale testimonium, & quamvis de facto concedat, non est ubi obtemperandum sic Bernardus num. 26. ubi citat alios, non tamen procedit conclusio, quando in causa licet criminali, non tamen agebatur de poena sanguinis sic Bernardus num. 22. Preterea est intelligenda conclusio, quando clericus fert testimonium contra reum, secus vero si ferat in eius fauorem, quia hoc non est prohibitum, & hoc quamvis ex tali testimonio, quod directe tendit ad probandam innocentiam rei. Ex accidenti tamen, quia detegatur accusatoris calumnia, puniatur poena talionis. Ita Bernardus numer. 22. nam huc mors sequitur per accidens ex eius testimonio. Ut autem clericus pro reo testificetur, requiritur licentia Prelati, & si feratur in praxi testatur Franciscus Maranta relatus a Bernardo Diaz, quae licentia ab Episcopo, vel eius Vicario concedenda est maturo iudicio, & parum ex parte cognitione sic Bernardus num. 23.

Ex dictis inferitur secunda conclusio. Clericus non potest cogi ferre testimonium in causa sanguinis ita D. Thoms. sup. Didacus Perez ad Villadiego cap. 1. num. 90. & laudus in additio. ad capit. ult. pag. 186. versicul. deinde dubitatur. ubi citat Innocentium & alios. Probat, quia nemo potest cogi ad iuramentum, imò Ioan. An. itas, & Gonsio Pape citati a Bernardo dicto cap. 99. in fine dicunt, nec laicum a se iuramentum ad cleritum cogi posse in foro seculari ad ferendam testimonium in causa sanguinis idem tenet P. Henr. cap. 12. num. 9. sed Bernard. ait, non esse receptum in praxi forensi.

Dubitatur decimoquinto, utrum peccet mortaliter clericus, si deliberat sic et aliquid, quo maneat irregularis. Nauas ubi 226 solum dicit, quod peccat.

Sic conclusio. Non eo ipso quod clericus faciat aliquid deliberatè, ex quo maneat irregularis, peccat mortaliter. Ita P. Henr. cap. 12. num. 4. litera T, & aliqui maiores, ut si dicit fatellit, quod propter, vel reo, quod admoveat caput stipiti, & similia. Probat, nam licet prohibitum sit clericis, ne se iuramentum ferant in causa sanguinis, tamen huc materiam est levis, ut vero si esset iudex vel Advocatus peccaret mortaliter, quia violaret præceptum in re gravi, & Bernardus Diaz cap. 99. num. 4. etiam ponit exemplum in clerico, qui accusat sine protestatione, de quo tamen dubius manet Didacus Perez in addit. ad ea. ult. versul. sed quarto. pag. 183. ubi de hoc late igit.

Preterea potest contingere, quod ratione damni sequenti peccet mortaliter, ut si sit Patrochus, & ex hoc quod fiat irregularis, sequatur grave damnum suis oribus.

Dubitatur decimoquinto, utrum qui detegit malefactorem, vel eum, adesse latrones, fiat irregularis morte sequenti.

Prima conclusio. Qui detegit malefactorem, quos scribat illum quærere ad mortem, manet irregularis, secus est, si nesciat, nec suspicatus sit. Ita Villadiego cap. 6. num. 51. versul. quod si clericus. Nauas num. 217. §. 1. & Couar. 2. par. 5. §. 5. nume. 1. versicul. primò illud. ubi citat alios, secus sit Couar. si solum det signa, ut cognoscat, fur, qui comprehensus a iudice fuit mutilatus, & habetur ex cap. 12. nos de homicidio §. ult. Probat Couar. nam illa signa non effecerant aliquod genus prohibitionis, sed tantum leue quod tam indicium, quod solum reparatur causa remota mortis. Etiam manet irregularis, quod quamvis non detegat hunc, detegit tamen indirectè, ut si sit interrogatus per duas vias, & interrogatus qua via pergit, respondeo, non per hinc sic An. §. verbo, irregularitas. quod 4. Sylus §. verbo, homicidium §. quod 7. par. 6. P. Henr. cap. 12. num. 9. litera A, & Didacus

dicat Perez post verificationem modò citatum ex Villadiego. Et etiam ille, qui videns faciem, clamat, latrone, latrone, ex quo aduertit, immò necesse periculum, quòd comprehendatur a iudice, aut ab homine prius occidatur, ut Nauar. 236 nisi id faceret ob defensionem propriè vitæ sic Anton. 3 part. 1. 28. c. 2 §. 2. Syluest. q. 7. citata. part. 4 Henric. c. 1. 1. 1. qui ad hoc, non excusatur, ex eo, quòd facit protestationem ad eos accurrentes nam protestatio non prodest, si fiat ad alios, quàm ad iudicem, & Couarr. num. 2. vers. 8. qui tamen addit, rem esse sibi satis dubiam, de qua etiam dubitant Ananias, Socinus & Felinus ab eo citati, & ego etiam valde dubito, imò multum inclino, quòd non est irregularis. Primiò, quia meritò potuit præsumere, quòd superuenientes, cum non essent iniuriati, non occiderent, maximè attenta protestatione. Secundo, quia ipse non peccauit clamando, ut recuperaret sua, ergo mortis sequuta præter, imò contra eius intentionem, non est sibi imputanda.

Notandum est tamen cum Nauar. num. 236 quòd si laicus faciat prædicta, erit irregularis ex defectu perfectæ leuitatis, si clericus, erit irregularis ex homicidio iniusto.

DUBITATVR decimosextò, utrùm qui assistunt ad executionem sententiæ mortis, maneat irregularis?

Prima conclusio, quòd non manent irregulares, nisi habeant temporalem iurisdictionem. Est communis, tenet Syluest. verbo, homicid. um. 1. q. 1. part. 3. & eam supponit P. Henric. cap. 11. n. 10. littera B, & Villadiego cap. 6. nu. 48. Probatur: nam per assistentiam non cooperantur ad mortem, quæ conclusio intelligitur tamen de laicis quàm de clericis. Dixi, nisi habeant temporalem iurisdictionem: nam si Prælati illam habens assistat præbens sua præsentia auctoritatem suo Prætori, dum fert vel equequirit sententiam sanguinis, sic irregularis sic Tabien ver. irreg. l. 1. ritus 2. nu. 1. Villadiego, Syluest. & Henric. locis modò citatis. Probat Syluest. ex cap. ex literis. de

excessibus Prælatorum. Verum est, quòd non eo ipso quòd talis Prælati assistat, censetur præbere auctoritatem illi facto, ut si interiret ad consolandum, imò licet assistat ex curiositate, quamuis peccet, non erit irregularis saltem in foro interiori, si quidem non intendit præbere auctoritatem illi actui.

Secunda conclusio. Clerici assistentes absque rationabili causa peccant. Ita Villadiego sup. Panor. tit. 8. glossa in cap. sententiam. n. 2. clerici vel monachi, quam Nauar. num. 1. 4. dicit esse communiter receptam, qui etiam meritò honorat ad clericos in sacris, & beneficiarios. Et licet Villadiego dicat, quòd peccant grauiter, ego tamen firmiter iudico, quòd non peccant mortaliter, sed venialiter, propter paratam materiam.

SECTIO III.

De irregularitate procedente ex homicidio causa defensionis.

De quo tractat Anton. 3 p. titul. 24. cap. 2. §. 1. Syluest. verb. homicidium. 3. Couarru. 3 p. §. unico. Nauar. num. 211. Villadiego cap. 6. à num. 70 per aliquos sequentes, & P. Henric. cap. 10.

DUBITATVR primiò, utrùm qui de se intendendo propriam vitam cum moderamine inculpæ tutelæ occidit iniustorem, sit irregularis?

Quæ difficultas potest procedere secundum ius antiquum, vel secundum nouum. Et quidem loquendo secundum ius antiquum, erat magna controversiam primò opinio dicebat, quòd erat irregularis, hanc renuerunt quidam Doctores telati à glossa in c. licet agnum. de homicidio verbo

verbo, confusum, Caeteranus 2. 2. q. 64. art. 7. circa ad 3. D. Tho. & 3. p. q. 89. art. 3. Soto in 4. dist. 25. q. 1. art. 1. & alij, pro eadem citatur D. Thom. locis modò allegatis.

Secunda opinio est, quòd non manebat irregularis ita glossa Clement, si furiosus, de homicidio verbo, & idem, ubi citat Hostiensensem dicentem, quòd suo tempore Clemens IV. & curia se tenebat, tenet etiam Nauar. 255. P. Henr. q. n. 2. littera L; eandem significat Soto l. 5. de iust. q. 1. art. 8. ad 3. inquantum conatur declarare e. citatum pro prima opinione, ita ut non contradicat huc secundæ, & hanc amplectuntur aliqui iuniores.

Sed prima conclusio. Secunda opinio est mihi probabilior: nam Clem. si furiosus, non continet verba inducentia ius nouum, sed explicata ius antiquum, ibi, *idem censemus, &c.*

Loquendo de iure nouo, sit secunda conclusio, quòd non manet irregularis. Quæ conclusio est certissimam est determinata in dicta Clem. sed in contrarium est argumentum, Concilium Trident. sess. 14. cap. 7. de reformatio. loquens de homicidio, quod contingit viui vi repellendo, dicit, quòd dispensatio committatur ordinatio, ergo supponit, quòd tale homicidium inducit irregularitatem. Respondetur, Concilium loqui in casu, quòd excessus moderamen inculpatæ tutelæ, quia scilicet aliter poterat se defendere. Vbi maximè aduertendum est, quòd si excessus in sui defensione non sit mortalis, sed tantum venialis, non induceret irregularitatem. ita P. Henr. cap. 3. in l. iuncta glossa, littera B. Et probatur, nam ad irregularitatem, quæ est poena, requiritur culpa mortalis, ut diximus disput. 1. Præterea notandum est, hanc conclusionem etiam habere verum in sequentibus casibus. Primo, quando aliquis non potens per se ipsius se defendere, præbet arma alteri tertio, ut ipsum defendat: non enim manet irregularis, quantum tertius occidat aggressorem. ita Nauar. n. 212. P. Henr. cap. 10. num. 3. Probatur, non manet irre-

gularis occidendo propria manu, ergo nec occidendo per manum alterius. Vtrum verò iste tertius maneat irregularis, infra dicemus. Secundò habet verum, quantumvis admisceatur animus sumendi vindictam. hoc est contra Villadiego cap. 6. num. 17. verfic. circa se defendentem. sed tenet P. Henr. q. 1. num. 2. in fine: nam occisio exterior est necessaria, ut suppono ad defendendam propriam vitam, sed actus interior non sufficit ad inducendam irregularitatem, sicut diximus sess. præced. de protestatione ficta, ergo. Tertio habet verum, quando occidit iniustam ad vitandam mutilationem membri. hoc est contra Villadiego. n. 71. verfic. secundus ergo. Sed nostram sententiam tenet Didacus Perez ibi. Cardinalis Clement. si furiosus, Constitut. 3. p. 8. vincto. num. 2. Sylvest. ver. homicidium. 3. q. 4. p. 2. Nauar. num. 217. P. Henr. num. 3. & alij communiter nam in iure mors & mutilatio æquiparantur in fauorem patientis, vel in regularitate. P. Henr. addit idem esse, si occidat iniustam ad vitandam periculosa vulnus, vel grauem deformitatem vultus, aliquid iuniores tenent contrarium. Mihi videtur vera opinio Patris Henr. quantum ad vulnus periculosa, siquidem est medium de se tendens aliquo modo ad mortem, & idem dico, si timeret dissolutionem brachij, quia in fauorem patientis potest æquiparari mutilationi, ac verò quantum ad deformitatem vultus, oppositum teneo cum Nauar in Hispan. num. 214. nam talis deformitas potius inducit ignominiam, quam mutilationem.

Sed petis, vtrum conclusio habeat verum in eo, qui verbis vel factis iniuriando alium dedit occasionem iræ?

Nauar. l. 5. Consiliorum, consil. 33. de homicidio, tenet, quòd manet irregularis, sed contrarium credo verius cum Mercado li. 6. de contractibus, c. 4. pag. 11. verfic. *est privilegio*. & est de mente Patris Henr. q. c. 30. in fine. Et bene probat Mercado, quia ista iniuria non dedit alteri ius, ut se vudicaret propria manu.

DYBITATVR secundò, quis dicatur non posse aliter vitare mortem, nisi occidendo inuaforem, vel quod idem est, quod dicatur occidere inuaforem cum moderamine inculpate tutele?

Prima cõclufio. Quamquam ad effedum vitandi irregularitatem, si se dicitur non posse aliter se defendere, qui nec fe, nec elumorem, nec alia vii potest fe, nec, dere, nisi occidat, vel mutuet inuaforem ita glòss. dicit Clem. si fa. osus, & p. fule. pimus, de m. a. c. u. 2. q. 1. si q. 1. Nat. i. dicto n. 2. 2. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Secunda cõclufio. Non requiritur, quod arma sint omnino aequalia inuadentis & inuafis, sed debet attendi qualitas personarum, ut bene dicit Villadiego sup. nn. 71. & c. in glòss. l. C. vnde v.

Secunda cõclufio. Licet im est vii pentione non eam requiritur expeditio primis ut im, si eo ffo quod est in probabili difter, mine mori s. potest occidere. Vnde si quis videat inuafem contra se venientem & agnato gladio, potest illum fugare, vel si o. strumum e longinq. in em. do occidere, & si quis vnum, vel pl. res latroes inuadentes ill. m. occidas fug. tra. ve. scilopo, no i. fit irregularitas, nò per foramen potest occidere inuaforem, sic Villadiego num. 73. & erat Abbate in cap. significat. l. 2. de homicidio.

Tertia cõclufio. Qui potest euadere mortem vitando ex animo, si occidat, fit irregularis, & q. 1. ex hoc in modum culpata tutele n. Syluest. dict. q. 1. 4. art. 1. Me. 1. 1. n. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

et nota de consensu

Idem dico cum d. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373.

quasi per se et d. iud. ad sui defensionem. Secundò respondetur, quòd licet dicamus Cuiusmodi homicidium non esse voluntarium quòd in medium, nihilominus necessario dicendum est, quòd est voluntarium tanquam effectus sequitur, & hoc sufficit ad incurrendam irregularitatem, et ex hoc causa defensionis propriæ vitæ.

Ad secundam negatur consequentia, nam ad incurrendam excommunicationem canonem, requiritur peccatum mortale, et verò irregularitas potest occurrere sine peccato.

Ad tertiam respondetur primò, quòd textus non loquitur de irregularitate, sed de defensione. Secundo respondetur, quòd quòd loqueretur de irregularitate, non est in modo de sola rerum defensione, sed simul de defensione vitæ, ut patet ibi, *et magis ubi dicitur*.

Ex dictis sequitur contra Cozzar. quòd in homine prelatò potest dari irregularitas ex defectu perfectæ lenitatis, ut quando occidit inasformem ad liberandum proxtimum, quem hic se defendit, & quando occidit rationem ad defendendas res proprias, vel proprium honorem. Imò d. eo, quòd et in clerico potest dari irregularitas ex defectu perfectæ lenitatis, ut quando occidit ad defendendum patrem, vel proximum, quem hic se defendit, & quando eo impulsus metu mortis testificatur in causa sanguinis, tunc enim per metum evolvitur in culpam, & non ibi irregularitas, ut videmus scilicet procedere in d. i. in homine prelatò, nam in Iudice, & in milite, quia occidit et autoritate Republice, omnes unanimiter concedunt, posse dari irregularitatem ex defectu perfectæ lenitatis.

Debita et verò quòd, utrum incurrit irregularitatem ille, qui occidit inasformem, ut dicitur in Republicam, principem vel proximum in causa, quòd a præcepto caritatis vel iurino tenetur defendere? Tenet opinio nona.

Prima opinio extrema tenet absolute, quòd manet irregularis, ita Cuiusmodi. 2. 2. in. 30. et. 2. & Bannez ibidem dub. 7. Nau.

num. 215. & c. 15. num. 2. Probatur primò, Iudex tenetur occidere malefactorem, & tamen hic irregularis, ergo. Secundò, nam irregularitas incurritur sine peccato. Tertio, nam Clementina si falsosus. tantum excipit eum, qui occidit ad defendendam propriam vitam.

Secunda opinio est media, quòd laici & omnes, qui non sunt facti initiati, manent irregulares, non tamen initiati facti, ita P. Henr. cap. 1. r. m. n. 2. & cap. 3. a. 1. & aliqui iuniores Pro. tu. Irregularitas respectu laicorum non habet rationem pœnæ, sed tantum est impedimentum ad suscipiendos Ordines, sicut verò respectu eorum, qui sunt initiati facti, habet rationem pœnæ, sed tunc funtamentum ad suscipiendos ordines potest contrari sine culpa, ut patet in bigamo & illegitimo pœna verò non potest contrari sine culpa, ergo laici manent irregulares, non tamen initiati facti. Quòd autem in initiatis factis irregularitas habeat rationem pœnæ, probatur, nam pœnitentia actionis debita inesse ex officio est pœna, sed irregularitas in his pœnat ex officio & vi, quia ex officio illis inesse debebat, & ad quem habebatur, ita, ergo est pœna.

Tertia opinio extrema (quæ semper visa est mihi, probabilior, dicit, quòd siue sit clericus, siue laicus, non sit irregularis, ita Sylvest. et bell. in. 3. quæst. 3. Cou. in p. 3. §. vico num. 5. & P. Molin. tom. 1. de iust. tract. 1. disp. 109. c. 3. & alij quam plurimi, ut testatur Bani. 2. loco citato. Et probatur Primo, irregularitas homicidij non quàm inducitur, nisi homicidium sit voluntarium, sed hoc homicidium non est voluntarium, sed quasi cõsumm, quòdem non est in manu mea defendendæ, nisi velim peccare, ergo. Secundo Clementina si formisus etc. §. 1. occidit, ut defendat propriam vitam in corpore suo, ergo etiam censetur excepti, quia occidit ut se servet vitam spiritalem in anima. Tertio, quia non est occidendum, quòd Ecclesia vel aliquem de iudicant ex eo quòd impleat præceptum naturale. Confirmatur nam opinio

que est voluta in se & directè in se casua-
lis, & nulla modo est voluntaria & im-
perata voluntaria & casua.

Secundo in hoc articulo, inquit cum D Thomas, ex hoc illud capite contingere possit, quod auctoritas non sufficiens ad potestatem auctoris, & hoc iuxta primum modo, quia non adhibuit sufficientem dil. gentiam ad cauendum illud. Secundo modo, quia debet operari diligenter rei hinc sequitur, quod quando auctoritas datur operari licet rei, & adhibet debitam diligentiam ne sequatur homicidium, quamuis ex tali opere sequatur, non fit irregularitas. Hoc corollarium non est certissimum determinatum in creatoris & dilectus filii. & significasti etiam ex litera. ad 1. 2. c. de iure. de homicidio. Probatur quia tale non erat in nullo modo est voluntarium, sed necesse est tale, homicidium autem si non in aliquo modo voluntarium, non inducit irregularitatem, & voluntas disp. 5. in princ. Vide quando Doctores dicant, homicidium casuale in hoc est irregularitatem, loquantur de homicidio secundo modo, scilicet nato, non de casu. 1. q. 1. modo. *¶* *Ad idem de laudem diligentiam*, nam licet aliquis datur operari rei de se licet, tamen si non adhibet debitam diligentiam, & sequatur homicidium, est irregularitas. Ita D Thom sup & c. manifeste Doctores, & habetur ex eadem voluntatem cap. ex literis & significasti de homicidio. Probatur nam tale homicidium est voluntarium iudicet, inquamam tenebatur, & poterat adhibere debitam diligentiam, & non adhibuit.

Vnde paxima difficultas est, verum qui
dat operam illicitæ rei, morte sequenti, ut
irregulari, quamvis omnem adhibeat di-
ligentiam Et hoc fit

PRIMUM DVBIUM.

Quam questionem tractat Sotoli. r.
de iust. q. 1. art. 9. Caetan sup Co-
nar §. 4. citato. Navar c. 27 a n.

228. ¶ in commento de furto, in
c. fin. 16. quest. 6. à n. 13.

DE hac questione sunt tres opinionē:
duæ extremæ, & vna mediā.

Prima opinio exteriora vniuersaliter te-
net, huc esse irregulari, multo Cautari sup.
Sylu. et homicidii m. 2. in princ. regula 1.
In ocent. lo. m. And. na. ci. na. nos. de ho-
micid. o. & alij mult. Doctores Canonist.
Quæ probatur primò ex iure Canonico,
vbi sapie exeat autem aliqui ab irreg. lu-
tat. quia dabitur operam l. ex re. ego. à
contrario sensu si darent operam illicitæ
rei, essent irregulares. Antecedens probatur
primò ex c. dilectus de homic. ho. vbi qui-
dam clericus infirmus, vt exeat male pascen-
tibus cibis, ascendit equum, nisi pascen-
tibus libris, & currens tracto freno, proce-
dit à se clericum, & occidit partim, & inquæ-
rit non esse irreg. larem, quia ab eo, &
etiam licet rei, & s. m. h. casus habeatur in
ea ex l. ter. el. 1. y. 2. con. trip. p. te. etiam ex
c. conuincatur, & c. l. ar. de tit.

3. obicitur, argumentum à contrario
se non esse firmum in iure, hoc non ob-
stat primò nam hoc est idem quod patet ex
c. Apostolica de his q. a si a tñ Petrus sine
consecratione Cipri. l. secundò nam, ut in-
quit N. S. 221. hoc verum est tunc non
est à contrario sensu, sed à cantante est ope-
re causi, quia se licet ea ratione exco-
municari irregularitate quia dabitur operi licet
tamen ad argumentum à contrario ratione
est nullissimum in iure et cum cessante de
appellationibus. ergo. Confirmatur, in
multis et tribus statuitur hec irregularitas ad
occidentem vel maritimum sit irregularis, sed
ab hac irregularitate non excipiuntur in iure nisi
qui dant operam licet rei. ergo tunc,
qui dant operam licet rei, sunt irregu-
lares. secundò probatur optimò ex d. Tho-
ma 2. 2. q. 21. 64. ut. 8. d. cente, quòd. si in-
habitas casibus tu homo irregularis. 1. quòd,
si dat operam illi rei, secundo, si
dat operam illi rei, et non a probata
causa vel gentis, ergo clare sentit, quòd. si
pomo

duo veniunt caniculos, unus in proprio nemore, alter in alieno, uterque deorsum adhiberet diligentiam, hic maneret irregulatus, & ille non.

Tertio probatur ex optimo textu cap. quia vltim 30. distin. ubi Gelasius Papa loquens de illo, qui equos furatus fuit, & causa ostendit, tantum mulierem, quod fuit illi causa non satis, quod si caballos alienos furti etia et, inde est culpabilis. Item de muliere, quae casu inter caballos confecta est, ubi voluitas illius non cognoscitur, nisi taliter, non potest promitti, quod textu constat, illum fuisse etiam furti, non tamen homicidij.

Secunda pars, quae est contra secundam opinionem, non probatur, quando opus probabile ut, quia per caballos, tunc homicidium imminet, loquitur de voluntatum in causa, ergo in hoc irregularitate. Antecedens probatur. Opus de se tendit ad homicidium, ergo qui vult illud, consequenter vult homicidium. Secundum probatur ex ratione cap. vltim de homicidio. in 6. quia mandando in culpa fuit, & hoc evincere posse debuit cogitare.

Hic sequitur, quod datus operam illicitae rei & periculosa, nunquam censetur adhibere debitam diligentiam, nisi cessando à tali opere, nam quando vult opus, vult causam & periculum homicidij. Hanc autem sententiam ego limito, ut in foro conscientiae solum procedat, quando opus illicitum cui datur opera, est de se ita periculosum, ut sit proxima occasio mortis, ut mittere bombardam ad arcem, torquemētum, & etiam e iure per incisionem, vel ductio ieta, & alia huiusmodi, in quibus sequentur certa mors. In his enim veram habet ratio tradita, quod quicquid quis non ab initio à tali opere, non adhaeret debet diligentiam. At verò in rebus a qua alio modo contingit mors, ut in veniente ipsorum de voluntate, & ita huiusmodi, sed quod si adhibita sit debita diligentia, non fit irregularitas in foro conscientiae. Et ratio, quia non habet, quod per talem diligentiam

excusatur homo, ne imputetur sibi tale homicidium, nec sic illi voluntarium. Et hoc est ergo ex mente Ciceronis licentia, quod est casus, qui mortaliter peccat in voluntate, excusatur ab homicidio, quando licet is excusaretur, qui semper adhibet eam omnis ad genus. Deo, in fine, & consuetudine. Nam in exteriori semper damnabitur tanquam irregularis, qui licet operante prohibita, quia periculosa. Iura enim praesumunt, hanc non in omnibus debent ad genus, & praesumendo mortem, ut dicitur Philosophus, ea cap. 5. natura.

Ad primum argumentum, primum opinionis respondetur, quod in tali casu, quod arguitur voluntatem, non est alius interitus, sed licet in, & interitus irregularitatis non habet, nam ad regulam etiam sequitur, & excusatur deinde. Ad id autem, quod dicitur, hoc argumentum non esse à contrario sensu, sed à cessante ratione. Respondetur, argumentum à cessante ratione non est, nec potest à negatione totius causae totalis & ad regulam; causa totius adaequata excusandi aliquem ab irregularitate, non est, quod dedit operam licitam rei, sed potissima est, quod debitam adhibuit ad penam. Nam licet opus sit licitum, si non adhibet debitam diligentiam, erit irregularis. Ad confirmacionem responderetur, quod omnis textus qui loquitur de homine deo in centro irregularitatem, solum loquitur de iuramento quod sit aliquo modo voluntarium. Et qui, quando est omnino casualis, nullo modo est voluntarium, licet occasio, & ex opere illicito, sed non includitur in illa regula generali, & consequenter non fuit irregularitas, quod de illi fieret, & exceptio. Responderetur secundum eam doctrinam & doctrinam superius tractatam, quod si textus loquitur de homicidio casuali, & opere illicito, loquitur de opere periculoso.

Ad secundum responsum dicitur, quod D. Thomas intelligendus est de dante operam licitam & periculosa.

Ad primum argumentum secundum opinionis

ni onis patet ex dictis, quod quando homo non esset ab opere illicito & periculoso, non censetur sufficientem adhuc vere diligentiam, & per hoc patet ad confirmationem.

Ad secundam respondetur, bene contingere, quod homicidium sit voluntarium & culpabile damus operam illicite rei & periculose, quod tamen non esset voluntarium damus operam licite rei, ut bene ostendit Navarr. capit. 27. num. 219. Et ratio est. Nam qui datur operam licite rei, non est homicidium in se, ut suppono, nec in causa, si per se non tenebatur visitare illam, & adiungit debitam diligentiam, at vero qui dat operam illicite rei & periculose, vult homicidium in directum & in causa, quia tenebatur eam visitare in ordine ad curandum homicidium, ut patet ex doctrina D. Thomae 1. 2. questione 6. art. 3.

Ex dictis habemus duas regulas generales, quae sunt praeculis habendae in hac materia.

Prima regula. Qui dat operam licite rei, si debitam adhibet diligentiam, non manet irregularis, manet tamen, si non adhibet.

Secunda regula. Qui dat operam illicitae rei & periculose ad homicidium, & prohibita, hac ratione manet irregularis, quatenus omnem adhibeat diligentiam. Quia regula intelligenda est secundum moderatam dudum a nobis traditam, nempe quando opus illicitum est ita periculosum, ut sit proxima occasio mortis. Ex quibus regulis sequitur decisio multorum casuum.

Primum sequitur, quod clericus, qui dat operam venationi aptorum aut rorum, non manet irregularis, secundum limitationem a nobis traditam, quia in his raris contingit mors. hoc est contra Navarrum numer. 27. Covarrum numer. 10. coroll. 4. Soto sup. column. 6. & omnes, qui absolute sequuntur tertiam opinionem. Ipsi enim dicunt, quod licet alias omnino adhibeat diligentiam, sit irregularis mor-

te sequatur, ut si venator perdat cunilios, & debitam adhibere diligentiam, licet talis venatio alia de causa sit cunctis prohibita, non erit irregularis, et si secundum illos, qui absolute sequuntur tertiam opinionem sine limitatione a nobis tradita. Et ratio est, quia tale opus non est per se illicitum.

Secundo inseritur, qui sequuntur I. ceterum & ex consuetudine sequatur mors, si omnem adhibeat diligentiam, nec sit clericus in sacris, non erit irregularis, contra alios, qui sequuntur tertiam opinionem. Probo ex eadem limitatione a nobis tradita, & ex ea directus de homicidio. Secus vero si non debitam adhibuit diligentiam, ut si nesciebat equum regere, reliqua corollaria claritate gratia proponemus per distincta dabilia.

Vnde Dicitur secundum, utrum clericus in sacris exerceat Chirurgiam per incisionem vel aduersionem, sit irregularis morte sequente, licet omnem adhibeat diligentiam.

Conclusio affirmativa, quia hoc est illis prohibitum, eo quod est opus periculosum ita Navarr. capit. in fin. numer. 14. Covarrum sup. num. 3 & 10. versic. secundum deducitur & Cordub. lib. 2. quest. 16. column. 3. Et idem in causa novae hom. ed. io. videtur irregularis quoniam monachus Chirurgia petens, qui tumorem guttae firmatae scito aperuit, ex quo mortua est, quia venio se exposuit contra prohibitionem monachi, & tamen si esset Chirurgus laicus, non maneret irregularis. Hae conclusio partim est contra Sotum. Isteo art. 9. column. 6. & Covarrum 2. 1. quest. 64. art. 8. dicentes, quod si talis clericus exerceat Chirurgiam, propter quassum, erit irregularis, non tamen si exerceat pietatis causa, & hoc modo intelligunt dictum caput, tuos nos Sed communis expositio tenet, quod licet exerceat pietatis causa, est irregularis ita exponit Navarr. Covarrum. Coroll. & Sylvest. ver. homicidium. 2. quest. 1. 2. Angel. numer. 13. Tab. en. ver. irregularitas. 3. num. 1. Et probatur ex testibus ibi.

potest enim de misericorditer agi, quasi dicat, dignus est de penitentione, quia non esset dignus, si periret, quia scilicet fecisset.

Hinc sequitur, quod si ille Chirurgus esset laicus, qui non esset illi promissum curare in pacem alicuius criminis, non esset irregularis, si debita adhibuisset diligentiam, quod opus non est illi promissum, si non periculum erat. Couart. num. 10. versu. tertio subsequenti.

D V B I T A T V R tertio, de magistro casu, quia disceptatum, si ex configuratione cuiusdam parit mors. Nam in cap. presbyterum, de homicidio, l. solus, tenet esse irregularem.

Secunda conclusio. Si non excessit in configuratione, & circumspecte fecit, non manet irregularis, quia tunc homicidium est mere casuale, at vero si nimis excessit modum, &c. sine circumspectione, ne periclitaretur in capite, vel loco periculoso, manet irregularis, ut patet ex cap. ad audientiam, de homicidio. ita Nauarr. c. 27. num. 235. Couart. num. 5. versu ad eandem. P. Henr. c. 14. num. 4. in fine, qui in glossa, littera D, inferit, quod si Index iubet faciem sigillis ex utraque secundam preceptum legis, & tenet executor excedens occidit, executor sit irregularis, non Index.

Facet cap. finale, de homicidio. in 6. ibi, quia mandando in culpa fuit, &c. & glossa, ibi, & error, culpa, dicens, secus esse in eo, qui licet rem mandabat verberari, & idem tradit Nauarr. num. 243.

Sed D V B I T A T V R quarto, si Index torquet ream, & ex tortura tandem sequitur deformatio alicuius membri, utrum maneat irregularis.

Pro resolutione supponendum est, quod si tortura debet esse moderata secundum qualitatem persone, ita ut reus totus maneat saluus & illaesus, & non perdat vitam, nec aliquid membrum, sic Anton. Gomez tom. 3. Variarum cap. 13. num. 5. & est text. in l. questionibus modum, ff. de questionibus reorum.

Sit prima conclusio. Si Index excessit modum torture, ex qua membrum ali-

quod incideratum est & abscissum, Index sit irregularis, ita conuenio ex P. Henr. c. 11. num. 2. in fine. Et nec irregularitas est ex homicidio in alio casu, quod de mente P. Henr. cap. 14. num. 5. Et probatur conclusio nam talis lex delicti, & tenetur in syndicato, ut dicit H. polyus relatus a Bernardo Diaz cap. 125. in m. 10. Et Anton. Gomez sup. versu 4. & 6. Index dicitur, quod debet pariri poena ad reum.

Sed maior difficultas est, quando non fuit excessus in tortura.

Sit secunda conclusio. Si deformatio sequitur ex maiori regimine torture, vel ex impetita Chama, Index non manet irregularis. Eius de mente P. Henr. in alio simili, cap. 14. num. 4. in fine.

Tertia conclusio. Si tortura fuit dura, manet irregularis ex defectu perfectae lenitatis, at vero si non sunt dura, nec erudebs, non manet irregularis, in eo iudicio, quia tunc canceratio & deformatio non tam est tribuenda torture, quanto a la mala carnadura del delinquente, & ideo talis deformatio erit merita casualis.

D V B I T A T V R quinto, utrum sit irregularis, qui illicite percussit alterum vulnere non lethali, & tamen percussus moritur ex mala regimine, vel ex negligentia Chirurgi.

Quod non sit irregularis, tenet Canca. 2.2. q. 64. art. c. 8. & b. Aragon. Soto lib. 5. de iust. quest. 1. artic. 4. colum. 4. & aliqui. disceptant D. Thomas 2.2. q. 64. opinio probatur ex cap. ex m. de homicidio. ubi excusatur ab irregularitate pater, qui fuit causa percussoris in altero, qui expirat propter imperitiam Medici eorum, & propter sui pateris negligentiam, qui laboribus & sudoribus illi am expositus.

Contrariam tamen sententiam, scilicet quod sit irregularis, tenet Viladiego c. 6. num. 17. verba ex parte litteri. & ibi D. datus Perez. tenet Couart. p. 25. 2. num. 9. Nauarr. commento de iust. num. 17. & cap. 27. num. 223. Sylvest. verb. homicidium 2. quest. 22. Anton. 3. part. 28. cap. 2. in princip. Tabien. & ibi. irregularitas 55.

6. Corda. n. 5 in quaest. 34.

Sit ergo prima conclusio. Si vulnus erat grave, nec non lethale de se, percuttor manet homicida. Quae conclusio est de mei telecat. 12 op. 1. m. 1. & eam tenet P. Henric. p. 14. numer. 4. Probatur primo. Si vulnus non esset illatum, mors non esset sequuta, etiam posita imperitia Chirur. & malo regimine, ergo vulnus fuit causa mortis. Confirmatur. Si percussus moritur, quia non est natus Chirurgus, percussor est homicida, ut ipsemet Soto concedit, quia non est auctor potest. mors imputari, ergo idem dicendum est, si moritur ex imperitia Chirur. Pater consequenti. nam ex hoc quod Chir. argus curet, sed male, non sequitur quod mors tribuatur soli Chir. ergo, sed quod tribuatur vulnere, & etiam Chirurgo, cum phyice loquendo solam tribuit Chirurgo, tanquam cause per accidens, quia non remouit prouidens. Secundo probatur argumento text. cap. fin. de homicidio. in 6.

Dixi, si vulnus erat grave: nam si erat adeo leue, ut exiguu medicamine posset sanare, & tamen mors sequuta est, quia Chirurgus ex imperitia vel in dila. adhibuit medicame. ita. 12. tunc homicidium non imputatur percussori, sed Chirurgo.

Secunda conclusio. Quamuis mors non sit quatuor praeis ratione. vulnere, quia non erat lethale, sed ratione febris, vel alterius infirmitatis inde prouenientis, percussor sit irregularis, ita Couarr. sup. Nauarr. dicto num. 123. P. Henric. dicto n. 4. litera V. & habetur expresse ex c. presbyterum, & cap. ad iudic. itam. de homicidio. Quae conclusio est vera, etiam si vulnus non fuit grave. Et probatur ex dicto c. ad iudic. ut cum ibi, in de se aliq. articulo vulneravit, et obierit, conclusio: nam cum infirmus talem articulo mortis originetur ex vulnere illato, percussor censetur moralis causa mortis. Idem tenet aarem utrum superueniens causa moritur ex vulnere, vel ex alia causa extrinseca, & etiam

utrum vulnus sit lethale, vel non, ad Medicos pertinet, ut inquit Felinus c. p. presbyterum. de homicidio. & vide glossam ibi in verbo, de puls. C. de emend. si quis. dicente in quod si post vulnus vulneratus finito tempore ambulauit pedibus suis, non dicitur vulnus mortale, quam glossam Felinus dicit esse singularem secundum omnes. Sed eam limitat Saacet. citatus à Felino, quando erat dubium, utrum esset mortale.

Tertia conclusio. Haec irregularitas, de qua in precedentibus conclusionibus, est homicidij mixta. ita Couarr. num. 9. versicu. his tamen probatur, quia nec vulnus fuit lethale, nec percussor intendebat occidere, ut suppono. Vnde Couarr. ibi, & Didacus Pet. 2. sup. aduertunt, quod quantum ad forum seculare, percussor non tenetur de morte, sed de vulnere, & citant multos Doctores.

Quarta conclusio. Quando percussio est iusta, facilius excusatur percussor ab irregularitate, vel si pater caligans bibum, vulnerauit leuiter, & tamen sequuta est mors ex culpa Medici, vel malo regimine, vel febris, perueniente, sic P. Henric. num. 4. in glossa, litera C.

Ad argumentum pro prima sententia respondetur, quod ille tex. supponit enim, qui fuit causa percussoris, nullam habuisse culpam, ut notant ibi glossa, P. normitan. Innocent. Felinus, & Villadiego sup. & Couarr. vers. & ex his. Et patet ex ipso textu, ibi, *non ipsum in morte filij sui commisisse*, unde text. ille potius est pro nobis.

Sed petis, si percussus post longum tempus mortuus est, quomodo cognoscemus, utrum decesserit ex vulnere?

Quinta conclusio. Si nunquam conualuit, praesumitur ex primo vulnere decessisse; si vero conualuit, & postea recidit, si mortuus est post octo menses, non praesumitur ex vulnere decessisse, sed tamen, si ante praedictum tempus mortuus est, ita Villadiego c. p. 6. veteri. sed pone. num. 33. & est opus meum textus cap. 1.

de clerico percussore. vbi et idem dicit Abbas, quod hoc potest relinqui arbitrio Iudicis. & idem sequitur Villallego, videte Felina in 13 cap. presbyterum. de homicidio.

DUBITATVR sexto, vtrum saltans cum muliere gaudio sit irregularis, abortus sequuto post inanimationem?

Syluest. ver. saltus absolute dicit, quod si saltus erat illicitus, vt si erat amator obscenus, aut clericus, est irregularis. idem tenet Nau in 236. & lib. 5. Consiliorum. conf. 20 de homicidio.

Sit tamen conclusio Si saltatio fuit moderata, non inducit irregularitatem, licet fuerit illicita, vt in clerico, vel amatore obsceno, secus vero si fuit ita immoderata, vt merito ex illa timeretur abortus. huc colligitur ex P. Henr. cap. 15. num. 4. & ex Couat. dicto num. 10. vers. quinto libenter. & hic est actus intellectus ad efficiat ex litterarum. de homicidio.

DUBITATVR septimo, de alente feram, vt vrsam, vel leonem, quia tamen occidit aliquem?

Prima conclusio. Si custodit illam bene ligatam, & absque sua culpa soluta est, non incurrit irregularitatem. illius incurrit ita Nauar. numer. 227. Villallego c. 6. vers. & ex his inferitur numer. 17 Couarru. §. 4. namel. 1. P. Henr. cap. 15. littera M.

Secunda conclusio. Quamuis libeat ligatam, si tamen ponit illam in via vel publico loco, qua occidit incaute accedentes, sit irregularis. ita Couarru. & P. Henr. nam per legem civilem puniuntur poena 200. solidorum.

DUBITATVR octauo, vtrum qui custodiunt, vel seruiunt infirmis, inaneant irregulares, si dent illis aliquid, ex quo sequatur mors, vel mortis acceleratio?

Prima conclusio. Si contra prohibitionem Medici detur aliquid, ex quo infirmus moritur, vel mors notabiliter acceleratur, manet irregularis: nam hoc opus est prohibitum ratione periculi. ita Syluest. verbo homicidium. 2. questio. 15. &

ver. Medicus. quest. 7. Nauar. numer. 228. Couarru. dicto §. 4. numer. 3. Villallego c. 6. vers. item de infirmis. numer. 39. P. Henr. cap. 15. num. 5. & idem est de mandante & consulente. ita P. Henr. & Nauar. Dixi, notabiliter, cum P. Henr. quia tam ex qua posset esse acceleratio, vt pro nihilo reputaretur.

Secunda conclusio. Si quis bona fide det aliquid, ex quo sequatur mors, vel acceleratio, licet aliqua sit culpa, non erit irregularis, nisi sit culpa lata. ita P. Henr. Syluest. & Nauar. Quid si habet scrupulum, deponat illud consilio vii prudentis, vt dicunt Doctores modò citat, vnde huiusmodi homines non facile debent formare scrupulum. vt ait Syluest. ver. homicidium. 2. q. 15. citata.

Tertia conclusio. Idem dicendum est de illo, qui bona fide reuoluit infirmum, vt commodius cibum subministrat, vel magis quiescat: nam et acceleretur mors, non erit irregularis: nisi ex lata culpa nimis acceleraretur. ita Soto lib. 5. de iust. quest. 1. artic. 9. column. 4. Caietan. 2. 2. questio 64. art. 8. circa medium & 1. Henr. sup. Et infert Caietan. totò posse sacerdotes & Religiosos seruire infirmis etiam constitutis in ultimo vita, & eos volente in lecto, & reliqua exhibere cum prudentia, quæ in humilissimo consueta est: nam quiddam in hoc licet laicis, licet etiam clericis.

Quarta conclusio. Qui voluit & reuoluit infirmum, vt citius moriatur, licet id faciat motus pietate, quia videt illum fatigari angore mortis, manet irregularis ita Nauar. numer. 229. Soto column. 4. Couarru. num. 3. Villallego, & est certa conclusio.

DUBITATVR nono, de extrahente sagittam vel gladium ab homine percusso?

Prima conclusio. Si non extraxit eundem secundum regulas artis, & inde accelerata est mors, sit irregularis. ita Nauar. numer. 229. P. Henr. cap. 15. num. 1. Villallego c. 6. vers. item præstantes. numer. 34. & alij, quos

quos refert & sequitur Couarr. numero 3. versis verò. Probat: nam opus fuit illicitum & periculosum.

Secunda conclusio. Si extraxit secundum regulas artis, licet casu acceleretur mors, non manet irregularis ita Couarr. & P. Henri. Et videtur de mente Nau. & probatur, quia opus erat licitum, & ipse fecit animo sanandi.

Dub. 1. t. v. r. decimò, utrum abscondens al cui membrum propter sanitatem, vel gratiam, quia est canceratum, vel demortuum, a vipera, sit irregularis, siue sit laicus, siue clericus?

Prima conclusio. Si est laicus, & abscondit secundum regulas artis, non sit irregularis. Ita Syrac. verb. homicid. um. 1. quæst. 1. parit. 1. Nauar. num. 209. & 219. & lib. 5. Consilior. cons. 9. de homicidio, ubi citat Panormitan. in e. sententiam sanguinis ne clericus, vel monachus. & P. Henri. cap. 11. numer. 1. Probat: nam talis abscessus non ordinatur ad mortificationem, sicut ordinatur abscessus factus per ludicrum, sed ordinatur ad conservandam vitam totius. unde P. Henri. d. 1. in numero 1. in glossa, littera B. a. t. quod Cl. chirurgus non scindit membrum a tali oritate publica, sed priuat, ut sanat hominem. Sed conclusio intelligitur, quod nullum uicium, t. irregularitatem, nec ex defectu lenitatis. Dixi, secundum regulas artis, nam si abscondit contra eas, dolo vel negligentia, sit irregularis, ex homine dicitur. Nauar. Couarr. dicto 5. 4. numero 3. Nauar. numero 228. Syluest. verb. homicid. im. 2. quæst. 14. unde si Medicus vel Chirurgus a tece, utrum erit culpæ vel negligentia infirmos fuerit mortuus, vel deformatus, & velit ordinari, petat dispensationem. sic Henri. 1. qu. numero citato in glossa, littera A. Dico, si dubiet, nam si sit mortaliter curatus, vel probabiliter curatus, non habet Teceam primam, secunde potest ordinari, nulla petita dispensatione, tunc est in cap. ad aures de arto. & qual. t. ordinand. l. c. 1. & ibi Abb. numero 1. & Anton. de Butrio numero 1. & 2. Syluest. verbo, Medicus, numero 3.

Secunda conclusio. Nec etiam adiuuantes Chirurgum in tali abscessione, tunc irregulares. Ita Nauar. in ultima editione, num. 217. & est certa, nam si Chirurgus, qui est principalis, non incurrit, ergo nec adiuuantes, qui sunt minus principales, & Nauar. consil. 8. de homicidio, ut, quod licet adiuuans sit clericus, non sit irregularis, quia nullo iure est illi prohibitum. Idem tenet Henri. l. b. 14. c. 11. nam 1.

Sed de clerico abscondente est maior difficultas. Et quod dicit Nauar. cons. 9. citato. d. c. esse irregularem. Probatur nam hoc est prohibitum clericis, pro resolutione sanguinis aliqua supponit.

Prima suppositio est, non esse specialiter prohibitum clericis, etiam talibus, vel beneficiariis, officio. Med. 2. a. e. Chirurg. extra in e. morte vel aduersionem, si possit quod sit in arte periculis, tunc sanguinis ne clericus vel monachus. Et tenet Host. en. cap. significalli. et 2. de homicidio, vers. nos igitur ibi, alia culpa est. Felin. c. tua nos, eod. tit. circa finem, ubi ait, Et ita videmus Roma. & alibi fecerunt, quod clerici excellens in aliqua cura assumunt officium Medici.

Si opponit et super speculante clericis vel monachis, ubi per byteris prohibetur audire Leges, & l. h. m. Respondetur, quod licet prohibetur audire, non tamen exerceere. Quæ solutio est de morte Panormitan. d. 1. c. super speculante v. m. art. quod quamvis non licet presbyteris a dire Leges, licet tamen eis docere. Verum est, quod non licet clericis in sacris & exercere prædictam officium, nisi pietatis causa, precipue erga pauperes vel egenos. sic P. Henri. cap. 11. numer. 1. in glossa, littera F. Ang. l. 1. v. c. Medici numer. 11. Tabien. n. 4. Aym. idem in Nauar. cap. 2. numer. 111. §. 14. v. m. ita addit, quod si aliter non sit in arte prohibiti monachi, vel alii, non Medici vel Chirurghi etiam aduersionem vel infirmitatem, non licet perire pro salute anime, in quantum sunt officia secularia. Et peritalem enim omnia officia secularia sunt prohibita clericis in sacris & beneficiariis. e.

multa ne clericis, vel monachis, vel *trinit*,
finitia ministris altaribus, & monachis ornato
fu de *banis*. At vero quando sunt pretius
 causa, & non de tantis officia seculari, sed
 opera misericordia, quae tunc valde pro-
 pria clericis, sicut omni a tria capita de
 postulando, & iuxta hac posset intelli-
 g. Panorm. de in c. sententiam singulis, ne
 clericis, ve. monachi nu. 22. ubi dicitur, quod
 exercere officium Medici, prohibitum est
 clericis in sacris.

Secundo supponendum est, quod exer-
 cere officium Chirurgi, per incisionem
 vel adustionem, prohibetur non est clericis in
 sacris vel beneficiis, dicto c. sententiam
 sanguinis, ibi, nullam Chirurgiam, quae
 adustionem vel incisionem in se habet. Dixi, in sa-
 cris, quia clericis in a. n. abbas, dum non ab-
 non in beneficiis, non est prohibita.
 ita Syll. de verb. M. Lcu. r. 12. Panorm.
 dicto c. sententiam singulis. 22. Fel.
 sup. & probatur ex eodem c. sententiam,
 ibi, Substantius, De cano. et Sacerdos, &
 etiam ex dicto c. ubi dicitur, V. de c. 1. 10.
 de homicid. ubi dicitur de religio. Sa-
 cerdote, et requiritur scilicet.

Tertio supponendum est, quod si vigen-
 te necessitate, quando morbus non reperitur,
 clericus ad mundum exerceat, non peccat. ita
 P. Henr. om. 1.

Quarto supponendum est, clericis non
 propter seculo, aut sua necessitate pen-
 titam Chirurgum ad secundum mem-
 brum, sed tunc, cum necesse est, ut ipsi ut ita P.
 Henr. ibidem. Probat ita, in dictam cap.
 sententiam inquit, ne exerceat.

Hinc sequitur, licet esse clericus pe-
 rito M. i. c. d. de eo si laici, quod sit mi-
 nio facit, ut, dummodum per se ipsum
 non faciat dictam membra. His sup-
 positis, sit

Tertia conclusio. Quia si clericus in
 sacris Chirurgum scindit membrum pec-
 catur contra prohibitionem, si vero, si videtur
 illi, qui ad facere posset, non tamen sit
 irregularis, si a se claudat se in laici regu-
 las, ut sic P. Henr. cap. 1. om. 1. ibi. 1.
 Probat, nam licet hoc officium sit illis

De homicidio casuali.

prohibitum, eo quod est periculosum, &
 indistinctum mortis, vel mutilationis, in-
 telligitur de periculo mutilationis non
 de illius, & ordinata ad conservandam
 vitam totius. Vi de generaliter loquetur de
 d. timus, quod quando laici inducunt irre-
 gularitatem ex incisione, loquuntur de
 mutilatione, quae ordinatur ad privatio-
 nem partium vite membrum, vel totius sup-
 positi, non tamen de mutilatione mem-
 brum, quae inducitur ad conservandam vitam
 totius suppositi.

Quarta conclusio. Si clericus se incidat
 membrum, & inde sequatur mors, erit ir-
 regularis, quamvis alias debitam adhibue-
 rit diligentiam, ut patet ex dicto d. b. 1.
 nam licet illis prohibetur, qui peri-
 culosus, & licet est casus in c. tua nos. de
 homicid.

Sed quod si clericus in sacris peritus
 Medicus erit, & omni adhibita diligen-
 tia, morietur infirmus. V. illi. ego c. 6. vers.
 d. ut in a. n. 3. B. Coar. 2. §. 1. in.
 2. & al. tene, regit, ut in laici, Medi-
 cus tamen alicui non est prohibitum,
 non est irregularis.

Sed quod si conclusio, qui non manet
 irregularis, non est de officio, nec etiam inci-
 sionem & adustionem non est prohibi-
 tum clericis ratione generalis, sed solum
 generaliter, quatenus est officium secula-
 re, ut videtur, ergo si clericus non pro-
 natus aliquid, ipse clericus, non inde
 irregularitate. In d. amplius d. eo, quod
 si Sacerdos peritus Chirurgus circa ut
 bene secundum autem, per incisionem vel
 adustionem, & infirmus mortuus est, non
 ex talis adustione vel incisione, sed ex gra-
 vitate morbi, non videtur irregularis ita
 P. Henr. cap. 3. in 1. d. l. 1. c. 6. & Coar.
 nu. 1. 3. vers. primum ad prout circa
 tamen.

D V B I T A T V R vnde scilicet quae cul-
 pa rectorum in his casibus & in libris
 ad occurrendam hanc irregularitatem
 provenientem ex homicidio casuum. De
 quo v. a. 12. sunt operantes.

Prima opinio est, glossa in c. significat.
 cl. 1.

el. 1. de hom. cid. n. & in cap. consilium. 1. q. 1. quod sufficit culpa leuissima, quantum non det operam licet ex. 1. & probat e. d. q. cap. consilium. ubi sic habemus Papa V. consultas de infantibus, qui in vno lecto dormientes cum parentibus morti reperti sunt. Respondet, non enim si sunt pariter, ne tam terribiles in vno lecto secum collocat, ne negligentia quilibet promerente suffocentur, unde ipsi homicidij rei non veniunt.

Secunda opinio est, culpam leuissimam, quae contingit in omni re, non sufficere, neque tam, n. quae contingit in committendo. H. ne tenet Panor. de c. 2. questionum de penit. & remissionib. Couarr. p. 2. §. 4. nam. 9. §. ipse quidem, quia commissio est iniga voluntatis, & confusio inter gratias peccatum. Imò addit Couarr. culpam leuissimam etiam in omittendo sufficere, quando quis mercede conductus est, ut arduibere diligentiam, vt in eo, qui mercede curat mittere nam.

Tertia opinio est, quod culpa debet esse lata, vel reus. ita Villadiego cap. 6. §. item dico. num. 22.

Pro resolutione supponendum est, quod culpa sumitur dupliciter: vna enim est Theolog. et alia iur. et haec sunt: vna mortalem & venialem; altera est actus et passio. Pro quo supponendum est, cum gl. d. l. quod Nemo sine dolo, quod dolus proprie loquendo differt a culpa, in dolo est a proposito & sciens, culpa vero est ignoranter, vel in egi gentes, unde simpl. culpa committitur et dicitur in leuissimam, leuitem, & l. tam, vt tradit Syluest. verb. culpa, nota. 2. Nauarra. cap. 7. num. 1. §. 8. Leuissima est, deus autem iuriscamipecta et diligencia, qui in committendo habet homines diligere sicuti, leuitem est, deus vero iuriscamipecta ab eis diligencia, qui in committendo habet homines a lege iuriscamipecta professionis, lata est, deus autem iuriscamipecta ab eis diligencia, quam committit habet homines eiusdem professionis. Quo supposito, sit

Prima conclusio. Quando al. quis dat

operam libere reus, & non prohibitus, quia periculosa, sufficit ad irregularitatem culpa leuissima in praemendo et, quae periculis et ciuitate hominidum. ita Villadiego cap. 6. vel. 1. se lego summo. num. 4. Probatur nam, vt d. ximus, ista quamuis emmet. 1. abest diligentiam, sit irregularitas, quod sola culpa excedendi tale opus sufficit ad irregularitatem. nam quantaliqua non cessat a tali opere, non adhibet debitam diligencia, vt vidimus dubio primo.

Secunda conclusio. Quando al. quis dat operam re. libere, & libere, sed non periculosa, non sufficit culpa leuissima, nec leuitem ad irregularitatem, sed requiritur lata. Quod non sufficit leuissima tenet Augustus verb. iuriscamipecta §. 2. Syluest. verb. iuriscamipecta, 2. q. 2. part. 2. P. H. ne q. cap. 3. num. 1. Probat perinde, quia in his non requiritur tam exacta diligentia, quia ita summe praedicti non adhiberi solet. Secundum probatur: culpa leuissima contingit sine vl. maxima mortali, nec veniali, sed irregularitas, quae est perma, non potest excusari sine peccato, ergo. Ma. vbi concedit Couarr. regula postea. 1. §. 3. nam 7. dicens, quod culpa leuissima est, quod in negligentia a iuriscamipecta etiam veniali libere. Et probatur: Peccatum etiam veniale non inueniatur sine transgressione alicuius legis diuinae vel humanae, sed nulla lex diuinae humanae obligat ad omnem diligentiam a quam homines diligere sicuti, & diligere solent (nam talis diligentia magis pertinet ad perfectum omnem consilium, quam ad obligationem praeccepti) ergo. Minor vero patet ex disputata. d. d. 3. conclusio. 1. & hanc partem resolutionis intendit contra Couarr. l. et qui s. sciens mercede conductus, nam quando s. sciens licet suas operas, non se tenet ad obligationem adhibendam exactissimam diligencia, quam homines diligere sicuti, & diligere solent, adeo bene sole, ad hoc enim non sufficit culpa leuitem, sed requiritur lata, tenet Couarr. 2. 2. quod. 64. art. 3. et res

medium. Anton 3. part. 28. c. 1. §. 4. ubi de his, qui seruant inhumus, dicit, quod non tenentur, nisi culpa sit lata, & negligentia dissoluta Tab. en. verat. regularitas. 3. n. 12. idem videtur tenere Nau. n. 218. dicens quod non tenentur, nisi culpa fuerit notabilis. & P. Henric. c. 1. §. num. 1. in fine. ubi ait, non esse irregularem partem, qui in lecto lecto positum opprimit casu sine culpa lata. Probat per p. o. Irregularitas non constituitur sine dolo, ergo requiritur lata culpa, quae dolo comparatur. Antea dicitur tenet Panor. in c. appa. c. 1. v. c. v. de appellat. onibus. Cuiusmodi solet de sei. tenet ex commun. cat. in 6. Teln. cap. Rodolphus. de relet. per Naur. n. 249. d. 7. Secundo probatur ex cap. quæsitum. de penitentiâ & remissionibus ubi Papa consultus de sacerdotibus Graecis, qui filios in lecto opprimebant, respondit quod si ipsi procurarent, vel si, nos. negligenter, sunt irregulares, ex quo aperte constat requirere studiosam negligentiam, quæ prope dolum est, ut ait ibi glossa, verbo, negligentibus. & Panor. in c.

Tertia conclusio. Non sufficit culpa lata, nisi sit peccatum mortale. P. Henric. q. cap. 1. §. in fin. & est de mente Doctorum, quos citamus d. sp. ut. 2. d. b. 3. conclus. 3. quod nulla irregularitas, quæ sit penalis, est imposita nisi pro mortali. Et probatur, nã lex non punit nisi actus peccatos & consummatus in illa materia, quæ prohibetur, patet in excommunicatione imposita contra hereticos, quæ tantum comprehendit hereticum completum & in multis aliis exemplis. Et quoniam in aliquibus contrariis sufficit culpa venialis, licet nulla interueniat culpa Theologica, ut patet in contrariis communi. secundum laici Doctores communiter, quos sequitur Naur. cap. 17. num. 184. quia hæc obligatio non contrahitur ex peccato, quam ex natura contrariis: non tamen sufficit in materia irregularitatis, nisi sit culpa Theologica, & quæ sit mortalis: nam irregularitas est pena spiritualis, ergo præsupponit culpam Theologicam. Ex quo infero vnum

corollarium valde notandum, quod quando ludeus in foro exteriori declarat aliquem irregularem, quia præcessit iudicia et ipsa lata, hæc sententia fundatur in presumptione, quod talis culpa fuit mortalis, at verò si non fuit mortalis, hæc erat quoad forum interius, corollarium hoc est de mente P. Henric. in alio simili cap. 1. §. n. 1.

Sed pro maiori explicatione tertie conclusionis notandum est cum P. Henric. eodem. nam contingere aliquando, quod de se est tantum veniale, fieri mortale, quia est causa homicidii, atque circumstantiis.

Ad cap. consilium ita citatum pro prima opinione respondetur, explicandum esse per dictum in cap. quæsitum. nam quod in consilio dicit Pontifex in cap. consilium. id expressit dictum in cap. quæsitum dicens, requirit negligentiam studiosam. Et quoniam si quæ irregularitas incurritur per homicidium factum a causa vel rationis, pertinet ad irregularem partem homicidii, etiam si nam ea, quæ sunt ab homine non habente usum rationis, præter intentionem sunt, id est

DE VITATVNDUODECIMO, VTRUM FUNOSI, INSPUS, VEL DORMIENTI, SI ALIQUEM OCCIDAT, INCURRAT IRREGULAREM?

Conclusio negatiua, quam tenet Communis. 3. part. in materia per totum. Castro lib. 2. de lege penali c. 1. §. 4. conclus. 1. Syl. de heret. homicid. lib. 3. num. 1. Naur. cap. 17. num. 188. P. Henric. cap. 1. §. num. 17. & est definita in Clement. si fur ovis, de homicid. c. 1. Et ratio est, cum sit occasio inducere irregularitatem, debet esse voluntaria, ut videtur in d. i. §. in par. c. Præterea probatur ibi in foro ci. illi non tenentur de homicid. o. ergo nec in foro canonico. Antea dicitur patet ex l. 1. ff. ad leg. Corneli. de sicariis. ubi dicitur: *Infans et el fur non si hominem occiderit, lege Cornelia non tenetur, cum alterum innocentia consilii tueretur, aliterum si illi insulenter exisset.*

Sed circa singulas partes conclusionis aliqua sunt notanda circa funosum.

Notandum est primum quod intelligitur, quamuis ex culpa grau in furoribus vel

vel phrenesim incidere. ita Henric. num. 7. & Nauat. num. 230. ubi citat alios.

Secundò notandum est, quòd intelligitur durante furorē: nam si habeat lucida intervalla, & occidit tempore sanæ mentis, manet irregularis, quia est occisio voluta. Præterea nam in foro civilis puniatur, textus est in l. Diuus Marcus. §. si verò. ff. de offic. Præsid. 4.

Sed difficultas est, si dubium sit, utrūm occiderit tempore furoris, vel sanæ mentis?

Sit secunda conclusio. In foro exteriori pendet ex qualitate ipsius actus, & circumstantiis eius. ita Couarr. 4. Decretalium pu. 2. cap. 2. n. 5. ubi citat Iasonem & alios. Et ad iudicandum, quòd occidit tempore furoris, magnum indicium est, si paulo antea erat in furorē, ita colligo ex eodem Couarr. 1. quòd si omni bus pensatis fuerit dubium, potius iudicandum est occidisse tempore furoris, iuxta ea, quæ tradit Antonius Gomez tom. 3. Varsorum cap. 1. num. 71. Dixi, in foro exteriori, quia in interiori (in quo cessant præsumptiones, & insinuat veritati) standum est confessioni ipsius.

Sed notandum est tertio, non sufficere, quòd habeat imperfectum libetatem, sed requiritur perfecta, quæ sufficiat ad peccatum mortale, & hoc idem intelligendū est in infante & dormiente ita Henric. n. 7. & patet ex dictis disputat. 2. de infante.

DEBITATVR deinde notitio, utrūm si pater intra tempus infantie, scilicet ante septem annos, habeat plenam vsum rationis sufficientem ad peccandum mortaliter, & occidat, fiat irregularis?

Parem affirmat. tam tenet Couarr. 3. p. num. 5. versic. de infante. ubi citat Ioannem Andr. & alios. Idem tenet Villadiego cap. 6. n. 38. versic. an autem Emmanuel in Som. ver irregularitas. cap. 1. 76. concl. 1. Nauat. n. 230. nam licet in Latino obsistere loquatur, tamen in Hispano clarè id tenet. Fundamentum est, quia cessat ratio dictæ Clement. scilicet quòd occisio non est voluntaria in infante.

Sit prima conclusio. Probabilius est nō

Amula de censuris.

manere irregulare. ita Henric. c. 3. n. 4. littera Z, & D. Jaceus Perez ad Villadiego, ubi hoc copiosè tractat. Idem tenet Ananias in cap. pueris. de delictis puerorum. licet falsò citeatur ab Hippolyto pro contraria sententia. Probatur: Irregularitas non veretur nisi in casibus à iure expressis, sed non est expressum in iure, quòd talis infans maneat irregularis; ergo. Secundò: nam generaliter excipitur infans, & cum sit beneficium legis absque præiudicio otterij, est amplè interpretandum. Confirmatur, nam quando beneficium concessum est causa miserationis & pietatis, ad hoc ut excludatur, requiruntur verba non solum specialia, sed specialissima.

Ad fundamentum in contrarium responderetur, argumentum a cessante ratione non valere, nisi a negatione causæ totalis & adæquate, quæ non cessat in presenti, quia non cessat etas tenera, in cuius fauorem hoc beneficium est concessum.

Sed quid, si sit maior septennio, & non habeat plenum rationis vsum? Hostiens. in cap. 1. de delictis puerorum. tenet esse irregularem.

Sit secunda conclusio. Non est irregularis ita glossa dictæ Clem. si furiosus. Villadiego cap. 6. n. 48. versic. vltimis quæro, & ibi D. Jac. Perez, qui citat multos.

Sed quid, si sit maior septennio, & dubitetur, utrūm habeat plenum rationis vsum?

Tertia conclusio. Non est iudicandus irregularis ita Henric. cap. 1. num. 4. littera Y, quia in dubio fauendū est pæro. Confirmatur ex doctrina Bartoli, & communis, in l. non solum §. sed ut probari. ff. de noui operis nunciat. ubi dicit, quòd quando actus vel delictum potest fieri tempore licito & illicito, ille, qui accusatur, tenetur probare, factam esse tempore illicito & punibili. De dormiente

DEBITATVR deinde quartò, utrūm aliquando fiat irregularis, si occidat?

Conclusio. Communiter loquendo nō fit irregularis; aliquando tamen fiet. ita

Henric. cap. num. 71 §. litera M. Probat per secundam pars conclusionis. nam si homicidium facit formaliter, vel interpretatiue volitum & praeiudicium in causa, ind. cet irregularitatem, sicut pollutio nocturna voluta in causa, est peccatum, ut docet D. Thom. 2. 2. q. 34 artic. 5.

Tunc autem homicidium erit volitum & praeiudicium in causa, quando homo praeiudicat, vel praeiudicare debet, quod dormiens solet accipere arma & percutere & tamen non adhibet diligentiam ad evitandum homicidium, nempe includendo se in cubiculo obliato, vel aliam diligentiam arbitrio boni viri sita tenet Alexan. & Ancharanius d. cta Clementi si furiosus. & Contrarium. num. 6. et confirmatur nam iste punietur poena temporalis, ut probat Anton. Gomez sup. num. 4.

Ex hoc infert Paludani 4. dist. 32. q. 1. artic. 3. quod si aliquis maximo conatu desideravit occidere inimicum, & hoc desiderio erat dormitum, & somnians ea, quae acciderunt in vigilia, sumat arma, & occidat inimicum, est irregularis. Probat si ex simili desiderio fornicandi, sequatur in somnis pollutio, erit peccatum inmortale, ergo. Sed corollari in hoc falsum est, nisi in casu sup. posito, quod praeiudicat & solutum arma sumere & percutere, ita Henr. sup. litera P. Villadiego cap. 6. n. 69. Castro lib. 2. de lege penal. cap. 14. versicul. prima principalis conclusio. Nauar. n. 230. Covar. sup. num. 6. & alij. Probaturnam tale homicidium nullo modo est voluntarium.

Ad argumentum Paludani, concessio antecedit, negatur consequentia: nam desiderium fornicandi plerumque solet causare pollutionem in somno, ita verò illa magis ratio occidendi in vigilia contingens, non solet similes effectus producere, & ideo est causa multum remota homicidij.

4. DYLITATVR decimoq. mod. in eadem ratio sit de ebrio, ac de furio. & dormiente? De quo late Contrarium. 3. & 4. & quidem Cardinalis & Improbabilis in

dicta Clem. tenent, esse irregularem, quia Papa non excepit illum, quam sententiam tenet Villadiego cap. 6. num. 54. vers. e. sed ego limitarem, & quidam alij limita. in eo, qui ei lapsibiliter inebriatus est. Sit prima conclusio. Quando aliquis ante ebrietatem praeiudicat formaliter, vel interpretatiue (quia scilicet debuit praeiudicare) homicidium sequendum ex ebrietate, si ebrius occidat, sit irregularis. Exemplum est in eo, qui factus ebrius confusis, aut arma sumere, vel lapides praeicere, & occidere homines, nec adhibuit diligentiam in praeiudicando, ita Covar. num. 4. versic. posset quidem Castro sup. post primam conclusionem. Nauar. n. 30. Henric. 15. n. 7. & alij communiter. Probaturnam tale homicidium est volitum in causa, & idem a fortiori dicendum est in illo, qui eo more se inebriavit, ut liberius posset occidere, ita Castro sup. versicul. prima principalis conclusio. Henric. num. 7. & Covar. n. 3. versic. haec autem quaestio in fine.

Secunda conclusio. Si homicidium non est praeiudicium formaliter, nec interpretatiue, non inducit irregularitatem, quantum homo peccaverit mortaliter inebriando se, ita tenent Doctores citati. Probaturnam tale homicidium non est volitum in se, nec in causa: ebrietas enim secundum se, non est causa peccati mortalis homicidij, & adeo solum est causa remota, & per accidens.

Ad argumentum Cardinalis & Improbabilis respondetur, quod Papa excipiens furiosum, excepit tacite ebrium nam in iure equiparantur, c. venter. 33. dist. & eadem est utriusque ratio.

SECTIO II.

De irregularitate proveniente ex homicidio directè voluntario.

De quo tractat Nauarius capite 27. num. 240. Covar. Clement, si furiosus part. 2. in initio. n. 1.

Henric.

Henriq. cap. 14. Emanuel in
Sum. verb. irregularit. cap. 178.

DUBITATUR primum, quod homicidium dicitur directe voluntarium, cuius delictum semper excipitur in omnibus privilegiis.

Prima conclusio. Illud homicidium dicitur directe voluntarium, quando est voluntum in se formaliter & expresse, vel in causa adeo propinqua, ut moraliter loquendo sit impossibile velle illam, & non velle mortem, ut praeberet v. nennam, quod scit esse mortiferum, vel ferre paritum circa praecordia, & qui ense graviter percutit in capite ita Nauar. n. citato Henr. n. 1. littera L. Emanuel post tertiam conclusionem. Item est in eo, qui praeberet mulieri remedium ad abortum, si scilicet abortus post animationem. ita Emmanuel colum. 1.

Sed dubium est, utrum quando nihil hominem contingit, sit homicidium directe voluntarium, verbi gratia qui mulierem gravidam percutit sine animo causandi abortum, vole is percutere leuiter, & tamen occidit.

Contra loco citato, & clarius §. 1. versicul. quibus ita. num. 2. tenet esse voluntarium, & idem Cauer. 1. 2. q. 64. art. 8. in responso. ad 2. nec. finit voluntarium pro casuali culpabili, sed pro directe voluntario, ut patet ex verbis immediate praecedentibus.

Sit tamen secunda conclusio. Contraria sententia est probabilius, quam tenet Nauar. nam. citato. Henriq. num. 1. citato, littera N. Iudoucas Lopez in Instructorio con. entent. part. 2. cap. 93. versic. sed si querat atq. 5. Probatum primum nam secundum D. Thom. 2. 2. q. 64. art. 8. homicidium directe voluntarium in hoc distinguitur a casuali culpabili, quod hoc est voluntum in causa, illud autem est voluntum in se, ergo homicidium, quod non est voluntum in se, nec in causa a seo propinqua, ut non se compatiatur, velle illam, & non

velle homicidium, non erit directe voluntarium.

Ex dictis sequitur, quod qui mandat seruo percutere alium citra deformationem, quamvis servus excedens mandatum occidat, mandans non est homicida voluntarius, ita Nauar. citato. Henr. in glossa, littera N. contra Couat. versic. modò citato, nec etiam ille qui intendit leuiter vulnerare, non temperavit manum, sed infligit vulnus lethale. Hoc videtur contra Henr. conf. 18. de hom. citato ubi refert, quod quidam laicellus leuiter amica ab amico, querens illum animo leuiter percutiendi, & inopem percussit ense in capite absque intentione occidendi, & altera die mortuus est, & dicit, quod forum exterius iudicandum esse homicidam voluntarium, & quod vix poterit non iudicari voluntarius, etiam quod si forum interius.

Sed ego dico, quod si quis do. percussit, intendit leuiter vulnerare, sed non temperavit manum, non est homicida voluntarius, sed si vult graviter percutere, licet non intendat occidere.

Praeterea dico, quod si quis in rixa inopinata occidit adversarium praecipue autorem rixae, non est homicida voluntarius. ita Henr. q. c. 14. num. 1. in fine. Didacus Perez lib. 8. ordinamentis. t. 1. §. in Rubric. colum. 4. part. 2. §. 6. ubi id late tractat, & Emanuel verb. irregularitas. c. 179. notat. 1. & 2. Probatum, quia talis occasio magis est defensiva, quam offensiva. Secundo probatur ex Trident. sess. 14. cap. 7. de reformatione. dicente, cum etiam qui per indignam occidit proximum, & per ipsam, &c. & ex illis verbis non ex proposito, sed casu, quae verba non sunt intellegendae de homicidio casuati non volente, sed in causa, sed intelligi debent de homicidio, quod casu suo contingit, ad differendum homicidij voluntum ex proposito. Patet hoc: nam Concilium ibi loquitur de homicidio occulto, cuius dispensatio reservatur Pape, & incertum est, quid post Concilium Episcopus possit dispensare in homicidio occulto casuati voluntum non in se sed in causa.

ergo non loquitur de hoc homicidio, sed de homicidio, quod contingit casu, id est, non ex proposito.

Inquit, ytrū qui directe voluit mulcare, dicatur irregularis ex homicidio directe voluntario?

Tertia conclusio affirmativa, ita Medina in Sum. libr. 1. c. 1. §. 1. 2. Henric. c. 9. nam, 3. altera 2. ubi citat alios. Vtrum verò dispensatio talem mutilationis reservetur soli Papæ, sect. ult. dicimus, scilicet sect. 5. dub. 4.

Quarta conclusio. Qui in bello clarè iniuste occidit per se, vel per alium suo consilio, est homicida voluntarius. Idem dico de Iudice, qui prætextu publicæ auctoritatis occidit iniuste. Sic Henric. c. 14. nam 5. ubi citat alios. Idem etiam dico de illo, qui per falsam accusationem, vel testificationem fecit aliquem occidi à Iudice. Ita Emmanuel cap. citato concl. 3.

Et quoniam etiā qui præcipit, vel consulit homicidium, sit irregularis, ideo de hoc agendum est, advertendo prius quod in dubiis sequentibus quædam irregularitates sunt ex homicidio voluntario, quædam verò ex casibus, quod secundum regulas modò tractatas facile discernetur.

DUBITATUR secundò, vtrum mandans occidere sit irregularis, morte sequuta? De quo P. Henric. num. 16. Couar. p. 2. §. 1. h. 2. & 3.

Sit prima conclusio. Certum est, quod manet irregularis, ita Navar. num. 233. & Doctores, & est text. c. si quis viduam. 30. distinct. Probat: nam secundum omnes Theologos, inter causas mortales concurrentes ad aliquem effectum connumeratur, qui mandat illum fieri, unde hic dicitur casus principalis; quæ exequitur autè, est causa minus principalis. Quæ conclusio habet verum, non solum quando mandatum est expressum, sed etiam quando est tacitum, et si iniuriatus dicat filio, vel famulo, ne occidas illum, verumtamen ne reserbas Joannem, donec auquid nomen de te audiam. Ita Bartol quem Doctores communiter sequuntur, et testatur Co-

uarr. num. 3. vers. ceterum. tenet etiam Henric. n. 1.

Secunda conclusio. Etiam est irregularis, qui illicitè mandat percutere extra deformationem, si mandatum excedens occidat. Navar. num. 233. & alij, & est text. cap. finem, de homicidio in 6. ubi redditur ratio, quia mandando in culpa fuit, & hoc evenire posse debuit cogitare; verum hoc homicidium non est directe voluntarium in mandante, ut vidimus dub. 1.

DUBITATUR tertio, vtrum consulens homicidium fiat irregularis, eo quanto? De quo Henric. c. 17. Dico, quinto: nam licet excommunicatio ponatur aliquando incurri à consolente, vel mandante, etiam effectu non sequenti, ut p. et in mandante aliquem interbel per alia hinc, licet ille a parte rei non occidatur, ut patet in materia de excommunicatione; at verò nullum mandatum, nec consilium homicidij facit irregularem, antequam requatur. Ita Couar. p. 2. §. 2. n. 2. & est manifestum ex dictis disp. 2. dub. 1.

Præterea supponendum est, quod vbi consilium non inducat irregularitatem, requiritur, quod sit causa homicidij, unde si consilium, vel fautor detur post commissum homicidium, non inducit irregularem, nisi fortè consilium, vel fautor promissus excitaret animum occidentis: tunc enim non ut futurus, sed ut paratus, & separatus causaret homicidium. Ita Couar. dicto n. 2. & Henric. c. 14. n. 2. & quia consilium potest esse bonum, vel malum, de utroque dicendum est.

Vnde inquitur, vtrum qui consulit minus malum, fiat irregularis, vel bigatus, qui consulit mortalem membrum ei, quem aliter non potest salutare, ab homicidio? Et ratio dubitandi est, quod licet tale consilium ut licitum, et communiter dicunt Theologi, tamen irregularitas potest incurri sine culpa. Ceterum hoc non obstantè,

Sit prima conclusio. Talis consilium non sit irregularis, ita Henric. c. 17. n. 4. & multi viri docti. Probat: nam talis

mutatio non est voluntaria consulenti, nec tale consilium est causa mortalis multiplicationis, sed potius est causa, ne fiat homicidium. Loquendo de consilio malo,

Sic secunda conclusio. Consensus homicidium ei, qui alias non erat paratus ad occidendum, fit irregularis. hæc est certa apud omnes, & habetur ex cap. si quis viduam. 3. dist. 8. & cap. finali de clericis pugnansibus in duello. Probatum: nam qui consulti, est vere causa mortalis influens in effectum.

Tertia conclusio. Quamvis is, cui datum est consilium, esset alias occisurus, quia iam erat determinatus ad occidendum, tamen si ego per consilium auxi voluntatem illius, & veluti excursum irregularis, hæc est contra nonnullos, sed eam tenet Covarrua numer. 2. vers. c. est igitur. Henricus, numer. 3. & multi Theologi. Probatum conclusio: nam vere influo in homicidium, augendo enim voluntatem consequenter auxi actum exterioriorem à voluntate procedentem. Secundo probatur ex capitulo dignum. 3. quod verò de homicidio. ubi dicit Pontifex, *Quia tunc se offerunt animam Regis in homicidium ad eum, unde homicidium fuit septuaginta, dicitur et asperit, sed non ita severi sunt puniendi, nisi forte Regem ad id homicidium fuit suggestio, quibus promissionem, subintellige, alias non facturam, ut inquit glossa, quo casu teneantur de homicidio, sicut ipsi nec occisores.*

Quarta conclusio. Quando consilium fuit ita simplex, quod non influat in effectum, quia alter erat alioqui occisurus, & consilium non auxi voluntatem, nec conatum, consulens non fit irregularis. ita Henricus & alii communiter, imò dico eum Emanuele verbo, irregularitas. cap. 178. conclus. 11. quod si consilius fuit exigue motus, consulens non fit irregularis, & idem dico de mandante cum eo 12. conclus. 9. Et notate tertiam conclusionem intelligendam esse, dummodo consilium operetur aliquid in opus exterius, scilicet ut facilius, citius, aut crudelius committatur homicidium. ita Henricus, numer. 3.

Quinta conclusio. Adipio consilio & ex aliis coniecturis accipiendum est, verum consilium influere in effectum, vel non. Explicatur conclusio. nam si dicat, se non motum esse consilio, nec ad substantiam homicidii, nec voluntatem suam fuisse auxiam, libet manet consulens ab irregularitate. ita Henricus, quod 3. Ceterum si hoc non possit sciri ab ipso, prædens vir perpendet coniecturas: nam si ego dedi consilium Ioanni, qui ardente voluntate occidit fratrem, signum est, præda meam consilium influxit, et vero si occidit post multos dies, non potest sumi certa coniectura. nam licet pro tunc quando ego dedi consilium, fortassis exorta veritas & intendit eius voluntatem, et verò post tot dies potuit ille fervor elongare, & voluntas reare ad statum pristinum, in quo erat ante consilium, & tunc ego non sum irregularis. Si autem omnibus pensatis maneat dubium, verum meum consilium influerit, debeo me separare irregularitatem, quia in dubio præsumendum est, quod alter non committeret delictum sine consilio, ut ait Covarrua versiculum eo verò casu. Tamen verum consilium, numer. 4. qui est felinum, & aliqui viri docti, licet contrarium teneat Henricus, quod numer. 3. in glossa intera D.

Sed inquiris, verum quemadmodum consulens homicidium ei, qui alias erat ita determinatus, ut meum consilium non auxerit eius voluntatem, non manet irregularis, ita etiam nec mandans. Covarrua loco citato dicit manere irregularitatem, & quod ea, quæ dicta sunt in consulente, non habent locum in mandante.

Sic sexta conclusio. Oppositum est probabile, & est de mente Nanus. in alio simili cap. 27. numer. 51. ante versiculum. adeo quod refert tenet Emmanuel conclus. 9. citata. Et probatur nam licet habuerit animam influendi in effectum, tamen de facto non influat.

Dubitatur quarto, verum mandans vel consulens homicidium fiat irregularis, si ante executionem rei occurrat mon-

datum vel consilium, & tamen post reuocationem mandatus vel consultus occidit. Et quidem loquendo de mandante,

Sit prima conclusio. Si reuocauit mandatum, ita vt reuocatio peruenerit ad notitiam mandati, non incurret irregularitatem: sic Innocent. receptus communiter, vt ut Nauar. num. 233. & alij mult. vt refert Couarr. 2. part. in initio, numer. 9. versic. 5. ex his. & P. Henric. cap. 16 n. 2. Quæ conclusio intelligitur, licet reuocatio fuerit tacita, vt si relictus re aduersarium in pristinam amicitiam, vel contrahat cum eo affinitatem sciente mandante: sic Henr. & Emmanuel cap. 178. post 7. concl. Probatur, quia talis mandatus, non occidit vt mandatus, nec vt causa instrumentalis mota a mandante, sed vt causa principalis: mandat enim vt sic, solum operatur in gratiam mandantis.

Secunda conclusio. Si reuocatio non petierit ad mandati notitiam, mandans fit irregularis: ita Felinus in cap. ex parte. de rescriptis, Couarr. versiculo modò citato, vbi allegat alios, Nauar. num. citato. Henric. num. 2. Probatur: nam mandatus verè occidit virtute mandantis, & motus ab ipso.

Sed contrà, mandans in isto casu non incurretur excommunicationem, si occisus fuisset clericus, ergo nec manet irregularis. Admissio antecedenti tanquam valde probabilis, quod videtur de mente Henrici & littera R. negatur consequentiam secundum hunc opinionem, quia iam est contritus, non potest excommunicari: excommunicatio enim est medicinalis, quia imponitur, vt homo exeat à peccato, & ad id pro illo puncto requiritur contumacia, secus autem est de suspensione, interdicto, & irregularitate, quæ solent intelligi etiam in peccatis præteritis criminum, nulla præcedente contumacia. Loquendo de consultente.

Sit tertia conclusio. Qui consultit homicidium, vt liberetur ab irregularitate, debet efficacius ratione consilium, quam mandatum, quia in mandato agitur res

mandantis, in consilio verò agitur res ipsius consulti. Unde consultens debet conari præ his importunis, ne consilium mandetur executioni, quod si non firmiter credit preces profuturas, debet indicare occidendum in particulari, vel in generali, ad arbitrium viri prudentis, vt caueat; quæ diligentia facta, liber erit ab irregularitate, quia tunc mors imputabitur negligentie occisi, ita Syluest. verb. homicidium. 1. num. 1. 2. in fine. Anton. 3. part. tit. 28 cap. 2 §. 2. Henr. num. 3. Emmanuel cap. 178. conclus. 12. & alij contra Nauar. num. 233.

Hanc sequitur, quod si consultens non potest occidendum monere de periculo, manet irregularis: sic Henric. ibidem, at verò mandans non tenetur monere, vt inquit Henric. num. 2. Præterea dicit Henr. n. 3. non manere irregularem clericum, qui non potest dimouere coniugium à consilio dato abortus, quia iam monuit infantem in matre. Sed contrarium teneo cum Nauar. num. 233 & Cordub. in Sum. quest. 173 §. 6. & Emmanuele concl. 2. in fine: nam illa monitio infantis in matre nullius est momenti, siquidem ipse nullo modo potuit si liber se. Præterea dico, quod si consultus depo. ut omnes rationes, quibus motus si ad acceptandum consilium, & dicat, non propter consilium, sed propter alias causas velle homicidium exequi (cui in hoc credendum est) consultens non manet irregularis, & hoc quauis non moueat occidendum: ita Emmanuel cor. el. 12.

DEBITA V. quintò, vtrum qui consultit alteri, quod exponat se periculo mortis, sit irregularis morte sequenti? In hoc. & Hostiens. in cap. ad audientiam de homicidio, dicunt esse irregularem, quando verisimiliter debuit cogitare mortem euenturam, & propterea autem consultentem alteri, vt exponat se pro defensione fidei vel Ecclesiæ.

6. tertia conclusio. Qui consultit alteri, vt exponat se periculo mortis pro bono publico, vt pro defendenda patria, non sit irregu-

irregularis. sic Angel. verbo, hom. c. i. num. 1. num. 1. 5. Supplementum, & Rosella citati à Syluest. verbo, homicidium. 1. quæst. 8. part. 8. & c. de morte eiusdem Syluestri. Probat, quia non est irregularis, qui in bello iusto adhortatur milites ad pugnandum.

Hinc inferitur à fortiori, non esse irregularem eum, qui consultat alteri, ut moriatur pro fide vel Ecclesia. ita Couarru. par. 2. §. 5. n. 6. & alij, quia hoc nihil aliud est, quàm exhortari militem Christi ad fortiter pugnandum.

Secunda conclusio. Nec etiam est irregularis, qui consultat alteri, ut exponat se periculo mortis pro bono particulari, in casu quo ipse tenetur, inò quamvis non teneatur, idemmodò licite possit Prima pars patet in casu, quo filius tenetur patrem à morte defendere: nam tunc consulto, quòd euitet peccatum. Secunda pars patet, quando consulto Petrum, ut liberet amicum lapsum in flumen. Hæc colligitur ex Syluest. & Pinormit. in cap. ad audiendam. ubi ex parte dictum Innocenti quādo consiliū datur in causa iniusta, secus quando in causa iusta. Et probatur: nam sicut amicus liberans amicum cum periculo propriæ vitæ non peccat, ita nec consultens, ergo non vult directè nec indirectè mortem consulti.

Tertia conclusio. Qui consultat alteri, ut ulciscatur se exponat probabili periculo mortis, sit irregularis. Probat, nam qui iniuste & temerarie exponit se periculo mortis, censetur homicida sui, ergo consultens est causa. Quæ conclusio est de mente Nauar. num. 235. & Henrici cap. 15. num. 4. dicentium, esse irregularem eum, qui facit pregnantem intrare per loca periculosa ut per tectum domus, & mortua est, vel abortiuit.

Ex dictis sequitur decisio trium quæstionum. Prima est, si ego mando vel consulto Ioanni occidere Paulum, & tamen Ioannes occidit à Paulo, utrum ego sim irregularis? Partem negatiuam tenet Henricus c. 16. num. 1.

5. et quarta conclusio, quòd sum irregularis. ita Nauar. num. 235. & Couarru. par. 2. §. 1. num. 1. vers. c. quòd si ex pæuo. ubi citat alios. tenet Armil. verbo, irregularitas. num. 29. Tabien. verbo, irregularitas. 2. 4. 12. Emmanuel c. 178. & quantum ad mandantem tenet Syluest. verbo, homicidium. 1. quæst. 7. part. 4. quantum ad consultentem verò tenet quæst. 8. part. 1. Probat Tabiena, quia fuit in culpa, & hoc euenire posse debuit cogitare; unde Syluest. in vit. loco modò citato, & Tabien. sequentes Pinormitanum, non admittunt limitationem Innocenti; & Hostiensis, scilicet quòd conclusio solum procedat, quando erat verisimile, quòd ille poterat occidi à Paulo invadendo, ut quia mandatus, vel consultus erat longe debitor Paulo, vel quid simile. Nihilominus placet mihi limitatio Innocenti, quia non est omnino eadem ratio, quando occiditur invadens, & quando occiditur invadens.

Secunda quæstio est, quando ego illicite rixor cum Ioanne, & amici mei occiduntur ab amicis Ioannis, utrum ego maneam irregularis, sicut maneo, si amici mei occiduntur amicos Ioannis?

Partem negatiuam tenet Henricus c. 13. num. 4. l. 1. O. & Pinormit. cap. Petrus. de homicidio. Contra sum tenet Nauar. & Emanuel cap. citato. concl. 18. Idem videtur tenere Villidiego cap. 6. num. 37. vers. c. si verò quis. & aliqui iuniores.

Sic quinta conclusio. Probabiliter iudico, quòd ero irregularis; quā conclusio intelligo, si ego vocavi amicos mei defensionem, quod tenet Armil. num. 35. vel etiam si verisimilem debui cogitare amicos meos superuenturos.

Tertia quæstio est, si scribat clericus, quòd aliquis capiat, & ex exceptione sequatur mors, utrum sit irregularis?

Sic sexta conclusio, quòd si scribendū fuit in culpa, est irregularis, secus verò si non fuit in culpa. Primam partem tenet Hostiens. cap. sententiam sanguinis, ne clerici vel Monachi. Syluest. verbo, homicidium,

homicidium, 3. q. 5. part. 8. Henriquez c. 1. n. 10. lictura N. & quoad utramq. e partem conclusionis tenet Villadiego c. 6. n. 51. vbi sic ait, *Quia intellige verum, si iste fuit in culpa, hoc si ibendo, forte quia non spectabat ad officium suum*, pro quo citat Abbatem dicto cap. sententiam

Ex hac conclusionis infero, quòd si Prælati ecclesiastici iuste mandat apparitori suo, scilicet *aliquem*, quòd capiat aliquem, & quia iste se defendit, sequitur mors. Prælati aut non sit irregularis, quia cum det operam licetæ rei, non est imputandum sibi homicidium per accidens & ind. recte sequitur.

DUBITATUR sextò, utràm sit irregularis, qui tacum habet homicidium suo nomine factum, quod antequam fieret, potuit mandare. Dico, *suo nomine factum*, & dico, *quod antequam fieret, potuit mandare*, quia inter alias conditiones hæc duæ requiruntur, ut ratihabitio æquiperetur mandato, ut vidimus cap. 4. de excommunicatione. disput. 3. dub. 9.

Partem affirmativam tenet Nauar. n. 231. Felsin & alij relati a Couetup. 2. §. 1. n. 4. Probatur primò. Ratihabitio comparatur mandato, sed manifestans homicidium sit irregularis. Secundò nam qui ratam habet percuSSIONem cleri, incurrit excommunicationem, cap. cum quis. de sentent. excommunicat in 6

Sit conclusio. Qui non fuit causa homicidij, quia scilicet nec dedit auxilium, consilium, nec fauorem, quamvis illud ritum habeat, non sit irregularis. sic Angel. verb. homicidium. 2. num. 6. Tabien. ver. irregularitas. 2. num. 7. Couarr. sup. Perez ad Villadiego cap. 6. num. 21. Henriquez cap. 1. §. num. 2 & glossa c. si quis viduam. 30. dist. Probatum nam ratihabitio cum sit posterior, nullo modo est causa homicidij. Secundò, irregularitas non incurritur nisi in casibus à iure expressis, sed non est expressum in iure, quòd ratihabitio inducat irregularitatem, ergo.

Ad primum argumentum respondetur cum Couarr. quòd ratihabitio mandato

comparatur, nisi in casibus, in quibus requiritur expressa iuris decisio, qualis requiritur in irregularitate. Secundò respondetur cum Henriquez cap. 12. num. 10 quòd licet ratihabitio comparetur mandato quoad e ipsam, non tamen quoad pœnas iuris, nisi exprimat

Ad secundum respondetur, quòd de excommunicatione. nec est expressum in iure, dicto cap. cum quis.

DUBITATUR septimò, utràm non impehens homicidium, cum tamen possit, fiat irregularis?

Prima opinio est, quòd si non impedit ex dolo, manet irregularis, secus tamen si omisit defensionem non ex dolo, sed ex negligentia, vel ex pusillanimitate, vel qui noluisset se immiscere tumultibus. Hoc tenet Angelus verbo, homicidium. 2. num. 17. & Couarr. 2. p. r. §. 1. num. 7. ita sine. ubi ait, quòd qui ex dolo non obstat percuSSIONi cleri, est excommunicatus; & statim dicit, quòd in eisdem casibus, in quibus incurritur excommunicatione propter non defensionem, in eisdem incurritur irregularitas. Quæ opinio probatur ex cap. sicut signum. de hom. c. d. §. illi. ubi non desistentes percutitur graueretur, quia scriptum est (ait Pontifex) *Qui percutit hominem liberare à morte, et non liberat, eum occidit.*

Secunda opinio est, quòd licet impediatur ex dolo, non sit irregularis, unde generaliter videtur sentire hæc opinio, quòd in nullo casu incurritur irregularitas propter non defensionem: hanc opinionem tenet Anton. 3. p. tit. 28. cap. 2. in per. cap. Atoul verbo, irregularitas, num. 2. Tabien. verbo, irregularitas. 1. §. 2. ubi citat Hostiensium, Archidiaconum, & alios. Probat, quia lex promotionis requirit factum cap. finali. 1. §. quæst. 1. sed in eo, qui solum permittit, nullum repenter factum, ergo. Unde ait Tabien. semper requirit aliquem actum positum, qui sit causa mortis. Confirmatur, quia non est expressum in iure, quòd ex sola permissione contrahatur irregularitas.

Inter has opiniones extremas media videt incedendam esse. Pro quo nota, quod daphic. titulo post aliquid obligari ad impediendum hominem. Primo modo ratione charitatis, & hoc modo tenentur omnes proximi. defendere, quando commode possint, ut patet cap. no. inferentia & cap. vit. 2. quest. 4. Secundo modo, ratione iustitiae, nempe Iudex, Min. sibi iussit, Gubernator, dominus erga vassallos, herus, pater, maritus, tutor, & c. contra vassalli, famuli, filii, vxor, pupilli, & custod. et, ut tra. sit Navarra. cap. 24. num. 18. P. Henr. quæ. cap. 12. num. 7. in glossa, h. tera. D.

Quo supposito, sic prima conclusio. Qui non in pe. lic. hom. ciu. nam, si solum tenetur ex charitate, non sit irregularis. Navarra. cap. 12. num. 231. & cap. 24. art. 12. P. Henr. quæ. nouo. mod. citato. ubi allegat alios, tenet Sylvest. verb. homicidium. §. 2. reg. 3. & Emanuel vera irregularitas, cap. 178. conclus. 5. Probatur nam iste non peccat peccato homicidij. homicidium enim est contra iur. h. m.

Secunda conclusio. Iudex, & qui ex iustitia tenetur impedire homicidium, si possit impedire absq. re graui damno suo, & non impediat, non est irregularis. Ita Sylvest. & Navarra. locis modo allegatis. Henr. 1. na. n. 7. Emanuel conclus. 4. Fel. n. cap. 4. de potestate iud. c. delegati. num. 4. & Auctores prima. q. 10. tit. 1. Probatur. Qd. non obstat, si ex officio tenebatur obviare obligatus. 3. est tutorem secundam communem sententiam, ergo contra. ita moraliter ad damnum; ergo. dem. est in homicidio.

Ex dictis sequitur primò, quod si quis voleat ex charitate defendere alium, persuaaserit, ne defendat eum, non sit irregularis, licet id faciat dolose ex prauo animo, scilicet ut alius moriatur. Corollarium hoc est contra Angelum, Sylvestrum vero, homicidium. 1. quest. 9. part. 1. Tabien. verb. irregularitas. 2. num. 16. Anzil. 31. Navarra. dicto num. 241. Sed illud tenent quidam iuniores, quorum rationes

videatur nullo ethic. res Prima est qui recipit consilium, non sit irregularis, ergo nec consulens. Patet consequenter. 2. nam est causa magis remota. Secunda. iam talis consulens non peccat contra iustitiam, quia non consilium aliquid ad id. t. m. contra iustitiam, sed contra charitatem. Idem corollarium videtur tenere Henr. quæ. dicto num. 7. sed obscure loquitur, videtur etiam de mente Emanuel. post 6. concl. Dixi, si pers. asserit. nam secus erit, si per violentiam, iniuriam, vel fraudem retraheret illum a defensione. tunc enim ageret contra iustitiam, & fieret irregularis, sicut si aliquis violent. dare elemosinam, persuadeat, ne eam det, solum peccat contra charitatem, nec tenetur restituere ceterum si per vim vel fraudem retrahat, peccat contra iustitiam, & tenetur restituere, quoniam licet ille pauper non habeat ius iustitiae ad illam elemosinam, habet tamen ius ad hoc, ut nemo illam impediat per iniuriam, ut dicitur in materia de chemosyna.

Secundò si quis, quod si aliquis sciat homicidium tractari, & non reuelet, non manet irregularis, si ex sola charitate tenebatur reuelare. Ita Navarra. cap. 24. num. 12. P. Henr. quæ. 3. do. nam. 7.

Si quartè tertio, quod si Medicus non stipendiat somnariis curare infirmos, ex quo iocatur, non manet irregularis, si eos verò si erat stipendiatus, vel ab illo infirmo, vel in oppido pro incolis, quin in primo casu tantum agit contra charitatem, in secundo verò agit contra iustitiam. Ema. vel cap. 12. conclus. 1. & alij.

Sequitur quartò, quod si sciamus dicat illi, quo conceptus, se velle facere modicam ad. bonum, & hoc taceat, & sequitur abissi post ad. mationem, manet irregularis, si crederetur se profuturam. Ita Ema. vel cap. 12. conclus. 1. & alij.

Ad argumentum primæ opinionis respondetur, quod Pont. lex in illo §. non loquitur de non impedi. tribus, sed de auxiliantibus, ut patet ex illis verbis, sed

et periculis operam ferrent. Secundo, respondetur, quod non impediens homicidium, cum etiam non potest, reputatur irregularis in foro exteriori, quia presumitur deo non impedisse, ut operam ferret, quod si est de mente Naturae 24. num. 1. c. ver. 12. 18. num. 8. habetur ex dicto § illi. & cap. quantæ de sententia excommunicat.

Ad argumenta, si secunda opinio respicitur, quod omittitur defensio in debitam ex iustitia, licet non concurrat physice ad factum, concurrat tamen moraliter. Ad confirmationem 1. ponderatur: Concedo nullum esse textum expremum, quod d. terminet non impedientes homicidium esse irregulares: nam d. c. § illi non loquitur de hoc, quicquid dicitur. Constat in i. forte intelligatur quod si praesumptionem in foro exteriori, talis nominis tamen satis est quod in i. se sit expremum, omnes concurrentes ad homicidium auxilio, favore, vel consilio esse irregulares, & qui non defendit, cum teneatur ex iustitia, vere concurrat moraliter ad homicidium, ut d. c. § illi.

SECTIO III.

De i. regula state procedente ex homicidio contingente in bello.

De quo tractat Sylu. verb. bellum 3. Contr. p. 2 § 3 Henric. c. 13. Naturae à num. 211. Emanuel c. 172.

DUBITATUR primum, verum qui in bello occidit propria manu, sit irregularis?

Prima conclusio affirmativa, siue bellum sit iustum, siue iniustum, Naturae. num. 11. Contr. quoniam 2. Henric. num. 2. & communiter Doctores, & habetur cap. petiti. d. homicidii. Sed ad iustitiam ex Naturae. num. 11. & 12. quod si bellum in bello est iustum, tunc irregularitas est de i. facta per se, & non moraliter, quando est facta iniustum, et ex homicidio iniusto.

Sed si dubitatur est, utrum miles, qui in

bello propria manu occidit in causa, quod sit irregularis ad evitandam mortem, sit irregularis?

Communiter Doctores conveniunt in hoc, quod qui se constituit ad bellum iniustum, non quidem a i. pugnandum propria manu, sed ob aliam causam, verbi gratia, ad exhortandos milites vel ad adiuvandū in spiritualibus, si concitiantur in hoc ingulsi, quod nisi occidant propria manu, non possunt se a morte defendere, non manent irregulares, ita Naturae. in Hist. c. 27. num. 214. Sylvest. verb. homicidii. Item 3. q. 6. part. 6. l. Henric. num. 1. dicitur E. Probat. rapente ex Clementi. t. 1. c. 1. Item dicendum est de illis qui se conferunt ad bellum iniustum, non quidem ad pugnandum, nec ad iudicandos milites, sed ad adiuvandos eos in spiritualibus, vel ad componendam pacem, ita Sylvest. q. 4. p. 3. Probat, quia isti bene se defendunt: unde tota controuersia est de milite, qui quidem profectus est ad praeparandum.

Nam Henric. num. 1. Et in vel concl. 6. & c. qui maiores tenent officium irregulare, quamvis bellum sit iniustum. Probatur, quia sponte sua accessit a i. bellum, ut auctoritate publica occideret, sicut iudex, licet teneatur occidere in i. factorem, non tamen irregularis, quia sponte recepit officium. Confirmatur. Quia. ii. d. c. de occidit alterum, quoniam. ut sit in defensionem, p. optime vix, manet irregularis, i. ego.

Sit tamen se i. ad i. classis. Isti milites, quando bellum est iniustum, manent irregulares, non tamen quando est iustum. Prima pars est Sylvest. q. 4. p. 3. c. 1. Probatur, quia cum non habeat licentiam defensionem. Ceterum autem si furiosus, tantum loquitur, quando defensio est bona. Per t. op. ex m. l. m. Sylvest. si del. n. p. c. 1. comprehensum a militibus, si tunc de i. occidit, ut cauat mortem, sit irregularis, ita c. 1. m. verò partem t. 1. c. 3. q. 1. c. 1. q. 1. c. 1. c. 1. part. 2. & 3. q. 1. c. 1. d. c. 1. Probatur nam illa defensio est bona. Confirmatur, si iudex, vel carnis inuadatur a teo, quoniam volebat.

pebat decipere, & pro necessaria sui defensione occideret illum, non manet irregularis.

Ad argumentum P. Henrici respondetur, quod iudex suscipit officium, in quo aliquando et debitor occulte malefactorum sine necessitate defendendi propriam vitam, & ideo manet irregularis, ut verò si daretur casus, in quo occideret illum ad defendendum propriam vitam, non maneret irregularis, ut dictum est, qui a licet se defendit. Ad confirmationem: Concesso autem conclusi, negatur conclusio, nam pugna in ditione, est illicita ex utraque parte, unde reuertur eorum, qui pugnant, de iure, est per se illicitum, sed iniustus est, qui loquitur, et omnino certam post T. de i. tal. 25. cap. 19. de reformatur.

DEBITA T. secundum, utrum qui non occidit propria manu, sed pugnat, & solum assilant bello ad adiuvandum, vel exhortando milites, manent irregulares sequuta deformatione.

Prima conclusio. Quando bellum est iniustum, manent irregulares, non tamen si in iustum firmam pacem conclusionis tenet Sylvest. ver. bellum, quod 4. & ver. homicidium, quod 6. part. 1. Nauar. num. 2. 6. & 234. & Contrarium num. 2. qui tenet esse eamdem mem. Probat enim omnes illiciter sentis quod una causa mortalis, excipiant ut inenitibus, qui solum assilant ad componendum pacem, vel adiuvandum milites in spiritualibus Sylvest. quod 6. citatur.

Huc sequitur, etiam esse irregulares, qui custodiunt secretis militum, ita Nauar. num. 234. Item de iud. con. lucere milites hoc assilant est de mente Nauar. num. 234. & Henrici, in cap. 1. 8. concl. 2. sed est contra dictum Petri de Villadiego cap. 6. de iud. 16. ubi, et alios. Et probatur, quia, licet causa remota, sed certe ex hac ratione sequeretur, quod conducentis, vel rogantis, si assilant amicum, non est irregularis, sed irregularis morte sequi. Idem etiam dico cum

Nauar. num. 234. de parientibus arma ad bellum manent, idem dico cum Henrici, num. 3. de gubernantibus nam in bello iniusto secundum verum partem conclusionem tenet Nauar. num. 236. Henrici, num. 1. & 2. Contrarium §. 3. num. 2. & communiter Doctores, qui aperte deducunt eam ex cap. petro tua. de homicidio. Et probatur: nam alii milites in bello iniusto essent irregulares. Et hæc secunda pars intelligitur etiam in illis, qui percutiunt, & vulnerant, dummodo non deformant, quod etiam habet locum in personis ecclesiasticis, ita Panorm. cap. petrus. & ult. de clericis percutis. Item num. 2. Nauar. num. 235. fuit dictum cap. petrus. ibi enim solum indicatur irregularitas ex occasione, non ex percussione. Idem tenet Sylvest. ver. homicidium, quod 6. part. 6. ubi dicitur, nisi intus sit vulnus lethale, & taliter vulneratus occisus ab aliis, idem tenet Armil. ver. irregularitas num. 37. Hinc item limitationem intellige, nisi forte tale vulnus non conuenit ad mortis accelerationem, ut si taliter vulneratus occisus est a bombardis, ita etiam quod dicemus, quando de iura Altam limitationem ap. vult Sylvest. & Armil. hanc citatur, & A. de i. p. tit. 2. cap. 16. 6. scilicet nisi per se sit tantummodo occisus, ne enim licet vulnus non sit et lethale, si percussus sit occisus ab aliis, sit irregularis. Sed Henrici cap. 12. in m. 4. in fine, non approbat, & licet non omem, & tenet, quia voluntas occidendi non sufficit ad iudicandum irregularitatem, nisi sequatur occisio. Præterea nam cap. petro. non ponit hanc limitationem.

Ex dictis sequitur, quod si vendentes vel donantes arma militibus ad bellum iniustum, non oriuntur irregularitatem. Nauar. num. 237. & hoc int. illo quod amicus præbeant armis, aut ei, ut in ipse constabit, b. & quando facit eis in facit, hoc est de mente Nauar. tal. 2. ubi etiam in eodem num., quando sibi assilant, ver. hem. eadem, quod 6. part. 6. Henrici, et 23. Nauar. inter. N. non tenet, & Villadiego

dego cap. 6. an. 5. verfic. conſequenter quarto. limitant, quando actus offenſiuſ datur, & uet. conſilium præſij.

Secundo arguitur noſtra ſententia, quia, vt dicemus in ſolutione ad 2. noluit ius, vt pugnare in bello iuſto eſſent irregulares, niſi propterea manu occidant.

Secundo nota ſi eandem partem concluſio nis arguat. Item 2. nam, vt dicemus infra, quia, ſi plures eorum curant a loco ſolendum, licet vnus tantum occidat, omnes manent irregulares, quia omnes cenſentur vna etia moralis, ſed in bello omnes concuſunt tanquam vna cauſa, quia mutuo ſe inuicem vocibus, exhortationibus, & opere ipſos, nempe pugnando, ergo manent irregulares.

Secundo arguitur ad probandum, quod ſaltem clerici pugnantes propria manu, ſunt irregulares, licet non occidant, quia dant operam illicitæ rei & periculoſæ: clericus enim prohibitus tam eſt bellare propria manu, vt dicitur in materia de bello, ergo.

Ad primum reſpondent aliqui, quod pugnantes in bello iuſto, ſi leo non manent irregulares, quia licet ſit vna cauſa moralis, tamen datur operam licitæ rei, quod non continetur in pugnandis in bello iniuſto, quæ ſolutio conuenit etiam in. it. oue. Nau. n. 2. ſi quod pugnans, vel exhortans in bello iuſto nec ſuſcitatur, nec virtualiter vult mortem, ſi non deſormat propria manu, ut verò ſacerdotes hæc in bello iniuſto, virtualiter & indirecte volunt homicidia, quia potant, & tenebantur vitare tale opus, & non vitant, & hoc ſufficit ad indirecte voluntariam, vt patet ex 1. 2. quæſt. 6. art. 2. Verum tamen licet diceremus quod hæc ſolus poſſet ſanſacere quantum ad laicos, ſed non quoad clericos, qui bellantes propterea manu dant operam illicitæ rei, unde aliter reſpondent, quod hæc a ſuſtinentes & pugnantes propria manu in bello iuſto ex natura rei poſſunt dari vna cauſa moralis occiſionem ibi contra gentem, nihilominus non incurant irregularem, niſi propria manu

deſormet, quia ita decretum eſt in dicto cap. petito. ſecundum communem expoſitionem. Doctorem. Quod merito factum eſt: nam ſi omnes pugnantes in bello iuſto manerent irregulares, magna hominum multitudo rediret in habitabilis ad Oraines, & hæc de cauſa multum traheretur a bellis iuſtis. Hanc ſolutionem in dat Henr. c. 1. num. 2. & quidam iuſtiores.

Ex hac ſolutione ſequitur, quod licet clericis in ſacris exhortentur inſites in bello iuſto, non ſolum ad vincendum & fortiter agendum, ſed etiam a loco ſolendum & mutandum, non in re, & irregularis. Corollarium hoc eſt contra Nauat. n. 2. 3. & alios. Sed id tenet Henr. cap. 1. 2. 3. 4. litera R, & citat alios; & nonnulli recentiores dicunt, eſſe ſatis probabile. Quod corollarium ego limito cum Henr. ibidem, & n. 1. litera C, dummodo non incitent ad occidendum hunc, vel illum in particulari: nam hæc eſt intentio multum ſpectilis homicidij.

Ad ſecundum reſpondetur, quod licet clericis in ſacris pugnando propria manu preceant mortaliſſime contra legem ſtatutis clericis, tamen ſi bellum ſit iuſtum, non ſunt irregulares, niſi propria manu occidant propter rationem modò traditam in ſolutione ad primum, & patet aperte ex dicto cap. petito.

Stoppo ſas cap. quod in dubijs de pernit. & remiſſionibus. ob dicuntur, ſacerdotes, qui in bello exhortantur ad præliandum, eſſe deponendos.

Reſpondetur cum glioſſa, quod ibi eſt ſermo de bello iniuſto.

Secundæ concluſio. Clerici in ſacris pugnantes in bello iuſto ex diſpenſatione Papæ, quantum occidant propria manu, non manent irregulares, quia licet & virtualiter diſpenſant in iure inducente irregularem. ita ſi, hæc eſt ver. homicidium 3. quæſt. 6. part. 6. Tabien. ver. irregulares. 3. 6. 21 coroll. 2. Conarr. 3. 3. num. 2. qui dicit eſſe commune pro qua concluſione videtur doctrinam traditam à Nauat.

Nauarr. cap. 25. n. 74. & P. Molina tom. 1. de iust. tract. 2. d. sp. 108 §. est verò. & d. sp. 110. in fine. vbi dicit hoc non esse intelligendam de laicis etiam ex dispensatione Papæ pugnantis. Sed nota, quòd ex hoc, quòd Papa det licentiam clericis in sacris, vt assistant in bello iusto, non concedit facultatem pugnandi propria manu: intentio enim Papæ solum est quòd assistant ad exerceandum munera sacerdotia, ita communiter moderni.

Tertia conclusio. Qui pugnavit in bello iusto, si dabitur, an occiderit, taliter quòd probabiliter reputet occidisse, debet se indicare irregularem, alias non. ita Nauarr. l. 3. Cont. horum, cons. 21. de homicidio. & Henr. cap. 3. no. 4. casu 5. & c. 13. num. 2. in fine. vbi id probat ex dicto c. petio. *ubi si de infestatione existeret tua consuetudo te remordet*: nam si solum dabitur sufficeret ad irregularitatem in his, qui pugnavit in bello iusto, immo nec essent irregulares.

Ex istis sequitur, quòd licet clericus det còsiliu, vt indicatur bellum iustum, non manet irregularis, vnde clericus potest esse de consilio rectoris bellicarum. ita Henr. c. p. 13. n. 1. Agendum est iam de bello p. n. ito, nempe de i. n. a. Vnde

Dubitatur tertio, quando plures concurrunt ad homicidium, vtrum omnes manent irregulares? Quam questionem tractat Henr. cap. 14. num. 2. & latissime Couarr. p. 2. §. 1.

Sit prima conclusio. Quando plures præmiso consilio aggreſſuntur aliquem ad occidendum eum, licet vnus tantum percussit, & occiderit, omnes manent irregulares, siue ignoretur, quis illam percussit, siue sciatur. ita Couarr. num. 3. verbe prius casus. Henr. n. m. 2. Ludov. Carre. j. in 3a Practica criminali. q. 2. n. 2. & 8. vbi licet. ver. homicidium. 1. q. 21. & Doctores communiter c. significasti. el. 2. de homicidio. Probatur: nam omnes isti fuerant velut vna causa moralis homicidij, sicut communiter dicunt Doctores, quòd quando plures vno

consilio concurrunt ad furtum, quilibet tenetur in solidum restituere damnum illatum, si reliqui non restituant. Secundo, probatur ex c. sicut dignum. de homicidio. §. illi autem. imò addo, quòd qui scilicet associat eumdem ad occidendum, licet non fundeat homicidium, imò licet dissuadeat, & solum associet animo defendendi eum (si opus fuerit) ne succumbat, manet irregularis, si ille occidat. ita Plouus reg. 30. Anton. 4. p. tit. 28. cap. 1. §. 5. Felin. d. c. c. l. e. d. g. num. 6. & allegat Spec. latio. em. & Hostiensium, tenet etiam Henr. cap. 14. num. 2. necn. 1, & clarior cap. 16. num. 1. l. c. 2. l. & Couarr. num. 2. vbi sic quatenus verò. n. sine fauore dictum est, est dignum §. illi etiam. Et ratione probatur, quia talis associatio arguit animum delinquentem, sex qua ratione colligitur, hunc de cõmuni limitandum esse, ne procedat, quando non est a i. n. a. manus occisoris, quippe qui viribus & armis multum superabat aduersarium, & ita colligitur ex doctrina Henr. c. 14. num. 2. l. i. t. e. r. a. 8. limitat etiam Henr. cap. 16. n. 1. nisi socius sit pater, vel filius, aut intimus amicus, qui bono animo associavit, ne periclitaretur, namque enim dat operam licite rei. Que hinc ratio placet mihi, & est etiam Nauarr. cons. 32. de homicidio. vbi dicit, non esse irregularem eum, qui bono animo tenebat ensim euaginaturo in manu sine alia lisione, quamuis alius percussus à fratre in i. n. a., postea obiat ex percussione.

Sed quid, quando plures concurrunt non præmiso consilio, sed in i. n. a. subito contingenti, & vulnerant Petrum, & solum vnum vulnus fuit lethale, nec scitur tamen à quo fuerit inflictum, vtrum omnes manent irregulares?

Couarr. num. 5. verbe quoad irregularitatem, magis incitat in hoc, quòd homines debent se reputare irregulares. idem tenet Anto. 3. p. tit. 28. c. 1. §. 6. tenet etiam Graphis lib. 2. cap. 62. n. 4. & Ioan. Andr. Goffredus, Annotas. & alij citati à Couarr. at verò Hostiens. Plouus, & alij citati à

Conarr. tenent relinquendos esse sua conscientia.

Sic tamen secunda conclusio Si aliquis seise percutisset lethaliter, ille manet irregularis, si scit, vel credit, quod non percutisset lethaliter, liber mutat ab irregularitate si autem omnes dubitent, omnes debent se reputare irregulares, iuxta e ad audientiam, de homicid. & secundum hoc possunt reconciliari Auctores citati.

Hinc sequitur, quod Index, cui non constat, quod illorum percutisset lethaliter, omnes debet reputare irregulares, ita Didacus Perez ad Villadiego cap. 6. num. 45. verfic. idem ex praedictis & est ad mentem Conarr. Anto. Ioanni And. Gofredi, & Ananiz.

Sed quid, quando non ex dolo, nec ex mutua cooperatione, sed ex aliqua negligentia quatuor proiecerunt lapides, & constat uno tantum lapide percussum obuisse i Perez verfic. de qua. non. tamen praedicta, tenet, quod Index omnes reputabit irregulares, unde male allegatur a P. Henri num. 3. in glossa, lura. S. pio parte contraria.

Sic tamen tertia conclusio, quod omnes absoluantur, ita Villadiego c. 6. nu. 45. verfic. sed pone quatuor. vb. citat Hostiensem & Ioannem And. tenet etiam Henric. num. 3. in fine, ubi citat alios Probatur, quia licet daberetur, an occiderit, non tamen constat, quod aliquis deliquerit, quando autem censebatur negligentia in huiusmodi proiecentibus lapidibus Videtur in Villadiego num. 37. verfic. si vero quis.

Maiores autem difficultas est, quando plures simul concurrunt non praemisso consilio, sed in ira subito contingenti, & multi vel omnes percuterunt, sed unus tantum percussit vulnere lethali, & cognoscitur quis iste sit?

Conarr. verfic. secundus casus, dicit, quod hic solus manet irregularis, reliqui vero non, quia licet teneantur de percussione, non tamen de homicidio. Probatur primo ex dicto cap. significalli. Secundo

probatur ex doctrina communi in materia de restitutio. Quod si plures concurrunt ad factum non coadiuvati, nec praemisso consilio, sed diu sian, non tenentur singuli ad restitutionem in solutum, sed solum ad idum partem, quam quilibet fuerat is rei. Ergo similiter, dicendum est quantum ad irregularitatem. Eundem sententiam tenet Villadiego cap. 6. num. 47. & aliqui maiores.

Sic quarta conclusio. Quamvis haec sententia sit valde probabilis, opposita tamen videtur mihi probabilior, quam tenet Nau. cap. 27. num. 224 §. 10. & conf. 32. de homicidio. in fine & inquit tanto, eandem vi letat te ree Henric. num. 2. inter E. iand. v. d. etiam ei isdem nam 3. liter. N. quam s. obscure loquitur. Et probatur conclusio. Omnes fisco, p. s. mutuo se mutant, & debilitant aduersitatem, ergo omnes concurrunt ad occisionem. Unde ex hac ratione colligit, nostram conclusionem esse de mente Emanuelis cap. 178. contra 6. in quantum dicit, *ne quia tam de se tunc a utraque*. Confirmatur nam licet non concurrunt praemisso consilio, tamen ex quo omnes furat ex vi a parte oppugnant aduersitatem, concurrunt tanquam una causa totalis moralis. Secundo probatur: Si aggressus ab uno deest, retet, et impeditur ab alio, ne posset se defendere, & ob id occidatur ab aggressore, talis impediens vel detinens maneret irregularis, sed hoc contingit in praesenti saltem virtualiter, ergo.

Ad primum argumentum respondetur, casum esse significalli. esse de iustum, et in loquitur, quando primo Parochus percussit latronem, & postea parochum superuenientes occiderant, & tunc si valias iustitiam a Parochio erat leuata, in maneret Parochus irregularis, at vero si Parochus & parochum simul aggrederentur latronem, etiam Parochus maneret irregularis, licet valius ab eo illatum non esset mortue.

Ad secundum respondetur, non esse eandem rationem de restitutione, & irregulari

gularitate, quia rationes s. s. & pro quarta conclusione non eunt in restitutione: & est aliud simile nam qui per vias non letale est crassa, quod percussus ab alio vulnere lethali citius moriatur, sit irregularis, & tamen non tenetur ad restitutionem. ita l. si quis, nam. l. l. l. r. B.

Ex dictis si quid sit, incertam esse illam regulam traditam a Card. neli & Anania in d. d. cap. significasti. quod qui non tenetur de occiso, non manet irregularis: contrarium enim tenent, & mensio, Panormit. & gloss. Joannis Andr. quos sequitur Vilu. ego cap. 6. num. 17 versic. ex prædictis. i. n. d. glossa Didaci Perez.

Quæritur etiam. Quando unus est percussus a pluribus, & obit ex illis vulneribus, nec constat potius ex uno quàm ex altero vulnere obisse, tunc omnes percussores manent irregulares. ita Covarr. versic. quartò constituitur ubi citat multos. tenet etiam Henric. num. 3. littera R. & habetur ex dicto cap. significasti. §. quod si discedit, quia tunc creditur ex inultitudine vulnerum obisse.

Quæritur etiam, quando plures concurrunt diuini, & percutiunt, & vitam tandem occidunt, vitam primum percussor manet irregularis?

Prima conclusio. Certum est, quod ad vitam percussores manent irregulares. Loquendo utem de primo percussore e. d. prima opinio, quod si sit certum, primum vulnus fuisse letale, manet irregularis, non tamen si sit dubium.

Secunda opinio est, quod etiam quando sit dubium, utrum primum vulnus fuerit letale, manet irregularis. Authores hatum opinionem refert Covarr. p. 1. §. 1. num. 4 & dicit primum esse commune, vi scilicet etiam illum. n. 6.

Tertia opinio est Zar. apud Covarr. qui dicit duo primum, quod cum quis conficit primum vulnus fuisse letale, si tunc percussus ab alio statim obit, primum percussor non manet irreg. dicitur Secundo dicit, quod si non obit statim, manet irregularis, hanc tenent al. q. 1. v. d. d. Quæ

opinio quæritur ad primum dictum probatur primum, quia non est expressum in iure, quod in hoc casu primum percussor sit irregularis, ergo non incurrit irregularitatem.

Si opponas cap. significasti. el. 1. de homicidio. respondetur, textum solum debere, quod primum vulnerans lethali manet irregularis, quia id habuit est, utrum de facto obierit ex primo vulnere, vel ex secundo. at verò quando certum est, percussum obisse ex secundo vulnere, textus nihil deficiat. ita Covarr. versic. terti. i. subiecitur. in fine. Secundo probatur. Ad irregularitatem homicidij requiritur, quod homo sit causa proxima & efficax homicidij, sed quod percutit obit statim ex secundo vulnere, primum percussor non fuit de facto causa efficax homicidij, ergo. Confirmatur Si percussus a Petro vulnere lethali, fiat in occidat ita fulmine, Petrus non manet irregularis, quia vulnus de facto non causauit mortem, ergo nec in presenti casu.

Sit secunda conclusio. Tertia opinio quoad primum dictum videtur mihi probabilior prima opinione, quia conclusionem amplector in casu, quod ex uno obierit scilicet idem vulnus per se solum ita causasse statim mortem, ut primum vulnus non acceleraret eam: nam si acceleraret, primum percussor etiam erit irregularis. Ex Medicorum autem iudicio & coniecturis constabit, primum vulnus de se letale non concurrere de facto ad mortis accelerationem, ut si secutus percussor se *paso la cabeza con un arcabuz, a por los pechos, o si le paso de una espada por el corason.* Hæc conclusio est de iure Henrici num. 3. in princ. & probatur ex argumentis modo factis.

Tertia conclusio. Secundum dictum tertie opinionis est verum nam cum percussus non obierit statim post accepta ultima vulnera letalia, certum est, quod primum vulnus concurrat ad mortis accelerationem.

Sed quid, si primum vulnus fuit letale,

thale, & uictima non faciunt lethalia?

Quarta conclusio. Solus primus percussor manet irregularis, nec ista conclusio contrariatur quod et conclusio dubij precedentis nam modo loquimur, quando plures concurrerant diuini, & relicta autem quarta conclusio loquitur, quando de facto concurrerunt simul & associati, licet non primo illo consilio.

Quinta conclusio. Qui percutit aium in facie, licet non lethaliter, & causa per illud vulnus, quod aium ei inuenientes inueniant & occidant, manet irregularis ita Nauar. num. 22. & Emanuel cap. 178. conclusio 18. quod aliqui vult de homicidio limitant, quando loquuntur de debuit percuti cogitare, ut in simili docet Syl. est. verb. loquuntur etiam. 3. q. 3. p. 7. & Henricus cap. 14. num. 2. in fine.

D V B I T A T V R quid, quando Petrus rixatur cum Ioanne, & superueniunt consanguinei, vel amici Petri, & occidunt Ioannem, utrum Petrus maneat irregularis, quamuis expresse prohibuerit suis, ne quid mali inferrent Ioanni?

Constatuimus p. 1. §. 2. num. 8. casu 1. dicit, quod si rixa erit illicita ex parte Petri, manet irregularis, non tamen si erat licita, idem tenet Emanuel cap. 178. conclusio 18. & Nauar. num. 227. & consil. 26. de homicidio. nec oppositum dicit cap. 27. num. 231. si attente legatur, licet ab aliquibus citetur pro contraria opinione. Et quidem quando rixa est licita ex parte Petri, nulla est controuersia inter Doctores, unde solum est de sensu, quando fuerit illicita ex parte Petri. De quo sit.

Prima conclusio. Probabilius est, non esse irregularem, ita glossa cap. finali. 23. q. vi. & alij citati a Couar. Henric. c. 13. n. 4. & communiter Theologi recentiores. Probatur nam per prohibitionem impediunt, quantum erat de se, mortem, & ideo non est causa illius.

Secunda conclusio. Si Petrus qui fuit causa rixae, vel si passus est iniuriam, videns amicos vel consanguineos tentare, ut occiderent Ioannem, tacet, & non contradicit,

sic irregularis ita Henricus dicto num. 4. Nauar. num. 231. §. 1. 8. Couar. num. 8. casu 4. & alij communiter in causa de homicidio. Et probatur ex eodem textu, ubi quidam diaconus ideo excusatur ab irregularitate, quia quantum potuit, prohibuit illos. Secundo probatur nam ista recurritur est virtualis consensus, siquidem homicidium tractatur iuxta Petri, & hoc habet verum, non solum quando in praesentia eius tractatum est de morte, sed etiam si tractatum sit in absentia eius, ipse tamen id sentit ita Emanuel c. 178. conclusio 7. & Henricus dicto num. 4. littera Q. Probat, quia tenebatur admonere, ut desisterent, & videns quod non proficiebat, tenebatur monere occidendum. Sed verum dicitur, hoc non est mihi omnino certum, quia videtur tantum peccasse contra charitatem.

Tertia conclusio. Si superuenierunt inimici Ioannis, & occiderunt eum, non tantum Petri, sed praeiuxerunt, Petrus non maius irregularis, ita Patrim. cap. Petrus de homicidio. An. Lxxv. irregularitas, num. 41. Henricus dicto num. 4. & Couar. casu 3. contra Villad ego cap. 6.

SECTIO IV

De irregularitate proueniente ex abortu.

D V B I T A T V R primum, utrum quid est causa abortus, sit irregularis?

Prima conclusio. Qui est causa abortus, antequam factus esset animatus an rationali, iure antiquo non erat irregularis, at verò quia hoc peccatum tendit ad homicidium, statim. Vbi quidam Extrauagant. decreuit, hunc manere irregularem, quam tamen irregularitatem subulit Gregorius XIV. successor eius, & reducit ad terminos iuris communis. Prima pars conclusionis est communis Doctorum, & habetur cap. item ex literarum de homicidio. & ratio est aperta, quia ibi non creditur homo nam fetus non habens animam rationalem, non est homo. Secunda verò

verò & tertia pars conclusionis constat ex Extraordinariis Sixti V. & Gregorij XIV. quas refert Henr. q. lib. 10. de sacramento Ordinis. cap. ult. num. 3. in glossa, neca. F. & Emanuel in Sum. verb. abortus cap. 5. Quando dicatur homicida rectè voluntarius, vide sup. sect. 2. dub. 1. concl. 1.

Secunda conclusio. Si factus erit animatus anima rationali, q. est causa abortus, taliter q. ad factus occidit in utero, vel extra, manet irregularis, h. ec. an est communis. Nauar. cap. 1. num. 22. Summisit verb. abortus, & dicitur dicto cap. sicut ex literarum.

Tertia conclusio. Qui est causa abortus, si dubium est, utrum fuerat animatus an in rationali, debet se reputare irregularis. Nauar. dicto num. 22. Henr. cap. 1. num. 6. Covarr. p. 2. §. 2. num. 1. & Summisit. Probatum argum. text. cap. ad adientiam. de homicidio.

Pro explicatione conclusionis supponendum est, quod factus masculinus animator anima rationali quadagesimo die à conceptione, secundum verò octogesimo die, ita Covar. Nauar. Henr. q. loc. cit. suo id allegatis, & communiter Doctores. Dixi, anima rationali nam anima sensitiua & vegetatiua antea infunditur, ut docet D. Thom. 1. p. q. 1. S. artic. 2. ad 2.

Ex actis sequitur, quod qui post quadagesimam diem causat abortum, est irregularis, sed in hoc casu facilius impetratur dispensatio seu idem stylum potententia, ut inquit Henr. dicto num. 6.

Dubium 1. utrum qui dat semina medicinam, aut venera sterilitatis, ne concipiat, aut viro, ne possit generare, incurrit irregularitatem? Conclusio, non incurrit. ita Nauar. num. 22. Villadiego cap. 6. verlicu. sed contrarium est, num. 3. Henr. q. num. 6. & omnes. Ratio est, quia iste non causat homicidium; & licet Sixtus V. imponat irregularitatem contra dantes semina medicinam, ne conciperet, tamen eam absoluit Gregorius XIV. & reduxit ad terminos iuris communis. De saltante cum muliere

gratula, que passa est abortum, diximus sectione 1. dubio 6.

SECTIO V.

De dispensatione irregularitatis provenientis ex homicidio iusto & iniusto.

ET primò dicemus de iusto, secundò de casu, tertio de directe voluntario.

Dubium 1. utrum irregularitas proveniens ex homicidio iusto sit reservata Papa?

Prima conclusio. Stando in iure communi solus Papa potest dispensare. Ita Sylvest. verb. dispensatio. q. 10. part. 1. Nauar. num. 194. §. 7. & num. 217. in fine. Henr. q. cap. 17. num. 3. littera L.

Secunda conclusio. Qui habet privilegium dispensandi in omnibus irregularitatibus, excepta bigamia, & homicidio voluntario, bene potest dispensare in irregularitate ex defectu perfectæ letitatis. Ita Covar. 2. q. 64. artic. 8. & in Sum. ver. irregularitas. Atque eodem verb. num. 13. & Henr. q. num. 1. littera K, & Nauar. in ultima editio num. 240. & patet etiam ex Compendio Societ. 1. 2. ver. dispensatio. §. secundo in usu. Probatum primo, quia loquendo in rigore non est homicidium, sed hominis occisionem hominem dicitur esse crimen. Secundo, an licet occisio iusta aliquando dicatur homicidium, ut ait Henr. cap. 10. num. 1. littera A, tamen non comprehenditur in exceptione homicidii voluntarii, nam homicidium voluntarium, quod semper excipitur in prædictis privilegiis, est homicidium illicitum ut itam in se, alioquin causa vitandæ suæ mortis, ut tradit Nauar. num. 240. Unde per tale privilegium poterit dispensari cum iudice, qui iuste deformavit eum teste & alio, qui coeurrerunt ad talem deformationem, & etiam cum milite, qui in bello iusto occidit. Ita Bafioz. 2. 1. q. 40. artic. 2. dub. 4. & Emanuel cap. 174. conclusio. 4.

386 Septima pars. De dispens. irreg. ex homic. iusto & iniusto.

Test. 1. conclusio. Si privilegium hospitaliter & specialiter concessit iustitiam dispensandi in homicidio casuali, non potest vitare talis privilegii dispensationem in irregularitate ex delicto non tatis. Hec conclusio est aliquorum in omnium, & est contraria. Couar. 2. p. 3. n. fine. ubi dicit, quod habens potestatem dispensandi in homicidio casuali, potest dispensare in homicidio iusto, cum quoad hoc censetur casuale, cum nullam habet culpam, idem tenet Plati de defectis, lib. 1. cap. 1. n. 1. non tunc est contra Concilium, nec Aristoteli, ut quidam putant, non solum loquuntur in casu secunde conclusionis. Et probatur nostra conclusio, nam tale privilegium expressè limitatur ad homicidium casuale, homicidium autem iustum non potest dici casuale, quia quid dicit Couar. nam casuale dicitur, quia non est directè volutum, at verò homicidium iustum est directè volutum, quia non est licitè.

Et dicit sequenti primo, quod Episcopus per facultatem in Concilio Tridentino sess. 24. c. 6. non potest dispensare in irregularitate ex delicto non tatis ita Navar. num. 3. 94. 5. 7. Emanuel cap. citato 174. conclus. 3. Henr. cap. 19. n. 4. litera L, et in glossa dicitur esse comminatum reiterationem contra Couar. vnde per Henr. cap. 9. num. 3. citat sibi videtur recte, quod totum non loquatur de solis, sed de rationem reseruat in cap. 19. Probatur corollarium. Concilium solum loquitur de irregularitatibus ex delicto occulto provenientibus, sed hæc non proveniunt ex delicto, ergo.

Sequitur secundò, Episcopos laicorum non posse dispensare in hac irregularitate ex delicto lenitatis per privilegium Pij V. (scilicet summa refertur in Concilio Limensi sess. 14. anno 1547.) Probat, nam tale privilegium solum loquitur de irregularitatibus ex delicto provenientibus.

Sequitur tertio, quod Communiarius Cruciatæ potest dispensare, quia in eius commissione dicitur, *et super quacunque alia irreg. dante, que non procedit ex homicidio voluntario, &c.*

Verum verò Episcopus possit dispensare in hac irregularitate quoad minores Ordines, postea dicemus.

Deinde 1. a. v. n. secundò, quis possit dispensare in irregularitate homicidij casualis, seu mixti?

Prima conclusio. Ante Concilium Tridentinum non poterat Episcopus dispensare ad sacros Ordines, ita Couar. p. 2. §. 1. numer. 5. ubi citat alios, & Emanuel cap. 178. conclus. 2. dicit tamen Henricus cap. 19. num. 2. littera V, quod in casu occulto vigente scandalo poterat dispensare, ut minus tunc in susceptis sacramentis.

Secunda conclusio. Post Concilium bene potest dispensare ad sacros Ordines in totam, & ad quoscunque beneficium etiam curatum, si homicidium sit occultum, nec deductum ad forum contentiosum, ita Navar. num. 194. & Henr. cap. 19. num. 4. & ita disponit Concilium sess. 24. cap. 6. ubi cancellatur Episcopis facultas dispensandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto provenientibus, excepta irregularitate homicidij voluntarij. Sed homicidium casuale constituitur a voluntario secundum omnes, ergo. Dixi, in totum, quia non solum potest dispensare, ut manifestè in susceptis, sed etiam ut recipiat.

Tertia conclusio. Ad notes Ordines & etiam ad beneficium simplex potest Episcopus dispensare etiam post Concilium, quia in homicidio casuale sit publicum, ita Henr. cap. 19. num. 2. littera T, iuncto cap. 57. de excommunicatione, num. 1. ubi agit de beneficio.

Probat conclusio iure antiquo id poterat, ergo etiam modèrnam Concilium dicto cap. 6. non aufert id, quod Episcopus poterat iure antiquo, ut ait Henr. cap. 19. num. 1. littera H, & dicto cap. 57. nam potest item Episcopus etiam olim restrictam reduci Concilio tam ad ius commune antiquum, ut bene ponitur in cap. 1. Henr. lib. 1. c. 1. p. 20. num. 1. Nilud autem antecesserit, scilicet quod id poterat iure antiquo, loquen

loquendo quæstionem ad O. limes, tenet Syluester. ver. homicidium 3. q. 8. part. 5. Henrici cap. 1. num. 4. littera T Nau. num. 240. in fine. & habetur in ead. audientiam. de homicidio. vbi idem tenet Panormita. namer 4. Felin. Loquendo autem quoad beneficium, tenet Syluester. loco modò citato, part. 6. Panormita cap. 2. de clericis pugnantibus in d.ello & Nau. modò citatus, quia dicit, hoc cap. esse omniam iuris optimum. Dicit *simplex* nam ad curatum non potest, ut inquit Syluester. & Villadiego cap. vlt. verbe autem homicida. & Nau. modò citatus, vbi allegat Decretum concedit tamen Nau. quod poterit dispensare ad retinendam Curatam cum contentam, & quod Nau. loquatur de homicidio casuali publico, patet nam si est occultum, etiam potest dispensare ad sacro. Ordines, & ad obtinendum Curatum. Vtrum vero possit Episcopus dispensare in homicidio iusto ad minores Ordines & beneficium simplex? Nau. num. 218. in fine videtur negare, & Emanuel cap. 174. conel. 1. dicit, quod solam potest dispensare, ut cum sitet in susceptis, non ut suscipiat

Sic quarta conclusio. Probabilis est, quod potest dispensare etiam ad suscipiendos minores, & beneficium simplex ita Medina in Sum. lib. 1. cap. 11. §. 12. & ait ita tenere multos Doctores. Probat, quia nunc datur textus, in quo id prohibetur Episcopo.

Dubitatur tertio, quis possit dispensare cum homicida d. esse voluntario? Et imprimis supponendum est. Possit dispensare potest, ut tenet communis opinio, pro qua refert multos Doctores Coarct. p. 2. §. 1. num. 3. verbe. hinc plane constat Ex ratio est, quia omnis irregularitas est in d. isto iure humano, unde iura, quæ d. eunt Papam non dispensare, referenda sunt non ad potestatem, sed ad difficultatem, quia ratio & difficultas dispensat. ita Syluester. ver. homicidium 3. q. 8. p. 2. & D. laus Petrus ad Villadiego cap. 6. num. 4. Nota, quod impetratio dispensationis pro secundo homicidio commissio

non valet, nisi fiat mentio de dispensatione data pro primo. ita Gulielmus 1. 1. Cade Episcopus audi. quem sequitur B. adus ibid. u. 4. communiter receptus, ut tradit Bellinus c. 5. per litteras de refer. p. & Nau. conf. 1. de cor. sanguin. & afflat. 2. & Emanuel. c. 233. de matrim. conel. 4. & 5.

Secundo notandum est, quod si aliqua religio habeat al. quod privilegium dispensandi cum homicida voluntario, non derogatur, licet in alio privilegio excipiatur homicida cum voluntarium nam talis exceptio non intelligitur quoad concessa ab eod. in Pont. sic. ita Henricus 2. m. 3. littera I, & in glossa citat Doctores. Ego addo, quod nec etiam derogatur per Concilium Trident. & est de mente P. Henrici cap. 1. 9. num. 1. in glossa. littera H.

Tertio supponendum est, quod homicida voluntarius, vel etiam casualis, quamvis sit occisas, indiget dispensatione, eo quia Causam impugnatum si p. disp. 2. dub. 2. & patet ex Trident. sess. 24. c. 6.

Hic suppositis, est prima opinio, quæ dicit de m. 1. i. i. i. i. i. quod Episcopus potest dispensare cum homicida directe voluntario, ut ministrat in minoribus Ordinibus ita in susceptis. ita Ioan. An. in Hostien. Causalis, & alij in cap. 2. de electis pugnantibus in d.ello. Secundo dicit, quod etiam potest dispensare ad beneficium simplex, non ad curatum, ita Hostien. & Panormitanus eo cap. 2. & Felin. ead. audientiam de homicidio Syluester ver. homicida 3. q. 8. p. 2. & verum iac. d. eum colligitur ex dicto cap. 2. vbi de quodam homicida dicit Papa, quod non debet in sacris Ordinibus minime trahere, per quod videtur concessa dispensatio in minoribus, & eadem idem dictum colligitur ex fine c. vbi dicitur, Poterit tamen cum eo creari habendum beneficium inferius ordines a seorsum, vbi licet expressè non restringatur ad simplex, tamen, ut ibi. notant Panormitan. & Hostien. quoniam in iure conceditur Episcopo dispensatio in minoribus, ut legitur de simplici, maxime quod in isto c. prohibetur homicida ministratio in sa-

eius, sine qua non potest quis sequare beneficii in catatum; ergo hæc dispensatio non intelligitur de cat.to.

Secundū op. mo tenet, quod si homicidium est occultum, potest Episcopus dispensare, ut manifestet etiam in sacris iam susceptis ita Archid. Leon. c. de his 30. Dist. Anchoranus in reg. peccati venia. in 6. col. 3. in d. Angelus ver. homicidium. §. 1. dicit, quod etiam potest dispensare ad solut. pen. tos sacros.

Sic prima conclusio. Quoad sacros Ordines nec poterat Episcopus iure antiquo dispensare, nec potest modo id, quod non poterat iure antiquo, tenet Syl. ver. homicidium. q. 3. p. 4. & a fortiori Cou. & Emanuel citat. in dub. 2. concl. 1. vbi ad tenent de causa, & probatur ex c. miror. 30. dist. ut ibi notat glossa. Et intelligitur conclusio, quamais homicidium sit occultum contra Emanuele in c. 1. 79. notab. §. ita tenet, & bene probat Nauan Hsp. c. 27. nu. 2. 19. vbi dicit esse communem, tenet etiam Syl. sup. & probatur nam iura absolute loquuntur, nec distinguunt de homicidio occulto, vel publico. Præterea intelligitur conclusio etiam quoad vsum susceptorum, ut patet ex dicto c. ma. et. 101. in sacerdotio ministrare, q. 10. 1. verò non possunt modo, tenet Naa in Latina c. 27. n. 240. in fine & Emanuel dicto notab. §. Ludovicus Lopez in Institutio. c. 1. p. 2. c. 2. Probatur ex illis verbis T. d. n. 1. 1. 14. c. 7. *Qui volunt ut homicidium perpetuerit, & si crimen occultum fuerit, aulo tunc fore ad sacros ordines promoueri possit, nec illi aliqua ecclesiastica beneficia, etiam si curam non habeant animarum, conferre liceat, sed omnis ordine, ac beneficio & officio ecclesiastico perpetuo careat.* Quibus verbis tollitur Episcopi omnis potestas dispensandi, licet eis in communis regula Canonist. ubi, quod quotiescunque in iure prohibetur aliqua dispensatio, intelligitur respectu Episcopi, q. 1. respectu Papæ non habet locum circa ius humanum, sicut è contrario, quod in aliquo canone concedatur dispensatio, talis concessio fit Episcopo: nam hæc verba debent aliquid

operari, & si referrentur ad Papam, nihil operarentur, quia de Papa non erat dubium, & lex debet sequare dubio. Hanc regulam tradit Innoc. c. dilatus de tempor. bus ordinandorum. Hent. c. 1. 9. n. 2. & alij citati a Syl. ver. dispensat o. num. 1. §. & specialiter probatur conclusio, quantum ad v. in ordinum, ex illis verbis Concilij, *ab aliis, cuiuslibet auctoritate, & ibi, omni officio eccle. iustico perpetuo careat.* sed v. sum factorum ordinum est officium ecclesiasticum, ergo. Credo tamen cum P. Hent. c. 1. 9. n. 1. iuncto n. 2. liter. V, quod Episcopus iure antiquo & modo potest dispensare, ut vigente necessitate ministraret in susceptis sacris, si de iusticia sit occultum, & vergeat scandalum, nec sit facilius recursus ad Papam, quod probat ex doctrina Syl. ver. dispensatio. n. 1. §.

Secunda conclusio. Quantum ad vsum minorum Ordinum, & ad obtinendum beneficium simplex poterat olim Episcopus dispensare, modò tamen post Cæcilium non potest.

Primam partem tenent Autores citati pro prima opinione. Secundam verò partem tenet Nauan. 241. in fin. & conf. 17. de homicidio. Ludovicus Lopez sup. & alij relati ab Hent. c. 1. 9. & quantum ad beneficium tenet Emanuel c. 180. cõcl. 1. Hæc secunda pars conclusionis est contra P. Hent. qui c. 1. 9. n. 2. cit. Episcopum posse modò dispensare ad vsum minorum Ordinum, & lib. 1. 3. de excom. c. 37. n. 1. ait, posse dispensare ad beneficium simplex, sed nostræ sententia patet ex verbis Concilij citatis, *omni officio ecclesiastico, ac beneficio perpetuo careat, sed v. sum minorum Ordinum est officium ecclesiasticum, ergo.*

Tertia conclusio. Prædictum c. Concilij non privat ipso iure clericum homicidam voluntarium beneficij antea acquisitis, ita Emanuel c. 180. vnde quantum ad hoc immutatum manet ius antiquum, de quo plura disp. 2. dub. 6. concl. 2. Vide inf. disp. 8. in fin.

DUBITATUR quartò, utrù quoadmodò dispensatio in homicidio directè voluntario reservatur soli Papæ, ita et. à reservetur dispensatio in mutatione voluntaria

Partem

Partem affirmatiuam tenet Henr. cap. 9. n. 3. littera Z, & Medina in Summ. lib. 1 c. 11. §. 1. Partem verò negatiuā tenet Emanuel c. 181. conc. 1. Et hanc amplector tanquam benigniorem, imò eandem videtur amplecti ipse Henr. c. 9. n. 1. in glossa, littera I, ubi ait, quòd Concilium non exceptit expressè irregularitatem ex mutilatione, quæ minor est, sed ex solo homicidio voluntario. Et probatur: nam reservatio, quæ fit Episcopis, est quid odiosum; ergo strictè est interpretanda. Nec obstat, quòd in materia irregularitatis homicidium & mutilatio reputantur pro eodem, quia non habet verum in omnibus, vt ostendat Emanuel.

Hinc infero cum Emanuele concl. 2. quòd si homicida petat dispensationem, non sufficit dicere se mutilasse, sed debet dicere, quòd occidit.

D V B I T A T V R quintò, vtrum Episcopus possit modò dispensare in homicidio voluto in se causa defensionis, excedendo moderamen inculpatæ tutelæ, si homicidium sit occultum?

Dixi, *causa defensionis*, quia est duplex genus homicidij voluti, vnum volutum in se non causa defensionis, alterum volutum in se causâ defensionis, vt bene ostendit Naxar. n. 239. in fine.

Prima conclusio, quòd potest Episcopus dispensare. Probatur: nam post Tridentinum sess. 14. c. 6. potest dispensare in omnia irregularitate ex delicto occulto proueniente, excepto homicidio voluntario, sed ibi nomine homicidij voluntarij intelligitur homicidium illicitum volutum in se, aliàs quàm defendendo propriam vitam, vt dicit Naxar. n. 240. ergo.

Sed contrariam in Concilio sess. 14. c. 7. dicitur de hoc homicidio, quòd committatur loci ordinario, quòd verbū non significat commissionem factam, sed faciendā. Respondetur, quòd hæc commissio intelligitur respectu homicidij publici, vt patet ex verbis Cœcilij, qui non nisi causa cognita, & probatis precibus ac narratis, nec aliter dispensare possit, ita quòd si honu-

cidium fuerit volutum in se non causa defensionis, est indispensabile, id est, rarissimè dispensatur; vero si fuerit volutum in se causa defensionis, & fuerit occultum, dispensat Episcopus, si verò fuerit publico, non est indispensabile, quia non adeò difficulter committeretur loci ordinario, vt causa cogita dispenset. Et hæc est legitima explicatio Concilij, quam approbat vni doctissimi a me consulti, & per hæc facile intelligetis quòd dicit Naxar. disto. 2. §. 9. & lib. 1. Consiliorum, cons. 37. de temporibus ordinarij circa hucem, & Emanuel c. 179. concl. 4. quamvis partim tenet contra nostram conclusionem. Videte Henr. c. 19. n. 3.

Secunda conclusio. Quòd diximus de homicidio voluto in se causa defensionis, idem dicendum est de homicidio casuali, id est, contingente non ex proposito, sed casu, vt in rixa subito contingenti, quando quis succensus ita occidit autorem rixæ: in hoc enim si fuerit occultum, potest Episcopus dispensare. ita Henr. & Emanuel, & Didacus Perez citati sect. 2. dub. 1. ante 3. concl. Et Didacus ait ita sæpe respondisse consultus post Concilium Tridentinum. fauet Plaga de delict. lib. 1. c. 12. n. 3. tenet Additionator ad Bernard. Diaz in Pract. cap. 94. verbo, erit sanè homicidium.

Ex dictis sequitur, quòd si clericus in sacris contra prohibitionem iuris occidit propria manu in bello iusto, potest Episcopus dispensare, si homicidium sit occultum, ita colligo ex Henr. c. 19. n. 4. littera G, quia iste non est homicidij voluntarius.

Sed contrā: nam istud homicidium est volutum & illicitum. Respondetur, debet esse illicitum contra iustitiam, hoc autem solum est illicitum contra prohibitionem iuris Canonici propter indecentiam, vnde dicendum est de irregularitate, quam clericus contraxit accusando in causa sanguinis sine protestatione, vel testificando, vel si fuit aduocatus, & viuit contra eam, vnde etiam in his potest dispensare Prælati Religionis per privilegium ad dispensan-

dum in omnibus irregularitatibus, excepto homicidio voluntario, a Henr. nu. 4. Præterea dicit Henr. q. n. solum Papam posse dispensare cum eo, q. verit infirmum animo accelerandi mortem, ut vitet angustias infirmis, sed neco vid. eo homicidium voluntarium indispensable est illud, quod sit animo crudeli, non verò quando sit ex commissa ratione.

DISPUTATIO VII.

De irregularitate proveniente ex iteratione Baptismi.

De qua tractat Soto dist. 3. quest. unica. art. 9. Henr. c. 4. Emanuel ver. irregularis. 26. c. 1. 47. Navar. c. 27. n. 246. Summist. ver. Baptismus.

DISTATVR primò, utrum iterantes Baptismum sint irregulares.

Prima conclusio. Qui scienter rebaptizatur, vel rebaptizatur, & Acolytus ministrans, manent irregulares De rebaptizato est tex. can. confirmandum. 50. dist. & can. si his. de consecrat. dist. 4. de Acolyto est text. ex literarum de Apostol. x. ubi Acolyto publicè ministranti sicundo Baptismo imponitur pena irregularitatis. De rebaptizante id tenent Syl. ver. Baptismus. 5. q. 3. & ver. irregularitas. q. 4. Navar. nu. 246. Henr. q. n. 4. & unanimiter Doctores, quia licet nō inveniatur textus expressus, satis tamen colligitur ex dicto c. ex literarum. nam si imponit irregularitatem Acolyto ministranti potiori iure imponitur ministranti; colligitur etiam ex can. 4. Apostolorum, ubi imponitur pena depositionis Episcopo vel presbytero rebaptizanti.

Sed circa illud verbum, *publicè ministranti*, notandum est, quod nonnulli tenent Acolytum manere irregularem, quam-

vis u. n. licet in occulto, non enim esse hanc differentiationem, quod si ministrat publicè, debet perpetuo manere irregularis sine spe dispensationis, præterquam si religionem ingreditur, quia tunc favore religionis, poterit Episcopus dispensare. Si verò ministrat in occulto, poterit Episcopus eū post peccatam penitentiam dispensare, etiam manendo in seculo, & hoc modo explicant prædictū c. ex litera. um at verò probabilis est utro, quod si ministrat in occulto, non manet irregularis, sed poterit post peccatā penitentiam promoveri. ita Syl. de irregularitat. q. 4. Henr. n. 4. & aliqui Magister nam lex penalis præcipue interpretanda. Sed aduertitur, quod rebaptizans, licet sit in occulto, manet irregularis. sic Hostiens. sup. dicto cap. ex literarum.

Secunda conclusio. Patulus, qui ante usum rationis rebaptizatur, non manet irregularis ita Soto dicto art. 9. & est tex. can. placuit, & can. qui apud. 1. q. 4.

Si opponas cap. qui in qualibet. 1. q. 8. ubi dicitur, eos qui in qualibet ætate rebaptizati sunt, ad ecclesiasticam militiam non esse admittendos? Respondetur cum glossa, intelligendum esse de qualibet ætate adulta, in qua sit usus rationis. Et probatur, nam canon qui apud. reddit hanc rationem, *quia profus in ætate...*

Tertia conclusio. Si non baptizatur rebaptizet, non manet irregularis ita Henr. nam. 4. in glossa, licet. Nam cum perna hæc sit ecclesiastica, non comprehendit non baptizatum.

DISTATVR secundo, utrum qui ex ignorantia rebaptizatur, vel rebaptizatur, sit irregularis?

Nota, quod ista ignorantia potest esse facti, ut qui ignorat, hunc esse baptizatum, vel iuris, & hæc rursus potest esse, vel iuris divini prohibentis rebaptizationem, vel humani imponentis penam rebaptizantis contra rebaptizantes vel rebaptizatum.

Prima conclusio. Qui ignorantia inculpabilis & inculpabilis facti rebaptizatur absolute & sine conditione, non sit irregu-

laris ita Sylue. verb. b. l. ap. nos. 5. quæst. 3. Soto colum. 1. 2. Henric. num. 4. & Doctores communiter.

Probat. pr. mō. Hæc irregularitas im-
ponitur ratione delicti, ergo ubi nullam
est delictum, null. erit irregularitas. Se-
cundō : nam iste propriè loquendo non
dicitur reitterare Baptismum, quia non
censetur iteratum, quod nescitur esse fa-
ctam. cap. solennitates. cl. 1. de consecrat.
dist. 1. 1.

Secunda conclusio. Idem dicendum est
de rebaptizato; hæc est contra Anton. 3.
p. tit. 1. 4. cap. 1. 3. 4. 1. 2. & contra glossam, &
Tutecremat. in cap. qui bis. de consecrat.
dist. 1. 4. Primum fundamentum eorum
est, quod irregularitas potest incurri sine
peccato. Secundum est dictum c. qui bis.
ubi dicitur: *Qui bis baptizatur ignoranter,*
licet penitere non egerit, non tamen potest ad
sacris Ordines promoveri. Sed nostram con-
clusionem tenet Soto sup. colum. 1. 1. 6. o-
tuatu. p. 1. 3. 8. Nauar. num. 2. 46. Henric.
num. 3. Probat. : Iste excusatur a culpa;
ergo etiam a pena.

Ad primum fundamentum responde-
tur p. 1. 1. 6. quod licet irregularitas incur-
ratur aliquando sine peccato, non tamen
per solum actum alicuius sine actu suo
libero, præterquam si irregularitas sit ex
defectu corporis. Secundō responderetur,
quod hæc irregularitas cum sit poena, non
incurritur sine peccato.

Ad secundum fundamentum respon-
detur, ibi sermonem esse de ignorantia
culpabili, quia vix præsumitur ignorantia
invinibilis iuris communis, ac verò si
de facto daretur, excusaret ab irregulari-
tate. Nec obstat, quod textus dicit, *non te-
netur penitere*, ergo ignorantia erat in-
vincibilis, non, inquam, obstat, quia non
loquitur de poenitentia sacramentali, sed
de publica. Vnde sensus est, quod non te-
netur perferre septem annos poenitentiae
ibidem expressos, sicut teneretur, si scien-
ter fecisset.

Hinc infero enim Soto & Henric. con-
tra Syluest. verb. irregularitas. q. 4. prædi-

ctas illis conclusiones intelligendas esse
non solum de ignorantia invincibili fa-
cti, sed etiam iuris diuini prohibentis re-
baptizationem; patet, nam iste excusatur
a culpa, ergo.

Sed nota, quod hæc ignorantia iuris di-
uini in presbytero non erat invincibilis,
quia cum ex officio teneatur baptiz. re,
teneatur scire hoc ius diuinum & canonici-
cum.

Tertia conclusio iste sic ignoranter
rebaptizatus, licet postea sciens ratum
habeat, non fit irregularis. Hæc est contra
Emanuel. concl. 1. & alios. Sed eam te-
net Henric. num. 3. in fine, & patet ex di-
ctis disput. præcedenti, sect. 2. dub. 6.

Quarta conclusio. Qui rebaptizat, vel
rebaptizatur sciens ius diuinum, quod
prohibet rebaptizationem, licet ignoret
invinibiliter ius humanum imponens
irregularitatem contra rebaptizantes, ma-
net irregularis. ita Henric. num. 3. & al.
Doctores citati disput. 2. dub. 7. concl. 1. 2.
& ratio est, quia poena irregularitatis non
requirit contumaciam, sicut requirit ex-
communicatio.

Sed quid, quando post factam diligen-
tiam manet dubium probabile facti, scilicet
vtrum aliquis sit baptizatus, & aliter
rebaptizat illum absolute & sine condi-
tione?

Imprimis certum est, in hoc peccare,
quia debebat baptizare sub conditione,
quod verò ad irregularitatem attinet,

Sic quinta conclusio. Probabilis est,
non manere irregularem. ita Henr. num. 4.
& aliqui Magistri, nonnulli citant Nauar.
num. 2. 46. sed si attente legatur, solum
loquitur de baptizante sub conditione:
nam intendit excusare illum a culpa. Pro-
bat. conclusio, quia non indicatur iterum,
quod debet esse factum. cap. si-
nili. de presbytero non baptizato. Secun-
dō nam hæc irregularitas imponitur con-
tra eos, qui absolute rebaptizant; hic au-
tem non potest absolute dici rebaptiza-
tor, cum non consistat de priori Baptismo.
Tertio. nam iste tacite & virtualiter cen-
set

setur habere intentionem non baptizandi, si est baptizatus, ut ait Henric. num. 4. in glossa, littera T.

D V B I T A T V R tertio, verum rebaptizans sub conditione eum, quem scit esse baptizatum, fiat irregularis?

Supponendum est ex materia de Baptismo, q. 12. 66. artic. 9. ubi 2. assum grauitur peccare nam iura, que concedunt rebaptizare sub conditione, solum loquuntur, quando res est dubia. Soro colum. 9. d. c. t. esse irregularem, idem Cordub. in Sum. quest. 37 & Emanuel conclus. 3.

Sit conclusio. Probabilis est, non esse irregularem. ita Nauarr. num. 246. & expressius in Hisp. Henric. num. 4. littera E, & mult. Magistri. Probat. primo, isto non rebaptizat, ergo. Consequentia patet. Antecedens verò probatur, si iste sine ulla intentione baptizandi aboluisset iam baptizatum, non rebaptizaret, quia deficeret id, quod ex parte ministerii est necessarium ad substantiam sacramenti, nempe intentio baptizandi; ergo. Idem dicendum est quando rebaptizat sub conditione: nam tunc solum habet animum baptizandi in casu, quod non sit baptizatus, & in casu, quod sit baptizatus, non habet animum baptizandi; illa enim propositio, *Si non est baptizatus, ego te baptizo*, virtualiter continet hanc propositionem, *Si est baptizatus, non te baptizo*, & per hoc intelligitur ratio Nauarr. scilicet quia conditio de presenti & de preterito, si non adit, facit cessare actum. Secundo probatur, si quis contrahat cum consanguinea cum hac conditione, *si non est consanguinea*, non incurret excommunicationem positam contra eos, qui seculenter contrahant in gradibus prohibitis; ergo. Ex d. c. t. sequitur, quod licet iste namsam explicet exterius conditionem, tamen si apponit interius, non erit irregularis in foro conscientie. Na. iarr. in Hisp. num. 246. & patet ex doctrina tradita in materia de sacramentis in commun.

D V B I T A T V R quarto, verum qui timore mortis rebaptizat, vel rebaptiza-

tur, sit irregularis?

Prima conclusio. Si rebaptizat, vel rebaptizatur sine & sine intentione, non sit irregularis ita Henric. num. 4. littera N. Probat. quia non est vera rebaptizatio: ad hanc enim requiritur intentio ministerii, & eius qui rebaptizatur.

Secunda conclusio. Si vere & ex animo rebaptizat, vel rebaptizatur, sit irregularis. Probat. quoniam ad hoc nullo timore poterat efficaciter cogi, liquidem in sua erat libertate, non habere interius intentionem.

Hinc sequitur id, quod Emanuel ait conclus. 2. sequatur Maiorem, quod ille, qui ligatus pedibus & manibus, & cui incallus est metus cadens in virum constantem, rebaptizatus est, manet irregularis, intelligendam esse, si habuit interius intentionem recipiendi secundum Baptismum.

Sequitur secundo, quod qui recepit primum Baptismum simulate & sine intentione legitimum, non rebaptizatur, nec est irregularis. ita Henric. num. 4.

D V B I T A T V R quinto, verum reiterans reliqua sacramenta, fiat irregularis? Et difficultas solum procedit de sacramentis Confirmationis & Ordinis, quia imprimunt characterem.

Prima opinio est affirmativa. sic Anto. 3. p. tit. 28. cap. 6. §. 1. Nauarr. num. 246. & lib. 1. Consistorium, consil. 36. de temporibus ordinum. alij verò, quos citat Henric. nu. 5. in glossa, littera Z, solum tenent hanc opinionem quantum ad sacramentum Confirmationis. Probant ex cap. dictum. de consecrat. distinct. 5. ubi dicitur, quod sicut Baptismus iterabilis non est, ita nec Confirmatio.

Secunda opinio est, quod nec iteratio Ordinis nec Confirmationis inducit irregularitatem, & hæc est longe probabilior, & communior; eam tenet Covarr. p. 1. in initio. num. 8. Castro libro 1. de lege penali. c. p. 7. §. ex ratione huius Palacios in 4. dilin. §. disputat 6. ante versiculum. Porro autem, & Henric. num. 5. ubi citat

citat multos, & communiter iuratos. Probat primum: nam hec irregularitas non est expressa in iure.

Dees, quod eo ipso quod imponitur contra iterantes Baptismum, et iterum imposita contra iterantes eo, quia sacramenta, quae imponunt et characterem, siquidem in omnibus est eadem ratio, nempe quod non possunt iterari.

Contra nam ubi regula, *¶ ibi eadem ratio, est eadem iura dispositio*, licet habeat locum in legibus et sponsalibus, non tamen in penalis, & rationem dicitur. *¶ c. 1. x. assignat* Cuius, quod leges dispositae ita pendet ex ratione, ut ratio legis dicatur anima legis, & ideo merito iudicantur habere vim ubique in iuris eadem ratio, ac vero leges penales quod non non dependunt ex ratione, sed ex sola voluntate Legislatoris imponentis penam, non debent extendi de uno casu in alium; unde glossa cap. in penis, de reg. iur. in 6. dicit, argumentum à simili non valere in penis. Secundo probatur nam licet gratis datemus, penam irregularitatis extendendam esse ex identitate rationis, non tamen haberet locum in; scilicet, quia non est eadem ratio d. Baptismo & reliquis sacramentis. Baptismus enim est specialis ratio ad imponendum irregularitatem contra iterantes, cum ad eandem heresim rebaptizant, etiam iterum quia Baptismus est regeneratio, & eo significatio in ius Christi, & quoniam eadem res ferunt tantum generant, & Christus semel mortuus est, ideo Baptismo de se repugnat iteratio.

Ad capitulum, responditur, quod ibi Baptismus & Confirmatio comparantur quantum ad peccatum iterationis, non quantum ad peccatum irregularitatis, sicut patet ex ipsius articulis, non sicut de his. *Deo sub habet regulari, vel irregulari, &c.*

Dub. 2. v. scilicet, quis possit dispensare in irregularitate iterandi Baptismum? Prima conclusio. Solus Papa dispensat, siue privatim, siue publice iteretur, ita Syluest. ver. Baptismus, §. 1. n. quando rebaptizatio fit scienter. Sed conclusio eadem

est intelligenda, licet sit ex ignorantia culpabiliter soto articulo in fine. Henr. n. §. 1. n. n. c. n. c. n. 4.

Secunda conclusio. Si delectum sit ecclesiam, Episcopus dispensat post Tridentinum. Henr. c. 26. num. 4. ubi nota, quod licet iterandus Baptismus fiat publice, et delectum sit occultum, si iterum rebaptizatio sit occulta, ut pote quia primus Baptismus est occultus. sic Emanuel, & eadem de mente Nauar. in alio simili n. 241.

DISPUTATIO VIII.

De irregularitate proveniente ex iterum, & matrimonij, quae dicitur bigamia.

De qua tractant doctores Canonici. *sup. 1. de bigamis. Soto dist. 27. q. 3. Villadiego c. 13. Nau. n. 195. Co-uar. Clem. si furiosus. p. 1. §. 2. Henr. lib. 14. c. 4. & latius de matrimonio lib. 2. c. 6. num. 9. & Emanuel ver. irregularitas. cap. 158. & Summis. & ver. bigamia.*

Dub. 1. v. primum, utrum bigamus sit irregularis?

Conclusio. Qui cumque bigamus est irregularis, ut patet ex iure de bigamis per totum, unde habetur est a Quodam, & ad quaeque per ecclesiam ex beneficiis recipienda. Probat hoc ex ratione explanatione notata, ubi est primum, quod bigamus dicitur qui bonas contrahit nuptias, sicut monachum dicitur, qui vices contrahit. Ideo autem bigamus est irregularis, quia qui duas contrahit nuptias non potest apte signi fidei unionem. Cuius ratio Ecclesiastica, videlicet eius Sponsi Præterea, quia est signum non amicitiae, & ideo non potest efficaciter perferre salutem.

Secundo notandum est cum Nauar. &

Dub. glossa

glossa cap. 1. de bigamis recepta communiter, quod ad triplex est bigamia, vera, interpretativa, & similitudo vera. Vera est, quando aliquis habuit duas uxores legitimas sic dicitur, unam post mortem alterius, & cum utraque cohabitavit hic cum in repugnans duo matrimonium a vera, & hoc habet locum, quamvis alterum vel utramque duxerit ante Baptismum, ut Thom. in add. c. omnia, quæst. 66. art. 4. Nau. num. 195. Henri. dicto cap. 6. n. 9. altera O, & c. de heret. cap. 1. inde, & cap. acat. ut 26. dist. Vnde qui videtur requirere ad biginiam, quod vir contrahat utramque in matrimonium post Baptismum, per se non exponendi, quod non censetur bigamis quantum ad dissolutionem, quia facile obtinebit eam. Dixi, *legitimus* nam quamvis licentiam 6. litera S, dicat esse propriam biginiam, quando vir contrahit cum una legitime, & cum altera de facto, id est, inualide, tamen licet bigamia non est propria, sed interpretativa, ut ait Nau. Emanuel notabil. 2. Soto aut. 1. Et probatur nam licet affectus cum copula sufficiat ad interpretationem & sit ordinem matrimonium, non tamen sufficit ad veritatem. Interpretativa est, quando non est, aliquando habet le- gitimas uxores, quod malis moribus contingit patet, quando loquitur de uxore habuit simul, aut successivè, unam legitimam alteram de facto, sed inualide. Scilicet quia videtur per se, vel propter aliquid impedire mentem, verbi gratia, consummationem vel dissolutionem, & cum utraque consummatur: ad biginiam enim non requiritur, quod utrumque matrimonium sit iure validum, non propter affectum, nec obsequium opere subsequente carnalis, sed est interpretatio duorum iurum inordinatum, ut probatur cap. nuper, de bigam. c. Henri. num. 9. in glossa laeta Z, ait, quod si quis contrahat matrimonium cum una, & postea contrahat ali- di cum altera, id est bigamus. Sed epodi- co, quod si prius contrahatur affectu maritali, sit bigamus, unde patet refert,

quod si matrimonium inualidum præcedat, vel subsequatur, dummodo illud consum- met affectu maritali. Dixi, *consummationis, vel affectionis* nam si unum matrimonium sit nullum ex defectu consensus, quia contraxit de iure, & solum ad obtinendam copulam, non est bigamus, hoc est contra Palad. in 4. dist. 27. q. 4. & Supplemen. Gabrielis quæst. 3. art. 3. sed est de mente Marti num. 9. post iteram S, & aliquo- rum minorum. Et probatur nam ibi non intergenit maritalis affectus cum opere subsequente, quæ rat o habetur expresse in cap. nuper de bigam. 1.

Utrum verò qui contraxit duo matrimonia, & utramque inualidum, propter aliquod impedimentum, sit bigamus interpretative?

Partem affirmativam tenet Nau. Soto art. 1. post 2. concl. Emanuel notabil. 2.

Sed partem negativam, quæ probabili- or mihi videtur, tenet Henri. n. 9. in fine. Probat per primò, quia non inveniuntur expresse in iure.

Si obiciat dictum cap. nuper. ubi de- cernitur, *Bigamus facies des qui contraxit in- ualide*. Respondet, textus iste non decet nostrum casum, ut fatetur ipse Soto: nam ille prebiter tam contraxerat in matrimo- nio, in similitudine nam, validum tamen. Eodem sonitu onem tradit Nav. lib. 1. Consecra. in 2. de bigam. Sicut de probatur, quia non datur aliquod sacramen- tum matrimonij, & idem significatio: nam qui eo statuit inualide cum corrupta, non est bigamus, ut tenet ipse Nau. & nos dicemus lib. 2.

Secundò contingit bigamia interpre- tativa, quando aliquis contrahit cum vi- dua, quæ matrimonium cum viro nup- ter, idem est si contrahat cum corrupta per alium. De contrahente cum vidua patet ex cap. nuptum 1. dist. de contrahente cum corrupta patet ex optimo textu in c. cur- tandam. 4. dist. ubi dicitur, quod licet ille post aliam suam visionem per phre- nesi vel amentiam consummaret cum vidua, vel corrupta, manet bigamus. ita Emanuel concl.

concl. 2. & probat i am iste verè consum-
mavit matrimonium. Patet nam quam-
uis redeat in sanam mentem, non potest
ingredi Religionem. Præterea, notandum
fulciere copulam abique seminatione ut
fiat bigamus in utroque foro, sic Hent. li.
17. d. matrim. cap. 1 § n. 3. h. B. & in glossa
citatur alior. Dixi, per annum, nam scius erit,
si h. se eam desolauit ante matrimonium,
quia tunc recedit diuina suam carnem in
plures. Ita D. Thom. ar. 1. Sotus, Coarct.
& Nauar per glossam receptam in cap.
finali. de bigamis & cap. secundum. de
clericis coniugatis.

Sed contra in dicto c. curandum ha-
betur, quod non ostenditur, qui contrahit
cum non virgine, sed qui contrahit cum
corrupta a se, cont. dicitur quod non virgine,
ergo. Respondetur, quod iste moraliter
contrahit cum in virgine, sed aliam suam
ex quo non est corrupta per aliam, vnam
precedens parit ut per subsequens ma-
trimonium, ut inquit Coarct. & probat ex
c. tanta. qui filij sunt legitimi.

Præterea notandum est, quod licet So-
to in quarto modo dicat, quod quando
aliquis contrahit cum vidua, quæ consum-
mavit matrimonium, est bigamus propria,
quia ex parte vxoris reperitur duplex ma-
trimonium, tamen probabilius iudico,
quod est interpretanda, ita Nauar. Ema-
nuel, & alij, imò idem v. debet tenere ipse
Soto in 3. concl. & probatur nam cum
bigamia ponatur in viro, ex parte ipsius,
debet dari duo matrimonia, ut bigamia
sit vera.

Si obiecas cap. debitum. de bigamis.
vbi loquens Papa de vidua, quæ secundò
contrahit, nec illa est vidua vnici, nec
iste vnus vnus. Respondeo, hoc intelli-
gendum esse proportionaliter, quia illa
non est vnica vnici, sed iste verò non est
vnus vnus interpretatiue.

Præterea notandum est, quod licet ex
matrimonio contrahendo cum corrupta con-
trahatur bigamus, non tamen contrahitur
ex hoc, quod corruptas contrahat mati-
monium. Probat D. Thom. ar. 3. quia

actus contrahendi matrimonium non spe-
cificatur a se ipso, in eadem super se ipsum,
sed super alterum coniugem, ergo vitium
corruptionis non habet effectum quoad
corruptionem, quia moras specificantur à
terminis, unde si vxor esset capax integri-
tatis, licet bigamiam contraheret cum
cetero pro.

Tertio modo est contra bigamia accepta-
tina, quia do quis legitime contrahit cum
virgine, & cognouit eam, postquam ipsa
adulterauit cum alio cap. eius. 24. dist.
Et notandum est, quod in iudicibus casu-
bus contrahitur bigamia, si se contrahant
scilicet, siue ignoranter ita Nauar. & alij,
imò etiam est verum, licet malitus com-
pulsus per censuram Ecclesie (qui a non
piene probatur adulterium in foro exte-
riori, vel alia de causa, agnoscit vxor em,
quæ fornicata est, ita D. Thom. 2. quest.
v. bigamia & alij multa relati. Coarct.
num. 3. Probat D. Th. quia ad bigamiam
non requiritur peccatum, sed defectus
significationis sacramenti matrimonij.

Bigamia similitudinis est, quando ali-
quis post votum solenne castitatis, rem-
pe post sacros Ordines, vel post monachum
professionem religionis contrahit de sa-
cro matrimonio cum alia, & con-
summatata Soto concl. 2. nam per votum
solenne castitatis, quasi spirituali matrimo-
nio copulatur Christo & Ecclesie, &
hoc est verum, licet contrahat cum virgi-
ne, ita Nauar. num. 195. qui citat Angolum,
Sylvestrum, & Anton. de quibus licet
num. 10. licet K, si lumen concedat hoc in
ordinato sacris, per cap. nuper. de ga-
miz. non tamen in professo; ac verò etiam
concedendum est in professo, & in con-
ceptis in neres, & est de mente Soti, Nauar.
tenet etiam lib. 1. Conf. conf. 1. num.
6. de bigamis. vbi citat Innocentium & Syl-
uest. ver. bigamia. qua st. 2. & probatur ex
eand. quotquot. 27. qua st. 1. vbi al. s. lute
dicitur, omnes qui violant, scilicet per
matrimonium cum virginem profellam,
esse bigamos.

Præterea, quia in utroque est eadem

gati + māt, ryon + īpāitādis.

Ex quo fit, quod primus, quando c. nup-
tialis agitur, non est, presbyteros conser-
vare, matrimonium non esse, verè bi-
gamos, non negat, qui fiat tantum ad-
dicit.

Sed hoc fecerunt ex dictis, quod ut
aliquis sit conjugatus, requiratur Pri-
mum, quod debeat matrimonium
desistere. Defectusque est immutabi-
litas. Secundum, quod interueniat copu-
la. Tertio huius est nam, ut inquit In-
nocentius III. cap. debitum. de bigamis.
licet mentem matrimonij ante consum-
mationem solum significat unionem ver-
balem Ecclesie per charitatem; at vero
perfectam est consummatum, significa-
t unionem realem Christi cum Ecclesia
in hac humanitate assumpta, quam
nunquam dimittit, & ideo qui contrahit
duo matrimonia, siue consummetur, non
accepte stat perfecte hanc unionem.

Hinc sequitur, non esse bigamum eum, qui & nuprit cum una & virgine, licet ipse adulteretur cum aliis concubinis, nec etiam, qui duxit viduam virginem, quæ ante confirmationem matrimonij primam virginem amavit cap. neut. ex. 18. q. 1. ult. & cap. de bigamo c. bigamus, unde nec ille, qui duxit uxorem & matronam, si solus ex amicitia cum una & virgine, ita D. Th. & omnes contra Mag. Iu. se constitutum, & putet ex dicto cap. debitum.

• *DUBITATUM* secundò, vtrum sit bigamus licet vel ordinatus minoribus, qui continent eam corrupta munda propter aliquod impedimentum, & confirmat?

Palud. dub. 1. 4. q. 108. 4. Richard. art. 1.
tenent, esse bigamum. Sed oppositum est
probabilius, ita Henr. n. 9. in fine. Eman-
uel concl. 4. N. in lib. 1. Conf. conf. 1. de
bigam. ubi late probat, qd. a. t. dura
fuit, dec. fons. in factis pariter a. 7.

Probatum primum, quia non invenitur expressum in iure, & irregularitas non incurritur nisi in casibus iure expressis.

Secundo, quia hic non datur aliquod sacramentum matrimonii, cui debet assignatio. Nec obstat cap. nuper de bigamis, nam loquitur de prebitero, qui contraxerat matrimonium similitudinis, vel idem tamen.

DEBITATUR testid, verūq; h'cū
sint pnuati omni privilegio cat cali. De
qua questione fuit olim magna contro-
uersia, sed iam est determinata: & Conci-
liū Lugdunensē, & rescribit cap. i. m. c. de bi-
gamiis, in 6. ubi dicitur, *Bigamus etiam pri-
uilegio clericali decuratur esse nūtiatus, &
excomunicatus foris secula: & ita ille, ipse, quique
sub anathemate proliuērent, de ferre non solum,
et habuion clericorum.*

Pro intelligentia huius constitutionis notandum est primum, hic tantum esse sermone[m] de clericis in minoribus nam qui sunt in sacris, licet sint priores Ordinum executione, gaudent tamen privilegio clericali, ita quod la & Gemina. ibid. Angel. ver. bigamia. §. 10. Sylv. est. quæstion. 8. & communis. Probat Sylvester nam qui est in minoribus, potest, imò tenetur vivere ut laicus, qui verò est in sacris, non potest ad vitam laicam redire: unde si aliquis eum violenter percussit, incipit excommunicari, & idem dicendum est secundum omnes de monacho professio in Religione approbata. Quæ resolutio, quantum ad clericos in sacris, habet verum in omni bigamia, etiam in similitudinari, exterum quoad clericos in minoribus, qui non sunt professi, soluna habet verum in bigamia vera & interpretatiua, non tamen in similitudinaria, quia hæc solu[m] reperitur in his, qui voverunt solemniter continentiam, ut patet ex dictis.

Secundū id notandum est, quod bigami-
a minoribus peccant mortaliter, si defe-
rent habet in se tonsuram clericalem sic
Angel & Sylv. sup. & aliqui Mag. str. nam
tertiū hoc illis prohibet sub excommuni-
cationis : sed poena excommunicationis
obligat ad mortale, ut de omnis in materia
de excommunicatione, ergo.

Hinc sequitur, quod non possint mini-
steria minorum Ordinum exercere tan-
quam ex officio, quod etiam patet ex Tri-
dent. sess. 23. c. 17. in fine. Vnde non pos-
sunt in se Ecclesiarum x. lita., scilicet Sa-
crarium.

D V B I T A T V R quarto, quis possit
dispensare in bagami.⁵

Prima conclusio. Papa potestate ordinaria potest dispensare in quacunque bigamia. Est communis, videlicet Numa, i 27. & probatur, quia bigamia est le ture humanum.

Sed contra: nam Paul. 1. ad Timoth. 3. dicit, Episcopum, vel sacerdotem debere esse viuis vxoris vnum, ergo est de ar. diuino Respondetur c. m. Scto, quòd non loquitur tanquam Apostolus, non promulgans totius Latini, sed tanquam Episcopus & Pastor Ecclesiæ condendo leges ecclesiasticas, verum est, quòd Papa tunc dispensat in bigamia vera sic Henric. dicto c. 6. nam 11. Dixi, potestate diuina, quia licet aliqui Canonistæ dicant, non posse dispensare, nisi de potestate absoluta; tamen communior sententia tenet, quòd potest de potestate ord. nasci, & quamuis isti Canon sit non explicet, quid intelligant per potestatem absolutam, vel per ordinariam, tamen quantum colligere possum ex Covarr. p. 1. 1. 5. 1. nam 4. per potestatem absolutam intelligunt, quòd dispensatio erit valida, abstractendo ab hoc, quòd sit licita, vel illicita, per ordinariam verò intelligunt, quando dispensatio est valida & licita, & ita dicimus, quòd Papa potest dispensare non solum valde, sed etiam licite iusto existente c. 1. 1. 1.

Secunda conclusio. Episcopus non potest dispensare cum b.guno proprii nec interpretatione ad sacra Ordines suscipiendos, nec ad usum susceptorum. ita Nauar. num. 1. 97. Soto dist. 27. q. 3. art. 3. concl. 2. & communiter alij, & habetur ex cap. super eo de b.gamis.

Tertia conclusio. Potest tamen Episcopus dispensare ad minores Ordines, non solum vt ventat susceptis, sed etiam vt de

no to recipiat. Hæc secunda pars con-
clusionis est co. ut Nat. vtrum & Eternum.
lemd centes, quod i. h. m. potest assen-
sare ut vitar. vlt. x. m. f. i. v. m. tenen-
nam tenet D. Th. Soto. Sylus i. v. h. i. g.
ma. q. v. Henric. i. et. m. n. i. i. v. m. c.
alios, & communiter i. m. o. i. c. Th. v. m.

Hinc sequitur, quod si quis non potest dispensare cum bigamia, ut in xxi. & c. lxxxi. q. i. c. i. expeditur in oppositum ubi dicitur, quod si non potest, non denegatur, & hoc ipse Naniar debet concedere nuntiando, quod ad tuas exerceat, ut patet, ubi ponuntur ad maiores ordines, quos etiam secundum Naniar bigamus exerceat potest ex Episcopo dispensari que.

Quarta conclusio. Ibi. Quia similitu-
dinem potest et prescopus et ipse et etiam
ad rec. et de sacros Ordines, ubi b. g. a.
cum Diacono, vel Subdiacono, vel
professo, qui de facto contraxit matrimo-
nium cum virgine, ita Conari. & Nauar.
sup. & communis, idem tenet Henr. n. i. s.
littera C. ubi. ait, hoc esse verum, licet deli-
ctum sit publicum. Probatur conclusio.
nam cum hac irregularitas non sit pro-
pria, sed similitudinaria, minus agitur
cum eis in iure. Preterea est bonus text. i.
qui clerici, vel videntes & c. si ad el. de
cleric. & videntes.

Si opponas textum in e. nuper de biga-
mis ubi prohibetur dispensatio cum illis
clericis Respondetur cum glossa ubi, ver-
bo dispensari, quod illi clerici sane loqui-
tur de illo, qui post susceptionem, o. linem
sacrum contraxit, at vero nuper, loquitur
de illo, qui prius exstiterat licet, contra-
xit, & postea factus sacerdos retinere con-
traxit nam hic concurrunt bigamia de-
interpretatur & similibus. inquit.

Quare conclusio Aboares, fideliter
non possunt di, censur. i. b. gawia, nisi in
habita i. ex privilegio vel consuetudine
ita fore, et secundum consuetudinem, &
Henricus p. nuntius i. litera, sed hanc con-
clusio, ut bene advertunt quidam Theo-
logi, intelligenda est de illis Abbatibus,
qui non habent iurisdictionem Episcopalem.

palem: at verò qui habent, & dispensant in votis, & exponunt Co. sessores, possunt dispensare, sicut Episcopi.

Sexta conclusio. Communitas Bille Cruciatæ non potest dispensare in bigamia ita flecti lib. 7 de iud. legatus c. 13. num. 3 & probatur, nam ibi excipiuntur alia irregularitates minores, ergo a fortiori censetur excepta bigamia, quæ est difficilis dispensationis, eo quoddam fuit inducta a tempore Apostolorum n.

Septima conclusio. Nec etiam possunt dispensare Episcopi Indiarum per privilegium Pij V. relatum in Concilio Limensi, celebrato anno 83 ubi hoc privilegium solè est ad irregularitates provenientes ex delicto, & hæc conclusio apud me est omnino certa.

Octava conclusio. Prælati mendicantium possunt dispensare in bigamia cum suis Religiosis, ita flecti dicto cap. 6. n. 11. in glossa, littera Z, a legat. Compendium Minorum, vet. dispensat. o. §. 4. sed ibi nihil dicitur, habetur tamen vet. absolutio extraordinaria quoad fratres §. 4. ubi Sixtus IV. concedit facultatem dispensandi in omnibus irregularitatibus, excepto homicidio voluntario, & mutilatione. Hæc dispensatio est tantum semel, & facultas conceditur Confessori audita confessione, & iniuncta poenitentia salutari. Et quia Emanuel non vidit hoc privilegium, tenet contra communem in cap. 118. concl. 5. Est etiam hæc conclusio contra collectorem in eodem §. ubi ait, quoddam semper censetur excepta bigamia, & idem dicit Nauarr. conf. 1. de homicidio. Sed nostra conclusio probatur, quia ibi solùm excipitur homicidium voluntarium, quæ irregularitas est gravisissima omnium, & non excipitur illa irregularitas, quæ sit facilius bigamia, ergo nec obstat, quod in aliis privilegiis Minorum excipiatur bigamia: nam hæc exceptio non comprehendit alia privilegia, ut patet ex dictis disp. 6. sect. 5. dub. 1. notab. 2.

Præterea Carthusienses habent privilegium, quoddam refertur in Compendio Societatis, verbo dispensatio §. 4. ubi conce-

ditur facultas dispensandi in foro conscientie in omnibus irregularitatibus nulla excepta, dispensatio autem in homicidio voluntario conceditur extra altaris m. n. l. 1. m.

Vltima conclusio. In petenda dispensatione satis est exigitare se duo contraxisse matrimonium, quamvis contraxerit quatuor, et plurata flecti c. 6. num. 9. & Nauarr. lib. 1. Confessio 2. de bigam. ubi id latè probat.

DISPUTATIO IX.

De irregularitate proveniente ex mala receptione vel usu Ordinum.

De qua tractat Nauarr. cap. 27. à n. 241. Henricus cap. 6. & 7. Emanuel cap. 166. & 168. Quam dissertationem in duas diuidam sectiones. Prima est, de mala Ordinum receptione; secunda, de malo usu.

SECTIO I.

De mala Ordinum receptione

ET in primis erit primum DUBIUM, de quibusdam irregularitatibus, quæ antecedunt ipsam ordinationem. Vnde sit

PRIMA conclusio. Quando aliquis Religiosus egreditur claustrum ad audendas leges, vel Physicam, id est, Medicinam, manet irregularis, nisi reactatur ante duos menses, ita Syluest. q. citata. Probatur ex c. super speculatione clerici vel mon. in illis verbis, *statim sp̃e promotionis amittit*, & dispensatio huius irregularitatis reservatur Papæ, ut patet ex eo d. text. Secunda conclusio, etiam homo adultus qui differt baptismum usque ad agnitionem, manet irregularis, ita Sylu. q. citata. Probatur in cap. si quis in agnitione §. 7. ubi reddit rationem text. quia fides illius ma-

gis videtur esse ex necessitate, quam ex voluntate.

Tertia conclusio. Episcopus, Diaconus, vel Presbyter, qui prætenu inuasi excommunicationis Imperatorem vel Principem adiungit, est irregularis, ita Syluest. sup. q. 24. Probat ex c. si quis Episcopus. 21. q. 5. sed quidam Theologi dicunt, ibi non imponi irregularitatem, sed excommunicationem, quia dicitur, quod non habent spem reconciliationis. Ego autem dico, quod imponitur irregularitas, & probatur ex glossa, quæ in alio simili, in cap. medicinalis. de sentent. excommunicat. in 6. verb. irregularitatem, dicitur, quod in casu si quis Episcopus in Concilio. imponitur irregularitas, per hæc verba, non habeat spem reconciliationis. Præterea nam Ecclesia non tollit spem absolutionis ab excommunicatione. Dicit præterea Syluest. quod postea in casu si quis Episcopus. 24. q. 8. extenditur hæc irregularitas ad alios ecclesiasticos: decernitur enim quod quicumque vivens sub ecclesiastica regula sine consilio, vel literis Episcoporum adiungit Imperatorem, talis non solum debet eici de communionem, verum debet privati propria dignitate. Sed in hoc textu non continetur pœna irregularitatis, sed pœna excommunicationis ferendæ & depositionis ferendæ. facit glossa idem. unde colligo decretum fuisse Syluestrum dicentem, quod in hoc c. continetur pœna irregularitatis non ipso facto, sed ferendæ: utrumque enim est falsum, quia illa pœna non est irregularitas, & præterea nulla est irregularitas, quæ non sit ipso iure, Sed est ea irregularitatem dicti cap. si quis Episcopus. attendenda est consuetudo.

Quarta conclusio. secundò, utrum sit irregularis, qui ordinatur per saltum, id est: qui conuolat ad superiores Ordines, relicto inferiori.

Et suspensum est tanquam eorum, quod recipiunt per saltum, quamuis de laico immediate fiat sacerdos, ita supponitur in c. unico. de clerico per saltum promotio.

Hoc supposito, prima opinio dicit esse irregularem, atque ad hoc nec posse vel ordine susceptum, nec prætermissum recipere sine dispensatione, poterit tamen Episcopus dispensare, si non fuerit versus Ordine sic recepto, alioquin solus Papa dispensat, ita Nau. num. 142. & Henr. c. 6. n. 4.

Secunda opinio per alterum exitum dicit, nec esse irregularem, nec esse suspectum ipso iure ab Ordine per saltum suscepto, sed esse suspendendum, ita tenet Archidiaconus relatus a Syluestro ver. irregularitas. q. 1. tenet Angelus ver. irregularitas. 1. m. 36. Simil. verb. irregularitas. nota. 68. Probat ex c. n. sollicitudo. 52. dist. vbi de quodam presbytero, qui per saltum susceperat Diaconatum & Presbyteratum, prætermissis Subdiaconatu, dicitur, quod Episcopus ab officio sacerdotatus prohibetur, donec recipiat Subdiaconatum. Ex quo textu colligitur, hunc non esse suspensum, sed suspendendum.

Sed est tertia opinio media & probabilior, quæ consistit in duabus conclusionibus.

Prima conclusio. Per hoc solum quod aliquis recipiat Ordinem per saltum; non manet irregularis, hæc est contra primam opinionem, sed est de mente secundæ, & eam tenent aliqui viri docti. Probat, quia non datur textus, ex quo talis irregularitas colligatur: nam cap. vncam, de clerico per saltum promotio, quod allegatur ab Autoribus primæ opinionis, non ponit talem irregularitatem, ut patet ex illis verbis, cum in Diaconum antistitem promotionem.

Secunda conclusio. Ille manet suspensus ab Ordine per saltum recepto. ita Henr. sup. & hb. 7. de induc. cap. 15. nam 1. post lit. M. Ancon. 3. p. tit. 27. cap. 4. colum. 4. ad medium, Soto dist. 25. q. 1. art. 3. colum. penult. casu 1. Syluest. ver. irregularitas. q. 1. cum Hostiensis & Panoromit dicto c. unico. & probatur ex eodem cap. vbi de quodam presbytero, qui diaconatu prætermissis factus est sacerdos, dicitur Episcopus,

scopo, ut eum procuraret ordinare diaconatu, & tunc misericorditer permittat ministrare in sacerdotio; ergo supponit Pontifex, quod erat suspensus ab Ordinibus executione. Secundò probatur ex Concilio Tridentino, sess. 1. cap. 1. ubi dicitur, quod si eam pro notis per saltum, si non in virtutibus, Episcopus ex legitima causa possit dispensare, ergo manet suspensus, nisi illa verba, *si non in virtutibus*, clare denotent suspensionem. Dicitur, *ab Ordine per saltum recepto*, quia non manet suspensus, ab usu Ordinum inferiorum, quos legitime recepit, ita Henr. & colligitur ex dicto c. vnicuique, in vltimis verbis.

Ex dictis sequitur primò, quod si iste ante abolutionem suspensionis ministraret in ordine per saltum recepto, sit irregularis. Sylvest. & Soto loc. citatis, & patet ex dictis infra. Similiter fiet irregularis, si ministraret in Ordine per exemptionem ministrans in Ordine, quem non habet, sit irregularis, ut infra dicemus.

Sequitur secundò ex dicto Decreto Concilij, quod si iste non ministravit in Ordine per saltum recepto, potest Episcopus dispensare in prædicta suspensione, quamvis delictum sit publicum, quia Concilium non limitat ad delictum occultum, at verò si ministravit, non potest Episcopus ex vi huius Decreti dispensare in suspensione, nec in irregularitate contracta, ex tali celebratione, potest tamen ex vi cap. 6. sess. 14. dispensare, si delictum sit occultum, ita Henr. num. 1. & alij.

Ad fundamentum secundæ opinionis respondetur, quod illud verbum, *prohibeat*, non significat prohibere per censuram, sed compellere eam, qui iam erat censura ligatus, ut eam observet. Secundò respondetur, quod hæc de iure ibi non contineri suspensionem latam, sed ferendam, nihilominus si aliter correctum est per dictum c. vnicuique, quod est magis novum, & secundum hoc loquitur Tridentinum.

Dicitur tertio, verum sit irregularis, qui recipit Ordinem, antequam recipiat sacramentum Confirmationis?

Prima conclusio. Non est irregularis, nec suspensus, ita Henr. c. 6. num. 3. Soto dist. 24. q. 1. art. 4. circa finem. & communis, quia non invenitur in iure talis irregularitas, nec suspensio.

Secunda conclusio. Qui sine sacramentum Confirmationis recipit, vel exercet Ordinem, tantum peccat venialiter, ita Soto, & Henr. Nau. cap. 2. numer. 9. in fine. de quo plura dixi sup. p. q. 72. art. 6.

Dicitur quarto, verum qui in eodem die recipit plures Ordines, sit irregularis?

Prima conclusio. Qui in eodem die recipit primarium tonsuram, & quatuor minores Ordines, non incurrit irregularitatem, nec aliam censuram, probatur, quia talis censura non reperitur in iure, iudicium ante Tridentinum erat licita talis receptio, ut tenet Nau. cap. 2. numer. 71. & colligitur ex c. 2. de eo qui fortuitus Ordinem suscepit.

Secunda conclusio. Qui eodem die recipit quatuor minores Ordines & Subdiaconatum, ubi consueverat coartaria non pariter, manet irregularis, & idem est, si eodem die recipiat duos Ordines sacros, ita Sylvest. ver. irregularitas. q. 3. Ang. ver. irregularitas. 1. num. 21. Nau. c. 27. n. 242. Henr. ap. 6. num. 1. ad Sacerdotem ad Bernard. Diaz in Pract. c. p. 25. verum eadem die, aut idem eisdem, si eodem die recipiat vltimum gradum & Subdiaconatum, idem tenet Arm. ver. irregularitas. n. 69. Et hæc conclusio patrum est contra Sacerdotem hęcensem, istam consuetudinem derogatum esse per Concilium. Sed contrarium tenet Nau. Henr. & alij. Magistri. Et prima pars conclusionis habetur in cap. 2. de eo qui fortuitus Ordinem suscepit, & ex eodem textu probat Nau. a fortiori secundam partem conclusionis, scilicet de recipientibus eodem die duos Ordines sacros.

Aliqui tenent hoc ordinatum in his duobus casibus manere suspensum, non tamen irregularem, qui fundantur in cap. 1. & 2. de eo qui fortuitus, &c. in quibus solum fit mentio de prohibitione administrationis,

quæ

que quidem ad suspensionem pertinet, non verò de prohibitione suspensionis ulterioris Ordinis, quæ pertinet ad irregularitatem: unde in *Navar. c. 2. n. 71.* dicitur, hunc manere suspensum, sed respondetur, quòd in prædicto cap. 2. in his, etiam est sermo de prohibitione suspensionis Ordinum, bi: *Mandatam, quatenus enim in minoribus annuatim Ordinibus celebrare permittas, si verò religionem iuxta, Aobas in alio poterit Ordinibus dispensare, ubi secundum communem interpretationem sermo est de dispensatione ad suscipiendos reliquos Ordines, quæ expositio legitima est nam cum ille de quo loquitur text. simul cum minoribus Ordinibus tantum susceperat Subdiaconatum, eo ipso quòd dicitur in aliis Ordinibus, intelligendam est de suspensione nam si Pontifex solus loqueretur de celebratione, non diceret, in aliis ordinibus, sed in alio Ordine. Respondetur secundò, quòd licet dixerimus, nec in dicto cap. 2. nec in 3. esse sermonem de prohibitione suspensionis Ordinum, sed tantum de administratione in suscepris, nihilominus esset vera secunda conclusio: nam quamvis in his duobus capitulis non fiat expressa mentio de irregularitate, tamen hic consideremus discretionem cap. 2. eiusdem tituli, quam deo sequenti capitula supponunt, et debemus, illa procedere ex suppositione, quòd in his duobus casibus incurritur irregularitas, in primo enim capite statuitur regula generalis, quòd qui suscipit Ordinem, manet irregularis: ubi enim dicitur, *nemo qui suscipit susceperat Diaconatum, i. ecc. ad sub excommunicatione non esset sibi prohibitum, ind. ge. dispensatione Episcopi ad recipiendum sacerdotium.* sed sic est, quòd q. eodem die suscipit minores Ordines & Subdiaconatum, vel duos sacros Ordines contra prohibitionem Ecclesie, suscipit Ordinem superiorem, ergo manet irregularis: minorem supponit *Navar. hb. 1. Consiliorum consil. 1. de verborum significat. num. 4. Henric. cap. 6. num. 3. & expressius Bernard. Diaz in sua Pract. cap. 2. num. 2.**

& citat Hostiensium in cap. 1. prædicti tit. 5. & constat ex eo, quòd illi casus ponuntur sub titulo, de eo qui suscipit Ordines susceperat, & ex eo quòd Summator unica Summa summavit omnia tria capita, & etiam ex eo quòd in cap. 3. dicitur, *clau. si susceperunt.*

Si opponas, cur ergo in secundo & tertio capite sit specialis mentio de suscipiente in eodem hic minores Ordines, & Subdiaconatum, vel duos sacros Ordines? Respondetur solum factum esse ad de notandum, si scilicet alicuius difficultatem circa dispensationem, quæ non est in aliis, qui suscipiunt Ordines, ut patet ex ipsis capitulis. Vbi amplius notandum est, quòd quando textus dicit, *si erat prohibitum sub anathemate*, non est sensus, quòd adeo incurritur irregularitas, quia excommunicatus recipit secundum Ordinem. Hoc enim falsum est, ut patet ex dictis disputat. 5. de suspensio. q. 6. ubi diximus, quòd qui incurrit suspensionem recipiendi Subdiaconatum, vel Diaconatum ante legitimam ætatem, non incurrit simul irregularitatem, unde licet non esset prohibendum sub excommunicatione, maneret irregularis, qui suscipit susceperat secundum ordinem illi condito, si erat prohibitum in sub excommunicatione, ponitur ad hoc, ut dispensatio sit difficilior.

Ad *Navarum* dicimus, quòd in c. 2. sumit suspensionem pro irregularitate, ut ipse declarat in consilio allegato, & dicit, quòd in iure canonico frequenter usurpatur hoc modo, & ita usurpant aliquando Summistæ, quod confusionem caular, sed ad eam fugiendam obseruare hanc regulam, quando in iure, vel Auditoribus, tribetur receptio Ordinum, est irregularitas quando prohibetur usus Ordinum, est suspensio.

Priusquam notandum est id quòd diximus in conclusione, scilicet ubi consuetudo contraria non prevalet, non habere locum in eo, qui recipit simul duos sacros Ordines, quia nullibi est talis consuetudo, nec etià regulares possunt illos recipere,

quia Concilium Trident. sess. 13. cap. 23. derogavit eorum privilegiis. ita Salcedo ad Bernardi in Diaz cap. 240. in fine, & Henr. q. 6. nam. 5. in glosa, littera E.

Vltimò dicitur etiam est, quòd in hac irregularitate ante Tridentinum solus Papa dispensat, et ad recipiendu vltiores Ordines, nisi religionem intraret, dispensabat tamen Episcopus, vt videtur susceptis, nisi esset prohibitum sub excommunicatione nec pere simul plures Ordines: modò autem post Tridentinum Episcopus dispensat etiam ad recipiendu vltiores Ordines, si delictu sit occultum. ita Henr. q. 6. num. 6.

DUBITATUR quintò, vtrum sit irregularis, qui post còt. etum matrimonium, et verba de presenti, quamvis non sit consummatum, recipit sacros Ordines præter easas concessos in iure?

Prima conclusio, quòd manet irregularis. sc. A. non. 3. p. 1. 27 cap. 4. colum. 4. & est determinata in extraganti, antiquæ conceitacione. vbi habetur, quòd non possit ministrare in Ordine suscepto, nec potest ad superiorem Ordinem, nec ad aliquod beneficium, & celestium.

Secunda conclusio. Si ille mortuo vxore vel viuente, sed ante còt. inmaturationem matrimonij, prostretrat in aliqua religione approbata, non recedit ibi Pont. sex facultatem Episcopo, vt in prædictis omnibus dispenset.

DUBITATUR sextò, vtrum qui excommunicatus, suspensus, vel interdictus recipit Ordines, maneat irregularis?

Prima conclusio. Excommunicatus minor excommunicatione, susceptus Ordines etiam maiores, quamvis inortaliter peccet, non tamen fit irregularis. ita Naua. nu. 241. Henr. q. 6. n. 4. & omnes Doctores, de ead. text. c. si celebrat. de clerico excommunicato ministrante. vbi decernitur, quòd si ille celebrat, licet grauer peccet, non fit irregularis, ergo a fortiori non erit irreg. si recipit ad Ordines.

Secunda conclusio. Excommunicatus maiori excommunicatione recipiens Or-

di nes maiores, fit irregularis. ita Soto dist. 25. q. 1. art. 3. verific. in ordinat. vbi Syluest. verb. irregularis. in q. 13. p. 1. 2. Henr. q. 6. nu. 4. Naua. nu. 241. & cap. 2. n. 7. §. 1. c. vbi dicit esse communi eadem tenent iurimores. Probatur ex cap. cum illorum. de sententia excommunicata. in 6. vbi allegatur a Soto, sed in 4. et 5. lib. 1. Et quòd ibi solum dicat esse de potum, tamen aliquando in iure depositio sumitur pro irregularitate, & ita explicant Doctores hunc tamen dico depositum, quia licet textus dicat deponendos, tamen ex consequentibus constat de positionem seu irregularitatem esse latam, non ferendam, & ita explicat Henr. dicto nu. 4. altera P. quæ conclusio intelligitur de illo, qui scit, vel culpabiliter ignorat se excommunicatum, iuxta dicta sup. disput. 2. dub. 7.

Tertia conclusio. Excommunicatus maiori excommunicatione, recipiendo minores Ordines, non incurrit irregularitatem. Conclusio hæc est contra Syluestrum supra, contra sententiam. nu. 4. & contra alios, & contra Naua. cap. 2. r. loco citato, ite eam tenet ipse consil. 28. de sententia excommunicationis ad secundum questionem, vbi eam erudite probat tenet etiam Emanuel cap. 1. 68. concl. 4. Preter primum sui d. mentum Naua tenet, quòd irregularitas non sumitur, nisi sit expressa in iure, & hæc irregularitas in nullo textu reperitur expressam textus, qui allegantur, non loquuntur in hoc casu, vt Naua ibidè ostendit. In eadem conclusionem facit inclinat Soto loco citato, vbi postquam tenuit sententiam Syluestri, dicentis esse irregularem, si binnxit, sed nescio quid veritate habeat.

Hinc sequitur a fortiori, quòd excommunicatus is maiori recipiens primam tonsuram, non est irregularis ita Naua in eodem consil. 2. q. 1. & hoc est verum, licet teneremus, quòd recipiens minores est irregularis. Ratio est, quia prima tonsura non est Ordo.

De suspensio autem Naua. c. 27. n. 241. facit idem iudicium, ac de excommunicato

to maior, & ita si est, quod si recusat Or-
dines, sit irregularis, in idem videtur pro-
pendere Henric. 6. n. 4.

Quarta conclusio. Suspendus ex eo quod recipiat Ordinem etiam sacros, non manet irregularis. Hanc conclusionem tenent aliqui viri doctissimi, videtur de mente Soti versio. citacio ubi solum loquitur de excommunicato. Probatur patendo, quia non datur lex in qua imponatur talis irregularitas, sed irregularitas non incurritur, nisi in casibus a iure expressis, ergo. Maior patet in m. c. p. r. de eo qui fortuito suscepit Ordines, solum indicat irregularitatem contra iuramentum, quia fortuito ordinatur, & eam illorum de sententia. excommunicato. solum loquitur de excommunicato. Secundum probatur, nam suspensio naturalis non potest receptione Ordinis, sed executione Ordinis suscipi, ut dixi disput. i. de suspensio. dub. 2. ergo. Probatur et ratione cum celebrat de clerico excommunicato ministrante. Confirmatur, iura, quae imponunt irregularitatem in violentibus suspensionem, tantam ponunt illam violentibus suscipi, cum excommunicato aliquem actum proprium Ordinis, ut inquit Censura et una minor. p. 2. §. 2. in 3. ubi citat alios sed recipere Ordinem non est actus Ordinis ergo non inducit irregularitatem Unde

Quinta conclusio videtur de mente
Coarctandi. Item, quod si Henricus attentè
legatur, potest etiam ad hunc ratiocinandum
sententiam, quia in fine loquitur ex propria
sententia. Dixi in conclusione, ex eo quod
recipiat Ordinem sive fuisse per Subdiaconatum,
vel Diaconatum, & si iste benedixit
solemniter Epistolam vel Evangelium,
manet irregularis, ut dixi supra, de suspen-
sione. d. b. 7. licet contrarium repetat
Henricus lib. 1. de excommunicatione, & circa
finem. Idem dico, si ordinetur sacerdos,
quia concelebrat, nec in hoc contradico-
dictus in praedictis. Quod si benedixit, benedixit loquutus
sum, quando suscipio nomen in ipsa
ordinatione sacerdotis, ut quia ordinatur
ante legitimam aetatem, nunc autem io-

quatur, quando sui ensio antecedit ipsam
ordinationem.

Quinta conclusio. Personaliter interdictus recipiens Ordinem factum sit irregularis. Ita Nau. c. 27 n. 141. Henr. lib. 1. c. 4. n. 7. & lib. 14. c. 6. n. 4. in hunc. & aliqui vici docti. Probatur ex eo cum illorum de sentent. excommunicat. nunc hec ibi tantum sit sermo de excommunicato, tamen sententia excommunicatus privatur receptione Ordinis, sic etiam privatur personaliter interdictus.

Si petas, quare suspensio recipiens Or-
dines non incurrit irregularitatem, inter-
dictus autem personaliter incurrit. Re-
spondetur, ratio est, quod suspensio natu-
ra sua tantum priuat usu Ordinis, non re-
ceptione, interdictum verò personale
aquetate priuat receptione & usu Ordi-
nis.

Ex dictis sequitur, quod si ille, qui per interdictionem est suspensus a sola receptione Sacramentorum, sicut Missam, quamvis peccat et mortaliter, non tamen est irregularis, ita Emanuel c. 168. post 2. concl. Probatur. Ille non est s. spensus à celebrando, & propter solam exceptionem Sacramentorum (præter sacerdotium Ordinis) nulla in eo irritas irregularitas; ergo non est irregularis. Patet consequentia nam propter hanc rationem in c. si celebrat. de clerico excommunicato ministrante. dicitur, excommunicato tantum minori, quamvis peccet mortaliter celebrando, non tamen esse irregularem. Et nota, quod talis s. sp. nio potius est interdictionem, quam si spensus, cum suspensio propter et somptuosius sit et persequutione Sacramento minus, sed sibi Ordinis.

Ille d' spiritus ac nunci, utrum sit irregularis, qui recipit Ordines ab Episcopo excommunicato, s' ipse so vel interdictus, s' infirmus, vel hereticus, vel ab Episcopo, qui renouat antea & dignitate Sed de hoc disputant in materia de suspensioe, disputat. f. d. l. 8. c. 4. & s. ubi dicitur, huc e manet. suspensum Videte Henri. lib. 14. c. 6. n. 6. Solum restat addere circa

hoc vltimum, quoddam qui recepit Ordines ab Episcopo, qui renūciat loco, sed non dignitati, si recipiat illos de licentia sui Episcopi non est irregularis, tamen, si eos recipiat sine p[re]dicta licentia. Syluest. verb. irregularitas. q. 8 & habetur ex cap. 1. de ordinatis ab Episcopo, qui renūciavit Episcopatu.

Verum verò maneat irregularis, quia ordinatur Ordine facto sine licentia proprii Episcopi, id est, h[ab]e[re] literis dimissorias, dicimus, quoddam non manet irregularis, sed suspensus, ut latius dictum est disp. 5.

SECTIO II.

*De irregularitate proveniente ex malo
usu Ordinum.*

*De quo Henric. capit. 7. & Bernard.
Dicit in sua Practica, c. 33.*

DIVERTATUR p[ri]mo, verum excommunicatus, suspensus, vel interdictus exerceat actum Ordinis fiat irregularis. Prima conclusio. Excommunicatus minori, quam ut exerceat actum maioris Ordinis, non manet irregularis. Ita Sylvest. irregularitas q. 13 Naan. 244. & communis, nam est determinat. & c. celebrat. de clerico excommunicato ministrante. Probat Sylvest. ex ipsa textu, quia minor excommunicatus non suspendit ab executione digniorum, sicut maior excommunicatus, sed tantum impedit receptionem Sacramentorum.

Secunda conclusio. Excommunicatus maior excommunicatus non, si exerceat solum actum maius Ordinis, fit irregularis, ita N. in sup. Henric. n. 1. Covarr. c. 1. a materia. p. 1 & 6 q. 1 m. 7. ubi citat multos textus, inter quos sunt, qui magis fauent conclusioni, scilicet cap. si celebrat. ubi dicit, quoddam excommunicatus minori celebrans non fit irregularis; ubi

mutatur, quoddam si sit excommunicatus maior, de quo in precedentibus capitulis fuerat sermo, erit irregularis. Alij citant caput primum de sententia & re iudicata, & de sententia excommunicati in 6. nam licet loquatur de suspensio & interdicto, qui se ingerit divini, tamen ibi nomine suspensionis & interdicti etiam comprehenditur excommunicatio maior, utpote quae comprehendit omnes effectus suspensionis & interdicti. Alij inuis sub alia ratione formali, quod tamen non tollit, quod eadem pena puniat violans excommunicationem, quae puniat violans suspensionem aut interdictum. Hanc rationem inveniunt aliqui Theologi, quia non inveniunt reatum aptum conclusioni, ego tamen allego optimam textum in cap. si quis Episcopus damnatus & c. si quis Episcopus in concilio 11. q. 3. quos allegat glossa c. 1. de sententia excommunicationis in 6. verbo, irregularitatem. quam glossam approbat Soto dist. 25. quæst. 1. artic. 3. verbal. 3. post susceptos. tandem h[ec] conclusio ad omnibus recipitur, ut inquit Covarr.

Tertia conclusio. Suspensus, qui solemniter exerceat actum deputatum alicui Ordini maiori, à quo est suspensus, manet irregularis, ita N. in sup. 244. l. 1. m. 7. Covarr. c. 1. a materia. part. 1 & 2. ubi citat multos, & est communis, habetur in c. 1. de sententia excommunicationis in 6. in q. 10 test. dicit glossa, verbo, irregularitatem, qui sequitur Soto verbal. modo citato, qui idem secundum antiquos canones, scilicet c. si quis Episcopus damnatus, & c. si quis Episcopus in concilio modo citato, sicut excommunicatus maior ministrans in facis Ordinibus, erat irregularis, sed postea h[ec] irregularitas extensa est ad omnes suspensos in c. 1. de sententia & re iudicata, & de sententia excommunicati modo citatis.

Quarta conclusio. Quod diximus de suspensio, idem dicendum est de interdicto p[er]so saliter, itaque si clericus personaliter interdictus exerceat actum maioris Ordinis, à

nis, à quo est interdictus, manet irregularis, ita Syluest. ver. irregularitas. q. 13. Nau. num. 244. Henri. cap. 7. num. 1. & ibi. 13. cap. 43. num. 3. qui allegant multos textus, sed melior omnium est cap. 11. cui. de sententia excommunicat. in 6.

Sed notandum est, quòd si quis excommunicatus & interdictus celebret, duas incurrit irregularitates, vel vnam ex dupli causa, & ideo grauiorem. ita Nauar. conf. 72. de sententia excommunicat. & Emanuel c. 163. concl. 1.

Præterea notandum est, quòd si aliquis post appellat. onem ab excommunicatione, suspensione, vel interd. cto celebret, confidens suæ appellati. onem non est irregularis, quatenus postea declarat appellati. onem non fuisse legitimam. ita glossa cap. solet. de sententia excommunicat. in 6. recepta com. a. uter, vt videmus cap. 5. de excommunicat. disparat. 5. dubio 12. Dixi in his duabus conclusionibus, à quo est suspensus, et interdictus, quia licet clericum esse suspensum, vel interd. ctum ab vno Ordine, non ab alio, vt patet ex materia de suspensione & de interdicto, quæ limitatio non fuit necessaria in secunda conclusione, quia maior excommunicatio generaliter remouet ab omni actu Ordinis.

Deinde notandum est, tres prædictas conclusiones habere verum tam de excommunicatis, suspensis, & interdictis non toleratis, quàm de toleratis, in casibus, in quibus non exercent licet Ordines. Sensus est, quòd licet aliquis excommunicatus, suspensus, vel interdictus non sit denunciat, nec sit excommunicatus ob mai. scilicet perculsi. onem clerici, nihilominus si exerceat solemniter actum deputatum alicui Ordini maiori, est irregularis. Probatur: nam Concilium Constantiense non int. d. it. fauere ipsi excommunicatis, suspensis, & interdictis, vt videtur in materia de excommunicat. Dixi, in casibus, in quibus non exercent licet Ordines, nam in illis casibus, in quibus sup. in propriis locis dixi excommunicatum, sus-

pensum, vel interdictum licet exerceat actum Ordinis, non manet irregularis: nam sicut excusatur a culpa, ita etiam a pœna.

Hinc sequitur, quòd si excommunicatus, suspensus, vel interdictus exerceat actum Ordinis ad vitandam scandal. am & grauem infamiam, ex manifestati. one delicti, non sit irregularis, idem est, si exerceat actum Ordinis, inauincibiliter ignorans se esse excommunicatum, suspensum, vel interd. ctum, vel quod iam prohibet celebrationem clerico interito aliqua censura, secus erit, si culpabiliter & vincibiliter ignorat, vt constat ex disputa. 2. de irregulari. dub. 7. Similiter non manet irregularis excommunicatus, suspensus, vel interdictus, qui est etiam non toleratus, & deficiente copia alterius Confessarij administrat sacramentum penitent. iæ existens in articulo mortis. videte Henr. c. 7. n. 1. in fine & n. 2.

DUBITATUR secundo, vtrum irregularitas præcedentis dubij incurritur per quancunque executionem maioris Ordinis scilicet ab excommunicato, suspensio, vel interd. cto, vel requiratur aliqua conditio ad incurrendam eam?

Conclusio. Dux conditiones requiruntur ad incurrendam hanc irregularitatem. Prima, quòd exerceat actum Ordinis maioris. Secunda, quòd exerceat illum solemnit. er, illa solemnitate, cum qua secundum ius & consuetudinem Ecclesiæ talis actus non potest exerceri nisi ab habentibus talem Ordinem, licet secundum substanti. am possit exerceri à laicis, vt postea dicemus. Ex quibus conditionibus sequuntur multa vitia in praxi.

Ex prima enim sequitur primum, quòd licet utentis aliqua censura ex prædictis exerceat al. qua munera, quæ non sunt deputata alicui Ordini, sed possunt competere laicis non habentibus illi Ordinem, non sit irregularis, vnde non manet irregularis in casibus sequentibus.

Primum, si canat etiam intra Ecclesiâ Responsoria, vel Lectiones, vel Psalmos

in choro. ita Nauarr. numer. 244. & Emanuel. p. 168. concl. 8. Secundò, si quis e-
 rit alius etiam in loco sacro, dummodo
 non adiungatur diuinum officium,
 quia sepelire præcise sumptum non est
 officium deputatum Ordini sacerdotum, si
 adiungatur tunc enim erit irregularis, si-
 cet sepeliat in loco profano, quia Officium
 humani sepulturae est proprium manus
 sacerdotis, ita Syluest. ver. interd. c. 10. §.
 quest. 8. part. 2. Nauarr. numer. 244 Henri-
 qu. cap. 7. numer. 4. littera P. Si autem qui
 benedicit mensam vel fructus, non est ir-
 regularis, quia talis benedictio non est
 actus proprius alicuius Ordinis, ut ait
 Henr. lib. 1. cap. 44. numer. 1. Tertiò, si exer-
 ceat ea, quæ pertinent ad iurisdictionem
 fori exterioris, ut si aliquem excommuni-
 cet, suspendat, vel interdicit, aut si
 absoluat ab aliqua censura, quod intelli-
 gendum est cum vna ampliatione & vna
 limitatione. Ampliatio est, quod hæc do-
 ctina habet veram, licet ille sit suspen-
 sus a iurisd. cione nã cum vltus talis iurisd.
 ctionis etiam spiritualis nō sit actus Or-
 dinis, non inducit irregularitatem. Limi-
 tatio est, quod prædicta doctrina debet
 intelligi, dummodo absoluat absque so-
 lemnitate, nempe sine stola, Psalms, &
 orationibus, secus verò si eam prædicta
 sollemnitate nam tunc absolutio est pro-
 prius actus Ordinis sacerdotalis, ita Henr.
 cap. 7. numer. 1. & propter eandem ratio-
 nem manet irregularis, si benedicat so-
 lemniter aquam, ita Syluest. ver. aqua be-
 nedicta, quest. 12. Nauarr. n. 244. Henri-
 qu. cap. 7. num. 1. & qui tanquam hebdoma-
 darius officiat in choro canendo Capitu-
 lum & Orationem cum Dominus vobiscum,
 quia de consuetudine est actus deputatus
 Ordini sacerdotali. Dico, cum Domi-
 nus vobiscum nam si sacerdos dicat nō tan-
 quam sacerdos, sed absque Dominus vo-
 biscum more Monialium, non est irregu-
 laris Sic aliqui viri docti, & significati Syl-
 uest. ver. suspensio. quest. 1. & ver. ir-
 regularitas. quest. 13. & Henr. cap. 6. n.
 1. in glossa, littera D: nam uterque ait, si

recitat Orationem cum Dominus vobiscum,
 & Syluest. dicta quest. 13. subdit, idem
 esse, si præstet idem Officium; scilicet
 cum Dominus vobiscum, intra Eccle-
 siam, ut officiendo in exercitu manebit
 enim irregularis, similiter manet irregu-
 laris, si administrat Eucharistiam, quan-
 vis non celebret Missam, ita Emanuel cap.
 13 §. 8. concl. 8. quia est actus deputatus Or-
 dini sacro.

Ex dictis sequitur resolutio alterius
 questionis, utrum excommunicatus ma-
 iori, vel interdictus, aut suspensus ab of-
 ficio prædicandi, si prædicet, maneat ir-
 regularis? Partem affirmatiuam tenet Na-
 uarr. cap. 27. numer. 163. dicto 8. Probatur:
 nam actus prædicandi iure humano vel
 consuetudine est peculiariter deputatus
 Diaconis, ut ipsemet tenet capit. 25. n.
 141. Nihilominus dicendum est, quod non
 manet irregularis, ita Syluest. ver. suspensio
 quest. 5. in fine. ubi allegat Cardina-
 lem, & alios idem tenet Henr. c. 6. n. 2.
 in glossa, littera Z; probatur, quia non est
 actus Ordinis.

Ad fundamentum Nauarr. responde-
 tur, quod si prædicare ex institutione vel
 consuetudine Ecclesie, est actus Ordinis
 Diaconatus, non quod ipsa prædicatio sit
 exercitium ipsius Ordinis, sed ad huc re-
 feruntur quod Ecclesia non vult aliquem
 prædicare, qui ad minus non sit Subdia-
 conus ad eum modum, quo Ecclesia in-
 stituit, nullum huius magistrum in Theolo-
 gia, qui non sit Subdiaconus, ex quo non
 inferatur, quod tale magistrum sit actus
 Ordinis Subdiaconatus, sed quod petit
 Subdiaconatum in subiecto, & propter
 eandem rationem Religiosus excommuni-
 catus, suspensus, vel interdictus, licet in
 electionibus habeat vocem actiuam &
 passiuam, non est irregularis, quomodo
 prædicti ex statuto vel giorno sunt deputati
 Ordini sacerdotali sic Emanuel c. 166.
 concl. 1.

Ex secunda conditione, scilicet quod
 exercent sollemniter, sequitur, quod si
 Subdiaconus, vel Diaconus, vel Presbyter
 excom

excommunicatus, suspensus, vel interdictus cantet in altari Epistolam cum dalmatica, sed sine manipulo, non manet irregularis, ita Sylvest. vet. irregularitas. quæst. 1. §. particula 4. Navarr. numero 144. & cons. 1. de celebrat. Missæ & reddit rationem, quia tunc non videtur ordine Diconatus, sed Officio Cantoris. Sacerdos ad Bernardum D. 22 c. 3. §. corollario 2. Henric. cap. 6. num. 1. & optime Tabern. verb. irregularitas. 4. num. 1. idem dico, si canat Eucharistiam etiam in altari sine stola, unde idem dico, licet canat Epistolam cum manipulo, ubi est consuetudo quoddam laici sic canant eam ita Navarr. num. 242. ut amplius explicabimus dub. 1. §. limitat. §. Similiter sacerdos, qui baptizat absque solemnitate more laicorum, non est irregularis, si, cum si baptizat solemniter, quia est actus proprius sacerdotis ita Sylvest. vet. irregularitas. quæst. 1. §.

Sed est maxime advertendum, conditionem hanc solemnitatis requisitam esse ad incurrendam irregularitatem in illis actibus, qui secundum substantiam possunt fieri à laico, ut in exemplis positis de canone Epistolam baptizante, & alia, ut verò sunt alii actus, qui nec secundum substantiam fieri possunt à non ordinatis, & hi, quomodo exerceantur sine solemnitate ab excommunicato, suspensio, vel interdicto, inducant irregularitatem, quia talis actus etiam exercitus sine solemnitate est proprius Ordinis sacri, quod quibusdam exemplis explicandum est. Primum exemplum sit de sacerdote, qui extra Missam, & sine ulla solemnitate consecrat Eucharistiam, talis enim manet irregularis, ac si consecraret cum solemnitate consueta. ita Sylvest. vet. interdictum. 4. quæst. 4. Secundum est in sacerdote absolvente sacramentaliter à peccatis. nam quantumvis in occulto absoluat, est irregularis. hoc est contra Didacum Petrum ad Villadiego cap. 2. num. 12. Sed nostram sententiam tenet Palud. in 4. dist. 1. §. quæst. 4. effectu 4. Sylvest. vet. irregularitas. 4. §. 1. Item. lib. 1. §. de excommunicat. cap.

7. num. 1. & in hoc casu est alia specialis ratio, nempe quod iste actus de se non habet aliam solemnitatem.

Similiter, dicendum est de administrante sacramentum Extremæ Unctio. is nam licet omittat omniem aliam solemnitatem, sit irregularis. Tertium exemplum est in Episcopo legato censuræ, qui extra Missam, & sine ulla solemnitate ministrat sacramentum Confirmationis, vel Ordinis, consecrando Episcopum, & conferendo Ordines etiam minoris manet enim irregularis. ita Sylvest. vet. interdictum. 4. §. 4. particula 3. Angelus vet. suspensio. 1. n. 3. & quantum ad conferentem minores Ordines, tenet expressè Coar. cap. alia mater p. 2. §. 3. num. 4. corollario 1. & Henric. lib. 1. §. 7. n. 1.

Sed contra hoc arguitur, quod minores Ordines conferri possunt à non Episcopo, scilicet ab Abbate, ergo talis collatio non est actus proprius ordinis Episcopalis, & per consequens, Episcopus, qui confert illos, licet sit ligatus censura, non erit irregularis. Respondetur cum Coar. corollario 2. quod licet collatio primæ tonsuræ & minorum Ordinum non sit proprius actus ordinis Episcopalis, tamen necessarium supponit in ordinante characterem sacerdotalem, ut habetur e. cum contingat. de ætate & qualitate ordinandorum.

Sed notandum est contra Angelum vet. suspensio. 3. notab. 1. quod si Episcopus suspensus à Pontificalibus celebret Missam cum apparatu Pontificali, non manet irregularis, ita Sylvest. vet. suspensio. quæst. 5. post principium ubi citat Rosellum & Archidiaconum, vet. interdictum. 4. quæstio 4. part. 3. Coar. Clem. f. furiosus, p. 1. §. 1. num. 4. & aliqui Magistri quod intelligendum est, dummodo non exerceat aliquid aliud munus characteris Episcopalis. Probatum ratione Sylvestri, qui in Pontificalia non sunt de substantia celebrationis. Præterea: nam suspensio à Pontificalibus est ab actibus propriis characteri, inquantum est Episcopalis.

Ultima conclusio. Qui celebrat excommunicatus, suspensus, vel interdictus, si ista censura sit nulla, non sit irregularis. ita Emanuel cap. 168. conclus. 2. ubi citat alios.

DUBITATVR tertio, vtrum excommunicatus maior, suspensus, vel interdictus exercens soleniter actus maiorem Ordinum, fiat irregularis?

Prima opinio est affirmativa, ita Sylvest. verba irregularitas quæst. 3. ubi citat Hostiensem, Ioannem Andream, & Panormitan. eandem tenet Nazzari cap. 25. num. 76. & cap. 27. num. 153. & conclus. 28. de sententia excommunicat. num. 10. Probatur hinc in primo dubio allegata absolute dicant, esse irregularem clericum excommunicatum, suspensum, vel interdictum, qui agit in officio suo, sicut prius, & non limitant id actus maiorem Ordinum, ergo.

Secunda opinio est negativa, & hæc est probabilior, quam tenet Palud. dist. 14 q. 4. artic. 4. Anton. 3. p. tit. 28 cap. 1. §. 1. Soto distinct. 25. quæst. 1. artic. 3. versic. quintus casus. Henric. lib. 14 cap. 7. num. 1. l. 1. etia F. Emanuel cap. 168 conclus. 8. in fine. & communiter iuniores Theologi, imò eandem tenet Nazzari cap. 27. num. 244. & etiam Sylvest. verba irregularitas quæst. 37. Probatur tunc clericus ligatus censura sit irregularis ministrando, quando exerceat aliquem actum specialiter & per se deputatum alicui Ordini, sed actus minorum Ordinum communiter sunt a merè laicis, ergo supposita hac consuetudine iam non sunt deputati alicui Ordini, ergo. Confirmatur, & explicatur Tales actus nec secundum substantiam sunt proprii Ordinum minorum, siquidem fieri possunt à merè laicis, nec secundum solennitatem, siquidem consuetudo recepta concedit eam solennitatem merè laicis; ergo.

DUBITATVR quarto, quando suspensus vel interdictus ab ingressu Ecclesie incurrit irregularitatem?

Conclusio. Si celebret intra Ecclesiam,

sit irregularis; cap. 15 eui. de sententia excommunicat. in 6. non tamen si audiat divinam, quamvis in hoc peccabit, ita communiter Doctores dicto cap. 15 eui. de quoluius dixi disput. 2. de interdicto. sect. 3. dub. 5 post 5. conclusionem.

DUBITATVR quinto, vtrum quod diximus, suspensum ministrantem in Ordine has sacris esse irregularem, intelligatur de quocunque suspensio?

Prima conclusio. Non intelligitur de suspensio propter defectum, sed propter delictum, hæc eni in est vera censura. ita Co. in Clement. si sintofus. p. 1. §. 1. nu. 5. versic. tectio ab eadem, circa finem. Emanuel cap. 168. conclus. 4. & ubi citati disputat. 5. dub. 1. conclus. 1.

Hinc inferitur, quod qui est suspensus propter illegitimitatem, vel habet aliud vitium corporale, quamvis recipiat Ordines, vel ministrat in susceptis, non incurrit irregularitatem.

Secunda conclusio. Qui est suspensus propter delictum, si ministrat in sacris, sit irregularis, quamvis talis suspensio non sit posita per ludicium, sed per Canonem. ita Coar. cap. & Ber. tit. Diaz in practica. c. p. 26. num. 1. & Angelus verb. suspensio. 3. num. 1. si attente legatur. Et probatur efficaciter ex cap. 1. de re iudicata & de re iudicata, in 6. & cap. 1. de sententia excommunicatio in eodem lib. ubi ponitur suspensio & irregularitas violentibus talem suspensionem celebrando. Et hæc conclusio non est contra Villadiego cap. 3. num. 10. versic. itaque eo casu & contra Panormitan. cap. eam dilectus d. consuetud. num. 17. nec contra Felinum cap. Pastoratus, §. cum autem num. 28. de officio delegati. dicentes, quod suspensus à Canone celebrans non manet irregularis, sed suspensus à Iudice: nam isti Doctores ipsam intendunt, quod suspensus propter defectum, quamvis cel. brei, non tamen et irregularis, non tamen negant, quin suspensus propter delictum etiam à iure maneat irregularis, si celebret; ita explicat se Villadiego, & Felinus.

nu 1 in cap. Apostolice. de exceptionibus. num. 16. dicit, quod suspectus ab officio celebrans est irregularis, hinc suspensus sit à Canone, siue ab homine, & allegat ibi glossam 2. & 3.

DUBITATVR secundò, utrùm excommunicatus sive suspensus, vel interdictus præstans auctoritatem celebrationis, manet irregularis, vbi dicitur, si Episcopus, vel alias ecclesiasticas faciat coram se celebrare.

Prima conclusio, quod est irregularis, ita Angelus verb. irregularitas 1.6.40. Sylvest. verb. irreg. illa 1.1. q. 1. 3. part. 4. Villadiego cap. 1. num. 20. Nouit. cap. 27. num. 144. Covar. cap. alma mater p. 1. §. 6. num. 9. in hoc. vbi citat multos, qui omnes id colligunt ex cap. illud. de clerico excommunicato ministrante. Dicit, ecclesiasticum, qui si sit laicus, non incurreret. ita Henric. cap. 7. num. 3. l. ita A.

Secunda conclusio. Si simpliciter audiat Missam non præstans auctoritatem, non manet irregularis. ita Villadiego sup. vbi citat Ioannem Andream in dicto cap. illud. item tenet Geminianus, quoniam sequitur Sylvest. supra.

Tertia conclusio. Qui non est ligatus aliqua censura, & facit aliquem excommunicatum, suspensum, vel interdictum coram se celebrare, præstans auctoritatem tali celebrationi, non manet irregularis; quæ conclusio expresse est contra Nauar. num. 244. contra Covar. cap. alma mater p. 1. §. 6. num. 9. sed eam tenent aliqui viri docti, & in eam inclinat Emmanuel c. 358. conclus. 1. & est de mente P. Henric. in alio simili cap. 7. num. 4. l. ita Z. Probatæ conclusio, quia talis irregularitas non reperitur in iure, & à Covar. cap. illud, quod aliqui erant pro sententia Nauar. tantum loquuntur de excommunicato, qui facit coram se celebrari, & eodem modo loquitur glossa Clement. 2. de privilegio. verbo, celebrari, quam pro se adducit Nauar.

DUBITATVR septimò, utrùm elicens non ligatus aliqua censura, qui ta-

Anula de censuris.

men celebrat coram excommunicato, vel interdicto, fiat irregularis?

Conclusio. Qui non ligatus censura celebrat coram excommunicato, etiam non tolerato, non fit irregularis. ita Covar. cap. alma mater p. 1. §. 6. num. 9. Henric. cap. 7. num. 3. text. expressus cap. is qui de sententia excommunicat. in c. Reddit rationem textus, quia talis irregularitas non est expressa in iure, mihi videtur idem dicendum esse, quando celebrat coram suspensio.

De eo autem, qui celebrat coram interdicto, idem est dicendum, ut ait Sylvest. verb. interdictum. 6. q. 2. part. 3. Henric. dicto num. 3. & Nauar. cap. 2. §. num. 94. Dicit, etiam non tolerato, quia de tolerato non erat dubitandi ratio, siquidem post Concilium Constantiense non tenemus ritum toleratos.

Sed est aduertendum, quod qui celebrat coram interdictis denuntiatis, vel admittens publice excommunicatos ad Officia di. na, vel Sacramenta, vel ecclesiasticam sepulturam, si sit exemptus a iurisdictione ordinaria, manet suspensus ab ingreſſu Ecclesiæ, & si hac suspensione durante celebret intra Ecclesiam, etiam coram non interdictis, fit irregularis ita Covar. & Henric. sup. & al. Dicit, si sit exemptus, quia non exemptis non incurrit prædictam suspensionem. ita Covar. & Henric. sup. & Nauar. qui citat multos. Probatæ nam cap. Episcoporum. de privilegiis. in 6. tantum loquuntur de exemptis, ut inquit Noyat. Aretius. c. & al. de quopla dixi disputat. 5. de interdicto. Dub. 4. conclus. 4.

Ergo iam de violante interdictum celebrando, quando ipse est interdictus, & quando celebrat coram personis interdictis. restat modò agere de illo, qui violat interdictum locale. Vnde

DUBITATVR octauò, utrùm qui violat interdictum locale, quamuis ipse non sit personaliter interdictus, maneat irregularis?

Conclusio. Clericus in sacris, qui vio-

fff

lat

lati, et vbi q non non iuras censura ex-
cet i loco iactato ea Sacram. ma, que
loc te admittuntur tempore interdicti,
non inuolunt irregularis, quia non pec-
cat, que autem hoc hanc Sacram. ma, et
disput. 4. de iurisdic. sect. 1. per
totum.

Hinc sequitur, quod licet clericus ex-
commun. natus, si sit sacerdos, vel personali-
ter in iudicio abstinendo de excommuni-
catione cum solemnitate, sit irregu-
laris, vt videtur in dub. 2. at vero si p. e non
est iuras aliqui cens. ma, licet poterit
ab iure tem. ore i iudic. & per conse-
sequ. non sit irreg. lar. ita si. n. est.
ver. ante c. iura. §. quod 6. Angelus ver.
interdict. im. quod 7. Henricus 1. cap.
43. n. 4. nam a solutio ab excommuni-
catione absol. te p. m. et tu. non p. ore inter-
dicti, cum sit preambula ad i. solutionem
à peccato, que tunc temporis permittit-
ur, vt dicitur disput. 4. de interdicto.
Sect. 1. sub 2.

Si d. specialiter inquiruntur, vtum cleri-
cus, qui non i g. ras aliqua censura, sepe-
lit cet. m. n. in loco interdicto, sit irreg-
laris. Ad quod duo primo, quod si se-
pelatur in Officio sacro, non manet re-
gularis, nec sepelatur in loco sacro, quo-
niam eccle. iura in loco sacro interdi-
cto ia prohibita at vbi tunc mutatio
sac. Officio non e iactus alienius Ordinis,
ergo non inuolunt irregularitatem. Dico
secundo, si sepelatur cum Officio sacro de
Missi funerali, etia irregularis, quamuis
sepelatur in loco sacro. Dicitur hic gene-
ral ter ponitur a Doctores, se l. in liget
limitatione nam si sint i Officio sene-
tur moderatio cap. alia mater. non erit
irregularis, vt dicit Henricus 1. sub 14. cap. 7.
nu. 4. etia si non, qui a post. t. l. d. e om-
nia Officia sua ia sunt licita tempore in-
terdicti generalis cum predicta moderati-
one, que omnia patent et dicitur disput. 4.
de iurisdic. sect. 3. nu. 4. Dicitur, im-
pore interdicti generalis nam si locus ille
specialiter interdictus, quamuis clericos
in tali Officio funerali sepe et predictum

mod. et omnia, e. et irregularis, vt patet
ex fecundo notari.

Secund. sequitur, quod licet vel Reli-
gion. non ordinant, q. tamis in loco inter-
dicto non sint, sit solenniter. Ordine sa-
cro, & in e. moderatione, e. alia mater,
non inuolunt irregularitatem ex tali violati-
one interdicti. Et Ant. 3. p. ut 26. c. 4. §. 1. Syl-
uestr. m. d. c. iura. 6. q. 3. part. 1. Nau. c. 1. 2.
nam 87. & probatur ethaciter ex q. d. e
is e. ubi tantum m. p. iur. i regularitas
cont. voluntas interdictum locale ager-
tes n. offitio, sicut p. i. quibus verbis cla-
re s. p. or. tur Ordo ad i. currendam in-
gularitatem, incurrunt tamen in Reli-
giosi illas penas, vt videtur c. p. ut 3. de
interdicto dub. 7. videtur Henricus 1. lib. 1. c.
46. n. 3. Dicitur, ex tunc iurisdictione
nam aliunde incurrunt irregularitatem, vt
si ministrat in Ordine sacro, quem non
habent, vt infra dicemus.

Dicitur etiam in i. d. vbi, vtum sit irreg-
ularis, qui tempore interdicti locis pul-
lit compari ad Officiu sacro, vel aperit
iura Eccle. x. cum celebratur.

Quidam opinantur, quod si de sacro
celebrantur Officia sacra, non erit irreg-
laris. Ita Syluestr. ver. interdicti c. iura. §. q. 1.
part. 1. pro qua opinione citat multos
Coartum, alia mater. p. 1. §. 6. Tunc
damentum huius opinio. est, quod iste
participat cum p. i. sacro, et ia non erit
irregularis, sed p. i. sacro, et ia non erit
irregularis, ergo etiam q. i. p. i. sacro.

Sit conclusio. Multo probabilius est,
quod non manet irregularis i. Coartum
& reliqui Mag. 1. Probat p. i. sacro, quia
iste actus p. i. sacro, e. i. sacro, e. i. sacro,
iam. at Ecclesia non est actus proprius ali-
cuius Ordinis. Nec mod. qui parte pa-
re in e. i. sacro, e. i. sacro, e. i. sacro, e. i. sacro,
irregularitatem, nam talis irregularitas non
e. i. expressa in iure, mod. p. i. sacro, lib. 1. c.
43. numer. 1. in glo. l. 1. terra h. & lib.
14. cap. 1. nam. 4. licet quod parte
participare in e. i. sacro, e. i. sacro, e. i. sacro,
ad censuram interdicti, et per hoc

corrupte fundamentum contrarium.

Ex his sequitur, falsum esse quod ait Villahiego citatus a Couarr. quod ministrans sacerdos celebranti tempore interdicti sine moderatione cap. alma mater. sit irregularis ita Henr. q. l. 1. a cap. 7 n. 4. l. ite a l. Et prædicta conclusio non habet veritatem, quoniam ille posset campanas, vel aperire ianuas Ecclesie auctoritate privata, vel publica, intendens præbere satisfactionem solemnem & publice celebrationi. In quorum Officiorum tempore interdicti. Hoc est contra Couarr. sed illud tenet Henr. q. cap. 7. numer. 4. l. ite a l. & communiter minores, & patet ex dictis, d. ibi. 3. conclus. 3. de eo, qui non ligatus censura prebet auctoritatem, ut ligatus censura celebrat. Verum est, quod in Clemente graus de sententia excommunicat populari excommunicatio contra dominos temporales, qui tempore interdicti faciunt divina Officia solemniter celebrari, pulsando campanam, aperiendo ianuas, ut dixi disputat. 5. de interdicto. dub. 2. in fine.

D V N T A T V R decimò, verum sit irregularis, qui tempore interdicti conficit, vel recipit Ordines?

Prima conclusio. Qui confert Ordines etiam in iocis, sit irregularis ita Couarr. cap. alma mater. p. 1. §. 2. numer. 4. & Bernartus. Dixi in sua Prædica cap. 12. n. 1. & 3. Probatum iam exerceat actum characteris sacerdotalis, ut est extensio ad Episcopalia munera.

Secunda conclusio. Similiter etiam irregularis, qui tempore interdicti ministrat sacris vestibus prædictæ ordinationi exercendo ea, quæ continentur in Positione pertinentia ad Diaconum, vel Subdiaconum ita Bernartus. Dixi n. 4. Probatum, quia talis actus est deputatus ordinis factio.

Tertia conclusio. Qui tempore interdicti recipit Ordines etiam maiores, non manet irregularis ita Henr. cap. 13. n. 1. in c. 7. c. 1. §. item. & aliqui viri docti, & videtur de mente Nauar. numer. 2. §. 3. §. 8. Pro-

batur, quia talis irregularitas non est expressa in iure, & citatur P. Henr. quod manet suspensus. Et probatur ex cap. non est vobis. de sponsalibus. sed ibi non imponitur talis suspensio: solum enim habetur ex isto textu, quod non potest celebrare in loco interdicto, sicut nec quilibet alius ordinatur, non tamen habetur, quod non possit celebrare in loco non interdicto.

Sed nota, quod prædicta conclusio intelligitur, nisi suscipiens Subdiaconatum, vel Diaconatum, forte canit ibi Epistolam, vel Evangelium publice & solemniter: tunc enim erit irregularis. hoc est contra P. Henr. sed patet ex his, quæ dixi in loco allegato, scilicet præced. dub. 6. conclus. 3. concedo tamen, quod si ordinem suscipit doctus, licet concelebraret cum Episcopo, non sit irregularis, ut ibidem dixi.

Hinc sequitur, falsum esse quod ait Couarr. cap. alma mater. p. 2. §. 3. n. 4. §. corollario 8 esse irregularem eum, qui tempore interdicti recipit Subdiaconatum, vel Diaconatum, qui non potest illa recipere, quin agat solemniter actum deputatum tali Ordini, quia solemniter legit Epistolam, vel Evangelium, hoc, inquam, falsum est: nam quoniam in ordinantur presbyter, vel diaconus, & illi Epistolam & Evangelium in Missa, ergo, si solus manet irregularis dixi, canit publice & solemniter, quia non erant cum moderatione cap. alma mater. non si caret irregularitatem, quia & in hac moderatione licitum est dicere M. Am. Hæc autem limitatio non habet locum in Episcopo conferente Ordines, quia tempore interdicti, non est hic tam continere Ordines, etiam cum prædicta moderatione, ut dixi disputat. 4. de interdicto. scilicet c. 1. dub. habet tamen locum hæc limitatio in 2. conclus. quia Diaconus & Subdiaconus ministrant inter Episcopum non canunt. Qui hinc arguo si non sit nec in hac moderatione, non erit irregularis. Nec obstat, quod participante in Episcopo ministrante, accedat irregularitas, ut patet ex dictis. duo §. Quarta

Quarta conclusio. Ab hac irregularitate incurta propter violationem censurarum recipiendo, vel exercendo Ordinis solum Papa dispensat. Ita Nauar. n. 243. & 245. & habetur c. 1. de sententia & re iudicata in 6. & c. 1. de sententia excommunicatam eodem lib. ac verò post Trident. dispensat Episcopus, si delictum sit occultum.

DUBITATUR vnde cum sit irregularis, qui celebrat tempore cessationis, vel in Ecclesia violata?

Prima conclusio. Qui celebrat etiam in Ordine sacro tempore cessationis etiam generalis, non incurrit irregularitatem. Ita Syluest. ver. cessatio. n. 5. Nau. in Hispan. n. c. 27. n. 198. & Eman. tel. c. 158. concl. 23. Probat, quia talis irregularitas non inuenitur in iure, ut latius diximus disput. 3. de cessatio dubio 1.

DUBITATUR duodecimo, vtrum electionis, qui existens irregularis celebrat, incurrit novam irregularitatem?

Conclusio. Quamuis peccat mortaliter, non tamen incurrit novam irregularitatem, licet exerceat actum sacri Ordinis. Ita Nau. c. 27. n. 194. Syluest. ver. irregularitas. q. 27. post medi. Villallego c. 3. num. 14. quia conclusio intelligitur, licet talis irregularitas sit imposita propter delictum. Probat, primo, quia talis irregularitas non inuenitur in iure. Secundum, ut inquit Nau. q. 27. Papa dispensat cum his, qui celebrant in irregularitate, tantum dispensat in iure, tantum, quam habebant ante celebrationem. Tertio, irregularitas non est censura, ergo exenti de verborum significat ergo die non si incurrit irregularitatem positam contra violationem censuras celebrando. Et quoniam ad malum usum Ordini reducitur & sui Ordinis non habent, ideo

DUBITATUR decimo, vtrum sit irregularis, qui ministrat in Ordine, quem non habet?

Conclusio, quod est irregularis. Ita Syluest. ver. irregularitas. q. 12. & ver. Ordo. q. 9. Nauar. n. 242. Soto d. 15. q. 1. art. 3.

post 4. concl. Henr. 2. lib. 14. c. 6. & 15. & 16. & 17. & 18. & 19. & 20. & 21. & 22. & 23. & 24. & 25. & 26. & 27. & 28. & 29. & 30. & 31. & 32. & 33. & 34. & 35. & 36. & 37. & 38. & 39. & 40. & 41. & 42. & 43. & 44. & 45. & 46. & 47. & 48. & 49. & 50. & 51. & 52. & 53. & 54. & 55. & 56. & 57. & 58. & 59. & 60. & 61. & 62. & 63. & 64. & 65. & 66. & 67. & 68. & 69. & 70. & 71. & 72. & 73. & 74. & 75. & 76. & 77. & 78. & 79. & 80. & 81. & 82. & 83. & 84. & 85. & 86. & 87. & 88. & 89. & 90. & 91. & 92. & 93. & 94. & 95. & 96. & 97. & 98. & 99. & 100. & 101. & 102. & 103. & 104. & 105. & 106. & 107. & 108. & 109. & 110. & 111. & 112. & 113. & 114. & 115. & 116. & 117. & 118. & 119. & 120. & 121. & 122. & 123. & 124. & 125. & 126. & 127. & 128. & 129. & 130. & 131. & 132. & 133. & 134. & 135. & 136. & 137. & 138. & 139. & 140. & 141. & 142. & 143. & 144. & 145. & 146. & 147. & 148. & 149. & 150. & 151. & 152. & 153. & 154. & 155. & 156. & 157. & 158. & 159. & 160. & 161. & 162. & 163. & 164. & 165. & 166. & 167. & 168. & 169. & 170. & 171. & 172. & 173. & 174. & 175. & 176. & 177. & 178. & 179. & 180. & 181. & 182. & 183. & 184. & 185. & 186. & 187. & 188. & 189. & 190. & 191. & 192. & 193. & 194. & 195. & 196. & 197. & 198. & 199. & 200. & 201. & 202. & 203. & 204. & 205. & 206. & 207. & 208. & 209. & 210. & 211. & 212. & 213. & 214. & 215. & 216. & 217. & 218. & 219. & 220. & 221. & 222. & 223. & 224. & 225. & 226. & 227. & 228. & 229. & 230. & 231. & 232. & 233. & 234. & 235. & 236. & 237. & 238. & 239. & 240. & 241. & 242. & 243. & 244. & 245. & 246. & 247. & 248. & 249. & 250. & 251. & 252. & 253. & 254. & 255. & 256. & 257. & 258. & 259. & 260. & 261. & 262. & 263. & 264. & 265. & 266. & 267. & 268. & 269. & 270. & 271. & 272. & 273. & 274. & 275. & 276. & 277. & 278. & 279. & 280. & 281. & 282. & 283. & 284. & 285. & 286. & 287. & 288. & 289. & 290. & 291. & 292. & 293. & 294. & 295. & 296. & 297. & 298. & 299. & 300. & 301. & 302. & 303. & 304. & 305. & 306. & 307. & 308. & 309. & 310. & 311. & 312. & 313. & 314. & 315. & 316. & 317. & 318. & 319. & 320. & 321. & 322. & 323. & 324. & 325. & 326. & 327. & 328. & 329. & 330. & 331. & 332. & 333. & 334. & 335. & 336. & 337. & 338. & 339. & 340. & 341. & 342. & 343. & 344. & 345. & 346. & 347. & 348. & 349. & 350. & 351. & 352. & 353. & 354. & 355. & 356. & 357. & 358. & 359. & 360. & 361. & 362. & 363. & 364. & 365. & 366. & 367. & 368. & 369. & 370. & 371. & 372. & 373. & 374. & 375. & 376. & 377. & 378. & 379. & 380. & 381. & 382. & 383. & 384. & 385. & 386. & 387. & 388. & 389. & 390. & 391. & 392. & 393. & 394. & 395. & 396. & 397. & 398. & 399. & 400. & 401. & 402. & 403. & 404. & 405. & 406. & 407. & 408. & 409. & 410. & 411. & 412. & 413. & 414. & 415. & 416. & 417. & 418. & 419. & 420. & 421. & 422. & 423. & 424. & 425. & 426. & 427. & 428. & 429. & 430. & 431. & 432. & 433. & 434. & 435. & 436. & 437. & 438. & 439. & 440. & 441. & 442. & 443. & 444. & 445. & 446. & 447. & 448. & 449. & 450. & 451. & 452. & 453. & 454. & 455. & 456. & 457. & 458. & 459. & 460. & 461. & 462. & 463. & 464. & 465. & 466. & 467. & 468. & 469. & 470. & 471. & 472. & 473. & 474. & 475. & 476. & 477. & 478. & 479. & 480. & 481. & 482. & 483. & 484. & 485. & 486. & 487. & 488. & 489. & 490. & 491. & 492. & 493. & 494. & 495. & 496. & 497. & 498. & 499. & 500. & 501. & 502. & 503. & 504. & 505. & 506. & 507. & 508. & 509. & 510. & 511. & 512. & 513. & 514. & 515. & 516. & 517. & 518. & 519. & 520. & 521. & 522. & 523. & 524. & 525. & 526. & 527. & 528. & 529. & 530. & 531. & 532. & 533. & 534. & 535. & 536. & 537. & 538. & 539. & 540. & 541. & 542. & 543. & 544. & 545. & 546. & 547. & 548. & 549. & 550. & 551. & 552. & 553. & 554. & 555. & 556. & 557. & 558. & 559. & 560. & 561. & 562. & 563. & 564. & 565. & 566. & 567. & 568. & 569. & 570. & 571. & 572. & 573. & 574. & 575. & 576. & 577. & 578. & 579. & 580. & 581. & 582. & 583. & 584. & 585. & 586. & 587. & 588. & 589. & 590. & 591. & 592. & 593. & 594. & 595. & 596. & 597. & 598. & 599. & 600. & 601. & 602. & 603. & 604. & 605. & 606. & 607. & 608. & 609. & 610. & 611. & 612. & 613. & 614. & 615. & 616. & 617. & 618. & 619. & 620. & 621. & 622. & 623. & 624. & 625. & 626. & 627. & 628. & 629. & 630. & 631. & 632. & 633. & 634. & 635. & 636. & 637. & 638. & 639. & 640. & 641. & 642. & 643. & 644. & 645. & 646. & 647. & 648. & 649. & 650. & 651. & 652. & 653. & 654. & 655. & 656. & 657. & 658. & 659. & 660. & 661. & 662. & 663. & 664. & 665. & 666. & 667. & 668. & 669. & 670. & 671. & 672. & 673. & 674. & 675. & 676. & 677. & 678. & 679. & 680. & 681. & 682. & 683. & 684. & 685. & 686. & 687. & 688. & 689. & 690. & 691. & 692. & 693. & 694. & 695. & 696. & 697. & 698. & 699. & 700. & 701. & 702. & 703. & 704. & 705. & 706. & 707. & 708. & 709. & 710. & 711. & 712. & 713. & 714. & 715. & 716. & 717. & 718. & 719. & 720. & 721. & 722. & 723. & 724. & 725. & 726. & 727. & 728. & 729. & 730. & 731. & 732. & 733. & 734. & 735. & 736. & 737. & 738. & 739. & 740. & 741. & 742. & 743. & 744. & 745. & 746. & 747. & 748. & 749. & 750. & 751. & 752. & 753. & 754. & 755. & 756. & 757. & 758. & 759. & 760. & 761. & 762. & 763. & 764. & 765. & 766. & 767. & 768. & 769. & 770. & 771. & 772. & 773. & 774. & 775. & 776. & 777. & 778. & 779. & 780. & 781. & 782. & 783. & 784. & 785. & 786. & 787. & 788. & 789. & 790. & 791. & 792. & 793. & 794. & 795. & 796. & 797. & 798. & 799. & 800. & 801. & 802. & 803. & 804. & 805. & 806. & 807. & 808. & 809. & 810. & 811. & 812. & 813. & 814. & 815. & 816. & 817. & 818. & 819. & 820. & 821. & 822. & 823. & 824. & 825. & 826. & 827. & 828. & 829. & 830. & 831. & 832. & 833. & 834. & 835. & 836. & 837. & 838. & 839. & 840. & 841. & 842. & 843. & 844. & 845. & 846. & 847. & 848. & 849. & 850. & 851. & 852. & 853. & 854. & 855. & 856. & 857. & 858. & 859. & 860. & 861. & 862. & 863. & 864. & 865. & 866. & 867. & 868. & 869. & 870. & 871. & 872. & 873. & 874. & 875. & 876. & 877. & 878. & 879. & 880. & 881. & 882. & 883. & 884. & 885. & 886. & 887. & 888. & 889. & 890. & 891. & 892. & 893. & 894. & 895. & 896. & 897. & 898. & 899. & 900. & 901. & 902. & 903. & 904. & 905. & 906. & 907. & 908. & 909. & 910. & 911. & 912. & 913. & 914. & 915. & 916. & 917. & 918. & 919. & 920. & 921. & 922. & 923. & 924. & 925. & 926. & 927. & 928. & 929. & 930. & 931. & 932. & 933. & 934. & 935. & 936. & 937. & 938. & 939. & 940. & 941. & 942. & 943. & 944. & 945. & 946. & 947. & 948. & 949. & 950. & 951. & 952. & 953. & 954. & 955. & 956. & 957. & 958. & 959. & 960. & 961. & 962. & 963. & 964. & 965. & 966. & 967. & 968. & 969. & 970. & 971. & 972. & 973. & 974. & 975. & 976. & 977. & 978. & 979. & 980. & 981. & 982. & 983. & 984. & 985. & 986. & 987. & 988. & 989. & 990. & 991. & 992. & 993. & 994. & 995. & 996. & 997. & 998. & 999. & 1000.

Prima, quod ministrat in Ordine sacro non in minoribus Ordinibus, sic Arto. 3. p. tit. 29. c. 1. Henr. 2. lib. 1. c. 6. & glossa citat alios, nam in minoribus etiam laici solent ministrare cum solemnitate vestimenti.

Secunda, quod ministrat scientes, non ex ignorantia, proutans se habere talem Ordinem, ita Henr. 2. q. 6. & patet ex dicto cap. 1. ibi. 1. propter temeritatem. Unde requiritur, quod sit ac se enter & presumens, ut inquit Nau. consilio 70. de sententia excommunicatam vericula, hoc idem, circa finem. & hoc, licet sit ignorancia crassa.

Tertio requiritur, quod ministrat scilicet si enim ministrat deo, quamvis peccet, non erit irregularis, ita Syluest. Nau. & Henr. 2. q. 6. Dico, si fuit aliquis monachus, nam si fuit pauper, monachus, ut si sacerdos non recitat canonem simul cum Episcopo, non est obligatio supplendi, ita Soto, quem sequitur Euanuel cap. 166. concl. 6.

Quarta, quod ministrat solemniter, est communis, ut quod si faciat sine solemnitate, non erit irregularis, verbi gratia, si canat Evangelium, ut dicitur a Monachis. Item, si Ministris, vel si dicit illud cum dalmatica, sed si sola, ut verbi gratia, canendo Passionem, Nau. 1. concl. 1. de celebrat. M. 1. & redat rationem, quia id non est in ordine Diaconatus, sed officio Cantoris, ad id tamen, si dicit illud canat totam Passionem, prout debet cum sub legere sub Mento. Item, et si canat Epistolam cum dalmatica, sed si cum manipulo, ita Syluest. loc. cit. ut. & Nau. dicto n. 242. nam, ut inquit Syluest. ver. irregularitas. q. 12. proprium ornamentum Sacerdotum est manipulus, Diaconi sola, Sacerdotis

Hinc sequitur, quod si dispensatio in irregularitate etiam homicidii voluntarii fiat a Papa sine ulla causa, erit valida, quoniam illicita, & dispensata manet tutor in utroque foro, ut contra Ananiam & Cardinalem docet Villadiego cap. 1. num. 10. ver. igitur. in sacro versic. ex quo inferatur. Probat, quia in omnibus, quæ pertinent ad ius humanam, Papa non est merus dispensator, sed legislator & dominus.

Secunda conclusio. Quod gravior fuerit irregularitas, eò maior causa requiritur ad dispensationem. ita Henric. lib. 1. cap. 8. nu. 10. unde ad dispensandum in bigamia, requiritur magna causa, quia inducta est ab Apostolis, & est quedam imitatio iuris diuini. ita Henric. cap. 17. nu. 3. littera G.

Tertia conclusio. Facilius conceditur dispensatio ad ministrandam in susceptis, quam ut promoueat ad vltiores Ordines. ita Henric. num. 6.

DUBITATVR secundò, utram irregularitas tollatur per Baptismum?

Et primò agendum est de bigamia, de qua est prima opinio affirmatiua. ita D. Hieronymus in epistola ad Occanum, & refertur 16. dist. cap. 1. & 23. q. 3. cap. oportet. Probat, primò, per Baptismum deletur omnia peccata quantumuis enormia, ergo etiam tollitur bigamia. Secundò, bigamia est inducta iure ecclesiastico, sed infideles non obligantur legibus Ecclesie, ergo non incurrit irregularitatem ante Baptismum.

Secundata opinio est, quod non tollitur. sic August. lib. de bono coniugali. cap. 8. & refertur exp. catus. 16. dist. 1. Eandem sententiam sequutus est Innocentius, & refertur e. 10. deinde eandem dist. & D. Thom. 1. 2. dist. 10. q. 66. art. 4. Supplement. Gab. d. 17. q. 3. lib. 4. Coar. Clem. 11. finis in p. 1. §. 2. num. 5. Didacus Perez ad Villadiego cap. 1. num. 13. versiculo irregularitatem verbo, bigamia quæ dicitur, esse contra iuramentum.

Primò conclusio. Hæc si cum si opinio est omnino amplius attendenda. Probat, argumento Augustini: nam licet pluralitas

uxoriam non inducat peccatum, inducat tamen defectum perfectæ significationis unionis Christi cum Ecclesia vinctæ eius sponsæ, ergo licet per Baptismum tollatur omne peccatum, non tamen auferatur ille defectus significationis, & per hoc soluitur primam argumentum Hieronymi.

Ad secundam respondetur, quod licet infideles, quando non sunt baptizati, non teneantur a legibus Ecclesie, ut verò si iam baptizati velint ordinari, non sunt admittendi contra leges ecclesiasticas.

Sed pro maiori dilucidatione huius difficultatis inquiri, utrum concedendum sit, quod illa irregularitas verè incurrit ante Baptismum.

Secunda conclusio. Talis irregularitas proprie loquendo non incurritur ante Baptismum: nam est impedimentum ecclesiasticum, quod non potest afficere infideles non baptizatos, sed adiacente Baptismo causatur ex illa qualitate, scilicet ex defectu significationis, quæ qualitas cum non sit peccatum, perseverat post Baptismum ita tenet exp. sic Villadiego cap. 16. versic. sed ego considero. & citat glossam in cap. fin. 9. q. 3. tenent etiam aliqui viri docti, & Henric. cap. 17. num. 2. in gloss. littera V, & est de mente Nam in alio simili, lib. 4. Consiliorum consil. 7. de sponsalibus, num. 8. ubi dicit, quod cogitationi contrarietate ante Baptismum, post illam oritur impedimentum in matrimonium.

Hinc sequitur, quod proprie & in rigore loquendo nulla irregularitas tollitur per Baptismum, unde quando Doctores hæc de alia irregularitate, quod tollitur per Baptismum, sensus est, quod post Baptismum non perseverat fundamentum, ex quo (si perseveraret) confligeret irregularitas: & quando dicunt, quod non tollitur per Baptismum, sensus est, quod post Baptismum perseverat illa qualitas, ex qua confligit irregularitas.

Ex d. 1. sequitur, quod irregularitas ex defectu corporis, & alia, quæ non oriuntur ex peccato, non tolluntur per Baptismum. ita Henric. cap. 17. nu. 2. loquendo de aliis

Disput. decima. Dub. secundum, tertium, & quartum. 417

alijs irreg. irregularibus.

Sic tertia conclusio. Omnis irregularitas, quæ contrahitur ex peccato proprio, tollitur per Baptismum. ita Henri. dicto n. 2. Perez n. 1. citato versiculo, deinde quarto. ubi alagat multos tenet Sylvest. ver. irregularitas. q. 18. & ver. Baptismus. 6. q. 1. Accumula, ver. irregularitatem 87.

Hinc infero eam Henri. n. 1. littera L, quod bigamia prociens ex e ipsa tollitur per Baptismum, verbi gratia, si infidelis viuentis prima contrahat inuadit cum secunda nam ille defectus significationis cum fundetur in peccato, deletur per Baptismum.

Præterea sequitur, irregularitatem homicidij iusti, etiam directe voluntarij, tolli per Baptismum. ita Perez & Henri. dicto n. 2. littera O, & in glossa, littera L. Virum verò tollitur irregularitas homicidij iusti, verbi gratia, non baptizatus fuit Iudex, & isse occidit latronem? Nonnulli citati à Couarru. supra dicunt, non tolli eam tenet Perez ad Villadiego, dicto c. 1. versiculo, deinde quarto.

Quarta conclusio. Probabilis est, quod tollitur ita Henri. n. 1. Couarru. Tabiena ver. Baptismus, 8. q. 1. verbo bigamia. §. 6. & ver. irregularitas. §. 1. Sylvest. ver. Baptismus. Probatum nam licet non fundetur in peccato, fundatur in illo honore, qui tamen tollitur per Baptismum, per quem homo fit omnis mansuetus, & mutatur in alteram virum.

Præterea de eo, q. d. licet diceremus, irregularitatem bigamiam contrahente Baptismum, spec. aliter dicendum esset, irregularitatem hom. eidij non incurrit, ut vidimus disputat. 3. scilicet. 1. in principio. ex can. si quis viduam. 50 d. 1. & c. 1. al. quanto 31 dist. 20. ad incurrendam irregularitatem homicidij requiritur, quod occidens sit baptizatus.

Dub. tertio, vtrum irregularitas tollatur per professionem Religionis?

Soto dist. 2. §. 1. ar. 3. post 1. concl. dicit, quod est consuetudo in Religionibus, *ad id ut conform.*

ut per professionem censetur sublata omnis irregularitas quauam ad Ordines, excepta irregularitate homicidij voluntarij & bigam. & hoc fit ex iure communi, siue ex consuetudine, vel privilegio.

Primus conclusio. Ex iure communi solum tollitur illa, quæ est expressè in iure, scilicet quando aliquis est illegitimus. ita Henri. c. 1. 7. n. 2. littera T. & Villadiego c. 16. versic. quarto vltimus.

Secunda conclusio. Probabilis est, quod nec ex consuetudine tollitur alia irregularitas ita Henri. 4. n. 10. littera Z, & clarè sentit Medina in Sum. lib. 1. c. 11. §. 12. dicens, etiam est aliqui irregularitas, quæ tollitur per professionem, scilicet quæ provenit ex proprio defectu, ut quando quis est illegitimus.

Tertia. Professio in omni irregularitate inducit faciliorem dispensationem. ita Perez ibidem, & Villadiego versic. cum ordinato verò extra tempora. Probatum ex cap. 1. qu. clerici vel vouentes.

Dub. tertio, vtrum irregularitas contracta ex peccato possit dispensari per Bullam Cruciatæ?

Dico, *contra id ex peccato*, quia de ille, quæ contrahitur sine peccato, qualis est bigamia, omnes Doctores unanimiter concedunt, non posse dispensari per Bullam.

Prima opinio est affirmativa. ita Soto dist. 22. q. 3. art. 1. nec oppositum tenet lib. 3. de iust. q. 1. art. 4. ut quidam falsò putant nam ibi tantum loquitur de irregularitate, quæ contrahitur sine peccato. Eandem opinionem tenet Medina in Sum. lib. 1. c. 11. §. 9. Cordub. in Sum. q. 18. & q. 144. in fine & lib. 5. Quæstionatj, q. 43. dub. 4. & aliqui Magistri. Probatum, irregularitas, quæ incurritur ex peccato, vel saltem est poena ecclesiastica, sed omnes Bullæ dicunt, quod suscipiens, etiam possit absolui ab omnibus censuris, & aliqui etiam dicunt, quod possit absolui à poenis ecclesiasticis, ergo.

Hanc autem sententiam limitant Soto & Medina, quando irregularitas contrahitur

G g g h i t u r

hanc tamen excepti peccatum, non tamen omnino contrahit etiam ex defectu huius conditionis, ut quando quis iniussu alius et hominum. hoc enim est irregularitas non solum propter peccatum, quod commisit, sed etiam ex defectu sigillificationis, unde dicitur, hanc irregularitatem non possit per Bullam absolui. A qua limitatione omnino longe differt Ioannes Gutierrez Canonizans questionum capit. 3. ubi ait, quod per Bullam potest absolui irregularitas, quando est incursa ex defectu violati censuras, ut quando excommunicatus maiori recepit, vel exercebat Ordines, & in similibus casibus. Probat, hanc irregularitas est veluti effectus censurarum, quæ violantur, ergo Bulla, quæ concedit absolutionem à censuris, consequenter concedit absolutionem à prædicta irregularitate.

Secunda opinio absolutè dicit, irregularitatem non posse absolui nec dispensari per Bullam, ita Henriquez lib. 7. de indulgentiis, cap. 13. num. 6. & lib. 14. cap. 17. n. 4. Iteia L. ubi citat multos, tenet Villasego cap. ult. in fine. Ledesma 2. p. 4. q. 26. art. 2. de irregularitate, in regula 4. Ludovici Lopez in Instruccion con cencia, p. 2 cap. 92 Nam cap. 27 nam 174 & 150. & lib. 1. Confessorum, co. 155. de temporibus ordinacionum, & conf. 66. de sententia excommunicat ad 1. q. & ubi scripsit Emmanuel Rodriguez in Bullam. 9. 9. & multi Magistri, inter quos fuit Magister Pegna. Vide sit

Concilio. Non est illo modo tenenda prima opinio, sed secunda omnino amplectenda. Probat, primò, irregularitas non est censura e. quarenti. de verborum significat. ergo non comprehenditur in hac Bulla sub nomine censuræ. Confirmatur. Si quis clericus ex huius irregularitate celebrat, non incurret unam irregularitatem in ipsa, nisi contra violantes censuras Ecclesie celebrando, ergo signum est irregularitatem non esse censuram. Secundò, quia secundum stylum Romanæ Curie nunquam censetur concedi facultas dis-

pensandi in irregularitate, nisi de illa fiat expressa mentio, ut testatur Nam. dicto n. 25. Antonius Gomez in Bullam Cruciatæ, ad 10. clausulam. nom. 70. & Henricus dicto c. 13. n. 6. sed stylus Romanæ Curie facit ius. tex. in cap. ex literis. de constitutionibus. & c. quæni graui. de crim. ne falsi. ergo. Unde consuetudo hæc non solum est de *los Prouisoras*, ut ait Medina. Confirmatur primò: nam olim exprimebatur irregularitas, scilicet in Bulla Pauli IV. anni 1545. ut testatur Henriquez dicto num. 6. in glossa. litera B. Secundò, nam tria videntur subdita plenissima, quæ olim concedebantur centesimo quoque anno, & concessa sunt a Gregorio XIV. Sixto V. & Clemente VII. post amplissimam concessionem ad absoluiendum ab omnibus excommunicat. omnis, suspensionibus, & interdictis, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris, & penis, à iure, vel ab homine subditæ. *Propter presentes autem super aliqua irregularitate publica vel occulta non intendimus dispensare.* Non est aareum intelligendum, quod voluerit Papa in hoc subdita restringere, quod in Bulla concessisset.

Testis. nam ex opposita sententia sequeretur, quod Confessarius per Bullam posset absolui à pluribus irregularitatibus, quàm Commissarius. Sed consequens est falsum, ergo. Maior probatur. nam Commissarius non potest dispensare in irregularitate contracta ex mala Ordinum susceptione, & simonia. Minor autem probatur. Primò, nam in iure specialis clausula efficacior est, quàm generalis. cap. 1. & cap. Pastoralis §. quoniam autem. de rescriptis. & cap. studii. de offic. delegati. Secundò probatur, quia non est verosimile, Papam concedere cuilibet Confessario electo per Bullam, quod expresse denegat Commissario.

Quartò: Potestas absoluiendi non potest extendi ad irregularitatem, quæ tollitur dispensatione, non absolutione.

Ad argumentum primæ opinionis primò & quoddam irregularitas non est censura, ut videmus t. p. de censuris in communi. & quamvis sit poena, tamen Bullæ, quæ expediuntur post Pium V. non habent illam causulam, *à panis*; imò dico, quod etiam per istam clausulam non poterit irregularitas absolvi, quoniam, ut videmus, secundum stylum Curie non conceditur, nisi exprimat: sublata autem est ista clausula, *à panis*, ut etiam tolleretur occasio, unde quamvis societas habeat privilegium in absolendi externos ab omnibus censuris & poenis ecclesiasticis, nunquam tamen dispensat in irregularitate.

Si petas, quid ergo intelligitur in Bullæ nomine poenæ? Respondeo, quoddam declaratio prioris particulæ, *à censuris*. Secundò respondeo cum Henr. dicto n. 6. & Navar dicto n. 150 quoddam intelligitur suspensio polita à Confessario, ne in tantum tempus celebret, vel communice, quæ poena non est propriè censura, & etiam intelligitur illa poena, quam ipse poenitens promittit subire, si intra illud tempus celebrat, & communice, denique illa poena, quæ canones aliquot poenitentiales mandant, per aliquod tempus aliquem non admitti ad communionem.

Ad argumentum Ioannis Gutierrez patet ex dictis, quoddam secundum stylum nunquam conceditur irregularitas, nisi exprimitur.

Dubitatur quiddam, vitum Commissarius Cruciatæ possit dispensare in irregularitate?

Primæ conclusio. In quibusdam irregularitatibus potest dispensare, ut patet ex commissione sibi facta.

Secundæ conclusio. In his irregularitatibus potest dispensare, quamvis publicæ sint, ita Henr. libr. 7. de indulgentiis. c. 13. n. 5. quia Papa non restringit ad occultas, sicut Concilium restringit Episcopis.

Tertiæ conclusio. Commissarius bene potest dispensare cum Religiosis etiam exemplis, quia est delegatus Papæ. Proba-

tur ex cap. sane. c. 12. de officio delegati.

Dubitatur ita in texto, quæ conditiones requirantur, ut Episcopus dispense in irregularitate per facultatem concessam à Concilio Tridentino c. 24. c. 6. & sup. p. 10 ex supra dictis, quoddam potest dispensare in omni irregularitate ex delicto proveniente, excepta ea quæ est homicidij voluntarij. Quo supposito,

Sic prima conclusio. Quatuor conditiones requiruntur. Prima est, quoddam dispense cum sibi subditis; secunda, quoddam dispense in diocesi sua; tertia, quoddam delictum sit occultum; quarta, quoddam non sit deductum ad forum contentiosum. Quæ conclusio patet ex ipso Concilio circa primam conditionem.

Notandum est primò, quoddam Capitulum sede vacante bene potest dispensare in his casibus, quia succedit in iurisdictionem Episcopata Henr. libr. 14. c. 18. n. 2 in fine.

Secundò notandum est, quoddam Archiepiscopus, in illis irregularitatibus, in quibus dispensat cum subditis, potest dispensare cum si huius Episcoporum suffraganeorum in gradu appellationis, vel etiam dum visitat, & tunc potest etiam dispensare cum ipsis Episcopis suffraganeis. ita Henr. c. 18. n. 3. & extra hos casus non potest, quia illi non sunt simpliciter subditi Archiepiscopi. Sic aliqui viri docti.

Tertiò notandum est, quoddam in prædictis casibus Concilij etiam possunt dispensare Abbates Metinensis & Vallisobitanas in Hispania, & alij habentes iurisdictionem quasi Episcopalem. Sic aliqui viri doctissimi, qui testatur, ad observari in praxi. Probaturnam absolutio & dispensatio, & de qua loquitur Concilium, non pertinet ad potestatem Ordinis, sed iurisdictionis, sed Abbates prædicti habent fere tam plenam iurisdictionem, sicut Episcopi, ergo Generales autem Religionum non possunt dispensare virtute huius Decreti, quoniam ibi nihil agitur de Regularibus, nec erat necessarium, quia ipsi habent specialia privilegia. Vbi notandum est cum Medina in Sum. lib. 1. c. 1. §. 1. quoddam quando Prælati moriuntur

420 *Septima pars. De dispensatione in communi.*

suos Religiosos, vt ordinetur, dispensant cum illis, quantum in non dicant idem tenet Syluest. verbarreg. statuas. q. 12. hoc autem intel. go. cum Syluest. & Nauar. c. 25. n. 74. d. immo 10. Prelatus habeat talem intentionem. Præterea intelligo hoc quantum ad forum interius, non quantum ad exterius, iuxta doctrinam Nauar. dicto n. 74. quod quando Prelatus solo facto dispensat cum aliquo in superioribus, talis dispensatio licet admittatur in foro interiori, non tamen in exteriori. Præterea dico cum Henr. c. 13. n. 4. quod dum Prelatus religionis, aut Episcopus mittit subditum, vt ordinetur, conuenit concedere suas vires Episcopo ordinanti, vt dispenset in defectu occurrenti aut obliuio. Probatur ex c. præterea. de offic. Delegati. Ex dictis sequitur, quod non potest Episcopus dispensare cum subditis alterius Episcopi ita Nauar. lib. 1. Com. conf. 8. de offic. ordin.

Dubitabit tamen aliquis vtrum possit Episcopus dispensare cum Religiosis exemptis de gentibus in sua diocesi.

S. I. videte dicta cap. 7. de excommunicatione. disputat. 1. dub. 6. & videte Gemin. c. cum nullas de temporibus ordinationum in 6. §. Religiosi & Henr. lib. 1. cap. vltim. in fine.

Circa secundam conditionem notandum est, quod licet Episcopus ex tertia conditione potest absolueret subditos à peccato, & ab excommunicatione non reservata, quia hæc tria. d. o. est gratuita, at vetò non potest dispensare in huiusmodi irregularitate, & aliis casibus reservatis Papæ, quia id restringit Concilium. ita Henr. cap. 20. n. 5. in glossa, littera L. Circa tertiam conditionem videndum est, quod delictum dicatur occultum hic.

Secunda conclusio. Hic non solum dicitur occultum illud, quod est per se occultum, ita vt non possit probari per testes, sed etiam illud, quod licet de se possit testibus probari, nihilominus non est publicum, quia nec est notorium, nec est manifestum, aut famosum. ita Nauar. n.

250. §. 10. & Henr. cap. 10. num. 4. Probatur nam sic obuiatur scandalo publico, & hoc fuit intentum Conc. liij. Notorium autem per euentum facti est, quod nulla tergiversatione celari potest, & quomuis sint diuersæ opinioniones, à quorū hominibus sciri debet, vt dicatur notorium per euentum facti. certior tamen regula est, quod reliquatur arbitrio viri prudentis attentis circumstantiis ita Patrum. capit. per vestras. de colub. tat. clericorum & mulierum. nam. 16. Dixi, notorium per euentum facti, & præterito notorium motu, ita tamen, quia notorium hoc modo est illud, quod est manifestum per confessionem, in partem sponte factam in iudicio, vel per sententiam iudicis, quæ tranfiunt in rem iudicatam, & notorium hoc modo pertinet ad quartam conditionem. Manifestum est illud, de quo est fama in maiori parte civitatis, vicinæ, vel Collegij orta à scientibus. famosum verò est, quando est fama in maiori parte prædictarum communitatum, orta non ex scientia, sed ex iudiciis & presumptionibus, ita Nauar. dicto n. 250. & Henr. lib. 1. c. 3. n. 1.

Ex dictis sequitur, quod quamvis delictum scatur à quinque, si tamen toleratur absque fama & mutatione, dicitur occultum quoad hunc effectum dispensationis ita Henr. cap. 2. n. 1. §. 1. & est de mente Nauar. dicto §. 10. vbi notandum est, posse contingere, quod actus sit publicus, & delictum dicatur occultum, verbi gratia, qui exiens in occultam excommunicatione celebrat publice, tunc celebratio est publica, & delictum est occultum ita Henr. dicto num. 4. & Nauar. dicto num. 250. in fine. & num. 241. vbi ait, sic definitum esse in sacra præsententia, quia multa est & occulta. Idem dicendum est de excommunicatione publico in vna civitate, & celebrante in alia, vbi nescitur, enim esse excommunicatum, ita Nauar. lib. 1. Conf. iorum, conf. 2. de electione non ordinato ministrante. & ita responderunt in alio casu grauissimo do-

ctissimi

Quisquam Theologi, & iurista Salsanticensis, quorum sententias sequutus est Episcopus. Imò etiam dicitur occulum, quantum fiat coram multis, si ipsi nesciant prohibitionem istis, verbi gratia, si Diaconus baptizat solemniter coram multis, qui tamen ignorant hoc esse in iure prohibitorum Diacono ita Nauar. dicitur conf. 1. quem sequitur Emmanuel c. 166. concl. 1. qui addunt idem esse dicendum, quoniam illi sciunt id esse prohibitionem Diacono, si ignorabant per ad irregularitatem incurrit sed ego dubito de hoc. Circa ultimam conditionem, scilicet quòd delictum non sit deductum ad forum contentiosum.

Notandum est primum, hoc habere verum, licet probetur vno solo teste, ita Henricus c. 7. n. 3.

Secundo notandum est, quòd qui iussu fuit accusatus incurrere irregularitatem, & tamen ipse falsis testibus & aliis remediis etiam iniquis absolutus ab instantia, potest Episcopus cum eo dispensare, quia dicitur occulum, & cessatio deducti ad forum contentiosum. ita Henricus cap. 20. nam. 4. & cap. 4. num. 1. in fine. & in glossa, item a G. ut ita tenere aliquos Doctores consultos de hac re, idem tenet Emanuele 167. concl. 4.

Dubitat septimum, si delictum fuit deductum ad forum contentiosum, & iudicium est finitum, & penitus delictum, utrum possit Episcopus in hac irregularitate dispensare?

Partem negatiuam firmiter tenet Ioannes Guierrez Canoniarum questionum c. 1. circa finem. quem sequitur Emanuel cap. 168. in fine. Fundamentum eorum est, quod Concilium absolute dicit, *dicimodo non sit deductum ad forum contentiosum*, & ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus. Ceterum hoc fundamentum primum me mouet. Sed ego arguo fortius: nam Concilium dicit, *in delictis occultis*, sed huiusmodi delictum iam est publicum, ergo.

Conclusio est, quòd bene potest Episcopus dispensare. Quam conclusionem

firmet assero, et neque obsecrari sepe in praxi in alio casu simili absolendo per Bullam ab excom. punctione deducta ad forum contentiosum finitum iam iudicio. Eandem conclusionem tenuerunt quidam Theologi, ut concedit ipse Guierrez, & aperte est de mente P. Henrici, cap. 7. n. 3. in illis verbis, *quandam manet deductum ad forum contentiosum*. Probatur conclusio 1. nam intentum Concilii fuit, conseruare auctoritatem Iudicibus, sed in hoc casu nihil auctoritatis detrahatur Iudicibus, quia iam est functio officio suo, ergo. Quod argumentum ipsum me firmissimum est, & per ipsam sufficientiam loquitur p. in. um argumentum.

Ad secundum respondetur, quòd ideo requirit Concilium, delictum esse occultum, ut videtur publicum scandalum, hoc autem cessat per punctionem factam per Iudicem, iam inter toleratum a delinquente per illam enim purgat delictum, & satisficit Reipublice offensa per tale delictum.

Dubitat octauum, de illo qui sepius commisit delictum inducens irregularitatem?

Emanuel c. 182. concl. 1. dicit, quòd si in petitione dispensationis non exprimitur numerum omnium delictorum, dispensatio erit subrepticia.

Pro resolutione notandum est, quòd vel delicta sunt eiusdem rationis, ut si sepius celebravit excommunicatus, vel diuersæ, ut si celebravit excommunicatus, & occidit hominem.

Dico ergo primum, doctrinam Emanuelis veram esse, quando delicta sunt diuersa, quia tunc etiam irregularitates sunt diuersæ, & hoc est aperte de mente Nauar. conf. 71. de sententia excommunicat. & P. Henrici lib. 12. de mari c. 10. n. 3. in fin.

Secundò dico, quando delicta non sunt diuersa, sed vnum pluries repetitum, verbi gratia, si pluries celebravit excommunicatus, sufficit dicere, se esse irregularem, quia celebravit excommunicatus. ita Henricus lib. 13. de excommunicat. c. 30. num. 3. in

422 *Septima pars. De dispens. in communi. Disp. X. Dub. ult.*

glossa, litera F. Nauar. in addit. ad cap. 17. num. 32. ubi allegat stylum Curiaz; nec requiritur in dispensatione addere, *inter, quos incurrissi*, vt ait Henr. lib. 14. c. 7. n. 5. & dicto cap. 10. de matrim.

Ex dictis sequitur, quod qui excommunicatus & suspensus celebrant, debet exprimere vtramque censuram in petenda dispensatione. ita Emanuel c. 168. concl. 1. & Nau. dicto cons. 72.

Sequitur etiam, quod qui voluntarie occidit Presbyterum, & in petenda dispensatione solum dicit, se occidisse hominem, non manet tutus, nec dispensatio est valida. ita Nauar. lib. 5. Consiliorum, cons. 4. de homicidio. Probat, quia iura iubent exprimi delictum, ex quo orta est irregularitas, & delictum erat presbytericidium, quod est grauissime qualificatum; ergo.

DUBITAT vltimò, verum si illis irregularitatibus, in quibus Episcopus potest dispensare cum suis subditiis, possit etiam dare facultatem alteri, vt dispense cum ipso Episcopo?

Conclusio affirmatiua, ita habet P. Henr. lib. 7. de indulgent. c. 28. §. 1. lit. H, & lib. 14. de irregul. c. 18. §. 1. & Palud. in 4. d. 38. quæst. 4. art. 4. c. 4. & Maiolus lib. 2. de integ. c. 2. in fine, qui etiam citat alios. Et probatur: nam ista veritas, o non est contentiosa, sed gratiosa; ergo bene potest Episcopus eam committere alteri, vt eam exerceat in ipsummet.

Hac de Censuris dicta sufficiant, ad laudem & gloriam omnipotentis Dei, & beatæ Virginis Mariæ.

F I N I S.

INDEX ALPHABETICVS

OMNIVM, QVÆ IN MATERIIS

DE CENSVRIS IN COMMVNI, DE
excommunicatione, de suspensione, de depositione, &
degradatione, de interdicto, de cessione à
diuinis, & demique de irregulari-
tate continentur.

A

Abbas.

ABAS, vt Abbas Meti-
nensis potest dispensare in
casibus, in quibus potest
Episcopus, ex Concilio
Tridentino. p. 7. disput. 10.

dub. 6. post primam conclusionem.

Abbatissa, quæ in exercenda iurisdic-
tione, suspensione, aut interd. Qto vti vi-
dentur, non vtantur illis, vt vera cen-
sura. 1. p. dub. 6. conclus. ..

Aborsus.

Aborsum procurando Monialis in se po-
tione, vel phlebotomia non incurrit
excommunicationem Sixti V secus si
procurat in alia. 1. p. c. 3. disp. 3. dub. 1. 2.
illat. 5. post 2. conclus.

Aborsum procurans in alia femina est
excommunicat. 15. ibid.

Aborsum causans si dabitur, an foetus es-
set animatus, necne, debet se reputare
irregularem. 7. p. disput. 2. dub. 3. concl.
1. illat. 1.

Aborsum causans in adultera, eam incre-
pare faciendo per loca periculosa, est ir-
regularia. p. 7. disputat. 5. sect. 3. dub. 5.
conclus. 1. in fine.

Aborsu sequuto saltem cum muliere gra-
uata de censuris.

uida an sit irregularis. ibid. disputat. 6.
sect. 1. dub. 6.

Aborsus vt sequatur, qui dat remedium,
si sequatur, est irregularis ex homici-
dio directè voluntario. ibid. sect. 2. dub.
1. conclus. 1. & quid, quando ex pereos-
sione leui aborsum patitur mulier gra-
uida. conclus. 2.

Aborsus consilio dato, si non potest consi-
liarias reuocare consiliam, aborsu se-
quuto an maneat irregularis p. 7. disp.
6. sect. 2. dub. 4. in fine.

Aborsu sequuto, quando femina dicit il-
li, a quo concepit, se ad talem aborsum
medicinam velle sumere, si ipse non
impedit, est irregularis. ibid. dub. 7. vers.
sequitur 4.

Aborsus materia quoad irregularitatem
tractatur. p. 7. disp. 6. sect. 4. per totam.

Abrogatio.

Abrogari bene possunt censurae per con-
trariam consuetudinem. 1. p. dub. 8.

Absens.

Absente longè persona laica quomodo de-
beat satisfacere excommunicatus. 2. p.
cap. 7. disputat. 3. dub. 3. not. 1. & de alio
absentiae casu, vide ibidem dubio 10.
conclus. 3.

Absens

I N D E X

- Absens** an possit absolui à suspensione. 3. par disput. 6. dub. 3. & ab interdicto. 5. p. disput. 6. dub. 3. conclus. 1. & an ab excommunicatione. 2. p. 67. disp. 1. dub. 1.
- Absentes** canonici sunt vocandi ad imponendam cessationem, sicut vocantur ad eligendum. 9. p. d. p. 1. dub. 2. coroll. 8.
- Absolutio.*
- Absolvere** potest Prælator Sacerdos suum subditum extra propriam territorium. 2. p. c. 3. disput. 1. dub. 1.
- Absolutus** ab una excommunicatione manet in alia, si bis propter distinctum crimen fuit excommunicatus. ibid. cap. 4. disput. 1. dub. 7. in conclus. & latius c. 7. disput. 1. dub. 1.
- Absoluti** an possit defunctus ab excommunicatione. ibid. dub. 8. coroll. 5. & quis eum possit absolvere. ibid.
- Absolutus** ab excommunicatione ante confessionem an teneatur in confessione confitendo peccatum, confiteri circumstantiam excommunicationis. 1. p. c. 5. disput. 1. dub. 1. coroll. 2.
- Absolvere** excommunicatum ob participationem in crimine criminoso quis possit. ibid. c. 6. disp. 1. dub. 3. conclus. 4.
- Absolutionis** modus inter duos clericos minori excommunicatione excommunicatos. ibid. disput. 1. dub. 3. coroll. 2.
- Absolvere** ab excommunicatione quis possit. 2. part. cap. 7. per totum, & quis ab excommunicatione minori. ibidem, disput. 1. dub. 1.
- Absolendi** ab excommunicatione maiori non reservata est concessa facultas parochis & confessoribus expositis ab ordinario. ibid. in fine.
- Absolvere** ab excommunicatione an possit non Sacerdos. 2. p. c. 7. disp. 1. dub. 1.
- Absolvere** potest ab excommunicatione qui excomm. inquit, exceptis 5. casib. ibidem, & dub. 9. ubi numerantur, & absolutionem committere sola prima tonsura initio eod. dub. 2.
- Absolvere** ab excommunicatione in articulo mortis, an possit laicus sola prima tonsura initius. dub. 5.
- Absolvere** in articulo mortis quilibet Sacerdos, ut potest ab omnibus peccatis, ita ab omnibus censuris etiam reservatis Papæ. 1. p. c. 7. disp. 1. duo. 4. in fin.
- Absolvere** ab excommunicatione iuris nemini reservata quis possit, & ab excommunicatione constitutionis Præmialis confirmata per VII. Pontificem ibid. dub. 4.
- Absolvere** ab excommunicatione reservata iuris, vel hominis quis possit. 2. p. c. 7. disput. 1. dub. 5.
- Absolvere** ab excommunicatione reservata Papæ, quando delictum est occultum, potest Episcopus. ibid. dub. 6.
- Absolvere** potest etiam, quando excommunicatus est impediti ire ad Papam aliquo ex impedimentis relatis. 2. p. c. 6. disput. 1. dub. 6. conclus. 2. ibid.
- Absolutus** propter tale impedimentum ab Episcopo, vel quous alio, nisi sit absolutus virtute Bullæ, tenetur se Papæ præsentare cessante impedimento. ibid. & disp. 1. dub. 4. conclus. 1. & per totum.
- Absolutionem** concedentia iura in solo articulo mortis quomodo intelligitur. 2. p. c. 7. d. sp. 1. dub. 6. post 3. conclus.
- Absolui** potest excommunicatus ob percussionem clerici in octo casibus ab Episcopo. ibid. fere in fine d. ib. j.
- Absolui** virtute Bullæ an aliquis possit ab excommunicatione reservata Papæ, vel Episcopo. ibid. dub. 7.
- Absolui** ab excommunicatione incurta propter hæresim nemo potest virtute Bullæ. ibid.
- Absolvere** ab excommunicatione imposita ab homine in generali quis possit. ibid. dub. 8. & ab excommunicatione lata in speciali, & non ratam, vel bigratia, contra P. trimum. dub. 9.
- Absolvere** an possit Arch. episcopus ab excommunicato one lata a iussu, & an in suos subditos. p. 2. & 7. disput. 1. dub. 10.
- Absolvere** an possit Episcopus, quem Prelatus inflictor excommunicavit, vel an possit absolvere alius ex ead. commissione. dub. 11.

Absolvere

ALPHABETICVS.

Absoluere an possit Episcopus eum, qui in alia Provincia commisit crimen publicum, si in sua est occultum, vt si committens in Hispania veniat Linam. ib. ante finem dubij.

Absoluere ab excommunicatione incurfa ob delictum deductum ad forum contentiosum, an possit Episcopus. ib.

Absoluere extra proprium territorium an possit Episcopus, quem excommunicauit in proprio territorio. 2.p. cap. 7. disp. 1. dub. 1 2.

Absoluere in suo Episcopatu an possit Episcopus eum, qui est excommunicatus in alio Episcopatu. dub. 1 3.

Absolui an possit in proprio territorio, qui ad illud venit excommunicatus in alio. dub. 1 4.

Absolui an possit absens, vel inuitus. 2.p. c. 7. disp. 1. dub. 1. & 2.

Absolutus ab vna heresi occultans aliam manet excommunicatus. dub. 3. in fine. Similiter & occultans actus heresis. ibid.

Absolutio ex falsa causa an, quando, & quomodo nulla. dub. 4.

Absolutio obtenta per vim, vel metum an invalida. dub. 5. & eam sic extorquens est ipso facto excommunicatus. ibidem concl. 3.

Absolutio data timore innato, & non illato est valida. ibid. concl. 3. notab. 4.

Absolutus an maneat excommunicatus transacto tempore, vel impleta conditione, qui ad certum tempus, vel sub conditione, donec satisfecerit, erat excommunicatus sine alia noua absolutione. 2.p. c. 7. disp. 1. dub. 6.

Absoluenti ab excommunicatione forma & modus obseruandus. ibid. disp. 3. per totam.

Absolutionis ab excommunicatione aliqua verba essentialia non sunt, sed sic sunt, vt bene fiat absolutio. ibidem, dubio 1 & 2.

Absolutionem ab excommunicatione que debeant precedere eodem dubio 2. & an absolutio facta ab ea in foro interio-

ria ceremonialia debeant precedere, quæ præcedunt absolutionem in foro exteriori. 2.p. c. 7. disp. 3. dubio 1.

Absoluitur vt aliquis in articulo mortis per eum, qui de iure non poterat absolvere, quis modus seruandus, & absolvens, quid ei debeat iniungere. dubio 4.

Absolui quomodo debeat, qui excommunicatus est excommunicatione, quæ habet annexam satisfactionem partis, vt eodem a. quis percussit clericum, vel propter deb. tum, vel furtum. dubio 5.

Absolvens non præmissa satisfactione, vel si non potest præstare satisfactio sine cautione, peccat contra iustitiam, & partem tenetur restituere damnum. ibidem concl. 1. & 3.

Absoluentis ab excommunicatione si non potest præstare cautionem pignoratitiam, vel fideiussoriam, quid debeat facere, vt absoluitur. ibid. dub. 6.

Absolui ab excommunicatione quando possit aliquis, antequam soluat iura iudici, vel Notario. 2.p. c. 7. disp. 1. dub. 7.

Absolui simoniacus potest, antequam restituat pretium, vel resignet beneficium. ibid.

Absolui potest excommunicatus, quia non denunciat, si proponat denunciare, nisi denunciatio sit facienda inquisitoribus eodem dub. 7. in fine.

Absolui ab excommunicatione an possit quis præstata cautione virtute Bullæ, vel Iubilæ, quando in ipsis dicitur, vt absoluitur satisfacta parte. 2.p. cap. 7. disp. 3. dubio 8. & an sit valida absolutio, si nec cautionem recipiat absolvens. dubio 9.

Absolvens non seruata forma iuris communis, & si ea forma ei in delegatione præcipiatur, verè absoluit. ibidem concl. 2.

Absolutus ab excommunicatione ab vno inuictus, sed valide, potest ab alio aliud & iuste absolui à peccatis. eodem dubio 9. illat. 1.

Absolui an possit quis sine pendente, & quid

I N D E X

- quid cum eo faciendum. 2. p. c. 7. disp. 3. dub. 10. & an possit absolui lite finita. dub. 12. in medio.
- Absolutio in foro interiori ab excommunicatione quando possit dari non praeiudicando iudici in foro exteriori. ibi. eodem dub. 12.**
- Absolutionem rigide vel malitiose iudice negante, quis possit absolvere in foro interiori ab excommunicatione pendente lite. ibid. concl. 4. dub. 10.**
- Absolui quando possit aliquis ab excommunicatione per Bullam, & si reclamet pars quod prius satisfaciatur. 2. p. c. 7. disp. 3. dub. 10. in fine.**
- Absolutio ab excommunicatione ob iniuriam alteri illatam, quae satisfactio praemittenda. dub. 11.**
- Absolutio data virtute Bullae, vel Iubilaei an valeat pro foro exteriori, & iudiciali. dub. 12.**
- Absolvere ab omnibus censuris, exceptis Bullae Coenae possunt confessores Societatis. 1. p. c. 7. disp. 3. dub. 8.**
- Absolutio ad effectum lucrandi Iubilaeum. ibid. dub. 12. fere in fine.**
- Absolui ab excommunicatione maiori vel minori an quis possit virtute Bullae, vel privilegij extra confessionem. ibid. dub. 13.**
- Absolvere in foro conscientiae, & absolvere intra confessionem, maxime distant. 1. part. c. 7. disp. 3. dub. 13. fere in fine.**
- Absolvere ad reincidentiam quid, & an per Bullam vel privilegium possit quis absolui ad reincidentiam. dub. 14.**
- Absolutus praestita cautione de satisfaciendo, & si non satisfaciatur, non reincidit in excommunicationem. ibidem conclusio 1.**
- Absolutus ad reincidentiam an reincidat elapso termino, si non potest satisfacere. ibid.**
- Absolutio ab excommunicatione an possit dari sub conditione. 2. p. c. 7. disp. 3. dub. 15.**
- Absolutus ut aliquis ad reincidentiam, re-**
- quiritur potestas ad excommunicandum. ibid. dub. 14. concl. 1. 2.**
- Absolvendo confessor aliquem ex consensu partis, verbi gratia, per viginti dies, quid debeat necessarium facere. ibid. corol. 1.**
- Absolutio est conformis petitioni. ibid. in fine dubij.**
- Absolutus sub illa conditione generali, si forte incurristi, manet absolutus ab excommunicatione oblita, nec cum recordatur, iterum absolui necesse est. 2. p. c. 7. disp. 3. dub. vlt. in concl. -**
- Absolutus ad cautelam virtute Iubilaei concedentis absolutionem ab omnibus censuris, manet absolutus etiam a censura incurfa ob peccatum, quod oblivione vel ignorantia non fuit confessus. ib. corol. 1.**
- Absolutionem petere in nullo foro tenetur, qui excommunicationem praetendit esse nullam, & si perat, non confitetur se excommunicationem incurfisse. ibid. in fine.**
- Absolui ab excommunicatione, & a peccatis durante suspensione bene potest suspensus. 3. p. disp. 2. dub. 1.**
- Absolvere a suspensione incurfa propter suspensionem ord. num. extra tempora, & ante iratam, &c. quis possit. 3. part. disp. 5. Iub. 7. notab. 1.**
- Absolvere a suspensione in generali quis possit iure ordinatio. 3. p. disp. 6. per totam, & quos possit ex commissione. ib. dub. 3.**
- Absolui quis bene potest ab una suspensione, manentibus aliis. ibid. dub. eod.**
- Absolvendi a suspensione modus servandus. ibid.**
- Absolutio generalis licet tempore interd. cti. 5. p. d. sp. 4. sect. 4. dub. 1. post 2. concl.**
- Absolvere a censuris an liceat tempore interd. cti. dub. 2. concl. 2.**
- Absolutio an indigeat interdictus ab ingressu Ecclesiae, ut se pelatur (si forte moriatur) in loco sacro, & an ea indigeat absolutione ad eundem effectum simpli**

ALPHABETICVS.

- simpliciter interdictus. 5. p. disp. 4. sectio. 3. dub. 1. concl. 1.
- A**bsolvere ab interdicto quis possit via or. diuina, & quis ex commissione. 3. p. disp. 6. dub. 1. & 2.
- A**bsolvere ab interd. cto reservato Papæ quis possit. eod. dub. 1. concl. 7.
- A**bsolvere ab interd. cto viro, & non ab aliis bene potest. ibid. dub. 3. concl. 3.
- A**bsoluerendi ab interd. cto forma. ibid. dub. 6.
- A**bsolvere confessor bene potest à peccato, propter quod incurta est irregularitas sine eo, quod absoluit ab irregularitate. p. 7. disp. 2. dub. 7. concl. 6.
- A**bsoluerendo ab excommunicatione in foro exteriori, qui est interdictus per formaliter excommunicatus, & suspensus, an incurtat irregularitatem. ibid. disp. 9. sect. 2. dub. 2. & absolvens tempore interd. cti in eodem foro exteriori. ibid. dub. 8. post 1. concl.
- A**bsoluerenda à peccatis laicus setid, & sacramentaliter an fiat irregularis. ibid. dub. 15.
- A**bsolvere ab irregularitate. Vide verbo, *Dispensare*
- Acceleratio.*
- A**ccelerationem mortis causans, quando irregularis efficiatur. p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 10.
- Acceptatio.*
- A**ceptatio beneficij, quod collatum est Petro, antequam ipse sit excommunicatus, an sit valida. 2. part. cap. 6. disp. 5. dub. 6.
- Accidentia.*
- A**ccidentia solo numero differentia, quæ non possint esse in eodem subiecto. ibi. c. 4. disp. 1. dub. 1. ad 2. argumentum.
- Accusator.*
- A**ccusator concurrentis ad deformationem est irregularis. p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. vers. 2. promotor.
- A**ccusator, qui protestatur se non intendere deformationem rei, si deformat, an excusetur ab irregularitate. ibid. dub. 9.
- A**ccusatio in causa sanguinis quare prohibita clericis. eod. dub. 9. post 1. concl. vers. 2. etiam & quando cum protestatione permittitur. eodem dub. 9. 10. & 11.
- A**ine Accusatore nemo est degradatus. 4. p. disp. vnica. dub. 4. concl. 1.
- Acolytus.*
- A**colytus ministrans iterationi Baptismi est irregularis. p. 7. disp. 7. dub. 1.
- Actus.*
- A**ctus non malus de facto, & in indiuiduo ab Ecclesia non panitur. 1. p. dub. 11. concl. 1.
- A**ctus vetò malus, quamuis non volutus in se, sed in causa sit. ibid. concl. 1.
- A**ctus exterior malus non procedens ab actu interiori habente eam malitiam, quæ prohibetur aliqua censura, potest puniri ab Ecclesia, sed de facto non incidit in censuram positam contra tale peccatum, qui talem actum fecit. ibid. concl. 3.
- A**ctus exterior dicitur per se & simpliciter manifestus, sed per accidens dicitur occultus. 7. p. disput. 1. dub. 2. in principio, & late p. 2. dub. 10.
- A**ctor excommunicatus an possit esse in iudicio. 2. p. c. 6. disp. 7. dub. 1.
- Adulter.*
- A**dulter qui se defendendo occidit maritum adulterat, an sit irregularis. p. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 3. & an si maritus occidat uxorem, adulter sit irregularis. ibid. concl. 2. & est irregularis, si ex eo, quod fecit pregnantem adulteram in irate per loca periculosa, mortua est, vel abortiunt. ibid. concl.
- Aduocatus.*
- A**duocatus an possit esse excommunicatus, & si est non toleratus, an teneatur restituere stipendium. 2. p. cap. 4. disp. 1. dub. 1. ad 1.
- A**duocatus concurrentis ad deformationem est irregularis. p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. vers. 2. promotor. & an cum excuset protestatio. dub. 12.
- A**duocatus rei an maneat irregularis, a 3 quando

I N D E X

quando eò quodd accusator rei defectu in probatione, ipse accusator punitur poena talionis. *ibid.* dub. 8. & quid de Aduocato accusatoris in eodem casu. *ibid.*

Aduocatus clericus agens pro reo in causa criminali, quid prouidere debeat. *ibid.*

Aduocatus est irregularis, si propter eius impetiam vel incuriam est aliquis deformatus *ibid.* in fine dubij.

Edificia.

Edificia continentia quæ sunt, & quando censentur interdicta. 3. p. disp. 1. dub. 3. concl. 2.

Eius.

Eius senilis, vel impubertis excusat ire ad sanctum Patrem ad obtinendam absolutionem. 2. p. c. 7. disp. 1. dub. 6. concl. 3.

Aguatio.

Agitatio taurorum. Vide verbo, *Clerici.*

Alens, & Alimenta.

Alens feram, si feta aliquæ occidat, an sit irregularis. p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 7.

Alimenta sunt danda suspensio ob crimen ab officio, & beneficio. 2. p. c. 6. disp. 6. dub. 1.

Alienare.

Alienare patrimonium quando possit clericus. 3. p. disput. 5. dub. 5. allatio. 3. scilicet in fine dubij.

Alloqui.

Alloqui excommunicatum non possumus. 2. p. c. 6. disp. 9. dub. 1.

Ambrosius.

Ambrosius excommunicauit Theodosium. 2. p. c. 5. disp. 1. dub. 10.

Amentes.

Amentes an possint interesse diuinis tempore interdicti. 5. p. disp. sect. 2. dub. 5.

Anathema.

Anathematizatio & excommunicationis differentia, & solemnitas anathematis, & anathematizatio, mucro quid, & anathematizandi potestas est solum Episcoporum, & anathematizandi quando solum excommunicationem maiorem significat. 2. p. c. 2. disp. 1. dub. 1.

Anathema etiam significat vehementem maledictionem, & execrationem. *ibid.* c. 3. disp. 1. dub. 7. in fine. & c. 4. disp. 1. dub. 8. scilicet in fine.

Angelus.

Angelus, si peccaret, non fieret subditus Ecclesie militanti. 2. p. c. 3. disp. 1. dub. 7. in fine.

Annus.

Annus ineptus quoad ordines habetur pro completo. 3. p. disp. 5. dub. 7. notab. 11.

Animatio.

Animatio fortis quando contingat in mari, & quando in femina. p. 7. disp. 6. sect. 4. dub. 1.

Appellatio.

Appellatio an, & quando impediat executionem, seu incursum excommunicationis, & aliarum censurarum. 2. p. c. 5. disp. 5. dub. 11.

Appellatione interposita lata excommunicatio est nulla *ibid.*

Appellatione deserta, vel tum appellationi est renunciatum, non incurritur excommunicationis etiam post tempus, in quo proseguenda erat appellatio. *ibidem*, conclusio 4.

Appellationi confidens celebrando nota incurrit irregularitatem. p. 7. disput. 9. sect. 2. dub. 1. post 4. concl.

Appellatio an exulet ab incurrenda suspensione. 3. p. disp. 3. dub. 4. concl. 1.

Appellatio interposita durante suspensione interdictum suspendat effectum interdicti enim transacto tempore suspensionis. 2. p. disp. 6. dub. 4. concl. 7.

Appellatio an exulet ab obseruanda celsatione. 6. p. disp. 3. dub. 1.

Archidiaconi.

Archidiaconus de iure communis non potest excommunicare, nisi quando uisitat de consuetudine. 2. p. cap. 3. disput. 1. dub. 1.

Archiepiscopus.

Archiepiscopus si fiat excommunicationem per modum statuti in Concilio Prouinciali, ligat Suffraganeos, scilicet si pec

ALPHABETICVS.

si per modum sententia. 2. p. c. 3. disp. 2. dub. 4.

Archiepiscopus an possit excommunicare Episcopos Suffraganeos. Vide verbo, *Episcopus*.

Archiepiscopus an possit absolvere ab excommunicatione, cuius absolutionem sibi Suffraganeus Episcopus reservauit. 2. p. c. 7. disputat. 1. dub. 5. & ex professo dub. 10. & an possit absolvere Episcopos Suffraganeos. ibid.

Archiepiscopus quando possit dispensare cum subditis Suffraganeorum, & cum ipsi Episcopis Suffraganeis. p. 7. disputat. 1. o. dub. 6. post 1. concl. Cetera de *Archiepiscopis*, vide verbo *Episcopus*.

Archiprestyer.

Archipresbyter nisi de consuetudine non excommunicat. p. 7. cap. 3. disputat. 1. dub. 1.

Arma.

Arma portantes ad Sarracenos, vel portare iubentes quomodo incurrit excommunicationem. n. 2. p. c. 6. disputat. 3. dub. 2. in 2. conclus.

Arma vendentes, vel dantes etiam offensiva ad bellum iustum, non manent irregulares. p. 7. disputat. 6. sect. 3. dub. 2. concl. 1. verum dicitur sequitur.

Artifex.

Artifex quis proprie dicatur. p. 7. disputat. 4. dub. 7. ferè in fine.

Auditor.

Auditor. Vide, *Regium Senator*.

Auricula.

Auricula, id est, carilago non est membrum, nec abscondens eam alteri, est irregularis. p. 7. disp. 1. sect. 1. dub. 1.

Auriculis carens an sit irregularis. ibid. disputat. 3. dub. 1. corol. 2.

Argumentum.

Argumentum a contrario sensu & à cessante causa est firmum. p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 1. opinio. 1.

Assistere.

Assistens executioni sententia mortis an maneat irregularis, vel peccet. p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. vlt.

Affociare.

Affocians eum, qui occidit alium, an maneat irregularis. p. 7. disputat. 6. sect. 4. dub. 1. concl. 1.

B

Baptismus.

Baptismi sacramentum an liceat, & quomodo tempore interdicti. 5. p. disputat. 4. sect. 1. dub. 4. conclus. 1. & 2.

Baptismus iterans ministrando, vel suscipiendo, vel conferendo scienter, an sit irregularis. p. 7. disputat. 7. dub. 1. & quid si ignoranter. dub. 2.

Baptizans sine conditione eum, de quo erat dubium, an esset baptizatus, an fiat irregularis. ibid. conclus. 3.

Baptizans iterum sub conditione eum, quem sciebat esse baptizatum, an sit irregularis. p. 7. disputat. 7. dub. 4.

Baptizans iterum timore mortis an sit irregularis. dub. 4.

Baptismus primum suscipiens sine animo suscipiendi, suscipiendo secundum non sit irregularis. ibid. in fine dubij.

Baptismus iteratio quare prohibita. part. 7. disputat. 7. dub. 5 ante finem.

Baptismus iterans à quo absolvendus sit ab irregularitate. ibid. dub. vlt.

Baptizando laicus extra casum necessitatis an fiat irregularis. p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 1. 4.

Baptizando subditum alienum an quis peccet, vel fiat irregularis. ibid. per totum.

Baptizatus occidens hominem manet irregularis, secus vero non baptizatus. p. 7. disputat. 5. sect. 1. notab. 1.

Bellum.

In Bello clare iniusto occidens alium per se, vel per alium suo consilio est homicida directe voluntarius. p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 1. conclus. 4.

In Bello occidens propria manu an fiat irregularis. ibid. sect. 3. dub. 1.

In Bello assistens ad adiuuandum, vel exhortandum sequuta disformatione, an maneat irregularis. ibidem, dub. 1. & de omni

I N D E X

omni irregularitate contracta in bello.
Ibid. late.

Beneficium.

Beneficium admodum tanse f. re nullum
repatatur 1. p. c. 5. disp. 1. dub. 4. secto 7.

Beneficialibus in casibus bonum commu-
ne exposcit, ut sententia lata secundum
allegata & probata videat in utroque
foro, et si in rei veritate sit iniusta. 2. p.
c. 6. disp. 1. dub. 2. ad 3.

Beneficij collatio facta excommunicato
an sit valida. ibid. disp. 5. dub. 2. & disp.
6. dub. 3. illat. 1. & an conferens bene-
ficiu excommunicato mortaliter pec-
cet. ibid. disp. 8. dub. 3. post 2. conclus.

Beneficium qui obtinere excommunicatus,
quod remedium habet, ut retine-
re possit 2. p. c. 6. disp. 3. dub. 1. & an il-
li de novo Episcopus possit conferre,
dub. 4.

Beneficium datur propter officium. ibid.
disp. 6. dub. 1. opinio. 1.

Beneficium an sit privatus pertinaciter per
annum persecutus in excommunicacione,
an vero requiratur quod per trien-
nium persecueret. 2. p. c. 6. disp. 1. o. dubio
vltim. conclus. 1.

Beneficij incapax est hereticus, eius filius,
fautor, & receptator heretici. p. 7. disp.
4. dub. 2. & 3.

Beneficij collatio facta infami est nulla.
ibid. dub. 7. conclus. 4. an sine.

Beneficiarius.

Beneficiarius suspensus eo quod presby-
ter factus ante legitimam aetatem, non
perdit fructus beneficij. 3. p. disp. 2. dub.
1. post 6. conclus.

Beneficiarius, qui ad titulum beneficij sui
alium praesentat ad ordines, quomodo
est suspensus per triennium. 3. p. disp. 5.
dub. 5. conclus. 1.

Beneficiarius portans vestes virgatas. Vi-
de verbo, *Clericus.*

Benedictio.

Benedictio nuptiarum an liceat tempore
interdicti. 5. p. disp. 4. sect. 1. dub. 6. vide
totum. & quando ab Ecclesia speciali-
ter interdicatur, in fine dubij.

quae Benedictiones sint officia divina. 5.
p. disp. 4. sect. 1. dub. 1.

Bigamus, & Bigamia.

Bigamus minoribus initiatus non habet
potestatem legum clericale. 2. p. c. 5. disp. dub.
1. 3. & p. 7. d. ip. 3. dub. 3. & non potest
deferre vestes clericales. ibid.

Bigamus an sit irregularis, & quis sit bi-
gamus, & quare sit irregularis, & quo-
plex sit bigamus, & est vera interpretati-
o, & simul tudinaria: & an sit Biga-
mus verus, qui ante baptismum contra-
xit, & qui contrahit cum vidua, vel cor-
rupta: & Bigamia interpretatiua quor-
ummodis contingat, & Bigamia similitu-
dinaria quae, & quae requirantur, ut quis
sit Bigamus p. 7. disp. 8. dub. 1.

Bigamus an efficiatur laicus, vel minori-
bus initiatus, qui contrahit cum cor-
rupta muliere propter aliquod impedi-
mentum, & confirmat ibid. dub. 2.

Bigamus à quo possit obtinere dispensa-
tionem. dub. 4. per totum.

Bigamia an tollatur per Baptismum. p. 7.
disp. 1. o. dub. 2.

Bona.

Bona spiritualia quae sint. 5. p. disp. 3. dub.
1. post 4. conclus.

Bulla.

Bullam Cruciatæ habens potest recipere
omnia sacramenta tempore interdicti,
sed hoc à proprio pastore. 5. p. disput. 4.
sect. 1. dub. 8. in fine.

Bullam Cruciatæ habens potest admitti
ad Officia divina tempore interdicti,
dummodo non dederit causam culpa-
bilem interdicto. ibid. sect. 2. dubio 4.
conclus. 2.

Bullam Cruciatæ habens posset eius vir-
tute, quamvis in ea non exprimeretur,
secundum dicere tempore interdicti suos
familiares ad audienda divina Officia.
5. p. disp. 4. sect. 2. dub. 7. conclus. 1. illat. 2.
& celebrare, vel facere celebrare in
oratorio ibid. not. 1.

Bullæ Cruciatæ commensarius potest dis-
pensare in irregularitate ex defectu
perfectæ lenitatis. 7. p. disput. 6. sect. 1.
dub. 1.

ALPHABETICVS.

dubio primo, in fine.

Bullæ Cruciatiæ virtute an possit dispensari in irregularitate contracta ex peccato, p. 7. disput. 10. dub. 4.

in Bulla Cruciatiæ quid intelligatur nomine penæ ibid. i. h. e.

Bullæ Cruciatiæ Commissarius in quibus irregularitatibus possit dispensare, & an possit dispensare cum Religiosis. ibid. dub. 5.

Bullæ virtute absolutio. Vide verbo, *Abolutio*.

C

Campana.

Campanarum pulsandarum moderatio ad celebranda diuina tempore interdicti quomodo intelligenda. 5. p. disput. 4. sect. 1. dub. 8.

Campanæ an possint pulsari tempore cessationis. 6. p. disp. 2. dub. 8.

Campanas pulsans tempore interdicti an fiat irregularis. p. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 9.

Canens.

Canens in choro Responsoria, vel Lectiones, vel Psalmos, etsi sit excommunicatus, suspensus vel interdictus, non fit irregularis. p. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 2. corollar. 2. nec canens epistolam in altari cum Dalmatica sine manipulo. ibidem vers. ex 1. conditione.

Canonici.

Canonici sunt vocandi ad cessationem imponendam, sicut solent vocari ad electionem. 6. p. disp. 1. dub. 2. condit. 8.

Caput.

Capita duo habens an sit irregularis. p. 7. disput. 3. dub. 1. illat. 1.

Capitulum.

Capituli caput est Episcopus, & Capitulum sine Episcopo non potest condere statutum, licet tamen sede vacante. 1. p. c. 1. disput. 1. dub. 4. in fine.

Capitulum in sede vacante non potest Episcopo præiudicium generare. ibid.

Capitulum sede vacante quando possit dare reuerendas. 3. p. disp. 5. dub. 7. ante finem dubij, & quam penam incurrant

- *Aula de crosfuris.*

dando eas intra annum obitus sui Episcopi. ibid. dub. 8. casu 8.

Capitulum sede vacante in ciuitate Cuiusquens protulit sententiam degradationis contra quendam clericum, quod potest facere quodcumque Capitulum. 4. p. disput. vnica, dub. 2. conclus. 4. ferè in fine.

Capitulum sede vacante an possit interdicere. 5. p. disput. 2. dub. 1. conclus. 1. & an possit ponere cessationem sede vacante, vel non vacante. 6. p. disp. 2. dub. 1. conclus. 2.

Capitulum an sit vocandum ad imponendam cessationem. ibid. dub. 1. condit. 8.

Capitulum sede vacante bene potest dispensare in irregularitatibus, in quibus potest Episcopus. p. 7. disput. 10. dub. 6. post 1. conclus.

Carcer.

Carceri ita duro & aspero cum aliquis detinetur, vt ex eo moriatur, iudex est irregularis. p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 3.

Cardinalis.

Cardinalium Collegij sede vacante semper potest concedere reuerendas. 3. p. disput. 5. dub. 7. ante finem.

Cardinalis quis creari possit. p. 7. disp. 4. dub. 4. in fine.

Carthusienses.

Carthusienses habet privilegium dispensandi in omni irregularitate in foro conscientie. p. 7. disp. 8. dub. vlt. in fin.

Charta excommunicationis.

Charta excommunicationis quando & quomodo, & propter quid danda ab ordinario. 2. p. c. 5. disp. 1. dub. 1. conclus. 2. & quando obliget. disput. 4. dub. 4.

Chirurgia.

Chirurgiam an possit exercere clericus. p. 7. disput. 6. sect. 1. dubio 10. ante 1. conclus.

Chirurgiam exercens clericus, licet omnem adhibeat diligentiam, sequuta morte an sit irregularis. ibid. dub. 1. & quid de laico. ibid.

Chirurgus.

Chirurgi culpa si quis moriatur, an qui

b

infi.

I N D E X

- infixerat vulnus, fiat irregularis. ibidem dubio 5.
- Chirægas** volens ordinari, quid facien-
tibus. *ibidem* dub. 1 o. conclus. 1.
- Christina.*
- Christina** conficere an liceat tempore interdicti. 3. p. disput. 4. sect. 1. dub. 4. conclus. 3.
- Castigari.*
- Castigans** sequuta morte quando irregularis. p. 7. disput. 6. sect. 1. dub. 1.
- Casus.*
- Casus** quid sit. p. 7. disput. 6. sect. 1. in principio a.
- Casus**, in quibus incurrit suspensio ipso iure. 3. p. disput. 3.
- Catechumenus.*
- Catechumenus** non excommunicatur. 2. p. 4. disput. 1. dub. 2.
- Causa.*
- Causæ** excusantes ab incurrenda suspensione. 3. p. disput. 3. dub. 4. & excusantes ab interdicto. 5. p. disput. 5. dub. 5.
- Causæ**, propter quas fertur interdictum. 5. p. disput. 1.
- Causæ** excusantes a servanda cessatione. 6. p. disput. 5. dub. 1.
- Causa** remota occisionis non est sufficiens ad incurrendam irregularitatem. p. 7. disput. 5. sect. 1. notab. 1. & quæ debeat quantum ad hoc causa propria. *ibidem*. & sect. 1. dub. 2. ve. sc. octau. p. 7. co.
- Causæ** an requirantur ad dispensandum in irregularitate. p. 7. disput. 1 o. dub. 1.
- Causæ** excusantes ab excommunicatione lata pro furto. 2. p. c. 5. disput. 3. dub. 1.
- Cautio.*
- Cautio** quando debeat precedere absolutionem ab excommunicatione. 2. p. c. 7. disput. 1. dub. 5. & quando non potest prelati cautio fidei iurata, vel ignominiosa, quid sit faciendum, ut absolvetur penitens ab excommunicatione. *ibidem*. disput. 3. dub. 6.
- Celebrare.*
- Celebrare** potest sacerdos cõrritus, quamvis sit excommunicatus, dum sit occultè excommunicatus, si ex non celebrando periculator eius vita vel fama. 2. p. c. 6. 3. p. 3. dub. 5. illuc. 1. & 7. par. disput. 2. dub. 1. ad 3. argumentum.
- Celebrare** in Ecclesia violata an sit peccatum, & ex eo incurritur irregularitas. 4. p. disput. 7. dub. 3. & p. 7. disput. 9. sect. 1. dubio 1.
- Celebrando** illegitimus, vel quavis corpore mutatus, qui se fecit ordinare sine dispensatione, an incurrit aliam irregularitatem. p. 7. disput. 1. dub. 1.
- Celebrando** clericus post appellacionem ab excommunicatione, in eadem cõfessus, non sit irregularis. p. 7. disput. 9. sect. 1. dub. 1. post 4. conclus.
- Celebrationi** præbens autoritatem si est excommunicatus, suspensus, aut interdictus, sit irregularis. *ibidem* dub. 6. & de celebrante coram excommunicato, dubio septimo.
- Celebrando** exemptus etiam denunciatus interdictus, vel admittent eos ad divina, est suspensus. *ibidem*. verficat. sed est advertendum.
- Celebrando** irregularis an incurrit nonam irregularitatem. p. 7. disput. 9. sect. 1. dubio 1.
- Celebrando** in ordine quem non habet, an fiat irregularis. dub. 3.
- Celebrans** excommunicatus, vel suspensus, vel interdictus, debet in petitione dispensationis hoc exprimitere. p. 7. disput. 1 o. dubio ultim.
- Celebrando** excommunicatus, suspensus, aut interdictus, an sit irregularis. Verbo, *Irregularitas*, & quis eam eo dispenset. Verbo, *Dispensatio*.
- Cameterium.*
- Cameterium** an dicatur violata Ecclesia violata. 5. p. disput. 7. dub. 2. cor. cl. 2. & 3.
- Censura.*
- Censura** quid significet, & censor quis sit. 1. p. dub. 1.
- Censura** ut est pena ecclesiastica quid sit. dub. 4. conclus. 1.
- Censuratus** si gendi potestas est in Ecclesia. 1. p. dub. 2. conclus. 3. & est à iurisdictione non in hoc dub. 3.
- Censuras** ferendi usus quam sit amicus. 2. part.

ALPHABETICVS.

2. part. dub. 3.º

Censuræ species quot sint. ibid. dub. 5. in concl.

Censuras ferre an possit mulier. Vide verbo, *Mulier* & an possit Laicus. Vide verbo, *Laicus*.

Censuræ an incurrantur ipso facto. 1. p. dub. 7. concl. 1. & possunt abrogari per contrariam consuetudinem. ibid. dub. 8.

Censura quæ fertur, ut sit valida, debet præcedere aliquod peccatum. ib. dub. 9. & non occultum per se, id est, pure interius. dub. 10. concl. 1.

Censuras duplici modo potest insigere Ecclesia, scilicet, in communis peccati quam legem, vel in particulari nominatum. ibid. dub. 10. notab. 2.

Censurarum poena potest punire Ecclesia per legem generalem peccatum quod est occultum per accidens. ib. concl. 2.

Censura an possit prohiberi actus exterior malus, cum tamen actus à quo procedit interior non habeat eam malitiam, quæ sub censura prohibetur. 1. p. dub. 11. & vide verbo, *Actus*.

Censuras non potest imponere iudex per actum interiorem. ibid. dub. 12.

Censuras & interdicta posita ab ordinario tenentur observare Religiosi. 5. p. disp. 6. dub. 3. concl. 1. 2. 3. 4.

Censuras suspendere non est idem, quod tollere eas. ibid. disp. 6. dub. 4. concl. 4.

Censura.

Cessatio non est censura. 1. p. dub. 5. nec prohibet. 0. di. morum, sed desistentia & cessatio. ibid. & 6. p. disp. 1. dub. 1. & non incurritur ipso facto. dub. 7. in fin.

Cessationis & interdicti differentia. in ea. 6. disp. 1. dub. 1.

Cessatio quadruplex sit. dub. 2. & eius effectus. ibid.

Cessatio in tempore an liceat celebrare divina cum moderatione capitalia mater. 6. p. disp. 1. dub. 3.

Cessationis tempore an liceat celebrare ea officia divina, quæ iure antiquo celebrantur tempore generalis interdicti. ibid. dub. 4.

Cessationis tempore non possunt clerici, sicut tempore interdicti, audire officia divina, nec recitare horas Canonicas. ibid. 6. p. disp. 1. dub. 4. in fine.

Cessationis tempore utrum gaudeant privilegio, qui illud habent ad audiendum vel celebrandum divina tempore interdicti. 6. p. disp. 1. dub. 5.

Cessatio in tempore an possint solenniter celebrari divina in illis quatuor festiuitatibus, & aliis postea additis, in quibus ex capitali mater possunt tempore interdicti celebrari. ibid. dub. 6.

Cessationis tempore qui habet privilegium ad audiendum divina, non tenetur audire, nec si non habeat, ire ad audiendum ad Ecclesias, quæ sunt extra civitatem. dub. 7.

Cessationis tempore an possint pulsari campanæ. ibid. dub. 8.

Cessationis tempore an sit prohibita sacramentorum administratio, & quæ liceant sacramenta. 6. part. disput. 1. dub. 9.

Cessationis tempore an liceat ecclesiastica sepultura. ibid. dub. 10.

Cessationis effectus an sint connexi. ibid. dub. 11.

Cessationem quis possit ponere. 6. p. disp. 2. dub. 1.

Cessatio nulla est imposita ipso iure, nec potest eam aliquis extra territorium ponere. ib. 1. concl. 1. & 6.

Cessatio an possit ponere excommunicatus vel suspensus. ibid.

Cessationis ponende forma, & quæ conditiones requirantur, ut imponatur. ibid. 6. p. disp. 2. dub. 2.

Cessationem ponens, & ille propter quem cessatur, debent intra mensem iter arripere ad summum Pontificem. ibid. post principium dabitur.

In Cessatione ponenda non servantur decem conditiones ex rationibus, quæ poena puniuntur. dub. 3.

Cessatione legitime posita, ille contra quem cessatur, quæ poena puniatur. ibid. concl. 3.

à Cessatione observanda an aliquæ causæ
excusent. 6. p. disp. 3. dub. 1.
Cessationem non observantes qua pœna
puniantur. ibid. dub. 2.
Cessationem non observantes celebrando
an incurrant irregularitatem. ibid. & p.
7. disp. 9. sect. 2. dub. 1. 1.
Cessationem relaxare quis possit. 6. part.
disp. 3. dub. 3.
Cessatio an possit suspendi ad tempus
quantum ad aliquos effectus, & quan-
tum ad aliquas personas durante ipsa
cessatione ab ipso qui cessationem ge-
neralem ponere potest. in fine sextæ
partis.
Cessio.
Cessio bonorum intelligitur deducto ne
egcat. 2. p. c. 5. disp. 5. dub. 1.
Citatio.
Citatio. Vide verbo, *Episcopus.* & verbo,
Monitio.
Clamans.
Clamans al ladron, al ladron, si occidat
latro, an sit irregularis. p. 7. disp. 5. sect.
2. dub. 1. 3. in concl.
Cecus & surdus.
Ceci & surdi sui compotes sine privile-
gio non debent admitti ad divina tem-
pore interdicti. 5. p. disp. 4. sect. 1. dub. 5.
concl. 4.
Claudianus.
Claudianus quis sit irregularis. p. 7. disp. 3.
dub. 1. illat 3. & quis cum eo dispense-
t. ibid. dub. 3.
Clericus.
Clericus conjugatus & merè laicus quan-
tum ad capacitatem ferendi censuras
æquiparantur. 1. p. dub. 6. concl. 2.
Clericus negocians per propriam perso-
nam peccat mortaliter. 2. p. c. 5. disp. 1.
dub. 3. post concl.
Clericis, & Religiosis personis prohiben-
tur spectacula agitationis taurorum.
ibid. dub. 4. & an peccent mortaliter
assistendo, & quibus clericis & Reli-
giosis sit prohibitum. ibid. dicto 2. 3.
& 5.
Clerici, vel Religiosi, qui agitant, vel assi-

stunt agitationi vituli & tauri masculi,
non admodum cum irritando, non pec-
cant. ibid. dicto 8.
Clerici concubinariis, & fornicariis pu-
blicis an sit ipso iure suspensus. 3. p.
disp. 5. casu 1. & dub. 2. & quid si est Epi-
scopus. ibid. & quid, si est publicus pec-
cator ibid. dub. 1. & cum habere concu-
binam, est mediocre crimen. part. 7.
disp. 4. dub. 7. concl. 2.
Clericam peregrinam non posse in publi-
cum celebrare falsum est. 3. p. disp. 1.
dub. 6. in fine.
Clericus sodomita an sit ipso iure suspen-
sus. 3. p. disp. 5. dub. 3. & pœna Sodomi-
tæ. ibid. & p. 7. disp. 4. dub. 7. in fine. &
quando sit irregularis cum declaratione
motuum propterea circa sodom. tam.
ibid. 1.
Clericus deferens velles virgatas qua pœ-
na punitur. 3. p. disp. 5. dub. 8. casu 11.
Clero interdicto non censetur interdi-
ctus populus. 3. p. disp. 1. dub. 4. concl. 6.
& an intelligantur inclusi Religiosi.
ibid.
Clerici includuntur in interdicto, familia
aliquis interdicta, si clerici erant de ea.
ibid. concl. 7. & clerici Doctores si in-
terdicantur Doctores alienius civitatis,
vel Academia. concl. 8.
Clericis an liceat tempore interdicti sine
necessitate communicare more laico-
rum. p. 5. disp. 4. sect. 1. dub. 5. concl. 3.
Clericus personaliter interdictus tenetur
recitare officia divina, & quomodo te-
neatur illa recitare. 5. part. disp. 4. sect.
1. dub. 3. concl. 3. not. 3.
Clericus conjugatus quibus servatis gau-
deat privilegio Canonis & fori. 2. p. c. 5.
disp. 3. dub. 1. 1.
Clericus non conjugatus similiter quibus
servatis gaudeat. ibid. & 3. p. disp. 5. dub.
7. post notab. 1. 1. vers. de tertia verò
parte.
Clericus incorrigibilis non gaudet privi-
legio Canonis. ibid.
Clericus ter monitus, ut tonsuram & ha-
bitum deferat, si non facit, amittit pri-
vilegium

ALPHABETICVS.

inilegium Canonis. ibid.

Clericus non conjugatus initiatus prima confura habitum clericalem non deferens, non perdit priuilegium Canonis. ibid.

Clericus consentiens suæ percussioni non est excommunicatus, sed venit excommunicandus. ibid. dub. 12.

Clericus se iniuriose percussus est excommunicatus, locus si ex deuotione. 2. p. c. 5. disp. 3. dub. 12.

Clericum noctu ambulanti an possit capere lustrum secularis, & cum armis incedentem, ea ei auferre. 2. p. c. 5. disp. 3. dub. 13. casu 13.

Clericus occultè excommunicatus vel irregularis potest sine metu irregularitatis celebrare contritus, si eius fama vel vita periclitatur ex non celebrando. ibid. 6. disp. 8. dub. 5. illat. 1. & 3.

Clericus excommunicatus celebrans Missam, vel faciens eam celebrare, vel officia diuina præter minorem excommunicationem incurrit suspensio, em ab ingressu Ecclesiæ. disp. 9. dub. 8. concl. 3.

Clerici seculares an possint communicare cum Episcopo excommunicato, vel e contra. 2. p. c. 6. disp. 10. dub. 8.

Clericus, qui incepta Missa recordatur se minori excommunicatione excommunicatum, Missam profæquat. 2. p. c. 6. disp. 11. dub. 2.

Clericus qui matrimonio coniungit vel benedictione sponfos alterius parochiæ, est ipso iure suspensus. 3. disp. 5. dub. 8. casu 9.

Clerici olim quæ officia diuina poterant celebrare tempore interdicti. 5. p. disp. 4. sect. 2. dub. 1. concl. 1. & quæ nunc. dub. 1.

Clericus quis possit, & quomodo celebrare officia diuina in loco generaliter interdicto. part. 5. disp. 4. sect. 2. dub. 4. concl. 3.

Clerici conjugati etiam cum vnica & virgine non possunt audire diuina tempore interdicti, si non habeant speciale

priuilegium. ibid. concl. 4.

Clerici prædicti conjugati solùm gaudent priuilegio fori & Canonis, non verò alijs priuilegijs clericorum, nisi sint adscripti alicui Ecclesiæ. ibid. & an possint sepeliri tempore interdicti in loco sacro. ibidem, sect. 3. dub. 1. in fine dubij

Clericorum appellatione qui veniunt. ibid. sect. 2. dub. 4. concl. 3. in fine.

Clerici, & alij Religiosi, qui habent licentiam audiendi diuina tempore interdicti, tenentur audire Missam, secus laici. 5. p. disp. 4. sect. 2. dub. 6.

Clericus alicuius quis datur. ibid. dub. 7. concl. 1. notab. 2.

Clericus Sacerdos ex vi concessionis iuria communis potest tempore interdicti secum ducere solitum comitatum ad officia diuina. ibid. concl. 3.

Clerici, qui, & quæ moderatione possunt tempore interdicti sepeliri in loco sacro. 5. p. disp. 4. sect. 3. dub. 2. concl. 3. & an possint sepeliri in Ecclesiâ specialiter interdicta. ibid. & an tempore cessationis etiam initiati sola prima confura possint sepeliri in loco sacro etiam intra Ecclesiâ. 6. p. disp. 1. dub. 10. concl. 2. & 3.

Clericis imponitur præceptum vitandi interdictos. 5. p. disp. 5. dub. 1.

Clericus violans interdictum, quod peccatum peccet, & eius poena. dub. 2. concl. 2. & per totum dub. 4.

Clerici non possunt tempore cessationis audire diuina, quemadmodum tempore interdicti, nisi habeant particulare priuilegium, nec recitare horas Canonicas bini. 6. p. disp. 1. dub. 4. in fine.

Clericorum quæ crimina enormia. p. 7. disp. 4. dub. 7. concl. 2.

Clericus, qui dicit al. verbugo in deformationis actu, nemo te impedit facere tuum officium, quia ego iuxta feci meum, non est irregularis. p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 2. verbi 8. præco.

Clericus consultus à Iudice de delicto mortis quid faciet, & an possit consiliu

I N D E X

lium dare Regi, ut condar legem continetiam poenam mortis. *ibid.* dub. 5. & 6.
 Clericus Advocatus rei in causa criminali, quid debeat praeiudicare. *ibid.* dub. 8. concl. 1.
 Clericum accusatorem an & quando excuset in causa criminali protestatio, quod non intendit deformationem accusati. dub. 9. 10. & 11. quae omnia dubia vide.
 Clericus an licite possit esse testis in causa sanguinis contra, vel pro reo saltem de iurata E. J. *scoph.* p. 7. disp. 5. sect. 1. dub. 1. 3.
 Clericus an peccet mortaliter ex eo, quod deliberate facit aliquid, ex quo manet irregularis *ibid.* 1. 4.
 Clerici assistentes executioni sententiae mortis an peccent. *ibid.* dub. vlt. concl. 2.
 Clericorum honor non in actu, sed in patientia consistit, & an clericus qui suagiendo potest evadere mortem, si occidat, sit irregularis. p. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 1. post 1. concl.
 Clericus qui venatio, & quare prohibita. *ibid.* disp. 6. sect. 1. dub. 1. opinione 3. in explicatione.
 Clerici, qui in venatione peccant mortaliter, excusantur ab homicidio, quando laicus excusatur. *ibid.* parum ante resolutionem ad 1. & consol. 1. ante h. e. dub. 3.
 Clericus equitans si currando occidit habita omni diligentia ne occidat, si occidit, non est irregularis. *fin. dict.* dub. 1.
 Clericus an possit exercere Chirurgiam, aut Medicinam, aut docere leges. p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 1. post 1. concl.
 Clericus in sacris generaliter sunt prohibita omnia officia secularia, secus in minoribus. *ibid.*
 Clericus non est prohibendum consilio aut auxilio iurare certum Chirurgum, nec dare consilium quod habet minutio sanguinis. *ibid.* & in possunt esse Chirurghi. *ibid.* ante 2. concl. & an sit irregularis, si moriatur infirmus quem omni adhibita diligentia curant. *ibid.* concl. 3.
 Clericus, qui non potuit dimovere foetum a consilio abortus, quod ipse de-

dit, an maneat irregularis. p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 4. in fine.
 Clericus, qui scribit, ut aliquis capiator, si ex eruptione sequitur mors, an fiat irregularis. *ibid.* dub. 5. concl. 6.
 Clerici in sacris exhortantes milites in bello iusto etiam ad occidendum, non sunt irregulares, nec pugnantes in bello iusto ex dispensatione Papae, quamvis occidant. p. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 1. ante 3. concl.
 Clericus data licentia à Papa ad assistendum in bello quomodo intelligenda. *ibidem.*
 Clericus potest esse *de Confessio de guerra.* *ibid.* post 3. concl.
 Clericus quando incurrat irregularitatem ex eo quod aliqua censura interitus celebravit, vel cum sepeliatur in loco interdicto Vide verbo, *irregularitas.*
 Clericus exerceat ordinem, quem non habet, v. l. actus Episcopales, et si sit Sacerdos, sit irregularis. p. 7. d. sp. 2. sect. 2. dub. 1. 5. concl. 2. quis cum eo dispense. concl. 3.
Cognati.

Cognatorum nomine quid intelligatur. p. c. 5. d. sp. 1. dub. 3.

Collatio officij & beneficij.

Collatio beneficij facta irregulari est nulla. p. 7. disp. 1. d. 6. concl. 3. facta infam. *ibid.* dub. 7. concl. 4. De aliis, vide retro, *Tit. 10.* & retro, *beneficium.*

Collatio officij secularis facta excommunicato est nulla. p. c. 6. disp. 6. dub. 7. in hoc.

Comedere cum excommunicato.

Comedere cum excommunicato quomodo pro. *ibid.* 2. p. c. 6. disp. 9. dub. 1. 2.

Committens crimen.

Committens crimen publice in una Provincia, an possit in alia, ubi est occultum, absolvi ab excommunicatione, quam ob id incurrit. 2. p. c. 7. disp. 1. dub. 1. ante finem.

Communitas.

Vide, *Universitas.*

Communicatio.

Communicatio filiorum est triplex. 1. p. dub. 2.

ALPHABETICVS.

dub. 2. not. 1. post. 4. conclus.
Communicationis differentia inter fideles iustos, & fideles peccatores. not. 3.
Communicans cum alio in crimine habente annexam excommunicationem, quando incurrit eam. 2. p. c. 5. disput. 3. dub. 2. ante 2. concl. quod est communicare in crimine criminoso, de quo vide verbo, *Crimen*.
Communicans in lapsa dicto crimine morte mortis non incurrit excommunicationem. 2. p. c. 6. disput. 8. dub. 5. lat. 3.
Communicare mortuo non debemus, cui non communicamus vivo. ibid. disput. 4. dub. 8. conclus. 1.
Communicare cum excommunicato in oratione quis dicitur. d. spirit. 9. dub. 4. & an liceat fidelibus in ea, & in officiis diuinis communicare cum excommunicato. 2. p. c. 6. disput. 9. dub. 7. quod dubium vide ad multa.
Communicatio prohibita excommunicatis ad tria genera actionis reducitur. ibid. disput. 8. dub. 3.
Communicare cum fidelibus post Concilium Constantiense an sic te possit excommunicatus toleratus. ibid. dub. 1.
Communicantes cum eo etiam ab ipso inuicem excommunicato, non incurrit excommunicationem minorem, licet peccent. eodem dub. conclus. 3.
Communicando cum fidelibus in rebus suis prohibitis, an si ipse peccet & excommunicatus. dub. 3. & contra fideles communicando cum ipso ibid. fere in fine.
Communicatione fidelium an debeat abstinere excommunicatus etiam cum periculo mortis, infamie, suae substantiae, vel rei familiaris. 2. p. c. 6. disput. 8. dub. 5.
**Communicare in odio fidei, vel. cõtemptum ecclesiasticae potestatis non licet etiam cum periculo lapsa dicto, idem notab. 2.
Communicatio que sit prohibita excommunicatis. ibid. disput. 9. dub. 10.
Communicans cum excommunicato in rebus prohibitis an incurrit excommunicationem. 2. p. c. 6. disput. 10. dub. 1.**

**Communicans cum excommunicato minori exco. micatione, nullam incurrit ibid. conclus. 1.
Communicans cum excommunicato maiori excommunicatione in rebus casibus, eundem excommunicat omni incurrit. 2. p. c. 6. disput. 10. dub. 2. 1. 4. & 5. ubi expl. cantur prædicti casus.
Communicans cum exco. m. g. cato, quem dicunt de participante, vt eandem excommunicationem incurrat, quæ requirantur. eodem dub. 1.
Communicare in quibus casibus licet cum excommunicato non tolerato. 2. p. c. 6. disput. 1. dub. 1. & per totam disput. & in eisdem potest communicare cum eisdem excommunicatus nõ toleratus. ibi dub. 4. conclus. 2.
Communicare cum suis familiaribus excommunicatis nõ toleratis bene potest Episcopus, & contra dub. 8. vassalli autem an cum domino possint. ibi dub. 9.
Communicati cum excommunicato non tolerato propter necessitatem temporalem an possint. 2. p. c. 6. disput. 1. dub. 3.
Communicari ratione damni vitandi an possint. ibid. conclus. 4.
Communicare cum suspensio, an sit peccatum. 3. p. disput. 1. dub. 4.
Communicare in Paschate non licet tempore interdicti, nec in tempore currit præceptum. 1. p. disput. 4. sect. 2. dub. 1. cõc. 4.
*Comparere.***

Comparere non tenetur et si sub excommunicatione habens legitimum impedimentum. 2. p. c. 5. disput. 5. dub. 1. in fine.
Conceptio.
Conceptionis beate Virginis festo potest tempore interdicti celebrari publicè Officium diuinum. 5. p. disput. 4. sect. 1. dub. 9. notab. 2.
Concie.
Vide verbo, Prædicatio.
Concubinatum clericum.
Vide verbo, Clericum.
Concurrere.
Concurrentes ad homicidium an omnes maneat irregulares. p. 7. disput. 6. sect. 3. dubio

I N D E X

dubio 3. & vide etiam dubio 4.

Condicio.

Condicio creditoris est melior quam debitoris in causa pari. p. 7. disp. 6. dub. 1. post 1. conclus.

Conducere.

Conducens milites ad bellum quando maneat irregularis. ibid. dub. 1. post 1. conclus.

Confessor.

Confessor qui scit in sola confessione sacramentali aliquem esse excommunicatum, non tenetur eum vitare. 2. p. c. 6. disputat. 1. dub. 1. conclus. 3.

Confessoribus expositus est concessa facultas absolvendi ab excommunicatione non reservata. 2. p. c. disp. 1. dub. 1. in fine, & melius dub. 4. conclus. 4.

Confessor quid faciet, ut absolvat ab excommunicatione eum, qui non potest nec realiter, nec cum cautione satisfacere creditoribus. 2. c. 7. disp. 3. dub. 6.

Confessor quid faciet, si iudex obligatus aliquem occidere dicit in confessione se nolle eum occidere. p. 7. disp. 3. sect. 2. dub. 6. conclus. 4.

Confessor cum iubet poenitenti, ne per tantum tempus celebret, non suspendit suspensionem, quae sit censura. 3. p. disput. 1. dubio 2.

Confessor, qui obligat poenitentem ad confitendum crimen dignum morte, an sit irregularis. p. 7. disput. 5. sect. 2. dub. 7.

Confessio.

Confessionem audire in extrema necessitate, & extra illam an possit excommunicatus non toleratus. 2. p. c. 6. disp. 3. dub. 1.

Confitei sua peccata quis bene potest, prius quam absolviatur ab excommunicatione, quia non priuatur à materia, sed à forma. dub. 4. notab. 1.

Confessiones audiendi licentia data ab excommunicato non tolerato, an sit valida. 2. p. c. 6. disp. 6. deb. 3. an si re.

Confitendo potest poenitens tacere aliquod peccatum. ibid. disput. 8. dub. 2. opinio. 4.

Confessionem excommunicati non tolerati bene potest audire Confessor. disp. 1. dub. 1. conclus. 3. emens bona in confidentia. fol. 72.

Confirmatio.

Confirmationis sacramentum an & quomodo liceat tempore interdicti. 5. par. disp. 4. sect. 1. dub. 4. conclus. 3.

Confirmatio est quoddam complementum Baptismi. ibid.

Confratres.

Confratres qui dicantur ad effectum, ut Religiosi privilegiati tempore necessitatis possint coram illis celebrare divina. 5. p. disp. 4. sect. 2. dub. 7. conclus. 4.

Coniugatio.

Coniugatos in Hispania habentes uxores, & in his partibus habitantes quando quis denunciare teneatur ob edictum ordinarii, quod hoc praecipit. 2. p. c. 5. disput. 4. dub. 3. in fine

Concilium Constantiense.

Constantiensis Concilii Decretum de non vitando excommunicato, qui non est publicè denunciatus, etiam habet locum in suspensio, interdicto, & irregulari. 2. p. c. 6. disp. 2. ib. 5.

Constitutio.

Constitutio favorabilis animae est amplianda. 6. p. disp. 1. dub. 3. ad 1.

Conseruator iudex. Vide verbo, *Iudex.*

Consuetudo.

Consuetudo quae, & qualis possit excommunicare. 2. part. c. 3. disput. 1. dub. 1. in medio.

Consulentes.

Consulentes an incurrant excommunicationem latam cetera facientes, & quando extenditur excommunicatio ad eos, an ad quomodocunque consulentes extenditur. 1. par. cap. 5. disputat. 3. dubio 2. & 3.

Consilium quando dicatur influere in effectum, & quando est dubium, an influxerit, necne, debet me reputare excommunicatum, sed non restitutioni obnoxium. ibid. dub. 3. conclus. 3. & p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 3. conclus. 5.

Consili.

ALPHABETICVS.

Consulens perculsionem clerici, si non credit, consultat reuocasse propositum percutiendi, indicet percutiendo, alias incurret excommunicationem, & si deformetur clericus, incurret irregularitatem. *ibid.* dub. 7. concl. 4.

Consulens excommunicato, ut rem, quam sub excommunicatione tenetur facere, non faciat, eandem excommunicationem incurret. 2. p. c. 6. disp. 10. dub. 3. concl. 4.

Consilium auxilium, vel fauorem prebentes consanguineis, ne cedant a matrimonio contracto in gradum prohibito, sunt excommunicati ibi illat. 2.

Consultus Religioso, ne reassumat habitum, est excommunicatus ibi illat. 3.

Consilium quando peti possit ab excommunicato non tolerato. 2. p. c. 6. disp. 11. dub. 2. concl. 4. & dub. 4. concl. 1.

Consultus clericus à iudice de delicto mortis quid faciat. p. 7. disp. 1. sect. 2. dub. 6.

Consultens homicidium an sit irregularis morte sequuta. p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 3.

Consultens in d. bro debet se reputare irregularem. ibi d. concl. 5.

Consultens si ante exequutionem reuocat consilium, quid ibi d. b. 4.

Consultens alteri, ut exponat se periculo mortis, an maneat irregularis. dub. 5.

Contumacia.

Contumax quis dicitur esse in tribus casibus. 2. p. c. 5. disp. 1. dub. 6. in fine.

Contumacia.

Contiguum quid significet. 5. p. disp. 1. dub. 3. concl. 4.

Contractus.

Contractus facere cum famulo excommunicato an liceat. 2. part. cap. 6. disp. 9. dub. 10.

Conueniri.

Conueniri in iudicio an possit excommunicatus, & e contra. Vide verbo, *Debitum*, & verbo, *Rem*.

Cooperari.

Cooperari in peccato suspensi quis dicatur. 5. p. disp. 2. dub. 4. concl. 3.

Corpora de consensu.

Corpori Corpori.

Corporis Christi festo potest tempore interdicti publice celebrari diuinum officium. 5. part. disput. 4. sect. 2. dub. 9. notab. 2.

Corpore vitiat. Vide verbo, *Irregularis*.

Correptio.

Correptio fraterna ordinatur in bonum particularis; correctio uero iudicialis in bonum commune. 2. p. cap. 4. disp. 1. dub. 1.

Correctio.

Correctione fraterna quando utendum, ibi d. c. 5. disp. 4. dub. 2.

Conuentiones.

Conuentiones dicens laicum incapacem ad ferendas censuras quomodo intelligendus. 1. p. dub. 6. concl. 2.

Creditor.

Creditoris conditio est melior, quam debitoris in pari causa. 2. p. c. 5. disp. 4. dub. 1. sed non in extrema necessitate. disp. 5. dub. 1. ante 3. concl. not. 1.

Crimen.

Crimen criminofum quod, & quis participare dicatur in crimine criminofum. 2. part. c. 5. disp. 3. dub. 12. & vide verbo, *Communicare*.

in Crimine criminofum communicare non inducit irregularitatem part. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 9. in concl.

Criminosus.

Criminosus notorie non permittatur ministrare sancto altari. 3. p. disp. 5. dub. 1. in fine.

Crimina, quæ digna verbalibus, & quæ reati depositione. 4. p. disp. unica. dub. 1.

Crimina ratione notorietatis quæ & quando inducant irregularitatem in p. 7. disp. 4. dub. 3.

Crimen enorme in clerico quod, ibi d. concl. 2. & quod crimen mediocre. ibi d.

Culpa.

Culpa merè præterita utrum possit puniri excommunicatione, quando nulla præcessit monitio. 2. p. c. 5. disp. 1. dub. 1. c. & verbo, *Excommunicatio*, videas.

Culpa qualis debeat esse ad incurrendam irregularitatem. c.

I N D E X

irregularitatem proueniens ex homicidio casuali. part. 7. disput. 6. sect. 1. dubio 1.

Culpa quæ levis, quæ lata, & quæ leuissima, ibi, ante 1. concl.

Custos carceris, quando in eo detentus deformatur, est irregularis. p. 7. disp. 5. sect. 2. dubio 1. vers. sexto omnes.

D

Dare operam.

Dans operam licitæ rei si alium occidat, quando sit irregularis. part. 7. disput. 6. sect. 1. ante 1. dub.

Dans operam illicitæ rei, si omnem adhibeat diligentiam, ut non sequatur deformatio, & tamen sequuta est, an maneat irregularis. ibid. dub. 1. per totum.

Dans operam illicitæ rei de se periculose, nunquam talem diligentiam adhibere censetur, nisi cum cessat à tali opere. ibid. op. in fine 3. vers. hinc sequitur.

Debitor.

Debitor differens solutionem propter suam commodum, tenetur resarcire damnum, quod passus est creditor ob dilatam solutionem. 2. p. c. 5. disp. 4. dubio 1. ante 2. concl.

Debitum.

Debitum an peti possit ab excommunicatione. 2. p. c. 6. disp. 1. dubio 4. concl. 1.

Debitum quando est publicum, quid debeat facere confessor, ut absoluat ab excommunicatione penitentem, qui non potest realiter satisfacere, nec dare cautionem pignoratitiam, nec fiduissoriam. ibid. c. 7. disp. 3. dubio 6.

Decima.

Decimas soluere impediens, aut prohibens est, nisi satisfaciat, & quomodo hoc intelligatur. 2. p. c. 7. disp. 3. dubio 8. in concl.

Decretum.

Decretum, vel lepiolo quando præcipitur, ne celebret, talis prohibitio non est censuræ. 3. p. disp. 1. dubio 2.

Defectus.

Defectus libertatis quando provenit ex parte facultatis, non solum excusat a mortali, sed etiam à veniali. 3. p. disp. 4. sect. 2. dub. 5. concl. 2.

Defectus alicuius membri quando faciat hominem irregularem. p. 7. disp. 3. dub. 1. regul. 1. & 2.

Defectus proueniens ex setuitute an faciat hominem irregularem. ibid. dub. vlt.

Defectus scientiæ an faciat hominem irregularem. p. 7. disp. 4. dubio 1.

Defectus fidei, similiter dubio 2.

Defectus perfectæ lenitatis. part. 7. disp. 5. sect. 1. mor. 1. & quos reddit irregulares talis defectus. ibid. sect. 2. dubio 1. per totum.

Defendere.

Defendendo se cum moderatione inculpata tutelæ alium deformans, an sit irregularis. p. 7. disp. 5. sect. 3. dubio 1.

Defendere se cum tali moderamine quis dicatur. ibid. sect. 3. dubio 2.

Defendere se qui potest vulnerando, & occidit, est irregularis. ibid. concl. 3.

in Defensione licet uti præcautione. ibid. concl. 2.

in Defensione ut quis equat irregularitatem occidendo, debet esse inuasus occisi inuictus. ibid. concl. 1.

Defendendo se ad alter si occidat maritum adulteræ, an sit irregularis. p. 7. disp. 5. sect. 3. dubio 3.

Defendere aliter non valens proprium honorem, aut diuitias, vel vitam, aut diuitias proximi, an sit irregularis, si occidat inuasorem. ibid. dubio 4.

Defendendo patrem, filium, uxorem vel rem, aut quem defendere tenetur, qui alium occidit, an sit irregularis. dub. 5.

Defendere alium quis, quando, & quomodo teneatur, & non defendendo in hoc casu, an incurret irregularitatem. p. 7. disp. 6. sect. 2. dubio 7.

Deferre.

Deferentes reum ad mortem, vel deformationem sunt irregulares. p. 7. disp. 1. sect. 2. dub. 2. vers. sexto omnes. & deferen

ALPHABETICVS.

ferentes scalam, aut funes quo deformetur. *ibid.*

Defunctus

Defunctus an possit excommunicari, & absolui. 2. p. c. 4. disp. 1. dub. 8. & quomodo, & quibus modis. *ibid.* c. 7. disp. 2. dub. 1.

Defunctus excommunicatus sepultus in loco sacro, an sic exhumandus ad absolutionem. *ibid.*

Defunctus an possit suspendi. 3. p. disp. 4. dub. 1. concl. 3. & an interdicti. 5. p. disp. 1. dub. 3. concl. 1.

Deformare.

Deformare comp. comprehendit occidere, & mactare. p. 7. disp. 5. sect. 1. notab. 4. ante 1. dubium.

ad Deformationem concurrens quando incurrit irregularitatem. p. 7. disput. 5. sect. 1. dub. 1.

Deformans alium, ut vitet deformationem in se, non est irregularis. *ibidem* sect. 3. d. bio 1. vers. 3. habetur.

Deformando quando quis incurrit irregularitatem. vide late verbo, *Humiliandum*, & verbo, *irregularis*. & verbo, *Occidere*.

Degradatus.

Degradationis & depositionis diuisio & differentia. 4. p. disp. unica, dub. 1. concl. unica.

Degradatio actualis est executio degradationis verbalis. *ibid.* post 1. concl.

Degradationis & depositionis a suspensione & ab irregularitate differentia. *ibid.*

Degradatio, aut depositio superueniens priuat titulo beneficii iam quærit. *ibidem*.

Degradatio, seu depositio actualis vel realis priuat privilegio clericali. *ibid.*

Degradatus tenet si consecrat, verè consecrat corpus Christi. *ibid.* c. 1. vlt.

Degradatus, seu deponere quis possit. 4. p. disp. unica, dub. 1.

Degradatio propter quæ eliminari imponenda. *ibidem*, dub. 3.

Degradatus recusat in tribus casibus est

radendus curia seculari. *ibid.* concl. 5. & etiam in aliis casibus. *ibid.*

Degradationis & depositionis ferendæ forma. 4. p. d. sp. unica, dubio 4.

Degradatio ut fiat, debet precedere accusator. *ibid.* concl. 1.

Degradationis in sententia Episcopi assistentes, an sint vere Iudices. *ibid.* dub. vltim.

Delegatus.

Delegatus postquam ad eum reuocatio peruenit, vel peruenire potuit, non potest excommunicare. 2. p. c. 3. disp. unica, dubio 3.

Delegatus debet præmutere monitionem canonicam ad excommunicandum, quando in forma scripti ita iubetur: alias erit excommunicatio nulla. 2. p. c. 5. d. sp. 1. dubio 9.

Delictum.

Delictum aliud in damnum tertij, aliud verò non. 2. p. c. 5. disp. 4. dub. 1. in fine.

Delictum in damnum commune statim est denunciandum, quævis sit occultum. delictum verò in damnum particulare al. cuius, quando denunciandum sit: & de aliis circa has denunciationes. *ibid.* per totum, dubio 3.

Delictum occultum, manifestum, famosum, aut deductum ad forum contentiosum quodnam sit. p. 7. disp. 1. o. dubio 6. concl. 1.

Dens.

Dens non est membrum, nec cum eruens est irregularis. p. 7. disp. 5. sect. 1. dub. 1.

Denunciare.

Denuncio te excommunicatum, vel habeo te pro excommunicato non sufficit dicere ad excommunicandum, sed solum ad declarandum, nisi in duobus casibus. 2. p. c. 1. d. sp. 1. dubio 1.

Denunciatio delicti, ut fiat iud. ci. quæ requiratur. 2. p. c. 5. disp. 4. dubio 1. & 3.

Denunciare bona habita in confidentia quando teneatur habere. *ibid.* dub. 3. concl. 3.

Denunciare non obligat monitoria delinquentem, ut se prodar, sed ut restituat,

I · N · D · E · X

& ita restituendo satisfact. ibid. nullus potest denunciari excommunicatus nisi per suam iudicem competentem. p. 2. cap. 6. disp. 2. dub. 4. in fin.

Denunciator dicitur posse probare, quando habet alium testem ibid.

Denunciare de coniugatis, qui sunt in hac religione & habent suas uxores in Hispania, quando quis sit obligatus ex edicto generali ibid.

Denunciat eum, quem scio aliquid accepisse in recompensam non teneor. 2. p. c. 5. disp. 5. dub. 1. nec teneor denunciare in casu, quo debitor non tenetur restituere. ibid.

Denunciare scripturas, furta, &c. quæ personæ non teneantur ratione cognationis, damni, vel secreti commissi, vel aliunde. ibid. dub. 2.

Denunciare, an quis teneatur, quando credit iudicem remissa non adhibiturum, aut quin lo ferit delicta iam esse emendata. 2. p. c. 5. disp. 5. dub. 3. & 4. cum distinctione ibi tradita.

Denunciare quod delictum teneamur nullo mandato iudicis precedente. ibid. dub. 4. in fine.

Denunciandi in solo firmo proposito potest absolui qui non denunciavit, nisi denunciatio fieri debeat a loquutoribus, tunc enim prius debet denunciare. 2. p. c. 7. disp. 3. dub. 1. lat. 3.

Deposito.

Deposito quid. Videtur verbo, *Degradatio*. ut censura, 1. p. dub. 5. in fine & non incurritur ipso facto. dub. 7. in fine. & non deposito, seu degradatio priuat ab exercitio totius officii sine spe restitutionis, 3. p. disp. 1. dub. 2.

Depositus incorrigibilis quis, quomodo, & quando perdat privilegium clericale. 4. p. disputat. unica. dub. 1. post 1. concl.

Deposito verbaliter a beneficio assignante sunt expensæ pro victu, ne egeat. ibid. concl. 3. & clericaliter talis vivere debet ibi.

Detectior.

Detectior malefactoris, si ex detectione est malefactor deformatus, an maneat irregularis. 2. p. cap. 7. disput. 3. dub. 3. lat. 3.

Diabolo suadente.

Diabolo suadente, quid significet in canone, si quis suadente. 2. p. c. 5. disput. 3. dub. 1. 2. in fine.

Diaconus.

Diaconus, qui prætextu iniuste excommunicationis vadit ad Imperatorem, vel Principem, est irregularis. p. 7. disput. 9. sect. 1. dub. 1. concl. 1.

Diaconus baptizans solenniter etiam in extrema necessitate sine licentia presbyteri, vel Episcopi, est irregularis. ibid. sect. 2. dub. 14. & etiam si absoluat sacramentaliter. dub. 15.

Differentia.

Differentia inter Rempublicam ecclesiasticam & civilem. Vide, *Reip. finis*.

Differentia legitimæ & dispensationis. p. 7. disp. 1. not. 4.

Dignus.

Dignus non est membrum, nec qui abscondit digitum alteri, est irregularis. p. 7. disput. 1. sect. 1. d. b. 3.

Digno carens quanto irregularis. 7. p. disput. 3. dub. 1. regula 1.

Dignos secretum manuum habent, vel qui digitos pedis amittit in infirmitate, non est irregularis. ibid. corol. 4.

Digitum partem sibi præferens ex indignatione, an maneat irregularis. p. 7. disput. 3. dub. 1. reg. 2.

Diligentia.

Diligentiam exactissimam adhibere nulla lex obligat. p. 7. disp. 6. lat. 2. dub. 1. in concl. 2.

Dispensare.

Dispensare in voto potest Ecclesia legem autem votorum abrogare non potest. 2. p. c. 1. disp. 1. dub. 6.

Dispensare in omnibus irregularitatibus promeritis ex delicto occulto potest Episcopus. p. 7. disput. 3. dub. 3. in fine.

Dispen

ALPHABETICVS.

Dispensare an possit Episcopus ad Canonizatum. p. 7. disp. 3. dub. 6. not. 3.
 Dispensare in irregularitate ex defectu corporis quis possit. ibid.
 Dispensare in irregularitate proveniente ex morbo quis possit. ibid. dub. 4. conclus. 2.
 Dispensare cum illegitimo quis possit. dub. 2. concl. 1. & an cum illegitimo ex delicto occulto proveniente Episcopus possit dispensare ex facultate Concilij Trid. p. 7. disp. 3. dub. 7.
 Dispensare cum illegitimo eo difficilius est, quod grauior fuerit copula parentum. p. 7. disp. 3. dub. 6. concl. 2.
 Dispensatio, & legitimatio differunt. p. 7. disp. 3. dub. 6. notab. 4.
 Dispensat cum illegitimo proficiente religionem in commune, quoad ordines, non quoad prelatiam. ibid. in fine dubij.
 Dispensatus ad certum beneficium Curatum non potest virtute talis dispensationis obtinere. 1. secus si simpliciter sit dispensatus. p. 7. disp. 3. dub. 6. in fine. notab. 4.
 Dispensatio quam lo odiosa, & quando fauorabilis dicatur. p. 7. disp. 3. dub. 7. in concl.
 Dispensari an possit cum illicito ad ordines. ibid. disp. 4. dub. 1.
 Dispensare cum neophyto quis possit. ibid. dub. 4.
 Dispensare cum infami infamia iuris, vel facti. dub. 5. concl. 3. & 4.
 Dispensare in homicidio perpetrato in defensione, ubi excessum est in moderamine. p. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 1. conclus. 2.
 Dispensationis circa irregularitatem procurentem ex homicidio voluntario exceptio, quæ fit in omnibus privilegijs, quomodo intelligenda. p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 1.
 Dispensare in irregularitate proveniente ex homicidio iusto, an sit Papæ reservatum. ibid. disp. 6. sect. 5. dub. 1.
 Dispensare in ea potest, qui habet priui-

legium dispensandi in omnibus irregularitatibus, excepta bigamia, & homicidio voluntario. ibid. concl. 1 non verò qui habet priuilegium ad dispensandum in homicidio casuali, nec Episcopus ex facultate Concilij Tridentini, nec Episcopi Indiarum ex privilegio Pij V. relato in Concilio Limensi celebrato anno 1583. ibid. concl. 3. potest autem Commissarius Bullæ Cenciæ. ibid. in fine dubij.
 Dispensare in irregularitate in homicidio casuali, seu mixto quis possit. p. 7. disp. 6. sect. 5. dub. 2.
 Dispensare cum homicida directe voluntario quis possit. ibid. dub. 3.
 Dispensandi priuilegium vni concessum quoad certam rem, & si ea res in alio priuilegio excipiat, non censetur derogatum ibid. not. 2.
 Dispensatione indiget quis in homicidio. ibid. not. 3.
 Dispensatio in iure cum conceditur, concessa Episcopis intelligitur, & e contra si prohibetur dispensatio. ibid. concl. 1.
 Dispensatio in mutilatione voluntaria an referretur Papæ. p. 7. disp. 6. sect. 5. dub. 4.
 Dispensare an possit Episcopus modo in homicidio volito in se causa defensionis excedendo moderamen inculpate tutelæ, si homicidium sit occultum. ibid. dub. 5.
 Dispensare an possit Episcopus in homicidio casuali contingente, non quidem ex proposito, sed in subita tixa. ibid. concl. 2.
 Dispensare potest Episcopus cum clerico in sacris occidente in bello iusto. ibid. in fine dubij.
 Dispensare cum clerico accusante sine protestatione, & Advocato, vel teste deponente contra teo a victim in causa sanguinis, quis possit. ibid. in fine.
 Dispensare cum iterante Baptismum quis possit. p. 7. disp. 7. dub. 1. & 2.
 Dispensare cum bigamo quis possit. ibid. disp. 8. dub. 4. per totum.

Dispensatio in bigamia quomodo petenda. ibi. dub. ult. in fine.

Dispensare cum ordinato per saltum quis possit. p. 7. disp. 9. dub. 2. post 1. concl.

Dispensare in irregularitate incurta propter violationem censurarum, recipiendo vel exercendo ordines quis possit. p. 7. sect. 2. dub. 10. concl. 4.

Dispensare in irregularitate propter exercitium ordinis, quem exercens non habet, quis possit. ibid. dub. 15. concl. ultum.

Dispensatio irregularitatis non habet determinata verba, & quae convenientia ad hoc. p. 7. disp. 10. ante 1. dub.

Dispensatio irregularitatis an requirat causam. ibi. dub. 1.

Dispensatio in quacunque lege si fiat sine causa est illicita. ibid. in concl.

Dispensari in irregularitate contracta ex peccato (quod dicitur ad differentiam bigamiae) an possit per Bullam Cruciatæ. p. 7. d. sp. 10. dub. 4.

Dispensandi in irregularitate facultas nemini censor concessa, nisi fiat expressa mention. ibid. in concl.

Dispensare in irregularitate quando possit Commissarius Cruciatæ tam cum laicis, quam cum Religiosis. ibid. dub. 5.

Dispensare Episcopus ut possit in irregularitate per facultatem à Concilio Tridentino datam, quæ conditiones requiritur. dub. 6.

Dispensare potest Capitulum sede vacante in casu, in quo potest Episcopus. p. 7. disp. 10. dub. 6. post 1. concl. & disput. 3. dub. 1. concl. 2.

Dispensare potest Archiepiscopus cum subditis Suffraganeorum in casibus, in quibus potest cum suis subditis in gradu appellationis, & dum visitat, & tunc etiam cum ipsis Episcopis Suffraganeis. ibid.

Dispensare possunt Abbates, ut Metinenses & ceteri in casibus, in quibus potest Episcopus. ibid.

Dispensare censentur Prælati Religionū, quando mittunt suos Religiosos ad

ordines in casu necessario, quamvis id non dicant, & etiam censentur concedere suas vires Episcopo ordinanti, ut dispense in defectu occurrenti, quod preceedit etiam in Episcopo mittente suum subditum ad ordines. p. 7. disp. 10. dub. 6. post 1. concl.

Dispensare extra territorium in homicidio non potest Episcopus. ibid. ante 1. concl.

Dispensare an possit Episcopus, si delictum fuit deductum ad forum contentiosum & iudicium est iam finitum, & delictum puniunt p. 7. disp. 10. dub. 7.

Dispensatio quomodo petenda, & quomodo danda circa plures irregularitates, & etiam circa unam. ibid. dub. 8.

Dispensatio est strictè interpretanda, scilicet in eo solum quod sonat, licet dispensatus ad breuieria Curata, & ordines & dignitates consecratur dispensatus ad Episcopatum. part. 7. disp. 3. dub. 8. notab. 4.

Diminutio officium.

Diminutio officium cum deuotione facient clerici. 1. part. dub. 10. opinio. 1. de alius v. de verbo, *Officium diminutum.*

Doctores.

Doctoribus Academia, vel ciuitatis interdictis comprehendantur Doctores clerici. 5. p. disp. 1. dub. 4. concl. 9.

Doctus.

Doctus an possit ordinari sine patrimonio ex Episcopi dispensatione. 3. p. disp. 5. dub. 6. in fine.

Dolus.

Dolus præsumptus quid sit. 2. p. c. 5. disp. 5. dub. 1. post 1. concl.

Dominus.

Dominus an possit communicare cum famulis excommunicatis non toleratis, 2. p. c. 6. disp. 1. dub. 2. concl. 2.

Domino excommunicato non tolerato an sit præstanda obedientia. dub. 4. concl. 2. & dub. 9.

Dormire.

Dormire cum excommunicato quomodo prohibitum. 1. part. cap. 6. disput. 7. dub. 11.

A L P H A B E T I C V S.

D.

Dotis hypotheca praefertur hypothecis tacitis anterioribus, & expressis posterioribus. 2. p. c. 5. disp. dubio 1. illat 1.

Dubia causa.

Dubia causa existente ex utraque parte excommunicatio in utroque foro ligat quem iudex excommunicavit. 2. p. c. 6. disp. 1. dubio 2. concl. 1.

E

Ebrim.

Ebrus, qui sciens, & advertens, quod factus ebrus solet arma sumere, si occidat aliquem, sit irregularis. p. 1. dubio 10. concl. 1. & latius p. 7. disp. 6. sect. 1. dubio 15.

Ecclesia.

Ecclesia privatur suis bonis rebelles. 1. p. dubio 2. concl. 1.

Ecclesia indirecte versatur circa temporalia, & sic potest Regi alium substituere. ibid. dubio 4. not. 1.

Ecclesia non habet potestatem erga defunctos. 2. p. c. 4. disp. 1. dub. 8. concl. 2.

Ecclesia, id est, templum, quare consecratur, & violatur quare reconciliatur p. 7. disp. 1. dub. 2. ad 2. argumentum, & per quem & quomodo reconciliatur. 5. p. disp. 7. dubio 4.

Edere Scripturam.

Vide verbo, Scriptura.

Edita.

Edita non audientes quando peccent, & incurant excommunicationem. 2. p. c. 5. disp. 1. dub. 3. in fine.

Edita Praetorum quanto tempore durent. ibid. disp. 1. dubio 5.

Effectus.

Effectu non sequuto in delicto habente annexam excommunicationem, non incurrit eam, qui illud intentavit. 2. p. c. 5. disp. 3. dub. 5. nec irregularitatem. p. disp. 2. dub. 1.

Effectus excommunicationis sunt connexi, & sic non potest excommunicans eos separare. 3. p. disp. 2. dubio 1.

Effectus excommunicationis maioris numerantur. 2. part. cap. 6. disp. 1. dubio 2. in fine.

Effectus excommunicationis minoris duo, de quibus 2. part. cap. 6. disputat 12. per totum.

Effectus interdicti an adei sint semper, & quales sunt, & quomodo cognoscantur. 3. p. disp. 4. sect. 3. dubio 5. & per totam disputationem.

Effectus cessionis. 6. p. disp. 1. per totum & an sint connexi. dub. vlt. ibid.

Effectus irregularitatis qui. part. 7. disp. 2. dub. 6. per totum.

Effectus suspensionis, & quomodo cognoscatur, quos effectus habeat haec vel illa suspensio in particulari. 3. part. disp. 2. dub. 1.

Electio.

Electio facta ab excommunicato an sit valida. 2. p. c. 6. disp. 5. dubio 1. & disp. 6. dubio 3.

Electio, seu collatio beneficii facta excommunicato an sit valida. ibid. dub. 2.

Eligendo excommunicatos non peccat mortaliter, disputat. 8. dubio 3. post 2. concl.

Electio passiva, hoc est, ut eligatur, prohibetur excommunicato excommunicatione minori & si eligatur, est irritanda electio, & eligens peccat mortaliter. 2. part. capit. 6. disputat. 12. dubio 4. concl. 1.

Eligentes inhabilem sunt suspensi per triennium, & manent inhabiles ad electionem. 2. part. cap. 6. disputat. 12. dubio vlt. in fine.

Electio fit per maiorem partem. 6. p. disp. 1. dubio 2. concl. 10.

Eligere non potest suspensus ab officio, si est denunciatus. 3. p. disputat. 2. dubio 1. conclusio. 5. eligi vero etiam numme, quamvis sit occultus. ibid.

Elemosyna.

Elemosynam petere ab excommunicato non tolerando quando liceat. 2. part. c. 6. disp. 1. dubio 13. concl. 3. dub. 1.

I N D E X

Energumenum.

Energumenus, id est, a demone obsessus, est inter illos pars 7. disput. 3. dubio 4. conclus. 1.

Episcopus.

Episcopus non potest committere meretricio, ut censuras ferat. Papa autem sic. 1. p. dub. 6. conclus. 2.

Episcopus per sententiam excommunicationis pro culpa futura non ligat, nisi eos, qui tempore sententiæ sui sunt subditi. ibid. si verò excommunicatio feratur per modum statuti, etiam eos, qui postea sunt subditi, comprehendit. conclus. 4.

Episcopus non potest excommunicare delinquentem in loco exempto suo intra suum territorium, ut in domo Religiosorum. ead. 1. p. dub. 1.

Episcopus excommunicans ingredientem ad loquentium monasteria monialium, non comprehendit ingredientem monasteria exempta; secus si ferat excommunicationem contra accedentes ad monasteria. eod. dub. 5.

Episcopus secundum ius novum non potest excommunicari ab Archiepiscopo per modum punitionis, secundum verò ius antiquum sic. 2. p. c. 4. disp. 1. dub. 9. conclus. 1. per modum verò præcepti bene potest excommunicari ab eo, & ei subditus est. 2. p. cap. 4. disp. 1. dub. 9. conclus. 2. absolvere verò quando possit Archiepiscopus Episcopos Suffraganeos. ibid. cap. 7. disp. 1. dub. 10. & vide verbo, *Absolvere*.

Episcoporum causæ criminales graviiores referantur summo Pontifici, minores verò in Concilio Provinciali cognoscantur, & determinantur. ibid.

Episcopos, qui in Concilio usurpare volunt Archiepiscoporum iurisdictionem, potest Archiepiscopus extra Concilium excommunicare. ibid. conclus. 1.

Episcopus non potest precipere sub excommunicatione, ut in propria Parochia subditi Missam audiant. 2. p. cap. 5. disp. 1. dub. 12.

Episcopi comprehenduntur in sententia generali excommunicationis, nisi expressè excipiantur; in sententia verò suspensionis, aut interdicti non comprehenduntur, nisi expressa mentio fiat de illis. 2. p. c. 5. disp. 1. dub. 1. & 3. p. disp. 4. dub. 2. & 3. p. disp. 1. dub. 6. & disp. 3. dub. 6.

Episcopus publicè excommunicatus conferendo ordines vere confert, sed non executionem ordinis. 2. p. c. 6. disput. 3. dubio 1. minori verò excommunicatione excommunicatus conferendo ordines, & moraliter & venialiter peccat. ibid. disp. 1. dub. 3. illat. 1.

Episcopus excommunicatus an possit alios iudiciales exercere. Vide verbo, *Inter*.

Episcopus excommunicatus non toleratus an concedat validas reuerendas. 3. p. disp. 5. dubio 7. dicto 4. ante finem dubij.

Episcopi communiantes etiam cum excommunicato à se, incurrunt minorem excommunicationem, nec possunt dare licentiam communicandi aliis fidelibus. disp. 9. dub. 1.

Episcopo excommunicato non tenentur sacerdotes, nec vasalli præstare obedientiam. 2. p. c. 6. disp. 17. dub. 4. conclus. 2.

Episcopi soli possunt anathematizare. 2. p. c. 1. disp. 2. dub. 1.

Episcopi hec non consecrati, dammodo confirmati possunt excommunicare. 1. 3. disp. 1. dub. 1.

Episcopus electus confirmatus, non consecratus, potest decernere circa ea, quæ sunt iurisdictionis: non verò quæ sunt ordinis. ibid. & an huiusmodi Episcopus possit ferre sententiam degradationis. 4. p. disp. unica, dub. 2. conclus. 4.

Episcopus potest revocare statutum Capituli sede vacante factum. p. 3. disput. 1. dub. 4. in fine dicti 2.

Episcopi non habent potestatem excommunicandi. inter dictum ibid. dub. 1. conclus. 2.

Episcopi succedunt Aps. stolis. ibid.

Episcopi extra proprium territorium non possunt

ALPHABETICVS.

potest excommunicare suū ſubditum. 2. p. c. 3. diſp. 2. dub. 1. niſi in loco viciniore, aut in te tā manifeſta, quā cauſe cognitionem non requirat: ſic in proprio territorio poteſt excommunicare ſubditum exiſtente in alieno pro crimine, quod ibi commiſit, ſive ſeruat excommunicationem per ſtatutam, aut ſententiam generalem, aut particularem. ibid. dub. 2. concl. 1. poteſt tamen ſi commiſit crimen in proprio territorio, aut principiauit illud, & auſugit ad aliud. concl. 1. vel quando ſtatutum reſpicit rem exiſtente in territorio ſtatuente, poteſt quiſ excommunicari, licet exiſtat in alieno territorio. concl. 3.

Episcopuſ extra proprium territorium an poſſit ſuſpendere. 3. part. diſp. 4. dub. 2. concl. 2. & an interdiceret. 4. p. diſput. 2. dub. 2. & an diſpenſare etiam extra territorium. 3. part. 7. diſp. 10. dub. 6. ante 2. concl.

Episcopuſ ſi præcipiat, vt omnes clerici veniant ad Synodum ſub excommunicatione, ſui ſubditi etiam exiſtentes in alieno territorio ligantur. 2. p. cap. 3. diſp. 2. dubio 2. concl. 4.

Episcopuſ ſuum ſubditum exiſtente in alieno territorio, ibique delinquentem citare non poteſt, ſecus vero ſi delinquit in quoq. territorio, ſubſcripto tamen & ſibi Episcopuſ, *come en el territorio del ſuario de Truxillo, & Ycaabid.* concl. 4. Sed tamen.

Episcopuſ poteſt citare ſuū ſubditum exiſtente in alieno Episcopatu, quando citat, ſi ſit ratum contractus. ibid.

Episcopuſ in caſu, in quo poteſt citare, non poteſt excommunicare. concl. 1.

Episcopuſ poteſt excommunicare ſubditum delinquentem in alieno territorio, quando ad proprium reuertitur, & ibi conuenit. & concl. 6.

Episcopuſ bene poteſt excommunicare ſubditum alienum, qui delinquit in ſua dioceſi, ſecus ſi auxilium preſteret excommunicationem, prohibetur eſt delinquenti, niſi ſit præſentis citatione,

aut ad requiſitionem Episcopuſ. territorio, exerceatur a proprio Episcopuſ. 2. p. c. 3. diſp. 1. dubio 3. concl. 1. & 2.

Episcopuſ vel Abbatuſ præſentibus cantate Miſſas pro hæretico, vel excommunicato, non eſt obediendum. 2. p. cap. 6. diſp. 9. dubio 3. concl. 2. in fine.

Episcopuſ excommunicatus non toleratus non eſt nominandus in canone Miſſæ. ibi, in fine dabit.

Episcopuſ bene poteſt communicare cum ſuis ſcholiſ excommunicatis non toleratis, & contra. 2. p. c. 6. diſp. 11. dub. 8. concl. 1.

Episcopuſ an poſſit in aliquo caſu abſolvere ab excommunicatione reſeruata Papæ. 2. p. c. 7. diſput. 1. dub. 6. & poteſt quidem iure communi, quando excommunicatus eſt impeditus aliquo ex impedimento, quæ requiruntur. 2. p. c. 7. diſp. 1. dub. 6. concl. 1. & 3.

Episcopuſ in poſſit abſolvere quem Prælatuſ inferior excommunicauit. ibid. dubio 6.

Episcopuſ exiſtens extra proprium territorium an poſſit abſolvere ſubditum, quem excommunicauit exiſtens in proprio territorio. ibid. d. b. 12.

Episcopuſ quare non concedat Tridentinum ſecaltatem abſolueſcit a cenſuris deductis ad ſorum contentioſum. 2. p. c. 7. diſp. 1. dub. 10. concl. 4. & an poſſit abſolvere, ſi quantum deſcit in ad deductum, & a ſorum contentioſum, eſt tamen ſimilem ad idem, & penitum deſcit in p. diſp. 10. b. 110.

Episcopuſ poteſt communicare, quæ ſunt ſanctiſſionis clericis ſimplicibus, non vero quæ ſunt ord. 2. p. c. 10. quæ. 3. p. diſp. 2. dub. 1. concl. 3.

Episcopuſ ſuſpenſus a beneficio poteſt, ſi alias eſt patronuſ in quantum talis præſentare, vel el. 3. c. 2. p. d. 1. dub. 1. cor. 4.

Episcopuſ ſuſpenſus a Pontifici, & ſuſpenſus a collatione etiam à quibus ſuſpenſus eſt antea. ibid. concl. 11. & 12.

I N D E X

Episcopus concubinarum, si admonitus à Synodo nō se emendaverit, est ipso iure itē spoliatus. 3.p. disp. 5. dub. 2. conclus. 2.

Episcopus ordinans aliquem sacro ordine sine patrimonio, quando incurret suspensionem. ibid. dub. 4.

Episcopus tenetur inquirere, an patrimonium ordinandi sit verum. ibid. dub. 5. conclus. 1. ad 3.

Episcopus an possit ordinare aliquem in al. quo casu sine patrimonio. ibid. dub. 6. in fine.

Episcopus potest alienos subditos in trib. casibus ordinare sine dimissis. 3. part. disp. 5. dub. 5. ante finem dubij.

Episcopus quomodo familiarem suum possit ordinare. ibid. in fine dub. 3.

Episcopus ordinans alienum subditum sine informatione proprii Episcopi, est suspensus per annum à collatione ordinum. 3. part. disp. 5. dub. 8. casu 6. & etiam Episcopus titularis, et si solam primam tonsuram conferat. casu 17.

Episcopus synoticus ordinans punitur in ordinato a se. 3. part. disp. 5. dub. 3. conclus. 3. in fine.

Episcopum solus Papa potest deponere. 4. part. disput. circa dub. 1. conclus. 1.

Episcopus ut quomodo, & a quo degradandus. ibid. dub. 4. conclus. 2.

Episcopus quomodo, quomodo, & quomodo debent assistere in sententia degradationis, & an tunc sint iudices 3. part. disput. unica, dub. 4. & 5.

Episcopus s. utitur in solgentis à se concessis. 3. part. disp. 2. dub. 4. post conclus.

Episcopus an teneatur obsequia interdicti in a se positum. 3. part. disput. 5. sub. 1. in fine.

Episcopus potest absolovere ab interdicto referato Papæ, quando provenit ex delicto occulto. 3. part. disput. 6. dub. 1. conclus. 7.

Episcopus non potest committere Sacerdoti impleri conciliationem Ecclesiæ violatæ, si est Ecclesiā consecrata. ibid. dub. 4.

Episcopus non cessans ex causā notoria,

qua pena mulctetur. 6. part. disp. 7. dub. 3. conclus. 2.

Episcopus est, qui debet cognoscere de defectu corporis, vel notabili deformitate, quæ impedire videtur ordinis receptionem, vel celebrationem. p. 7. disputat. 3. dub. 2. & an super illegitimitate pronunciente ex eodem delicto occulto. ibid. dub. 7.

Episcopus potest dispensare in omnibus irregularitatibus, provenientibus ex delicto occulto, excepto homicidio voluntario. ibid. dub. 3. in fine, & de unoquoque casu vide infra hoc eod. verb.

Episcopus potest dispensare cum illegitimo ad minores ordines, & beneficium simplex. ibid. dub. 1. conclus. 1.

Episcopus an possit dispensare ad Canonatum cum illegitimo. p. 7. disputat. 3. dub. 6. notat. 3.

Episcopus ut quis fiat, quæ conditiones requirantur. p. 7. disputat. 4. dub. 4. in fine.

Episcopus quando dispensat cum infirmi ad ordines. dub. 5. conclus. 4.

Episcopus non potest dispensare quantum ad maiores ordines in irregularitate proveniente ex defectu perfectæ lenitatis, neque ex facultate Concilij Trid. nec ex privilegio Pij V. relato in Concilio Lateranensi celebrato anno 1583. p. 7. disputat. 6. sect. 3. dub. 1. conclus. 3. illi ut 1. & 2.

quoad minores ordines vero bene potest. ibid. dub. 2. conclus. 4.

Episcopus post Tracent. potest dispensare in homicidio casu, si homicidium sit occultum, nec deductum ad forū contentiosum quoad sacros ordines in totum, & quoad quodcumque beneficium: quoad minores verò potest, et si homicidium sit publicum. ibid. dub. 2.

Episcopus non potest dispensare cum homicida voluntario iure novo, nec antiquo poterat. p. 7. disputat. sect. 3. dub. 3. conclus. 1. & 2.

Episcopus an possit dispensare in homicidio volito in se casu, de intentione excedendo moderamen inculpatæ ceteræ, si est occultum, & in homicidio casuali

ALPHABETICVS.

dicta solemnitate, ibid. & non temere est ferenda. 2. p. c. 4. disp. 1. dub. 1. notab. 1. & cum magna circumspectione, & pro gravi peccato. ibid. c. 5. disp. 2. dub. 1. concl. 1.

Excommunicans citationem omittens non incurrit poenas sup dictas. ibid. c. 5. disp. 1. dub. 5.

Excommunicare possunt omnes habentes iurisdictionem in foro exteriori ordinariam, aut delegatam, aut ex consuetudine praescripta, vt Papa, Episcopi confirmati, licet non consecrati, eorum Vic. rj, Capitulum sede vacante, Concilium generale & Prouinciale, Abbat, Praepositi, Priores Ecclesiarum collegiatarum, licet non consecrati, nec benedicti, dummodo coconfirmati, aut prouisi, non tamen Rectores, qui dicantur Priores (vt sunt multi in Gallia & Nauarra) excommunicare item Praelati Religionum, vt Generales, Prouinciales, Priores, Guardiani, Praepositi, aut Rectores Societatis, & Metropolitanus suos Suffraganeos. 2. p. c. 3. disp. 1. dub. 1.

Excommunicandi potestas respicit forum exterius, tanquam illi necessaria. ibidem, in medio dubij.

Excommunicatus sine potestate mortaliter peccat. ibid. in fine dubij.

Excommunicare per modum sententiae possunt omnes, qui habent potestatem excommunicandi, per modum autem statuti vel canonis, vt condendo legem S. P. & Concilia generalia, Episcopi, & Concilia Prouinciale, & Capitulum sede vacante. 2. p. c. 3. disp. 1. dub. 4. dicto 1.

Excommunicantes ex commissione, aut ex consuetudine non habent potestatem ex iure diuino. ibid. dub. 5. concl. 1.

Excommunicatio nulla est iure diuino lata, hoc est, lege lata à Christo.

Excommunicare se ipsum, aut se excommunicatum denunciare a quo quis possit. ibid. dub. 7.

Excommunicatio est actus iustitiae co-

actus ibid.

Excommunicare sibi aequalem an quum possit, vel sibi superiorem ibid. concl. 3.

Excommunicare extra proprium territorium. Vide v. b. *Episcopum*.

Excommunicatio nulla non potest ratificari per proprium Episcopum. 2. p. c. 3. disp. 2. dub. 2. not. 1.

Excommunicatio secum trahit executionem. ibid. in fine dubij.

Excommunicatur aliquis indo qui excommunicatione potius est indurandus, quam corrigendus, si alia prius sunt adhibita remedia. 2. p. c. 4. disp. 1. dub. 1. concl. 2.

Excommunicari non potest, qui est incapax culpar. ibid. dub. 3.

Excommunicatus semel iterum potest excommunicari ibid. dub. 7. concl. 1. & etiam semel suspensus iterum suspendi. 3. p. disp. 4. dub. 3. concl. 4.

Excommunicatus, qui sic moritur, etiam post mortem manet excommunicatus, nisi postea absoluator. 2. p. c. 4. disp. 1. dub. 8. concl. 1. & an mortuus possit excommunicari. ibid. per totum dubium.

Excommunicatio non potest ferri, nisi propter aliquod peccatum, quod non sit purè meritis. 2. p. c. 5. disp. 1. in notabil. & non nisi pro culpa mortali. ibid. dub. 1. concl. 1. & 2. & non pro qualibet, nisi pro peccato inobedientiae & contumaciae. ibid. dub. 2. & aliquando impenitit pro damno illato, & tunc, quantum damnum non sit mortale, virtus obediētie obligat sub mortali ad restituendum. ibid. d. sp. 2. dub. 3. concl. 3. & vide totum dubium.

Excommunicationis latae & ferendae poena, cum aliquid praecipitur, an obliget mandatum sub mortali. 2. p. c. 5. d. sp. 1. dub. 2. corol. 4. & dub. 3. per totam, & dupliciter potest poni, ita vt non requiratur monitio, vel vt requiratur. ibid. & vide verbo, *Monitio*.

Excommunicatio non potest ferri ab Ecclesia, nec de plenitudine potestatis pro

I N D E X

- peccato merè præterito, ubi nulla præ-
cessit mortis 1. p. c. 5. disp. 1. dub. 1. an
opinioe 2. Suspendio autem sic. 3. p.
disp. 3. dub. concl. 3.
- Excommunicatio potest ferri pro peccatis
futuris. 2. p. c. 5. dub. 1. an sine.
- Excommunicatio potest ferri pro graui
damno temporalis, dum damnificator
sit occultus, & tunc non ob utilitatem
damnificati, sed damnificatoris: etsi dā-
num & damnificator sunt manifesti,
non inualide, sed inualse fertur excom-
municatio. ib. disp. 1. dub. 1. per totum.
& aliquando fertur pro bono spirituali
damnificati. ibid. dub. 3. concl. 3.
- Excommunicationem pro damno tempo-
rali, seu rebus deperditis potest ferre
Nuntius à latere Papæ, Episcopus, &
eius Vicarius generalis, licet non ha-
beat speciale mandatum, & Capitulum
sed vacante. 1. p. c. 5. disp. 2. dub. 2.
- Excommunicatio ad instantiam alicuius
regulatur secundum eius intentionem.
ibid. disp. 5. dub. 1.
- Excommunicatio contra eos, qui sutori
fecerunt furtum, non comprehendit
eum, qui ab eo acum furatus est, etsi ob
defectum acus sutor per quatuor dies
non fuerit lucratus in officio. 1. p. c. 5.
disp. 2. dub. 1.
- Excommunicatio generaliter lata com-
prehendit Episcopos, nisi expresse exci-
pantur, sicut in suspensione, quia non
comprehenduntur. ibid. disp. 3. dub. 1.
& 3. p. disp. 4. dub. 2.
- Excommunicatio ut incitatur pro com-
muniōe in crimine criminoso, quæ re-
quiratur. 1. p. c. 5. disp. 3. dub. 1. post 2.
concl. & c. 6. disp. 10. dub. 1. concl. 3. casu
2. & dub. 2. 3. & 4.
- Excommunicatio non incurritur ob per-
cussionem clericis in 18 casibus. 2. p. c. 5.
disp. 3. dub. 1. 3.
- Excommunicatio non incurritur com-
mittens crimen, quod falsò putabat
habere annexam excommunicationem.
ibid. dub. 1. 4.
- Excommunicatio contra non manifestan-
tes scripturas, quos, & quando compre-
hendat. 2. p. c. 5. disp. 4. dub. 1.
- Excommunicatio contra non manifestan-
tes delicta, tam ea, quæ sunt in damnum
tertijs, quam ea, quæ non sunt, quando
obliget, & an incurrat post primam
chartam. ibid. dub. 3. & 4.
- Excommunicatio post appellationem est
nulla. 2. part. cap. 5. disput. 3. dubio 1. 1.
concl. 3.
- Excommunicatio iniusta nulla contingit
in multis casibus, qui numerantur. 2.
p. c. 6. disp. 1. dub. 1. & nullos habet effe-
ctus, iniusta verò valida sic. ibid. &
dub. 2.
- Excommunicatio, quæ fertur per modum
sententiæ, si non habuit suum effectum
in vita sententiantis, expirat eo mor-
tuo, vel amoro. 1. p. cap. 5. disp. 5. dub. 1.
ante finem.
- Excommunicatio quando dicatur conti-
nere errorem intolerabilem. 1. p. cap. 6.
disp. 1. dub. 1. casu 4. & dub. 2. in princ.
- Excommunicatio iusta secundum allega-
ta & probata, non videtur in rei veritate
an liget. ibid. & in celebrando quæ hu-
iusmodi excommunicatione est ex-
communicatus, hæc irregularitas. ibidem,
concl. 4.
- Excommunicatus toleratus quis, & quis
non toleratus. ibid. disput. 3. dub. 1. & an
valide conferat sacramenta, dub. 1. & an
licite. dub. 3.
- Excommunicatus contritus de peccatis
an possit in aliquibus casibus fidelibus
administrare sacramenta. 1. p. c. 6. disp.
8. dub. 2.
- ab Excommunicato gesta tanquam à pu-
blica persona (ut quando est Index, an
sint valida. 2. p. c. 6. disp. 6. dub. 3. & tan-
quam a persona particulari. dub. 6.
- Excommunicatus an possit esse actor,
reus, testis, vel procurator, aut procu-
ratorem institui in iudicio. 2. part.
cap. 6. disput. 7. per totum. & quomodo
debeat talis iudicio respondere excom-
municatus. ibid.
- Excommunicatus toleratus, qui ex iusti-

ALPHABETICVS.

tia tenetne conferre sacramenta, an possit licite conferre ea, vel fidelis ab eo petere. *ibid.* disput. 8. dub. 1.

Excommunicatus toleratus licite a ministro sacramento, non incurrit irregularitatem. *ibid.* post 3. ampliationem.

Excommunicatus toleratus an possit inducere fidelem in extrema necessitate ad suscipiendam ab eo Sacramenta. *ibid.* in fine.

Excommunicato in quibus restrictiue prohibetur communicatio cum fidelibus. 2. p. c. 6. disput. 3. dub. 3. in princ. & an semper peccet communicando in eis. *ibid.* & in quibus specificè prohibetur communicatio, quæ continentur in verbi, *Or, orare, &c.* disput. 9. ante 1. dub.

Excommunicatus non toleratus an possit communicare in orationibus, vel Officiis diuini cum fidelibus, & si se ingrat, an sit admittendus, & quando dicatur communicare; & si audiat Missam in vna capella, & ego in alia vnius Ecclesie, vel in diuersis altaribus, in eadem capella, an communicem cum eo, & alia multa ad praxim notanda. vide 2. p. c. 6. disput. 9. dub. 7.

Excommunicatus non toleratus si ingreditur Ecclesiam ad interessendum ibi eo tempore, quo Missa, vel Officia diuina celebrantur; quid faciendum. *ibid.* dubio 8.

Excommunicatus pertinaciter perseverans per annu in excommunicatione, est suspensus de hæresi. 2. p. c. 6. disput. 9. dub. vlt.

Excommunicatio maior quando incurritur propter participationem cum excommunicato. disput. 10. dub. 1. concl. 5. & vt incurritur, quæ conditiones requirantur. *ibid.* dub. 5.

Excommunicatio maior incurta propter participationem in crimine criminali, est excommunicatio iuris, non hominis. 2. p. c. 6. disput. 10. dub. 1. conclus. 3.

Excommunicatus publicum in vna provincia, in alia vbi est occultus, quomodo teneatur vitare, & an si petat Eucharistiam in publico, debeat eam Pa-

roctus illi dare. 2. p. c. 6. disput. 11. dub. 12.

Excommunicatio quædam prouenit ex delicto occulto, potest Episcopus ab eâ libi subdito absolvere, etiam excommunicatio sit ex resecratis in Scola Cœnæ & etiam potest absolueri Religiosum, si quoad hoc subuectus Episcopo. 2. p. c. 6. disput. 12. dub. 1.

Excommunicatio quamuis sit publica & reserua 2. Papæ, si excommunicatus est impeditur recedere ad Papam, Episcopus cum absoluit iure communi; sed excommunicatus cessante impedimento tenetur se presentare Papæ. *ibid.*

Excommunicatio posita ab homine in generali fere in omnibus assimilatur excommunicationi iuris. 2. p. c. 7. disput. 1. dub. 3. opinio 2.

Excommunicatus incendiarium non potest cum absolueri. *ibid.* dub. 9. in concl.

Excommunicatus in suo Episcopatu an possit ab alio Episcopo absolui in alio. 2. p. c. 7. disput. 1. dub. 13. & contra excommunicatus in alieno Episcopatu an possit absolui in suo. dub. 14.

Excommunicatio pluribus excommunicationibus, absolutus ab vna, an censetur ab omnibus absolutus. 2. p. c. 7. disput. 2. dub. 3.

Excommunicatio ex falsa causa quare sit nulla, absolutio verò non. *ibid.* dub. 4. opinio 1.

Excommunicationem incurrit ipso facto absolutioem per vim extorquens. 2. p. c. 7. disput. 2. dub. 5. concl. 1.

Excommunicatus ad certum tempus, vel sub conditione, donec satisfecerit, an maneat ipso facto absolutus transacto tempore, vel impleta conditione, an verò requiratur absolutio. *ibid.* dub. 6.

Excommunicationem incurrit qui uô restituit partem, si non potest totum restituere, quando, vt restituit, excommunicatur. 2. p. c. 7. disput. 1. dub. 2.

Excommunicato denunciatio concessæ reuerendæ an sint validæ, & quæ conceduntur ab excommunicato. 3. p. disput. 5. dub. 7. dicto 7. ante finem dubij.

Excom

I N D E X

Excommunicato est prohibuitur tempore interdicti Sacramentum poenitentiae. 5. p. disp. 4. sect. 1. dub. 3. conclus. 4.

Excommunicationem in quibus casibus incurrant laici violantes interdictum. 5. p. disp. 5. dub. 2. in fine.

Excommunicatio an possit suspendi. 5. p. disput. 6. dub. 4. conclus. 3.

Excommunicati in Ecclesia sepulti corpus est exhumandum. ibid. d. spatat. 7. dub. 4. conclus. 4.

Excommunicatum an incurrant Religiosi non seruantes cellatione, & alias censuras impositas ab ordinatio 5. p. disput. 5. dub. 3. & dub. 4. conclus. 5. & 6. p. disput. 1. dub. 9. in fine, & disput. 3. dub. 2. conclus. 2.

Excommunicatus recipiendo ordines an incurrat irregularitas. p. 7. d. spatat. 9. sect. 1. dub. 6. & quid si exerceat eos. ibidem sect. 2. dub. 1. & vide etiam secundum dubium.

Excommunicatus celebrando quando fiat irregularis. vide verb. irregularitas.

Excommunicantur Religiosi, qui animo nocendi suis Praelatis, pergunt ad cortias Principum. 1. p. Dubio 10. in opinio. 1.

Excommunicatur qui cum teneatur ex iustitia non defendit clericum. ibid.

Excusatio.

Excusentur qui ab excommunicatione lata pro furis. 2. p. c. 3. dub. 1.

Excusentur qui a denunciando scripturas, &c. ibidem, dub. 2.

Excusentur quae causae ab incurrenda irregularitate. p. 7. disput. 2. dub. 3. per totum. & quae ab incurrenda suspensione. 3. p. disput. 3. dub. 4.

Exhibito.

Exhibere scripturas, vel instrumentum. Vide verbo, *Scriptura.*

Exhortatio.

Exhortari in bello. Vide verbo, *Bellum.*

Expofitus.

Expofitus, cuius parentes ignorantur, an sit censendus irregularis. part. 7. disp. 3. dub. 9. & quid si non est expofitus, &

tamen parentes eius ignorantur. ibid. dubio 10.

Extraneus.

Extraneus, cum ex factorum, & quae incipit, sanctum & salutare, quae est Sixti V. circa ordines explicatur. 3. p. disput. 5. dub. 7. sed nota, quod hae extraneus Sixti iam est reuocata per Clementem VIII.

Extrema unctio.

Extrema unctio an liceat tempore interdicti. 3. p. disp. 4. sect. 1. dub. 7.

F

Facilius aliquid conseruatur in esse quam de nouo fiat. p. 7. disp. 3. dub. 1. patum ante finem.

Factum.

Factum nomine alterius quid sit, & quando intellegatur. 2. p. c. 3. d. sp. 2. dub. 9.

Factum non dicitur illud, in quo aliquid superest agendum. 3. p. disput. 5. dub. 7. post notabile in dicto 3.

Falsarius.

Falsarius litterarum Apostolicarum est actualiter degradatus, & tradendus Curiae falsarius vero litterarum Regis verbaliter est deponendus. 4. p. disputat. unica, dub. 3. conclus. 5.

Familia & Familiaris.

Familiam & filios alendi obligatio excusare ad sanctam Patrum propter absolutionem. 2. p. c. 7. disputat. 1. dub. 6. conclus. 4.

Familiares Episcopi bene possunt communicare cum Episcopo non soluto, & contra Episcopos cum suis familiaribus. 2. part. cap. 6. disput. 1. dub. 8. conclus. 1.

Familiarum suorum quomodo, & quando possit Episcopus ordinare. 3. p. disp. 1. dub. 7. scilicet in fine.

Familiarium nomine seu familiae qui intelligantur ad effectum ut tempore interdicti privilegiatus secum ducat suos familiares vel familiam ad audiendam Othica diuina. 3. p. disput. 4. sect. 2. dub. 7. conclus. 2.

Fano

ALPHABETICVS.

Faintly visible text at the bottom of the page.

Farnosum quid sit. p. 7. disput. 10. dubio 6.
concl. 1.

$$F_{\text{LZM}} = 1.25 F_{\text{LZM}}$$

Famulus bene potest communicare cum domino extrinsecato non tolerari.
2. p. c. a. d. i. p. a. 11. d. b. 6.

Familias in hoc et irregularitatem, si
nullas de his rebus periculum No-
tario, et laici et q. si a locuturo ream
ad deformitatem in p. 7. d. q. ut p. 1. d. 2.
dub. 2. c. 1. f. h. b.

Faber.

Taber an sit infants, part., d. sp. at. q. d. ab.
1. 10923. 5.

Faber lignum est, quod facit furem, ut aliquis occidat, est irregulari s. p. 7. disp. 5. lect. 1. ad 2. v. sic. lecto omnes.

Fowler.

Fautores hæreticorum, & factorum filij
an censcantur hæretici. p. 7. disp. 4. dub.
2. & 3.

Fuitor homicide quando sit irregularis.
Ibid. disp. 6. c. 1. dub. 1. in princip.

Feet.

Ferant alens, si fera aliquem occidat, an efficiatur irregularis. p.7. disput. 6. sect. 1. dub. 7.

Fe²⁺ (ppm)

Festū nomine quid intelligatur ad efficiē-
cel brant. diuina tempore interualli
in festis relas in anima mater. s. post.
d. b. i. d. e. t. i. b. b. o. r. o. t. i.

Testum a quo tempore, vel parte die incipit, ibid. d. 2. c. 1.

Explan.

Fœtus quando dicatur animatus ad esse-
ntiam irregularitatis causatæ ex abortu.
p. 7. d. 1. u. 6. sect. 4. d. 1. 1.

Deuter.

Filius petentis in continenti clericum
turpiter age item cum matre, non in-
currit excommunicationem. 2. par. c. 3.
disp. 3. dub. 1 §. c. 16.

Filius patrem hereticum u. recutare tene-
tur, & e contra pater filium. ibid. disp.
c. dabo 2.

Filias bene potest communicare cum pa-
tride de consensu.

rentibus excommunicatis non tolera-
tis 2 p.c.6.d.sp.11.dub 6 concl.1.

Filij familias non tenentur nec propter ab-
sorptionem ad 5. P. 1 p. c. 7. disputat 1.
dub. 6 conclus. 3.

Filij hereticorum usque ad quam gradum
constat in illis sint irregulares. p. 7.
disput. 4. lib. 1.

Filius meretricis publicæ et si coniugatus
est, regulat' s. ibi d. d. b. s. concl. 2. affat
2. De alijs vide verbo, *Illegitimus*, &
verbo, *Leuiticus*.

F. E. 115.

Fiscalis, qui cōcurrat ad deformationem,
est irregularis. p. d. sp. 5. lect. 2. dub. 1.
ver. 2. 1. motor. &c. an exculeretur pro-
tecti. t. 2. q. 2. dub. 1. 1.

Flecken, etc.

Flagellare excommunicatum ante abso-
lutionem unde habuit octam. 2 p. c. 7.
disp. 16. 2 dub. 2.

Formula.

Forma et communicandi. Vade verbo, Ex-
communicandi.

Forma adolenda ab extramunitione
ne-2-p.c.v.difo, 1 dub. 1.

Form. secund. sentent. in degradationis
& depositionis 2. p. d. sp. vinct. dub. vlt.

Forma erigenda n. ferenda suspensione.
 §. p. d. p. a. t. d. u. b. 1. & p. c. n. a. c. o. n. t. r. a. l. u. d. c. m. q. u. a. t. e. r. a. m. f. o. r. m. a. m. n. o. n. s. e. r. u. a. t. i. b. i. l. e. n.

Form 9-60 (Revised July 1967)

Forma p. vend. inter dictum 3 p.d. spat. 6.
dal. 10 4

Form. absolvend. ab eo ibid. disputat. 6.
dubio 6.

Forma imponendi cessionem, o. p. disp.
2. d. 36 c. 2

Forina monens, n. sp. (monens = eunim
remissae, p. 7. Δ at 1 sect. 2. dub. 15.
in line.

Form. J. Spensland, in mag. l. c. tit. p. 7.
d. 10. l. c. ante p. mandubatur.

For a fixed α , β , γ , δ ,

Fornicarius. Vade, & levigari.

Fr. & Sons.

Fragilitas sexus excusat ire ad summum
Pont.

I N D E X

Pontificem propter absolutionem, vt mulierem 2 p.c. 7. disp. 1. dub. 6. conclusi.

Frater.

Frater percussus in continente clementer turpit. 1. ageretur cum sorore, non incurrat excommunicationem. 2. p. c. 3. disput. 3. dub. 13.

Frustrum.

Frustrum beneficii non facit laicos, qui excommunicationis obtinent beneficia. 2. p. c. 6. disput. 3. dub. 4. in conclusi.

Frustrum beneficii si acquiritur legitime ante excommunicationem, an prius excommunicatione disputat. 6. dub. 3. & an resistere teneatur ante laicis sententiam ibid. conclusi. 1. & cum iure restituendi. dub. 2.

Frustrum beneficii si lactetur infans. 3. p. disput. 2. dub. 1. post 4. conclusi.

Fugere.

Fugiendo qui potest euadere mortem, si occidat inuasorem, an sit irregularis. p. 2. d. sp. 1. sect. 3. dub. 2. post 3. conclusi. ubi late de fuga quoad hoc.

Furiosus.

Furiosus est irregularis, & quomodo sit de illo nil eundem, si vel noqat furor. 2. d. sp. 3. dub. 4. conclusi.

Furiosus si aliam occidat, an efficiatur irregularis, & an in foro eui teneatur de off. mione. p. 7. d. disput. 6. sect. 2. dub. 3. in p. c. 2.

G

Galeus.

Galeus morbus quando faciat hominem irregularem. p. 7. d. p. c. 3. dub. 4. conclusi.

Gestum.

Gestum ab excommunicato non tolerato ratione publica officij inquam a persona publica, an sint valida. 2. p. c. 3. disput. 6. dub. 3.

Gestum ab excommunicato non tolerato tanquam a persona privata. ibid. 6.

Gestum ab eo qui non obtinet verum titulum beneficii, quia electio, & collatio sunt invalida, quia facta sunt excommu-

nato, vel simoniacis, vel alium defectum patienti, an sint valida. dub. 7.

Glossa.

Glossa velut erronea recitatur in e. quodamque 1. q. 1. in p. 1. dub. 2. conclusi.

Gregorius.

Gregorius excommunicauit quendam d. famatorem. 2. p. c. 3. disput. 1. dub. 1.

H

Habitu.

Habitu cum excommunicato quomodo prohibuit. 2. p. c. 6. disput. 9. dubio 10.

Haresis, & Hæresis.

de Hæresi suspectas an de, qui per annum pertinaciter persequatur in excommunicatione. 2. p. c. 6. d. sp. 9. dub. vlt.

Hæresis crimen illatum est denancia. Iam, etli non precedat diffamatio, nec correctio fraterna. 2. p. c. 3. disput. 4. dub. 3. & filius contra patrem, & pater contra filium denunciare tenentur. ibid. disput. 3. dubio 1.

Hæreticus non amittit ipso facto dominium suorum bonorum, nec priuari potest usu suorum bonorum ante sententiam Iudicis. 1. p. dub. 7. illat. 1.

Hæreticus mere interior non incurrit excommunicationem latam contra hæreticos, hæreticum vero occultum, per accidens. ibid. dub. 1. conclusi. 2.

Hæreticus si sit proprius hæreticus, debet habere errorem in intellectu. ibidem, conclusi.

Hæreticus absolutus ab vna excommunicatione propter viam, qui resim, si aliam occultat, ma. et tunc excommunicatus; similiter si occultat aliquos actus exteriores hæretici 2. p. cap. disputat. 2. dub. 3. in fin.

Hæreticus carentis in iure non tenet potestatem degradatus & tradendus curie seculari. p. 4. d. 1. in ead. d. conclusi.

Hæreticus, si sit ipso lata an sit irregularis. part. 7. disput. 2. dub. 2. & an sint irregulares eorum tautores, & eorum filij. ibid.

ALPHABETICVS.

ibid. 2. & 3. per totum.

Hæreticus reconuersus quis sit. ibid.

Hermaphroditus.

Hermaphroditus quando sit irregularis, & quis cum eo dispense. pat. 7. disp. 3. dub. 5.

Histrion.

Histrion an sit infamis p. 7. disp. 4. dub. 5. concl. 2. illa. 1.

Homicidium, & Homicida.

Homicidium casuale quid, & in quantum casuale non est peccatum: & homicidium casuale est in dupli differet 2, & multa de eo p. 7. disp. 6. sect. 1. ante 1. dubium.

Homicidium voluntarium in causa dicitur, quod sequitur ex opere illicito peccuoso de se, quod quomodo sequatur ibid. dub. p. 1. mo. in 3. op. 1. mo. vers. Secunda vero pars.

Homicidium directe voluntarium, cuius dispensatio semper excipitur in omnibus privilegiis, quod sit. p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 1.

Homicidium quantumvis occultum inducit irregularitatem. p. 7. disp. 4. dub. 7. concl. 1.

Homicidium iustum quare inducat irregularitatem. ibid. disp. 5. sect. 1. notab. 2.

Homicidium committendi voluntas, & conatus, nec vulnus quantumvis lethale, non inducit irregularitatem. ibid. notab. 3.

Homicida in sui defensione excedendo moderamen incipit tutelæ, est irregularis, & quis cum eo dispense. p. 7. disp. 5. sect. 1. dub. 1.

Homicida directe voluntarius non est, qui in iura inopinati alium occidit, præcipue auctoritate. p. 7. disp. 6. sect. 2. dubio 1. concl. 1. vers. præterea dico.

Homicida quantum ad irregularitatem. Vide verba, *Deformare* & verbo, *Irregularitas*.

Homicida qualificatus est tradendus post aduersionem degradationem Curie seculari. 4. p. disp. unica, dub. 3. post concl. 5.

Hora.

Hora canonica. Vide, *Officium diuinum*.

Hospitalia.

Hospitalia erecta auctoritate Episcopi recipiantur cum Ecclesia in fauorabilibus. 5. pat. disp. 4. sect. 2. dubio 3. concl. 3.

Hostarius.

Hostarius, qui percutiendo in hostio clericum incurrit excommunicationem, non tractatur propter absolutionem se presentare Papæ. 1. p. c. 7. disp. 1. dub. 6. scilicet in fine dubij.

I

Ignorantia.

Ignorantia diuisio in ignorantiam iuris, & facti & an ignorantia facti excuset ab excommunicatione. 2. p. cap. 5. disp. 5. dub. 6.

Ignorantia iuris, id est, ignorantia excommunicationis impositæ pro aliquo peccato mortali, an illud peccatum committentem excuset ab excommunicatione ibid. dub. 7.

Ignorantia legis i solubentis actum non ex se in alium, quia malam, sed quia prohibet in, excusat à culpa, & consequenter ab excommunicatione. ib. in p. 1. mo. dubij.

Ignorantia culpabilis & vincibilis, & excusatio, & an excuset ab excommunicatione. 2. p. c. 5. disp. 5. dub. 8.

Ignorantia vincibilis an excuset ab excommunicatione non lata absolute contrascentes, sed contrarios, qui scienter ausu temerario fecerint, vel præsumptum facere ibid. dub. 9.

Ignorantia an excuset ab aliis censuris præter excommunicationem. 2. p. c. 5. disp. 5. dub. 10.

Ignorantia vincibilis excusat à peccato, quod committitur ob excommunicationem cum excommunicatione, & consequenter à pena. ibid. cap. 6. disp. 1. dub. 10.

c 2 Ignor

ALPHABETICVS.

p.7. disp. 4. dub. 5. quod totum vide circa hanc materiam.

Infamiam iuris an possit Princeps abolere. ibid.

Infantium non sequi condemnatum de furto non potest facere iudex 5. p. disp. 6. dub. 4. concl. 4.

Infans

Infans. Vide verbo, *Puer*.

Infirmus

Infirmus excusat ire ad S. P. propter absolutionem. 2. part. cap. 7. disp. 1. dub. 6. concl. 3.

Inimicus

Inimicus an possit remittere filius familiaris, vxor, &c. 2. p. cap. 7. disp. 3. dub. 11. in fine.

Inimicitia capitalis excusat ire ad S. P. propter absolutionem. 2. p. c. 7. disp. 1. dub. 6. concl. 3.

Inpocens an comprehendatur in sententia generali suspensionis. 3. part. disp. 3. dub. 1. concl. 4.

Inobediencia, seu inobediens

Inobediens, seu inobediencia est duplex. 1. p. c. 2. disp. 1. dub. 6.

Inobediencia formalis quæ sit. ib. dub. 11. in notabili.

Inquisitor

Inquisitoribus sub excommunicatione precipitur, ne odio, vel amore aliqui deficiant. 1. p. dub. 10. epimo. 1.

Inquisitores sub edicto precipientes fidelibus, vt veniant ad tale, vel tale templum, ad audiendum suum edictum, obligant sub mortali. 2. p. cap. 5. disp. 1. dub. 3. in fine.

Inquisitores tradentes reum iudici seculari, a quo deformatus, an maneant irregulares. p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 3.

Infamia

Infamia an sit irregularis, & an, & quando possit remoueri natus celebrare. p. 7. disp. 4. dub. 4. concl. 1.

Instrumentum

Instrumentum. Vide verbo, *Tabellio*. & verbo, *Scriptura*.

Interdictum

Interdicti nomen significatio, & quid interdictum civile, & quid ecclesiasticum. 5. p. disp. 1. dub. 1.

Interdicti & suspensionis differentia. 3. p. disp. 2. dub. 2.

Interdictum quoduplex, & eius distinctio. dub. 2.

Interdictum est censura. 1. p. dub. 5.

Interdicti pena lata a Iudice contra participantes cum excommunicato à se quomodo incurritur. 2. p. c. 6. disp. 1. o. dub. 5. in fine.

Interdictio merè personalis interdictæ personæ nullibi possunt audire diuina. 5. p. disp. 1. dub. 2. concl. 1.

Interdictum vnius Parochie, vbi sunt plures Parochie est interdictum speciale. ib. post concl. 2. & etiam est speciale interdictum omnium Ecclesiarum mundiarum.

Interdictio locali posito non censetur positum personale. 5. p. disp. 1. dub. 2. concl. 1.

Interdicta Ecclesiæ Cathedrali non censetur interdictus clericus illius Ecclesiæ, nec interdictio personali etiam generali posito censetur positum locale. ibid.

Interdictio generalis locali, vel speciali posito, quis locus censetur interdictus, & an censetur interdicta Ecclesiæ exempta à Iurisdictione interdicentis. ibid. dub. 3. per totum.

Interdicti & cellationis differentia. 6. part. disp. 1. dub. 1. in fine.

Interdictio Ecclesiæ exemptam interdictio speciali non potest Episcopus. ibid. concl. 3.

Interdicta terra aliquis domini temporalis, quæ terra intelligatur interdicta. ibid. concl. 1.

Interdictio generali, vel speciali personali posito, quæ persona censetur interdicta. 5. p. disp. 1. dub. 4. per totum.

Interdictio populo non censetur interdictus clericus, nec e contra. ibid. concl. 6. & an censetur interdicti scolares Academicæ non ibi oriundi, nec domicilia. ibid. concl. 10.

I N D E X

Interdicta familia alienius domini comprehenduntur clerici de tali familia. ib. concl. 8.

Interdicti Doctores comprehenduntur Doctores clerici. concl. 9.

Interdictio populo non comprehenduntur strigantes in tali populo, qui non sunt in domesticitate. ibid. concl. 10.

Interdictum an comprehendat ponentem illud, aut superiorem, aut æqualem. 5. p. disp. 1. dub. 5. & an comprehendat Episcopos. dub. 6.

Interdicere quis possit. 5. p. disput. 1. dub. 1. & an extra propriam territorium. dub. 2. & an excommunicatus, vel suspensus, vel interdictus possunt interdicere. dub. 3.

Interdicere se ipsum, vel sibi æqualem an quis possit. ibid. dub. 4.

Interdicti quis possit. 5. p. disp. 1. dub. 5. & an semel interdictus iterum possit interdicere. ibid. concl. 3.

Interdictum ob quas causas possit poni, & non potest poni nisi pro culpa propria vel aliena. 5. p. disp. 3. dub. 1. concl. 1. & an culpa propter quam sit ponendum, debeat esse mortalis. dub. 2. per totum.

Interdictum respectu populi non est poena, sed afflictio. ibidem, dub. 2. post 4. concl.

Interdictum an sit poena si ita sit. ibid. & est extensius maior poena, quam excommunicatio. dub. 3. concl. 1.

Interdictum generale locale, siue generale personale solus Papa potest ponere, vel aliquis ex eius commissione. 5. part. disp. 3. dub. 1. concl. 5.

Interdictum, & excommunicatio minor se habent tanquam excedens & excessum. ibid. dub. 2. concl. 1. in fine.

Interdictum locale, seu personale an possit poni propter debitum pecuniarium. dub. 3.

Interdictum mature & provide ponendum. ibid. in fine.

Interdictum quomodo ponendum. 5. part. disp. 3. dub. 4.

Interdictum an & quando debeat precedere monitio. ibid. concl. 1.

Interdicti intentio est mala in casibus, in quibus excommunicatio est nulla excepto vno casu. ibid. concl. 3.

Interdictum in quibus casibus sit ipso iure impositum. ibid. in fine.

Interdicti intentio iniusta, sed valida vel iusta secundum allegata & probata tantum est seruanda ratione scandali. 5. p. disp. 4. notab. 1.

Interdictum etiam nullum seruare tenentur religiosi sub excommunicatione, si seruetur à matrice. ibid.

Interdicti effectus tres, & hi conueniunt effectus excommunicationis, possunt tamen hauriri ab Episcopo. 5. p. disp. 4. notab. 2. & 3. & vide verbo, *Effectus*.

Interdicti effectum limitatio. id est nouo capitulum mater. ibid. ante 1. sect.

Interdicti tempore quæ licita, & quæ non licita ex his, quæ videntur officia diuina. 5. p. disp. 4. sect. 1. dub. 1. & quæ tempore antiquo licita erant. dub. 6. concl. 3. & an liceant olim, & liceant nunc Sacramentum Baptismi dub. 3. & sacramentum Baptismi & Confirmationis. dub. 4. & conficere christum. ibid. concl. 5. & Eucharistia sacramentum. dub. 5. & Sacramentum Matrimonij. dub. 6. & sacramentum Extremæ Vnctionis. dub. 7. & sacramentum Extremæ Vnctionis. dub. 8.

Interdictum an priuet vso ecclesiasticæ iurisdictionis exterioris. ibid. dub. 2. per totum.

Interdicto aliquo loco si personæ loci non dedecunt exasum culpæ. ibidem interdictum in alio loco possunt & celebrare, & audire diuina. 5. p. disp. 4. sect. 1. dub. 2. ferè in fine.

Interdicti tempore an officia diuina omnia huerent. ibid. sect. 2. dub. 1. & quæ nunc. ibid.

Interdicti tempore qui admittunt ad officia diuina. 5. p. disp. 4. sect. 2. dub. 4. concl. 1.

Interdicti tempore clerici, qui habent licentiam

ALPHABETICVS.

- centiam audiendi diuina, tenentur audire Missam, secus autem laici, & si habeant priuilegium, vt possint audire. 5. p. disp. 4. sect. 2. dub. 6. concl. 1. & 2.
- Interdicti** tempore qui habent priuilegiū audiendi, vel celebrandi diuina, an possint secum ducere suos familiares. ibid. dubio 7.
- Interdicti** tempore quomodo sit intelligenda moderatio cap. alma mater. ad celebranda diuina, se licet campanis non iulatis. etiam ibid. dub. 8. & concessio, quod in quatuor festiuitatibus anni, scilicet natalis Domini, Pasche, Pentecostes, Assumptionis Virginis celebrantur Officia diuina. dub. 9. & extenditur ad alia festa dicta concessio. ibid. notab. 2.
- Interdicti** tempore in festis supra relatis quæ officia diuina sint licita solenniter celebrari 5. p. disp. 4. sect. 2. dub. 11. per totum, & an liceat recipere sacramenta. dub. 12.
- Interdictum** an possit suspēdi, & an quantum ad aliquos effectus tantum. 5. part. disput. 6. dub. 4. conclus. 1. & quis possit suspendere conclus. 2.
- Interdictum** quando suspenditur à Iudice ad aliquid tempus, omne & solum illud licet ad quod suspenditur. ibid. dub. 11. conclus. 3.
- Interdicti** homines quādo possint admitti ad Officia diuina. 5. p. disputat. 4. sect. 2. dub. 12. ferè in fine.
- Interdicti** homines qui dederunt causam interdicto, cum admittuntur ad diuina, non debent appropinquare altari. ibid. in fine.
- Interdicti** homines quando careant ecclesiastica sepultura. ib. sect. 3. dub. 1. & 2.
- Interdictus** ab Ecclesiæ ingressu quis sit, & quid illi prohibeatur, & vb. celebrare possit, & si celebret in Ecclesiā, an hat irregularit. 5. p. disp. 4. sect. 3. dub. 5. conclus. 5. & disput. 5. dub. 4. conclus. 4.
- Interdictos** vitare qui, & in quibus tenentur, & illis nominatim interdictis sepulturam ecclesiasticam dantes incurrant excommunicationem. 5. part. disput. 5. dub. 1.
- Interdicti** communitate quilibet de ea communitate censetur nominatim denunciatus. ibid. conclus. 3. ante finem.
- Interdictus** nominatim quis dicatur. ibid.
- Interdictum** secundū præceptum quomodo obliget 5. p. disput. 5. dub. 2.
- Interdictum** violentis penetur. ibid. per totum dub. 3. & dub. 4. per totum.
- Interdictum** seruare an teneatur Religiosi. ibid. dub. 3.
- Interdictum** violans manet suspensus ab officio, & beneficio. 5. p. disput. 5. dub. 4. conclus. 2.
- Interdictum** vt non incuratur, quæ cause excusent ibid. dub. 5.
- ab Interdicto quis possit absolueri via ordinis 5. part. disput. 6. dub. 1. & quis ex commutatione. dub. 2.
- Interdictum** reuerentium Papæ nullum est in interdicti. dub. 1. conclus. 7.
- Interdicti** suspensione durante an possit appellauone interposita suspendere effectus interdicti, transacto tempore suspensionis. 5. part. disput. 6. dubio 4. conclus. 7.
- Interdictum** an possit relaxari ad cautelam ibid. dub. 5. & quid sit relaxare ad cautelam. ib. 3.
- Interdictum** in generale quando possit relaxare Iudex. 5. p. disp. 6. dub. 5. conclus. 5.
- Interdictum** vt relaxetur, duo requiruntur. ibid. dub. 6. conclus. 3.
- Interdictum** relaxat Papa sola voluntate interioni, vel cōcedendo licentiam celebrandi diuina in Ecclesiā à se interdicta. ibid. conclus. 2.
- Interdictus** recipiendo ordines an efficiatur irregularis. 5. p. disp. 9. sect. 1. dub. 6. & quid sit exerceat ordines ibid. sect. 2. dub. 1. & vide dub. 2.
- per **Interdictum** suspensionis à receptione sacramentorum si celebret, an maneat irregularis. 5. p. disp. 9. sect. 1. dub. 6. prope finem dubij.
- Interdictus** quando incurrat irregularitatem. Vide verbo, *Irregularitas*.

I N D E X

Intrusus.

Intrusus propria auctoritate in beneficio, nihil facit validum. 2. p. cap. 6. disput. 6. dubio 7.

Inuasus.

Inuasus se defendendo, etiam. Vide verbo, Occidere, & verbo, Irregularitas.

Inuatus.

Inuatus ad prandium an incurrit excommunicationem manducando eam excommunicato. 2. p. c. 6. disput. 9. dub. 1. cor. 1. 2.

Inuitus.

Inuitus an possit absolui. 2. p. c. 7. disput. 2. dub. 2. & p. 3. disputat. 6. dub. ult. & p. 3. disput. 6. dub. 1. concl. 1.

Irregularitas.

Irregularitas non est censura. 1. p. dub. 5. & quo respectu impedit receptionem ordinis. b. l. in fine dubij.

Irregularitatis definitio, & quo more sit indicata. p. 7. disp. 1. dub. 1. & p. 7. disput. 6. sect. 5. dub. 3. notab. 1.

Irregularitatis & aliarum censurarum differentia. ibid. & differentia inter irregularitatem & suspensionem. 5 p. disp. 2. dub. 1. in fine, & differentia depositionis ab irregularitate. 4 p. disput. unica, dub. 1. illatio. 2.

Irregularitatis diuissio. ibid. dub. 2.

Irregularitas non imponitur, nec potest imponi a iudice, nec recedit nisi in casibus à iure expressis. ibid. dub. 3.

Irregularitas non incurritur ob actum interuentum, nec ob exteriorem non consummatum. p. 7. disp. 2. dub. 1.

Irregularitas mentalis quæ sit in iure. ibid.

Irregularitas imposita ob etiam an incurritur, quando delictum est occultum. ibid. dub. 2.

Irregularitas ut incurritur, quando imponitur ob peccatum, an peccatum debet esse mortale, vel sufficiat veniale. p. 7. disput. 2. dub. 4.

Irregularitas an possit imponi pro peccato in iure preterito, id est, an requirat contaminationem, sicut excommunicatio. dub. 4.

Irregularis an sit homo iudicandus, vel an se debeat irregularé iudicare, quando est d. b. um, an incurret irregularitatem. b. d. dub. 5.

Irregularitatis primarias effectus est reddere eam inhabilem ad suscipiendos ordines, secundarias, priuare usu ordinum, & consequenter reddere inhabilem ad recipiendum beneficium curatum, vel simplex, & de aliis effectibus part. 7. disputat. 2. dubio sexto, per totam.

Irregularitas aliquando non priuat usu ordinis suscepti. 3. p. disput. unica, dub. 1. illatio. 2.

Irregularitas incurritur ipso facto & sine solennitate. ibid.

Irregularis de iijlo Curæ non potest obtinere pensionem ecclesiasticam. part. 7. disput. 2. dub. 6. ante 4. conclusi.

Irregularis, qui ante irregularitatem obtinuit beneficium, non est propter irregularitatem ipso iure copriuatus. ibid. conclusi. 4. & 3. part. disput. vnica, dub. 1. illatio. 2.

Irregularis non est priuatus vsu exterioris iurisdictionis, interioris verò, id est, potestate absolue. sacramentaliter, sic, excepto vao casu. p. 7. disp. 2. dub. 2. conclusi. 7.

Irregularitas ne incurritur, quæ causæ excusent. ibid. d. b. 7.

Irregularitas ex defectu corporis proueniens quando contingat. p. 7. disput. 3. dubio 1.

Irregularum quis alterum potest esse, & ipse non manebit irregularis, & econtra potest ipse manere irregularis alterum in faciendo irregularem. ibid. in fine dub. 1.

In Irregularitate proueniente ex defectu corporis quis possit dispensare. part. 7. disput. 2. dub. 5. per totum.

Irregularitatem an aliquis morbus inducat. b. d. dub. 4.

Irregularis & quous illegitimus. ibid. dub. 6. conclusi. 1. & cum eo ad sacros ordines, aut beneficium Curatum, aut dignita-

ALPHABETICVS.

- tem solus Papa dispensat; ad minores
verò simplex beneficium potest Epi-
scopus dispensare. concl. 2. cum prohi-
tente in Religione ius commune dis-
pensat ad Ordines, non ad Prælatum.
ibid. fere in fine dub. 1.)
- in Irregularitate proveniente ex illegiti-
mitate ex deinceps occulto an possit Epi-
scopus dispensare. p. 7. disp. 1. dub. 7.
- Irregularis ex illegitimitate an efficiatur
legitimus per subsequens matrimo-
nium. ibid. dub. 8.
- Irregularis an sit expositus, cuius parentes
ignorantur. ibid. b. 9.
- Irregularitatem contra violantes censu-
ras, an incurret celebrando illegitimas,
qui sine dispensatione se fecerit ordi-
nare, & quilibet alius corpore vitiosus,
qui sic celebrat, & quas pœnas incur-
rat sic se faciens ordinare sine dispen-
satione p. 7. disp. 1. dub. 11.
- Irregularis an sit servus, & quid, si ordina-
tur p. 7. disp. 1. dub. ult.
- Irregularis an sit illiteratus part. 7. disp. 4.
dub. 1. & quis cum eo possit dispensa-
re. ibid.
- Irregularis an sit hæreticus, vel apostata,
& eorum factores, atque eorum filij.
ibid. dub. 2. & 3.
- Irregularis an sit neophytus part. 7. disp. 4.
dub. 4. & quis cum eo dispense. ibid.
- Irregularis an sit infamis, & quando pos-
sit ordinari. ibid. 5. per totum.
- Irregularis an sit hæreticus. ibid. & filius me-
reticis publicæ, & mulieris uxoris scur-
tilis, vel publicæ fabularum actricis.
ibid.
- Irregularis an efficiatur quis per solem-
nem penitentiam p. 7. disp. 4. dub. 6.
- Irregularitatem an incurret aliquis et-
riminatione notorietatis. ibid. dub. 7.
- Irregularitatem in se habet homines in quan-
tumvis occultis. ibid. concl. 1.
- Irregularis est clericus in sacris, qui est in-
famis propter crimen adulterii maius,
& dispositione legitimam, quod non est
consuetudine abrogatum. p. 7. disp. 4.
dub. 7. concl. 1. in fine.
- Aula de crucifixis.*
- Irregularitatem an inducat simonia. ibid.
concl. 5. & 7.
- Irregularitatem an inducat sodomia. ibid.
in fine
- Irregularitas ex homicidio.*
- Irregularis est omnis, & solus ille, qui iam
baptizatus voluntarie occidit hominem,
etiam innocens, secus si non baptiza-
tus occidat. p. 7. disp. 5. sect. 1. in princ.
- Irregularitatem provenientem ex homicidio
iusto vel iniusto, quædam communia
exprimuntur. ibidem per quatuor no-
tabilia.
- Irregularis non fit, qui inveniens inimi-
cum mortuum, eius caput amputat, vel
aliud simile facit. ibid. post notab. 2.
- Irregularis non fit, qui abscindit alteri au-
riculam, vel digitum, aut eruit dentem.
p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1.
- Irregularis an sit, qui debilitat membrum,
aut aliud aridum reddat, non tamen
amputat. ibid. dub. 2.
- Irregularis an fiat, qui concutit ad defor-
mationem auctoritate publica, vel pri-
vata, vel in prolatione sententiæ. p. 7.
disp. 5. sect. 1. dub. 1.
- Irregularis ex defectu perfectæ lenitatis
numeratur. ibid. per totum dubium.
- Irregularis non fit, qui dicit *al verugo, haz*
in officio part. 7. disp. 5. sect. 2. dubio 2.
verf. 8.
- Irregularis non est, qui desert ad Iudicem
crimen, quod non mereatur defor-
mationem, etsi Iudex ob id, vel aliud deli-
ctum deforme crimen committen-
tem p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. verf. Secun-
dò promotor.
- Irregularis an efficiatur Inquisitor, vel
Iudex ecclesiasticus, qui tradit reum
Iudici seculari, à quo postea deforma-
tur reus. ibid. dub. 3.
- Irregularis an fiat Prælatum, qui ratione
temporalis iurisdictionis Prætorem in-
stituit, qui Prætor alium deformat post-
ea. p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 4. & quid si
condat legem coramitentem pœnam
mortis dub. 5.
- Irregularis an fiat Confessor, qui obligat
f. pœna

I N D E X

- penitentem ad confitendum crimen dignum morte, de quo iuridice interrogatur. p. 7. disp. 1. sect. 1. dub. 7.
- Irregularis an fiat detector malefactoris,** si ex eius detectione deformatur malefactor. ibid. dub. 1. 3.
- Irregulariter an fiant assistentes deformationi alicuius.** ibid. dub. 1. 4.
- Irregularis an fiat aliquis,** qui se defendit cum excessu moderaminis inculpate tutelae, si occidat, & qui cum eo dispenset. p. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 3. an concl. 3.
- Irregularis est,** qui occidit, si vulnerando tantum potest euadere mortem, & an idem sit, si tagiendo potest euadere. p. 7. disp. 1. sect. 2. dub. 1. concl. 3.
- Irregularis an sit,** qui occidit ministros iustitiae iniustos ab illis. ibid. concl. 1. in fine.
- Irregularis an sit adulter,** qui inuentus à marito cum vxore ab eo iniustus illum occidit ob sui defensionem. p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 3.
- Irregularis an sit adulter,** si occidit maritus vxorem. p. 7. disput. 5. sect. 1. dub. 2. concl. 1.
- Irregularis an fiat fur,** qui occidit ad se defensionem dominum rerum furtiuarum. p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. concl. 1.
- Irregularis est adulter,** qui facit pregnantem meretrice per loca periculosa, si moriatur, vel abortiat. ibid.
- Irregularis an fiat,** qui occidit iniustorem, si non potest aliter defendere propriam honorem, vel diuitias, aut vitam, vel diuitias proximi, & loquimur, quando licite defendit de consilio. p. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 4.
- Irregularis an fiat qui occidit iniustorem,** ut defendat Rempublicam Principem, vel proximum in casu, in quo precepto naturali vel diuino tenetur defendere. ibid. dub. 1.
- Irregularis est,** qui dat operam licite rei, si sequitur deformatio, ex eo quod non adhibuit debita diligentiam, ut non sequeretur. p. 7. disp. 6. sect. 1. notab. 1. ante 1. dubium.
- Irregularis an sit,** qui dat operam illicitæ rei, etsi omnem adhibeat diligentiam, ne deformatio sequatur. ibid. dub. 1. per totum.
- Irregularis quando sit clericus,** qui vocationi operam dat. ibid. opinio. 1. & coroll. 1. ante finem dubij.
- Irregularis an sit clericus exercens Chirurgiam per incisionem vel aduersionem,** morte sequuta. p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 2.
- Irregularis an sit magister,** qui castigat Petrum, & Petrus mortuus est ex euentu. ibid. dub. 3.
- Irregularis an sit reus,** qui torquet reum, si sequitur deformatio. p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 4.
- Irregularis an fiat,** qui illicitè percussit alium vulnere non lethali, qui tamen ex malo regimine, vel impetitia, aut negligentia Chirurghi moritur. ibid. dubio 5.
- Irregularis an sit,** qui ex eo quod saltauit cum muliere grauida, ipsa mulier abortiuit. ibid. dub. 5.
- Irregularis an sit,** qui alit feram, si fera aliquem occidat. p. 7. disput. 6. sect. 1. dub. 7.
- Irregularis an sit,** qui custodit, vel seruit infirmo, si illi aliquid det, ex quo sequatur acceleratio mortis. ibid. dub. 8.
- Irregularis an sit,** qui extrahit sagittam vel gladium ab homine percusso, si acceleratur mors. ibid. dub. 9.
- Irregularis an fiat clericus vel laicus,** qui abscindit alicui membrum propter sanitatem. ibid. dub. 10.
- Irregularis an fiat clericus Medicus,** qui curat omni aduorsa dispendia, si tamen moriatur infirmus. ibid. concl. 5.
- Irregularitas ut incutatur ex homicidio casuali,** quæ culpa requiratur. p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 1. 1.
- Irregularis non est pater vel mater,** qui sine culpa latè oppressit filium secum in lecto dormientem. ibid. concl. 1.
- Irregularitatem an incurrant funus, dormiens,** aut inf. 3. si aliquem occidant. p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 1. 2. 3. & 14.

A L P H A B E T I C V S.

Irregularis quando sit ebrius, si occidat. *ibid. dub. 1. §.*

Irregularitas ex homicidio directe voluntario.

Irregularis ex homicidio directe voluntario quis sit, & an sit talis mandatararius, qui scilicet alium percutere mandavit extra deformationem, sed seruus deformationis. p. 7. disput. 6. sect. 1. dub. 1. per totum.

Irregularis non est ex homicidio directe voluntario, qui in rixa inopinata alium occidit. *ibid.*

Irregularis an sit ex homicidio directe voluntario, qui directe voluit mutilare. *ibid.*

Irregularis an sit, qui mandavit occidere morte sequuta. p. 7. disput. 6. sect. 1. dub. 1.

Irregularis an sit, qui alteri consulat homicidium. *ibid. dub. 3.*

Irregularis an sit mandans, vel consulens homicidium, si quomodo revoceat mandatum, sequitur mors. *ibid. dub. 4.*

Irregularis an sit, qui consulit alteri, ut se exponat periculo mortis. p. 7. disput. 6. sect. 1. dub. 5.

Irregularis an fiat, qui mandat Ioanni, ut occidat Paulum, sed tamen Ioannes occidit a Paulo. *ibid. concl. 4.*

Irregularis an fiat, si me illicite rixante cum Ioanne, amici mei occiduntur ab amicis Ioannis. *ibid. concl. 5.*

Irregularis an sit clericus, qui scribit, ut aliquis capiatur, si ex captione sequatur mors. *ibid. concl. 6.*

Irregularis an sit, qui ratum habet homicidium suo nomine factum. p. 7. disput. 6. sect. 2. dub. 6.

Irregularis an fiat non impediens homicidium, cum possit. *dub. 7.*

Irregularis non est, qui persuadet alteri parato defendere ne defendat, si ex sola charitate tenebatur defendere. p. 7. disput. 6. sect. 2. dub. 7. post 1. concl.

Irregularis non est, qui sciens homicidium tractari, non reuelat, si ex sola charitate reuelare teneatur. *ibidem. vers. sequitur secundo.*

Irregularis non est Medicus non stipendiatus, si ex eo quod omisit curare infirmum, infirmus moritur. *ibid. vers. Sequitur tertio.*

Irregularis est pater infans, cui dicit femina, quam ipse concipere fecit, se velle sumere medicinam ad abortum, & ille tacet, si abortus sequitur. p. 7. disput. 6. sect. 2. dub. 7. versicul. Sequitur quarto.

Irregularis an fiat, qui occidit in bello propria manu. *ibid. sect. 3. dub. 1.*

Irregularitatis contracta in bello iusto & iniusto differentia. *ibid.*

Irregularis an fiat miles in casu, quo ad defensionem occidit in bello. *ibidem, concl. 2.*

Irregulares an sint assistentes ad iuvandum, vel exhortandum milites, sequuta deformatione. p. 7. disput. 6. sect. 3. dub. 2. ubi latet de irregularitate contracta in bello.

Irregulares an maneant omnes concurrentes ad homicidium in rixa subitè contingenti, vel præmissò consilio. *ibid. dub. 3. per totum & an associans eum, qui occiderit. ibid. concl. 1.*

Irregulares se debent reputare omnes, quando fuerunt in rixa, & non constet quis occiderit. *ibid. concl. 2.*

Irregularis an maneat primus percussor, quando plures concurrent diuini, & percutiunt, & ultimi tandem occidunt. p. 7. disput. 6. sect. 3. dub. 4.

Irregularis an maneat Petrus, si ipso rixante cum Ioanne, superueniunt amici, vel consanguinei Petri, & occidunt Ioannem, ipso Petro prohibente. *ibid. dub. 5.*

Irregularitas proueniens ex abortu.

Irregularitas proueniens ex abortu. p. 7. disput. 6. sect. 4. per totam.

Irregularitatis dispensatio.

Irregularitatis ex homicidio iusto, vel iniusto casuali, vel directe voluntario, dispensatio. p. 7. disputat. 6. sectione 5. per totam. de cuius irregularitatis dispensatione, vide verbo, *Dispensatio*.

I N D E X

& etiam infra hoc eodem verbo, & de dispensatione irregularitatis in generalibus h. v. l. v. l. v. l.

Irregularitas ex diversis causis

Irregularis an sit iterans Baptismum suscipiens, vel in iustitiam, vel conferendum scilicet p. 7. disp. 6. dub. 1. & per totam dispensationem.

Irregularis an sit bigamus, & de bigamia, & eius dispensatione, p. 7. disp. 8. per totam.

Irregularis est Religiosus, qui egreditur claustra ad audiendas Leges, vel Physicam, & non reuertitur ante duos menses, & dispensatio huius irregularitatis reservatur Papæ, p. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 1. concl. 1.

Irregularis sit adultus differens Baptismum vique ad xgitudinem ibi. concl. 2.

Irregularis est Episcopus, Diaconus, vel Presbyter, qui prætextu multæ excommunicationis, Imperatorem vel Principem adiit, ibi. concl. 3.

Irregularis an sit per saltum promotus ad Ordines, p. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 1.

Irregularis est, qui ministrat in Ordine, quem non habet, ibi. post 2. concl. & quis cum eo dispenset, ibi.

Irregularis an fiat, qui recipit Ordines ante sacramentum Confirmationis, p. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 3.

Irregularis an fiat recipiens plures Ordines in vno die, h. d. dub. 4. & quid si recipit ante legitimam ætatem presbyteriam, siquidem concelebrat cum Episcopo § 5. disp. 5. dub. 7. post notab. 11.

Irregularis an sit, qui post contractum matrimonium per verba de presenti, quamvis non sit consummatam, recipit sacros Ordines præter casus concessos a iure, p. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 5.

Irregularis an fiat excommunicatus, suspensus, vel interdictus recipiendo Ordines ibi. dub. 6. vel qui recipit ab Episcopo excommunicato, suspensio, vel interdicto, vel ab eo, qui renunciant loco & dignitati, ibi. in fine.

Irregularis an fiat excommunicatus, suspen-

sus, vel interdictus, qui exercet actum Ordinis p. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 1. & 1. & quis cum his omnibus dispenset V. de infra.

Irregularis non est excommunicatus, suspensus, vel interdictus, qui canit in choro Responsoria, Lectiones, vel Psalmos, nec qui sepelit, dummodo non adiungat diuinum Officium, nec qui exercet ea, quæ pertinent ad iurisdictionem fori, ibi. corol. 1. 2. & 3.

Irregularis non est Presbyter, Diaconus, vel Subdiaconus excommunicatus, etiam qui canit Epistolam sine manipulo ibi. vers. Ex secunda conditione.

Irregularis an fiat excommunicatus vel interdictus, aut suspensus ab officio prædicandi, si prædicet p. 7. disput. 9. sect. 1. dub. 2. vers. Ex d. 2. is sequitur.

Irregularis sit, qui aliqua censura iuratus absoluit sacramentaliter, quantumvis occulte absoluit, vel Sacerdos, qui consecrat Eucharistiam sine ulla solemnitate, etiam extra Missam p. att. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 1. ante finem.

Irregularis est Episcopus ligatus censura, qui extra Missam consecrat, ibi.

Irregularis non sit Episcopus suspensus à Pontificali, etiam cum solemnitate Pontificali celebret, ibi.

Irregularis non sit excommunicatus maior, suspensus vel interdictus celebrando, si censura sit nulla, ibi. concl. ult.

Irregularis an fiat excommunicatus, suspensus, vel interdictus, exercendo solemniter actus minorum Ordinum, p. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 1.

Irregularitatem qua vdo. incurrit suspensus, vel interdictus ab ingressu Ecclesie, ibi. dub. 4. & incurrit quidem interdictus ab ingressu Ecclesie in ea celebrando, §. part. disput. 4. sect. 3. dub. 6. concl. 5.

Irregularitatem non incurrit celebrando, qui est suspensus propter delictum, sed propter delictum, part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 1.

Irregularis an fiat excommunicatus, suspensus, vel

ALPHABETICVS.

fus, vel interdictus, si præstet auditionem celebrationi, verbi gratia, si Episcopus, vel alius ecclesiasticus Iudex faciat coram se celebrare. p. 7. disput. 9. sect. 2. dub. 6.

Irregularis an fiat, qui celebrant coram excommunicato, vel interdicto. ibid. dub. 7.

Irregularis an fiat violans interdictum locale. ibid. dub. 8. qui iudicat in loco interdicto si ibi absoluat ab excommunicatione in foro exteriori ibid. post 2. concl.

Irregularis an fiat clericus qui sepelit in loco interdicto. ibi. vers. Sed specialiter.

Irregulares non sunt laici, vel Religiosi non ordinati, quamvis in loco interdicto ministrent solemniter in ordine sacro. ferè in fine dubij.

Irregularis an fiat, qui tempore interdicti localis pulsat campanas, aut aperit ianuas Ecclesie. p. 7. disput. 9. sect. 2. dub. 9.

Irregularis non fit, qui ministrat sacerdoti celebranti tempore interdicti sine moderatione cap. alma mater. p. 7. disput. 9. sect. 2. sub. 9. post concl.

Irregularis an sit, qui tempore interdicti recipit Ordines. ibid. 10.

in Irregularitate incursi propter violationem censurarum ex receptione, vel exere. 2. Ordinis, solus Papa dispensat. & post Tridentinum Episcopus, si delictum est occultum. ibid. concl. 4. & dub. 15. concl. 3.

Irregularis an sit, qui celebrat tempore excommunicationis, vel in Ecclesia violata. p. 7. disput. 9. sect. 2. dub. 11. & 15. h. p. 7. dub. 11. & 6. p. d. sp. 3. d. b. 2. concl. 4.

Irregularis celebrando an incurret novam irregularitatem. p. 7. disput. 9. sect. 2. dub. 12.

Irregularis an sit, qui ministrat in Ordine, quem non habet. ibid. dub. 13.

Irregularis an fiat Subdiaconus, qui cum Dalmatica, & tunc manipulo ministrat eadem Diacono. ibid.

Irregularis an fiat laicus, qui baptizat extra casum necessitatis. p. 7. disput. 9. sect. 2. dub. 14.

Irregularis an fiat, qui baptizat subditum alienum solemniter, vel sine solemnitate. ibid.

Irregularis an fiat laicus, qui absoluit à peccatis seculis, & sacramentaliter. dub. 15. & quid, si absoluit Diaconus. ibid. post concl. 1.

Irregularis an sit Sacerdos, qui exerceat actus Episcopales. part. 7. disput. 9. sect. 3. dub. 1. & concl. 2.

Irregularitatis dispensatio in generali.

Irregularitatis dispensatio an requiratur causam. p. 7. disput. 10. dub. 1.

Irregularitas incursi propter bigamiam, an tollatur per Baptismum, vel alia quolibet irregularitatis. dub. 2.

Irregularitas quæ tollatur per professionem Religionis. dub. 3.

in Irregularitate contracta ex peccato, an possit dispensari per Bullam Cruciatæ, & dicitur contracta ex peccato ad dispensationem bigamie. dub. 4. & an possit dispensare Commissarius Cruciatæ in irregularitate. dub. 5.

Irregularis ex multis causis, vel vna, quomodo debeat pretere dispensationem, & quomodo ei danda. part. 7. disput. 10. dub. 8.

Iteratio Baptismi.

Iteratio Baptismi, Vide verborum, *Baptismus iterans* reliqua Sacramenta imprimenteria characterem, an sit irregularis. part. 7. disput. 7. dub. 5.

Inbilis.

Inbilis centesimus non absoluit ab irregularitate. part. 7. disput. 10. dub. 4. in concl.

Index.

Iudex ecclesiasticus secularem potest cogere, ut suum præstet officium. 2. p. c. 5. disput. 1. concl. 5.

Iudex clericum verberans propter delictum debet propria manu verberare, alias ipse & verberans sunt excommunicati. ibid. disput. 3. dub. 12. illatio. 3. & 4.

Iudex excommunicatus non toleratus si cum aliis etiam non excommunicatis

I N D E X

- pronunciat sententiam, faciat etiam eorum sententiam nullam. 2. p. c. 6 disp. 9. dub. 3. in fine.
- Iudex ecclesiasticus & secularis debent excommunicatum non toleratum à iudicio sepellere.** disp. 7. dub. 1.
- Iudex excommunicatus non toleratus etiam cum periculo mortis non debet exercere actum requirentem iurisdictionem.** 2. p. c. 7. disp. 8. dub. 5. opinio 4.
- Iudex benignus potest admittere in foro exteriori absolutionem virtute Bullæ in interiori foro datam.** 1. p. c. 7. disp. 3. dub. 1. illat. 1.
- Iudex conservator est suspensus ab officio, si agnoscit de aliis, quàm de manifestis iniuriis, vel si cognoscit de causis requirentibus iudicalem indaginem.** 3. p. disp. 1. dub. 1. concl. 5.
- Iudex suspensus quando possit administrare iustitiam.** 3. p. disp. 4. dub. 1. conclus. 1.
- Iudex maxime debet antiquos canones attendere:** nam de facili imponebant penam depositionis. 4. p. disput. unica. dub. 3. concl. 1.
- Iudex, qui per torturam debilitat membrum, non fit irregularis.** p. 7. disput. 5. sect. 1. dub. 4. & an fiat irregularis, si sequatur deformatio. ibidem, dub. 4.
- Iudex, qui profert sententiam deformationis, sequuto effectu, est irregularis.** p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. in princ. & aliquando talem sententiam profereudo non fit irregularis. ibidem. vetl. Quarto fit.
- Iudex ecclesiasticus tradendo reum Iudici seculari, à quo deformatur, an maneat irregularis.** p. 7. disput. 5. sect. 2. dub. 3.
- Irregularis an sit, qui fuit causa, ut aliquis per durum carcerem intra paucos dies moriatur.** ibid. dub. 4.
- Iudex ecclesiasticus non potest ferre sententiam durissimi carceris, nec alimentorum, ut quis citius moriatur.** ibidem.
- Iudex debet reputare irregulares omnes,** qui concurrunt ad homicidium, quando non constat, quis occiderit aut percuisset lethaliter p. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 3. concl. 2.
- Iudex ecclesiasticus excommunicatus, suspensus, aut interdictus personaliter, si absolvat ab excommunicatione, an incurrit irregularitatem.** p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 1. & quid si absolvat tempore interdicti. dub. 8 post 2. concl.
- Intermentum.*
- Intermentum de patendo mandatis Ecclesiæ, & illud delictum amplius non committendi, quando debeat precedere absolutionem ab excommunicatione.** 2. p. c. 7. disp. 2. dub. 2. & an in foro conscientie. dub. 3.
- Iurisdicctio.*
- Iurisdicctio, quæ alicui conceditur sub nomine dignitatis & officii, est ordinaria,** 2. p. c. 7. disp. 1. dub. 4. in concl. 1.
- Iurisdicctionis vsum an impediat interdictum.** 5. p. disp. 4. sect. 1. dub. 2.
- Iurisperitus.*
- Iurisperitus, qui registrum sumat contra reum ad facilitorem instructionem Iudicis, &c. sequuta reformatione est irregularis.** p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 2. vetl. Quarto fit.
- L**
- Laicus.*
- Laici initiati prima tonsura iure communi possunt ferre censuras; non initiati vero, solum Papæ commissione.** 1. p. dub. 6. concl. 1.
- Laicus an possit absolvere à censuris et commissione, vel sine illa in articulo mortis.** 7. p. c. 7. disp. 1. dub. 1. & 3.
- Laicus ludendo cum clerico in hoc Perz sinnam excedentem 50 aureos, quando incurrit excommunicationem.** 2. p. c. 6. disp. 1. o. d. b. 3. concl. 3.
- Laici an tempore interdicti sepeliri possint in loco sacro.** 1. p. d. 4. sect. 3. dub. 1. & 2. & an in illis festiuitatibus, in quibus percutiuntur daumna. ibid. dub. 3.

ALPHABETICVS.

Laius violando interdictum in quinque casibus peccat. 5. p. disp. 5. dub. 2. concl. 2. & potest puniri ob talem violationem à Iudice ecclesiastico. *ibid.* & an peccet, qui extra illos quinque casus audit diuina. *ibid.*

Laiet, in quibus casibus violando interdictum incurrant excommunicationem. *ibid.* in fine dubij.

Laius tempore cessationis est prohibita sepultura ecclesiastica. p. 6. disp. 1. dub. 1. concl. 1.

Laius protestando in causa sanguinis, quoddam non intendit deformationem accusati, liberatus ab irregularitate, & si non protestet, est irregularis irregularitate ex defectu perfectæ lenitatis. p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 2. versic. Sexto prædicta.

Laius baptizando extra casum necessitatis an fiat irregularis. p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 1. 4. & quid, si absoluat sacramentaliter. dub. 5.

Legatum.

Legatum vel relictum ab excommunicatione non tolerato, an possit suscipi. 1. p. c. 6. disp. 1. dub. 4. post 2. concl.

Legere.

Legere lectionem Theologiæ an liceat excommunicato, vel ab ipso eam audire. 2. p. c. 6. disp. 1. dub. 5.

Legitimus filius.

Legitimi sunt filij procreati ex matrimonio etiam inualide contracto, tamen in facie Ecclesiæ. p. 7. disp. 3. dub. 6. in prin.

Legitimus.

Legitimus absolute à Papa an possit sacris Ordinibus initiari. p. 7. disp. 3. dub. 6. notab. 4.

Legitimatio.

Legitimatio & dispensatio differunt. *ibid.* De aliis vide verbo, *Illegitimus*, & verbo, *Filius*.

Leprosus.

Leprosus est irregularis. p. 7. disp. 2. dubio 4. concl. 1.

Lex.

Lex præcipiens, aut prohibens aliquid sub

excommunicatione latæ sententiæ, obligat sub mortali, licet transgressio de se non sit mortalis, nisi materia sic levis. 2. p. c. 5. disp. 1. dub. 2. corol. 4.

Legem penam mortis condendo Prælati, an fiat irregularis. p. 7. disp. 3. sect. 2. dub. 5.

Leges potest docere clericus, etsi non possit eas audire. p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 10.

Libertas.

Libertas pro Missa seruienti post unum annum acquiritur, si seruit seruus 365 diebus. 3. p. disp. 1. dub. 3.

Licentia.

Licentia data à Papa clericis ad assistendum in bello iusto, quomodo intelligenda p. 7. disp. 6. sect. 3. dubio 2. ante 3. concl.

Ligna.

Ligna qui applicat ad combustionem hominis, quando fiat irregularis. p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 2. versic. Septimò, qui proicit.

Lit.

Lite pendente an quis possit absolui ab excommunicatione. 2. part. c. 7. disput. 3. dub. 10 & quid si sit finis. dub. 12. in fine.

Locus.

Locus exemptus, & locus extra territorium æquiparantur. 2. par. cap. 3. disp. 2. dub. 5.

Ludus.

Ludendo laicus vel Religiosus cum clerico in hac Peruana Prouincia summam excedentem quinquaginta aureas, quando incurrit excommunicationem. 2. p. c. 6. disp. 10. dub. 3. concl. 3.

M

Mandans, & Mandatum.

Mandans percutere clericum, si ante executionem mandati mortuus non incurrit excommunicationem, etiam si post mortem mandans mandatum adimpleatur. 2. p. cap. 4. disput. 1. dub. 8. ante 3. concl.

Man

I N D E X

Mandans, consulens, aut cooperans an incurrat excommunicationem latam contra facientes. 1. p. c. 5. disp. 3. dub. 1.

Mandantem delictum facere, ei, qui aliis tanto conatu erat facturus, ac si non mandaretur, non comprehendit excommunicationem, cum extenditur etiam ad mandantes ibid. dubio 4. nec quando non consequitur effectus mandati. ibidem dub. 4.

Mandans non incurrit excommunicationem, quando reuocat vere & non fecte. dub. 7. concl. 1.

Mandans an incurrat excommunicationem, si mandatarius adimpleat mandatum, antequam notum a reuocationis ad eum perueniat. concl. 1. & p. 7. d. sp. 6. sect. 1. d. b. 4. concl. 2.

Mandans seruo, ut alium percutat, citra defractionem, si seruus d. formet, non fit mandans irregularis ex homicidio directe voluntario part. 7. disp. 6. sect. 1. dubio 1. concl. 1. versic. Ex his sequitur.

Mandans occidere expressè vel virtualiter, est irregularis morte sequuta. p. 7. disp. 6. sect. 1. & dub. 2. & quid si reuocat mandatum. dub. 4. ●

Mandans Ioanni occidere Paulum, si Ioannes occiditur à Paulo, est irregularis mandans ibid. concl. 4.

Magister.

Magister, qui castigat discipulum, si ex castigatione casu sequatur mors, an sit irregularis. p. 7. disp. 6. sect. dub. 3.

Manifestare.

Manifestare. Vide verbo, *Denunciare*, vide verbo, *Scriptura*, vel *Instrumentum*.

Manus.

Manus violenta quæ, & quomodo intelligenda, in cap. si quis suadente. in 1. p. disp. 3. dub. 1. 2.

Manus duas habens an sit irregularis. p. 7. disp. 3. dub. 1. illat. 3.

Martyr.

Martyris sanguis effusus in Ecclesia non violat eam, si partem dispat. 7. dubio 1. conclus. 1.

Martus.

Martus uxoris scutillis, vel publicæ fabulorum actus est irregularis. part. 7. disp. 4. dub. 5. concl. 2. illat. 2.

Martus percutiendo in contingenti clericum carpitur agentem cum uxore, non est excommunicatus, nec qui detinet illum etiam in honeste loquentem, ut eum tradat suo Prælati. 1. p. c. 5. disp. 3. dubio 1. 3.

Matrimonium.

Matrimonium inualidè celebratur coram Patocho excommunicato non tolerato. 1. p. c. 6. d. sp. 3. dub. 1. concl. 5.

Mater mona elandellina quomodo potuerant ab Ecclesia irritari. ibid. dub. 4. 3. opinio.

Matrimonij sacramentum an liceat tempore interditi. 5. p. disp. 4. sect. 1. dubio 6. per totum

Matrimonio longens, aut sponsos benedicens sine licentia proprii est suspensus. p. 3. disp. 3. dub. 8. c. u. 9.

Medicus, & Medicina.

Medicus, vel Chirurgus, qui dubitat, an eum se ipse aliquis mortuus, vel deformatus sit, debet petere dispensationem, si vult ordinari p. 4. sp. 3. dub. 1. illat. 2. post 1. concl. & disp. 6. l. et. 1. dub. 0. 0. concl. 1.

Medicinus vel Chirurgus an clericus possit exercere. ibid.

Medicus non suspendiatur omittendo curare infirmum, si moriatur infirmus, non fit irregularis part. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 7. versic. Sequitur certum.

Membrum.

Membrum hominis quid p. 7. disp. 5. sect. 1. dub. 1.

Membrum qui non amputat, sed aridum reddit, an incurrat irregularitatem. ibid. dub. 2.

Membrum aridum mutilans, an incurrat irregularitatem. ibid.

Membrum alieni abscondens propter famam, an sit irregularis. p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 1. 0.

Mendi

ALPHABETICVS.

Mendicantes.

Mendicantes habent privilegium, vt fideles audiendo Massam in suis Ecclesiis, adimplant preceptum M. lxx. 2. p. c. 5. disput. 1. dub. 1. 2.

Mendicantes Religiosi ex. piuntur à potestate excommunicationis posita contra Religiosos non seruantes interdictum & cessationem impositam ab ordinatio. 6. p. disp. 3. dub. 2. concl. 2.

Mensa.

Mensa cum aliis quomodo sit prohibita excommunicati. 2. p. c. 6. disp. 9. dub. 11.

Mercator.

Mercator quis proprie dicatur. p. 7. disp. 4. dub. 7. fere in fine.

Metas.

Metas grauis excusar ab irregularitate. p. 7. disp. 2. dub. 7. concl. 5.

Miles.

Miles, qui in bello propria manu occidit in casu, quo sit necessarium ad evitandam mortem, an sit irregularis. p. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 1. post 1. conclus.

Missæ.

Missam non audiendo, non confitendo, aut non communicando, an peccet excommunicatus. 2. p. c. 6. disp. 4. dub. 7.

Missæ quomodo intelligatur dici pro excommunicatis 2. p. c. 6. disp. 9. dub. 5.

Missam quando vult radire excommunicatus non toleratus, quid faciendum. 2. p. c. 6. disput. 9. dub. 8.

Missæ celebratio, quamvis sicca sit Missa, est Officium d. i. num. 5. p. disp. 4. sect. 1. dub. 1. conclus. 1.

Missæ debet ex decreto Sotheris Papæ coram duobus celebrari. 6. p. disputat. 1. dub. 4. conclus. 2.

Missæ publicæ obediens non est audiendus. 2. p. disp. 5. in p. inc.

Missæ vna in h. bdomada pro renouanda necessitate celebrari debet ut in celebrare tempore interdicti. 8. p. disp. 4. sect. 2. dub. 1. conclus. 2. per. 2. & etiam nunc licet. duo. 1. conclus. 1. 2.

Missam audire a reuatore laicus qui habet privilegium audiendi diuina tem-

Nota de censuris.

pote interdici ab id. dub. 6. de aliis v. de verbo, Sacrificium.

Ministrare.

Ministrare sancto altari notorie criminulos non permittatur. 3. p. disp. 1. dub. 1. in fine.

Ministrare in ordine suscepto bene potest ordinari, quando ex non ministrando timetur manifestatio delicti; ad alios verò ordines ascendere non potest. p. 7. disp. 2. dub. 2. ad 3. argum.

Moderamen.

Moderamen inculpatæ tutelæ in defensione quid sit, & illud excedens an fiat irregularis. p. 7. disputat. 1. sect. 3. dub. 1. conclus. 2. & latus dub. 2.

Monachus.

Monachi nomine quis intelligatur, in cap. si quis luadente 2. p. c. 5. disp. 3. dub. 1. de aliis vide verbo, Religiosus.

Monialis.

Monialis vt clerici prohibetur tauro-rum agitationis spectaculum. 2. p. c. 5. disput. 1. dub. 7. dicto 5.

Monialis abortum procurando. Vide verbo, Abortus.

Monitio.

Monitio in excommunicatione comminatoria seu ferenda quando requiratur, vel quando sit necessaria ad eò, vt ea non præmissa excommunicatio non incutatur. 2. p. c. 5. disput. 1. dub. 3. post conclus.

Monitio vna sola sufficit post Canonem excommunicantem, & quando requiratur alia ibid. fere in fine.

Monitio aliqui Monitione licite potest iudex excommunicare enim, cui lex comminatur in sui excommunicationem. 2. p. c. 5. disp. 1. dub. 5. conclus. 1. & cap. 6. disp. 2. dub. 3. in fine. 1. ne citatione autem non dando ei certum ad allegandum pro se, excommuni. care non potest. conclus. 2. nec declinare potest 1. ne citatione cum esse excommunicatum, quem Canon excommunicauit, alias declaratio est nulla, ibid.

Monitio, quando excommunicatio est

INDEX

ius, sufficit vna probatio, p. 2. c. 5. d. 1.
 r. d. 2. q. 1. c. 1. v. d. excommunicatio
 est ab exco. 1. c. 1. debet precede c. 1. a
 m. utro, vel vna pro tribus cum con-
 petenti termino, locus faciendo l. d. 1.
 & p. 2. c. 1. m. l. 1. c. 1. p. 2. c. 1. m. l. 1.
 c. 1. d. 1. c. 1. d. 1. c. 1. d. 1. c. 1. d. 1.
 c. 1. d. 1. c. 1. d. 1. c. 1. d. 1. c. 1. d. 1.

Mont. o. n. r. 3 c. 11 mon. 110 solemnizad.

Monito canonica quæ sit. ibidem, in fine
quæ 1.

Mortis non est de essentia excommunicationis, ita ut sine morte non sit excommunication nulla, nisi per excommunicationem lata a se de contra participantem excommunicato a se ibi d. doli 2 & de hoc vide verbum, *Communicatio*.

Monito aliqua est de essentia communicationis, & quomodo hoc concordet cum precedenti uel. Vide 2. q. anc. 3. disp. de b. 10. 12. 0. mo.

Monitionem debet præmittere delegatus,
si ita illi datur pro forma iurisdictionis
in rescripto. ibid. dubio in fine dubij,
aliter communicatio est nulla.

Memorandum, quod praecedere debet excom-
municationem, debet monere ne quod homo-
doctus inquit, sed sub poena excom-
municat onis. 2. p. c. §. dicitur, 1. dub. 1. c. §. p. n. 2.

Monaco nella repubblica, e ne ha fatto
excommunicato la profano e gati
no e p.c. e d'è dubbi.

Monitio quando libet precedere suspensionem. 2.º de susp. 1.º dub. 1.º concl. 1.º.

Monito qu. udo debet precedere inter-
dictum. § p. disp. 1. dub. 4. concl. 1.

Arborea . .

Morbus qu. inducat irregularitatem, & in ea causa contrariet. qu. diffinit. p. 7. disput. 1. dub. 4.

Mors. c. mortuus.

Montis periculum quid sit. 1 p. disp. 4. sect.
1. dub. 3. concl. 1. & dub. 3. concl. 1.

Mortis pestis aliam excusat ire ad summum Pontificem propter absolutionem. 2. p. 6. n. d. sp. 1. sub C. concl. 4.

Mortis periculosa cum infat, an habeat

Item cam er t o, vel satisfactio, ita vt sine
ea non d. beat confessor absolvere. 2. p.
c. 1. et 2. p. 2. d. ab. i. no. ab. ult.

Manus. Vide vero: *Definitio*.
A² 1. 1.

Mulier nec iure communi, nec ex com-
muni ane Pipx potest terre censuras. i.
p. lab. o. corol. i.

Mulier si ratam habeat occisionem viri,
domino non prececlit in inclinatione,
potest matrimonium contrahere cum
occiso 2 p c 3. distat. 3. dub. 9. requi-
sito 1.

Mulier, quæ percutit eum cum tentantem
eum facta de turpi tudo e, non incurrit
excommunicationem ib. 2. dub. 3. in
fine.

Mulier non tenetur ire ad si mimum Pontificem ad obtinendam absolucionem ipsi reservatam. 2.p.c., dist. 1. Dub. 1. conclus. 1.

Malier an debeat premittere iuramentum,
antequam absolvatur ab excommuni-
catione. 2. p. c. 2. d. i. p. 2. d. n. b. 2.

Anders.

Mutillare, & detruncare idem est, & quid
 sint p. 7. disp. 4. sect. 1. dub. 2. in concl.

Mutilare qui voluit, un tilando an dicatur
mieg. latus & a ho ricidin volūtario di-
recte, p. 7 disp 6 sect 2. dub 1 concl 1.

Mat. lat. & hom. duos quod irregula-
ritatem eis reparentur pro e. l. mobi-
ferunt tamen in m. l. p. 7. d. p. 6. lect.
p. d. d. 4. & mut. lat. om. d. l. p. entatio an
in Pape. reservata. 10 d.

2

2. NAME

N Angantes per sua cōmunione cum
Domino natiua communicato non
tolciato. i p e 6 d l p. i d. b. 6. in fine.

$$\mathcal{N}^+ \text{ref}(\text{lat})$$

Necessitas temporis et quantitas lib. itede
ut communiter possit cum excom-
municato non tolerato a p. c. d. l. p. s. i.
dub. 1. c. com. q. 1.

Neophytus.

Nephrolepis

ALPHABETICVS.

Neophytus quis proprie sit, & improprie, & an sit irregularis & quis cum eo dispenset, pars. 7. disp. 4. dub. 4. & an possit obt. iure beneficium, officium, aut dignitatem, ibid. & quis cum eo ad hoc disp. videret.

Negativum.

Notarius. Vide verbo, *Tabellus.*

Notarium.

Notorietas factus quæ sit. 2. p. c. 6. disput. 1. dub. 4.

Notorius clericus peccator: quis dicitur 2. p. c. 6. disp. 1. dub. 4. & quomodo notorius est. Debeat, ut sit vitandus. ibidem, disp. 1. dub. 1. concl. 3.

Notorius clericus peccator, & nominatim denunciatus excommunicatus sunt iure eccl. iust. eo vitandi, at veritate diuino & iustitiam in quatuor casibus est quilibet excommunicatus vitandus. 2. p. c. 6. disp. 1. dub. 2. post 2. op. monem.

Notorietas ratione aliqua criminis inducant irregularitatem. p. 7. disput. 4. dub. 7.

Notoriam delictum publicum vel famosum quod sit ad effectum, ut Episcopus non possit dispensare in irregularitate ex eo procedente. p. 7. disp. 10. dub. 6. concl. 2.

Nullitas.

Nullitatem habet sententia prolata à non iurato, & a eam proferat cum non excommunicatus 2. p. c. 6. disp. 1. dub. 3.

Nullitatem.

Nullitatem verbis in iure inducit nullitatem ipso iure 4. p. c. disp. 1. dub. 5. concl. 2.

O

Obedientia.

Obedientiam perpetuam debentes, si ab obedientia fugiant propria auctoritate, capi possunt, & ad obedientiam redacti, ut Religiosus & vxor. 2. p. c. 3. disp. 1. dub. 4.

Obediendum non est Episcopo, vel Prelato

mandati, cantare Missam pro heretico, seu excommunicato. 2. p. c. 6. disp. 9. dub. 1. concl. 1. in iust.

Obediendum non est Episcopo, Principi, vel Prelato excommunicato 2. p. c. 6. disp. 1. dub. 4. concl. 1. & Job. 9.

Obitus.

Obitus se excommunicatum esse, si absoluitur in confessione sub illa conditione generalis, si forte iurasti, ut remaneat absolutus, ut verum non habeat necesse absolutus 2. p. c. 7. disp. 3. dub. ult. concl. 1.

Oculum.

Oculum dicitur aliquid dupliciter. 1. p. dub. 10. not. 1.

Oculus de rebus non iudicat Ecclesia, th. concl. 1. oculum tamen per accidens punire potest per legem generalem. ab. concl. 2.

Oculum delictum quod intelligatur in Concho Tridentino, ad hoc, ut possint absolueri Episcopi a censuris propter illud incuris 2. p. c. 7. disp. 1. dubio 1. concl. 2. & pars. 7. disp. 10. dub. 6. concl. 2.

Oculus.

Oculo carens quando sit irregularis. p. 7. disp. 3. dub. 1. illat. 1.

Occidere.

Occidere dicitur quoad irregularitatem non solum qui simpliciter est causa, quod alius moriatur, sed qui est causa accelerationis mortis, nec ille solum qui manu occidit, sed qui dat causam propinquam morti. p. 7. disp. 5. sect. 1. notab. 1.

Occidere & mutilare idem est quoad effectum inducendi irregularitatem. ab. not. 4.

Occisor est, qui ei d. d. t. causa n. 1. q. ver. bis iniuriis, an in. nec irregularis p. 7. disp. 5. sect. 1. dub. 1. in fine.

Occidere quis dicitur cum moderamine inculpata turba. 10. dub. 2.

Occisor iniustus si potest se defendere vulnerando tantum, est irregularis. ibid. concl. 3.

5 = Occisor

I N D E X

Occisor inuasoris non valens aliter defendere proprium honorem, vel vitam, vel diuitis proximi, an sit irregularis, & loquatur, quando defendit licite solum de consilio. p. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 4.
 Occidere causa defensionis. amplius de hoc v. de verbo, *Detinere*.
 Occisor Presbyteri debet in petenda dispensatione hoc exprimere, al as dispensatio est nulla p. 7. disp. 1. o. dub. ult.
 De illis vide verbo, *Deformare*, & verbo, *Irregularitas*.

Officium.

Officij secularis collatio excommunicato, nulla 1. 2. p. c. 6. disp. o. dub. 7. an sine.

Officium diuinum.

Officium diuinum cum aliis recitando an peccet excommunicatus, & alius qui cum eo recitat. 1. p. c. 6. disp. 8. dub. 4. & si dum celebratur in Ecclesia, eat excommunicatus non toleratus ad interessendum ibi, quid sit faciendum. 2. p. c. 6. disp. 9. dub. 8.
 Officium diuinum an teneatur recitare excommunicatus & depositus. 4. p. disp. vn. c. 1. dub. 1. concl. 1.
 Officiorum diuinorum nomine quid intelligitur. 5. p. disp. 4. sect. 1. dub. 1.
 Officia d. m. quae fuerint olim licita tempore interdicti. 5. p. disput. 4. sect. 2. dub. 1.
 Officia publica an possit obtinere neophytus, vel qui descendunt ex Iudeis vel Saracenis. p. 7. disput. 4. dub. 4. concl. 4. vel infamis. dub. 5. concl. 1. & an priuetur iam a ibitus ibid. illat. 3.
 Officia secularia generaliter sunt prohibita clericis, nisi priuatis gratia exerceant. p. 7. di. p. 6. l. c. 1. dub. 10. ante 3. concl.

Oratorium.

in Oratorio qui habet Bullam potest celebrare, vel facit celebrare. p. disput. sect. 2. dub. 7. c. 3. not. 2.

Oratio.

Orationes quae sunt publicae, quaedam priuatae, & quae sint. 2. p. c. 6. disput. 9. dub. 11.

Orare pro excommunicato non tolerato an liceat fidelibus. dub. 3.

Orare pro infidelibus oratione publica non licet ibi concl. 4.

Oratio pro excommunicato oratione publica, non est communicatus licet peccet. dub. 4. & an liceat orare pro excommunicato tolerato. dub. 6.

Orare in Memento Mihi pro excommunicatis an possit Sacerdos. 2. p. c. 6. disp. 9. dub. 5.

in Orationibus vel officiis diuinis an liceat communicare cum non toleratis. dub. 7.

Ordinarius Index.

Ordinarius, qui fert excommunicationem pro rebus pauci momenti, comparatur ei, qui volens abigere mustellum de fronte vicini, eum securi percussit. 2. p. c. 5. disp. 2. dub. 1. concl. 1. de alius vide verbo, *Index*.

Ordo iuris.

Ordo iuris ad excommunicandum duplex, essentialis & accidentalis. 2. p. c. 6. d. 1. dub. 1.

Ordo in quantum sacramentum,

Ordo ordinare.

Ordinis executionem non confert ei, quem ordinat Episcopus excommunicatus non toleratus ibid. disp. 3. dub. 1. concl. 2.

Ordinatus minoribus, vel maioribus ordinibus sine patrimonio an incurrat suspensionem ipso iure. 3. p. disp. 5. casu 2. dub. 4. & 5.

Ordinarius vero Episcopus talem sine patrimonio, quando incurrat suspensionem. h. d.

Ordinatus renunciando patrimonium, an valide renunciet. 3. p. disput. 5. dub. 5. concl. 2. & 3.

Ordinatus tunc luit patrimonij quando possit illud alienare ibid.

Ordinatus subiacet tunc sine illo patrimonio an possit se ascendere ad superiorem ordinem. 5. p. disput. dub. 6.

Ordinatus an possit in parochia quis sine patrimonio ex dispensatione Episcopi. ibid.

ALPHABETICVS.

ibi. in fine. 7. 2.

Ordinatus ordine sacro extra tempora, vel ante legitimam aetatem, vel absque literis dimissoriais, id est, sine licentia, an incurret suspensionem. 3. p. disp. 7. dub. 7. per totum dubium latissime, & dub. 8. casu 7.

Ordines minores ut conferantur, non requiruntur tempora, sed dies Dominica, vel dies festus. ibi. eodem dub. 7. in princ.

Ordines daos sacros suscipiens in vno die est ipso ut suspensus 3. p. d. sp. 5. dub. 7. not. 2. in fine & an sit irregularis. p. 7. disp. 4. sect. 1. dub. 4.

Ordinatus ante legitimam aetatem non potest a te illam exercere ordinem sic susceptum, etiam absolutus a suspensione, sine dispensatione Papae. 3. p. disp. 5. dub. 7. not. 10.

Ordinatus sacerdotio ante legitimam aetatem an fiat irregularis in ipso ordine, siquidem consecrat simul cum Episcopo. ibi post notab. 11.

Ordinatus ab Episcopo suspenso excommunicato, vel interdicto, vel haeretico, vel schismatico, vel ab eo, qui terminauit Episcopatu, est ipso iure suspensus. 3. p. d. sp. 5. dub. 8. & an fiat irregularis. p. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 6. in fine.

Ordinatus sine proprii Episcopi informatione quantum ad mores, & sic ordinatus sine suspensi, & quanto tempore. ibi dub. 8. casu 6.

Ordinatus ab Episcopo titulari sine licentia proprii, est suspensus ad arbitrium proprii Episcopi. & ordinatus literis Capituli sede vacante datis ante annum obitus Episcopi. ibi casu 7. & 8.

Ordinans & ordinatus Simoniacus, vel ab Episcopo Simoniacus, quas penas incurrit. 2. p. disp. 5. dub. 9. concl. 3. & 4.

Ordinum collatio est diuini officium, 5. p. disp. 4. sect. 1. dub. 1. concl. 1.

Ordinis sacramentum an liceat tempore interdicti. 5. p. disp. 4. sect. 1. dub. 8. & p. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 10. an vero liceat in loco interdicto, eadem 5. p. eodem

dub. 8.

Ordinare an liceat in casu necessitatis eo tempore, quo alias est prohibitum ordinare ibi.

Ordinis sacramentum possunt recipere tempore interdicti habentes bullam Cruciat. ibi. in fine.

Ordinari potest iuxta conscientiam filius presbyteri & coniugatus, quousque hoc ipse sciat, dummodo alius sit occultum. p. 7. disp. 2. dub. 1. opinio. 1.

Ordines suscipere non potest irregularis, etiam quando crimen est occultum. p. 7. disp. 2. dub. 2. in fine.

Ordinari sacris an possit, qui absolutus est legitimatus à Papa. ibi disput. 3. dub. 6. not. 3.

Ordinatus illegitimus sine dispensatione quas penas incurrit. p. 7. disp. 3. dub. 11. & an ministrando in ordinibus sic sine ipsa dispensatione susceptus irregularitatem incurrit. ibi.

Ordinari an possit haereticus, & eius filius, & receptor etiam. p. 7. disp. 4. dub. 2. & 3.

Ordinati, & obtinere beneficia, & dignitates an possit descendens ex patre, aut auo Iudaeo, aut Sarraceno, qui alius dicitur neoplytus. ibi d. 1. & 4.

Ordinatus per saltum an fiat irregularis. p. 7. disp. ut. 9. sect. 1. dub. 2. & an recipiat verum ordinem. ibi. & an sit suspensus ab ordine per saltum suscepto ibi. concl. 2. & quas cum eo dispenset. ibi.

Ordinatus ante susceptionem sacramenti confirmationis an sit irregularis. p. 6. disp. 9. sect. 1. dub. 3.

Ordinem sacrum suscipiens praeter casus in iure concessos post contractum matrimonium, an sit irregularis. dub. 5.

Ordines suscipiendo excommunicatus, suspensus vel interdictus an fiat irregularis. p. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 9.

Ordines exercendo excommunicatus, suspensus, vel interdictus an fiat irregularis. ibi. sect. 2. dub. 1. & vide etiam dub. 4.

Ordines recipiens tempore interdicti an

I N D E X

fit irregularis p.7.d.sp.9.sect.2.dub.10.

P

Papa.

Papa à nemine potest excommunicari, nec comprehenditur sententia a se lata. 2. p. disp. 1. dub. 7. illat. 1. & 2.

Papa sibi indulgentias concedere potest. ibid. fere in fine.

Papa non peccat communicando cum excommunicato, nec incurrit minoram excommunicationem. 2. p. c. 6. disp. 9. dub. 1. concl. 3. & potest dare licentiam communicandi cum eo. ibid.

Papa communicando cum excommunicato non censetur illam absolvere, licet ita absolvere possit ibi. concl. 4. & 5.

Papa solus potest ponere interd. àm generale personar. vel loci ob culpam privatis personar. vel alius ex eius commissione. 5. p. disp. 1. dub. 1. concl. 5.

Papa solus dispensat cum illegitimo ad sacros ordines, & b. vetitum curatum aut dignitatem p. 7. disp. 3. dub. 6. concl. 2. & p. c. si dispensare in qualibet irregularitate. p. 7. disp. 6. sect. 5. dub. 3. notab. 1.

Papa solo actu interiori potest relaxare interd. àm. 5. p. disp. 6. dub. 6. concl. 2. vel concedendo licentiam celebrandi in loco interdicto ibid.

Paralyfis.

Paralyfis faciens manus tremulas facit hominem irregularem. p. 7. disp. 5. dub. 4. concl. 1.

Parochus.

Parochus excommunicate nunquam potest nisi ex commissione. 2. p. c. 3. disp. 1. dub. 2.

Parochi successerunt 72. Discipulis. ibid. dub. 5. in fine.

¶ Parochus excommunicato tolerato, vel ab alio, qui ex iustitia, vel caritate tenetur, an liceat petere sacramentum, & an ipse possit conferre sine metu irregularitatis. 2. p. c. 6. disp. 8. dub. 2.

Parochus est concessa facultas ab Ecclesia absoluedi ab excommunicatione non reservata. 2. p. c. 7. disp. 1. dub. 1. in fine, & melius in dubio 4. conclus. 2. in medio.

Parochus, & quavis simplex confessor possunt absolvere ab excommunicatione generali lata a Visitatore Episcopi in sua visitatione. 2. p. c. 7. disp. 1. dub. 8. in fine.

Parochus qui facit cum absoluto ab excommunicatione in foro interiori. 2. p. c. 7. disp. 3. dub. 1. illat. 1.

Parochus potest absolvere ab excommunicatione, & confessionem, quia eius iurisdiclio est ord. 1. art. 2. dub. 1.

Parochus, qui matrimonio iungit subditos alterius parochie, est ipso iure suspensus. 3. p. disp. 5. dub. 8. casu 8.

Participare.

Participare cum excommunicato. Vide verbo, *Communicare.*

Parti.

Parti nomine, cui est satisfactio faciendz, quis intelligatur 2. p. c. d. sp. 3. dub. 7.

Pater.

Pater vendicat filium suum. 2. p. c. 3. disp. 2. dub. 4.

Pater punitur in filio. 2. p. c. 4. disp. 1. dub. 5.

Pater, qui percutit in coram. p. c. c. 1. m. tarpiter agentem cum ho. 2. non e. excommunicatus. 2. p. c. 5. disp. 3. dub. 1.

Pater filium in hereticeam accusat. tenetur. ibid. disp. 4. dub. 2.

Pater an possit communicare cum filio, & simul ab excommunicatis non toleratis. 2. p. c. 7. disp. 1. dub. 2.

Pater, qui sine causa opprobriat filium in lecto positum, non est irregularis. p. 7. disp. 5. sect. 1. d. b. 11. concl. 2.

Patrimonium.

Patrimonium. V. de verbo, *Ordo*, & verbo, *Profissio*, & verbo, *Renunciatio*.

Patronus.

Patronus presentans ad ordines aliquem cum pacto, quid ordinatus non poterit ab eo sustentationem, an, & quando contrahat suspensionem. 3. p. disp. 5. dub. 2. & 3.

ALPHABETICVS.

Se 5. De alius vide verbo, Presentatio.

Paulus.

Paulus Apostolus incestuosam exco-
municat Hymenæum, & Alex in Iram. 1. p.
dub. 2. conclus. 3. & 2. p. c. 5. disp. 1. dub.
1. Aug. Iam anathematizat. 2. par. c. 3.
disput. 1. dub. 6.

Paupertas.

Paupertas excusat ire ad summum Ponti-
ficem propter absolutionem. 1. part. c. 7.
disput. 1. dub. 1.

Peccatum.

Peccatum committens quod habet annexa
excommunicationem, non committit
duplex peccatū. 2. p. c. 5. disp. 1. dub. 11.

Peccatum etiam veniale non licet committi-
tere pro vitando quocumque damno etiā
temporali. 2. p. c. 6. disp. 6. dub. 5.

Peccatum mortale est non seruare cessa-
tionem. 6. p. disp. 3. dub. 2. conclus. 1.

Pena.

Pœnæ quando incutuntur non spectata
sententia Iudicis. 1. p. dub. 7. in conclus. 1.

Pœna privationis beneficii ipso facto non
obligat ante sententiā Iudicis. ibid. illat. 4.

Pœna censuræ ipso facto incurrere ab-
rogari potest per contrariam consuetu-
dinem. ibid. d. b. 8.

Pœnæ quæ incutuntur propter participa-
tionem cum excommunicato in rebus
prohibitis. 2. p. c. 6. disp. 1. c.

Pœna Iudicis non seruatis formam iuris
in excommunicatione. 2. part. c. 2. disput.
vn. ca. dub. 1.

Pœna Iudicis, qui non seruatur formam sus-
pendendi à iure statutam. 3. p. disput. 3.
dub. 1. conclus. 4.

Pœna socrorum. 3. p. disp. 3. dub. 3. in fine,
& par. 7. disp. 4. dub. 7. in fine.

Pœnam innouare non est extendere de
vno casu ad alium. 3. p. disput. 3. dub. 5.
conclus. 2.

Pœna contra committentem sonoriā in or-
dine. 1. p. disp. 3. dub. 9. in fine 3. concl.

Pœna contra non seruantes conditiones
requiritas in imponenda cessatione. p.
6. disp. 2. dub. 1.

Pœna contra violantes cessationem. ibid.

disputat. 3. dub. 2.

Pœnæ, quæ incutunt illegitimus, si ordi-
nuntur absque dispensatione p. 7. disput.
3. dub. 11.

Pœnitentia

Pœnitentiæ sacramentum. Vide verbo,
Sacramentum, & verbo, Conf. 3. c.

Pœnitentia alia publica, alia solennis, &
an per pœnitentiam quis efficiatur ir-
regularis. p. 7. disp. 4. dub. 6.

Persio.

Pensio si d. usio, & an pensionis diuisio
facta excommunicatione maiori sit valida.
2. p. c. 3. d. sp. 3. dub. 1.

Percussio.

Percussioni clerici, qui non obstat cum
possit, an incurrat excommunicationem.
2. p. c. 5. disp. 3. dub. 8.

Percussioni clerici obstat ex officio quis
teneatur. ibid. conclus. 2.

Percussionem clerici ratam habens, licet
nec mandatum, consilium, vel sanctorum
dederit, excommunicationem incurrit
quinque concurrentibus. ibid. dub. 9.

Percutiens quis interligatur. in cap. si quis
sua sententia. ibid. d. dub. 1. c.

Percussa si ad personam in eodem cap. quis
inteligatur. dub. 1. c.

Percutiens clericum etiam suæ percussio-
ni consentientem, incurrit excommuni-
cationem. ibid. d. b. 1. c.

Percussio clerici fit sine incurta excom-
municatione in 18. casibus. ibid. dub.
1. 4. per totum, quos casus ibi. unde lata.

Percutiens clericum, quem ex lata culpa
vel ex ignorantia crassa putabat esse la-
icum, non incurrit excommunicationem
canonis. 1. p. d. sp. 5. dub. 9. conclus. 1.
nec qui cum petro, vel occidit metā
mortis. 2. part. cap. 6. disputat. 8. dub. 5.
illat. 4.

Percussori clerici auxilium, vel fauorem
prestans ne exeat ab excommunicatione,
an participet in crimine criminoso.
c. 6. disp. 1. c. d. b. 4. in fine.

Percussor notorius clerici quis, & quando
vitandus. Vide verbo, Notorius.

Percutiens clericum adualiter depositum

I N D E X

vel depositum verbaliter, incorrigibilem tamen, non est excommunicatus. 4. p. disput. vincta, dub. 1. parum ante 3. conclus.

Percutendo el comite de galera clericum damnatum ad tricesimas quando incurrit excommunicationem. concl. 4. ibid.

Percutens valere nō lethali, si casu moriatur percussus, an maneat irregularis, & an teneatur in foro seculari de morte, an verò de vulnere. p. 7. disputat. 6. sect. 1. dub. 5.

Percussus quomodo cognoscatur an ex vulnere decellerit ibid. concl. 5.

Percussor primus an maneat irregularis, quando plures concurrunt simul ad homicidium, & ultimi tandem occidunt. p. 7. disput. 6. sect. 3. dub. 4.

Pernititio vsu rei tempore prohibito, concessa intelligitur illius rei creatio. 5. p. disput. 4. sect. 1. dub. 8. conclus. 2.

Permutatio.

Permutatio beneficii facta ab excommunicato est nulla, nec conualiscit per absolutionem subsequente. 2. par. cap. 6. disput. 3. dub. 2. notab. 2.

Permutare non potest, qui non habet ius in beneficio. dub. 2.

Perseuerare.

Perseuerare. Vide verbo, *Pertinaciter.*

Pertinacia.

Pertinaciter in excommunicatione quis perseueret. 2. p. c. 6. disput. 9. dub. vlt. & quando, & quomodo puniendus. ibid.

Pes.

Pes ligneus habens est irregularis, & quis cum eo potest dispensare. part. 7. disput. 3. dub. 1. & 3.

Pollutio.

Pollutio nocturna quando sit peccatum. p. 7. disput. 6. sect. 1. dub. 1. 4. in conclus.

Potestas.

Potestas in Ecclesia erga defunctos. Vide verbo, *Ecclesia.*

Potestas concedendi indulgentias. Vide verbo, *Indulgentia.*

Potestas infligendi censuras & excommunicationem. Vide verbo, *Excommuni-*

nicatio, & verbo, *censura.*

Potestas, quæ fundatur in consuetudine est ordinaria, quæ verò procedit ex privilegio, & commissione delegata. p. 6. disput. 2. ab. 1. col. 1.

Præco.

Præco est irregularis ex eo, quod præcedit eum causam mortis proclamando. p. 7. disput. 5. sect. 2. dub. 1. versic. octavo præco.

Prædicare.

Prædicare an liceat excommunicato non tolerato, vel ab eo, vel simul cum illo prædicationem audire. 2. p. c. 6. disput. 1. di. bio 3.

Prædicando excommunicatus, vel interdictus, vel suspensus ab officio prædicandi, an fiat irregularis. p. 7. disput. 9. sect. 2. dub. 2. versic. ex dictis sequitur.

Prædicatores bene possunt prædicare generaliter, quod indices sc. n. ut leges sine metu irregularitatis. p. 7. disputat. 5. sect. 2. dub. 6. conclus. 3.

Prælati.

Prælati inferioris mādātum expirat mortuo mandante. 1. part. c. 3. disput. vincta, dub. 4. dicto 2.

Prælati vel lex si præcipiat aliquid sub excommunicatione lxx sententiæ obligat sub mortali, nisi materi sit levis, quamvis alias transgressio simplex non sit mortalis. 2. part. c. 3. disput. 1. dub. 2. concl. 4.

Prælati Religiosi excommunicati possunt cum subditis communicare, sc. n. pater cum filiis. 2. p. c. 6. disput. 1. dub. 2. in fine

Prælati, qui ratione temporalis iurisdictionis præficiunt prætores, si prætor deformat aliquem, an ipse sit irregularis. p. 7. disputat. 1. sect. 2. dub. 4. & q. 4. si condit regem continentem parvam mortis. ibid. dub. 5.

Prælati an possint concedere licentiam clerico, ut ferat testimonium in causa largum. 5. p. 7. disput. 5. sect. 1. dub. 1. conclus. 1.

Prælati, qui iussu mandat apparitori suo,

ALPHABETICVS.

Suo, vt aliquem capiat, si capiendas se
defensando alium occidit. *Praeterea* vñ
est irregularis. p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 5.
in fine. De alijs vide verbo, *Religiosi*,
& verbo, *Episcopus*.

Presbyter.

Presbyter, qui abiit ad Imperatorem, seu
Principem praeterea transiit excom-
municacionis et irregularis p. 7. disp. 6.
sect. 1. dub. 1. conclus. 3. De alijs vide
verbo, *Clericus*.

Prescriptio.

Prescriptio legum auctus non tenetur
telligi nec rem praescriptam etiam lata
excommunicatione 2. p. c. 3. disp. 3. dub.
1. illat. 1.

Presentare.

Presentare Patronus, nec debet, nec po-
test excommunicatum ad beneficium
tutis patronatus. 2. p. c. 6. disp. 3. dub. 2.

Presentare Patronus excommunicatus an
possit, & an sit valida presentatio. disp.
6. dub. 3. al. it. 1. & an peccet mortaliter
presentando. d. spuat 8. dub. 3. post 2.
conclus.

Presentare prohibetur excommunicatio
excommunicatione minori, & presenta-
tio eo facta est irritanda, & sic ex-
communicatus presentans peccat mortali-
ter. 2. part. cap. 6. disput. 12. dubio 4.
conclus. 2.

Preiudicium.

Preiudicium vñ dicit in defensione p. 7.
d. spuat 5. sect. 3. dub. 2. conclus. 2.

Prima causa.

Prima causa quod licet anni d. e. potest
dari 3. p. disp. 5. d. h. 7. in princ. De alijs
vide verbo, *Oratio*.

Princeps.

Princeps excommunicatio non est prestan-
da obediencia 2. part. cap. 6. disput. 1.
dub. 4. conclus. 2.

Princeps potest abolere infamiam iuris.
p. 7. disput. 4. dub. 3. conclus. 3. De alijs vi-
de verbo, *Re*.

Privilegium.

Privilegium canonis. *Privilegium* fori.
Vide verbo, *Civitas*.

Privilegium de consuetudine.

Privilegium vñ pendet ex voluntate p. 1. c.
legati. 2. p. c. 7. disp. 2. dub. 2.

Privilegium confessorum Societatis Iesu.
ibid. disput. 2. dub. 8.

Privilegium habens dispensandi in homi-
cidio voluntario, & b. grama potest dis-
pensare in irregularitate ex defectu
perfectae aetatis. p. 7. disp. 6. sect. 3. dub.
1. conclus. 2.

Privilegium habens dispensandi in omni-
cidio casuali, non dispensat in irregulari-
tate ex defectu perfectae aetatis ibid.
conclus. 2.

Privilegium concessum Episcopis à Con-
cilio Tridentino dispensandi in irregu-
laritate proueniente ex illicito occulto,
non se extendit ad irregularitatem
contractam ex defectu perfectae aetatis
ibid. verbi ex d. h. sequitur p. 1. m. 0.

Privilegium eius, quod potest dispensare in
homicidio voluntario, non derogatur
ex eo, quod in 2. o. privilegio ex pra-
tut hominum voluntarium p. 7. disp.
6. sect. 3. dub. 3. notab. 2.

Privilegium audiendi Officia diuina, quae
olim habebant, an extendatur ad bene-
dictio. 1. 2. 3. nuptiarum. 3. p. disp. 4. sect. 1.
dub. 6. conclus. 4. & 4.

Privilegium habens, vt in Oratorio suo
dicatur Missa, an possit eo vt tempore
interdicti. ibid. sect. 2. dub. 3.

Privilegiatus solus non excluditur ab au-
diendis diuinis tempore interdicti. ibid.
dubio 4.

Privilegium habens audiendi diuina Of-
ficia, an teneatur debere solus audire
Missam. 3. p. disp. 4. sect. 2. dub. 6.

Privilegium habens audiendi, vel cele-
brandi diuina tempore interdicti non pos-
sit secum docere suos familiares. ibid.
dubio 7.

Privilegium concessum singulae personae
quod dicitur ibid. conclus. 3.

Privilegium habent aliqui ordines Men-
dicantium, vt tempore interdicti possint
celebrare diuina coram suis famu-
licibus, & confratribus. ibid. conclus. 4.

Privilegium datum impersonaliter in
h. quo

I N D E X

quo differat à dato personaliter. 3. part. disputat. 4. sect. 1. dubio 9. parum ante finem.

Primi & atas ad assistendam diuinis, & ad recipienda sacramenta tempore interdicti, an possit sepeliri in loco sacro, etsi non exprimat illud p. u. legum. 5. part. disputat. 4. sect. 3. dub. 4.

Privilegium habes ad audiendum, vel celebrandam diuina tempore interdicti, an teneatur habere ad tempus cessantis. 6. p. d. sp. 1. dub. 5.

Privilegium particulare sit etiam est interpretandum; ac verò privilegium iuris late. ibid. & vide part. 7. disp. 3. dub. 7. in conclus.

Processio.

Processioni an possit interesse excommunicatus non toleratus. 2. part. c. 6. disputat. dub. 8. conclus. 2.

Procurator.

Procurator cōcurrentis ad deformationem esse irregularis. p. 7. d. sp. 5. sect. 2. dub. 1. v. l. c. secundo promotor

Processus.

Processus factus ab excommunicato an sit validus. 2. p. c. 6. disputat. 6. dub. 3.

Professio.

Professio, ad cuius titulum ordinatur Religiosus, habet vicem patrimonij. 3. p. d. sp. 5. c. 1. u. notabili.

Professio religionis quam irregularitatem tollat. p. 7. disputat. 1. dub. 3.

Promotor.

Promotor. Vide verbo, *Fiscalis.*

Protestatio.

Protestatio, quæ iam facit Inquisitor Iudici seculari, ut cum eo 2 se tradito se militer corditer gerat, non est necessaria, ut Inquisitor non incurat irregularitatem. part. 7. disputat. 5. sect. 2. dubio 3. illatio. 1.

Protestatio, quam facit accusator dicēdo, quod non intendit deformationem accensuræ, an & quando, & in quibus casibus teneatur accusatorem ab irregularitate. part. 7. disputat. 5. sect. 2. dub. 9. per totum, & in quibusdam casibus non est

necessaria ibidem, versic. secundo notandum est.

Protestatio debet esse expressa, non tacita. ibid. v. l. c. sexto præd. etia.

Protestatio an excuset clericum ab irregularitate quando petit vindictam citra deformationem accensuræ criminatam. p. 7. disputat. 5. sect. 2. dub. 10. & quando accusat coram seculari pro iniuriis alienis dignis morte. dub. 11.

Protestatio an excuset ab irregularitate aduocatum, testem, & promotorem fiscales. p. 7. disputat. 5. sect. 2. dub. 12.

Promotor.

Promotor. Vide verbo, *Iudex*, & verbo, *Curator*.

Puer.

Pueri prima tonsura in iurati se pugno percutiendo an incurant excommunicationem canonis. 2. p. c. 5. disputat. 3. dub. 13. in 2. casu.

Puer, qui alium occidit, an aliquando possit esse irregularis, & an teneatur de morte. p. 7. d. sp. 6. sect. 1. dub. 12. & 13.

Pueri nondum habentes usum rationis an comprehendantur interdicti. 3. p. d. sp. 4. sect. 2. dub. 5. & an tempore interdicti possint sepeliri in loco sacro. ibid. disputat. 5. dubio 1.

Publicum, & Publicare.

Publicandus excommunicatus quomodo, & quis sit publice denunciatus. 2. p. c. 6. disputat. 2. dub. 1. conclus. 3.

Publicum delictum quod sit. p. 7. disputat. 1. dub. 6. conclus. 2.

Publicus peccator. Vide verbo, *Clericus*.

Pugnans.

Pugnans in bello. Vide verbo, *Bellum*.

Punitus.

Puniti sine propria culpa quando aliquis possit. 5. p. d. sp. 1. dub. 1. præd. 4. conclus.

R

Rapina.

Rapina & furtum in quo differunt, & rapiens de manu clauiculi est excommunicatus, secus qui ab eo furatur subtiliter.

ALPHABETICVS.

uliter. 2. p. c. 5. disp. 3. dub. 12.

Ratio abitur.

Ratibatio de preterito quid proprie in iure significet. 2. p. c. 5. disp. 3. dub. 9.

Ratibatio ratia quid ibid. 3. requiritur.

Ratum habeas homicidium suo nomine factum, quando antequam fieret, potuit mandare, an sit irregularis. p. 7. disp. 1. sect. 1. dub. 6. & ibi late de ratihabitione.

Ratio.

Ratio expressa in vna constitutione ad similitudinem casum omnium extenditur. 6. p. disp. 1. dub. 3. optato.

Rebaptizans, & Rebaptizatus.

Rebaptizans, & Rebaptizatus. Vide verbo, *Baptismus.*

Reconciliatio, & Reconciliatus.

Reconciliatio Ecclesie violata per quem, & quomodo fieri debeat. 5. p. 7. dub. 4.

Reconciliatus Ecclesie hereticus quando dicatur. p. 7. disp. 4. d. b. in medio.

Reitor.

Reitores Societatis Iesu an de facto excommunicent. Videant compendium. 2. p. c. 5. disp. 1. dub. 1. fere in fine.

Rex, & Regius Senator.

Rex si esset excommunicatus non toleratus, non esset nominatus in canone. M. l. x. 2. p. c. 6. d. 1. p. 9. dub. 1. in fine.

Regi senatores subindo Iudici Ecclesiastico, ut absoluat alium ab excommunicatione, nullam excommunicationem incurrant. 1. p. c. 7. disp. 2. dub. 1. concl. 3.

ad Regis aduentum in aliquem locum, ubi est interdictum positum, consonium v. detur rationi, ut extendatur privilegium celebrandi tempore interdicti. 3. p. disp. 4. sect. 2. dub. 9. parum ante finem.

Reincidentia.

Reincidentia in excommunicationem quid, & de materia reincidentie. 1. p. c. 7. disp. 3. dub. 1. 4.

Relaxare

Relaxare a iuramentum interdictum, seu aliam censuram, quid sit. 3. p. disput. 6. dubio 3.

Relaxare cessationem quis possit. 6. part. disp. 3. dub. 3. Et alia de relaxatione vide verbo, *Interdictum.*

Religiosus.

Religiosorum domus Vicarii, ut Subpriori, & Ministri, quando possint excommunicare. 2. p. c. 5. disp. 1. dub. 1. in fine.

Religiosorum Praelatorum excommunicandi potestas aliquando de facto deficit ob contrariam consuetudinem. 2. p. c. 3. disp. 1. dub. 1. fere in fine.

Religio, qui pergunt ad Curtas Principum a iure nocendi suos Praelatos excommunicantur. 1. part. dubio 10. optato 1.

Religiosi debent excommunicate in scriptis, nisi suae constitutiones confirmatae per summum Pontificem aliud praescribant. 2. p. c. 2. disp. v. nica, dubio 3. & solo verbo an aliquando possint suspendere. 3. p. disput. 3. dub. 1. concl. 4. in fine. & potestatem excommunicandi non habent iure diuino. 2. p. c. 3. disput. v. nica, dub. 3. concl. 4.

Religiosorum constitutiones iuri communis quando derogent. 2. p. c. 1. disput. v. nica, dub. 1.

Religiosi solo iure positivo ab Episcoporum potestate exempti sunt. 2. part. c. 3. disp. v. nica, dub. 5. concl. 3.

Religiosorum subditi delinquendo etiam extra loca, in quibus degant, ligantur excommunicatione suorum Praelatorum. 2. p. c. 3. d. 1. dub. 4.

Religiosus si fugiat, vbiunque sit, potest illum suus Praelatus capere, etiam non invocato brachio seculari. ibid.

Religiosi mendicantes non sunt subditi tatione delicti, & quando possint puniri per Episcopum. ibidem, dubio 6. in fine.

Religiosi assistentes agitationi taurorum, seu eos agitant. Vide verbo, *Clerici.*

Religiosi Praelati non debent excommunicare sine eo quod praecedat monitio canonica. 2. p. c. 5. disp. 1. dub. 8.

ALPHABETICVS.

estionem contra huiusmodi, 2. par. c. 6.
disp. 8. dub. 3. illud. 4.

Referre.

Referre peccata merita interiora quomodo possit Ecclesia, p. dub. 1. ad 2.

Respon.

Reignare te ictur benedictum, qui in perpetuum suspensus est, 3. p. disp. 2. dub. 1. post 6. c. 1.

Renunciatio.

Renunciatio patrimonii sit valida, p. 3. disp. 5. c. 2. 3. & 6.

Restituere.

Restituere pariter etiam, qui totum non potest restituere, illas incidit in excommunicationem, si excommunicatus est lata contra non restituentes, 2. p. cap. 7. disp. 1. dub. 3. & c. 1. §. 1. 5. disp. 3. dub. 1. c. 1. §. 1. & de rebus omni quando interuenit excommunicatione. Vide totum hoc dub. 3. ubi multa.

Restituere te ictur damnum ille, qui tenetur oblatum illud, & ex eo, quod non oblatum, damnum sequitur, p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 7. concl. 2.

Reuerenda.

Reuerenda orationis dari a quo possint, 3. p. disp. 3. dub. 7. pag. vna & dimidia, ante finem.

Reuerentia an expirent morte concedentis, b. d.

Reuerentia concessa ab Episcopo excommunicatione denuntiatio an sit valida, ibid. m. & an concessa personae excommunicatae denuntiatio sit valida, ibid.

Reus.

Reus excommunicationis quomodo possit comparere in iudicio, 2. p. c. 6. disp. 7. dub. 1.

Reus, & eius advocatus an maneat irregularis, quoad regulam debet in probare, ne, & purus parum talium, p. 7. disp. 3. sect. 2. d. b. 5.

Rex. Vide verbo, *Peg. m.*

Rixare.

Rixante muliere cum Iohanne, si amicum occidatur ab amicis Iohannis, an

ego maneam irregularis, p. 7. disp. 6. sect. 2. dubio 5. concl. 1. §. & de materia irregularitatis in rixis contractis, ibid. sect. 3. dub. 3. 4. & 5.

S

Sacerdos. Vide, *Clericus.*
Sacramentum.

Sacramenta adiunguntur ab excommunicato catholico tolerato vel non tolerato an valida sint, 2. p. c. 6. disp. 3. dub. 1. & 2. & an licet in ipsis constituantur, dub. 3. & an valide non toleratus recipiat, dub. 4.

Sacramenta adiunguntur, si sit in aliquo casu an possit excommunicatus eo totum recipere, si sit ab eo petere, 2. p. c. 6. disp. 3. dub. 2. & an possit in aliquo casu animi, si sit suspensus non toleratus, 3. p. disp. 2. dub. 2. in fine.

Sacramenta administrare excommunicato indigenti tenetur lege claustris, Sacerdos, ibid. in fine dubij.

Sacramentorum passiva participatione priuatus, est vnus effectus excommunicationis minoris, & an peccet mortaliter tali excommunicatione excommunicatus sacramenta accipiendo, 2. p. c. 6. disp. 1. dub. 2. & an peccet admitti ad id, ibid. dub. 2.

Sacramenta recipere non possunt, sed diuersa ratione excommunicati, & peccatores, 2. p. c. 1. disp. 1. dub. 1. c. 1. §. 1.

Sacramentum potest an licet recipi, & licet tunc tempore interdicti, 3. p. disp. 4. sect. 1. dub. 3.

Sacramentum potest recipere quomodo licet ei, qui in dederit causam interdicti, & excommunicati, ibid. Et de excommunicatis viue persequentia dubia.

Sacramentum ordinis, & alia sacramenta potest recipere tempore interdicti, qui habet Balam Cruciatum, 3. p. disp. 4. sect. 1. dub. 3. in fine.

Sacramenta non licet tempore tempore interdicti in festiuitatibus privilegiatis, nisi ea, quae extra tales festiuitates

h 3 licet

I N D E X

licet recipere. 5. p. disp. 4. sect. 2. dub. 11.
Sacramenta recipere intra Ecclesiam an
possit suspensus ab ingressu Ecclesie. 5.
p. disp. 4. sect. 3. dub. 5. concl. 6.

Sacramentorum administratio an sit pro-
hibita tempore cessationis. 6. p. disp. 1.
dub. 9. & quæ tunc liceant. ib. concl. 2.

Sacrificium.

Sacrificium Missæ habet suum valorem,
etsi ab indigno & peccatore offeratur.
2. p. c. 6. disp. 4. dub. 1.

Sacrificium Missæ an sit proficuum aliis
fidelibus oblatam ab excommunicato
non tolerato. ibid. dub. 5. & an oblatum
pro excommunicato non tolerato sit ei
proficuum. dub. 4.

Sacrificium Missæ præcisè quantum ad va-
lorem, quod habet ex institutione Chri-
sti, non connumeratur inter suffragia
Ecclesie eodem dub. post 3. concl.

Saltatio.

Saltans cum muliere grando sequuto ab-
olsa an sit irregularis. p. 7. disp. 6. sect. 1.
dub. 6.

Salmanticensis Episcopus.

Salmanticensis Episcopus potest absolueri
subditos Abbatis Metinensis, & ipsum
Abbatem. 2. p. c. 7. disp. 1. dub. 1. cõcl. 1.

Salutare.

Salutare excommunicatum quomodo sit
prohibitum. 2. p. c. 6. disp. 9. dub. 9.

Sanctus.

Sancti aliquando dicuntur peccatores. 1. p.
dub. 2. notab. 1.

Sanguis.

Sanguinis effusio iniuriola violat Eccle-
siam. 5. p. disp. 7. dub. 1. concl. 1.

Sanguinis effusio quantumvis magna non
inducit irregularitatem. p. 7. disp. 5.
sect. 2. dub. 2. in fine

Satisfactio.

Satisfactio realis quando fit præmittenda
absolutioni. 1. p. c. 7. disp. 1. dub. 5. not. 1.

Satisfacere qui non potest, præstet cau-
tionem pignoratitiâ, vel fideiussoriam.
2. p. c. 7. disp. 5. dub. 5. not. 1. & de satisfa-
ctione excommunicati, vide totum hæc
dub. in, ubi m'ra inuenies, & quando
satisfactio vel cautio habeat locum
etiam in articulo mortis.

Satisfactio quæ præmittenda, ut quis absol-
uatur, ab excommunicatione incurâ ob
alterius in animam. 2. p. c. 7. disp. 5. dub. 12.
Satisfactio sacerdote, vel Religioso laico,
conset satisfacta Ecclesia, vel monaste-
rium. ibid.

Scholarum seu Scholasticorum.

Scholares Academ. 5. qui nec domediaris,
nec orandi sunt popali interdicti, ubi
est Academia, an comprehendantur in
interdicto. 5. p. disp. 1. dub. 4. concl. 2.

Scienter.

Scienter, dictio, significat iactantiâ, contra
legem. 2. p. c. 5. disp. 5. dub. 9. ante 2. conc.

Scriptura.

Scripturam alterius possidens & nõ res-
tituens est obnoxius restitutioni. Jamni
sequitur, quia non restitit. 2. p. c. 1. disp.
2. dub. 2. & ibi late de scripturarum ma-
nifestatione, & an teneatur reus ex m'â-
dato laicis scripturas manifestare pro-
ptias ad actoris intentionem fundâdam.

Scripturas alicui habere sciens, debet osten-
dere, si potest probare, nisi excusetur
aliqua ratione. ibid. in fine dubij.

Scripturas ostendere iure civili aliquando
compellitur reus, secus iure canonico,
in fine materiæ excommunicationis.

Seminis effusio.

Seminis illicita effusio violat Ecclesiam.
5. p. disp. 7. dub. 2. concl. 2.

Sententia.

Sententia non comprehendit nisi subditos
sententiam ferentem. 2. p. c. 3. disp. 1. dub.
7. concl. 2. & 3.

Sententia, quæ non habuit effectum in
vita sententiantis expirat eo amoto vel
mortuo. ibid. c. 5. disp. 5. dub. 1. in fi. c.

Sententiam aliorum facit nullam Index
excommunicatus, quando simul cum eis
pronunciat. 2. p. c. 6. disp. 6. dub. 6. in fine.

Sepultura.

Sepultura ecclesiastica quomodo intelli-
gatur quis priari. 2. p. c. 6. disp. 4. dub. 8.

Sepultura ecclesiastica non priuatur ex-
communicatus, qui post mortem est
absolutus. ib. concl. 3.

Sepeliens excommunicatum in loco sa-

ALPHABETICVS.

cto est excommunicatus, si niteri & qui sepelire haereticū, vel eius fautorem. 2.p.c. 6.disp. 10 dub. 1. & exp. catio huius excommunicationis est dub. 6.

Sepultus extra locum sacrum tempore interdicti debet sublato interdicto exhumari, & in loco sacro sepeliri. 5.p.disp. 4. sect. 3 dub. 1. conclus. 1. notab. 2.

Sepultus verò illicitè in loco sacro non debet exhumari, ut tradatur profano loco. ibid.

Sepeliri possunt clerici tempore interdicti intra Ecclesiam specialiter interdictam cum certa quadam modo ratione. 5.p.disp. 4. sect. 3. dub. 1. conclus. 3.

Sepelire laicos in loco sacro tempore interdicti an liceat in illis quatuor festiuitatibus, in quibus conceduntur diuina Officia. 5.p.disp. 4. sect. 3. dub. 3.

Sepeliri in loco sacro eodem tempore an possint habentes privilegium ad assistendum diuinis, & recipienda sacramenta virtute talis privilegij & an idem possint habentes privilegium ad assistendum diuinis tantum ibid. dub. 4.

Sepultura nihil innouatur in cap. alma mater. sed licet in sepeliendo modus, qui non licebat ante prædictum caput ibid. in fine dubij 3.

Sepelire cum pompa moderata quid sit. 5.p.disp. 4. sect. 3. dub. 4. parum ante finem

Sepeliens interdictos in loco sacro incurrit excommunicationem. 5.p.disp. 5. dub. 4. conclus. 1.

Sepeliens excommunicatum non toleratum in Ecclesia violat eam si sepeliendo ibid. disp. 5. dub. 1. casu 3.

Sepultus infidelis, vel excommunicatus in Ecclesia est exhumandus. 5.p.disp. 7. dub. 4. conclus. 7.

Sepultura ecclesiastica an liceat tempore cessantis p. 6 disp. 1. dub. 1.

Sepeliens in loco sacro excommunicatus, suspensus, vel interdictus non incurrit irregularitatem, si non adiungat diuinum Officium. p. 7 disp. 9. sect. 2. dub. 2. corol. 2. & quid, si sepeliat in loco interdicto clericus. ibid. dub. 8. ver.

sed specialiter inquis.

Seruitus, 2. seruitus

Seruit is quando excolet ire ad summum Pontificem propter absolutionem. 2.p. cap. 7. disp. 1. dub. 1. conclus. 3.

Seruus an sit irreg. illis, & quid si ordine tur. p. 7. disp. 3. dub. ult.

Syluester Papa.

Syluester Papa excommunicauit Gulielmum Patricum 2.p.c. 5. disp. 1. dub. 1.

Symbolum.

Symboli explicatio quoad illam particulam, *Sanctarum communionem*, 1.p. dub. 2. not. 4. post 3. conclus.

Simonia.

Simonia potest absolui ali excommunicatione antequam relicta sit pretium patris, vel resignet beneficium 2.p.c. 7. disp. 3. dub. 7. illat. 2.

Simonia an inducat irregularitatem. p. 7 disp. 4. dub. 7. conclus. 4. & 5.

Simonia committens an incurrat suspensionem. 3.p.disp. 3. dub. 9. & incurrit quidem, si in ordine committat ibi, conclus. 1.

Simonia realis quæ, & solam simoniæ realem pœna prosequuntur ibi, not. 4. & 2.

Simonia realis in ordine inducit excommunicationem ipso iure. notab. 3.

Simonia commissâ in Reuocandis, censetur commissa si in ordine. 3.p.disp. 5. dub. 9. conclus. 2. in fine.

Simoniacus in ordine quæ pœna puniatur. ibid.

Simoniacus in beneficio est excommunicatus, & cetera. Vide p. 3. disp. 5. dub. 9. conclus. 3. & 6. & 7.

Societas Iesu.

Societatis Iesu Confessoribus privilegiū est absolendi ab omnibus censuris nō contentis in Bulla Cœnæ. 2.p.c. 7. disp. 3. dub. 8.

Sodomia.

Sodomita an sit irregulatus, & alix pœnæ contra clericum sodomitam. p. 7. disp. 4. dub. 7. in fine. Et de aliis vide verbo, *Clericus.*

Spirituale.

Spirituale sumitur dupliciter. p. 1. d. 4. ad 2. in Spi

I N D E X

in Spiritualibus quibz, & in quibus lada-
tur 1. p. dub. 2. in solut. ad 1.

Stylus.

Stylus Romane Curie facit iur. 1. p. dub.
5 ad m. d. in conclusiōis

Stylus Curie in d. p. c. s. d. eum i. l. i. g. i. t. i. m. o. q. u. i. s. e. f. e. c. i. t. a. n. t. e. d. i. s. p. u. t. a. t. i. o. n. i. s. i. n. o. r. d. a. n. t. i. q. u. i. s. s. i. t. p. 7. d. i. s. p. u. t. 5. d. b. 1. i. c. o. n. c. l. u. s. i. 2.

Subditus.

Subditus qu. non est non potest excom-
municari. 2. p. c. 4. d. i. s. p. 1. d. b. 2.

Subdiaconus.

Subdiaconus ministrans calicem Diacono sine manipulo, an sit irregularis. p. 7. d. i. s. p. 9. s. e. c. t. 2. d. b. 1. s. i. t. e. i. n. s. i. n. e.

Subdiaconus vel Diaconus interdictus ab ingressu Ecclesie an possit sine metu irregularitatis exire a Ecclesia, an habere Epistolam, vel Euangelium Missæ, quæ celebratur intra Ecclesiam. 5. p. d. i. s. p. 4. s. e. c. t. 3. d. b. 5. c. o. n. c. l. 5.

Suburbium.

Suburbia quæ sunt, & quando censentur interd. cta. 5. p. d. i. s. p. u. t. 1. d. b. 3. c. o. n. c. l. 1. & 2. p. e. r. t. o. t. a. m.

Suffocatio.

Suffocatio violat Ecclesiam, sicut effusio sanguinis. 5. p. d. i. s. p. 7. d. b. 1. c. o. n. c. l. 2.

Suffraganeus.

Suffraganei non sunt Subalterni Arch. episcopi. 2. p. c. 2. d. i. s. p. u. t. 1. d. b. 6.

Suffragium.

Suffragia Ecclesie sunt in duplici differētia, & quibus suffragis priuatur excommunicatu, & habent suffragia Ecclesie duplicem valorem. 2. p. c. 6. d. i. s. p. 4. d. b. 1.

Suffragus Ecclesie an fruatur excommunicatus, quando exiit à peccato, & non stat per ipsam quin absoluat. dub. 2.

Suspensio.

Suspensio est censura. 1. p. dub. 5. & eius nominis significatio, & uerbitio. 3. p. d. i. s. p. 1. d. b. 1. & 2.

Suspensionis poenitentia sententia nō comprehendit Episcopos, nisi illorū fiat expressa mentio. 2. p. c. 6. d. i. s. p. u. t. 1. d. b. 5.

Suspensio, excommunicatus, interdictus, & irregularis æquiparantur quoad beneficium. 2. p. c. 6. d. i. s. p. 5. d. b. 4. in fine.

Suspensio ab officio & beneficio est unus est cō. excommunicationis. d. i. s. p. 6.

Suspensionis poenitentia lata a Iudice contra pat. c. p. ante, cum excom. cato quomodo incutatur. 2. p. c. 6. d. i. s. p. 1. d. b. 5. in fine.

Suspensio non incurritur nisi propria culpa. 3. p. d. i. s. p. 3. d. b. 1.

Suspensio in quo differt ab interdicto & excommunicatione. ibid. corol. 1. & in quo ab irregularitate in fine d. b. 1.

Suspensio quatuorplex sit. dub. 1.

Suspensio sine præfinitōe temporis est perpetua. 3. p. d. i. s. p. 1. d. b. 3.

Suspensio quoad se, & quoad alios quæ. ibid. in fine d. b. 1.

Suspensionis effectus qui, & quomodo sint cognoscendi. 3. p. d. i. s. p. 1. d. b. 1.

Suspensio ab ordine nō censetur suspensio a iurisdictione, nec e contra. ibid. conclus. 4.

Suspensio a beneficio solum est suspensio a fructibus beneficii, non ab officio, & si est pauper, alendus est de fructibus beneficii. ibid.

Suspensio ab officio absolute cēsetur suspensio ab omni officio tam ordinis quam iurisdictionis. ibid. conclus. 5. & 1. p. d. i. s. p. 2. d. b. 1. c. o. n. c. l. 2. non uero a fructibus beneficii. ibid. conclus. 6.

Suspensio a divinis, & quibus sit suspensio. 3. p. d. i. s. p. 2. d. b. 1. post 6. conclus.

Suspensio diuturna æqualest pen. a. n. o. i. n. i. b. i. d. e. m.

Suspensio an lucretur fructus beneficii. ibid.

Suspensio alternatur ab officio, vel beneficio, a quo maneat suspensio. ibid. conclus. 7.

Suspensio ab ordine simpliciter à quibus ordinibus sit suspensio p. 3. d. i. s. p. 2. d. b. 1. c. o. n. c. l. 8.

Suspensio Episcopos. Vile verbo. Ep. s. e. p. u. r.

Suspensio ab administratione Ecclesie non manet suspensio ab ordine, ubi suspē.

ALPHABETICVS.

supra concl. 12.

Suspensus ab ingressu Ecclesie quo maneat suspensus ab i. concl. 13.

Suspensus a sacramento, & non toleratus an possit in aliquo casu admittit sacramento 3. l. 1. dub. 2. in fine

Suspensus qui facit quod sibi prohibitum est tali suspensione, an valide faciat. dub. 3.

Suspensus non toleratus quis sit. ibid.

Suspensio qua forma sit ferenda, & suspensio alia ferenda, alia lata. 2. p. disp. 3. dub. 1.

Suspensionis latæ in scriptis, & solo verbo differentia. ibid. concl. 4.

Suspensus per annum potest celebrare, vel exercere suum officium ultimo die anni bisextilis. 3. p. disp. 1. dub. 3.

Suspensio magna prudentia est imponenda. 3. p. disp. 3. dub. 1. concl. 4.

Suspensio potest imponi pro culpa merè præterita. ibid. concl. 5.

Suspensio an possit imponi pro non culpa. ibi. dub. 2. & an pro culpa veniali. dub. 3.

Suspensio qualis secum trahat executionem. 2. p. disp. 3. dub. 4. concl. 1. & qualis suspensio per sequentem appellationem, & qualis non. ibid.

Suspendere qui possunt potestate ordinaria, & qui ex cõmissione, & an suspensus possit suspendere, & an peccet administrand. sacramenta 3. p. disp. 4. dub. 1.

Suspensio quæ possit, & an defunctus possit suspendi. ibi. dub. 2.

Suspensio in quibus casibus incurratur. 3. p. disp. 5. per totam. & an clericus notorius concubinaris sit suspensus. ibi. dub. 1. & an publicus peccator. ibid. dub. 1. & an clericus sodomita. dub. 3. & an cum aliquis ordinatur factis sine patrimonio, & ad præsentationem aliquis patroni cum pacto, &c. ibid. casu 2. & an qui ordinatur cum patrimonio ficto. ibid. dub. 6. & qui ordinatur ab Episcopo excommunicato, suspensus. &c. dub. 7. casu 4. & qui ordinatur ab Episcopo, qui renuntiavit loco

& dignitati. ibid. casu 5. & qui petit ordinari a non suo, casu 6. & tunc etiam Episcopus est suspensus. ibid. & quando Episcopus titularis ordinat sine licentia etiam prima tonsura, casu 7. & quando intra annum vacantis Capituli mandatur Reuerendas, casu 8. & quando Sacerdos coniungit, seu benedicit sponsos alterius parochie, sine licentia, casu 9. & est suspensus Prælatorum Prædicatorum, vel Minorum, qui recipit ad professionem ante impletum annum probationis, casu 10. & clericus publice portans vestes virgatas, casu 11. & qui ordinatur simoniace, vel ab Episcopo simoniaci. ibid. dub. 9. per totum.

Suspensio non incurritur nisi in casibus à iure expressis. ibid. dub. 1. opinio. 1.

Suspensus an sit, qui ordinatur ordine sacro extra tempora, vel ante legitimam ætatem, vel sine lites dimissorias. 3. p. disp. 1. dub. 7. post notab. 11. vers. de tertia vera parte. & qui ordinatur per saltum. 3. p. disp. 8. dub. 3. concl. 1.

Suspensionem incurrit, qui ordinatur ab Episcopo excommunicato, suspensus vel interdictus, schismatico, vel hæretico, vel ab Episcopo, qui renuntiavit loco & dignitati. 3. p. disp. 5. dub. 8. in prime.

Suspensio imposita ad certum tempus, vel sub conditione transacto tempore, vel impleta conditione, evanescit sine alia abolutione. 3. p. disp. 6. dub. 2. concl. 1.

Suspensus ab ingressu Ecclesie quis sit, & quid ei prohibeatur. 1. p. disp. sect. 3. dub. 1. in fine.

Suspensio an possit interdictum. 3. p. disp. 6. dub. 4.

Suspendere censuram non est idem quod tollere eam. ibid. concl. 4.

Suspensionem incurrunt illegamini, qui ordinatur sine dispensatione, & an sic suspensus celebratio incurrat irregularitatem. 3. p. disp. 3. dub. 1. concl. 1.

Suspensus an sit simoniacus. 1. beneficio, vel qui ignoranter recipit beneficium, quod

I N D E X

quod illi ab alio tertio fuit Simoniaci adeptum. 1. p. disp. 5. dub. 9. concl. 5. & 6.
 Suspendas recipiendo ordines an maneat irregu. 2. p. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 6.
 Suspendus per interdictum à receptione sacramentorum, si celebret, non sit irregularis ibi. f. & 1. dub. 1.
 Suspendas exercendo ordines quando fiat irregularis. Vide verbo, *Irregularis*.

T

Tabellio.

Tabellio non tenetur manifestare secretum, ob cuius falsitatem venit ipse puniendus. 1. p. c. 6. disp. 4. dub. 1.
 Tabellio excommunicatus non toleratus nihil facit validum. 2. p. c. 6. disp. 3. dub. 5. concl. 5. & disp. 6. dub. 5.
 Tabellio quando neceat irregularitatem ex defectu perfectæ lenitatis. 2. p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 2. vers. tertio fit.

Taurorum agatio.

Taurorum agatio prohibetur clericis sub poena excommunicationis ferendæ. 1. p. c. 5. disp. 1. dub. 4. Et vide verbo, *Clerici*.
 Tempora ordinationum. Vide verbo, *Ordo*.

Territorium.

Territorij conditio requirita ad excommunicationem. 2. p. 1. 2. disp. 2. dub. 1. Et de aliis vide verbo, *Episcopus*.
 Territorij conditio ad irpendendum. 3. p. disp. 4. dub. 2.
 Territorij conditio ad interdicendum. 5. p. disp. 2. dub. 2. Et de omnibus vide verbo, *Episcopus*.

Testamentum.

Testamentum factum ab excommunicato non toleratum an sit validum, & an possit illud licite facere. 1. p. c. 6. disp. 6. concl. 5.

Testiculi.

Testiculos vel membrum virile perdens in infirmitate, vel sine propria culpa, non est irregularis. p. 7. disp. 3. dub. 1. illat. 3.
 Testiculi absque membro genitali non

sunt membrum ibi. d. sp. 5. sect. 1. dub. 1.
Testis

Testis in appellatione venit scriptura. 2. p. c. 5. disp. 4. dub. 1.
 Testis non tenetur ex iustitia se offerre ad testificandum. ibi.
 Testis an possit esse, qui est excommunicatus. 2. p. c. 6. disp. 7. dub. 4.
 Testi vni quantumvis fide digno nemo tenetur credere. 2. p. c. 6. disp. 11. dub. 11.
 Testis conuictus ad deformationem est irregularis. p. 7. disp. 5. sect. 1. dub. 1. vers. secundò promotor & an excuset eum ab irregularitate illa procellatio. dub. 11. & quid si coactus testificat. ibi. in fine dubij.
 Testis an possit esse licite clericus in causa sanguinis pro reo, vel contra illum. p. 7. disp. 5. dub. 11. & an ex acentia Episcopi ibi. concl. 1.

Titulus.

Titulus præsumptus quis. 2. p. c. 6. disp. 6. dub. 7. in principio.
 Titulus præsumptus, & communis error facti. tribu. a. iurisdictionem ibi.
 Titulum legitimum qui amittit ob delictum, si est error communis huius delicti, omnia valide facit, quæ ad iurisdictionem pertinent. eodem dub. 7. concl. 3.

Tortura.

Tortuens reum est irregularis, si male sit, quod informetur ex eo, quia confessus est crimen. p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 2. vers. Quintò qui torquet.
 Tortura qualis esse debeat, & an si in tortura quis deformetur, iudex maneat irregularis p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 4.

Traditio.

Traditio iudici seculari facta a iudice ecclesiastico, quid, & quomodo intelligenda. p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 3. in concl.

V

Vassallus.

Vassalli quando teneantur domino negare tributum, & obediendum. 2. p. c.

part. cap. 6. disput. 1. dubio 9.
Valedicere. Vide verbo, *Salutare.*
Vbi est eadem ratio debet esse eadem iuris dispositio, quo nunc modo intelligendum. p. 1. disp. 6. dubio 6

Venari.

Venatio quæ sit prohibita clericis, & quare, & in venatione clericus, qui mortaliter peccat, excusatur ab homicidio, quando laicus excusatur. part. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 1. in explicat. one tertie opinionis, & ante responsum ad 1. & melius in 1. corollario ante hunc dubij.

Veniale peccatum.

Veniale peccatum non fit mortale, quantumvis multiplicentur actus. 2. part. c. 6. disp. 8. dubio 1. illat. 1.

Vestis.

Vestis virgata quæ. 3. p. disput. 5. dubio 8. casu 11.

Verba.

Verba generaliter prolata, ciuilitate & politice sunt intelligenda, scilicet cessante impedimento. 2. p. c. 5. disp. 1. dubio 3. in fine.

Verba intelliguntur cum effectu. 2. p. c. 7. disp. 1. dubio 3. concl. 3.

Vicarius generalis.

Vicarius generalis Episcopi, vel vicarius particularis, si Episcopus est excommunicatus non toleratus, an possit exercere iurisdictionem, quam accepit ab Episcopo, antequam incurreret excommunicationem. 2. p. c. 6. disp. 1. dub. 4.

Vicarius generalis Episcopi, an & quando possit dare Reue. endas ad ordines. 3. p. disp. 1. dubio 7.

Vicarius generalis non habet potestatem in his, quæ Episcopus potest ex sola consuetudine, nisi sibi specialiter ab Episcopo committantur. 2. p. c. 5. disp. 1. dubio 2. coroll. 2.

Viri.

Viri licet repellere, vi, vel cum infestur propria persona, vel in parentes. 2. p. c. 5. disp. 3. dubio 1.

Violentia.

Violentia excusat ab excommunicatione

minoris participantem cum excommunicato. 2. p. c. 6. disp. 1. dub. 3. concl. 5.

Violatio.

Violatio Ecclesiæ a quo sit imposita, & quot casibus contingat. 5. p. disp. 7. dub. 1. & an habeat locum in omni Ecclesiæ, dub. 2. & an violata Ecclesiæ, excommunicationem violatum dicatur. ibid. concl. 2. & an sit peccatum, vel incurritur irregularitas celebrando in Ecclesiæ violata. ibid. dub. 3. & violata Ecclesiæ per quem & quomodo reconueniatur. dubio 4.

Violans.

Violans suspensionem quod peccatum committat. 3. p. disp. 2. dubio 2.

Visitor.

Visitor potest ferre excommunicationem per viam statuti. 2. p. c. 1. disput. 2. dubio 1. in 3. diuisione. & c. 2. disp. 3. dub. 4. clo 2.

Vitare.

Vitabantur olim omnes excommunicati, & quomodo. 2. p. c. 6. disp. 1. dubio 3.

Vitandi qui sint nunc ibid. & dub. 2. & 3. & an qui vitandi non sunt iure ecclesiastico, non sint etiam vitandi iure diuino & naturali. eodem dubio 2.

Vitare non tenetur appellentem à denunciatione, & declaratione eodem dubio 3. concl. 2.

Vitandus quis percussor clericus. ibid. dub. 4. Et vide verbo, *Victoratus.*

Vitare excommunicatum quæ personæ teneantur. 2. p. c. 6. disp. 9. dubio 1.

Vitandi sunt excommunicati in omnibus, quæ continentur in illo vers. *Orare*, & qui versus ferunt. 2. p. c. 6. disp. 9. notab. 4. ante 1. dub.

Vitetur excommunicatus, quæ sententia requiratur de eo, quod sit excommunicatus. 2. p. c. 6. disp. 9. dubio 11.

Vitare excommunicatum non toleratum si volo, bene possum. ibid.

Vitare non tenetur eum, quæ dubitatus esse excommunicatum. 2. part. c. 6. disp. 11. dub. 11. concl. 3. in fine.

Vitare excommunicatum in quanto tempore teneamur. ibid. in fine dubij.

INDEX ALPHABETICVS.

Vitate in vna prouincia an teneamur, quæ
in alia scimus esse vitandam. 2. p. c. 6.
disp. 1. dub. 1. 2.

Vitate suspensos an teneantur fideles. 3. p.
disp. 1. dub. 4.

Vitate interdictos 1. p. disp. 5. dub. 1.

Vniuersitas.

Vniuersitas excommunicatur nequit non imme-
diatè, mediate vero hic, discurrendo per
singulos r. occentes 2. p. c. 3. d. 1. p. dub. 5.
an verò sit vna la excommunicatio, si
immediatè excommunicetur vniuersi-
tas, vide dub. seq.

Vniuersitas interdicitur immediatè. 5. p.
disp. 1. dub. 3. concl. 3.

Vniuersitate interdicta quilibet de vniuersi-
tate censetur nominatim denunciatus.
5. disp. 5. dub. 1. concl. 3. ante finem.

Vniuersitas an possit suspendi. 3. p. disp. 3.
dub. 0. 1. concl. 1.

Voluntas.

Voluntas mouet ceteras potentias per
imperium efficax & absolutum. 2. p. c. 5.

disp. 5. dub. 6. concl. 3.

Voluntas occidendi non inducit irregula-
ritatem, nec quidem conatus ipse. p. 7.
disp. 5. sect. 1. notab. 3.

Vox.

Vox submissa quæ dicatur ad recitandum
tempore interdicti. 5. p. a. disp. 4. sect. 1.
dub. 3. ante finem.

Vsurarius.

Vsurarius non est in iure excommunicatus.
2. p. c. 7. disp. 1. dub. 6. in fine sed est ipso
iure infamis. p. 7. disp. 4. dub. 5. not. 2.

Vulnus.

Vulnus lethale quod sit. p. 7. disp. 5. sect. 1.
dubio 5. & an infligens vulnus non le-
thale teneatur de morte, an verò de
vulnere ibid.

Vxor.

Vxorem propria auctoritate capere vir, si
fugiat. Vide verbo, *Obedientia.*

Vxor an possit communicare cum marito
excommunicato denunciato & vir cum
vxoze. 2. p. c. 6. disp. 1. dub. 0. 5.

LOCA QUÆ EX IVRE COMMVNI, PONTIFI- cio & Regio huius regni in hoc opere explicantur notabilius.

Ex iure Regio.

LEX 1. tit. 4. libro 1. Recopil. in 2. p. c. 5.
disp. 3. dub. 1. 1.

L. 9. tit. 3. lib. 1. Recopil. in 2. p. c. 5. disp. 3.
dub. 1. 3. casu 12.

Ex iure Canonico.

Concilium Carthaginense 1 V c. 17. in 2.
p. c. 5. disp. 1. dub. 2. ad 2.

Cap. quod te. de sentent. excommunicat. in
2. p. c. 5. disp. 3. dub. 8. concl. 4.

Cap. cum quis. eiusdem tituli. in 6. ibid.
dub. 9. in 1. condit.

Cap. si verò. de sententia excommunicat. el
1. ibid. dub. 1. 3.

Cap. penult. de simonia in 3. p. disp. 5. dub.
4. concl. 1.

Cap. 1. de scriptis. 3. p. disp. 5. dubio 7. di-
cto 4. ante finem dubij.

Cap. cum non ab homine. de iudiciis. 4. p.
disp. vnic. ad 1. b. 1.

Cap. sine culpa de regul. iur. in 6. 5. p. disp.
3. dub. 1. post 3. concl.

Cap. a. a. mater de sentent. excommuni-
cat. in 6. ibid. disp. 4. per totam.

Cap. licet. de sententia excommunicat. in
6. 5. p. disp. 4. sect. 1. per totam.

Cap. is qui de sententia excommuni-
cat. in 6. p. disp. 1. dub. 1. concl. 2.

Cap. hinc et ille. 1. de sent. excommuni-
cat. de c. ad au. sententiam eod. tit. ibid.

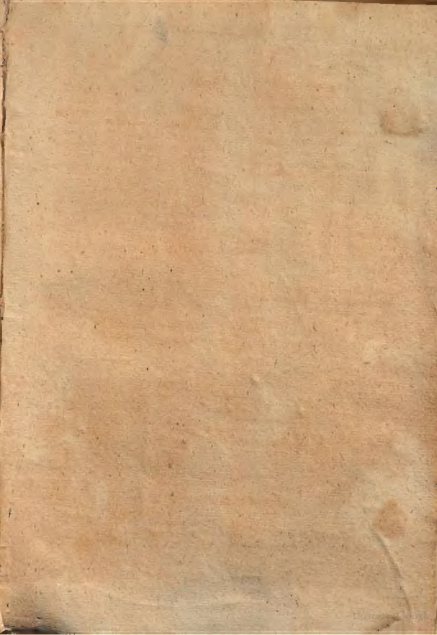
Cap. ac si clerici in 5. de adulteris. de iudi-
ciis p. 7. disp. 4. dub. 5. concl. 1.

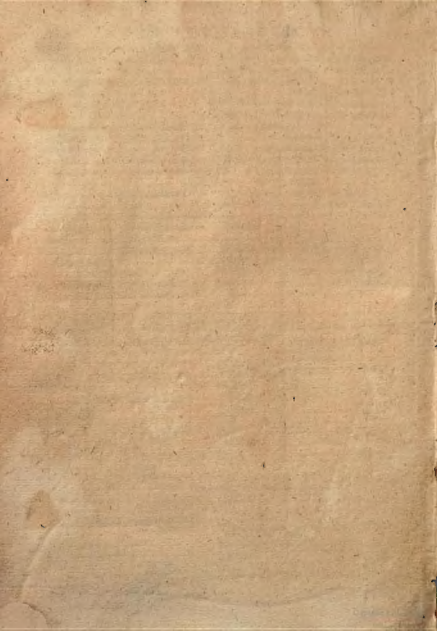
Cap. con. l. iust. 2. q. 3. in p. 7. disp. 6. sect. 1.
dub. 1. in fine dub. 3.

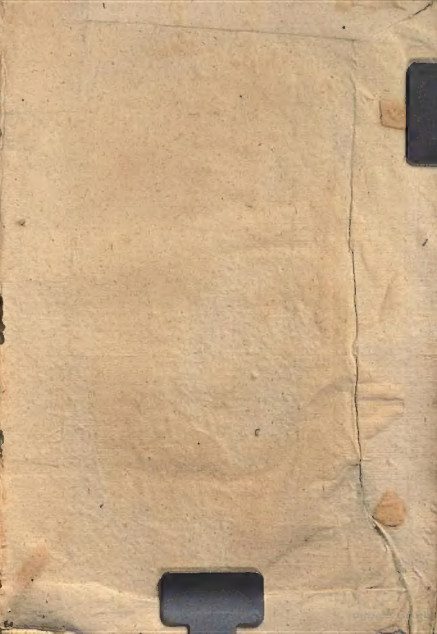
Cap. vnicum. de bigamis. in 6. in p. 7. disp.
8. dub. 3.

F I N I S

2000